TRACTATVS
DIVERSORVM
DE
SPOLIIS
ECCLESIASTICIS.

TRACTATVS DIVERSORVM
DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS

IN QVIBVS ITA COPIOSE OMNES SPECIES BONORVM per Prælatos occaſione Eccleſiæ comparatorum, poſt mortem relictorum, Spolia nuncupatorum tractantur, ac ſubtiliter diſcutiuntur, vt nihil amplius eorum, quæ àd hanc materiam ſpectant, deſiderari poſſit.

A V C T O R I B V S

GVLIELMO REDOANO.
MARTINO NAVARRO.
IOANNE AZORIO.
VINCENTIO FILLIVCIO.
HIERONYMO MAINATIA, ET
DECISIONES S. R. ROMANAE.

Cum Bullis, & Conſtitutionibus Summorum Pontificum, quæ ad hanc materiam pertinent.

A D. IVLIO CAESARE LVTIO DE CALLIO I. V. D.

S E L E C T I,

Vltima editio alijs auctior, vt in ſequenti Pagina.

Cum duobus Indicibus, vno Rerum, & Verborum, ac altero Quæſtionum, & Capitum.

R O M AE, Typis Io: Petri Bona. M. DC. L.

Expenſis Dominici Beltrani.

SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISSIMO PRINCIPI

D. VIRGINIO
S. R. E. CARDINALI
VRSINO.

SI vitæ labores pro tui nominis dignitate profundam, nullam partem videar tuorum meritorum penitus assecutus? P. E. quippe qui vnus es, qui Fortunę, Naturæ, & Gratiæ triplici bonorum genere cumularis; nam vt a primo epistola ducat initium, traxisti ab antiquissima, & omni ex nobilitate Familia gentilitium stemma tot Dynastarum fulgore conspicuum, de quo loquentur missi in vltimas gentes vndequaque maiores, quos Gallia cum summis Principibus veneratur affines, Hispania magnates apellat, Anglia cum regibus liquido mŏstrat sāguinis iure coniūctos, Vvestphalia superioris Germaniæ Prouincia tamquam genetrix fœtus ex se ipsa fatetur exortos, Italia multis decorat honorum signis; Roma Pontifices plures, innumeros paludatos ostro cognoscit, Venetorum Respublica suos liberos in æquali onerum distributione declarat, Illyrium demum, & a nobis longe lateque dissita Sarmatia cum reliquis fere Europæ regionibus tantæ domus vbique colunt amplitudinem, & si veterum ordo repetatur annalium de huiuscemodi generis fama viuet in futurum apud exteros etiam contra quamcumque temporis iniuriam non interitura memoria, & in hypomnematis apud peritissimos omnis vetustatis homines vigebit vtrobique recordatio; nam ex inclyta progenie in bellicis artibus plurimi exercituum prodiere moderatores, & in illabefactata morum innocentia enituere quamplures, inter quos Benedictus domo, & fortunis relictis in Occidentis partibus Orientis sanctitatis lumen elucet; plura scriberem,

berem, nisi Epistolæ partes infringerem, & assentationis nota grauarer; a natura nactus es ingenium ad omne doctrinarum genus idoneum; sortitus es ab animo gratiæ viribus imbuto, & quem bonis artibus excoluisti, ornamentum quodcumque virtutum, quibus inter Purpuratorum Senatum es iure optimo cooptatus, quapropter ego omni officio, & omni erga te obseruantia (cum tibi debeat Respublica Christifidelium) specimen seruitutis exhibeo impar siquidem opus tuæ animi magnitudini, qua sustines res toleranter aduersas, & secundis non extolleris, sed tuæ auctoritati, qua plurimum vales inter cæteros non incongruum omnino munusculum; ad rem etenim ecclesiasticam pertinet tantum; quantum est voluminis argumentum, quod tua qua soles, beneuolentia tuere Princeps humanissime; & librum, quem meis typis exaraui, peramanter amplectere. Vale.

Eminentiæ Tuæ

Humillimus, & deditissimus Seruus

Dominicus Beltranus.

INDEX
QVAESTIONVM.

AD

AD LECTOREM.

OMissis dictis à Phei de Iulio Cæsare Lutio ad benignum Lectorem, & recensitis à Filliucio è Societate Iesu, in eius tractatu de Spolijs tom. 3. qui est secunda appendix ad tractat. de Beneficijs in proœmio fol. 81. & in Opera Redoani fol. 361. 87. & 88 in hanc secundam de Spolijs editionem promotus sum. Addi poterunt, quæ de eodem Lutio in Statuto Vrbis, cum addit. Fenz. habentur: Attenta eius virtute, & integritate, & fide à S. Rota coram R. P. D. Merlino Decano, fuerunt discussa, & approbata, vt in pag. 209. vers. cum autem, de quibus per triginta annos ab Eminentissimo Cardinali Cincio, eiusque fratribus approbata. De eodem Lutio est mentio in Descriptione Vrbis antiquæ, & modernæ, in ver. Nelle Ruine della Casa di Manlio fol 397. impress. del 1643. Romæ. De Nobilitate, & integritate dd. DD. de Cincijs, omnibus notissima, tractatur in dicta descriptione Vrbis folio 728. quæ relata sunt pro norma causarum Patronis non recentium, qui sunt integerrimi, sed futuris causa etiam non minus fuit communi Doctorum voto faxit Deus Optimus Maximus, vt iam commodum omnium virtutum à me certè, non alia mente id procuratum est, & res est planè sacrorum hominum cognitione digna, vt antequam mors occupet, ita de facultatibus statuant, vt nec dicenda causa sit ipsis in cæleste forum, nec lites in humano relinquant. Habes optimè Lector quare à me euulgetur hoc opus eodem tu animo accipe, & vetere, Vale.

IN-

INDEX PRAECIPVARVM MATERIARVM

QVAE IN HIS TRACTATIBVS DE SPOLIIS continentur.

Ordine Alphabetico digestus.

Prior numerus Paginam indicat, secundus vero numerum marginalem denotat.

Alie;

B

Be-

Et

Cle-

D

Do

F

G

In

L

O

P

Prop-

Q

Quo

R

Re-

Super-

d 2 Vel

FINIS.

Iterum Imprimatur,
Si videbitur Reuerendiss. P.M.Sacri Palatij Apostolici.

A.Riualdus Vicesger.

Iterum Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus Mag. & soc. Reuerendiss. Sacri Apost. Palat. Magist. Ordin. Prædicator.

REGESTVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt VuXx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii KKK Lll.

a b c d.

Omnes ſunt duerniones.

ELEGANS TRACTATVS DE BONIS PER PERSONAS ECCLESIASTICAS

Intuitu Ecclesiæ acquisitis post mortem relictis,

VVLGO SPOLIA NVNCVPATIS.

AVCTORE EXCELLENTISS. I.V. D. GVLIELMO REDOANO.

SVMMARIVM.

1 *In etymologia vocabuli cõsistit substãtia.*
2 *A diffinitione est sumendum principium.*
3 *Quid sit diffinitio.*
4 *Vndè dicatur verbum spolium.*
5 *Spolia sunt exuuia.*
6 *Quid sit spoliũ numero singulari prolatũ.*
7 *Diffinitio spoliorum Ecclesiasticorum.*
8 *In materia spoliorum strictè est, non latè interpretandum.*
9 *Applicatio spoliorum facta Cam. Apost. est contra Ius.*
10 *Exemptio concessa Curialibus à spolijs per Sixtum. Alex. & alios.*
11 *Bona acquisita per Clericum defunctũ, spectant regulariter ad successorem in beneficio.*
12 *Verba rescripti sunt impropriãda, vt alteri non praiudicetur, etiam si rescriptum sit in fauorem pia causa.*
13 *Pradium emptum de pecunia Ecclesia, efficitur Ecclesia.*
14 *Fructus pro pensione assignati, non percepti tempore mortis pensionarij, remanent ad Ecclesiam grauatam.*
15 *In haredibus prasumitur continuari dominium.*
16 *Dominium rei legata transit recta via in legatarium.*
17 *Fructus percepti debẽtur haredibus vsufructuarij.*
18 *Fructus percepti ex prabenda Clerici transeunt ad haredes.*
19 *Fructus pensionũ lucrati donari possunt.*
20 *Clericus potest testari de fructib. pension.*
21 *In beneficialibus Papa potest praiudicare sine causa.*
22 *Papa potest sine causa imponere pensionem in beneficijs.*
23 *In redditibus Ecclesiasticis Clerici habent illud ius, quod est sibi à Papa, & Canone concessum.*
24 *De redditibus Ecclesia Clerici disponunt pro victu tantum.*
25 *Decima fructuum datur pro alendis clericis, & pauperibus.*
26 *Clericus expendens male fructus Ecclesia tenetur restituere de suo.*
27 *Distributiones quotidiana acquiruntur percipientibus etiam quoad dominium.*
28 *Distributiones quotidiana in aliquibus locis distribuuntur in potu, in pane, & pecunia, & bladis.*
29 *In distributionibus quotidianis benè possunt succedere haredes.*
30 *De distributionibus quotidianis disponit Clericus, veluti laborator disponit de operis diurni denario.*
31 *Fructus pensionum, etiam non exactarũ transmitti possunt ad haredes.*
32 *Est sancitum à Papa de quãta parte fructuum Ecclesia disponat Clericus.*
33 *Clericus in testamento non potest disponere de rebus occasione Ecclesia acquisitis.*
34 *Res empta de pecunia aliena nomine suo est ementis.*
35 *Papa est dominus omnium beneficiorum.*
36 *Diffinitio pensionis.*
37 *Papa pro necessitatibus Sed. Apost. solet reseruare fructus beneficiorum.*

Quæ sint spolia Ecclesiastica, & ex quibus proueniant.
QVAESTIO I.

CVM superioribus annis in Regno, & Ciuitate Neapolit apud Illust. & R.D. Nicolaum Fliscum bonæ mem. Episcopum Sauonen. Sedis Apostolicæ Nuntium, & spoliorum, decimarum, ac Iurium Rener. Cam. Apostolicæ Collectorem, causas spoliorum ecclesiasticorum cognoscerem, & iudicarem: à doctissimis causarum patronis summis precibus rogatus fui, vt quæ in eo genere actionis collegissem, in communem omnium vtilitatem differere, & certo quodam ordine disponere vellem. Quà in re & si præclare intelligebam id opus, tamquam ab alijs, quos tamen viderim non tactum, difficile fore; spe tamen auxilij diuini, quod iunctis manibus precor, amicorum preces, ac desiderium communis vtilitatis difficultatē omnem, quæ mihi offerebatur, tandem vicerunt; meque ad istas quæstiones paucas pertractandas, absque vlla inanis gloriæ spe, vel intentione quodammodo compulerunt, in quibus, si cui forsan prolixior, quam par erat videbor, boni amabo consulat, cum enim materia noua fit vt dicebam. operæpretium esse putaui, si tem ipsam altè repetendo, quæcunque in vtramque partem dici possent proponerem sequendo Baldum docentem, Ferro viam aperit, qui per contraria transit: vt ex multis hinc inde deductis res ipsa patefacta, & illustrata legentium oculis proponeretur.

Quare opus ipsum aggrediendo, vnde nomen istud spolia traxerint quæ verè sint, ex quibus rebus proueniant, primum di- 1 scutiam cum in etymologia vocabuli substantia consistat, vt ait Bar. & Paul. de Castr. in princ ff. de Iust. & Iur. vbi Bart. quia in etymologia vocabuli ait Paul. de Cast. ibi; consistit substantia, per tex. quē allegat in l. tugurij de verb. sig. & pro intelligentia illius, de quo tractatur, semper ad diffinitionem illius deueniri solet, à qua est semper sumendum principium, vt 2 inquit Cicero in principio officiorum, vt quid sit illud, de quo disputatur intelligamus, quia diffinitio est, quæ ipsius rei, quæ diffinitur, qualitatem, & essentiam demonstrat. Ias. in l. nemo potest de leg. 3 1. sec. lect. numer. 17. Idem in l. si quis pro emptore, mihi numer. 88. ff. de vsu cap. vbi dicit, quòd bona diffinitio habet ponere substantiam diffiniti. Videtur igi- 4 tur, quòd nomen spolij sit dictū, seu denominatū à verbo spolio, quod significat exuere, vt spoliare se, proexuere se bonis, vt in

in l.1.ff.de donat.inter vir.& vxor. §. fin. Instit.de actio.& l.fin. ff. de his, quæ in fraudem. Et spolia sunt exuuiæ, dicit Cicero pater proprietatis vocabulorum, & latini sermonis, in oratione pro Sexto Roscio, si spoliorum causa vis hominem occidere,&c. & ibi cruenta spolia cuipiã detrahere.Idem pro Pomp.cum hunc locum nobis maiores nostri exuuijs nauticis,& Classium spolijs ornatum reliquerint.Idem in officijs aliorum spolijs suas opes augere &c.Idem pro Curione,an ne de nobis trahere spolia fœderatis licebit, de hostibus non licebit? Idem in Tusculanis quæstionibus, nec quisque è nobis spolia cepit laudibus.Idem in officijs Sal macida spolia sine sanguine,& sudore.

Vndè spolia possunt dici vestimenta, & indumenta,quibus quis vestitur,induitur,& contegitur.Gnido Papa decis. Gratianopolitan.q.1 to.dicit,quod est aduertendũ circa istam materiam, quia de isto verbo spolium,prout vulgariter mortuis Prælatis accipitur,non reperitur in Iure ciuili, nec Canonico,sed benè reperitur in Iure Diuino.Ps.138.ver.lætabor super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa; addo item in Psalm.incip. Exurgat Deus, vers. Rex virtutum dilecti,& speciei domus di uidere spolia. Ita dicit Dominus Petrus in suis notabilibus,& super facto spolij, de quo loquitur dudum de anno 1423. fuit facta transactio inter Priores, & Vicarios perpetuos diœcesis Grationopol. circa modum vtendi dicto spolio,vt constat Instrumento, &c. Sed id, quod dicit Guid.Pap.non videtur verum, quinimo id habetur in tex.in c.sicut dignum,§.eos ibi,post mortem eius spolia occupasse, &c.de homic. Item tex.in l.diuus,ff.de bo.damn.Idem habetur in gl.in c.si.extra de pact.in ver.Cæsare.ibi si solus hominẽ spoliare non possit,inueniat socium, cum quo pacificatur,& simul id faciant, & diuidant spolia.

Verum est,quod apud Canones,vel leges in significatu nostro,verbum istud non reperi,vnde difficillimum esset eiusdem veram tradere diffinitionem, quæ de sui natura in iure satis periculosa esse solet. Lomnis diffinitio,ff.de reg.iur.

Verum non diffiniendo,sed discribendo potius,spolia dici possunt bona quæcunque à quibusuis personis ecclesiasticis, etiam regularibus,intuitu ecclesiæ acquisita; iuraq. & actiones,ac fructus inexacti,tẽpore obitus eorundem relicta,à Ro.Pon. Cameræ Apost.reseruata.

Hanc descriptionem supponunt veram domini de Rota dec.856.de probat.in antiq. & decis.mihi 37.in vltimis,de solutio. ambæ incipiunt. Cum Camera Apostolica, vbi habetur,quod per Papæ specialem reseruationem,Camera recipit spolia decedentium prælatorum,ac in bonis, & spolijs per prælatos relictis,Camera in locũ successoris succedit,& debita soluit prædecessoris.

Quam descriptionem etiam sequi,& approbare videtur Bertran.in cons.21.vol.3.viso casu, vbi in casu spolij Archiepiscopi Ebredunensis,disputando quid veniat appellatione,& nomine spolij,dicit: de spolio esse videntur quæcunque bona, quæ superfuerunt tempore mortis Archiepiscopi de bonis ecclesiæ Ebredunensis,& intuitu illius acquisita,etiã debita,& quæ peti poterant tempore huiusmodi, vt fructus percepti, & alia bona intuitu ecclesiæ,& bona acquisita ex his, vel de pecunijs inde redactis,vt ibi per eum.

Et tempore Pauli 3.super spolijs est facta quædam extrauagans,antiquas memorãs reseruationes,& consuetudines super spolijs. Sub Dat.Romæ anno 1541. 3.Non. Ianuarij Pontific.anno 8. quæ est in fine descripta,& loquitur de bonis, & rebus spolijs nuncupatis, & sic per verba,quæ omnia compræhendunt.

Et quoad fructus inexactos, comprobatur descriptio,per constitut.Iulij 3.publicatã die 18.mensis Iulij an.1551.Pont.an.2.incip.Regula,siue constitutio perpetua,&c.

Cęterum ius spoliorum fuit ab antiquissimo tempore introductum,& pro exactione, & perceptione spoliorum,in varijs prouincijs,& locis nomine Cameræ Apostolicæ, varij fuere deputati Collectores per Ro.Pont.vt idem Paulus 3.in d.sua extrauag.attestatur,variæ diuersorum Ro.Pôt. desuper emanarunt literæ,& nomine Camer.Apost ab antiquissimo tẽpore citra, ad omnimodam Ro.Pontif.dispositionem fuerunt collecta,& exacta,vt affirmat Cardinalis in c.nisi cum pridem,§.intueri,de renunciat.vbi dicit, quod mos spoliorum prælatorum decedentium, est ab antiquo fetuatus.Sequitur Sarnen.in tract.breuiũ §.facultas,n.17. affirmatur per Rotæ dec. allegatas,& per scripta Io. Calder. in d. suo cons.1.de pecul. cler. qui scripsit ante Concilium Viennen.vti refert D. Anton. Masse. in libello de Annatis, vbi dicit, quod vsus spoliorum est antiquissimus,& quod pro spolijs exigendis habuerunt Ro.Pontifices in prouincijs Collectores,

prout adhuc habent. Et habetur in decis. Egid.decis.755. Et per dicta illius in c.nõ liceat xij.q.2.ibi Papa recipit spolia decedentium prælatorum, &c. facit decis. Boer.224.vbi disputat ad quam peruenire debent spolia Monachorum morientium, propter auctoritatem quam in rebus ecclesiarũ,& in beneficialibus, Rom. Sedes, seu Pontifex habet maximam, cum bona, & fructus ecclesiarum cuiusmodi sunt spolia, sint omninò ad Papæ dispensationem, & dispensationem, & in illis Papa sit principalis dispensator; per verba S. Thom. 2.2.q.100.per Gaetan.ibid. per Turrecrem. in summ.ecclesiast. lib.2. c.113. per eundem Sanctum Doctorem, 4.d.25.q.33.ad secundum, ibi bona ecclesiæ sunt Papæ aliquo modo, &c. Et dicit Bernardus (secundum quod refert Gemin.c.fide li de rescrip.in 6.) quod Papa est dispensator, & administrator bonorum ecclesiæ, & illius sunt vti dispensatoris, & administratoris, & idem Bernardus dicit quod bona ecclesiæ sunt Papæ, vt administratoris principalis, vt refert Abb.in c.cõstitutus 3.col.n.13.de relig.dom. habetur etiam in Concil.Lateran.nouissimo sess.9.c.de refor.curiæ, quòd fructuum beneficiorum, & ecclesiarum plenaria administratio, & dispositio pertinet ad Roman.Pontificem.

Hinc est quod Papa fructus beneficiorum, pro tempore vacantium concedere solet cuilibet pro libito voluntatis, c.tua, de verb.sig. vbi pro releuatione onerum, & debitorum. Honorius Papa 3. concedit Episcopo Tolonen.fructus beneficiorũ, quæ in sua diœcesi per biennij spatium vacare continget: Et Tex.in c.si propter, de rescrip.in 6. vbi propter debita soluẽda Bonifac.viij concesserat fructus primi anni beneficiorũ, qui vacassent per quinquennium, per quam tex.ponderatum apparet, quod tales fructus possunt deberi etiam per statutum, consuetudinem, vel priuilegiũ, vt ibi, vbi Per.de Anchar. not. quod fructus beneficiorum vacantium possunt concedi ex priuilegio Papæ alicui, & non futuris successoribus seruari, vbi etiam per Doct.& per Io.cop.in tractat.de fruct.c.3. de fruc. sacerdotiorum, tit.3.n.2.

Item & Papa concedit licentiam, & facultatem testandi, & disponendi de rebus, & fructibus ecclesiæ, saltim ex fructibus acquisitis, fac tex.c.relatum, il secondo de testa.per Dec.cons.512.vbi dicit, an Papa id possit non esse disputandum, quia quod potest est communis opinio communiter approbata, per eundem con.157. vbi latè per Hostien.in summa de pecul. & remiss. §.cui consitend. ver. cui Cardinalis per Angel.& Imol. in l. si feruns ff. de stip.ser. Bal.in l. si quando, C.de in off. testa.& in auten.nisi rogati.C.ad Trebel.

Et rursus mos, vel consuetudo Rom. Pontif. dandi, & concedendi tales testandi, & disponendi indulgentias est, vsque ab antiquissimo tempore seruata, vt colligitur ex licentia Episcopi Portuen. tempore Innoc.3. concessa, ex registris eiusdem Innoc.quæ est in quæst.de licentia testandi, cæterum Innocen.electus fuit anno Domini 1198.

Item Papa cuilibet quotidie super fructibus quorumcunq. beneficiorum reseruat pẽsionem, pro suæ libito voluntatis, id quod potest auctoritate quam habet in beneficiorum fructibus, & in beneficialibus, in quibus tantum potest quantum vult, dict. clem.vt lit.pend. Doct.in c. quæ in ecclesiarum de constit. Dec.cons.436.vbi dicit quod Papa etiam sine causa, sed sola sua voluntate super fructibus beneficiorum pensionem imponit, quia (inquit) in beneficialibus stat Papæ pro ratione voluntas; latè per Gig.Caccialup.& Paul.de Ro.in eorum tractatibus pensio. Vndè si de fructibus, & bonis ecclesiarum, omnibus istis narratis modis distribuit, & dispensat Papa, ad commodum, & vtilitatem personarum, videtur dicendum, quod in sui quoque sustentationem, suarumq. ac sanctæ Sedis Apostolicæ, & Rom. Ecclesiæ necessitatum subuentionem, disponere, & distribuere possit, per doctrinam F. August. de Anchona Theologi eximij secunda q.ar.8.in fin dicentis, quod Papa habet potestatem rerum temporalium ecclesiarum, quantum ad sui, & ministrorũ ecclesiæ sustentationem, necessitatibus, etiam vnius ecclesiæ subuenit, & subueniete potest Papa de redditibus alterius, per S.Tho.2.Cotin.c.11.lect.2.in fi.vbi dicit, quod Papa pro necessitate vnius patriæ potest accipere subsidiũ ab alijs partibus mundi, & est (inquit) ratio, quia ecclesia est sicut vnũ corpus, videmus enim, quod in corpore naturali, quando virtus deficit in vno membro, natura accipiens ab alijs membris, subministrat eidem honores, & virtutes, vt ibi & per eundem clarius ad Philippen.c.4.lect.2.circa fin. vbi & hoc inquit est arg.quod Papa potest ab vna ecclesia accipere in subsidium aliarum, & per Gaet.2.2.q.187.4.art.ad primum, ex

ex Aug. auctoritate dicentis, omniū Christianorum vnam rempublicam esse, vbi dicit, quod Papa à quantumcunq. remotissimis partibus Ecclesiæ auferre potest, & distribuere in alias ecclesiæ partes remotissimas, & dicit Butr. in d.c.constitutus. quem sequitur Abb. ibi num.15. vers. aut quæritur, quod de rebus vnius ecclesiæ potest Papa alteri ecclesiæ concedere, etiam cum graui præiudicio, & etiam sine causa, & Episcopus de fructibus beneficij vacantis, & antequam conferatur, potest disponere, vt per tex in c.vnico vt eccles. benefic. & c.vbi Abb. dicit, quod id potest ex causa rationabili puta pro soluendis debitis pro ecclesia contractis, & habetur per eundem Doct. q.6. art.4. ad primū in fi. vbi dicit, quod Episcopus potest ex aliqua causa aliquid subtrahere de fructibus beneficij conferendi, vndè si Episcopus, multo magis Papa, qui Princeps, & in beneficialibus Dominus; vbi Gaetan. dicit, quod Papa vel per viam vnionis, vel charitatiui subsidij potest prouentus vacantis Ecclesiæ sibi applicare, & post alienare, prout opus fuerit, & ratio suadet fuerit ecclesiasticæ pietatis.

Præterea Romana Ecclesia mater est aliarum ecclesiarum, & aliæ dicuntur eius filiæ c.1.2.3. 12. dist. & pro vtilitate illarum inuigilat, laborat, noctes in somnes ducit, eisq. in earum necessitatibus subuenit tāquam mater filiabus, de postul. prel. c. seq. quo fit vt illæ tanquam filiæ matri cum opus habet, ei debent subuenire, l. cum non solum, §. ipsum, C. de bon. quæ lib. quia vt caput subuenit membris, ita mēbra subuenire debent capiti quando indiget, per doctrinam Paul. de Cast qui hoc dicit cons.414.1. vol. vbi etiam dicit, quod Papa potest obligare, & alienare bona inferiorum ecclesiarum pro vtilitate, & necessitate Rom Ecclesiæ. Idem tenet Bal. in c.1. in prin. n.5. qui feud. da. poss. sequitur Prob. ad Io. Monach. in additio. c. si eo tempore, de rescrip. in 6. Paris. cons. 103. lib.4. pro eodem facit, quia princeps sæcularis, potest rem priuati auferre ex causa, & alienare, l. Lutius, ff. de euictio. ergo multo magis Papa, qui disponendo de re ecclesiæ particularis, potius dicitur disponere super vsu, quam super dominio vt per Paul. d. cons. vbi subdit, quod si Papa contractum factum per Prælatum super rebus Ecclesiæ, sua auctoritate validat, multo fortius hoc dici debet quando per seipsum, & pro seipso contrahit.

Adde etiam, quod si vult Papa, bona occasione Ecclesiæ acquisita (quæ sunt spolia) ad se pertinere, potest, alias non quia liberam habet in beneficialibus auctoritatem c.2. in fi. de præben. Clem. 1. in fin vt lit. penden. Anton. de Butr. Abb. & alij in d.c. constitutus, de relig. dom. sunt verba Dec. cons. 157.

Pro subuentionibus, etiam Sedis Apost. Sāctæq. Rom. Eccl. & suis, Papa sibi reseruat ius percipiendi fructus aliarum Ecclesiarum pro tempore vacantium, extrau. postulasti, & cum nonnullæ, la 1. & la 2. extrau. comm. de præb. dicit gl. Clem. vnic. de supplen. in ver. reuocari dec. Egid. 755. idem in c. non liceat, 12 q.2. sequitur Bellenc. in tract. de charit. subsid. q.107. & id propter auctoritatem, & præeminentiam, quam secundum omnes communiter, habet in fructibus, & bonis ecclesiarum per But. & alios in c. constitutus, alleg. per Arch. in tract. de hær. quod in reb. ecclesiar. & fructibus, tantam Papa habet præeminentiam, quod in talibus est Dominus quantum ad vsum, quia eis vti potest sicut placet, & decet suam potentiam & statum 12.q.2. bone. c. per priuilegium 9.q.3. per Bellamer. 24.q.1.26. quæritur, vbi dicit, quod Papa rerum temporalium ecclesiarum, & clericorum est dominus, & illis vtitur vti decet suum statum, & potentiam: & vlterius secund. Innoc. c. vt sup. de caus. poss. & propr. dominium rerū ecclesiarum propriè loquendo, non est apud aliquam ecclesiam, sed apud Christum, cuius Papa est Vicarius, cum omnimoda potestate in terris, vndè cum Papa aufert rem alicui particulari ecclesiæ, dicitur potius auferre administrationem, quàm dominium. c 2. de donat. quia ipsū dominium est potius penes Papam, cum sit apud Christum, cuius ipse est Vicarius, vel apud ipsam ecclesiam catholicā, quæ est vnica, cuius ipse est Princeps, per Fel. in c. quæ in ecclesiarum, de const. col. 13. n. 40. vers. prima gl. & doct. d.c. constitutus, Dec d. cons. 414 Et per Petrum de Anchar. cons. 305. quod licet Papa super rebus, & bonis ecclesiæ, habet plenissimā potestatem, tamen est verum, vbi apparet quod vult ea vti, per Fel. c. quæ in ecclesiarum de const. Bal. cons. 175. quod Papa vendendo rem ecclesiæ, non alienam, sed suam vendit, quia res ecclesię sunt, quoad liberam dispositionem, per Abb. c. cum venissent, de Ind. quod Papa quam diu viuit, Dominus est rerum ecclesiarum, secundum Host. ibidem, & potest omnia disponere tanquam Dominus. Fac. quod dicit

dicit Paul.de Cast.d.conf.4t4.1.vol.quod consilium fecit in causa Castri Berbentanæ Ecclesiæ Auenionen. quod Papa obligauit cuidam d. Georg. pro expensis factis pro Rom. Ecclesia, quod dominiũ rerum ecclesiarum est penes Christum, cuius immediatus Vicarius est Papa, & quod ipse facit, ab ipso Domino factum videtur, quia ipse Dominus solus fundauit Ecclesiam Roman.aliæ Ecclesiæ particulares fuerunt fundatæ non à Christo, sed à Petro,& eius successoribus, & omnem quam habent auctoritatem Episcopi in alienatione rerum ecclesiæ, habuerunt à Papa, subdens, si d.Georg. expendisset pro Ecclesia Auinion. Episcopus Auinion. potuisset obligare d.Castr. & illud totaliter alienare; ergo multo fortius Papa pro debitis Rom.Ecclesiæ, quia dominium est penes Christum, & Papa est illius immediatus Vicarius, & Papa maiorem sibi auctoritatem retinuit, quã Episcopis concessit, per iura, quæ ibi latè adducit, quia dicit Bar.Soc.conf.t63.visa bulla, quod Papæ voluntati non est resistendum, cum de factis ipsius dubitare sit sacrilegium,& est (inquit) vnicus Sol fori iustitiæ, fugans tenebras,& in eo pręsumuntur illa tria concurrere, quæ in actibus hominum considerantur, scilicet bona voluntas, modi congruitas, concessa potestas.

Meritò igitur ex prædictis negari non potest, quomodo possit Papa fructus, & bona (spolia nuncupata) decedentium, clericorum, siue Prælatorum suæ dispensationi,& dispositioni reseruare.

Notandum est prætera, quod acquisita per Clericos illicitè, & contra formam sacrorum Canonum; vti spolia, nomine Cameræ Apostolicæ per collectorem post eorum obitum percipiuntur per Constitut. Pij Papæ IV.ad deterrendos Clericos ab illicite negotiando, & contractando, editam sub datum Romæ anno 1560. non. Nouembris, Pontif.anno 1.incip.Decens in seq.quæst.descripta.

Eiusdemq. Pij V. constitut. edita Anno 1564.17.Kal.Nou.Anno V.contra quoscunque beneficia,& ecclesias in confidẽriam recipientes,& retinentes in execrationem,& detestationem, criminis symoniæ,& confidentiæ, per eosdem Collectores Cameræ colliguntur,& percipiuntur, nomine eiusdem Cameræ omnes fructus, iure prohibitarum confidentiarum, in quibus beneficia in confidentiam, seu eorum fructus retinentes sunt condemnati, vel declarati: prout etiam nomine eiusdẽ Cameræ, colliguntur,& percipiuntur fructus vacantes beneficiorum reseruatorũ, à die vacationis, vsque ad prouisionem, vel collationis de illis factam, per constit. eiusdem Pij sub dat.die 7.Decemb.1560. Pontif. anno primo, eidem Cameræ pro eius subleuandis necessitatibus applicati iuxta antiquam Roman.Pontificum de huiusmodi fructibus consuetudinem, vt in extrauag. postulasti, cum nonnullæ, la.prima,& la seconda gl. in Clem. vnica de supplen.negl.in ver.reuocari,& per Egid. in alleg.decis.755 si rector. & in c. non liceat 12.q.2. Ex quibus omnibus manifestè apparet, spolia prædicta, ex fructibus beneficiorum, ac ex acquisitis ex eis nasci, ac prouenire.

Sed res,& bona qualia sunt Calices, Cruces, paramenta, ornamenta, quæ quis vel in vita, vel in morte destinauit, aut assignauit cultui diuino, vel bona mobilia, aut immobilia, quæ quis vel dedit, aut assignauit Ecclesię, vel loco pio, licet prouenerint de rebus, quæ faciunt spolia, tamen semper obseruaui, quod talia non colligerentur vti spolia, nec vti ad Cameram spectantia, sed vidi illa remanere semper loco pio, prout pie fuerant disposita. Sed hodie est per Bullam S.D.Pij PP. V. expresse declaratum, vt per eam, quæ est edita anno 1567.3.Septemb. quæ incip. Pius &c. Romani Pontificis &c. quæ est 8 in calce descripta &c. fac. quod habetur per Ioan.Calder.in conf.1.de pecul. Cler. vbi dicit, quod verba reseruationis Papæ in materia spoliorum sunt strictè non large interpretanda, quia reseruatio talis Apostolica etiam contra Ius,& omnia 9 bona Ecclesiæ dicitur, quæ intuitu eccle- 10 siæ, aut de facultatibus Ecclesiæ acquisiuit defunctus, vt in c.1.de test.in tex.& in gl à qua reseruatione sunt exempti curiales Rom.cu.à Xisto,& Ale. & alij etiam vt in fi.præsentis quæstionis,& in bulla Pij IV.fol.459.

Sed opponi potest, quod ista spolia debent de iure peruenire ad successorem in beneficio, vel Ecelesia, non ad Cameram, quia fructus beneficiorum etiam collecti, non tamen consumpti, ac bona per eum intuitu Ecclesiæ acquisita, mortuo clerico beneficiato transeunt in successorem in beneficio, nã successor in beneficio est quasi 11 hæres mortui, c.conuenior.23.q.8.ita dicit gl.1.de solut.& gl.in cap.hæc, 12.q 2. in vers.conseruari, vbi dicit, quod omnia conseruanda sunt successori à morte pręde-

decessoris, & quod mobilia prædecessoris pertinet ad successorem, & gl.in c. illud eodem,in ver.successor. Spe. in tract. de mod Generalis Concilij 2. p. & successor in beneficio succedit etiam in acquisitis intuitu Ecclesiæ, vt habetur in c. relatum per tex. & Doct. de test. dicit enim tex. Ibi autem loco defuncti vnus tantum est ordinandus, & ea bona sicut & alia ipsius Ecclesiæ in Dei timore dispenset. Hine est quod clericus de his testari non potest d.c.relatum,vbi nor.Abb. post alios col. 2. ver.nota,& tenementi secunda lect.vbi dicit; quod acquisita per Canonicum intuitu Ecclesiæ,vel præbendæ non cedunt successori in præbenda, sed capitulo ipsius Ecclesiæ, & decimas debitas Canonico prædecessori non potest exigere Canonicus successor,quia nō dicitur propriè successor,sed habebit illas Capitulum. Fel. c.quoniam Abbas,nu.6. de off.deleg.Idem habetur in gl.in c.illud 12.q.2.vbi autem beneficiatus non est de congregatione aliqua, sed habet beneficium omnino separatum, puta quia est Rector Ecclesiæ parochialis,vel Præpositus, vel Archidiaconus non beneficiatus à cap.tunc bona acquisita intuitu beneficij cedunt successori,non capitulo,vbi etiam ponit rationem diuersitatis,ad idē est tex.in c.cum vos,de off,ord.in fi. cum ibi gl. & optima gl. cum quæ inra allegat in c.1.extra de solut.in verf.prædecessoris ibi est enim quasi hæres ipsius,& c.optimus tex. in c.præsenti de off.ordin. in 6. vbi cauetur,quod morientibus rectoribus Ecclesiarum,vel ministris, bona in ipsis Ecclesijs dignitatibus,personatibus,prioratibus inuenta,siue vacationis ipsorum tempore obuenientia, ex quo in vtilitatē ipsarum Ecclesiarum expendi debent, vel futuris reseruari successoribus, nemo superiorum occupare præsumat,aut in suos vsus conuertere quoquomodo,nisi de speciali priuilegio,& moriente Episcopo,vel Sacerdote successori bona reseruantur,& res decedentium Clericorum ponuntur in manu Iconomi,si adsit,si non adsit,erunt in potestate maiorum Ecclesiæ,si illi non sunt idonei, erunt in potestate aliorum Clericorum, omnibus deficientibus in manu Metropolitani, nisi adsit visitator, quia si adsit,habebit ille,Mat.de Afflictis decis.Neapol.390.& li in Cathedralibus, regularibus, ac collegiatis Ecclesijs vacantibus,si collegia contentus,aut singularis persona occupat bona relicta, vel tempore vacationis obuenientia sunt suspensi ab off & benef.vsque ad restitutionem,quia debent reseruari successori, c. quia sæpe de electio in 6. latè Rui.consil. 156.lib.4 &c. ergo nec etiam à Camera Apostolica occupari,vel percipi debent, quando iure stet cautum in quos vsus cōuerti, & ad quos peruenire habeant, est Cons.Bar.Cep.cons.51. incip. in Christi nomine,quia ius acquisitum nemini auferri debet,vel tolli,nec etiam Iudæo, vel infideli per Papam, nec tolli præsumitur per Abb.in c,quæ in Ecclesiarum de constit.post Inn.in c.quod super his.de voto, & si contingeret aliquo casu Papam Ius tollere præsumitur hoc per circumuentio-

12 nem,& importunitatem potius,quam per voluntatem fecisse per Fel.in c.cum olim 3.& 4.col.de re Iud. adeò quod tali casu verba rescripti potius sunt improprianda, quam proprie intelligenda, ne alteri præiudicent trad.Rom.q.334. circa primum,Dec.cons.11.col.5.Ias in l ex facto, 4.not ff.de vulg.& pupil.Immo potius debent interpretari, quod nihil operentur, quam quod indebite quis damnum patiatur,vt not.Ias.post gl.Bar.& alios in l.fin. §.In computatione col.fi. C.de iur.delib. & hoc procedit,etiam si rescriptum Papę emanaret in fauorem piæ causæ,vt in casu nostro in fauorem Cameræ Apostolicæ,vt probat Ias.in l,si.col.6. ff.de Const. princip.post Alex.in l.pactum, quod dotali col.2.C.de pact. nam licet viduis, pupillis, ac alijs pijs causis multum debeamus,non tamen adeò, vt alijs præiudiciū inferamus, d.tex. in c.ex tenore,de for, compet.& in c.nuper,de donat.inter vir. & vxor. Et adeò est verum,quod acquisita per prælatum de bonis,ac facultatibus

13 Ecclesiæ vadunt ad ecclesiam, vel in ea successorem,quod procedit,siue emat res nomine proprio, vel fraudulenter nomine alieno per Abb.in c.1.de test.verf.not. 4.quia prædium emptum de pecunia præbendæ,vel Ecclesiæ,adeo efficitur Eccle-

14 siæ, vel successoris in ea, quod amplius non potest illud prædium dari per empto rem alicui,etiam intuitu pietatis,licet pecunia potuisset dari,quia statim fit Ecclesiæ, licet emerit nomine Ecclesiæ, siue suo,siue alieno,Ang.in sum.in 5. emptio, §.vtrum emptum per tex. in c.1. & c. inquirendum,de pecul.cler.fac. quia Iulius PP.III. sanctæ memor.per suam constitutionem,quam ad dirimendas lites,tollendasque controuersias inter hæredes prælatorum defunctorum, ac successores in beneficijs edidit dispositioni Iuris communis

munis adhærendo, & ex mente Canonũ fanciendo, ftatuit fructus inexactos per prælatos defunctos non ad hæredes, fed ad fucceffores in Ecclefijs, aut beneficijs peruenire, aut pertinere debere, id quod fuerat per prius fancitũ per text.in c. quia fæpè,& c.ftatutum de electio. in 6. Et allegatur c.præfenti de off ord d.lib.6.dicit Io.Copus in fuo tract.de fruc.lib.4. tit.3. c. 2. & fi fructus beneficij fuper quibus fuit affignata, aut referuata penfio, non fint percepti tempore mortis penfionarij, imo penderent, remanent apud Ecclefiam tali penfione grauatam,& fic ad fuc-
15 cefforem per Alex.conf.157.2 vol. incip. Reuerendiff.Dom.per ea quę volunt Abb. &Ant.de Butr.in c.fi.ne præl.vic.fuas vbi concludunt, quod fi moriatur Prælatus, qui beneficium locauerat fructus perceptis poft obitum locatoris,& penfio debita ratione fructum poft obitum perceptorũ debeantur fucceffori in prælatura, de quo etiam per Doct.in d.c. præfenti Caccial. in tract.de penf.q.25.& Gig.eo.q.53. Sec. loco poteft opponi de alio: quod fructus beneficiorum recollecti tamen, ac fpolia huiufmodi vadant non ad Cameram Ap. nec ad fucceffores in beneficijs,fed ad hæredes defuncti: maxime fi beneficiatus decedat teftatus, quia fructus beneficij Prælatus, vel beneficiatus videtur facere fuos,dicit optima gl.in c. præfenti,de off. ord.in 6. in ver. referuari: vbi diftinguit, quod vel beneficium habet adminiftrationem,vel quis eft fimpliciter, & perfonaliter beneficiatus:quia pri.cafu de illius fructibus quàmdiu viuit,& fanus eft, poteft aliquid dare,moderate tamen: quia comparatur vfufructuario,cuius ius morte finit; vndè viuens poteft fuam voluntatem facere moderate. Incipiens verò infirmari comparatur vfurario; & tunc nihil habet nifi vfum, & dicuntur Clerici non habere adminiftrationem, quando non habent beneficium cui fit affignata dos:vt per Gemin.d.c.præfenti,& fimpliciter beneficiati dicuntur, vt funt Canonici,& fimiles,quibus id quod habent ob uenit fibi ratione perfonæ,non quod habeant præbendam in Ecclefia diftinctam, quia fic haberent adminiftrationem.

Si verò Clericus fit non habens adminiftrationem,fed perfonaliter,& fimpliciter beneficiatus, in morte comparatur vfufructuario, quantum ad faciendum fructus fuos,& vfufructuarius fructus iam quæfitos ad hæredes tranfmittit,per tex.in l.de functa,ff.de vfufruct. & de ipfis poteft teftari; Ecclefia tamen fuccedet ei in iftis, fi decedet fine teftamento, & hæc eft quafi communis confuetudo,fubiungẽs ibidem d.gl.& quod dictum eft: quod Clericus fimpliciter beneficiatus, faciat fructus fuos,intellige,inquit,de fructibus perceptis,& reconditis, alij vero per iura allegata,pertinent ad ecclefiam; vndè fi in fructibus acquiritur dominium, fi Prælatus illos facit fuos, tranfmittuntur ifti ad
16 hæredes,in quibus præfumitur continua tum dominium, l.fiue poffidetis, & ibi Bal.ff.de acquirenda poff.l.fi forori,& ibi Alex.C.de Iure deliberandi,aut in legatarium,in quem pariter ftatim recta via rei legatæ tranfit dominium, l.à Titio,ff de
17 fur.l.vnica,§.in nouiffimo, C. de caduc. Tol.cum fimilibus, & hæredibus vfufructuarij,cum diximus Prælatum compara-
18 ri,debentur fructus; fi erant percepti recet Alex.conf.157.2.vol. per tex.in l.defuncta pr.ælleg.& l.Iul.§. fi fructus,& ibi Bal.ff de act.emp.Gig.in tract.de penf q. 53 Et habere adminiftrationem dicitur, qui habet beneficium,etiã fimplex, quod habeat dotem. adminiftrationem habere dicitur Papatus,Patriar.Archiep.Epifcopus,Abatia fecularis,& Parochialis: fine adminiftratione dicitur canonicus,& alij Rebuff.in pract.in verbo feculare quotuplex.

Fac.optimus tex.in c.vn.de Cler.non ref. li. 6.vbi beneficiatus in fructibus beneficiorum acquirit dominiũ,& facit illos fuos, ibi rerum fic receptarum dominium non acquirat,nec faciat eas fuas. Facit quod dicit Bar.in l.diu. ff.fol.matr.verf opp. vt fup.de vfufr. vbi dicit, quod Canonicus fructus perceptos,& percipiendos tranfmittit ad hæredes pro rata anni, quo ftetit in beneficio Canonicatus; non enim, inquit,percipit fructus, tanquam fimplex fructuarius, fed propter onera Ecclefiæ, quæ fuftinet.Idem dicit Imol.ibid. & gl. ac Bar.in l.1.C.de ann.ciuil.vbi dicit glo. quod ille tex. & adducta ibid. funt arg. quod fructus percepti ex præbenda Clerici,tranfeunt ad hæredes dicunt Doct.in c.ftatut.§.affefforem,de refer. in 6. Arch. in c.confuetudinem in fin.de Cler. non ref.dicit,quod ille tex. benefacit pro fententia illorum,qui dicunt, quòd Clericus facit fructus beneficij fuos. Sed ipfe credit,quòd non faciat fuos,fed benè habeat eos,quoad vfum,& difpenfationem Fac. quod dicit Spec.in tit.de act §.t verf.Rector.& de fructib.& interef. verf. pone Prælatus,& in tit.de ftat. Mon. ver. 58. quæ-

quæritur vbi dicit, quòd fructus beneficij à solo separati tempore mortis Prælati debentur eius hæredibus, vel legatario, & sufficit fructus esse à solo separatos, nõ reconditos, ad hoc quod debeantur mortuo, est communis opinio Doct. in d. cap. præsenti, de offic. ord. per Franc. in cap. si propter num. 5. de rescript. Tir. de retrac. tit. 1 1. §. 5. glo. 4. num. 1. Fac. quia fructus pensionum super aliqua Ecclesia, vel beneficio reseruatorum maturati, & non exacti per pensionarium, cui debebatur pensio, transmittuntur ad hæredes, quibus Ius exigendi præteritas pensiones non solutas competit, per ea quæ dicit Alex. consil. suo 4. Incip. perspectis bis in fin. 3. volum. Paul. de Ro. in tract. pens. 8. quæst. 19 vers. t. ecclesiastica, vbi dixit, quòd pensionis fructus lucrati per pensionarium dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt, per tex in l. ædibus. §. vltimo, ff. de donat. ponit Gig. in suo tract. de pens. quæst. 52. vbi ad id probandum multa adducit. Subdens quòd acquisitum ex pensione non dicitur acquisitum ex beneficio Ecclesiastico, & de pensionibus decursis, Clericus testari 20 poterit, de quo nil mirum, quia fructus Ecclesiæ possunt vendi, & alienari; vndè etiam ad hæredes transmitti c. fin. nè Prælatus Vic. suas, & Clemen. prima. §. fin. de rebus Eccles. non alien. Feder. de Senis cons. 113. quæritur, an Constitut. in Spec. de hæret. in princ.

Item fructus contingentes, & obuenientes tempore Sedis vacantis debentur Ecclesiæ, vel futuro successori per verba tex. c. præsenti de off. ord. in 6. siue vacationis tempore obuenientia, idem in cap. cui vos eo. & cap. quia sæpè, de elect. in 6. & Clement. stat. eod. tit. & dicit. Phil. Franc. ex mente Doct. in d. c. præsenti, quod si beneficium habet bona distincta, tunc in illis, ac in fructibus succedit successor, secus si non habet bona distincta, licet ratione dignitatis plus percipiat, quàm alij Canonici, tunc enim succedit capitulum, & si sit Canonicatus succedit in bonis capitulum, & fructus interim capit per d. P hil. Fran. est dec. Boer. dec. 340.

Et videtur adeò verum, quod fructus pendẽtes spectant ad successores in Ecclesia, quod si Sede vacante capitulum, aut Cathedralis, vel collegiatæ, aut regularis Ecclesiæ illos occupat, est Capitulum, & alij occupantes excommunicati, quousque restituant, d. c. quia sæpè, in quo tex. & ibi glo. apparet, quod fructus, & emolumenta iurisdictionis obuenientes tempore Sedis Vacantis non pertinet ad capitulum, licet ad ipsum spectet iurisdictio, sed ad successorem.

Imo si hæredes Prælati defuncti recollegissent fructus immaturos, ne ad successorẽ peruenirent Prælatum, tenentur ei ad interesse, not. per Doct. in l. pen. ff. de vsufr. legat. fac. Tiraquel. 2. tit. gl. 4. num. 15. de retract.

Facit Calder. consil. 3. de pecul. Cleric. vbi posita quęstione de fructibus, dicit, quòd in fructibus contingentibus post mortem, puta quando decedit Clericus ante fructus recollectos, succedit Ecclesia.

Et dicit Io. Copus in trac. de fructibus lib. 4. tit. 3. c 2 quòd tam fructus à Prælato percepti, qui in bonis eius esse ceperunt, quã etiam ij, qui tempore vacationis obuenerint, debent futuro reseruari successori.

Et dicit Ruin. in cons. 156. lib. 4. num. 3. quòd nõ licet nec Legato de latere, nec Archiepiscopo accipere fructus, vel bona Sedis vacantis, quę debent futuro reseruari successori.

Item pro rata temporis fructus transmittuntur à Canonico ad successores, Bar. in l. diuor. in fin. principij sol. mat. vbi Albeg. dicit communem, quòd seruatur idẽ, quòd in vsufructuario scilicet, quòd collecti fiãt defuncti, & hęredis, pendentes remanent successori per Did. Cou. var. resol. lib. 1. c. 15. n. 12. licet ipse à dicta commune opinione recedat. Vt ego habui, & collegi ex doctissime notatis, & reportatis per Reuer. D. D. Filesium de Citadinis Nobilem Ciuitatis Interamn. Episcopum Muranũ multæ lectionis, summę doctrinę, & iuditij, ac singularis probitatis virum pręclarissimum, mihi vinculo amicitiæ antiquitus coniunctum.

Verum oppositis non obstantibus, descriptio spoliorum, seu diffinitio, est vera, & firma remanet, quia ad Cameram spectant, non ad successorem, non ad hęredes, nisi in casibus, & per ea, quæ dicuntur infra, nam ista, cum sint beneficialia à beneficialibus dependentia, & introducta de Iure positiuo sunt omninò ad Papæ dispositionem liberè, & ei manualia, per Abb in c. const. de rel. dom. per eundẽ in sua disputatione, quę incip. Episcopus col. 2. in quibus Papa potest attenta potestate sua magna, siue causa pręiudicare per Doct. in c. quæ in Eccles. de Const. sequitu. Caccial. in suo tr. pens. q. 19. col. 3. n. 17. quia Papa

concedit beneficialia ad nutum, ad tempus, & sub conditione cap. si gratiose de rescript. in 6 capit. veniens de filijs presbit. capit. quamuis capit. petijsti. 7. quæst, 1. dictum Abb. notabile. capit. inter quatuor, de maior. & obed. vbi dicit; quòd licet Papa non possit procedere, & sententiare contra non citatum, & contra non vocatum, est secus in beneficialibus, in quibus habet plenariam potestatem. ita etiam notatur in cap. cum olim de re. Iud. quæ cum sint introducta à iure positiuo, & supra ta'e ius sit Papa, merito suo modo de illis habet posse disponere: quia Papa vti Dominus beneficiorum potest etiam sine causa imponere 22 pensionem super fructibus beneficiorum cum de talibus fructibus possit ad beneplacitum suæ voluntatis disponere per Doctor. in cap. quæ in Ecclesiarum. de constitut. Sequitur Decius cons. 436. col. 2. 3. vol. & in his redditibus Ecclesiasticis id iuris habent, & habere debent Clerici, 23 quod à Papa, & à Canonibus expressim est sibi concessum, & conceditur. Innoc. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat gl. in cap. res Ecclesię 12. quæst. 1. Archid. in cap. statutum §. assessorem de rescript. in 6. pulchrè Card. consil. 110. col. 2. & quidem res Ecclesiarum subiacent administrationi Rom. Pontif. & Prælatorum, à quibus ipsa Catholica Ecclesia regitur, sic & Canonibus Ecclesiasticis ipsum Ecclesiæ patrimonium commissum est, quia bonorum Ecclesiasticorum administratio 24 Rom Pontif. & eius Canonicis constitutionibus commissa esse videtur. cap. videntes cap. præcipimus 12. quæst. 1. quibus quidem Canonibus separatim ab Ecclesiæ Aerario conceditur Episcopis, & Clericis Ecclesiarum ministris certa portio ex redditibus Ecclesiasticis, cap de redditibus. cap. cognouimus, cap mos est, c. sancimus, 12 quæst. 2. S. Thom. 2. 2. quæst. 185. artic. 7. & quolibet. 6. artic. 12 refert Couar. in cap. cum in officijs de testam. vers. vltimo hinc potest. Quia Canonibus diligenter consideratis colligitur clericos beneficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere posse, quantum ad eorum victum, vestitum, cæterosque vsus congruos, & necessarios sufficiat. cap. fin. 12. quæst. 1. & cap. videntes ead. caus. & quæst. & in principio 44 dist. tibi ò Sacerdos, inquit Hieronymus, viuere de Altari permittitur, non luxuriari; bona etenim Ecclesiarum sunt proprie Christi patrimonium cap. cum ex eo de elect. in 6; notat Fel. & Decius in cap. constitutus de rescrip. Hinc Diuus Bernardus epistola secunda scribit. denique quicquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est. Secundo Clericis omnino permissum est antiquis Canonibus, redditus Ecclesiasticos, qui ad præfatam congruam substentationem necessarij non sint, in optima, vel aduersa valetudine, in pios erogare vsus, iuxta illud Lucæ primo, quod superest date pauperibus. cap. fin. 16. quæst. 1. capit. Casellas. cap. Episcopi 10. quæst. 2. noua etenim lex de dandis decimis Ecclesiæ ministris ex eo Iustitiam præsefert, quod 25 pro congrua Ministrorum sustentatione, & pro pauperibus alendis datur ipsa decima fructuum pars. Gaetan 2. 2. quæst. 87. artic. primo & quæst. 185. artic. 7. cap. decimæ, & cap. fin. 16. quæst. 1. Tertio Clericus habens beneficium potest liberè disponere de illis redditibus, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum inspecta cuiusque qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, idest, quod licet aliunde puta ex patrimonialibus victum habeat, potest nihilominus de fructibus beneficij pro rata sui victus iuxta suam qualitatem sibi concessam disponere. Hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum ministris per Canones antiquos constituitur cap. Ecclesias, 13. quæst. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his de Ecclesijs æd. fi. cand. vel reparand. Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 185. artic 7. in resp. ad 2. Io. maior in 4. sent. dist. 24. quæst. 17. & quæst. 20. & idem ipse dicerem in his redditibus Ecclesiæ, & beneficij, quos dignissima mercede industriæ, & laboris impensi in Ecclesiæ regimine recipit ipse, qui Ecclesia curam gessit ex Bolognino in Anan. cons. 87. vbi ipse Ananias hoc ipsum probat:

Et non desunt, qui opinentur Clericum habentem beneficium vltra sibi necessaria, de redditibus illius in profanos, & voluptuosos vsus expendentem, mortale peccatum committere, & ad illorum redditum, ita expensorum, & consumptorum restitutionem teneri: ex verbis Hieronymi dicentis, alicna rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. §. ordinandus 42. dist. sensit hanc opinionem. Sanct. Thom quæstion. 43. articul. 8. assent. Alex. Hales. 3. quæstion. 36. membros. Ricard. a Media villa

in 4.

in 4. sent. dist. 46. artic. 3. quæst. 1. Io. maior dist. in. 24. quæst. 17. dicit hanc opinionem esse communem, quam tandem probat Palud. in 4. dist. 24. q. 3 artic. vltimo quibus suffragatur tex. optimus in c. Episc. 12. q. 1. & tex. in c. 1. 12. q. 3. pulchre diuus Bernardus epistol. 42. col. 3. clamant, inquit, pauperes nostrum est, quod effunditis nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis, huic opinioni accedunt Abb. in c. cum secundũ de præb. 1. col. Archid. & Dominic. de Sancto Gimin. in sũma. 44. dist. Fel. in c. postulasti de rescrip. Butr. c. 1. num. 28. de emptio. Sed hæc, atq; alia à dictis Doctor. adducta eo tendunt frequentius, vt sit illicita hæc ecclesiasticorum redditũum in profanos vsus distributio, non tamen, vt sit restitutio necessario facienda. Præterea redditus Ecclesiastici, qui supersunt vltra ministrorũ victum alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora; eò quod essent pauperibus erogandi, quod auctoritate Hieronymi cõprobatur; is etenim scribit bona Ecclesiarũ dici bona pauperũ quoad debitum, quia eisdebẽtur, nõ quoad dominium neq; quoad proprietatẽ: per Card. à Turre Crem. in capit. videntes nu. 2. 12. q. 1. Et licet Canon primus 12. q. 3. probet quod acquisita ex fructibus, & redditibus beneficiorum spectent ad Ecclesiam, id quod nemo negat, nõ tamen ex eo sequitur, ergò Prælatus fructus sibi designatos malè cõsumens, tenetur restituere, quia licet Thom. & Gaet. 2. 2. q. 185. art. 7. dicant hãc consumptionem non posse fieri absq; peccato mortali, negant tamen restituẽdi obligationem, Præp. in summa. 44. dist. col. 5. S. Tho. in sesto quoliber. art. 12. Syluester in summa in ver. Clericus quarto 20. quæritur vbi post distinctiones idem tenere videtur: & in verbo restiturio 3. q. 5. Adrianus in 4. sent. c. incipientem pro clariori 4. concl. Quorum sententia licet benignior sit, & nostris hisce temporibus admittenda, ex totius orbis Christiani consuetudine, qua plurimum iuuatur, vide tamen, & cogita nonne alia opinio forsan esset magis salubris animæ & corpori, Clericis nostri temporis: quia Abb. in d. c. cum secundum, nimis affirmatiuè dicit quod Clerici tenentur restituere de suo Ecclesiæ illud, quod male expenderunt de illius redditibus: & propterea cogita bene, quia anima est cunctis rebus præferenda.

Vlterius Canones permittunt, quod distributiones quotidianæ, quæ dantur ministris Ecclesię ob laborem, & ob illud seruitium & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis officijs impendunt, acquirantur: & 27 acquisitæ sint, percipientibus, etiã quoad dominium per tex. qui dicit in cap. vnico de cler. non resid. in 6. ad fi. dicunt Dom. à Sancto Gemin. & Franc. ibidem, idem dicit Barba. in cap. fin. col. fi. de pecul. cler. vbi dicit illum tex. esse singularem. notat glo. Gulielmi in extrauagan. prima ne sede vacante in extrauagan. communibus in verbo consueuerit, idem dicit Decius cons. 280. col. prima. quorum opinio est communis, quam sequitur Paris. cons. 33. vol. 4. col. 2. conceduntur enim istæ distributiones à Canon. Clericis ob illud ministerium quod exhibent altari, & diuino cultui: ad quod etiam notatur per Bologmin. in anan. cons. 87. quia dictæ distribu- 28 tiones aliquando, & in aliquibus Ecclesijs consistunt, & distribuuntur in potu, in pane, in pecunia, & in bladis extrauag. postulasti. & cum n. n. ullæ de præben. & dignit. extrauag. commun. vnde sic perceptas & acquisitas, potest Clericus ad libitũ suæ voluntatis distribuere, ac de eis disponere, & ad hæredes transmittere, quia consanguinei ipsius Canonici bene succedunt, in illis distributionibus, nam quoti- 29 dianæ distributiones non augent Corpus præbendæ. Sed debentur propter operam personæ arg. l. 1. sec. resp. si mens. fals. mod. dix. l. si duobus. ff. pro soc. §. si in cohonnda, & in cap. licet nob s. de præben. videtur tenere Iou. in Clem. fin. de præben. di- 30 cens: quod talis seruiens fideliter diuino officio facit fructus suos: & potest sicut laborator de diurno denario disponere; prout refert dominus Florian. ibi, faciunt adducta per Oldra. cõs. 118. incipit ex virtute gratia dicit Domin. in d. Clem. quod Clericus potest restari de quotidianis distributionibus. Ita dicit tenere Guliel. in extrau. Io. 22. Incipit suscepti maxime glo. in ver. consueuit, quæ dicit quod distributiones quotidianæ de Iure sunt fructus liberi à decimis, & ita assignantur vt lucrantur, & de istis restare potest Clericus vltra prædicta faciunt omnia Iura, quæ dicunt Clericum maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel curam prout est præbẽdatus, æquiparari fructuario; de quibus habetur in cap. fin. de pignor. in cap. requisisti de testamentis: sed clarum est, quod fructuarius efficitur dominus fructuum iam recollectorum ff. quibus mod. vsus amit. l. vsufructuarius, & eo mortuo non spectant ad proprietarium, sed ad hæredes fructuarij, vt ibi not. Ergo

idem videretur de fructibus præbenda-
rum, & multò magis de quotidianis di-
stributionibus: in quibus præbendatus
habet maius Ius, vt patet ex iuribus sup.
allegatis, refert Nicol. de Vbal. in tract. de
succes. cler. ab intestato, §. finita tandem,
vers. sexto quæro; vbi multa in contrariũ
adducit: quod videlicet in distributioni-
bus quotidianis Clerici, vel Sacerdotis,
succedere habet Ecclesia, non hæredes
defuncti, sed dicit, quod adducta in con-
trarium, sunt adducta causa disputatio-
nis, non causa decisionis, quia sententia
illorum, qui dicunt in distributionibus,
& huiusmodi succedere consanguineos,
non Ecclesiam in via Iudicij magis præ-
ualet, & tenetur, sed de his dicimus infra
in q. de facultate Prælati in rebus Eccle-
siasticis, & facientibus spolia, & in q. de
successione Clericorum ab intestato, sed
de distributionibus vide, quæ dico in qu.
de potestate Cleric. & in q. de successio.
Cleric. secul. suis locis.

Idem etiam videtur in fructibus pensionum
31 decursarum, etiam non exactarum, vt in
eis acquiratur dominium, & transmitti
possint ad hæredes, immo quod Ius exi-
gendi præteritas pensiones non solutas,
competat hæredibus Clerici defuncti; cui
dicta pensio erat reseruata, per ea, quę la-
tè adducit Gig. in suo tract. de pensio. qu.
52. & 53. vbi quæstionem ponit, & exa
minat latè.

Item videtur etiam sancitum, & constitutũ
à Pontificibus, & Canon. quantum, & in
quanta quantitate, possint Clerici dispo-
nere de bonis, ac redditibus Ecclesiæ,
quia probatur in c. ad hæc, de testa. quòd
Clericus in ægritudine constitutus, po-
test causa donationis inter viuos, reddi-
tus Ecclesię in piam erogare causam mo-
do in donatione vtatur moderamine, si
ex ea infirmitate decedat, sed si est sanus,
& in bona valetudine, si in pios vsus velit
aliquid expendere de bonis mobilibus
Ecclesiæ, id potest libere facere, nulla per-
finita, vel taxata quantitate, id, quod pro-
batur in cap. quia, Io. vbi glo. 12. q. 5. di-
cunt, & notant Abb. Anchar. Imola, &
Barba. d. c. ad hæc, & secundum eundem
Barba. ibi sec. col. oportet, quod sequatur
traditio rei donatæ viuente ipso Clerico,
qui donat.

Et quod Clericus beneficium Ecclesiasticũ
habens, proprio testamento non possit
disponere de rebus occasione Ecclesiæ
acquisitis, est tex. apertus in cap. cum in
officijs de testamen. idque procedit etiã
33 si illa bona acquisierit occasione reddi-
tus ipsius beneficij, per tex in cap. rela-
tum, vbi Abb & alij, sed melius per eun-
dem Abb. & latius in cap. cum esses, in se-
cunda lect. num. 23. cuius opinio est com-
muniter recepta, & omnium consensu ap-
probata: licet Palud. in 4. sent. dist. 15 q.
3. arg. 6. permittere videatur Clericis li-
berè testari de redditibus beneficiorum;
quod manifestè conuincitur per dicta su-
ra, & communem sententiam, quæ proce-
dit non solum in redditibus, & fructibus
collectis ex beneficio; sed & in rebus em-
ptis de pecunia redacta ex eisdem fru-
ctibus, per Barba. in cap. inquirendum, de
pecul. Cler. n. 7. Bertran. cons. 258. vol. sec.
id quod probatur in dicto cap. relatum, &
d. c. cum in officijs, vbi passim Doctores;
idem dicere videtur Angel. in summa in
ver. emptio, vers. vtrum emptum, vbi po-
34 sita q. vtrum emptum pecunia aliena sit
ementis: respondit, quod sit, si nomine
suo emit, l. si ex ea, C. de rei vend. fallit in
empto de pecunia Ecclesiæ, cap. pri. 12. q.
3. & sec. q. ver. fixum: quod adeò est verũ,
inquit, quod si Clericus habens pecuniam
de præbenda, emerit prædium, amplius
non poterit illud dare, etiam intuitu pie-
tatis, licet pecuniam potuisset dare; quia
statim prædium fit Ecclesiæ, siue emerit
nomine Ecclesiæ, siue suo, siue alieno c. 1.
de pecul. cler. & c. inquirendum.

Per quæ satis constat, quod Prælati, & Cle-
rici, siue sint defuncti, vel successores in
beneficijs, quam habent, aut habuerunt
potestatem, & facultatem in bonis, ac red
ditibus Ecclesiæ, vel beneficiorum, eam
habent à Papa conditore Canonum, & à
Canon. & eo modo, forma, qualitate, &
conditione, integrè, vel limitatè, qua Pa-
pa, & Canones concesserunt, & concedũt,
& non alias, vel alio modo eadem facul-
tate, seù potestate, vti debent. Vndè nihil
mirum, si Papa, qui fructus beneficiorũ,
ac redditus, concedit Prælatis, ac Clericis
ad sui, & suorum substentationem, & de-
ducto victu, reliqua de fructibus secun-
dum canones distribuere, & dispensare
eorum vita durante acquisita, & relicta
per eosdem ex dictis fructibus, remansa
canonice non dispensata, aut, vt ius erat,
non distributa, veluti eorum spolia, ac fru
ctus inexactos, vel pro aliquo tempore
decurrendos, Cameræ Apostolicæ, vel pro
supplenda negligentia Prælatorum in di-
stribuendo, & dispensando, aut pro seruã-
da canonum ordinatione, aut pro sanctæ
Sedis Apostolicæ, ac Sanctæ Romanæ
Ec-

Ecclesiæ subuentionibus referunt, cui beneficia totius mundi, illorumque fructus 35 sunt manualia, & ei obedientialia, cap. constitutus, de relig. dom. qui illa ad nutum, & sub conditione concedit, c. si gratiose, de rescrip. in 6. in quibus potest Papa, vt in re sua esse moderator, & arbiter, c. de his de sepult. & qui potuit concedere totum, partem benè reseruare potuit: quia, qui potuit illud, quod est plus, est etiam dicendum, quod possit illud, quod est minus, l. Claudius Fœlix, ff. qui pot. in pign. hab. Bal. in l. conuenticula, C. de Episcopis, & cler. Et si potest reseruare partem alicui de fructibus beneficij, veluti est reseruare pensionem, quæ est portio certa dependens à fructibus beneficij, a 36 quo extrahitur, inuenta à Romanis Pontificibus ex rationabili causa, vt per Caccialup. & Gig. in eorum tract. de pension. in princ. Item, & partem quoque dictorū fructuum reseruare potest Cam. Apostolicæ pro necessitatibus Ecclesiæ Romanæ, & Sedis Apostolicæ: extrauag. cum 37 nonnullæ, de præben. & dignitatibus, extrauag. commun. la prima, & la seconda, & extrauag. postulasti eo. vbi Papa pro necessitatibus Rom. Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ applicat fructus beneficiorū vacatorum, & vacaturorum ad certum temporis spacium, Cameræ Apostolicæ, qua Papa fructus Sedis vacantis concedit Episcopo diœcesis pro exonerando Episcopatu debitis, cap. si propter debita de rescrip. & ibi glo. quia dicit Archid. in tract. de hæresi. incip. sant. in Christo Pat. vers. & quia tanta, quod in talibus Papa est dominus quantum ad vsum, quia eis 38 vti potest, sicut placet, & decet suam potentiam, siue statum, per tex. in c. bonæ rei. 12. q. 2. c. per principalem, 9. q. 3. & c. nunc vero eadem cau. & q. quia dominiū rerum Ecclesiarum propriè loquendo nō est apud aliam Ecclesiam, sed apud Chri-39 stum, secundum Innocen. in c. cum super de caus. poss. & propriet. cuius Papa est Vicarius, cum omnimoda potestate in terris, vel apud Ecclesiam Catholicam, quæ est vnica cap. loquitur 24. q. 1. cuius ipse est Princeps, glo. & Doctor. in cap. constitutus de relig. dom. vbi Dominus Ant. 40 dicit, quod de rebus Ecclesiasticis potest disponere Papa vt vult, etiam sine causa, & Papa de fructibus beneficiorum disponit aliquando, vt dicantur, etiā personæ non habenti in eis titulum. cap. si propter, de rescrip. in 6. cap. si tibi de cōcess. præben. in 6. extrauag Io. 22. suscepti, cum similibus, & secundum antiquos Canones de fructibus beneficiorum fie-41 bant quatuor partes, vna Episcopo, al a fabricæ, tertia pauperibus, quarta sacerdoti, facit illud, quod dicit Io. And. in inter cætera extra de off. ordinarij, quem refert Abb. vbi quod optaret, quod Ecclesia Romana perciperet vigesimam partem redditum Clericorum, ad sustentationem Papæ, & Cardinalium, & abstineret à cōmunibus seruitijs, & à fructibus primi anni, quos recipit à prælatis promouendis. Et nescit, quod de hoc alijs fuit facta sermo in Concilio Vienensi, & Papa pro suis necessitatibus applicat fructus Sediū vacantium Cameræ Apostolicæ per extrauag. nonnullæ, la prima, & la seconda, de præben. extrauag. com. glo. quę dicit in Clem. vnica, de supplen. negligen.

Facit, quia siue habeas beneficium à Sede Apostolica immediatè, siue ab ordinario: omninò à Papa habes, quando authoritate, quam sibi concedit Papa ordinarius confert, cap. vt animarum, de const. it, in 6 clem. ne Romani, eo. 27. q. 2. institutiones. Et quando Princeps ex voluntate sua fuit causa vt quis acquireret aliquid, ipse illud idem acquisitum potest sola authoritate auferre, secundum Angel. in l. Antiochensium, ff. de pr uil. cred. vbi dicit quod Princeps sine causa potest alicui auferre rem, quam ipse ille donauit, qui a per eundem Angel. in l. lutius ff. de edilit. Imperator potest sine causa auferre rem quæsitam ex præscriptione, vel vsucapione, quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo, & ab eo auferri potest sine causa, per Felin. vbi multa allegat, c. quæ in Ecclesiarum, de constit. col. 16 vers. 5. declaratio, & Papa potest tollere ius quęsitum ex lege sua, Paul. de Cast. cons. 216. 42 incipit quomodo, Felin. in cap. nouit. & col. de iud. facit, quia Papa solet concedere quotidie ius testandi, etiam monachis, de rebus, ac fructibus per ecclesiam acquisitis, Stafil. de litteris gratiæ, & Iustit. col. 1. potest enim Papa licentiam testandi Religiosis concedere, arg. l. si quando in princ. C. de inoff. testam. Soccin. cons. 13. vol. 1. Franc. in rubrica de testamentis 43 in 6. col. Ias. & alij in authentica ingressi sec. col. de sacrosan. eccles. C. Baldus in d. l. si quando, Barba. in cap. cum in officijs de testam. col. penul. Caccialup. de pensio. q. 19 in fin. Idem Barba. in tract. de præstan. Card. 1. par. q. 4. vbi dicit, liceutiam hanc testandi, à Papa concessam clericis, de redditibus beneficiorum testandi, esse in.

intelligendam ad pios vsus, non alios, Dec.conf.512.sec.col.vbi dicit hanc opinionem esse communem, & Paulus Tertius in sua constitutione, in materia spoliorum facta, de qua supra attestatur spolia ab antiquissimo tempore citra, nomine Cameræ Apostolicæ exacta fuisse, & inter iura ipsius Cam. connumerata, & prædecessores Rom. Pontifices, ac ipsum prælibatum Paulum de spolijs disposuisse donando, transigendo, & alias diuersimode contrahendo, ac collectores in varijs prouincijs, & exactores, pro illis colligendis constituisse, & deputasse, ac multas litteras sui, ac prædecessorum, super exactione spoliorum emanatas, in quibus continebatur spolia ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere.

Per quæ, cum latè constet, quod Papa in casu nostro optimè potuerit ista acquisita, ista relicta, ista spolia, & istos fructus, Cameræ Apostolicæ referuare, appropriare, incorporare, & applicare est etiã dicendum, quod id voluerit, & expresse mandauerit, vt cum de potestate dixerimus, dicamus de voluntate, quia ista duo perficiunt omnes actus, & si alterum deficit, nihil dicitur actum per Bal. in l. omne verbum, C. communia de lega. Alex. cons. 52 num. 27. lib. 4. Nec de Papæ voluntate in hoc est in aliquo dubitandum, tũ quia Constitutiones, & leges desuper factæ, id clarè dicunt, vt ex illorum inspectione cuilibet constare potest intuenti, tũ etiã, quia in dictis constitutionibus stat clausula motu proprio, &c. Quæ de sui natura importat, quod facit principem præsumi velle; per ea quæ notat Bal. in l. omnes, in principio, C. de quadrien. præscrip. Item 44 facit præsumi rite factum à Papa, Card. in Clem. 2. q. 4. de off ordin Item stant cõstitutiones signatæ, cum clausula ex certa scientia, quæ facit præsumi Principem vel 45 le, etiam si deficiat clausula non obstante tali lege, secundum Bal. in l. omnes præalle gata. Item facit præsumi, vti absoluta potestate, per glo. in cap. ad hoc in ver. ele geriut in fin. de rescrip. Item supplet defectum solemnitatum, Rot. decis. 234. Papæ in nouis. Item æquiparatur clausulæ de plenitudine potestatis, per Innocen. in cap. innotuit de electiõn. Bal. in l. eos in princip. C. de appell. Barba. in cons. 103. & clausula ex certa scientia tollit omnes defectus inductos à Iure positiuo, & plus operatur, quam clausula Motu proprio, vt per Fel. in c. causam quæ, el secundo, in quarta col. vers. quinto nota, de testibus.

Item stant constitutiones stant cum clausula, de sedis Apostolicæ potestatis plenitu46 dine, quæ includit defectos solemnitatis, Specul. in tit. deleg at. §. nunc ostendendum est vers. & nota, quod si clausula; Et ibi Bal. in additionibus vers. clausula supplẽtes, per Alex. cons. 16. col. penul. volum. 5. Dec. cons. 116. col. 2.

Item stant cum clausula non obstan. quæ 47 operatur, quod Princeps præsumatur sic velle, vt in rescripto cõtinetur, quę omissa faceret præsumi de contrario per Bar. in d. l. omnes, in princip. C. de quadrien. præscrip. & in l. Idem Vlpianus §. sunt, & alij, in princip. ff. de excusat. Tutor. per glo. in l. fin. vers. quod si dixit Imperator, C. si contra Ius. Item contra Ius commune facit præsumi Principem facere de plenitudine potestatis, & facit valere rescriptum contra testamentum, l. si non speciali per Bal. in 2. col. ve s. Item dixit Oldra. C. de testam. Item tollit ista clausula ius tertij, & operatur, quòd clausula de plenitudine potestatis, & ex certa scientia, per Alex. cons. 101. vol. 1. 6. col.

Sed ab huiusmodi generali Canonum dispositione, ac particulari extrauagantium constitutione, super spolijs Clericorum, vel Prælatorum æditarum per Romanos Pontifices, Iulius sanctæ mem. Papa III. per suam, quam desuper edidit constitutionem, omnes incolas, & Curiales Vrbis Romæ exceptuauit, ac non comprehendi, nec comprehensos esse declarauit. Et ante eum Sixtus IV. Alex. VI Leo X.

48 Idque fuit confirmatum, & approbatum à Pio IV. per suam quam fecit constitutionem, sub tali rubrica Bulla confirmationis, & innouationis, priuilegiorum incolarum, & curialium Vrbis, super libera facultate dispensandi de bonis suis, edita Anno MDLXI. nonis Februarij; per quã Curiales, & incolæ Vrbis, sine aliquo timore, & secure viuunt, quia de illorum bonis quomodocunque acquisitis liberè in testamento, aut alia sibi bene visa voluntate, contractu, aut dispositione, possunt pro libito disponere omni tempore, & in euentum, etiam quod sine dispositione decedant, ad hæredes ab intestato venientes transmittunt. In qua etiam constitutione Pius Papa IV. declarat eosdem Incolas, & Curiales non ligari nec comprehendi, à constitutione per eum ædita, super bonis ex illicita negotiatione, aut alias contra sacros Canones acquisita cuius tenor ad cautelam erit in calce præsentis tractatus descriptus.

Et

Et ad contraria pri.& sec. loco adducta deuenio; quia non obstant pri. adducta de successore in beneficio; qui succedit in fructibus non recollectis,non exactis, & pendentibus , ac in acquisitis per defunctum occasione Ecclesię,sunt vera,& regulariter procedunt ex dispositione iuris communis,sed cessant in casu nostro,in quo sunt factæ constitutiones,& extrauagantes in contrarium,per Romanos Pōtifices, iuris antiqui in casu præsenti derogatoriæ,quia quotidie cernimus oculis quòd Papa beneficium concedit vni, alteri vero spolia defuncti: per cuius obitū beneficium vacauit, & successor gratia beneficij sibi concessi contentus,super iure sibi vti successori ad spolia competenti,conquiescit,vndè nona Iura debent attendi,in eo maximè in quo corrigunt, limitant, reformant, & tollunt ius antiquum,l.ideò,ff.de legibus.

Nec obstat illud pari modo,quòd diximus: quòd Papa non præsumitur tollere Ius tertio acquisitum: quia illud procedit, quando essemus in dubio de mente,& voluntate Papæ, quo casu semper fit interpretatio vt non lædat, vt non præiudicet, aut lædat,vel præiudicet minus,quàm fieri possit,toto titulo: si contra ius, vel vtilitatem publicam,l.digna vox,C.de legib. Sed quando sumus in casu, in quo Papa scribit expresse cum intentione præiudicandi,& ius quæsitum tollendi; prout in casu præsenti; tunc est secus per Corn. consi.83.col.penultima in lib.4. vbi multa allegat,quia bene id Papa potest, si vult cum simus in beneficialibus,in quibus habet absolutam potestatem vulga.cap.sec. de præben.lib.6.Cald.cons.12.Alex.cons. 101.lib.prim.5.col.quia in beneficialibus tanta est potentia Papæ , quod potest Episcopum pro libito voluntatis de suo Episcopatu ad alium transferre,quia omnia beneficia mundi sunt manualia,& obedientialia respectu Papalis potestatis dicit Bal in l.rescripta col.2. & sequen. C. de precibus Imperatori offeren. & ideò potest gratiam reuocare post Ius alteri quæsitum,vt dicit idem Bal.in l.qui se patris col.penul.C.vndè liber. Soccin.cons. 156.pro fundamento in sec.col.& consil. 164.visa bulla in 7.col.nec obstat pariter constitutio Iulij, quia vt diximus ipsemet illam reformando,corrigendo, & tollendo declarauit nolle habere locum in locis,vbi adessent spoliorum, & iurium Reuer.Cameræ collectores,vt per constitutionem illius publicatam sub die octaua Iulij 1551.Anno sui Pontificatus 2.

Ad contraria verò sec loco adducta : quòd fructus inexacti, & spolia relicta per defunctum vadunt ad hæredes suos , non autem ad successorem in beneficio,neque ad Cameram,respondetur,quod id est verum,& procedit in illis casibus,in quibus Clericus facit fructus suos,& quorum dominium acquirit,& in quibus, & quando habet vsufructum,veluti diximus in distributionibus quotidianis,in fructibus pensionum,& huiusmodi ; in quibus diximus clericum æquiparari vsufructuario,& acquirere dominium in illis, de quibus habetur in c.fin.de pignor.in fin.in cap.requisisti, de testamen. per Hieronymum Gig.in tract.de pensio. q.52.& 53. Item de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij,de quo per glo.in cap.præsenti, de off.ordin.in 6.in verbo reseruari , quæ dixit Clericum posse libere testari de bonis ex simplici beneficio acquisitis,cuius opinionem tenuit Ostien.in cap. fin. de pecul.Cler.ex cap.requisisti in fine de testam. hanc opinionem dicunt esse receptam,& approbatam in practica Anto. & Imol.d c.fin.quod vero non sit bona opinio,& quod non sit vera illa glo. videtur esse tex.in cap.Episcopus 14.q.1. vbi probatur Canonicos,qui simplex habent beneficium,non habere bona Ecclesiæ, vti propria,sed habere potius ad dispensandum,Item Iura,quæ prohibent Clericum testari de fructibus beneficij , loquuntur generaliter,& indistinctè,nec obstat tex. in cap.requisisti de testamentis,vbi solum probatur,quod relictum Canonico alicu ius Ecclesiæ acquiritur Canonico, nec præsumitur ei legatum factum fuisse ex causa Ecclesiæ , ex quibus non videtur, quod glo.opinio procedat,& ita eam reprobat Abb.in c.cum esses num.23.in repetitione,& c cum in off.de testam.Idem in cap sec.de decim. & cap. fin.de pecul. Cler.Archid.in cap.statutum, §.assessorē, de rescrip.in 7.Inn.in cap.indecorum de ætat.& qualit.Dom.de S.Gimin.& Fran. in d.c.præsent.col.5 .Barba.in tract.de præst.Card.p.1.q.3.num.80.Idem Barba. in cap.requisisti num.34.de testam.Idem in cap.fin.num.14.de pecul.Cler.Et hanc opinionem dicunt esse veriorem, Imol.in d.cap.fin.Beltran.cons.288.Ias.consil.75. vol.3.sequitur Didacus Couaruuias in c. cum in off.de testam. super quo cogita : quia dicit Abb.in cap.fin.præallegat.de pecul.Cler. quod illa glo. nunquam sibi placuit,nec est fundata in aliquo Iure,

vbi

vbi etiam respondet ad iura per eandem adducta, & dicit Cardinalis Zabarella in cap.fin.de pecul.cler.quod tales distinctiones glo.Iure non probantur. Ideo dixi,cogita, quia Gemin.in d.cap.præsenti de off. ordin. in 6. dicit quod Clericus non habens administrationem: sed simpliciter, & personaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vsufructuario, quãtum ad faciendum fructus suos, & de ipsis perceptis testari potest, & ei Ecclesia succedit quantum ad hos, ab intestato. quam glo. inquit quidam sic intelligunt, quod quilibet habens beneficium simplex testari possit, quod dicunt falsam esse, & contra Capitulum relatum quod loquitur in Canonico, & consequenter in habenti beneficium simplex, qui tamen vt ibi patet,testari non potest,&hoc inquit fateor, sed glo.recte intellecta est verissima,& id non dixit. Sed ad hoc; quod beneficiatus possit testari, tria requirit, primo quod non habeat administrationem, secundo, beneficium sit simplex, tertio,quod illud obueniat sibi personaliter tantum,& consequenter tales fructus sint concessi ratione stipendij personalis,quibus concurrentibus potest testari, & alias vt ibi per eum. Sed hodie in fructibus, & in acquisitis ex simplici beneficio,testari non valet Prælatus,nisi obtento priuilegio apostolico, seu ex consuetudine loci,legitimè præscripta, per breue Pij IV. directum Franc.Odescalsco sub Datũ Romæ die 6 Martij 1560.anno primo,&per aliud eiusdẽ Pij directũ Matth.Minali,sub die 30.Iulij eiusdẽ Anni 1560.Anno primo:sed ego ex quo iura allegata pro glo. distinctionẽ probare non videntur, adhærerem opinioni abbatis, & aliorum sequacium, quia magis æqua, & fauorabilis Ecclesiæ videtur, pro qua in dubio semper est facienda interpretatio ad not.in cap.in præsentia de probatio.Felin.in cap.fin.de Iudic. huius opinionis esse videtur Did.Couarr.variarum resolutio cap. xv. versic. prius tamen. Isthæc mihi occurrunt dicere ad diffinitionem, vel descriptionem spoliorum Ecclesiasticorum, sed ad quæ constitutiones in hac materia editæ,se nõ extendant, & quænam sint personæ, quæ illis non comprehendantur, aut ligentur, dico in quæstione de potestate Clerici ab intest.secula. vbi in multis locis videbis, tam personas particulares,quamCollegia officialium Rom. Cur. & vniuersitates, quæ sint exemptæ, priuilegijs, & concessione Papæ, à debitis, & solutione spoliorum,quia Romani Pontifices, quæ rõrum solet esse erga fideles, & Sedis apostolicæ deuotos liberalitas, seu benignitas, soliti sunt,& solent ab huiusmodi nexibus,& debitorum solutionibus multos, etiam vniuersitates, immo Ciuitates, & regna in totum, vel in partem absoluere, & liberare, prout in præallegatis locis videre est, & meis temporibus vidi motum proprium Iulij III.concessionis gratiæ factæ Regno Neapolis:per quem mandatur,in Regno Neapolitano spolia exigi ab hæredibus prælatorum, & Clericorũ defunctorum: si quidem Clerici, vel prælati habuerint in annuis redditibus Ecclesiasticis, computatis etiam distributionibus quotidianis, annuum valorem ducat. centum auri de Camera; Et si spolia, & bona per defunctum relicta ascenderint ad summam, & valorem ducatorum mille similium. declarando, quod qui non habuerint in beneficijs, & bonis prædictum annuum valorem, non comprehendantur, nec comprehensi intelligantur,in constitutionibus super spolijs editis, nec eorum hæredes occasione spoliorum, per Collectores Cameræ apostolicę molestari posse, cum expressa addita declaratione,quod in constitutionibus spoliorum, comprehensi intelligantur omnino Clerici, vel Prælati prædicti, modo per triennium continuum, vel interpellatum, habuerint in eorum vita, vltra annuum valorem ducatorum centum similium, licet tempore obitus talem redditum non obtinuerint, prout ego sæpe vidi in copijs, & simplicibus scripturis, licet non in autentica, aut formá probante mibi præsentatis, Sub datum Romę apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris Die x. Augusti ann. 1550. Pontif. sui Anno primo. Et alium similem motum vidi felicis recordationis Pauli IV. eidem Regno, quo mãdatur, tantummodo spolia exigi, si Clerici defuncti in redditibus Ecclesiasticis habuerint valorem annuum scutorum quinquaginta auri, & reliquerint in bonis tẽpore obitus, scuta similia ducenta, sub Datum Romæ sub eodem anulo die xvj. Martij anni 1558. sui Pontificatus anno iij. eodem modo, & forma in causis spoliorum exibitum mihi, & præsentatum, quibus gratijs,& concessionibus per obitum prædictorum Pontificum expiratis, vigore breuium Pij IV. cum clausulis derogatoriarum derogatorijs signatorum, & expeditorum, meis temporibus spolia indistinctè fuerunt semper, & vbique in dicto

dicto Regno, dictis concessionibus in aliquo non obstantibus. Et id pari modo fuit generaliter statutum per S. D. Pium PP. V. per suam bullam hoc præsenti anno 1567. mense Septembris etiam per quam declarat, & statuit, quod bona beneficiati relicta, qui in beneficijs, aut in pensionibus non habuerit excedētem valorem 30. annorum ducat. auri de camer. non comprehendantur sub spolijs, nec in eis aliquid nomine spoliorum prætendi possit, quæ incip. Rom. Pontificis, &c. quæ est in calce præsentis laboris descripta. 53

SVMMARIVM.

1 *Clericum negociatorem, veluti pestem fuge.*
2 *Clericus Mercator Deo placere non potest.*
3 *Clericis est consilium exercere manualia.*
4 *Clericis agricultura permissa.*
5 *Clericus artificiolo, & agricultura sibi victum paret.*
6 *Quæ venatio sit permissa, & interdicta Clericis.*
7 *In scripturis sanctis Piscatores inueniuntur sancti, non venatores.*
8 *Artificia sunt licita Clericis pro sui sustentatione.*
9 *Clericus potest incumbere artificijs, dummodo non se subtrahat à diuinis.*
10 *Quando liceat Monachis conducere terras & habere ad firmam.*
11 *Ratio quare Clerici seculares possunt necessitate instante habere res conductas, eorum nomine, monachi verò non.*
12 *Licet Clerici non possint conducere, possunt tamen in conducta, in qua succedunt remanere.*
13 *Clerici possunt conducere possessiones recolendas ad sui sustentationem.*
14 *Clericus potest locare animalia, & emere eadem, ad depascendum pascula, quæ ipse habet, ad sui sustentationem.*
15 *Clericus potest emere equum, pullum nutriendum, & rem, vt melioratam vendat carius.*
16 *In casu necessitatis est licitum Clerico negociari.*
17 *Clerico iniusta tantum negocia sunt interdicta.*
18 *Ratio quare non liceat Episcopis aduocare.*
19 *Sacerdotes in multis casibus licite aduocant.*
20 *Quæ sint personæ miserabiles.*
21 *Clerici sæculares de consuetudine Eccles. possunt exigere pro patrocinijs.*
22 *Hodie sacerdotes per contrariam consuetudinem possunt petere salarium.*
23 *Clericus habens beneficia ad sui sustentationem, prohibetur aduocare, secus si nō habeat.*
24 *Clerici in minoribus si non habent beneficia ad victum, indistinctè aduocare possunt.*
25 *Clerici in minoribus possunt aduocare, nedum ad sui sustentationem, sed & ad lucrandum.*
26 *Clericus de acquisitis ex aduocatione disponit, vti de patrimonialibus.*
27 *Quæ concurrere habeant, vt Religiosus, vel Monachus aduocare possit.*
28 *Clericus potest esse Iudex, etiam in causa criminali, licet generalis officialis esse non potest.*
29 *Tabellionatus officium vile.*
30 *Clericus, siue in minoribus, siue in sacris constitutus, si non habet beneficia ad sufficientiam, potest esse Tabellio.*
31 *Clericus habet cauere à negociatione, de qua in cap fin. de vsur.*
32 *Clericus negociator pestis.*
33 *Dominus eiecit mercatore de templo.*
34 *Clericis est interdicta negociatio sub anathemate.*
35 *Clericus tertio monitus, vt à negocijs abstineat, perdit priuilegium Clericale, quoad bona, si non desistat.*
36 *Differentia inter negociationem, & artificium.*
37 *Quid sit artificium.*
38 *Quid sit propriè negociatio.*
39 *Licet Clericus possit facere artificium, tamen non potest, si Ecclesia ei sufficit ad victum.*
40 *Quid sit mercator.*
41 *Clerici non indigentes, non possunt exercere etiam honestas negociationes.*
42 *Vide, quæ honestæ, & inhonestæ negociationes.*
43 *Negocia causa lucri, vel cupiditatis, sunt Interdicta Monachis, & Clericis.*
44 *Religiosus non habet neque velle, neque nolle.*
45 *Negociatio, quæ non fit lucri causa non est prohibita.*
46 *In casu necessitatis, est licitum negociari.*

47 Clericus potest vendi facere vinum in domo, dummodo ipsemet non exerceat Tabernam, aut vendat vinum, sed alter.
48 Clericus potest emere victualia pro abundantia tempore famis, pro se, & alijs.
49 Emens pro suo vsu, potest vendere propter aliquam necessitatem, pro maiori pretio.
50 Quicquid plus iusto pretio appetit homo, turpe lucrum est.
51 Quibus modis negociatio licita fit illicita.
52 Negocium seculare non potest diffiniri, quia multiplex.
53 Peccatum tale est qualis est finis; per quem fit.
54 Negocians, intendens principaliter ad lucrum, eijcitur de templo paradisi.
55 Vide multas circumstantias, quæ faciunt negociationem illicitam.
56 Vide casus, quibus licet vendere carius.
57 Quatuor requisita ad validitatem contractus emptionis.
58 Personæ quibus creditur, quod leuitate potius, quam liberalitate vendant.
59 Negocia saecularia, prouenientia ex carnis concupiscentia, sunt prohibita.
60 Clericis in minoribus, non beneficiatis non prohibentur negocia licita.
61 Clerici in minoribus possunt redire ad sæculum, & apostasiam non faciunt.
62 Clericus in minoribus habens beneficium est apostata, si dimittat habitum, & tonsuram.
63 Bulla Pij IV. super illicitis negociationibus cōprehēdit Clericos, etiā in minorib.
64 Quilibet præsumitur negociari causa cupiditatis, non causa necessitatis.
65 Vita hominis est prona ad malum.
66 Pœna Clerici negociatoris.
67 Omne peccatum, quod est contra præceptū legis naturalis, & diuinæ mortale est.
68 Non est curandum de verbis, quia accomodanda materia.
69 Nullus nisi pro peccato mortali excommunicatur.
70 An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatum mortale.
71 Cum mortali peccato, nemo introibit in gloriam Dei.
72 Clerici eo ipso; quod contrahunt matrimōnium, sunt priuati priuilegio Clericis circa bona concesso.
73 Clerici ordinati sine beneficio, possunt agere contra promouentem pro victu.
74 Clericus negocians monitus, non cessans, spoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ sæculari.
75 Peccatum mortale notoriū inducit suspēsionē, vt quis non exerceat officium suum.
76 Paria iudicantur non fieri, & non rectè fieri.
77 Occultus peccator non tenetur restituere fructus medij temporis.
78 Male acquisita prudenter facimus si in eleemosynam damus.
79 Acquisita ex illicita negociatione tenemur in pauperes & pios vsus erogare.
80 Nihil, tam naturale, quam rem acquirere, de voluntate domini tradentis.
81 Licet clericus, non residens priuetur beneficio, non tamen tenetur restituere fructus.
82 Verbum, aliàs, est aduerbium qualitatis, & ibi vide, quod habet plura significata.
83 Contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil est faciendum.
84 Canon, multipliciter sumitur.
85 Bulla Pij IV. in præsenti materia edita, est iuris antiqui declaratiua.
86 Negociationes sunt interdictæ clericis omni iure.
87 Illicitè acquisitum dicitur tripliciter.
88 Datum ex causa Simoniæ non restituitur danti, sed in eleemosynā erogari potest.
89 Mulier acquisitum ex meretricio, retinere potest.
90 In quibus casibus tenetur ludo lucrans restituere.
91 Tractus ad ludum lucrans, non tenetur restituere lucrum.
92 Vide remissiuè, quomodo, & quando illicitè acquisitum restituatur.
93 Bulla non cōprehendit acquisita, quæ sunt parti restituenda.
94 Verba rescripti sunt potius improprianda, quā intelligēda in præiudiciū tertij.
95 In rescriptis Papæ semper intelligitur apposita clausula, dummodo non sit alteri Ius quæsitum.
96 Lex debet conuenire tempori.
97 Fiscus, saccus male ablatorum.
98 Turpia, & illicita lucra fiscus aufert.
99 Bulla auferens male acquisita clericis, eos punit in eo, in quo delinquunt.
100 Verba Bullæ, vbiq; contra Sacros canones sunt sublata per aliā bullam Pij 4.
101 Intentio Papæ non præsumitur de eo, quod verba non important.
102 Papa, & Imperator non potest disponere, quod stetur dicto vnius Testis in præiudicium tertij.
103 Constitutio contra ius naturale non seruatur.
104 Vide casus, in quibus illicitè acquisitorum, fit restitutio.
105 Illicitè acquisita restituenda, non comprehenduntur in bulla.

Bulla

Quæ negotia sint permissa, aut etiam interdicta Clericis.

QVAESTIO II.

SAnctissimus D.D. Pius diuina prouidentia Papa Quartus, curam habens gregis dominici sibi commissi,& præsertim Clericorum, & Ecclesiasticarum personarum, quæ vti personæ ad aliorum regimen,& gubernium deputatæ, magis quàm alij à scandalis canere, & à peccatis,& delictis magis abstinere debent; quia religiosi, qui nomen sanctitatis habent, peruersè agendo, plus nocent in Ecclesia Dei,quàm alij,85. dist. nemo, & clerici deprehensi in aliquo crimine, plus peccant,quàm laici,per Archid. cap. Arriarus,1.q.1.nu.33.qualitas enim personæ auget atrocitatem delicti.Arbitrans esse valdè malum, ac scandalosum, quod clerici causa acquirendi,vel lucrandi,sese implicarent mercaturis,mercimonijs, ac sæcularibus negocijs,de quibus scriptum est:Nunquam de manu tua,vel oculis tuis liber psalterij discedat,dicatur ad verbum oratio tua,sine intermissione,&c. c. nunquàm de consec.dist.5.& vita clericorum debet versari circa vitam contemplatiuã, non autem de rebus mundanis habere curam,nisi quatenus sunt necessaria ad corporalem vitam, 1. q.3. si quis obiecerit, quia dicit tex.in cap.negociatorem,88.distin.negociatorem clericum,& ex inope diuitem,ex ignobili gloriosum,quasi quãdam pestem fuge,quia teste Cicerone,officium mercatoris non est officium apti, 1 non simplicis,non ingenui,non iusti, non boni viri: sed versuti,obscuri,astuti,fallacis,& callidi,& vt ait Augustinus:Nullus mercator sine fraude ditescit, & lucrum habere non poterit, nisi fraudem fecerit. Et Carthaginenses, Mercatoribus distincta statuerunt diuersoria,nec ea illis cum ciuibus volebant esse communia,nec aspectus quidem, concedebatur eis ad secretiora vrbis loca. Græci autem nequaquã eos intra Vrbes recipiebant. Plato vituperat Mercatores: qui optimos cninquinent mores,apud plerasque respub. antiquas lexerat,ne quis mercator Magistratum gereret,nec in Senatum, nec in con- 2 silium admitteretur. Et ait Chrysostom. Clericus mercator Deo placere non potest. Aug. quoque ait: Mercatores,pariter,ac Milites,veram pœnitentiam agere non posse.Quòd tamen est intelligendum, quandiu hanc artem iniustè voluerint exercere,quia legitimè, & canonice mercaturam facere,non est interdictum, idq. eo est deterius in Clerico; de quo scribit Apostolus: Nemo militans Deo implicat se negotijs sæcularibus, idest temporalibus,& mundanis, quantumcunque illa laicis liceant, per Abb. in rub. ne cleric. vel monac.ratus in quam prælibatus, sanctissimus,malum esse,& scandalosum,per sonas Ecclesiasticas, quæ alijs exemplum probitatis, & religionis, & sanctitatis præbere habent, in hoc vitium prolabi. Simulque ad officium suum spectare, qui gregis,& pastorum curam habet, vniuersali malo huic prouidere. Sanctissimam super hoc sub Datum Romæ, Nonis mensis Nouem.ann.1560.Anno sui Pontif 1. Constitutionem edidit, qua decreuit, & declarauit quæcunq. acquisita per Clericos,& personas Ecclesiasticas,ex illicita negotiatione,vel alias,contra formam sacrorum Canonum,esse,& intelligi debere spolia,& vti spolia Reu Cam.Apost. applicanda,& incorporanda,ac applicari,& incorporari recolligi,& percipi debere, accomodatum profectò morbi, & mali qualitati medicamen,& remedium, quia abstinebunt omninò à negotiaturis causa lucri, vel acquisitionis Clerici; quando sciant,quod illa, quæ suo labore in huiusmodi,& industria parauerint,post obitum non ad commodum, & beneficium suorum consangnineorum,& hæredum, pro quibus libenter laborant, sed in Ca-

meræ Apostolicæ beneficium, & vtilitatem cedent,& erunt pro futura alijs, potius quam suis,cuius constitutionis tenor subsequitur in hunc modum videlicet, Pius,&c.

Bulla Sanctissimi D.N.D. Pij Diuina prouidentia Papæ IV. super declaratione Spoliorum.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

DEcens esse censentes,& æquum,vt nos, qui alios in sua iustitia confouemus, Cameræ Apostolicæ iura non negligamus,quinimo,ne prætextu incertitudinis, illa ab aliquibus vsurpari, aut super eis, dubia aliqua oriri contingat, ita nostræ declarationis remedium prouideamus, quod à nemine desuper dubium aliquod deduci possit. Cum itaque, sicut accepimus,à nonnullis vertatur in dubium, an res,& bona per clericos, etiam in sacris ordinibus constitutos ,ex negociatione illicita,aut alias contra sacros Canones, acquisita,vti spolia,vel alias adCameram præfatam iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos omnem desuper hæsitationi materiam submouere,ac cauillationibus,& altercationibus,ac litibus viã præcludere , & denique malitija eorum, qui iura dictæ Cameræ vsurpare satagunt, obuiare,aliasque in præmissis opportunè prouidere volentes: Motu proprio,& ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine,decernimus,& declaramus,omnia, & singula,rea,& bona, cuiuscunque qualitatis, & quantitatis exiſtẽtia,ac in quibusuis rebus,& Regnis, ac dominijs,tam citra, quam vltra Montes,& maria consistentia,per quosuis clericos, tam seculares, quam quorumuis, etiam mendicantium ordinum , ac militiarum regulares, etiam in sacris ordinibus constitutos,cuiuscunque status,ordinis, & conditionis fuerint, ac Archiepiscopali,Episcopali, vel alia maiori dignitate præfulgeant,ex negociatione illicita, aut alias contra sacros Canones,quomodolibet acquisita,quæ pro tempore, post obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint testandi, condito testamento,vbiuis locorum decesserint,& decedent,aut quibus illos, etiam eis viuentibus,priuari,& eis destitui,contingerit, & præsertim quondam Andreæ Iapiro de Sancto Ioanne Rutundo Presbyteri, seu religiosi,extra Rom. Curiam,ad illam forsan veniendo defuncti,hactenus remãserunt,remanent,& remanebunt,ad eandem Cameram,& non alios,etiam in qui busuis Cathedralibus, etiam Metropolitan.& Collegiatis,ac alijs Ecclesijs, Monasterijs,Hospitalibus,militijs, cæterisq. beneficijs Ecclesiasticis,cum cura,& sine cura Sæcularibus,& quorumuis ordinum regularibus,qualitercunque qualificatis, successores illa in titulum, commendam, administrationem,commissionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes,etiam si ad illa, vigore prioris tituli, ius regrediendi,seu accedendi , & ingrediendi,aliquibus concessum fuerit,spectasse,& spectare, ac sub nomine Spoliorum venire,illaque,vti spolia ad Cameram ipsam pertinentia,perpetuo colligi,& recuperari potuisse,& posse,ac debere,& ita, per quoscunque Iudices quauis auctoritate fulgentes, in quacunque instantia, sublata eis,quauis,aliter iudicandi, & interpretandi,facultate,& auctoritate,iudicari,& definiri debere. Necnon irritum, & inane,quicquid, secus super his à quoquã,quauis auctoritate scienter,vel ignoranter contingerit attemptari . Mandantes dilecto filio nostro Guidoni Ascanio, Sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali de Sancta Flora nuncupato Camerario nostro , & eius in Camerariatus officio successoribus. Quatenus spolia ipsa,prout alia ipsius Cameræ iura,exigi,& recuperari , ac præsentes inuiolabiliter obseruari faciat,nec permittat Cameram ipsam,vel pro eo,ea Agentes,desuper modo aliquo,molestari, perturbari, aut inquietari.Contradictores quoslibet,& rebelles,per censuras,& pœnas Ecclesiasticas.appellatione postposita compescendo Necnon legitimis,super his,habendis, seruatis processibus,censuras, & pœnas ipsas,etiam iteratis vicibus,aggrauando. Inuocato etiam ad hoc,si opus fuerit,auxilio brachij secularis. Non obstantibus fel.rec.Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna,& Concilij generalis,de duabus dietis,& alijs constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis , necnon Ecclesiarum,monasteriorum,ordinum,militiarum,& beneficiorum prædictorum,iuramento, confirmatione Apostolica , vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus,priuilegijs quoque, indultis,& literis Apostolicis,illis, & dilectis filijs illorum capitulis,conuentibus superioribus,& personis,sub quibuscunq. te-

tenoribus, & formis, ac cum qnibufuis clausulis & decretis, etiam Motu, & sciē tia similibus concessis. approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, contrarijs quibuscunque. Aut, si aliquibus, communiter, vel diuisim, ab apostolica sit sede indultum; quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo, ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri decreti, declarationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario, cōtradire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei. ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominice 1560.9. Nouembris, Pontificatus nostri Anno 1.

Fed. Cardin. Cæsius. Cæ. Glorierins
Barengus

Vnde pro intelligentia materiæ, iudicaui facere ad propositum, aliqua in medium adducere, per quæ apparere possit circa quæ licitè clerici, & personæ ecclesiasticæ sese possent exercere, & à quibus abstinere, sicque de negotijs permissis eis, & interdictis eisdem quæstionem facere, circa quod per contraria procedendo dico nulla, vel pauca esse negotia, quæ sint clericis, vel personis Ecclesiasticis interdicta, immo videri ea esse concessa clericis, quæ laici facere possunt.

Nam primo videtur, quod personis Ecclesiasticis sit licitum quæcunque negocia, & artificia etiam mannalia facere, etiam quæ personis vilissimis liceant, ac manibus proprijs operari, imo non solum videtur eis licitum, vel permissum, sed præceptum, ac præcepto iniunctum per tex. in c. nunquam de consec. dist. 5. ibi enim legitur facito aliquid operis, vt semper te diabolus inueniat occupatum, exemplo 3 Apostolorum, qui manib. laborabant, & victum manu quærebant. Fiscellam texe iunco, vel canistrum lentis plecte uiminibus, feratur humus, areole æquo limite diuidantur, in quibus cum olerum iacta fuerint semina, vel plantæ per ordinem positæ, aquæ ducantur irrigue. Sic pulcherrimorum versuum spectator assistas, Ecce supercilio cliuosi tramitis vndam Elicit, illa cadens raucum per leuia murmur Saxaciet, scatebrisque arentia temperat arua, inserantur fructuosi arbo 4 res, vel gemmis, vel surculis, vt paruo post tempore, laboris tui dulcia poma decarpas, apum, fabrica aluearia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia, dicentis, vade ad apem, & disce: quomodo operatrix sit, & castum opus faciat, texantur, & lina capiendis piscibus. Scribantur, & libri, vt & manus operetur cibū, & anima saturetur lectione, & ibi dicit gl. quod in Aegypto non recipitur Monachus in Monasterium, nisi in aliquo opere sit peritus.

Et operari manibus est in præcepto clericis & religiosis, prim. ad Thessalonicens. operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis, & Aug. lib. de operibus Monachorum, cæterum quis ferat homines contumaces, idest religiosos, non operantes, de quibus ibi loquitur saluberrimis Apostoli monitis resistentes, non sicut in firmiores tollerari, sed sicut fortiores prędicare. Et Apostolus 3. ad Thessalon. si quis non vult operari, nec manducet, & infra: vult seruos Dei corporaliter operari, vnde viuant, & dicit August. præalleg. loco quid agant: qui operari corporaliter nolunt, scire desidero, orationibus inquiunt vacamus, & psalmis, & lectionibus, & verbo Dei, & dicit glo. Luc. 12. super illud, vendite, quæ possidetis; non tantum cibos vestros communicate pauperibus, sed etiam vendite possessiones vestras, vt omnibus vestris simul pro Domino spretis, postea labore manuum operemini, vnde viuatis, vel eleemosynam faciatis, & ad Corint. 4. laboramus operantes manibus nostris. Ergo videtur: quod ne dum sit licitum, & permissum clericis, & Religiosis manibus operari, sed & quod eis sit in præcepto commissum. Et est tex. in cap. clericus, il primo, & il secondo 91. dist. ibi legitur Clericus victum, & vestitum sibi artificiolo, vel agricoltura absque officij sui 5 duntaxat detrimento paret. Clericus quilibet verbo Dei eruditus artificiolo victū quærat. Item omnes clerici, qui ad operandum validi sunt artificiola, & literas discant &c. est glo. in cap. ad reatum 81. dist. vbi sanctimoniales otiose esse non debent, & debent facere calatos &c. sequitur glo. in cap. qui venatoribus, lo primo 86. dist. quæ dicit, quod venatio oppressiua, & venatio arenosa est illicita. Item venatio saltuosa, quæ fit in sylnis, non est

est licita clerico, etiam si pauper sit secũdum quosdam, vt 34. dist. quorundam: quia, inquit, potest alias victum quærere 91. dist. clericus: nam inquit faciat cistas, 6 calatos, & retia de conse dist. 5. nunquam ponere autem laqueum, vel retem sine strepitu, & clamore, & canibus, licet etiã clericis, cum liceat Monachis etiam texere linum pro capiendis piscibus, quia dicit tex. & ibi glo. in cap. Esau. ea. distin. quod in Sanctis Scripturis inuenimus pi 7 scatores sanctos, venatores non, & dicit glo. in cap. Canonum 14. q. 4. quod clerici possunt emere rudem materiam, corium, & cartas, & inde facere sotulares, & libros: & huiusmodi vt sic lucrentur victũ: quod eis est licitum, allegat tex. in capit. primo 21. q. 1. & 91. dist. quia artificia sunt licita clericis pro sui sustentatione, & 8 legitur in cap. presbyter, 91. distin. quod presbyter peractis horis, infirmis visitatis, si voluerit ad opus rurale exeat ieiunus, vt iterum necessitatibus peregrinorum, & infirmorũ succurrere possit. Fac. quod dicit Abb. in capitulo clerici officia. de vit. & honest. cler. vbi dicit: quod clericus potest necessaria sibi ad victũ quærere ex honesto artificiolo, fac. tex. capitulo primo de celebratione missarum, & hoc verum per glos. in summa 91. distin. dummodo per hoc clericus, aut sacerdos 9 non se subtrahat a diuinis officijs, & dicit eleganter glo. in cap. fin. 86. dist. quod monachi non reprobantur conducere, & habere terras ad firmam, cap. dilecti extra de decimis. Sed id eis licitum, quando eis sua non sufficiunt, vt leg. & not. capit sec, 10 ne cler. vel monach. & 21. q. 3. placuit, vel cum ipsimet excolunt non vt inde plus lucrentur, sed vt de fructibus viuant, & dicit Abb. in cap. cum secundum ne Cler. vel Mon. quod clerici seculares, possunt 11 suo nomine necessitate instante, res conductas habere, Monachi verò nomine proprio nõ possunt, & est ratio, quia clerici sæculares possunt habere propria, Monachi verò nõ, nomine vero Monasterij, possunt habere pro eorũ necessitatibus, sicut clerici, vt in glo. & probatur cap. dilecti de decimis, cum similibus, subdens paulò post idem: quod clerico possit locari omnes obuentiones Ecclesiæ, vbi etiam assignat rationem, quare eadem locatio non possit pari modo fieri laico, dicit enim, laico autem non potest huiusmodi locatio fieri ratione spiritualium obuẽtionum, ne Ecclesia subijciatur regimini, vel dispositioni laicorum, instante tamen magna necessitate posset fieri talis, vel cõsimilis concessio laico, non tamen; vt ipsam regat Ecclesiam, sed vt per alium eã faciat gubernari.

Et dicit glo. in cap. primo ne cler. vel mon. in verbo conductores, quod licet clerici 12 non possint conducere: tamen si succedunt conductori in re conducta, possunt remanere in conductione, & conductam exercere vsque ad præfinitum tempus, arg. l. de Curia, ff. de decur. vbi tex. not. quod si decurio, qui conducere prohibebatur quædam Iure successit in conductione, remanet in ea: quod etiam est in omnibus similibus seruandum, quod est benè notandum ad similia bon. tex. in l. 2. vers. sed si iure. ff. de Fal. conductio enim prædiorum prohibetur clericis, propter cupiditatem.

Et dicit Siluester in sua summa in verbo clericus 3. nu. 2. quod Clericus potest recipere possessiones excolendas ad quartam, vel quintam partem, & huiusmodi, seu ipsas conducere ad sustentationem sui, & 13 suorum, arg. d. cap. peruenit, vbi hoc idem sentit glo. in verbo auaritiæ causa, & in cap. clericus 91. distin. & satis concordat Hostien. & Abb. in cap. secundum ne Cler. vel Monac. potest etiam clericus locare animalia, vt oues, & boues scilicet si habet ex decimis, vel successione, aut aliàs 14 sibi data, aut si habens pascula multa, emit eadem animalia, vt illa depascerent ad sustentationem sui, & suorum, & pauperum, non autem si emit, vt traderet ad incrementum, vel aliud ageret in fraudẽ negociationis secundum glo. Raymun. & summ. conf.

Imò potest etiam emere rem clericus, vt eã melioratam, vendat carius, puta, equum, pullum nutriendum, vel tabulam, vt imaginem faciat, quia in talibus non est ne-15 gociatio, sed artificium, not. 14. 4. quæst. Canonum, cap. nunquam de consec. dist. 5. & de his summa constit. lib. 2. tit. 7. q. 41. & tit. 8. q. 2.

Et dicit notabiliter glos. in summa 14. q. 3. quod clericis in casu necessitatis est per-16 missum negociari, vt extra in cleric. vel monac. cap. 1. licitum tamen est clericis emere aliquam rem, & rudem materiam & inde aliquod artificium facere, si eis sua non sufficiunt. vt 91. dist. cler. victum & 21. q. 1. c. 1. & tunc non acquiritur lucrum eis ex negotiatione, sed ex artificio talia enim lucra licita erant Apostolis 21 quæst. 1. cap. 1.

Et dicit tex. in cap. 1. ne cleric. vel Monach. quod

quod clericis tantum iniusta, non iusta 17 negotia sunt interdicta, ibi enim habetur, nec tamen est iustum negotium eis interdictum, propter necessitates diuersas; quia legimus Sanctos Apostolos negotiatos fuisse, & in regula Beati Benedicti praecipitur prouideri, per quorum manus negotia Monasterij procurentur.

Et licet Episcopi, & alij Superiores non possint aduocare, & in causis pro alijs aduocationem exercere, neque coram Ecclesiastico, neque coram saeculari Iudice, 11.q.1.te quidem 88. dist. perlatum, cap. 18 Episcopus, il primo, 14 q.5. denique 21. q.3. per totum, & ratio potest esse, ne persona Episcopi vilis reddatur coram alijs, d.c. perlatum, & ne verbum Dei, ad quod Episcopus tenetur, impediatur, & quia aduocatus proponit stando, l. quisquis, C. de postulando, & id esset parum conueniens Episcopo, tamen sacerdotes in multis casibus licitè, & iure non repugnante aduocant in causis pro se ipsis, pro sua 19 Ecclesia, pro personis sibi coniunctis, quando non possunt habere alium Aduocatum, vel non aequè bonum, cap. fin. de postulando, c. sacerdotibus, 15.q.2. c. vnico, & glo. 14.q.5. in c. denique, Innoc. in cap. 1. de postulando; & personae coniunctae, pro quibus possunt aduocare, intelliguntur vsque ad quartum gradum, authentica licentia, C. de Episcopis, & cler. l. petitionem, C. de Aduoc. diuer. Iud. & dicit Abb. in d. cap. fin. 2. col. de postulan. quod pro stricte coniunctis, & miserabilibus personis poterit clericus contra Ecclesiã, à qua habuit beneficium aduocare, quia magis tenetur quis adiuuare cõiunctum, quàm eum à quo habuit beneficium.

Item potest aduocare sacerdos, etiam pro personis miserabilibus, intelligendo mise20 rabiles personas, omnes illas, quae per se proprias causas non possunt ministrare, vel Ecclesiastico auxilio indigentes, 86. dist. c. fin. in fin. & 87. dist. defensionis, & C. quando Imperat. inter pup. & vid. per totum.

Et non sufficit, quod miserabilitas sit in habitu, sed est opus quod sit in actu, per tex. c. primo, de postulan. qui permittit non indistinctè pro miserabilibus personis; sed pro illis, qui causam administrare non possunt, vt quia sunt viduae pauperes, orphani, & pupilli, ad quorum defensionem Ecclesia tenetur, 87 dist. per tot. per Abb. in c. primo, & c. significantibus, de off. deleg. Diaconi verò, etiam in iudicio saeculari possunt aduocare pro causa sua, vel Ecclesiae suae, vel miserabilium personarum, d.c. primo de postulan. per Speculatorem in tit. de aduoc. vbi allegat d. cap. primum; vndè apparet, quod in omni casu possunt aduocare, in quo possunt Sacerdotes coram merò Iudice Ecclesiastico, quod videtur eis indistinctè permissum, per Innocen. in d. cap. primo de postulan. vbi dicit, in sacris autem ordinibus constituti, & beneficiati, non prohibentur coram Ecclesiastico Iudice litigare, nihil tamen quaerent pro salario, sed oblatum 21 spontè recipient, 15. qu. 2. c. vnic. vbi glo. dicit, quod seculares clerici de consuetudine Ecclesiae pro impensis patrocinijs, munera exigere possunt. Fac. quia nemo militat stipendijs suis, cap. cum ex officij, de praescrip. facit cap. dilectus, de Simonia, & cap. non licet, 12.q.3 vbi habetur, quod aduocatus potest vendere suum iustum patrocinium, pro quo vide glo. in summa 15.q.2. in verbo impensis, quae dicit post multa in materia, quod Episcopi, & sacerdotes non debent indifferenter in aduocare, ne vilescat dignitas ipsorum, 88 dist. perlatum, & 14.q.5. denique, sed 22 coram Ecclesiastico Iudice, licitè possunt omnes aduocare; sed non possunt petere salarium; si sunt in sacris ordinibus constituti, vt infra eodem c. primo: derogatum tamen est huic canoni per contrariã consuetudinem, nemo enim cogitur de suo facere beneficium, 10.q.2. precarie. Item dignum est, eum recipere emolumẽtum, qui praestat obsequium, cap. charitatem, 12.q.2. Item nemo cogitur stipendijs suis militare, d. cap. dilectus, de Simonia, cum sit in parte decisa, imo est expressũ extra de praescrip. cum ex officijs; Religiosi verò, & Monachi, vel regulares, non nisi pro sua Ecclesia debent aduocare, & Superiore suo percipiente, 16. q. 1. monachi. Ioan. quod dicit de sacerdote hodie corrigitur extra de postulan. c. vltimo. Et quia diximus, quod coram seculari Iudice possunt aduocare pro causa Ecclesiae, & Ecclesiastica, est sciendum; quod res, & causa Ecclesiastica potest dici altero de tribus modis, aut ratione personae, vt quia persona ecclesiastica sequendo forum rei litigat coram seculari, aut ratione delicti, vt quia pro sacrilegio Ecclesia voluit cõuenire laicum coram Iudice seculari, id quod potest, cap. cum sit generale, de for. compet. aut ratione rei de qua agitur, vt quia res est Ecclesiae, per Abb. in cap. 1. de postulan.

Et dicit Abb. in d.c. 1. de postulan. quòd clericus

ricus poteſt eſſe Aduocatus in iudicio ſeculari pro perſona Eccleſiaſtica ibi litigante de delicto,ſeu de rebus Eccleſiaſticis, vbi ergo litigantes negocia ſecularia ſunt debet exiſtens in ſacris, tunc omninò abſtinere,niſi in caſibus ibi exceptis, & hoc procedit,ſi conſtitutus in ſacris habet beneficia,ex quibus poſſit ſuſtentari, ſi non habet, licet glo. dicat; quod non poteſt aduocare, ſed habet agere contra Epiſcopum,qui eum promouit,vt ſibi pro 23 uideat,dicit Hoſtien. & melius; quod ſi iſte clericus de facto egeret, quod ſibi licet ex tali aduocatione victumquærere, arg.cap.clericus victum 61.diſt. Et ſi dicas,quomodo poteſt egere, cum teneatur Epiſcopus ei prouidere; reſpondetur, quod forte hoc ab Epiſcopo obtinere nō poteſt,vel propter impotentiam,vel propter indigentiam Epiſcopi,vel aliam cauſam, nam ſi propter indigentiam clericus licitè exercet opus rurale, cap.primo, de celebr.miſſar. Et licitè emit materiam aliquam tudem,vt illam redigat in formam, arg.eorum,quæ notat glo. in c.Canonum 14.q.4.quæ glo. dicit, quod poteſt emere corium, & inde facere ſotulares, fortius debet ſibi licere, aduocationis officium exercere,cum magis conueniat dignitati, & aduocati dicuntur defendere Rempublicam,ſicut milites armati militiæ, l. aduocat. .de aduoc.diuerſ.Iud.faciunt verba Abb. in cap.conquerente extra,de cler. non reſiden.verſ.ſed quæro quare,vbi dicit,quod imputandum eſt ſibi, ſi clericus acceptauit beneficium,tunc ſubdens quærat ergo ſibi victum aliqua induſtria, 91, diſt.clericus victum.

In minoribus verò conſtituti,ſi ſunt beneficiati non poſſunt aduocare,niſi ſunt corā 24 Eccleſiaſtico Iudice, quod limita ſecundum Abb.& Hoſtien.quando habent beneficium ſufficiens ad eorum ſuſtentationem,quia ſi non habent, poſſunt per aduocationem acquirere ſibi, etiam ſi ſunt Diaconi,vel Subdiaconi.Si verò non ſint beneficiati poſſunt indiſtinctè,tam coram Eccleſiaſtico,quam ſeculari in cauſa ciuili aduocare,vt per Abb.d.c.de poſtulan. vbi dicit, ſi clericus eſt in minoribus, & habet beneficia ſufficientia, idem dicendum,quod de conſtituto in ſacris,quia iſti æquiparantur,vt in tex.aut non habet ſtipendia ſufficientia,& poteſt licitè in vtroque foro aduocare,& dicit Abb.in c.ſicut te.ne cler.vel Monac.num 4. quod cleri-25 cus in minoribus non perdit clericatum ſuſcipiendo aduocationis,vel procuratio-nis officium, & non ſolum videtur clerico licitum aduocare,& procurare ad ſui, ſuorumque ſuſtentationem, ſed etiam ad lucrandum,per ea, quæ dicunt Abb. & alij in c.vt vnus,de pecul.Cler. vbi ad acquiſita per clericum habetur conſideratio ad lucra,quæ facere potuit ex doctrina; puta cum clericus eſſet Doctor, & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando,& iudicando. Vbi de taliter 26 acquiſitis clericus diſponit, vti de patrimonialibus,vt per eoſdem ibidem;faciunt quæ diximus in hac materia, in quæſt. ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe,& dicit Abb. in cap. ſacerdotibus ne cleric. vel monac. quod clericus poteſt, & procurare negotia laicorum, ſi redundant in vtilitatem Eccleſiæ; & ſi clericus negotia laicorum exercet,valet iudicium, ſi nō excipiatur,per eundem ibi n.3.

In cauſis verò criminalibus, nullo modo poſſunt clerici aduocare coram Iudice ſeculari,cap.ſententiam ne cler. vel monac. 23.q.8.his à quibus ſi diſt.aliquantos,quidam tamen dicunt eos poſſe pro reis poſtulare, & appellare, & appellationem proſequi,arg.23. q.5. cap.eos, ſed eſt tutius in totum abſtinere,quia dicit in d. c. 1. de poſtulan. quod in cauſis criminalibus, vbi venit imponenda pœna ſanguinis,debet clericus omninò abſtinere, vt in d.cap.ſententiam,& not.in cap.primo, ſi diſt.

Et hoc indubitanter, cum vult eſſe aduocatus ex parte actoris; quia non poſſet petere reum puniri ſine metu,ac periculo irregularitatis,ex quo agit ad pœnam ſanguinis,quia præſtat et auxilium, c. ſi quis viduam,50.diſt. Sed dubium eſt; nunquid poſſit eſſe aduocatus ex parte rei, & videtur primò,quod ſic, quia etiam Eccleſia defendit reos,& pro eis ſupplicat, ne mortis pœnam patiantur,vel membri abſciſſionem,vt cap.nouimus,de verb. ſign. In contrarium facit, quia fortè propter imperitiam ſuam accuſatus poſſet ſuccumbere,vel propter aſtutiam, ſeù malitiam poſſet reus iniuſtè abſolui,& ſic condemnaretur actor ad pœnam Talionis: vndè, quia lingua eſt nimis facilis,&c. l.famoſi, ſi.ad l.Iul.maieſtat. tutius eſt, vt clericus abſtineat,etiam pro parte rei,&c.& alias, vt ibi per eum. Religioſus etiam poteſt aduocare, & procurare duobus concurrentibus,videlicet, ſi vtilitas monaſterij 27 expoſcat; & ſi Abbas mandet,vel impetret,per Abb.in c.ex parte extra,de poſtulan. vbi dicit Abb. ex ſolo ergo imperio Ab-

Abbatis, vel ex sola vtilitate Monasterij, non potest Monachus exercere officium aduocati, vel procuratoris, sed requiruntur ista duo coniunctim, & intelligo, quod illis concurrentibus poterit esse aduocatus, nedum in foro Ecclesiastico, sed etiã seculari, & subiungit ibi Abbas, quod vtilitas Monasterij intelligitur, si causa, quæ aduocatur, vel procuratur sit Monasterij; si verò causa, quæ aduocatur non sit Monasterij, sed causa sit alterius, & eam procuret, vel aduocet monachus causa lucrãdi, & lucrum in vtilitatem monasterij cõuertendi, puta in soluendo debita Monasterij ære alieno grauati, tenet secundum Io. And. quod non sit licitum, tamen Abb. contrarium seruauit. Et pro hoc contrario facit notabile dictum Innocentij in cap. cum 1. & 2. de re iud. quod monachus potest esse aduocatus, & procurator in causa vnius amici monasterij, & pro amico monasterij Abbate mandante, quia in consequentiam tractatur de vtilitate monasterij, quia per amicos monasterij promouetur vtilitas ipsius, primum tamen dictum, quod videlicet non sit licitum in tali casu aduocare monacho, videtur honestius, & securius; vndè crederem, inquit, quod pro amicia monasterij posset Religiosus esse aduocatus superiore imperante, per dictum Innocen. Sequitur idẽ Abb. in cap sacerdotibus ne cler. vel monach. vbi dicit, quòd monachus de licentia Abbatis potest procurare negotia laicorum amicorum monasterij; & in consequentiam potest redundare in vtilitatẽ, & beneficium monasterij, quia benè etiã Clericus sæcularis, potest esse procurator vel aduocatus in causis laicorum, si redundat in vtilitatem Ecclesiæ, per eundem ibidem.

Et ne dum Clericus potest esse aduocatus, vel procurator in causis, sed etiam Iudex: 28 & Iudex deputatus à Principe sæculari, etiam in causa criminali, videlicet ad vnã causam tantum, per ea, quæ dicit Abb. in cap. sed nec, ne Cler. vel Mon. vbi pro casu allegat tex. in cap. in Archiepiscopatu de rapto, vbi Clericus, vel Prælatus potest esse delegatus Principis sæcularis, etiam in causa criminali, licet generalis officialis esse non potest. Et dicit idem Abb. in c. Clericus, quòd si Prælati sint in consilijs Principum, & quæritur ab eis de imponẽda pœna in delicto grauissimo, pro quo fortè venit imponenda pœna mortis, aut membrorum detruncatio, quòd si reus est in causa absolutionis, possunt consulere illum absoluendum; si autem in causa damnationis nullo modo consulant; ex quo casus imminet de præsenti, nisi venire imponenda pœna corporalis leuis; si autem non imminet casus, tunc benè possunt Prælati de iure respondere, per Iura quæ ibi adducit. Subiungens ibidem, nota: quòd Prælatus potest esse consiliarius Principis sæcularis, licet non debeat esse officialis iustitiæ exercendæ, vt ibi per eum, nec Prælatus, vel Clericus incurrit irregularitatem, si suus officialis, cui iurisdictionem demandauit, inflixerit pœnam sanguinis iustitiam exequendo, vt per Abb. in cap. Clericis ne Cler. vel monac. vbi dicit, quòd Prælatus, qui habet iurisdictionem, debet alicui facere commissionem, vt faciat iustitiam; immò, quod etiam possit casum occurrentem delegare, vt inquirat, & iustitiam faciat, vbi vide n. 13.

Item quod videtur plus; clericus licet officium tabellionatus sit vilissimum in se, & sit officium extraneum ab officio cleri-29 corum, cum sit quoddam genus negotiationis, & cum tabellio seruus publicus dicatur, seruiendo omnibus, quòd videtur officium sæculare, à quo officio debet clericus abstinere, qui debet intendere circa rempublicam Ecclesiasticam, & spiritualem, non circa mundanam, tamen siue Clerici sint in sacris constituti, siue in minoribus, si non habent competentia 30 beneficia, aut indigent, possunt exercere officium tabellionis, & tabelliones fieri; tam coram Papa, quàm in alia Curia; per eundem Abb. in cap. sicut te ne Cler. vel Mon. col. 3. & Zabarell. ibidem, vbi vide per Abb. etiam in num. 7. an omnes Clerici dicantur esse in sacris, & per eundem Abb. in capitul. Clericis numer. 7.

Et Clerici admittuntur etiam ad officia, & munera publica, puta ad munera tutelæ, cap. peruenit 86. distinct. vbi glo. opponit de tex. in authent. de Sanctiss. Episcopis, §. Deo amabiles; ubi prohibetur Episcopo, & Monacho, etiam nolenti suscipere onus tutelæ; cui authenticè est præiudicatum per illum Canonem, undè hodie non statur dispositioni illius, & concludit, quòd licet personæ Ecclesiasticæ, non admittantur ad datiuam tutelam, & testamentariam, tamen admittuntur ad legitimam, & ad tutelam miserabilium personarum omnes Clerici; sicut Monachi tenentur, 88. distinction. capit. primo, & capit. Episcopus gubernatio-

nationem; vndè cum per supradicta appareat, quod Clerici possint exercere artificia, opus rurale, facere conductas, aduocare, procurare, iudicare, tabellionatũ exercere, onus tutelæ suscipere, & alia negocia pro suo vsu facere, & gerere, videtur clericis indistinctè concessum libere posse negociari, & quæcunque negocia tam publica, quàm priuata exercere, Id quod videtur innuere Io. And. cap. 1. ne Cler. vel monac. per illa verba: caueat er-
31 go clericus à negociatione, de qua in ca. fin. de vsur. quæ negociatio est vsuraria, vt ibi; vndè videtur, quod cauere tantum habet ab illa specie negotiationis, quod ab alijs abstinere non debeat; immò, quòd aliæ ei sint permissæ, quia qui in vno prohibetur, in alio videtur permissus & habilitatus, l. ait prætor, vbi Bart. ff. de iud.

Verùm contrarium esse videtur, quòd immò sit interdictum Clericis, quod nullo modo, & nullo quæsito colore possint negotiari, & negotia alicuius generis exercere, quia dicit tex. in cap. fornicari, dist. 88. negotiari antequam quis sit Ecclesiasticus, licet, facto autem Ecclesiastico, iam non licet, quia id dicunt Apostolica verba, nemo militans Deo implicat se negotijs sæcularibus, & cantat Psalmista Dauid: quoniam nõ cognoui negotiationes: introibo in potentias Domini; & subiungit tex. in cap 2. 88. dist. proinde huiusmodi, aut ab indignis post hæc quæstibus nouerint abstinendum, & ab omni cuiuslibet negotiationis ingenio, cupiditateque cessandum, aut in quocunque gradu sint positi, mox à Clericalibus officijs cogãtur abstinere; quoniam domus Dei, domus orationis, & esse, & dici debet, ne per officia negotiationis potius fit spelunca latronum, & dicit tex. cap. Episcopus, ead. dist. Episcopus, Sacerdos, aut Diaconus nequaquam sæculi curas assumant, sin aliter deijciantur. Et in cap. Episcopus, il secondo eod. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, sed lectioni, & orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. Et Clericus ne-
32 gotiator, est veluti pestis fugiendus, per tex. in c. negotiatorem eod. ibi enim legitur negotiatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge, & dicit tex. in capit. eijciens eod. quod Dominus eijciens vendentes, & ementes de templo; significauit, quia mercator nunquàm Deo pla-
33 cere potest. Et ideò nullus Christianus debet esse mercator, aut si esse voluerit, proijciatur ab Ecclesia, dicente Propheta: quia non cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini; hoc tamen cum moderamine intellige, vt dico supra, quia mercatores Christiani nostri temporis legitime, & Canonice negotiantes, non debent istis notis appellari. Subiungens ibi tex. sed substantia talium stabilis esse non potest, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim, si triticum, aut alius tale cernas in cribro, dum, huc, & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi stercus, sic de substantia negotiatorum, nouissime nil remanet, nisi solum peccatum; fac. tex. in cap. primo ne Cler. vel Monac. vbi multa negotia sæcularia enumerantur: à quibus Clericos abstinere præcipitur; & in cap. sacerdotibus eodem, interdicitur Clericis, ne laicorum res ministrent, vel procurent, cum interminatione, quòd si secus faxint, eis non subueniet ur ab Ecclesia, & in cap. secundum eod sub interminatione anathematis prohibetur Clericis ne negotientur. Et in cap. sicut te eod. dicit, quòd clerici in
34 sacris, compelli debent per subtractionẽ beneficiorum, vt desistant ab officio Tabellionatus, veluti ab officio sæculari, & in tex in cap. fin de vit. & honest. Cler. dicitur, quod si Clericus tertio monitus, à
35 negotijs sæcularibus non abstinet, quoad bona perdit priuilegium Clericale, facit cap. 1. 2. & 3 21. q. 3. cap. mollicijs, cap. hi qui ead. caus. & quæst. vbi dicitur hi, qui in Ecclesia Domini ad ordinationem Clericorum promouentur, in nullo ab administratione diuina aduocentur, nec molestijs, & sæcularibus negocijs alligentur, & dicit tex. in cap. Canonum, 14. quæst. 4. canonum statutis firmatum est, vt quicunque in clero esse voluerit, emendi vilius, & vendendi carius studio non vtatur, quod si exercere voluerit, cohibeatur à Clero, & notat Abb. in cap. primo ne Cler. vel Monach. quod Clerici non debent exercere negotiationem aliquam etiam iustam, per Iura, quæ ibi adducit.

Quid dicendum ergo in tantà varietate, & diuersitate Iurium pro concordatione contrariorum, & intelligentia eorum in materia: dicit Innocen. quem sequitur Io. Andr. in rubr. ne Cler. vel Monach. quod tribus modis sæculare negotium sumitur: primo enim sæculare negotiũ sumi-

tur

tur pro quolibet actu rerum secularium, prouti in enumeratis, cap. 1. eod. a quibus actibus turpibus est abstinendum secundo pro iudicio de rebus secularibus, quòd clericis non licet, nisi inter clericos tantum; tertiò dicitur seculare negotiũ, quod est inter seculares homines, quòd non licet clericis, nisi de his, quæ pertinent ad iudicium Ecclesiæ, puta de causis decimarum, iurispatron. & similium, glo. in summa 21. q. 3. aliter distinguit, tripliciter, inquit, quis dicitur exercere negocia secularia, vno modo, si aliquid ematur, vt carius vendatur; & hoc non licet, & hæc est materia dist. 88. per totum, quandoque idem est, quod exercere causas seculares, & illud etiam non licet clericis, nisi pro certis personis cap. primo extra, de postulan. quandoque idem est, quod esse procurator rerum secularium, siue administrator, nec illud licet clericis cap. 2. ne cler. vel Monac. Quandoque idem est, quòd conducere possessiones à laicis, hoc non est interdictum clericis; quando indiget, quia hoc etiam licet Monachis, cap. dilecti extra de decim. Hostien. distinguit aliter, quia seculare negocium tertio modo est hominum secularium, & inter seculares: & horum aliqua sunt ciuilia, aliqua criminalia; vbi agitur de sanguine, sunt clericis interdicta; in quibus nec etiam vti aduocati pro parte rei comparere possunt. Ciuilia, aliqua spectant ad forum Ecclesiæ tantum, sicut causa matrimonij, legitimationis, iurispatr. & talia tractant clerici iudicando, & non alij, aliqua sunt fori principaliter secularis, de his se non intromittunt clerici, nisi in casibus; vt not. sup. de foro comp. cum sit generale, & cap. ex tenore, & quæ notat. in cap. primo causa exempli. Abb. in rubrica ne cler. vel Mon. distinguit; quòd negotium seculare, potest sumi strictè, & large, quia potest dici quicquid peruenit ex carnali concupiscentia, non subiecta freno rationis; & dicitur tunc seculare, quia per illa omninò videtur seculare, idest secundum seculum, mundum, seu carnem, non secundum Deum, & spiritum agere, & tunc prohibetur etiam laicis; & multò fortius clericis: secundo potest sumi magis strictè, vt comprehendat negocium pertinẽs ad rempub. mundanam, & seculares homines; quod licet sit permissum laicis; tamen clericis est interdictum, vt negociari, 88. dist. fornicari, & l. placet, C. de Episcopis, & cler. vbi dicitur, quòd clerici nihil debent habere commune cum publicis actibus, quia debent clerici attendere circa rempub. spiritualem, & vita clericorum debet versari circa vitam contemplatiuam, non autem de rebus mundanis habere curam, nisi quatenus sunt necessaria ad corporalem vitam, &c.

Ego vltra istas dist. Doctorum, puto quòd in hac materia pro faciliori intelligentia sit aduertendum ad terminos, quibus vtitur Doctor. in materia ista, vt videlicet consideretur, illud quod agit clericus; an sit artificium, an negociatio, an causa lucri faciat, an causa necessitatis, an sit clericus in sacris, an in minoribus tantum, an beneficiatus, an sine beneficio competenti, & istis consideratis; credo quòd materia melius intelligetur, & procedit magis de plano. Nam dicit Abb. in cap. fin. de vit. & honest. cler. in fin. quòd est differẽtia inter negociationem, & artificium, quia artificium non est prohibitum clericis, negociatio sic, per ea, quæ habentur, 88. dist. per totum, & maximè in cap. eijciens, & cap. quoniam non cognoui, quia artificio clericus potest, & debet sibi victum, & sustentationem quærere, cap. clericus, 91. dist. cap. nunquam de consec. distin. 5. dummodo non se subtrahat per hoc à diuinis, & diuinorum celebratione, per glo. quæ hoc dicit 91. distin. in summa; dicit enim ibi: vbi autem clerico non sufficit Ecclesia, proprijs manibus sibi quærere victum debet. Iuxta Apostolum non tamen, quod subtrahatur ab Ecclesiasticis officijs, quia clericus non potest per totum diem operam suam locare, cum non debeat officio deesse 54. dist. si seruus, & secundum Abb. dicto loco artificium est; quando quis emit aliquam materiam, & per artificium reducit ad aliquam formam, vt si forte emat vimina; vt faciat canistra, vel emat cartas, & scribat libros, vel emat aliquod lignum, vt faciat aliquam domum; vel emat filum, vt faciat retia; corium, vt faciat sotularia, nam secundum D. Antonium tales non dicuntur mercatores, vel negociatores. Sed potius artifices strictè sumpto vocabulo, quia negociari proprie dicitur in commercijs, cap. forus de verb. signific. Id quod Clericis est licitum deficiente stipendio Ecclesiæ; vt per dictam glo. declarat hoc text. in capitulo eijciens, 98 distinctione, per illa verba, quicumque rem comparat: non vt illam integram, & immutatam vendat, sed vt materia sibi sit aliquid inde operando, ille non est nego-

36 (margin) · 37 (margin)

ciator,& per Barba.in addir. ad Bar. in l. legatus de leg.tertio; vbi dicit,quod differentia est inter negociatorem,& artificē, 38 quia negociator est ille, qui emit vnam rem,& non mutata forma illam vendit, vt lucretur: artifex est ille, qui rem emit, & mutata forma vendit, vt qui emit ferrum,& facit ensea,c.paratum, 88 dist. & not. ad statura loquentia de mercatoribus, quia isti appellatione mercatorum non continentur, quia mercatores propriè dicuntur à merce, & ideò emptores fernorum,& aliarum rerum, quæ non veniunt appellatione mercis, non dicuntur mercatores, vbi vide ad longum pro ista materia, vbi dicit, mutuans pecuniã quandoque dicitur negociator,not.Bal.in l prima,C.de exercit.subdena Barbatia,& de differentia inter mercatorem,negociatorem,& artificem, vide per Feder. de Sen in cons 197 incip.In Christi nomine & de artifice vide, quod scripsi, inquit post Bart.infra eod.l. ornatricibus,& an appellatione artificum veniat Notarius, vide Ang.cons.33.& quis dicatur mercator,vide Bar in tractat.de test. in ver.de mercatore,idem in l.mariti,C.ad l.Iul.de adulter.& in procemio digestorum,Paul. de Castr.cons.67 viso puncto sup. sequitur Specul.in tit.de cler.coniugat.ver.sed quam dicem,vbi ponit negocia, quæ sint permissa,& licita clericis,& Bar.in l. seruis legatis de leg.3. & licet clericus lore permittente possit vti artificio, & artificium facere,debet hoc facere,si Ecclesia ei non sufficiat, & non propter lucrum principaliter Clem. pri. de censi. & cap. 39 quanquam eo.tit. lib. 6. fac. quod dicit Abb.in cap.clerici officia de vit.& honest cler.tex.in cap.primo de celeb. missa.pulcrã glo in cap Canonum 14.q.3.

Negociari vero est,quando res empta non mutata materia alteri venditur, hęc negociatio appellatur, & videtur prohibita clericis per Abb.in d.cap.fin.de vit.& honestate cler.probat optime tex.in cap.eijciens,88 dist per verba tex.Qui vero rē comparat,vt integram,& inmutatã vendendo lucretur, ille est mercator, qui de 40 templo Dei eijcitur &c.Item per tex. in cap pen.eod. vbi quid est aliud negociũ: nisi quæ possint vilius comparari, carius velle dest ahere,negociatores vero illi ab hominabiles existimantur, qui iustitiam Dei minime considerantes,per immoderatum pecuniç ambitum polluunt merces suas plus periurijs onerando,quam precijs,tales eiecit dominus de tēplo dicens

nolite facere domum patris mei domum negociationis, facit lectura tex. in cap. quoniam non cognoui eod. & hic dicit. Abb. d. loco negociari propriè dicitur in cōmercijs,cap.forus de verb.signi. Aquibus habent cauere, quia dicit tex. in cap. clerici officia de vit. & honest. cler.clerici officia,vel commercia sęcularia non exerceant, vbi Abb.tertio not.dicit,quod clerici non debent exercere negociationes,maxime inhonestas.Idem Abb.cons. vj.ij.lib.Alex. cons. 62. quarto lib & inquit Abb.d.cap.clerici per illud verbum, maxime : videtur quod etiam honestas negociationes, non possunt exercere, & intellige hoc:quando clerici non indigent, si vero indigeant, bene possunt vti 41 honestis negociationibus,& quærere inde victum manibus 91.dist. clericus victum,& cap.primo de celeb.missarum.

Et quis proprie dicatur negociator honestus, seu inhonestus, vide pulchrum tex. in cap.eijciens 88.dist.& contra clericum negociatorem,vide tex.elegantem in cap. negociatorem clericum,ead.dist,vbi dicitur, quod est fugiendus; tamquam pestis est etiam tex.in cap.prouenit 86.dist, vbi dicitur,quod causa lucri non debent conducere possessiones aliorum.Et dicit in materia Specul.§.sed quam dicea,de cler, coniug.sed quam dices honestam, vel inhonestam negociationē respon. inhonestum, & interdictum eis est publicas tabernas tenere,vt 44.dist.nulli licet,sed cōtra,C.de Episcopis,& cler. l. 2. sed illud potest intelligi,& concedi propter necessariam, & honestam negociationem, vt per glo in cap.negociatorem 88.dist.quæ dicit.Sed dicimus, quod licet lex concedat clericis tenere tabernam, Canon tamen non permittit 15.q.3.§ Cum autem vel dic, quod potest habere tabernam propter necessariam, & honestam negociationem, ex qua etiam causa possunt clerici præesse erga stetijs,seu agastarija, seu stationibus operarum, vt in eisdem inribus. Item est eis interdictum vsuras 42 exercere,vt 46.dist.seditionarios,& cap. seq.extra de vsuris. Item inhonestum reputo si sit dilanio,seu carnifex,vel publicus faber,vel si pelles,vel coria parat, & huiusmodi vilia, & immunda exercet. Clerici autem sordida tractare non debent, quæ dedecent Ecclesiæ in prophanis extra de custod.Euchrarist. cap.2. in fin. vel si publicè locat operas suas ad arandum,fodiendum,nauigandum, & similia sordida, vt in præd. §. nonarum,

Quæ

Quæ autem munera fordida dicantur; habes multa ff. de mon, & hon. l. numerum vſque ad patrimoniorum. Veruntamen non prohibeo ipſos vineas proprias putare, vel fodere, vel domos ſuas reficere, & quodlibet iuſtum negocium decens eum exercere, propter diuerſas eorum neceſſitates, nam legimus apoſtolos negociatos fuiſſe, & manibus proprijs victui neceſſaria quæſiuiſſe, cap. primo ne cler. vel monac. 11. q. 3. cauendum, & 91. diſt. §. primo cap. nunquam de conſec. diſt. 5. poteſt caniſtros facere, ſeminare, plantare, rigare, arbores inſerere, apum alueária fabricare, retia texere, libros ſcribere, & ſimilia in dicto cap. nunquam, licet ibi monachi non clerici inſtruantur, vt ibi patet in fin. poſſunt etiam honeſtam mercaturam exercere. C. de Epiſcopis, & Cler. l. 2. 1. reſp. & emere honeſte, & vendere, dum tamen Eccleſias non negligant 91. diſt. clericus 2. & ex artificio honeſto victum quærere ca. 2. eod. diſt. inhoneſtum ergo negocium, & turpe lucrum eis inhibetur. 88. diſt. cap. 2. 91. diſt. §. primo 23. diſt. his igitur, honeſtum vero negocium conceditur, vt patet ex præmiſſis, & dicit Cardinalis Zabarella in cap. fin. de vita, & honeſtat. Cler. quod illæ negociationes ſunt prohibitæ Clericis, quæ ſunt conuenientes laicis tantum, pro quo vide Io. de Anan. in c. 3. 2. col. de rap.

Cauſa ergo lucri, aut cupiditatis, nec Monachis, nec Clericis negotia ſæcularia gerere licet, cauſa verò charitatis ſe negotijs ſæcularibus cum debita moderatio ne ingerere poſſunt, ſecundum ſuperioris 43 licentiam in miniſtrando, & dirigendo. Secundum Sanctum Thomam 2. 2. q. 187 §. ad ſecundum; vnde, inquit, dicitur in decretis, decreuit ſancta Synodus nullum deinceps Clericum, aut poſſeſſiones cõducere, aut negocijs ſæcularibus ſe permiſcere, niſi propter curam pupillorum, aut orphanorum, aut viduarum, aut ſi forte Epiſcopus Ciuitatis Eccleſiaſticarum rerum ſollicitudinem eum habere præcipiat, eadem autem eſt ratio de Religioſis, & Clericis, quia vtriſque ſimiliter negocia ſæcularia interdicuntur, ibi Gaet. interpretando tex. S Thomæ dicit. Sed diligenter aduerte ad actus licitos, ad conditiones quatuor in littera appoſitas, prima conditio eſt, quòd non ex cupiditate, ideſt propter lucrum, aut emolumentum aliquod temporale, pro ſe, vel pro alio hoc faciat, & ratio huius eſt, quia ſic ſunt prohibita clericis: ſecunda conditio eſt, quia ex charitate, hoc eſt propter amorem, quo proximus in Deo diligitur hoc fiat, & ratio eſt, quia ſpectat huiuſmodi opus ad finem Religionis, quę eſt perfectio charitatis: tertia eſt, quod 44 licentia ſuperioris hoc fiat. Et eſt ratio, quia Religioſus nõ habet, neque velle, neque nolle, & ſic inuenitur ſtatutum ab Eccleſia quo ad actum miniſtrandi: quarta eſt, quod cum debita moderatione hoc fiat, non enim omnia modus miniſtrandi, aut dirigendi decet Religioſos, non enim decet Religioſos ſic dirigere proximorum negocia, aut eis inſeruire, vt perſonaliter ſint exactores, & quaſi negociorum geſtores ſæcularibus tumultibus ſeſe immiſceant, ſed ita oportet dũ neceſſitas charitatis vrget, vt & ipſi non ſe implicent ſæcularibus negocijs, quamuis tractent illa, & nomen Domini in Religioſis non blaſphemetur, &c. Quia negociatio, quæ fit ex cupiditate, & non ex neceſſitate non eſt licita, & lucrum, quod prouenit ex ea, turpe lucrum appellatur bonus tex. in c. quicumque 14. q. 4. quicumque tempore meſſis, vel vindemię non neceſſitate, ſed propter cupiditatem comparat annonam, vel vinum, v. g. de duobus nummis comparat modium vini, & ſeruat, vſque dum vendatur denarij quattuor, aut amplius hoc turpe lucrum eſt. Et dicit Barbat. in apoſtil. ad Bar. l. legatis de leg. 3. quod qui emit poſſeſſiones vt fructus vendat, dicitur negociator per d. Anton. in cap. fin. de vita, & honeſtat. cleric. pro quo dicit eſſe tex. in l. ſi cum villico de inſtit. Quia dicit Innocen. in cap. magnus in fin. de oblig. ad ratiocin. quod clerici non poſſunt eſſe conductores 21. q. 3. cap. 2. inquit publicorum vectigalium, vel vbi conducunt vilius, vt locent carius, quod non licet. C. locat. militeas, alias vnam poſſeſſionem pro opere manũ ſuarum licitũ eſt conducere miſera bilibus perſonis, ſubdens, ſed non credo, quod poſſint conducere villarum redditus, ſed ſolummodo, quod pro ſuis manibus operetur, alias autem cadit in vitiũ cupiditatis, & quæſtus, ab Eccleſia tamen dicit non eſt prohibitum cõducere. Et vidi ſæpe in bannimentis, & ordinationibus Cardinalis Vicarij Papæ, & præſertim in edittis per Illuſtriſſ. Cardinalem de Sabellis modernum Vicarium ſub die 30. Octobris 1566. ſtatutum, clerici mercaturam non exerceant, prædia non conducant, non aduocent, non procurent, ar-

artem medendi, & maximè chirurgiam non exerceant. Et alia vt in bulla dictorum bannimentorum, sub die 30. Octobris 1566. incip. Iacobus. in calce descripta, & licet possit opponi, quod non sit sanctio generalis, quæ vbiq; liget, vtpote quia facultas Vicarij Papæ sit sub certis finibus restricta, tamē actio est Ro. Cur. quæ esse habet vniuersalis instructo, quia actus Ro. Cur. est vniuersalis instructio. Quia dicit Abb. in cap. secundum ne cler. vel monac. quod negociatio, quæ non fit
45 lucri causa non est prohibita clericis, possunt enim vendere, & emere, vt eorū necessitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum, ad hoc Clem. præsenti de censi. & cap. quamquam eo. tit. lib. vj. & dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrū non est clericis prohibitum, quando prouenit ex opera, seu rebus clericorum. Et Hostien. ibidem subdit. si lucrum prouenat, quasi mercimonium exercendo, non licet, nisi ex causa, secus si necessitas immineret, quia tunc liceret, quia dicit Abb. ibidem intelligo inquit verum, quod lucrum proueniens, vel ex opera, vel rebus clerici non sit clerico prohibitum, quando clericus operatur propter lucrum sua dente necessitate, alias autem non debet clericus, vel monachus taliter negociari, & sic inquit in causa necessitatis intelligo loqui glo. in summa 14. q. 3. quæ dicit: quod clerici in quantum possunt debent abstinere ab emptione, & vēditione, quia illud non facile fit sine peccato, tamen in
46 causa necessitatis permissum est clericis negociari, licitum tamen est clericis aliquam rudem materiam emere, & inde aliquod artificium facere, si eis sua non sufficiunt, & tunc non acquiritur lucrum ex negotiatione, sed ex artificio, talia enim lucra licita erant Apostolis ca. primo 21.
47 q. 1. & per alia iura, quæ ibi adducit, quia Io. Andræ. Domin. Et Philipp. Fran. in cap. vnico de vit. & honēsta. cler. in vj. volūt clericos posse tenere tabernas, & etiā vendi facere vinum in domo, dummodo ipsi met non exerceant tabernam, aut vēdant vinum, sed alter, & per Doctor. in cap. indecorum, & in cap. clerici de vit. & honest. cler. etiā refert, & sequitur Läber. de Iure patro. lib secundo 26. arti. ix. q. principali pti. partis. Et dicit Bernard. Diaz de Luco Hispanus in practica erimi. Cano. in cap. 50. quod negociari clericis causa lucri est prohibitum cap. secundum ne cler. vel monac. vnde in Concilio Cartaginen. 6. Cap. 17. sancitum est quod clericus aliquid excogitans turpis lucri gratia abijciatur a Clero, ac a communione alienus sit.

Et dicit Abb. secundū Innocen. in cap. primo ne cler. vel monach. quòd clericus potest licite emere victualia, vt abundet tē-
48 pore famis, exemplo Ioseph. Gen. 41. vbi emit frumenta pro abundantia multorū annorum, quia ei licitum est, id quod procedit etiam, si emat non pro se solū: sed vt tempore famis alijs quoque vendere possit eo pretio, quo tūc vēditur ab alijs, quod intellige dum modo faciat bono animo, puta, ne homines terræ suæ, & terra sua deficerent in victualibus, puta quia videbat homines propter abundantiam illa victualia consumere, vel ad extraneos deferre, vel non habere circa illa debitam curam, & diligentiam, si antem nulla vtilitate pensata emat, vt carius vendat, dicit eum peccare, & grauius clericus, quā laicus. 14 q. 4. quicunque, & cap. primo de empt. & vendit Colligo, inquit, ex prædictis conclusionem, quod non est licitum emere rem, vt alio tēpore illa carius vendatur, si hoc principaliter fit propter lucrū, secus si emptio fit principaliter propter publicam vtilitatem: subdens, sed ego hunc articulum latius exordiendo: dico, respectu clericorum indubitanter nō est licitum emere rem causa negociationis, vt integra vendatur, cap. negociatorem cap. fornicari 88. dist. bona glo. in cap. si quis clericus 14. q. 4. secundum vero Hugo, & Pan. 14. q. 4. si quis clericus, si laicus emit vilius, vt carius vendat nō ex cupiditate, sed vt suis necessitatibus prouideat, licitum est, vnde etiam si emit sine proposito vendendi, & postea articulus necessitatis vendendi occurrat, poterit vendere pro maiori pretio, si tantum valet, arg. d. cap. quicunque 14. q. 4. quasi voluerit dicere, quod ille tex. prohibet rem emi, vt carius vendatur propter cupiditatem, secus si fiat propter aliquam honestam causam, dicit clare tex. in cap. Canonum 14. q. 4. quòd Canonum statutis firmatum est, vt qui in clero esse voluit emē. di vilius: & vendendi carius studio non vtatur, quod si exercere voluerit cohibeatur a clero, faciunt dicta sancti Thomæ secunda secundæ q. 7. art. 4. vbi dicit, quod si negociatio: quæ fit propter lucrum, ordinatur ad aliquem effectum necessarium, & honestum, puta ad domus suæ sustentationem, vel ad subueniendum indigentibus, aut ad publicam vtilitatem: est licita, quia capit lucrum pro sui laboris stipendio.

dio. Idem dicit, si emit rem, non vt vẽdat, sed ad sui vsum, si postea propter aliquam necessitatem illam vendere vult, nõ prohibetur vendere pro maiori pretio, si 49 tãtum nunc valet, quia ista non est negociatio, nam potest contingere illam rem plus valere nunc, vel quia in aliquo meliorauit rem illam, vel quia pretium rei est mutatum secũdum diuersitatem loci, vel temporis, vel propter periculum, cui se exposuit transferendi de loco ad locũ. Sed illicitum est vbi finem principaliter constituit in lucro, quando emit rem, vt eam immutatam vendat carius, ad quod faciunt dicta Bart. in l. cætera. §. fin. de leg. primo. vbi dicit, quòd si statutum imponit crimen, ementi frumentum, vt vendat, non habet locum in illo, qui emit pro suo vsu, & postea vendidit, quia eò postea nõ indiguit, vt refert, & sequitur Paul. de Cast. l. 2. in prin. ff. si cer. pet. & de hac quæstione vide Dominum Anto. & Doctor. in cap. in Ciuitate de vsur. & Io. de Lignan. cap. fin. eo. tit. per Abb. in cap. nauiganti vltima col. eo. tit. & Lud. de Rodulphis in tracta. de vsur. q. 33.

Et concludit Abb. d. cap. primo ne cler. vel monac. quod aut quis emit rem, vt carius illam vendat propter cupiditatem, & non licet, ratio, quia quicquid plus iusto pretio appetit homo, turpe lucrum est, aut non facit propter cupiditatem, sed ob honestam causam, puta propter sustentatio-50 nem familiæ, vel quid simile, & tunc si vẽdit rem illam omninò pro maiori pretio, non est licitum. cap. eijciens 88. dist. ratio est, quia aut à principio emit minus iusto pretio, aut nunc vendit plus debito, & sic fuit iniustitia, aut tempore emptionis, vel venditionis, quod non licet, cap. primo de emption. & vend. non enim licet ex proposito vendere, vel emere rem minus, vel plus quam valet, not. glo. 10. q. 1. hoc ius porrectum, si autem non est omninò integra, sed immutata, tunc benè licet vendere pro pretio currenti, & reperibili, licet sit maius. Mutatio autem rei potest contingere multis modis, vt puta quando est translata in aliam formam, vel propter mutationem loci, & alias, vt ibi per eum: vndè tex. in d. cap. eijciens debet intelligi multis modis, & in hoc casu procedunt dicta Sancti Doctoris, & Lau. Hug. hoc enim casu cessat omnis cupiditas, & iniustitia, & videtur lucrari propter industriam suam, & ob honestam causam, negotiatio autem, licet in se aliquando sit licita, tamen ex causa efficitur quandoque inhonesta, & iniusta, per Anchar. in repetitione reg. peccatum in vlt. q. vers. subiungit, & vers. quid de negotiationibus lib. 6. vt puta propter cupiditatem, 14. q. 4. cap. 51 quicumque: item fit illicita negotiatio ex tempore, puta quando fit facta die feriato de ferijs cap. primo in fin. item ex loco cap. primo de immunit. Eccles. item fit illicita ex persona, puta, quia Clerici toto tit. ne Cler. vel Mon. item ex re, vt per Abb. d. loco.

Et in materia dicunt isti Summistæ, & maximè Angel. in ver. negotium, quod negotium sæculare est multiplex, & propterea non potest diffiniri. Sed ex aliquorum enumeratione possumus alia similia iudi-52 care, sicut fit, 25. dist. §. criminis appellatio, & cap. de liguribus, 23. q. 5. & cap. 1. ne Cler. vel Mon. dicitur ergo sæculare, primo cũ quid plus iusto appetitur, quod turpe lucrum est.

Item, & munera iniusta accipere, vel dare, & vniuersaliter omnia, per quæ viuit homo sæculariter in peccato, dicitur negocium sæculare d. cap. 1. item dicitur sæculare negocium mercantia, seu negociatio, item omne quod fit pro lucrando. Sicut artes procurationis causarum, quasi negans otium cap. forus de verb. sign. §. constat. & sæculare, quia sæcularibus rebus impẽditur, vel secundũ glo. 21. quæst. 3. in summa; primo pro mercantia, idest, quod emitur aliquid, vt vendatur carius, vel etiam dicitur, quando quis conducit possessiones causa cupiditatis, vel lucri, quia, vt refert Bernardinus Diaz de Luco Hispanus in pract. crim. Cano. in ver. negociatores, ac alienæ rei conductores c. 50. quod in concil. Arelaten. habetur 2. c. 14. quod si clericus voluerit esse conductor alienæ rei, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depositus à clero, & à communione habeatur; secundo pro causis sæcularibus tractandis; tertio pro administratione rerum sæcularium. Negotia sæcularia sæcularibus hominibus prohibentur illa, quæ sine mortali peccato fieri non possunt, sed clericis, & Religiosis sunt interdicta multa, cap. 1. ne Cler. vel Mon. Et negotiatio, quę consistit in emendo, & vendendo, quæ alio modo vsitatiori dicitur mercantia, de se non est mala, nec illicita secundum Alex. 3. par. summæ tract. de iudicialibus, cum quæst. concord. Innocen. cap primo, ne Cler. vel Mon. Io. Andr. in rubrica, Abb. d. cap. 1. sed potest fieri illicita ratione circumstantiæ, causæ, personæ, modi,

di, temporis, loci, & cõmercij; ex circumſtantia cauſæ ſcilicet quando propter cupiditatem, vel aliquod aliud malum fit, & 53 ſic tale peccatum eſt, qualis finis per quẽ fit. Vnde ille, qui negociando intendit lucrum, tanquam vltimum finem, & cupit ſine labore, & ſollicitudine ex auaritia diuitias congregare; eijcietur de tẽplo paradiſi ſecundum Alex. negociari autẽ propter propriam neceſſitatem: vel pietatem ſcilicet ad diſpenſandum in pios vſus lucrum: vel propter Reip. vtilitatẽ, vel proximi eſt cauſa legitima: quæ facit, vt fiat ſine peccato aliter non. Circunſtãtia perſonæ facit illicitam ſcilicet ſi eſt clericus, vel religioſus, oportet ergo ſit ſæcularis, qui negociator eſſe debet. Circunſtantia modi fit illicita, ſcilicet quando exercetur cum dolo, & cum mendacijs, vel alijs pactis, ſeu periurijs cap. quoniam non co- 55 gnoui 88. diſt. & ſi ſunt peccata mortalia, ſicut mendacium, quod dicitur intentione decipiendi proximum, etiam in magna re ſi poſſet, vel periurium, ſic negotiatio eſt peccatum mortale. Item ex circunſtãtia temporis ſcilicet feſtiui, ab Eccleſia præcepti. Item ex circunſtantia loci ſcilicet diuino cultui deputati, vt eſt Eccleſia, enim non poteſt fieri ſine peccato mortali, niſi magna neceſſitas excuſet ca. decet domum Dei, de immun. Eccleſ. lib. 6. iuncto cap. relinqui volumus, de cuſtod. Euchariſt. & hoc intellige de actuali contractatione rerum: quæ ſine ſtrepitu fieri non poteſt: ſecus eſſet in venditione candelarum, quæ ſine verbis fit, aut in conuentione alicuius rei emẽdæ, vel vendendæ poſtea, quia non eſſet mortale peccatum. Item ex circunſtantia commercij, quod quidẽ eſt damnoſum Reipub. ſicut cum quis emit vilius, vt carius vendat, & cum damno Reipub. ſicut faciunt illi, qui totum granum emunt, vel omnes merces, & huiuſmodi, vt poſtea vendant modo ſuo. Si vero cõmercium eſt vtile Reip. ſicut illud; quando merces portantur de terra, vbi deficiunt, vel illud; quod de vna re fit alia, ſicut faciunt artifices de lana pannum, de cera candelas, & illud, quo quis conſeruat res, quas emit, vt vendat tempore debito, eo quilibet non poteſt ſtatim emere, & ſic iſtis eſt licitum negociari, & aliæ circunſtantiæ adſunt alijs, vt eſt damnationis, & de eis loquitur tex. in cap. eijciens 88. diſt. Scot. in 4. 15. diſt. q. 2. art. 1 Tho 2. 2 quęſt. 77.

Et ille, qui carius vendit, quam emit; ſi quidem fecit emptionẽ pro ſe, & poſtea proceſſu temporis non indiget; licite poteſt vendere pro precio occurrenti, quamuis ſit carius; quam quando emit; quia nõ ad hoc emit, & lucrum aduenit ratione tempore. Si verò emit, vt venderet tempore, quo carius erit, eſt licitum, ſi fecit pro vtilitate terræ ſuæ, ſcilicet ne homines poſtea indigerent, & non inuenirent. Et ipſe aliquid lucraretur pro ſua, & ſuæ familiæ ſuſtentatione.

Vel ſi à caſu aliquod emit pro bono foro, & poſtea inuenit; qui illud vult emere pro 56 cariori, & concurrant quattuor illa, videlicet quòd primo ſit ſcientia ab vtraque parte, ſcilicet quod nulla ſit deceptio ex parte alicuius, & quilibet ipſorum agnoſcãt rem, & eius qualitatem, & voluntatẽ glo. penultima in l. mortis cauſa §. fin. ff. de donat. cauſa mort. ſecundo, quod adſit libertas voluntatis, quod non faciat ex tali 57 neceſſitate, quæ excludat rationem volũtarij, id quod quomodo poſſit perpendi, vel intelligi, vide per Angel. in ſua ſumma in ver. emptio. §. 7. Tertio, quod ſit prudẽs quia magna mentis leuitas redderet contractum illicitum, vt mulier ruſticus, & iuuenis, & ſimiles, quibus non creditur quod ex liberalitate vendant, ſed imputa- 58 tur magis leuitati. Et ideo eſſet reſtituẽdum eis, quod minus iuſto precio à talibus emptum eſt, vel plus iuſto precio venditum, ita firmat Imol. in cap. cũ contingat de iur. iur. quod limita, niſi tamen iſtę perſonæ eſſent ſagaces: quia tunc non præſumitur in eis donatio. Bal. in l. 2. C. de reſcin. vend. Abb. in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. 9. q.

Quarto quod ille: qui vendit, vel emit plus debito, poſſit donare argum. c. 2. de dona. quia ſi iſta quattuor non concurrant, non poteſt vẽdi; niſi iuſto precio res, nec poteſt vendi res; quantum emptorem inuenis, interuenientibus iſtis circumſtantijs cum alijs antedictis hoc licet laicis, non autem clericis per Ang. in ſumma in uer. negotium uerſ. utrum.

Si autem fecit emptionem, ut lucraretur tantum ſine aliqua utilitate Reip. imo potius, cum damno, ſic peccat mortaliter, ut c. eijciens allegato, & de iſtis intellige illud in c. quicunque tempore. 14. q. 4. ubi turpe lucrum dicitur tempore uindemiæ uilius emere, ut carius uendatur, concord. S. Thom. 2. 2. q. 77. non tamen tenetur ad reſtitutionẽ talis turpis lucri de neceſſitate, ſed de conſilio ſic, niſi forte fuiſſet cauſa talis excreſcentiæ, puta, quia totum, ut carius poſtea poſſet uendere, quo caſu teneretur

retur

retur ad recompensam, & satisfactionem damnificatis; si tale damnum incurrissent.

Nec Prælatus in vendendis prælaturæ fructibus debet expectare cariorem venditionem si id faciat causa lucrandi sibi, & suis: quia id videtur esse negociū sæculare, & mercantia, cum sæculare negociū mercantia, seu negociatio dicatur omne illud quod fit per lucrando, vt deduco *sup. eod. vers. item, & munera*, per *Angel. in summa, in ver negocium*. Item turpe lucrum, & sæculare id videtur esse negocium, quia isto casu prælatus videtur quid plus iusto appetere, *Ang. ibidem*, non enim est contentus iusto precio, qui non vendit pro currenti pretio, & pro pretio, quod Princeps, vel Magistratus mercibus statuit, sed expectat, quod tempus venditioni augumentum afferat, vndè turpe lucrum, *Abb. c. 1. ne cler. vel mon.* Quia non licet emere victualia, vt carius vendātur, quia peccatum est, & grauius quidem in clerico, quam sit in laico, *Innocen. in cap. 1. ne cler. vel mon.*

Quia conseruando, & nō vendendo fructus, & victualia prælatus, ex quo facit forum carum, quia quanto magis abundant victualia, tanto minus venduntur; & quanto minus abundant, tanto carius venduntur, videtur pauperes emptores damnificare, quibus subsidium afferre ex officij debito tenetur, quia Prælatus pater pauperum.

Et licet conseruando prælatus, non potest dici, quod emat, vt vendat; tamen mercatoris, & venditoris conditionem inducit, cuius est cariorem expectare venditionē, & cum det occasionem carius mercandi, & carius vendendi, videtur idem, ac si ipse carius venderet, cum paria sint facere, & faciendi occasionem dare, *glo. in l. si ita §. ea. in ver. interest. ff. de verb. oblig.* Et videtur saltim modo indirecto sese sæcularibus negocijs implicare, quod non licet, quia quod directo non est licitum non debet indirecto licere, *c. cum quid vna via, de reg. iur. in 6.*

Et ista cum sit sollicitudo in prælato non necessaria, ex quo est causa lucri faciendi, videtur improbanda per *dict. Henrici quolibet. 8. q. 27.*

Si verò expectat cariorem vēditionem prælatus, non pro lucrando, sed pro bono publico pauperum, vel pro ipsius commodiori sustentatione cum sit pauper, & ei non sufficiunt fructus Ecclesiæ pro victu, tunc videtur nedum esse licitum expectare cariorem venditionem, sed etiam emere exemplo Ioseph, *Gen 41.* per *Innoc. & Abb. in c. 1. ne clerici, vel mon.* modo tamen non vendat pauperibus, ne pauperibus pauperum sanguine prouidere videatur, vt per *Henric. d. quolib. 8. q. 27.* vbi dicit, quod sollicitudo præter necessaria, si habet finem non vtilitatis propriæ sui, & suorum, sed finem pauperum, & boni publici, & sui ipsius in quantum pauper est, & forte fructus illi non sufficiunt, quod non est sollicitudo improbanda, quia hæc est necessitas, in cuius casu est permissum clerico negociatio, *c. 1. ne cler. vel mon.* & si clerico ecclesia non sufficiat, est illi licitum vti artificio, non tamen propter lucrum, vel si sufficiat illi ecclesia sua, *Clem. 1. de cens. cap. quamquam, eo. tit. lib. 6. glo. c. Canonum 14. q. 3.*

Nec parimodo istud precij augumentum, quod fructibus attulit ista expectatio, & dilatio est effectum prælati, nam si prælatus in fructibus, ac rebus ecclesiæ habet tantum vsum, & tantum percipit, quantū pro sui sustentatione, secundum gradus sui decentiam consumit, si non habet in eisdem dominium, adeò quod etiam in morte de eis pro libito disponere possit, nisi moderate, si habet in vita tantum auctoritatem canonice dispensandi, si de fructibus non potest sibi, vel suis emere, aut acquirere, vt dico infra, in q. de potestate circa fructus, &c. & in q. an clericus de fructibus, &c. est dicendum, quod idem et ius eandemmet auctoritatem habeat in isto augumento precij, & non plus, quod habet in fructibus, quum plus iuris non debeat habere in accessorio, & dependenti, quam in principali.

Imo tale augumentum accrescit fructibus, quibus est vel accessorium, vel dependēs, *l. Item si fundi, §. huic vicinus, ff. de vsufr. glo. 1. circa med in l. de quibus*, & ibi *Bar. in rep. in secunda col. ff de leg.* & ibi *Ias. 4. col. in fi. §. sed, & si post.* vndè est qualitatis, & naturæ, cuius sunt fructus, quia augumentum imitatur naturam eius, cui accrescit *Soccin. cons. 153. incip. pulchra, & cons. 154.* visa, vbi ponit, quod debet esse naturæ sui principalis. Et quod idem de vtroque iudicari debet, & augumentum istud est pars pretij, & pretium eodem iure cum re ipsa censetur, & loco rei succedit, *l. sed, & si rem, ff. de pet. hared.* & pars cum sit portio totius, eodem iure, quo totum censeri debet, & iudicabitur, & quod de toto iudicatur, de parte quoque illius iudicari debet.

Et in ista prohibitione negociandi, non videntur includi omnes Clerici, sed illi tantum, (59) qui sunt in sacris ordinibus constituti, & beneficiati, non autem omnes clerici simpliciter; quia in minoribus constituti non videntur comprehendi à constitutione, quia videntur posse exercere quæcunque negocia sæcularia. Subiungit idem *Abb. ibidem* ego dicerem, quod negocia sæcularia prouenientia ex carnis concupiscentia, sunt prohibita omnibus clericis, & etiam laicis, sed maxime clericis, nam appetere plus iusto precio, hæc & similia, indubitanter omnibus sunt prohibita, negocia verò sæcularia stricte sumpta, idest, quæ licent laicis, cum sit mundana, prohibentur ministria altaris, & etiam beneficiatis, vt voluit *Host.* & ex his nota inquit *d. c. 1. ne cler. vel monach.* (60) quod Clericis in minoribus non beneficiatis, minime prohibentur negocia sæcularia alias licita, quod tenementi, diligenter, & credo quod sit ratio, quod clericus existens in minoribus id facere possit; (61) quia potest impune redire ad sæculum, & laicare; quia apostasia non conuenit clerico in minoribus, quia impune potest sæculariter viuere, & renuntiare in totum ordini clericali, & si non verbo, saltim facto, exercendo actum omninò contrariũ, vt docetur per *Abb. in c. tua de apost.* fal- (62) lit tamen secundum *Inn. ibidem*, si habet beneficium, quia est apostata, si dimittat habitum, & tonsuram, & cogi potest habitum reassumere, vt ibi per eundem *Innoc.* quem refert *Abb. ibid.* seddic, quod immo ex sui generalitate bulla comprehendit omnem clericum, vt dico infra in (63) fine quæstionis, sic ergo habemus, quod negociatio ex cupiditate, & causa cupiditatis, non causa necessitatis, vel alterius vtilitatis, & honestatis prohibetur, & non est licita. Et semper cupiditas ipsa præsumitur, & causa cupiditatis negociari quilibet existimatur, nisi ipsa necessitas probetur per *glo.* quæ eleganter dicit in *cap. 1, 88. dist. in ver. conducere*, semper inquit intellige causa cupiditatis hoc fieri, nisi (64) necessitas probetur, *arg. 12. q. 1. cap. 1.* vbi probatur, vitam hominis esse pronam ad (65) malum, vt ibi dicitur. Et pro præsenti materia vide ea, quæ eleganter deducit *Bar. in l. legatis seruis, de leg. 3.* vbi habetur, quod negociatores dicuntur esse illi, qui cum alijs contrahunt, non qui exercent aliquod officium, vbi contractus nõ immineret, & quod locatores roncinorum, vel equorum dicantur, & dici possint mercatores, seu negociatores, & mutator dicitur mercator, & negociator, si interuenit contractus, vltro, citroque obligatorius, quia tunc illa est propriè negociatio, & mercatura; vbi tenet, quod ille, qui nihil aliud facit, nisi quia locat possessiones suas, & conducit possessiones aliorũ, quod non est neque mercator, neque negociator per *tex. in l. si cum villico, de instit.* quia oportet, vt quis dicatur mercator, vel negociator, quod faciat negociationem quæstuariam, ex qua aliquid quæratur. Sed percipere fructus de sua possessione non dicitur aliquid de nouo quærere, vbi subdit quæstionem; an mercator, vel negociator dicatur ille, qui semel tantum in vita sua fuit negociatus, vnam, vel vnicam tantum semel fecit negociationẽ, vel mercaturam, aut negocium; puta si semel emit pannos, & vendidit pannos; & non obstantibus deductis in oppositũ per eum, dicit, quod non dicitur mercator qui semel mercatur, vel negociator, qui semel negociatur, sed requiritur, quod exercuerit, & sæpius fecerit per *tex. in l. 1. in d. princ.* & ibi *glo. de tributor.* vt ibi per eũ sequitur *Anchar. in c. Canonum statuta, in ver. quis dicatur mercator*, & idem *Bar. in rubr. de nauicularijs lib. 11.* ibi negociatores verò non propriè dicuntur artifices; quia de iure gentium quilibet scit emere, & vẽdere, licet vnus cautius, quam alius, & appellantur negociatores ex frequentia *d. l. legatis, in princ.* nisi consuetudo regionis aliud inducat. *Alex.* tamen in *d. l. legatis, in princip.* dicit, quod ille dicitur mercator, qui solum vnam negociationẽ fecit. Idem *Bal. in rubr. C. de constit. pecu. in fin.* qui sub dubio forte videtur tenere, quod mercator, ita demum sit, si professus est matriculam, & *Bald. in proœmio Digestorum, vers. item fallit in mercatore*, vbi videtur dicere, quod ille dicatur mercator, qui solam vnam negociationem facit, & idem in artifice, & idem *Bald. in tract. de constitut. in fin.* refert *Alex in additio ad Bart. in rubric. C. de naucul. lib. 11. Corsett. in repertorio in ver. mercator.* Hæc in laico, & de iure ciuili procedunt.

Sed in casu nostro, quia est interdictum clericis negociari, & negociari clerico est delictum perpetrare de iure Canonico, toto *titulo ne Cler. vel monac.* sunt attendẽda superius dicta, & an faciat causa lucri, vel cupiditatis, & auaritiæ, an ex alia causa, & in casu bullæ nostræ, quæ generaliter loquitur de illicite acquisitis, veniunt

etiam

etiam comprehensa acquisita ex vno, & semel tantum facta negociatura, & mercatura, modo fuerit illicita in Clerico, & damnata negociatio.

Pœna autem qua Clerici negociatores puniri debeant, videtur esse primo peccatũ 66 mortale; quia negociari Clericis prohibetur sub præcepto, *cap. fornicari*, 88. *distinct.* ibi Clerico facto iam non licet, *c. Episcopus eo.* Ibi Episcopus, sacerdos, Diaconus nequaquam sæculi curas assumant, *cap. Episcopus eo. il* 2. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, *cap. negociatorem eod.* negociatorem Clericum, veluti pestem fuge, *cap. eÿciens*; nullus Christianus debet esse mercator, & si esse voluerit proijci de Ecclesia debet, & est præceptum per verba Domini: *Nolite facere domum Patris mei domum negociationis*, *cap. pen. ead. dist.* & per illud, nemo militans Deo implicat se negociatoribus sæcularibus, in *tex. in c. primo ne cler. vel monac.* ibi talia ministris altaris Domini, omninò contradicimus, & *cap. secundo.* Sacerdotibus, & Clericis tuis publicæ denuncies, ne ministri laicorum fiant, nec iuribus eorum procuratores existant. Idẽ legitur *cap. sed nec, eod. tit.* ibi Clericorum quisquam exercere præsumat. Idem in *ca. sicut eod.* & fere per totum, & non solum est prohibitum cum præcepto, & per verba præceptiua, sed cum appositione, & interminatione pœnæ excommunicationis *cap. secundo eod. tit.* & transgrediens præcepta legis diuinæ, vel naturalis, & non-67 nunquam humanæ ligatur mortali peccato, quia transgressio præcepti diuini, naturalis, vel humani, mortale peccatum est, vt per *Abb. in c. clerici, de vit. & honest. Cler.* vbi vide, & secundum *glo. Gemin.* etiam in *cap. vt animarum de const. lib. 6.* & *Io. Andr. in c. relatum ne cler. vel Monach.* & rursus *Gem. in cap. perpetua, de election. lib. 6.* quomodo cognosci possit aliquam legem humanam esse præceptiuam, vbi dicunt; quod si constat materiã esse præceptiuam, vt quia est de necessarijs ad iustitiam, aut charitatem, aut diuinam reuerentiam, sic est præceptum, & quod non fiant matrimonia clandestina, vel corrigatur frater, vel non communicetur pleno stomacho, nec est de verbis curandum; quia sunt accomodanda materiæ *tex.* est cum *glos. in cap. Rogo* 11. *quæst.* 3 & *tex. in Clem. exiui de paradiso, de ver. sign.* si verò non constet de materia, & constet 68 de intentione statuentis, quod fuerit præceptiua, est præceptum, quia intentio præponderat verbis, si verò nec de materia, nec de mente sic constet, est respiciendum ad pœnam, quæ contrafacientibus, & transgredientibus imponitur, quia si imponitur pœna spiritualis, vt excommunicationis latæ sententiæ, secundum omnes est præceptum, & contrafacere est mortale peccatum, velut est in *capit. se-69 cundum ne cler. vel Monach.* quia nullus nisi pro mortali peccato excommunicatur, 11. *q.* 3. *nullus*, & *cap. nemo Episcoporum*, & *cap. primo lib. 6. de senten. excommun.* & similiter si imponatur pœna excommunicationis comminatoriæ, idest non latæ, sed ferendæ sententiæ; quia licet aliqui dicant, hoc non esse clarum, tamen vt refert *Ioann. de Neapol.* quidam hoc tenent, & bene, quod tales contrafacientes merentur excommunicari, & sic mortaliter peccauerunt, & hoc etiam si ab homine; & similiter si imponitur pœna suspensionis, depositionis, vel interdicti, & si imponitur pœna maledictionis æternæ, vel indignationis Omnipotentis Dei, *capit. vnico, de stat. reg.* & similiter quoad pœnas corporales, est præceptum, si imponitur pœna mortalis, vel mutilationis, prout fit per leges, aut statuta Ciuitatum, quæ secundum Sanctum Thomam obligant etiam in foro conscientiæ, quia non infertur talis pęna, nisi pro eo, quod est valdè læsiuum iustitiæ, & similiter, si imponitur pœna grauioris culpæ, vt fit in religionibus: idem autem dico per omnia esse iudicandum de præceptis ab homine, refert *Syluester in cap. præceptum in fin.* sed vide *Abb. in cap. nam concupiscentiã, de constitut.* vbi facit quæstionem; an & quando faciens contra legem, vel regulam incurrat peccatum mortale, & puto ego negociatorem clericum committere peccatum mortale, non ex eo solum, quod cõstitutiones Canonicæ super negociatio-70 nibus stant præceptiuè; sed quia stat prohibitum lege diuina, vt deduximus supra, & quicquid est contra præceptum legis Dei, mortale peccatum est, *S. Thom* 2. 2. *q.* 35. *§. ad tertium*, & per illud maxime Psalmistæ: *Quia non cognoui negociationes introibo in potentias Domini*: quasi innuatur, quod per negociationes incurratur in peccatum mortale, & quia abstinuit, non incurrit, meritò introibit, quia cum peccato mortali nemo introibit in gloriam Dei.

Et vltra peccatum mortale, si clericus tertio 71 monitus nõ destiterit ab illicite negotiãdo perdit priuilegiũ clericale, *c. fi. de vi. et honest.*

nest. Cler. & secūdum a iquo, d. o, quod si clericus in minoribus negociatur, negocium sæculare non prohibitum laicis, non peccat mortaliter, vel sit coniugatus, vel non, sed si non est coniugatus, potest compelli ad desistendum negociari per priuationem priuilegij clericalis, non quidem illius, de quo in cap. si quis suadēte Diabolo 16. q. 4. sed illo priuilegio, quo non possunt vexari ab impositionibus, & exactionibus in persona, vel in bonis proprijs, *l. 2. C. de Episcopis, & cler.* coniugati verò Clerici negotiantes, non perdunt per negotiationem, quia illud non habēt, quia ipso facto, quo matrimonium con-
72 traxere, eo sunt priuati, *cap. vno de cler. coniug. lib. 6. & cap. Ioannes eo.* Religiosi verò, & clerici, qui sunt in sacris, peccant mortaliter, *cap. secundum ne Cler. vel Monac.* & similiter possunt compelli per priuationem priuilegij clericalis, id quod tantò magis est dicendum, quia fecerunt sibi præiudicium, quando permiserant se promouere ad sacros ordines, vel sine beneficio, vel sine sufficienti beneficio, per ea, quæ dicit *glo. in cap. clericus victum, 91. dist.* & in hoc casu habent etiam actionem contra promouentem, qui habet eis prouidere, & supplere necessaria victui; quoad eis de competenti beneficio prouideatur, *cap. cum secundum, de prabend. cap. si quis, cum ibi glo. de fin.* & quando
73 eis sunt data plura remedia, eo minus eis est licitum negotijs immiscere, vndè magis peccet. Quod verò clerici in minoribus, vel coniugati, vel non, non perdant per negotiationem priuilegium dicti *Canonis, si quis suadente*, vt videlicet sit excommunicatus illa excommunicatione, qui eos percutit, nec etiam fori, vt possint pro criminibus, & excessibus puniri, seù condemnari criminaliter, aut ciuiliter per Iudicem sęcularem, id ex eo clarè constat, quia Clerici coniugati, quos oportet intēdere negotijs mundanis, & sæcularibus, *cap. Ioannes* præallegato, si in habitu, & tonsura incedunt, illo gaudent; id quod est multò fortius dicendum de Clericis in minoribus non coniugatis, quod per negociationem illud non amittant, quando illud retinetur à Clericis coniugatis, qui in negotijs intendunt, & intendere debent.

Et dicit *Innocen. in d. cap. fin. de vit. & honest. Cler.* quod Clerici primo monendi sunt, vt negotiationes Clericis non conuenientes dimittant: & si eas non dimiserint eum eas forte sine peccato facere possent, clericatu dimisso, spoliabuntur beneficio, & Ecclesijs, si habent, & dimittentur Domino sæculari, hoc modo; quod ecclesia non defendat eos, quia perdunt priuilegium, quoad iudicium, vel forum, & functiones municipales, *cap. pen. de cler. coniug.* sequitur *Io. Andr. ibidem*, qui dicit, si verò non sunt coniugati moneantur, vt negotiationes Clericis non conuenientes dimittant, si non dimiserunt; quia forte sine peccato facere possunt clericato dimisso, spoliabuntur beneficio, & dimittētur Domino sæculari, hoc modo; quod Ecclesia eos non defendat, & secundum *Hostien.* hanc esse veritatem, quod si moniti non obediunt, nudati sunt omni priuilegio Clericali, & etiam Curiæ sæculari
74 finaliter sunt tradendi; tamen post pœnitentiam, & reconciliationem priuilegiū amissum recuperant. Satis credo, quod Clericus incedens in habitu, & tonsura, negotiationes exercens, & de hoc monitus non desistens, perdit priuilegium solum quoad illa; illis autem negotiationibus dimissis, vti potest priuilegio clericali, sed intellige, vt per *Abb ibidem*, qui recitat, & dat plures intellectus ad *tex.*

Item alia pœna videtur puniendus Clericus illicitè negocians, quia videtur teneri ad restitutionem ex talibus negociationibus acquisitorum, ex quo existit in peccato mortali, quod de sui natura, si sit notoriū, inducit præcisionem, & seù suspensionem à Canone, ne exerceat quis officium suū, per d. *Anton. in cap. vestra. de cohabit. mulier. & cler.* nec valet dicere, vt quidam opponunt, quod ille *tex* loquitur in forni-
75 catore tantum, quia loquitur etiam si esset aliud crimen, vt per *Innocen. ibi.* vel etiam si esset aliud crimen, quam fornicatio. Et paulò post, si crimina, pro quibus eos suspendit, sint notoria per facti euidentiam; idem exponendo *tex.* dicit *Ioan. Andr. ibidem*, quia constitutio pœnalis, etiam quoad pęnam extenditur ad casum similem ex identitate rationis, si ratio in ea constitutione est expressa, vt in *l. bis solis, C. de reuocan donat. & tex. in l. secunda, §. quod si curatores, & §. quod si decesserant, ff. ad Tertul.* refert *Angel. in summa in ver clericus, 7. circa finem*: vbi dicit, quod Clericus indubitanter obligatus est restituere fructus, quos percepit existens in peccato mortali si peccatum sit notorium, quia cum sit suspensus, perinde est, ac si non te sideret, quia nullum, & inutile idem est *cap. inter corporalia, de translat. prel,* sicus paria iudicantur non fieri, &

non

non ritè fieri, *cap. veniens, de presb. non baptizat.*

Facit quia quando clericus committit causam, propter quam meretur priuari beneficio ecclesiastico, licet non sit priuatus ipso iure: antequam feratur sententia secundum *Innocen. cap. cum nostris de concess. praeben. cap. ex parte, de Feud. per Bal. in cap. quae in Ecclesiarum de constit.* tamen quamprimum commisit causā efficitur indignus, & sic male fidei possessor; & sic a tempore commissae causae, tenetur ad omnes fructus restituendos: ita probat tex. secundū *Angel. Paul. de Cast. in l. prima. C. de his quib. vt indig.* licet contrariū videatur probari ex *glo. not. in authen. de incest. nupti. in principio in ver. imminere in fine*, quae vult, quod ipso iure perdantur bona à scienter contrahentibus incestas nuptias, & licet requirant sententiam declaratoriam, tamen fructus medij temporis perduntur, de cuius glo. veritate dic; vt in *authen. incestas. C. de incest. nup. per Angel. & Bal. ibidem*: de occulto vero peccatore subiungit *Angel. in sua summa d. loco*, credo quod non teneatur restituere, quamuis tutius esset restituere: quia, & si inutiliter seruiat: quoad se: non tamen quoad alios; aut quoad Ecclesiam.

Et dicit in terminis *Innocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccles.* quod vbicunque aliquid male quaeritur, vel ex negociatione, vel extorsione, ex qua tamē restituere non tenetur, prudenter facit, si omnia acquisita in elemosinas dat. 14. q. 5. qui habentis, & *cap. vltimo* non tamen damnamus eos, si haeredibus relinquant; si antē illicitas negociationes faciā t, vel alias iniuste aliquid quaerant sine calumnia alicui facta, sacerdos iniungere, vt in bonos vsus sic acquisita expendant, puta erogādo pauperibus, vel Ecclesijs, vel alijs *arg. 24. q. 3. si quis c. de vot. redemp. c. magna, c. quod super his*, sequitur *Hostien. & alij vbi Abb. col. antepen. vers. tertia conclusio* ibi dicit; quod exerces illicitas negociationes, vel alias iniustae acquirens aliquid sine calumnia alieni facta; tenetur in foro animae quicquid fuerit inde lucratus in pauperes, vel alios pios vsus erogare *arg. 17. q. 4. si quis contumax*, & in *cap. magnae*. Et in *cap. quod super his de vot. fac. cap. cū Tu. in fin. de vsur.* de hoc quaerit *Mathe. in Clem. prima de vit. & honest. cler.* vbi tenet, quod acquisita, & lucrata ex illicitis, & prohibitis negociationibus, tenentur acquirentes in foro animae dare pauperibus *cap. qui habetur* praeallegato *Abb. in cap. cum sit de Iudaeis*, tenet quod illud sit de consilio, & non de necessitate, quod restituatur taliter acquisitum idem tenet *Archid. in d. c. qui habentis 14. q. 5.* dicas ergo; quod vbicunque aliquod male quaeritur, vel de negociatione, vel extorsione, ex qua inde tamen restituere, quis nō tenetur, prout de acquisitis ex contractibus per eum celebratis illicite negociando, ex quorum forma sibi acquirit, & illi cū quo contrahat, tenetur restituere, prudenter facit, si omnia det in eleemosynam *cap. poenale c. non sane 14. q. 5.* non tamen sunt damnandi si haeredibus relinquant, per *Innocen. d. cap. quia plerique* vnde cū nullo iure probetur, licet sit bonum consilium, vt in pauperes erogetur, vt sic satisfiat in quo fuit delictum, & peccatum, tamen non est de necessitate salutis. Et hoc tenet *Cardinalis d. cap. quia plerique, & glo. & Ray. in tit. de rapto. §. sed quid de tocarijs*; & indicio meo idem tenet *Innocen. d. cap. quia plerique*, licet communiter Doctores, qui tenent contrarium pro se adducant, & male, quia, si intelligeretur, quod dicit ipse *Innocen.* foret necessariū quod ipse sacerdos debeat ei iniungere, vt in pios vsus expendat, quod acquisiuit faciendo illicitas negociationes, aut quod alias iniuste acquisiuit sine calumnia alicui facta, certe sibi contradiceret, quia superius ibidem praemisit quod vbicunque aliquid male quaeritur, vel ex negociatione, vel extorsione, ex qua tamen restituere non tenetur, nec damnat eum si haeredibus relinquat; sed ideo oportet intelligatur, quod sacerdos debet ei iniungere, vt restituat pauperibus de bono, & aequo, non tamen de necessitate, & sic tene quod tali fauet Ius naturale in retentione, propter consensū domini tradentis, nam nihil, tam naturale, vt acquisitio fiat secundum voluntatem domini tradentis, *l. nihil tam naturale, de reg. iur. §. per traditionem instit. de rer. diuisio*; fac. quod habetur in *cap. fin. de sim. & glo. in summa 14. q. 5.* & 1. q. 1. non est putanda, & in *c. ex transmissa de decim.* dicunt enim illae *glo.* quod potest eleemosyna fieri de illicitè acquisitis, vbi non datur restitutio, per quae videtur dicere *Abb. in cap. relatum, de testam.* quod illicitè acquisita per artificium inhonestum, & illicitum, quod si positis clamoribus apparent repetentes; quod eis debet fieri restitutio, alias fieret distributio per Episcopum inter pauperes, *arg. in l. nulli, C. de Episcopis, & clericis*; quod tamen dictum

ctum limita, inquit, procedere, vbi talia illicita acquisita subiacent restitutioni, sed vbi non subiacent restitutioni, licet illicite essent acquisita, cum possit alias clericus pœnitere de peccato sine restitutione, non impeditur, quo minus de his clericus faciat voluntatem suam, Sequitur *Nicol. de V bal. in tracta. de success. ele. ab intesta. vers. de acquisitis vere per artifisium.* Et ad *tex. in cap. cum sit de iudeis*, vbi dicitur quod assumptus ad officium contra iuris dispositionẽ, tenetur dimittere officium cum pudore, & acquisita restituere, ad id quod adducit *Hostien.* dici potest, quod illud est statutum in pœnam, quia assumpsit iure prohibente: & non excedit casum suum, nec obstat similiter *tex. in cap. non banc* 14. q. 5. quia loquitur consultiue, secundum *Abb. d. c. quis plerique*, nec est obligatiuum ad peccatum mortale, vel veniale per *Abb. in cap primo de constitut. numero* 4. vbi vide, quando constitutio quæ continet consilium, non præceptũ liget contrauenientes, nec facit cõtra *tex. in capit. contumax* 17. q 4. loquitur enim de eo qui ex contumacia, vel superbia Ecclesiæ immunitatem violauerit, extrahendo seruum suum ab ea, qui tenetur soluere Episcopo 90. solidos: nec pari modo obstare videntur *tex. in cap. magnæ & cap super his de vot.* quæ intra allegat *Innocen* quia non vidẽtur probare dictũ suum. Et sic intelligatur, vt teneatur de necessitate, quia loquuntur de illis, qui vouent: quod si adimplere nequeunt, cõmutantur vota: adde, quæ adducit *Arebiep. Floren. secunda parte secundi tit. cap. primo. §. 19.* dicit *Angel. in summa in ver. clericus* 9. *vers. vtrum clerici, & in ver. restitutio primo vers. turpe lucrum*; super quo cogitaproeo quod dixi de peccato mortali, in quo existit clericus negociator, & quia etiam clerico est prohibita negociatio sub interminatione Anathematis. *cap. secundum ne cler. vel monach* quamuis *Siluester in ver. clericus quarto.* teneat cõtrarium secundum *summam Rosel.* quia inquit ista forte etiam possent non habere locum in fornicatore notorio, qui indubitanter est suspensus *arg.* eius quod not. *glo. in cap. pastoralis de appella.* vbi habetur, quod excommunicato non subtrahitur redditus, nisi hoc sit expressum in sẽtentia, vbi subiungit, quod non residens, non residens, non tenetur restituere fructus: nisi condemnetur: quia licet clericus non residens priuetur beneficio, non tamen reperitur arctari, vt fructus restituere teneatur *cap. ex parte de cler. non resid.* patet de eo, qui per annum non resedit, &

81 occasione tituli quem habet, donec priuetur percipit fructus, & si non seruiuit iste, dicendo officiũ tamen seruiuit Ecclesiæ vniuersali in ordine clericatus, vbi etiam ponit, in euentum quod clericus sit obnoxius restitutioni, quomodo, & de quibus bonis habeat fieri restitutio.

Verba bullæ sunt prægnantia, & generalissima, & comprehendunt, non solum casum, quando clericus acquirit illicite negociãdo, verum etiam, quãdo turpiter, iniuste, & male, aliter, & alio modo, quam ex negociatione; id quod aperte demonstrant verba in bulla, ex illicita negociatione, aut alias contra sacros Canones, quomodolibet acquisita, quæ comprehẽdunt casum acquisitorum ex illicita negociatione, & quemcumque alium factum præter, & contra Canonum dispositionem, nam verbum alias, licet habeat diuersa significata, tamẽ in casu bullæ, stat aduerbium qualitatis, & ponitur alias, idest aliter, vel alio modo. *l. denique §. vtr. ff. de pec. et ff. de acq quoti. eHiu. l. 1. §. illud*: vel ponitur alias, idest alio casu, vt *l. qui in testamento §.*

28 *mulier ff. de testa.* per magistralem doctrinam *Bar. in l. prima ff de cond. & demonstra* vbi dicit, quod significatio talis dictionis, alias, deprehenditur facile ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur. Id importat etiam dictio alternatiua, aut, posita ante dictionem alias, quæ cum de sui natura tribuit actum cuilibet insolidum, quòd importet etiam acquisita quomodolibet, pari modo, vel vt ex negociatione acquisita dicit *Ias. in l. si ex toto. §. si ita scriptum de leg. primo num.* 1. Et intellige contra Canones idest contra mentẽ, & verba Canonis, vt per *Ias. in l. non dubium. C. de leg.* vbi dicit, quod facere contra Canonem, & contra leges, est contra mentem, & verba legis facere exemplo posito per eum ibi numero primo: vbi etiam dicit quod facere fraudem legi, est quando quis non venit contra verba legis; sed contra mentem, exemplo posito per eum *ibidem numero* 2. vbi subiungit, quod committere in legem, vel Canones est quando quis facit de directo contra legem, vel Canones, siue quando facit contra mentẽ solum Canonis, vel legis, vtroque casu est committere in Canonem vel legem, exemplo per eum *numero* 3. & per *Doctor. in cap. quæ contra de reg. iur. in 6. tex. & Doctor. in l. contra legis ff. de leg.* Et illud dicitur fieri contra Canones, vel leges,

leges, quod non fit secundum formam legis, vel Canonis exemplo, quod minor contrahit sine consensu tutoris, vel filius sine consensu patris, dicuntur facere contra leges, vel Canones, *glo. not. in leg. non intelligitur. §. diuus Hadrianus*, & ibi *Doctor. ff. de iur. fisc. Paul. de Castro. in d. l. non dubium numero 8. tex. in l. contra. ff. de pact.* quia contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil est faciendum, late per 83 *glo in l. pacisci. ff. de pactis*, vbi ponit de dictione contra. Nec intellige verbum, Canones, stricto modo, pro constitutione quæ fit in vniuersali concilio, per *glo. cap. Canon. dist. 3.* quasi constitutio videatur pœnalis: quia aufert acquisita, ab hæredibus acquirentium, vnde tanquam odiosa sit restringenda: quia iudicio meo videtur large sumendum, vt appellatione Cano-84 nis, hic veniat omnis constitutio ecclesiastica, vt per *Abb. in cap. primo de constitut.* vt videlicet contineat, etiam sub se quatuor species, videlicet decretū, decretalem Epistolam, dogmata, sanctionem, interdictum, & mandatum, contra quorū formam, & tenorem aliquid male acquisitum fuerit, quæ enumerantur 25. *q.* 2. si quis dogmata, vt sic comprehendantur, non solum acquisita contra formam constitutionis conciliaris, quæ Canon proprie dicitur, sed etiā acquisita contra formam cuiuscunque ecclesiasticæ constitutionis, id quod patet ex eo; quia præsens constitutio est iuris antiqui declaratoria; patet ex inscriptione bullæ, per illa verba, nos omnem desuper hæsitationis materiam submouere &c. decernimus, & declaramus, quod verbum declaramus videtur Iuris antiqui declaratiuum, non noni editiuum, *arg. ff. de acqui. rer. do. l. sicut. §. sed si quaratur glo. extrauag. Io. 22. cum* 85 *inter de verb. sig. in ver. Deinceps*, & deinde per illa verba spectasse, & spectare, ac sub nomine spoliorum venire &c. Et per illa verba principij, ne prætextu incertitudinis illa ab aliquibus vsurpari, aut super eis dubia aliqua otiri contingat, &c. quæ verba demonstrant Papam velle tollere dubia, & hæsitationes, ac materiam spoliorum, quomodo intelligatur declarare; vnde non videtur inductiua alicuius pœnæ de nouo, & sic nec vt odiosa restringibilis, quam vis etiam lex pœnalis recipiat aliquando interpretationem extensiuam, vt per *Abb. cap. translato. de cōstit. extra eo:* quod magis dicendum videtur, quia negociationes sunt interdictæ clericis omni iure in decreto. 88. *dist. &* 91. 14. *q.* 4. 21. *q.* 3. *capit. primo, & secundo capit. mollieijs cap. hi qui: & in decretal.* 86 *est factus titulus ne cler. vel Mona. tex. in cap. fi. de vit. & honest. cler.* & titulus iste est repetitus in 6.

Vnde bulla, quouis modo illicite, & contra Canones acquisita comprehendit, & illicite acquisitum dicitur tripliciter, per *Sāctum Thomam q. 32. articulo 7. §. ad septimum*; vno modo id quod illicite ab aliquo acquiritur; quod debetur ei, à quo est acquisitum, nec potest ab eo retineri, qui 87 acquisiuit, veluti est rapina, furtum, & vsuræ, de quibus homo tenetur ad restitutionem. Et propterea de eis inquit eleemosyna fieri non potest.

Alio modo illicite acquisitum dicitur, quod ille, qui accepit, retinere non potest, quod tamen non debetur ei; à quo fuit acquisitum, quia accipiens contra iustitiam accepit, & dans contra iustitiam dedit; Sicut contingit in simonia, quod non debet restitui danti, sed in eleemosynas erogari potest. Et eadē ratio est in similibus, 88 in quibus datio, & acceptatio est contra legem. Tertio modo est illicite acquisitū, non quidem, quod ipsa acquisitio sit illicita, sed quia id, ex quo acquiritur est illicitum, sicut patet de eo, quod mulier acquirit per meretricium, lenocinium, & huiusmodi, vt per *Gaetan. ibidem*. Et hoc proprie vocatur turpe lucrum; quia licet mulier agendo meretriciū turpiter agat, & contra legem Dei, in eo tamen quod 89 accipit non iniuste agit, nec contra legē, vnde sic acquisitum potest retinere, nec de eo eleemosyna fieri debet, iuxta illud. *Deute. 23. non offeres mercedem prostibuli in domo Dei tui.* Ludo etiam illicite acquiritur, & per aleas aliqua acquiruntur illicite de iure diuino; puta quando aliquid lucraris ab his, qui rem suam alienare nō possunt; veluti sunt minores, furiosi, & huiusmodi, & quando aliquis trahit aliū ad ludendum ex cupiditate lucrandi, & frau-90 dulenter ab eo lucretur, in quibus casibus tenetur ad restitutionem lucrans, & de eo inquit non potest eleemosynam facere, & dicit *Io. de Imol in cap. primo de pecul. cler. in fin.* quod quis acquisita ex industria in baraterijs, tenetur ad restituēdum illis, à quibus extorsit, vt ibi per eum.

Aliud videtur esse illicite acquisitum ex iure positiuo ciuili; quod prohibet vniuersaliter tale lucrum, de quo lucro sic facto, tenentur ad restitutionem illi, qui sunt tali iure obstricti; nisi forte contraria consuetudo præualeat, aut nisi tractus ad ludum

lucra.

lucratus fit aliquid ab eo, qui traxit, quo casu non tenetur ad restitutionem, quia ille, qui amisit, non est dignus recipere. Item turpissime etiam acquiritur illud
91 quod acquiritur per Symoniam, per quã acquirens Spiritui sancto iniuriam facit, de quo inquit, potest fieri eleemosyna pauperibus, vel Ecclesiæ, quia non est debitum ei, qui dedit, quia ex quo dedit contra iustitiam, meretur illud amittere, & cui, & quomodo debeat tale acceptum restitui, vide per eundem *sanctum Doctorem q. cap. eadem 2. 2. artic. vltimo vers. ad quartum*; sed de hoc vide quod diximus in *tracta. nostro de Simonia in tit. de da. & accept. simoniace restitutione. Gaetan. in suis Commentarijs super d. q. 32. d. loco*, facit aliquas distinctiones, quomodo intelligi debeat quando aliquid illicite acquiritur, vbi pro intelligentia, & perce-
92 ptione materiæ dat regulas. Sed vide materiam tractari per *Innoc. Abb & alios in cap. quia plerique, de immunitat. Eccles.* vbi ponunt, quomodo, quando, & quibus personis debeat de illicite, & turpiter acquisitis fieri restitutio.

Item sciendum est, quod clericis in sacris, & in minoribus ordinibus competenter be-
93 neficiatis est interdictum medicari; nisi gratis, & pro miserabilibus personis, vel consanguineis, in phisica medicina, nec tunc vbi posset esse periculũ, id quod etiã in claustralibus est districte obseruandũ *cap. multa ne cler. vel mona.* officium verò chirurgi est interdictum omnibus clericis, quia id officium incisionem, & adustionẽ requirit. *cap. sententiam d. titulo. & cap. tua nos. de homici.* in quibus locis, licet non videatur dici, nisi de existentibus in sacris, tamen idem potest intelligi de existentibus in minoribus sufficienter beneficiatis, per *Abb. d. cap. sñtentiam. arg. cap. 1. de postul.* & contrahit talis clericus irregularitatem; vbi eam laicus non contraheret, quia dat operam rei illicitæ, vt per summistas in ver. medicus Vnde ex medicina acquisita per clericum, illicite acquisita censeri poterunt.

Sed est videndum; an comprehendantur in bulla acquisita turpiter, vel illicite de quibus parti lesæ, vel damnificatæ competat repetitio, vel per viam actionis, vel officium iudicis, quod non videtur pro nunc dicendum, quia de hoc nihil apparet expressum in bulla, & in dubio numquã Papa censetur tollere ius partis, per suam quamcumq. commissionem, nisi id expresse manifestet, late per *Abb. in c. qua in ecclesiarum de const. post. Inno. in cap. quòd super his de voto &c.* id quod est adeo verum inquit *Abb. ibidem*, quòd procedit etiam, si ille, de cuius iure agitur esset infidelis, vel Iudæus, & hinc euenit, quod si aliquo casu contingeret Papam ius tollere, præsumitur hoc per circumuctionem, & importunitatem potius, quam per voluntatem fecisse, late per *Fel. in cap. cum olim. 3. & 4. col. de re. iud.* adeo quòd tali casu, verba rescripti sunt impropriãda potius, quàm proprie intelligenda, vt alteri
94 præiudicent tradit *Roman. cons. 334. circa primum Decius cons. xi. col. 5. Ias. in l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil.* immò potius debent interpretari quod nihil operentur, quam quod indebite quis damnũ patiatur, vt *Ias. not. in l. fin. post glo. Bar. & alios. §. in cõputatione col fin. C. de iur. deliberan.* id quod procedit etiã si rescriptum emanaret in fauorem piæ causæ, probat *Ias. in l fi. col. 7. ff. de constit. princip. post. Alex in l. pactum quod dotali col. 2. C. de pact.* nam licet viduis, pupillis, ac alijs pijs causis multum debeamus, non tamẽ adeo debemus, vt alijs præiudicium inferamus, dicit *tex. in cap. ex tenore de for cõpet. & cap. nuper de donat. inter vir. &*
95 *vxor.* & in rescriptis Papę licet non apponatur, vel exprimatur, tamen semper censetur apposita, vel expressa clausula, dummodo nõ sit alteri ius quæsitum, tradit *Fel. in cap. Capitulum col. 17. vers. de duabus. de rescrip fac. tex. in cap. ex tuarũ de auctorit. & vsu pal. cap. ex parte el tertio*, & ibi *Abb. in secundo nota. de decim.* vnde licet sit ommissa illa clausula in nostra constitutione, vt posset opponi, tamen nihil refert, quia expressio eorum, quæ tacitæ insunt, nihil operatur. *l. conditiones. ff. de cond. & demonstra.*

Quamuis possit dici contrarium per verba illa generalia, alias contra sacros Canones quomodolibet acquisita &c. & per illa; quæ hactenus remanserunt, remanẽt, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non ad alios spectare, & pertinere. &c. quæ importare videntur omnem acquisitionem quomodolibet factam contra Canones; esse Cameræ Apostolicæ, & omnem alium excludere, ita, vt legis antiquæ. dispositio, tollatur per hanc constitutionẽ cõtrariã, id quod potest per ea; quæ dicit *Abb. in cap. cum accessissent, 2. col. vers. vltimo adduco, de constit. Bart. 10. col. versic. circa secundum*, post *Cin. in l. omnes populi, ff. de iusti it & iur.* etiam absque facta mentione de prima lege, nisi tamen pri-

ma

ma lex haberet clausulam derogatoriam, ad secundam, quia tunc esset opus facere mentionem de prima *arg. l. si quia in principio ff. de leg. tertio, & in cap. nonnulli de rescrip.* aliqui tamen in *d. l. si quis*, dicunt, quod si loquamur de priuilegio, vel rescripto, vel testamento, quæ sunt priuata lex, sic oportet, quod fiat mentio quando habent clausulam derogatoriam ad secundam, si autem loquamur de legibus, vel statutis, vti est in casu nostro, non oportet, quod fiat mētio, etiam si habent clausulam derogatoriam ad secundam, per

96 *Clem. dudum de sepult.* quia cum Papa, vel princeps præsumatur omnia scire, videtur scienter velle reuocare statuēdo in contrarium. Nec est propterea mirabilis hæc constitutio, cum secundum varietate

97 temporum debeant statuta humana mutari, quia lex debet conuenire tempori *4. dist. erit.* nec pari modo esset mirabile, si

98 etiam in istis fiscus Apostolicus succederet, cum omnia lucra turpia, & illicita fiscus auferat, & recipiat, quia fiscus est successor male ablatorum, & quod

99 Christus non capit, fiscus rapit, per *Abb. in cap. cum sit de iud. per text. in l. Latius ff. de iure fisci.* Et Papa ita statuendo

100 videtur Cle[illegible] cos delinquentes in eo punisse, in quo deliquerunt, quod agere debet. [illegible]

Sed post hæc scripta, legens Bullam Pij 4. super confirmatione priuilegiorum incolarum vrbis, necnon declarationis literarum, super bonis ex illicita negociatione acquisitis, vidi quod illa verba contra

101 Sacros Canones in Bulla posita remouentur, & per eundem Pium declarando statuitur, quod Bulla super illicite acquisitis facta sit, & intelligatur sine dictis verbis, ac si non essent in Bulla posita, vnde in illis nulla vis fieri habet quoad Curiales, & incolas, in quorum fauorem Bullam reformat. Sed pro nunc non recedo à prima opinione, vt per hanc constitutionem Papa non voluerit tollere iura, & actiones tertio competentia, quia primo Papa nihil videtur dicere in Bulla, vnde intentio eius non præsumitur de eo, quod verba non important *l. quod consti-*

102 *tutum ff. de testa milit.* tradunt moderni *Papien. in l. prima in 3. col. vers. tertio fac. ff. si quis in ius voc. non. Hier. Gomes in reg. de infir. resig. q. 13 num 3.* quia Imperator, & Papa non auferre rem suam alicui sine causa, quia Imperator licet habeat iurisdictionem in vniuerso, non tamen habet dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt concessæ occupantibus, *instit. de rer. diuisio* quasi per totum, id, quod etiam procedit, respectu bonorum infidelium, & Iudæorum, nam sine causa Papa, nec Imperator aufert bona eis, de quo plene, per *Innocen. in cap. quod super his de vot.* licet possit princeps modicam læsionem afferre, vt puta dare debitori dilationem, vt non possit interim conueniri à creditoribus. *l. quoties. C. de preci. imper. offer.* secus si in totum vellet concedere, vt non possit conueniri aliquo tēpore, quia sine causa hoc non potest, vt not. ibi *glo. & Innocen. in cap. qua in Ecclesiarum, de constitut.* licet enim secundū *Innocen. ibidem*, possit Imperator mihi tollere actionem, quæ est de iure Ciuili per *l. 2. ff. de orig. iur.* non tamen potest facere, quod iustitia mihi non reddatur ad primeuum ius, in quo non erant actiones, sed manu regia administrabant iustitiam. Et dicit *Bal. in rubrica extra de iudic. in 4. col. & in l. prima ff. de constit. princip* quod si princeps excedit iustitiā, nunquam præsumitur velle excedere, nisi in modico, non in totum. Et dicit *Rom. in sing. suis quod in cap. iudicet humanum. 13. q. 9.* est casus singularis, quod Papa, vel Imperator non disponit, quod stetur dicto vnius testis in præiudicium partis, vide per *Abb. d. cap. qua in Ecclesiarum*

103 *de constit. col. 4.* facit in hoc casu, quia ille, cui est facienda restitutio, potest esse de alieno territorio, & iurisdictione, & non subditus Papæ, quo casu non debet esse comprehensus, vel ligatus constitutione Papæ, qui non est ei Dominus, *Innocen. in cap. inquisitioni de sent. excom.* vbi vide illum refert etiam *Abb. d. cap. qua in Ecclesiarum col. 4* Item potest esse pauper pari modo cui auferre non est de mente Papæ, qui est pater pauperum, quorum causa spiritualiter spectat ad illum extra de pres. cap nihil.

Item videtur quod isto casu constitutio esset contra ius naturale, quia transferret dominia rerum de vno in alium quæ non est seruanda secundum *Innocen.* quē sequitur *Abb. ibi col. pen. cap. plerique de immunit. eccles. vers. tertia decima.*

Item si sit verum, quod acquisita restituenda comprehenduntur in bulla, & sint

104 debita Cameræ apostolicæ, nasceretur vnum absurdum, quod ille erit obligatus pro eadem re duobus, illi videlicet cui abstulit, cui ius auferre non potest per reg. quod meum est sine facto meo &c. Et Cameræ apostolicæ, cui per constitutionem

nem amplicatur, quod esse non debet, quia ex verbis bullæ non apparet, quod debitor sit à prima obligatione liberatus. Et peccatum violentiæ, & furti non purgatur, per quascunque manus res furtiua ambulauerit, nisi restituatur domino, cui fuerit subtracta, *l. sequitur. §. quod autem. ff. de vsuris.* nec est purgatum vicium, nisi facta restitutione; late *glo. in reg. peccatum de reg. iur. in 6.* Et iustitiæ partes sunt, alteram non lædere, ius suum cuique tribuere, *§. iuris institut. de iustitia, & iur.* & iustitia est ius suum vnicuique tribuens eo. vbi *glo.* dicit, quod ne dum non lædere, sed aliter proficere debemus.

Et pro cognitione istorum restituendorum vide, quæ dicit *Innocentius in capit. quia plerique, de immunitat. Eccles.* vbi magistraliter dicit, quod restitutio, tunc est semper facienda, vbicumque sit commissum furtum, rapina, oppressio, dolus, vel calumnia, *14. quæstion. 5. capit. fin.* Et per hæc inquit comprehenduntur omnes ca-105 sus, in quibus competit repetitio, siue per viam actionis puta metus causa, vel de dolo, vel consimiles, siue Iudicijs officio. Idem dicimus, quod tenetur restituere, siue iure naturali tantum, quale est illud, quod debetur seruo. Et ideo inquit de eo non faciat eleemosynam, sed illud restituat obligatus. Item tenetur restituere illi, qui est tutus præscriptione odiosa bona fide, vel etiam exceptione tantum; vbi tamen non fuerit crimen. Item habens exceptionem odiosam, puta Macedoniani tenetur restituere, quia illa exceptio, & illud ius, non est tantum factum in odium creditoris, sed etiam propter bonum publicum, vt vitentur mortes parentum, *l. 1. in princip. ff. ad Macedon.* Item tenetur restituere habens aliquid ex donatione minoris, vel ex alio contractu inito, qui non tenet ipso iure; puta, si in alienatione minoris absit auctoritas Tutoris, vel decretum iudicijs, ad hoc enim, inquit, vt quis restituere non teneatur, oportet, quod adsit bona fides, & iustus titulus. Item videtur restituendum esse, quando aliquid est vltra debitum exactum, in tantum quod Iudex ex officio suo deberet cogere ad restituendum, & tunc etiam in foro pœnitentiali restituere præcipitur. Item maiores officiales restituere tenentur, si quid indebitum receperint, *decimaquarta quæstione, capitul. vltim.* Item tenetur restituere, qui aliquid est lucratus in ludo, si trahens lucratus est, non si tractus, quia nihil tunc dolo fecisse videtur, & de quæsitis in bello remittit se idem *Innocent.* ad dicta per eum in *capitul. sicut extra, de homicid.* Item hypocrita acquisita per hypocrisim tenetur restituere, quia sub nomine boni Christiani, & per fraudem acquisiuit, quamuis fortè non debeat restituere illi, qui dedit, *dict. capitul. fin. decimaquarta quæstione quinta*; quia consecutus fuit mercedem suam; subdens ibidem *Innocent.* quod si Princeps facit aliquam constitutionem contra ius naturale, sine causa; puta quod dominia rerum de vno in alium transferantur, quod non est seruanda, nec in foro animæ, nec in foro iudiciali; vbi etiam dicit, quod constitutiones, quæ sunt contra salutem animæ, vt de vsuris, & de iuramento non seruandis, seruari non debent, &c. pro quo vide *Abb. ibidem*, qui pulchrè *Innocentium* interpretando materiam declarat in *versic. decima quæstio, & vndecima quæstio, duodecima, ac tertio decima, & per totum, vsque ad finem*, meritò ista indebitè acquisita, quæ sunt restituenda, non debent in Bulla intelligi comprehensa, nec Cameræ debentur, quia dicit *Abb. in capitul. relatum, secunda lection. de testamen. in fine*, quod si cle-106 ricus aliqua acquisiuit ex illicita aduocatione, negociatione inhonesta, vel ex ludo secundum *Hostien.* quod primo sedandi sunt clamores si qui apparent, quasi velit dicere, quod si apparent repetentes, eis primo est indulgendum, alias autem fieret distributio per Episcopum inter pauperes, sed hæc inquit consideratio est indistinctè vera, vbi illicitè acquisitum subiacet restitutioni, &c. vt ibi per eum, & refert *Bernard. Diaz in pract. crimin. Canon. cap. 50.* quòd quæsita per Clericum ex illicita negociatione danda sunt pauperibus, vt notat *Matthæ.* quem refert *Cardinal. in Clem. prima in fin. de vita, & honestat. Clericor.* & alij, quos refert *Imol. ibi. 2. col.* & per eos ibi, si totum non reddiderint, non sunt in statu damnationis. Et per *Archi. Florent. in summa in tertia parte titul. 13. cap. 2. §. fin.* habetur, quod hoc sit in foro pœnitentiali, vbi dicit, quod in foro pœnitentiali debet clericis iniungi, vel saltim consuli, quod ea, quæ taliter lucrati sunt, studeant pauperibus erogare, *cap. qui habetis, 14. q. 5.*

Et

Et ex hui generalitate bulla videtur etiam comprehendere Clericos cuiuſuis ordinis, etiam Clericos ſeculares, in minoribus tantum conſtitutos, etiam non beneficiatos, quibus dicebat *Abbas* minime prohibentur negocia ſæcula-
107 ria alias licitas, vt per *eund. c.1.in fi. ne cler. vel monach.* maxime per verba illa Bullæ, primo, per clericos, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, & paulo poſt per illa verba per quoſuis Clericos, tam ſæculares, quam quorumuis ordinũ etiam mendicantium &c. etiam in ſacris ordinibus conſtitutos cuiuſcunque ſtatus ordinis &c. vbi verbum, etiam in ſacris videtur additum, quod etiam clerici non exiſtentes in ſacris ſunt comprehenſi, per naturam ſuam copulandi, & coniungendi, & dictio quoſuis, & dictio cuiuſcunq; ſtatus, ordinis, ſunt dictiones generales, ſiue vniuerſales, quæ generaliter intelligi debent *l.de precio de publici.in.in rem actio.* quæ; vt generaliter intelligantur, debent comprehendere quamcunq; perſonam clericali caractere inſignitam, ac demum quemcumque clericum, quia alias nihil operaretur, facit, quia ab huiuſmodi negocijs videntur prohibiti de iure omnes Epiſcopi, omnes ſacerdotes, omnes Diaconi, *c. Epiſcopus 88. diſt. fac. rubrica decretorum ne cler. vel monac.* vbi *Abb.* dicit, quod appellatione clericorum, veniũt omnes in quacunque dignitate ſint poſiti, ex quo ſunt electi ad ſeruitium Dei. Vnde inquit, omnes qui non ſunt laici dicuntur clerici, cum duo ſint genera Chriſtia-
108 norum vnum clericorum, aliud laicorũ 12. *q.* 1. duo ſunt genera, eo quod magis debent intelligi comprehendi à conſtitutione, quia eſt male vitæ, & malorum morum correctiua, & reformatiua, boni
109 inductiua, & excitatiua virtutis, & malos mores prohibens, à quibus magis clerici deprehenſi in crimine plus peccant, quam laici, late per *Archid. in cap. Arrianos, 1. q. 1.* quia religioſi, qui nomen ſanctitatis habent, peruerſe agẽdo, plus nocent in Eccleſia Dei, quam alij 83. *diſtinct.* nemo.

Et videtur etiam comprehendere acquiſita cuiuſuis temporis, quamuis regulariter noua conſtitutio nouiter edita recipiatur, & operetur circa futura tempora tãtum, ne afficiat aliquos ſine culpa not. *Abb.*
110 per illum *tex. cap. cognoſcentes de cõſtit. glo. eſt extrauag. cum inter col. 4. ver. deinceps extrauag fo. 22. de verb. ſig.* quia in ea ſunt expreſſa tempora per illa verba, videlicet remanent, remanſerunt, & remanebunt, quod tollit dubietatem quia illud: quod conſtitutio nouiter edita comprehendat, & concernat tempora futura tantum, intelligitur, niſi aliter caueatur expreſſe in lege vt extendatur ad præterita, vt per *Abb. d. loc. Fel c. fin. de conſtit. Bar. & Bal in l. de vsuris, C. de vsur.*

Et taliter acquiſita applicat, & incorporat Cameræ, quod etiam per teſtamentariũ, aut alium modum impedit clerico diſpoſitionem, per illa verba in Bulla: quæ etiã
111 ex facultate, quam habuerint teſtandi condito teſtamento, aut quibus illos etiam eis viuentibus priuari, & etiam eis deſtitui cõtigeret &c. Idque ex vſu comprobari videtur, quia in facultatibus teſtandi à Romana Curia venientibus, vel per viam breuis ſub Anulo Piſcatoris expeditis, vel per Bullam in formà Cancellariæ ſub plumbo, vel per uiam literarum ſacræ pænitentiariæ expeditis, de quacũque ſumma pecuniæ, rerum, vel bonorum
112 ſemper ineſt, & apponitur clauſula, licite tamen acquiſitis, nec hactenus vidi facultatem ſine dicta clauſula: & quod acquiſita maxime ex induſtria, mercatura, & commercio clericorum, ſpectent ad Cameram, ſeu fiſcum Apoſtolicum, ante videtur declaraſſe Paulus quartus, in ſua quam dedit conſtitutione contra apoſtatas, vbi vt facilius apoſtatæ reciperentur à Monaſterijs, vnde exierant, acquiſita per eos etiam ex mercatura, induſtria, vel commercio, amouet à Camera Apoſtolica, vel fiſco Apoſtolico, & illa eiſdem monaſterijs applicat, quæ conſtitutio fuit reformata à Pio quarto: vt in *Bulla reformationis, Sub Datum Romæ 1560. tertio Non. Aprilis Pontificatus ſui Anno primo*, & ab iſtius conſtitutionis generalitate, Pius quartus confirmando, & innouando priuilegia curialibus, & incolis vrbis, eoſdem incolas, & Curiales, ac Sanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Prælatos, officiales, ac alios clericos, tam ſæculares quam regulares, ac omnes alios teſtandi facultatem, vel codicillandi a S. Apoſt ha
113 bentes exemit, ac non comprehẽdi, aut cõprehẽſos eſſe declarauit, per ſuã, quã de ſuper factam conſtitutionem edidit, Nonis Februarij Anni 1561. quæ eſt inſerta in calce tractatus quæ eſt cum rubrica ſeu intitulatione, Bulla Confirmationis, & Innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis, ſuper libera facultate diſponendi de bonis ſuis, necnon declarationis literarum, ſuper bonis

ex illicita negociatione acquisitis editarũ 114 ex quibus sit absolutum pro nunc,quod dicere volumus super ista quæstione.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus potest alienare mobilia Ecclesiæ: quæ seruando seruari non possunt.*
2 *Quod in vno est prohibitum, in cæteris videtur esse permissum.*
3 *Prælatus habet liberam dispensationem in fructibus.*
4 *Hæres licet sit Dominus rei fideicommissæ,non potest alienare.*
5 *Clericus de fructibus suæ præbendæ, potest dare cui vult.*
6 *Clericus de fructibus remunerat seruitia.*
7 *Abbas stante consuetudine, potest dare etiam puellæ maritandæ.*
8 *Prælatus in disponendo de rebus Ecclesiæ,debet habere Deum ante oculos.*
9 *Eleemosynam debet facere Prælatus de rebus Ecclesiæ.*
10 *Prælatus tenetur de redditibus Ecclesiæ alere consanguineos.*
11 *Frater de iure ciuili tenetur dare dotem sorori non habenti.*
Item,& alere.
12 *Frater clericus potest dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus Ecclesiæ.*
13 *Clericus potest pascere filios de fructibus Ecclesiæ.*
14 *Minus est peccatum dare consanguineis, quam extraneis.*
15 *Quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum.*
16 *Rex potest donare de rebus Regni moderate.*
17 *Quid sit beneficium habens administrationem.*
18 *Qui sint personaliter, & simpliciter beneficiati.*
19 *Practica quam debet seruare dans aliquid de rebus Ecclesiæ.*
20 *Si decedat clericus post mensem Augusti, & ante Cal. Martij fructus Anni sequentis sunt Ecclesiæ.*
21 *Item si decedit post Cal. Martij ante mensem Augusti sunt clerici.*
Fructus pendentes sunt Ecclesiæ,separati verò à solo sunt clerici.
22 *Fructus separati, & reconditi sunt clerici.*
Qui non sunt separati, aut reconditi spectant ad Ecclesiam.
23 *Non reperitur in iure,quod clericus satisdet.*
24 *Clericus ita acquirit distributiones quotidianas,quod de illis disponit, vti Rusticus de diurni operis denario.*
25 *Fructus recollecti mortuo vsufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium.*
26 *Distributiones quotidianæ dantur propter seruitium Altaris.*
27 *Fructus pensionum exacti,vel decursi acquiruntur taliter Clerico, quod illos in testamento,vel ab intestato transmittit ad hæredes.*
28 *Fructus pensionum lucrati dicuntur proprij,& possunt donari.*
29 *Curia seruat,quòd Clericus cedit fructus beneficij creditoribus, deductis sibi necessarijs.*
30 *Camera Apostolica succedens in spolijs Clerici defuncti, tenetur soluere illius debita.*
31 *Fructus beneficij possunt dari creditoribus in causam iudicati.*
32 *Clericus,quæ acquisiuit in seruiendo pro Capellano,sibi acquirit.*
33 *Fructus Ecclesiæ possunt locari,vendi,et obligari.*
34 *Vendere fructus,& locare idem est.*
35 *Res,quæ proueniunt de fructibus Ecclesiæ,vendi non possunt.*
36 *Non est prohibitum vendere fructus decimarum,& oblationum.*
37 *Clericus potest vendere,& obligare fructus præbendæ ad modicum tempus sine consensu Episcopi.*
38 *Vide quando, & in quibus casibus Prælatus disponat de fructibus Ecclesiæ.*
39 *Fructuum Ecclesiæ male,& voluptuose consumptorum restitutio non est necessaria.*

§. Verum quia.

1 *Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra necessaria.*
2 *Nihil debet ab Ecclesia accipere,qui habet aliunde,vt viuat.*
3 *De redditibus Ecclesiæ, illud tantum est Clericorum,quod probabili ratione consumunt.*
4 *Equus emptus de pecunia Ecclesiæ,Ecclesiæ est.*
5 *Clericus de fructibus Ecclesiæ non potest vendere,nec testare,nec donare.*
6 *Nullus Clericus dicitur habere dominium sui beneficij.*
7 *Clericus potest facere donationem de rebus*

bus Ecclesiæ in remunerationem accepti seruitij.

8 *Vana, & delicata expensa facta per clericum, non deducuntur de fructibus Ecclesiæ.*

9 *Quæ expensæ deducantur de fructibus Ecclesiæ.*

10 *Clericus capiens de bonis Ecclesiæ vltra necessaria, aliena capit.*

11 *Clericus tenetur ad restitutionem fructuum Ecclesiæ voluptuose consumptorum.*

12 *Clericus expendens de rebus Ecclesiæ vltra debitum, tenetur restituere.*

13 *De fructibus Ecclesiæ habet viuere prælatus; & qui illi seruiunt.*

14 *Victus melior, vel peior datur secundum qualitatem personæ.*

15 *Nomine cibariorum non veniunt vestimenta*

16 *Nomine alimentorum veniunt vestes, & habitatio.*

17 *De fructibus Ecclesiæ, datur victus clerico commode.*

18 *Clericus debet habere beneficium, quod sufficiat sibi, & suis.*

19 *Ecce, quòd in victu clerico subministrando, attenditur nobilitas, dignitas, scientia, &c.*

20 *Clerico Doctori conuenit habere famulum.*

21 *Hodie clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim:*
Et dos hodie magis ampla assignatur clericis, quam olim.

22 *Hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato; quia plus vni, & minus alteri sufficit.*

23 *Clericus non facit fructus beneficij suos.*

24 *Clericus de fructibus Ecclesiæ sibi non acquirit.*

25 *Clericus in fructibus beneficij, habet solum ius Canonice dispensandi.*

26 *Clericus potest dispensare ad libitum de fructibus, sibi pro victu debitis.*

27 *Clericus disponens de fructibus contra ius, punitur.*

28 *Clericus non potest vsurpare sibi fructus, ecclesiæ, quamuis eosdem in alios, dispensare possit; alioqui committeret furtum, & sacrilegium.*

29 *Quæsita de rebus Ecclesiæ, ipsa ecclesia vendicat.*

30 *Si ædificat de rebus Ecclesiæ in solo tuo, solum cedit ædificio.*

31 *Si Prælatus res ecclesiæ conferat in consanguineos, fur est, & latro.*

32 *Longa interpretatio DD. nō est mutanda.*

33 *Clericus non benè administrans res Ecclesiæ habetur loco prædonis.*

34 *Acquisita per Clericum ex iniunctione pœnitentiarum, sunt Ecclesiæ.*

35 *Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus Ecclesiæ, non potest pro libito disponere.*

36 *Nullus est proximior Clerico, quam Ecclesia.*

37 *Melioramenta facta in rebus Ecclesiæ de suo patrimonio, clericus repetit.*

§. Sed in contrarium.

1 *Quæ interuenire debeant in alienatione rerum ecclesiæ.*

2 *Ratio quare in rebus Ecclesiæ alienandis non requiritur subscriptio, nisi in casibus expressis.*

3 *Vide, vbi requiratur subscriptio.*

4 *Causæ legitimæ alienationum rerum Ecclesiæ.*

5 *Quæ sint illa, quæ seruando seruari non possunt.*

6 *Consuetudo loci dat iurisdictionem.*

7 *Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.*

8 *Quatuor casus, in quibus Clericus disponit de rebus Ecclesiæ.*

9 *Verbum aliquid, importat modicitatem.*

10 *Clerici legantes nepotibus, & consanguineis committunt sæpè fraudes.*

11 *Oportet fieri traditionem à viuente illarum rerum, quas donat Clericus.*

12 *Casus, in quo donatio facta de fructibus Ecclesiæ reuocatur.*

13 *Fructus Clerico pro victu debiti sunt sui si in vsum suum conuertet.*

14 *Fructus pro victu debentur Clerico, licet aliunde victum habeat.*

15 *Multis modis, quid potest dici suum, & proprium.*

16 *Si Clericus distrahet fructus beneficij, & donat pecuniam amico, valet donatio.*

17 *Beneficiorum genus multiplex.*

18 *Clericus non potest sibi fructus conseruare, nec ex eis sibi acquirere.*

19 *Vide tres opiniones diuersas Doctorum, de potestate clericorum circa fructus, & res ecclesiæ.*

20 *Ad quem peruenit res ecclesiæ, ille tenetur restituere.*

21 *Rei vendicatio competit ecclesiæ contra quemcumque.*

22 *Ad recuperandum bona ecclesiæ competunt plures actiones.*

§ Quid

§. Quid dicendum.

1 *Fructuum Ecclesiae plura genera.*
2 *Pro ecclesia semper benigna fit interpretatio.*
3 *Communis vsus inualuit, quod hodie clerici approprient sibi omnes redditus.*
4 *Bulla Pij IV. contra facientes legata in fraudem Camerae.*
5 *Distributiones quotidianae, non computantur in valore beneficij, nec sunt de corpore beneficij.*
6 *Capellanus ad nutum amouibilis, potest disponere de fructibus Capellaniae.*
7 *De fructibus pensionum clericus videtur pro libito posse disponere.*
8 *Pensio est quid prophanum.*
9 *Pensiones, etiam laico assignari possunt.*
10 *Pensio assignatur in causa alimentorum.*
11 *Alimenta in vita non soluta soluuntur haeredibus.*
12 *Pensiones decursae, non solutae in vita, transmittuntur ad haeredes, etiam ab intestato.*
13 *Clerici sunt domini fructuum perceptorum, quoad dispensationem debitam.*
14 *Meliorationes factae per Praelatum in rebus ecclesiae, sunt ecclesiae.*
15 *Emptum de pecunia aliena acquiritur ementi.*
16 *Casus, in quibus res empta efficitur non ementis sed illius cuius fuit pecunia.*
17 *Non est aliquod dominium, vel possessio clericorum in rebus ecclesiae.*
18 *Oblata ecclesiae Deo oblata dicuntur.*
19 *Res ecclesiae sunt Praelatorum quoad gubernationem, pauperum quoad sustentationem.*
20 *Bona sunt diuisa Ecclesijs diuersorum locorum, pro communi vtilitate.*
21 *Bonorum Ecclesiae administratio auctoritate Papae concessa Praelatis.*
22 *Xistus, & alij Pontifices concedunt Curialibus posse disponere de acquisitis ex fructibus ecclesiae.*
23 *Casus enumerati, in quibus Clericus prohibetur disponere de rebus Ecclesiae.*
24 *Praelatus tenetur de culpa per eum in rebus Ecclesiae commissa.*
25 *Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.*
26 *Clerici possunt aliqua in eleemosynam erogare, non ratione testamenti.*
27 *Clerici possunt pro seruitio recepto moderatè donare.*
28 *Clericus potest tantundem de bonis Ecclesiae relinquere: quantum de suo contulit Ecclesiae.*
29 *Clericus potest testari de expensis factis per eum causa Ecclesiae.*
30 *Clericus potest testari de bonis Ecclesiae, si hoc habet consuetudo.*
31 *Vide, an condemnato Clerico possit fieri executio in fructibus pro victu debitis.*
32 *Quando permissum est facta acquisitio per Clericum, iudicis est arbitrium; quantum de patrimonialibus, de artificio, vel doctrina, & de Ecclesiasticis sit acquisitum.*
33 *Praesumitur esse Ecclesiae illud, quod possidet Praelatus post adeptam Praelaturam.*
34 *Consuetudo attenditur in dispositione fructuum Ecclesiae.*
35 *Intellectus ad glo. in cap. praesenti de off. ordin. in 6.*
Clericus testari potest de distributionibus quotidianis.
36 *Clericus testari potest de stipendio Capellaniae ad nutum amouibilis.*

§. Et in hac materia.

1 *De quibus fructibus Ecclesiae possit testari Clericus.*
2 *Clericus fructus Ecclesiae quos potuit, & noluit consumere, non potest legare, etiā terrae sanctae.*
3 *Vsuarius tantum facit suum, quantum consumit.*
4 *In administratoribus quales sunt Clerici, potentius est ius in vita, quam in morte.*
5 Ratio, *quare Clericus magis possit donare, quam legare.*
6 *Pensionarius transmittit terminos pensionis non exactos ad haeredes ex testamento, necnon ab intestato.*
7 *Clerici de acquisitis ex litteratura, vel alias licite, libere disponunt in testamento, & ab intestato.*
8 *De illicitè quaesitis non disponet Clericus, quia sunt spolia.*
9 *Clericus ex sua industria acquirit sibi, non suae Ecclesiae.*
10 *Datum Sacerdoti pro missis dicendis acquiritur Ecclesiae, si intuitu Ecclesiae datum fuerit.*
11 *Cardinales Reges appellantur, quia cum Papa regunt totum orbem.*
12 *Episcopi possunt testari de illis, quae sibi offeruntur pro ordinationibus.*
13 *Acquisitum ex causa simoniae, turpissime acquisitum.*

14 *Epi-*

14 *Episcopus regularis non potest disponere de rebus post Episcopatum acquisitis, etiam intuitu personæ.*
15 *Prælatus regularis non potest testari, etiam si sit Cardinalis.*
16 *Dispensatio de rebus Ecclesiæ est concessa magis lata Clericis sæcularibus, quam regularibus.*
17 *Prælatus sæcularis intuitu personæ acquirens sibi acquirit. Regularis vero acquirit Ecclesiæ.*
18 *Religiosus profitens tria substantialia prohibetur testari; secus si non profitetur.*
19 *Licentia Testandi solet impetrari ab episcopis, non à clericis, quia clerici secundum aliquos libere disponunt de fructibus ecclesiæ, sine licentia.*

§. Et ex his.

De Potestate circa Fructus, & res Ecclesiæ Clerici, vel Prælatis concessa.

QVAESTIO III.

§. VERUM quia sæpè occurrit, quod mortuo Clerico, Collectori Cameræ spolia recuperare procuranti offeruntur eidem testamenta, donationes, ac aliæ dispositiones factæ per defunctum, quibus hæres nititur iura Cameræ occupare, & impedire, vndè dubium nasci solet, numquid potuerit facere talem dispositionem. Ideò hanc de facultate Clerici, vel Prælati quæstionem facere, indicaui ad propositum, vt constito quid possit, vel non possit super his Clericus, constet etiam, quid efficaciter, vel effectualiter Camera Apostolica, quid hæres, vel donatarius, seu alius super sic dispositis prætendere, vel obtinere possit.

Et videtur, quòd Clericus, vel Prælatus de fructibus beneficiorum, ac de alijs acquisitis, quæ faciunt spolia, possit liberè pro libito suæ voluntatis, tam inter viuos disponere donando, & contractando, quam in vltima voluntate testando, & codicillando. In hac materia scribunt Doctores variè, & diuersis modis laborant. Conabor ego hinc inde collecta ordinare, & quæstionem clarius, quam potero disputare, vt facilius, quam fieri possit, materia pro sui difficultate legentibus exponatur.

Et primo (inquam) videtur, quòd Clericus, seu Prælatus in redditibus, ac fructibus beneficiorum, & Ecclesiæ habeat omnimodam facultatem, ac de illis possit pro suæ vluntatis libito disponere, quia in huiusmodi æquiparantur Clericus, vel Prælatus vsufructuario, quia vsumfructum in illis habet, vt dicit *glo in c. ex literis. extra de probat.* vbi loquit, licet prædia Ecclesiæ non sint proprie Clericorum, agere tamē possunt Clerici finium regundorum cum habeant in illis, scilicet vsumfructum. *ff. fin. reg. l. 3. §. finium.* Item *glo. in c. fin. de pecul. cler. in verbo obitus.* ibi, quod beneficiati in Ecclesijs, vsufructuarijs comparantur &c. videtur dicere *tex.* ibi, vsq; ad diem obitus sui possideat. Item in *tex. in c. relatum il 2. de testa.* ibi per Ecclesiam acquisita ad eam in Clericorum obitum deuoluantur.

Item *glo. in cap. nulli de reb. eccles. non alien. in ver. immobilem.* ibi, mobilia vero, quæ seruando seruari non possunt, potest Prælatus alienare instar Tutoris. *l. lex. C. de administ. tuto. & l. vltima C. qu. an. Decreto op. non est*, & vsufructuarius fructus perceptos, immo separatos à solo, & recónditos facit suos: taliter quod illos etiam ad hæredes transmittit. *tex.* videtur notabilis In *l. defuncta. ff de vsufruc. Bar. in l. si. §. frui. ff. de iur. fisci. & Doctor. in l. Iulianus, §. fructibus. ff de actio. empt. Salic. in l. fructus. C. de actio empt. l. arboribus. §. Iulianus, alias, si fur. ff. de vsufr.* & quibus modis vsufr. amit. si vsufructuarius, & dicit *Zabarella in cap. Caterum. extra de donatio. vers. tertio nota*, quod Prælatus potest de fructibus libere conferre, etiam cessante consuetudine, per *tex. iuncta glo. in cap. nulli, de rebus eccles. non alien.* vbi fit prohibitio, quod per clericum nō alienentur res immobiles suæ Ecclesiæ. & per *glo.* ibi dicitur, quòd mobilia, quæ nō possunt seruari, possunt alienari; quia si sunt prohibita alienari, immobilia tantū, potest dici, quod mobilium fit permissa alienatio, quia quod in vno est prohibitum, in cęteris esse videtur permissum, & e contra. *l. cum prator.* & ibi *Bar. ff de iud.* Et per eundem *Cardinalem Zabarellam ibidem vers. & dic.* quòd aut loquimur de fructibus ecclesiæ, aut de alijs. Et primo casu videtur tenere donatio in quantacunque quantitate facta, quia Prælatus habet liberam dispensationem in istis. Et paulo post, dic vt prædixi, quid tenet donatio etiam immodica, quoniam præiudicatur soli donanti, qui omnes fructus poterat in suos vsus conuertere, idē in *cap. inquirendum de pecul. cler.* ibi. Sed si Præ-

si Prælatus vendit fructus, quos libere potest distrahere &c. Idem refert in *cap. fin.* eo quod *Io. & Laur.* 12.q.1. duo. dicūt credendum, videlicet quod clericus sit dominus fructuum collectorum, & de eis pro libito disponere possit, ita quod proprietas sit ipsius, vbi *glo. in ver. proprietatem* dicit, tamen bene concedendum est, quod clericus sit dominus fructuum collectorum: Sed licet proprietas fructuum sua sit, tamen non potest eam, cum moritur, alicui largiri, ratione testamenti. Sed intuitu eleemosynæ sic quemadmodum hæres: qui licet sit dominus rerum, quas tenetur restituere alii per fideicom-
4 missum, tamen nihil potest alienare, *l. deducta. § vltime, ff. ad Trebel. & l. quidam, § si quis.* Item dicit etiam *Bar. in l. sacrosancta, C. de Episcopis, & cler.* quod clericus de fructibus suæ præbendæ, potest dare cui vult, modo sit clericus sæcularis. Item potest clericus donare de fructibus, vel rebus ecclesiæ in remunerationem, seu compensationem recepti seruitii, *cap.*
5 *relatum 2. § licet, de testam.* item de fructibus potest erogare in pauperes, *1. qu. 2. pastor, & cap. clericos, 16. q. 1.* quoniam 32. q. 4. sicut non sunt, *Archid. cap. statuti*
6 *de rescript. § assessorem, lib. 6.* per *Abb. in cap. ad hæc, de testam in principio, & in fin.* Et tales erogationes facere, considerata consuetudine, & facultate ecclesiæ: Datorque exemplum, vt si est consuetudo in terra; vbi est Abbatia, quòd Abbas det viginti, vel centum solidos, aut rem
7 mobilem de bonis ecclesiæ pauperi, vel egenti nobili, vel puellæ maritandæ. Imo dicit *Io. And. in c. cæterum, de donat.* quòd si esset consuetudo loci, quòd Episcopus causa pietatis, faceret vnum, vel duos milites, & pro eis militandis expenderet, talis. consuetudo minimè improbaretur, dummodo non grauetur ecclesia, quia nec militare est peccatum, 23. q. 1. militare. Et cum prædicta (inquit) liceant sine consuetudine speciali, putat *Hostien.* quòd ratione consuetudinis valebit, donatio simpliciter facta, si forsan donatarius nō nimis egeat. Consulit verò *Hostien.* quod Prælatus in istis faciendis, semper habeat Deum ante oculos, & quòd Donatarius
8 caueat à vitio ingratitudinis. Et quod licet Prælatus hoc possit facere de fructibus superfluenti bus, non tamen causa istorum habet obligare ecclesiam, vel habet parentes ditare, vt ibi per eundem *Io. Andr.*

Et hæc erogatio, sine donatio valet, siue in vita sit facta, *cap ad hoc, de testam.* siue in morte, *c. relatum, 2. eo* vbi dicit *tex.* quod licet de iure, clericus mobilia ecclesiæ acquisita, non possit pro libito voluntatis in alium transferre, consuetudinis tamen non est improbandæ, vt pauperibus, & religiosis locis, & illis qui viuenti seruierant, vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitii meritum, aliquid de his conferatur, per *Card. Zabarellam d. c. cæterum.* Et *Abb. ibidem*, dicit; quod non est necessaria consuetudo, quia eleemosynam debet facere Prælatus de rebus Ecclesiæ, 16 q. 1. *cap. quoniam*, & ideò datur
9 inquit illi *tex.* secundus intellectus, vt intelligatur de vera donatione, quam facit Prælatus alicui non pauperi, puta amico, vel consanguineo, tunc etiam valet donatio, si concurrit consuetudo, &c. subiungens ibidem; quod Prælatus potest donare fructus beneficii, quos facit suos, & rē mobilem ecclesiæ minimam, etiam sine consuetudine, & consensu Capituli.

Item clericus non solum debet, sed & tenetur de redditibus Ecclesiæ alere suos cōsanguineos, per *tex. in cap. primo, de cohabit. cler. & mulier.* per *tex. in cap. omni, iuncta gloss.* 31. *distinct. bonus tex. in capit. non satis, 86. distinct.* vbi habetur; quod quis prius tenetur suis consanguineis subuenire, quam extraneis, voluit *Ancharan.*
10 *consil. 437.* vbi dicit, quod sunt laudandi exequutores testamenti, qui in propinquos pauperes testatoris, vel defuncti bona distribuunt. Et dicit *Abb. in cap. peruenit, extra de arbitr.* quod quemadmodum iure ciuili, frater laicus tenetur dota-
11 re sororem, quæ dotem non habeat, quæ sit ei coniuncta ex parte patris, vt per *glo. in l. cum plures,* & ibi *Doctor. § penul. ff. de administrat. Tut. & in l. non omni, C. eod. tit.* & sicut etiam tenetur alere in casu necessitatis; ita & dotare, cum longè sit fauorabilior causa dotis, quam causa alimentorum, Ita similiter est dicendū, quod si ater clericus teneatur ad sororem dotādam, cum clericus teneatur magis actum
12 humanitatis exercere, & charitatis, quam laicus, *cap. 1.* & quod ibi *not. de empt. & vend.* subdens ibidem, & credo; quòd cum bona conscientia; si clericus non habet bona patrimonialia, poterit dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus ecclesiasticis, ac redditibus beneficiorum. Et dicit *glo. in capitulo omninò*, 31. *distinct.* quod clericus habens vxorē, & filios potest eos pascere de redditibus ecclesiæ; ergo à fortiori, etiam dotare,

quia

quia dicit *gloss. in cap. peruenit 1. quaestion. 3.* quòd minus est peccatum dare 13 consanguineis, quam extraneis. 86. *dist.* non satis. & hæc est ordinata 14 charitas; quamuis grauius puniatur, quia propter affectionem magis læditur ecclesia. Quia dicit *Abb. in cap. inquirendum de peculi. cler.* quòd Prælatus debet, immò tenetur de redditibus ecclesiæ, competentia subsidium conferre suis consanguineis, immo potius tenetur suis, & amicis, quam alienis.

Item est *tex.* apertus in *cap. vnico. de cler. non resid. in 6.* vbi clericus fructus beneficij facit suos, & in eis dominium acquirit, per verba *tex.* qui sic dicit ad literam.

Item dicit *Hostien. in cap. fin. de pecul. cler.* quòd si clericus, vel Prælatus habet administrationem, quam diu viuit; & est sanus, æquiparatur in fructibus beneficij vsufructuario; Vnde potest de fructibus donare, moderato tamen, notatur extra de *donat. cap. cæterum*, vbi *gl. Bernar.* dicit, nota, quod quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum. Et *glo. in ver. ratum d. cap. cæterum*, dando intellectus ad *tex.* dicit; quòd Præ-15 latus potest facere erogationem in pauperes de rebus ecclesiæ, dummodo non proroget illam ad nimiam quantitatem, considerata consuetudine, & facultate ecclesiæ, facit, quid dicit *Petr. de Ancharan. not. in cap. intellecto. de iureiur.* vbi dicit, quod rex potest donare de rebus regni moderate, non obstante iuramento de non alienando præstito; quia iuramentum intelligitur de graui donatione, non de modica. Et potest facere donationem, si sit ita loci consuetudo, cum consuetudo loci tribuat iurisdictionem, & liberiorem administra-16 tionem. Ita tamen, vt ecclesia non enormiter grauetur, vt ibi per eam *glo.* Quando vero non est sanus, sed ægrotari incipit, tunc non est amplius vsufructuarius. Sed ex vsufructuario fit vsuarius, & vsum tantum habet, & aliquantulum etiam plus, quia potest aliquid in eleemosynam erogare *cap. ad hæc de testam.* Et ita intelligi debet *tex. in cap. cum in officijs*, & omnia similia iura secundum *Hostien.*

Si vero clericus non habet administrationē, sed habet tantum simplex, vel personale beneficium, veluti Canonicatum, quantū ad fructus faciendos suos, æquiparatur vsufructuaribus; quia semper facit fructus suos vsque ad diem mortis, & de ipsis etiam testari potest, *arg. capit. requisisti. §. illud de testam.* extat *decis. Rotæ 330. in antiquis. incip. Nota cum quod clericus.* Alia *decis.* similiter *in antiq. 855. incip. cur camera.* Et hoc, inquit, *Hostien.* seruat cōsuetudo generaliter vbique, subdens ibidem, quòd Canonici, etiam fructus lucratos ex præbendis faciunt suos, & de eis testantur, si tamen decedunt sine testamēto, in eis succedit ecclesia de æquitate *c. relatum. § nomine, & § fin.* & hæc est cōmunis opinio secundum *Nicol. de Vbal. in suo tract. de success. ab intest. cler. secunda specie. § non obstan.* Et pro intelligentia: non habere administrationem dicitur 17 clericus: quando non habet beneficium, cui sit assignata dos, vt per *Gemin. in cap. præsenti de off. ord. in 6.* Et dicit *Innocen. in cap. requisiti de testam.* quod qui potest absoluere, dicitur habere administrationem, & administratio verificatur in eo, qui habet aliquam dignitatem, seu ministerium in ecclesia separatim à congregatione, & Vicarius temporalis alicuius ecclesiæ; vel commendatarius dicitur habere administrationem temporalem per *Abb. in cap. 2. de iud.*

Simpliciter vero, & personaliter beneficiati sunt, & intelligūtur, veluti sunt Canonici, 18 & similes, quibus id, quod habēt, obuenit intuitu, ac ratione personæ, non quòd habeant præbendam in ecclesia distinctam, quia sic haberent administrationem. hanc distinctionem, & opinionem *Hostien.* videtur approbare *Io. Andr.* qui nihil dicendo transit, & eam sequitur *glo. in. cap. præsenti in ver. reseruari de off. ordin. in 6.*

Et episcopus dum viuit, potest dare centesimam, vel quinquagesimā ecclesiæ per eū constructæ, vel construendæ. *cap. quia 12. q. 5. not. Doct. in cap. apostolicæ de donat.* extra quod tamē, non potest in morte, vt per *Abb. in cap. ad hæc de testam.* vbi rationē diuersitatis assignat, & dat practicam, 19 quam debet seruare clericus, si de rebus ecclesiæ vult aliquid dare intuitu eleemosynæ, vel per remunerationē seruitij, vt videlicet, actualiter donet, dum viuit, non autem relinquat post mortem dandum.

Item pro declaratione, ac pro cognitione materiæ, idem *Hostien. in d. cap. fin. de pecul. cler.* quærit; qui nam sint fructus, qui pertinent ad ecclesiam; de quibus non potest testari clericus, & respondet; quod est aduertendum ad tempus, quo moritur clericus; quia si moritur

20 post finitum mensem Augusti, & ante calendas Martij, omnes fructus anni proximè sequentis pertinent ad ecclesiam, si vero decedat post calendas mensis Martij, & ante mensem Augusti, idest, inquit, ante messes, fructus pertinet ad clericum, vel dic alio modo, quod fructus penden-21 tes pertinent ad Ecclesiam, separati vero à solo ad clericum, vel dic; quod inter exequutores clerici defuncti, & ecclesiã fructus habent diuidi, sicut fit inter virũ, & vxorem facto diuortio. Sed est verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui sunt separati à so-22 lo, & reconditi, quos clericus vti vsufructuarius facit suos, cui clericum comparari debere diximus, alij autem, qui non sunt separati, aut reconditi, non sunt clerici, nec clericus facit illos suos, immo spectant ad ecclesiam: & hæc procedunt, nisi obstet aliqua specialis consuetudo in contrarium, cui est standum, nisi ecclesia ob eam nimis grauetur. Et dicit *Zabarella in cap. fin. de pecul. cler.* quòd in isto ca-23 su, clericus est potius comparandus bonæ fidei possessori, quam vsufructuario, quia possessor bonæ fidei facit fructus suos statim, cum sunt separati, etiam non reconditi, & fiunt illius, à quocunq; sint à solo separati, per ipsum, vel alium eius nomine. Vnde congruentius videtur cõparari clericus bonæ fidei possessori, quia licet in aliquo possit æquiparari vsufructuario (facit enim fructus suos, vti vsufructuarius, & sicut ius illius finitur morte, ita ius clerici defuncti finitur in beneficio) tamen in plurimis differt ab eo, quia dicit *glo. ibidem in ver. obitus*, quia clericus de terra aratoria potest facere vineam, quod non potest vsufructuarius. Item vsufructuarius potest facere fructus suos taliter, quòd potest de illis testari; quod non potest clericus; nisi cum moderamine, de quo habetur in *cap. relatum. §. licet extra de testam.* & vsufructuarius satisdat, satisdatione de qua habetur in *cap. fin. de pignor.* de vtendo, & fruendo immobilibus salua rerum substantia, de pecunia vero, ac mobilibus, de restituendo tempore mortis. Cæterum Prælatus ad hoc non cogitur, quia iure expressum non reperitur, vt per *Cardinalem Zabarellam ibidem* Item clericus distributiones quotidianas acquirit taliter; quod facit illas suas, & quod de eis pro libito suo testari potest, videtur *tex. in cap. vnico de cler. non resid. in 6.* ibi rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas suas, videtur tenere *Laur. in clem. fin. de præben.* dicens, quod talis seruiens fideliter diuino officio facit fructus suos. Et potest sicut laborator de denario diurno disponere, prout *Dom. & Florian.*
24 *ibi.* faciunt ea, quæ adducit *Oldrad. cons. 118. quod incip. ex virtute gratia*, & fac. & quod voluit *Dominic. in cap. vnico*, vbi dixit; quòd clericus potest testari de quotidianis distributionibus, Et hoc dicit tenere *Guliel. in extrauag. Ioan. 22.* vltra prædicta ad hoc faciunt omnia iura, quæ dicunt clericum, maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel curam, prout præbendatus clericus, vel ille, qui habet distributiones æquiparari fructuario: qui est clarum, quod efficitur dominus fructuum, iam recollectorum, Et eo mortuo non spectant ad proprietarium, sed ad hæredes fructuarij: Ergo idem est dicendum de 25 fructibus præbendarum. Et multo magis de fructibus ipsarum distributionum quotidianarum, in quibus præbendatus habet maius ius, vt per prædicta patet, & maxime per adducta per *Oldrad. d. suo consil* sequitur *Franc. d. c. vnico*, & *Barbatia*, dicens illum *tex.* esse singularem in *c. fin. de pecul. cler.* notat *gl. in extrauag. Ioannes sed. vacan. inter communes, in ver. consueuerit. Decius cons. 280. col. 1.* quorum opinio communis est, & eam sequitur *Paris cons. 33. vol. 4. col. 2.* quia constat, quod istæ distributiones con-26 ceduntur ex *Canon.* dispositione ministris ecclesiæ ob seruitium, seu ministerium quod impendunt, vel exhibent altari, aut diuino cultui, Idem notat *Bologin. ad Anan. cons. 87.*

Item fructus pensionum ecclesiasticarum sunt, & fiunt ipsorum pensionariorum, & taliter eis acquiruntur, quod eos exactos, & non exactos, transmittunt clerici ad hæredes eorum; siue testamentum condant, siue ab intestato decedant, per ea, quæ adducit late *Gig. in sua quæstione 52. de pensio*, vbi dicit: quod ius exigendi pensiones decursas, 27 & pensionario eius vita durante non solutas, competit hæredibus clerici defuncti, cui dicta pensio erat reseruata, per multa quæ ibidem adducit, vnde inquit, clericus de pensionibus decursis testari poterit, allegat *Alex. cons. quarto incip. perspectis his in fin in tertio volu.* vbi cõcludit, quod pẽsiones decursæ perceptis fructibus in vita vsufructuarij spectent ad illius hæredes, subdens ibidem

Gig.

Gig. erit ergo firmata conclusio, quod pensiones decursæ in vita pensionarij nõ exactæ transeunt in eius hæredes, siue ab intestato decesserit, siue testamentum condiderit, vndè tales fructus exacti, & non exacti efficiuntur pensionarii omninò, & in eis acquirere videtur dominium, quando de eis potest testari, & ab intestatò decedens ad hæredes, & consanguineos eos transmittere. Et ita inquit sæpè consului, & Rotam iudicasse intellexi, ita etiam dixit sensisse *Paulum de Roma in suo tract. de pensionibus qu. 8. vers. primo ecclesiastica pensio*, vbi dixit; quod fructus lucrati per pensionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt, per *tex. in l. adibus, §. vlt. ff. de donat.* idem *Gig. in q. 53.* vbi te-
28 net, quod pensio debetur hæredibus pensionarij, si tempore, quo moritur, fructus sunt percepti. Et paulo post ibidem tenet. quod pensio erit hæredum pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit *Io. Bapt. Caccial* qui id refert in *trac. pensio.*

Item de fructibus suorum beneficiorum clericus debet, imo tenetur satisfacere suis creditoribus, etiam si sint creditores illius de debito suo, etiam priuato, nec intuitu ecclesiæ facto, vt in *cap. peruenit, de fideiussor* & ibi *Abb & Card* & ibi quoque *Io. de Imola col 7.* per hoc dicit posse colligi, quod clerici faciunt fructus suos, sed redditus beneficiorum, &c. & *Butr. in cap. cum olim de restit. spoliat. 2. & collect. & Doctor. in cap. Odoardus de solut.* dicit, quod vidit in Curia seruari, quod Clericus nil habens in bonis, admittitur cedens creditoribus suis fructus beneficiorum, deducto eo, quod sufficiat pro ad-
29 ministratione diuinorum, de quo per *Cald in cons. 111.* id quod ego quoque possum testari vidisse seruari in curia, coram multis iudicibus, pro tempore 12. annorum, quo in ea versor. Et quamuis *Abb. in rep. cap. cum esses, de testam. & in sua disputatione, quæ incip. clericus, & Archid. in cap. statutum, §. assessorem de rescrip. in 6.* teneant contrarium, quia volunt, quod clericus de redditibus beneficij non possit soluere debita propria; sed tantum ratione, ac intuitu ecclesiæ facta, tamen dicit *Gig tract. de pensio. in quæst. 39. num. 3.* quod illi, qui contrariam opinionem tenent, sunt plures, quorum opinio vti pluriom voto vallata, magis est attendenda, facit *Rota decisio 855. incipien cum Camera, in antiquis*, vbi Camera Apostolica succedens in spolijs, ac bonis relictis per Clericum defunctum, tenetur
30 soluere illius debita, vt latè ibidem.

Item videtur, quod fructus beneficiorum possint assignari, & dari creditoribus clerici in causam iudicati, per d. *Antonium in cap. peruenit de fideiussor. 2. col.* & per eundem in *cap. reprehensibilis in prima col de appellat. glo & Bar. in l. stipendia, C. de exequutio. rei iud.* quem sequitur *Imol. in*
31 *cap primo in fin. quarta colum. de cler. egro.*

Item facit, quia quicquid acquirit clericus causa, & ratione sui officij, vel suæ dignitatis clericalis, puta quia fuit cappellanus, & in seruitio Cappellani inseruiuit alicui Principi, qui ei multa donauit, illud omne sibi acquirit. Et taliter, quod de il-
32 lo, etiam potest pro libito suæ voluntatis testari, & disponere, dicit *Innocen in cap. quia nos, de testam.* quem sequitur *Hostien.* in illis verbis; idem dicimus, si ratione officij, vel seruitij aliqua acquisiuit, puta Capellanus fuit alicuius Principis, qui ei multa donauit, sequitur *Ioan Andr. & Abb. in capit. cum in officijs.* eo qui declarando materiam dicit, quod licet Petrus, vt refert *Cynus in authent. licentiam, C. de Episcopis, & cler.* dicat quod si clericus lucratur est multa in missis dicendis, puta, sint ei relicta centum pro missis dicendis possit de eis testari libere, tamen non videtur simpliciter id tenendum; quia si relinquens habuit in relinquendo respectum ad Ecclesiam, quia forte legauit centum suo parochiali præsbitero pro missis dicendis, quæ non reliquisset, si nõ fuisset relinquenti proprius sacerdos Parochialis, cum ista videantur relicta potius intuitu, & contemplatione Ecclesiæ, quam personæ, de sic acquisitis non disponet, nec testabitur. Secus vbi nulla qualitas suggerit Ecclesiæ rationem habitam fuisse, sed personæ tantum; vnde ad coniecturas est recurrendum secundum eum, & in dubio, si sint relicta centum clerico non habenti administrationem, curam, vel prælationem, intuitu personæ relicta præsumentur, secus si habeat administrationem, curam, prælationem, vel dignitatem, vt per eundem *Abb. in cap. requisisti, de testamen secunda colum. vers. si aliqua, vers. primo nota, & vers. nota, ver. & colum. fin. vers. in glo. in ver. nec, numero 23.* Idem *Abb. in capit. cum esses, in secunda lectione 11. col. de testamen.* negat *Innocent.* hoc dicere: ex quo facit glosellam suam super ver.

 con-

considerationem. Hostien.& Io. Andr. id d cunt ex mente *Innocen iij*,& refert *Car Zabarella in d.cap.quia nos*, quod *Abb.* dicit,quod per illum *tex.* praecedens Magister suus consuluit cuidam Episcopo, quod concederit clericis,vt possint dispo nere de rebus,& fructibus ecclesiæ,si stati tim in vita vellent dare, vsque ad certam summam,dimissa tamen in ea ecclesia, ea quantitate,quæ sufficiat vsque ad nouos redditus.

Et quid vlterius in hoc laborandum,& sicut dicitur,eundum per mendicata suffragia, testes habemus omni exceptione maioresimo testibus non egemus:non ne fructus Ecclesiæ,& beneficiorū possunt per

33 prælatum locari, vendi, & obligari? certe negari non potest, quia id dicunt *tex.in cap.fin.ne Prela. vices suas,tex. in cap.vestra.ex loca*,qui ad hoc semper allegatur,vendere enim fructus,& locare idē est.*Clem prima §.fin.*& ibi *Io de Imol.de. reb eccles. non alien.*& hōc casu venditio æquiparatur locationi,per *Cardinal.* ibi,

34 dicit *glo.in d.cap.vestra*,quòd possunt locari,vendi, & obligari, licet res,ex quibus prouentus tales veniunt, alienari nō possint,dicit *glo.in extra.ug. Io.22. suscepti.in ver.nulli subb astatione*,quæ dicit, quod id esse intelligendum esse permissū, ex quo non reperitur prohibitum, nonne Prælatus vendens transfert talium fructuum venditorum dominium, & possessionem, sequuta traditione,certe sic,quia id est de natura contractus venditionis, cuius diffinitio est quædam alienatio,qua dominium, & possessio rei venditæ transfertur per traditionem ipsius domini,& dicit *glo.in cap. hac huius* 12. q. 2. quod vendere fructus decimarum, & oblationum,licet non sit honestum, non reperitur tamen prohibitum,& tenet,quod clericus potest vendere fructus præbendæ, & illos etiam obligare, maxime ad modicum tempus,etiam fine consensu Episcopi,vel eius auctoritate. Et quod decima, idest. decimarum fructus vendi possint, pignorari,& obligari, est *tex.in c. vestra. loca per Specul.in tit. de pignor. §. prima col.vltima ver si. quid de decima.* per *Alber.* post *Iacob. Are.in l.in adibus. §. pri mo.ff de dona.* re eandem *Alber.in l.monumenta.C. ac leg.* & quod fructus ecclesiarum, possint alienari per Prælatum in prædictum sui ipsius,non autem successoris, tenet *Card. in Clem. prima de reb, Eccles.non alien.q 27* ; et *tex.in cap.fi. ne prela.* notat *glo.in c.2.de his,qua fi.a pre la.Innocen cap.unico. vt eccles.benef.* Bed der.de sen.cons 52.incip.quidam Prælatus.

35 Quid plus? nonne Prælatus taliter facit fructus ecclesiæ suos, & taliter acquirit in eis dominium, & possessionem, quod potest illos, si velit, etiam porcis, quod aiunt,dares certe sic,quia id dicit *glo. in summa 1.q.1.* ait enim, de fructibus nulla est quæstio, quia etiam porcis dati possunt,& vendi,extra ne Prælat.vic.suas *ca. fin.* hoc sequitur *Florentinus*, secundum quod dicit *Imol.in cap. fin. de pecul. cler. col.antepenult.* vbi dicit,quod si clericus, vel prælatus vult disponere de fructibus ecclesiæ potest indistincte id facere, etiā donando,quia clericus beneficiatus efficitur dominus fructuum,quos percipit, vt *cap.vn.de cler.non residen.* nam comparatur vsufructuario,quia facit fructus suos, quando percepti,& reconditi sunt in horreo,seu granario,non prius.*l.vsufructuarius.ff. quibus mod.vsufr.amit* immo comparatur bonæ fidei possessori,qui facit fructus suos statim quod sunt,nedum reconditi,sed separati à solo. Item facit suos, si per quemcunque separati sint. Vsufructuarius verò ita demum, si per seipsum, vel eius nomine sint separati, cum ergo

36 habeat talem, & tantam auctoritatem Prælatus, vel clericus in fructibus ecclesiæ suæ,vel beneficij,quare non est intrepide dicendum,quòd de eis possit,tam in morte, quam in vitam per modum testamenti,& quemcunque alium contractum sibi benè visum disponere, & contractare,& quod acquisita ex eis sibi, suisque hæredibus acquirat per dominium possessionem,& quemcunque alium modū, qui

37 de iure melior,& firmior reperiatur. De hoc certè dubitari nihil potest,eo potissimum funda;quia,licet clericus,vel Prælatus fructus,redditus,vel prouentus ecclesiæ vltra sibi necessaria in prophanos vsus

38 malè,& voluptuosè expendens,mortale committat peccatum,non tamen tenetur ad restitutionem illorum, secundum *Didacum Couarruuias Doctorem Hispan. in cap.cum in officijs.vers.quantum, de testamen.* vbi dicit; quod adducta per *Abb. Sanctum Thomam, Archid.& Dominic.* quos ibi in suis locis allegat, qui contrariam opinionem tenent,eo potius tendūt vt sit illicita hæc ecclesiasticorum redditnum consumptio, quam, vt sit restitutio consumptorum necessario facienda, quia redditus tales victui prælati superfluentes,non dicuntur alieni propriè, sed per

39 quandam metaphoram, quasi sint pauperi-

peribus erogandi, id quod probatur auctoritate *Hieronymi* dicentis; bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, *Cardinalis à Turre cremata in cap. videntes, 12. q. 1.* qui licet, inquit, dicunt talem consumptionem fieri cum peccato mortali, negant tamen restituendi obligationem, *Thom. & Caetan. secunda secundæ q. 185. art. 7. Præpositus in summa 44. dist. col. 5. S. Thom. quodlibet. 7. art. 12. Siluester ver. clericus quarto q. 20. & in ver. restitutio, 3. quæst. 5.* & alij, qui latè ab eo allegantur.

§. SED in contrarium faciunt multa, quia 1 de redditibus ecclesiæ videtur, quod clericus, vel prælatus habeat tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & de necessarijs contentus esse, per dictum *Apostoli Sancti: Victu, & tegumento his contenti sumus, cap. Episcopus 10. q. 2.* vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ, vt dispenset in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei; participare eum etiam oportet, quæ necessaria sunt, subdens *tex.* quod si Episcopus res ecclesiæ in suas proprias voluntates vsurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuscũque propinquis potestatem dederit, vt per eos lædantur res ecclesiasticæ, episcopus sit concilio obnoxius, & si episcopus, vel presbyteri, aut Diaconi cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex reditu, vel ex quolibet actu Ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudant, ac famæ conficiunt, oportet eos corripi, secundum quod fuit à Sancto Concilio ordinatum, ex quo textu colligo etiam vnum, quod si Episcopus habeat aliunde necessaria victui, quod nõ habet illa habere, vel percipere ab Ecclesiæ redditibus, per illa verba, quæ id clare dicunt, si tamen ipse, aut, qui cum eo sunt fratres, indiguerint aliquo, vt necessitatem nullo modo patiantur, &c. id, quod concordat cum eo, quod habetur in *cap. clericos 1. q. 2.* vbi habetur: quòd clerici, qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab Ecclesia accipere, imo si accipiunt, tanquam de rebus, quæ sunt pauperum, accipientes committant sacri- 2 legium, & per *tex. in cap. seq.* vbi illi, quibus sua sufficiunt, non debent Ecclesiæ alimentis sustineri, nec redditus Ecclesiastici, vel res Ecclesiæ sunt Episcoporum, seu prælatorum, aut clericorum propriè, sed communes, *cap. expedit. in primo 12. q. 1.* quia cum antea bona, hæreditates, prædia, & possessiones, quæ offerebantur à confluentibus ad Christi fidem, & sanctã fidem Catholicam, venderentur pro sustentandis Christi fidelibus ad fidem cõfluentibus, & in communione viuentibus, iudicarunt summi sacerdotes, leuitę, atque alij fideles, esse melius, quod prædia, possessiones, & alia oblata non venderentur amplius, sed matricibus Ecclesijs applicarentur, vt ex eorum sumptibus necessaria victui præsentibus, & futuris temporibus, fidelibus communem vitam ducentibus, elegantius subministrarentur. *cap. videntes ead. causa, & q.* vbi legitur, quòd ipse res erant, & sunt vsque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus in ditione Episcoporum singularum parrochiarum; E quibus Episcopi, & fideles dispensatores eorum, omnibus communi vita degere volentibus, ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, vt nemo in eis egens inueniatur, facit *tex. in cap res ecclesiæ,* vbi res Ecclesiæ non sunt propriæ, sed communes, & domino oblatæ debent fideliter dispensari, per quæ iura apparet, quod bona ecclesiarum sunt oblationes dispositione ad subuentionem fidelium, ne egeant institutę, & ordinatę, non ad proprios vsus Prælatorum tantum, quia dicit *glo. d. c. res. Ecclesiæ:* quod de redditibus, ac rebus Ecclesię illud solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, per iura, 3 quæ allegat, quia inquit, si emisti equum, vel aliud de rebus Ecclesiæ, illud non est tuum, quicquid enim habes supra illud quod sufficit tibi, illud violenter detinea. 4 *cap. sicut dist. 47.* Quia nõ videtur verum esse, quod Prælatus, vel clericus in rebus, ac fructibus beneficij, sit vsufructuarius, vel vsufructuario cõparetur. Quia immo est vsuarius, & vsuario comparatur, cui ad vsum quotidianum tantum vti licet *instit. de vsu, & habit. §. primo.* quod dicit *glo. in cap. fin. de pig. in ver. fruatur,* quod clerici possunt dici vsuarij, quia, nec possunt ven- 5 dere, nec donare, sed victu tantum, & vestitu contenti esse debent, præalleg. *cap. Episcopus x. q. 2.* Item *glos. in c. cum olim de rerum permut. in ver. diffinitum,* quod nullus dominium dicitur habere sui beneficij, cum quasi vsuario clerici compa- 6 rantur. Item *gl. in cap. quia vos. de testa. in ver. testamentum,* quod clerici de rebus Ecclesiæ nullum possunt facere testamẽtum, cum eorum proprietas non sit sua, sed solum vsum habeant, & tantum victu,

& ve-

& vestitu debeant esse contenti, & 12. *quaest. 1. cap. clericus qui, cap. duo, & d. ca. Episcopus*, & totum superfluum, deducto victu, & vestitu est erogandum pauperibus *cap. ultimo* 12. q. 1. elegans *tex. in cap. fine exceptione*. 12 q. 2. vbi Episcopus rebus Ecclesiae, tanquam commendatis, nõ tanquam proprijs vtatur, moderate tamẽ causarem unerationis seruitij recepti donationem facere possunt. *cap. relatum, de testa.* cum quasi filio Famil. comparẽtur, non potest facere testamentum, nisi de Castrensi pecul. *C. de aduocat. diuers. iud. l. Fori, glo. in cap fin. de pecul. cler. Imol. in Clem. gratiae de rer. permut. in 4. col. in fi.* idem in *Clem. gratia de rescrip. Bal. in authen licentiam, C. de Episcopis, & cler. tex. in cap. cum M. Ferrarien. de constit.* faciunt late adducta, & disputata per *Gasparem Calder. filium Ioannis Calder. in consil. 2. de pecul. cler.* vbi posita quaestione, quis succedere debeat in fructibus praebendae Canonici defuncti, videtur indistincte tenere, quod Ecclesia nõ alius succedere debeat, & addit; quòd si clericus decedat ante fructus recollectos, in his

7 succedit Ecclesia, non autem haeredes ex testamento: vel ab intestato: siue aequiparemus clericum vsufructuario: siue vsuario. Si decedit post fructus separatos à solo, distinguit, quinque casus ... a ... decedit fructibus à solo separatis, sed in area, vel [illegible] Secundus, si recondi sint à Colono, sed nondum Clerico traditis. Tertius, si assignati sint fructus Canonico, nondum tamen consumpti. Quartus, quando certi fructus, vel pretium debentur Canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses, & inter in Canonicus moritur. Quintus, quando Canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, vbi dicit, quod in primo, & secundo casu spectant ad Ecclesiam. Tertio casu de fructibus assignatis non consumptis, testari non potest Canonicus, nisi adsit consuetudo, quae hoc casu, inquit, seruanda est, in alijs duobus casibus succedit Ecclesia, non haeres.

Item per *Innocen. in cap. cum in officijs* vbi videtur dicere: quod clericus de fructibus beneficij potest tantum expendere necessaria, & necessarias expensas facere, quia aliae vltra necessarias, habent deduci de bonis ipsius clerici, & ecclesiae, vel successori restitui; ibi item omnes vanas de-

8 licatas expensas, prius deducet de bonis clerici, solas autem expensas approbabit iudex de bonis, quae factae fuerint in alimoniam suam, & pauperum, aut in redemptionem captiuorum, hospitalitatemue; seu alias pias causas, & sacerdoti viuere

9 licet de altari, sed non luxuriari. 44. *dist. in principio, vbi glo.* dicit; sufficere debet ergo clerico, quod viuat; idest sola necessaria habeat, & arctatur, inquit, illa necessitas ad victum, & vestitum; quia clericus qui vltra necessaria de redditibus ecclesiasticis capit, aliena capit, & restituere tenetur; dicente *Hieronymo: Aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria*

10 *sibi retinere probatur, §. ordinandus*, 44. *distinct.* huius opinionis est *Sanct. Thomas secunda secundae, q. 43. art. 8. Alex. de Ales. 3. par q. 36 membro quinto. Ricar. in quarto sententiarum, dist. 45. Io maior. in dist. 24. q 17.* dicens hanc opinionem esse communem, quam probat *Palud. in quarto dist. 24. q. 3. artic. vltimo*; quibus suffragatur *tex. in cap* 1. 12. q 3. & pulchre *Bernardus in Epistola 42. col. 3. Clamant*, inquit, *pauperes, nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis*; in quibus locis tenent Doctores, quod quaecunque Clericus de fructibus ecclesiae vltra necessaria capit, voluptuosaeque, seu malè, & inaniter expendit, aut consumpsit, ex quo pauperibus abstulisse videtur, vltra quod peccauit, teneatur restituere idem tenet *Abb. in c. cum secundum, de praeben. Dominic. in sum. ma. 44. dist. Felin. in capit. postulasti*

11 *num 6 de rescrip.* idem in *cap de quarta, numer. 33 de praescrip. Anton. Butr. cap. 1. num. 28. de emption.* Idem dicit *Archid. dist 44 in principio*, quem sequitur *Io. de Ligna. in Clem. gratiae de rescrip.* quòd si clericus vltra debitum aliquid expendit de rebus ecclesiae, tenetur ad restitutionẽ, & pro praedictis optimè videtur facere *tex. in cap. Episcopi 12. qu. 1.* vbi dicitur,

12 quod quicquid de prouisione fuerit, siue de agris, siue de fructibus, siue de oblationibus, quod omnia debent conseruari ecclesiae, si Episcopus aliter praesumpserit, poterit de suo ni, facit *tex. in cap. duo. 12. qu. 1.* vbi loquendo de clericis dicit, illi enim victu, & vestitu contenti nullam inter se proprietatem habentes, debent habere omnia communia.

Item dicit *Abb. in cap. fin. de pecul. cleric. per tex.* quem dicit expressum in *§. fin. cum cap. seq. 12. q 1.* quòd praebendae non dantur Canonicis simpliciter, vt de redditibus illarum faciant, quicquid velint, sed vt primo necessaria accipiant pro se, & si

quid

quid superest, eo deducto, expendant in vtilitatem ecclesiæ, quia res ecclesiæ sunt diuisæ per prebendas, vt commodius percipiantur necessaria. Idem dicit *Abb. in c. capitulum essent in repet. col. 8. circa finem, de testam. Innocen. in cap. indictorum, de ætat. & qualitat.* vbi dicit, quod Prælatus, vel clericus de fructibus beneficij, habet dispensare in suas necessitates, & illorum qui sibi inseruiunt, idem habetur decisum in *Canon. Apostolorum Canon.* 40. vbi præcipimus (inquit *tex.*) vt Episcopus res Ecclesiæ habeat in potestate, nam si pretiosæ homini animæ fidei eius committendæ sunt, multò magis oportet, & de pecunijs mandatum dare, vt illius arbitratu dispensentur, necnon cum timore Dei, summaque sollicitudine per presbyteros, ac diaconos erogentur in pauperes, percipiat autem, & ipse (si modo indiget) quantum ad necessarios vsus suos, & hospitio exceptorum fratruum vsus opus est, ne quomodo ipsis posteriori loco habeatur, quam cæteri, ordinauit enim lex Dei, vt qui altari seruit, de altari nutriatur, quando nec milites vnquam suis annonis arma hostibus inferunt.

Per quæ deducta apparet, quod clericus potest tantum sumere necessaria de fructibus ecclesiæ, pro se, & suis; quia reliqua, quæ superfluunt, sunt iuris Canonici dispositione destinata, & ordinata pauperibus, & in vtilitatem ecclesiæ. Et ista necessaria sunt arctata ad victum, & vestitũ tantum, per *glo. 44. dist. in princip. glo. in cap. Episcopus, 10. q. 2. in ver. indiguerint,* & vide *glo. seq.* quæ dicit, quod victus melior, vel peior dandus est secundum qualitatem personæ, & nomine cibariorum non intelliguntur vestimenta, sed nomine alimentorum intelliguntur vestes, & habitatio, per *Soccin. consi. 32. col. 2. num. 4. 1. vol.*

Imò videtur, quod Clerici habere debeant plus quam necessaria ad victum, & vestitum, & vltra quam necessitas exigat, quia imò tantum habent percipere de redditibus ecclesiæ, quantum eis sufficiat ad victum eorum commode, & illorum, qui sibi inseruiunt, iuxta qualitatem, & dignitatem personæ, per *tex. in cap. 1. de stat. reg. §. sanè,* vbi *glo. in ver. sine penuria,* dicit, quod multa non possum facere commodè, quæ facere possum sine penuria, facit *tex. in cap. postulasti,* ibi, valeat commodè sustentari, vbi *Abb.* declarat uerbum commode, & *tex. in c. cum adeo, de rescri. extra,* ibi sufficientem, per quem *tex.* & ibi *glo.* videtur, quod clericos debeat habere ecclesiam, aut beneficium, quod sibi, & suis sufficiat, 50. *dist.* studeat. *in fin.* & quod aduenienter possit recipere, & iura Episcopalia persoluere: *cap. de monachis, de præben.* & *cap. sicut de supplen. neglig. prælat.* & dicit *glos. Bernardi in d. capit. de monachis,* quod Clericus debet competenter beneficiari, ita quod possit commodius sustentari, & dicit *tex.* cum ibi *glos. in capit. primo de institut.* quod tot sunt ponendi, & instituendi in Monasterio, quot possint in eo commode sustentari, & quod possint iura Episcopalia, & hospitalitatis persoluere: per quæ manifeste apparet: quod de fructibus beneficij, & redditibus Ecclesiæ, Clericus debet tantum habere, quod commode viuere possit, nec sufficit, quod viuat sine penuria, puta habendo necessaria, quia multũ inter se differunt viuere commode, & viuere sine penuria, quia sæpe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis: Sed non cõmode, quia dicit *glos. in cap. primo §. sane, in ver. absque penuria de stat. reg. in 6.* quod Canonicus Bononiẽsis non possesset de centum florenis commode sustentari, qui tamen de 25. sustentaretur absque penuria. Sequitur *Decius cons. 555. numero 14. Cardin. in Clem. prima. §. sane, de iure patron.* vbi exponit illũ *text. in ver. satisfactione,* sufficienti, & cõgrua in victu, non de tali per quam non periret fame. *Fel. in cap. postulasti. 3. col. de rescrip.* nam in illa commoditate, inquit *glos. in d. § sane,* inspicitur consuetudo regionis, & qualitas personæ: quam *glos.* vide quia docet actum in practica, & modum articulandi.

Atque in tali sustentatione, vel victu commode subministrando Clericis de redditibus Ecclesiæ, est habenda ratio nobilitatis personæ, 41. *dist.* non cogantur. Item scientiæ. *cap. de multa, de præben.* Item dignitatis *ff. de varijs, & extraordin. cogn. l. prima. §. in honorarijs, & l. sed, & si quid. §. 1. ff. de vsufr.* quia alijs cibis vescuntur nobiles, alijs viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. *Innocen. in cap. dudum 2. ad fin. de electio, glos. in cap. constitutus, in ver. impotentia. de appell. Philip. post alios in cap. de multa in fin. de præben. 5. col. vers. sublimes, & literatas, S. Thom. in 6. quolibet. 6. art. 10. tex. in capit. de multa in fin. de præbend.* & alias, vt latius dicturi sumus in quæstione, ex quibus præsumatur cler. acq. Et quatenus dicit *glos.* quod debet sufficere

sibi

sibi,& suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si Doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem Ecclesiasticam, non debet esse solus, nec sine 20 ministro. Sed illud dic procedere secundum iura moderna; quia secundum antiqua sufficiebat dare tantum, quod esset satis ad necessaria, hodie verò cum auxerit Deus Ecclesias, atque ipsum decus Ecclesiarum, non satis est dare Clerico, quantum sit satis ad necessaria; sed quantum sit satis ad viuendum commode, iuxta personæ qualitatem, gradum, & conditioné, per *glos. in cap. primo, 21. q. 1. in ver. necessitatem in fin. per tex. cap. vasa de consecr. dist. 1. per glo. in cap. cum adeò, de rescript.* aliquod enim sufficit vni, quod non sufficit alij, & minus sufficit manenti extra vias communes; quam in vijs, &c. Et melior victus, vel peior dandus est secundū qualitatem personarum, & nomine cibariorum, non intelliguntur vestimenta, nomine vero alimentorum veniunt vestes, & habitatio, per *glo. in ver. victu, cap. Episcopus 10. q. 2. supra allegat.* quia hodie Clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim, & dos est assignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam alio tempore fiebat, per *glo. in cap. Episcopat. 41. dist.*

21 Et non debent hodie Episcopi habere vitam ita strictam in visitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus Ecclesiæ, *cap. vasa prealleg. per Io. de Sylua in tractat. de benefi. io. 1. par q. 1. num. 28. & seq.* vbi vide pro eo etiam quod hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit secundum qualitates, & cōditiones illorum. Et per hæc satis appa-

22 ret, quòd Clerici secundum iura antiqua, debent e fructibus Ecclesiæ habere tantum necessaria; hodie verò aucto decore Ecclesiæ, debent habere quantum sufficiat eis ad viuendum commode, & sic de necessitate res videtur extensa ad commoditatem; & non vlterius, meritò est dicendum; quòd non sit verum illud, quod dicunt aliqui, quod Clericus habeat vsufructum in bonis Ecclesiæ, & quod illud sit verissimum, quòd sit vsuarius tantum, cū ad vsum quotidianum vti liceat, & quòd nullo modo faciat fructus suos, dicit *Abb. in rubrica de pecul cler. in fin.* verbis ibi, & hoc esset verum tenendo opinionem, quòd Clericus faciat fructus suos. Sed tenendo contrariam opinionem, quæ mihi plus placet &c. Idem in *cap. Inquirendū, eod.* ibi nota primo, quod Rector Ecclesiæ nec redditus, nec oblationes, nec data prætextu voti facit sua; sed cedunt vtilitatibus Ecclesiæ, & *cap. presbyter.* vbi

23 *Abb.* not. quòd Prælatus non est Dominus fructuum beneficij sui; nam si efficeretur Dominus, posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. Idem *Abb. in c. cum esse, in secunda lect. 8. col.* ibi; nam si Cle-

24 ricus faceret fructus suos, non video, quare de illis fructibus non posset sibi emere prædia. Et paulo post ibidem, quod non esset, si Canonicus faceret fructus suos. Et ibidem paulo post, respondeo; quod Clericus recipiendo fructus sui beneficij, dicitur illos facere suos, quoad hoc, vt sibi prouideat, primo quasi innuens, quòd illos tantum faciat suos, qui de omni massa fructuum beneficij obueniūt ei pro victu; idem *ibid. col. antepen. vers. quarta principaliter, in fin.* per illa verba, ex quo infertur, quod beneficiatus fructus non facit suos, sed tantum in eis ius obtinet canonicè dispensando. Sequitur *Gig. in tract. de pensio. qu. 12.* paulo post

25 principium. Idem dicit *Cardinalis Zabarella cap. fin. col fin. de pecul. cler. circa fin.* per illa verba, secundo casu indistincte potest etiam donando, quia dominus est fructuum, *d. Clem. de cler. non resid. capit. 1.* subiungens, & æquum esset statuere, quòd de omnibus fructibus quasi pariter inquat, quod pro parte sibi tangente tantum pro victu, non autem totos fructus faciat suos; quinimo dicit *Archid in cap. statutum, §. assessorem de rescript. lib. 6.* quem refert *Zabarella in cap. fin. de pecul. cler.* quòd hæreticum est de iure Canonico dicere, quòd clericus faciat fructus beneficij suos; sed secundum eum est dominus eorum, quoad dispensationem, 31. *dist.* omninò, subiungens ibidem *Zabarella*, quòd fructus beneficij quos consumeret clericus in victu, & vestitu, facit illos suos, qui habent esse plus, & minus, iuxta clerici, vel prælati conditionem, & qualitatem.

Didacus Couarruuias Doctor Hispanus in ca. cum in officijs, de testam. vers tertio. dicit, quòd clericus beneficiatus potest liberé disponere de illis fructibus, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum, in-

26 specta qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum ubi ministrauit, hac etenim pars bonorum ecclesiasticorum ministris per Canones antiquos constituitur, *cap. ecclesias. 13. q. 1. tex.* & ibi *Abb. in cap. de his, de ecclesijs ædifican.*

vel

vel reparand. Thomas secunda secundæ, *q.185.art.7.respon.ad secundum*, & quicquid superest illis deductis,debet erogari pauperibus,vt per eundem *Zabarellam* paulo ante, quia fructus, qui superfunt clericis,non sunt ipsorum, sed sunt esurientium,vt habetur in *cap. sicut hi*, 47. *dist.* immo si quid vltra victum, & vestitum capit clericus,tenetur restituere, vti non suum,vt diximus supra; quia Canones distribuerunt redditus beneficiorum in quotas, aliam partem fabricæ, aliam Episcopo,aliam pauperibus, aliam sacerdoti assignando,*cap.quatuor, cap. cognouimus consequen.* 12.q.1. quamuis secundum *Abb. in cap. primo de ecclesijs ædificand.*quoad quartam Episcopi, & quartam . fabricæ. sit standum consuetudini, quæ in huiusmodi valet derogari iuribus, &c.

Vndè deducta portione sibi debita, clericus fructus ecclesiæ, nec pro se, nec pro alio subtrahere debet, immo in vsus ordinatos,& destinatos debet dispensare; quia si extra modos licitos dispensat, peccat, & potest puniri, adeò quod potest quandoque ab ecclesia remoueri, *cap.secundo, de pecul.cler Zabarella cap. fin. col. anter pen.* vbi subiungit per *tex. in cap. inquirendum*,quod licet clericus possit dispensare fructus ecclesiæ in alios, non tamen 27 potest dispensare in seipsum, quia ista nō erit dispensatio,sed subtractio, & subtrahendo sic fructus,committit clericus non solum furtum,sed & sacrilegium, per *tex.* 28 *in cap. qui oblationes*, 13.*quæst.*2.nota: in *d. cap inquirendum*; in tertio nota. vbi etiam dicit,quod empta per Prælatum ex emolumentis ecclesiæ, efficiuntur, & cedunt ecclesiæ, licet Prælatus emerit nomine alieno,immo per *tex.*vbi *Abb. in cap.presbyter,de pecul.cler.* Prælatus aliquid emens de bonis ecclesiæ,debet facere cantare instrumentum nomine ecclesiæ,& si faciat aliter, administratione ecclesiasticarum rerum priuatur. Et paulo post ibidem,nota, inquit, quòd Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui, nam si efficeretur dominus posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic deciditur; dicit optima *glo in capit. Apostolicos*, 12 *quæst.*2. *in ver. construxisse*, quod ad acquisita de rebus ecclesiæ, potest ecclesia vendica-29 tionem habere. Et si clericus de peculio ecclesiæ,in proprio solo ædificat,ædificio cedit solum in fauorem ecclesiæ,quod est 30 speciale in ecclesia, vt res empta de sua pecunia statim fiat ecclesiæ,optimus *tex. in capit. fixum*, 12. *quæstion.* 5 Et dicit *Angel.iu summa,in ver. emptio. numero* 12. *§. vtrum emptum*; quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium de ea pecunia,amplius non poterit illud prædium alicui dare, etiam intuitu Pietatis, licet pecuniam potuisset dare,quia statim prædium ita emptum fit ecclesiæ,siue emeris nomine ecclesiæ, siue suo,siue alieno, quia Prælatus acquirendo alijs,puta consanguineis, vel amicis de rebus ecclesiæ, committit furtum, & sacrilegium. Vndè si constitutio remitteret pœnam furti,non videtur remit-31 tere pœnam tali clerico,vel prælato, eo quia tale est furtum qualificatum, faciunt notata per *Petr.de Ancharan. in capitul. cum ab homine, de iud.* idem dicit *Abb. in cap. inquirendum.* in quarto nota. vbi Prælatus committit sacrilegium, & grauissimum crimen acquirendo consanguineis,vel sibi de redditibus Ecclesiæ, quia fratribus,filijs, & amicis non sunt danda bona ecclesiastica, per *tex.in cap. Episcopus*,10.*quæst.*2.& inquit *glo.ibidem*,quod dando talibus,præsumitur, quod carnali amore faciat, & legitur in *Concilio Tridentin sessio.*25.*cap.primo,sub rubrica de reformation.* omninò verò Prælatis Synodus interdicit, ne ex redditibus ecclesiæ consanguineos, familiaresue suoa augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res ecclesiasticas,quæ Dei sunt,consanguineis donent; sed si pauperes sint; his tanquam pauperibus distribuant; eas autem non distrahant,nec dissipent illorum causa. Immo quam maxime potest, Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, quæ plurium malorum in Ecclesia Dei sunt seminarium, prorsus deponant, vt etiam legere est in *Canone Apostolorum Canon.* 37. *incip. omnium rerum Ecclesiasticarum curam Episcopo gerito*. Per hoc tamen non intelligas inquit *glo.* prælatum non posse competens subsidium de rebus ecclesiæ conferre suis, imo potius tenetur suis,& amicis, quam exteris,& alienis,*capit.non satis*, 85. *dist. capit. primo de cohabit. cleric. & mulier.* sed non debet eis tradere tantum, vt faciat eos diuites,sed vt subueniat indigentibus, 12.*quæstion.*2. monemus. Imo si Clericus, vel Prælatus in aliquem transfert,vel alicui det bona ecclesiæ, competit ecclesiæ contra illum rei vendicatio,

quia acquisita de bonis ecclesiæ, potest ecclesia vendicare, 12. *quæst.* 4. *Sacerdos*, *& quæst. ultim. fixum*; *arg. ea. caus. quæst.* 2. *Apostolicos*, *in fin.* vbi de hoc, facit, quod legitur, & notatur in *tex. in d. cap. inquirendum*, *de pecul. cler.* vbi *glo. in ver. comparauit*, quod clericus taliter emens, puniendus est, & competit ecclesiæ rei vendicatio, licet suæ res non sint, & est speciale in ecclesia, vbi dicit *Hostien.* quod hoc non probatur per illum *tex.* tamen pro hoc facit longa interpretatio magistrorum, quæ non est mutanda, *l. minime*, *ff. de legi.* & casus in *glo.* notati, cum in ecclesia sit major ratio, aut saltem eadem.

32 Item quia si aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum est, vt illud mihi reddas, vt not. *in cap. vt vnus. de pecul. cleric.* vt per *Io. Andr. in dict. cap. inquirendum*, & facit, quod idem *Io. Andr.* dicit in *cap. primo, de voto. & cap. primo de off. delegat.* & facit *cap. clericus*, *cap. duo sunt genera.* 12. *quæst.* 1 *& cap quia tua*, *in fin.* eandem opinionem tenet *Archid. in cap. statutum* *§. assessorem*, *de rescrip. in lib.* 6. *Ioan. de Lignan in Clem gratiæ*, *eo. tit.* quia dicit *glo in cap. res Ecclesiæ*, 12. *qu.* 1. quod si emisti equum de rebus ecclesiæ, ille non est tuus, quia illud solum est clericorum; quod probabili ratione consumunt, quicquid enim habes vltra illud, quod sufficit tibi violenter detines, & in *tex. in cap. primo*, 12. *q.* 3. habetur indistinctè de quolibet clerico, quòd quæcunque acquisiuerit de bonis ecclesiæ, debet conferre ecclesiæ, alias punitur, vt ibi not. idem in *cap. Pontifices*, ibidem faciunt adducta per *Innocen. in cap. indecorum*, *de ætat. & qualitat.* vbi dicit, quod clericus in rebus ecclesiasticis nec per successionem, nec alio modo commercium habebit, quia non potest de eis testari, sed omnia debent ecclesiæ remanere, & dicit *Abb. in præallegat. cap. cum esses. in secunda lec. de testa. col* 8. *prope fin.* quod pro prædictis facit *tex. in §. fin. cum cap seq.* 12. *quæst.* 1. vbi dicitur, quod præbenda assignatur Canonico, vt ipse sibi ex illa necessaria percipiat, & si quæ suis necessitatibus supersunt, in communes vsus ecclesię expendat, similis *tex.* habetur in *§. bis ita respondetur*, 14. *quæstion prima*, vbi dicitur apertè, quod Canonicus vtitur rebus ecclesiæ, non tanquam suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis; quoniam ipse in rebus ecclesiæ est procurator; & alia per eundem *Abbatem* ibi adducta, vbi concludendo dicit, quod, siue clericus habens beneficium, cum administratione, vel sine, non potest vllo modo res ecclesiæ vendere, sed ex sumptibus earum communem vitam cum fidelibus ducere, nec debet ad alium vsum, vel ad alium modum, nisi ad quem sunt institutæ, res ecclesiæ dispensare, vel distribuere. Et si contrarium facit, talis dispensatio reuocatur. *capit. si quis de seruis.* 12. *quæstion*, 2. *capit. monemus capit. diaconi*, 12. *quæstion.* 1. & clericus non bene administrans res ecclesiæ, habetur loco prædonis, & non dicitur dispensator, sed dissipator,

33 per *tex. in leg. qui fundum. §. sed tutor. ff. pro emptor.* notatur per *glos. in capit. fin.* 12. *quæstion.* 1. vbi dicit etiam, quod Prælati aliquando dicuntur procuratores rerum ecclesiasticarum, vt ibi, & 14. *quæstion.* 1. *§.* 1. Quandoque dicuntur domini. 16. *quæstion.* 1. & temporis, Quandoque appellantur defensores. 16. *quæstion.* 1. Canonicus, quandoque patres 88. *dist.* quorum vices: non tamen habent liberam, & generalem administrationem, sicut procurator Cæsaris, vt *ff. de off. proc. Cæsar. leg. prima* modicum tamen donare possunt, *capit. cæterum extra de donat.* & loco quidem domini habentur, cum bene administrant, sed loco prædonis cum male; id quod puto procedere, & intelligi, tam in fructibus, & redditibus ecclesiæ, nec non in acquisitis ex eis, quam in quibuscunque alijs emolumentis occasione ecclesiæ obuenientibus, & illius occasione acquisitis, puta ex iniunctione pœnitentiæ: aut alias quouismodo, vt per *Innocen. in capit. cum inter. de verb. sign.* vbi dicit: quod ea, quæ acquirit sacerdos iniungendo pœni-

34 nitentias per parrochiam, debent esse ecclesiæ, subdens, quod arg. est, quod quæcunque acquiruntur intuitu ecclesiæ, sunt ecclesiæ. 12. *quæstion.* 3. *Pontifices*. *cap. requisisti de testa.* & alias, vt ibi per illum faciunt verba *tex. in capit. Episcopis*. 10. *q.* 3. ibi sin autem Episcopus, vel qui cum eo sunt, presbyteri, aut diaconi accusentur, quia ea, quæ, vel ex redditu, vel quolibet actu ab Ecclesia veniunt; in vsus suos colligunt, &c. Nec id propterea mirabile videtur, quia dominium rerum ecclesiæ nō est penes Prælatum, vel clericum; sed est penes Ecclesiam, dicit *glo. in cap. hoc consultissimo, de reb. eccl. alien. in* 6. *in ver. ipsarum* vbi *Io. And.* dic. quod ecclesia est congregatio fidelium, cuius caput est Christus,

qui

qui habet dominium bonorum. Sed bona pauperum sunt quoad sustẽtationem clericorum quoad administrationem. Et ita dicit concordari contraria; quinimo clericus si ex industria sua fecit aliquas me- 35 liorationes in rebus ecclesiæ, non potest de talibus melioramentis, sicut de re sua disponere, quia cedunt Ecclesiæ, secundũ *Abb in cap. fin. de pecu. cler.* secundum not. vbi *Zabarella* dicit, quod est secus in extraneo, quia factam meliorationem extraneus, vel eius hęres repetit, & dicit, quod ratio est propter coniunctionem, quam habet Clericus cum Ecclesia, quia alibi 36 dicitur; quod nullus est proximior clerico, quam Ecclesia, vt ibi per eum. Si verò melioratio sit facta per clericum de patrimonio suo, non contemplatione sua, sed 37 Ecclesiæ; potest ille Clericus, vel hæres eius repetere illud, quod in tali melioratione de suis patrimonialibus impendit, per *tex. cum glo. in capit. secundo, 12. quæstion. 4.*

5. STANTIBVS istis repugnantijs, & tot in contrarium, pro concordatione contrariorum, & repugnantium, credo, quod erit bonum dicere, quòd aut quærimus de potestate Clerici in rebus Ecclesiæ, aut in illius fructibus, aut in acquisitis ex fructibus, item quam potestatem habet inter viuos, vt quam in vltima voluntate, vel quam potestatem Episcopus habeat, quam inferior regularis, siue secularis.

Et quoad primum videtur, quòd Clericus, siue Prælatus in rebus Ecclesiæ, maxime in immobilibus nullam habeat dispositionem, vel potestatem, nisi in casibus à iure expressis, ac nisi seruatis solemnitatibus, & modis à iure traditis, de quibus per *Abb. in cap. cum Apostolica*, de his, quæ fiunt à præla. videlicet, vt primo tractetur, an expediat, vel non, secundo interue- 1 niat consensus capituli, tertio fiat dispositio, vel alienatio pro vtilitate, vel beneficio Ecclesiæ, vel alia causa; quarto interueniat auctoritas superioris; quinto subscriptio, per *Abb. in cap. primo, tua, c. de his, quæ fiunt à præl. & c. primo eo, & cap. nulli, de reb. eccles. alien.* de qua subscriptione idem *Abb.* dicit in *cap. primo, de his quæ*, quod *Innoc.* dat vnam regulam, quòd 2 nunquam requiratur subscriptio, nisi in casibus à iure expressis; ratio est, quia regulariter in qualibet dispositione sufficit consensus, nec requiritur scriptura, *l. pactum, C. de pact. glo. in capit. primo de consib. lib. 6.* & ideò venditionem, permutationem, & donationem Prælatus non potest facere, nisi de consensu capituli, & subscriptione Canonicorum. *Alber.* verò in *authen. hoc ius porrectum, de Sac. San. Eccles.* tenet, quòd subscriptio in alienatione rei Ecclesiasticæ regulariter non sit necessaria, nisi in tribus casibus prædictis scilicet venditione, permutatione, & donatione, vt *d. cap. tua*, & in casibus not. per *Archid. in capit. sine exceptione, 12. q. 2.* & causæ legitimæ alienationis rei ec- 3 clesiasticæ, numerantur quatuor, per *Abb. in d. capit. nulli*; prima est necessitas, si debita vrgent, & Ecclesia non potest sa- 4 tisfacere de fructibus. Secunda vtilitas, scilicet, vt habeat rem meliorem, *dict. authen. hoc ius, de Sacrosanct. Eccles. & 10. quæstion. 2. capit. hoc ius*. Tertia pietas, 12. *quæstion. 2.* aurum, & *capitul. Sacrorum*. Quarta, incommoditas, vt quia res sit magis damnosa, quam vtilis Ecclesiæ, *capit. terrulas, 12. quæstion. 2.* & per *glo in summa*, hodie ex quo Prælati iurant non alienare res Ecclesiæ sine consensu Papæ, videtur quod Papæ auctoritas in alienationibus, & dispositionibus requiratur, de quo iuramento, quomodo intelligatur, & de multis speciebus dicti iuramenti, vide per *Abb in capit. vt super, de rebus Ecclesiæ non alienand* vbi *Abb.* ponit. & disputat quæstionem, an possit Prælatus alienare, seù concedere consanguineis rem Ecclesiæ, concludens ibidem; quòd Prælatus potest concedere rem Ecclesiæ, etiam sine vtilitate Ecclesiæ, propter priuilegium quod habet, satis est enim, quòd Ecclesia non deterioretur. Id quod potest etiam Prælatus in fauorem consanguineorum facere; pro qua materia, vide etiam *Archidiac. in capit sine exceptione. 12. quæstion. 2.* Hodie prouisum est per *extrauagant. Pauli Secundi in extrauagan. com. de rebus Ecclesiæ non alienand.* vbi excommunicantur alienantes res ecclesiasticas, siue facientes pactum, per quod ipsarum dominium transferatur, ac omnes concedentes, hypothecantes, infeudantes, aut in emphyteosim dantes, siue locantes, nisi in casibus à iure concessis, exceptis fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt, & hodie habemus *extrauagan. Pauli Quarti*, editam temporibus meis, in confirmationem constitutionum d. Pauli II. & etiam Papæ Simmachi, cuius vigore fuit rescissa locatio dohanarũ pecudum, & pascuorum vrbis, facta Dominis de Saulls, propter quam fuerunt damnificati vltra centum milia scuta. Idẽ

dicit *glo. in d. cap. nulli, in ver.* immobiliũ, Ibi, mobilia: non; quæ feruando feruari non poffunt, poteft prælatus alienare inftar tutoris. *l. lex quæ. C. de administ. tutor. Abb.* verò dicit in *d. capit. nulli*, quòd mobilia, quæ commode feruari non poffunt, etiam alienantur fine folemnitate, veluti veftes, quæ quotidie magis veterafcunt. Itẽ fructus, & fimilia, & dicit *Ang. in §. & quia partum in authen. de nuptijs*, quod omne illud, quod corrũpitur triennio, computatur inter illa, quæ feruando 5 feruari non poffunt, eft *glo. sing. in l. vnic. C. si ad verf. vsu.* & fic quæ vfu confumuntur, non funt de illis, quæ feruando feruari poffunt, pro qua materia vide *glo. fi. in cap. Cæterum de don.* quæ dicit, quod Prælatus poteft donationem facere de reb. ecclefiæ adfit confuetudo loci; quia confuetudo loci dat iurifdictionem, & libe-6 riorem tribuit adminiftrationem. *ff. quod vi, aut clam. l. prohibere, §. non tantum.* Ita tamen, vt Ecclefia enormiter non grauetur *cap. Fraternitatem, §. accepimus. extra de donatio.* vbi dicit *Io. Andr.* quem etiam ibi refert *Imola*, quod fi in loco, vbi eft fita Abbatia, adfit confuetudo, quod Abb. poffit dare 20. folid. vel centum, vel rem mobilem, quæ fupe fit ipfi ecclefiæ, alicui pauperi, vel nobili indigenti, vel puellæ maritandæ, vel fi fit confuetudo, quod Epifcopus faciat aliquos milites, & eis aliquid donetur, in iftis cafibus valebit datio, & donatio; fiue in vita fit facta, fiue in morte; & ibi dicit *Hostien.* quod forte valebit donatio facta in confuetudinarijs, fi fiat egenti, licet non nimis, non tamen poterit obligare ecclefiam, & fic inquit *Imola* refidet *Ioan. And.* Sed addit, quod per prædicta non habetur plena veritas. Ideo dicit quod fi Prælatus vult immobilia donare, vel mobilia preciofa, non poterit: fiue fit confuetudo, fiue non, nifi interueniant folemnitates requifitę in alienatione rerum ecclef. At *Flor.* inquit tenet contrarium; quia *tex.* loquitur indiftincte, & ideo videtur intelligi poffe de immobilibus, & per hoc dicit, quod licet non valeat donatio, quæ fiat per prælatum, de bonis immobilibus fine debita folemnitate, tamen non videtur verum, nifi hoc habeat confuetudo, quia tunc valebit, dum tamen fit moderata, & idem dicit de mobilibus preciofis; quia de iftis iudicat idem, quod de immobilibus *l. lex, quæ tutores, C. de admin. tut.*, & pro ifta opinione inquit *Imola*, poffet adduci, quod habetur in *cap. terrulas. 12. q. 2.* per quem tex. videtur, quod hæc opinio poffit fatis fuftentari, fi effet res modici valoris, tamen tutius effet abftinere propter opiniones vitandas.

De fructibus, & infuftibus Ecclefiæ, dicit *Hostien. in cap. fin. de pecul. cler.* quod clericus, vel prælatus poteft in vita, pro fuo libito difponere; & diftinguit ibidem inter clericum habentem Ecclefiam, vel beneficium cum adminiftratione, vel quia fi habet cum adminiftratione, quandiu viuit, & fanus eft, æquiparatur vfufructuario, qui facit fructus fuos; vnde donare poteft; fed tamen moderatè, *cap. Cæterum de donatio* quòd fi ægrotet, tunc non eft amplius vfufructuarius, fed æquiparatur vfuario, aliquid tamen plus habet, quam vfuarius; quia eleemofynas facere poteft, *cap. ad hæc de testam.*

Si abfque adminiftratione fimpliciter, & perfonaliter fit beneficiatus, habet omnimodam in fructibus poteftatem, & difpofitionem; quia quantum ad fructus fuos faciendum, æquiparatur vfufructuario, & facit illos fuos, vfque ad obitum, ac de eis etiam teftari poteft, *cap. Requifisti, §. illud. de testam.* & ita dicit *Hostien.* feruari de confuetudine, quæ quafi vbique viget generalis, hanc opinionem fequitur, & approbat *glo. in cap. præfenti, in ver. Referuari, de off. ordin. in 6.* quæ glo. multum inualuit apud omnes, vt dicit *Abb. in cap. fin. de pecul. cler. verf. in glo. 2.* & idem in *cap. cum in officijs, de testam.* ibi, fed aliæ opinio multum inualuit de confuetudine, & illam approbare videtur *Rota in antiquis decif. 855. incip. cum Camera Apostolica*, & eadem *Rota in antiquis in rubrica de oblig. & solut. decifion. 330. incip. nota, quod clericus*, & ita communiter teneri dicit *Butr. in cap. peruenit, de fideiuffor. Corne. confil. 314. Butr. cap. primo de caufa poffeſ. & propr. Imola. cap. fin. de pecul. cleric.* vbi *Calder. Imol. cap. relatum 2. de testam. & cap. requisisti, & cap. quia nos*, vbi dicit, quod eft communis opinio, idem dicit in *d. cap. peruenit, Bellon. confil. 3. num. 2.* & dicit *Boer. confil. 48.* quod illam glo. fequuntur omnes fcribentes; fed *Abbas* fubijcit, illa glo. mihi nunquam placuit, quia per Capitulum requifisti, quod allegat, & in quo fe fundat, in nihilo probatur in iure eius intentio, quinimo potius ille *tex.* facit contra, quia in *tex.* folum dicitur, quod relictum clerico non habenti adminiftrationem, fed tantum fimplex beneficium præfumitur relictum, non intuitu ecclefiæ, fed perfonæ, & fic acquiritur

tur personæ, non ecclesiæ, &c. vt ibi per eum, facit optimus *tex. in cap. Episcopus, 12. q. 1.* vbi probatur, quod Canonici, qui simplex habere dicuntur beneficium, nō habent bona sui Canonicatus, & ecclesiæ etiā propria, sed vti ad dispensandum, & prebendæ cum procedant de rebus ecclesiæ, non dantur Canonicis simpliciter, vt de eis faciant quicquid velint ex redditibus. Sed vt primo necessaria percipiant pro se, & si quid superest, expendant in vtilitatem ecclesiæ, quia inquit *Abb. in cap. relatum. 2.* bona præbendarum sunt Ecclesiæ, quamquam sint diuisa per prebendas; vndè per hanc diuisionem non perdunt bona naturam suam, quia bona Ecclesiæ cedunt pijs vsibus, non autem, vt Canonicus de eis possit testari ad libitum. Vndè bona istorum simpliciter beneficiatorum, ita sunt, & debent dici res ecclesiæ, sicut bona habentis administrationem, sunt autem diuisa per prebendas vt commodius percipiantur necessaria. Etiam in acquisitis de simplicibus beneficijs, statuit Pius Quartus, quod Clerici non possint disponere, nisi habeant ad hoc speciale Apostolicum priuilegium, vel adsit consuetudo in loco legitimè præscripta, vt per *Breue suum Francisco Odescalco sub die sexto Martij 1560. Pontificatus Anno primo,* per ea verba: *quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitimè præscripta, &c.* Idem, & in *Breui Donato Mattheo Minali Thes. sub die 30. Iulij eiusdem anni 1560. fac glo. in cap. res, quæ, 12. q. 1.* quæ dicit, quòd si clericus emit equum de redditibus Ecclesiæ, est Ecclesiæ, non proprius, & redditus potest esse tam beneficij administrationem habentis quam simplicis, ex quo est verbum generaliter prolatum, non specialiter, & generaliter; idcirco dicit intelligi, *l. de precio, de public. in rem actio.* faciunt, quæ leguntur, & notantur *44. dist. in princ.* vbi dicit *glo* quod de rebus ecclesiæ sufficere debet clerico, quod habeat necessaria tantum, & illa necessaria arctantur ad victum & vestitum, & *tex.* ibidem habet, quod sacerdos viuere debet de altari, non luxuriari; nec ibidem fit distinctio qualitatis beneficij, an habeat administrationem, nec ne, & in terminis dicit *Angel. in summa in ver. emptio. vers. vtrum emptum, de aliena.* quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, de illa emat prædium, non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuisset dare, quia statim prædium sic emptum, sit Ecclesiæ; eandem *glo.* reprobat *Abb. in cap. cum esses, numero 23.* idem in *cap. cum in officijs, de testam.* idem in *cap. secunda, de cens.* nec illa *glo.* placet *Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescrip. in 6.* idem tenet *Innocen. in cap. indecorum, de ætat. & qualitat.* qui dicit indistinctè, quòd clericus non debet dispensare res ecclesiæ nisi in sua necessitate, & illorum qui sibi inseruiunt, & potest donare pro remuneratione seruitij, vbi *Innocen* nullam facit differentiam, an bona, & res sint beneficiati simplicis, vel alterius generis. Idem tenet *Dominic. de sancto Gemi. & Franc. in d. capit. præsenti. de off. ordin. col. 5. Barba. in tract. de præstan. Card. prima quæst. 3. numero 80.* Idem in *cap. requisisti, de testam. numero 34.* Idem in *cap. fin. num. 14. de pecul. cler.* vbi *Imol. Bertrand. in cons. 258. 2 volum. Ias. cons. 75. vol. 3.*

Quia clericus de rebus ecclesiasticis mobilibus, ac fructibus ecclesiæ potest in ægritudine constitutus, si sit compos mētis, dare, & disponere pauperibus locis religiosis, & his, qui sibi honesta exhibuerint seruitia; etiam si tales fuerint sibi sanguine, vel affinitate coniuncti, *cap. ad hæc, cap relatum, de testam.* & idem potest donare, dum sanus est, ex iusta causa, dūmodo moderate donet, *cap. cæterum. de donat. & cap ad apostolicam* sed dicit *Io. de Imola d. Cap. Cæterum* secundum d. *Ant.* quod si Prælatus velit rem mobilem preciosam alienare, aut vult facere donationē de redditibus quos facit suos, quod quādo sit, notatur per *glo. in cap. præsenti de off. ordin. lib. 6. §. porro.* & tunc potest donationem facere, in quantacunque quantitate voluerit, etiam sine consensu capituli, vel superioris, ex quo sunt sui; nec obstat (inquit) quod habetur in *cap. cum olim 2. de priuileg.* quia ibi non loquitur de fructibus; sed de mobilibus acquisitis ecclesiæ, nempe de pecunia, quam episcopus, qui erat religiosus, acquisierat, nam illa cedit episcopatui, *c. sp. 1. 18. q. 1.* ideo non poterat de illa disponere in quantitate immoderata, sed quando esset moderata sic, in fructibus autem agitur tunc de præiudicio solius prælati, ideo potest donare in quantacunque vult, cum prælatus de illis possit libere disponere. *Si* verò vult donare de redditibus, quos non facit suos, tunc si vult donare aliquid minimum benemerenti, potest, etiam sine consensu capituli, etiam non subsistente aliqua consuetudine: & quid dicatur minimum, vel

non

non, stabitur determinationi consuetudinis, si de illa apparet, alias videtur, quod arbitrio superioris hoc poterit determinari, *arg. cap. de causis, de off. deleg.* qui habet considerare quantitatem, seu valorē rei, vide per *D. Imol. in d. cap. Caeterum* quæ dicatur minima, seu modica quātitas. Si autem vult donare aliquid, quod non sit minimum, non tamen læderet Ecclesiam enormiter, & tunc sine consensu capituli non poterit, nisi hoc habeat consuetudo, sed cum consensu capituli hoc posset; si autem vellet immoderate donare, tunc non posset etiam cum consensu capituli, etiam si consuetudo hoc haberet, quia talis consuetudo, veluti onerosa Ecclesijs, non valeret; Subdens idem *Imola*, tamen *Floren* hic dicit, quod si Prælatus donet rem mobilem, non preciosam, si moderate donat, valebit donatio, etiam cessāte consuetudine, quod, inquit, tene menti, tamen propter vitandas opiniones tutius videtur, quod fiat cum consensu capituli, nisi consuetudo aliud haberet, sed inquit *Bald. in cons. 298. primo volum.* quod secūdum quosdam Prælatus potest donare consanguineis ex generali consuetudine, quam Papa scit, & tolerat, *arg. l. filius ff. de donation.* alij dicunt, quod ista consuetudo est abusiua, & inualida; per quam Papa dicitur pati, non facere; alij dicunt, quod causa pietatis, vel meritorum potest vsque ad competentem modum, non enim intelligitur iactari, quod propter benemerita Ecclesiæ, vel prælati erogatur; alij dicunt, quod donare nullo modo potest; nisi forte, quod potuisset nugatori expendere, puta in equis, domicellis, & conuiuijs, nam si ab ijs abstinuit, vt posset prouidere consanguineis, Ecclesia nō est facta pauperior ex tali donatione: De redditibus ergo appropriandis ipsi prælato potest facere, quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, *not. in cap. de off. ordin.* vt ibi per eum, quia est Dominus, sed hoc *Abb.* intelligit, si vtatur, fruatur, vel quod idem est, si in vita de illo legitime disponat, per eum in *cap. reprehensibilis, de appella. & dicit Abb. in cap. cum in officijs. de testam.* quod Clericus de bonis intuitu Ecclesiæ, vel de facultatibus Ecclesiæ acquisitis, non potest testari, vel aliter de ipsis bonis in alios disponere regulariter, nisi in quattuor casibus: primo

8 si Clericus tantundem de suo Ecclesiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel disponere, 12. q. 2. si quis quilibet, *ead. caus. quæst. 5. cap. si Episcopus.* secundo de rebus mobilius, & modicis si adsit consuetudo: tertio potest donare intuitu eleemosynæ, quam Clericus potest facere in infirmitate constitutus; quarto quando clericus vult remunerare seruitia honesta recepta, tam à consanguineis, quam ab extraneis. *§. licet d. cap. relatum*, & per eundem *Abb. in cap. relatum. 2. vers. nota in verbo.* vbi dicit, quod Clericus in ægritudine, de qua post modum decessit, potest aliqua mobilia Ecclesiæ, conferre religiosis locis, & pauperibus item his, qui sibi seruiunt, siue consanguinei sint, siue extranei, secundum seruitij meritum: ex quibus verbis infertur, quod in pauperibus, & locis Religiosis, sufficit ad erogationem faciendam sola charitas, sed in alijs qui non sunt pauperes, vel non sunt loco religiosa, requiritur quod præcedat aliquod seruitium. Et ex hoc infero secundo, quod consanguineo diuiti, qui non seruiuit Ecclesiæ, vel prælato, non potest prælatus aliquid conferre, etiam de mobilibus Ecclesiæ, & pondera ibi verbum aliquid, quod denotat quandam moderationem,

9 non enim debet omnia mobilia Ecclesiæ dispensare in ægritudine, quia dicit *Specul. in tit. de stat. Monach. vers. 57.* quæritur, quod Episcopus, & presbyter, non tamen Religiosus, de fructibus Ecclesiæ, & mobilibus sibi ratione Ecclesiæ acquisitis, poterit seruitoribus mercedes relinquere, & donare, & remunerare *l. iubemus. C. de Sac. San. Eccles.* dum tamen non fiat in fraudem, prout quidam faciunt, legantes nepotibus, &

10 consanguineis suis maximas, & diuersas pecuniæ quantitates sub nomine remunerationis receptorum ab illis seruitiorū contra iura vt. *65. dist.* non satis. prope princ. melius est quod dicit *Did. Couarruuias in cap. cum in off. de testam. vers. & his;* quod per *tex. in cap. ad hac detestam.* probatur, videlicet quòd clericus in ægritudine constitutus, causa donationis inter viuos, potest redditus Ecclesiæ in piam erogare causam, modo in donatione moderamine vtatur, si ex ea ægritudine decedat, sed si in bona existens valetudine velit in pios vsus erogare aliquid de bonis mobilibus, id agere poterit libere nulla præfinita quantitate; id quod probatur etiam in *c. quia Ioannes, iuncta glo. 12. q. 5. notat. Abb.* & maxime per finalia verba, *Anchar. Imol. Barba. in d. ca. ad hac*, vnde oportet à viuente fieri traditionem horum bonorum, quæ sic do-

11 nantur *Barba. in dicto loco 2. col.* & ibi

sunt

sunt modi, vel casus per *Abb* enumerati, in quibus videtur licita, & permissa clerico dispositio in fructibus, & rebus ecclesiæ, nec vltra hos, alios enumerat: nec in eis iura allegata distinguunt magis in fructibus, ac rebus ecclesiæ habentis administrationem, quam simplex beneficium; quia inquit *Abb. in cap. cum esses, in repet. de test. col. 8. ante nu.* 22. quod indistinctæ quilibet clericus quæcunque acquirit de bonis ecclesiæ, debet conferre, ecclesiæ, alias punitur, per *tex. in cap. primo* 12. *quest.* 3. & in hac materia est in terminis (inquit) *tex.* §. *fin. cum capit, seq.* 12. *quæst.* 1. vbi expresse habetur de clerico non habente administrationem, & dicitur ibi, quod præbenda pro necessitatibus datur canonico; & si quid deductis necessitatibus superest, illud in cõmunes vsus ecclesiæ expendat, eundem *tex.* allegat idem *Abb. in capit. fin de pecul. cler.* in confutatione dictæ *glo.* & similis, *tex.* habetur, vt diximus, in §. *his ita respondetur. capit. episcopus* 14. *quæst.* 1. vbi habetur expressum, quod canonicus non vtitur rebus ecclesiæ tanquam rebus suis; sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, & commissis: quia ipse in rebus ecclesiæ est procurator, pro hac parte est *tex. in capit. videntes* 12. *quæst.* 1. vbi habetur, quod ideo fuit ordinatum, quod bona, quæ offerebãtur ecclesiæ per Christi fideles ad fidem confluentes, reseruarentur ecclesiæ, & non amplius venderentur, prout, à principio fiebat: vt ex sumptibus eorum necessaria tribuerentur egentibus, & communem vitam ducentibus: quia non est vera secundum *Abb. in d. cap. cum esses, in repetit. eadem col. octaua, & nona,* & per eundem in *rubrica de pecul. cler. in fi* eorum opinio, qui dicunt, quod clericus siue prælatus faciat fructus beneficij suos, nisi ad hoc, vt de illis sibi prouideat primo, & de superfluis deducta sua prouisione, dispenset in vsus pios, non vt de illius possit, vel testari, vel pro libito suæ voluntatis facere; quia est de hoc bonus *tex. in cap. si quos deseruit*

12 12. *q.* 2. vbi donatio facta de fructibus renocatur, & pro non facta habetur; & per eundem *Abb. in cap. cæterum, de donatio. vers. sed dubium,* vbi dicit, quod clericus de redditibus ecclesiæ potest dare illos redditus, & fructus, quos facit suos putaquales sunt quotidianæ distributiones, & huiusmodi, vt habetur in *cap. vnico, de cler. non resid. in* 6. item de fructibus beneficii illam partem, quæ est sibi pro necessitatibus suis, & suorum ex canonis dispositione assignata, sed illam clericum facere suam, tamen intelligit *Abb.* si in vsum, & alimoniam suam conuertat, vt

13 per eundem in *cap. reprehensibilis, extra de appella.* & dico infra in seq. quæstione, suc. *tex. in cap. iudicatum.* 89. *dist.* vbi dicitur, quod episcopatus est patrimonium episcopi, & debet intelligi quantum ad dispensationem, quia clerici sunt dispensatores, & habent potestatem dispensandi res ecclesiæ; & per præfata, ac per alia, quæ ibi adducit *Abb.* nulla est differentia inter habentem administrationem, & nõ habentem; innuens, quod tam sunt ecclesiæ bona ex simplici beneficio prouenta; quam ex beneficio administrationis acquisita, quia talis distinctio iure non probatur. Id quod sentit *Cardinalis Zabarella in cap. fin. de pecul. cler. col. fin circa finem,* per illa verba, secundo casu, licet vt prædixi, quidam distinguant inter beneficia simplicia. Item alij distinguant inter Clericos sæculares, & regulares; tamẽ tales distinctiones iure non probantur; & per illa verba paulo inferius, secundo casu indistinctæ potest, etiam donando, quia Dominus est fructuum, & æquum esset statuere, quòd de omnibus fructibus &c. per quæ, concludit *Abb.* id, quod etiã videtur tenere *Zabarella,* quòd clericus, vel Prælatus non habet in fructibus, ac prouentibus Ecclesiæ, nisi victum pro se, & suis: & illo deducto, ius in Ecclesia, & in pauperes illos fructus Canonicæ dispensandi; & iura decentis, quod Clericus facit fructus suos, ac quod in illis acquirit dominium; loqui, & intelligi in illam partem fructuum, quæ sibi pro necessitatibus est assignata, quæ est omnino sua, quia Clerico omnino debetur, licet aliunde habeat victum, alimenta, vel sustentationem, per *Didacum Couarruuias in cap. cum in officijs de testam. vers. tertio,* vbi

14 dicit, quòd Clericus habens beneficium Ecclesiasticum, potest libere disponere de illis redditibus, qui sunt necessarii ad eius honestum sumptum, inspecta cuiusque qualitate, si eos præcipuos is habet, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, hæc etenim pars bonorum Ecclesiasticorum ministris Ecclesiæ, per Canones antiquos constituitur *cap. Ecclesias* 13. *quæst.* 1. *tex.* & ibi *Abb. in cap. de his, de Ecclesi. ædific. vel repar. S. Thom. secunda secundæ quæst.* 185. *art.* 7 *respon. ad* 2, quod intelligit *Abb.* si vtatur vt dico supra, & hoc intellige de quocunque beneficio

ficio Ecclesiastico nulla habita di-inctio nc simplicis, curati, vel habentis, aut non habentis administrationem. Super qua materia vide, quæ dicit *Gemin. in cap. præstiti de officio ordin super illa glo.* vbi dicit, quod quidam intelligunt *glo.* illam, vt loquatur de simplici beneficio, vt quilibet habens beneficiũ simplex testari possit, quod dicunt falsum, & contra *tex. in cap. relatũ*, quod loquitur in Canonico, & sic consequenter in habenti simplex beneficium, qui tamẽ non potest testari, atque hoc (inquit) etiam ego fateor. At *glo.* recte intellecta est verissima, & id non dixit, sed bene dixit, quod ad hoc, vt beneficiatus possit testari, tria requiruntur; Primum quod nõ habeat administrationẽ; Secundum quòd beneficium sit simplex. Tertium quod illud obueniat sibi personaliter tantum, & consequenter tales fructus concessi ratione stipẽdij personalis; quibus concurrẽtibus poterit disponere, & testari, & alias, vt ibi per eum; qnia sic intelligendo bene procedit id, quod dicit *glo.* & ea, quæ dicũtur per *Abb.* qui intelligit, quod *glo.* loquatur in simplici beneficio tantum, non autem in fructibus, qui obueniũt ratione seruitij personalis, quia distributiones quotidianæ, & alia huiusmodi, quæ dantur, & distribuũtur Clericis ratione laboris, & exercitij personalis, acquiruntur Clericis, quoad liberã eorũ dispositionem, per *Didacum Couarrusias in d.c. cũ in officijs, de testam. num. 4. tex. in cap. vnico de cler. non residen. in 6.*

Id, quod etiam procedit in commendatario, secundum *Nicol. de V bald. in tractat. de success. Cleric. ab intestat. vers. secundo quæro*, vbi proposita quæstione; An fructus commendatarij reseruentur futuro successori, an verò commẽdatarius faciat eos suos, ita quod veniant post mortem cõmmẽdatarij ad eius hæredes, dicit, quòd *Lud. Pontan in cons. 352. incip. omnipotẽtis Dei postulato suffragio*, in casu propositæ cõsulationis, distinguit, quòd aut commenda est facta ad vtilitatem Ecclesiæ, & tunc fructus reseruantur successori, quia in tali casu commẽdatarius non facit illos suos, *61. dist* quoniam festus; sed bene verum est, quòd ex redditibus tantum potest detrahere, quantum sibi, ac suorum victui sufficiat. *12. quæst. 2. charitatem, cap. vnico de clerico ægrotante §. primo, libro sexto*, de quo nihil mirum, quia commenda in tali casu, nihil aliud est, quam depositum, quod potest ad libitum, deponentis reuocari, etiam si dictum fuisset, quod depositum vsque ad obitum depositarij duraret *l. prima. § si. depositum. ff. deposit. cap. primo extra eo* Et tali casu potest commendatarius ad libitum remoueri, Et beneficium commendatum, tanquam vacans conferri, per *Lud. Gomes. reg. de public an. resign. quæst. 4.* vbi vide, eo quod commenda sit duobus modis, & quando commendatarius æquiparatur titulari, aut commenda fit non in fauorem, vel vtilitatem Ecclesiæ, sed cõmendatarij tantum, & eo casu commendatarius facit fructus suos, & eos lucri facit, instar depositarij, ad cuius gratiam factum est depositum, quoniam illos redditus ex re deposita perceptos, sibi depositarius acquirit, & lucratur semper, nisi eos percipiat post morã, quia perceptos post moram, & à die moræ debet restituere deponenti, cuius fuit res posita *l. dies spoliorum. § pecuniam. ff. de pos.* & ita debet (inquit) intelligi *glo. in cap. nemo deinceps, de elect. in 6.* sed inquit idem *D. Nicol.* quicquid ipse *D. Pontan.* dicat, mihi videtur, quòd non sit magis priuilegiatus, commendatarius, quam intitulatus in aliqua Ecclesia, vel beneficio, qui vt supra dicit, in morte potius censetur viuatius, quam Dominus, &c. Et *Card. Zabarella in præallegato loco col. antepen.* declarando materiam dicit, quòd multis modis quid potest dici suum, & proprium; sed secũ-

15 do modo potest dici propriam id de quo quis habet liberam dispensationem, tamen si male dispenset potest puniri, non tamen reuocabitur dispensatio, & hoc modo dico (inquit) habere clericos proprietatem in fructibus beneficiorum, & sic loquuntur omnia iura, quæ dicunt clericos debere esse contentos victu, & vestitu, si enim extra modos licitos dispensant, peccant, vt in allegatis iuribus per eum, & possunt puniri, adeo, quod quandoque possunt ab ecclesia remoueri; subiungit idem, quin si clericus distraxit fructus beneficij, & donauit pecuniam amico, non valet donatio, nec id quod ac-

16 quirer ille ex illa pecunia, sed erit ecclesiæ, idem dicit in *cap. peruenit, de fideiuss.* idem dicit *gloss. fin. cap. fin. in fin. duodecima quæstione prima, glass. & Archidiac. cap fin. quinta quæst. 3* subiungens *Cardinal. Zabarell dict. cap. final. de pecul. cler.* licet autem secundum prædicta teneat dispensatio qualitercumque facta per clericum in vita, secus videtur in vltima voluntate, per quæ verba videtur innuere,

quod

quod poteſt clericus qualitercunque diſpenſare fructus ſuæ eccleſiæ, & idem circa finem, per illa verba, dic ergo, quòd aut loquimur in adminiſtrationibus, quæ non ſunt propriè beneficia, aut in illis, quæ ſunt beneficia, vel in beneficijs ſimplicibus; primo caſu exemplum poni po-
17 teſt in hoſpitalibus, quæ non ſunt beneficia. *Clem. per litteras de prabend. & Clem. quia contingit, de religio. dom.* & inſtitutus in talibus non facit fructus ſuos: ſecundo caſu, licet quidam diſtinguant inter ſimplicia beneficia, & non ſimplicia; & inter Clericos regulares, vel ſæculares, tamen hæc diſtinctio iure non probatur. Vel quæritur, an beneficiatus faciat fructus ſuos, ita quòd libere diſponere poſſit, ſicut dominus; adeò, quod etiam ſi male diſpenſet, non poſſit puniri, & dic, quòd non poteſt, vt *cap. ſecundo, de pecul. cler.* aut an faciat ſuos in tantum, quod poſſit ſibi conſeruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod ſuum ſit, & adhuc idem, quod non poteſt, *capitul. tertio eo.* aut an faciat ſuos adeò quod de eis poſſit diſponere, ita quod non reuocetur, quod fecerit, & hoc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, & primo caſu non poteſt, *cap. ad hæc, cap. relatum. de teſtam.* ſecundo caſu indiſtinctè poteſt, etiam donando, quia Dominus eſt fructuum, *cap. vnico de cler. non reſid. in 6.* & æquum eſſet ſtatuere, quod de omnibus fructibus, idem dicit *Imola ibidem*, per eadem verba. Subdens idem *Zabarella*, item eſſet æquum, quod clericus poſſet libere diſponere in vita, & in morte de omnibus acquiſitis eccleſiæ mobilibus, ſiue immobilibus, & hoc, ſi ſine acquiſita tempore ſuo, niſi conſtaret manifeſtè, quod eſſent acquiſita intuitu Eccleſiæ, per hoc enim Clerici eſſent promptiores ad benè agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abſtinét à clericatu, non abſtinerent, nec facerent clerici fraudes, quas faciunt, in faciendo cantare inſtrumenta emptionum, & aliorum contractuum in alterius perſona, prout quotidie faciunt; & ibidem paulo ante, valdè abſurdum eſt ita reſtringere poteſtatem clericorum, vt videantur nudi miniſtri; nam per hoc ſurgerent lites, & multi retraherentur à beneficijs, & à clero, ſi putarent non poſſe aliquid in amicos, vel propinquos ex fructibus beneficij erogare; qui tamen alias ſunt vtiles beneficiis, & beneficia magnificant; & ita inquit ſeruatur; vndè etiam in foro conſcientiæ videtur beneficiatus tuto

poſſe largiri de fructibus beneficii, dummodo per hoc non omittat hoſpitalitatem eleemoſynas condecentes, & alia, ad quæ de iure tenetur; *Domin.* ve: ò *Florent.* ſecundum quod refert *Imol. in capitul. fin. de pecul. cleric.* tenet indiſtinctè, quod clericus ſit dominus fructuum beneficii perceptorum, & quod de illis poſſit quoquomodo, & pro quantacunque quantitate inuita diſponere libere, & ſine aliqua difficultate, vt per eun-
18 dem *Imolam dict. loco; colum. antepenult.*

Et ex prædictis habes tres principales opiniones: vnam, quæ multum reſtringit poteſtatem clericorum circa fructus beneficii, quæ fuit opinio *Innocen. cap. Indecorum, de atat. & qualit. Archid. in capit. ſtatutum, §. aſſeſſorem,* præallegato *Ioan. Calder. cap. fin. de pecul. cler. Abb. in capi. cum eſſes, in repet.* & aliis locis ſupra adductis, & quam etiam de iure ſequitur *Dom. Ant. c. fin. 3. caſu, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Secunda opinio principalis eſt *D. Flo.* de qua vltimo dixi; quæ dat magnam, & largam poteſtatem clericis circa fructus, & reddites beneficiorum; qui voluit, quod clericus beneficiatus non diſtinguendo, an habeat adminiſtrationem, vel non, faciat fructus ſuos, & de illis habeat in vita plenam adminiſtrationem, & poteſtatem; adeò quod poſſit etiam alteri donare, ſi velit; & non reuocetur donatio.

Tertia eſt opinio *Hoſtien. in cap. fin. de peculcler. & in c. præſenti de off. ord.* quæ mediam viam eligendo, diſtinguit inter clericum ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatum, & habentem adminiſtrationem; quia in primo caſu eſt dominus fructuum beneficii, & de illis habet plenam diſpoſitionem in vita, & in morte; ſecundo caſu in vita dicitur facere fructus ſuos, & poteſt de eis diſponere, etiam donando aliquid de eis; dummodo moderate hoc faciat; & in hac materia ſtantibus iſtis opinionibus reſoluit *Io. de Imol. in d. cap. fin. de pecul. clericorum*, quod opinio *Innocen. Abb. Archid.* & ſequentium ſit vera de iure, & quod clericus poſſet moderatè aliquid donare de fructibus ſaltim ſi adeſſet conſuetudo; & quod dicitur, quod dicit *Hoſtien.* quod ſeruatur de conſuetudine, & vbique obtinet conſuetudo, videtur quod conſuetudo illa poſſit tolerari, per illud, quod habetur in *cap. ſi propter tua debita, de reſcrip in 6.* & in *extrauag. Io. 22. ſuſcepti;* quod fructus beneficii vltimi

I anni,

anni,in quo clericus decedit,etiam si nō-dum sint percepti, spectant ad hæredem ipsius clerici; vndè videtur, quod valeat consuetudo, quod clericus personaliter, & simpliciter beneficiatus faciat fructus suos; si verò habeat administrationem, quod non possit donare in magna quantitate alteri,sed moderatè; id quod inquit *Imol* puto verius de iure.

Et in hac materia pro declaratione veritatis,est meo iudicio bonum subdistinguere,inter qualitates fructuum,reddituum, & prouentuum, qui percipiuntur ab ecclesia,& inter eos qui percipiuntur occasione ecclesiæ; quia iudico, quod de omnibus indistinctè non sit habenda eadem ratio; vt videlicet aliqui fructus sunt qui obueniunt beneficiato regulariter ratione tituli tantum,non ratione alicuius, vel residentiæ,vel seruitij, vel personalis interessentiæ,vel sit beneficium habens, vel non habens administrationem, quia nihil refert, per *Abb.in repetit.cap.cum esses,de testam. & cap.fin. de pecul. cleric.* puta redditus,qui veniunt ex prædijs, domibus,censibus,terris,locis, aut alias ex rebus ecclesiæ; quia ei debentur ex eo; quia est in beneficio institutus, aut intitulatus; & de istis est satis dictum supra, vbi deduxi,quod sunt tres opiniones, vna *Innocent. & sequac.* alia *Floren.*alia *Hostien.*quæ mediam viam elegit, &c. pro qua est *decision.Rot.*855.*in antiquis incip. cum Camera Apostolica*: item alia *decision.eiusdem Rot. decision.*37.*in vltim.incip.pariter cum Camera Apostolica.* fac. pro ea vsus communis, & communis cōsuetudo,quæ illa approbat, vt per *Abbas capit.peruenit, de fideiussor. numero* 12. *circa finem*, & per *eundem in capit.reprehensibilis,de appellation. in addition. numero* 20.vbi dicit,esse consuetudinem generalem apud omnes, quod personaliter beneficiati faciunt fructus suos. Et per eundem in *cap.nouum genus*, 3. *col in fin. extra de decim.*quod vtrum canonici, & sic personaliter beneficiati, faciant fructus suos, nec ne, standum est (inquit) consuetudini.

Alij verò fructus sunt, qui obueniunt beneficiato,non ratione tituli tantum, neque ex eo; quia est in beneficio institutus tātum,vel intitulatus; sed quia in ecclesia, in diuinis horis,& laudibus Dei deseruit, veluti sunt illi fructus,vel prouentus, qui debentur tantum seruienti, & qui non seruit,illos non percipit; veluti sunt distributiones quotidianæ, quæ dantur pro seruitio in diuinis personaliter impenso, & huiusmodi; de quibus habetur *capitul. vnic.de cler.non resid.in 6. & in c.licet, de preb.*

Alij demum fructus sunt, qui non debentur habenti titulum, nec deseruienti in ecclesia in diuinis,sed quia sunt tertio auctoritate apostolica,vel alia,ex fructibus, vel emolumentis alicuius Ecclesiæ Canonicè reseruati,ex aliqua causa, vel arbitrio superioris regulariter,vel concessi, prout sunt fructus in aliqua Ecclesia alicui specialiter reseruati, & prout sunt fructus pensionum,& pensiones, quæ non debentur nec ratione tituli,nec seruitij, sed sola Papæ,aut alterius superioris ordinatione,aut concessione, obligantes in id, habentem beneficium,siue Ecclesiam, de quibus habetur per *Caccialup. Gig.Paulum de Roma.in eorum tractat. de pensio. in principio, & per totum*: Et de his duobus videtur res aliter sese habere; quia in huiusmodi multo maiorem potestatem clericus, vel prælatus habere videtur; & primo videntur vera esse, quæ diximus supra de distributionibus quotidianis,videlicet quod acquiruntur etiam ratione dominij recipienti,& canonicus, siue clericus, facit illas suas adeò, quod pro libito suę voluntatis potest de illis receptis disponere,*dict.capitul.vnico, de cleric. non residen.* quia distributiones quotidianæ dantur pro labore impenso, & in multis locis, vt diximus supra, dantur in pane, vino, & huiusmodi, nec augent corpus præbendæ, seu beneficij fructus,nec inter fructus beneficij numerantur, nec veniunt appellatione fructuum beneficij, per probum qui multos enumerat in *capitul.primo,colum.fin. de cleric.residen.est decision.Rot decisio. Achil. incipien.pensionem, titul.de pension. in manuscript.*& dicit *summa Tabiena in ver restitutio, §.*19. quod de bonis sibi deputatis,& de distributionibus simplicis beneficij non habentis administrationem idem est iudiciū,quod de bonis propriis, pro quo etiam pondera, quod aliud esset in distributionibus beneficij curati, dignitatis, & administrationem habentis, aliud in simplicibus distributionibus,quę debentur propter operam personæ, *arg. l.prima secundo respond. ff. si mens. Fal. mod. dicit, ff.pro Soc.l.si duobus, §.si in secunda, & in capitul.licet vobis, de prabend.* optimus tex. *in extrauagant. communi postulasti, de prabend.* vbi distributiones,quæ dantur illis, qui horis inter

ter sunt diuinis, sunt exclusæ ab impositione collectæ fructuum primi anni, & si impetratur beneficium certi valoris, distributiones non sunt computandæ in valorem fructuum, quia illæ dantur ratione
4 certi ministerij, puta clericis interessentibus diuinis, & non sunt de corpore beneficij, nec sub illo comprehenduntur, prout legitur, & notatur in *cap. licet, de præben.* & per *Ioan. And. in cap. vnico de cler. non resid. in 6. in nouella*, & per eundem in *additione ad Speculator. titulo de conceß. præben. §. in illis, fac. cap. fin. de conceß. præbend. §. in illis verò, in 6.* vbi distributiones quotidianæ sunt aliud, quam illud, quod datur ratione prebendæ, *Rota decis. 134. in nouis.* Eadem *Rota decision. 406. in antiquis est decision. Boer. decisio. 340. incip. Christi benedicti*; vbi condemnatus restituere fructus, non restituit distributiones quotidianas distributas pro interessentia in diuinis horis, sequitur *Nicol. de V bald. in suo tractatu de successor. cleric. ab intestat. §. sexto quæro*; vbi multa adducit in contrarium, sed id dicit facere disputationis gratia, de quibus clericus videtur posse ad libitum donare, disponere, dispensare, & contractare, cum ei obueniant in præmium, & solutionem laboris, & ministerij sui personalis, vt per *Didac. Couarruuias capit. cum in officijs, de testam. §. tertio ex eadem, & §. quinto ex principali*; quia licitè Clericus potest locare operas suas, quamuis spirituales, ac etiam eas vendere, per *Innocen. cap. quoniam de Prælat. vic. suas.*

Subdens idem de *V baldis ibidem, versi. quæro primo, de fructibus præbendæ*: si præbenda non est distincta, vel separata; sed canonicatui, aut beneficio annexa, dicendum esse, quòd vadunt ad successorem; si verò est distincta, aut separata, sine dubio in locum defuncti alius est ordinandus, ex notat. in *cap. dilecto, de præbend. in cap. cum M. de constit.* tamen dicendum est, quod dicti fructus prouenientes, etiam ex præbenda distincta, reseruentur capitulo; nec est verum, quod canonicus propriè habeat successorem, nisi tantum, quoad corpus antiquæ præbendæ, ad hoc *glo.* & quod ibi not. in *cap. quod sicut, de electio.* quapropter de fructibus præbendæ, idem est censendum, quod de fructibus beneficij, nec præbendæ in hoc aliquid habere videntur commune cum distributionibus; in quibus præbendatus non videtur habere tantum iuris, quantum in distributionibus, vt per dictum *D. de V bal. versic. 6. quæro ibi*, & multò magis de quotidianis distributionibus, in quibus præbendatus habet maius ius, &c. de quibus Clericus potest disponere, sicut mercenarius, & rusticus de lucro operis diurnis; quia Canonicus habens præbendam distinctam, non potest de illis fructibus nec testari, nec disponere, ex quo dicitur habere administrationem, per *Innocent. in capitul. nouum genus, de decimis*, & est casus in *capitul. relatum, de testament.* secus si præbendæ non sint distinctæ, sed quia omnia veniunt in communi, & postea distribuuntur, singulariter tantum pro quolibet, quia de istia benè potest disponere, & testari. Idem videtur dicendum de eis, qui habent capellanias in ecclesijs
5 ad nutum amouibiles, quæ non dantur eis in titulum, sed datur eis certum stipendium in anno in pecunia, de tali stipendio possunt disponere; quia datur eius intuitu personæ, & pro labore. Si verò distributiones quotidianæ sint, quæ non dentur, vel soluantur illis, qui horis intersunt, sed & illis qui sunt præsentes in Ciuitate, vel loco, licet non intersint horis, crederem quod istæ non sunt naturæ, & qualitatis; prout sunt quæ dantur pro seruitio; quia videntur valdè ab istis differre, quia illæ sunt exemptæ ab impositione collectæ, istæ verò non, per *extrauagan. postulasti, & extrauagant. cum nonnulla, de præben. extra. comm.* vbi etiam vide de capellaniis, quę sunt institutæ pro missis pro anima decedentium celebrandis. quæ gaudent priuilegio distributionum si non excedant summam 20. librarum; vndè intellige hic de distributionibus quotidianis propriis, & propriè sumptis, quæ actu distribuuntur; de quibus per *glo. in extrauagant. suscepti, ne Sed. V acan. in glo. priuilegio*, inquit enim, distributiones enim propriè dicuntur, quæ actu distribuuntur; ita intelligit *Decius consil.* 280. in casu proposito, vbi tenet, quod distributiones quotidianæ sunt, quæ ipso actu distribuuntur, & quod ab actu distribuendi sunt denominatæ, per not. per *Domin. cap. primo de cleric. non residen. in 6.* vbi dicit, quod in talibus distributionibus quotidianis, plus habent iuris clerici, quam in aliis fructibus, & bonis ecclesiæ, quia in illis consequuntur dominium, & de illis possunt testari, de quo latè per *Didac. Couarruuias variar. resolut. lib. 3. cap. 13.* per *Paris. consil 33. lib 4. & consil. 32.* optime *Boer decis. 340. ad fin.* vbi dicit quod distributiones pro interessentia in di-

diuinis horis sunt priuilegiatæ ab alijs distributionibus: & in materia distributionum quotidianarum, an clericus possit de illis testari, videtur quod variæ sint opiniones doct. secundum *Iul. Clar. lib. 3. §. testamentum. vers. quinto dixi*; & quod distributiones efficiãtur clericorum propriæ, tenet *Gulielm. de monte Lau.* & hãc esse communem affirmat *Parif. cons. 33. num. 8. lib. 4.* & hæc in via iudicij obtinet, licet enim videãtur acquisitæ intuitu ecclesiæ, tamẽ principaliter dantur intuitu personæ propter diurnam operam, merito clerici eas faciunt proprias, & de eis ad libitum possunt disponere, & ita obseruatur in practica, maxime in exactis, secundum *Iul. Clar. lib. 3. §. testam. d. loco*.

Idem venit dicendum, etiam de pensionibus, ac pensionum fructibus, de quibus 6 clericus, vel pensionarius videtur posse pro libito disponere, adeo quod pensiones decursas, & non exactas per pensionarium, eius hæredes exigere, & recuperare possunt, quia pensio non est ecclesiasticum beneficium propriæ, sed est aliud prophanum, in mæra temporalitate con-7 sistẽs, vt per *Fel.* & alios *Doct. in c. ad audientiam. 2. de rescript.* & in *Cle. prima*, vbi *Card. Imola*, & alij, *de supplen. negl. Prel.* 8 intelligendo, non de pensione, quæ consueuit assignari pro beneficio ecclesiastico, quæ reputatur vti beneficium ecclesiasticum: sed de pensione quæ est certa portio ex aliqua mensa, vel beneficio, ex causa ad tempus, non perpetuo separata, per *Lauren. in clem. praallegata*, & *Gig. in principio sui tractatus de pensio.* quales sunt hodie regulariter pensiones, quæ etiam laico assignari possunt, vt per *do-9 ctor. cap. quamuis vbi Arebid.* & *Franc. 2. not. de praebend. in 6.* per *Imol. dicta clemen. prima, columna sexta, versiculo quarit Gulielmus, de reb. eccles. non alienan. Bald.* & post eum *Fel. in actu capitulo ad audientiam*. Item quia pensionarius videtur æquiparari vsufructuario, quia pensio extinguitur morte, sicut vsufructus morte vsufructuarij. *§. finitur autem. instit. de vsufruct.* & vsufructuarius facit fructus suos, adeò quòd illos etiam transmittit ad hæredes, per *tex. in l. defuncta, ff. de vsufruct.* per *Ioan. de Imol. in clem. prima, § primo, columna tertia, de supplen. negligen. prælat. Gig. in tractat. pension quæst. prima, num. 2. q. 25. nu. 4. Paul. de Roma. in tractat. pens. q. 8* & *Gig. q. 52.* Item quia pensio assignatur pensionario, vt commodius sustentari valeat: & 10 sic videtur assignari in causam alimentorum, vt per *Gig. in tract. de pension. q. 51. num. 12. per Roma. cons. 388. incip. in casu propositi thematis.* Et ille, qui habet legatum pro alimentis, taliter ius habet in eo, quod decedent transmittit ius exigendi præterita alimenta non soluta ad suos hæredes, *l. vti frui, § fin ff. si vsufru. pet. l. fructus, in fi. cum l. seq. ff de rei ven-11 dicat. l. qui vsufructum, § fin.* & *l. quasitum, l. defuncta ff. de vsufr.* faciunt adducta per *Alex. cons. 4. in fin. incip. perspectis his, 12 tertio volum.* per *Gig. in suo tract. pension quæst. 52.* Accedit ad prædicta, quod in ista opinione inclinant domini de Rota, sicut post meum in vrbem reditum, inueni conclusum in vna *Turritana pensionis. 31. Ianuarij 1567 coram R. P. de Gratis Rota auditore, & domino meo*, in hęc verba conclusionis, videlicet, *Ilricle ad dubium, secluſis constitutionibus, & bullis Pauli 3. & Iuly 3. ac etiam vsu cameræ, fuit conclusum quod pensiones decursæ, & non solutæ, non computentur inter spolia, sed magis transeant ad hæredes, quia pensio non est beneficium ecclesiasticum, sed consistit in mera temporalitate, cap. quãuis vbi doct. de præb. 6. Fel c. ad audientiam, 2. t. col. de rescrip. & c. vt in d. concl.*

Sed in contrarium vidi *Breue Pauli III. sub dat. Romæ apud Sanctum Petrum die 3. Martij 1544. anno 10.* cuius tenor sequitur videlicet: *Venerabili fratri Hieronymo Episcopo Castren. Prælato domestico, & dilecto filio Tyberio Palello physico nostris.*

Venerabilis frater, & dilecte fili salutem, & c. Cum sicut accepimus Venerabilis frater Saluator Alleputius Archiepiscopus Turritan bon. mem. Francisci olim Archiepiscopi Turritan. & Episcopi Aretin. in summa octingentorum ducat. auri de Camera ratione annuæ pensionis eidem Frãcisco Archiepiscopo, & Episcopo super fructibus mensæ Archiepiscopalis Turritan. Apostolica auctoritate reseruatæ, debitor remanserit, & dicta summa octingentorũ ducatis, tanquam eiusdem Francisci Archiepiscopi, & Episcopi spolia, ad Cameram nostram Apostolicam deuoluta sit, & ad ipsam Cameram pertineat. Nos singularibus meritis, & antiquis, & recentibus seruitijs erga nos vestris attentis, summam octingentorum ducatorum prædictam, vobis æquis portionibus inter vos diuidendam, auctoritate Apostolica gratiosè donamus, & liberaliter elargimur per præsentes.

fentes. mandantes dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, vt summam prædictam vobis, per ipsum Saluatorem Archiepiscopum, iuxta tenorem præsentium tradi, & consignari faciat, eum per censuras ecclesiasticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita ad id cogendo, & compellendo inuocato etiam si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, non obstan. constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscunque, seù si eidem Saluatori Archiepiscopo ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possit per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum, &c. die 3. Martij 1544. *Anno decimo.*

Per quod Breue videtur declarari pensiones, & pensionum terminos esse spolia, ac venire appellatione spoliorum, & illas, vel illos, vti spolia per collectorem colligi, tanquam ad Cameram Apostolicam spectantia. Vndè tenore talis declarationis, f. ii b eius attento, & attento, quod Decisio Rotæ est facta, dicto breui, & vsu Cameræ secluſis, & attentis, quod Pius Quartus in Breui Matthæo Minali Thesaurario declarat fructus redditus, & prouentus ecclesiarum spolia. & illos vti spolia colligi, & non solum fructus, sed & omnia, quæ ex fructibus empta, reædificata, refecta, restaurata, seù, quæ ex fructibus quomodolibet prouenerint, attento etiam quod pensio est de fructibus ecclesiæ, quia pensio est portio, &c. per *Gig. Caecialup & Paul. de Roma in eorum tractatibus in princip.* necnon attento, quod pēsio, quam tibi soluo de fructibus meis beneficij, ita videt esse fructus ecclesiæ, vti sunt fructus, qui mihi remanent ea soluta, attento insuper, quod pensio regulariter reseruatur, & reseruari solet clerico, non laico; quia in supplica reseruationis pensionis factę scholari poni solet clausula, si & postquam clericali charactere fuerit insignitus, prętereà attento, quod pensio aliquando datur in titulum beneficij, & considerato, quod pensio non confertur, nisi à Papa, vel ab ordinario in casibus ei permissis, non ab alijs personis, per *d. Doctor. d. locis*, atque itē attento, quod pensio non exigitur à pēsionario regulariter, nisi bullis expeditis, aut saltim supplicatione cum obligatione in forma Camerę Apostolicę, vt per *Hieronymum Paul. in pract. Cancellaria*, vbi dicit, quod aliter exigens incidit in excommunicationem, & tenetur ad restitutionem, videtur (inquam) his attentis, quod pensio sit ius ecclesiasticum, non autem quicquam mere temporale. Et attento, quod adducta per *Gig.* & alios, vt supra, non præferunt casum successionis, vel quod in fructibus pensionum succedatur per heredes, nisi à simili, similitudinario, vel illatiuo modo, sine casu canonis, vel legis expresso faciendas illationem pensio est quid meræ prophanum nihil ecclesiastici, vel spiritualis in se habens, ergo in ea, vel eius terminis non solutis per hæredes succeditur, &c. Et attento, quod iura adducta per eos, loquuntur in pensionibus, ac vsufructibus meri prophani, non Ecclesiasticis, inter quæ, vti diuersa, non benè infertur. & attento etiam, quod *Pius Quartus in bulla sua super residentia prælati, edita 7. Calendas Decembris* 1564. decreuit, quod non residentes non gaudeant priuilegio testandi de fructibus, ac de pensionibus, per quod infertur, quod de pensionibus non disponitur fine obtenta licentia, istis dico attentis putarem quod si quis inclinaret, quod pensiones, & pensionum termini comprehendantur inter spolia, & quod tam in pensionibus exactis, & non exactis, quam in acquisitis ex pensionibus Camera Apostolica succederet, & succedere haberet, vt in spolijs forsan quod inclinatio posset esse non sine aliquot fundamento, veruntamen cōmunia vsus, & stylus Curiæ est (vt dico) in contrarium, à quo non est recedendū sed post hæc scripta vidi *Bullam Sanctissimi D.N. Pij Papæ quinti*, per quam declaranit, quod bona relicta per beneficiatum 30 ducati auri de camera valorem annum in beneficijs, aut pensionem similis valoris non habentem, non comprehendantur, nec appellatione spoliorū venire possint, per quod aperto ore (vti mihi videtur) est declaratum pensionum fructus facere spolia, iuxta quam Bullam regulabitur quie quid per me in toto hoc labore in qualibet parte fuit dictum de pensionum, fructibus ac de quæsitis ex pensionibus, vt, per eundem *Bullam*, quæ est in calce descripta *edita Anno* 1567. *3. Kalen. Septembris incipit Romani &c.*

In acquisitis vero de fructibus beneficiorū, vel Ecclesiæ: vt aliud caput distinctionis veniamus, parimodo videtur, quod non possit disponi pro libito voluntatis in vita, seu inter viuos: quia stante, quod clericus,

ricus, vel Prelatus non facit fructus ecclesiæ suos, qui supersunt, deductis expensis, vt per *Archid. in capitulo statutum de rescript. libro. 6.* vt refert *Dominic. a Sancto Geminiano in capitul. præsenti de off. ordin. eod. libro 6 per text. in capitul. primo. 12. quæst. 3.* & ita intellexit *Bartolus Brixien. illum tex.* pater quòd res acquisitæ de bonis ecclesiæ non sunt clericorum; quia clerici debent ea quæ supersũt deductis necessarijs, pauperibus erogare, 13 alias inique agunt. Vnde empta, vel acquisita ex fructibus ecclesiæ, sunt ecclesiæ, *c. Episcopi duodecimo quæstione prima,* & consequenter solus vsus competit clerico, licet *Archid. eo loco* fateatur, quòd clerici sunt perceptorum fructuum domini, & habent eorum proprietatẽ; quantum ad fidem, & debitam dispensationẽ faciendam: & istam partem *Archidiac.* veram credit *Gemin. in dict. loco,* quia illam optime probant iura, quæ allegantur, quia clericus non dicitur dominus, sed procurator: fac. optime *tex. in capitulo clericus duodecima quæstione prima per totum illum tex.* & maxime in illis verbis, *si autem ego pars domini sum, & funiculus hæreditatis eius, non accipio partes inter cæteras tribus, sed quasi leuita & sacerdos viuo de decimis, & altari seruiẽs altaris oblatione substentor, habens victũ, & vestitum his contentus ero, & nudã crucẽ, nudus sequor;* & per illa verba paulo ante, *pars mea dominus, nihil extra dominum habere potest, quod si quippiam habuerit, puta aurum, argentum, possessiones, seu variam suppellectilem, pars eius non erit dominus,* optima *gloss. in capitulo quia nos. de testamen. in gloss. prima, ibid.* Itẽ nota, quod de bonis ratione ecclesiæ acquisitis, testari non possunt, optimus *tex. in capitulo placuit* 12. q. 3. vbi *glo. in verbo suo.* dicit quod speciale est pro ecclesia; quod licet sacerdos aliquid suo emat nomine, de pecunia ecclesiæ, quod res illa statim facta est ecclesiæ *Abb. in capitulo primo, vers. nota ibi. de pecul. cler.* quod res empta ex fructibus, aut pecunia ecclesiæ, licet emptio sit nomine emẽtis, efficitur ecclesiæ, & acquisitum ecclesiæ, debet remanere ecclesiæ, nec de eo potest clericus disponere. *Abb. in capitulo final. in principio, de pecul. cleric. Lud. Roma. consil.* 159. *incip. super eo quod,* quia vt dicit idem *Abb. in capitulo presbyter eo. vers. Item nota.* Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui: nam si efficeretur dominus, posset acquirere sibi de redditibus secundum libitum; cuius contrarium, inquit, hic deciditur, Subdens ibidem, quod quemadmodum prælatus alienans rem acquisitam per ecclesiam, debet à guberuio amoueri, & administratione priuari, ita pari modo si fraudant ecclesiam in acquirendo, vti quia acquisita ex redditibus ecclesiæ appropriat sibi, vel alteri, est consilium *Bald. in consil. 298. cum cons. seq. 1. vol.* vbi dicit, quod vbi duo concurrunt, quod scilicet sit administrator ecclesiæ, & quod emat de pecunia ecclesiæ, quocunque nomine emat, efficitur ecclesiæ. Vbi subdit, cõclude ergo quatuor casus, nam, aut quis administrat negocia ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit negotia propria tantum, & acquirit sibi, aut simul, & semel gerit negocia sua: & Ecclesiæ, & acquirit cõmuniter, aut seorsum negociatur quandoque sibi, & Ecclesiæ: & tunc, si cõstat, quod ipsa pecunia sit Ecclesiæ, in dubio pro ipsa Ecclesia negociari præsumitur: quia realiter negocium pertinet ad Ecclesiam propter precium, Sed si hoc non constat, acquirit sibi, quia licite potuit negociari Sed si negociator sit Clericus, ego hodie aliter puto, per ea quæ dico sup. in 2. *cons.* & paulo post idem *Bald. d. cons. 299. in additio.* vbi dicit in emptis de pecunia, vel re Ecclesiæ: quod Ecclesiæ acquiritur aliquãdo directum dominiũ, si prælatus se nominat in contractu, si verò nominet amicũ, aut consanguineum, vtilẽ rei vendicationem, & est in electione Ecclesiæ vtrum velit rem, vel pretium; & si Ecclesiæ contractus non placet, potest repudiare rem, & pecuniam suam repetere, & alias, vt ibi per eundem *Bal.* Item *Abb. in cap. inquirendum. eo. optima glo. in cap. res Ecclesia 12. quæst. 1.* quod si Clericus emit equum de redditibus ecclesiæ, equus est ecclesiæ, bona *glo. in cap. cum in officijs,* quæ multa allegat de testa. dicit, quod quicquid acquirit sacerdos, vel quilibet alius Clericus, intuitu Ecclesiæ ad ecclesiam pertinet, idem tenet *Floren.* secundum quod refert *Io. de Imol. cap. fin. de pec. cler. col. antepen. vers. quia respondet,* vbi dicit, quod allegata capitula probant solum, quod si emitur res de redditibus Ecclesiæ, debet instrumentum confici nomine Ecclesiæ. Si tamen aliquid acquirit ex eis, debet acquirere Ecclesiæ, vti in dictis iuribus, & dicit *Angel. in summa in ver. emptio vers. vtrum emptum,* quod si Clericus habens pecuniam de prebẽda, & de illa emat predium, non

po-

poterit clericus illud predium dare, etiā intuitu pietatis, licet pecuniam prębendæ potuisset dare; quia statim predium sic emptum fit Ecclesiæ. Imo dicit *glo. in cap. Apostolicos in ver. contraxisse* 12. qu. 2. quod si clericus de pecunia ecclesiæ in proprio solo ædificet, quod tunc non ędificium solo cedit, sed in fauorem ecclesiæ solum ipsum cedit ædificio, per *tex.* quem allegat 17. *q.* 3. *cap. conquest.* & hoc est inquit speciale in Ecclesia, quod si res cōparatur de bonis ecclesiæ, statim est facta ecclesiæ &c. & paulo ante, eadem *gl.* quod acquisita de rebus ecclesiæ potest ecclesia vendicare, Idem *glo. in ver. acquisisse cap.* 1 *de test.* Imo quod videtur plus meliorationes factæ per prælatum, seu clericum in ecclesia vel rebus ecclesiæ, sunt acquisitæ ecclesiæ; adeo, quod clericus non potest disponere in eius morte, & si ex sua industria rem ecclesiæ fecerit meliorem, repetere non potest, per *Abb. in cap. si quis de pecul. cler.* vbi dicit, quod

14 meliorationes, siue expēsæ factæ in meliorationibus ecclesię de patrimonio prę lati, vel clerici, repetit ipse vel suus hæres, secus si sint factæ ex industria, & in hærede fortius hoc procedit, si clericus specifice decreuit illas esse repetendas, ad not. per eundem in *cap. de multa.* 4. *col. vers. secundo fallit, de preben.* Immo beneficiatus, qui in primo beneficio de suo patrimonio fecit expensas, non cogitur dimittere illud accipiendo incompatibile, nisi sibi satis fiat de dictis expensis, *arg.* 12. *quæst.* 2. *cap. quicunque*, ex quo nota, quod retentio pro expensis habet locum in beneficijs, *Corsetus in Repertorio in ver. beneficiatus*, & dicit *Abb. in ca. cum esset col.* 8. *in repet. de testam.* quod dici cōsueuit; quod acquisita de bonis Ec-

15 clesiæ, potest ecclesia vendicare. 12. *quæ.* 4. *sacerdos.* & *quæst. vltima fixum arg. a. caus. quæst.* 2. *Apostolicos. in fi.* vbi etiam dicit quod in *tex. in cap.* 1. 12. *quæst.* 3. dicitur quolibet Clerico indistincte, quod quæcūque acquisierit de bonis Ecclesiæ, debet conferre Ecclesiæ, alias punitur, vt ibi, nam si faceret fructus suos non video, quare de illis fructibus non possent Clerici sibi emere prædia, est *tex. in cap. relatum de testam.* vbi dicitur; quod acquisita per ecclesiam, debens remanere penes ipsam Ecclesiam; siue clerici decedāt testati, siue ab intestato, vbi idem *Abb. secundo notat.* dicit, quod si clericus de redditibus Ecclesiæ emat equum, vel prædium, hęc possunt dici acquisita per Ecclesiam, vnde sunt Ecclesiæ, non clerici, *bona glo. cap. res* 12. *quæst.* 1. *tex. in cap. fixum. eadem caus. q.* 5. immo dicit *Couarruuias in cap. primo de testa. vers.* 3. *ex vltimis.* quod res emptæ à prælato de pecunia Ecclesiæ dominio Ecclesiæ, acquiruntur à die emptionis, etiam si proprio pręlati nomine fiat emptio, & hæc est communis opinio, & id colligitur optime in autem licentiā, *C. de Episc. & Cle.* nec obstat regula in contrarium, quod emptum de pecunia aliena, ementi acquiritur, non

16 illi cuius est pecunia *lex ea. C. de rei vendic.* quia in rebus ecclesiæ est speciale, vt emptum de rebus ecclesiæ, dominio acquiratur ecclesiæ, non ementi, *glo.* quam omnes sequuntur in *cap. inquirendum. de pecul. cler.* & maxime *Card. & Barba ibi col. prima. glo. in cap. Apostolicos* 12. *quæst.* 2. *Corsetus in singul. in ver. emptio. Roma. in authen. similiter. C. ad l. Falc. col.* 6. *Bal. in l. si quis presbyter*, *C. de Episcopis*, & *Clericis*, *Aretinus in l. cum hæredes in principio. ff. de acquiren. possess. glo. in l. vxor marito. ff. de dona. inter vir. & vxor.* & *in l.* 2. *ff. quando ex facto.* & *in l. vt proprius. C. de rei vendic.* vbi dicitur in re empta ex pecunia militis, sicut in re empta ex pecunia populi, aut minoris. *l.* 2. *quan. ex facto tut. l.* 3 *C. arbit. tut. l. est,* & *in Ecclesia. glo. in l.* 1. *C. si quis alteri, vel sibi*, cuius opinionem asserit communem *Rip. in l. si natus consulto*, *num.* 16. *ff. in quibus casibus pig. vel hypothec. contrah.* vbi etiam quærit an idem sit dicendum, quando res pecunia Ecclesiæ emitur expresso nomine ecclesiæ, ab eo, qui non est prælatus ecclesiæ, nec ecclesiæ administrationem habet; & est ex argumento minoris ad ecclesiam *capit. primo. cap. auditis. de in integ. restit. l. orphanotrophos. C. de episcopis.* & *cler.* & *C. in Bar. Alber Bal. Salic.* & *Paul. de Castro* asserunt non esse idem: nec valere argumentum imo rem ex pecunia ecclesiæ, ab eo qui rerum ecclesiæ, administrationem nō gerit, non effici ementis, non ecclesiæ, nec vindicari ab ecclesia posse, nisi in subsidium, sicuti in re empta pecunia minoris, idem est in *l.* 3. *ff. de rebus eorum. in principio. l. filia,* & *ibi Bar ff. de solut. Paris. consi.* 80. *lib. primo. num.* 19. licet in pecunia militis absque vlla distinctione sit secus, quia res ex ea empta, etiam ab eo, qui res militis non administrauit, ipsius militis efficitur, idque *Cin. Bar.* & *alij*, exceptis *Bal.* & *Guliel. de Cuneo ad not. in d. l. sicut vt proponis, C. de rei vendic.* vbi te-

tenent, quod res empta ex pecunia ecclesię, si est empta per clericum rectorem expresse, vel tacite, scilicet per interpositā personam, potest vendicari ab ecclesia, sed si per alium est empta habet rem obligatam pro precio, per eundem *Bald. in l.3.C.si quis alteri, vel sibi*, & idem in *l.cum ipse, C. de contrahen.emption.* per *Bal.in cons.299. primo volum.* & quamuis in prædictis locis *Bernar.& Accurs. Amilite*, ad ecclesiam faciant argumentum, id tamen argumentum ita recipiendum est: vt nimium à regulis iuris non recedamus, vt ibi per eundem *Didacum Couarruuias:* & hæc opinio, vt res acquisita de fructibus ecclesię sit ecclesię, est adeò vera, quod ecclesia edificata de fructibus ecclesiasticis est subijcienda per episcopum illi ecclesiæ, de cuius fructibus est constructa, *12.q 2.apostolicos, & ibi glo.* sed in hoc omne dubium si quod esset, an res emptę de prouentibus ecclesiæ, sint ecclesię. & per consequens hodie Camerę Apostolicę in locum ecclesię suffectę, vel successoris potius est penitus sublatū per *breue Pij quarti Mattheo minali, collectori generali deputato, sub Datum 30. Iulij 1560.* in illis verbis: *Et etiā illa, quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis empta, readificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerunt, &c.* & quod dicitur res empta de pecunia ecclesię est in ecclesia, id non intelligitur, si pecunia ecclesię sit alicui mutuata, & de illa quis prędium emit, quia taliter emens, sibi, non ecclesię emit, quia secus est, si emit de pecunia ecclesię non mutuata, per *Bal in l.etiam. C.de fideicom.* quia si Cardinalis mutuat pecuniam nepoti ad emendum possessiones, emens ex tali pecunia sibi acquirit, *Bal.in cap.ecclesia. vt lit.penden.* refert *Io.Bertachin.in tract.de episcopis 4.parte 44.quaro*, quod dicit, nisi constet de fraude, *l.fraus.de leg.* facit pro hoc, quod dicit *Bal.in cons 298. volum.1.* vbi dicit, quod si prelatus pecuniam mutuat consanguineo, quod res empta ex tali pecunia non est ecclesię, quia dominium pecuniæ transiuit in accipientem mutuum; vndè pecunia non erit ecclesię sed, sibi debita actione personali, & quia pretium non erat ecclesię, ideo non acquiritur ecclesię, quia sic ecclesia haberet rem, & pretium; immo prelatus potest sibi ipsi mutuare pecuniam, & se dominum pecunię facere, vt ibi per eum pulchrè *Bal.d.capit.ecclesia.* quod naturę mutui est, quod proprietas pecunię acquiritur ipsi debitori, *l.2.§.appellata.ff.si.cer.pet.* & contrahitur obligatio non ad eosdem nummos in specie, sed in genere; igitur dictę res sunt emptę pecunia debitoris, non ecclesiæ, nec etiam eidem ecclesiæ hipothecatæ; ideò non sunt ecclesiæ, quia nullibi cauetur, quod contractu mutui pupillus, aut ciuitas habeat tacitā hipothecam; ergo nec ecclesia, quia istæ tres personæ equiparantur, *l.fi.C.de sacr. san. eccles* sequitur ergo quod ecclesia habet solum certi conditionem ex mutuo & quod nepos Cardinalis prædictus potest pro libito has res alienare; porro sicut tutor pupilli ita prælatus ecclesiæ pecuniam mutuat, vbi etiam *Bal.* dicit quod siquis de pecunia ecclesiæ facit mercantiam nomine proprio, quod commodum est suum, non ecclesiæ subdens idem *Bal.* quod si prælatus istam pecuniam donauit nepoti, sicut de consuetudine generali faciunt prælati dicit inquit *Frat.Io.in sū. confess.* si ponis donationem valere quia est moderata, dominium rerum ex tali pecunia emptarum, acquiritur ipsi nepoti, quia si ecclesia abundat, & quotidie etiam extraneis largitur, poterit etiam, & suis, vnde sequitur quod, id, quod ex pecunia possibiliter donata emitur, potest alteri libere vendere. Subdens pariter, quod si non apparet, an fuerit mutuata, vel donata si est magnæ quātitatis præsumitur mutuata, si paruæ, aut mediocris ex affectione personarum præsumitur donū. *l.verum.ff.de dona.inter vir.& vxo glo l. cum quid.ff si cer.pet.Bal.ibidem*, pro quo vide *Abb.in c.& si quæstiones.de simo.* quādo præsumatur donatio, mutuum, aut depositum, quod debet attendi ad circumstantias qualitatem dantis, & recipientis, & quantitatem rei, tempus, quia si sit dictū alicui tolle hanc pecuniam, ex coniecturis potest aliquando donatio, aliquando depositum præsumi, cessantibus illis in dubio debet præsumi mutuum, vel depositum: quia nemo præsumitur iactare suū, vt ibi per eum & solet in Romana curia. cuius stilus attendi debet, quia fundatur in iure, per *Specul.in tit.de rescrip.præsentatione. §. ratione forma. Fel.in cap. ex parte de rescrip.* in licentia testandi, quæ expenditur per viam sacræ pænitentiarię, poni clausula quod de immobilibus ex fructibus ecclesiæ acquisitis, & acquirendis, parce vtendo, per clericum possit in remunerationem seruitiorum, & funeris im-

impensas disponi; pro quo non esset necesse obtinere disponendi licentiam, si taliter acquisita essent effecta clericorum, non ecclesiæ.

Per quæ videtur constare, quod acquisita de redditibus, & fructibus ecclesiæ sũt ipsius ecclesiæ, & ipsius ecclesiæ effecta, & sunt ad libitum clericorum, vel prælatorum, vt de illis prout sibi placet canonice dispo- 17 nant, & dispensent, quoad canonicam dispensationem, quia dicit *Innocen. in capit. cum super. de caus. possess. & propriet.* quod quæcunque homines ecclesijs offerunt, 18 oblata Deo dicuntur 12. *quæstion.* 2. nulli. & secundum aliam opinionem dicit, quod ecclesia, idest fidelium congregatio, habet huiusmodi rerum possessionem, & proprietatem. Vndè per eundem *Innocen.* si inueniantur aliquando hæc bona Deo oblata, esse Episcoporum, vel prælatorum, vel capellanorum, debet intelligi, quod sunt eorum, quoad gubernationem, dicuntur etiam esse illa pauperum quoad susten- 19 tationem, quia de eis sustentari habent pauperes. vt 16. *quæstion.* 1. *capit. quoniam*. subdens idem *Innocen.* quod hæc 20 bona propter vtilitatem communem, diuisa sunt in ecclesijs diuersorum locorũ, auctoritate Pontificum, & episcopis, & alijs prælatis concessa extitit administra- 21 tio eorum. 12. *quæstio.* 1. videntes, & *cap. præcipimus.* sequitur *Abb. d. capit, cum esses col* 13. vbi dicit, quod illa opinio est præstantior, quod dominium rerum ecclesiæ est penes Deum, pro quo inquit est *optimus text. in capitul. cum ex eo de electio. lib.* 6. ibi de Christi patrimonio sublimatis. Item, quia homines offerentes ecclesiæ, habent respectum ad Deum, &c. & de huiusmodi acquisitis idem dicendum puto, quod diximus sup. de rebus ecclesiæ, & ista procedunt in acquisitis ex fructibus beneficiorum, in quibus clerici, vel prælati habent limitatam potestatem, quia secus est in acquisitis ex fructibus pensionum, vel distributionum quotidianarum, quæ acquiruntur etiam per dominium clericis, & in quibus diximus supra clericos habere omnimodam, & ad libitum suæ voluntatis potestatem, ac posse disponere de illis veluti rusticus potest de lucro diurni operis, vel laboris, pro hoc 22 facit, quia Sixtus Papa quartus, & Alexander Papa sextus vt in *bul. d. Alexandri sub Datum Romæ*. 1494. *pridie Nonis Octobris. sui pontificatus anno tertio.* per suam, quam edidit constitutionem determinauit quod curiales, & personæ degentes in vrbe, & ab vrbe ad. 10. miliaria, possent disponere pro libito in vita ipsorum, & mortis articulo, & etiam ab intestato relinquere de palatijs, ædificijs, ac bonis immobilibus quibuscunque censibus, bonis emphitheoticis, & alijs quibuscunque iuribus de officiorum, ac beneficiorum ecclesiasticorum fructibus acquisitis, & acquirendis, dummodo non pertineant ad ecclesiam alia via, quam ex fructibus, & quam, vt ex fructibus acquisita; quam constitutionem confirmat, & innouat *Iulius Papa sec. anno.* 1507 13 *Kalen. Ianuarij. anno quinto;* propter quod dico, quod si de acquisitis ex fructibus, conceditur curialibus per specialem concessionem, & gratiam posse disponere, quod regula videtur esse in contrarium, quod sint de iure disponi prohibita; quia limitatio, & exceptio firmat regulam incõtrarium, quia limitatio præsupponit regulam.

Idem firmat Pius quartus in fauorem curialium, & incolarum vrbis, per suam *constitutionem*, quæ, incipit *bulla confirmationis. Nonis February.* 1560. *anno secundo.* Et quamuis clericus possit de aliquibus 23 disponere ad libitum, hoc tamen non potest in multis casibus in quibus, tenetur, & est obligatus ecclesiæ: puta si dolo, vel culpa ecclesiam læsit, intelligendo tamen, vt per *Innocent. in capitul. cum in officijs. de testament* de culpa non leui; quamuis ipsum teneri etiam de culpa leui sit *text. apertus in leg. quicquid C. arbit. tutel.* fac. *text. in leg. si res ff. de administra. tutor. & glos. in cap. ea. quæstion. de off. ordin.* 24 tamen eadem *glos.* dicit quod non tenetur de negligentia: nisi crassa, idest lata, quæ tamen negligentia est culpa: vnde videtur, quod teneatur de leui culpa, si deliquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia. Item videtur non posse disponere, si de bonis ecclesiæ alicui fecit gratiam, per *Innocent. dicto loco*, vbi allegat. *l. ostendimus. ff. de fideiussor. tutor. &* C. *eodem. l.* 2. *& vltimo*. Tertio si passus est rem ecclesiæ propter negligentiam suam præscribi, secundum *Abb. in capitul. ex præsentium de pignor. per text.* quem allegat in *capitul. placuit el* 2. 16. *quæstion.* 3. Quarto si fructus, & redditus eccl. conuertit in vsus inhonestos, *quæstion.* 4. *capitul. primo*. Quinto in casibus, in quibus dicitur, quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenetur ad satisfaciendum San. ecclesiæ, antequam

aliud disponat, quoniam prius sunt soluenda debita, quam beneficia sit præstanda, sicuti magis tenetur homo soluere creditori cęteris paribus, quam amicis bene facere: sed est aduertendū, quod si fructus distributionum quotidianarum, & huiusmodi sunt clerici quoad dominium, & quo ad omnimodam dispositionem in vita, & in morte, est quoque necessario dicendum, quod quęcunque quæ de talibus acquirunt clerici, quod omnino pari modo faciant sua, ac de eis pro libito, vt de suis bonis proprijs possint disponere arg. eorum quę dicta sunt supra à contrario sensu, quod vt acquisita de ecclesiæ fructibus, qua non sunt clericorum, efficiuntur ecclesiæ; non clericorum, ita acquisita de fructibus; qui sunt proprij clericorum, non ecclesiæ, efficiantur clericorum, & sint ad eorum liberum arbitrium, & dispositionem &c. acquisita verò de pensionibus, & pensionum fructibus, per *Bullam Sanctissimi Pij quinti*, videntur non acquisita clericis pensionatijs, sed nomine appellatione spoliorum, vt per eandem *bullam editam anno* 1567 *3. Kalendis Septembris qua incip. Pius &c. Romani Pontificis &c.*

Omitto dicere de rebus patrimonialibus, & alijs aliunde, quam ab ecclesia licite tamē acquisitis, de quibus clericus potest pro suo libito disponere *capit primo cap. quia nos capit. relatum el. 2. §. caterum, & per Abb in capit. cum in officijs de testam. 12. quæstion. 5. capit. primo, & capit. episcopus, & qu. ubi per totum, & per Bal. conf. 80. volum. 5. incip. ad euidentiam. & consil 313. vol. 2. Capol. consil. si incip In Christi nomine.* licet videatur contra, per *tex. in capit. clericus 12. quæst* 1. vbi videtur pro-

25 hibitum clerico habere propria, & bona particularia, sed id est secundum iura antiqua; sed si clericus vel prælatus non habet filios vel cōsanguineos, videtur quod omnino teneatur ecclesiam instituere, & quod ecclesiæ extraneum præferre non possit *capit. episcopus qui 12. quæstion. 2.* ibi alium quam ecclesiam non relinquat hæredem: sed dic quod ille *tex.* loquitur de consilio non de præcepto. vt *glo. ibidem*, nec potest liberè disponere, & ista est communis opinio. *Barba. in tract. de præstan. Card. 3. quæstion. 6 fabrica prima partis versi nunc nemo, Iul. Clar. libr. 3. §. testamentum versic. circa bona.*

Deuenio ad aliud caput principalis distinctionis; & videtur, quod in testamento, vel alia vltima voluntate clericus, sine prælatus non habeat liberam auctoritatem in fructibus ecclesiæ, vel rebus aliàs ecclesiæ acquisitis, vel illius contemplatione comparatis. *capit. fixum 12. quæstion. 5. capit. cum in officijs. capit. ad hæc. de testamen. per Innocen. in capit. cum in officijs. de testamen.* immo secundum eum, nec etiam in rebus emptis de redditibus ecclesiæ, quem refert, & sequitur ibidem *Cardinal Zabarel.* item ibi *Hostien.* per illa verba, idem dicendum est de rebus; quas emerunt de redditibus suę ecclesiæ; quod de ipsis non posset testari: nam, vt supra dictum fuit, multæ auctoritates *glo.* sunt quod clerici in huiusmodi comparantur, & comparari debent vsuarijs, aliquæ verò vsufructuarijs, & *glo. in capit. duo sunt 12. quæstion, 1.* dicit quod clerici sunt domini fructuum collectorum, & licet habeant in illis proprietatem, tamen illos non possunt in morte alicui largiri ratione testamenti, licet aliquid possint facere intuitu eleemosynæ, *cap. quia nos. cap. ad hæc, de test* sicut dicitur dominus rerum, hæres per fidei commissum restituere obligatus; qui tamen nihil alienare potest, *l. deductum §. vltimo. ff ad trebel & l. quidam in. §. si quis. ett tex. in capit. primo de testam. in fi.* ibi. quicquid verò Ecclesiæ ante ipsius consecrationem fuisse cognouerit, vel prędictum Episcopum in Episcopatus ordine acquisisse, eiusdem Ecclesiæ dominio consetuetur. Vbi *glo in ver, acquisiuisse tex. in d. capit cum in officijs in fine* ibi sue intestati decesserunt, siue alijs conferre voluerint &c. Vbi neque per viam testamenti; nec alio modo possunt Clerici de acquisitis intuitu Ecclesiæ disponere. *tex. in capit. ad hæc. ibidem,* de mobilibus per Ecclesiam adeptis non possunt Clerici de iure testari, possunt tamen aliqua, eleemosynæ intuitu, non ratione testamenti erogare, *text. in capit. quia. ibi.* de his tamen, quæ consideratione Ecclesiæ perceperunt, nullum de iure possunt facere testamentum. vbi *glos.* dicit, quod Clerici de rebus ecclesiæ nullum possunt facere testamentum, cum eorum proprietas non sit sua: cum solum vsum habeant, & tantum victu, & vestitu contenti esse debent, & totum superfluum erogandum est pauperibus, moderatam tamen donationem causa seruitij recepti facere possunt, cum Clericus, quasi filio familias comparetur, qui non potest facere testamentū: nisi de castrensi peculio, per iura, quæ allegat. est consiliū Bal. in

conf.

conf.313.incip.pramittendum. vol. secundo. vbi dicit; quod bona acquisita per clericum intuitu Ecclesiæ non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato est *tex in cap. velatum el secundo. de testa.* vbi bona mobilia, & immobilia per Ecclesiam acquisita, post Clerici defuncti obitum, ad Ecclesiam deuolui 26 debent, & in *§. licet,* habetur; quod licet Clericus de mobilibus de iure disponere 27 non possit, tamen de his potest aliquid conferre pauperibus, locis religiosis, & illis; qui honesta seruitia Clerico viuenti impenderint, vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitij meritum, est *tex. in cap.* 1 2.3. 12. *q. vltima.* vide *Abb. in cap. cum in officijs* vbi dicit quod de bonis intuitu Ecclesiæ; vel de illius facultatibus acquisitis non potest testari Clericus, nec aliter de ipsis bonis disponere, nisi in casibus per eum ibidem enumeratis, puta si 28 clericus, vel prælatus tantundem de suo ecclesiæ contulerit, quantum ipse velit relinquere de ecclesiæ facultatibus, & etiam 29 in simili dicitur per *Soci conf.* 13. *primo vol. num.* 39. quod rector ecclesiæ potest testari de expensis factis per eum causa ecclesiæ, & quod dicitur; quod clericus possit testari de rebus ecclesiæ, si tantundem de suo confert ecclesiæ. Intellige, si confert tantundem ante alienationem, non si post, quia tunc videtur facere ad euitandam pœnam depositionis, & talis damni restauratio, vel compensatio sibi non proderit, per *Abb. in cap. cum esses, vers.5. principaliter. circa fi. vol. antepen. de testa. in repet.* secundo loco per eundem *Abb.* potest testari si hoc habet consuetudo. tertiò in donatione intuitu elee- 30 mosynæ, quæ... quando clericus vult remunerare seruitia; vt ibi per eum. quia dicit *Abb. in capit. relatum. el secundo. 4. colum.* quod bona præbendarum sunt ecclesiæ, & quanquam fint diuisa per præbendas, per hanc diuisionem non perdunt naturam suam; quia bona ecclesiæ cedunt pijs vsibus, non autem; vt canonicus possit de eis testari ad libitum, pro quo vide *Imol in capit fin. de praben. 4. colum. versic. an Canonicus*: *Archidiac. 12. quæstion. 5. in summa.* vbi disputat an valeat consuetudo quod clericus possit testari de fructibus perceptis, & quid de percipiendis, *Specul. de statu. monia. versic.* 63. & de illa consuetudine, quæ dicat dominus *Anto. in capit. relatum. tertia col. eod. tit. de testam.* & per *Cardinalem quæstion.* 79. & ibi quid si clericus gabeat patrem &c.

Curiales verò, & incolæ Romanæ Curiæ, & vrbis Romæ, possunt de quibuscunque bonis per eos acquisitis, etiam ex prouentibus beneficiorum, & officiorum ecclesiasticorum, ac etiam ex illicite acquisitis in vrbe, & districtu existentibus, tam in testamento, quam ab intestato disponere, & relinquere respectiue, concessione generali per præallegatam *bullam Alex. 6. sub Dat. anno 1644. Non. Octobris, & per bullam Pij Quarti sub titulatione Bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum incolarum, & curialium vrbis. Non Februarij.* 1560. *& Iulij.* 3. 1549 *sexto idus Martij, quarum tenor videlicet Iulij & Pij sit infra descriptus;* sed illud priuilegium disponendi de huiusmodi, & relinquendi hodie non habent incolæ, & districtuales vrbis; si fuerint beneficiati beneficijs personalem residentiam requirentibus, si extra residentiam decedunt, per *constitutionem* eiusdẽ *Pij Quarti sub Dat. Romæ anno* 1564 *septimo Kalend. Decembris,* contra non residentes editam; quorum bona ex ecclesiasticis fructibus acquisita, applicat Cameræ apostolicæ, rescissa, & sublata eisdem licentia generali eis concessa, & speciali si quam obtinuerint; quam eis solùm reseruat, si resideant; prout in bulla prædicta in qua etiam irritat, & annullat testamenta, & alias dispositiones quæ iam factæ forent, cuius tenor est infra descriptus in quæst. de licentia testandi; de acquisitis verò ex iniunctione pœnitentiarum per sacerdotem iniunctarum, ex quo ecclesiæ acquiruntur per *Innoc. in cap. cum inter. de verb. sig.* non potest clericus testari, vel alias disponere, pulchre *Abb. in cap. reprahensibilis col. 3. numero* 18 *de appellat.* vbi dicit quod ipse semper tenuit illam opinionem: quod clerici non faciunt fructus beneficiorum suos, ita quod possint de illis testari, vbi vide pro eo, an condemnato clerico pro aliquo debito, possit fieri executio in illa parte fructuum beneficij, quæ stat pro victu, & vestitu illius: & vide *Bal. conf. 374. secundo vol.* quod intellige tamen, quando sacerdos esset principalis curatus, qui intuitu ecclesiæ, ex pœnitentijs iniunctis acquireret; sed vbi esset capellanus, vel canonicus, tunc bene potest de taliter quæsitis disponere, & testari secundum *Dominum Antonium de Butrio* secundum quod refert *in capitul. requisisti. de testamento,* refert *Dominus Nicolaus de*

Bal in tracta.de successio.ab intesta. cler. §.finita verò videretur; & in materia vide eundem *Bal in authen.licentiam,C.de episcopis,& cler.* vbi distinguit quod,aut bona prælati propria, & ecclesiastica sunt distincta; & tunc de proprijs potest testari,de ecclesiasticis autem non,12.q.2.sunt manifestæ; aut sunt communia, & sunt communiter acquisita ex redditibus proprijs,& redditibus ecclesiæ, & tunc dicit *Innocen.*quod quia difficiles,& quasi impossibiles sūt probationes testium,vel in-32 strumentorum,scilicet quid,& quantū de redditibus ecclesiæ,& quantū de suo proprio emerit; ideo iudex in hoc facto multū ex præsumptionibus procedet,& arbitrabitur,quid sit patrimonium suū,& quid sit redditus ecclesiæ; itē quid lucratur de artificio,seu doctrina,& alia similia;& sic videtur *tex in capitulo sacerdotes.12. qua. 4* cū ergo apparet per subtilitatē iudicis, quid sit proprium,& quid ecclesiasticum; ergo sequitur de necessitate, quod in proprijs iudicabitur testamentum valere,sed in ecclesiasticis non valere, secundum *Innocen.d.capit.in officijs*;aut bona non sunt distincta,nec communia, sed sunt omnino incerta ad quem pertineant,& vnde proueniant,& tunc stamus (inquit) præsumptioni huius *authen.*nam quicquid prælatus reperitur possidere post prælaturam; & non constat de titulo, vel possessione 33 antiquiori,præsumitur esse ecclesiæ,& nomine ecclesiæ possidere. Vnde prælatus de his testari non potest, nec aliquis alius administrator ecclesiæ, nec etiam Rector hospitalium: vt ibi per eundem *Bald.* quia si nihil e cōtra probetur,in dubio est præsumptio quod sint ecclesiæ acquisita, per *Io.And.in capit.3.de testam.* quē sequuntur cōmuniter *Doctor.* vt per *Socin. consil. 91.lib tertio.Corne.consi.*88.dicit hanc esse communemopinionem *libr. 2. & consil. 314.& consil.*288.*libr.4.*bene verum est, quod si probetur quod clericus habebat patrimonium,vel officium,vel exercitium aliquod, vel aliquid aliud ex quo potuerit illa acquirere, præsumitur acquisiuisse secundum quod magis verisimile est, & in hoc concordant communiter omnes, per *Cornel.consil* 83. *libro* 2. & ideo hoc casu esset bonum habere iudicem fauorabilem; sed hoc non videtur ita indistincte tenendum, quia id dicendum videtur tantum de fructibus, & acquisitis de beneficio administrationem habente, non alio,quia *glo. in capitul.præsenti,de off.ordin.in 6.& Hostien.in cap.fin.de peculi cler.*distinguunt; quod videlicet,aliud sit in clerico habente administrationem, & aliud in non habente,& simpliciter,ac personaliter beneficiato; quia habens administrationem quam diu viuit, & sanus est comparatur vsufructuario,vnde donare potest,sed moderate, *not.in cap. caeterum,de donat.*& habet plus etiam, quam habeat vsufructuarius, quia qualitatem terræ mutare potest,puta de aratoria, vineatam facere,nec tenetur satis dare datis fideiussoribus, vti tenetur vsufructuarius, vt not.in *cap fin.de pignor.*& ex quo incipit infirmari comparatur vsuario, licet hoc plus habeat,quod potest eleemosynam facere; si verò non habet clericus administrationem, sed est simpliciter, & personaliter tantum beneficiatus,quantū ad fructus suos faciendos, omninò videtur comparari vsufructuario; vndè & quamuis infirmus sit,semper facit fructus suos vsque ad diem obitus sui, & de ipsis testari potest,*arg.cap.requisiti,§.illud, de testam.*& hoc seruat(inquit) consuetudo, quæ quasi vbique obtinet generalis;subdens *Hostien.* quod etiam canonici fructus perceptos de præben.suos faciunt,& inde testantur; in quibus tamen si decedat clericus sine testamento,æquum est, quod ei ecclesia succedat.Vbi posita quæstione; quinam fructus ecclesiæ sint, de quibus Clericus testari non possit, post multa concludit, quod clericus separatos tantum,& reconditos fructus facit suos, quia præter istos alij omnes pertinent ad ecclesiam, sic enim est in vsufructuario; cui talem clericum duximus comparandum,id quod inquit procedit,nisi aliud sit de speciali statuto,vel consuetudine, quæ debet attendi, nisi per eam nimis graue-34 tur ecclesia,si de ea appareat. hanc distinctionem videtur approbare *Io.Andr.* qui nihil contradicendo ibi pertransit,& eam sequitur *Rot.decis.*855.*in antiquis, incip. cum Camera Apostolica.* ibi; quia talis beneficiatus non habens administrationē omnes illos fructus,& prouentus perceptos in vita; adeò facit suos; quod potest de illis testari, & nisi testetur de illis, ab intestato ei succedit ecclesia;hanc opinionem *Anton.& Imola in dict.cap.fi.*dicunt esse in practica receptam, *Abb.in cap. reprehensibilis,de appellat.in additio.nu.*20. *& in cap.fin.de pecul.cler.in cap.peruenit, de fideiussor.* videtur attestari ita esse de communi consuetudine; licet ipse aliter teneat. Sequitur *Guido Papa conf.*110.vbi quærit,an clericus possit testari de fructibus

bus suorum beneficiorum, & spolio. ibi: Et hæc vera sunt in simplici clerico, vel sacerdote administrationem, vel curam animarum non habente, episcopus verò, vel Abbas, vel alius habens curam animarum testari non possunt, nisi de his, quæ ante eis obuenerunt iure consanguinitatis vt *authen. licentiam*, *C. de Episcopis, & Cler.* Ita dicit in *decisio. Grationopolitan. d. loco*, & ita esse de consuetudine communiter obseruata dicit *Butrius in cap. peruenit. de fideiussor. Corne. cons. 314. lib. 3. Imol. cap. fin. de pecul. cler* vbi etiam *Calder. Imola cap. relatum. el segundo in fin. de testam. & capit. requisisti. num. 45. in fin. & capit. quia nos.* vbi dicit, quod ita communiter seruatum, & tenetur hanc esse communem opinionem idem *Imola. d. cap. peruenit, de fideiussor & Boer. cons. 48.* dicit quod illam *glo.* sequuntur communiter omnes scribentes.

Ista distinctio *gloss. & Hostien.* non placet *Abb. in cap. fin. de pecul. cler.* & in *cap. cum esses, in repet. de testam. vers. secundo principaliter.* vbi nullam facit differentiam, an fructus, vel acquisita sint intuitu beneficij habentis administrationem, vel beneficij simplicis administrationem non habentis; quia talis distinctio non probatur iure: quia Canonicus, qui est simpliciter beneficiatus, habet præbendam; vt ex illa primo necessaria victui percipiat, & quæ supersunt suis necessitatibus deductis, in communi vsu ecclesiæ expendat, nec iura in quibus (inquit) fundatur ista distinctio maxime in *cap. requisiuisti.* probant illam, cum loquantur de Canonico, & sic de simplici beneficiato, per multa, quæ adducit in *d. cap. fin. de pecul. cler. & d. cap. cum esses*, vbi examinat istam quæstionem latè per multa contraria; eandem reprobrat idem in *d. cap. cum in officijs, de testam.* & in *cap. secundo, de decimis.* eandem reprobat *Archid. in cap. statutum, §. assessorem, de rescript. in sexto. Innocent. in cap. indectorum, de ætat. & qualit. Domin. & Fran. in d. cap. præsenti, Barba. in tractat. de præstan. Cardin. 2. part. q. 3. num. 80. idem in cap. requisisti, de testam. idem in cap. fin. de pecul. cler. Card. Zabarel. in d. cap. fin. circa finem*, ibi, tamen tales distinctiones iure non probantur; eandem opinionem dicũt esse veriorem *Imol. d. cap. fin. & Bertran. in consil. 258. vol. 2. Ias. cons. 75. volum. 3.* quos refert *Didac. Couarruuias in capit. cum in officijs. de testam* & quod clericus non possit de fructibus suis beneficijs testari; tenet simpliciter *glo. in cap. fin. de pecul. cler. in ver. obitus*, & hanc opinionẽ dicit communiter teneri *Cardin. ibidem* refert *Bolognin. in additio ad cons. Io. de Anan. 87. Nicol. de Vbal. de success. ab intest. vltima particula, post num. 19. versic. non obstant.* quod in quibuscunque redditibus beneficiorum, clerici in morte æquiparantur vsuario potius, quam vsufructuario, & quod hæc videtur magis communis sententia Doctorum, Et *Ias. dict. cons. 75.* quod est magis communis opinio quod clericus siue habet administrationem, siue non, indistinctè prohibetur testari, siue illi succedat ecclesia, vel successor. Et dicit *Gemin. in cap. præsenti, de off. ordin. lib. 6.* quod *Archid. in cap. statutum, de rescrip. eo. lib.* tenet, quod clerici non faciunt fructus suos, qui supersunt, deductis expensis, per *tex. in cap. primo, 12. quæst. 3.* & ita intellexit *Bartol. Brixie.* illum canonem, & sic patet, quod res acquisitæ de bonis ecclesiæ non sunt clericorum; quia Clerici debent, ea quæ supersunt deductis necessarijs, in pauperes erogare, alias iniquè agunt, & quod acquisita sint in prouisione ecclesiæ, patet per *tex. 12. q. 1. Episcopi.* & consequenter de acquisitis solus vsus competit eis, licet fateatur quod Clerici sint domini fructuum perceptorum, & habent eorum proprietatem,

1 quantum ad fidem, & debitam dispensationem, sibi, & suis faciendam, id quod verum credit *Gemin.* quia Clerici non dicuntur domini, sed procuratores, pro quo optimus *tex. 12. q. 1. cap. clericus.* tenet *glo. in cap. quia nos, de testam.* & dicit, quod Clericus non habens administrationem, sed simpliciter, & personaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vsufructuario, quantum ad faciẽdum fructus suos, & de ipsis perceptis testari potest, & ei ecclesia succedit quantum ad hos ab intestato, secundum *glo. d. cap. præsenti, de off. ordin. in 6.* glosam (inquit idem *Gem.*)

35 quidam sic intelligunt, quòd quilibet habens beneficium simplex testari possit, quod dicunt falsum esse, & contra *tex. in cap. relatum*, qui loquitur in canonico, & consequenter in habente simplex beneficium, qui tamen, vt ibi patet, testari non potest, sed hoc (inquit idem) & ego fateor; sed *glo.* rectè intellecta est verissima; & id non dixit; sed dicit, ad hoc, quòd beneficiatus possit testari, tria requiruntur; primo quod non habeat administrationẽ; secundo quod beneficium, quod habet sit simplex; tertio quod illud, quod obuenit, obueniat sibi personaliter tantum; & consequen-

fequenter, quòd fructus,quos ex beneficio,vel occafione beneficij percipit, fint ei conceffi ratione ftipendij perfonalis tantum.quibus tribus concurrentibus po terit teftari. Et ex his infertur, Primo, quòd canonicus habens præbendam diftinctam in ecclefia, de fructibus eius teftari non poteft, cum habeat adminiftrationem,id,quòd voluit exprefsè *Innocen. in cap.nonum genus,de decim.* & eft cafus in *d.cap.relatum.*Secundo,quòd Canonicus teftari poteft de quotidianis diftributionibus; quia dantur propter ftipendiū perfonale,& pro diurno labore,vt in *cap. primo,de cler.non refid.lib.6.*vndè de hoc teftari poteft,ficut mercenarius,& rufticus de lucro operis diurni, & ita intelligi poterit ifta *glo* quia talis quoad iftas diftributiones,eft beneficiatus fimpliciter, & perfonaliter; quia dantur pro ftipendio perfonali tantum,nec habet rerum administrationem. Vndè tales diftributiones foluuntur per capitulum fingulis, & hanc partem videtur tenere *Abb.* dicens, quod ea, quæ recipiet Clericus Intuitu feruitij perfonalis tantum, tranfmittit ad fucceffores. Et tertiò quòd fi præbendæ non funt diftinctæ in ecclefia quia omnia veniunt in communi, & poftea diftribuuntur fingulariter tantum pro quolibet, quod etiā de iftis pcffit de iure teftari.Et 4.quòd habens capellanias in ecclefia ad nutum amouibiles quæ non dantur in titulū,fed datur certum ftipēdium in anno in pecunia,de tali ftipēdio teftari poffunt, *c. quia nos,e.s,elatum,de teftam.* quia datur eis intuitu perfonæ pro fuo labore.& fic alio modo intelligi poteft *d.glo.* quia tales funt fimpliciter, & perfonaliter beneficiati,abfque alia adminiftratione. Et quinto infertur,quod facerdotes, qui funt in confortijs ciuitatum, ficut Bononiæ; vbi habentes benēficium in ciuitate, ponuntur in quibufdam confortijs, & vniuerfitatibus, & conueniunt in certis Ecclefijs,ad certam miffam celebrandam,habentes poffeffiones illi confortio deputatas,de quarum fructibus datur tantum venienti ad illam miffam, de talibus poffunt teftari,quia dantur ratione feruitij perfonalis, & non principaliter intuitu ecclefiæ vt per eundem *Gemin.in d. cap. præfenti:*& diximus nos fupra per totam præfentem quæftionem,vbi dicimus. quod diftributiones quotidianæ acquiruntur recipienti,etiam quoad dominium, & recipiens taliter acquirit,quod eas facit fuas, qualiter vfufructuarius, qui fructus perceptos donat,ac ad hæredes,tam per vià teftamenti,quam ab inteftato tranfmittit merito etiam poterit dici idem de iftis diftributionibus,quod illas perceptas,& In cratas licet non perceptas, ac ex illis acquifita,ad hæredes tranfmittere poffit ex teftamento; fed vt dico per *Breue Pauli IV. Epifcopo Torcellano Thefaurario 8. Februarij 1556.& Pij IV.Matthæo Minali die 30.Iulij 1560.*bona quæcunque ex beneficijs adminiftrationem habentibus peruenta,& ex fimplicibus beneficijs non difpofita ob facultatem teftandi ex priuilegio apoftolico,vel confuetudine in loco vigente habente,colliguntur, & colligi mandantur,vt fpolia; & eft eiufdem *Pij Quarti conftitutio anno 1560. 26. Maij,*quod teftamenta,& donationes,feu aliæ difpofitions per perfonas ecclefiafticas,etiam in fauorem piorum locorum factæ,non valeant.

Et ex his cum alijs fupra adductis videtur quo modo clericus, fiue prælatus poteft, vel non poteft de fructibus fuæ ecclefiæ teftari, aut alia voluntate difponere, & quod poffit omninò de illis,quæ fibi dantur ratione feruitij, ac eius operæ perfonalis ac de illis quæ ex reddit tibus ecclefiæ fibi obueniunt pro fuo,& fuorum victu,quam partem facit fuam taliter,quod

1 poteft difponere liberè fecundum *Didac. Couarruuias in fape d. cap.cum in officijs, de teftam.* fed intelligit *Abb.* quod poffit difponere de illa parte pro libito, vtendo tamen,& fruendo,& fi vtatur,vel fruatur: quia fi non vtatur,& fruatur, videtur fecus,per *d. Abb in cap.reprehenfibilis col 3. num. 18.de appellat.*per eundem in *capit. cum effet.2 lectura 9 col.verf.ad adducta. ibi.ad cap.Vnicum,&c.*per *Ioan.Andr. in cap.peruenit.de fideiuffor.* ibi redditus beneficiorum fcilicet,& præbendarum,quos fuos faciunt, de alijs enim non fieret folutio,cum nec illos obligare potuiffet,&c. pro qua etiam materia vide *Bal.in authen. licentiam.C.de Epifcopis.& cler.in fin.*vbi

2 ponit quæftionem,fi rector ecclefiæ percepit fructus, & potuit confumere plus quam confumpfit,donec viuit, an poteft difponere illos fructus ad pias caufas, & nunquid moriens poffit relinquere de eis in teftamento pauperibus,vel in fubfidiū terræ fanctæ,dicunt Canoniftæ,quòd non quia viuens æquipatatur vfufructuario, & ideò habet liberam adminiftrationem

3 fructuum; fed in morte affimilatur vfuario,qui fuum facit,quantum confumit non vltra; & ideò de talibus non poteft teftari,

ri, secundum Canonistas, qui (inquit) benè dicunt; quia in administratoribus, quales sunt clerici in rebus ecclesiæ, potètius 4 est ius in vita, quam in morte; quia, quòd clericus aliqua donare possit, non legare, est ratio secundum *Abb. in cap. ad hæc, de testam.* quia testamentum morte confirmatur, *cap. cum morte, de celebr. miss.* & 5 consequenter effectus confertur in tempus, quo clericus non est futurus prælatus ideò non potest de aliquo disponere in testamento, ex facultatibus ecclesiæ, quãdo autem vult disponere, dum viuit, modo faciat secundum canones, nõ prohibetur, quia hoc facit, tanquam administrator ecclesiæ; pro quo vide infra quæstionem, an Clericus de fructibus, &c. Et quod dictum fuit de distributionibus illud idem potest dici de pensionibus, vel de acquisitis de pecunijs pensionum, vt pensionarius possit proprio testamento disponere, de redditibus ex pensione ecclesiastica perceptis, 6 ac de pensionum terminis maturatis decursis, licet non exactis, ac etiam ab intestato ad legitimos hæredes, vel successores trãsmittere, per *Gig. in q. 52. suo tractat. de pension. Couarruuias in cap. cum in officijs, de testam. vers. octauo potest in fin.* Faciunt adducta per eundem in *capit. primo, §. cæterum, eod. tit.* sed vide, quæ adduxi contra supra suo loco hac eadem quæst.

Idem venit dicendum de acquisitis per clericum, vel prælatum ex propria industria aut labore etiam si presbyter, vel prælatus ea bona fuerit consequutus ratione ordinis sacri, nullo tamen prætextu beneficij, vel bonorum ecclesiæ, nempè pro celebrandis missarum solemnibus, aut ex stipendio alicuius prælati, vel alicuius principis, cum presbyter vti cappellanus seruierit: Item etiam, si seruierit, vti cantor, magister domus, vel à secretis seruiẽs scribendo, vel lector, discipulorum magi-7 ster, & huiusmodi, honeste seruiendu; de quibus dicimus in quæstione, quæ negoc. sint permissa, & interdic. cler. quia de acquisitis ex huiusmodi, vt licite acquisitis, liberè clericus potest testari, & suam vltimam voluntatem condere pro libito, quia sunt ei non ab ecclesia acquisita, per *Cyn. & Doctor. in authen. licentiam, C. de Episcopis, & cler.* vbi *Bal.* dicit, ex hoc etiam apparet, quòd simplices clerici, qui lucrantur ex proprijs laboribus, & nullã habent administrationem ecclesiarum, nõ pertinent ad istam authenticam, sed ad *authenticam presbyteros, C. eo.* vbi habetur, quod clerici possunt libere disponere de acquisitis per eos eorum industria, vel labore, vel aliàs, vt ibi, etiam donando, & testando, & per *Hostien. Anton. Cardinal. & Imol. in cap. quia nos. Abb. in cap. cum in officijs. vers. nota quòd clerici;* vbi dicit, quòd clerici de bonis acquisitis intuitu personæ, puta ex successione cognatorum donatione amicorum, industria clericorum, de his possunt (inquit) clerici liberè testari; & intellige de industria licita, qualiter diximus supra; quia si sit acquisitum 8 de illicita industria prohibita, & non permissa clerico, vltra dispositionem iuris communis, non potest hodie clericus de illo disponere, quia facit spolium, & vti spolium est applicatum Reuerendæ Cameræ, per *extrauag. Pij Quarti*, super hoc expressè, & particulariter factam, de qua diximus in quæstione, Quæ negocia sint permissa, & interdic. cler. vbi est tenor ex-9 trauagantis insertus. Et subdit *Abb. ibid.* Nota, quòd clericus etiam habens ecclesiam, sibi, & non ecclesiæ suæ, ex sua industria lucratur. Et in hoc differt à coniuge carnali, quæ operatur, & acquirit ad vtilitatem mariti, *l. sicut, de oper. liber.* & quòd de acquisitis ratione clericalis dignitatis, possit testari clericus, dicit, & tenet idem *Abb. in cap. cum offic. de testam. colum. 11. vers. quid autem*, qui (inquit) hoc conatur sibi, vt sit suum, & non contemplatione ecclesiæ, item hoc videtur sibi datum in recompensationem damnorum, quæ substinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuisset tantũdem acquirere, per ea, quæ ponit *Innocen. in cap. quoniam, ne præla. vic. suas. Barba. in d. cap. cum in officijs col. 4. Boer. decision. secunda Domin. in cap. præsenti, de off. ordin. in 6. Bolognin. in addition. ad Anan. cons. 87. Barba.* fatetur hanc esse communem opinionem in *cap. quia nos, col. fin. de testam. Corne. cons. 314. col. 3. vol. tert. Soc. consil. 91. 3. vol.* pro quo vide *glo. ordin. in cap. præsenti de off. ord. in 6. glo. in l. uxor marito, ff. de donat. inter vir. & uxor.* quã ponderat *Bart. in l. mancipia, C. si quis alteri, vel sibi:* illud tamen, quod clericus, siue sacerdus acquirit pro missis celebrandis, limitat, & intelligit *Abb. in cap. cum in officijs, de testam.* nisi, qui dedit, tanquam parrochiali sacerdoti dedit, quo casu cum esset datum intuitu ecclesiæ esset acquisitum, vndè disponere non potest; per quæ videtur, quod clericus in illis, quæ sua industria, vel labore, aut alias intuitu personæ suæ comparauit, habeat liberam testa-

men-

menti factionem, & hæc in clericis inferioribus; sed quid in episcopis, vt ad alia capita distinctione deueniamus. Et in 10 episcopis videtur esse secus, quia quæsita per episcopum post episcopatum adeptũ, ex propria industria non videntur sibi, sed ecclesiæ suæ acquisita; adeò quod nõ potest de illis nec disponere, nec testari, secundum *Petrum*, quem refert *Cyn. in authen. licentiam, C. de Episcopis, & Cler.* per quem *tex.* solum conceditur, quod possint disponere de acquisitis ante episcopatum, vel prælationem, & de acquisitis per successionem tantum cognatorũ, vsque ad quartum gradum; de reliquis verò qualitercunque acquisitis, non possunt disponere, sed acquirunt ecclesiæ, idẽ videtur tenere *Iacob. Butrigar. in l. sacrosanctæ, C. de Episcopis, & Cleric.* vbi dicit, quod episcopi testari non possunt de bonis post episcopatum, etiam ex propria industria personæ vtcunque acquisitis, cui opinioni videtur suffragari *tex. in dic. authen licentiam*, vbi omnia bona acquisita episcopo post episcopatum sunt acquisita ecclesiæ præter bona, quæ sibi obueniunt à cognatorum successione, quæ sibi non ecclesiæ acquiruntur; facit pro hac opinione etiam *tex. in cap. primo, de testamen. & in cap. primo 12. quæstion.* 1. vbi permittitur episcopis testari de bonis solum, quæ habuerunt ante dignitatem episcopalem, non de acquisitis post; nisi taliter acquisita obuenerint ex causa, vel iure sanguinis. Eandem opinionem sequitur *Barbat.* & illam defendit ab oppugnationibus in *cap. primo de testam.* & latius idem in suo *tractat. de præstan. Cardin. par te 1. q. 3.* contrarium tenet *Abb. in cap. cum in officijs*, ibi *Petrus* tamen, vt refert *Cyn.* dixit hoc procedere in clericis inferioribus, episcopus autem secundum eum lucratur ecclesiæ ex industria personæ; sed inquit mihi placet primum dictum indistinctè in clericis sęcularibus cuiuscunq. gradus; quis eadem ratio videtur in Episcopo; quę in alijs tenet *glo. in cap. primo de testam. in 6.* acquisiuisse, vbi dicit, quòd quicquid acquirit Episcopus de rebus ecclesiæ, ecclesię acquirit, secus est de alijs rebus, idest aliunde; quam ab ecclesia acquisitis, & *Abb. ibidem*, in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam episcopus acquirit sibi quicquid adipiscitur intuitu personæ, sicut dicimus in simplicibus clericis, & dicit hoc notandum; quia iura apertè h c non dicunt de Episcopo, sed potiùs contrarium innuere videntur *auth. licen-tiam*, &c. Sed tene (inquit) primum dictum tenet *Cornel. in consil. 314. col. 3. vol. 3.* vbi dicit, quòd talis opinio *Butr.* est communiter reprobata, idem dicit *Socin. consil. 91. 3. vol.* ex qua opinione infert *Socin.* quod Cardinalis testari potest de illo stipendio; quod à Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galer, quod vulgo à Romana Curia appellatur: *Le distri butioni del capello*, quia id non datur Cardinali, respectu alicuius ecclesiæ, sed respectu personę ipsius Cardinalis, qui ipsum Romanum Pontificem in regimine Ecclesię consilio, & industria coadiuuat, quia Cardinales, ideò Reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per *Hostiens. in cap. dilecti, el primo, de præben.* & quia Cardinales Sacrosanctę Romanę Ecclesiæ pręsunt eurę Ecclesiæ vniuersalis, *cap. bona, de postula. prælat.* & illius caput sunt, *Fab. de Monte in tract. de emption quarta parte principali num 28. Martin. Lauden. in tractat. de Cardin. q. 31.* Et ex hoc etiam aliqui inferunt; 11 quod Episcopi possunt testari de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipsis, & dantur ab his, qui sacris ordinibus initiantur, & insigniuntur; sed cum Episcopus pro ordinando nihil licitè recipiat, *cap. primo de simonia*; videtur, quod de taliter oblatis, & receptis non possit testari, si sunt illicitè acquisita, quia simoniace datum, & receptum, turpiter, & illicite acquiritur, per *Sanctum Thomam. 4. cap. art. vltimo, vers. ad quartum sup quarto cogita.* Et hæc opinio videtur esse melior, & pręualere opinioni *Petri, & Iacob. Butr.* quia ad *tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap primo de testam.* qui in contrarium, & pro *Butrigario* adducitur, respondetur, quia si rationem dictorũ Canonum consideremus, & perpendamus, idem est dicendum in Episcopis, quod in cæteris Clericis, ea etenim, quæ post dignitatem Episcopalem acquiruntur à Prę latis; ideò per illa iura adiudicantur Ecclesiæ, & Ecclesiæ esse censentur, quia de bonis ecclesiæ, & de redditibus ecclesiæ acquisita censentur per *tex iuncta glos. in cap. primo de pecul. cler.* quę ratio probatur efficaciter in *cap. fixum, 12. q. 5.* vbi statuitur, quòd Episcopus res de facultatibus Ecclesię comparatas, siue suo, siue alieno nomine non transmittat ad propinquos, sed ad ecclesiam deueniant, de cæteris verò pro libito suę voluntatis disponat, siue ante episcopatum eius fuerint, siue per eum in Episcopatu acquisitę: vndè *tex. in d. au-*

d. authen.licentiam,& in capitul. 1. *de test am.* ita eft intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas episcopus propria induftria acquifiuit, quod dicitur de rebus, quæ manifefte ei iure fanguinis obueneruut, vt per *Abb. & alios in d.locis*. Nec ideft intelligeudum in omni Epifcopo, nec de omni Epifcopo: quia fecus videtur fi Epifcopus fit regularis, qui non poteft difponere, nec teftari modo aliquo de rebus, per eum poft Epifcopatum acquifitis, cum talis acquifitio in Epifcopo regulari cædat Epifcopatui, dicit *glof. in capitul. primo. de teftam. in 6.* quam fequitur *Ioan. Andr.* licet contra *Hoftien. ibidem*. dicit enim quicquid dicat *Hoftien.* etiam, quod acquirit intuitu perfonæ epifcopus regularis acquirit epifcopatui &c. quem fequitur *Abb.* vbi dicit *Ioan. Andr.* tamẽ tenet cum *glof.* & melius, quia quic-
13 quid religiofus promotus ad prælatu am acquirit, prælaturæ acquiritur, vt eft *text. in capitul.vnico* 18. *quæftion.* 1. vbi habetur, quòd acquifita per Monachum fiue religiofum ante illius promotionem ad Epifcopatum, cædunt acquifita Monafterio per *Abb. in capitul reprehenfibilis,ex.*
14 *de appell. num.* 19. quæ verò ei obuenerunt poft adeptam Epifcopalem dignitatem, cædunt in acquifitione illius Ecclefiæ, & altaris, ad quod intitulatur, & fanctificatur: idem voluit *Feder. de Senis in conf. fiue quæftion.* 20 *& Calder. in confi primo de pecul.cler.* fequitur *Bald. authen. licentiam C. de Epifcopis, & cler.* ibi concludue autem loquendo de teftamento coram clericorum, vel prælatorum fic diftingue, aut eft prælatus regularis, & non poteft teftari, & fi effet Cardinalis, nam nulla dignitas liberat Monachum à fubftantialibus regulæ, & eft ratio, quia dignitas facit quem afcendere, fed liberari à fubftantialibus regulæ effet defcendere in deteriorem ftatum, vt hic aperte probatur &c. Idem fentit *Barb. ad Bal* ibi nota quòd prælatus regularis
15 non poteft teftari, etiam fi effet Cardinalis, vide *text. in capitul. quia ingredientibus te teftam.* & ibi *Dom. Anto.* limitat, nifi de licentia Papæ, & quid operatur illa licentia vide *Bal.in leg. fi quando. C. mand. Bald. in capitul.primo in fi. de cler. qui inueft. fac.* & dicit *Zabarella in capitul. fin. de pecul. cler. col. antepen.* quòd non eft ita lata conceffa difpenfatio
16 religiofis de rebus Ecclefię, ficuti clericis fæcularibus, tamen non eis puto, quòd valeat fi fint prælati, quia de fructibus habent liberam difpenfationem, *capitulo cæterum de donat.* quia Clericus fæcularis, & religiofus habens adminiftrationẽ æquiparatur, quoad difpenfandi poteftatem, *capitulo fin. verf. fed, & talis, de vit. & honeftat. cleric.* vbi optime probat. Idem *Zabarella in capitul. peruenit. de fideiuffor.* dixit illud *cap.* procedere in regulari, fed in alio differunt; quia prælatus fæcularis quicquid acquirit intuitu perfonæ, acquirit fibi, & ei fuccedunt in hoc
17 propinqui, *dict. capitul. cum in officijs.* prælatus verò regularis acquirit ecclefię, *capitul fecundo de teftam.* 18. *quæftione* 1. *cap. primo*, & not. *capit primo de inftit. in glo pen capitul. olim, de priuileg. el fecundo*, & alijs, vt ibi per eundem *Zabarel. d. cap. fin.* vbi multa pro, & contra adducit: & intellige de religiofo, qui profitetur tria fubftantialia regulæ, qui teftamentum facere prohibetur. *capit. fecundo de teftam.* 12. *quæft. prima*, non dicatis, fecus eft de
18 religiofo largo modo, qui ifta tria non profiteatur, vt per *Abb. in rub. de teftam, num.* 6. idem dicit *Zabarella in d capitul. cum in officijs.* ibi, procedunt hæc in Clerico fæculari fecus eft in regulari qui de nullis teftari poteft: & in materia dicit *Didac. Couarruuias in cap. cum in officijs, de teftam. §. vltimo* hinc poteft; quod moribus receptum eft, vt licentia quoad facultatem teftandi de fructibus ecclefiæ
19 fit tantum neceffaria Epifcopis, non alijs Ecclefiafticis, vndè Epifcopi magis aftricti videntur ad res Ecclefię cuftodiendũ, & conferuandum, ex quo alij clerici, etiam fine licentia poffunt difponere, & teftari pro fuo libito, vt dixit effe confuetudinem in Francia, & in Regnis Hifpaniarum, ac fere in toto orbe terrarum ab immemorabili tempore introductam; immo talem confuetudinem vti bonam, & laudabilem effe pragmaticis fanctionibus Caroli Cęfaris Hifpaniarum Regis confirmatam, ac illam feruari iuffam anno 1523. comitijs totius Regni habitis Pintiæ *capit.* 47. idem atteftare videtur *Petrus Duenas in fuis Regulis Regula* 366. *verficul. porro circa*; vbi etiam dicit, quod hodie per *extrauagant. Iulij Tertij* eft decifum, quod omnes clericis poffint de quibufcunque bonis, etiam intuitu ecclefiæ acquifitis in teftamento difponere; quam extrauagantem ego nunquam vidi, nec in caufis fpoliorum ab aliquo vnquam vidi illam adduci, aut allegari; immo contrarium femper feruari. Sed credo, quod dicat, & intelligat de motu proprio,

 eiufdem

eiusdem Iulij facro in fauorem incolarum, & curialium vrbis, cuius tenor est insertus in *bulla confirmationis innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis a Pio 4. edita Anno* 1561. quæ est in fine præsentis nostri laboris edita, vel quod intelligat de constitutione aliqua, quam ego non vidi: sed vide eum dict.loco; vbi facit quæstionem, an Clericus possit donare nurui, iam quod non potest instituere, vel donare filio. Sed quod dicunt isti docti viri de ista cõsuetudine ego valde dubito, quia contrarium vidi seruari in Vrbe Roma in causis spoliorum Clericorum extra Vrbem decedentium, pro tempore quo ego fui in Vrbe in huiusmodi causis Aud.Reuer.Thesaur.& in Ciuitate, ac Regno Neapolis Auditor Illustriss. Domini Nicolai Flisci Episcopi Sauonẽsis Sedis Apostolicæ in dicto Regno Neapolis Nuntij, & iurium Cameræ Apostolicæ collectoris à Pio 4 deputati, pro quo tempore semper collegimus iura Cameræ nec talis consuetudo, nedum ab aliquo vnquam fuit deducta sed nec allegata quidem; nec fuit vnquam aliqua habita differentia, vel consideratio, quo ad huiusmodi spolia inter Episcopos, aut alios Clericos. quia omnium spolia passim, & indistinctæ Camera colligit nisi decedens, vel fuit Episcopus, vel Clericus, obtinuerit licentiam à Sede Apostolica de bonis disponendi, id, quod ego, & audio seruari in Regnis Hispaniarum vt mihi fuit dictum à Reuerendissimo D. domino meo Leonardo de Marinis nobili Ianuen. Archiepiscopo Lancien. qui fuit in Hispaniarum Regnis Sedis Apostolicæ Nuntius, ac Cameræ Apostolicæ iurium collector à prælibato sanctæ memoriæ Iulio Tertio deputatus, sed bene audiui; quod in Regnis Hispaniarum per collectores, & commissarios Apostolicos colliguntur tantummodo spolia Episcoporum, & Archiepiscoporum magnorumque Prælatorum, non aliorum inferiorum Clericorum aut presbyterorum. Sed id etiam potest bene euenire conniuent a etiam collectoris, & commissarij, aut illorum tolerantia; super quo me remitto veritati. Sed de hac consuetudine, ac consuetudine, testandi vel disponendi de fructibus beneficiorum aliqua dicemus infra suo loco.

Credo quod per hæc sit dictum aliquid, quomodo Episcopus, vel Clericus secularis, vel regularis debeat, vel possit inter viuos, vel in testamento disponere de fructibus beneficij, de distributionibus quotidianis, de fructibus pensionum, de acquisitis opera, vel intuitu suæ personæ, ac de alijs obuenire possint Ecclesiasticis personis ab Ecclesia, vel aliunde: aut saltem quòd sit demonstratum vbi, & in quibus locis materia per Doctores pertractetur, ad quos pro casus contingentia recurri poterit, & quod etiam materiam sic intelligendo, & sic distinguendo, multa repugnantia sint concordata.

Vnde pro reconciliandis contrarijs pauca erunt dicenda: quia per eas quæ late dicit *Abb. in capitul. cum esses. vers* 2. principaliter, & per ea quæ diximus supra Clericus non est vsufructuarius, sed vsuarius: quia de fructibus non habet nisi pro suo victu, vnde illud quod dicitur: quod habet vsufructum, vel dominium intelligitur, quoad Canonicam dispensationem, quia cæteros fructus superfluentes, deducto victu, habet Canonicæ dispensare; quia quando malæ, & non Canonicæ clerici dispensant sunt prædones, *glos. in capitul. fin.* 12. *quæstion.* 1. *in glos. fi.* de quibus etiam potest Clericus alere filios, parentes, consanguineos, si egeant, & sorores, ac filias maritare, non potest tamen eos ditescere per *Abb. in capitu. inquirendum. de pecul. cler.* & quòd dicitur quod Clericus de redditibus potest donare, intellige vt dictum fuit moderate, & in casibus à iure expressis, & iura loquentia quod beneficiatus habens administrationem sit vsufructuarius, & vsufructuario æquiparetur, intelligũtur quoad hoc quòd finiatur morte, & quoad fidelem administrationem per *Rebuff. in praxi sub verbo saculare quotuplex.*

De distributionibus quotidianis, ac de illis quæ Clericus suo labore acquirit, etiam ratione sui officij, dummodo ei non detur vti Parochiali, dictum fuit quod vti de sibi acquisitis habet liberam administrationem. Quod verò dicitur, quòd de fructibus Ecclesiæ potest Clericus soluere debita particularia, licet *Abb* teneat contrarium, tamen *Gig. in tract. de pensio. quæ.* 39. dicit quod illis, qui hanc opinionem tenent sunt plures; quorum habet opinio præualere. Sed de hoc dicimus in Quæstione de debitis soluendis de fructibus Ecclesiæ, & spolio. Et quod dicimus: quod prælatus potest Ecclesiæ fructus locare, vendere, & hypothecare credimus verum si faciat, tanquam administrator, sed non sequitur propterea, quin pecunias ex tali venditione redactas, deductis pro se necessarijs, non habeat

Ca-

Canonicæ, vt tenetur dispensare; & pro recuperandis rebus ecclesiæ potest agere finium reg omnemque aliam actionem intentare, per *Abb. in capitul. cum super de cauf. poss. & propriet.* & quod dicit *glos. in summa*, 1. *quaestion* 1. quod Clericus potest fructus Ecclesię dare etiã porcis, non intelligas fructus illos, qui habent in pauperes, & in vtilitatem Ecclesię erogari, aut in alios pios, & legitimos vsus à iure expressos dispensari. Sed hos intellige; quos clericus sibi acquirit, & quos facit suos vere, vt diximus de his, quoa de distributionibus quotidianis, & de his, quos suo labore ratione sui officij Clericus acquirit; & quos pro suæ voluntatis arbitrio potest etiam proijcere, vt rem suam in qua potest esse moderator, & arbiter; nisi forte *glo.* intelligat de fructibus putrefactis, vel marcidis, qui bene porcis, & alijs bestijs dari, & proijci possunt. Et ad illud quod dicimus quod Clericus de fructibus beneficij soluit sua debita, dici pariter post, de illis fructibus, quos facit suos, quia secus est in fructibus, qui sunt conuertendi in vtilitatem Ecclesiæ, vt per *Abb. d. cap. peruenit de fideiuss. vers. in glos. in verbo.* vbi dicit quod hoc dictum quotidie allegatur in practica, vbi concludit quod ex quo cõmunis opinio inualuit, quo Clerici hodie appropriãt sibi omnes redditus; visum fuit Curiæ, & iudicibus melius esse, vt Clerici darent fructus suos creditoribus, quam vt dispergant in aliam causam. Et ad illud quod dicit *Couarruuias*, quòd Clericus voluptuose expendens redditus Ecclesiasticos, non tenetur ad restitutionem respondeo, quod opinio Abbatis est in contrarium, quod immo tenetur restituere de suo patrimonio, si habet, vt per eundem in *capitulo cum secundum. de praeben. & in cap. fin. de pecul. cler. in fi.* vbi dicit; quòd vt clericus non teneatur, fuit opinio *Archid.* quæ est opinio periculosa: ex quibus sit absolutum pro nunc quod volumus dicere in præsenti quæstione de potestate clerici circa fructus beneficiorum, & circa acquisita de fructibus.

Circa verò alia ex quibus hodie fiunt spolia, qualia sunt acquisita ex illicita negociatione per clericos, idem erit dicendum, quod diximus de fructibus ecclesiasticis data paritate terminorum quia per *extrau. Pij 4. super declaratione spoliorum anno* 1560. *sui Pontificatus anno* 1. *Nonis Nouemb.* fuit declaratum taliter acquisita, fuisse, & esse spolia, & vti spolia spectasse, ac spectare ad Reuer. Cameram, vnde cum sit de eis eadem ratio; quæ, & de acquisitis ab ecclesia, in eis debet eadem esse iuris dispositio *l. si socer. ff. solut. mat.* immo in illis arctius, & magis stricta procedendum esse, quam in ecclesiasticis, in quibus clerici habent liberam administrationem, & dispensationem fructuum in bene dispensando, quia ex forma Bullæ, non solum non videtur aliqua clericis dispensandi de eis, & disponendi relicta facultas sed omnino eis, tam in vita, quam in morte disponere interdictum expresse, & penitus prohibitum; super quo vide, quæ dicimus in quæstione: quæ negocia sint permissa, & interdicta clericis: vbi tenor bullæ est descriptus, ac super illiuš intelligentia aliqua diximus, ex quibus ad laudem Omnipotentis Dei, & illius Beatæ Matris, sit impositus finis præsenti quæstioni.

SVMMARIVM.

1. *Est standum consuetudini in dispositione fructuum ecclesiasticorum.*
2. *Tenere non debent quæ sunt contra ius habens perpetuam prohibitionis causam*
3. *Consuetudo irrationabilis non est attendenda.*
4. *Improbatur consuetudo; per quam distributiones quotidianæ dantur non interessantibus diuinis.*
5. *Non valet statutum; per quod minuitur cultus diuinus.*
6. *Fructus ecclesiarum debent distribui in stipendia ministrorum.*
7. *Clerici fructus ecclesiæ, vltra necessaria, non possunt in seipsos conuertere.*
8. *Consuetudo sacris obuians canonibus non debet attendi.*
9. *Valet consuetudo, quod clericus disponat de fructibus ecclesiæ, & de acquisitis de fructibus.*
10. *Valet consuetudo; quod propinqui succedant clerico ab intestato in rebus per ecclesiam acquisitis.*
11. *Canonicus absens percipiens, percipit contra ius.*
12. *Consuetudo dat iurisdictionem non habenti.*
13. *De consuetudine clerici disponere de acquisitis per ecclesiam sine licentia.*
14. *Prohibitio testandi est de iure positiuo.*
15. *Consuetudinem clericorum disponendi de rebus ecclesiæ approbat rex Carolus.*

16 *Valet consuetudo; quod fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus.*
17 *Consuetudo immemorabilis idem efficit, quod Principis licentia.*
18 *Consuetudo disponendi de rebus ecclesiæ intelligitur ad modica, nec se extendit ad magna.*
19 *Consuetudo disponendi de rebus ecclesiæ non se extendit ad immobilia.*
20 *Valet consuetudo, quod canonicus possit testari de fructibus percipiendis anno sequenti.*
21 *Consuetudo non debet afferre grauamen ecclesiæ.*
22 *Consuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauagan. suscepti.*
23 *Consuetudo in aliquibus ecclesijs Regni Neapolis.*
24 *In redditibus ecclesiasticis tantum habet iuris clerici, quantum sibi à canone permittitur.*
25 *Principes seculares non possunt constituere legem in rebus ecclesiæ.*

De consuetudine testandi; vel disponendi de fructibus, & rebus ecclesiasticis.

QVAESTIO IV.

VERVM quia in materia testandi de fructibus ecclesiæ perceptis, & percipiendis, dicunt quidam quòd debet maxime attendi illud, quod est in consuetudine, cui quoties de ipsa appareat est stan-1 dum, vt per *Hostien. in c. fi. de pecul. cler.* duxi esse ad propositum hic annectere quæ sparsim ex dictis doctorum in hac materia colligere potui. Quæ consuetudo videtur primo, quod in huiusmodi non sit aliquo modo attendenda; quia cum sit prohibitum expræsse à iure, quòd clerici de rebus ecclesiæ non testentur 12 *q.* 5 *§.* 2 *1. c. 1. 2. & 3 c. cum in officijs, & c. ad hæc de testam.* & illa quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis causam tenere non debent, 10. *dist. iudex. c. si diligenti. de for. comp. & l. non C. de leg.* ergo testamentum prætextu illius consuetudinis, quæ est contra iuris formam expressam valere non potest, quia talis consuetudo grauamen inducit ecclesiæ *c. 1. de cõsuet.* quæ cum sit irrationalis, & sic impræscriptibilis *eod titul. capitulo fin.* non est attendenda, secundo loco talis consue-3 tudo est omni iuri contraria, ideo valere non debet, per *tex. in capit. clerici. de iudic. & capit. nostram de probat. cum similibus.* Facit pro hac opinione, quòd clerici non possunt dare in morte, seu relinquere suis parentibus omnia mobilia, licet de hoc sit, & obtineat generalis consuetudo, quæ illos propterea non excusat, facit illud: quod dicitur clericos in rebus ecclesiæ non habere, nisi vsum, & vsuario cõparari, not. in *capit. si de pecul. cler. & 12. quæst 1. episcopi de rebus.* Facit illud quod habetur in *tex. in capit. vnico de cleric. non resid. in 6.* vbi improbatur consuetudo, per quam fuerat inductum, vt quotidianæ distributiones, quæ dantur tantum diuinis officijs interessentibus, darentur etiam non interessentibus: facit quia, si absit consuetudo; quod clerici de rebus 4 ecclesiæ possint testari, per hoc videtur aperta via ad minuendum Christi patrimonium, & ad minuendum cultum diuinum, & cum in iure non valeat statutum, per quod minuitur cultus diuinus, per 5 *tex. in cap. pen. de constit.* ita pari modo non debet valere consuetudo, quia istorum duorum de vno ad aliud, valet argumentum, imo ambo æquiparantur, *capit. primo. de constit. & capit. primo. de iure iur.* Facit *tex. in c. pastoralis. in principio de ijs quæ fi. à præla.* vbi dicitur; quòd prouentus ecclesiarum habent conuerti, 6 & distribui in stipendia ministrorum, quòd non erit vigore consuetudinis, si clerici ad hæredes illos testati, vel ab intestato transmittant, quia ministri non sunt, qui non seruiunt, prout possunt esse hæredes clerici defuncti, *cap. proposuit de fil. presbyt.* facit quod diximus supra, quòd clerici fructus ecclesiæ non possunt pro se ipsis vltra victus sui necessaria percipere, nec in suos vsus conuertere, vel ap-7 propriare, quia istud esset subtrahere per *Zabarel. cap. fin. col. pen de pecul. cler.* ergo multo minus in heredes transmittere per *tex. in reg. nemo plus iuris, de regul. iuris.* facit, quod consuetudo, quæ sacris canonibus obuiat, & aduersatur, non est attendenda per *tex. in cap. cæterum. extra de* 8 *donatio.* facit, quod quicquid acquirit sacerdos, siue clericus acquirit ecclesiæ, & ecclesiæ efficitur, ac statim illius dominio aggregatur, dicit *glo. in cap. cum in officijs. de testa.* ergo de eo clericus disponere non potest, per aliquam consuetudinẽ imo si in alium transfert, competit ad illud repetendum ecclesiæ remedium rei vendicationis, & alia quæ late diximus

supra

ſupra in multis locis in præcedenti quæſtione, per totam &c.

In contrarium multa facere videntur, quòd imo valeat, & admittatur conſuetudo, quę permittat clericis teſtari de fructibus eccleſiæ; tam perceptis, quam percipiendis poſt mortem, per aliquod tempus, quia, id videtur apparere per ea, quæ dicit *Hoſtien. in cap. cum in officijs, de teſtam.* vbi dicit, nemo prælatus, ſiue clericus, ſiue laicus de rebus eccleſiæ, etiam mobilibus teſtari poteſt, & pari modo de rebus, quas de redditibus eccleſiæ emerunt; niſi in compenſationem relicti tantumdem darent, vel aliud obtineat de conſuetudine: 9 idem dicunt, & tenent per eadem verba ibi *Innocen. Io. Andr. & Zabarella* allegãtes, quod talis opinio fuit *Hugo. per tex. in cap. ſi Epiſcopus, 12. quæſt. 5.* dicit in terminis *Abb in cap. cum tibi, de verb. ſigni.* ibi nota ex *tex.* præcedentem intellectum, quod valet conſuetudo, quod Clerici poſſint diſponere de bonis acquiſitis intuitu eccleſiæ, & quod propinqui ſuccedant eis ab inteſtato in huiuſmodi rebus, & tene, inquit hoc menti. Idem dicit, & tenet *Gaſpar. Calderin. conſ. 2. de pecul. cler. circ.* 10 *fin.* ibi puto concludendum, quod ſi loci cõſuetudo ſpecialis, vel eccleſiæ ſit, quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis à ſolo; illa ſeruetur alias dico, quod de iure eccleſia ſuccedit ab inteſtato, & ex teſtamento, &c. nam conſuetudo poteſt diſponere, quod conſanguinei ſuccedant ab inteſtato clericis, non ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam ſi ſint acquiſita intuitu eccleſię, vt not. in *cap. cum tibi, de verb. ſignif. in cap. ſi propter ſua, de reſcrip. libro 6. in cap. præſenti, de off. ordin. eod. libro, in extrauag. ſuſcepti Io. 22. de elect.* ſequitur *Nicol. de Vbal. in ſuo tract. de ſucceſſ. cler. ab inteſt.* in finalibus verbis fac. *tex. in cap præſenti. de offic. ordin. in 6.* vbi Epiſcopi, vel eorum ſuperiores, vel quiuis alij prælati prohibentur occupare, vel in ſuos vſus conuertere, vel auferre bona inuenta in eccleſijs vacantibus earum rectoribus morientibus, ſiue vacationis temporis obuenientibus, niſi hoc ſit de ſpeciali priuilegio, vel de conſuetudine legitime præſcripta, &c. facit quia canonicus abſens poteſt percipere fructus præbendæ 11 ſuæ ſi de hoc adſit conſuetudo, vt not. in *cap. dudum, el ſecundo, de electio. in gl. pen. & glo. in cap. conquerenti. extra de cler. non reſid. in ver. deſeruiat,* quod tamen eſt contra iuꝭ; quia ſi vult percipere, de iure debet eſſe præſens, & deſeruire, non autem abeſſe, d. *cap. conquerente, & cap. inter de appell. cap. peruenerit,* facit, quia conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti, & liberiorem adminiſtrationem, *cap. cum contingat de for. compet.* fac. quod dicunt quidam, quod cum clerici perſonis priuilegiatis comparentur, tollerari debet in eis conſuetudo ad inſtar aduocati fiſci, qui reſiduum ſalarij non exactum, & nõ maturum tranſmittit ad hæredes, *l. poſt duo, C. de aduoc diuerſ. iud.* fac. *tex. in capitul. ſi propter, de reſcript.* vbi patet, quod fructus primi anni poſſunt debere, etiam ſingulari perſonæ, & quod eccleſiarum conſuetudo, etiam in eccleſijs ſit ſeruanda, habetur in *tex. 12. diſt* illa. & *cap. ex parte. de conceſſ. preb. in fin.* imo dicit *Did. Couarruuias in capit. cum in officijs. de teſtam.* quod moribus receptum eſt, quòd epiſcopis tantum eſt neceſſarium obtinere à ſummo pontifice, vel à ſede apoſtolica licentiam teſtandi: ſiquidem omnes alij clerici ſine licentia, & libere teſtantur, & teſtari poſſunt, & in vltima voluntate pro libito ſuæ volũtatis diſponunt de omnibus bonis, quæ ex redditibus eccleſiarum ſunt adepti, & in eiſdem inteſtati decedẽtes ſucceſſores habent parentes, cæteroſque ab inteſtato venientes; & hæc conſuetudo à pleriſque damnatur, 12 ex eo, quia per *tex. in capit. relatum el ſecundo.* probatur conſuetudo tantum, quæ permittit clericis teſtari in pios vſus, in præmium ſeruitij exhibiti clerico viuenti; generaliter autem conſuetudo non recipitur, id quòd videtur approbari com- 13 muniter per ſcribentes in *capit. cũ in officijs & dicto capit. relatum.* & licet inquit hæc ſit magis communis opinio, tamen quando animaduerto, quòd iſti redditus eccleſiaſtici, de quibus agitur, aſſignantur ex diſpoſitione canon. miniſtris eccleſiarum ſeparatim ab alijs bonis, quæ in eccleſijs conceduntur ad veſtes, paramenta, ædificia, aliaque neceſſaria, quoties video, quod hæc prohibitio eſt inducta non de iure diuino, ſed humano, ego (inquit) non 14 poſſum conſuetudinem præfatam damnare; quippe qui certo ſciam, quod Romanus Pontifex eccleſiæ Principis totiuſque orbis chriſtiani conſenſus eam applauſu ſaltim tacite probant, & Carolus Cæſar Hiſpaniarum Rex anno 1523. comitijs totius Regni Pyntie habitis cap. 27. eandem conſuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitime inductam ſeruari mandauit; idem apud Gallos communi vſu re-

cep-

ceptum,& obseruatum esse præter alios testatur *glo.in prag.sanctio.tit.de annatis, §.item quod,in ver.acquisitos*,id quod placet *Io.Fabro in stitut.de rer.diuisio. §.his vero.Guido Papa decision.* 115.*Guiel. Benedic.in cap.Rainutius de testam.in ver.& vxorem.Io.Andr.in reg.nemo plus, de reg. iur.*& alij qui allegantur per *Philip.Prob. in cap. præsenti,de offic. ordin. in 6.* facit pulcherrimum *tex.in extrauag.suscepti.de electio.extrauag.Io.*22.vbi habetur,quod valet cõsuetudo,qua inducitur,vt fructus 15 beneficij vacantis per aliquod tempus pertineant ad defunctum,ergo (inquit)de illis clericus de consuetudine potuit testari,ac illos consanguineis, alijsque hæredibus relinquere; subdens, quòd hæc consuetudo,cuius initij memoria hominũ 16 non est,idem efficit,quod principis licentia,& priuilegium,*l.3.§.ductus aquæ. ff. de aqua quot.& æst.*& aliis,vt ibi per eũ; vbi multa allegat.

Sed hoc videtur meo iudicio satis magnum dictu,& auditu,quia stat communis opinio scribentium in contrarium, vt ipse *Couarruuias* asserit,*Abb.in cap. cum in officijs*, quem omnes sequuntur hoc ita indistincte non intelligit; nam,inquit,nora,quod valet consuetudo, quòd Clericus possit testari de bonis per ecclesiam acquisitis,quòd ego non admitto indistinctè,sed restringo ad bona mobilia,& modica; qualiter etiam valet consuetudo, vt modica possit donare, *cap.cæterum, de* 17 *donat.*ita dicendum est respectu facultatis testandi; nam si consuetudo haberet de magnis illa esset onerosa ecclesiæ, & per consequens non valeret, *c. primo*,si de consuetudine respectu verò bonorum im 18 mobilium, puto non sufficere consuetudinem: quia illa non possunt alienari,nisi, cum solemnitate,de qua in *cap.sine exceptione,* 12.q.2. nec illam solemnitatem remouere potest irrationabilis consuetudo, vt communiter per *Doctor.in capit.nulli, de rebus ecclesiæ non alienan.* valet tamen consuetudo,vt canonicus testari possit de, fructibus ecclesiæ percipiendis anno seq. post mortem; quia potius præiudicat canonico successori; quam ecclesiæ, vt per *Ioan.Andr.in reg.nemo plus,in mercuria.* vbi ponit de hoc quæstionem de canonicis Mutinen,an de fructibus præbendarũ suarum post mortem ad annum percipiẽdis de consuetudine illius ecclesiæ testari possint,vbi in vtramque partem materia disputata concludit pro affirmatiua, scili-19 cet,quod valeat consuetudo,quod possint canonici de fructibus suarum præbendarum percipiendis testari,potissimum ratione; quia per hanc consuetudinem in his fructibus percipiendis principaliter non præiudicatur ecclesiæ,sed successori; qui habet de fructibus viuere, qui habet sibi imputare, & quod talem canoniam cum tali onere assumpsit, vndè (inquit) viuat, quo respectu videtur facilius consuetudinem permittere de percipiendis, quam de perceptis de illis,inquit, dico in quibus succederet ecclesia, cui grauamen 20 consuetudo afferre non debet, *cap.primo, de consuet.* nec talis consuetudo canonico successori propterea luctum afferre debet quia eadem lege sibi successorem ligat, quia eosdem fructus ipse successori aufert. quos ei abstulit suus antecessor, & talis consuetudo de percipiendis videtur approbata hodie per dictam *extrauag.suscepti.Ioannis 22. de electio.* sed melius per. *tex.in cap.præsenti,de offordin.* ibi, siue vacationis tempore obuenientia, & paulo post,nisi de speciali priuilegio,aut cõsuetudine iam præscripta legitime &c. vbi *Pet.de Anchar.3.not.*dicit,quod valet cõsuetudo præscripta super istis bonis obuenientibus,aut dimissis,alteri quam futuro prælato applicandis:& dicit *Bellon. consil 4.num.*10.quod est communis opinio,quod valeat consuetudo, quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni,quo beneficiatus moritur,sequitur *Zabarell.in cap.fin.de pecul.cler.2.colum.* ibi modicam erogationem potest facere clericus,vbi hoc habet consuetudo,quæ valet etiam in morte, etiam quoad fructus 21 percipiendos,vt *extrauag.suscepti.*, vbi approbatur consuetudo,per quam fructus applicantur defuncto,quod non probabiliter intelligitur,vbi relinquit pro anima, tunc,inquit,enim,propriè applicatur defuncto, sequitur *Io.de Imola in d.cap. fin. de pecul.cler.circa fin* vbi tenet,quod clericus posset de redditibus ecclesiæ aliquid moderate donare, saltim, si adsit consuetudo,& videt quod illa consuetudo possit tollerari,per *tex.in cap.si propter tua debita,de rescrip.in 6.& d.extrauag.suscepti,* in quibus patet,quod valet consuetudo, quod fructus beneficij vltimi anni,in quo clericus decedit; etiam si nondum sint percepti,spectent ad hæredem ipsius clerici. & sic breuiter consuetudo in talibus multũ posset operari,& sic videtur,quod valeat consuetudo,quod cler. & simpliciter personaliter beneficiatus faciat fructus suos,& alias,vt ibi per eundem *Imo*

lam

lam: Idem *Imola in cap. peruenit. de fide-iussor. col. 8. verſ. qua autem*, vbi dicit ſecundum aliquos, quos allegat; quod illud quod dicit *glo. in cap. præſenti, de offic. ord. in 6.* & per *Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cleric.* quod Clerici ſunt vſuarij, & vſufructuarij in fructibus beneficiorum, poteſt tolerari propter conſuetudinem, per *tex. in cap. dilectus, de conſuet.* vbi conſuetudo habet poteſtatem interpretandi ius, vt ibi per eum, & vide *Abb. in cap. nouum genus ex. de decimis col. 3.* quod hodie eſt ſtandũ conſuetudini, an clericus faciat fructus beneficij ſuos, id quod etiam dicit *Io. Andr. in præallegata reg. nemo plus*, tenet *Tancred.* per illud quod in ſimile dicitur de Vaſſallo, qui decedit poſt calend. martij ante Cal. Octobris; in *tit. lex Regni, cap. ſi Vaſſallus*, & per *tex.* & quod ibi notatur in *l. defuncta, ff. de vſufr.* & audiui poſtquã ſum Neapoli hanc conſuetudinem vigere in aliquibus eccleſijs Apuliæ, quod clerici decedentes, etiam ab inteſtato tranſmittunt ad hæredes fructus ex præbendis per aliquod tempus poſt eorum obitum recolligendos id quod etiam atteſtatur *Io. Andr. in reg. nemo poteſt, in fin.* vbi dicit, quod in multis eccleſijs viget hæc conſuetudo, in quibus minime eſt immutandum, & dicit *Andr. de Iſernia in vſib. Feud. lib. 3. conſuetudines, &c. §. his conſequenter*, quod Neapoli circa fructus decedentis clerici habent conſuetudinem cæteram præſcriptionem, &c. vti vidi ego in Codice dicti Andreæ apud Magnificũ D. Fabritium Sanmarcum, aduocatum primarium in Ciuitate Neapolis mihi amiciſſimum: cum quo alloqutus ſum ſu-

22 per iſta quæſtione, quem reperi apoſtillatum man. d. Magnifici viri, de iſta conſuetudine Neapolitana vide *Innoc. cap. relatum de teſtam. & cap. fin. de pecul. Cler. Gemin. in cap. præſenti, de offic. ordin. in 6.* & pro iſta conſuetudine eſt bulla, quæ reſeruatur per canonicos de capitulo eccleſiæ cathedralis Neapolitanæ, & reperies illam præſentatam in quodam proceſſu inter Carolum della Gatta, & Dominum Marcum Salernum in Sacro Conſilio, & *Lofre. d. conſ.* 40. prout eſt videre in codice dicti excellentis aduocati.

Et quod dicitur de conſuetudine, ſecundum eundem *Io. Andr.* eſt intelligendum de conſuetudine legitime præſcripta, *cap. 3. de conſuet. & offic. ordin. cap. præſenti*: nam verbum conſuetudo ſimpliciter prolatũ intelligitur, de præſcripta, *cap. cumana, de electione*, & multo fortius, ſi tanto tempore ſeruata eſſet, quod ipſius contrarij non eſſet memoria de verb. ſig. ſuper quibuſdam, & *cap. primo, de præſcrip.* cum concordantijs facit etiam, quia Pius Papa Quartus in ſuis breuibus deputationis Franciſci Odeſcalci, & Matthæi Minalis videtur velle, quod de bonis peruentis ex beneficio ſimplici, poſſit Clericus diſponere in locis vbi vigeat conſuetudo teſtãdi legitime præſcripta, in illis verbis, *& quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio, &c.* vt in dictis breuibus in fine deſcriptis: ego quoad fructus perceptos nõ diſcedo ab opinione *Abbatis*, quod reſtringatur conſuetudo ad modica, quæ mihi videtur magis ratione ſuffulta, per ea, quæ latè ſunt dicta ſupra per totam præcedẽtem quæſtionem, vbi dixi pro quot à parte, & de quibus clericus de redditibus eccleſiæ poſſit pro libito diſponere, & quomodo reliquos habeat diſpenſare, & quod eius opinio magis amica eccleſiæ videtur; quia ſi ad magna conſuetudo eſſet, onerosa eſſet eccleſiæ, & per conſequens admitti non habere, *cap. primo de conſuet.* & immobilia non alienantur ſine ſolemnitate, & quod ſolemnitas remoueri non poſſit prætextu forſan irrationabilis cõſuetudinis, ſequitur *Silueſt. in ver. clericus quarto*, vbi dicit, quod clerici alicubi de conſuetudine teſtantur de fructibus, ac rebus mobilibus eccleſiæ acquiſitis, & ſecundum aliquos valet conſuetud. quia de his teſtari non eſt illicitum, niſi quia in fauorem eccleſiæ prohibitum, & hæc inquit ſi ſint modica, quia alioquin eſſet onerosa, ſubdens, limita ſi pie in foro animæ diſponat, non ſe extendat ad vaſa ſacra diuino cultui deputata, niſi vaſa eſſent ſuperflua, & tranſirent ad aliam eccleſiã, &c. pro quo facit, quod dixi ſupra, quod ſi de pecunia præbendæ ematur prædiũ, vel fundus, non poteſt amplius clericus de illo diſponere, nec etiam intuitu pietatis dare, licet ante potuiſſet de pecunia diſponere; quia ſtatim fit emptum ſit eccleſiæ, vt per *Doctor. in cap. primo, de pecul. cler. & cap. inquirendum*, refert etiam *Angel. in ver. emptio, ver. vtrum emptum*, & per illud etiam, quod ipſe *Couarruuias* dicit in *d. cap. cum in officijs, in fin.* vbi dicit, quod in redditibus Eccleſiaſticis tan-

23 tum ius habet Clerici, quantum expreſſe ſibi à Canonibus conceditur; quia Canones expreſſe tantum concedunt clerico neceſſaria victui, & reliqua diſponere in caſibus prænarratis tantum. Item quod ipſe dixit *in fi. verſ. prædicti*, denique quicquid præ-

præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est: & quod ipse in *vers. secundo*, vbi Clericus permissum est redditus, qui ad eorum congruam substẽtationem necessarij non sint, in pios erogare vsu, iuxta illud quod superest date pauperibus; & quod dicit in *vers.* 3. vbi dicit, clericum posse disponere de illis fructibus pro suo libito, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum, iuxta sui qualitatem, & quod dicit in *cap.* 7. vbi Clericus non potest disponere in testamento de rebus occasione ecclesiæ acquisitis, nec de rebus emptis de pecunia de redditibus ecclesiæ collecta; per quæ deducta optimè apparet, quod non potest esse locus allegatæ consuetudini. Facit quia per hanc consuetudinem videretur quodammodo introduci successio in rebus ecclesiæ, quod non est à Canone permissum; imò expresse prohibitum, *cap. Michael, de fil. presbyterorum*. Nec video, quod hæc sit cõsuetudo totius orbis, vt ipse *Couarruuias* asserit, quia in Vrbe Roma pro tẽpore, quo fui Auditor Reuerendiss. Thesaurarlj in causis spoliorum Cameræ, & in Regno Neapolis pro tempore, quo iã per triennium easdem causas audio apud Illustriss. & Reuerendiss. D. Nicolaum Fiscum Episcopum Sauonen. Sedis Apostolicæ Nuncium in eodem Regno à Pio IV. deputatum, contrarium seruari vidi, nec de tali quidem consuetudine, verbum audiui; facit in contrarium vsus quotidianus, qui videtur oculis ab immemorabili tempore citra inductus, quia quotidie pro Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & cuiuslis gradus, & dignitatis Prælatis, & Clericis quibuscũque à Sede Apostolica, & Romano Pontifice pro tempore existenti, procurantur conceduntur, & expediuntur licentiæ, & facultates testandi pro summa, quæ petitur, per litteras Apostolicas sub plumbo, vel per Breue sub anulo Piscatoris, vel per litteras Sacræ Pœnitentiariæ, quod non accideret, si allegata consuetudine se tutos fore Clerici putarent; facit in contrarium illud, quod habetur in *extrauag. Pauli III. edita super spolijs, in principio*, vbi attestatur res, & bona spolia nuncupata Prælatorum, etiam Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cæterarumque personarum Ecclesiasticarum fæcularium, & regularium tempore obitus ipsorum remanentia, semper vti spolia ad Cameram Apostolicam pertinuisse, & spectasse, predecessores, qui suos, ac seipsum in varijs mundi prouincijs pro illis recolligendis collectores, & exactores constituisse, & deputasse, ac ab antiquissimo tempore citra nomine Cameræ Apostolicæ exacta, ac inter iura ipsius Cameræ annotata, & annumerata fuisse; nec valet dicere, quod consuetudinem hanc attestatur Carolus Cæsar, & quod illam mandauerit seruari, & quod etiam dicat ita obseruatum *glo. in pragm. sanctionibus*, quia Paulus Tertius (vt vidimus) attestatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima quæst.

Nec refert, quod Carolus Cęsar prędictus ita seruari mandauerit, quia eius constitutio, & lex ciuilis de se non erit regulariter seruanda tanquam Ecclesiæ prejudicialis, & onerosa. Neque enim Principes sęculares habent disponere super rebus Ecclesię, vel in rebus Ecclesiasticis se intromittere, & si secus faxint, illorum constitutio, & ordinatio, nullius est auctoritatis, *96. dist. in principio*. Et ibi *glo.*

24 *cap. bene quidem, cap. vbi nam, cum similibus*. Eadem *dist. dicit glo. cap. sicut episcopum*, 1. *quæstion.* 2. *in glo. magna in fin.*

SVMMARIVM.

1 *In fructibus maturatis à die mortis, vsq. ad apprehensam possessionem beneficiorum reseruatorum succedit Camera.*
2 *Distinctio, ad quem spectent fructus ecclesiæ.*
3 *Seruatur consuetudo, quæ non est grauis Cameræ.*
4 *Fructus solo cohærentes sunt pars fundi.*
5 *Consuetudo in Regno Neapolis, quòd fructus inexacti pertinent ad Capitulum, &c.*
6 *Constitutio Iulij III. applicat fructus inexactos Cameræ.*
7 *Priuilegio dubio inspicitur intentio concedentis.*
8 *Intentio apparet ex coniecturis.*
9 *Contrariorum inclusio vnius, est exclusio alterius.*
10 *Quando sit sumendum argumentum à contrario sensu.*
11 *Illa, præsumitur causa finalis, quæ est posita in lege.*
12 *Vbi ratio legis reddi potest vnica habetur pro expressa.*
13 *Verba dubia interpretantur secundum*

quod

quod expedit proferenti.
14 *Inspicimus semper illud, quod est magis verisimile.*
15 *Digniora semper sunt praeferenda.*
16 *Vide quid importet dictio, &c.*
17 *Verba debent aliquid operari.*
18 *Lex non debet habere superfluam syllabam.*

An in fructibus inexactis relictis per Clericum defunctum succedat Camera Apostolica successor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVAESTIO V.

NIHIL dicemus hic de fructibus inexactis pensionum, vel alias reseruatis, vel distributionum quotidianarum quæ dantur inseruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæredes ex testamento, vel ab intestato secundum aliquorum opinionem pro quanto tempore decurrerint vsque ad mortem Clerici; prout in quæstione, quam fecimus de successio Clerici fæcularia ab intest. & etiam in quæstion. de potestate Clerici circa fructus &c. quia non sunt præsentis quæstionis, vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt prælaturæ, vel Clerico beneficiato, ratione tituli sui beneficij, ex eo, quia est in beneficio intitulatus, vel institutus, qui decurrerunt, & maturarunt in vita prælati, vel Clerici, & remanserunt inexacti, vt puta quia per superuenientiam obitus illos exigere Clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo casu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus, vsque ad diem apprehensæ possessionis beneficij reseruati, vel prælaturæ, per nouum successorem nihil attinet dicere, de illis nihil est dubitãdum, vel disputandum cum per *extrauagantem Pij. 4. sub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum die Septimo Decemb.* 1 1560. sit clare prouisum, quod in illis succedat Camera Apostolica, si beneficium dico sit reseruatum, quia si non reseruatum sit, dico secus. Vnde per contraria procedendo, quia isto modo magis habetur, & magis apparet veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quæ obuenerunt ante obitum, vel tempore obitus, & quæ per mortem Clerici, vel prælati; qui illa exigere non potuit, remanserunt inexacta, perueniant, aut peruenire possint, aut debeant ad Cameram Apostolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad singulares personas, sed potius ad successorem in prælatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem Ecclesiæ sui pastoris obitu desolatæ: quia id videtur per ius nouũ hodie aperte decisum per *text. in capitul. quia sæpe, de electione. in 6.* vbi determinatur, quòd tam bona dimissa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis Ecclesiæ, & mortis prælati, non vsurpentur modo aliquo per capitula, conuentus, collegia, vel singulares personas earundem, sed reseruentur fideliter futuris successoribus: item per *text. in capitul. præsenti. de offic. ordin. eod libro*, ibi siue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris successoribus fideliter reseruari. &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, sed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iurisdictione, & sigillo curię ecclesiasticæ vel secularia, aut alias vndecũque *iux. text. in clement. statutum. de electio.* Et hec etiam fuerat ante prouisum per ius antiquum, per *text. in capitul. illud. & capitul. non liceat. 12. quæstion. 2.* cum ibi *glo.* vbi habetur quod bona episcoporum, & prælatorum decedentium debent sub custodia fideli, futuro successori conseruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimissis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis. & post per generalitatem, bꝫ habetur ibi, quod bona decedentium episcoporum res suæ, aut ecclesiæ suæ debent conseruari, & illibata futuro successori qui episcopus ordinabitur reddi. vbi *glo.* tradit quis debeat deputari ad illarum custodiam, & conseruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere *glos. in capitul. hac huius: eisdem caus. & quæstion.* vbi dicit, quod omnia à morte prædecessoris sunt seruanda successori, in *glo. conseruari.* Idem tenet *Hostien. in capitul. final. de pecul. clericor.* vbi posita quæstione qui nam sint fructus qui pertineant ad ecclesiam, de quibus non potest testari clericus, respondet, quòd est aduertendum ad tempus quo moritur clericus, quia si moritur post finitum mensem Augusti, & ante Kaléd. Martij omnes fructus anni pro-

ximi sequentis pertinent ad ecclesiam, vel dic inquit alio modo, quod fructus pendentes pertinent ad ecclesiam, separati verò à solo ad clericum; vel dic alio 2 modo, quod inter exequutores clerici defuncti, & ecclesiam fructus habent diuidi, sicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: subdens, sed est verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui sunt separati à solo, & reconditi, quos clericus, vti vsufructuarius facit suos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem; qui non sunt separati à solo, nec reconditi, prout est in casu nostræ præsentis quęstionis, non sunt clerici, nec clericus facit illos suos, quia spectant ad ecclesiam, & hæc procedunt: nisi obstet aliqua specialis consuetudo in contrari- 3 um. cui standum erit, nisi ecclesia, ob illam nimis grauetur.

Idem dicit, & tenet *Gaspar. Calder. consil. 2. de pecul. cler.* vbi posita quæstione, quis succedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indistinctè, quod ecclesia, maxime, si decedat clericus ante fructus recollectos: quia in illis succedit ecclesia non hæredes ex testamento, vel ab intestato; sine æquiparemus clericum vsufructuario, siue vsuario; si verò decedit post fructus à solo separatos, tunc distinguit quinque casus, vt ibi late per eum videri potest. Et dicit *Io. Copus in tract. de fructibus libr. 4 tit. 3. capitul.* 2. quod tam fructus à prælato percepti, qui in bonis eius esse ceperunt, & mortis tempore extant, quam etiam 2. qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro successori reseruari. Idem videtur tenere *Specul. in tit. de fructibus, et interesse, ver. sed pone Prælatus.* vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, & quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, sic distribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & respondet, quod omnes, fructus à solo separati tempore mortis suæ, quia quamdiu solo 4 cohærent sunt pars fundi, *l. fructus, ff. de rei vend.* Vnde in casu nostro fructus inexacti cum non sint, & cum non possint dici à fundo separati sunt ecclesiæ, cuius est fundus, & per consequens successoris in beneficio. Itẽ est bulla siue motus proprius super hoc factus per Iulium 3. qui incipit *Motu proprio, &c.* Cum sicut nobis nuper innotuit, &c. de qua fit mentio in alia regula, vel bulla eiusdem æditta pari modo super fructibus inexactis relictis, quæ est descripta in fine, in qua expresse huic casui prouidetur, & determinatur, quod tales fructus inexacti, non vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, sed ad successores in beneficio, vt in dicta constitutione.

In contrarium videtur opinio *Bar. in leg. diuortio. §. e contrario; ff. solut. mat.* vbi dicit, canonicus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiẽdos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo stetit in canonicatu.

Item facit in contrarium pari modo illud; quod tenet *Ioan. Andr. in regula nemo plus de reg. Iur.* vbi disputando quæstionem de canonicis Mutinensibus, tenet, quod canonicus, stante consuetudine, potest disponere in testamento de fructibus sui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore post mortem, & quod valeat dispositio.

Item audiui esse multas ecclesias in regno Neapolitano: in quibus inest consuetu- 5 do quòd fructus inexacti per clericum, seù beneficiatum defunctum, & illi etiam qui obueniunt, & decurrunt post eius obitum, vsque ad nouam prouisionem accrescunt capitulo, collegio, vel canonicis, seù conclericis dictæ ecclesiæ.

Quid tenendum ergo in casu isto? ego puto in istis fructibus inexactis, quod non succedant nec hæres defuncti, nec successor in beneficio, nec alius, qui aliàs de iure communi posset succedere, quandoquidem fuit expresse determinatum per prælibatum Iulium 3. quod isto casu succedat cameræ apostolicæ, in locis, vbi sunt collectores cameræ apostolicæ: prout per ipsius Iulij constitutionem æditam, vel publicatam sub anno Domini. 1551. die decima octaua mensis Iunij, in qua Papa declarat, quod constitutio, quam alias fecit, quod in fructibus inexactis, relictis per defunctum clericum, non haberent succedere hæredes defuncti, sed successores in beneficio, compræhendebat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium cameræ apostolicæ: & quod in dictis locis suum effectum sortiri haberet tantum, non autem in locis vbi essent, & esse consueuerunt collectores. & in locis, vbi essent collectores, voluit quod circa istos fructus inexactos, haberet locũ consuetudo, priuilegia, & iura particularia, quę inbet seruari, per quã cõstit. Iul. 3. adimẽdo illos fructus inexactos à successorib.

in

in beneficijs, in locis, in quibus adsunt collectores spoliorum, & iurium reuerendæ cameræ, vt de se patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus cameræ, ac vt bona cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam constitutionem intelligo, & simul audiui, quendam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter sentire, in cuius opinionem, & sententiam licet pro eius auctoritate, quæ apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis descendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam constitutionem, ita interpretādam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non posse puto.

Et pro euidentia præmitto, quod sensus bullæ talis est videlicet constitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, sed ad successores in beneficio, quos solutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in suos vsus conuerterent, habet locum in locis tantum, vbi non sunt collectores iurium cameræ apostolicæ, circa quæ loca seruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi sunt, vel esse consueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant consuetudo, priuilegia, & iura particularia quæ vigeant. Credo quod ille sit germanus eius intellectus, & verus sensus bullæ.

Præmitto secundo, & aliud quod cum per constitutiones, de nouo factas, per Romanos Pontifices hodie camera apostolica sit subrogata, & suffecta in bonis acquisitis de fructibus beneficiorum ac in acquisitis, occasione ecclesiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in vicem successoris, prout per bullas, & constitutiones extrauagan. materia spoliorum editas de quibus in prima quæstione per *decis. Rotæ* 855. *in antiquis*, camera Apostolica, successor in beneficio habent se, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi sit vnum de illis, ibi aliud esse non possit de iure, quia, vbi colligit Camera ibi colligere non possit successor, & vti contraria, alterum excludatur ab altero. Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis est consideranda *Clemen. secunda. §. final. vbi Cardinal. de religion. dom.* quia cum priuilegium est dubium, concedentis intentio inspicitur, *per text. in leg. neratius. ff. de regul. iur. capitulo cum venissent. ex. de iudic. per Specul. in titulo de instrumen. aditio. §. vndecimo incip. nunc autem versiculo si autem dubium est*, & intentio apparet ex coniecturis. *leg. si quis intentione. ff. de iudic. per Specul. in titulo de libelli conceptio. §. iam nunc versiculo sed cum ex his.*

Istis ita præsuppositis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac constitutione fuit prouidere de istis fructibus, ac rebus inexactis Cameræ Apostolicæ, in locis, vbi sunt collectores, si nulla adsit consuetudo, priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod causa finalis, quæ illum ad sic statuendum induxit, fuit ipsa Camera, & ita intelligi debet, licet per verba expressa non appareat, id quod ego deduco hoc modo.

Et primo, quia reformatio constitutionis, vt non habeat locum, vbi sint collectores iurium Cameræ Apostolicæ, videtur facta pro camera apostolica, & respectu cameræ, per illa verba in bulla sæpius repetita; *Prouidere intelleximus solum ecclesijs, monast. & beneficij in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum cameræ apostolicæ debitorum deputari, seu esse non consueuerunt &c.* Vnde, si respectu Cameræ sit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & beneficium facta interpretari debet, quia in locis collectorum excluduntur à perceptione talium fructuum successores in beneficijs, ad quos tales fructus regulariter de iure communi spectant, vt iuribus primo allegatis, ergo ipsis exclusis inclusa intelligitur Camera Apostolica quæ est successoribus in materia spoliorum contraria, per regulam contrariorum, quod inclusio vnius est exclusio alterius, & electo vno de contrarijs alterum perpetuo est exclusum. Nota *Bal. per illum text. in leg. prima. Cod. de fur. & ser. corrup.* notat, & dicit *Speculum in titulo de exceptionib. §. quarto versicul. illud autem*, quod contrariorum electo vno, videtur alteri renunciatum.

Item ex eo, quia in prima constitutione, vel motu proprio à talibus fructibus, vti à rebus Ecclesiasticis in alienationibus excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur successoribus in beneficio, ad quos spectant de iure, cū facultate illos in suos proprios vsus conuertēdi solutis certis debitis, & legatis factis ad pias causas defunctorum, in secunda cōstitutione adimuntur à successoribus, in locis vbi sunt col-

collectores Cameræ, in quibus locis est seruanda consuetudo, & priuilegium; & si nulla adsit consuetudo, vel priuilegium, vel ius particulare, prout euenire potest, de necessitate est dicendum, quod tunc illi fructus sint Cameræ Apostolicæ cuius, respectu limitatur constitutio generalis, in locis vbi sunt collectores; quia si non intelligitur esse cameræ ista noua constitutio reformatiua primæ, nihil operaretur, quæ operari debet etiam vltra ius commune, per *Bartol. & alios in leg. 4. §. prætor ait, ff. de damno infec. per Felin. in capitul. de causis, de offic deleg. in ver. in glo. ibi & per tex. in l. re coniuncti, ff. de legat. 3.* vbi dicit; quod quando verba statuti in sensu directo nihil operantur,
10 tunc de necessitate sumi debet argumentatio à cõtrario sensu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa verba bullæ, in locis in quibus collectores, seruirent deuente, & essent elusoria, & statuta semper debent intelligi, ne reddantur elusoria, *leg. prima, §. pecunia, ff. de calumniat. gloss. in capitul. quamquam de vsur. in 6.*

Item si dicamus istos fructus, & res inexactas non spectare ad cameram apostolicam in locis collectorum, si veniat casus, quod per consuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ad neminem spectent, nascitur inconueniens, videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt, quod esse non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens, cum non sint hæredum, non sint successorum, nec per aliquam consuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur: est de necessitate dicendum, quod ad Cameram Apostolicam pertineant, cuius intuitu, & contemplatione videtur emanasse ista noua reformatiua constitutio, argumento à sufficienti partium enumeratione, quod valet in iure, *leg. obligationum fere §. placet. ff. de actio. & oblig. leg. filius, § filius, de leg. 1. & §. in bonæ fidei instit. de actio.*

Item cum in bulla dicatur, quod successores habent cessare percipere fructus, & res inexactas in locis vbi sunt collectores iurium Cameræ Apostolicæ nisi adsit consuetudo, priuilegia, vel aliquod ius particulare, ipsa camera, & respectus ipsius cameræ, videtur fuisse causa finalis, quæ ad sic statuendum, & disponendum Papam mouit, quia ista causa est posita,
11 & expressa in lege, vt per *Bar. in leg. metum autem, § sed licet, in primo not. ff. quod metus caus. per Bal. in leg. generaliter. 5. col. vers. secundo principaliter, C. de episc. & cleric.* & causæ, quæ cohærent ipsi dispositioni inspecta iuris dispositione inducunt, & arctant ad ita disponendum, dicuntur esse causæ finales, per *Bartol Soci. cons. 159. & cons. 245.* quia causa finalis videtur esse mens legis, quæ inspici debet, per *Specul. in tit. de aduocat. §. 4. vers. vel tale.* Item cum hic non possit dici, quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint heredes defuncti, à quibus tales fructus omninò ademit per primam constitutionem. Item nec successores, à quibus adimit in terris collectorum. Item, nec consuetudo, vel priuilegia, cuius clausula (si inspicitur bulla) est posita post determinationem principaliter factam de interesse Cameræ, per ista verba: *Et omninò ea non obstante, quæ præsupponunt, vt certi est sensus, aliam determinationem præcedere, est de necessitate dicendum, quod fuerit ratio Cameræ Apostolicæ, quia præter istam, nulla alia apparet, & nulla alia*
12 *reddi potest*, quæ debet haberi in casu nostro, pro expressa, latè per *Felin. in cap. si quando, ext. de rescrip. 2. col. vers. circa reddendum, &c.*

Accedit, quod non videtur inverisimile, quod Papa qui pro subueniendis necessitatibus Sedis Apostolicæ pro regimine Vrbis, totiusque status ecclesiastici, ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerso orbe terrarum, applicauit Cameræ Apostolicæ bona quæcunque de fructibus ecclesiasticis acquisita, relicta per clericos defunctos, quæ spolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes à die vacationis, vsque ad appræhensam beneficij vacati possessionem, quod voluerit etiam in subuentionem onerum dictæ Sedis & Cameræ dictos fructus, & res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ ecclesiæ, & Sedis suæ præfatæ, quę charitas, & dilectio est vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per tex. vbi *Ias. in l. seruus plurium, §. si numerus de legat. primo*, id, quod videtur tanto magis dicendo, cum attenta eius absoluta, & quam habet ampla potestate in beneficialibus, ac fructibus beneficiorum, id facere possit pro libito, & solet per *extrauag. cum nonnulla, la prima, & la 2. in tit. de praben.* vbi fructus beneficiorum vacantium pro ecclesiæ Romanæ necessitatibus releuandis, Cameræ Apostolicæ

M

ap.

applicantur, vbi vide in *extrauagan communibus*, idem vide in *extrauag antecedenti*, quæ pari modo *incip. nonnulla, & in extrauag. postulasti, eod.* & dicit *gloss. in clem. vnica, de supplen. neglig. in ver. reuocari*, quæ dicit, quod hodie Papa recipit fructus vacantium, &c.

Et cum in hoc non præiudicet nisi clericis, qui in dictis fructibus succedere possent, quibus præiudicare potest de iure, secundum libitum voluntatis suę, & cum verba dubia debeant interpretari secundū quod expedit proferenti, per *Paul. de Cast. & alios in l. si quis intentione. ff. de iudic.* & in obscuris inspicimus semper illud, quod 14 est magis verisimile. *cap. inspicimus, de reg. iur. in 6.*

Item cum verba dubia, regulariter interpretantur in fauorem proferentis, *l. habemus, & d. l. si quis intentione, de iud.* tamen fauore ecclesiæ verba dubia interpretantur in eius fauorem, etiam contra eius intentionem, per *glo. in ver. dubium. ex. de probat. cap. in præsentium.*

Per hæc ego dicebam, quod mens Papæ in dicta regula, vel constitutione reformatiua fuit, quod fructus, & alia inexacta, quę adimuntur successori in beneficio, peruenirent ad Cameram Apostolicam in locis vbi essent collectores iurium Cameræ, si tamen aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adesset in contrarium & quod collectores, vti bona, & iura Cameræ colligere possent.

Nec iudico verum illud, quod dicebat ille magnus Doctor, quod causam præbuit constitutioni consuetudo, & quod illa fuit causa finalis, & impulsiua constitutionis; quia si bene inspiciamus bullam, non loquitur de consuetudine, nisi secundo loco, siue inspiciamus in narratiua parte, siue in dispositiua, & nisi postquam est loquutus Papa, respectu collectorum Cameræ, nec de consuetudine statuit, nisi postquā determinauit de causa, & loco collectorū iurium Cameræ Apostolicæ, quam causā reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent semper præcedere; vnde 15 de consuetudine statuitur secundo loco, vndè causa consuetudinis non videtur fuisse causa principalis, neque principale intentum, quòd mouit Papam ad statuendum.

Item statuit de consuetudine per illa verba, videlicet, *& omninò eadem constitutione, non obstante, &c.*

Per quæ videtur, quod constitutio fuit iam facta super alio penitus diuerso à consuetudine, vndè illam limitat, vt non habeat locum, vbi sit consuetudo in contrarium, priuilegia, vel ius particulare.

Item statuit de consuetudine, addendo ad principalem constitutionem, iam factam per dictionem, & quę est dictio copulati-16 ua copulans semper aliquid alicui, *l. titie textores, §. nihil, ff. de leg. primo, l. si quis inquilinos, eod. titul.* quę dictio aliquando importat ordinem successiuum, *l. gallus, §. quadam, ff. de lib. & posth.* & de sui natura implicat casum minus dubitabilem *Raphael. Fulg. & Lud. Rom. in l. qui se patris. C. vnd. lib. Ias. in l. prima, §. municipes 2. colum. vers. respondetur not. de acquir. poss.* & per *Bar. in l. sicut, & in l. 3. ff. de Fund. instr.* vbi dicit, quod dictio, & coniungit ęque principaliter, per *Felin. in c. quanto, de iudic. col. antepenul. vers. sed posito.*

Item dicat mihi ille magnus doctor, si consuetudo sola fuit, quæ præbuit Papæ causam statuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, sæpe repetita, constitutionem eandem solum comprehendere ecclesias, & monasteria, in quibus collectores iurium cameræ non essent, vel esse non consueuerint, quid operantur illa verba? Nam verba debent aliquid operari, vt diximus, 17 & superfluitas debet euitari per *Specul. in titul. de teste. §. iam de interrogatorijs. prima colum. in fin. versicul. habita.*

Quid accidebat, nisi dicere, regula quod successores percipiant fructus inexactos, non habeat locum vbi sit consuetudo in contrarium, & profectò si consuetudo sola fuit, quæ Papam mouit, & non camera apostolica, illa verba sufficiebant.

Profectò illa verba in locis, in quibus collectores esse non consueuerunt fuerunt superfluo addita, quòd esse non debet, maximè in lege, quæ nedum verba superabundantia, sed superfluam sillabam ha-18 bere non debet. *per glos. in leg. 1. ff. quod met. caus.* & in *capit. solitæ. de maiorit. & obedient.*

Ego salua pace tanti viri bullam intelligo, quod Papa principaliter sit motus ad statuendum pro interesse cameræ apostolicæ, & quòd collectores cameræ tales inexactos fructus nomine cameræ perciperent, & si adesset aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, quòd constitutione non obstante seruaretur, & seruari haberet.

Nec obstant, quæ primo loco deduximus in

con-

contrarium,de *tex.in cap.quia sæpe,de electio.in 6. & de tex.in capit præsenti,de off.ordin.eo.lib.& de tex.in cap.illud*,cum alijs adductis,12.q.2. vbi apparet: quòd fructus,& emolumenta obuenientia,quouis tempore relicta per defunctum deberet futuro successori fideliter reseruari; nec minus illud,quod adduxi de *Hostien.* *in cap.fin.de pecul.cler.de Calder.& Specul.& de Io.de Copo.*

Quia ista haberent locum de iure antiquo,& quando nihil statutum esset in contrariũ per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis, vsque ad apprehensam possessionem beneficij per de nouo prouisum per Bullam Pij IV.

Item de fructibus inexactis,relictis per defunctum per dictam constitutionem Iulij III.quæ,vt iura noua attendi debent vulgatis Iuribus.

Non obstat,quod pari modo adduxi de *Bartol.in l.diuortio.ff.solut.matr.* quod clericus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni,vel temporis quo stetit in canonicatu,quia ipsemet *Bar.* non firmat ibi eam opinionem, sed dicit, quod contrarium tenent canonistæ, quibus in hoc est standum,vt ibi per eum.

Nec est aliquid,quod dixi de *Io. Andr.* qui disputat quæstionem de canonicis Mutinensibus,qui stante consuetudine possunt disponere de fructibus canonicatus percipiendis;quia non dico,quod in huiusmodi fructibus non habeat attendi consuetudo; quia imo est attendenda, & obseruanda,prout latius dixi supra in quæst.de consuetudine.

Et aduerte,quod fructus inexacti, de quibus in præfatis bullis,habent intelligi, si sunt maturi,& in statu,quod decedens ipse illos decerpere,& colligere potuisset.

Sed nunquid collectores poterunt tempore Sedis vacantis,scindere nemora non cædua,vel alia, vel pulchras arbores, seù exaurire, aut euacuare stagna de grossis piscibus per multos annos nutritis; & licet videatur, quod sic, quia quicquid fructuum nomine vtiliter suo tempore euenit,totum suum est oneribus supportatis, *cap.præsenti,de off.ordin lib.6* tamẽ,quia ista sunt talia, sine quibus deterioratur proprietas, videtur de iure contrariũ,quia ista non cadunt sub fructuum nomine,nec appellatione fructuum venire possunt, *l. arboribus,& l.pridem,ff.de vsufr. & cap. forma.de censib.* vnde videtur dicendum, quod magna nemora, & arbores non cæduas non vastabũt nec cædua,vel stagna, nisi quatenus augumentum, seù emolumentum eorum tempore istis competenti poterunt adæquari,ad instar mariti fructus dotis lucrantis. *l.diuortio, § non solum,ff sol.mat.* per *glo. in ver. collectores, extrauag suscepti.extrauag.comm.ne Sed. vacan.*

Regula,siue constitutio perpetua Sanctissimi Domini Iulij diuina prouidentia Papę III.in qua declaratur,quod fructus beneficiatorum, tempore obitus beneficiatorum inexacti,debeantur successoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum,ac quod ducati 500.& reliqua per mortem Reuerendissimorum S. R.E.Cardinalium Cameræ, & Cappellæ Apostolicæ debita solui debeantur,nec de eisdem per præfatos Cardinales testari possit.

MOTV PROPRIO, &c. Cum sicut nobis nuper innotuit diuersi diuersorum beneficiatorum,etiam Episcoporum,Patriarcharum,& aliorum Prælatorum,ac S. R. E. Cardinalium pro tempore decedentium hæredes,non solum bona relicta spolia nũcupata sic decedentium beneficiatorum, Episcoporum,Archiepiscoporum,Patriarcharum,& aliorum Prælatorum,ac etiam Cardinalium,verum etiam fructus, &c. ecclesiasticos,ac pecunias, & res alias per ipsos beneficiatos,Episcopos,Archiepiscopos Patriarchas,& alios Prælatos, ac etiam Cardinales ante eorum obitum non exáctos,etiam si eorum solutionis dies ante obitum ipsorum non aduenerit, sub eo forsan prætextu, quod pro tempore ante obitum huiusmodi decurso, debeantur exigere, & quandoque solutionem debitorum per ipsos beneficiatos,& Cardinales, dum viuerent contractorum, & legatorum per eos in sua vltima voluntate,etiam ad pias causas factorum subterfugere, & hæredes Cardinalium huiusmodi paramenta, & ornamenta cappella ipsorum Cardinalium,quæ iam tanto tempore, quod eius initij hominum memoria non habetur capellæ Apostolicæ,in qua missæ Papales celebrantur, & ex qua pauperibus prælatis ad Romanã Curiam pro tempore confluentibus,& paramenta Ecclesiastica,cum quibus processionibus, & alijs solemnitatibus per Rom. Pontificem fieri solitis incedere possint non habentibus subuenitur, deuolui consueuerunt occupare,ac solutionem quingentorũ ducatorum auri de Camera,qui post obitũ singulorum Cardinalium,pro pretio anulicis

eis in eorum ad Cardinalatus assumptione exhiberi soliti, Cameræ Apostolicæ persoluuntur declinare contendant, et satagant. Nos attendentes fructus, &c. & pecunias, ac res alias, occasione ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorũ pro tempore prouenientium, licet postquã ad manus beneficiatorum peruenerunt, & cum alijs ipsorum beneficiatorum fructibus, &c. pecunijs, & rebus, seu ipsis beneficiatis incorporata sunt, non vlterius in ecclesiasticis, sed potius ipsorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquisitis bonis iudican. & propterea, quod modo pro sæcularibus, & prophanis haberi, & de eis testamento, aut alias disponen. facultas eisdem beneficiatis per Sedem Apostolicam concedi consueuerunt; nihilominus, donec in manibus eorum, qui illos, tanquam ecclesiasticos, seù ex Ecclesijs, monasterijs, & beneficijs prædictis prouenien. et pro talibus conseruant, aut, vt tales detinent, ipsique beneficiati pecunias huiusmodi realiter non exegerint, et fructus etc. non perceperint, necnon alijs eorum bonis commiscuerint, et sibi incorporauerint semper ipsarũ ecclesiarum quarum ipsi beneficiati sunt, ac verè ecclesiasticos esse, et censeri debere; et propterea iuri non congruere, vt ipsi beneficiati de rebus certis ipsarum ecclesiarum, quæ omni iure alienari prohibentur disponere, etiam in eorum vltima voluntate possint, nec ipsis beneficiatis, etiam Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & alijs, ac Cardinalibus pro tempore defunctis, eorum hæredes, qui vt plurimum sunt laici, in præiudicium successorum beneficiatorum fructus etc. ac res, et pecunias inexactos huiusmodi, os boui trituranti alligando exigunt, et hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona Capellæ Apostolicæ debita occupant, seù quod Cameræ, et creditoribus, ac legatarijs debent pro se retineant. Volentes in præmissis opportunè prouidere. Motu simili etc. declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, quod quouis quorumcumque beneficiatorum, etiam vt præfertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, et aliorum Prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per eosdem beneficiatos, etiam vigore facultatem quorumcunque eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quorũcunque capitulorum, ac statutorum, et ordinationum, etiam nostrorum sub quibusuis tenoribus, et formis, ac alias quomodolibet concessorum condit, siue ab intestato hæredes fructus etc. ac pecunias, et res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, et alios Prælatos, ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum huiusmodi decursa debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis, et Cardinalibus viuentibus aduenerit, et per ipsos beneficiatos, et Cardinales non steterit, quominus illos exigerent, quinimo omnium pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint, quoquomodo exigere, aut eisdẽ sponte oblatos percipere, aut cruces, candelabra imagines, patenas, calices, et alia cuiusuis sortis, tam aurea, quam argentea vasa, et iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, et alia vtensilia, capellæ singulorum Cardinalium pro tempore decedentium, cæteraque tam ad ipsam Capellam, quam eius ministros circa altaris ministerium, celebrationem missæ pertinen. pro se retinere, aut solutionem quingentorum ducatorum huiusmodi euitare possint, sed quod de cætero perpetuis futuris temporibus fructus, etc. ac pecunia, et res, vt præfertur inexacti huiusmodi, ac ipsorum sic defunctorum beneficiatorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, et aliorũ Prælatorum, et Cardinalium in Ecclesijs, Monasterijs, et beneficijs prædictis successores, qui ex illis quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum, etiam vt præfertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, et aliorum Prælatorum, etiam Cardinalium debita, et ad pias causas facta legata, si aliunde ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possint, soluere teneantur libere deuenire, & in posterum deueniant, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi possent, & imposterum possint, necnon cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & vasa iocalia, ornamenta paramenta, vtensilia, & alia ad cappellam singulorum Cardinalium, & eius ministros, vt præfertur pertinen. & ad eandem capellam Apostolicam pertinerent, & spectarent, ac in posterum pertineant, & spectent, & per agentes pro ea realiter, & cũ effectu capi & apprehendi possent, & deberent, ac in posterum possint, & debeant, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam pro tempore decedentiũ quingentos ducatos huiusmodi eidem Cameræ persoluere tenerentur, & in posterum teneantur, & propterea successores in Ecclesijs, monasterijs, & beneficijs huiusmodi fru-

fructus &c. ac pecunias, et res per eorum antecessores non exactos, libere, et licite percipere exigere, et leuare, ac solutis si aliunde, vnde soluant non erit (vt praefertur) debitis, et legatis praedictis, quod residuum fuerit in suos vsus, et vtilitatem cōuertere, necnon agentes pro capella Apostolica, Cruces, Candelabra, imagines, patenas, calices, vasa ioealia, ornamenta, paramenta, vtensilia, et alia praedicta, propria auctoritate libere capere et apprehendere posse, ac haeredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tempore decedentium ad Cruces, Candelabra, et alia praedicta agen pro dicta Capella Apostolica realiter, et cum effectu consignandi, et eosdem quingentos duc. agentibus pro eadem Camera, vt praefertur soluend. teneri, et obligatos esse, ac ad idomnibus iuris, et facti remedijs cogi, et compelli posse. Sicque in praemissis omnibus, et singulis casibus ad praesens occurrentibus, seu penden. per quoscunque etc in quauis causa, et instan. sublata et c iudicari, et diffiniri debere, ac irritum etc. decernimus. Non obstan. praemissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis statutis, etc. priuilegijs quoque indultis, ac testandi, et alias de dictis rebus, et bonis disponendi facultatibus capitulis, et literis Apostolicis sub quibuscunque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis clausulis, et decretis etiam per modum statuti, et ordinationis perpetuorum, Motu proprio etc. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam Sedem concessis, et emanatis; quibus omnibus, etiam si de illis et c. eorum tenores, etc. hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, & sufficienter derogatum esse decernimus, caeterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem haeredes ipsorum beneficiatorum, qui iam ante praesentium publicationem pecunias, ac fructus per ipsos beneficiatos inexactos huiusmodi exegerint, per successores in beneficijs huiusmodi amplius praesentium vigore molestari non posse, necnon praesentes in Cancellaria Apostolica, vt moris est publicari, & illius quinterno inter alias constitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam describi.

Regula Sanctissimi Domini nostri Iulij diuina prouidentia Papę III. per quam declaratur, quod constitutio perpetua, alias super fructibus beneficiorum, tempore obitus beneficiatorum ioexactis ędita, locum non habeat in locis, in quibus collectores Cam. Apost. esse consueuerunt.

Motu proprio &c. Dudum ex certis tunc expressis rationabilibus causis per quandam constitutionem nostram perpetuo duraturam, inter alia motu simili declaramus nostrę intentionis nunquam fuisse, nec esse, quod quiuis quorumcunque beneficiatorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, ac S. R. E. Cardinalium vbilibet, etiam in Rom. Cur. aut eius districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per ipsos beneficiatos, etiam vigore quarumcunque facultatum eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet concessorum conditio, siue ab intestato hæredes fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios Prælatos, ac Cardinales ante eorum obitum nō exactos, etiam si pro tempore ante obitū huiusmodi decurso deberentur, ac eorum solutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenisset, ac per ipsos beneficiatos, & Cardinales non stetisset, quominus illos exegissent, quinimo omnē pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecissent, quoquomodo exigere, aut etiam spōte oblatos percipere tunc, vel in posterū possent; sed quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ & res. vt præfertur inexacti huiusmodi, ad ipsorum sic defunctorum beneficiatorum, etiā Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium in ecclesijs, Monasterijs, & beneficijs ecclesiasticis, quorum fructus &c. ac pecuniæ, & res huiusmodi essent successores qui ex illis, quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum huiusmodi aduenisset omnia ipsorum beneficiatorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium debita ad pias causas facta legata, si ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possent soluere tenerentur, libere deuenirēt, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi possent, & propterea successores in ecclesijs, monasterijs & beneficijs huiusmodi fructus &c. ac pecunias, & res per eorum prædecessores non exactos libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac solutis, si aliunde vnde soluerentur non esset debitis, & legatis præ-

prædictis: quod residuum foret in suos vsus, & vtilitatem conuertere posse. Sicque in præmissis casibus, etiam tunc occurrentibus, seu pendentibus iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decreuimus prout in eadem constitutione: quæ in cancellaria apostolica publicari, & in illius quinterno inter alias constitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam describi voluimus plenius continetur. Cum autem, sicut nobis nuper innotuit: licet nos per constitutionem nostram prædictam solum ecclesijs, monasterijs, & beneficijs, in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ apostolicæ debitorum deputati, seu esse non consueuerant consistentibus, & circa quæ ius commune seruari debet, prouidere intellexerimus; nihilominus diuersæ personæ eandem constitutionem nostram ad ecclesias monasteria, & beneficia, etiam in locis, in quibus collectores huiusmodi deputari, seu esse consueuerunt consistentia; & in quibus diuersæ consuetudines, diuersaque particularia iura, seu priuilegia vigent trahere, & extendere conentur contra mentem, & intentionē nostras, ac in fraudem, & detrimentū quā plurimū. Nos fraudibus, & figmentis huiusmodi occurrere, mentem, & intentionem nostram in præmissis declarare volentes Motu simili &c. constitutionem eandem solum ecclesias, monasteria, ac beneficia ecclesiastica in locis: in quibus collectores prædicti deputari, seu esse non consueuerant comprehendere, & ad ea tantum extendi, Nec in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs in locis: in quibus ijdem collectores deputari, seu esse consueuerunt consistentibus locum habere, aut effectum aliquem sortiri posse, aut debere. Et omnino ea non obstante consuetudines, & particularia iura, seu priuilegia cuiuslibet loci: in quo collectores huiusmodi deputari, seu esse consueuerunt in præmissis vigentia obseruari, & exequutioni demandari. Sicque in præmissis omnibus, & singulis, etiam ad præsens occurrentibus casibus: seu pendentibus causis per quoscunque &c. Sublata &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decernimus, & declaramus. Non obstantibus omnibus quæ in eadem constitutione nostra volumus non obstare præsentes in præfata Cancellaria, vt præmittitur publicari describi debere decernentes.

Placet, & ita declaramus.

SVMMARIVM.

1 *De fructibus ecclesiæ certa portio est assignata pro victu clerici.*
2 *Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad Ecclesiam non sufficientem.*
3 *Clericus fructus sibi pro victu assignatos facere suos.*
4 *Clericus fructus ecclesiæ videtur posse proijcere, & etiam porcis dare.*
5 *Suum videtur illud, quod potest vendicari.*
6 *De fructibus ecclesiæ possumus alere, & dotare consanguineas, & filias, seu sorores.*
7 *Hodie inoleuit quòd clerici appropriant sibi omnes fructus ecclesiæ.*
8 *Potest clericus dare consanguineis ad subueniendum, non ad illos ditandum.*
9 *Clericus de fructibus ecclesiæ participat, quatenus indiget.*
10 *Non potest fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu assignatis.*
11 *Clericus fructus pro victu debitos facit suos, si vtatur.*
12 *Non consumpta per clericum reseruantur ecclesiæ.*
13 *In fructibus non consumptis succedit ecclesia.*
14 *In fructibus non consumptis succedit cōsanguineus si adsit consuetudo.*
15 *Papa concedit licentiam testandi de acquisitis p(er) re viuendo.*
16 *Acquisita parce viuendo sunt ecclesiæ.*
17 *Camera Apostolica est hodie loco successoris.*
18 *Distributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quoad dominium.*
19 *Non reperitur iure cautum, quòd clericus sibi præseruet portionem sibi pro victu assignatam non consumptam.*

An Clericus de fructibus beneficij non consumptis possit pro libito decedendo disponere.

QVAESTIO VI.

QVIA clerici beneficiati assistunt aliquando in seruitijs alicuius, à quo

N alun-

aluntur, & nutriuntur. Vnde taliter viuēdo, nihil de fructibus suorum beneficiorū expendunt, uel consumunt pro uictu eorū vel vestitu, quales sunt clerici assistentes seruitio Sanctissimi Papæ, Cardinalium, vel aliorum Prælatorum, seù alicuius Principis, vel Domini sæcularis, à quibus non solum victum, & vestitum, sed, & salaria, prouisiones, & recompensationes magnas capiunt, & eueniente casu obitus istorum, solent nasci quæstiones, ac suboriri dubia, an potuerint, vel possint in vita, & in morte disponere de fructibus; ac redditibus suorum beneficiorum, saltem pro illa portione, vel parte, quæ de dictis redditibus sibi ex dispositione canonum pro victu, & vestitu sui; ac suorum obueniebat, ideo, & quia etiā quæstio mihi de facto ab amico proposita fuit, iudicaui non esse ab re, de hoc quæstionem præsentem formare, quia, quanto magis singula discutiuntur, vel declarantur, tanto magis mihi videtur, quod materia aperitur, & apparet.

Pro quo, more solito procedendo per contraria, quo modo magis splendescit veritas, *l. munerum, §. mixta, ff. de mun. & bonor.* dico quod clerici, vel sacerdotes de portione sibi pro victu suo, & suorum de fructibus beneficij debitam faciunt acquisitionem, & quod est eis taliter acquisita, quod in vita pro libito de ea disponere possint, & in morte, & tam ad hæredes ex testamento, quam ab intestato illa transmittere: quia talis portio bonorū, & fructuum ecclesiasticorum est ministris ecclesiæ per canones, & ab antiquo constituta; & assignata, vt per *tex. in cap. quatuor, capitul. de redditibus, capitul. cognouimus, capitul. mos, 12. quæstion. 2. capit. ecclesijs 13. quæstion. 1. per tex* & ibi *Abbatem in c. de his, de ecclesijs ædifican. vel repara* & per *Abb. in c. 1. eo.* vbi clerico de iure certa portio de omnibus redditibus debetur, & assignatur, & vltra illam partem nihil expectet clericus, vt ibi.

1

Et in tantū vise verū videtur, quod de redditibus ecclesiæ est portio assignata clerico pro eius victu; quod pro illam consequēdam datur actio clerico contra obligatum, vt puta contra Episcopum, vel eum qui illum ordinauit ad ecclesiam minus sufficientem, & à qua clericus non habeat integre; & sufficienter iuxta suam qualitatem, & conditionem victu pro se,

2 & suis per *tex. in c. cum secundum apostolum de prab & per tex. & ibi gl in ca. pen. de simo* per quæ iura apparet, & probatur, quòd portio victus debetur clerico de fructibus ecclesiæ ex iuris dispositione, quia ad illam petendam ius cōpetit clerico.

Quia clericus, siue sacerdos potest etiam de iure subtrahere, & denegare sacramētorum exhibitionem populo, si ei non tribuat necessaria pro victu.

De quo nihil videtur dubitandum, maxime per illa quæ tradit *Abb. in c. cum esses in repet. de testamen. columna nona, versic. ad inducta.* vbi dicit quod clericus fructus pro sua prouisione assignatos facit

3 suos, ibi dicitur illos facere suos quoad hoc, vt sibi prouideat, &c. & in *tex in c. vnico, de cleric. non residen. in sexto*, dicitur quod clericus fructus beneficiorum facit suos, & in eis acquirit dominium, de quibus potest taliter disponere, & in illis talem, & tantam habet auctoritatem quoad de illis potest pro libito suæ voluntatis disponere, ac etiam proijcere,

4 & porcis dare, vt vtar verbis *glo. in summa, prima quæstione prima*, & verbū suos, importet dominium, *l. non solum, §. meum, de rei vendic. Bar. in l. cum res, 2.*

5 *colum vers. quid dicemus, C. si res alien. pig. data. & per Card. in clem. si de procura*, & suum dicitur, quod vendicari potest *l. quintas, §. argento, & ibi Bar. in princip. ff de aur. & arg. leg.*

Et non solum clericus potest pro suo victu disponere, sed etiam parentes, amicos, filias, & sorores si egeant, & non habeant aliunde, alere, & dotare, & eis cō-

6 petens subsidium conferre, per *Abb. in capitul. inquirendum, de peculijs clericorum.*

Dicit in terminis *Io. Andr. in capitul. peruenit. de fideiussor.* vbi asserere videtur, quod clericus potest soluere sua debita de illis redditibus ecclesiæ quos facit

7 suos, ibi redditus beneficiorum, scilicet, & præbendarum, quos facit suos, de alijs autem non fieret solutio, cum nec illos obligare potest id quod tanto magis videtur dicendum, & tenendum, quia hodie inoleuit vsus, quod clerici omnes fructus beneficiorum, & ecclesiarum appropriāt sibi, nedum quod non possint de portione sibi tangente per victum pro libito disponere, per doctrinam *Abb. in capitulo peruenit de fideiussor. vers. in glo. in ver.*

Et

Et in hoc videtur omnis sublata dubitatio per dicta *Didaci Couarruuias Doctor Hispani in cap.cum in officij de testam.vers. tertio,ex eadem*, vbi de hoc posita quæstione,tenet quod possit clericus omnino disponere, dicit enim ex eadem ratione apertum fit,clericum habentem ecclesiasticum beneficium posse libere disponere de illis redditibus qui essent necessarij ad eius honestum sumptum, inspecta cuiuscunque qualitate,si eos præcipuos is habeat,qui aliundè victum,& necessaria sibi ministrauit, hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum, ministris ecclesiæ per canones antiquos constituitur per iura quæ adducit, & maximè per dicta per *Sanctum Thomam q.155. art. 7. vers.ad septimum*, vbi dicit,quod bona ecclesiarum non solum sunt expendenda in vsus pauperum,sed etiam in alios vsus, & ideò si de eo,quod vsui episcopi, vel alicuius clerici deputatum est, velit aliquis sibi subtrahere,& consanguineis,vel alijs dare,non peccat,dummodo illud faciat moderate,idest vt non indigeant, non autem vt ditiores inde faciat. Vndè *Ambros.* dicit *in lib.de officijs*, & est approbanda libertas,vt proximos seminis tui, ne despicias,si egere cognoscas, non tamen vt illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus,vbi sequitur *Caietan in suis Commentarijs ibidem, & in d. vers.ad septimum*, dicit, quod clerici de his prouentibus,qui sunt vsui suo deputati,videtur esse eadem ratio,quæ est de propriis eorum bonis, de quibus habent liberam dispositionem, sequitur *Bal. in cons.298.1.vol.* vbi dicit,quod de redditibus clerico, vel prælato appropriandis, potest facere prælatus quicquid vult,dum viuit,in morte autem non, *Andreas Isernia in constit.Regni,tit.de decimis præstan. ver.*quantum ad partem fructuum deputatam pro victu episcopi potest prælatus facere,quod vult,sicut de suo pro se deputato,nec censetur sicut res ecclesiæ illud, quod pro suo vsu est deputatum, sequitur *de Soto lib.10.de iustit.& iur.q.4. artic.7.* vbi dicit, quod fructuum ex possessionibus prouenientium, quæ ratione alicuius obsequij clericalis sunt annexæ Ecclesiæ, nempè anniuersarij,aut capellaniæ,clerici pro sua quisque portione,sunt verè domini,exemplo pauperum, qui largitarum eleemosynarum, & magistratus ciuilis, qui stipendiorum pro suis laboribus dominium acquirunt; idem tenet *Summa Tabiena,verbo restitutio*; vbi dicit, quod de bonis sibi deputatis,& de distributionibus simplicis beneficij idem est iudicium sicut de bonis proprijs facit ad hoc *Abb.in capitul.secundo de his, quæ fi. a prælat.2.colum.versi ul.limita*; vbi dicit, quod bona distincta à capitulo potest prælatus sine capitulo alienare ad sui vitam, quia solum agitur de sui præiudicio.

Sed in contrarium videtur esse veritas,quia dicit *glo.in cap fin.de pecul.cler.*quod clerici in fructibus,ac rebus ecclesiæ habent tantum vsum, & vsuario comparantur, idem *glo.in cap.cum olim,de rer permu.in cap.fin.de pignor.& cap.quia nos, de testamen.* huius opinionis est *Ricard. quarto sent.dist.45.artic.3 q.1.* vbi dicit, quod in fructibus ecclesiæ clerici non acquirunt dominium merito non possunt testari, sequitur *Alex.de Ales 3.parte.q.36 memb.5. art.2.Thom.Valdens.tom.1.lib.4. cap.42.* affirmat *Henr.quolibet.8.q.27.*vndè si habet clericus vsum tantum, & si sint ista sibi data ad vsum tantum, & non aliter, videtur,quòd si non vtatur,habere non possit, quia data ad vnum effectum non debemus habere aut vti ad alium,*cap.ratio.ex. de praben* quia debemus vti concessione iuris,modo, & forma à iure tradita,*clem sæp*,de re iud.*

Quia Ecclesia alit clericos ad sui decorem,& dat Clericis in fructibus beneficiorum vsum in alimoniam,ac alimenta; vndè si clericus non venit alendus, non tenetur Ecclesia ei in aliquo contribuere, puta si sibi aliunde victus,vel alimenta subministreutur, quia clericus debet participare 9 de fructibus,ac bonis ecclesiæ, quatenus indiget,ad necessitatem sui victus,& non aliter vt in *cap.Episcopus, 12.q.2. 12.q.1. §.si & cap seq.*& hæc est doctrina *Abb.in cap.reprehensibilis,de appellation.in addition.in col fi.*vbi ad literam,vbi dicit etiã, quod ipse semper tenuit illam opinionem quod clericus non facit fructus beneficiorum suos,& quod pro debitis clerici, non possit ad instantiam creditorum fieri exequutio in redditibus,etiam in illa par 10 te fructuum,qui debent conuerti in vtilitatem personæ clericorum,& qui sunt clerico pro suo victu, & vestitu assignati, quia illam partem Clericus videtur face-11 re suam,si pro suo vsu, & necessitate expendat,vel consumat,& quatenus vtatur, non si praeseruet.

Quia non consumpta per clericum præseruantur ecclesiæ, cuius est dominium, & 12 proprietas, vt per *Abbas in capitulo cum*

cum esses in repet. de testam. vers. quinto principaliter, quia dicit *Arcbid in cap. statutum. §. assessorem. de rescrip. in 6.* hæreticum esse in iure quod ecclesiasticus acquirat ius dominij fructuũ præbendæ vel ecclesiæ. Fac. quia prælatus prælaturam accipiens profitetur se pater pauperum, vnde si disponeret, esset ponere manum ad aratrum, & respicere retro, quod euangelicæ repugnat disciplinæ.

Vnde cum potuisset Clericus vti, & noluit de talibus in vita disponere, vt per *Bal. præallegata cons. 298. primo vol.* vbi dicit, quod de redditibus sibi appropriandis, potest prælatus facere quicquid vult: dum viuit, si noluit, dico videtur voluisse ecclesiæ rem præseruasse, vt sic interpretatio benigna fiat in fauorem ecclesiæ not. in *cap. in præsentia. de probatio. Fel. cap. fin. de iudic.* nec est quod ille quicquam vlterius quærat, quia quod potuit noluit &c. & dicit lex. qui semel noluit petere bonorum possessionẽ, perdit ius eius, vbi enim noluit, cepit ius eius pertinere ad alios. *le. 1. §. tutor. ff. de sue. edict.* etiam quando semel potuit noluit, & quando voluit adimplere nequiuit *cap. cum super; de off. de leg. optima glo. cap ecclesia vestra el secundo extra. de electio. in ver. adycere &c.* Fac. quia ista portio, & isti fructus sunt, & possunt dici fructus non consumpti, quo casu succedit, quod dicit *Gaspar. Calder. in suo cons. secundo. de pecul. cler.* vbi posita quæstione, quis succedat, vel succedere habeat in fructibus Canonici defuncti, post multas distinctiones tenet, quod in fructibus non consumptis, si nõ adsit consuetudo quod succedant in illis consangui-
13 nei, succedit ecclesia, in testamento, vel ab intestato, vt ibi per eum, facit quod habetur per *Bal. in suo cons. 313. 2. volum. incip præmittendum est.*

Fac. pro hac opinione, quod dicit *Bal. in authen. licentiam. C de episcopis, & cler. in fi.* vbi ponit quæstionem si Rector Ecclesiæ percepit fructus, & potuit consumere plus quam consumpsit, donec ipse viuit, po-
14 test disponere illos fructus ad pias causas, nunquid moriens possit relinquere de eis in testam. pauperibus, vel in subsidiũ terræ sanctæ, dicunt Canonistæ, loquit, quod non: quia viuens æquiparatur vsufructuario, & ideo habet liberam administrationem fructuum, sed in morte assimilatur vsuario, qui suum tantum facit de fructibus, quantum consumit, non vltra. Et ideo de talibus non potest testari secundum canonistas: qui bene dicunt secundum eum ibi.

Facit quia ita esse interpretatur, & intelligit Ro. curia per illud quod notatur in practica in licentia, seu indulgentia testandi; quæ conceditur per Papam Clericis in Rom. Curia, maxime per viam sacræ Pœnitentiariæ, quòd Papa concedendo talem licentiam clericis: concedit etiam de fructibus beneficij acquisitis parce vtendo, & parce viuendo, idest de illa parte, quam de iure potuissent pro victu suo consu-
15 mere, quam parce viuendo non consumpserunt, de quo nihil esset, quod partes supplicarent, & quod Papa concederet, si pars assignata Clerico pro victu de redditibus ecclesiæ, consumpta, vel non consumpta esset in effectu sua, id quod declarat *Abb. in cap. cum esses. in repet. de test. vers. quarto principaliter*, vbi dicit; quod de fructibus beneficij, etiam parce viuendo acquisitis, per clericum non debent satisfieri debita clericorum, dixi aliqua in quæstione de licentia testandi.

Per quæ puto posse dici, quod portio de red-
16 ditibus ecclesiæ assignata clerico pro victu, est sua ipsius clerici, si ea vtatur, & nõ aliter, quia sibi ad talem vsum assignata videtur, vndè si per eum non expendatur, vel alias præseruetur, non intelligitur per supradicta sibi, vel hæredibus reseruata, vel acquisita; sed ecclesiæ, cuius est proprietas fructuum, ac rerum ecclesiasticarum acquisita, & erit censenda, vti de fructibus non consumptis censetur, vndè in huiusmodi relictis succedit ecclesia, & loco illius Camera Apostolica hodie in locum ecclesiæ, vel successoris suffecta, quia si bene consideres, omnes, & toti fructus ecclesiæ sunt assignati distincti, & desti-
17 nati, quia videlicet alia pars clericis, alia episcopo, alia fabricæ, alia pauperibus, *d. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. 12. quæst. 2.* & sicut aliæ partes si non dispensentur, aut distribuantur locis, & personis designatis, vel deputatis, debentur successori ecclesiæ, & hodie Cameræ Apostolicæ, quare non idem est dicendum de portione Clerico assignata? quare non idem ius in ea statui debet, in qua est eadem non diuersa ratio. *leg. si Socer. ff. sol mat. leg. hoc amplius. ff. de dam. infect.*

Et ad contraria respondendo, dico, quòd non obstat illud quod primo loco dictum fuit, quod portio assignata clerico pro victu, fuit assignata per antiquos canones, & eis debetur de iure, quia id ego non nego, sed dico, quod debet intelligi, quod sit

ſit aſſignata pro vſu, ſi vtatur, non autem aliter, quia talis portio ſuit aſſignata pro neceſſitatibus; & in caſu quo illa clericus vtatur, vt per *Abb. in d. cã. reprehenſibilis*; quia ſi non conſumetur tali vſu debet illa portio ſequi naturam, & conditionem reliquorum fructuum, in quibus regulariter eccleſia, vel ſucceſſor ſuccedit, & hodie Camera Apoſtolica inribus allegatis. Et de ſe patet, quod non ſunt contraria, ſeù pro contrarijs cenſenda, dicere quòd pro ſuo victu, vel ſua ſubſtentatione competat actio clerico contra illum; qui ad eccleſiam non ſufficientem inſtituit, vel quod poſſit clericus ſubtrahere populo ſacramenta ſi ſibi de neceſſarijs non contribuat, & ad illud *Abb. in repet. cap. cum eſſes. de teſta.* quòd clericus dicitur facere fructus ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, & diſpenſet, dic verum ſi ſibi prouideat, & de prouiſis vtatur, aut prouiſus vſu conſumat, vt diximus ſupra; quia eſt verum, quod clericus dicitur dominus fructuum, ac illos fructus ſuos facit, qui ſũt pro ſua prouiſione deputati, quia dicti fructus ſunt ſui proprij quoad vſum quia illis vti poteſt, veluti proprium dicitur ſecundo modo, id de quo quis habet liberã diſpenſationem, vt per *Car. Zabar. in ca. ſi. de pecul. cler. 3. col. verſ ſed ſecundo.*

Illud verò *d cap. vni. de cler. non reſid.* eſt verum in caſu in quo tex. loquitur in diſtributionibus. quotidianis, quæ cum dentur Clerico ſeruienti pro miniſterio, & ſeruitio perſonali acquiruntur clerico, etiam quoad dominium, & facit Clericus illas omnino ſuas *d. ca.* de quibus poteſt diſpo-18 nere clericus, veluti ruſticus de denario diurni operis, prout ſuo loco diximus in q. de pot. cler. & in q de ſucceſſ. Cler. ſecul. ab inteſta. modò tamẽ ſint diſtributiones quotidianæ, quæ diſtribuantur inſeruientibus horis diuinis, non quæ dentur vel ſoluantur præſentibus in ciuitate, vel loco, non tamen ſeruientibus iuxta diſtinctionem *tex. in extrau. poſtulaſti. de præben. extrau. g. commun.* quia in talibus non cadit exemptio quæ cadit in alijs. vt *d. tex.*

Nec minus obſtat illud; quod Clericus de fructibus, ac rebus Eccleſiæ poteſt alere parentes, amicos, filias, & ſorores dotare, quia id eſt ei permiſſum in caſu quo aliũde non habeant, quia Clericus eſt diſpẽſator, non Dominus rerum, ac fructuum eccleſiæ. Vnde bene tenet diſpenſatio facta per eum in tales perſonas, & in tali caſu; nec ex hoc infertur ergo portionem, & fructus non conſumptos facit ſu-19 os, quia ſi diſpenſare in alios permittitur, non valet ergo portionem ſibi præſeruare poteſt, quia id iure cautum non reperitur.

Nec obſtat dictum *Io. Andreæ*, & aliorum dicentium, quod clericus poteſt ſoluere ſua debita de fructibus beneficiorũ, quos facit ſuos, quia contrarium ad illud tenet *Abb. in præallegata repet. in cap. cum eſſes.* vbi tenet, quòd nedum etiam poteſt ſoluere de portione, ac de fructibus ſibi pro victu aſſignatis, & quod clericus nullos omnino fructus beneficij facit ſuos, quæ opinio mihi magis in æquo, & bono fundata videtur, & ſi vſus inoleuit, quod clerici appropriant ſibi fructus, id eſt ex vſu non ex iuris diſpoſitione, quia fructus, & redditibus beneficiorum habent expendi, vt Canones determinant, & iura ſuper quibus fundatur dictum *Didaci Couarruuias* qui de hoc quæſtionem facit, & tenet affirmatiue, probant tantum, quod pars certa, & portio aſſignatur de redditibus eccleſiaſticis clerico pro victu, quod non negamus, ſed habet intelligi, ſi vtatur, vel fruatur, expendat, vel conſumet vſu, non aliter, vt per *Abb. in capi. reprehenſibilis. allegato. de appella.* vbi decidit caſum, & præſentem quæſtionem, dictum vero ſancti Doctoris facit in caſu in quo loquitur, ne egeant conſanguinei, & vt loquitur, vt per verba illius moderate ideſt, vt non indigeant &c.

SVMMARIVM.

1 *Licentia teſtandi conceditur per viam iuſtitiæ, & per viam gratiæ.*
2 *Quare licentia conceſſa per viam pœnitentiariæ dicatur per viam iuſtitiæ.*
3 *Vidè de clauſulis, quæ ponuntur in licentia ſacræ Pœnitentiariæ.*
4 *Labores, & ſeruitia debent recompenſari.*
5 *Seruitium, impenſum prælato, dicitur impenſum eccleſiæ.*
6 *Prælatus habet viuere cum ſuis famulis de bonis eccleſiæ.*
7 *Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illum; qui inſeruiuit eccleſiæ.*
8 *Pro remunerationem ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienari res eccleſiæ.*
9 *Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos.*
10 *Videtur verius, quòd faciat ſuam, ſi vtatur.*

11 *Ec-*

11 *Ecclesia non tenetur soluere condemnationes clericorum.*
12 *Ecclesia tenetur contribuere in alimonia clericorum, non in aliam causam.*
13 *Quare in licentia ponitur clausula; parce viuendo acquisitis.*
14 *In administratoribus quales sunt clerici, est potentius ius in vita: quam in morte.*
15 *Licentiam testandi per viam gratiæ.*
16 *Per canones antiquos non poterat clericus habere propria.*
17 *Acquisita de fructibus ecclesiæ sunt successaris.*
18 *Clericus de fructibus ecclesiæ non potest donare.*
19 *Licentia testandi est indultum odiosum.*
20 *Habens licentiam testandi non videtur posse codicillari.*
21 *Qui potest testari, potest codicillari.*
22 *In licentia testandi habet clericus, quod potest testari, & codicillari.*
23 *Clericus non potest erogare consanguineis, nisi in subuentionem.*
24 *Personæ incapaci regulariter legari non potest.*
25 *Licentia solet concedi in forma, etiam succedenti ab intestato.*
26 *Tres opiniones diuersæ, penes quem sit dominium rerum ecclesiæ.*
27 *Dominium rerum vniuersitatis est apud ciues.*
28 *Hæreditas vacans obtinet vicem personæ.*
29 *Christus habet dominium, & possessionem rerum ecclesiæ.*
30 *Ecclesia fidelium congregatio.*
31 *Bona ecclesiæ sunt prælati quoad gubernationem, pauperum quoad sustentationem.*
32 *Quare bona ecclesiarum sunt diuisa ecclesijs diuersorum locorum.*
33 *Patrimonium ecclesiæ est commune, & propterea nullus sibi appropriet.*
34 *Quare bonorum ecclesiæ gubernatio sit prælatis concessa.*
35 *Moriente Prælato proprietas, & possessio ecclesiæ remanet penes Christum.*
36 *Vniuersalis ecclesia nunquam moritur.*
37 *Licet ecclesia vacat, eius possessio non vacat.*
38 *Dominium, & possessio rerum ecclesiæ est apud quamlibet ecclesiam.*
39 *Homines offerentes ecclesiæ, habent respectum ad Deum.*
40 *Secundum Abb. licentia testandi non datur sine magna causa.*
41 *Bona ecclesiæ sunt bona Dei.*
42 *Dimittens debita Dei sine causa, Deum offendit.*
43 *Papa Vicarius Christi non habet dissipare bona Dei.*
44 *Pro communi vtilitate datum, vsibus particularibus non est applicandum.*
45 *Subtrahens bona ecclesiæ videtur necare pauperes.*
46 *Deus peccare non potest.*
47 *Expresse cauetur quòd Papa non alienet bona ecclesiæ.*
48 *Quòd clericus possit alienare de rebus ecclesiæ, si tantundem contulerit intellige si contulit ante alienationem.*
49 *Ex quibus causis alienentur res ecclesiæ.*
50 *Alienatio bonorum ecclesiæ, videtur penitus interdicta sine causa.*
51 *Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum est dominus.*
52 *Papa in beneficialibus potest quem suo iure sine causa priuare.*

§. Occurrit.

1 *Beneficialia sunt de iure positiuo introducta.*
2 *In illis quæ sunt de iure positiuo, Papa potest omnia.*
3 *In beneficialibus Papa est dominus, quãtum ad vsum.*
4 *Dominium rerum ecclesiæ est penes Christum, & Papam eius Vicarium.*
5 *Papa Vicarius Christi cum omnimoda potestate.*
6 *Papa habet plenitudinem potestatis.*
7 *Non potest Papa auferre ab vna ecclesia, & dare alteri sine causa.*
8 *Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam potestatem.*
9 *Papa potest subijcere ecclesiam alteri, & iura vnius alteri dare.*
10 *Papa facit monacum professum testabilem.*
11 *Clerici sæculares magis possunt disponere de rebus, quam regulares.*
12 *Monaci non habent velle, nec nolle.*
13 *Monaci non possident, sed possidentur.*
14 *Licentia testandi conceditur à Papa sine causa expressa.*
15 *Quòd in licentia testandi apponitur clausula in pios, & non pios vsus.*
16 *Quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet summa testandi à Papa.*
17 *Licentia testandi concessa Cardinali Seripando.*
18 *Licentia testandi seruatur inuiolabiliter*

ter à Collectoribus spoliorum.
19 Odiosa concessio respicit primum actum tantum.
20. Licentia testandi est indultum odiosum.
21 Quomodo intelligatur regula, qui potest testari, potest codicillari.
22 Licentia testandi non extenditur ad codicillandum.
23 Actus odiosus extinguitur morte concedentis.
24 Secundum Abb. licentia testandi non conceditur à Papa, nisi cum magna causa.
25 Non valet dispositio, nisi facta mentione de licentia secundum aliquos.
26 Non sufficit habere potestatem gerendi, nisi quis gerat eo modo, quo potest.
27 Valet dispositio, licet non sit facta mentio de licentia.
28 Præsumitur testator voluisse uti facultate, quam habet.
29 In dubio quis videtur uti priuilegio.
30 Paria sunt non testari, & inutiliter testari.
31 Præsumitur quis facere actum ex capite, quo sibi est utile.
32 In forma licentiæ ponitur clausula toties quoties.
Item clausula per plura testamenta.
Item per codicillos, item quandocumque tibi placuerit.
33 Vide quid importet verbum quandocunque.
34 Gratia Papæ numquam expirat.
35 Verbum prolatum à Papa, interpretatur secundum ius canonicum.
36 Licentia testandi non amittitur, etiam, si quis non testetur per decennium.
37 Priuilegium testandi, est priuilegium aliquid faciendi.
38 Priuilegium faciendi, numquam perditur.
39 Non valet dispositio Papæ contra legem, nisi de lege faciat mentionem.
40 De fructibus ecclesiarum disponit Papa pro libito voluntatis.
41 Papa quotidie concedit licentiam testandi; etiam collegijs officialium Romanæ Curiæ.
42 Papa si non posset concedere de iure licitè testandi non concederet.
43 Gesta à Papa, sanctè gesta præsumuntur.
44 Clericus de fructibus potest alere consanguineos.
45 Papa præsumitur motus causa rationabili.
46 Papa faciens ad supplicationem si non apparet causa præsumitur motus ad importunitatem.
47 Papa concedit licentiam ex certa scientia.
48 Certa scientia facit præsumi principem velle.
49 Certa scientia facit præsumi, quod vtatur absoluta potestate.
50 Actus Papæ in bonam semper partem interpretatur.
51 Non possumus de actis Papæ iudicare.
52 Ad Deum solum spectat iudicare de Papa.
53 Facta Papæ excusantur, etiã si videantur iniusta.
54 Factum Papæ est iustum, licet videantur iniustum.
55 Papa potest facere de vno aliud.
56 Papa Christi Vicarius, & Dei Locumtenens.
57 Papa omnia disponit, & iudicat.
58 Papa non est qui dicat, cur ita facis?
59 Papa dispensat in omnibus, in quibus expresse non prohibetur.
60 Est inhærendum semper opinioni, quæ fauet Papæ.
61 Papa potest assignare pensionem, etiam laico, etiam sine causa.
62 Papa in beneficialibus dominus.
63 Papa sanctus reputatur.
64 Prohibitio testandi clericis est de iure positiuo.
65 Papa regulariter non dispensat supra ius diuinum.
66 Papa in licentia testandi dispensat sine causa.
67 In illis, quæ sunt iuris positiui Papa potest præiudicare sine causa tertio, & non citato, etiam non audito.
68 Papa quotidie concedit monacis potestatem testandi.
69 Monaci in ipso ingressu dedicant se, & sua Deo.
70 Sufficit licentiam superuenire monaco post conditum testamentum.

§. His.

1 Forma licentiæ testandi per viam pœnitentiariæ.
2 Forma per viam bullæ.
3 Forma per viam breuis.

De

De licentia, vel dispensatione testandi Clericis, vel prælatis concessa.

QVAESTIO VII.

Occurrit sæpe, quòd mortuo Clerico pro defensione spoliorum, ac rerum relictarum per defunctum, exhibent hæredes testamenta, & indulgentiam, dispensationem, seù licentiam testandi de bonis occasione eccl. acquisitis per defunctum à Rom. Pont. pro tempore existenti obtentam. Super quo sæpe numero oritur controuersia inter agentes pro Camera, & venientes pro parte defuncti; puta quia non sit seruata forma litterarū Apostolicarum dictæ licentiæ in testamento, vel in dispositione, quam fecit testator, vel quia modum, formam, & summam excesserit, aut alias ea vti debebat non vsus fuit. Vndè, quæ mihi occurrerunt, & quæ inueni in hac materia dicta, & disputata à Doctoribus in medium deducere proposui, vt quoties occurreret habere mus loca saltim recollecta Doctorū, ad quos recurrere statim possemus. Et omisso dicere de bonis acquisitis ex hæreditate, artificio, vel doctrina, de quibus libere Clericus testari potest sine licentia, & disponere, *cap. 1. & secundo, 12. q. 3. cap. quia nos, cap. relatum, el secundo, vers. cæterum, quæ ex hæreditate, cap. requisisti, ante fin. extra. de testam.* per *Bal. in consil. 313. volum. secundo, incip. præmittendum est*; dicemus de bonis acquisitis per Ecclesiam, seù intuitu Ecclesiæ, de quibus ideò conceditur licentia, vel dispensatio testandi de illis, & disponendi Clerico; quia de iure de illis testari non potest, *ca. 1. cap. cum in officijs. cap. quia nos, & præalleg. cap. relatum. de testam.*

Vnde animaduerti indulgentias, vel licētias testandi concedi Clericis à Sede Apostolica duplici via, & seù duplici forma; vna scilicet, quæ potest dici iustitiæ, qualis est illa quæ conceditur per viam sacræ pœnitentiariæ, quæ in Rom. Curia appellatur ex forma quinterni Cancellariæ, cuius tenor pro forma erit descriptus in calce præsentis laboris, alia via est gratiæ qualis est illa, quæ conceditur per viam literarum Apostolicarum per viam Cancellariæ, sub plumbo expeditarum; vel in forma Breuis sub anulo Piscatoris, quarū ibidem tenor describitur, & dico formam Sacræ Pœnitentiariæ posse dici per viam iustitiæ, ex eo; quia per illam conceditur Clerico, vel concedi solet primo, vt de suis mobilibus, aut de immobilibus iuribus, actionibus per eum proprijs laboribus, industria parentum, vel aliorum successione, aut alias, non per Ecclesiam licite acquisitis, & acquirendis libere testari valeat, quia id videtur posse facere Clericus ex iuris dispositione, absque aliqua speciali, vel particulari dispensatione desuper, vel licentia obtinenda, quia id habetur expressum in *tex. in c. quia nos, & c. relatum, de testam.* per quæ iura videtur ei permissum posse disponere quocunque modo de acquisitis ex hæreditaria parentum, vel aliorum successione, artificio, vel doctrina, ac de illis, quæ proueniunt dono parentum, vel amicorum per Doctores ibi, & per *Alex. cons. 101. 7 vol in prin.* secundo loco conceditur posse testari de bonis ecclesiasticis mobilibus, ac de immobilibus, quæ non fuerint altari, aut diuino cultui deputata, & hoc pro impensa funeris Clerici, in remuneratione seruitiorum, ac in pios, & licitos vsus moderate, tamen ære deducto alieno, in quibus casibus, maximè de bonis mobilibus, & si adsit consuetudo, videtur de iure Clerico permissum, *cap. relatum, §. licet,* ibi improbandæ consuetudinis. Id quod omne videtur extractum ex *tex. in d. c. relatum, el secundo, de testam.* vbi fere sunt eadem verba *tex.* quibus vtitur Sacra Pœnitentiaria in forma prædictæ licentiæ.

Item ex eo videtur ex forma iustitiæ, quia de iure labores, & seruitia accepta debēt recompensari præmio, vel precio, *capital. charitatem, & c. Ecclesiasticus, 12 quæst. 2. glo. in cap. ad nostram, in ver. sufficere, de reb. Eccl. non alienand.* & notat *Abb. in cap. relatum, vers. item not. de testamen* ex quo seruitium impensum, vel præstitum prælato viuenti, videtur Ecclesiæ impensum, ex quo de bonis Ecclesiæ talis serui tij potest fieri remuneratio, *cap. per tuas,* vbi idem *Abb. de donat.* quia Clericus habet viuere de bonis Ecclesiæ ipse cū suis famulis, quibus habent solui salaria, ob seruitia Clerico præstita, dicimus infra quæstione ex quibus Cleric. præsumatur acquisisse. Idem *Abb. in cap. consensus, de reb. Eccles. non alien.* vbi dicit, quod prælatus licite remunerat de bonis Ecclesiæ eos, qui exhibuerunt obsequia ecclesiæ, & in margine ad *Abb* ibi allegatur *Alexand. cons. 101. primo lib. & Oldr. cons. 278.* Imo dicit *Bart in l. iubemus, la seconda, versic. quæro vtrū,* & quod pro remuneratione illo-

illorum, qui exhibuerunt seruitia, possunt alienari res Ecclesiæ, vt ibi per eum, vbi vide *gloss. in verb. permissum*, quæ dicit, quod etiam de immobilibus bonis Ecclesiæ habet fieri remuneratio, & Prælatus potest donare in remunerationem seruitij suæ Ecclesiæ collati, etiam in præiudicium successoris. 16. *quæstion.* 5. *illud; Alex. consi.* 55. *prima parte*, vbi dicit verum, si de seruitijs constat aliter, quam per confessionem. *Ioan. Andre. in additio. ad Specul. in rub. de reb. eccles. non alien.* id quod nota pro eo, quod qui talia accipiunt à prælatis, vel rectoribus pro seruitijs impensis, quod habent probare seruitia, nec eis sufficit sola prælati, vel Clerici confessio, asserentis se id legare, vel dare pro seruitijs impensis.

Item videtur ex forma iuris, quod pauperibus, & locis pijs, & religiosis fiat erogatio, & eleemosyna id quod habetur *capitul. ad hac. in fi. de testamen.* vbi *text.* vtitur verbo moderatè, quia de fructibus, & redditibus Ecclesiæ, deductis 6 necessarijs pro victu clerici, aut prælati, reliquorum superfluentium debet per eum fieri dispensatio, *capitul. videntes*, 12. *quæstion.* 1. & per *Abb. in capitul. cum esses. in repetit. de test. vers. secundo principaliter per totum.* in casibus, etiam prænarratis dat licentiam clerico, dispo-7 nendi, & testandi de immobilibus acquisitis per eum de fructibus beneficij parce vtendo, de acquisitis ex illa parte fructuum; quam licite consumere poterat, si voluisset, puta potuisset pro sui gradus qualitate consumere mille, consumpsit tantum septingēta, vnde parsimonia tre-8 centum præseruauit, ac de illis immobilia acquisiuit, quam partem fructuum Clericus facit omnino sua, cum esset pro suo 9 victu, ac suorum, ac pro suis necessarijs destinata à Canone, & constituta, de qua debuit posse pro libito disponere, vt per *Abb. in capitul. cum esses. in repet. col.* 9. *vers. ad inducta* ibi respondet, quod Clericus fructus beneficij dicitur illos facere suos, quoad hoc, vt sibi prouideat, per eundem melius in *cap. cæterum de donat.* vbi dicit: quod prælatus potest donare pro libito fructus, quos facit suos, per *Didac. Couar. in cap. cum in officijs. de testam, vers. tertio ex eadem.* ibi clericum habentem beneficium Ecclesiasticum posse libere disponere de illis redditibus, qui essent necessarij ad eius honestum sumptū, inspecta cuiusque qualitate. si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministraret, hæc etenim pars bonorum Ecclesiasticorum ministris per Canones antiquos constituitur, &c. Sed videtur intelligi, quod faciat suos consumendo, non præseruando, & quatenus vtatur, & fruatur, quia Ecclesia Clericis dat tantum vsum, & in casu, quo sibi prouideat pro victu, per ea, quæ dicit *Abb. in cap cum esses. vers. quarto principaliter.* 10 *vers. aut non pro sui sustentatione*, ibi; tūc dico indistinctè, quod de fructibus beneficij satisfieri non debet, etiam parce vtēdo, nam Clerici habent solum vsum, melius per eundem in *cap. reprehensibilis. de appellat.* vbi dicit; quod pro debito Clerici non potest fieri exequutio in fructibus beneficij, neque etiam in illa par-11 te fructuum, qui habent conuerti in vtilitatem personę Clericorum, quia ad talea redditus non debent extendi manus, & est ratio quia Ecclesia tenetur Clericos alere ad sui decorem, nec tenetur suas cōdemnationes soluere, vnde si Clericus non alitur, non tenetur Ecclesia in aliquo contribuere, & Ecclesia vult contribuere in alimoniam Clericorum, non aliam cau-12 sam, idest vult ecclesia teneri ad supplendum de victu necessario, quatenus cedāt, vadant, & conuertantur verè in victum, vt per *Abb. d. loco*, & cum talia parce viuendo sint acquisita ecclesiæ; quæ tamen potuisset clericus non parce viuendo in victu consumere, merito apponitur in licentia clausula parce viuendo, ad tollendum dubium, quod forsan oriri potuisset, 13 quod pars fructuum destinata pro victu clerici, eam faceret clericus suam in totum, vel in parte parce viuendo; quia immo si illam victu non consumit in totum, vel in parte est ecclesiæ, pro parte non consumpta, declarat optime *Bal. in authen. licentiam, C. de episcopis, & cler. in fi.* vbi posita quæstione si Rector ecclesiæ percepit fructus, & potuit cōsumere plus quam consumpsit donec ipse viuit, potest disponere illos fructus ad pias causas, nunquid moriens potuit relinquere de eis testamento pauperibus, vel in subsidium terræ sanctæ, dicunt Canonistæ (inquit) quod non, quia viuens æquiparatur vsufructuario, & ideo habet liberam administrationem fructuum, sed in morte assimilatur vsuario, qui suum tantum facit quantum consumit, non vltra. & ideo de talibus non potest testari secundum Canonistas, qui (inquit) bene dicunt, quia in administratoribus, quales sunt clerici in 14 rebus ecclesiæ potētiius est in vita, quam

in morte, & de hoc vide in quæstione an clericus de fructibus beneficij, vbi aliqua,& per eundem *Bald.in conf.298. primo volumine*, vbi dicit, quod de redditibus appropriandis prælato, potest prælatus disponere, vt vult, dum viuit, in morte autem non, vidi tamen aliquam formam huius licentiæ pœnitentiariæ sub nomine,*Laurentius*, in forma gratiosa, vt de bonis ecclesiasticis in amicos, cognatos,& affines disponi possit.

Aliam formam per viam litterarum Apostolicarum,& breuium dixi esse per viam gratiæ, ex quo per eam conceditur clerico testari, primo de quibuscunque bonis ex patrimonio quarumcunque persona-
15 rum successione, ac etiam ex industria, prospera fortuna,& alias quomodolicet, non per ecclesiam licite tamen acquisitis, per eundem obtentis, & obtinendis, seu ad illum quomodolicet tunc, & pro tempore spectantibus,quod per antiquos canones non concedebatur,per quos nō licebat clerico habere hæreditaria bona, vel propria,*capitulo clericus*, & ibi *gloss. duodecima quæstione prima cum similibus*, licet per *tex. in capitulo relatum capitulo quia nos, cum simil. de testa.* sit secus, tamen idest ad tollendum dubitatem iuris antiqui: secundo loco conceditur clerico posse testari de fructibus; ac redditibus beneficiorum,ac ex fructibus,
16 seu redditibus acquisitis,pro summa petita,& concessa,quæ sunt ecclesiæ vel successoris in euentum mortis illius, *capit. præsenti,de off.ord.in sexto capitulo quia sæpe,de electio.eod.lib.capitulo illud, capitulo non liceat duodecima quæstione secūda*, cum ibi *gloss.* de quibus regulariter clericus non habet testamenti factionem *capitulo cum in officijs. cap. ad hæc. capi-*
17 *tulo, quia nos, de testam.* cum ibi nota. *Franc.in rub. de testamen. in sexto, num.* 54.item, & posse donare summam concessam, quod regulariter non potest clericus, *capitulo cæterum, de donat.* Item
18 conceditur etiam de eis bonis disponere per viam codicillorum,& toties,quoties, &c. quod regulariter cum tali licentia testandi, vel disponendi non potest, nec posse habet clericus, quia indultum quo quis habilitatur ad testandum de bonis ecclesiæ, vel spectantibus ad ecclesiam est odiosum, & sic stricte non late inter-
19 pretandum,aut intelligendum, vnde habens tale priuilegium debet intelligi, quod possit testari tantum non antem codicillari: & quod vnum possit facere te-
20 stamentum, non plura, vt gratia fit euacuata, & cōsumata omnis in primo actu, *arg.l.boues,§.hoc sermone,ff. de verb.sign. l. dotis promissio.ff. de iure dot. Marian. Socin. in consil.* 13. præsens consultatio; vbi in *col.*5.dicit quòd Cardinalis ex tali priuilegio potest testari, & non codicillari, non obstante reg. quæ dicit, quod
21 qui testari potest, potest & codicillari, quæ est in *l.2.ff.de lega.primo,& l. conficiuntur,§.primo, ff. de iure codicill.* quæ procedit,& habet locum in eo. qui regulariter habet de iure communi testamēti factionem, & testari potest,per *Dec. consil.* 512.*col.*2. *post princ.* secus est de iure speciali,vnde ad gratiandum clericū supplicante, Papa ad tollendum istas iuris difficultates,solet apponere in litteris talis formæ clausulam huiusmodi,etiam donationis inter viuos, aut testamenti, seu cuiuslibet vltimæ voluntatis,vel codicil-
22 lorum seu alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, disponere,& erogare, simul vel successiue,ac quoties tibi videbitur libere, & liberam auctoritate apostolica tenore præsentium licentiam,& facultatem concedimus,pariter, & indulgemus. Item solet apponi clausula in pias, & non pias causas, id quod est gratia, quia de iure tantum in pias causas concedi solet erogatio,& dispensatio,*cap.relatum, de testam. §. licet per Barba. in tractat. de præstan. Cardi. prima parte quæst.* 4. vbi limitat priuilegium testandi,& restringit ad pios vsus tantum.Item clausula parentū, consanguineorum,& affinium, nepotum, ac etiam propriorum filiorum,quibus regulariter clericus de rebus ecclesiæ dispensare,vel erogare non potest, nisi in illorū subuentionem,& quatenus indigeant;nō autem potest illis relinquere ad illos diuites faciendum, per *Abb. in cap. inquirendum, de pecul. cler.* Item apponi solet clausula,aut seruitiorum, etiā vltra seruitij meritum,quod est gratia,quia id habēt secundum verba *textus*, videlicet, *iuxta seruitij meritum, non autem vltra*, per *text.d.capitul. relatum. §. licet in fine. §.* Item apponi solet clausula personarum
23 etiam penitus extranearum, & incapacium, quibus personis incapacibus regulariter nihil relinqui potest, vel debet, neque per viam institutionis, neque per viam legati,per *text. in § legari; vbi gloss. in ver. testamenti factio: institutio.de leg.*Item quod plus est, Papa solet gratiare supplicantem,vt de sum-

ma

24 ma petita, & concessa, nedum in quos voluerit disponat in testamento; aut alia voluntate, sed etiam si decesserit ab intestato ad hæredes sibi ab intestato venientes transmittat, qualis est forma, quæ est in calce descripta, per hæc, & alia, quæ in eisdem literis euidenter in forma gratiæ 25 concessa vidẽtur, dicebam hanc formam esse, & videri formam, seù licentiam testandi, vel disponendi in forma gratiæ, & in forma, vt appellatur gratiosa.

De qua licentia, seu indulgentia reperio variè scribere Doctores, quia *Abb. in c. fin. de pecul cler. in fin.* dicit hanc esse quęstio 26 nem quotidianam, nunquid Papa possit dare clerico potestatem testandi de rebus intuitu beneficij acquisitis, & illam se tractare plenissime in *cap. cum esses. in repetit. de testamen. In vers. quinto principaliter quæro, Ias in authen. ingressi. Cod de Sacrosanct Eccles. num. 11. glo. in pragmatic. sanctio. de num & qualitat. Cardin. §. sint viri in ver. mouebat. Alexand. consilio 101. libr. 7* & dicto loco *Abb.* pro faciliori solutione quæstionis præsupponit, penes quem sit dominium rerum ecclesiasticarum, & inquit *glo in capitul. expedit. duodecima quæstione prima*, de hoc ponit tres opiniones, prima quòd dominium sit penes ecclesiam, secunda quod sit penes Deum, tertia quod dominium est apud clericos, sicut dominium rerum vniuersi 27 tatis est apud ciues. *§. vniuersitatis, institut. de rer. diuision. glo. in capitulo causa, de verb. signific. in ver. solis Ecclesiarum*, tenet, quod ista bona sunt Dei, cuius licet omnia sint, tamen sunt ista specialius, & hoc tenet illa *glo.* licet ante dixerit, quòd 28 ipsa sunt secundum *Alber.* loci conclusi muro ad instar hæreditatis vacantis. quæ obtinet vicem personæ. *l. hæreditas, ff de acquirend. rer. domin.* secũdum alios, quod sunt vniuersitatis illius loci, alij, vt *Innocen. & Hostien. in capitulo cum super. de causa possess. & propriet.* quod Christus est, non prælatus, qui habet dominium, & possessionem rerum ecclesiasticarum, vn- 29 dè oblata per homines Ecclesijs, Deo oblata dicuntur, *12. quæst. 2.* nulli liceat, & *12. q. 1. res, & cap videntes*: alia opinio eorumdem *Innocen. & Hostien.* quod ecclesia id est fidelium congregatio sit, quæ habeat proprietatem, & possessionem, vbi 30 dicit *Innocen.* quòd si aliquando inueniãtur hæc bona Deo oblata esse Episcoporum, aut prelatorum, aut capitulorum, debet intelligi, quod sunt eorum quoad gu- 31 bernationem, & administrationem, & dicuntur etiam pauperum quoad sustentationem, *16. quæstione prima. capitul. quoniam*; ad quod vltimum fac. quod dicit *Didacus Couarruuias in capitul. cum in officijs, de testamen. versicul. quantum quoad*, ibi: præterea redditus ecclesiastici, qui supersunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus essent erogandi, quod auctoritate *Hieronymi* comprobatur, is etenim scribit, bona ecclesiarum dicit bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium. nec quoad proprietatem, sicut refert *Cardinal. à Turre Cremat. in capitulo videntes. num. 2. 12. quæstion. 1.* subdens ibidem *Innocen. in d cap. cum super*, quod ista bona ecclesiarum sunt diuisa in ecclesijs diuersorum locorum, auctoritate Summorum Pontificum, propter communem vtilitatem, & Episcopis, & alijs prę- 32 latis concessa fuit administratio earum, *cap. videntes, & capit præcipimus, 12. q. 1.* quia vt legitur *d. cap. quoniam 16. q 1.* quicquid habent clerici pauperum est, dicuntur enim habere clerici quoad administrationem, pauperes quoad sustentationem, patrimonium enim ecclesiæ est cõmune, 33 vndè nullus debet sibi appropriare, *c. tertio de præb. ex.* & propterea fuerunt diuisa & limitata bona ecclesiarum, & ipsorum administratio Episcopis, & alijs prælatis concessa, vt nullus in clero penuriam pa- 34 tiatur, & per supradicta infert *Innocent.* quod quantumcunque moriatur præla- 35 tus, & omnes clerici alicuius ecclesiæ, tamen proprietas, & possessio remanet penes Christum, qui viuit in æternum, vel penes vniuersalem, & singularem Ecclesiã, 36 quæ nunquam moritur, nec vnquam est nulla & per hoc dicit *Specul. in tit. de pet. & poss §. primo. vers. sed pone*, quod vacãte ecclesia, si quis ingrediatur possessionẽ ecclesiæ, quod Prælatus de ecclesia prouisus, potest agere contra talem ingrediẽtem, tanquam contra inuasorem, & ratio est, quia possessio non erat vacans, licet 37 ecclesia vacaret, imo ecclesia possidere censetur, & habes (inquit *Abbas in dict. capit. cum super. de caus. possess. & propr.*) duas opiniones, vna quod dominium, & possessio sit apud Christum, alia, quòd apud ecclesiam; alij dicunt, quod est tertia opinio, quod dominium, & possessio est apud quamlibet ecclesiam particularẽ 38 & quod ipsa bona ecclesiarum sunt quoad dominium, & possessionem ipsarũ ecclesiarum particularium, quæ habent illa

loco Dei *glo.in c.apst.fi.de reb eccle. alien. in 6. in ver.ipsarum.* & inquit *Abb. in d. cap.cum esses*, ego puto quod inter istas opiniones illa sit præstantior, quæ habet, quod dominium rerum ecclesiæ sit penea Deum, per *tex.in ca. cum ex.eo.de electio.in sexto.* ibi de Christi patrimonio sublimatis, & not. ibi *glo.in ver. Christi fac. cap. qui Christi, & cap. qui abstulerit.* 12. q. 2. Item teneo hanc opinionem, quia in-
39 quit (vt dixi). offerentes homines ecclesiæ, in oblatione habent respectum ad Deum, *d. c. nulli* 12. *quæst.* 2. *& c. res ecclesia* 12. *q.* 1. ibi Domino oblatis &c.

His præmissis per *Abb.* & præsuppositis, deueniendo solutionem dubij, & quæstionis, putat ille, quod licentiam hanc testandi de rebus ecclesiæ, non possit
40 concedere Papa, nisi cum magna causa, quia hæc bona sunt Dei, & si-
41 ne facto nostro, quod nostrum est à nobis euelli non potest *capit. ab eo. de electio. lib sexto*, & qui dimittit debita Dei sine causa, profecto Deum offendit. *capit. si ii quoniam* 23 *quæst.* 4. quia si præla-
42 tus debitori dominico culpam impune dimittit, non mediocriter profecto offendit per *Spec.in tit. de dispensat. §. qualiter, & quando in princip.* & licet Papa
43 sit vicarius Christi, & in terris *Dei* locum tenens *cap. unic. vt ecclesias. beneficia siue dimi. confer.* tamen debet legitime administraret, & conseruare bona Dei, non dissipare, quia ex officio suscepto non licentiam peccandi, sed necessitatem bene viuendi fuit assecutus. *§. primo. quarta dist.* Item de fructibus rerum ecclesiæ debet subueniri egentibus. *capit.*
44 *videntes.* 12. *quæst.* 1. & est sine ratione, vt quod communi vtilitate datum esse dignoscatur, vsibus cuiuslibet particularis personę, applicetur, *de prab. capit. ratio.* Item qui subtrahit bona ecclesiæ dicitur
45 homicida, quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis fuissent alendi, vel substentandi. Item vicarius non habet maiorem potestatem, & dignitatem pontificatus, quam habet ipse Deus, sed Deus peccare non
46 potest *d 2. de pan §. fic.* ergo nec vicarius debet hoc posse, imo expresse iure cauetur, quod non licet Papæ bona ecclesiæ
47 alienare *ca. non liceat.* 12. *quæst.* 2. ergo, nec potestatem testandi alicui dare, quia per hoc videtur alienare, fac. quia licet clericus non habeat à iure concessum, quòd possit de rebus ecclesiæ testari, si tamen de suo proprio tantum contulerit ecclesiæ, quantum vult alienare, vel testa-
48 ri, hoc bene licebit. *capit. si episcopus* 12. *q.* 5. *& q. 2. capit. si quis quilibet*, id quod intellige verum, si contulit ante alienationem, seu testamentum, quia est secus si post, quia tunc videtur dare in fraudem ad euitandum pęnam depositionis, quam incurrit, de qua in *capit. nouimus.* 12. *q.* 2. quia talis restauratio damni, seu recompensatio sibi non proderit ad euitandam depositionem, not. in *capit. quod sicut. de electio.* facit quia clericus res ecclesiasticas, alienare non potest nisi causa pieta-
49 tis, necessitatis, commoditatis, vel vtilitatis, in isto casu nulla subest istarum causarum merito &c potest addi quod dicit *Archid. capit. hoc consultissime, de reb. eccle. in ver.* quod bona ecclesiastica dicuntur esse ecclesiæ, ita quod ecclesia habet dominium, per multa, quæ ibi adducit.

Per hoc dicit *Abb.* teneo quod Papa licentiam testandi de rebus ecclesiæ clerico sine causa indulgere non potest. Clericus tamen, si tantundem de suis patrimonialibus contulerit ecclesiæ, de rebus ecclesiæ testari poterit. Idem videtur tenere *Barba. 5. col. in cap. cum in officijs, de testam. Franc. in rub. eod. tit. 6. col.* & mouetur *Abb.* & alij, qui eius opinionem sequuntur ex eo, quia penitus videtur interdicta alienatio bonorum ecclesiæ sine
50 causa, vt per *Abb. in cap. cum in ecclesiarum col. 2. vers nota vltimo, de constit.* & dicimus in q. de potest cler. vel præl. vers. quid dicendum; vbi aliqua diximus de causis, quæ à iure requiruntur in alienatione rej ecclesiasticæ, potes ad plenum videre in meo tract. de tebus ecclesiæ nõ alienan. prope diem diuino auxilio ædendo, facit quod dicit *Rebuff. in practica beneficia. in rubrica de breui Apostolico nu.* 38. vbi loquendo de ista facultate testandi, quæ conceditur in forma gratiæ dicit, quod facultas testandi conceditur per breue ad certam summam modicam tamen, nec inquit est componenda, si de modico, quia de modico romani, & mulieres non currant, *l. scio, ff. de rest. in integ.* secus inquit, si de magno.

Sed meo judicio in Papa aliter dicendum videtur, & opinio communis in hoc videtur contra *Abb.* quia dicit *Nic. de Vbald. in suo tractat. de suc. cler. ab intest. §. finita vers. non obstant motiua, Oldr.* quod illud quod dicit *Abb.* quod Papa non potest dare licentiam, &c. quod illud est verum de honestate, sed non de potentia, per ea,

quæ

quæ habentur in *cap. cum ad monasteria de stat.regular.* & per alia, quæ copiose idem *Nic.* ibi adducit.

Et antequam ad alia deueniamus præsupponimus duo, vnum, quòd in huiusmodi licentia Papæ testari conceditur de fructibus ecclesiæ, vel de ex eisdem fructibus, aut occasione ecclesiæ tantum acquisitis per clericum supplicantem, quia non videbis licentiam, vel in forma Sacræ Pœnitentiariæ literarum Apostolicarum, vel breuium, sine illa clausula per te tamen acquisitis, & acquirendis, per te obtentis, & obtinendis, id quod videtur non solum facere possit Papa, & debeat, imo sine licentia aliqua clerici à seipsis deberent posse testari, & disponere de huiusmodi, quia dicit *Zabarella cap. fin. de pecul. cler. col. pen.* quod esset bonum statuere, quod clericus posset disponere de omnibus fructibus, item etiam de acquisitis omnibus ecclesiæ siue mobilibus, siue immobilibus libere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita tempore suo. Aliud quod præsupponendum puto, est potestas ma-51 xima quam habet Papa in beneficialibus ac in bonis beneficiorum, in quibus est valdè potens *clem.* 1. & ibi Doctores vt lit. pendent. In quibus tantam habet auctoritatem, & potentiam quod potest etiam 52 quem iure suo priuare sine causam, & pro suæ libito voluntatis, vt per *Archid. in suo tract. de haeresi incip. Sanctiss. in Christo Patri. fol. 15. vers. & quia tanta est praeheminentia* vbi dicit, quod Papa in huiusmodi est dominus, cum alijs similibus; quæ in infinitum adduci possent.

9. HIS præsuppositis est indubitanter dicendum, quod Papa possit concedere clerico licentiam testandi, de huiusmodi, & quouis modo disponendi; quia huiusmodi beneficialia sunt introducta de iure 1 positiuo, per *Abb. in cap. constitutus, de relig. dom.* Et per eundem magis ample in sua *disputatione, quæ incipit Episcopus, col. 2.* & in illis, quæ sunt de iure positiuo Papa habet omnimodam potestatem, & 2 quæ vult omnia potest, quia supra ius dispensare potest, *cap. proposuit, de concess. praeben.* per *Doctor. in cap. quæ in ecclesiarum, de const.* quia licet Papa non possit quem regulariter iure suo priuare sine causa, tamen in beneficialibus, quæ sunt inducta iure positiuo, potest quem priuare pro libito volũtatis suæ, vt per *Archid.* 3 *in d. tract. de haeresi d. loco,* vbi dicit, quod Papa in talibus est dominus, quantum ad vsum, quia eis vti potest, sicut placet, & decet suam potentiam, siue statum, *alleg. 12. q. 2. bona rei. & cap. per princip. 9. q. 3. cap. 2. de praeben in 6. clem. 1. ad fi. vt lite penden. Paul. de Cast. consil. 281. in 3. col.* quia dominium rerum ecclesiasticarum, proprie loquendo non est apud aliquam 4 ecclesiam, sed apud Christum, secundum quod dicit *Innocen. in praeallegato capit. cum super. de caus. poss. & propriet.* cuius 5 Papa est Vicarius cum omnimoda potestate in terris, vndè si aufert rem alicui particulari ecclesiæ, potius dicitur auferre administrationem, quam dom. iuxta *tex. in c. 2 de donat.* quia dominium est potius apud ipsum Papam, cum sit apud Christũ, cuius ipse est Vicarius, vel apud ipsam ecclesiam Catholicam, quæ est vnica, *24. q. 1. cap. loquitur* cuius ipse est princeps; quia dicit *S. Thomas qu. 88. vers. ad tertium,* quod Sum. Pont. gerit plenarie 6 vicem Christi in tota eccles. & ipse habet plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus, & dicit *Dominus Anton. in capit. consilit. de relig. dom.* quod de rebus ecclesiæ Papa potest disponere, prout vult, etiam sine causa remouendo vnum à beneficio suo, per *d. tex in 2. c. de praebend. in 6.* & hinc est, quod in talibus multo magis potest auctoritas Papæ, quam in alijs, vt dicit *Abb. in c. cum à nobis. 2. col. vers. ego credo, de test. in clem. 1. in vers. ego limitarem, de prob.* si dicatur quod quamuis respectu beneficiorum latissima sit potestas Papæ, tamen respectu bonorum ipsarum ecclesiarum est secus, quia non potest Papa auferre bona vnius ecclesiæ, & dare alteri sine causa, vt not. *glo. Archid. & Dom. ca. 1. 10. dis. & glo. in cap. 1. in ver. iniustitia. 22. dist. Archid. in cap. 1. 12. di.* Et ideo dixit *Archid. in c. non liceat Papae. 12. q. 2. post. Hugo.* quod Pa-7 pa peccat si vult res ecclesiasticas consumere in turpes vsus, vel dare consanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipsi construant palatia, & huiusmodi.

Est dicendum in casu præsentis quæstionis, vt dicit *Socin. in cons. 13. primo vol.* ibi, nec quispiam dicat quod Papa non possit præiudicare ecclesijs, vel monasterijs super huiusmodi bonis, hoc enim est manifeste falsum, quoniam Papa in beneficijs, & in ipsorum bonis habet omnimo-8 dam, & absolutam potestatem *cap. secundo, in princip. de concess. praeben. lib. 6. in clem. prima, vt lit. penden. not. glo. 9. quae. 3. capit. per principalem.* & probatur 78. *dist. cap. oportebat. & 97. dist. ecclesia.* tenet *Io. Andr. in cap. primo, de summa tri-*

nit. 19.

nit.19. dist. cap. in memoriam, & posito quod verum dominium non sit suum, secundum quod aliqui voluerunt, tamen ipse Papa habet omnimodam, & absolutam dispositionem, administrationem, & dispensationem, & potest vnire ecclesias,
9 & supprimere dignitates, & alteram alteri subijcere, & iura vnius alteri dare, *16. q.1.c.et temporis.c.sunt duo.de exees.Prel. &c.* & dicit *Bal. in conf.175. vol.2.* quod Papa quando vendit rē Ecclesię, nō vendit rem alienam, sed suam, nam omnes res ecclesiarum suæ sunt, quoad plenam, & liberam dispositionem, & nullus prælatus mundi potest aliquid facere, sine auctoritate saltem tacita Papæ, qui tanquam pater patrum cum omni prælato in iurisdictione concurrit, vt not. in *c. si eo tempore.de electio. libr. 6. vt per Bal. d. cons. 175.incip.Papa.*

Per quæ concluditur, dicit *Socin. præallegato consil.* clarissime, quod Papa potest
10 facere etiam Monachum professum testabilem, & potest ei concedere potestatem testandi, & donandi de bonis monasterio acquisitis: & dicit *Rebuf. in sua practica beneficiali*, quod quando hæc facultas datur religiosis, statuitur summa arbitrio Papæ taxanda, & quod testetur de licentia sui superioris *cap ad monasterium.de stat.monac.clem.religiosi de procur. & Egid.Bellamer.decis.* 247. si ergo prædicta conclusio procedit in veris monachis professis, quanto magis id est dicendum, quod possit Papa in clericis secularibus, aut alijs religiosis, qui possent habere propriam, quia facultas, siue potestas disponendi de rebus ecclesiæ est concessa regulariter magis lata clericis secularibus, quam regularibus, *Card. Zabarel.in c.fin.de pecul.cler.in col. antepen. Rot.Bellamer.247.frater minor.* quia religiosis datur cum clausula, & de licentia superioris, & dicit *D. Quintilianus Mandosius in sua practica, in rubrica licentia testandi, vers. aduertendum*, quod hodie monacis seu religiosis nullo modo testandi facultas huiusmodi conceditur: quod non videtur verum quod sit pace tanti viri dictum, quia quotidie religiosis cuiuscunque religionis sint, licentiam concedi videmus, vel iuxta forma quinterni Cancellariæ per fatis standi extra cum beneficijs, & in talibus habētibus propriam, seu tria omnino substantialia regulæ non profitentibus non vi-
11 detur esse tanta difficultas, quanta in veris monachis professis: qui ex quo tria substātialia regulæ sunt professi; vt de se manifestum est, non possunt testari respectu inhabilitatis personæ, quia nec habēt
12 velle, nec nolle *12.q. 2. cap. non dicatis*. Item defectu bonorum, quia cum omnia eorum sint monasterij, & cum ipsi nil
13 possideant, sed possidentur, nihil habent, tam in habitu, quam in actu, capit.ad monasterium. de stat. monac. tum etiam, quia sunt in potestate alterius, *16.q.1. ca. de præsentium, & dicta authen.ingressi.* in quibus si licentia testandi à Papa concessa, tenet fortius in clericis secularibus, aut alijs illa tria non profitentibus, in quibus sola remanet difficultas respectu testandi de bonis ad ecclesiam, seu religionem pertinentibus, quia manifestum est, quod de eis, quæ sumunt de dignitate ecclesiæ, seu beneficio suo, non possunt testamentum conficere, *12.quæst. vltima, cap. 1. 2. 3. & quasi per totum*; nisi ad id accedat summi Pontificis licentia. Ita tenet *Bartol.Socin.in d.cons.13.primo volu. per totum*; quod est in materia factum. *Marian.Socin.consil.89.per totum*, & maxime *num.29.* vbi dicit, quod contrarium seruatur de consuetudine, quòd ista licen-
14 tia conceditur à Papa sine causa expressa, sequitur *Dec. in consil.* 512. vbi dicit hanc esse opinionem communem, & communiter approbatam, melius idem *Dec. consil.157.* vbi dicit non esse disputandum in hoc, an Papa possit; quia id tenetur ab omnibus communiter per *Hostien. in summa, de pœnit. & remiss. §. cui confitendum. Angel. & Imola in l. si seruus communis, ff. de stip.seru. Bal.in l.si quando, C. de inoff.testam.in authen. nisi rogati, col fi. C.ad Trebell.* sequitur *Couarruuias Doctor Hispanus in cap. cum in officijs, de testam.vers. vltimo*, hinc potest, vbi dicit, quòd vsus Christiani orbis hanc opinionem recipit. Idem tenet *Barba.in suo tractat.de præstan.Cardin.1.par.q.4.* vbi dicit licentiam testandi à Romano Pontifice clericis de bonis ecclesiæ esse intelligendam, & habere intelligi ad pios vsus, & pias causas, & non alias. Sed ego video, quod in formula testandi maxime literarum apostolicarum, sub plumbo, forsan ad tollendum istud motiuum, aut dubium Doctorum, adest clausula in pias,
15 & non pias causas, in pios, & non pios vsus, & sic habes meo iudicio per communiter scribentes communem opinionem contra *Abb.* quòd Papa potest pro libito cum causa, & sine causa, quando sibi videtur testandi facultatem clericis reli-

religiosis,& prælatis, & clericis beneficiatis pro summa,quæ sibi videtur concedere,& indulgere,de quo inoualuit vsus,& consuetudo ab immemorabili tempore citra,qui hodie est quotidianus in Rom. Curia,tam Sanctæ Rom.Ecclesiæ Cardinalium,quam Patriarcharum, Archiepiscoporum ipsorum,vel aliorum quorumcunque prælatorum clericorum, & reli-
16 giosarum personarum, quæ quotidie a Papa licentias,& seu indulgentias testandi,pro summa quam volunt,petunt,& obtinent sine vllo labore,& eas,vel per viā sacræ Pœnitentiariæ, vel per Signaturam Sanctissimi,per viam litterarum Apostolicarum,vel breuium,vt melius sibi videtur expedium,qualis mihi hodie 10. Kal. Aprilis fuit præsentata licentia concessa per Pium quartum Illustrissimo,& Reuerendissimo D. Hieronymo Seripando Neapolitano Sanctæ Rom.Ecclesiæ Cardin in œcumenico Concilio Tridentino Sanctissimi Pij quarti, & Sanctæ Sedis
17 Apostolica Legato à latere, defuncto in amplissima forma de quibuscunque bonis suis ex fructibus beneficiorum,&alias quomodolibet acquisitis,in morte, & in vita pro suo libito disponendi,& testandi ad quamcunque summam ascenden. ac iuxta dictæ dispensationis formam de summis pecuniarum, ac rebus obtentis disponunt,& testantur,nec eorum taliter factæ dispensationes si sit in eis seruata forma per collectores spoliorum, ac iurium Cameræ,in totum,vel parte aliqua violantur,imo vti factum proueniens a Sanctissimo, vel Sancta Sede Apostolica omni cum reuerentia obseruantur, ac ob-
18 seruari per collectores mandantur inuiolabiliter,& indistinctæ.Et hunc piū vsum dandi,& concedendi licentias testandi,& disponendi de bonis huiusmodi, semper approbarunt Rom Pontifices,vt videre est per breues huiusmodi gratiarum,vsq. à tempore Innocentij III.vt in calce præsentis quæstion. & est hodie in viridissima consuetudine in curia,& stylo,qui debet seruari,quia ius facit, & pro lege seruatur *Specul in titul.de test. §. publicatis. Rota in antiq.decis.*710.& authoritas Papæ in hoc operatur plenam securitatem, etiam in foro conscientiæ,quia sit esse aliter Rom.Pontifices ista non tollerassent nec eis formam dedissent,per *Felin.in cap.in audientiam 2.de rescrip.Caccialup. de pensio.quæst* 9.& pie,& sanctæ factum censeri debet,ex quo factum à Rom Pon-
19 tificibus,quorum gesta, sancte gesta reputantur,quia à Papa gestum,à sancte gesta haberi debent; *Card.in Clem.prima de preben.l.1. in fin.C.de sum.trinitat. & fid.Cathol.*

Et ista gratia,seu licentia testandi de bonis Ecclesiæ.secundum Doctor.est intelligenda concessa in primo testamento, & pro primo testamento,seu pro prima dispositione,non pro secunda,*argum.l.boues §. hoc sermone.ff.de verb.sig l.dotis promissio ff.de iure dot.capit.non potest, §.primo de præben, in 6.* probatur ex pluribus,quæ adducit *Aleiat.in d.§.hoc sermone.Hyppolitus in rub ff de fid.inst num 97.Ias in l. diuortio.§.quod in anno. ff solut.matrim. Alex.cons 16.4.vol.per totum.*in his enim quæ odiosa sunt,simplex concessio primū actum tantum respicit,& idem est in onerosis,*d.cap.non potest not.in l.placet. ff.de lib.& posthum. Felin.in cap secundo de treg.& pace,*quia dicit *Dec.*quod non potest negari quin indultum,seu concessio, in quo quis habilitatur ad testandum de bonis ecclesiæ,vel spectantibus ad eccle-
20 siam,non sit odiosa, & ideò merito restringenda,vt per eundem *Dec.consil.*512. & propterea dixit *Bar.Socin in consi* 13. *col.5.vers.*17.quod Cardinalis,qui ex tali priuilegio potest testari,non potest codicillari,quia regula illa Iurisconsulti, de qua in *l.conficiuntur.ff.de iure codicill.* & in *l.2.de leg primo.* quod qui potest testa-
21 ri, habet etiam posse codicillari, habet locum, & intelligitur, in his, qui possunt testari de iure communi, secus est si ex priuilegio concesso per principem viuentem,sequitur *Socin Iun.in consil. 89. col. 5.vers.nec in hac licentia;* ibi & huic est, quod clericus,qui hoc modo habet licentiam testandi, non poterit facere simplices codicillos,licet pro regula soleat dici, quod qui potest testari potest codicilla-
22 ri;imo minus esse videtur codicillari,quā testari,& ideò videretur licere debere, *c. cui licet.de reg iur.lib.6.* vbi vide, quod etiam nititur probare licentiam testandi à Papa alicui clerico concessa, morte Rom.Pont.re integra cessare, vt non habeat locum,nisi viuente Pontifice concedente,adeò,vt si inuita concedentis priui-
23 legiatus non cœperit vti priuilegio, postmodum euanescat,quia actus odiosus restringitur,& morte concedentis, vel auctoris extinguitur,per *glo.in cap. à nobis, de senten.excom* ibi recepta *l.fin.ff.de pen.* notat *Abb.& Felin.in cap.ex litteris de constit.Martin.ab Alpiz cueta in cap. placuit,de pœnit.distin.6.num.*161. *Didacus*

Co-

Couarruuias in cap.cum in officijs, de teſtam. faciunt adducta per *Abb. in capit. cum eſſet, de teſtam. verſ. 5. quæro.* vbi diſputat, & concludit, quod licentia teſtandi non poteſt concedi à Papa, niſi cum 24 magna cauſa, & ea, quæ accumulat *Dec. præallegato conſ. 512.* & ſecũdum aliquos 25 teſtatoris diſpoſitio non valet, niſi in ea ſit facta expreſſa mentio de priuilegio, vel licentia, quia alias videtur noluiſſe vti 26 iure ſibi conceſſo; quia non ſufficit aliquem habere poteſtatem actu gerendi, niſi eo animo, & effectu gerat, quo poteſt, & aliter nihil valet, vt *l. quare, ff. de eo qui pro tutor.* per *Anchar. conſ. primo. prima col.* per *Corn. conſ. 304. num. 11. lib. 3.* vbi de prælato, qui habebat talem licentiam teſtandi de eccleſiaſticis non fuerat vſus &c. ſed ſecundum aliquos, licet expreſsè non ſit dictum, præſumitur teſtator, quod 27 voluerit teſtari, ſecundum facultatem quam habet, quia in dubio videtur quis vti priuilegio, quando diſpoſitio de iure 28 communi non valet, *l. miles qui deſtinauerat, ff de militari teſtam. Dec. cap. inter cætera, col. 3. verſ. & hoc tantum proceda. de appell* cum debeat conſiderari effectua 29 diſponens, non modus conficiendi, quia paria ſunt teſtamentum non fuiſſe factũ, & inutile eſſe, *cap. inter corporalia. §. ſicut* 30 *de translat. Epiſc. glo in l. fin. C. de pignor. Bar. in l gerit ff. de acquir. hæred. Alexan. conſ. 55. col. 1. vol. 5. Aymon. conſ. 116 ſub* 31 *num. 9.* vbi, qui facit actum præſumitur facere ex illo capite quo poteſt, & quo ſibi eſt vtilius; Facit quia actus ſi non valet, vt agitur, valet vt valere poteſt, *Bart. & Alex. in l. prima, §. ſiquis ita, ff de verb. oblig.* per *Felin. in c. cum ſuper 3. col. de off. legati.*

Sed aduerte, quod in forma priuilegiorum, 32 ſeù licentiarum teſtandi, ſolent apponi clauſulę, quæ videntur tollere dubietates narratas, nam conceditur teſtari, nedum per vnum teſtamentum, ſed per plura, & toties quoties; & nedum per teſtamentum, ſed etiam per codicillos, vt videre eſt in formis in calce deſcriptis, & nedum in vita Papæ concedentis, ſed omni tempore, per appoſitionem illius clauſulę, vi- 33 delicet quandocunque tibi placuerit, &c. vbi verbum quandocunque, quod eſt verbum diſtributiuum temporis, & multiplicatum ſignificat, & dicit infinitatem, per *Alex. in l tertia ff. qui ſatiſd. cogan. Bal. in l. ſi quis ad declinan. 11. col. verſ. reſtat dubium, C. de Epiſc. & Cler.* licet etiam poteſt dici, quod gratia Papæ, etiam re in- 34 tegra, & non mandata executioni, nunquam expirat eo mortuo, *cap. ſi ſuper gratia. de off. deleg. in 6. cap. ſi cui nulla, de præben.* & ibi per *Franc. tertio not. Rota deciſ. 12. in no. de offic. deleg. Dec. conſ. 407.* id quod videtur factum ad tollenda hæc dubia, quæ forſan oriri poſſent, pro qua materia vide *Socin. d. conſil. 13 & Socin. Iun. d. conſil. 89.* & etiam *d. conſil. 512. & Bal. in præalleg. locis*, & maxime *in l. ſi quando. C. de inoffic. teſtam.* vbi dicit, quod conceſſio teſtandi libere, intelligitur iuris ordine, & ſolemnitate ſeruata, vndè ſi licentia ſit conceſſa à Papa, alicui teſtandi illè in teſtamento vti habet ſolemnitate iuris Canonici, quia verbum prolatum à 35 Papa interpretari debet, & intelligi ſecundum ius Canonicum, non ſecundum ius commune ciuili, *vt extra de teſtamen. cap. cum eſſes*, vt per eundem *Bal. ibidem*, & per *Socin. Iun. in d conſil 89. Bar. in l. prima, quæſt. 5. principali. C de Sacroſan. Eccleſ.* idem *Bal. in addit. ad Specul. de libel concep. verſ. licet. Felin. in cap. quam ſit, de iudæis*, nec credo etiam verum illud quod vidi allegari in caſu iſto, quod ſi a die conceſſionis licentiæ, vel priuilegij teſtandi effluxerit ſpatium 10. annorum, abſque vſu illius, quod ſit amiſſa facultas priuilegij, per dicta *Bar. in l. prima, de nundin. Abb. & Felin. in cap. cum acceſ-* 36 *ſiſſent, de conſtit.* quia cum priuilegium teſtandi ſit priuilegium aliquid faciendi, 37 tale priuilegium nunquam perditur, *glo. penultima in fin. c. vt priuilegium, de pri-* 38 *uil. Felin. & Dec. in cap. cum acceſſiſſent, de conſtit.*

Et dixit *Petrus de Anchar. conſ. 305. incip. tres Domini*, quod licet Papa ſuper bonis & rebus Eccleſiaſticis habeat pleniſſimã 39 poteſtatem, tamen hoc eſt verum, cum apparet quod vult ea vti, ſed vbi præcedit lex derogatoria voluntati ſuæ, prout in caſu, *d. c. non liceat*, non valet eius diſpoſitio contra illam legem, niſi de ipſa faciat mentionem, ad not. in *l. reſcripta, & in l. vniuerſa. C. de precib. imper. offer.* quia tunc præſumitur moueri Papa cum cauſa ſecundum *D. Anton. in d cap. conſtitutus*, quem ſequitur *Abb. col. 3. mihi nu. 15. Domin. in cap. primo. diſtin. 10.* refert *Felin in cap. cum in Eccleſiarum, de conſtit. col. 13.* Facit quod dicit *Gigi. de penſio. in q. 6. mihi num. 7.* vbi dicit per *Doctor. in cap. cum in Eccleſiarum. de conſtit.* & per ea, quæ dicit *Dec. in conſ. 436. col. 10. in 3. vol.* quod Papa de fructibus benefi- 40 ciorum poteſt ſine aliqua cauſa, imo pro

libi-

libito suæ voluntatis disponere, quia Papa habet dominium rerum Ecclesię sicut Christus, cuius Ipse est Vicarius. *Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum. num. 60. de const. Paul. de Castr cons. 414. primo volumine.* & licentiam testandi de huiusmodi, pro quantitate certa quotidie Papa concedit 41 non solum particularibus personis, sed etiam Collegijs militum, siue officialium Rom. Curiæ; puta militibus Lauretanis, de Lillo, Sancti Petri, & Sancti Pauli, & similibus, vt est videre in eorum officiorum erectionis Bullis. Item ex speciali priuilegio, & concessione Rom. Pont. omnes Curiales, ac incolæ Vrbis possunt de omnibus per eos acquisitis pro libito disponere, & illa etiam ab intestato relinquere per Bullam Alex. VI. sub datum. 1494 Non. Octobr. & Iulij III. sub datum 1549. 6. Idus Martij Anno primo, sub rubrica de reuocatione, & cassatione gabellarum, confirmatam, ac innouatam per Pium IV. per suam constitutionem Non. Februarij 1560. incip. Bulla confirmationis, & Bulla Alex. 6 necnon Sixti Quarti, Leonis X. Iulij III. prædicti loquuntur de bonis tantum existentibus Romæ, & in districtu Vrbis. Sed Pius Quartus in dicta sua constitutione videtur extendere ad bona in quibusuis prouincijs extra Vrbem vltra montes, & maria existentia, in illis verbis Bullæ declarau. eisdem Motu &c. tam statuta Iulij &c. super quo cogita, quia sensus videtur perplexus, & credo quod textus sit deprauatus, tamen verba videntur habere talem sensum, sed audio, quod in Roman. Curiæ in practica seruatur, quod Bulla non extendatur ad bona extra vrbem, & districtum existentia, & verba illa Bullæ, de bonis vbiuis locorum &c. intelligi nō in decedentibus in Curia, sed in alijs priuilegium à Sede Apostolica, vt officialibus Rom. Cur. aut de illis, quæ specialiter licentiam testandi, vel disponendi obtinuerunt, & dicit *D. Quintilianus Mandosius in sua praxi Signaturæ gratiæ in rub.* Licentia testandi, & spoliorum concessio quod si bona sint per ecclesiam, vel intuitu Ecclesiæ acquisita, de illis prælatus testari non potest nisi sit in casu Bullæ Sixti, & Leonis, quæ sunt in 6. lib. statutorum Vrbis, sub Bulla potestatis testandi, & ædificandi, vel nisi sit ex officialibus Roman. Cur. quorum ratione officiorum suorum, habent licentiam testandi, cæteri facultatem testandi impetrare debent, quæ indifferenter conceditur, subdens idem *Quintilianus*, Cardinales an testari possint licentia non obtenta, & quid in Cardinal. religiosis, & quid in sæcularibus, vide per *Hostien. in Summa de pœniten. et remission. §. cui confiten. versicul. cui Cardinal.* vbi dicit quod sine licentia à Papa obtenta testari non possunt Cardinales per *Bal. in l. si quando. C. de inoffic. testam. Alexand. consil. 101. Domin. volum. 7.* per *Hieronym. Alber. in tractat. Cardinal quæstione 48. per glo. pragmat. rubric. de num. et qualitat. Cardinal. § sint viri. versic. mortibus.* vide de hoc latè per *Barbat. in tractat. de præstant Cardinal. quæstione tertia, et quarta basilica.* per *Hieronym Manfredi in tractat. Cardinal. decision. 128.* Et *Martin. Lauden in eodem tractat. quæstione 52* sed quid si Cardinalis testatus sit de bonis ab Ecclesia quæsitis, et spolijs; an præsumatur in tali testamento quod Papæ interuenit auctoritas, et si adsit diuturnitas temporis in testamento, videtur præsumi *Aretin. consil. 36. Dec. cons. 409. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 4. parte. § vidimus versic. 7. num. 31.* et quod Card. regularis non potest testari, nisi obtenta licentia à Papa *Bal in authen. licentiam. C. de Episcopis. et Cler. Bertachin. de Episcopis. quarta parte. § superest;* et Cardinalis ex bonis ex Cardinalatu acquisitis potest ædificia in solo proprio construere dicit *glo singularis in ca. Apostolicos 12. quæst. 2. Barbat d. tract. de præstan. Cardinal. quæst. 3 num. 14. Manfredus eod. tractat. decision 135.* conclauistæ quoque possunt de omnibus suis bonis, etiam ex fructibus beneficiorum, aut alias per eos licite acquisitis mobilibus, et immobilibus, ad quamcunque summā, et inter viuos quomodolicet disponere, beneficio Bullæ Pij Quarti eisdem cōcessa 1559. 8. Idus Ianuarij; nec est dicendū, 42 quod Papa faceret, si facere non posset, quia à Papa gesta à sancto gesta repu-43 tantur per *Cardin. in Clem. primo. de probatio.*

Et quia dicit *Abb. d. cap. cum esses, de test.* quod hoc non concedit, siue non potest cōcedere Papa sine causa, est dicen. quod Papa huiusmodi gratia concedendo motus sit, vel propter merita Clerici, cuius intuitu facit gratiam, vel propter subuentionē parentū, aut consanguineorum, vel hæredum Clerici in quorum fauorem, vel beneficium gratia cædit, & aut redundat, aut redundare potest, quos Clericos in vita de fructibus beneficij alere, & sustentare poterat, per *Abbat. et multos*

P alios

44 *alios in c inquirendum, de pecul. cler.* aut alia iusta, & bona causa ex quo concedit, & facit gratiam scienter, & de certa scientia, prout ex forma gratiæ apparet, vbi de somma, & quantitate, pro qua dispensat, & concedit apparet clare, licet de ea causa non appareat; quia dicit *Cyn. in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. & in l. rescripta C de precib. Imper. off.* quod semper presumitur, quod Papa sit motus ex causa rationabili, esto quod de illa non appareat, quem sequitur *Abb. in capit. quanto.*
45 *col. 5. versic. si tamen Papa, de iureiur. et in cap. cum in caus. secundo nota de re iud.* & per eundem *in capit. constitutus, de religion. domib. colum. 11. num 15.* per *Felin. in capitulo que in Ecclesiarum, de constitut. col. vigesima. versiculo quinta conclusio.*

Et licet istud procedit, quando Papa aliquid motu proprio disponit, & sit secus quando aliquid facit ad instantiam partis, prout esse videtur in casu licentiæ testandi, vbi Papa mouetur ad preces porrectas,
46 & concedit supplicationibus inclinatus, vt ex forma apparet; quia tunc si non apparet causa præsumitur potius ad importunitatem petentis, quam ex iusta causa referibere per ea, quæ adducit *Ludou. Ro. in cons. 437. incip. quod indultum Petri col. 6. idem in l. si vero. §. de viro. ff solut. matr. & Felin. cap. que in Ecclesiarum præalleg. col. 22. versic. limita quinto.* tamen in casu licentiæ testandi, licet non adsint verba motu proprio &c. nihil obstat; quia Papa loquitur bene informatus, & ex certa scientia; quod facit præsu-
47 mi Papam velle ita vti rescripsit, & dispo nit secundum *Bal. in l. omnes, in prin. C. de quadrien. præscrip.* & quando Papa, vel
48 princeps loquitur de certa scientia, præsumitur quod vtatur absoluta potestate; per *glo. in cap. ad hoc. in ver. elegerint. in fin. de rescrip.* Item ita disponendo videtur supplere omnem defectum solemnitatum, *Rota decis. 234. incip. Papa in noua.* & quando facit de certa scientia, videtur Papa facere de plenitudine potestatis; per *Innoc. in cap. cum innotuit, de electio.*
49 *Bal. in l. gos. in prin. C. de appell. Bar. cons.* 103. imo plus esse videtur quod Papa faciat, & disponat de certa scientia, & scienter, quam si faciat cum clausula motu proprio per *Felin. in cap. causamque, el 2. col. vers. 5. nota de test.* dando ergo licentiã testandi Clerico de rebus Ecclesiæ, fecisse
50 se cum causa bona, & rationabili Papam arbitrari debemus; quia animus, & actus Papæ semper in bonam, & non malam partem sumi, & interpretari debet per *Felin. in capitul. ex parte de offic. et potestat. iud. deleg. Gaspar de Perus. in tracta. de reseru. ben. col. tertia.* & nos de Papa,
51 siue de eius mente, vel intentione, vel facto iudicare non debemus, cuius ad Deũ solum spectat iudicium, *cap. cum nunc autem. 21. distinct. capitul. auditu secunda quæstione quinta, capitul. nemo. et capitulo seq. 9. quæstione 3.* quia non habet in terris hominem qui illum iudicare possit, nisi in crimine hæresis cum deprehenditur à fide deuius, *cap si Papa. 41. distinct.* imo facta Papæ excusantur, etiam si vi-
52 deantur iniusta; *capitulo primo 12. distin.* quia licet Papa aliquid faciat, quod nobis
53 videatur iniustum, nihilominus est iustum *23. quæstione 5. de liguribus*; immo
54 ipse solus potest facere de aliquo aliud; *argumen. de consr. distinction 11. capit. reuera. not. glo in capitulo venienti, de tran-*
55 *sactio.* & de non iure Papa facit ius, & naturam rei immutare potest; *3. quæstion. 6. hoc quippe, l. prima in principio. Cod. de rei uxor. action.* & dicit *Specul. in titulo de lega. §. nunc ostendendum. vers. secundus*,
56 quod Papa est Vicarius Christi non puri hominis, sed veri Dei locum gerens in terris; *capitulo inter corporalia. de translat prælat. in primo respon. capitul. quinto 1. respon. & capit. licet. & capitul. unico. §. primo. versic. porro. et eccles. benefic. 21. distinct. capitul. primo, capitul. pro hum. de homicidio, sexto* vndè omnia regit, & di-
57 sponit, & iudicat, prout sibi placet, *q. 3. cap. cuncta per mundum. & capit. per principalem*; & habet plenitudinem potestatis, ad quam vocatus, *cap. ad honorem. de autho. et vsu pal. 11. q. sexta. cap. decreto. et cap qui si scit.* & dummodo contra fidem non veniat, in omnibus, & per omnia potest dicere quicquid placet, auferendo
58 etiam ius suum cui vult, quia non est, qui ei dicat, cur ita facis? *19. dist. in memoriã. de pœniten. dist. 3. §. ex persona. alias in capitul. quamuis.* nam apud eum est pro ratione voluntas, & quod ei placet legis habet vigorem, *instit. de iur. nat. gen. et ciuils. §. Sed quod principi.* idem *Specul.* ponit in *tit. de dispens. §. nunc breuiter*; quod Papa potest in omnibus casibus dispensare: in quibus non reperitur à iure expresse
59 dispositum contrarium item tenet *Hosti. in c. rursus. qui cler. vel vouen. et Io. Andr.* ibi dicit, quod semper est inhærendum opinioni quæ fauet, & non quæ detrahit summo
60 Pontifici; ex quibus clarissima sequitur con-

conclusio, quod clerici de redditibus ecclesiæ, ac de acquisitis ecclesiæ ex concessione, vel licentia Papæ possunt testari, & disponere; quia Papa attenta eius maxima auctoritate, vel potestate, quam habet in beneficijs, & beneficiorum fructibus, potest pro libito suæ voluntatis 61 in fructibus cuiuslibet beneficij assignare pensionem alicui, etiam sine causa, etiã laico, & alias incapaci per not. *in clemen. prima. vt lit. pend.* & per ea quæ tradunt *Doct. in c. cum in ecclesiarum constit.* quia de fructibus beneficiorum potest adhibitum disponere; sequitur *Dec. consil. 436. col. 11. tertio vol.* quia in huiusmodi beneficia libus est dominus, & illins stat pro ratio-62 ne voluntas, per *glo. in cap. si gratiose, de rescrip.* vbi *Dominic. in verb. ad Rom.* & in beneficialibus Pontifici omnia stant ad nutum amouibilia, per *Bal in l. rescrip. C. de precib imperat. offe. Gig. in tractat. de pension. quæstione 6.* Facit quia gesta à 63 Papa à sancto gesta reputari debet; quia Papa sanctus reputatur, & præsumitur, *Cardinal. in clem. prima. de probatio. lege prima in fin. C. de summa trinit. & fid. Catholica*; & est Christi non puri hominis, sed veri Dei Vicarius: Facit quia prohibitio testandi indicta clericis, videtur indicta de iure positiuo, vt apparet *capitulo ad hac. capitulo qui a nos. capitulo relatum. de testamen.* super quo iure habet plenariam potestatem Papa; imo stat pro ratione voluntas, secus esset, si esset de iure diuino, supra quod Papa regulariter videtur non posse dispensare, latè per *Abb. in cap extirpanda. § qui vero. de praben.* vnde Papa hanc licentiam testandi dispensare potest, etiam sine causa, quia in intro-64 ductis à tali iure, Papa sine causa dispensat, nec in eo causa requiritur; quia sola 65 eius voluntas pro causa habetur; imo potest tertio etiam non citato, nec audito in istis sine causa præiudicare, per *Felin. Abb.* & alios in *d. cap. qua in ecclesiarum. de constit.* late per *Caccialup in suo tract.* 66 *de pension. q. 29 & q 30.* sed in hoc non est eundem per argumenta, & mendicata suffragia, quia quotidie Papa monacis concedit facultatem testandi, quod videtur esse profecto multo plus; quia monachi maxime professi in ipso ingressu in monasterium, se, & sua dedicant Deo; de quibus dixit *tex. in authen. ingressi C. de Sacrosanct. eccles.* ingressi monasteria ipso ingressu se, & sua dedicant Deo, nec ergo de his testantur, vtpote, nec domini rerum; quia etiam si adesset consuetudo monachus testari non potest; quamuis videatur, quod filius familias stante consuetudine testari potuit. *argument. capit. Raynucius. de testam.* & quod ibi notatur per *Innoc.* quia repugnat ratio, & regula, & non potest testari monachus de iure, respectu personæ; quia non habet velle, nec nolle; *12. q. 1. cap. non dicatis* item defectu bonorum, tam in habitu, quam in actu, *cap. cum monasterium. de stat. monachorum*; tum etiam respectu, quia monachi non sunt sui in iuris, sed sunt in potestate alterius. *16. q. 1. de præsentiam, & d.* 67 *cap. non dicatis*; & qui est in potestate alterius, non habet testamenti factionem actiuam. *l. qui in. ff de testam. 19 q. 3. cap. quia ingredientibus.* tamen istis non obstan. Papa istas habilitates tollendo, monachis licentiam testandi concedit, vt dicimus supra, & pluribus auctoritatibus probari potest adductis per *Bald. in l. si quando. C. de inoff. testam post prin.* ibi dũ dicit ex ista lege habes, quod si Papa concedit monacho per eundem *in authen. nisi C. ad trebell. prope finem. vers quaro. quod si monachis*; vbi firmat Papam posse concedere monacho professo potestatem testandi, & quamuis non exprimat specifi-68 ce de professo, tamen de necessitate ita est intelligend. quia ante professionem absque aliqua Papæ concessione, potest testari. *l generaliter. Cod. de Sacrosanct. Eccles.* traditur *in capitul benefic. de reg. iur. libro sexto.* vbi per *Ioan. Andreas in nouel.* & per *Iacob. de Bell. in authentic. de Monachis. § si quis autem*. Item probatur per eundem *Bald. in l. certum. Cod. vnde legit.* vbi dicit illud non est dubium 69 quod Papa potest concedere Monacho testandi licentiam per not. in *authentic. si qua mulier. Cod. de Sacrosanct. Eccles.* probatur auctoritate *Angel. et Ioannes de Imol. in l. si seruus communis. ff de stipend. seruor.* qui prædictam opinionem videntur approbare in quantum dicunt, quod si Cardinali, qui prius fuit regularis, qui non potest testari, à Summo Pontifice testamenti factio conceditur, quod tale testamentum, si ex omissione alicuius solemnitatis non valet iure testamenti, nec etiam valere iure codicillorum, quamuis in eo esset apposita clausula codicillaris, videlicet, quòd si non valet iure testamenti valere debeat iure codicillorum, quia regula iuris consulti, de qua in *l. conficiuntur. ff de iur. codicillorum, et in lege secunda. ff. de leg. prim.* quæ vult, quod qui potest testari, potest codicilla-

 ri

ri, habet locum in his: qui possunt testari de iure communi, secus ex priuilegio con cesso per Principem viuentem, & sic tacite sentiunt quod Papa potest ex potestate testandi licentiam concedere regularibus, idem tenet *Franc. in rub. de testa. sexta col. 1 as.* & alii per eum adducti in *authen. ingressi. C. de sacr. Sanct. Eccles. 12. col. Barbat. in cap. cum in officijs. eod. de testam. col. penultima. Io. Baptista Caccialup. in tract. de pension. quaest. 19. in fin.* imo quod fortius videtur, sufficit licentiam Papae de testando Monacho concessa superuenire post testamentum conditum secundum *Bal. in le. fi. nona col. C. vnde legi*.

Sed in hoc si testamentum factum sit ante licentiam obtentam, an subsistat, & con-
70 ualidetur per superuenientem licentiam, plura pro vtraque parte adduci possent, & inter alia discutien. veniret an habilitas superueniens respectu alicuius actus, vel effectus producendi, ita operetur cum superuenit, sed tenendum est concessionem, licentiam, vel indultum tale respicere, seu validare testamentũ iam factum, prout in terminis nostris voluit *Ale. post Paul de Castr. in l. vt militibus in principio. C. de milit. testa.* voluit in simili *Gem. in cap. vni. col. secunda in principio de excess. praelat. in sexto.* indultum concessum fratribus de obseruantia Bononiae, vt possent aedificare Ecclesias in monte, extendi ad Ecclesiam iam aedificatam, & dixit *Bal. in l. fin C. de senten. qua sine cert. quãtit.* quod si testator legat centum Bertae maritandae, & ipsa iam maritata erat tẽpore testamenti: quod sibi debentur illa centum per *l. si iam facta. ff. de cond. & demostr. Paul de Cast. in l. si quis filio. §. irritum ff. de in off. test.* vbi concludit, quod si data sit licentia alicui quod faciat molendinum in flumine publico, si ille habebat iam factum, potest illud retinere virtute illius concessionis, pro quibus vide *Barba. ca. constitutus penultima col. de rescrip. Fel. in c. quoniam. col 12. de const. Hyppolit. de Mars.* qui loquitur in proprijs terminis nostris in *l. quaestionis habenda nu. 45. & seq. ff. de quaestio.* refert. *Quintilian. Mandosan practice signaturae licentia testandi.*

Et licentia testandi solet peti, & apponi haec derogatio, videlicet, *non obstan. fe. recor. Alex. Papa 6. etiam praedecessoris nostri constit. disponente, tertiam partem bonorum de quibus per quascunque personas vigore quarumcunque facultatum concessarum testari, vel alias disponi contigerit, Camerae Apostolica pro illius necessitatibus applicare debere, & quibus fuit alijs cõstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis,* &c. vnde posset dici, quod si reperiatur licentia sine derogatione talis Alex. 6. constitutionis, quod tertia pars talium bonorum posset ab haeredibus testatoris per Cameram peti, verum meis temporibus iste casus non accidit, ideò in hoc cõsulo, quod aduertatur quid in hoc practicetur in Romana Curia, sed non vidi breue, vel bullam sine dicta derogatione, vel sub anulo, vel sub plumbo, de alijs clausulis, & formulis dictae licentiae testandi, vide *Quintilianum d. loco,* & per *Stafil. in tract. Signaturae fol. 187. vers. solet etiam per breue,* & per *Sarn. in tract. breuium vers. facultas etiam test andi.*

Sed huiusmodi licentia testandi obtenta nõ gaudent hodie praelati, vel Clerici non residen. in beneficijs eorum, residentiam personalem requirentia, etiam quoad testamenta condita, vel dispositiones factas; quia tali obtenta gratia eos priuauit Pius IV. per suam, quam edidit *Bullã contra non residen. & in eorum odium, sub Dat. Romae 1564. 7 Kal. Decembris, Anno quinto,* cuius tenor est infra descriptus. *Did.* etiam *Couarruuias Doctor Hispanus vir doctissimus, in c cum in officijs, de testam.* dicit, quod moribus receptum est, quod licentia testandi sit tantum necessaria Episcopis, non autem alijs Clericis, quia alij Clerici possunt testari, & disponere sine licentia, id quod forte dicit dictus excellens vir Hispanus, quia vt audio à Collectoribus Hispaniarum, in illis partibus non colliguntur pro parte Reuerendae Camerae spolia per obitum Clericorum, vel praelatorum inferiorum ab Episcopo.

Et licentia accipitur, & intelligitur, etiam passiuo modo, puta, non quando testator, aut disponens habet facultatem disponendi, sed quando disponitur in fauorem alicuius loci, vel personae, quae per gratiam, vel priuilegium Apostolicum fuit effectus habilis, & talis eui bona ecclesiae, quae alias essent spolia, & Camerae Apostolicae debita, valide possunt legari, & donari, qui validè potest talis acceptare, & sua facere, veluti est Neapoli Venerabile hospitale Beatae Mariae Annunciatae, & Beatae Mariae Incurabilium, quibus per priuilegium Apostolicum diuersorum Rom. Pont. conceditur, quod clerici, & praelati possint in eorum fauorem disponere de bonis

bonis à beneficiis,& ab ecclesiis prouentis; prout ego vidi bullas in forma Rom. Curiæ expeditas coram me pro parte dictorum Venerabilium Hospitalium sæpe præsentatas in Curia Reuerendiss. Collectoris spoliorum esse in viridi obseruantia.

Licentia testandi in forma Sacræ Pœnitentiariæ.

RAynutius miseratione diuina tituli Sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilecto in Christo Marco de Caualcantibus Archidiacono Cosentino salutem in Domino. Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse. Cum igitur salubri cogitatione præmeditans, diem peregrinationis extremum dispositione testamentaria præuenire desideras; hinc est, quod nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Domini nostri Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus,& de eius speciali mandato super hoc viuæ vocis oraculo nobis facto, tibi, vt de quibuscunque bonis tuis mobilibus, & immobilibus, iuribus, actionibus, obuentionibus, & emolumentis per te tuis proprijs labore,& industria, aut ex parentum, vel aliorum quorumcunque successoribus, aut alias vndecunque licite tamen acquisitis, ac acquirendis, quæ ad te omninò pertinere dignoscuntur libere testari valeas, ac de bonis mobilibus ecclesiasticis tuæ dispositioni, seu administrationi commissis, quæ tamen non fuerint altaris, seu altarium tibi commissorum ministerio, seu alicui spirituali earumdem ecclesiarum diuino cultui, vel vsui specialiter deputata; necnon de quibuscunque bonis ad te per ecclesiam, vel ecclesias tibi commissas, ac etiam immobilibus ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiæ, seu ecclesiarum ipsarum illis parce vtendo pro tempore acquisitis, ac acquirendis pro decentibus, & honestis tui funeris impensis, ac remuneratione illorum, qui tibi viuenti seruierint, siue sint consanguinei, siue alij, iuxta seruitij meritum, moderate tamen, ac in quoscunque pios,& licitos vsus, etiam in extremis existens, & vltimam condendo vtilitatem, ac quotiescunque tibi videbitur illam mutando, reuocando, & corrigendo disponere, conuertere,& erogare, ac causa mortis donationes facere, libere,& licite possis,& valeas, prius tamen de redditibus, & rebus præfatis ære alieno,& his, quæ pro reparandis domibus, siue ædificijs consistentibus in locis dictarum ecclesiarum, seu beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia tua, vel procuratorum tuorum destructis, seu deterioratis, necnon restaurandis alijs iuribus earumdem ecclesiarum, vel beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia præfatis deductis plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Quocirca discretis viris Decano,& Cantori Ecclesiæ Cosentinæ, & eorum cuilibet eiusdem auctoritate,& mandato committimus, & mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios tibi in præmissis efficacis defensionis auxilio assistentes, faciant te facultate, & concessione huiusmodi pacifice frui, & gaudere, non permittentes de & super per loci ordinarium, aut alios quoscunque, tam ecclesiasticos, quam sæculares iudices,& personas, etiam Cam. Apostolicæ Commissarios quacunque,& Apostolica auctoritate fungentes publice, vel occulte, directe, vel indirecte, quouis quæsito, colore, vel ingenio, contra præsentium tenorem quomodolibet indebite molestari, impediri, aut alias inquietari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuram ecclesiasticam, & alia iuris opportuna remedia appellatione postposita compescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, non obstantibus constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, etiam prouincialibus Synodalibus, necnon ecclesiarum, in quibus beneficia prædicta forsan fuerint statutis,& consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quod in earumdem ecclesiarum bonorum dispositione, iuxta quantitatem residui, ac alias ecclesias ex quibus eadem percepetis taliter te exhibeas, prout conscientia tibi dictauerit,& animæ tuæ saluti videris expediri. Dat. Romæ,&c. Præcedens forma licentiæ videtur restricta ad viam iuris,& iustitiæ; tamen ego vidi dari licentiam per viam Sacræ Pœnitentiariæ in ampla forma gratiæ, prout vidi vnam expeditam sub nomine Laurentius Card. Sanctorum Quatuor, qui tunc erat Summus Pœnitentiarius, quæ fuit mihi ostensa vti pulchra, & quæ sibi fuit visa præter solitum mirabilis ab Illustriss. & Reuerendiss. D. D. Antonio Scarampo Episcopo Nolano Sedis,& Cameræ Ap. Nuntio,& Collectori in Regno Neapolis

lis sub Pio IV. viro summi ingenij, eximię ingenuitatis, & bonitatis, ac denique omnium virtutum præclaro, sub istis dispositiuis verbis, videlicet; tibi vt de quibuscunque, tam mobilibus, quam immobilibus bonis, per te ex industria tua, aut successione, vel alias licite acquisitis, & in posterum acquirendis, etiam si de fructibus redditibus, & prouentibus beneficiorum ecclesiasticorum huiusmodi per te pro tempore obtentorum, & obtinendorum existant, dummodo ecclesijs, vel alias diuino cultui deputata non sint, in consanguineos, vel affines, & amicos tuos, ac tibi inseruientes etiam in mortis articulo disponere, relinquere, & testari libere, & licite possis, & valeas, tenore præsentium indulgemus plenam, & liberam concedimus facultatem, non obstan.

Licentia testandi ex forma litterarum Apostolicarum.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei, filio Antonio Amabile Canonico Neapolitano salutem, & apostolicam benedictionem, quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter, ad non esse cumque hoc salubri meditatione præmeditans, diemque peregrinationis extremum dispositione testamentaria desideras preuenire, nos te à quibusuis excommunicationis suspend. interdicti, alijsq; ecclesiasticis sententijs cen. & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet, innodatus existis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendarum serie absoluen. & absolutum fore censentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi vt vltra pecunias, res, & bona quæcunque per te ex successione parentum, vel consanguineorum, aut industria tua per te hactenus quomodolibet acquisita, & imposterum acquirenda, ac etiam præter illa omnia, & singula, de quibus, tam de iure communi, quam vigore quarumcunque facultatum, & indultorum apostolicorum tibi pro tempore concessorum, & alias absque infrascripta facultate legitime disponere potes, & poteris in futurum, de quibuscunque alijs rebus quantumcunque præciosis, & quouis nomine nuncupatis, ac vbilibet constitutis, & quocunque iure modo, via, forma, causa, & occasione ad te nunc, & pro tempore spectantibus, & pertinentibus cuiuscunque qualitatis, seu conditionis fuerint, & in quibuscunque rebus consistant, etiam si illa, seu eorum pars ex prouentibus ecclesiasticis cathedralium, etiā metropolitan. ecclesiarum, & monasteriorum quorumcunque, aliorumq. similium, vel dissimilium beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, vel sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunq. & qualitercunque qualificatorū per te in titulum, vel commendam, ac alias hactenus obtentorum, & imposterum obtinendorum, aut alia quauis occasione, causa, vel contemplatione ad te peruenerint, & imposterum peruenient, & qualitercunque, quomodocunque, & vndecunque per te acquisita, fuerint, & acquirentur, ac quæ ad te pertinent, & in futurum, quomodolibet pertinebunt, etiam si prouentus, & alia præmissa tempore dispositionis per te vigore præsentium facienda, aut die obitus tui exacta nondum fuerint, sed penes illorum debitores, aut detentores reperientur, quorum omnium qualitates, quantitates, & denotationes, ac causas præsentibus pro sufficien. expressis, & specificatis haberi volumus etiam si talia forent, quæ in generali appellatione bonorum suppellectilium non venirent, vsque ad summam videlicet mille scutorum auri in auro per viam testamenti nuncupatiui, seu inscriptis codicillorum, vel epistolæ, aut alio quouismodo pro libito tuæ voluntatis testari, seu donationis, tam inter viuos, quā causa mortis in quosuis pios, & non pios ac tibi quomodolibet visos vsus, & inter quascunque personas, etiam fratres, nepotes, filios naturales, spurios, incestuosos, ac alios legitimos etiam ex tuis proprijs lumbis procreatos, & procreandos, ac consanguineos, affines familiares, seruitores, amicos, & beneuolos tuos, & alias quascunque personas, collegia, communitates, & vniuersitates, ac alias quomodolibet incapaces quotiens, & quando tibi placuerit, & videbitur tam vnico contextu, quam successiue, & diuersis temporibus, ac alias, prout de bonis patrimonialibus disponere, & erogare libere, & licite valeas, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem auctoritate apostolica earumdem tenore præsētium concedimus; ac de pecunijs rebus bonis per te, & pro tempore acquisitis prædictis libere testari, ac tam inter viuos, quā causa mortis, prout tibi placuerit dispo-

nere

nere posse, necnon testamentum dispositionem erogationem; & quicquid per te super præmissis fieri, & ordinari contigerit, vel iam forsan ordinatum fuit, ac omnia, & singula inde quomodolibet sequuta, & quæ infuturum sequentur, etiam ex nunc, prout ex tunc, & econtra cum primum, & quoties fiet, vt profertur facta fuerunt, dicta auctoritate confirmamus, & approbamus, illaque valida, & efficacia fore, & perpetua roboris firmitate subsistere, necnon hæredes legatarios, & personas, etiam si spurij, vel filij tui illegitimi, incestuosi, aut alias quomodolibet incapaces fuerint, aliosque quam dictos quibus bona, iura, res, & actiones huiusmodi, quouismodo hactenus reliquisti, aut in futurum relinques, ac executores, & alios, quibus negocium exequutionis vltimæ voluntatis tuæ, iam forsan commisisti, & imposterum committes, ad tertiam, vel quamuis aliam partem per te relictorum, nobis aut Rom. Pontifi. pro tempore existenti, vel ecclesijs, monasterijs, alijsque beneficijs, ecclesiasticis prædictis per te pro tempore obtentis, seu eorum prælatis, & rectoribus, quomodocunque nuncupatis, etiam pro quibusuis pijs vsibus, & vrgentissimis causis, etiam contra infideles, aut fabrica basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, seu ecclesiarũ à quibusuis relicta penes quomodolibet obtinuerint soluen. & præsentanda minime teneri, ac easdem præsentes literas sub quibusuis reuocationibus, limitationibus, seu modificationibus specialibus, vel generalibus, etiam per constitutiones per nos, & Romã. Pontific. tam prædecessores, quam successores nostros, aut sedem apostolicam nunc, & pro tempore factas, nullo modo comprehendi, sed semper ab illis exceptas fore, & esse, ac quoties illæ reuocari, aut modificari viderentur, toties in pristinum statum ex nunc, prout ex tunc, & e contra restitutas, & reintegratas fore, & esse perpetuo statuimus, omnesque alios, & singulos, tam iuris, quam facti, ac quorumcunque qualitatum, & solemnitatum tunc forsan ommissarum defectus, etiam si tales fuerint, de quibus specialis expressio specifica, & expressa mentio habenda esset, & qui forsan interuenerint in eisdẽ, supplentes, & quatenus te ab humanis nullo per te condito testamento decedere contingat, hæredes tuos, qui erunt tibi magis consanguinei tunc exstabunt, alioquin affinitate coniunctos in omnibus, & singulis rebus iuribus actionibus pecunijs, & bonis tuis vsque ad summam prædictam mille scutorum auri in auro huiusmodi succedere eaque adipiscere sic ab intestato, eo ipso peruenire posse, & debere, ac easdem præsentes surreptionis, vel obreptionis, nullitatis, vel alio vitio, seu intentionis defectu notari, vel impugnari nullatenus posse, sed validas, & efficaces existere, ac suos plenarios effectus sortiri, & sic in præmissis omnibus, & singulis, per quoscunq; iudices, & commissarios quauis authoritate fungẽtes etiã cameræ apostolicæ clericos sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis inst. iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus à quoquam quauis auct. scienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus; non obstan. quod fructus beneficiorum huiusmodi inexacti, personarum in ipsis beneficijs succedentium sunt, & esse dedebeant, ac alijs cancellariæ apostolicæ regulis æditis, et ædendis, nec non fe. rec. Alexandri Papæ 6. prædecessoris nostri, tertiam partẽ bonorum eorum, quibus huiusmodi facultates testandi pro tempore conceduntur, et de quibus ipsi testati fuerint, ipsi cameræ applicatam esse, et censeri debere dispon. litteris, ac quibusuis illarum innouationibus, ac etiam simul facultatum reuocationibus, & limitationibus etiam per quoscunque Ro. Põc. prædecessores nostros, ac nos, et sedem prædictam forsan factis, necnon alijs apostolicis, ac prouincialibus, et synodalibus concilijs æditis generalibus, vel specialibus constitutionibus, et ordinationibus ac ecclesiarum, et monasteriorum, seu aliorum regularium locorum; in quibus regularia beneficia huiusmodi existunt, vel erunt, et ordinum quorum illa extiterint iuramento, cõfirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, vsibus, et naturis, priuilegiis, quoque indultis, et litteris apostolicis illorumque superioribus, et personis aliis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq. efficacioribus clausulis ac irritãtibus, et aliis decretis, etiam motu proprio, ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, etiam consistorialiter, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis, innouatis quibus omnibus etiam si pro sufficienti illorum derogatione, de illis eorũ-

que

que totis tenoribus, specialis, specifica, indiuidua, & expressa mentio haben. aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruãda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis haben. illis, alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum. anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo quinto. tertio decimo Kal. Septẽbris Pontificatus nostri anno primo.

Alia forma Testandi litterarum Apostolicarum.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Hieronymo titulo Sanctæ Susannæ Presbytero Card. Seripando nuncupato, salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & ea quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad nõ esse, tuque hac salubri meditatione præmeditans, diem tuæ peregrinationis extremũ, dispositione testamentaria desideras præuenire. Hinc est, quod nos te, qui etiam ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Augustini professo Ecclesiæ Salernitanæ ex concessione, & dispensatione Apostolica præesse dignosceris, speciali gratia fauore prosequi volen. tuis in hac parte supplicationibus inclinati circumspectioni tuæ, vt de quibuscunque mobilibus, ac immobilibus bonis, necnon pecunijs iuribus, et actionibus per te tam ex tuis industria, & labore, ac Sanctæ Susannæ, quæ titulus tui Cardinalatus existit, & Salernitan. prædictæ aliarumque quarumuis Cathedralium, & Metropolitan. ecclesiarum, necnõ quorumcunque monasteriorum, & aliorũ beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ ex quibusuis concessionibus, & dispen. apostolicis in titulũ commendum, & administrationem, ac alias quomodolibet in posterum obtinebis, necnon quorumcunque fructuum, redditnum & prouen. ecclesiasticorum, & pensionum annuarum super similibus fructibus, redditibus, ac prouen. tibi etiam in posterum reseruan. & signandorum ratione, quam alias quomodolibet, & qualitercunque licite habitis, & acquisitis, ac in posterum haben. & acquirendis; seu alias tibi pro tempore donatis, vel quomodolibet concessis, & in posterum donandis, & conceden. vbicunque consistant, & esse reperiantur, ac cuiuscunque qualitatis, quantitatis, etiam si iocalia quantumlibet preciosa, ac alias talia, quæ sub generali bonorum pecuniarum iurium, & actionũ appositione non comprehendantur, omnia & singula, ac si specifice exprimerentur præsentibus pro expressis haberi volumus vsque ad quamcunque summam, & valorem, etiam si speciali nota digna, & necessario propter sui magnitudinem, & importantiam præsentibus exprimi debuisse censerentur, tam donatione inter viuos, & causa mortis, quam testa. codicillis, fideicommissis, legatis, & quibusuis alijs vltimis voluntatibus, seu titulis semel, vel pluries simul, aut successiue prout volueris, & tibi placuerit disponere illaque quibusuis consanguineis, & affinibus, ac alijs etiam à iure prohibitis, & alijs incapacibus personis, necnon collegijs vniuersitatibus ecclesijs, & pijs locis, ac in quosuis pios, & non pios, alias tum licitos vsus donare, concedere, relinquere, legare, erogare, obligare, & hypotecare libere, & licite valeas plenam, & liberam auct. apostolica tenore præsentium concedimus facultatem. Ac ex nunc donationes, testamenta, codicillos, fideicommissa legata, & relicta concessiones, erogationes, & obligationes, & hypothecas huiusmodi, necnon quamcunque aliam, etiam vltimam tui voluntatem, & dispositionem, ac quicquid super præmissis per te fieri donari, testari, codicillari, fideicommissi, legari, concedi, erogari, hypotecari, relinqui, & alias quouismodo ordinari contigerit, ex nunc, prout ex tunc ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine confirmamus, & approbamus omnesque & singulis iuris, et facti, ac quarumcũque solemnitatum, tunc forte omissarum defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem etiam si tales fuerint, de quibus specialis, & specifica mentio habenda esset eisdem auctoritate, et tenore supplemus, ac illa perpetuæ roboris firmitate subsistere suosque plenarios effectus sortiri, necnon tuos donatarios hæredes, et successores, ac alios, quibus negocium exequutionis tuæ vlt. volunt. commiseris, ad soluen. tertiam, vel aliam partem bonorum, aut aliorum per te relictorum Cameræ Apostolicæ aut nobis, vel alio Rom. Pont. successori nostro pro tempore existen. forsan pertinentem, seu in pios, vel alios vsus, etiam forsan contra infideles conuertendam minime te-

neri,

neri, nec super rebus bonis, & iuribus per te, vt praefertur, vel alias quomodolibet pro tempore donatis, concessis, relictis, legatis, et erogatis per dicti ordinis superiores, & personas, aut tuos dictis sic obtinen. ecclesijs monasterijs, & alijs beneficijs successores, vel alios quoscunque quouismodo directe, vel indirecte molestari, vel inquietari, neque praesentes litteras de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio seu intentionis defectu notari, vel impugnari posse; sed illas validas, & efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, nec sub quibusuis specialibus, vel generalibus similium, vel dissimilium facultatum, & gratiarum reuocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus, & derogationibus à nobis, & successoribus nostris Rom. Pont. pro tempore existen. ac Sede Apostolica pro tempore emanatis comprehendi, sed semper ab illis exceptas existere, & quoties illa emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, & etiam eo ipso de nouo sub data per te eligen. concessas fore. sicque in praemissis omnibus, & singulis, per quoscunque iudices, & commissarios etiam causarum Palatij apostolici Auditores in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere; ac quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter attemptati contigerit irritum, & inane decernimus Non obstan litteris fe. rec. Alexandri Sexti, per quas inter alia statuit, & ordinauit, quod tertia pars bonorum eorum, quibus huiusmodi facultates testandi pro tempore concederentur, & de quibus ipsi testarentur, dicta Camera applicaretur, Ac pie memor. Iulij tertij Roman. Pontific. praedecessorum nostrorum, qua voluit vt fructus redditus, & prouentus mensarum ecclesiarum cathedralium etiam metropolitan: ac monasteriorum, necnon canonicatuum, et praeben. ac dignitatum personatuum, administrationum, et officiorum, ac aliorum quorumcunque beneficiorum ecclesiasticorum, qui tempore obitus illa obtinen. non exacti essent, successorum in ecclesijs, canonicatibus, et praeben. dignitatibus, personatibus administrationibus officijs alijsque beneficijs huiusmodi fierent. ac quibusuis alijs constitutionibus, et ordinationibus apostolicis ac Salernitan. praedicta aliarumque etiam in quibus beneficia huiusmodi forsan fuerint ecclesiarum, necnō monasteriorum, et aliorum, etiam regularium locorum per te, vt praefertur pro tempore obtinendorum, ac ordinum quorum illa fuerint iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, et litteris apostolicis illis eorumque superioribus capitulis, conuentibus, et personis sub quibuscunque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, et insolitis clausulis, ac irritantibus, et alijs decretis in genere, vel in specie, etiam quod tales facultates, quomodolibet concessas approbari, et innouari etc.

Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis earumq; totis tenoribus specifica expressa, et indiuidua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma, ad hoc seruanda foret illorum tenores, formas, & decreta, ac dat. ac si de verbo, ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in eis tradita, obseruata, inserti forent praesentibus pro sufficien. expressis haben. ac illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, caeterisque cōtrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hāc paginam nostrae concessionis, confirmationis approbationis, suppletionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae Apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Tertio, decimo Kal. Aprilis. Pontificatus nostri anno secundo.

PAVLVS PAPA III.

Licentia testandi in forma breuis.

VENERABILIS Frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia praesentis vitae conditio statum habet instabilem, & ea quae visibilem habent essentiam, tendunt visibiliter ad non esse; tu haec salubri meditatione praemeditans diem tuae peregrinationis extremum dispositione testamentaria desideras praeuenire. Nos itaq; tuis in hac parte suppli cationibus inclinati; fraternitati tuę vt de

quibuſcunque bonis mobilibus,& immobilibus,ac ſe mouentibus,& pecuniarum ſummis, ac rebus quibuſcunque ad te; tam ex patrimonio: quam quarumcunque perſonarum ſucceſſione,ac etiam induſtria,& proſpera fortuna,& alias quomodolibet non per eccleſiam licite acquiſitis per te obtentis, & obtinendis, ſeù ad te quomodolibet nunc, & pro tempore ſpectantibus; quam etiam ex menſa epiſcopali eccleſiæ Boianen. cui præeſſe dignoſceris, & quibuſuis beneficijs eccleſiaſticis cũ cura,& ſine cura ſecularibus,& quorumuis ordinũ,regularibus,quæ ex quibuſuis cõceſſionibus,& diſpenſationibus apoſtol. in titulũ,& commendam,ac alias quomodolibet obtinuiſti,obtines,& obtinebis, ac penſionibus annuis ſuper quibuſuis fructibus redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis tibi aſſignatis,& aſſignandis,ac ſimilibus fructibus,redditibus, & prouentibus, etiam loco penſionibus tibi conceſſis, & concedendis, ac alijs quomodolibet habitis, & acquiſitis,ac habendis, & acquirendis, aut tibi donandis vbicunque exiſtentibus, & cuiuſcunque quantitatis fuerint, dummodo per eccleſiam acquiſita huiuſmodi ſummam quingentorum ducatorũ auri de Camera non excedant, quandocunque tibi placuerit libere teſtari, & de illis in pias,& non pias cauſas,etiam in parentum conſanguineorum, & affinium nepotum, ac etiam propriorum filiorum,aut ſeruitorum,etiam vltra ſeruitij meritum, & aliarum quarumcunque perſonarum, etiam penitus extraneorũ, & incapacium, ac operum, & locorum quorumcunque de quibus tibi videbitur, & placuerit commodum,& fauorem,etiã cauſa donationis inter viuos, aut teſtamenti, ſeù cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum, ſeù alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare,diſpenſare,& erogare,ſimul, vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere,& licite valeas plenam,& liberam authoritate apoſtolica tenore præſentium, licentiam, & facultatem concedimus, & pariter indulgemus: diſtrictius inhibentes quibuſuis locorum ordinarijs, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectoribus, Subcollectoribus, necnon ſedis apoſtolicæ Officialibus, ac quibuſcunque alijs quauis facultate, & authoritate, etiam apoſtolica fungentibus,ne perſonas,opera,& loca huiuſmodi deſuper directe, vel indirecte quouis quæſito colore moleſtare impedire, aut inquietare quoquomodo præſumat,ac decernentes teſtamenta codicillos donationes, & quaſuis alias diſpoſitiones huiuſmodi, poſtquam facta fuerint plenam roboris firmitatem,obtinere,ac plenum affectum ſortiri,& inuiolabiliter obſeruari, & ſic per quoſcunque iudices, & commiſſarios quauis auctoritate fungen. ſublata eis quauis aliter iudicandi,& interpratandi facultate,& authoritate iudicari,& diffiniri debere,necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his, à quoquam quauis authoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attẽptari,ſupplentesque omnes,& ſingulos iuris, & facti defectus ſi qui forſan interuenerint in eiſdem.Quocirca venerabilibus fratribus Caſertan. & Iſernien.ac Allarinen. Epiſcopis, ſiue eorum in ſpiritualibus vicarijs generalibus per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeù alios executoribus à te ſuper præmiſſis pro tempore deputatis,tuiſque hæredibus, & alijs, quorum intererit in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittant eos, vel eorum aliquem deſuper contra teſtamentum,diſpoſitionem,erogationem,& legata, ac alia inſtrumentis deſuper conficien.contenta,vel eorum aliqua,per locorum ordinarios,ſeù Collectores,vel Subcollectores præfatos, aut quoſcunque alios,quauis authoritate directe,vel indirecte,quomodolibet, impediri ſeù moleſtari,contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuras,& pœnas eccleſiaſticas, ac alia opportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac cenſuras, & pœnas ipſas iteratis vicibus aggrauando,inuocato etiam ad hoc,ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis Non obſtantibus quibuſuis apoſtolicis,ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ac prædictæ Boianen. & aliarum eccleſiarum in quibus ſecularia, necnon regularium locorum, in quibus regularia beneficia huiuſmodi forſan, ſeù à quibus ipſa regularia beneficia dependere contingerit, & ordinũ, quorum illa extiterint ſtatutis, & conſuetudinibus ipſorumque beneficiorũ fundationibus,etiã iuramento cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis,necnõ quibuſuis priuilegijs, & indultis,& literis apoſtolicis,& quod tertia, vel alia pars bonorũ, de quibus vigore ſi-

re similium facultatum disponi contigerit, eo ipso Cameræ apostolicæ pro eius necessitatibus applicata sit disponētibus, quibus omnibus tenores illorum, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis habentes: quoad præmissa specialiter, & expresse derogamus, contrarijs quibuscunque, aut si ordinarijs Collectoribus, & Subcollectoribus, & officialibus prædictis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici suspendi, vel excommunicari nō possint, per litteras apostolicas non faciētes plenam, & expressam, ac de verbum de in-sulto huiusmodi mentionem, Datum Romæ Apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die 28. Octob. M.D.XXXVIII. Pontificatus nostri anno Quarto.

V. Regien. F. de Torres.

Licentia testandi ex Registris Innoc. 3. Innocentius &c. P. Episcopo Portuen.

CVM prouida deliberatione disponas de rebus tuis condere testamentum, à nobis humiliter postulasti, vt super hoc tibi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur tuo salubri proposito benignum impertientes assensum, præsentiū tibi auctoritate concedimus, vt de rebus tuis liberam secundum Deum facultatem habeas disponendi Datum Romæ apud Sanctum Petrum. II. Non. Aprilis Anno Nono.

Bulla S.D.N. Pij Diuina prouidentia Papæ Quarti, Super Residentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus Diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Dominicos greges: sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamq, sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere; vt quemadmodum operosum Sacri Concilij Tridētini progressum, fœlicemque exitum Domino cooperante præstitimus; ita Sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim qui in Apostolicæ solicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepide, neque dissimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes, & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij beneficiati, apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur: Nonnulli tamen, quod non fine animi nostri mœrore referimus adeo sui, gregiumque quos olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & Sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos suasque Ecclesias solemniter contracti iura confundentes, sponsas suas in lōga quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocunque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos, & prouidos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarū, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac alijs quibuscunque, etiam quauis authoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residenria in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis ecclesijs residentiam facere tenentur, in virtute Sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Cōcilij contentas, etiam sub priuationis eorum à regimine, & administratione ecclesiarum suarum, ac alijs nostro, & pro rēpore existentis Rom Pontificis successoris nostri arbritrio imponendis pœnis, districte præcipiēdo, per apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis ecclesijs iuxta formam, et tenorem dicti concilij personaliter resideant, Et nihilominus si quos mādato nostro huiusmodi, quod absit, non parere contigerit, nec etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis quam cæteri in suis ecclesijs residentes existant, hac nostra perpetuo valitura sanctione per præsentes statuimus, &

ordinamus, quod deinceps omnia, & singula mobilia, immobilia, etiam in vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res, & bona, iura, & actiones cuiuscunque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicunque locorum, consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & praeminentia praefulgentes, ecclesias praedictas in titulum; vel commendam; siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra praedictas Ecclesias, & dioeceses, etiam in Roman. Curia, aut alibi degentes & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint pertinentia, & per illos suarum ecclesiarum, ac quorumcunque Monasteriorum, prioratuum praepositurarum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura saecularium, & regularium quę illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redditium, & prouentuum ecclesiasticorum: nec non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum occasione quaesita, etiam si facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi, & alias libere disponendi à nobis, & quibusuis alijs Roman. Pontificibus praedecessoribus, et successoribus nostris, etiam cum clausulis quod facultates huiusmodi reuocari nequeant, alijsque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam quae disposuerint, tanquam spolia ad Cameram Apostolicam legitime pertineant, liceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore existenti Commissario nostro generali, & suis, dictaeque Camerae deputatis, in euentum decessus huiusmodi, solitum inuentarium super rebus, & bonis praefatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum spolijs fieri solet, ad dilecti filij nostri moderni, & pro tempore existentis Generalis Thesaurarij manus redigere, dictaeque Camerae applicare, eiusuis licentia desuper minime requisita. Ac facultates, & desuper confectas, literas praedictas, etiam motu, & scientia similibus, etiam in recompensam laborum, & obsequiorum, etiam nobis, & Ecclesiae Roman dictaeque sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis & ad verbum insertis habentes, in euentum obitus huiusmodi etiam si vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas ecclesias, vt praefertur, contigerit, ex nunc pro ut ex tunc, & econtra, in dictae contumaciae poenam eisdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus. Ac tam eas, quam earum praetextu quomodolibet pro tempore condita factaque testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias donationes quaslibet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra praesentium tenorē suffragari. Et sic per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales in quauis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, iudicari, et diffiniri debere. Ac quicquid secus à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, et inane decernimus. Per hoc autem nostris, et Roman. Pontificum praedecessorum nostrorum ordinationibus, et decretis quoad praelatorum, et aliorum beneficiatorum, etiam in suis ecclesijs, aut dioec, residentium, et ibi decedentium, quae etiam ampliamus, et extendimus ad habentes ecclesias in vrbis districtu, ibique residentes, et decedentes spolia Camerae Apostolicae applicata, hactenus emanatis, nullatenus praeiudicari, neque quicquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt antea manere, volumus; praeterquam quoad eos qui in suis Ecclesijs iuxta formam praedicti Concilij resederint, et specialem licentia testandi habuerint, hanc enim tantum saluam eis esse volumus; itant generalis licentia testandi eis, quamquam residentibus minime suffragetur, sed sola specialis, si quam habuerint, tueri se possint. Caeterum vt praeceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cassatio, decretum, et alia praemissa; praesentesque literae ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam praetendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuo firma, et illibata permaneant; volumus, et mandamus, quod eadem praesentes in Basilicae Principis Apostolorum de vrbe, & Cancellariae nostrae valuis, ac Acie campi Florae per aliquem ex Cursoribus nostris affixe, copia illarum ibi di-

dimissa, ab ea die omnes perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent, Non obstan. præmissis, ac in fauorem curialium per fæ. re. Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoscunque alios Ro. Pont. prædecessores nostros, ac etiam per nos editis, & approbatis: Necnon alijs litteris, constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cassationis, annullationis, decreti, ampliationis, extensionis, intentionis, & voluntatis infringere; vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Romæ apud Sanctum Petrũ Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingẽtesimo Sexagesimo Quarto, Septimo Kal. Decemb. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cæ. Gloriérius.

Visa de curia M. de Enciso.

H. Cumin.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum alij seculares alij regulares.*
2 *Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes.*
3 *Regularibus mendicantibus habere propria regula prohibet.*
4 *Qui, & quales sint mendicantes.*
5 *Fratres seruorum sanctæ Mariæ non connumerantur inter mendicantes. Religio clericorum societatis Iesu, inter mendicantes computatur.*
6 *Qui sint regulares non mendicantes.*
7 *Monaci sunt dicti ab vnitate.*
8 *Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti.*
9 *Regula fratrum minorum est fundata in arctissima paupertate.*
10 *Minores non possunt acquirere, nec in communi, nec in particulari.*
11 *Frater minor habetur pro mortuo.*
12 *Statutum excludens fœminas, non excludit si masculus sit de ordine minorum.*
13 *Frater minor est successionis incapax, sicut damnatus in metallum.*
14 *Fratres minores possunt capere legata pro alimentis.*
15 *Fratres minores non possunt esse pro aliqua re in iudicio.*
16 *Fratres minores non possunt accipere legatum annuum, quia habet aliquid proprietatis.*
17 *Frater minor potest accipere legatũ annuum pro expensis studij.*
18 *Frater minor non est capax acquisitionis etiam si promoueatur ad Episcopatum, aut alias dignitates.*
19 *Dignitas non liberat à substantialibus regulæ.*
20 *Frater minor assumptus acquirit ecclesiæ ad quam est assumptus.*
21 *Frater minor assumptus ad Cardinalatum sibi non acquirit.*
22 *Frater minor sibi non acquirit, etiam translatus ad monasterium capax.*
23 *Assumptio non liberat quem à voto.*
24 *Frater minor sibi non acquirere ex priuilegio Papæ.*
25 *Vbi eadem ratio, ibi idem ius statuitur.*
26 *Frater minor bene potest dispensari ad succedendum.*
27 *Dispensatus ad succedendum videtur capax; tam ex testamento; quam ab intestato.*
28 *Nihil habens, nihil dare potest.*
29 *Fratri minori succedunt consanguinei statim facta professione, non expectata morte.*
30 *Regula fratrum minorum non potest glossari.*
31 *Legata, & hæreditates relictæ fratribus minorum, soluuntur officio iudicis.*
32 *Duplex ratio, quare ad relicta fratrum minorum subuenitur tali officio.*
33 *Anima est cunctis rebus præferenda.*
34 *Pium est illius adimplere voluntatem, qui loqui non potest.*
35 *Quilibet de populo agere potest ad legata ad pias causas.*
36 *Fratres conuentuales, & fratres de obseruantia, habent se diuersimode.*
37 *Conuentuales possunt habere propria.*
38 *Si frater de obseruantia trãseat ad Conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium.*
39 *Fratres Prædicatores sunt incapaces ad acquirendum, item ad retinendum.*
40 *Fratres Prædicatores sunt mendicantes.*
41 *Fratres Prædicatores de consuetudine possunt acquirere, non vt retineant.*
42 *Forma professionis fratrum Prædicatorum.*
43 *Fratres Prædicatorum possunt habere bona in communi ex consuetudine, & etiam ex priuilegio;*
44 *Vsus prætij, non vsus prædijs, stat cum mendicitate.*

45 *Præ-*

45 *Precium non pradium vsu consumitur.*
46 *Esse non dicitur quod non durat.*
47 *Monasterium succedit professo.*
48 *Fratres Praedicatores non habent actionem; sed imploratur officium iudicis.*
49 *Rei vendicatio competit dominium habenti.*
50 *Vbi eadem ratio ibi eidem ius.*
51 *Fratres Praedicatores possunt succedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis Quarti.*
52 *Fratres Haeremitani sunt mendicantes, sed priuilegio Alex.4. possunt acquirere in communi.*
53 *Fratres haeremitani non possunt succedere in feudalibus.*
54 *Consuetudo obuians canoni, est irrationabilis.*
55 *Secundum canones omnes professi habent seruare, vel regulam S. Benedicti, vel S. Augustini.*
56 *Non valet consuetudo contra canones praeceptiuos, vel prohibitiuos.*
57 *Fratres Carmelitae habent idem priuilegium, quod fratres haeremitani.*
58 *Non mendicantes non possunt acquirere sibi in particulari.*
59 *Monaci possunt acquirere in communi.*
60 *In feudalibus religiosi non succedunt.*
61 *Religiosi non succedunt in illis, quae non possunt pertinere, nisi ad haeredes sanguinis.*
62 *Monasterium potest succedere in illis, quae possunt tenori extra sanguinem.*
63 *Haereditas delata monaco, aditur per monasterium inuito monaco.*
64 *Haereditas non delata, nec repudiata, transmittitur per monacum morientem ad monasterium.*
65 *Monasterium habetur loco filij.*
66 *An Cistercienses possint possidere.*
67 *Conuersi possunt sibi acquirere.*
68 *Monasteria succedunt in bonis delatis conuersis*
69 *Haeremitae possunt sibi acquirere.*
70 *Vide an moniales possint acquirere.*
71 *Monacho non tacite, nec expresse professo, succedunt consanguinei.*
72 *Vide quomodo istud limitatur, vel intelligatur per plures casus enumeratos.*
73 *Professo habenti filios ab intestato succedit monasterium filijs legitima remanente.*
74 *Item eadem legitima remanet parentibus.*
75 *Legitima per patrem, vel filium professum, debetur emissa professione.*
76 *Monachus vagans apostatando, non recuperat bona monasterio acquisita.*
77 *Quae vagans acquirit monachus, acquirit monasterio.*
78 *Monasterium debet reuocare vagantem.*
79 *Si monasterium negligit reuocare vagantem, interim acquisita per eum, non cadunt monasterio.*
80 *Translato monaco ad aliud monasteriũ, quando acquisita remaneant ad primũ, & quando vadunt ad secundum monasterium.*
81 *In acquisitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quemnis regularem succedit Camera Apostolica.*

§. Ad maiorem.

1 *Clerici possunt habere bona multiplici modo.*
2 *Clerici de iure antiquo non poterant habere bona particularia.*
3 *Postea autem constitutum fuit, vt haberent.*
4 *Non valet statutum excludens clericos à successione.*
5 *Species bonorum quas possunt habere clerici.*
6 *Concubinatus magis prohibitum clericis, quam laicis.*
7 *Filij ex concubina non succedunt clericis in illis duobus vncijs de iure ciuili inductis.*
8 *Clerici possunt contrahere matrimoniũ ante, & post ordines minores.*
9 *Constitutis in sacris est interdictum matrimonium.*
10 *Non existentibus descendentibus, succedunt ascendentes, & collaterales.*
11 *Deficientibus descendentibus, ascendentibus & collateralibus ad decimum gradum clerico succedit ecclesia.*
12 *Genera, & qualitates fructuum ecclesiasticorum.*
13 *In fructibus ecclesiae, vel in acquisitis de fructibus, non succedunt consanguinei, sed successor in beneficio.*
14 *In locum successoris, & ecclesiae in spolijs, hodie est suffecta Camera.*
15 *Clerici habent bona triplici generis.*
16 *In fructibus non recollectis succedit Ecclesia.*
17 *Vide per quinque casus, quis succedat clerico post fructus à solo separatos.*
18 *Vide constitutionem Iulij super fructibus inexactis.*
19 *Vide quis succedat in fructibus cõmendae.*
20 *Camera Apostolica est subrogata in locũ successoris.*

21 Vide

21 Vide quis succedat in distributionibus quotidianis.
22 In distributionibus quotidianis videntur succedere consanguinei etiam ab intestato.
23 Vide multa circa hoc in contrarium.
24 In fructibus pensionum, & in fructibus reseruatis succedunt consanguinei.
25 Acquisitum ex pensione non dicitur acquisitum ex beneficio.
26 Pensio potest assignari, etiam laico.
27 Pensionarius non tenetur dicere officium.
28 Vsufructuarius fructus quæsitos ad hæredes transmittit.
29 Pensio videtur assignata pro alimentis.
30 Decedens transmittit ad hæredes ius exigendi alimenta non soluta.
31 Termini pensionum non exacti exiguntur ab hæredibus ab intestato.
32 Fructus lucrati per pensionarium sunt proprij.
33 Acquisita ex artificio transmittuntur ad hæredes ab intestato.
34 Per artificium clericus licite sibi victũ parat.
35 Quare clericus non potest locare operam suam, per totum diem.
36 Habens beneficium licite exercet etiam aliquod artificium.
37 Vide quid sit artificium.
38 Non est licitum artificium clerico, quãdo ei ecclesia sufficit.
39 Clericus egens iustas negociationes facere potest.
40 Quis dicatur honeste, vel inhoneste negociari.
41 Causa lucri, cupiditatis, & auaritia negotiari non licet.
42 Negociatio quæ non fit lucri causa, non est probibita.
43 Non est probibitum lucrum, quod prouenit ex opera, aut rebus clericorum.
44 Est licitum negociari clerico necessitate suadente.
45 Quando sit licitum clerico negociari.
46 In acquisitis ex doctrina succeditur clerico ab intestato.
47 Acquisita ex doctrina, & patrimonialia, quoad successionem, æquiparantur.
48 Clericus in minoribus non habens beneficium sufficiens, potest per aduocationẽ sibi acquirere.
49 Idem potest, & diaconus.
50 Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in sacris.
51 Clericus potest aduocare nedum pro victu, sed pro lucro.
52 Clericus habens beneficium, licite exercet etiam artificium, & doctrinam.
53 Clerici non sufficienter beneficiati, possũt esse tabelliones.
54 Religiosi non aduocant, nec procurant.
55 Acquisita ex seruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab intestato.
56 Acquisita ex seruitijs sunt acquisita intuitu personæ.
57 Clericus vti Cappellanus, & pro missis dicendis sibi acquirit.
58 Ratio quare clericus acquisitum pro missis faciat suum.
59 Quando relictum clerico, vel parochiali intelligatur relictum intuitu ecclesiæ, vel personæ.
60 Acquisita ex officijs per clericum, sunt quasi castrensia, & vadunt ad consanguineos.
61 Quæcunque acquisita ex officijs, vadunt ad consanguineos.
62 Non sunt mutanda, quæ certam habuerunt semper consuetudinem.
63 De consuetudine possumus succedere clerico in acquisitis intuitu ecclesiæ.
64 In acquisitis ex illicite negociatis succedit Camera.

§. deueniendo.

De successione Clerici ab intestato regularis, vel secularis.

QVAESTIO VIIII.

AD maiorem declarationem, & intelligentiam materię, volui annectere quęstionem de successione Clerici ab intestato, quia id nõ fore extra propositum putaui, vt defectus qui forsan in antedictis interuenerint, possit aliqualiter per infradicenda suppleri.

Et omisso de sucessione actiua, idest, quomodo Clerici, alijs succedant, quia non est ad rem nostram, de passiua tantum dicam successione, videlicet quomodo Clericis succedatur, quia est materia nostra.

1 Et quia Clericorum duo sunt genera, quia alij videlicet sunt Clerici regulares, alij vero sunt Clerici sæculares, cum dictum fuerit de regularibus, deueniemus secundo loco ad dicendum de sæcularibus.

Et primo est dicendum quod Clericorum 2 regularium duo sunt genera, quia videlicet, alij sunt regulares mendicantes, alij regulares non mendicantes, & regulares mendicantes sunt illi, quibus ad congruã sub-

3 sustentationem redditus, aut possessiones habere professio, sive regula qualibet interdicunt, sed per quæstum tribue-
4 re victum solet incerta mendicitas, *capit. vnico.de relig dom.lib.6.* quales sunt fratres Prædicatores, Minores, Hæremitani, & fratres Carmelitæ, licet de Carmelitis dubitet *Lap alleg.sua 45 & allegat.4.* fratres autem Seruorum Sanctæ Mariæ, *Ioan Andr.in d cap.vnic.* dicit, quod non connumerantur inter mendicantes; quia per Benedictum Vndecimum fuit anno sui Pontificatus primo declaratum, eos non comprehendi inter mendicantes, & dicit quod sibi constitit de dicta declara-
5 tione: Et merito ita debuit declarari, quia nec regula, nec constitutiones arctant eos ad mendicandum, licet aliquando de facto mendicent, id quod sequitur *Gaspar de Calder.in cons suo 17.quod incipit an ordo.* Hodie tamen pr ut testimonio fide digno accepi, à summo Pontifice nostro sanctissimo, & religiosissimo Pio Quinto declaratum est, ipsos esse mendicantes, & ea propter ad contribuendum pro Seminariorum expensis in Regno Portugalliæ non teneri, simulatque declarauit, concessionem a sua Sanctitate nuper factam in fauorem ordinis mendicantium, super interpretatione aliquot capitum Concilij Tridentini, & super exemptione subsidiorum, & contributionis; etiam Seminarijs ipsos seruitas comprehendere.

Et insuper silentio prætermittendum non putaui, quod religio clericorum Societatis Iesu etiam ipsa inter ordines mendicantium censeri debet, & annumerari, id quod aptissime cum ex eius, tum institutorum etiam constitutionibus quæ in publica, & authentica forma vidi, mihi per admodum R. P. D. Ferdinandum Solieres iur. vtr. Doctorem excellentissimum, virum candidis moribus, & summæ dexteritatis in tractandis negocijs dicti ordinis procuratorem generalem ostensa, neque priuatim, neque in communi possunt pro societatis sustentatione, aut vsu, ad bona aliqua stabilia, prouentus, vel introitus aliquos, ius aliquod ciuile acquirere, sed contenti esse debent vsu tantum rerum sibi ex eleemosyna donatarum, quamuis possint pro studentium commoditatibus collegia habere, bonis etiam stabilibus dotata; quibus tamen bonis ipsi studentes ipsisque inseruientes, non tamen ipsius societatis professi, substentari possunt. Quod quidem verissimum est de iure, cum, vt supra diximus, mendicantes sunt illi qui redditus vllos, neque in particulari, nec in communi habere possunt, sed ex incertis eleemosynis viuunt. *cap. primo. de relig. domib. lib. 6. vbi omnes doctor.*

Alia species clericorum regularium non
6 mendicantium, sunt veluti regulariter omnes monachi, & omnes canonici regulares, & monachi vocabulo proprie sumpto, possunt dici illi, qui virtute regulæ stant solitario in monasterio, nec immiscent se prædicationibus, nisi habeant administrationem, dicuntur enim monachi à solitudine, & vnitate, & secundum com-
7 munem vsum loquendi, appellamus com-
8 muniter monachos illos, qui sunt de ordine sancti Benedicti habentes bona in communi, alios verò appellamus fratres mendicantes, per *Abb. in cap. causam quæ. extra. iud. vers additò. Nicolai.*

De successione fratruum minorum nihil est quod dicamus, nam cum ipsorum regula ordo, constitutio, & professio, sint fundate in arctissima paupertate per *tex. in cap. exijt, qui seminat §. ad hæc. de ver sig. in 6. in clem. extui de paradiso §. quia ergo, & §. cumque annui redditus,* & per *tex. in extraua. ad conditorem canonum. de ver. sig. Io.22.* ibi nihil sibi approprient neque dominum, neque locum, neque rem aliquã aliam, sui ordinis professores. &c.
10 non videntur quicquam posse acquirere, nec in communi nec in particulari, nec per viam successionis qua alteri succedat, nec alias quonismodo, quia ei videtur interdictum habere propria, quia eo ipso quod profitentur, renuntiant omnibus rebus mundi, & est magis præcisa renunciatio, quæ possit inueniri, qui habentur
11 penitus pro mortuis vt per *Bal. in authen. ingressi. C. de sac. san. eccles. in fi,* vbi dicit quod stante statuto, quod masculus excludat fæminam à successione, quod fæmina non excluditur, si masculus sit de fratribus minoribus, quia est subla-
12 tus de medio, quia dicit *Socin. in l. si cognatus.* secundũ *Io de Imol.* quod frater minor efficitur omnino incapax ad succe-
13 dendum, sicut damnatus in metallum, & dicit *Bar. in. l. legatum. ff. de cap. dimi.* quod fratres minores non possunt in proprio, vel in communi tamen legata eis pro ali-
14 mentis possunt capere, quia potius in facto, quam in iure consistunt. Sed cum isti per nulla re temporali in iudicio esse possunt, quis petet (inquit) istud legatum, dixi in libello minoricarum, legatum tamen in annos singulos, seu legatum annuum

suum habere non possunt, quia aliquid
16 proprietatis habent. Abb. tamen in *consilio*
46. tenet quod frater minor est capax
annui legati pro expensis studij, & quod
pro alimentis possint capere, tenet *Bart.*
in lege seruos ad custodiam, ff. de alim. &
17 *cibi lega. Bal. in lege prima. ff. de his qui*
ad liber. prouen. d mol. et Lud. in. l. stieum.
§. stipulatio. in principio. ff. de verb. obli.
ga. Imo non videtur frater minor capax
alicuius acquisitionis, aut successionis,
18 etiamsi promoueatur ad Episcopatum,
Archiepiscopatum, aut alias dignitates,
vt not. in *clem. fin. de electio. in capitulo*
quorundam. eod. tit. lib. sexto quia digni-
tas non liberat eum à substantialibus re-
gulæ, per *gloss. dict. capit. quorumdam.*
19 *in ver. mendicantium.* quia bona, quæ
obuenirent ipsi fratri minorum iam as-
sumpto, non acquirerentur Ipsi, sed ec-
20 clesiæ, ad quam fuit assumptus.
Idem dicendum, si assumatur, ad Cardinala-
tum iuxta doctrinam *Bal. in authen. li-*
21 *sentiam, C. de episcopis, & cleric.* &
idem si esset translatus ad monasterium
capax ad habendum proprium, quale
22 est monasterium monachorum, & ca-
nonicorum regulatium, de quibus in *ca-*
pitul. cum ad monasterium, de stat. re-
gul. vt monasterium succedat, adeo, quod
si ante assumptionem, vel translationem
prædictas fuisset sibi delata hæreditaa,
quam non adinit, posset hodie ecclesia,
vel monasterium adire, dummodo res
sit integra, hoc est: quod non fuerit agni-
ta, per consanguineos sequentes in gra-
du. per *Bar. in authen. ingressi. C. de sac.*
sanc. ecle. per *Bal. in l. Deo nobis. C. de epi-*
scopis, et cle. quia assumptio non liberat eū
23 à voto, vel continentia paupertatis, per
glo cap. tertio. 16. q. 1. nec ab habitu, siue
professione. *16. q. si. cap. noua actio,* quali-
ter hodie tempestate nostra videmus Il-
lustrissimum, & Reuerendissimum D. Cle-
mentem Dolera Moneliannum S. R. E.
Cardinalem sub titulo Sanctæ Mariæ in
Aracæli nuncupatum patriæ meæ splen-
dorem, & patronum meum, incedere in
habitu, & colore suæ Religionis fratrum
Minorum, de quorum gremio ob præ-
claras eius virtutes fuit ad apicem Car-
dinalatus tempore felicis record. Pauli
Quarti assumptus, & promotus, & Illu-
strissimum, & Reuerendissimum D. Mi-
chaelem Chisilerium, tunc vulgo dictum
Cardinalem Alexandrinum, nunc verò
Papam Pium Quintum ad Apostolatus
apicem verè diuina non humana proui-

dentia, pro bono totius mundi regimine
assumptum, retinuisse habitum suæ reli-
gionis fratrum Prædicatorum: nisi ta-
men ad acquirendum, vel succedendum
24 fuerit capax frater minor sic assumptus
ex priuilegio Apostolico, Cuius tenor, &
verba tunc essent attendenda. cap. porro.
de priuileg. & cap. recepimus, qualiter as-
sumptis, & promotis ad Cardinalatum
euenire puto, quia tunc secundum eorum
tenorem esset iudicandum. *capital. cum et*
plantare, et cap. petitit de priuileg. et cap.
accepimus de fid. instrumen. & si eis pri-
uilegium daret, quod sibi posset acquire-
re, vel alijs succedere, tunc de eo dicendū
erit, seruata forma sui priuilegij, quod di-
cemus infra in fructibus beneficiorum,
& alijs rebus pro clerico sæculari suo lo-
co, quamuis regulariter, si ex priuilegio
possent acquirere, vel possidere, succede-
ret eis Monasterium, sicut succedit Reli-
giosis non mendicantibus, in quibus est
25 eadem ratio; ergo idem ius venit statuen
26 dum, *l. si soter. ff solut. matrimon. et de*
damno inse. l. hoc amplius; quia bene po-
27 test dispensari frater minor ad succeden-
dum, vt per *Socin. in l. si cognatus, de reb.*
dub. columna quarta. §. sexta conclusio,
versiculo ex quo infertur; vbi videtur di-
cere; quod capax factus ad succeden-
dum ex dispensatione Papæ, videtur ca-
pax, tam ex testamento, quam ab intesta-
to; vndè cum nihil sibi acquirat, aut ac-
quirere possit regulariter frater minor,
nec per viam beneficiorum, vel dignita-
tum per eum adeptarum, aut per viam
successionis, nihil est, quod dicamus, aut
queramus de illius successione; quia qui
28 nihil potest acquirere, nihil potest relin-
quere, & qui nihil habet, nihil dare potest
capitulo Daibertum. prima quæstione sep-
tima; quia in bonis eius patrimonialibus
quæ ingrediens ad religionem relinquit
mundo succedunt ei consanguinei, qui ei
succederent, si nunquam esset religionem
ingressus, *dicto capit. exit. qui seminat. et*
authen. ingressi. et extrauagant. Ioann. Vi-
gesimi secundi ad conditorem. de verb. si-
gnific. vbi renunciatur reseruationi iuris;
quam fecerat Nicolaus Papa Quartus in
bonis oblatis, aut qualitercunque ipsis
fratribus Minoribus obuenientibus in
fauorem Romanæ Ecclesiæ, vt per *Ga-*
spar. de Calderar. in capitulo in præsen-
tia. de probationib. & succedunt eis con-
sanguinei statim facta professione, non
autem expectata morte naturali, per not
capit. beneficium. de regul. iuris in sexto

R   & di-

& dicit *Bal in authen. si qua mulier. C. de Sac. San. Eccl.* quod regula fratrum minorum est prohibita glossari, quia sicut prolata, sic fideliter exponatur ad literam, & super ipsam glossæ non fiant, nisi
29 forte per quas verbum, sensus, seu constructio grammaticaliter ad litteram intelligibilius exponatur, sed circa materiã hereditatum, legatorum, seu relictorum est aduertendum, & notandum, quod licet fratres minores non fint capaces hæredi-
30 tatum, & relictorum in testamentis, vt patet in *Clementina exiui. §. cum igitur. de verbor signif.* & per *Bar. in l. nequaquam, §. fi. ff. proconsul. & in l. prima. col. quarta. de legat. primo* attamen relicta exigũtur, & eis consulitur duobus modis secũdum Doctores.

Nam primo eis subuenitur officio iudicis, potest namque iudex ex suo officio, mero
31 nomine, etiam ad hoc agente, compellere hæredem, vel illum, qui ad hoc tenetur ex testamento, vel alias, quatenus relicta monasterio, vel fratribus minoribus adimpleant, & exoluant, per *Specul. in tit. de instrum. edit. §. nunc verò aliqua. & Bar. in d. l. nequaquam. & per Io. Andr. in cap. si hæredes de testam. et Bal in l. nulli. C. de Episcopis, et Clerie* & de hoc potest assignati duplex ratio, quia interest reipublicæ, ne quis re sua male vtatur *§. sed hoc tempore. instit. de his qui sunt sui.* & si commodo rei priuatæ prouidetur. *l. si quis. C. de præscriptio.* fortius circa volun-
32 tates defunctorum prouidendum est, per *Barba in rub. de testam. et glos. in l. Iulianus ff de actio. empt.* facit etiam quia anima cunctis rebus de mundo est præferẽda. *Sancimus C. de Sacr. Sanct. Eccl.* alia ratio est, quia si ita cautum non esset, accideret nonnunquam quod pium propositum defunctorum improba fraudantiũ calliditate cælaretur *d. l. nulli. C. de Epi-*
33 *scopis, et Cler.* & quia magna est pietas voluntatem illius adimpleri, qui nec se iuuare nec iam loqui potest, idcirco voluntati defunctorum ita consultum iri oportet, & hæc quoad primum modum, & primum remedium, quo fratribus minoribus, & alijs pauperibus non valentibus agere in iudicio subuentum est officio iudicis.

Alio modo, & alio remedio dictis fratribus minoribus subuenitur, quia ad talia lega-
34 ta, siue relicta fratribus minoribus cuilibet de populo competit actio, & quilibet de populo potest agere, vt legata, & relicta ad pias causas, puta monasterio, hospitali, fratribus, pauperibus, & similibus adimpleantur, & soluantur, per ipsum qui grauatus est à testatore, vel qui alias, ad hoc tenetur in *auth. de eccl. tit. § si autem. colla. nona. tenet Lud Rom in auth. similiter. C. ad l. falc.* & fuit dictum *Angel. de Perus. in d. § fin autem. tenet Bar. in l. nequaquam*, quæ allegat. *l. hæreditas. ff. de petit. hær. fac. l. nulli C. de Episc. et Cler. in fin.* refert *author compendij priuilegiorũ fratrum minorum in ver. hæreditas.*

Sed ista habent locum & intelliguntur in fratribus minoribus, qui sunt, & appel-
35 lantur de obseruantia, non autem habent intelligi de fratribus minoribus qui appellantur conuentuales, qui se in huiusmodi
37 modi habent diuerso modo, quia concessione Clementis quinti possunt libere succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent, si in seculo existerent, ac bonorum ipsorum possessionem apprehendere, & vendere libere bona ipsa, eorumque precia in vtilitatem suam conuertere, prout præfectis ordini melius visum fuerit expedire. Item idem fuit eis pari modo concessum, per Sixtum quartum, per quasdam sub pridie Kal. Septẽbris incipien. Vniuersalis ecclesiæ. Mare magnum nuncupatum, & Leonem decimum, per alias super electione magistri generalis eiusdem ordinis, vniuersalique vnione, & concordia inter fratres dicti ordinis minorum de obseruantia, & conuentualium, sub pridie Idus Iunij datas eorum Pontificatus anno quarto, & quinto respectiue desuper confectas sub plumbo litteras, & per literas Pauli tertij sub datum Romæ Die 27. Octobris. 1540. Pontificatus sui anno sexto, sub anulo Piscatoris expeditas, directas Dilectis filijs generali, ac Prouincialibus magistris vniuersisq; fratribus ordinis minor. Conuentualium nuncupatorum. Paulus Papa III. Dilecti filij salutem &c. Quorum Tenor inferitur in fine præsentis quæstionis, vnde Conuentuales habere bona, succedere, in hæreditate, vendere, & in suos vsus conuertere possunt, per priuilegia, & rescripta, seu concessiones particulares, & speciales &c.

Sed hoc non est simpliciter verum in omnibus fratribus minoribus conuentua-
38 libus, quia si aliquis frater minor de obseruantia, transeat ad conuentuales, non habet, nec habere potest ista priuilegia, quia Alex. sextus decreuit, quod nullus professor ordinis minorum de obseruantia, si illum egrediatur, & ad conuentuales eius-

eiusdem ordinis transeat, possit succedere parentibus, propinquis, aut affinibus suis quouismodo, nec aliquo Indulto prędictis fratribus Conuentualibus ad hoc concesso gaudere valeat, nec etiam conuentus aliquis occasione fratris sic egredientis, ius aliquod in hæreditate, vel quauis alia successione propinquorum acquirere, & consequi possit, &c. & idem *Alex.* iterum decreuit, & prohibuit, ne fratres obseruantes transeuntes ad conuentuales, succedere propinquis valeant vllo modo, prout habetur in authentico, ad literam refert idem author in *d. compend. d. ver. hæreditas*, vbi vide.

De fratribus Prædicatoribus per *Hostien. in* 39 *capitul. in præsentia de probat. Feder. de Sen in cons.* 12 *in ca. fratres prædicatores.* tenetur quod sint incapaces, nedum ad retinendum, sed etiam ad acquirendum, & secundum constitutiones iuratas, & à Sede Apostolica confirmatas Fratres Prædicatores sunt mendicantes, *capitulo vnico de relig. dom.* quia subdit ipse *Federis. ibi*, quod si fiat eis relictum annuum ad longum tempus quod non valeat; quia per indirectum videtur sublata incerta 40 mendicitas, & idem esset in effectu, prout etiam tenet *Bald in authen. si qua mulier. C. de sac. san eccl. tertia col* qui dicit quod 41 sibi videtur, quod hoc acquirere, & mendicare implicat contradictionem, sed subdit ibi, quòd est seruanda consuetudo, quę habet quod possint acquirere, non vt retineant, sed vt vendant; quia forma professionis fratrum Prædicatorum est, vt subscribitur videlicet: ego N. facio pro42 fessionem, & promitto obedientiā Deo, & Beatæ Mariæ, & Beato Dominico, & tibi Patri Magistro Fratrum Prædicatorum, & successoribus tuis secundum regulam Beati Augustini, & institutiones Fratrum Prædicatorum, quod ero obediens tibi, tuisque successoribus vsque ad mortem; & secundum regulam Beati Augu-43 stini, Fratres Prædicatores possunt acquirere, & habere bona saltem in communi; quia regula Beati Augustini habet proprium in communi, 12. *quæstione prima non dicatis*, vnde secundum regulam de eis iudicare deberemus, sicuti de fratribus non mendicantibus, merito saltim respectu communis, esset aliqua habenda consideratio de illorum successione; quia possunt succedere, & acquirere, non vt bona, & hæreditates retineant, sed vt vendant, per communiter scriben. in *dicto capitulo vni.* & per *Specul. in titul. de statu monac. §. primo. vers. 3. & vers 4.* sequitur *Gaspar Calder. q 46. de testam.* vbi dicit, quod id tenent omnes doctores, subdens 44 ibi quod vsus præcij stat cum mendicita45 te, sed vsus prædij non; quia per vsum præcij consumitur ipsum præcium, prædium vero non; & sic habere præcium 46 possessionum, stat cum ipsa mendicitate, cum esse non dicatur quod non durat, *de pœnit. dist. prima. diuortium, & de verb. sign.* nam & ego hodie tamen ipsi fratres Prædicatores, ex priuilegio Sixti quarti sub dat. apud Sanctum Petrum anno Incarnat. 1475. Calen. Iunij Ann. Pontific. quarto, bona stabilia in communi possidere, & retinere possunt perpetuo, non enim ex hoc desinunt esse mendicantes, vt per scriben. & maxime *Domin. & Franc in capitulo primo de religion. dom. libro sexto.*

Vnde si tenemus prout tenendum est, quod ipsi Fratres Prædicatores possint capere bona, & vendere in illis, quæ ipsi acquirent, succedet eis monasterium, non antè consanguinei venientes ab intestato; quia iura indistinctè dicunt, quod monasterium 47 succedit professo, siue in bonis, quæ habeat in tempore ingressus, siue postea obuenientibus, 12. *quæst.* 2. *nolo. & cap. non dicatis.* 19. *quæst.* 11. *quia ingredientibus. authen. si qua mulier C. de sac. san. eccl. authen. ingressi. ut de proba. cap. in præsentia.* quia ista permissio extenditur ad quodlibet monasterium nisi prohibitum reperiatur, *cap. statutum de electio. lib. sexto.* consuluit *Gaspar Calder. in cons. sua 46. de testam. incip. an bona ingressi.* & ad ipsa bona obuenta, vel acquisita consequendum non habent actionem, nec possent intentare rei vendicationem, sed be-48 ne possunt implorare officium iudicis, vt dicit *Nicol. de Vbal. in suo* quem conscripsit *tractat. de success. Cler. ab intestat. §. restat*, secundum *Gaspar. Calder. præalegato consil.* sed *Gaspar* id non dicit, quia ad hoc ego legi totum consilium, & si promouerentur ad Episcopatus, Archiepiscopatus, vel alia beneficia Ecclesiasti-49 ca, & ex eorum fructibus, vel ex negociationibus interdictis Clericis facerent acquisitionem, die de eis in isto casum, prout dicimus infra de Clerico sæculari; sed Clemens Quartus concessit Fratribus ordinis Prædicatorum, & Minorum, quod possint liberè succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent, si in sæculo existerent, ac bonorum ipsorum possessionem apprehendere, & ven-

R 2

vendere libere bona ipsa, eorumque precium, vel bona in eorum vtilitatem convertere, prout prælatis dictorum ordinum melius visum fuerit expedire, præallegato compendio d. loco in principio.

De fratribus heremitanis, non est aliquod dubium, quia licet ipsi sint de mendicantibus, tamen ex priuilegio eisdem con-

51 cesso per Alex. Quartum, possunt in communi, & acquirere, & retinere, quæcunque bona mobilia aut immobilia, quæ possissent acquirere, & retinere, si remansissent in seculo, exceptis bonis feudali-

52 bus, sed in particulari nihil acquirunt, vel retinent, & si consuetudo aliqua habeat, vt acquirant, vel retineant penes se particulariter, bona, vel bonorum administrationem sibi relictorum per consanguineos, vel alios, vel prouenientium ex sua industria, aut artificio, licet ista talis consuetudo sit communiter vbique obseruata, non tamen est dicendum, quod valeat, quia est irrationabilis, merito non toleranda, sed extirpanda *octaua dist. mala. & capitulo seq;* & hæc consuetudo est irrationabilis quia obuiat Canonicis in-

53 stitutionibus, 11 *dist. capitul. 2* quia Canones mandant quibuscunque professis,

54 vt seruent regulam, vel Beati Augustini, vel Beati Benedicti, vel aliam, quæ tria substantialia profitentur, & contrariam consuetudinem detestantur; quia præcipiunt illa omnino seruari, & Prælatis in hoc prohibetur dispensatio. *cap. cum ad monasterium de stat. regul.* quia contra Canones præceptiuos, vel prohibitiuos non valet consuetudo, 4. *dist. §. hæc, & alias,* vt per *Gaspar. Cald. in cons. primo*

55 *incip. an sit licitum de regular. de statu regular.* vbi dicit quod talis cõsuetudo obuiaret obedientiæ, & sic alteri de substantialibus regulæ, item iuri naturali quod in lege, & in euangelio continetur, item inducit peccatum mortale, vt ibi per eum, quod consilium fecit, in casum, an sit licitum fratribus heremitanis Sancti Augustini retinere penes se administrationem bonorum sibi relictorum, vel sua industria, aut artificio prouenientium, stante de hoc consuetudine communiter approbata.

Simile priuilegium est credendum quod habeant, & fratres Carmelitæ, alioquin est

56 iudicandum de illis, prout de cæteris mẽdicantibus, secundum ius commune. & de his omnibus, idem videtur dicendum, prout diximus de prædicatoribus, quia si ex priuilegio possunt acquirere, succedit eis in acquisitis etiam, & monasterium, sicut religiosis non mendicantibus, quia eadem est ratio; si verò, habuerint beneficia, vel sese exercuerint in industrijs, ac negociationibus nõ permissis dic. de eis prout infra de Clericis secularibus, quandoquidem constitutiones in materia spoliorum editæ, in sua generalitate comprehendunt omnes ordines etiã mendicantes.

Alij verò Clerici regulares non mendicantes, monachi, & omnes Canonici regulares, non possunt habere, & acquirere sibi bona in particulari, quia est vnum prohibitum in substantialibus regulæ, in

57 quo Papa non dispensat *not. in capitulo cum ad monasteria & capitulo quod Dei timorem, de statu reg.* & si Canonicus regularis aliquid proprium tenet in vita, & illud in morte non resignat monasterio, tamquam excommunicatus exhumatur *cap. 4. de stat. monach.*

In communi verò bene possunt acquirere, & habere bona, iuxta illud Beati Augu-

58 stini in *capit. non dicatis. 12. quæstion. 1. auth. ingressi, & authen. si qua mulier. C.*

59 *de Sacr. Sanct. Eccl.* In bonis verò feudalibus non possunt, nec habere successionem, nec facere acquisitionem, quia in illis religiosi non succedunt, per *tex. in capitul. si Clericus. si de feud. fuerit controuersia in vsib. feud.* Item non succedunt, nec acquirunt alia bona, quæ de sui natura non possunt pertinere nisi ad hæredes sanguinis, vt Regnum, Ducatus, Marchionatus, vel similia, in istis non succe-

60 dit Monasterium, quia remanent generi in sanguine *Spec. in tit. de stat. Monac. §. primo. vers. 12.* dicit ita seruari de facto. Si verò bona sint, quæ possint teneri extra ius sanguinis, tunc monasterium succederet, per *Cyn. d. authen. ingressi. per Io. And. & alios d. cap. in præsentia de proba.*

61 Monachi verò albi Sancti Benedicti, habent in prouincia Calabriæ vnum feudũ, in castro vulgo dicto, lo citraro, vbi per Iudices, seu Gubernatores, per eos deputatos, exercent iurisdictionem, & credo etiam sanguinis, sed credo, quod id ius sibi indultum sit, vel concessum à sede Apostolica, & in *d. capit. in præsentia. de probat. Io. Andrea* inter alia disputat, an monachus stipulatus pro se, & filijs rem emphyteoticam ante ingressum monasterij, nunquid post professionem emissam res reuertatur ad dominum, an remaneat ad monasterium, pro quo vide *Specul. in tit.*

lib. de loca. §. nemo aliqua. vers. 116. vbi tenet, quòd non remaneat ad monasterium, stante maximè quod hodie apponitur pactum, quòd non transferatur in potentiorem, vel in causam duriorem per *Bar. in d. authen. ingressi.* Imò in tantum acquiritur per monachum in communi, & Monasterio, quòd hæreditas delata monacho nolenti illam adire, eo inuito aditur per

62 monasterium per latè disputata, & adducta per *Soccin. in l. hæredes. ff. de vulgar. & pupil. vers. circa tertium. & versic. circa primum, per totum;* quia monasterium, vt inquit ibi, acquirit mediante persona monachi; sequitur *Nicol. de V bal. in tract. de succes. ff. cleric. ab intest. versic. secundo fallit.* vbi dicit, quod licet de hoc sint diuersæ opiniones, communiter tamen opinio est, quod monasterium possit adire inscio & inuito monacho, vide *Bar. in l. ciuibus in fin. ff. de reb. dub.* vbi dicit quòd in his, qui sunt regulares, & non possunt habere proprium, quicquid legatur, vel quicquid eis acquiritur, ecclesiæ acquiritur, vt ibi per eum, immo secundum *Dom. Nicol. de V bald. d. loco.* si delata sit hæreditas suo-

63 rum ascendentium monacho, & ea non adita, nec repudiata moritur, illam transmittit ad monasterium ex beneficio scilicet, *l. vnica. C. de his, qui ante apertas tabulas,* quia monasterium, quoad hoc loco

64 filij habetur; & idem est dicendum, quod fortius, videtur in hæreditate extraneorũ, secundum *Io. de Imol. d. l. prima. & Abb. in d. cap. in præsentia.* Item fallit secundo, quia Cistercienses non possunt possidere villas fidelitates hominias, iustitiarios,

65 tributarios, ecclesias, & altaria, & si acquisierint illas debent vendere, vel ea cũ alijs bonis commutare, aut si non possunt aliter alienare, faciant ex eis eleemosynã aut abijciant, *de stat. monac.* per *tex. ibi*

66 *glo. & Doctor. in cap. recolentes.* Conuersi etiam si ipsi non renunciant sæculo, nec profitentur aliquam religionem, acquirũt sibi, & succedunt consanguineis, perinde, ac si non essent oblati; si verò renunciãt sæculo, & profiteantur aliquam religionẽ approbatam, si monasteria sunt capacia ad acquirendum, qualia diximus supra omnia monasteria præterquam fratrum minorum, quæ sunt omninò incapacia, & arctissima degunt paupertate, ipsa mona-

67 steria succedent in hæreditatibus, & bonis suis conuersis delatis, ad notata per *glo. & Doctor. cap. vt lex continentiæ 27. q. 1.* per *Bal. in l. generaliter. C. de Sacrosan. eccl. auth. ingressi. C. eo.* per *Io. de Imol. in cap. 2. de testam.*

Hæremitæ etiam possunt sibi acquirere,

68 quia possunt succedere in hæreditatibus suorum consanguineorum, ac in bonis etiam sibi quomodolibet delatis, & oblatis, sicut meri laici, & hoc verum, nisi profiteantur aliquam regulam approbatam; quia si profiteantur, succedit regula siue monasterium, si sit capax, notatur *19. q. 3. §. eo. de fid. instrum. cum Ioannes.*

De monialibus verò dico, quod aut profitentur regulam Beati Benedicti aut Beati Augustini, vel aliam regulam, quę potest habere proprium, & acquirere, & de eis tunc dicendum est, prout diximus de masculis religiosis ad nota. in *cap. vnico, de relig. domib. in Clem. vt professores de regular. in capitulo generali. de elec. lib. 6.*

69 Aut profitentur regulam mendicãtium, quas vulgus appellat sorores, licet ista vocabula sint sinonima, dicit *Io. And. in cap. causam, de elect.* & in hoc est maius dubium, nam dicit *Gulielmus de monte Laud. in clem. 3. professores,* quod omnes ordines mulierum sunt in statu non mendicantium, & ita refert, & sequitur ibi *Dom. Floren. octaua quæstione. sap. Abb. dicit,* quod sorores Prædicatorũ, & minorum sunt mendicantes, per *tex. in capitulo periculoso, §. sane, de statu regul.* & licet habeant priuilegium, vt possint habere proprium, quod dicit se vidisse & legisse, tamen per illud priuilegium non tolluntur alia, quæ requiruntur in ordine mendicantium, & propterea sorores Prædicatorum, & sanctæ Claræ comprehendũtur dispositione, *capitulo non solum, de regular. lib 6.* & ita dicit se de facto consuluisse, videtur sentire *Io. And. in dict. clem. vt professores,* vt per *lap. allegat. 4.* Tamen ex quo habent priuilegium, vt possint habere possessiones, & alia bona in communi, habet locum in istis mulieribus illud: quod dictum fuit de fratribus non mendicantibus, siue profiteantur regulã mendicantium, siue non mendicantium, per rationem in dicto *cap. periculoso. in princ.* ne scilicet occasione quæstus habeant vagari, quam vagationem iura abhorruerunt in mulieribus religiosis maximè, & etiam in mulieribus secularibus, vt in *capitulo mulieres. de iud. libro sexto.* merito attento priuilegio possunt succedere, & acquirere.

Clericis regularibus non mendicantibus succeditur hoc modo, videlicet, si monachus non sit tacitè, vel expressè professus, & decedat in monasterio ab intestato, et succe-

ſuccedunt conſanguinei, vel venientes ab
70 inteſtato in monaſterio eſt *tex. in capit. cum ſimus, de regular. et cap. beneficium, eo. tit. lib. 6. per Bal. in authen. ingreſſi.* Id quod procedit ſi ſimpliciter ſit ingreſſus: Item ſi ſe obtulit non facta mentione de bonis: Item ſi ſe obtulit cum bonis, vel ſe, & bona obtulit, quia videtur ſe
71 obtuliſſe, & feciſſe omnia ſub iſta tacita conditione, ſi ſequatur profeſſio, & non aliter; fallit tamen hoc, ſi antequam ingreſſus eſſet, longe ante bona ſua monaſterio obtuliſſet; quia tunc bona remanent monaſterio, & monaſterium ſuccedit, non autem conſanguinei; quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, ſed monaſterij, quo caſu bona non recuperat.

Secundo fallit, ſi conſtat, quod ingrediens voluit mutare vitam, vt *d. cap. beneficium.* quia tunc pari modo ſuccedit illi monaſterium, non conſanguinei.

Tertio fallit ſi ingrediens obtulit expreſſe bona monaſterio tempore ingreſſionis, declarans velle illius eſſe; quia tunc pari modo ei non ſuccedunt conſanguinei ſecus ſe intendebat, quod bona venirent monaſterio conſequutiue, idest, quod ipſo ingreſſo & profeſſo bona item ad monaſterium venirent, prout eſt veriſimile, quia tunc monaſterium non capit bona, niſi emiſſa, & ſequuta profeſſione, ad not. in *authen. ingreſſi, et cap. cum ſimus. praallegatis.*

Quarto fallit, niſi monachus fuiſſet intruſus coacta per delictum in monaſterium, vt per *Specul. in tit. de ſtat. monach. §. 1. verſ. ad præmiſſorum.*

Quinto limitatur regula, vt ſi non tota ſubſtantia, quæ ſpectabat ad ingredientem nondum profeſſum perueniat ad monaſterium, tamen perueniat tantum, quantū poſſunt eſſe alimenta, pro tempore quo permanſit in monaſterio, quia non debuit eſſe oneroſus domui *16. q. 6. de lapſis,* & qui ſentit onus, & commodum quoque ſentire debet. *reg. qui ſentit. de regul. iur. in 6.* per *Pet. de Anchar. in cap. beneficium. de regul. in 6.* licet caſus in quo ipſe loquitur ſit non de nouitio mortuo in monaſterio, ſed de exeunte monaſterium, & communis opinio eſt Doctorum ibi, quod monaſterium nihil capiat.

Si verò monachus ſit profeſſus, vel tacite, vel expreſſe, ita quod conſtet eum voluiſ-
72 ſe vitam mutare, ſi habet filios, & decedat ab inteſtato, bona perueniunt ad monaſterium, ſola legitima filijs remanente, *authen. ſi quâ mulier, C. de Sacroſanct. eccleſ. quæ eſt canonizata 19. q. vltima. ſi qua mulier.* & ſi filij non ſint legitimi, ſed ſpurij, & naturales authen. in eis non habet locum, ſecundum *Specul. in tit. de ſtat. monac. verſ. 53. Bar. in d. authen. col.*

Item ipſa legitima reſeruatur etiam parentibus ſicuti filijs, ſi eos profeſſus habeat,
73 per rationem *l. nam & ſi parentibus. ff. de inoff. teſtam. Specul. in tit. de ſtat. monach. §. primo. verſ. 54.* videtur tenere quod ſic, in *verſ. vero ad præmiſſorum, qui eſt in fine illius §.* videtur concludere, quod monaſterium ſuccedat in vniuerſo, & ita tenet *glo.* prout *Ant. in d. authen. ſi qua mulier,* quę opinio non placet *Aſcol. de V bal. in tract. de ſucceſſ. ab inteſta. cler. verſ. ſecunda concluſio in fine.* quia dicit, quod eſt opinio minus rigoroſa, vndè dicit quod ſi parentes non habent vndè ſe alant, quod apud eos debet aliquid remanere pro alimentis, ad quæ filius ſibi tenetur ratione naturali. *l. ſi quis à liberis, ff. de lib. agnoſc. §. parens. et in authen. de inceſt. nuptij. §. ſi vero.* & legitima quæ debetur filijs per patrem profeſſum, videtur debita ſtatim emiſſa profeſſione, non ali-
74 ter expectata morte naturali patris, per *tex. in cap. cum ſimus, de regul. praallegat.* quem caſum dicit ſingularem *Bald. in d. authen. ſi qua mulier,* & id tenet communiter omnes Canoniſtæ, refert idem *de V bal. d. loco.*

Et in materia, ſi monachus recedit à monaſterio illicite, & illicentiatus vt vagetur
75 apoſtatando, & tunc bona acquiſita monaſterio non recuperat, dicit *glo. in capit. quod ante. de cler. coniug. in ver. redire,* ibi aliud eſt cum quis ſua ſponte recedit, & tunc nihil ei reſtituitur, imo quicquid interim vagando, & apoſtatando acquirit,
76 monaſterio acquirit *18. q. 2. ſi abbates.* & *27. q. 1. ſi quis rapuerit,* ſed intellige hoc di-
77 ſtincte videlicet, quod monaſterium debet illum vagantem reuocare, quia ſi id facere negligit, interim acquiſitum non
78 erit monaſterij, & pari modo non recuperabitur, ſi recedet à monaſterio, vt abſque licentia ingrediatur aliud monaſterium; quia cum non teneat ingreſſus ſecundi, bona non poterunt auferri à primo.

Si verò monachus licitè transfertur de vno monaſterio ad aliud, & tunc bona acquiſita ante ingreſſum primi monaſterij, vel
70 tempore ipſius ingreſſus, ſi ipſi monaſterio ſint collata non ratione ipſius ingreſſus, ſed ex alia cauſa, puta ex deuotione, quam habuit erga monaſterium, quod re-

ma.

maneant monasterio *Lap. alleg. 62.* Secus si contemplatione ingressus; quia eo exeunte monasterium, personam eius sequuntur. *not. in cap. beneficium, de reg.* dicit *glo d. cap quod autem de cler. coniuga.*
80 ibi propter hoc dicunt quidam, quod omnis donatio facta ecclesiæ, vel monasterio tempore ingressus, tacitam habet conditionem, vt duret eo ibidem perseuerante, ad instar dotis *l. vnica, C. de vxor. actio.* Et idem inquit in monacho, vt illa transferat secū in secundo monasterio ad quod transit, quam pro hac materia vide si bona sint acquisita post ingressum monasterij, & antequam exeat, & ea remanent monasterio in quo illa acquisiuit, 18. q. 1. statutum, & hoc verum si bona sint acquisita effectualiter, vt quia hæreditas delata monacho in primo monasterio existenti, sit adita per monasterium, secus si non fuisset adita, quia illam posset secundum monasterium adire *d. cap. statutum.* not. in *l. Deo nobis. C. de episcop. et cler.* Bona verò acquisita post translationem sine dubio videtur dicendum, quod sint acquisita secundo monasterio cum à primo sit absolutus 21. q. 5. *si quis autem de monachis. §. si vero.*
Sed cuiusuis generis, vel ordinis fuerint clerici regulares, si acquisita ex fructibus beneficiorum, vel ex illicitis negociationi-
81 bus relinquerint, in taliter acquisitis vti succederet eccl. *ex præsenti, de offic. ordin.* ita succedit illis Camera Apostolica, hodie in locum Ecclesiæ suffecta *Rota decis.* 855. quia & ipsi quoque veniunt comprehensi in generalitate constitutionum, seu bullarum in materia spoliorum æditarū, in quibus comprehenduntur, & clerici regulares, etiam cuiusuis ordinis mendicātium, vt videre est in bullis, & meo tempore taliter acquisita relicta, semper Camer. Apostolica collegit, in alijs verò bonis aliunde prouenientibus quomodo, & per quem succedatur Monacho, vel fratribus decedentibus, vltra prædicta habes late per *Boer. decis. 224. incip. Christi benedicti.* & primo, vbi concludit, quod per monasterium & Abbatem capiuntur spolia; & bona Monachorum decedentium.

Dilectis Filijs Generali, ac Prouincialibus Magistris, Vniuersisque Fratribus Ordinis minorum Conuentualium nuncupatorum.

PAVLVS PAPA TERTIVS.

Dilecti Filij salutem, & Apostolicam benedictionem. Exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod licet quamplura priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratia, & indulta vobis, & ordini vestro per diuersos Romanos Pōtifices, & præsertim Sixtum quartum, per quasdam sub pridie Kalendas Septembris incipiendo Vniuersalis Ecclesiæ Maremagnum nuncupatum, & Leonem Decimum prædecessores nostros, per alias super electione magistri Generalis eiusdem ordinis, Vniuersalique vnione, & concordia inter vos, & fratres dicti ordinis Minorum de obseruantia nuncupatorum initis sub pridie Idus Iunij datis eorum Pontificatus quarto, & quinto respectiue annis desuper confectas sub plumbo litteras bullā concordiæ nuncupatas concessa fuerint, & inter cætera vobis per Sedem Apostolicam indultum fuerit, quod in temporalibus bonis in quibus de iure succederetis si in sæculo maneretis, succedere. Necnon legata, relicta, eleemosynas, & quamcunque pecuniarum summam, aliaque bona quæ vobis in futurum relinqui, vel elargiri contingeret recipere, tenere, & habere; ac in vestros vsus conuertere. Omnibusque singulis alijs priuilegijs exemptionibus immunitatibus libertatibus gratijs, & indultis fratribus dicti ordinis minorum de obseruantia nuncupatis, & illorum ordini prædictis quomodolibet concessis vti frui, & gaudere libere, & licite possetis, prout in singulis prædictis, & alijs desuper confectis literis plenius continetur. Ipsaque priuilegia exemptiones, immunitates, & libertates gratiæ indulta, & concessiones in viridi sint obseruantia, cupitis tamen pro maiori animi vestri satisfactione priuilegia, exemptiones immunitates libertates gratias indulta, & concessiones huiusmodi auctoritate nostra roborari. Quare nobis humiliter supplicari fecistis, vt votis vestris huiusmodi annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui quorumlibet Christi fidelium præsertim religiosorum,

qui

qui salutiferos fructus in agro dominico continua eorum cultura producunt, vobis quantum nobis cum Deo licet annuimus. Eaque fauoribus prosequimur, opportunis huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates gratias, indulta, et concessiones huiusmodi, et desuper confectas litteras, quarum omnium tenores, hic pro sufficienter expressis habere volumus, authoritate Apostolica tenore praesentium approbamus, et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus, decernentes ita tamen quod temporalia bona vobis per praedecessores nostros concessa de superioris vestri licentia tantum in vestros vsus particulares conuertere possitis inuiolabiliter obseruari, et vobis suffragari debere.

Sicque per quoscunque Iudices, & commissarios quacunque authoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere. Irritum tamẽ & inane si secus super his a quocunque quauis authoritate scienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Eaque quatenus opus sit innouamus, & de nouo concedimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis. Necnon dictorum ordinum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus. Priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis quibusuis in contrarium forsan concessis, vel concedendis. Quibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de eis eorum, quae totis tenoribus specialis specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio, seu quaeuis alia expressio habenda foret. Tenores huiusmodi pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis haben tes, ac vice dumtaxat illis alias in suo robore permansuris specialiter, & expresse derogamus caeterisque contrarijs quibuscunque. Volumus etiam quod praesentium transumptis manu notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quae originalibus litteris adhiberetur si forent exhibitae, vel ostensae. Dat. Rom. apud sanctum Petrum sub anulo piscatoris, die 27. Octob. M.D.XL. Pontificatus nostri Anno sexto.

Blosius.

De success. Cler. secularis ab intestato.

5. Deueniendo ad clericos seculares, dicimus, quod possunt acquirere sibi, & habere bona particularia multiplici modo, licet secundum antiqua iura, id eis non erat permissum, imo videban-
1 tur exclusi ab haereditatibus, & successionibus quibuscunque, quia Deuteronomij 18 scriptum est de eis, Non habebũt sacerdotes & leuitae, & omnes, qui de eadem tribu sunt partem, & haereditatem cum reliquo Israel, quia sacrificia Domini, & oblationes eius comedent, & nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum, Dominus enim ipse, est haereditas eorum, sicut loquutus est illis. & Hieronymus ad Nepotianum scribens, non accipio partes inter caeteras tribus, sed quasi leuita, & sacerdos viuo de decimis, & altari seruiens, altaris oblatione sustẽtor, habens victum, & vestitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus sequar. *duodecima quaestione prima, Clerici, & cap. duo sunt genera*, id quod, vt dixi
2 procedit de iure antiquo, considerato tẽpore gratiae in primitiua ecclesia, qua tẽpore etiam, non solum clerici, sed & omnes, qui primo crediderunt, nihil proprij possidebant *cap. 4. in actibus Apostolorũ*, vbi omnes, qui possidebant agros illos vendebant, & praeciaante pedes Apostolorum offerebant, 12. q. 1. *videntes*. Deinde caeperũt habere propria, 12. q. 1. *cer-*
3 *te*, ibi. qui volunt aliquid proprium habere, quibus non sufficit Deus, & ecclesia, maneant vbi volunt, & vbi possunt, non igitur aufero eis clericatum, &c. Fac. *c. sicut cap sint manifeste. ea. caus. & q.* vnde clerici possunt hodie acquirere tam successionem ascendentium, & descendẽtium, quam etiam collateralium in omnibus, & per omnia, sicut laici *l. sacrosancta & l. Deo nobis. C. de episcopis, et cler, cap quia nos, cap. relatum el. 2. vers. illo caeterum, extra de testam.* vnde non valet statutum excludens clericos, vel mona-
4 chos a successione parẽtum, agnatorum, seu cognatorum, quia est contra libertatem ecclesiasticã, *ad not. in authen. cassa, de episcopis et cler. et in l. prima, C. de summ. trinit. et fid. cathol. per Bal. d. l. Deo nobis*. Vnde cum bona habere possint, & acquirere & possidere, iure optimo possumus de illorum successione passiua tractare, & quomodo, & per quem illis succedi possit aliquid dicere.

Pro

Pro cuius rei intelligentia, credo, quòd sint attendendæ species bonorum, in quibus isti clerici successionem, vel successorem relinquere possunt; nam vna est species bonorum, quæ patrimonialia appellantur quæ illis ex hæreditatibus, legatis, donationibus, aut huiusmodi largissime sumpto vocabulo obueniunt; alia species bonorum sit, quæ ei proueniunt de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ. Tertia verò species bonorum sit, quæ illis proueniunt ex artificio, doctrina, officijs, & seruitijs.

Et in prima specie bonorum patrimonialiũ, 5 quæ acquirit clericus ex hæreditate, legato, vel donatione sibi factis, aut bonis sibi ab intestato venientibus, videtur, quod succedant clerico seculari descendentes, ascendentes, vel collaterales, qui ei sint in gradu proximiores, per *tex.* qui dicit in *cap. fin. duodecima quæstione vltima, & cap. primo, quæst. 3. & cap. quicunque*, vbi *glo. in ver. vendicabit. in authen. de eccles. tit. §. si quis Episcopus, col. 9.* & ita intelligit *glo.* per illum *tex. in capitulo primo extra de success. ab intestat. in ver. tradantur*; quia in huiusmodi succeditur clerico, pro ut laico ex dispositione iuris ciuilis, pertenentes primum gradum in successione, *instit. de hared. quæ ab intestat. §. primo, in authen. in successio. C. de legit. har.* per *Bal. in consil 313 secundo volum vers. certum est igitur. & per totum*, consilium quod est in materia factum, an bona relicta per clericos possint pertinere ad consanguineos tam ex testamento, quam ab intestato. Et quid de fructibus perceptis, tam ex patrimonio, quam de beneficijs est consilium *Bar. Capol. consf. 51. incip. in Christi* 6 *nomine*, sed de descendentibus intellige, dummodo sint legitimi, & sit soboles legitima; quia concubinatus est magis prohibitus clericis, quam laicis; adeò quod filij in concubinatu nati, non succeduot clerico, etiam in illis duobus vncijs, in quibus de iure ciuili succedunt filij natu- 7 rales, cum eorum matre in bonis patris, *authen. de trien. & semis. §. consideremus*, per *Bal.* qui ita sentit in *l. quique litigandi, ff. de in ius vocand.* dicens ita disputando tenuisse *Ricard Malumbra*, pro quo aduerte in materia, quia descendentes clericorum simplicium in minoribus ordinibus constitutorum, siue ipsi sint ante ipsum clericatum procreati, siue post adeptum clericatum ex matrimonio legitimo, sunt legitimi, possunt enim, & ante susceptionem ordinum, & post ordines mino- 8 res susceptos, contrahere matrimonium, *toto titulo de cler. coniugat.* quia si loquimur de descendentibus, & hijs clericorum, qui non sunt tantum in minoribus ordinibus constitutis, sed in sacris, tunc intelligemus de conceptis ante susceptio- 9 nem sacrorum ordinum; quia alias essent spurij, quia constitutis in sacris regulariter est interdictum matrimonium, not. in *cap. à nobis. de biga. ex prima glossa*. De- 10 scendentibus verò non existentibus, veniunt ascendentes, & collaterales existentes respectiue vsque ad decimum gradum illis verò deficientibus, succedit clerico defuncto in istis bonis ecclesia, vt ha- 11 betur *12. quæstion. 3. capitul. primo. de success. ab intestat.* vbi *glo.* pulchrè distinguit in *ver. morientium*. quod si clericus decedat intestatus, in acquisitis intuitu personæ, si res sint distinctæ succedunt ei consanguinei, si sint permixtæ cum rebus ecclesiæ, tunc distingue, quia aut dubitatur, an habuit proprium, aut certum est, quod habuit, si dubitetur, semper pro ecclesia præsumetur, & totum vendicabit ecclesia, *arg. 12 q. 3 quicunque ff. de reb. dub. ciuibus*; si verò certum est, quod aliquod habuit, sed nescitur quantum obtinet, tunc distinctio de qua in *tex.* subdens *glo.* nec immerito, quia nullus hæres nobis proximior est, quam qui nos eo sociauit, &c. vbi concludit, quod in talibus acquisitis succedit clerico ecclesia tantum, si non habet consanguineos, *duodecima quæstione vltima, capitulo vltimo. & capitulo fin. eodem titul.* per *Innocen. in capitulo cum tibi, de verb. sig. not. in authen. de ecclesiast. tit. §. presbyteros, colum. vndecima, & in authen. licentiam, de episcopis, & cleric.* Est optima *decisio Rota in antiquis decisio. 864. incip. mortuo.* vbi dicit, quod etiam ecclesia habet fiscum, *capitulo quia diuersitati de concession. praben. in glo. antepen.* & loco ecclesiæ hodie succedit Camera Apostolica, in locum ecclesiæ subrogata, *Rota decision. 855.* sed an in istis bonis hodie possit succedere Camera, posset dubitari; quia hunc casum non comprehendunt bullæ spoliorum, vndè dic si non succedet vigore bulle, succedet ex dispositione iuris communis, & in *Concilio Romano sub S. Siluestro Papa c. 4.* clerici bona decedentis sine hæredesanguinis, in partes diuidebantur, vna videlicet Episcopo, vna reparationi ecclesię, altera clerico, altera pauperibus, *Sum. Concilio fol. 36.* & alias, vt ibi, vbi *Abbas* dicit, quod bona clericorum decedentium

ab intestato fine ecclesia, pertinent ad prælatum eorum. Secunda species est bonorum, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus ecclesiæ, & occasione ecclesiæ, quorum bonorum ego feci tres species supra in quæstione de potestate clerici, vel prælati circa fructus, *&c. vers. si in hac materia*, vt videlicet aliqui fructus, & emolumenta sint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum, non ratione alicuius residentiæ, vel 12 seruitij, aut personalis interressentiæ, quæ possunt dici, vt vulgo dicitur deportatis, qualia sunt redditus, qui obueniunt ex prædijs, domibus, cēsibus terris, locis, aut alias ex rebus, aut contemplatione, vel occasione ecclesiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur: quia est in beneficio institutus, vel intitulatus.

Alij verò fructus sint, quæ obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia est in beneficio institutus tantum, aut intitulatus, sed quia in ecclesia in diuinis horis, ac Dei laudibus deseruit, veluti sunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum seruienti, quos qui non seruit, non percipit, sed alijs conseruientibus accrescunt, veluti sunt distributiones quotidianæ, quæ dantur pro seruitio in diuinis personaliter impenso, & huiusmodi de quibus habetur in *capitulo vnico de cler. non residen. in sexto. & in capitulo licet, de præben.* in quorum numerum possunt etiam computari fructus: qui dantur Cappellano amouibili, vel salaria, quæ dantur Cappellano, vel alicui sacerdoti seruienti in diuinis de quibus in d. cap. quæstione.

Alij vero fructus sunt, qui non debentur habenti titulum, neque deseruienti in ecclesia in diuinis, sed quia sunt Clerico auctoritate Apostolica, vel alia, ex fructibus, aut emolumentis ecclesiæ reseruati, aut ex aliqua causa regulariter concessi veluti sunt fructus specialiter reseruati, vel fructus pe[r] si[ngulos an]num, & pensiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec seruitij, sed sola Papæ, vel alterius superioris ordinatione, vel concessione ad id beneficium, vel ecclesiam ius habentem, obligantis, de quibus habetur per *Io. Baptistā Castalup. & per Hieronym. Gig. & Paul. de Rom. in eorum tractat. de pension. in princip. & per totum.*

Et in prima specie, ex quo clericus fructus beneficij, aut ecclesiæ non facit suos, nec de eis vltra necessaria pro victu, & vestitu sui, & suorum potest disponere, imo illos habet dispensare, prout in iure fuit ordinatum, per late deducta, & disputata pec *Abb. in cap. cum esses, de testam. in repetit.* non succedunt in illis, aut in acquisitis ex illis modo aliquo consanguinei, sed successor in beneficio per *tex. in cap. relatum el 2. vers. vbi autem de testa & per tex in c. præsenti de off. ordin in 6.* pec *Bald. in cons. 313. secundo volum. incip. præmittendum est in ver. certum est*, & melius, nisi hoc intelligo, vbi dicit quod bona acquisita per clericum, ratione ecclesiæ, non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato, idem puto posse dici etiam si beneficium sit simplex, dummodo extra congregationē, veluti sunt vicarij perpetui, cappellani, & similes, vt per *Io Andr. in cap requisisti. de testamen. 4. col* ibi prælationem large, &c. vbi dicit per eum acquiri ecclesiæ, vel cappellæ, cuius curam gerit. Sed in locum successoris ecclesiæ, vel cappellæ in huiusmodi acquisitis, relictis per clericum, vel prælatum pec constitutiones, & extrauagantes æditas per Romanos Pontifices in materia spoliorum est hodie suffecta, & subrogata Camera Apostolica, vt per dictas constitutiones ac *Rotæ decis. 855. cum camera de probation. in antiquis*, prout late diximus supra in quæstione quid sint spolia, &c. vbi bullas notauimus, vnde si clerici de huiusmodi acquisitis, obtenta licentia à sede apostolica non disponunt. (aliter enim disponere non possunt, vt late diximus in quæstione de potestate cler. circa fructus, &c.) per *extrauag. Pauli iij.* ibi vel absque sufficienti facultate, &c. in ei s vt spolijs succedit camera; cui talia sunt applicata ex forma extrauagantium desuper prom[u]lgatarum, id quod etiam est intelligendum, vt procedat si fructus isti prouenerint ex beneficij simplicibus, & personalibus, ac administrationem non habentibus, quia de huiusmodi, ac acquisitis ex eis si decedit clericus absque dispositione in illis, succedit ecclesia ei ab intestato, & per consequens hodie camera apostolica per *glos.* quæ id dicit *in capitulo præsenti de offic. ordin. in 6.* & pec *Hostien.* ante illam *in capitulo fin. de pecul. clerie.* subdens ibi quod hoc seruat consuetudo, quæ quasi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbend s suos faciunt, & inde testantur, de quibus tamen, si decedat clericus nullo facto testamento, & ab intestato, æquū est in istis ei ecclesia succedat

dat, ſed *Abb. in repetit. in capitulo cum eſſes. de teſta. & in capitulo fin. de pecul. cler.* vbi etiam *Cardinalis Zabarella* indiſtincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuſcunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquiſitis, non poſſint etiam teſtari, nec in teſtamento diſponere aliquo modo, reprobando *glo. d. cap. præſenti* multis rationibus, & enacuando fundamenta, quibus ſe fundat, vt ibi, vt diximus in *præalleg. q. de poteſtate cler.* circa fructus, & res eccleſiæ: dicit in caſu noſtro *Nicol. de Vbal. in ſuo tract. de ſucceſſ. ab inteſt. cler. §. finita verſiculo tertio eſt videndum:* vbi dicit ſecundum *Iac. Butri. in l. Sacroſanctæ. C. de epiſcopis, & cler.* quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim ſunt acquiſita non cōtēplatione eccleſiæ mediate, vel immediate, & in iſtis ſunt clerici veluti cæteri priuati. Quædam ſunt acquiſita contemplatione eccleſiæ immediate, vt ſi relinquitur eccleſiæ, vel de acquiſitis ex bonis eccleſiæ, & de iſtis non teſtantur clerici, & multo minus (inquit) ſuccedunt eis conſanguinei venientes ab inteſtato. Et idem dicas ſi non relinquantur eccleſiæ, ſed relinquantur eis contemplatione eccleſiæ iuxta nota. in *c. requiſiſti de teſt.* in qua materia vide deducta per *Gaſp. de Cald in ſuo conſ. 2. de pecul. cler.* vbi poſita quæſt. quis ſuccedat in fructibus canonici defuncti dicit, quod ſi canonicus decedit ante fructus collectos, quia de iure communi nō facit canonicus tunc fructus ſuos nec poteſt de eis diſponere, non ſuccedunt illi conſanguinei, nec ex

16 teſtamento, nec ab inteſtato, ſed eccleſia cuius eſt proprietas illos percepit, ſi vero decedit canonicus poſt fructus ſeparatos à ſolo, & tunc diſtinguit, quinque caſus, quia ſi moritur fructibus ſeparatis ſed adhuc in area, & campo iacentibus vel fructibus reconditis à colono, ſed nondum canonico traditis, & iſtis caſib. quando non ſunt reconditi in domo coloni ad inſtantiam canonici, ſuccedit in illis eccleſia cum ante traditionem non ſiunt effecti canonici *inſtit. de rer. diuiſio.*

17 *§. per traditionem.* Si verò decedit canonicus fructibus ſibi aſſignatis, nondum tamen ipſis conſumptis, & tunc licet, inquit, caſus ſit dubitabilis, quia alij, non diſtinguentes inter clericum habentem adminiſtrationem, & non habentem volunt clericos eſſe dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij verò æquiparant illos vſuarijs, quibus ad vſum quotidianum vti licet. *§. primo inſtit. de vſu, et habitu.* Et ſecundum *Hoſtien* de-

18 bet diſtingui inter habentem adminiſtrationem, & ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatum, tamen concludit, quod ſi adſit conſuetudo loci ſpecialis, vel eccleſiæ quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis à ſolo, illa debet ſeruari, & tunc ei in illis conſanguineos ſuccedere, alias dicit, quod eccleſia de iure ſucceder illi ab inteſtato, & ex teſtamento. Si vero certi fructus, aut præcla debentur canonico poſt ſeparationem, per vnum, duos, vel tres menſes & interim canonicus moritur, vel & ſic quinto loco, canonicus moritur poſt dictum terminum, tamen nondum dicta ſpecies, vel pecunia erat ſoluta, & his duobus caſibus, pari modo eccleſia ei ab inteſtato ſuccedit, ſubdens ibidem ſimiliter ſi penſione non ſoluta, vel affictu canonicus moriatur, qui tamen fructus debant ſolui tempore vitæ ipſius, etiam eccleſia ſuccedit, quia iſto caſu apparet, quod non ſunt conſumpti, vt ibi per eum Sed hoc hodie fuit deciſum per conſtitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæſtione, & quod diſputo in quæſtione an in fructibus inexactis, &c. reuictis, &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, ſi commenda ſit facta illi in vtilitatem eccleſiæ, non facit fructus ſuos, vnde in illis eo decedente

19 habet ſuccedere ſucceſſor in beneficio *61. diſt. in cap. quoniam ſeſtus.* Si vero commenda ſit facta in vtilitatem commendatarij, tunc ipſe lucratur fructus ad inſtar depoſitarij, ad cuius gratiam, & vtilitatem eſt factum depoſitum, quia redditus ex depoſito prouenientes ſibi lucri facit lege dies ſponſaliorum. *§. qui decuniam ff. depoſit.* & hæc fuit opinio *Ludo. Pontan. conſ. 352 incip. omnipotentis Dei poſtulatio.* ſed quare debet (inquit) idem *Nicol. de Vbal. dicto loco,* eſſe magis priuilegiatus commendatarius, quam ſi titulatis, qui in morte æquiparatur vſuario, & cenſeatur magis vſuarius, quam dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquiſitis ſuccedet ab inteſtato eccleſia, vel ſucceſſor, & hodie in locum eccleſiæ, & ſucceſſoris Camera Apoſtolica, pro quo vide *gloſſ. in cap. nemo, de elect. in 6. in ver.* commendare, quæ tenet quod commendatarius non facit fructus ſuos. *Capic. deci. 8.* dubitat, & alios refert.

In fructibus præbendæ diſtinctæ, qui tempore mortis remanſerunt, & qui euenient, ac

S 2 decur-

ab inteſtato ſine eccleſia, pertinent ad prælatum eorum. Secunda ſpecies eſt bonorum, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus eccleſiæ, & occaſione eccleſiæ, quorum bonorum ego feci tres ſpecies ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati circa fructus, *&c. verſ. ſi in hac materia*, vt videlicet aliqui fructus, & emolumenta ſint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum non ratione alicuius reſidentiæ, vel

12 ſeruitij, aut perſonalis interreſſentiæ, quæ poſſunt dici, vt vulgo dicitur deportatis, qualia ſunt redditus, qui obueniunt ex prædijs, domibus, cēſibus terris, locis, aut alias ex rebus, aut contemplatione, vel occaſione eccleſiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur: quia eſt in beneficio inſtitutus, vel intitulatus.

Alij verò fructus ſint, qui obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, aut intitulatus, ſed quia in eccleſia in diuinis horis, ac Dei laudibus deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum ſeruienti, quos qui non ſeruit, non percipit, ſed alijs conſeruientibus accreſcunt, veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quæ dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi de quibus habetur in *capitulo vnico de cler. non reſiden. in ſexto. & in capitulo licet. de preben.* in quorum numerum poſſunt etiam computari fructus; qui dantur Cappellano amouibili, vel ſalariis, quæ dantur Cappellano, vel alicui ſacerdoti ſeruienti in diuinis de quibus in dicta quæſtione.

Alij vero fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, neque deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt Clerico authoritate Apoſtolica, vel alia, ex fructibus, aut emolumentis eccleſiæ reſeruati, aut ex aliqua cauſa regulariter conceſſi veluti ſunt fructus ſpecialiter reſeruati, vel fructus pe ſi num, & penſiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec ſeruitij, ſed ſola Papæ, vel alterius ſuperioris ordinatione, vel conceſſione ad id beneficium, vel eccleſiam ius habentem, obligatis, de quibus habetur per *Io Baptiſtã Caſialup. &* per *Hieronym Gig. & Paul. de Rom. in eorum tractat. de penſion, in princip. & per totum*.

Et in prima ſpecie, ex quo clericus fructus beneficij. aut eccleſiæ non facit ſuos, nec de eis vltra neceſſaria pro victu, & veſtitu ſui, & ſuorum poteſt diſponere, imo illos habet diſpenſare, prout in iure fuit ordinatum, per late deducta, & diſputata per *Abb. in cap. cum eſſet, de teſtam. in repetit.* non ſuccedunt in illis, aut in acquiſitis ex illis modo aliquo conſanguinei, ſed ſucceſſor in beneficio per *tex. in cap. relatum el 2. verſ. vbi autem de teſta & per tex in c. praeſenti de off. ordin in 6.* per *Bald. in conſ. 313. ſecundo volum. incip. præmittendum eſt in ver. certum eſt*, & melius, niſi hoc intelligo, vbi dicit quod bona acquiſita per clericum, ratione eccleſiæ, non tranſeunt ad conſanguineos, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato, idem puto poſſe dici etiam ſi beneficium ſit ſimplex, dummodo extra congregationē, veluti ſunt vicarij perpetui, cappellani, & ſimiles, vt per *Io Andr. in cap requiſiſti. de teſtamen. 4. col* ibi prælationem large, &c. vbi dicit per eum acquiri eccleſiæ, vel cappellæ, cuius curam gerit. Sed in locum ſucceſſoris eccleſiæ, vel cappellæ in huiuſmodi acquiſitis, relictis per clericum, vel prælatum per conſtitutiones, & extrauagantes æditas per Romanos Pontifices in materia ſpoliorum eſt hodie ſuffecta, & ſubrogata Camera Apoſtolica, vt per dictas conſtitutiones ac *Rotæ deciſ. 855. cum camera de probation. in antiquis*, prout late diximus ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia, &c. vbi bullas notauimus, vnde ſi clerici de huiuſmodi acquiſitis, obtenta licentia à ſede apoſtolica non diſponunt. (aliter enim diſponere non poſſunt, vt late diximus in quæſtione de poteſtate cler. circa fructus, &c.) per *extrauag. Pauli iij.* ibi vel abſque ſufficienti facultate, &c. in eis vti ſpolijs ſuccedit camera; cui talia ſunt applicata ex forma extrauagantium deſuper promulgatarum, id quod etiam eſt intelligendum, vt procedat ſi fructus iſti prouenerint ex beneficij ſimplicibus, & perſonalibus, ac adminiſtrationem non habentibus, quia de huiuſmodi, ac acquiſitis ex eis ſi decedit clericus abſque diſpoſitione in illis, ſuccedit eccleſia ei ab inteſtato, & per conſequens hodie camera apoſtolica per *gloſ.* quæ id dicit *in capitulo præſenti de offic. ordin. in 6.* & per *Hoſtien.* ante illam *in capitulo ſin de peculi. cleric.* ſubdens ibi quod hoc ſeruat conſuetudo, quæ quaſi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbend a ſuos faciunt, & inde teſtantur, de quibus tamen, ſi decedat clericus nullo facto teſtamento, & ab inteſtato, equũ eſt in iſtis ei eccleſia ſucce

dat

dat, sed *Abb. in repetit. in capitulo cum esses. de testa. & in capitulo fin. de pecul. cler.* vbi etiam *Cardinalis Zabarella* indistincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuscunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquisitis, non possint etiam testari, nec in testamento disponere aliquo modo, reprobando *glo. d. cap. præsenti* multis rationibus, & enacuando fundamenta, quibus se fundat, vt ibi, vt diximus in *præallog. q. de potestate cler.* circa fructus, & res ecclesiæ: dicit in casu nostro *Nicol. de Vbal. in suo tract. de success. ab intest. cler. §. finita versiculo tertio est videndum:* vbi dicit secundum *Iac. Butri, in l. Sacrosanctæ. C. de episcopis, & cler.* quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim sunt acquisita non cōtēplatione ecclesiæ mediate, vel immediate, & in istis sunt clerici veluti cæteri priuati. Quædam sunt acquisita contemplatione ecclesiæ immediate, vt si relinquitur ecclesiæ, vel de acquisitis ex bonis ecclesiæ, & de istis non testantur clerici, & multo minus (inquit) succedunt eis consanguinei venientes ab intestato. Et idem dicas si non relinquantur ecclesiæ, sed relinquantur eis contemplatione ecclesiæ iuxta nota. in *c. requisisti de test.* in qua materia vide deducta per *Gasp. de Cald in suo cons. 2. de pecul. cler.* vbi posita quæst. quis succedat in fructibus canonici defuncti dicit, quod si canonicus decedit ante fructus collectos, quia de iure communi nō facit canonicus tunc fructus suos nec potest de eis disponere, non succedunt illi consanguinei, nec ex

16 testamento, nec ab intestato, sed ecclesia cuius est proprietas illos percepit, si vero decedit canonicus post fructus separatos à solo, & tunc distinguit, quinque casus, quia si moritur fructibus separatis sed adhuc in area, & campo iacentibus vel fructibus reconditis à colono, sed nondum canonico traditis, & istis casib. quando non sunt recoditi in domo coloni ad instantiam canonici, succedit in illis ecclesia cum ante traditionem non sint effecti canonici *instit. de rer. diuisio.*

17 *§. per traditionem*. Si verò decedit canonicus fructibus sibi assignatis, nondum tamen ipsis consumptis, & tunc licet, inquit, casus sit dubitabilis, quia alij, non distinguentes inter clericum habentem administrationem, & non habentem, volunt clericos esse dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij verò æquiparant illos vsuarijs, quibus ad vsum quotidianum vti licet. *§. primo instit. de vsu, et habitu.* Et secundum *Hostien* de-

18 bet distingui inter habentem administrationem, & simpliciter, & personaliter beneficiatum, tamen concludit, quod si adsit consuetudo loci specialis, vel ecclesiæ quod consanguinei succedant in fructibus perceptis, & separatis à solo, illa debet seruari, & tunc ei in illis consanguineos succedere, alias dicit, quod ecclesia de iure succedet illi ab intestato, & ex testamento. Si vero certi fructus, aut præcla debentur canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses & interim canonicus moritur, vel & sic quinto loco, canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, & his duobus casibus, pari modo ecclesia ei ab intestato succedit, subdens ibidem similiter si pensione non soluta, vel affictu canonicus moriatur, qui tamen fructus debant solui tempore vitæ ipsius, etiam ecclesia succedit, quia isto casu apparet, quod non sunt consumpti, vt ibi per eum Sed hoc hodie fuit decisum per constitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæstione, & quod disputo in quæstione an in fructibus inexactis, &c. reductis, &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, si commenda sit facta illi in vtilitatem ecclesiæ, non facit fructus suos, vnde in illis eo decedente

19 habet succedere successor in beneficio *61. dist. in cap. quoniam sestus.* Si vero commenda sit facta in vtilitatem commendatarij, tunc ipse lucratur fructus ad instar depositarij, ad cuius gratiam, & vtilitatem est factum depositum, quia redditus ex pepositō prouenientes sibi lucri facit lege dies sponsaliorum. *§. qui decimiam ff. deposit.* & hæc fuit opinio *Lud. Pontan. consi. 352 incip. omnipotentis Dei postulatio.* sed quare debet (inquit) idem *Nicol. de Vbal. dicto loco*, esse magis priuilegiatus commendatarius, quam si titularis, qui in morte æquiparatur vsuario, & censeatur magis vsuarius, quam dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquisitis succedet ab intestato ecclesia, vel successor, & hodie in locum ecclesiæ, & successoris Camera Apostolica, pro quo vide *gloss. in cap. nemo, de elect. in 6. in ver.* commendare, quæ tenet quod commendatarius non facit fructus suos. *Capic. deci. 8.* dubitar, & alios refert.

In fructibus præbendæ distinctæ, qui tempore mortis remanserunt, & qui eueniunt, ac

decurrent à die vacationis beneficij, vsque ad diem apprehensę possessionis, vel spectarent ad successorem in canonicatu, aut beneficio secundum aliquorum opinionem, per *tex. in capitulo relatum el secondo de testamen.* ibi vbi autem in locum defuncti, vnus tantum est ordinandus, is ea bona &c. nam vbi præbenda est distincta, sine dubio in locum defuncti, alius est ordinandus ad notata in *cap. dilecto. de praben. & c. cum M. de constit.* vel spectet ad capitulum ecclesiæ, vbi defunctus erat præbendatus, aut ad episcopum, si ab ipso præbendam habuisset, per ea, quæ volunt *Io. And & d Pet. Ancharan. in cap. cum in officijs de testa*, aut haberet ab episcopo simul, & à capitulo, quo casu haberet diuidi successio inter eos secundum *Imo. d. capitulo relatum*, in huiusmodi fructibus relictis succedit Camera per *extrauagan. Pauli tertij & breue Pij Quarti sub dat. 30. Iulij.* 1560 & in decurrendis vsque ad apprehensam possessionem noui prouisi per *breue eiusdem Pij Quarti sub die* 7. 1560. si quidem beneficia sic vacantia sint Papæ, vel sedis apostolicæ reseruata, quia alias secus, quia in locum capituli, aut alterius successoris, est suffecta, ac subrogata Camera Apostolica, vt diximus supra in quæstione prima.

20

In secunda specie in fructibus, qui obuenissent clerico non ratione tituli, sed seruitij, & residentiæ, veluti in distributionibus quotidianis, & eiusmodi, ego puto quod succedant consanguinei clerico decedente ab intestato, quia taliter acquirit clericus, quod illas facit suas, imo in eis acquirit clericus dominium per *tex. cap. vnico, de cler. non resid. in sexto*, ibi rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec facit eas suas *cap. licet. de praben.* vnde de illis videtur posse facere clericus, quæ vult, videtur tenere *Laur. in clemen. fin. de praben.* dicens quòd talis seruiens fideliter diuino officio, facit fructus suos, & potest de eis sicut laborator de denario diurno disponere, prout per *Domi. Flor. ibi. facit Oldrad. in consil. suo* 118. *incip. ex virtute gratia*, & facit quod voluit *Dominic. ibi.* Sequitur *Franc. in d. c. vnico. & Barba.* dicens illum *tex.* esse singularem in *cap. fi. de pecul. cler. not. glo. in extrauag. prima, ne sed vacan. inter communes in ver. consueuerint, Decius cons* 280. *col. prima*, sequitur *Paris. cons.* 33. *volum. quarto, colum. secunda*, quia constat quòd istæ distributiones concedentur ex canonis dispositione ministris ecclesiæ ob seruitium, seu ministerium, quod impendunt, vel exhibent altari, vel diuinis: Idem notatur *Bolognin. in Anan. consil.* 87 & tenet *Nicol. de Vbal. in suo tractat. de success. ab intestat. cleric. § finita, versic. sexto quæro, & vers. non obstant motiua, Oldra.* vbi multa in contrarium adducit, quod in huiusmodi distributionibus non succeditur clerico, per consanguineos ab intestato, sed dicit, quod dicta adducit causa disputationis, quia in via iudicij contraria sententia est tenenda, vt per eundem in *vers. his tamen*. Sed inter alia fundamenta, quæ adducit contra illud, mihi videtur considerabile, quod tenet *glo. in cap. præsenti de offic. ordin. et Hostien. in cap. fi. de pecul. cler.* quod in fructibus ecclesiasticis acquisitis de beneficio simplici, & personali ab intestato succedit ecclesia, non consanguinei, super quo cōsidera, quia talis videtur esse diffinitio distributionum quotidianarum, & tales fructus esse distributiones quotidianæ, quæ ex simplici, & personali beneficio percipiuntur regulariter, prout ex canonicatu, licet ego viderim in materia spoliorum in multis locis regni Neapolis, multos Archipresbyteros, & alios institutos in beneficijs non simplicibus, sed curatis habere etiam distributiones quotidianas, si inseruiunt, imo præter distributiones nihil, nisi gallinam, quę sibi datur in benedictionibus nubentium, pro benedictionibus, quod vulgo vocant, ingaudiare, vnde illud *Hostien. & gloss.* quatenus intelligetur in distributionibus quotidianis, posset intelligi in distributionibus, quæ ex simplici, & personali tantum, in quibus terminis loquitur, non in beneficijs administrationem habentibus, vel alias diuersis sed videtur quod in distributionibus quotidianis non succedatur per consanguineos nisi ex testamento; quia talia veniunt ratione, & contemplatione ecclesiæ, licet dentur pro labore personali, per ea, quæ secundum *Anton. de Butr.* dicit *in capitulo requisisti. de testam. Nicol. de Vbal. in dict. loco, § finita, versic. videretur*, super quo cogita, & distributiones quotidianæ dic esse duplicis generis, scilicet, quæ dantur horis interessentibus diuinis, & quæ dantur non interessentibus horis, *vt extrauagan. communi. postulasti, de præben. & extrauagan. sequen.* primo casu videntur priuilegiatæ secundo verò casu videntur suppositæ impositioni collectæ, vt cæteri fructus eccleſia-

21

22

clesiastici,& primo casu videtur esse propriæ distributiones, quia propriæ distributiones dicuntur quæ adn.distribuũtur *gloss. in extrauagan. suscepti ne sed. vacan in gloss.priuilegio.*

In tertia specie, in illis fructibus beneficiorum,qui non debẽtur clerico, ex eo, quia habet titulum, vel quia seruiat sed sunt ei apostolica authoritate, vel alia concessi, vel reseruati, quales sunt pensiones, & pensionum fructus, vel quando fructus, beneficij alicui reseruantur, alteri titulo

24 beneficij assignato, in illis non succedit ecclesia, vel successor, vel in locum eius Camera, sed in illis ex testamento, vel ab intestato succedunt consanguinei, & moneor primo,quia pensio non est beneficium ecclesiasticum proprie, sed quid prophanum in meræ temporalitate existens, vt per *Pely. et alios in capitulo ad*

25 *audientia el secũdo de rescrip.*& in *clem. prima.*vbi *Cardinal. Imol.* & alij *de supplen. neglig. præla.* vnde acquisitum ex pensione, non dicitur acquisitum ex beneficio. facit quia pensio, quæ non con-

26 fuerit repertari pro beneficio ecclesiastico, pront sunt hodie regulariter pensiones,potest etiam laico assignari, & illius laicus capax esse potest,per *Doctor.in capitulo quamuis,*vbi *Archid.et Franc.in 2. not.de praben.in 6.Imol.in clem. 1.col. 6. versiculo quærit,Gulıel. de rebus ecclesia. non alien. per Bal. et Fel. d. capit. ad audientiam.* & quod pensio non sit beneficium ecclesiasticum, vel aliquid spiritualitatis habens, id ex eo patet, quia Pen-

27 sionarius non tenetur dicere officium, licet percipiat pensionem, vt tenet ille antiquus doctor practicus Hispanus in libello, quod vulgo appellatur practica Cancellariæ fol.51. sequitur *Iacob.de Ferrarijs in tracta.de horis canonicis.Io. Baptista Cacialup.in tracta. de pensio. quæst. 5.Petr. Andr. Gamar.in tracta. de off. leg.* vbi assignat rationem, item pensionarius æquiparatur vsufructuario, extinguitur enim pensio morte pensionarij, sicuti vsufructus morte vsufructuarij, *l. finitur ...* vsufructuarius autem fructus iam quæsitos ad hæ-

28 redes transmittit, *tex.* est notabilis in *l. defuncta ff de vsufru.* iden pariter dicendum,quod pensiones exactæ, & decursæ non exactæ, & iam quæsitæ pensionario defuncto, transibunt ad eius hæredes

29 Item pensio assignatur pensionario, vt commodius sustentari valeat, & sic videtur assignata pro alimentis, vt per *Rom. consi.*388.in casu propositi thematis,& is, cui est factum legatum pro alimentis, de-

30 cedens transmittit ius exigendi præterita alimẽta non soluta ad suos hæredes, *l.vti frui §.si ff. si vsufru. per.l.fructus in fi.cum.l.seq.ff.de rei vend.*faciunt adducta per *Alex.in consi suo.40.perspectis his si.3. vol.*vbi concludit quod pensiones decursæ perceptis fructibus in vita vsufructuarij, spectant ad illius hæredes, vnde pen-

31 siones, etiam non exactæ, & decursæ in vita pensionarij, transeunt in eius hæredes,siue ab intestato, siue ex testamento, sunt verba*Hyero.Gig. in q. 52. de pensio.* vbi dicit se ita consuluisse sæpe, & Rota indicasse, sequitur *Didac. Couarruuias Doctor Hispanus in capit.cum in officijs de testa. vers. octauo potest. in fi.* & hanc opinionem sequitur *Paul.de Roma in tracta.suo de pensio.in 8.q. in verf. primo ecclesiastica pensio,* vbi dicit quod pensiones,& fructus lucrati per pensionarium,

32 dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt. *l. in ædibus. §. vltimo. ff. de dona. facit idem Gig.in q.53.* vbi tenet, quod pensio debetur hæredibus pẽsionarij, si tempore quo moritur, fructus sunt percepti, & paulo post ibidem, quod pensio erit hæredum, pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit *Io. Bap. Cacialup.* quem refert, istæ sunt valde vrgentia, vt vides, & valde rationibus fundata, sed mihi videtur magnum, quod in huiusmodi succedant, & succedere habeant consanguinei pensionario decedente ab intestato, quia id non videtur permissum, vel concessum in distributionibus quotidianis secundũ aliquos,quæ ex simplici, & personali beneficio administrationem non habente percipiuntur, in quibus non succedunt consanguinei clerico decedente ab intestato, per ea quæ diximus in præcedenti quæstione, in quibus maior videtur esse ratio,quam in pensionibus, propter laborem,& seruitium, quod impendunt in diuinis, & diuino cultu, id quod cessat in pensionibus, pro quibus nullus labor, nullum seruitium, nullum onus pensionario imponitur, qui nec etiam ad dicendum officium obligatur, vt diximus supra, super quo puto cogitandum in foro poli, quia licet allegata, & adducta sint vera, & subsistant in iure, tamen negari non potest, quin pensiones non sint prouentus,& fructus, qui proueniant à beneficijs ecclesiasticis,& rebus beneficij, & per consequens redditus ecclesiastici, de qui-

qu ibus non habet posse disponere clericus in testamento, vel ab intestato, nisi per modos à iure traditus per ea, quæ dicit *Abb. in capitulo fin. de pecul. cler. & in capitulo esset, in repet. de testa.* dum allegat ad reprobationem, & cõfutationem, *glo. in capitulo præsenti. de offic. ordin. in 6.* & ad reprobandum, *Hostien. in capitulo fin. de pecul. cler.* quæ multum veritati, canonicæque sanctitati, & puritati consona videntur, pro quo vide, quæ deduco in quæst. de potestate clerici suo loco, vbi facio mẽtionem de bulla Pij quinti, nuper ædita in materia spoliorum, per quam videtur ore aperto declarari, quod pensiones, ac pensionum fructus, ac de eis acquisita faciunt spolia.

In tertia verò specie principali bonorum, quæ obueniunt clerico, ex artificio, doctrina, officij, & seruitijs dico prout infra. Et primo quoad artificium, videtur quod inde quæsita sint ad liberam dispo-
33 sitionem clerici, & quod eo non disponente in taliter acquisitis, succedant ei ab intestato venientes, quia artificium non reperitur prohibitum clericis, per ea quę dicit *Abb. in capit. si de vit. & honest. cler. & 88. dist. per totum*, & maxime per *tex. in cap eijciens. & cap. quoniam non cogno-*
34 *ui.* quia artificio potest clericus sibi victum, & sustentationem quærere, *cap. Clericus. 91. dist. cap. nunquam de consecr. dist. 5.* dummodo non se subtrahat, per hoc à diuinis, ac diuinorum celebratione per *gloss. in summa. 91. dist.* quia Clericus
35 non potest per totum diem locare operam suam, quia non debet deesse officio *54. distinct. si seruus. fac.* quod dicit, *Abb. in cap. relatum. vers. nota. in 5.* cæterum quod ibi est textus apertus, quod habens
36 beneficium, licite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde prouenienς, cadit sibi, nõ autem Ecclesiæ.

Et artificium intelligitur, quando quis emit aliquam rem, aut materiam, & per artẽ,
37 seu artificium, reducit quis illam ad aliquam formam, vt si forte emit lignum, vel marmor, & inde statuam, vas, vel quid aliud faciat, & non recedendo ab exemplis Doctorum, si quis emit vimina, vt faciat canistra, vel emit cartam, vt faciat, vel vt scribat libros, vel emit ligna, vt faciat, vel fabricet domum, vel filum, vt faciat retia, vel corium vt faciat sotularia, & licet Clericus iure permittente, vti possit artificio, vel artificium facere, tamen id non est intelligendum simpliciter, quia non semper hoc eidem facere licet, quia non est licitum artificiũ facere Clerico, nisi in casu, quando non
38 habet sustentationem, & victum sufficienter ab Ecclesia, & in casu, in quo ecclesia sibi non sufficiat, non autem propter lucrum principaliter, *Clem. præsenti. de cens. & cap. quamquam. eo. tit. lib. 6.* facit quod dicit *Abb. in cap. clerici officia. de vit. et honest. cler. tex. in cap. primo. de celebr. missarum pulchra glo. in cap. Canonum. 14. q. 3.* licet dicat *Nicol. de Vbald. in tract. de success. cler ab intest. vers. videretur dicendum. §. finita.* quod Clericus tempus, quod superest sibi à seruitio ecclesiæ in diuinis, operetur in aliquo seruitio, vel officio honesto, & quod exinde quærit, quærit sibi, & de eo disponit, prout disponeret de suis bonis patrimonialib. quia lex tãtũ excipit de bonis ac-
39 quisitis contẽplatione ecclesiæ nõ aliunde. Quia si eget Clericus, vti potest iustis negociationibus, & iustas negociationes facere, & inde sibi sustentationem pro se, & suis parare *d. cap. clericus 91. dist. & cap. primo. de celeb. missarum.* & quis
40 dicatur iuste, honeste, vel inhoneste negociari, habes pulchre per *te. c. eijcit 88. dist.* sed melius per *Specul. in tit. de cleric. õiug. §. sed quia dices,* & potest Clericus honestã mercaturã exercere, *l. 2. primo. respon. C. de Episcopis & Cleric* & emere honeste, & vendere, dum tamen Ecclesias non negligat *d. dist. 91. Clericus, et 2.* pro se sustentando, quia causa cupiditatis, lucri, vel auaritiæ negotiare non li-
41 cet secundum *S. Thomam, secunda secundæ. q. 187. §. ad secundum*, sequitur *Abb. in cap secundum. ne cler. vel monac.* vbi dicit quod negociatio, quæ non fit
42 lucri causa, nõ est prohibita clericis, possunt enim vendere clerici, & emere, vt eorum necessitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum, *d. clem. præsenti. de cens. & cap. quamquam eo. tit. lib. 6.* & dicit ibidem *Innocen.* quod etiam lucrum, non est prohibitum clericis, quando prouenit ex opera, aut rebus clericorum, &
43 intelligã, inquit *Abb.* ibidem, quod lucrum prouenienς ex opera aut rebus cle-
44 ricorum, fit licitum, quando clericus operatur necessitate suadente, quia alias, clericus non debet negociare.

Imo clericus potest negociari etiam propter lucrum principaliter, si talis negociatio est licita, & honesta, dummodo negociatio, quæ fit propter lucrum ordinetur ad aliquem effectum necessarium, & honestum,

nestum, puta ad domus suæ substentationem, aut ad subueniendum indigentibus, vel propter publicam vtilitatem, quia tunc clericus capit lucrum pro sui labo-45 ris stipendio, per *Sanctum Thom. secundasecunda quæst. 77. articulo quarto.* Idē dicit si emit rem, non vt vendat, sed ad sui vsum, si postea propter aliquam necessitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere maiori pretio, si tantum nunc valet.

Per quæ clare constat iudicio meo, quod clericus acquisita ex artificio, & ex negociatione etiam, quæ non fit lucri cupiditatis, vel auaritiæ, & in casibus prenarratis, quod sibi acquisita transmittit, & transmittere potest ad quoscunque hæredes, etiam ab intestato venientes, pro quo vide quę diximus supra in quæstione, quæ negocia sint permissa, vel interdicta clericis.

Id quod pari modo dicendum venit de acquisitis, per clericum ex doctrina, quia sunt sibi acquisita, & de eis disponit pro libito, & in talibus succeditur illi perue-46 nientes abintestato, per tex. qui dicit ad litteram in *ca. relatum el 2. §. cæterum de testa.* quia clericus doctor potest habere officium lucrosum, & acquirere multa, vt quia sit deputatus ad legendum cum salario, vel ex industria aduocationis, aut consultationis, & pro consulendo, vel similium, quia taliter acquisita sunt sibi acquisita, nec ius aliquod in talibus ecclesia, & hodie Camera apostolica prætendit, per *Abb. in cap. vt vnus de pecul. cler.* 47 vbi dicit talia non præsumi acquisita de bonis ecclesiæ, nec ecclesiæ, sed in casu talis industriæ est idem de huiusmodi acquisitis præsumendum, quod de patrimonialibus bonis clerici, vt ibi per eum, & per eundem in *cap. primo. de postulan.* vbi dicit, quod clericus in minoribus consti-48 tutus licite potest aduocare, & procurare, & per aduocationem, vel procurationem sibi acquirere, si tamen non habet beneficium sufficiens, quia si ei ecclesia sufficit, aliter videtur dicendum. Item id potest etiam si sit diaconus, vel subdiaconus, & tā in causis pēdentibus coram ecclesiasticis iudicibus, quā corā secularib. in causis tamen ciuilibus, sed si habeat beneficium sufficiens, tunc non potest: 50 quia in tali casu æquiparatur clericus beneficiatus, clerico in sacris constituto, cui id non videtur permissum, vt per eūdem ibi, & non solum videtur licitum clerico procurare, & aduocare, pro sui, & suorum substentatione, sed etiam ad lucrum, per ea quæ dicit *Abb. in capit. vt vnus de pecul. cler.* vbi ad acquisita, per 51 clericum habetur consideratio ad lucra quæ facere prout ex doctrina, cum clericus esset doctor, & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, iudicando. Idem in *cap. relatum. vers. nota. in ver cæterum de testa.* quod ibi est *tex.* apertus quod clericus habens beneficiū, 52 licite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde prouenien s, cædit sibi non ecclesiæ, ex hoc etiam tex. colligo, inquit, quòd clericus potest esse artifex, & licite sumere officium docendi alios &c. Et clerici, siue sint in sacris, siue non, si non habent beneficia sufficientia, vel indigent possunt 53 exercere officium tabellionatus, & tam in curia Papæ, quam alia, per *Abb. in capitul sicut te. ne cler. vel monac. col. 3. & Card. Zabarell. ibidem.*

De religiosis verò clericis, nihil attinet dicere, quia non possunt, nec procurare, nec aduocare, & alia huiusmodi facere, nisi duobus concurrentibus, si videlicet monasterij vtilitas id exposcit, vnde pro 54 monasterio, & non pro se ipsius, & si Abbas, vel superior id sibi mandet, aut imperet, vt per *Abb. in cap. ex parte. de postulan.*

Acquisita ex seruitijs, & officijs videntur pari modo, quod per clericum decedentem 55 rem abintestato transmittantur ad consanguineos, licet *Innocen.* contrarium videatur tenere in *cap. quia nos. de testa. in ver. considerationis, & in cap. primo eo. in ver. acquisisse.* ibi idem dicimus, si ratione officij, puta quia cappellanus alicuius principis, qui multa ei donauit. Sed contra *Innocent. tenet Iacob. Butrig. in. l. sacrosancta. C. de episcopis, & cler.* vbi dicit, quod bona clericorum sunt triplicis generis, vbi tertio sunt bona, quæ conferuntur ipsis non immediate contemplatione ecclesiæ, sed dignitatis, quam habent, veluti est pro missis dicendis, pro orationibus, pro anima alicuius, & ea acquiruntur clericis, & de eis possunt disponere, & testari secundum ipsum *Iacob.* Idem tenet *Petr. de Ancharan. D. Anto. D. Floren. d. cap. quia nos*, vbi dicunt quod taliter acquisita, est verius, quod censeantur acquisita intuitu personæ, & sic non contemplatione ecclesiæ, quod dicitur si-56 gnanter notandum, vt per *Io. de Imol. ibidem.* Sequitur *Abb. in capit. cum esses. in repetit. col. 11.* qui dicit, quod sibi placet isto-

istorum opinio, vt videlicet clericus possit disponere de istis, quæ acquisiuit non ratione beneficij, nec omnino ratione personæ, sed ratione dignitatis clericalis, vt quia promissis dicendis fuerunt sibi 57 legata centum, vel quia fuit cappellanus alicuius domini, & ex hoc multa acquisiuit, quia hoc donatur sibi, vt sit suum, & non contemplatione ecclesiæ, cum nullam habeat. Item quia hoc videtur sibi datum in recompensationem damnorũ, quæ substinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuisset sibi tantundem acquirere, per *Innocen. in capit. quoniam ne. Prel. vic. suas*, & idem *Abb. in cap. cum in officijs* in hac 58 materia distinguit, vbi dicit attendendas esse coniecturas, vtrũ scilicet relinquens, aut donans habuit respectum ad personam, vel ad ecclesiam, quia forte relinquens centum suo parochiali presbytero pro missis dicendis, non reliquisset ei si non fuisset suus proprius sacerdos, quia tunc contemplatione ecclesiæ donatum, 59 datum, vel relictum censeri debet, secus videtur, vbi nulla qualitas suggerit ecclesiam contemplatam esse, sed personam duntaxat, quo casu non ecclesiæ acquiritur, vt per *Abb. ibidem, & in capit. primo de testa. in finalibus verbis. Nicol.* tamen *de Vbald. in tracta. de succes. cler ab intesta.* tenet, quod opinio *Butrig. Ancha. Anto. & Floren. & Imol.* non sit tuta in foro poli, vbi etiam tenet, quod si officia, siue seruitia, quæ exercuit clericus, sint officia, aut seruitia quæ conueniunt, tam clericis, quam laicis, & tam per clericos, quam per laicos exerceri, & fieri consueta, veluti sunt gubernationes, legationes, item aliæ administrationes si- 60 miles, veluti sunt thesaurariæ, castellaniæ, ad quæ officia obtinenda, nullus reperitur ordo ecclesiasticus necessarios, & de his inquit, quæ quærunt clerici possunt ad libitum disponere, & si non disposuerint veniunt ad consanguineos, sicut bona castrensia, nam ista appellantur bona, quasi castrensia. *l. si C. de in offi. testa.*

Item, si sint officia, vel seruitia, quæ conueniunt clericis tantum, non laicis, quale est officium maioris pænitentiarij. quod solet exerceri per Cardinalem *glo. in clem. ne Romani. de electio.* item quale est officium Camerarij, & Vicecancellarij, quæ similiter per Cardinales exercentur, prout de facto videmus, quæ non possunt exerceri, nisi per clericos, vel diaconos notat. *glo. in clem. vt hi qui, de atat. & qualit.* & quales sũt Prothonotarij, Scriptores minores Pænitentiarij, & alij in Romana Curia officia exercentes., quæ ex constitutionibus, & consuetudine regulariter non possunt exercere, nisi per existentes in ordine clericali, item quales sunt vicarij, & officiales in spiritualibus episcoporum, & aliorum prælatorum, qui debent esse in ordinibus saltim minoribus constituti, per not. in *cap. quia nos de testa.* succedunt consanguinei clerico ab intestato decedente, pro quorum opinione faciunt notata in *cap. significatum, de praeben. & in cap. 3. ne prælat. vic. suas, & cap. cum secundum, de præben.* facit etiam, quia clericus, tempus quod ei superest, ab eo, quod impendit in diuinis, potest collocare in aliquo opere, vel seruitio honesto, & quod exinde quærit sibi de quo disponit, prout de bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit bona acquisita contemplatione ecclesiæ, non aliunde, & ista non possunt dici taliter acquisita, quia sunt stipendia personalia dicit *Innoc. Petrus de Ancharan. in cap. cum in officijs, de testamen. Iacob. Butr. & Bal. in authen. licentiam, C. de episcopis. & cler.* & si lex permittit clericis 61 talia operari, videtur etiam per consequens permisisse, quod ex talibus acquisita sint eis acquisita, & quod ad quoscunque suos hæredes etiam ab intestato venientes transmittere possint, & habet communis obseruantia, & consuetudo, vt in huiusmodi succedant consan- 62 guinei, non ecclesia, quia non sunt mutanda, quæ certam semper habuerunt consuetudinem, *l. minime, ff. de. leg.* & cõ- 63 suetudo potest operari, vt consanguinei succedant clericis ab intestato, non solum in bonis intuitu personæ acquisitis, sed etiam, si sint acquisita intuitu ecclesiæ not in *capitulo cum ibi, de verbor. sig. in capitul. si propter tua, de rescrip. in sexto, &c.* In acquisitis verò per clericum 64 ex illicita negociatione, vsura, mercatura, & huiusmodi via clericis interdicta, dicimus supra quod succedit Camera Apostolica, vt per Bullam Pij Quarti desuper æditam, de quo dico in quæstione quæ negocia sint permissa, & interdicta cler. & in quæstione quid sint spolia ad longum.

Curialibus verò clericis Romanæ Curiæ, & alijs incolis Vrbis, & districtus, tam ex testamento, quam ab intestato succeditur per suos hæredes in omnibus bonis,

nis, per eos tam ex beneficijs, officijs ecclesiasticis, quam alias quomodolibet etiam illicite acquisitis, concessione, & priuilegio speciali sibi à Roman. Pont. concesso per *bullam Alex. 6. sub Dat. anno* 1494. *non. Octobris*, & aliorum Pontificum, specialiter *Iulij tertij sub Dat. Romæ* 1549 *sexto idus Martij anno* 1. *& Pij Quarti anno* 1560. *nona Februarij incip. Bulla confirmationis priuilegiorum incolarum vrbis, & curialium*, quarum bullarum tenor est in calce laboris istius insertus, per quam constitutionem Pius Quartus innouat, & de nouo concedit priuilegia curialibus, & incolis vrbis, & districtus, concessa circa dispositionem bonorum suorum, tam ex testamento, quam ab intestato, de quibus bullis ego dico supra in præcedenti quæstione, & eosdem curiales eximit, & declarat, non comprahendi in generalitate constitutionis per eum factæ, super illicite acquisitis, de qua in quæstione, quæ negociantur permissa, & interdicta cler. à qua dispositione etiam eximit milites sacrosanctæ militiæ ordinis Hierosolymitani, declarando bona illicite per eosdem milites acquisita, relicta post mortem, non comprahendi in bulla per eum ædita.

Bona verò, quæ eisdem militibus ex beneficijs, commendis, & ecclesijs obuenerunt, recta via ad ordinem eius militiæ, & seu religionem, quæ in eis dominum habent, & proprietatem spectant, vnde moriente milite talis militiæ, in spolijs, & bonis relictis succedit religio, prout in capitulis stabilimentorum dictæ hierosolymitanæ Religionis legitur, quæ inferuntur, & præsertim in *capitulo cum bona, & facultates, cap. consuetudo laudabilis, & cap. omnia bona.* quæ capitula, & stabilimenta sunt confirmata à felic. rec. Paulo Tertio, prout ego vidi confirmationem mihi exhibitam Neapolis, in casu spoliorum cuiusdam Guiscardi Marcheti militis eius militiæ coram me tunc vertente, sub dat. 4. non. Iunij 1539. & à Pio Quarto Kalen. Iunij anno Pontificatus primo 1560.

Capitula in stabilimentis sacræ Hierosolymitanæ religionis.

CVM bona, & facultates, quæ ordo noster possidet piorum hominum liberalitate collata sint, ad sustinendas hospitalitatis impensas, & propulsando Christiani nominis hostes, certum est fratres nostros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, sed eorum verum dominium, ac proprietatem, & possessionem ad solū ipsum ordinem nostrum spectare, verum cum in communi recte administrari non possent propter locorum distantiam, & diffidentiam nationum, maiores nostri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, vnde nomen commendarum sumpserunt, impositis annuis pensionibus, quæ augerentur, & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc est necessitati conuenire visum est, etenim vt minimum quinta sæpe quarta fructuū pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnunquam etiam dimidia, vel omnes etiam fructus, si ita à capitulo generali fuerit statutum, penes quod vnum imponendarum, & assignandarum pensionum, & collationum huiusmodi (quas responsiones, & impositiones vocamus) ius est Id autem, quid à quoque sit pendendum, & soluendum decernit, & publice declarat. Decretum, & declarationem suam Prioribus Castellano empostæ, & capitulis prouincialibus per litteras suas significat, mandatque, vt pensiones a se impositas exigi, & persolui ab administratoribus procurent, si qui fratrum nostrorum eius mandatis, & scriptis non paruerint, habitu priuentur.

Consuetudo laudabilis, & inueterata in nostro ordine inoleuit, aut per obitū Priorum Castellani Empostitæ Bauiliuorum, Commendatarior. & aliorum administratorū bonor. nostri ordinis, commune nostrum ærarium percipiat iura mortuarij, & vacantis, id est pro mortuario, fructus prioratus, Bauiliuiatus, & commendæ, & administrationis à die obitus prioris Bauiliui, aut Commendatarij vsq; ad festum nauitatis S. Ioannis Baptistæ proxime sequens, & pro vacante, ab eo die vsque ad alium festum Sancti Ioannis Baptistæ proxime futurū peracto anno, præter, & vltra iura spoliorū, quæ ad idem cōmune ærariū spectant, quam consuetudinē, hac lege, & statuto confirmamus, & pro lege haberi volumus, & obseruari mādamus.

Omnia bona mobilia, ac se mouentia quorumcunque fratrum nostrorum, tam in conuentu, quam extra decedētium cuiuscunque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ spolia vocamus, ad commune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Capellanis obedientiæ, & seruientibus officij, quorum spolia perueniunt ad illos, in quorum prioratibus, Bauiliatibus aut commendis residentiam, & stagium habuerint.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diuersimode facultates acquirere potest.*
2 *Quale sit peculium aduentitium clericorum.*
3 *Quod in laico dicitur peculium aduentitium, in clerico est quasi castrense.*
4 *Clericus manibus acquirere potest, & de acquisitis testari.*
5 *De fructibus beneficiorum non disponit clericus, nisi pro necessarijs.*
6 *Bona Ecclesiarum sunt Christi patrimonium.*
7 *Clericus in prophanos vsus redditus Ecclesiæ expendens, peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem.*
8 *Clericus de altari debet viuere, non luxuriari.*
9 *Quid sit luxuria.*
10 *Quicquid habent clerici, sunt bona pauperum.*
11 *Pars superabundans debet erogari in pauperes*
12 *Decima datur pro ministris Ecclesiæ, & pauperibus alendis.*
13 *Fructus Ecclesiæ in quatuor partes diuiduntur.*
14 *Consuetudo valet derogare iuribus.*
15 *Consuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus soluatur.*
16 *Detractis necessarijs cæteri fructus debentur pauperibus.*
17 *Clericus est pars Domini.*
18 *An & quomodo Clericus habens sufficiens patrimonium possit habere beneficium.*
19 *Fructus beneficiorum non habent inseruire pro thesaurizando.*
20 *Tutor præsumitur acquisisse ex propria industria, non ex bonis pupilli.*
21 *Tutor, & Prælatus regulariter æquiparantur.*
22 *In dubio de acquisitis per clericum, æqualis fit diuisio inter ecclesiam, & heredem.*
23 *Clericus in bonis Ecclesiæ habet vsum tantum.*
24 *Relictum clerico administrationem non habenti, videtur relictum intuitu personæ.*
25 *Relictum intuitu personæ, non acquiritur ecclesiæ.*
26 *Beneficiatus non est Dominus in rebus Ecclesiæ sed procurator.*
27 *Præbenda ad quid dentur Canonicis.*
28 *Nihil habens dare non potest.*
29 *Luxuriantes in bonis ecclesiæ tenentur ad restitutionem.*
30 *Dominium rerum Ecclesiæ pertinet ad Deum.*
31 *Acquisita per clericum beneficiatum, acquisita Ecclesiæ præsumuntur.*
32 *Ecclesia habet intentionem fundatam super bonis possessis à clerico defuncto.*
33 *Bona acquisita per vxorem, præsumuntur acquisita de bonis mariti.*
34 *Bona acquisita per prælatum, præsumuntur acquisita de bonis ecclesiæ.*
35 *Suspicio turpis quæstus est euitanda, tam in vxore, quam in prælato.*
36 *Mulieribus non conueniunt negociationes.*
37 *Quando mulier præsumatur acquisisse de bonis suis.*
38 *Clerico est delictum negociari.*
39 *Res de quibus dubitari potest, an sint ecclesiæ, occupabit Ecclesia.*
40 *Bona ante Episcopatum, & tempore episcopatus ratione sanguinis, acquisita sunt heredum.*
41 *Res empta de pecunia Ecclesiæ fit Ecclesiæ.*
42 *Fructus Ecclesiæ possunt dare poreis, secundum glo.*
43 *Distributiones quotidianæ efficiuntur clerici.*
44 *Clericus potest disponere tantundem de fructibus, quantum de suo impendit in ecclesia.*
45 *In quibus casibus possit clericus disponere de fructibus ecclesiæ.*
46 *Hodie inualuit, quod clerici appropriant sibi fructus ecclesiæ.*
47 *Clericus fructus recollectos videtur facere suos.*
48 *Ad quem pertineant fructus ecclesiæ, stari solet consuetudini.*
49 *Tenet alienatio tutoris in illis, quæ seruari non possunt.*
50 *Punitur Clericus, male dispensans.*
51 *Non potest clericus de fructibus ecclesiæ sibi acquirere.*
52 *Clericus potest in vita donare secundum aliquos.*
53 *Vsufructuarius fructus reconditos facit suos.*
54 *Bonæ fidei possessor, fructus separatos à solo facit suos.*
55 *Differentia inter bonæ fidei possessorem, & vsufructuarium quoad fructus.*

§. Et quia.

1 *Acquisita post consecrationem, præsumuntur acquisita ecclesiæ.*

2 *Vel ecclesia, vel hæres possideat, tuenda est possessio possidenti.*

3 *Quicumque possideat, præsumptio est pro ecclesia.*

4 *Actor probat intentionem suam, nisi sit pro eo præsumptio.*

5 *In rebus mobilibus possessor est tuendus in possessione.*

6 *Distintio pro facienda præsumptione.*

7 *Præsumitur contra prælatum, qui non fecit inuentarium.*

8 *Præsumitur semper pro ecclesia: nisi hæres probauerit.*

9 *Triplex distinctio præsumptionis circa bona relicta per clericum.*

10 *Hæredes possidentes res mobiles modicas, sunt tuendi in possessione.*

11 *Vide de bonis clerici quæ vadunt ad Ecclesiam, & quæ vadunt ad hæredes.*

12 *Clerici, non prælati præsumuntur acquirere intuitu personæ.*

13 *Hæres Clerici, licite occupat bona post mortem.*

14 *In præsumptionibus faciendis circa acquisita per Clericum, iudex arbitrabitur.*

15 *Iudex in præsumptione, & computatione facienda circa bona acquisita, deducet expēsas victus, semper de bonis Ecclesiæ*

16 *Iudex vanas, & delicatas expensas deducet de bonis Clerici.*

17 *Quas expensas factas per Clericum approbet iudex*

18 *Quando præsumatur pro Ecclesia.*

19 *Ecclesia succedit Clerico decedenti sine hærede ad 7. gradum.*

20 *Quæ bona defuncti Clerici occupet Ecclesia, & quæ hæres.*

21 *In rem, quam possidet Ecclesia per Clericum defunctum, sibi ius dicit.*

22 *Res relictas per clericum, non petit ecclesia, vti hæres, sed vti domina.*

23 *Si res relicta per clericum sint in alium translata, competit Ecclesiæ rei vendicatio.*

24 *Debeo potius præsumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius.*

25 *Distinctio Abb. ex quibus præsumitur Clericus acquisisse.*

26 *Si patrimonium est sufficiens ad acquisita, ecclesia vero non, nec in totum, nec in parte, tunc præsumitur pro hærede secus contra.*

27 *Si patrimonium, & ecclesia est sufficiens in totum, vel in parte, tunc acquisita diuiduntur inter ecclesiam, & patrimonium, secundum quantitatem vtriusq.*

28 *Detrahitur primo quantum verisimiliter potuit expendere Clericus de bonis Ecclesiæ.*

29 *Non est facienda præsumptio captiosa alicui.*

30 *Parificantur in acquisitis per Clericum, patrimonium, & industria.*

31 *Vide quando administrator præsumatur acquisisse ex industria, & quando ex administratione.*

32 *Si dubium sit vtrum bona ante, vel post sint acquisita, defenditur possessor, in possessione.*

33 *Quando constat clericum ante beneficia habuisse patrimonium, agens probet.*

34 *Hæres repertus in possessione, stat quousque de coniecturis dignoscatur.*

35 *Tollitur præsumptio pro Ecclesia, si probetur patrimonium, industria, vel artificium.*

36 *In singulis Clericis præsumitur pro Ecclesia, sed magis in prælatis.*

37 *Nullus, nisi sit Prælatus habet officium acquirendi pro Ecclesia.*

38 *Vna præsumptio edidit aliam.*

39 *Ex coniecturis coniicitur per arbitrium Iudicis, an acquisierit Clericus intuitu Ecclesiæ, vel personæ.*

40 *Semper præsumitur pro Ecclesia.*

41 *Præsumitur contra prælatum omittentem facere inuentarium.*

42 *Propter culpam prælati, defertur ecclesiæ iuramentum in litem.*

43 *Vbi non apparet de tempore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro ecclesia.*

44 *Quando hæres institutus occupans relicta per Clericum incidat in pœnam.*

45 *Succedens, vel iure institutionis, vel ab intestato, licite occupat, quod à nemine est possessum.*

46 *Quando vicarius Ecclesiæ præsumatur acquisisse de bonis Ecclesiæ, vel non.*

47 *Quando rector ecclesiæ præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ, vel non.*

48 *Non arctatur hæres ad probandum bona esse ex industria acquisita, sed sufficit probare clericum ex industria multum lucratum.*

49 *Prælatus emens nomine Ecclesiæ, acquirit Ecclesiæ Dominium, & possessionem.*

50 *Hæres capiat possessionem hæreditatis Clerici saluo iure ecclesiæ.*

51 *Clericus præsumitur fecisse mutuum de pecunia Ecclesiæ, nisi probetur, quod erat talis, qui tale mutuum potuit acquirere.*

52 *Vide quando legatum factum Titio Epi-*

T 2 sco-

scopo intelligitur factum contemplatione Ecclesiæ, vel personæ.
53 *Quid sit administrationem habere in Ecclesia.*
54 *Quid sit prælationem habere in Ecclesia.*
55 *Vide quando legatum Clericum administrationem non habenti, est factum intuitu personæ, vel Ecclesiæ.*
56 *Canonici non habent administrationem in Ecclesia.*
57 *Religiosus regulariter non dicitur posse habere propria.*
58 *Legatum factum religioso, præsumitur intuitu monasterij factum.*
59 *Quando legatum factum canonicis præsumitur factum ecclesiæ, vel singulis. Item vide de legato facto ciuibus, & ciuitati,*
Item quando legatum filio famil. præsumatur factum contemplatione patris.
60 *Quod dicitur, quod acquisita per prælatum præsumuntur Ecclesiæ acquisita, intellige quando contentio est cum ecclesia, secus si cum alia persona.*
61 *Quando officialis præsumitur acquisisse de bonis recip.*
62 *Quando tutor præsumatur acquisisse de bonis pupilli.*
63 *Circa quæ tenetur operari Rector.*
64 *An Episcopus ex industria acquirat sibi.*

§. Quod dicendum.

1 *Sacerdos habet semper viuere de redditibus beneficijs.*
2 *Verbum victus, etiam vestimenta comprehendit.*
3 *Id solum est Clericorum, quod probabili ratione consumunt.*
4 *Clericus qui non interest diuinis, non facit suas quotidianas distributiones.*
5 *Clerici habent viuere de patrimonio Iesu Christi.*
6 *Episcopus tenetur prouidere Clerico quousque ei detur beneficium.*
7 *Ad quid apostolus manibus victum quærebat.*
8 *Hodie bona ecclesiarum sunt deputata principaliter ad vsum ministrorum.*
9 *Habens patrimonium non potest petere aliquid ab ecclesia vniuersali, sed bene à particulari cui clericus deseruit.*
10 *Hodie clerici sine penuria, & commode habent viuere.*
11 *Non possum facere commode, quæ possum facere sine penuria.*
12 *Quomodo intelligatur beneficium sufficiens clerico.*
13 *Competenter quis ille debet beneficiari, vt possit commode sustentari.*
14 *In hospitalitate exercenda, habetur respectus ad situm beneficij.*
15 *Multum differunt viuere commode, & sine penuria.*
16 *Hodie clerici non debent viuere ita stricte.*
17 *Hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiunt beneficiato quia plus vni, & minus alteri.*
18 *In subministratione victus clerico, habetur consideratio ad qualitatem personæ.*
19 *Alijs cibis vescuntur nobiles, alijs pauperes.*
20 *Sine scientia mundus regi non potest.*
21 *Ecclesia vniuersalis indiget viris litteratis.*
22 *Persona litterata prodest Ecclesiæ vniuersali.*
23 *Quomodo intelligatur illud, quod ecclesia habet sufficere clerico, & suis.*
24 *Quomodo iudicatur sufficientia beneficij.*
25 *Scientia requiritur, secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem quis sumitur.*
26 *Quæ scientia requiritur in Episcopo, & quæ in alijs inferioribus.*
27 *Expensæ quæ fiunt in recolligendis fructibus in primis deduci debent.*
28 *Quid continetur appellatione fructuum.*
29 *Habens patrimonium potest viuere de beneficio.*
30 *Nulla Ecclesia potest ædificari sine dote.*
31 *Hodie bona ecclesiarum sunt principaliter deputata ad vsum ministrorum.*
32 *Nemo debet proprijs expensis militare.*
33 *Hodie beneficia sunt principaliter deputata pro clericis.*
34 *Stipendium datur clerico non propter indigentiam; sed propter seruitium.*
35 *Clerici diuites licite stipendia ab ecclesia accipiunt.*
36 *Decimæ soluuntur clericis siue sint diuites siue pauperes.*
37 *Hodie Clericus licite viuit de beneficio, & conseruat patrimonium hæredibus.*

§. fiet ergo.

Ex

Ex quibus præsumatur Clericus acquisisse.

QVAESTIO IX.

5 ET quia plerumque dubitatur, vnde prouenerint acquisita per clericum beneficiatum, an scilicet ex fructibus, seu prouentibus beneficij, an verò aliunde, puta ex patrimonio, vel industria, ideò ad propositum esse iudicauimus præsentem quæstionem facere.

Et primo non videtur, quod possit præsumi ex prouentibus ecclesiæ acquisita ex infra dicendis, stante quia clericus diuersi-
1 mode facultates, substantias, & peculium acquirere, & habere potest; quia potest habere peculium aduentitium, castrense, & quasi; quia quod artificio, vel industria paterna successione, vel materna, vel intuitu cognationis, vel dono cōsanguineorum, aut amicorum intuitu personæ, non
2 ecclesiæ, clericis acquiritur, aduentitium dicitur peculium clericorum, quod dici potest esse quasi castrense; quia quod in filio familias laico dicitur aduentitium, in clerico quasi castrense peculium appellatur; quia de illo testari potest clericus, & disponere per *tex. in c. tua nobis extra de test. l. vltima, C de in off. test. authen. presbyteros, C. de episcopis, & cler* 91.
3 *distinct. cler. 10 q. 3. cauendum in fin. cap. primo. 21. q 1 an si* per quæ iura probatur clericum honeste proprijs laboribus, &
4 manibus sibi acquirere, & de talibus testari possunt clerici, etiam si sint in potestate. *C de episcopis, & cler. l sacrosan. C. de offic. volunt castrense.*

Secundo consideratis canonibus colligitur, quod clerici beneficiati habentes, ex eorum redditibus non possunt disponere, nec expendere, nisi tantum, quantum sufficiat ad eorum honestum victum, & ve-
5 stitum, cæterosque vsus necessarios, aut congruos. *cap. fin. 11 q prima. cap. videntes. ead. quæst. in princip. 44. dist.* tibi ò sacerdos viuere de al- ari permittitur, non luxuriari, bona etenim ecclesiarum sunt
6 propriam Christi patrimonium, *cap. cum ex eo. de electione. in 6.* notant *Fely. & Dec. in cap. constitutus. de rescrip. & D. Bernar. in epistola secunda scribit.* Denique quicquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altari retines, tuū non est, rapina est, sacrilegium est.

Imò non desunt, qui opinantur, clericum habentem beneficium vltra sibi necessariam in prophanos vsus redditus illius expendente, mortale crimen committere, & teneri ad restitutionem illorum redditum;
7 quos ita expendit, dicente *Hieronymo*, aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. *§. ordinandus. 42. dist.* huius opinionis est *S. Thom. 2. 2. q. 43. art. 8.* sequitur *Alex. Hales. tertia parte. qu. 36. membro quinto. Ricard. in quarto sentent. dist. 45. art. 3 q prima*, hanc opinionem probat *Palud. in quarta dist. 24. q. 3. artic. vltimo*, suffragatur *tex. in ca. episcopus. 12. q. 1. & in cap. primo. 12. q. 3.* & inquit *D. Bernard. epistola 42. colum. 3.* Clamant pauperes, nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur; quod inaniter expenditis, sequi videtur *Abb. in cap. cum secundum. de preb. col. 3. Archid. & Dominic. in summa 44 distin. Felyn. in cap. postulante. de rescrip. num. 6. & in cap. de quarta num 33. de præscrip.*
8 quia de altari debet viuere, non luxuriari & accipitur luxuria, pro omni luxu, seu illicita concupiscentia. *43 dist. in princip.* & dicit *Aug. in summa in ver. clericus 3.* quod talis contractat rem alienam inui-
9 to domino, quia quicquid habent Clerici
10 sunt bona pauperum. *12. q. 2. aurum, & 16. q. 1. col fin.* subiungens, quod etiam recipientes, tenentur ad restitutionem, nisi in casu concesso, *14. q. 6 si res.* quod verū dicit quoad forum conscientiæ.

Et detracta portione, pro congrua, & necessaria substentatione clerici, vel beneficiati, pars superabundans de redditibus, in
11 pios vsus, & in pauperes erogari debet, iuxta illud *Lucæ* 1. Quod superest, date pauperibus. *16. q. 1 cap. casellas. cap. episcopi. 10. q. 2 Abb. in capitul de his de ecclesia edif vel reparand.* noua etenim lex de-
12 dandis decimis ecclesiæ ministris, ex eo iustitiam præsefert, quod ipsa decima datur, pro congrua ministrorum in ecclesia Dei seruientium subsentatione, & pro pauperibus alendis. datur ipsa decima, fructuum pars *Gaietan. in 2. 2. q. 87. art. 1. et q. 188 art. 7 capit. de cim. et capit. fin. 16. quæst. 1.*

Et clericus præbendatus per antiqua iura de redditibus ecclesiæ, & oblationibus fidelium, tenetur facere quatuor partes, videlicet episcopo, pauperibus sibi ipsi
13 sacerdoti, & fabricæ *cap quatuor. cap. cognouimus. & cap. seq. 12 q. 1.* vbi vltra quartam sibi debitam, nihil vltra expectet sacerdos, quamuis secundum *Abb. in capit. primo, de eccles. edif.* quoad quartam

epi-

episcopi,& quartam fabricæ,est standum
14 consuetudini,quæ in huiusmodi valet derogare Iuribus, nisi tamen fabrica remaneret derelicta. quia tunc talis consuetudo esset irrationabilis, & non valeret, & sic tali consuetudine non obstante, bene-
15 ficiatus tenetur dare quartam fabricæ *arg.d.cap.cognouimus.* Quoad verò quartam debitam pauperibus, non valeat aliqua consuetudo in contrarium, quin teneatur eam beneficiatus soluere:imo se-
16 cundum quosdam, non solum quartam partem,sed & omnia,quæ supersunt eius necessitatibus detractis,pauperibus erogare tenetur, nisi fabrica egeat reparatione, vel nisi vellet conuertere talia, ad ampliandum cultum Dei in ecclesia,nulla extrema necessitate in aliquo occurrento, in aliquo occurrente, in quibus duobus casibus licite, desistit ab erogatione in pauperes, alias non sine mortali peccato *arg. eorum quæ not. in cap. dubium el 2. de electio.& in cap. cum secundum.de præben.facit cap.clericus qui. capit.duo.cap.vlti. 12. q. 1. & 2 episcopus.* quia dicit *tex. in d. capit. clericus.* quod
17 cum clericus sit sors,idest pars Domini, debet se talem exhibere, vt fit domini pars:si verò aurum, argentum, suppellectiles varias habet, cum istis partibus Dominus non dignatur fieri pars eius; vnde stante diuisione fructuum beneficij facta à iure in quatuor partes, stante,quod clericus vltra ratam sibi tangentem,nihil debeat accipere, stante quod clericus aliunde acquirere, & habere facultates potest,non videtur posse præsumi acquisitionem esse factam de fructibus,& prouentibus beneficij,quia esset ista præsumptio contra iura disponentia cõtrarium, quod esse non debet.

Nec secundum *Innocen.et Hostien.* relatis per *Abb.in capit.postulasti.de rescrip* clericus habens bona patrimonialia,de quibus possit viuere,potest simpliciter licite beneficium ecclesiasticum suscipere, quia secundum *Ricard etiam in quolibet. 3.quæst.21.*si bona patrimonialia sufficiût ad necessitatem naturæ, potest beneficiû suscipere in tantum ; quantum exigit necessitas status, & personæ, & pro sup-
18 plendo tali necessitati. Si verò tantum habet de patrimonio, quantum requirat necessitas status naturæ, & personæ, in tantum, quot multa etiam posset erogare pauperibus, si vltra accipit beneficium ecclesiasticum non intendens ecclesiæ deseruire, peccat mortaliter facit *c.clericos,1 q.1.& c.seq.*per quod apparet quod fructus beneficiorum habent tantum seruire in necessitatibus beneficiati, non vltra, nec habent inseruire
19 pro thesaurizando, & acquirendo rem: facit pro ista opinione quod habetur in *tex.in l.si defunctum, C. arbitrium tutel.* vbi habetur quod curator,seu tutor præsumitur acquisisse non ex bonis pupilli,
20 seu minoris,sed ex propria industria,seu prosperitate fortunæ, ergo idem dicendum in clerico,quia prælatus,& tutor re-
21 gulariter comparantur, *not. de in integ. restit.c.auditis in 4. gl. Item facit tex.* & ibi *glo.in ver.compensatione,12.q.4. c. 1.* vbi de acquisitis per clericum,tam de re-
22 bus ecclesiæ,quam suis, existente dubio, æqualiter fit diuisio, inter ecclesiam, & hæredes, nec propterea ex quo clericus fit beneficiatus,aut præbendatus, præsumitur acquisitum de bonis ecclesiæ, vlterius,non potest etiam alia ratione præsumi, acquisita per clericum, esse acquisita
23 de bonis ecclesiæ, quia in eis non habet clericus nisi vsum, & vsuario comparatur, dicit *glo. in c.cum olim. extra de rer. permut.glo.in c fi.de pigno.in c. quia nos, de testa.Innocen.in c.indecorum, circa fi. de ætat.& qual.Imol.in clem gratiæ, de rer.permut 4.col. in fi.* per *Abb. in c. cum esset,de testa.Bal.in authen.licentia,C. de episcopis, & cler. & tex. in capitul. cum M. Ferrariensis, de const.* Item facit,
24 quia si aliquid relinquitur clerico prælationem,vel administrationem non habenti à propinquo,vel ab extraneo, illud non præsumitur ei relictum ratione, & respectu ecclesiæ, sed bene respectu per-
25 sonæ,& sic non acquisitum ecclesiæ præsumi debet,est *textus in capitulo reliquisti in fin. de testament & gloss. ibi* dicit siue habeat beneficium ecclesiasticum, siue non,sequitur *Abb.* qui illum *tex.* declarat in *c.fin.de pecul.cler.*quia prælatus,
26 vel beneficiatus non est dominus in rebus ecclesiasticis,sed procurator *12 quæ. 1.si priuatum,*per *Abb.in capitul fraternitatem, de donatio. ex.* & ibi *dom. Anto.*
27 & idem in *cap. petitio. in 2. col.* post *Innocen. de procurat.* Item facit, quia cum præbendæ procedant ex rebus ecclesiæ, non dantur canonicis simpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, sed vt primo necessaria accipiant pro se, & si quid superest debent expendere in vtilitatem ecclesiæ *Abb. cap. fin. de pecul. cler.*ergo nihil habet,ergo non acquirere potest de illis,nec disponere,quia qui nihil

hil habet, ergo non acquirere potest de illis, nec disponere, quia qui nihil habet donare non potest, 1. q. 7. c. ybertum. 54. dist. abbati. glo. in cap. cæterum, ex. de do-
28 nat. facit quod dicit Abb. in cap. cum secundum, ex. de praeben. quod est licitum viuere de fructibus beneficij, non luxuriari, ex quo nota contra beneficiatos, conuertētes redditus in vsus inhonestos,
29 & inquit Abb. credere, quod si haberent patrimonium, tenerentur de suo reddere ecclesiæ, quod male expenderunt 12. q. 4. capit. primo. & secundo, & paulo post idē Abb. dicit bona ecclesiarum non sunt prę-
30 latorum, sed patrimonium Iesu Christi suo sanguine acquisitum, dominium ergo rerum ecclesiasticarum pertinet ad Deum, & est inquit Abb. contra præfatos, reputantes se dominos, quia dicit glo. in cap. ad aures, 12. quæst. 1. de fructibus ecclesiæ illud solum est clericum, quod probabili ratione consumunt, sequitur Zabarel. in capit. fi. de pecul. cler. sequitur Soci. cons. 32. vol. primo num. 4. vbi dicit secundū Arebid. & Io. de Ligna. in clem. gratia. quod si clericus vltra necessitatem aliquid expendit de bonis ecclesiæ tenetur ad restitutionem. 12. q. 2. cap. episcopi,

Contrarium videtur per tex. in cap. primo, de pecul. cler. vbi est tex. rotundus, quod
31 acquisita per clericum beneficiatū, præsumuntur acquisita de fructibus beneficij, non aliunde, & ibi notant omnes, & maxime Abb. vers. & nota sic vbi dicit quod ecclesia habet intentionem fundatam de iure communi, super omnibus bonis possessis à prælato defuncto, vnde
32 omnia præsumuntur esse ecclesiæ, nisi probetur ex aduerso illa esse patrimonialia, & videtur iste tex. inquit, probare quod etiam contra hæredem possessorē, ecclesia habeat intentionem suam fundatam, vt colligitur, ibi, quicquid ipsum habuisse potuerit &c. Et quod clericus præsumatur acquisiisse de bonis ecclesiæ, vide per glo. in l. etiam in ver. credidisset. C. de donat. inter vir. & vxor. per Specul. de testa. monac. vers. 53. & capit. primo. & fin. de pecul cler. Bal. in capit. primo ad fin. vers. quæro quid in dubio, de cler. qui in. nestit fecit. Bar. in. l facultas. in fin. C. de iure fisci lib. 10 Specul de locat. §. 6. vers. 76. Cardinal. in clem. gratia, 19. q. vers. ad 5. de rescript. & dicit Zabarel. d ca. primo. de pecul. cler. quod sicut præsumitur pro marito carnali, quòd acquisita per vxorem, sint de bonis suis acquisita, sic
33 præsumi deberet pro marito spirituali, scilicet pro prælato contra ecclesiam, quod acquisita per eum sint acquisita de bonis ecclesiæ, quia dicit Hostien. cap. primo. de testa quod in vtroque casu, tam
34 vxoris quam prælati, est eadem ratio præsumptionis, vt euitetur suspicio turpis quæstus, mulieres enim raro negociationes non conueniunt mulieribus, quia non debent se immiscere cætibus virorum. l. aliena. C. d. procurat. Et si negocia faciunt de bonis mariti faciunt; dicit tamen Io. de Imol. secundum d. Pet d. cap. de pecul. cler. quod si in vxore poneretur in facto, quod ipsa fuisset diues, & maritus, nihil habens, tunc illud, quod vxor quæsiuisset, non debet pręsumi de bonis viri quæsitum, qui nihil habebat, quia ex bonis, quæ non apparent lucrum aliquod proficisci non potest, facit quod habetur
35 in. l. pri. ff. de contrahen. emptio. per Imol. d. capit. primo. de pecul. cler. col. secunda. sic & in prælatis, & clericis beneficiatis
36 si negociantur est turpis quęstus, ideo præsumitur non ex negociationibus acquirere, quia non præsumitur prælatus negociatus fuisse, cui negociari est à ca-
37 none interdictum, quia clerico hoc facere est delictum, toto tit. ne cleric. vel Monac. secular. neg. se astr. & dicit Innocen.
38 quem sequitur Zabarell. in capit. cum in officijs extra de test. quod de rebus, de qui-
39 bus dubitari potest, an sint acquisitę ecclesiæ, & an sint ecclesiæ, nec ne, quod etiam illas occupabit ecclesia, quia pro ipsa præsumitur, alias verò de quibus est certum, quod fuerunt testatoris, occupabit hæres, est tex. in terminis in authen. licentiam, C. de episcopis, vbi episcopus, quæcunque fuit probatum habuisse ante episcopatum, & quæ ratione cognationis acquisiuit post episcopatum, potest ad
40 quem volnerit transmittere. vbi glo. notat, quod si habet probari, ergo præsumitur pro ecclesia, & ecclesiæ acquisitum, facit in terminis, in cap. primo. 12. q. 3. vbi clerici nihil habentes ante ordinationem suam, postea acquirendo agros, & prædia, ac alia quæcunque suo nomine comparata, de bonis ecclesię acquisisse præsumuntur, & tanquam rerum dominicarum inuasores tenentur, nisi admoniti, ecclesiæ eadem acquisita contulerint, vbi dicit glo. quod speciale est in ecclesia, quod res empta de ecclesiæ pecunia, statim fit ecclesiæ, licet clericus eme-
41 rit nomine proprio, id quod est secus in rebus priuatorum, & prælatus, vel beneficia-

neficiatus, attento, quod habet liberam administrationem in rebus ecclesię, & facit fructus beneficij suos, secundum aliquos, potest disponere de eis per *tex. vbi glo. Abb. & alij in capit. caeterum. de donatio. extra.* & aequiparatur vsufructuario in vita, per ea, quae dicit *Abb. in cap. fin. de pecul. cleric. vers. in glo. secunda*, vbi videtur dicere quod clericus in vita, & in bona valetudine comparatur vsufructuario, in infirmitate verò, aequiparatur vsuario, quis non potest donare aliquid, nisi intuitu eleemosynae, *capit. quia. capit. relatum el 2. extra. de testa. Abb. in capit. cum in offi. eo. tit. glo. est multum notabilis. in cap. praesenti. de off. ordinar. lib. 6.* Item facit 42 quia videtur, quod clericus habeat omnimodam dispositionem pro libito suae voluntatis, circa fructus beneficiorum, & quod quouismodo expendere potest, quia etiam potest illos dare porcis, est *glo.* est notabilis in *summa 1. q. 1.* quae dicit de fructibus nulla quaestio, qui etiam vendi, & dare porcis possunt per *text. in capitulo final. ne praelat. vic. suas*.

Facit, quod habetur in tex. in c. vnico de cler. non resid. in. fin. vbi videtur, quod fructus idest distributiones quotidianas clericus faciat suas, & illarum dominium 43 acquirat, *Dec. cons. 280. Paris. cons. 33. vol. quarto*.

Facit vlterius, quia clericus licite disponit de fructibus, ac rebus ecclesię in quantum expendit de suo in vtilitatem ecclesię, & de eis testari potest *capitul. si quis 44 quilibet 12. q. 2. & cap. si episcopus. q. 5.* imo si non testaretur hęres posset petere, *facit capitul. de multa. de praeben. & quod not. Abb. ibidem in quarta col. et l. qua omnia. in fin. ff. de procura. glo. in. leg. si non fortem. §. si centum. ff. de condit. indeb.*

Item potest disponere de rebus & fructibus ecclesię, stante consuetudine. Item potest disponere in eleemosynam, quam cleri- 45 cus potest facere etiam in ęgritudine constitutus *cap. ad haec. et capitul. relatum el 2. extra de testam.* Item potest disponere, & donare de fructibus beneficij in remunerationem seruitiorum honeste receptorum, tam a consanguineis, quam ab extraneis. *d. cap. relatum. de testam. §. licet.* Item potest disponere clericus de fructibus ecclesię in dando locis religiosis, *d. cap. relatum, et Abb. in d. cap.* ad haec dat practicam, quod si clericus vult disponere aliquo de istis modis validè, & efficaciter det, donet disponat, & faciat dum ipse viuit, & in vita, & non relinquat quia non valet.

Et dicit apostilla ad *Ang.* in summa *in ver. cler. tertio vers. vtrum praelatus. in ver. de fructibus. loquendo* an praelatus possit soluere debita personalia de fructibus beneficij, quod sic, quis hodie inualuit cō- 46 munis opinio, quod hodie clerici appropriant sibi fructus ecclesię, vnde, melius visum est curiae, vt satisfaciant creditoribus; & dicit *Cardinalis Zabarella in cap. inquirendum de pecul. cler.* quod de fructibus clericus libere disponit, ait enim, sed si praelatus vendit fructus, quos libere potest distrahere &c. facit, quod dicit *Couarruu. Doctor Hispanus in capitul. cum in officijs. de testam.* vbi tenet, quod praelati, licet in prophanos vsus expendant redditus, & fructus beneficiorum, propter quod crimen mortale committunt, non tamen tenentur restituere, neque ad restitutionem aliquo modo, quia dicta Doctorum circa hoc adducta, eo tendunt frequentius, vt sit illicita haec ecclesiasticorum redditum distributio, nō tamen, vt sit restitutio necessario facienda; praeterea redditus ecclesiastici qui superfunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora, eo quod pauperibus essent erogandi, quod auctoritate *Hieronymi* comprobatur, is etenim scribit bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitū, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, sicut refert *Cardinalis à Turre Cremata capitul. videntes numer. 2. 12 quaestion. 1.* per multa quae allegat *ibidem d. Couarruuias*, & per multorum Doctorum opiniones, quorum opinio inquit, & sententia benignior est, & nostris hisce temporibus admittenda, ex totius Christiani orbis consuetudine, qua plurimum adiuuatur &c.

Quia nemo videtur teneri ad restitutionem suae rei, quia clericus beneficiatus, & prę- 47 latus facit fructus ex beneficio recollectos suos, late per *Hostien. in capitulo fi. de pecul. cler.* vbi post longam distinctionem concludendo dicit; sed est verius, quod clericus fructus separatos, & recōditos solummodo facit suos, alij autem omnes ad ecclesiā pertinebunt, sic enim est, & in vsufructuario, cui talem clericum beneficiatum diximus comparandum, & quod sit in vsufructuario habetur 48 in *l. arboribus. §. Iulianus ff. de vsufruct.* id quod inquit est verum, nisi de speciali statuto, vel consuetudine ecclesiae, in cō-

trarium

trarium appareat,quia tunc tali statuto, & consuetudini standum erit,sequitur ibidem *Io. Andr.* ibi post illo restituitur,nō fructus,quos facit suos. Sed vltra omnes pulchrius ibidem per *Zabarellam*, vbi dicit, quod quicquid disponit clericus de fructibus beneficij in vita, tenet, sicut

49 valet alienatio tutoris in illis, quę seruando seruari non possunt,subiungens sic in simili dico, quod prælati habent liberam dispositionem de fructibus beneficijs, & plus dico, quod sunt domini fructuum *capitulo vnico de cler. non residen. in fin.lib. 6.* & distinguit in fin. quod aut quæritur, an beneficiatus faciat fructus suos, ita quod libere disponere possit, sicut Dominus, adeo quod etiam, si male dispenset, non possit puniri, & dic quod non,*capitul.2. de pecul.cler.* aut quæritur,

50 an faciat suos in tantum,quod possit sibi conseruare,vel ex eis aliquid acquirere, quod suum sit,& ad huc idem: quia non

51 potest *capitul.3.eodem tit. de pecul cler.* aut, an faciat suos, ita quod de eis possit disponere, adeo quod non reuocetur, quod fecerint, & tunc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, primo casu non potest *capitul.ad hæc de testam. & capit. relatum*,licet in hoc possit,aliter dici, vt prædixi,sed hoc communis, secundo casu indistinctæ potest, etiam donando, quia

52 dominus est fructuum *capitul.vnico de cler.non resid in fi lib 6.* & æquum esset statuere,quod de omnibus fructibus.item etiam de omnibus acquisitis ecclesiæ: sine mobilib siue immobilibus,posset clericus libere disponere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita intuitu ecclesiæ per hoc enim clerici essent promptiores ad bene agendum,& bene acquirendum,& multi magni viri,qui abstinent à clericatu, non abstinerent,nec facerent clerici fraudes quas faciunt, in faciendo instrumenta cantare in alio,hęc quæ dixi beneficiatum posse disponere in vita de fructibus,procedunt,quando disposuit de eis,sed si moritur dispositione non facta, fructus reseruantur ecclesiæ,& remanent futuro successori *capitul præsenti, prælegato in principio libro sexto*,in eo autē, quod dictum est de fructibus, quod fiunt clerici, intelligunt,communiter omnes, verum esse cum sunt percepti, separati à solo, & reconditi, comparando in hoc clericos vsufructuario, qui facit fructus suos, tunc cum sunt reconditi non ante,

53 *ff.quibus mod.vsuf. amittat.* si fructus, alias & vsufructuarius, quæ tamen lex hoc non dicit secundum verum intellectum;imo,inquit, verius dic, quod sicut bonæ fidei possessor facit fructus suos statim cum sunt à solo separati,etiam non reconditi *d.lege sic,& vsufructuarius*, sed in hoc est differentia, quia bonæ fidei

54 possessores faciunt fructus suos, à quocunque sint à solo separati, vsufructuarij verò, tunc tantum,quando per ipsum sunt separati, vel per alium eius nomine *d. l. quod tenet Cyn.in.l.certum.C.de rei vend.* in clerico autem videtur magis conueniens, comparare ipsum bona fidei possessori potius,quam vsufructuario, quia

55 differt ab vsufructuario,& quando clerici faciunt fructus suos, se remittit idem *Zabarel.*ad eius scripta in *clem gratia,vltima q. de rescrip.*Et per hæc cum clarissime constet, quod clericus de fructibus beneficij possit omnimodo disponere, eosque faciat suos, & quod inoleuit quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus beneficiorum per supradicta, potest indubitanter dici, quod de eis acquisitionem facere, & acquirere possit, & quod beneficiatus, acquirendo faciat præsumptione m acquisita esse de fructib. beneficiorum.

.6. Quid dicendum,in tanta contrarietate, de hac materia habetur,*duodecima quæst. tertia,& duodecima quæstione quarta*, & est in hac materia distinguendum, & intelligendum,prout per Doctores in *capitul.vt vnus de pecul cler.* vbi dicit *Hostiens.* quod acquisita per Episcopum post consecrationem, debent præsumi acquisita ecclesiæ,& de rebus ecclesiæ, nisi probetur, quod non occasione ecclesiæ acquisiuit,per *tex in capitul. quia nos. de*

1 *testam. authen.licentiam.C.de episcopis,& cler.* & sic incumbuit semper probatio hæredibus episcopi,quod quidam intelligunt,si ecclesia est in possessione rerum acquisitarum, & de quibus controuertitur; quia si non ecclesia, sed hæres possidet,tuenda est ei sua possessio,*l.fi.C.de rei*

2 *vend.capitul.primo, duodecima quæstione quinta.in fin* sed contrarium est verius, secundum eum,quia quicunque possideat

3 præsumptio est pro ecclesia, vndè possidens habet probare intentionem suam, & si non probet,succumbit per *tex.in capitul. primo de testam.* per illa verba detineri nollatenus patiaris,quæ volunt,quod actor probet intentionem suam,quia intelliguntur, & vera

4 sunt,nisi præsumptio sit pro actore, vbi enim præsumptio est pro actore,succumbit

V

bit reus nisi probet, subiungens ibi *Hostien.* porro, si constat, quod nihil habens promotus fuerit, nec probatur, quod aliunde acqui[...]it pro Ecclesia iudicabo, & hoc in rebus immobilibus, porro in mobilibus modicis, quilibet possessor tuendus est in possessione, in quantum dari potuerunt, sequitur *Io. Andrea ibidem,* dicens vltra *Hostien.* quod quidam distinguunt, an prælatus promiscue, vtatur rebus ecclesiæ, & suis, nec ne: alij an constet, prælatum habuisse proprium ante promotionem, nec ne: Tertij quis possideat, & quis petat, vt probet contra possidentem: alliqui, an prælatus fecerit inuentarium, nec ne, vt primo casu, vltra expressa in inuentario præsumatur pro herede, secundo casu, præsumatur pro Ecclesia, fuit enim in culpa prælatus non faciendo inuentarium, quia segregare debuit res suas à rebus Ecclesiæ. 12. *quæst.* 1. *sint.* & habetur id in *Canone Apostolorum Canon.* 35 *incip. manifeste sumpto res priuata Episcopi &c.* & multum contra eum in tali casu præsumitur, si omiserit, & sæpe potest propter culpam eius, deferri iuramentum Ecclesiæ *arg.* 2. *quæst.* 1. *in primis.* & maxime, vbi lata, & manifesta deprehenderetur culpa prælati, per eundem *Io. And. in cap. cum in officijs: de test.* vbi etiam subiungit, quod semper pro Ecclesia præsumitur: nisi heres Clerici defuncti probauerit, ante Clericatum defunctum Clericum habuisse aliquid, vel aliunde suo intuitu obuenisse, addens idē *Io. And. d. cap. vt vnus,* aut constat Clericum habuisse proprium tempore promotionis, aut constat non habuisse, aut dubitatur; primo casu, vera sit opinio, vt probet agens contra possidentem, secundo casu, vt præsumatur pro Ecclesia idem in tertio, maxime si defunctus Clericus nō fecit inuentarium, sed in secundo casu, licet præsumptio sit pro Ecclesia, tamen heres acquisitum intuitu personę probabit, in tertio probet etiam eum habuisse aliquid promotionis tempore, quia hoc probato, elidetur præsumptio, sequitur *Cardinalis Zabarella ibi*; quæro inquit, an in dubio, cum non apparet, an occasione Ecclesię acquisierit Clericus, vel Prelatus præsumendum est pro Ecclesia, nisi probetur, quod non acquisiuit intuitu Ecclesię, sed aliunde, vt sic semper incumbat probatio heredibus, etiam si possideant, vt semper præsumptio sit pro Ecclesia, etiam, si non possideat, nisi heredes possederint res modicas mobiles; quia in illis est eis tuenda sua possessio; & si prælatus promiscue sit vsus rebus ecclesiæ, & suis; quod sit præsumendum pro ecclesia, secus, si separatim, & si constat prælatum aliquid habuisse ante promotionem, quod tunc non præsumatur pro Ecclesia, secus si non constet, & demum sequendo distinctionem *Io. Andr.* quod si constat habuisse illum ante promotionem, quod non sit præsumptio pro Ecclesia, quin agens probet contra possidentem, si non constet, præsumptio est pro Ecclesia, & incumbit hæredi probare, quod non acquisiuit ratione ecclesiæ, sed intuitu personę; secundo casu etiam præsumitur pro Ecclesia, maximè si prælatus non fecit inuentarium, sed si probabit heres, eum aliquid habuisse tempore promotionis, tollitur hęc præsumptio, & est locus primo casui. Et ante omnes dixit *Innocent. in capitul. cum in officijs. de testament.* quod ea veniunt ad hæredes institutos, vel ab intestato, quæ Clericus habuit ante clericatum, vel ea quę postea obueniunt ex successione, vel donatione, vel artificio, seu doctrina, *capitulo relatum de testament.* §. *caterum eo.* ea vero, quæ acquisiuit post Clericatum, prima facie præsumitur, quod intuitu Ecclesiæ sint acquisita, & de redditibus illius, *capitulo primo.* 10. *duodecima quæstione tertia,* capitulo primo hoc præsumitur in singulis Clericis, & maxime in prælatis. *duodecima quæstione tertia. quæcunque.* & *quæstione quarta sacerdotes.* & in tantum valet ista præsumptio, quod pronunciatur pro ecclesia, nisi probetur, vel præsumatur in contrarium; aliquorum est opinio, & non male secundum eundem, quod Clerici non prelati præsumuntur acquirere intuitu personę, non autem Ecclesiæ, cum ad quærendum nomine Ecclesiæ, nullum habeant officium, onus, vel obligationem; ideò suo eorum nomine videntur quęrere, si aliunde habent bona, quam ab Ecclesia, vndè hæres suas licite post mortem bona occupabit; sed quia difficiles, & fere impossibiles sunt probationes, vel testium, vel instrumentorum, quantum de redditibus, & quantum de patrimonio suo proprio acquisierit, vel emere potuerit; idcirco iudex multum ex præsumptionibus procedet; & quia contingit aliquando, quod vna præsumptio aliç cędit, & vna aliam elidit, iudex arbitrari debet quantum fuit patrimonium, quanti sint redditus ecclesiastici; Item quid lucratur, vel

vel lucrari potuerit de artificio, vel doctrina,& sic multa alia,late per *Alex. cōs. 101. in principio, septimo vol.* & semper in computatione,deducet prius expensas victus, & vestitus super ecclesia, & de redditibus illius, de quibus semper primo habeur deduci, quia debet de altari 15 viuere,qui altari seruit, & quia prælatus tenetur tenere segregatas res ecclesiæ, magna est præsumptio contra eum, si id facere omittit,& sæpe posset propter culpam illius deferri iuramentum ecclesiæ. 16 Item iudex omnes vanas, & delicatas expensas prius deducet de bonis Clerici, solas autem expensas approbabit iudex 17 de bonis ecclesiæ quæ factæ fuerint in alimoniam suam, pauperum, in redemptione captiuorum, hospitalitatem, aut alias pias causas,nec ex eo credimus esse melioris conditionis quoad probationem hæredes,eo quia possident, quantū ad hoc, quod onus probandi alij incum- 18 bat, quia semper pro ecclesia præsumitur, nisi hæres defuncti clerici probauerit ante clericum aliquid habuisse, vel aliunde bona sui intuitu, ecclesiæ obuenisse, vel, nisi sit probatum quod fructus erant adeo tenues, vt ex illis viuere non posset, aut vix ad sustentationem sufficerent, quia tunc non est dicendum, vel præsumendum,quod bona quæ reliquit, sint acquisita ex prouentibus ecclesiæ,& quod eidem debeantur, cum pro vsu,& & necessario victu,& vestitu tales fructus sint ipsius clerici *capitulo cum secūdum, de praben. Archid.in capitulo statutum, colum penul.de rescrip.lib.6.Gemin.in capitulo præsenti,sub num.duodecimo,de off. ordin.eo.lib.*& in dubio,est præsumptio, tales tenues fructus esse integros consumptos,& proprios ex patrimonio præseruatos.per *Bald.cons.313.vol.secundo, incip.præmittendum*,si plu. es quis ecclesias habuerit, æqua distributione inter eas,bona clerici diuidentur, & si clericus nullum habet hæredem vsque in septimū 19 gradum,succedit ei ecclesia *cap.pen.duodecima quæstione quinta*, secundum aliquos verò, vsque ad decimum gradum, dicimus supra, in præcedenti *quæst. de success.cler. secular. ab intestat. vers.* descendentibus verò in bonis ecclesiæ bona relicta per clericum occupabit ecclesia,quia non habet hæredem, sed successorem,illa verò de quibus certū est,quod fuerint clerici testatoris,occupabit hæres illius, ea de quibus est dubium occupabit ecclesia, quia pro illa præsumitur. & si 20 forte hæres illa occupauerit propria auctoritate, competit contra eum actio, & remedium ex constitutione, Si quis in 21 tantam, &c. Item, quia in rem, quam possidet ecclesia per clericum defunctum sibi ius dixit,vel edictum diui Marci,vel furti, vi bon. rap. vel ad exhiben. actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum Diui Adriani, non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit,tamquam hæres,sed,vti Dominus,si in alium sine bona translata, competit rei vendicatio,vel ad exhiben. si in testamento relicta, videtur,quod hæres institutus, non 22 habeat formidare pœnam constitutionis, si quis in tantam,aut aliarum constitutio- 23 num, & alias, vt ibi per eundem *Innoc.* Subdens ibidem, quod si ecclesia ignoranter occupasset rem, quam suo nomine possidebat prælatus,non teneretur prædicta pœna, quia iustam causam habuit ignorantię,& contrarię præsumptionis, cum enim præsumatur,vt dictum est,omnia acquisita de bonis ecclesię.Item cum quid emit prælatus præsumatur emptum nomine ecclesiæ, aut nomine ecclesię emere debeat,vt *12.q.3.episcopus*,si aliud 24 non appareat,debeo eum præsumere potius fecisse, quod ius præcipit, quam cōtra ius.&c.

Sed *Abb.in d cap.vt vnus*, amplectendo totam materiam, melius distinguit, & clarius,dicit enim, aut constat prælatum habuisse patrimonium aut non constat, aut dubitatur,& hoc vltimo casu distinguo, 25 aut dubitatur, vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa,de quibus est contentio, aut non habuerat illa bona tēpore suæ promotionis,de quibus est contentio:primo membro principali,si constat ex quibus emit illa bona, tunc non est quæstio, quia illius erunt, ex cuius redditibus acquisita fuerunt, vt *capitulo inquirendum*, aut dubitatur, quia promiscue vtebatur rebus ecclesiæ, cum suo patrimonio,& tunc, si patrimonium erat sufficiens ad acquisitionem illorum bo- 26 norum,ecclesia verò nō,nec in toto, nec in parte, & tunc præsumitur pro hærede, quia cessat hoc casu præsumptio *tex.in c. 1.eod tit.& c.1.12.q.4.* aut econtra,quia 27 ecclesia solū erat sufficiens, patrimoniū verò tenue,seu industria personæ,& tunc præsumēdū est pro ecclesia *d.c.1.eo.*Si vero vtrūq. erat sufficiēs in totū,vel in parte,tunc fiet diuisio inter hæredē,& ecclesiā,secundū quantitatē patrimonij, & rerū ecclesiæ,& pone in terminis, quod ab

ecclesia habebat trecenta,& ex patrimonio ducenta, debet prius detrahi, quod 28 verisimiliter Prælatus expendit in personam suam pro victu,vestitu,& ad substentationem sui,& nomine ecclesiæ, nec debent deduci expensæ nimis delicatæ,si fingas,quod huiusmodi sumptus ascendat ad centum aureos, præsumptio insurgit, quod tunc de bonis ecclesiæ expendit in acquisitionem bonorum ducentum aureos, & ex patrimonio alios ducentum, ex quo tantum percipiebat, fiet ergò æqualis diuisio inter ecclesiam, & hæredem, & si minus percepisset de patrimonio,minorem partem percipiet ex acquisitis,ita videtur velle *lex.in d. capit primo, duodecima quæstione quarta*, & expressius ibi *gloss.* sentit, *Innocen. capitulo cum in officijs, extra de testamen. Anton. de Butr. Abb. Didac. Couarruuias*, & alij communiter ibi.*Bal conf.313 præmittendum est ad euidentiam,ad fi.lib. 2. Corn. conf 81. in casu præmisso*, & est satis rationabile, vt ex quo non conficiebat rationem de redditibus ecclesiæ, sed promiscue vtebatur cum patrimonio, vt fiat præsumptio non captiosa alicui, & hoc 29 intelligo,etiam, si prælatus emerat nomine proprio, quia non est sibi credendum, ex quo facultates ecclesiæ exuberant, & non apparent in quem vsum fuerint conuersæ, & idem per omnia dicendum quando non habet patrimonium, 30 sed industriam æquiualentem,eadem ratione,puta si Doctor, qui ex aduocationis, vel munerum, ac officiorum functione,& huiusmodi multa lucraretur,sed si non habet patrimonium,nec industriã, præsumitur pro ecclesia. Et vide *Cyn. in authen.licentiam,C. de episcopis, & cler.* vbi idem sentit in administratoribus secularium rerum,nam dicit,quod si administrator erat perpetuus, & nihil habe-31 bat, præsumitur acquisisse ex administratione:Si verò temporalis erat, & ad tempus, & reddebat rationem tunc non ex administratione, sed ex industria acquisisse præsumitur,scilicet defunctus *C. arbit. tutel. vltimo membro.* si dubitatur, vtrum bona fuerint acquisita, vel an illa habuerit prælatus,tempore quo fuit promotus,vel beneficiatus.dico sic, si dubitatur, an aliquid habuerit, procedit opinio *Ioan. And.* vt videlicet præsumatur pro Ecclesia, poterit tamen probare hæres,prælatum,vel mortuum, illa, vel alia bona habuisse tempore promotionis, sed si dubitatur, vtrum illa bona, de quibus est quæstio acquisierit ante promotionem, aut post, tunc defendam possessorem in possessione sua, siue hæredes,siue Ecclesia, & sic inquit *Abb.* loquitur *tex. cum glos.si bene intelligatur. in capitulo primo.12.quæst.4.* hæc distinctio *Abbatis* placet *d. Quintiliano Mandosio in sua praxi signaturæ gratiæ in rub. licentiam testandi, & spoliorum concessio.* pro qua adducit *consil. 20 Benedicti de Bene. qui vulgo Capra nuncupatur incip. punctus quidam Franciscus. in primo quæsito.* sequitur *Didacus Couarruuias Doctor Hispanus in suis commentarijs cap.primo.de testam. per multas columnas; & Alexan. consil 101. septimo volum. circa princip.* vbi optime, sequitur pulcherrime hanc opinionem *Zabarella in capitulo cum in officijs de testam. in fin.* vbi ponit quæstionem de Domino Francisco Petrarea Archidiacono Parmæ, qui acquisiuerat ante Archidiaconatum quasdam domus, super quibus fuit post mortem eius lis inter successorem in Archidiaconatu, & hæredes eius; quia illa conclusio, vt pro eo,qui est in possessione bonorum præsumatur,& dicenti incumbat probare,vi-33 detur vera per *glo.cap.nulli 12.q.5. Barrum additio ad cum in l.si inter. ff.de reb. dub.* præsertim quando constat clericum ante beneficia habuisse patrimonium, tunc enim agens cõtra possidentem,probat *Lap.allegat.113* pro declaratione,& probatur expresse *d.capit.primo.de pecul. cler.* à contrario sensu, vbi præsumitur pro Ecclesia eo casu, quo Clericus nihil habens patrimonij, fuit promotus; ita punctualiter consulit *Cardinal conf. 79. Thema in morte Illustriss.Vatis D.Francisci Petrarcæ*; vbi subdit magistraliter, esse in hoc considerandas coniecturas, & præsumptiones; quia vna aliam elidit,& sic quantum esset patrimonium suum, quot redditus ecclesiæ, quantum lucratus ex doctrina,vel artificio suo, vel aliter,*cap.relatum,el secundo vers.cæterum. de testam.*& si hæres reperitur in possessione,donec de dictis coniecturis dignoscitur,non excluditur à possessione,*d cap. nulli*,& per allegata per *Cardinal.d loco.* 34 addo adducta per *Corn.conf 314.* videtur *lib.3.2.col.& sequenti.* Vbi tenet consulẽdo in hac materia,quod communis opinio est,quod si nihil probatur, præsumitur pro ecclesia,sed si probatur industria, patrimonium,officia,artificia,vel doctrina, vel aliquid aliud, vndè verisimiliter 35 potuit quærere tollitur dicta præsumptio

dato

dato etiam quod formaliter non probaretur, quod dicta bona, de quibus agitur fuerint empta desuper lucratis pecunijs, & in hoc omnes communiter concordāt præsertim si apparet, quod tempore promotionis aliquid patrimonij habuerit; tunc enim postea quæsita, si non apparet vndè, in dubio præsumptio est pro possessore, ita quod successore defuncti vniuersali, vel particulari possidente, incumbat onus probandi ecclesię, aut Cameræ, pro quo vide *Imolam in ca. vt vnus. de pecul. cler.* vbi quærit, quid si reperitur rector ecclesiæ mutuasse pecuniam nomine proprio, an post mortem eius, præsumetur dictam pecuniam fuisse quæsitam de bonis Ecclesiæ. & dicit *Domin. Anton.* quod non, si probetur, quod habuit bona tempore promotionis, & idem dicit, si probetur, quod erat persona talis, quæ licite potuit acquirere dictam pecuniam, puta ratione aduocationis vel lecturę; nam dicit quod satis pręsumeretur tunc dictam pecuniam mutuatam fuisse quęsitam de proprio ipsius pręlati, pro hoc videtur, quod actio quęsita contra extraneum per pręlatum nomine proprio, acquiratur hęredi Pręlati, si probetur, quod tempore promotionis habuit bona propria, vel quod habuit officium aduocationis. aut lecturę, vel aliud, ex quo potuit lucrari, &c. & ante omnes has distinctiones, & regulas tradit in hac materia *Innocent.* vbi dicit, quod ea. quę sunt acquisita post Clericatum, prima facie pręsumuntur acquisita intuitu ecclesiæ, & de redditibus Ecclesię & licet in singulis Clericis pręsumatur pro ecclesia, maxime pręsumitur pro pręlatis, quidam tamen secundum *Innocent.* dicunt, & forte non male, quod si nō sunt pręlati, creditur acquiri intuitu personę, 36 non Ecclesię, enim ad acquirendum nomine ecclesiæ, nullus nisi sit Prælatus, ha- 37 beat officium; ideò suo nomine acquirere videatur, si aliunde habeat bona, & tunc hęres suus licitè taliter acquisita post mortem occupabit, *argument. capit. requisisti. de testament.* & dicit *Innocent.* quia in is difficiles, & quasi impossibiles sunt probationes testium, vel instrumentorum, scilicet quid, & quantum de redditibus ecclesię, & quantum de suo proprio emeriti; ideò iudex in hoc multum ex pręsumptionibus procedet, & quia contingit aliquando, vnam pręsumptionem, aliā elidere de pręsum. *capitulo illud, & capitulo litteras de electiōn.* cum inter iudex arbitrabitur, quantum sit patrimonium eius, & quot sint redditus ecclesię, item quid lucretur de artificio, seu doctrina *text. cap. sacerdotes, 12. quæstion. 4.* ex hoc 39 enim habes, quod ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an clericus acquisierit intuitu ecclesiæ, an personæ. & hoc intelligo, quando aliquæ coniecturæ sunt, quod clericus acquisierit aliqua intuitu personę, quibus cessantibus, videtur procedere illud, vt prima facie pręsumatur quod intuitu ecclesię: & in hoc dicit *Innocen.* se non credere, quod melioris conditionis sit is, qui possidet, siue hæres siue ecclesia, quoad probationem facien- 40 dam, vt ex eo, quod possidet, alteri incūbat probatio, quia semper præsumitur pro ecclesia, nisi hæres clerici defuncti, probauerit defunctum habuisse aliquid ante clericatum, vel aliunde suo intuitu obuenisse, & probet secundum eum vere, vel pręsumptiue, capitulo requisisti. de testam. dicit etiam *Innocen.* quod ex alio præsumitur contra clericum, quia cum pręlatus debeat segregare res suas, à rebus ecclesiæ, *12. quæstio. prima. capitulo fint.* multum contra eum præsumitur, si hoc facere omisit, & sæpe posset propter culpam eius deferri iuramentum ecclesię 42 *arg. 2. quæstio. 1. in primis*, maxime vbi manifesta, & lata deprehenditur culpa, refert, & sequitur *Zabarell. capitulo cum in officijs. de testam* hanc opinionem sequitur *Bal in authen. licentiam, C. de episcopis. & cler.* vbi dicit, aut bona non sunt distincta, nec communia, sed sunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde prouenerint, & tunc statmus pręsumptioni *d. authentica*, nam quicquid pręlatus reperitur possidere post prælaturam, si nō constat de titulo, vel possessione anteriori, vel antiquiori, præsumitur esse ecclesię possidere; Vnde de his prelatus testari non potest, nec aliquis alius administrator ecclesię, nec etiam rectores hospitalium, vt expresse apparet in corpore huius authenticę: quod est notatu dignū, vbi idem *Bal.* reddit rationem, quare sit, 43 quod vbi non apparet de tempore acquisitionis, pręsumatur pro ecclesia, & quod, vbi non apparet cuius contemplatione, pręsumatur itidem pro ecclesia, quia inquit secundum *Innocen.* primum contingit propter culpam prelati, quia debuit inuentarium facere, & res suas segregare à rebus ecclesię, & omnia agere cum consilio suorum clericorum. vnde si omittit hoc, multum contra eum pręsumitur, sicut contra tutorem, ergo esset fa-

Qum

ctum solemne inuentarium, posset discretio bonorum per ipsum probari *l. cum de lege ff. de probat* Secunda ratio est, quia ex quo prælatus reperitur in possessione, præsumitur possidere nomine ecclesię, quia ad officium suum pertinet acquirere ecclesia, & per hoc dicit idem *Innocent.* quod si ille, cui prælatus relinquit talem possessionem, etiã iure institutionis, eam occupat propria authoritate, quod ipse incidit in pœnam *in l. si quis in tantam* nec excusatur etiam obtentu testamenti; & est ratio, quia cum ciuilis possessio sit penes ecclesiam per *Abb. in cap. cum esses de testa. in repetit. vers. quinta principaliter.* dixi in quæstione, quæ actio competat ad spolia, neque hærea, neque testator potest eã interuertere, sequitur *Bart. in l. cum ipse. vers. quaero lex. C. de contrahen. emptio.* vbi firmat, quod res empt æ per prælatum, præsumuntur emptæ nomine ecclesiæ, si autem bona occupata, reuera pertinent ad occupantem tunc quia nemo erat ante in corporali 44 possessione, cõsiderata veritate licita est occupatio, & præuentio in possidendo, scilicet, quod omnis, qui recta via succedit in titulo institutionis, vel ab intestato habet hanc potestatem occupandi, quod 45 reuera pertinet ad se, & a nemine, est possessum, quod est valde notabile, sequitur *Alexand. in suo consilio 116. volumin septimo.* quod consilium fuit factum in præsenti materia, vbi examinando quæstionem *Ioan. Andr.* an si quis est vicarius in ecclesia præsumitur illud, quod habet acquisiuisse de bonis ecclesiæ, distinguit, aut est vicarius temporalis, qui forte habet certam portionem pro seruitio, quod præsumitur acquisitum de bonis ecclesiæ ac 46 quisitum per eum, quia talia non dicitur habere administrationem ecclesiæ. *capitulo constitutus. de filijs presbyterorum.* si autem esset vicarius non temporalis, sed perpetuus tunc dicit, quod ex qualitate vicariæ, & quantitate patrimonij, seu ex his, quæ ex prospera fortuna probatur eum acquisiuisse, bonus iudex iudicabit, an præsumatur eum acquisiuisse de bonis ecclesiæ, an non, & in totum, an in parte *arg. capitulo fi. de transac.* & eadem ratione idem dicendum est, nedum in vicario sed etiam rectore, & prælato, quid enim, si aliquis est rector ecclesiæ, ex qua modicum, vel nihil percipit, & habet officium lucrosum; vt quia forte est 47 doctor deputatus ad legendum cum salario, vel etiam ex industria aduocationis vel simili multa acquirit, certe non præsumetur tunc, quod quæsitum per eum sit de bonis ecclesię acquisitum, per eundem etiam *Alex. in cons. 101. eod. vol in princip.* quia dicit *Abb. d. c. xx vnus de pecul. cler.* in casu talis industriæ est idem præsumẽdum, quod, & quando habet patrimoniũ quia tunc non præsumitur pro ecclesia, cum sæpe longe maior fit industria, quam fit facultas patrimonij; quia non debet hæres onerari ad probandum, quod bona 48 fuerint acquisita ex industria personę, sed sufficit probare quod prælatus multa lucrabatur ex industria personę, & tunc idem præsumendum est, sicut in casu, quãdo habebat patrimonium; quia similium eadem debet esse ratio. *cap. cum dilecta de confir. vtil. vel inutil.* & per *Io. de l mod. d. cap. primo. de pecul. cler.* vbi ad dubium ibi propositum respondendo, dicit, quod si respectu eius, quod quis reperitur habere, industria non est parua, vt ponit exemplum ibi de quodam qui administrauerat negocia cuiusdam maximi domini, qui demum redijt ad ciuitatem cum centum millibus ducatorum, quod non præsumitur acquisisse ex administrationis, & cum industria fuerit parua, præsumitur acquisisse ex industria in Baratarijs, extorquendo ab hoc, & ab illo suffultus fauore domini, & hoc secundum opinionẽ *Petri*, quem ibidem *Imola* adducit: ipse verò dicit, quod si ille talis reddidit rationem sue administrationis, non præsumitur tunc ex bonis domini quæsiuisse, alias si non reddidit, videretur secus, & in materia dic, quod clericus regularis emens, acquirit ecclesię, sed clericus secularis emens nomine proprio acquirit sibi, & hæredibus suis, sed si emat de bonis ecclesię, debet ecclesiam conseruare indemnẽ, alias ecclesia in subsidium vendicat rem emptam, in quacunque causa cantat instrumentum, sed si emit nomine ecclesię, ac 49 quirit ecclesię dominium, & possessionẽ, in dubio autem præsumitur emisse nomine ecclesię, & ipso mortuo potest ecclesia capere possessionem rei propria auctoritate, nisi hærea prius sit ingressus eã, quo casu debet conueniri via ordinaria, non autem sibi possessio auferri de facto, sed si clericus relinquit hęredem nominatum, potest hęres propria auctoritate occupare impune; nec dicitur in mala fide versa 50 ri, nec ecclesiam voluisse spoliare, sed cautius erit, quòd hęres possessionem capiat saluo, & reseruato iure ecclesię; quia tunc nihil sibi potest impingi: ita *Bal. in l. cum* ip-

ipso secunda columna, versiculo tertio casu, C. de contrahend. emption. & clericus emens equum de bonis ecclesiæ, non est dominus equi, *desimatertia quæstione prima, res ecclesia 44. distinction. in principio, versiculo sacerdos*, & clericus emens fundum de pecunia ecclesię, si in instrumentum faciat poni nomen alterius, præsumitur facere in fraudem, *Bald. in l. mancipia, C. si quis alteri, vel sibi* post *Innocen. in capitulo cum in officijs de testamen. in glo. sua magna.* & dicit *Bald in cons. 298. vol. 1. incip. Christi nomine.* in hac materia, quod prælatus, aut celebrat contractum per sese, interdum per interpositam personam, interdum est dubium, si per se, & tunc, aut nomine ecclesiæ, & acquiritur ecclesiæ; quia siue moriatur, siue remoueatur, vel recedat, remanet acquisitũ fixum ecclesiæ; si nomine proprio, etiam tunc si sit prælatus, qui non possit habere proprium, vt quia monachus, vel canonicus regularis, & acquirit ecclesiæ; si vero sit, qui possit habere proprium, & tũc, si ex re ecclesię, acquirit ecclesiæ, si ex re patrimonij, acquirit sibi, & hæredibus; si dubitatur ex qua re, & tunc si est episcopus, & præsumitur quod ex rebus episcopatus, si tempore quo fuit factus Episcopus non habebat patrimonium, nisi probetur, quod ex alia causa acquisiuit; si autem dubitatur, ex quibus bonis, tunc agẽti incumbit probatio; quia in dubio possessor absoluitur, subdens, interdum Prælatus emit pro suis consanguineis, vel amicis, & tunc si de pecunia ecclesiæ, indubitanter est ecclesiæ, & præsumitur pecunia ecclesiæ, si ecclesia erat in possessione pecuniæ; quia in rebus, quæ vsu consumuntur, præsumitur ex possessione dominium, nam quia est facilis transitus per consumptionem, merito facilius præsumitur; si

51 prælatus mutuat pecuniam consanguineo res ex tali pecunia empta, non dicetur empta ecclesiæ, & dicit, quod ratio est; quia dominium pecunię transiuit in accipientem mutuum; quia hoc modo ecclesia haberet pecuniam, & rem, vt per *Bal. d. cons. 298.* sed si prælatus emit per interpositã personam, & eadem inquit *Bal. ibidem.* dicenda sunt, vt *ff. de autbor tut. l. pupillus. §. per interpositam C. quod met. caus. l. si per impressionem. C. de secundis nupt. l. hac edictali.* sed in dubio nõ præsumitur fraus sed ant donatio, aut mandatum, *l. qua dotis ff sol mat.* prætera videndum est, quomodo cantet instrumentum, nisi concipiens instrumẽtum aliud fateatur, vel per testes aliud probetur *l quarta. § si ab igno ro. ff. de manum.* nam quod non dicit instrumentum, nec nos dicere debemus, nisi contrariam probationem habeamus. *L. fideiussore magistratum §. primo de fideiussor.* & per eundem *cons. 299. dicto volumine.* Ibi & conclude quatuor casus; nam, aut quis administrat res ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit propria negocia tantum, & acquirit sibi, aut propria & ecclesiæ, & acquirit communiter, aut seorsum negociatur, quandoque sibi, quandoque ecclesiæ, & si constat quod de pecunia ecclesiæ, & ecclesiæ acquirit, sed si nõ constat, acquirit sibi; quia licite potuit per se negociari, hæc per *Bald. dicto loco*; sed hoc locum non habebit, si clericus fuit, qui negociatus fuit, quia post eius mortem, acquisita sunt applicata ecclesię per Bullam Pij Quarti, de qua in secunda quęstione istius laboris, & clericus est interdictum negociari, *toto titulo ne cleric. vel monac.* vndè merito in dubio acquirer ecclesię ex quo clerico est peccatum, & delictum negociari, idem *Bal. in addition.* ibidem quod administrator, qui à principio, & ex post facto est necessarius, vt prælatus acquirit ecclesiæ de pecunia ecclesię, velit, nolit, & acquirit directum dominium, si se nominet in instrumento, si nominat consanguineum, vel amicum, cui vult acquirere, si venditor hoc agit, vt nõ quæratur ecclesię, acquirit vtilem rei vendicationem, si hoc eligat ecclesia, quę potest de duobus vnum eligere, quod sibi placet, vel rem, vel precium, & magis interest ecclesię habere pecuniam, quam rem; tunc non videtur acceptare contractum; sed si magis rem videtur acceptare eo ipso, quod non contradicit; quia vbi de lucro agitur, facile quis consentit, sed vbi de damno dissentit, & alias, vt ibi per eundem *Bal.*

Et secundum *Innocent.* dicit idem *Alexand. dicto loco*, quod iudex in his discernendis & dijudicandis habet arbitrari ex coniecturis, inspecta qualitate, & quantitate redditũum ecclesiæ, & inspecta qualitate, & quantitate reddituum ecclesiæ, & inspecta qualitate industriæ, seu artificij, vel doctrinæ, ex quibus lucrari potuit, quantum præsumendum sit eum acquisiuisse ex bonis ecclesię, & quantum aliunde, per id, quod habetur *in capitulo sacerdotes, duodecima quæstione quarta.* in qua computatione iudex prius deducet de redditibus, & bonis ecclesię quantum expendere oportuit prælatum, vel clericum in victu

ctu,& vestitu: *Quia qui altari seruit, de altari viuere debet, auodecima quaestione prima, ex his. & cap. episcopus eadem cau. quaestione secunda, capitulo charitatem*, habetur per *Bal. in suo cons.313 volum.1*, ibi per subtilitatem igitur iudicis, ista sunt determinanda, & reddenda singula singulis &c. *Bartolom. Caepol. cons.51. incip. in Christi nomine* quod est consilium in materia nostra factum. Item debet deduci in dicta computatione illud, quod fuit expensum in expensis factis in alimentis pauperum, vel in hospitalitatem, vel in redemptionem captiuorum, aut alias pias causas, 12.*q* 2.*aurum*, & cessantibus istis coniecturis, praesumeretur in dubio pro ecclesia, pro qua iura praesumunt, nisi probetur clericum ante clericatum quid habuisse, vel aliunde interim sibi obuenisse, per *Bald. cons.80. colum.5. Roman. consil.159. Vero. cons.51. col. penult. Corn cons.314. lib.3. & cons.79. colum. prima. lib.4. Franc. in Rub. de testam. colu.3. lib.6. Alexand. cons.101. col.1 num.4. consil.116 colum.2. numero tertio. lib. septimo* per iura, & doctores quos allegat ibi idem *Alexand.* secundum quos, & maxime *Io. de Imol.* dicit, quod si rector ecclesiae reperitur mutuasse pecuniam nomine proprio, au post eius mortem presumetur acquisita de bonis ecclesiae, & dicit quod sic nisi probaretur quod talis erat persona, quae licite potuisset dictā pecuniam quaerere, puta ratione aduocationis, vel lecturae, vel similis exercitij; quia tunc praesumetur acquisita aliunde, potius quam de bonis ecclesiae, prout sonat actus gestus a Praelato, qui proprio nomine dictam pecuniam tanquam suam mutuauit, facit quaestio posita per *Abb. in cap. requisisti. de testam.* vtrum legatum factum episcopo, praesumatur factum contemplatione

52 ecclesiae, vbi dicit, quod in dubio est recurrendum ad coniecturas, vt si est factū à persona coniuncta, non praesumatur, quamuis dixerit relinquo hoc episcopo; idem si longam amicitiam simul habuissent; similiter si diceret relinquo Domino Titio, non expresso episcopo, & sic erit suum, & succedunt propinqui ab inte-

53 stato, *cap. quia nos. de testam.* si verò ab extraneo lege ur praesumitur factum, & legatum contemplatione ecclesiae, per *tex in l. annuum secundum vnum intellectum. ff. de annuis leg. & glo. sing. in capit. requisiiit.* vide *gloss. nota. in capitulo si tibi do de testament. lib. sexto*. Idem dicendum est, non solum de episcopo, sed de quocunque habente administrationem, seu praelationem in ecclesia, accipiendo administrationem pro dignitate, seu ministerio in ecclesia separato à congregatione, vt quia est vicarius temporalis alicuius ecclesiae, seu commendatarius, secundum *Abb. in capitulo secundo de iud.* praelatio-

54 nem verò intellige, quando habet administrationem perpetuam, & large accipiēdo, vt comprehendat etiam habentem ecclesiam curatam secundum *Innocent in dicto capitulo requisisti.* qui dicit, quod qui potest absoluere, dicitur habere administrationem, & extraneus in casu isto accipitur, qui non est ei coniunctus in quarto gradu consanguinitatis, vel affinitatis, vt est *tex. in authen. licentiam. C de Episc. & cler. glo. duodecima quaest.3 cap. pontifices.*

Si verò legatum sit factum clerico non ha-

55 benti administrationem in ecclesia, dicit idem *Abb. d. capitulo requisisti.* quod in dubio praesumetur factum intuitu personae, non ecclesiae, exemplum posset poni in canonicis; quia ipsi non habent administrationem in ecclesia, quod tamen intel-

56 lige si talis cui legatur sit persona, quae possit habere propria, secus si non possit habere; puta quia religiosus, quia tunc

57 praesumitur legatum factum intuitu monasterij, vel ecclesiae, facit *tex. in l. Deo no-*

58 *bis. C. de episcop. & cleric. cap. vnico,* 18 *q.* 1. & sic quando est factum intuitu ecclesiae, non poterit disponere, nisi sicut de rebus ecclesię, idem tenet *Bar. in l ciuibus ff de reb. dub* & secundum *Abb. in capitulo Raynutius. de testament.* legatum factum canonicis omnibus talis ecclesiae praesumitur ecclesiae contemplatione factum, etiam si per legantem exprimantur nomina cuiuslibet canonici, per *tex. in l. ciuibus. ff. de rebus dub.* vbi dicit *tex.* ciuibus ciuitatis legatum, vel fideicommissum datū, ciuitati relictum videtur, quod verum est secundum *glo.* nisi sit datum vti singulis; quia non acquiritur tunc ci-

59 uitati, sed ipsis ciuibus, *Bar. in d. l. Ciuibus. gloss in l titius. la secunda, §. ciuibus. ff. de leg. secundo,* licet *gloss. in l. non plures C. de sacrosan. eccles.* aliter dicat, sed intellige, & declara, vt per *Bart. supra allegato loco facit l. annua §. A titia. ff. de ann. leg.* quae do verò legatum factum filio familias, praesumatur factum intuitu, & contemplatione patris, vide per *Bar. in l. cum aliquis, C. de iure delib.* & per *Abb. in cap. Raynutius, extra de testam.* pro qua materia vide *Alex. d. consil.* 100. vbi tenet, quod prae-

præsumptio quę sit; quod aliquis acqui-
60 sierit de bonis ecclesiæ habeo locum, quando contentio est cum ecclesia, secus, quando contentio est cum alia persona, sicut quando contenditur inter virum, & vxorem, quia tunc præsumitur acquisisse
61 de bonis mariti, secus quando contenditur cum extraneo, per *Doct. Bal. in l. si vxorem. C. de condit. inser. in 3. col.* & per eundem *Alex. d. cons. in princ.*

Vide in hac materia *Lud. Rom. consil.* 159. vbi inter alia dicit, quod ad propositum pręsentis materię facit illud, quod dicitur officialem præsumi ex bonis reipub. quęsiuisse, quando tempore promotionis ad officium, non apparet cum aliquod habuisse patrimonium, vt in *gloss. singulari in l. facultas. C. de iure fisci, libro decimo*, de cuius veritate vide per *Guliel. de Cun. in l. præsentibus, ff. si cert. pet.* & per *Bald. in authen. licentiam, C. de episcopis, & clericis*, nec obstat *text. in l. si defunctus, C. arbitr. tutel.* vbi non præsumitur tutor acquisiuisse ex bonis pupilli, posito, quod tempore susceptionis tutelæ nihil haberet tutor in patrimonio, quia est diuersa ratio in tutore, & in clerico, quia tutori, si fuit laicus, licitum fuit negociari, vnde
62 esse potuit, quod quæsita, ex propria negociatione acquisierit, quod est magis præsumendum, quam præsumendum sit eum ex bonis pupilli quæsiuisse, clerico autem non licet aliquo modo negociari, *capitulo primo, extra ne cler. vel monac.* & ideo, vbi patrimonium, vel artificium non habet, præsumitur ex bonis ecclesiæ quęsiuisse, ne alias dicendo præsumamus criminem commisisse negociationis, & alias, vt ibi per *d. Lud. dicto consilio centesimo quinquagesimo nono*.

Et quicquid acquirunt clerici ratione officij, vel seruitij, vel pro missis dicendis, vel orationibus, aut similibus, sibi acquirunt, ac de eis possunt libere disponere, nec intelligitur acquisitum ratione ecclesiæ, vel illius contemplatione, sed intuitu personæ, quicquid dixerit *Iac. Butr. in authen. licentiam, C. de sac. sanctæ. eccles.* vbi dixit, quod rector ecclesiæ debet operari ecclesiæ, & pro ecclesia, quia recipit alimenta, *arg. l. quod in vxorem, C. de neg. gest. l. quod si nulla. ff. de relig. & sump. funer.* & per hoc velit, quod de quęsitis ex industria non possit disponere, tamen non mouetur bona ratione, quia clericus operari non debet ecclesię, & pro ecclesia, nisi circa diuinum offi-
63 cium, & conseruationem suorum iurium, & bonorum *l. qui sub prætextu, C. de sac. sanct. eccles.* & propter hoc alimenta percipit ab ecclesia, & non simpliciter, vt alimenta. sed vt fructus, & redditus sibi concessos, sed vide quæ dicit *Abb. in cap. cum esses. in repet. de testa.* vbi indistincte tenet, quod clericus de fructibus ecclesiæ habet habere tantum solummodo, quod sufficiat ad victum, & vestitum. Item non semper quis, ex eo quod alimentatur tenetur operare, vt probatur in *lege seio. in princi. & in lege menia. ff. de an. legat.* & sic concludit, quod de quæsitis ex opera sua, clericus potest disponere, sequuntur *Abb. Petr. de Anchar. & Ioan. de Imol. in*
64 *capitulo cum in officijs. de testam.* Quidam tamen dicunt, quod est secus in episcopo, qui de sua industria, & labore acquisitis, non potest disponere, nec in aliquos conferre, sed hanc opinionem non iudicat veram *Alex. in d. cons. 116. in fin. septimo vol.* per iura, quæ ibi adducit. quia illud, quod habetur in authen. licentiam præallegatam, non seruatur de iure canonico, & per alia ibi per eum adducta.

5. Fiet ergo in computatione acquisitorum deductio expensarum, victus primo, de fructibus beneficij, de quibus habet semper viuere sacerdos, vel clericus, per ea, quæ dicit *Fel. in cap. ad audientiam. de*
1 *prescriptionibus. 1. vol.* vbi dicit, quod Papa Vrbanus 5. dixit *Io. de Lignano*, qui respuebat fieri Cardinalis, quia nolebat bibere sanguinem martyrum. quod poterat viuere de redditibus ecclesiæ, etiam habens patrimonium. per *glo. Innoc. in cap. episcopis, de praben.* dicit etiam *Bal. in cons. 313. secundo volumin. incipien. præmittendum est.* quod si fructus reperiuntur consumpti, potius videntur consumpti de fructibus ecclesię, quam de patrimonio; quia de ecclesiasticis viuere debet, &c. *Quia qui altari seruit, de altari debet viuere. 12. quæst. 1. ex his: & ca. episcopus. & ca. caus. quæstione secunda. capitul. charitatem. capitulo. cum secundum. de prebend.* idem tenet *Ioan. Dil. de arte testand. titulo primo caus. tertia. in fin.* vbi dicit, quod in dubio censetur quis potius fructus ecclesiæ, quam proprios consumpsisse, & in verbo vi-
2 ctus, & clerici vestimenta compręhenduntur. *ff. de verb. signific. l. verbo victus. Ludouic. Rom. in consil.* 440. quod consilium est factum in materia spolij cuiusdam hospitalarij, *Innocent. in capitulo indecorum. extra de ætate, & qualitat.* vbi dicit, quod de fructibus, & rebus

ecclesiæ, clericus habet disponere in suas necessitates, & eorum, qui sibi inseruiunt; dicit *glo. in capitul. si. de pecul cler.* quod clericus de redditibus ecclesiæ, habet habere victum, & vestitum *glo. in ca pitul. si. de pigne. & capite l. quia nos. extra de testam.* pro hoc. 12 *quæstion.* 1. *duo. & cap. res ecclesia.* vbi *Io.* dicit, quod illud solum est clericorum de fructibus ecclesię, quod probabili ratione consumunt *ca. caus q.* 1. *capitul si. & q.* 5. *per totum.* facit: quia clericus fructuum, & redditiuum ecclesiæ est in bona valetudine vsufructuarius, per *tex. & glo. ibi in cap. si. de pecul.*
3 *cler* aliquando est vsuarius, quia ei vti licet fructibus, & redditibus ad vsũ quotidianum, & suum facit, quantum consumit *Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. Cardinalis Zabarella, & alij in d cap. si. vbi in 3. col.* dicit, exponat clericus fructus beneficij pro victu, & vestitu suo, plus, & minus, habita consideratione suę conditionis, & quicquid superest, debet erogari pauperibus, & pan... ost, idem de fructibus, quos consumeret clericus in victu, & vestitu, quos facit suos?

Et paulo inferius secundum *Io. Cal.* idem *Zabarel.* quod clericus, qui non inte-
4 rest diuinis, quotidianas distributiones non facit suas, etiam propter victum, & vestitum, siue probabilem consumptionem, vbi eum vide, dicit *Alex. cons.* 116. 2. *colum. vers. benefaciunt*, ponit, & disputat *Abb. in sua disputatione, quæ incipit. titius clericus*, quia dicit *tex in cap. cum secundum. extra de praben* quod clerici debent viuere de patrimonio Iesu Christi, cuius obsequio sunt
5 deputati, & facit quod colligitur, & notatur in eo *tex.* quod in tantum est verum, quod clericus habet viuere de fructibus beneficij, quod si episcopus ordinat clericum ad sacros ordines sine aliquo titulo, vel beneficio ei collato, tene-
6 tur, imo compellitur ei de necessarijs prouidere, quousque ei prouideatur de titulo, vel beneficio, vbi *Abb.* dicit, quod licitum est clerico secundum Apostolum, viuere de redditibus ecclesiæ, licet enim ipse Apostolus abstinuerit, quærendo sibi victum manibus, vt non daret locum
7 falsis apostolis, seu materiam exercendi quæstum, non tamen per hoc imposuit alijs, vt sic teneantur facere, imo expresse p... m sit, vt hic; & *Hyero.* ponderauit illud verbum viuere; quasi licitum sit, de beneficio percipere necessaria vitæ, vnde dicit, quod sacerdoti licitum est de altari viuere, non luxuriari, facit quod habetur in *tex. in clem prima. de iure patronat.* & quod dicit *Abb. in cap. de monachis. vers. in glo. prima.* Idem *Abb. in cap. postulasti. vers. nemo. de rescrip.* vbi dicit, quod habens patrimonium non suscipit indigne beneficium, dummodo bene expendat, &
8 hodie bona ecclesiarum, sunt deputata principaliter ad vsum ministrorum, vt in *cap. pastoralis. de his quæ fiunt à prala. & cap. si. 19. quæst.* 2. vbi indifferenter permittitur clericis, vt possint viuere de redditibus, & fructibus beneficij, ex quo ei deseruiunt, & licet habentes patrimoniũ, nihil possint petere ab ecclesia vniuersali, tamen ab ecclesijs particularibus,
9 qui deseruiunt licite possunt capere, vt ibi late per eum.

Per quę loca clare videtur constare, quod clericus de fructibus beneficij potest sumere sibi necessaria pro se, & suis, & ista necessitas arctatur ad victum, & vestitum tantum, vt. 12. q. 1. *episcopus. gloss. in cap. primo* 21. *quæst.* 1. quæ dicit, quod hoc obtinuit secundum tempora illorum iurium. 41 *dist. episcopus vilem.* hodie verò creuit decus ecclesiæ, auxitque Deus ecclesias, *de conse. dist.* 1. *vasa.* quia hodie
10 fine penuria, & commode viuere debent clerici de redditibus ecclesiæ. per *tex. in capitulo primo, de stat. regul. S. sane*, & ibi *gloss. in* 5 *fine penuria.* vbi dicit quod multa non possum facere commode, quæ facere possum, sine penuria optima *glo. in extrauag. suscepti. ne sed. vacan. in gloss. in totum*, quę dicit quod commode habent viuere clerici de fructibus ecclesiæ, & cõmode dicitur quod sit consideratis no-
11 bilitate, scientia, & dignitate *capit. cum adeo, de rescrip.* facit *tex. in capitul. postulasti.* ibi valeat commode substentari, vbi *Abb.* declarat verbum commode, & *tex. in cap. cum adeo. de rescrip.* ibi sufficientem, per quem *tex.* & ibi *gloss.* videtur, quod clericus debeat habere ecclesiam aut beneficium sibi suisque sufficiens, & sufficiens intelligit *glo.* ibi, quod sufficiat sibi, & suis 50. *dist. studeat. in fin.* & quod aduenientes possit recipere, & iura episcopalia persoluere *ea. sicut. de sup-*
12 *plen. neglig prælat. tex. capit. de monachis, extra de praben.* vbi dicit *glo. Bernardi*, nota quod clerici tenentur ad hospitalita-
13 tem. Item competenter quis debet beneficiari. ita quod possit commode sustentari, & iura episcopalia persoluere dicit *tex.* & ibi *glo. in capitul primo de institut.* vbi dicit, quod tot sunt ponendi, & instituendi

tuendi in monasterio, vel ecclesia quot possint in eo, aut in ea commode sustentari, & quod possint iura episcopalia, & hospitalitatis persolui, & notat *Abb. in capitulo de monachis*, quòd etiam clerici seculares tenentur ad hospitalitatem, & intellige secundum *Innoc.* ad solitam, iuxta vires facultatum, non enim tenetur omnes recipere, & postea mendicare, sed primo subueniendum est seruitoribus, in *capitulo bis, de ecclesi. edif.* Item reparanda est prius ecclesia, *capitulo pastoralis, de his qua fi. à prelat.* & ex alijs redditibus poterit teneri hospitalitas, & intellige, nisi esset tanta necessitas proximi, quod fame moreretur, tunc eidem est subueniendum, nam tunc ecclesia tenetur etiam vendere bona mobilia, & etiam vasa ecclesiæ, *duodecima quæstione secunda, aurum*, & hoc casu, etiam quoad laicos eleemosyna est in præcepto; & in assignanda portione victus huic clerico rectori, vel vicario inquit, *Abb.* & in tenēda hospitalitate, habebitur respectus ad 14 situm ecclesię, nam magis indiget quando est extra vias communes, item considerabitur consuetudo loci, & vbi religiosi omnia onera subirent, cessaret hęc provisio, in ecclesijs inferioribus; per quæ manifeste apparet, quod de beneficij fructibus & redditibus clericus debet tantū habere, quod commode viuere possit, nec sufficit, quod viuat fine penuria, quia multum interest viuere commode, & vi-15 uere fine penuria, quia sepe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis, sed non commode, quia dicit *gloss. in capitulo primo, §. sane in 5. absque penuria de stat. regul. in 6* quod canonicus Bononiensis non posset de centum florenis commode sustentari, & tamen de vigintiquinque sustentaretur absque penuria, sequitur *Dec in cons 555. num. 14. & Cardinalis in clem. prima. §. sane de iur patro.* vbi exponit illum *tex. in 5 satisfactione sufficienti, & congrua*, in victu, non de tali per quam non periret famæ *Fel. in capitulo postulasti. 3. colum. de re-16 scrip.* Quia hodie clerici non debent viuere ita strictę, sicut olim, & dos est assignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam olim, per *glo in capitulo episcopus 41. distinct.* & non debent hodie episcopi habere vitam, ita strictam in visitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus ecclesię, *capitulo vasa, de consec. distinct. prima*, per *Io. de Silua in tractat. de beneficio, prima parte, quast. 1. num. 227 & 228.* vbi vide pro eo etiam, 17 quod hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit, secundum qualitates, & conditiones illorum, nam in illa cōmoditate inquit *glo.* inspicitur consuetudo regionis, qualitas personę, vnde licet non possum commode sustentari, tamen possum sine penuria, quam *glo.* vide quæ docet actum in practica in modo articulandi.

Et in tali sustentatione, vel victu subministrando clericis, de redditibus ecclesiæ, 18 est habenda ratio nobilitatis personę. *41. dist. non cogantur.* item scientiæ *capitul. de multa. de praben.* item dignitatis. *ff. de varijs, & extraord. cog l. 1. §. in honorarijs, & l. sed & si quid. § primo, ff. de vsufr.* quia alijs cibis vescuntur nobiles, alijs viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, al. o pauperes. *Innocen. in capitul du-19 dum el 2. ad fi. de electio. glo in capitul. constitutus. in 5. impotentiam de appe Philip.* post alios in *ca de multa. in fi. de praben. 5. col. vers. sublimes*, & litteras *Sanct. Thom. in quilib. 6. art. 9. tex. in cap. de multa. in fi. da praben.* & dicit *Abb. in capit. cum adeo. de rescrip.* & si diceres quare in rebus Dei, habetur respectus ad istas qualitates extrinsecas, cum possit illud allegari, quod apud Deū nō est acceptio personarum respondetur, quod per has qualitates prouidetur bono vniuersali, 20 nam sine scientia mundus regi non potest. vnde ecclesia vniuersalis indiget viris litteratis, vt per *Io. Mon. in cap. super. eo. de hare. lib. sexto.* vbi dicit, quod eccle-21 sia indiget viris litteratis; non asinis ferratis, & dicit *Abb. in capit. de multa. de prab 3. colum. num 8.* quod si dispensatur cum sublimibus personis, seu litteratis, 22 habetur consideratio ad bonum publicum, quod per istos prouenit vniuersis, nam persona litterata prodest ecclesiæ vniuersali, & cum maximo labore insistit in exercitio scientię, merito debet recōpensari, vt ibi per eum facit *capitul. cum ex eo. de electio. lib. sexto. & in capitul. si de magi* facit *authen. habita. C. ne. fil. pro pat* & quatenus *glo.* dicit, quod debet suf-23 ficere sibi, & suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si est doctor, vel nobilis, vel habens dignitatē, ecclesiasticam, non debet esse solus, nec sine ministro, & dicit *Corsetus in repertorio in 5. beneficia.* quod redditibus beneficiorum debent esse sufficientes, nedum clerico, sed suis. & *d. capitul. studeat.*

deat.50.dist. & intellige (inquit) de suis: qui quasi necessario trahunt moram cum clerico, nam secundum qualitatem personæ, debet habere seruitores, non enim debet sibi coquinare, si sit doctor, vel nobilis, vel notabilis persona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit *glo. in capitulo extirpanda, de praben.* quod minus sufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non est nobilis, vel literatus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non est sublimis, vel litteratus, non debet haberi talis respectus, vt *not. in d. capit. de multa in fin.* 21. *quæst.* 1. *cap. primo.* & in summa, & *not. in capitulo cum adeo. de rescript. not. Abb. in capitulo. extirpãda. §. primo. de praben.* & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc secundum situm ecclesiæ, nam potest esse, quod ecclesia sit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato; ita quod non potest cum honestate, quin seruet hospitalitatẽ, secus autem si esset in ciuitate, vbi beneficium esset simplex, ita quod hospitalitas non seruatur, in summa conclude secundum eundem *Abb.* quod secundum qualitatem personæ, & secundum situm 24 ecclesiæ, iudicabitur sufficientia beneficij; dicit idem *glo. in capitulo primo.* 21 *quæstio.* 1. *in §. necessitatem. in fi.* vbi dicit quod hodie non datur victus clericis ad necessitatem tantum, sed commodius, quia hodie creuit decus ecclesiæ, & Deus auxit ecclesias, vt *de conse. dist. prima vasa.* & hæc omnia consideranda sunt secundum qualitatem personæ, & situm ecclesiæ, aliquid enim sufficit vni, quod non sufficit alteri *d. cap. non cogantur*, 41. *dist.* & minus sufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & consuetudo prouinciæ in hoc seruanda est. *dist. 4 erit & 29 dist. sciendum.* & dicit *glo. in capit. statuimus. de maior. & obed. in §.* potiorẽ, quod consideranda est nobilitas, siue scientia, vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, sequitur *Hostien. & Card. Zabarella in capit. de multa. praalleg. de praben.* vbi *Io. And.* & de qualitate huiusmodi scientiæ, & quæ, & qualis scientia 25 requiratur, vide late per *Innocen in cap. cum in cunctis, de electio.* quod scientia est requirenda secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem assumitur *cap. ecclesia vestra. el 2. de electio.* qui enim assumitur ad episcopatum debet habere scientiam noui, & veteris testamẽti, cum sit iudex animarum, & iuris, & cum ius

26 dicere debeat; presbytero, sufficit quod sciat canones pœnitentiales communes, de quibus 37. *dist.* quæ ipsis, cantor debet scire cantum, & sic de omnibus ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. *dist.* per *totum*; & ex potestate, & officio, quod habent exercere; istæ sunt qualitates scientiæ quę requiruntur in designatis ordinibus, sed in casu materiæ nostrę, intelligitur de quolibet literato, in qualibet facultate, & scientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.

Et ex fructibus ecclesiæ, in istis supputationibus faciendis, habent deduci sumptus, & expensę, quæ fiunt in illis recolligen-27 dis, & recondendis, vt vera fiat omnium computatio, nam fructus sunt illi, & esse intelliguntur, qui supersunt deductis expensis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conseruandorum. *l. si d. domino vel patre. ff. de* 28 *pet. hæred. § fructus. & l. plane in fi. eo. & l prima C. de fructibus, & litis expens.* vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iustis sumptibus deductis superest; nam nullus casus interuenire potest, qui hoc genus expensarum deductionis impedire possit. *l. fundus. ff famil. hercis. primo respon. l fructus. ff. sol. mat.* vndè dicit *tex. in d §. fructus.* fructus intelliguntur deductis expensis, quæ quærendorum colligendorum, & conseruandorum eorũ gratia fiunt, & non solum in bonę fidei possessoribus naturalis ratio expostulat, verum etiam in prædonibus.

Et in tantum videtur verum, quod clericus pręlatus, vel sacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus ecclesiæ. quod clericus habens patrimonium sufficiens sibi ad victum, potest cum bona conscientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, sibique, ac suis hæredibus pa-29 trimonium, ac fructus patrimoniales reseruare, tenet *Abb.* post *Innocen.* & alios in *cap. postulasti de rescrip.* dicit enim, & secundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur, quod clerici habẽtes propria, non debent participare de 30 rebus ecclesię, sed post modum, & tertio fuit statutum, vt nulla ecclesia ędificaretur sine dote pro ministris, & alijs necessarijs ecclesiæ, & clerici sine scandalo inceperunt possidere bona ecclesiæ, ad hoc 12. *q.* 1. *certe. & de consec. dist. prima. nemo.* 31 & secundum hęc tempora procedunt iura, quæ videntur velle, quod clerici possunt, & habent viuere de redditibus ecclesiæ,

ſiæ,nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona eccleſiarum, principaliter ſunt deputata ad vſum miniſtrorum. *cap. paſtoralis.de his,quæ fiunt à præl.*& vide bonum *tex.1 .q.2 cap.fin.* vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſit viuere de beneficijs,ex quo eis,& in eis deſeruiunt, conclude ergo dicit *Abb.*ibi,quòd ab eccleſia vniuerſali,clerici habẽtes patrimonium,nihil poſſunt petere,ſed ab eccleſijs particularibus,quibus ſeruiunt licite poſſunt capere, ex quo honeſte viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus diſponitur,quod habens beneficium, & patrimonium poſſunt libere teſtari de bonis patrimonialibus 12.*quæſt*.5. per *totum*, tenet *glo.in capit.illis.12.q.1.*quæ ibi allegat multas rationes, quare clericus habeat,& poſſit viuere de beneficijs, ac reſeruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui ſeruit; quia nemo debet

32 proprijs expenſis, & ſtipendijs militare &c.tenet*Innoc. in capit. ſtatutum. de reſcrip lib ſexto.*nec obſtat *tex.*in *c. paſt. 1. q.2.*quia ſecundum *Innoc.*loquitur,quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare theſaurizare de patrimonio, ſecus autem, ſi vult conſeruare patrimonium pro ſuis hęredibus. Item ſecundum *Hoſtien.*poteſt intelligi contrarium, quando non deſeruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loquuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium,& patrimonium,quædam verò,quod poteſt tenere patrimonium, ſed non debet viuere de redditibus beneficij, quędam verò iura ſimpliciter permittunt clerico viuere de bonis beneficij:pro cõcluſiua deciſione,eſt aduertendum, quod in primitiua eccleſia vnuſquiſque conuerſus ad fidem vendebat proprium patrimonium,& ponebat precium ante pedes Apoſtolorum demum ſtatutum fuit, vt bona non venderentur, ſed relinquerentur eccleſijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, ſubueniretur indigentibus. *cap. videntes. 12. quæſt.* 1. Item, & quieſcente illo magno feruore fidei, laici chriſtiani inceperunt poſſidere propria, clerici occulte poſſidebant,quapropter, vt euitaretur hipocryſis ſtatutum fuit, vt quiſque clericus poſſet poſſidere propria.*cap.certe* 12 *q.1.*vndè pro concordantia iurium eſt dicendum, quod iura, quæ dicunt clericos poſſidere non poſſe propria,loquuntur ſecundum tempus primitiuæ eccleſiæ,item,antequam clerici haberent beneficia ſeparata, non poterant viuere de redditibus eccleſiæ, ex quo habebant ſufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata ſolum pro indigentibus, & ſecundum hoc tempus procedunt iura,quę dicunt habentem patrimonium,non debere viuere de redditibus eccleſiæ; ſed cum hodie beneficia ſint prin-

33 cipaliter deputata pro clericis, *de conſec. diſt.prima nouo.* nec ſit horridum, quod clericus poſſideat propria bona, emanarunt alia iura nouiſſima,quæ volunt, vt clericus poſſit viuere de redditibus beneficij,ex quo ſeruit beneficio,vndè ponderat *tex.in cap.fin.1.quæſt.2.* vbi datur clerico ſtipendium,non propter indigentiam, ſed propter ſeruitium, non enim tenetur

34 de ſuo patrimonio militare; ſed inquit *Abb.*ſimpliciter concludo, quod hodie licite clericus ſecularis viuit de fructibus beneficij, & conſeruat patrimonium ſuis hæredibus,dummodo honeſte viuat, ſequitur *Cardinalis in cap.poſtulaſti,de reſcrip col.fin.*vbi *Felin.num.6 Socin conſ. 91.vol.3.Bal.conſil.313.ſecundo vol.incip. præmittendum. Caietan.ſecunda ſecundæ q.185.artic.7.reſp.ad 3.* & hanc eſſe communem opin.fatentur in *cap.Epiſcopus.de præben.Felin.& Barba.in col. penul. in cap.poſtulaſti.de reſcrip.*licet ab hac opinione recedunt, firmat *Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap.primo. extra de teſt.* vbi reſpondet ad obiecta,& tenet pro iſta opinione,pro quo vide *Innocen.& Doct. d.cap.epiſcopus.de præben. Innocen.in capit.quoniam.in fine prælat.vic.ſuas. Abb. in ſua diſputatione, quæ incip. titius clericus.quarto dubio.*idem *Abb.in cap.3. de pignor.tex.in cap.cum ſecundum. de præb.* qui aſſignat rationem,quia videlicet ille, qui eſt aſſumptus ad onus,emolumentum habere debet; & repelli non debet à mercede; quia clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti; cuius obſequio ſunt deputati,& dicitur ad Chorintios; *Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam;quis paſcit gregem,& de lacte gregis non manducat? S.Thom.quæſt c. de Simonia. verſ. quis militat.§ ad tertium* tenet *Io.Dil. in tractat de arte teſtan. tit. de his qui in hab. teſtam.facti.cautel.3. in fin. Corn. conſil. 88.colum.fin.vol.ſecundo. Ro.conſil.159. colum.fin.Alex.conſil.116. colu.2. num.3. lib. 7.*

Nec obſtat contrarium, quod opponi poſſet de *tex.in cap.clericos.1.q.2.*vbi probatur,quod clerici qui habent aliunde vndè

vi-

viuant,nihil debent ab ecclesia accipere; imo si accipiunt,tanquam accipientes de rebus, quæ sunt pauperum, sacril egium committant,per *tex.in cap.seq.* vbi, quod illi; quibus sua sufficiunt,non debent ecclesiæ alimentis sustineri,quia potest re- sponderi,vt diximus supra, quis loquuntur illa iura,secundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti,viuere de ecclesię redditibus,vel intellige scilicet quando accipiunt, & in malos vsus conuertunt,ac male dispensat vt per *glo.d.cap.clericos.*qui varios dat ad *tex.*intellectus,& in *d.cap.seq.in ver privilegium.*secundum quos intellectus *tex.* intelligendo cessat omnis repugnantia, quis potest intelligi, vt si potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum; quis nemo suis stipendijs militare cogitur,vide *Didac.Conarruuias d.loco.*qui ad obiecta hæc respondet,& reconciliat. Et Clerici diuites licite ab ecclesia sua sti-

35 pendia accipiunt, *Archid. in cap. clerici. q.2.*facit quod habetur in *glo.in cap. decima.16.q.1 in ver. tributa;* vbi dicit quod decimæ soluuntur clericis, siue sint diuites,siue sint pauperes; quia non soluun-

36 tur ecclesiæ intuitu personarum, facit quod dicit idem *Archid.in cap.sicut. ead. caus. & quæst.* vbi habetur, quod diuites non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, nisi corporaliter inseruiant ecclesiæ. Ex quibus satis latè deductis,credo,quod satis constet quæ, & quomodo acquisita per clericum,vel prælatum præsumantur,vel præsumi possint,& quod in coniecturatione faciends per iudicem circa talem præsumptionem, habet haberi ratio expensarum victus clerici, qui habet viuere de beneficij,iuxta statum,qualitatem,& conditionem suam, ita, & taliter,quod potest viuere de ecclesia,& sui præseruare patrimonium,nec contraria, primo,& secundo loco in principio supra adducta; obstant,quia ex distinctinnibus suprafactis,& declarando, & intelligendo,vt supra apparet,quod inter se non repugnant, imo se ad inuicem compatiuntur; nam quod dicitur, quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victum necessaria,& quod de fructibus ecclesiæ,& beneficij habent fieri quatuor partes,procedit & intelligitur secundum iura antiqua,quæ semper stare, & manere intelliguntur, nisi vbi alia constitutione,vsu,vel consuetudine, quæ attendi debent per *Abb.cap primo de eccl. adifican.vel reparan.*esse correcta,& mutata reperiantur. *l.conficiuntur. C.de codicill.* Quod vero clericus in bonis beneficij sit aliquando vsufructuarius,aliquando verò vsuarius,id intellige in casibus, in quibus iura adducta loquuntur, pro quo vide *Bal.in l.omnis.C.de episcop.& cler.*vbi dicit secundum *Iac. Butrig.* vtrum clerici qui percipiunt fructus beneficiorum suorum,dicantur vsuarij, vel vsufructuarij,nā si dicis, quod debeant habere solum id, quod est eis necesse, sunt vsuarij; si verò quod habeant totum, & distribuant residuum,sunt vsufructuarij; secundum *Iac.* ego (inquit) dicerem per hanc legem, quod tenent medium inter vsuarium, & vsufructuarium;nam in percipiendo sunt vsufructuarij,sed in disponendo,& distribuendo rediguntur ad instar vsuarij secundum *Iac.*per hunc *tex.*sed vide nonne opinio *Abb.in cap.fin.de pecul. cler. in capit. cum esses.in repet.de testam.* & alijs locis tenentis,quod clericus in fructibus ecclesiæ habeat tantum victum,& vestitum,& quod de illis tantum suum facit, quantum consumit,sit magis *canon.sanctio,*& veritati amica; ad cætera contraria primo loco deducta non accidit respondere, quia non obstant,intelligendo ea in casibus,in quibus loquuntur,secundo vero loco deducta,intellige pariter ea in suis casibus, in quibus loquuntur,& in terminis,& vide bis illa non esse repugnantia,sed sese ad inuicem cum distinctionibus supra factis compati,& concordare,vndè ex istis pro nunc erit expeditum, quod circa hanc quæstionem dicere,& deducere volumus &c.

SVMMARIVM.

1 *Succedens in bonis tenetur ad debita.*
2 *Prælatus tenetur soluere omnia debita sui prædecessoris si non fecit inuentariū si fecit tenetur pro viribus hæreditatis secundum aliquos.*
3 *Hæreditas delata ecclesiæ intelligitur in quantum non sit onerosa.*
4 *Debita contracta pro sustentatione prælati debent solui.*
5 *Item debita facta causa ecclesiæ.*
6 *Prælatus potest pro sua sustentatione pignorare rem ecclesiæ; quam successor tenetur reluere.*
7 *Licet fructus ecclesiæ non possunt obligari per clericum, possunt tamen obligari per iudicem.*
8 *Iudicium redditur inuitum.*
9 *Miles seculi, & miles cælestis æquiparantur.*

De debitis clerici, vel prælati soluendis, ex fructibus ecclesiæ, & spolijs.

QVAESTIO X.

OBitu Clerici, vel prælati occurrente, insurgunt creditores, qui diuersimode credita prætendentes, varijs prætensionibus hæreditatem, bona defuncti, ac totū spolium inuoluere, ac absumere tentant, & quia de huiusmodi debitis, video aliqua, quæ debent solui ab hærede defuncti alia à success. re, & ecclesia, vnde nō omnia de spolio à Camera, quæ in locum est suffecta successoris, vel ecclesiæ (diximus supra in prima quæstione) duxi quod sit ad propositum pro discernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant solui de spolijs per Camerā, quod sit facienda de hoc quæstio, vt super hoc discusso, & veritate perspecta sciant creditores super quibus agere, & quæ debita possint sine calūnia petere, & ad quæ illis camera, quæ succedit in spolio teneatur, vel sit obligata.

Et per contraria procedendo, quomodo magis elucescit veritas, iuxta *tex. in l. munerum. §. mixta. ff de muner. & honor.* & per contraria, & oppositiones procedere hoc vnum illustrauit ingenium *Bartoli;* quia veritas disputatione discussa magis splendescit, *Ludou. Gom. secunda q. prohemij. in reg. Cancell.* videtur, quod super bonis spolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio curiæ, contra quem experiātur creditores lite pendente, saltem sede vacante, & donec venerit futurus pastor, sicut dicitur in simili de iacenti hæreditati. *l. prima, secunda, & tertia,* cum ibi not. *per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan.* nam & sede vacante debet deputari, æconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura ecclesiæ, *cap 1. & 2.* cum ibi not. *ne sede vacan. cap primo de rebus ecclesiæ nō alienan. lib. 6.* per *glo. cap iudicatum. 89. dist. Innocen. cap. primo vt eccles. benef. sine dimi. confer.* & pendente causa inuentarij discussionis, & declarationis datur curator bonis, seu hæreditati, contra quē quis potest experiri, ne iura sua confundantur, per *Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib.* habetur in *decision. Delphin. q. 3.* vbi dicitur, quòd de stilo Curiæ Del-

Delfinalis, ex quo bona spolij sunt redacta sub sequestro, fiscus substinet vicem æconomi, seu curatoris, contra quem experiuntur creditores, & tradunt eorum summarias petitiones, & petunt se allocari in eorum gradu secundum antiquitatē temporum, & potioritatem hypothecarũ, & istud etiam facit inquit decisio illa, pro causa bonorum spolij dicti *Domini Ioannis Lespinas episcopi Valen. &c.*

Sed hodie non deputatur æconomus, vel curator; quia videtur, quod camera, quæ hodie succedit in spolijs, teneatur ad soluendum omnia debita defuncti, ex quo succedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius vniuersum aequisitorum per clericũ, vel prælatum, per ea, quæ diximus supra in quæstione quid sint spolia

1 &c. quia succedendo, efficitur quasi hæres mortui, vnde succedendo in bonis, & adeundo hæreditatem, videtur quod teneatur ad persoluenda debita hæreditatis vel defuncti. *l. prima. & ibi Bar. C. si cert. pet. not. in l. pro hæreditarijs C. de hær. act. l. in controuersia. C. de transac. glo. in l. si cum dotem §. penu. ff. sol. matrim. Bal. in l. quemadmodum. de inofficio. testam. not. in l. si curatoris. C. de iur. delib. Spec in tit. de actio. seu petit. §. ij. vers. sed quando.* & est in materia factus, *optimus tex. in cap. 1. de solut.* vbi dicitur, quod sicut filius tenetur soluere debita patris, ita prælatus tenetur soluere debita per suum prædecessorem contracta, vbi dicit *Hostien.* quod sicut filius, & hæres succedit in vniuersum ius defuncti. *l. hæreditas. de reg. iur.* sic, & præ-

2 latus succedit prælato, & ideò sicut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui succedit; ita & successor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur in quantum prælatus, & sic est bona similitudo, vbi *glo dicit*, esse intelligendũ, quod sit obligatus ad omnia debita, si nõ fecerit inuentarium, sed si fecerit quod teneatur solum in tantum, in quantum se vires hæreditatis extendunt. *l. scimus C. de iure delib.* facit quod habetur in *decisio Delfinat.* 95 & 105. vbi dicitur, quod non tenetur soluere successor in beneficio, nisi in quantum se vires spolij extendunt, etiam si non fecerit inuentarium, id quod procedit, si debita sint ex contractu, vel quasi contractu; quia si debita ex delicto procedant, vel quasi, non tenetur successor, nisi quatenus peruenerit ad illum, vel nisi fuerit cum defuncto lis contestata, subdens, quamuis secundum *Alan.* per canones videtur, quod hæres tenetur ex delicto defuncti, per iura, quæ allegat, vbi *Abb. in si dicit*, quod ecclesia hæres instituta non tenetur vltra vires hæreditarias licet non fecerit Inuentarium secundum

3 *Bal. l. fi. C. de iur. deliber. & Bar. in l. prima C. de sac. sanct. eccle. contra glos. in capit. primo de testam.* quia hæreditas delata ecclesiæ, intelligitur delata in quantum non sit onerosa, ne indirecte alienentur bona ecclesiæ, vt ibi, & per *Abb. in consil.* 102. *primo vol.*

Et ibidem *Abbas* notat, quod prælatus pro se substentando, potest contrahere debita, & ad illa soluenda tenetur successor, quia pro necessitate ecclesiæ contraxisse videtur, ex quo ecclesia illum tenetur ali-

4 mentare; quia vt per eundem in *capit. secundo de solut.* prælatus potest obligare ecclesiam pro sua substentatione, & ita (inquit) ego pluries in facto respondi in istis rectoribus ecclesiarum, qui in infirmitate, de qua decedunt multa contrahũt debita; quia successor tenetur illa soluere.

Item tenetur successor ad soluendum debita

5 defuncti, si pecunia, vel debitum sit contractum per eum ex causa necessitatis ecclesiæ, vt per *Hostien. d. capit. primo. de solutio.* & per *Innocen. ibidem* dicitur, quod tenetur successor, si debitum contractum sit versum in vtilitatem ecclesiæ.

Faciunt adducta per *Abb. in cap. ex præsentium de pign.* vbi dicit, quod ex quo sacerdos debet viuere de redditibus ecclesiæ, *cap. cum secundum apostolum. de preben.* & per *Innocen. in capit. episcopus. eo.* vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, licet debeat viuere de illo; tamen cum bona conscientia potest viuere de redditibus ecclesiç tamen sacerdos, vel prælatus potest pro sua substentatione,

6 & pro sua necessitate pignorare rem ecclesiæ, & debitum pignorationis soluet successor, & pignus redimet ipse, non hæres defuncti, subdens ibidem, & ex hoc potest notari singulariter, quod si beneficiatus tempore infirmitatis suæ contraxit multa debita pro sua necessitate corporali, tenetur successor illa soluere; & paulo post ibidem in *uers. 2. casu.* quod si ecclesia sit potens, & sacerdos non habeat vndè se substentet, & contrahat debita sub spe soluendi illa de fructibus percipiendis sed morte præuentus non potest hoc facere, tunc est çquum, quod teneatur successor, & ita procedit dictum *Io. Andrea ibidem.* dicentis, quod licet beneficiatus habeat patrimonium, tamen soluere de-

bita

bita contracta pro sua substentatione, incumbat ecclesiæ, & non hæredi.

Facit *tex. in cap. peruenit de fideiussor.* vbi mandatur debita solui de redditibus clericorum, & redditus ipsos pro solutione debitorum, ac resarcimento damnorum assignari, vbi notat. *glo.* quod pro debitis possunt clericis interdici quotidiana stipendia in causam iudicati, licet speciali
7 conuentione non possint obligari, per iura, quæ allegat in *ver. redditibus.* vbi dicit *Hostien.* quod clerici soluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt suos, idem dicit *Abb.* secundum eum in *cap. cum esset. de testa. vers. 4. principaliter.*

Imo dicit dominus *Anto. in cap. peruenit. de fideiussor.* quod hoc procedit indistincte in quibuslibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro se, & non intuitu ecclesiæ, satisfacere de redditibus beneficiorum, nec per hoc præiudicat ecclesiæ, quia per se viuendo poterit satisfacere, etiam si sit prælatus regularis, habens redditus distinctos, habet enim liberam administrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio saperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui sibi crederent, & essent, vt iudei inter christianos, vt per *Abb. d. cap. cum esset. vers. quarto quaero.*

Facit, quod dicit *Specul. in tit. de sent. excom. §. sequitur. vers. quid si debitor*, quod aut clericus non habet alia bona vnde possit soluere debita, & eo casu possunt assignari redditus ecclesie, aut habet alia bona, & tunc secus.

Idem tenet *Barba. in additio. ad Abb. in capitul. olim nobis. de restit. spolia.* vbi dicit, quod de fructibus episcopatus pro debito personali possunt capi redditus.

Secundo inquit hoc est verum, quia id dicit *glo. formalis in lege stipendia C. de exequut. rei iudic.* quæ dicit idem in præbendis clericorum; facit, quod dicit *Ioan. de Imola in capitulo fin. de pecul. cleric. in finalibus verbis*, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia causa, quam causa donationis, poterunt capi fructus beneficij in causa iudicati, etiam si sit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur esse alienatio necessaria, cũ fiat iudicium, quod redditur & reddi solet in inuitum *l. inter stipulant. §. 1. ff. de verb. obl.* & per eundem in *capitulo peruenit. ex. de fideiussor.* tertio hoc inquit decidit ratio, quia miles seculi, & miles cælestis æquiparantur *glo. in lege. miles ff. de re iud. & in lege miles C. locat.* sed miles seculi tenetur pro debito de stipendijs suis in subsidium, ita & clericus debet teneri in subsidium tantum, idest quando non habet alias, vnde solutis idem tenet *dominus Pet. in capitulo peruenit. de fideiussor.* secundum *Ioan. de Imola ibidem colum. antepen.* ibi, si autem haberet alia bona &c.

Facit *decisio Rotæ cum Camera apostolica deci. 855. in antiquis in prima parte.* ibi aliud esset prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc, cum fructuario comparetur, fructus, & prouentus beneficij facit suos, & ideo cum persona sua sit ad huiusmodi debita obligata, nimirum, si etiam de fructibus suorum beneficiorum, quos facit suos satisfacere tenetur.

Item, quod dicit in vltima parte, aut loquimur de clerico non habente administrationem, & tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus non habens administrationem, omnes illos prouentus perceptos in vita, adeo facit suos, quod potest testari de illis, facit quod bene potest fieri alienatio de rebus ecclesiæ pro satisfactione creditorum per ea. quæ tradit *Socin. consilio*
10 *decimo quinto primo volum. num. decimo quarto col. 5.*

Facit pro hac opinione illud quod habetur in *glo. in capit. duo sunt genera. 12. quæst. 1.* quæ dicit, quod clerici sunt domini fructuum perceptorum, & late adducta per *Cardinalem Zabarella*, & alios in *capitul. si de pecul. cler.* quod clericus habet omnimodam fructuum dispensationem, & administrationem. item quod habetur, & legitur in *capitul cæterum ex. de donatio.* vbi clericus potest ex permissione canonum donare. Item, quod habetur in *capitul. relatum el 2. de testa* cum similibus, vbi clericus potest erogare in piam causam de fructibus, & rebus ecclesię, ac sua debita illis, qui sibi seruierunt soluere, facit quia stante consuetudine quod clerici faciunt fructus suos, videntur de illis licite posse soluere sua debita, *additio ad capell. Tolosan. quæst. 303.* dummodo ecclesia non patiatur, est bulla Iulij tertij quod successor de fructibus inexactis soluat legata, & debita.

Subdit. & *Hostien. d. capitulo peruenit.* si canonicus fideiubeat, de pr ębenda sua satisfiet, si verò sit rector ecclesię fideiussor, de reddit. bus ecclesię creditoribus non soluetur in ecclesię læsionem, idest non soluetur de illis fructibus, qui sunt conuertendi in vtilitatem ecclesiæ, vt per *Abb.* ibi, & paulo post ibidem *Hostien.* & sic habes hic, quod clericis, ob solutionē debitorum per eos contractorum possunt interdici redditus ecclesiastici, & capi in causam iudicati.

Idem tenet *Specul. in tit. de sent. excom. §. sequitur vers. quid si debitor.* vbi dicit, hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, & not. *Abb. dicto capit. peruenit.* quod pro debitis pro vtilitate ecclesiæ contractis, possunt bene obligari per clericum redditus futuri beneficio-

11 rum, ibi not. *glo.* quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod intellige, nisi contraheret pro vtilitate ecclesiæ *arg. capit. nulli de rebus ecclesiæ non alien.*

Item dicit quod *Collectaneus* refert in *cap. Odoardus. de solutio.* se vidisse seruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cedentes fructus suorum beneficiorum creditoribus in solutionem, & satisfactionem suorum debitorum, quia communis opinio inualuit in-

12 quit *Abb.* quod hodie clerici appropriāt sibi omnes fructus beneficiorum, & disponunt de illis ad libitum, vnde visum fuit curiæ, quod sit melius, vt clerici dent fructus suorum beneficiorum suis creditoribus, quam, vt disperdant illos in aliam causam.

Item, si clericus litigando condemnetur in expensas, soluet debitum dictarum expensarum de redditibus beneficij, per ea, quę dicit *Abb. in capit. reprehensibilis. in additio. vers. sed circa.* ibi. dicunt enim hoc casu, & principaliter *Hostien.* quod condemnatus satisfaciet de redditibus beneficij, dummodo ecclesia enormiter nō lædatur, nec debet secundum eum haberi ratio confusionis, & inopiæ ipsius delinquentis, quasi velit dicere, quod non dimittetur sibi, vnde viuat, sed simpliciter debet satis fieri, dicens ibi, quod tales expensas clericus satisfaciet, de illis fructibus, & redditibus beneficij, quos clericus facit suos, secus, de illis, quos non facit suos, secundum opinionem *Hostien.*

Item fac. quia *d. Anto. in capit. olim nobis de rest. spolia.* vt refert *Abb.* ibi tenet ex illo *tex.* quod pr ęlatus pro debito personali, potest satisfacere, & soluere debitum de fructibus ecclesiæ, patet in *capitul peruenit. de fideiuss.* & possunt fructus capi in causam indicati.

Item facit optimus *tex. in capit. præsenti de off. ordin. in 6.* vbi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent ecclesiæ, & successori reseruari, sed in primis debent solui debita, facit in materia quia clericus debet soluere de suo debita, in quibus ecclesiæ tenetur ipse, quia potens alias disponere de rebus, ac fructibus ecclesiæ, hoc non potest in casibus, quando tenetur ecclesię, nisi prius illo debito soluto, quia omne damnum, quod facit clericus ecclesiæ, ipse, & eius hæres

13 soluere, & compensare, tenetur. 12. *quæstion. 2. episcopus, & capitul. qui filios,* & hoc si dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per *Innocen. in cap. cum in officijs. de testa.* quamuis ipsum etiam de culpa leui teneri sit *text. apertus, C. arbit. tutel l. quidquid.* facit *glo. in cap. ea quæ de off. ordin.* tamen eadem *glosa* dicit quod non tenetur de negligentia, nisi crassa, idest lata, quæ tamen negligentia est culpa, & culpæ assimilatur.

Vnde videtur quod tenetur de leui culpa si delinquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia; secundo

14 loco tenetur soluere debitum ecclesię, & recompensationem facere, si de rebus ecclesiæ alicui gratiam facie per *Innoc. præallegato loco in finalibus verbis* ibi.

Item si, prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam si prelatus de bonis ecclesię alicui gratiam fecit, *l. cum ostendimus ff. de her. instit. & c. col. 2. & vltima* tertio tenetur resarcire, & soluere damnum clericus, quod fuit per eum causatum ex mala administratione, sed defunente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam ecclesiam indemnem, not. *glo. 16. q. 3 placuit. & l. 2.* qui dicit, quod si rector ob negligētiam suam, passua est rem ecclesiæ præscribi tenetur de proprio patrimonio satisfacere ecclesię, per *Abb. in cap. ex præsentiū de pignor ver. nota. 3.* ibi nam per istum *tex.* dico, quod hæres suus, potest compelli satisfaciendum, idē die vbi potuit acquirere ecclesiæ aliquid, & neglexit, vide *text. bonum cum glo. duodecima quæstione quarta capitul. quicumque* ad instar tutoris, qui in hoc tenetur, *leg. quicquid. C. arbitrium tutel.*

Quarto, si redditus ecclesiasticos conuertit in

in alios vsus 12.q.4. *cap.primo*. per illum *tex*. videtur teneri ad resarciendum, & recompensandum, vbi pulchre *gloss. versiculo in casibus*, quibus dicitur quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenetur ecclesię satisfacere debitum, antequam aliud disponat, quia parius sunt, soluenda debita, quam beneficia pręstanda, sicut homo magis tenetur satisfacere debitori, cæteris paribus, quam amicis benefacere, sequitur *Syluester in ver. clericus quarto. n.4. ver. clericus autem*, & bene debent prius ipsius ecclesiæ solui debita, quia agris eius sitientibus, alij rigandi non sunt, *l. profes. C. de seruit glo. in cap. præsenti de off. ordin. in 6.* facit, quod habetur per *Abb. in cap. quod quibusdam de fideiussor.* vbi dicit debitum mutui, siue receptum à pręlato, & capitulo, siue à solo prælato, potest solui bene de fructibus ecclesiæ, administrationem, & si fit factum soli prælato, si petitur solutio in vita illius, non habet probari versum in vtilitatem, quia potest de fructibus satisfacere, quia habet liberam administrationem fructuum, & omnia administrat excepta alienatione immobilium, *capitulo is cui de elect. in 6. & capitul. cum nobis extra de electio*.

Merito per supradicta, videtur dicendum, quod sua debita clericus ipse in vita, & post mortem Camera succedens in eius spolijs, possit imo teneatur soluere; & satisfacere.

Sed incontrarium faciunt multa; per quæ videtur, quod de fructibus, ac redditibus ecclesiæ non debent solui debita clerici, vel prælati, vt per *Archi. in c. statutum in 6. quo de rescrip.* dicit, & tenet indistincte, quod siue clericus habeat administrationem, siue non, quod non potest de fructibus sui beneficij satisfacere suis creditoribus, quia ipse de dictis fructibus non habet aliud, quam purum vsum; quia id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ponit *Io. And. capit. præsenti de offic. ordin. in 6.* & de illis habet tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apostoli sancti, *victu tantum, & tegumento his contenti sumus, capitul. episcopus. 10. quæstio. 2.* vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei, participare eum etiam oportet quæ necessaria sunt, subdēs *text.* quod si episcopus res ecclesiæ in suam propriam voluntatem vsurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuscumque propinquis potestatem dederit, vt per eos ledantur res ecclesiæ, episcopus fit concilio obnoxius, & si episcopus presbyter, aut diaconus cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet, eos corripi secundum quod fuit à Sancto Concilio ordinatum &c.

Facit, quia redditus ecclesiastici, vel res ecclesiæ, non sunt episcoporum, seu prælatorum, aut clericorum propriæ, sed communes *capit. expedit. in principio 12.q.1.* quia per episcopos debent dispensari cōmuniter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde si redditus ecclesiastici sunt instituti ad communem vsum, communem vitam degentium, & ad vtilitatem ecclesiæ, non possunt, nec debent in alium vsum particularem, & proprium, & in solutionem debitorum clerici conuerti, quia est sine ratione, vt quod communi vtilitati datum esse dignoscitur, vsibus 16 cuiuslibet personæ particularis applicetur; *de preben. ca. ratio.* & inquit *Abb. in cap. cum esses. de testa. in repet. vers. quarto principaliter quæro*. quod si clericus de redditibus ecclesię posset soluere sua debita, sequeretur unum, quod esset iniquum, quod ecclesia, siue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici, contra illud, quod habetur in *cap. venerabilis. de exceptio.* nam alteri per alterum iniqua 17 conditio afferri non debet, quia fructus ecclesiæ, qui supersunt deductis necessarijs pro victu clerici, vel prælati, non sunt clericorum, sed esurientium, vt habetur in *cap. sicut. 47. dist.* Et per eundem *Abb. in cap. peruenit. de fideiussor.* ibi, & credo firmiter, quod de rigore iuris inspecto statu beneficiorum, & depuratione, non habet aliquo modo de redditibus beneficij satisfieri creditoribus, quia de redditibus ecclesiasticis, id solum, est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo (inquit) non debent accipi fructus; qui sunt conuertendi in causam piam, pro vtilitate clerici, quia si isto modo clericus subtrahet fructus, & bona ecclesiæ, dicitur homicida; quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis essent alendi, vel sustentandi, Facit quia *Bal. in cons. 71. libr. prima*.

primo, consuluit per multa, quæ ibi adducit, quòd episcopus qui ante adeptum episcopatum iurauerat se soluturum sua debita creditoribus, si & quando deuenisset ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur soluere de fructibus episcopatus postea adeptis, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eũ, refert, & sequitur *Barbat. in addition. ad Abb. in capit. olim nobis. de restitut. spoliato*

Facit quod habetur in *tex. in cap. præsenti. de offic. ordin. in 6.* vbi dicitur, quod bona per clericum defunctum relicta, debent ecclesiæ, vel successori reseruari solutis debitis, vbi *glo.* intelligit, debita ecclesiæ, idest quod illa debita solum debeat solui, quibus est obligata ecclesia, vndè non debita clerici, vel solum respectu clerici contracta.

Facit quod habetur in *cap. de multa. de præben.* quod ille qui duo incompatibilia beneficia obtinuerit, cogitur restituere de prouentibus suis, non de prouentibus ecclesiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi *glo.* inquit, bene dicit de suis; quia de rebus ecclesiæ, vel alijs obstaret regula delictum personale, &c. sic debita clerici debent solui de bonis clerici, & non de bonis ecclesiæ.

Faciunt latè disputata, & adducta per *Abb. in cap. reprehensibilis. de appellatio. in additio.* vbi si clericus litigans in causa propria, condemnatur in expensis, pro dictis expensis, non potest, nec debet fieri exequutio, nisi in bonis patrimonialibus, & suis, non ecclesiæ, non etiam in illa parte reddituum ecclesiæ, quæ debet conuerti in vtilitatem. & beneficium personæ clerici, puta in sui sustentationem; imo id quod plus videtur idem dicit, si litigauit nomine ecclesię, quod habet soluere expensas in quibus erit condemnatus de suo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuste litem mouerit; quia expensas litis, in quibus condemnatus existit nomine ecclesiæ, non deberet soluere de suo, sed de bonis illius ecclesiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc casu clerici condemnantur in expensis, in causa propria, aut in causa quam agitarent nomine ecclesiæ, primo casu indubie condemnatio expensarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus si habet, si vero non habet patrimonialia bona, sed beneficia, tunc non potest fieri exequutio respectu eorum reddituum, etiam in illa parte reddituum nomine ecclesiæ, pro ecclesia, quæ debet in vtilitatem ecclesiæ conuerti, per regulam delictum personę, *de reg. iuris in sexto.* sed respectu illorum reddituum, qui debent conuerti in vtilitatem personę clericorum, est dubium, & credo (inquit) quod ad tales red-

18 ditus non debent manus extendi, & est ratio; quia ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorem, nec nisi alimenta, vel sustentationem clerico præbet, vndè non tenentur eius condemnationes soluere; quia si clericus non venit alendus, non tenetur ecclesia in aliquo contribuere; quia ecclesia vult teneri, & esse obligata in alimoniam clericorum, & in causam sustentationis, & alimonię eorum, non in aliam causam, debet enim clericus participare de bonis ecclesiæ, quatenus indiget, ad necessitatem sui victus, & non aliter, *capitulo episcopus, duodecima quæstione secunda. & duodecima quæstione prima, § final. & capitulo sequenti*, aut clericus litigauit nomine ecclesiæ, & tunc, si collegialiter, mandatur fieri exequtio in bonis ecclesiæ; quia delictum prælati cõmunicato consilio, nocet, & præiudicat ecclesiæ, præsertim in iudicio in hac con-

19 demnatione saltem, pro quo allegat *Abb. ibidem tex. in cap. 1. de dol. & contumac.* vbi probatur etiam in religiosis. Aut non collegialiter, sed solus prælatus, vel de per se litigauit, & tunc ipse habet soluere expensas, & condemnationes de suo, per *tex. iuncta gloss. in l. non est incognitum, C. de admin. tutel.*

Faciunt dicta per *Abb. in cap. præsentium, de*

20 *pignorib.* quod pro debito contracto pro sustentatione clerici, vel prælati, non possunt vendi, vel pignorari res ecclesiæ, quia dicit, quod vel ecclesia erat impotens ad sustentandum rectorem, vel potens, & primo casu, si impotens fuit à principio tempore quo acceptauit ecclesiam, & dico indubie, quod debita incumbunt sibi. & hæredi, & non ecclesiæ, quia habet sibi imputare, qui acceptauit ecclesiam minus potentem; nam hoc casu tenetur

21 viuere ex industria & sic fortius ex patrimonio, non autem pro huiusmodi debitorum solutione, vendere debet bona ecclesiæ, vel pignorari, vel obligare, per *tex. in cap. primo, 21. q. 1.* cum ibi *gloss.* si verò ecclesia ex post facto est facta impotens, ad hoc dico idem, vt non debeant bona ecclesiæ vendi, vel pignorari pro sustentatione sacerdotis, sed debet agere sacerdos contra parochianos, qui ab eo percipiunt

facta-

sacramenta,& diuina, vt præstent ei necessaria,ex quo eis seruit in diuinis,& eis præstat sacramenta, per dictum Apostol. *si vobis spiritualia impendimus, non erit magnum,si a vobis carnalia metamus.* Et si cessent in hoc parrochiani subuenire ei, est causa licita substrahendi eis diuina, est *bo.glo.in cap.omnis christianus, de consecratione dist.prima.*

Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus ecclesiæ,vltra debitum, tenetur clericus restituere, per ea quæ dicit *Abb. in capitulo cum secundum. de præb. Domin.de Sancto Gemin. & Archid. in summa 44.distinction. Felin.in capitul postulandi.num.60.de rescript.idem in capit. de quarta.numer.33.de præscript. Anton. Butr.in capitulo primo.numer.28.emptio.* Item dicit *Abb.in capit.fin.de pecul.cler.* per *tex.*quem dicit expressum in *§ si.cum capitul.seq.duodecima quæstione prima*, quod præbendæ non dantur canonicis simpliciter,vt faciant quicquid velint ex redditibus; sed vt primo necessaria accipiant pro se,& si quid superest, eo deducto, debent expendere in vtilitatem ecclesiæ.

Facit,quia per canones redditus,& fructus beneficiorum sunt distincti,& distributi; quia de illis aliam partem fabricæ, aliam episcopo,aliam pauperibus, aliam sacerdoti assignant,per *tex.in cap.quatuor.cap.*
23 *cognouimus.& cap. sequenti 12. q.s.* per *Abb.in cap.1.de eccles.ædif. aut reparan.* vnde clericus subtrahere non debet, nec pro se,nec pro alio fructus ecclesiæ, sed in vsus ordinatos,& destinatos debet eos dispensare; quia si extra modos licitos dispensat,peccat, & potest puniri; adeo quod quandoque ab ecclesia potest remoueri.*ca.2.de pecul.cler.*quia dicit *Cardinalis Zabarella in capit.fi.de pecul. cleric. per tex.in cap.inquirendum*.quod licet clericus possit dispensare fructus ecclesiæ in alios,non tamen potest dispensare in seipsum,nec pro causa sua; quia ista non erit dispensatio,sed substractio, & substrahendo sic fructus, clericus committit non solum furtum,sed & sacrilegium, per *tex. in capit.qui oblationes.13.q.2. notatur in d.cap. inquirendum.*

Faciunt, quæ latè deduximus supra in quæstione de potestate clerici, vel prælati, *§. sed in contrarium.per totum*, quæ videre potes ad longum, & per hæc ego credo, quod sit satis clarum, quod de fructibus, aut de rebus ecclesiæ,non possunt clerici, aut prælati soluere sua debita ex aliqua sua necessitate,vel facto contracta; quia de rebus ecclesiæ non debet clericus dispensare,aut disponere, nisi prout ab ecclesia,aut canonibus fuit statutum, & ordinatum ex quo clericus, vel prælatus in illis non habet omnimodam auctoritatē, vel potestatem absolutam,sed restrictam, & limitatam, cuius fines non transgredi, sed seruare, & custodire debet, & per consequens quod debita clerici defuncti, non habent solui de spolijs per Cameram.

Stantibus istis repugnantijs, & contrarijs pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum; quia quæstio est difficilis, puto quod fit bonum habere considerationem, & respectum ad qualitatem debiti contracti; puta ex qua causa & pro qua re fit contractum.Item ad tempus quo solutio debiti petitur, an videlicet,in vita clerici, an post mortem, &c. Quia dicit *Abbas in cap.cum esses. in repet.de testa.vers. quarto principaliter.* declarando,& distinguendo,materiam,quod aut clericus contraxit debita pro sua sustentatione, vt se aleret, & tunc dico, quod nedum in eius vita, sed etiam post mortem, de fructibus sui beneficij debet satisfieri suis creditoribus, per doctr. *Io.And* quem omnes sequuntur ibi communiter in capit. ex præsentium. de pignori. pro quo inquit *Abb.* est casus in *cap. cum. olim. de restitutio. spoliat.* vbi episcopus spoliatus suo episcopatu, non habens,vnde viueret, contraxerat debita pro sua sustentatione, & victu, sequitur *Calderin.in cons.20.de pecul.cler. in fine.* ibi tamen æquum est dicere,quod si contingisset ipsum canonicum dum viuebat habuisse tales fructus,pensionem,aut afictum,& ipsum expendisse in suis necessitatibus, & quia non habuit, contraxit debita, quod de dictis fructibus, vel pensionibus soluantur;vel non contraxit debitum pro suo victu;vel sustentatione, sed pro alia sui ipsius necessitate, veluti esset pro reparandis suis domibus, vel vt vtar verbis *Io.Andreæ*,sua necessitate,puta refectione domus propriæ quæ minabatur ruinam, vel pro vineis patrimonialibus putandis,aut pro alio casu consimili,& tūc dico indistinctè,quod de fructibus beneficij satisfieri non debet,etiā parce viuendo,quia clerici habent solum vsum, ergo, si debita sunt contracta non pro suo vsu,ecclesia non tenetur *capitul. primo de solut.*vbi patet,quod tunc tantū tenetur successor soluere debita prædecesso-

cessoris; quando pro necessitate ecclesię sunt contracta, vndè nec Camera Apostolica in locum ecclesiæ suffecta, probatur ex littera *d. capit. ex præsentium*. vbi calice in pignoratum per prælatum, pro sui, non ecclesiæ necessitate, hæres de hæreditate ex patrimonio defuncti, non successor, nec ecclesia tenetur soluere, & ecclesiæ restituere. Nec est (inquit) bona ratio *d. Anton.* dicentis, quod ex quo clericus habet administrationem in rebus ecclesiæ, quod potest de illis rebus, & redditibus satisfacere, quia licet habeat administrationem, debet tamen dispensare ad eum vsum, ad quem tales redditus sunt instituti, & si talis dispensator contrariũ facit, reuocatur. *cap. si quis de seruit. 12. quæst. 2. capit monemus capit. diaconi 12. q. 1.* potest addi quod dicit *Zabarella in capit. fi. de pecul. cler. per tex. in cap. inquirendum*. eo quod licet Clericus possit dispensare fructus, & res ecclesiæ in alios, non tamen potest dispensare in seipsum, nec pro sua causa; quia ista non esset dispensatio, sed subtractio; & subtrahendo sic fructus ecclesiæ, non solum committit furtum, sed & sacrilegium.

Nec valet dicere potest modicum donare, eleemosynam facere de rebus ecclesiæ, ergo sua debita soluere; quia dico, quod illud facit tanquam administrator ecclesiæ dispensando bona in pias causas, sed sua debita soluendo, non esset dispensator, sed dissipator, & vti prædo, vt per *glo. in cap. fi. 12 q. 1* necminus valet illud, quod ad minus debet posse satisfacere debita de fructibus de quibus viuebat; quia fieri nõ potest, nam primo clericus habet priuilegium, ne conueniatur vltra quam facere 24 potest, sicuti habet miles armatæ militię cui comparatur. *ff. de re iud. miles. vbi glo. & l. milites. C. loca* secundo ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorem, vnde si Clericus non alitur, non tenetur ecclesia in aliquo ei contribuere; quia ecclesia vult contribuere in alimoniam clericorũ, & si cadat verè in alimoniam, non in aliam causam per *Abb. in capitulo reprahensibilis. de appellat.* tertio non debent cogi Clerici mendicare in opprobrium Clericorum; quia esto quod Clericus propter crimen sit suspensus à beneficio, inde tamen habere debet moderatam substentationem. *per gloss. in capitulo vintonien. de electio. in cap. studeat, 50. distinct.* per quod apparet, quod non etiam potest Clericus soluere debita de illis fructibus; de quibus habet viuere, ex quibus inquit idem *Abb.* concludo, quod Cleri- 25 cus etiam si sit personaliter, & simpliciter beneficiatus, de fructibus sui beneficij suis creditoribus satisfacere nequit, nisi debita essent facta pro substentatione, pro quo *optimus tex. in capitulo peruenit. de arbitr.* vbi casus sic *Abb. in repet. dicto capitulo cum esses, de testamen. dicto loco. & Abb. in capitulo ex præsentium. de pignor.* dicit quod sacerdos debet viuere de fructibus beneficij, per dictum *Innocent. capitulo episcopus, de praben* vbi dicit, quod 26 Beneficiatus habens patrimonium, debet viuere de illo, tamen cum bona conscientia potest viuere de redditibus ecclesiæ, cum ergo gratia illius pignorauit bona ecclesiæ pro sua substentatione, & pro sua necessitate, non habet compelli hæres ad pignorata redimenda, sed habet compelli successor in beneficio; secus quãdo contraxit debita, non pro sua necessitate, aut pro sua substentatione, sed pro necessitate sui patrimonij conseruandi, puta pro reparatione suæ domus paternæ ruinam minantis, vel pro sua vinea, quæ erat inculta cultiuanda, & similibus; quia eo casu non tenetur ecclesia, vel successor. Ita intellexit, & tenuit *Hostien. d. capitul. primo*, ibi, sed ecclesia non tenetur nisi de contractibus ob necessitatem ecclesię. *Innocen. ibidem*, idem tenet si debitum contractum ob necessitatem sit versum in vtilitatem ecclesiæ, alias non, vnde dictum *Innocen.* videtur exigere quod probetur versum in vtilitatem, & quod creditores teneantur probare debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ. dicit *gloss. in authen. hoc Ius. canonizata in ver. in solutũ. 10. q. 2.* sic, vbi *Archid per Hostien. & doctores cap. grauis extra de deposit. super verb. vtilitatem, capitulo quod quibusdam* vbi *Innocen. & alij de fideiussor.* Et per *Hostien. in summa de fideiussor. & testamen. capitulo cum in officijs. Rota decision. 37. incip. cum Camera Apostolica, decision. vltim. in fin.* sed *Abb.* magis placet dictum *Hostien. in dicto capitulo*, vt probare sufficiat, quod debitum contractum fuit pro ecclesiæ necessitate, vt per eum, vbi & nota, ex hoc, & ex tex. quod in debito contracto per prælatum, ecclesia obligatur, etiam post mortem contrahentis; dummodo probetur, quod pro necessitate Ecclesiæ debitum fuit contractum, & bene pondera tex. quod non exigit probationẽ versionis in vtilitatem ecclesię, sed solum requirit, quod pro necessitate ecclesię fuit contractum debitum.

Alio;

Aliorum opinio, veluti *glo. in l. stipendia, C. de exequut. rei iud. Bart. in l. commodis, ff. de re iudic. & Specul. de senten. excomm. §. sequitur*, est quod fiat executio in fructibus beneficiorum in subsidium, nullis alijs existentibus bonis, vt per *Io. de Imola, d. capitulo peruenit de fideiussor. circa finem*, vbi etiam tenet secundum *Flor.* per illum *tex.* quod indistinctè possit fieri exequutio in redditibus beneficij, pro debito clerici, etiam nulla facta discussione, & etiam si fit beneficium, habens administrationem, opinio verò aliorum, vt *Hostien. & Ioan. Andrea d. cap. peruenit, de fideiussor.* est, quod si clericus habeat bene-
27 ficium, quod habeat administrationem, puta, si fit rector, vel prælatus quod tunc tenetur satisfacere debita de patrimonio, per id, quod habetur in *cap. reprahensibilis, de appellat.* vt per eundem *Io. de Imola in d. cap. peruenit, colum. antepen.* & quod indistinctè possint solui quæcunque debita clerici, vel prælati, de illis fructibus beneficiorum, quos facit suos; quia de alijs, vt dico non fieret solutio, cum nec illos clericus obligare possit, veluti est in clerico administrationem non habenti, & simpliciter, & personaliter beneficiato, qui etiam fructus facit suos in morte, quia de illis testari potest, *glo. in cap. præsenti, de off. ord. Hostien. in cap. fin. de pecul. cleric.* qualiter diximus supra in quæst. de potestat. cler. vel prælat. de distributionibus quotidianis, quæ acquiruntur clerico, etiã quoad dominium, *cap. vnico, de cler. non*
28 *resid. in 6.* quas Clericus facit omniuò suas, quia dantur propter seruitium, & corporale ministerium, & in recompensam laboris personalis, de quibus clericus ita potest disponere veluti rusticus de diurni operis denario.

Item de pensionibus, ac pensionum fructibus, quæ cum sint quid non ecclesiasticũ; sed prophanum, sunt ad omnimodam potestatem, & dispositionem pensionarij; adeò quod potest de illis pro libito disponere, testari de illis, ac etiam ab intestato terminos maturos, non exactos, ad succedentes transmittere, per *Gigan. in q. 52. tractat. pensio*, ibi, erit ex præmissis firma-
29 ta conclusio, quod pensiones decursæ in vita pensionarij non exactæ, transeunt in eius hæredes siue ab intestato, siue ex te-
30 stamento succedant, sed in contrarium vide quæ deduco supra in quæst. de potest. clerici, suo loco maxime per *bullam Pij V. nouissime editam.*

Item qualiter diximus de illis, quæ lucratur sacerdos ratione suæ dignitatis clericalis vel sacerdotalis officij, puta pro missis dicendis, vel pro alijs horis canonicis, diuinis laudibus celebrandis, aut decantandis, dummodo non sint ei, veluti proprio parrochiali data, nec respectu, seu contem-
31 platione ecclesiæ, sed respectu personæ tantum Clerici, vel sacerdotis, & pro recompensatione suorum laborum, quia talia Clericus acquirendo, facit sua, & de eis omnimode potest disponere per *Abb. in cap. cum in officijs, de testa.* Et hæc opinio *Ioan. And. & Hostien.* quòd de fructibus quos facit suos Clericus possit satisfacere creditoribus, dicit *Abbas, in capitulo reprahensibilis, de appellat.* potest admitti stante generali consuetudine, quæ inoleuit apud omnes, quòd Clerici personaliter Beneficiati faciunt fructus suos, dummodo Clerici non mendicarent; quia hoc redundaret in opprobrium ecclesiæ, quia isto modo per indirectum puniretur ecclesia, in persona clericorum, quod esse non debet, *arg. reg. delictum personale, de reg. iur. in sexto.*

Sed in isto casu, quando petitur solutio debiti à Clerico in vita, dicit *Collectaneus in capitulo Odoardus, de solutio.* vt refert *Abb. in capitulo peruenit de fideiuss.* quod vidit in curia seruari, quod clericus potest cædere fructus suorum beneficiorum, loquendo indistinctè, & nullam faciendo differentiam inter fructus, & fructus in
32 satisfactionem suorum creditorum pro eius debitis, & idem dicit *d. Anton. in capitulo cum olim, de restitut spoliat.* vbi dicit esse casum, id quod approbat *Abb.* ibi, quia inquit communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus, ac redditus beneficiorum, & disponunt ad libitum, vndè visum fuit curiæ, & iudicibus; quòd melius sit, vt clerici darent redditus suis creditoribus, quã vt disperdant illos in aliam causam, sed si facerent, vt deberent, non deberent extendi manus ad redditus beneficiorum, quãuis (inquit) firmiter credo, quòd de rigore iuris inspecto statu beneficiorum, & deputatione, non debet aliquo modo de redditibus beneficij satisfieri creditoribus, quia de redditibus beneficiorum, id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo non debent fructus apprahendi, cum sint conuertendi in causam piam. Idem videtur dici in allegata *decisione 855. in antiquis incip. cum camera. in prima parte.* ibi aliud esse in prælato viuente, vel benefitiato, quia

tunc

tunc cum fructuario comparetur,fructus, & prouentus beneficij facit suos, & ideò cum persona sua fit ad huiusmodi debita obligata, nimirum si etiam de fructibus beneficiorum quos facit suos, satisfacere tenetur,& loquitur decisio generaliter de quibuscunque fructibus, quia non distinguit,prout facit in secunda distinctione; & habetur in *Rota decisione* 330.*in antiquis.rubrica de obligation.& solution.incipien.nota quòd clericus*; quòd licet clericus se simpliciter obligando, non obligat fructus beneficiorum,ad hoc quòd ratione obligationis fructus debeant creditoribus applicari,nisi debitum esset conuersum in vtilitatem ecclesiæ, tamen Auditor Cameræ tenet contra, quia pro debito fructus beneficiati sequestrabitur,& concludit *Rota*,quod si clericus habet administrationem,quòd tunc fructus potest obligare in vita, si sit simplex beneficiatus,etiam id potest post mortem vt ibi.

Quando verò petitur solutio debiti contracti per clericum post mortem, quæ est materia nostra,tunc si debitum sit contractum pro necessitate ecclesiæ, successor, vel Camera Apostolica, quæ loco successoris habetur in spolijs, & cum eo quantum ad spolia vnum,& idem censetur per speciale Papæ rescriptum,*dict. Rota decision.*855.ad illius solutionem tenetur, per *tex. in capitulo primo de solution*.qui dicit ad literam,vbi *Hostien. Ioan. And. Abb.& alij*,quia successori,& cameræ nunc referuantur bona relicta per defunctum, solutis tamen debitis per *tex. in capitulo præsenti.de offic.ordinar.in sixto*.vbi *glo*.intel ligit debita ad quæ ecclesia, & successor remanet obligata.

Et pro ecclesię necessitate contractum videtur debitum,si sit contractum pro sustẽtatione clerici,vel prælati;quia dicit *Abb.* ibi, quod si prælatus contraxit debita pro sua sustentatione, tenetur successor

33 ad illorum solutionem; quia pro necessitate ecclesiæ videtur contraxisse,quia ecclesia tenetur illum alimentare; expensæ, etiam,salaria seruitorum,vel seruitorum debent solui de spolijs; quia clericus habet viuere, & sustentare se bonis ecclesiæ,iuxta conditionem suam,quia si sit nobilis,vel doctor, non habet stare sine famulo,per ea,quæ adduco supra in quæst. ex quibus præsumatur clericus acquisisse vers. & in tali sustentatione,& seruitia præstita prælato,videntur præstita ecclesiæ,dico supra in *quæstione de licentia,vel dispensatio testandi,in princ.vers.Item ex eo*.est *decisio Rotæ decisio. Fabij Peregrini de solutio.in manuscrip.* quod successor teneatur soluere salarium aduocato, qui patrocinatus fuit pro mortuo episcopo; dum esset carceratus, quę fuit facta in vna *Zamoren* vbi doctor præstiterat patrocinium, & mutuauerat pecunias, & pro eius necessitatibus expenderat, & cum ista fuerint debita contracta pro necessitate personæ episcopi, fuit dictum, quod successor teneatur,per *Abb.in capitulo præsentium, & capitulo per tuas, de donat.* & salarium etiam aduocati propter seruitium, & operam præstitum, per *Abb.in capitulo relatum el secundo de testamen.I.as.consl.*222.*libro secundo*,sed salaria famulorum quæ famuli in vita prælati petere, & consequi distulerunt, non debent solui post mortem, per cameram de bonis, & seu spolijs prælati meo iudicio indistincte, quia super hoc emanauit motus proprius Pauli tertij,quo determinatur, quòd salaria, quæ famuli non habuerunt in vita prælati, nisi pro biennio petantur, & post mortem infra annũ petantur,& alias quod soluta præsumantur, vt est videre, in dicto motu proprio, qui in causis spoliorum sæpe fuit exhibitus, est in *lib.Bullarum Pontificum in Bullis Pauli tertij mihi folio* 102. *incip. Motu proprio, Cum sicut nobis &c. publicatum Romæ in Cancellaria anno* 1545.*die vigesima prima Aprilis Pontificatus eiusdem Pauli anno vndecimo*.Sed cum dispositio istius motus sit exorbitans,& contra iuris communis dispositionem, crederem, quod non deberet extendi vltra personas in ea specificatas,& nominatas, cum in istis stricte, & non large sit facienda interpretatio,& inquit *Abb.d.loco.* pluries ego in facto respondi,in istis maxime rectoribus ecclesiarum,qui in firmitate sua, de qua decedunt, multa debita contrahũt, nam successor tenetur illa soluere, facit *Ludou.Rom. consil.*440. quod consilium est factum in causa cuiusdam hospitalarij qui contraxerat certa debita in vita pro suis vestimentis,vndè quærebatur, an talia debita deberent solui per successorem in hospitali,an verò per hæredem hospitalarij, vbi dicit, quòd hospitale tenetur alere, & consequenter vestire hospitala-

34 rium,cuius opera, & seruitio vtitur tribus fundamentis. Primo, quia est regula quod tenetur alimentare,& vestire illum, cuius opera vtitur,*l.in rebus. §.potest. ff. commod* cum alijs ibi allegatis. Secundo quia scriptum est,qui ecclesiæ seruit, debet

bet de ecclesia viuere, *capitulo cum secundum, de praeben.* Tertio appellatione victus comprehenduntur etiam vestimenta, adeo quod ecclesia dans victum, intelligitur etiam dare vestimenta, *l. legata, ff. de alimen. & cib. leg.* subdens ibi, ex his ergo cõcludo, quòd pro pretio, quòd titulo emptionis ille hospitalarius pro suis vestimentis, atque alimentatione percepit, tenetur successor in hospitali, non hæres defuncti hospitalarij, cum successor præcedentis rectoris, debita expedientia ecclesiæ, vel hospitali contracta soluere teneatur, quod est verum etiam, si non probent creditores ista talia venditionis titulo, in expedientia hospitalis cõuersa fore in vtilitatem per dictum *Innocen. in capitulo grauis. extra. deposit.* vbi allegat *glo. in l. prima. C. de venden. reb. ciuitat. lib. 12.* qui dicit, quod contrahens cum ecclesia, vel hospitali debet esse sollicitus, vt res conuertatur in vtilitatem, in tribus casibus, qui sunt à iure expressi; primus est in mutuo, *l. ciuitas, C. de loca. capitulo quod quibusdam. extra. de fideiussor.* secundus casus est in deposito *d. capitulo grauis. extra. deposit.* tertius casus, cum res ecclesiæ pro debito venduntur *authen. hoc ius. 12. quæstio. secunda.* in alijs autem casibus licet versio non probetur in expedientiam ecclesiæ, vel hospitalis, si in hoc datum sit, ipsa ecclesia tenetur, idem videtur, si debitum contractum per clericum, sit versum in vtilitatem ecclesiæ quo casu debet fieri solutio per successorem per *d. text. in capitulo primo. de solut. capitulo præsenti. de offic. ordin. in 6. in fine. d. tex. capitulo quod quibusdam. de fideiussor. cap. primo. de deposit. vbi glo. in vers. vtilitatem. per Abb. in d. cap. peruenit. de fideiuss.* ibi dicit nota. *glo.* quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod inquit, intelligo, nisi contraheret pro vtilitate ecclesiæ, *arg. cap. nulli, de reb. ecclesia non alien.* videtur dicere *Innoc. Abb. & alij in d. cap. primo. de solut.* & hoc dummodo versum in vtilitatem, non prouenerit ex industria clerici, vel prælati per *Abb. in cons. 102. secunda parte.* sequitur *Hostien. in ca. cum in off. §. hoc igitur. de testam.* ibi solas autem expensas deducet de bonis ecclesiæ, quæ factæ sunt in alimonia Prælati, pauperum, redemptionem captiuorum, hospitalitatem, & alias pias causas, vel pro oneribus ecclesiæ supportandis, dicit *Abb. in capit. si quis. de pecul. cler. circa princip.* ibi nota 2. quod si prælatus ex industria personæ suæ, facit rem meliorem ecclesiæ, non potest repetere illud, quod impendit ex industria, sed cedit ecclesiæ; credo tamen, quod si prælatus ex suis patrimonialibus impendit ecclesiæ aliquid, non sua contemplatione, sed ecclesiæ, poterit ipse, aut

36 suus hæres repetere, id quod impendit de suo, per *tex. nota. cum glo. 12. quæst. 4. capit. secundo.* idem dicit *Rota d. decisio.* 855. ibi, vel possit fieri distinctio inter habentem administrationem, & tunc tenetur successor, vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædecessoris, nisi ad debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ, ad quæ solum tenetur ecclesia *d. cap. 1. de solut.* ad alia debita contracta per clericum, puta pro reparandis suis domibus patrimonialibus, pro putandis vineis, vel pro aptandis prædijs, & locis paternis, & consimilibus extra ab ecclesia indistincte dicendum, quod Camera non teneatur per ea, quæ dicit *Abb. d. capitul. cum esset. uers. quarto principaliter,* & habetur in *d. decisio. in tertia parte, prima distinctionis* ibi, sed secus cum moritur, quia tunc vsuario comparatur, & post mortem omnia bona sua, quæ ab ecclesia acquisiuit, tamquam bona ecclesiæ remanent ecclesiæ, & futuro successori reseruantur, vt *d. capitulo præsenti. de offic. ordin. in sexto.* in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare, maxime, quia non habet causam ab illo, nec censetur habere ius, ad not. per *Innocent. in capitulo quanta. de iud.* & ideo non mirum, si successor ad debita illa non tenetur, ex quo ad illa, ecclesia non censetur obligata. & in eius successoris locum hodie Camera apostolica per specialem Papæ reseruationem succedit in istis spolijs, seu bonis ad ecclesiam pertinentibus, & eius occasione per ipsum acquisitis, quia in alijs bonis patrimonialibus succedit hæres suus, qui ad omnia alia eius debita tenetur *authentica. licentiam. C. de episcopis, & cleri.*

Dicta decisio facit aliam distinctionem, an Rev. Camera Apostolica, quæ hodie succedit in spolijs, ac bonis relictis per defunctum clericum, teneatur ad solutionem debitorum creditoribus, & an creditores teneantur probare debita conuersa esse in vtilitatem ecclesiæ. Facit dico aliam distinctionem, cum qua, vti ultima loco facta, videtur transire, vel (inquit) posset fieri

 distin-

distinctio inter habentem administrationem,& tunc tenetur successor,vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædecessoria, nisi ad debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ,ad quæ solum tenetur ecclesia *d.cap primo de solut.* aut non habuit administrationem, & tunc ad omnia tenetur, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus, non habens administrationem,omnes illos fructus,& prouentus perceptos in vita, adeò facit suos, quod potest de illis testari. Idem habetur *decisio* 330. *in antiq. incip. nota quod clericus, rubr. de obligat. & solutio.* & si non testetur de illis ab intestato clerico decedenti succedit ecclesia,*glo. d.cap.præsenti de off. ordin. hbr. sexto.* & probatur *de testa cap,relatum.el secundo,* per *Hostien capitul. fin. de pecul. cler.* id quod est intelligendum in quo Camera succedit clerico, decedenti ab intestato,quia,si non habens administrationẽ,de illis testetur,non succedit ei Camera, sed hæres qui teneretur ipse ad debita, quatenus sufficerent prouentus, & idest ex eo, quia clericus tales fructus videtur facere suos,& hanc esse generalem consuetudinem,attestatur *Abb.in cap. reprehensibilis.de appella.in auditto. num. secundo. in cap.fi.de pecul. cler.in cap. peruenit. de fideiussor.*licet ipse in dictis locis fateatur se tenere contrarium, maxime in *capitul. cum esset de testa.in verf. secundo principaliter.,in repet.* & hanc opinionem vltra alios tenet *Innocen & d.Anto. in d.capit,* si sed tamen ista distinctio nunquam placuit *Abb*, vt late dicimus in quæstione de potestate cler.vel vbi ad longum per rationes quas adducit *Abbas* ad confutationem *glo.in capitul præsenti. de off.ordin.in sexto*, & dixi, prout etiam dico, quod eius opinio mihi magis amplexanda videtur,quia est magis amica,& magis fauoralibus ecclesiæ, sed hodie talis simplex beneficiatus, non habens administrationem, non potest testari de fructibus talis beneficij, nisi obtento priuilegio apostolico,vel nisi de consuetudine legitima perscripta per breue sanctissimi Pij quarti sub dat. die sexto Martij anno 1560. directum Francisco Odescalco generali Collectori,& per aliud eiusdem Pij quarti sub Datum Romæ die trigesima Iulij dicti anni Millesimo quingentesimo sexagesimo anno primo directũ Mattheo Miuali.

Vnde habetur ex præmissis conclusum, secundum doctrinam *Abb.* quod debita cõtracta per clericum pro sua substentatione,vel pro necessitate,& vtilitate ecclesię tantum, solui debent a successore, vel à Camera de illis fructibus in quibus succedit,& de peruentis in eam.

Et secundum doctrinam *Hostien. Ioan. Andr.* & eandem decisionem, nedum, ita contracta, sed omnia indistinctè debent solui, de illis tamen fructibus,quos clericus facit suos puta de illis, quando clericus non habet administrationem, sed est personaliter, & simpliciter beneficiatus, & ratio istius distinctionis *Rotæ* potest esse, quod cum clericus istos fructus faciat suos, succedendo Camera in illis, prout succedit ab intestato *d. glo. capitul. præsenti. de off. ordin. in sexto.* efficitur hæres, & vti hæres clerici, merito ad illius debita soluenda, pro eo quod de illis ad cameram peruenerit tenetur,& obligata esse debet,quia etiam hæres suus, si clericus decedit de his testatus, tenetur debita soluere, doctrina *Abb.* indistinctè loquitur, cuius opinio videtur magis de iure subsistere, & magis amica ecclesiæ, & Cameræ, quia distinctio ista, quod clericus de beneficijs non habentibus administrationem, & simpliciter,& personaliter, faciat fructus suos,sibi nunquam placuit,imo illam in *capit.fi.de pecul.cler.& in capit. cum esset in repet. de testam.* pluribus rationibus reprobauit, tamen in dictis locis, & alijs quos notauimus paulo ante, attestatur ita seruari de consuetudine generali apud omnes, & maxime in *capitul. reprehensibilis. de appella.* vbi dicit, quod veritas quęstionis,de soluendis debitis,dependet ab illa, nunquid clerici faciunt fructus beneficij suos, & pro hac conclusione faciunt ea quæ habentur, per *Socin. consil.* 13.*prima parte.num.39.* vbi dicit,quod si debita fuerint contracta pro necessitate, aut vtilitate ecclesiæ,prædictarum dignitatum,præceptoriarũ,seu commendatariarum,dignitas, & ecclesia esset obligata,secundum ea quæ traduntur in capitulo primo, de deposito ; nec est obligatus aliquo intê hæres ipsius beneficiati, etiam, si fuisset prælatus secularis, siue esset hęres ex testamento, vel ab intestato,vt traditur in *d.cap.primo.* Imo, si prælatus,vel rector secularis exposuisset de proprio patrimonio pro vtilitate, aut necessitate ecclesiæ, seu dignitatis, suus hæres qui succedet ex testamento, vel ab intestato repeteret, & potest ipse rector;

rector, quas fecit pro necessitate, aut vtilitare ecclesiæ de suo expensas, in alium testari *tex.* & ibi *Abb.in cap.cum pro causa.de procurat.* Facit *tex. cum gloss 12. quaest.4.capitul.2.* tenet *Abb.in capit.fin. de peeul.cler.* idem tenet in *capit. de multa.de praeben.* facit quod not. in *§.si V asfallus.* hic finitur *lex Corradi. in vsibus Feud.* tenet etiam *Abb.in sua disputatione latè disputando, qua incipit Sempronius, quae est secunda,* vbi vult, quod hæres prælati possit repetere omnes expensas, quas fecit pro impetratione, & prouisione dignitaris prælaturæ, vel beneficij, etiam si 37 sint factæ pro literis super prouisione confectis, vel propter aliam similem causam, ad quod etiam faciunt notata per *glo & doctor.in cap.fin.de electio.lib.6.* facit, quia expensæ factæ in negotio electionis indistinctè debent, & possunt per capitulum recipi de bonis prælaturæ, etiam si fecerit illas de proprijs bonis, poterit eas repetere à successore, siue fuerint pro electione fienda, puta pro conuocandis canonicis absentibus, vel pro notario scribente processum electionis, vel pro consulendo iuris peritis, & similes, pro obtinenda confirmatione electionis iam factæ, vel pro habendo consensu electi absentis, & similes, per *Compostell. in dicto capitul.vt praeterita.* quem sequitur *Archid.capit.fin.64.dist.* ne officium capituli in eligendo habeat sibi esse damnosum, *capit.cum expedita de electio. lib 6. capit. cum pro causa.de procur.capit.cum sit romana.de simonia.cap.cum ex offic. de praescription.* vt per *Ioan.Franciscum Pauin. in tractat.de offic.& pot.capit.Sed.vacan. qu.8.secunda partis ad fi.* cuius verba refero infra, & illud quod mutuatur pro prosequutione electionis factæ de prælato, absque aliqua probatioue præsumitur versum in vtilitatem ecclesiæ, *Alber.in authen.hoc ius.C.de sacrosan.eccles.* sequitur *Bald. consil.298.primo volum. versic. alij dicunt,* vbi tenet, quod expensum in promotione prælati, vel in causis prælaturæ, potest solui de fructibus ecclesiæ *gl. ad Capell.Tholos.decision.497.* Si verò debita fuissent contracta per prælatum, vel rectorem absque necessitate, vel vtilitate ecclesiæ, non est dubium, quod ecclesia, vel dignitas ad expensas restituendas nō tenetur, per not.in *d.capit.primo.de deposito.& in authen.hoc ius porrectam. C.de sacrosan eccl.canonizata 12.q.2.* hoc ius porrectum, quia successor, & seu Camera non sunt, nec habentur loco vniuersalis hæredis clerici, qui succedit in vniuersum ius defuncti, & in omnibus bonis illius; quia imo in bonis proprijs succedunt agnati. *Iacob.de Belui.in authen. vt nulli iud.§.& hoc.* per ea quæ habentur in *capitulo cum in officijs.de testamen. capitulo primo de succession.ab intestat.* quia successor in beneficio, & seu Camera Apostolica tenetur tantum ad debita pro vtilitate, & necessitate contracta, *capitulo primo, & secundo.de solution.* hæres verò tenetur ad debita quæcunque defuncti regulariter *l.fin.§.& si potestate.Cod.de iur. delib. Alexand.consil.160. lib.6. Rota in nouiss.232.de rebus eccles.non alienan. incipien. si prælatus;* ideò est quod iudex eueniente casu bene animaduertat ad qualitatem debiti contracti, & cuius contemplatione, vel intuitu sit contractum, quia si ratione patrimonij sit contractum, non erit iustum quod soluatur à Camera de fructibus beneficiorum, & si sit taliter contractum, quod veniat soluendum de acquisitis ab ecclesia, relictis per defunctum, quæ defunctus fecerat, vel facere poterat sua: erit etiam considerandum meo iudicio quantum de huiusmodi pervenit ad hæredes, & quantum ad Cameram & pro rata successionis erit me indicio soluendum, quia bene est æquum; quòd qui commodum habet, sentiat etiā de incommodo pro rata commodi, & succedens in hæreditate soluat debita pro portione hæreditaria *l.prima, & ibi Bart. C.si cert.petat.* per notat.in *l.pro hæreditarijs. C.de hæred.actio* quia expensæ funeris, & funeralia pertinent ad hæredes bonorum, non ad successores in beneficijs, nec ad Cameram Apostolicam, ita consuluit *Decius in consil. 157.* verum tradit *Abba. in capitulo vt praeterita, colum.penult.versicul.& ex prædictis, de electio.* quod expensæ concernentes sola 38 latium, vel remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis prælaturę, & sic ex spolijs, quantumcunque prælatus defunctus habuerit pro primo, expensæ verò quæ fiunt ad consolationem, & pompam viuorum, vt magnus apparatus funerum in vestibus, & alijs similibus, non sunt soluendæ à Camera, nec ex bonis prælaturæ, sed solui debent ab hæredibus, & de istis intelligit *Decius,* ita *Petr. Rebuff. in suo enchiridion. iudic. ecclesiast. not. 159.* quia licet alias sponsa teneatur ad funeris impensas, quando instituitur hæres, vel quando est diues, ex quo afficeretur iniuria, si sponsus insepultus

 te-

remaneret,& pater est impotens *l. censui & l. quod si nulla; de relig. & sump. fun.* tamen ecclesia,& hodie Camera,non tenetur ad impensam funeris rectoris,quæ fit ad solatium viuorum; puta ad longam pompam,& vestes lugubres, licet teneatur ad illam,quæ fit solatio animę,puta pro candelis,& aliquibus venientibus ad illud funus. ita *Abb. in disputatione quæ incip. Sempronius clericus. in primo dubio* refert *Benedictus Canophilus in exposit. constitutionis paulina secundo tracta. tit. de sepulturis. est decisio Antonij Capatij in terminis nostris facta* 84. quam vide pro præsenti materia, an videlicet cultra serica, sepulchrum marmoreum, vestes lugubres, & aliæ impensæ funerales debeantur de spolijs,an verò de hereditate,vbi concludit,quod Camera, & ecclesia tenetur tantum ad impensas,quæ tendunt ad remedium animæ defuncti,veluti sunt impensæ, quę fiunt circa clericos confluentes ad officium sepulturæ, in quibus, inquit, tenetur ecclesia, etiam si defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus,non ad impensas,quæ tendunt ad viuorum solatia, veluti est apparatus funeris,constructio sepulturæ, præciosa exequiorum pompa,quod multi induantur vestibus luctuosis, allegat parimodo *Abb. d. disputatione*, Item per *Ioan. Franciscum Pauinum in suo tracta. de officio,& pot. capit. Sede Vacan. quæst 8 secunda partis ad fin.* ibi similiter,& expēsæ, quæ fiunt pro exequijs prælati defuncti,debent fieri de bonis prælaturę,secūdum *Cardin. Floren.* qui ita pluries consuluit per *tex. in capit, bona. el secundo de electio. Calder. consil. primo. & secundo. de solutio Abb. in disputatione Sempronius*, in expensis concernentibus solatium seù remedium animæ defuncti. *arg. capit. ad apostolica. de donatio. capit. bonæ rei.* 12. *quæst. 2. capit. vbi periculum. de electio lib. 6.* secus in expensis concernen pompam viuorum,& magnus apparatus vestium, & similia *arg.* 13. *quæst. 2.* animæ defunctorum &c. & dicit *Bertachinus in tracta. de episcopis. quarta parte. quinquagesimo quarto quæro. versi. vltimo.* quod prælatus successor tenetur ad funeralia sui prædecessoris, quia ecclesia arctatur ad id onus,cum ex bonis ecclesiæ,fit alendus prelatus, 12. *quæst. prima. illi autem qui* 16. *quæstion. 1. quoniam quicquid* 2. *quæst. 2. clericos.* idem debet de eisdem curari infirmus, *capitul. 1. & capitul. de rectoribus. de cleri. agrot.* facit *l. verbo victus, de verb. signi.* & quod not. in *l. alimenta. C. de neg. gest.* item,& debet sepeliri prælatus,vel rector sumptibus ecclesię, etiam si velit episcopus, vel prælatus ipse pro hoc largiri centesimam bonorū ecclesię 12. *quæst. 2. bona rei. de donatio. capit. apostolica.* quod intellige scilicet in vita, quia id non potest in testamento disponere pro magnificando sepulchro secundum *Ioan. & doct. d. capit. apostolica*, & intellige sepeliri debere sumptibus mensæ suæ, etiam separatis à mensa capituli, secundum *Petrum de Perusio in tracta. canon. parochi. capitul.* 8. vbi plene vide, quid de Papa, quid de Cardinali, quid de Abbate, quid de alijs clericis,cuius sumptibus sint sepeliēdi, & idem habetur per *dominum Bartol. Cæpol. in consi. suo* 51. *incip. in Christi nomine versic. circa secundum.* & debita,quę fuerint contracta,aut contrahentur,sede vacante,vel per successorem, pro oneribus ecclesiæ,circa diuinum cultum, fabricam,hospitalitatem,vel similia necessaria supportanda,credo quod debent solui de prouentibus sedis vacantis; qui si nulli sint,vel non extent,puta quia Camera collegerit spolia,& fructus futuri temporis, credo quod Camera, vel spolia tenebantur,pro ea rata fructuum,qui in spolia, & in Cameram peruenerunt,vt si collegerint Collectores fructus,aut redditus tantos, qui sint fructus trium mensium, ad ratam fructuum vnius integri anni,spolia,& Camera ad onera trium mensium supportāda teneantur, vt singuli fructus singula onera sua pro rata æqua lance supportent per *tex* qui dicit in terminis *cap præsenti. § porro. de off. ordin. in sexto* ibi & his, quæ fuerint necessaria pro seruitoribus, ministris,ac incumbentibus oneribus vsque ad nouos redditus &c. quia si integri anni fructus, integra onera totius anni supportant,successor non debet teneri ad onera; nisi pro rata fructuum per se, non per Cameram perceptorum ita videtur intelligere *Did Couarr. var. resol. cap.* 15. *vers. prius tamen. in fine*.

Ad obiecta deuenio, & dico, quod licet per supradicta videantur contraria satis concordata,volo nihilominus hic subiungere quæ occurrit particulariter, & specialius respondere.

Et primo ad illud in *cap. peruenit. de fideiuss.* quod mandantur solui debita clerici de redditibus beneficiorum,& quod fructus beneficiorum obligari possunt in causam iudicati,est intelligendum de illis fructibus

bus, quos clericus facit suos, vt per *Hosti.* *Io. And.* ibi, secus est de fructibus qui sunt conuertendi vtilitatem ecclesiæ, id quod non placet Abbati, & propterea dicit id procedere; quia communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus, & redditus ecclesiæ, quia de rigore iuris, inspecto statu beneficiorum, & deputatione, & si clerici facerent quod deberent, non extenderent manus ad redditus beneficiorum, vel secundum eum, ille *tex.* deberet intelligi de redditibus proprijs patrimonialibus, vt exponit *glo.* in similibus terminis in *cap. de multa. de praben. in vers. de suis prouentibus*, vel fuit, inquit specialis prouisio Papæ per rationem, de qua ibi, &c.

Ad illud, quod dicitur Clericus litigans condemnatus, soluet expensas de redditibus beneficij quos facit suos secundum *Hosti.* dicit *Abb.* ibi quod illa opinio attenta consuetudine generali, secundum quam clericus personaliter beneficiatus facit fructus suos, iuxta distinctionem *glo. in cap. præsenti. de offic. ordin. in 6.* posset admitti, dummodo clerici non mendicarent idest, quod solutis debitis, tantum remaneret clerico, quod viueret; quia hoc redundaret in opprobrium ecclesiæ.

Illud, quod dicit *d. Anton. in cap. olim. de restit. spol.* quod prælatus debitum personale potest soluere de fructibus ecclesiæ, intelligitur procedere, per illud quod diximus supra, quod appropriant sibi clerici omnes redditus, quod facere non debent.

Nec obstat illud, quod dicitur in *cap. præsenti. de off. ord.* quod relicta per defunctum, reseruantur futuro successori solutis debitis, quia intelligitur de debitis, pro quibus ecclesia remanet obligata, non de alijs debitis, puta quæ causa necessitatis, vel vtilitatis ecclesiæ, essent contracta, vt per *glo.* ibidem.

Nec obstat, quod clericus, qui damnum ecclesiæ ob negligentiam, aut prauam administrationem intulit, soluet debitum ecclesiæ; quia illud procedit in casibus enumeratis, in quibus expresse a iure, est obligatus ad resarciendum damnum illatum ecclesiæ, quia si debita habent solui de acquisitis ab ecclesia alijs personis, debent etiam solui ecclesiæ; quia agris ecclesiæ sitienti, alij rigandi non sunt.

Nec valet dicere, quod si non soluerent clerici de redditibus ecclesiæ, quod fraudarentur creditores, vel quod clerici essent, veluti iudæi inter Christianos, qui non inuenirent, qui eis crederet, quia dico primo, quia creditores sibi habent imputare cum debeant non ignorare conditionem contrahentis.

Item Clerici debent habere pro suo victu sufficientem ecclesiam, alias episcopus eis

39 prouidere tenetur *capitulo cum secundū, de præben. tex. & gloss. in cap. si quis ordinauerit. de simonia. in ver. per triennium*, & sibi imputet clericus, si minus sufficientem ecclesiam acceptauit, per *Abb. in capitulo ex præsentium, de pignor. vers. sed aduerte quod Ioan Andr.* vnde merito nō haberent contrahere debita, & si contrahunt videtur clericus habere priuilegiū, quod non potest conueniri, vltra quam facere potest, dicit *Abb. in capitulo* cum esses. In *repetit. versiculo quarto principaliter. in vers. nec obstat.* si diceretur; quod ad minus; quæ omnia debent esse non incognita contrahentibus.

Et illud *Specul.* quod prius clericus soluet debita de suo, si habet, deinde de redditibus ecclesiæ, intelligi debet, de illis redditibus ecclesię quos facit suos, & de illis etiam sibi tantum retinebit, ne mendicet, vt dixi supra per *Abb.* id quod pari modo dici potest ad illud, quod clerico conuenit soluere debita de stipendij in subsidium, sicut militi, ex quo clericus, & miles æquiparantur.

Ad quod dicitur; quod potest fieri alienatio rerum ecclesiæ in satisfactionem creditorum intelligi, in casibus, modis, & formis à iure expressis, & non aliter.

Et quod clerici sint domini fructuum, intellige ad bene, & canonice dispensandum, non autem ad illos in malum, vel alium vsum, quam sit à iure statutum, conuertendum, quia clericus non vtitur rebus, & fructibus ecclesiæ tanquam suis, sed tā quam ad dispensandum sibi creditis, per ea quæ tradit *Abb. in cap. cum esses in repet. de testā. vers. secundo principaliter. Zabarella in capitulo fin. de pecul. cler.*

Quod verò clericus possit donare, & eleemosynam facere &c. intelligitur in casibus, & pro causis à iure expressis, & permissis, vt in iuribus allegat.

Et ad doctrinam *Abb. in c. quod quibusdam, de fideiussor.* responde quod *Abb.* loquitur ibi, & intelligit de contractu facto nomine ecclesiæ, & pro ecclesia, non autem quod illud esset debitum spectans ad prælatum particulariter, vndè nimirum si potest illud prælatus soluere de redditibus ecclesiæ, quos libere administrat canonice dispensando.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Quod non mutatur stare non prohibetur.*
2 *Figura iudicij, & verum iudicium, quid sit.*
3 *Quid sit, quasi figura iudicij.*
4 *Substantialis iudicij.*
5 *Citatio est de substantia circa absentem.*
6 *Substantialibus iudicij non potest renunciari.*
7 *In spolijs fuit datus certus modus procedendi.*
8 *In causis spoliorum, quomodo procedatur.*
9 *In causis spoliorum verbum summarie reijcit solemnitates.*
10 *Clausula summarie in causis magni praeiudicij admittit probationes plene in causis non magni praeiudicij simpliciter.*
11 *Item importat, quod libellus substinetur etiam sine die, & sine loco.*
12 *Item quod tolluntur dilationes.*
13 *Item facit agentem ex vna causa, obtinere ex alia.*
14 *Item, quod possit peti debitum naturaliter.*
15 *Item, quod debetur ex nudo pacto.*
Item, quod credatur vni testi cum fama.
16 *Clausula simpliciter remouet omnes subtilitates.*
Difficultates.
Duplicitates, ambiguitates, &c.
17 *Clausula de plano importat, quod potest procedi sine processu.*
Et sine causa cognitione.
Item sine libello in causis modicis.
In causis vilibus proceditur sine libello.
Sufficit, quod petitio describatur apud acta.
18 *Libello euidenter inepto, non est respondendum.*
19 *Iudex potest procedere in domo.*
Item reiectis exceptionibus, appellationibus dilatorijs per verbū sine strepitu.
Quod importat, quod possunt postponi feria non in honorem Dei.
20 *Quid sit strepitus iudicij.*
21 *Vide quid importet clausula sine figura iudicij.*
22 *Importat, quod iudex pronunciat incognita veritate per iudagnem.*
Non citatur pars ad videndum iurare testes.
Admittitur libellus generalis.
Admittitur libellus sine sollemnitate.
Pars potest incipere ab articulis.
Probatis articulis potest causa terminari.
23 *Clausula inspecta veritate importat.*
Quod proceditur sine apicibus iuris.
Casus in quo valet probatio persuasiua etiam non concludens.
Aequipollet clausula secundum meram voluntatem.
Item facit, quod seruatur lex fori, non lex poli.
24 *In causis spoliorum potest procedi etiam criminaliter.*
25 *In causis appellationis spoliorum proceditur prout in prima instantia.*
Thesaurarius est collector generalis spoliorum.
26 *Causa spoliorum non possunt cognosci ab alio, quam à Thesaurario regulariter.*
27 *Causa appellationis est vna cum principali.*
28 *Est vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit.*
29 *Legitima semper admittitur exceptio licet Papa mandet aliquid pracise fieri.*
30 *Illa forma nunquam debet omitti, sine qua negotium non potest expediri.*
31 *Quid importet clausula, vocatis vocand.*
32 *In causis spoliorum admittitur appellatio facto deposito.*
33 *Item proceditur appellatione postposita friuola tamen.*
34 *Quid importat clausula appellatione remota.*

De modo procedendi in causis spoliorum.

QVAESTIO XI.

Multi, etiam aduocati, in foro causarum huiusmodi Cameralium non versati hæsitare, dubitare, ea petere solent, quomodo, ac per quos terminos in causis spoliorum procedi habeat, vnde ad tollendum illis hesitationem, & dubitatem, ac ad satisfaciendum illorum petitioni ac desiderio, necessarium esse existimaui aliqua dicere de modo in causis huiusmodi procedendi, ratus etiam meo iudicio non esse bonum, nec integre satisfactionem patronis causarum huiusmodi me afferre, si posito quid sint spolia, quomodo discernantur, cognoscantur, & iudican-

dicantur, non poneretur etiam modus, quo pro patrocinio causarum, auxilio suorum clientulorum, & veritatia assisti possit, & procedi, tam per aduocatum camerę, quam per alium.

Et quia in causis istis posset dici, quod specialis modus procedendi non sit traditus, vel alius, vel diuersus a reliquis causis ordinarijs, videtur dicendum meo iudicio primo loco, quod in causis spoliorum procedi habeat per eosdem modos, ac terminos, per quos regulariter, & ordinarie procedi solet in omnibus causis, & ijdem processus fieri, & formari solent in causis ordinarijs; quia quod regulariter est traditum, regulariter, & semper seruari debet, & in omnibus, & quod non est immutatum stare semper non prohibetur 1 vbique, & in omnibus. *l. pracipimus, C. de appellat.*

Vnde in hoc iudicio illa habent interuenire & esse, quæ regulariter esse, & interuenire solent, & debent in iudicijs ordinarijs aliarum causarum, vt videlicet in causis huiusmodi sit vera, & solita figura iudicij, 2 & iudicium verum, quod est actus trium personarum, iudicis videlicet, actoris, & rei. *insfit de interd § retinenda, & l. in tribus. ff. de iudic in l. inter litigantes.* & ibi *Bar. 20. tit.* cuius forma, & figura consistit in his principaliter, & altero istorum de 3 ficiente, non dicitur figura, sed quasi figura. Item habent interuenire alia substantialia iudicij, & veluti sunt citatio, libelli oblatio, litis contestatio, iuramentum de 4 calumnia, & quod sententia feratur in scriptis, congruo loco. & tempore seruatis solemnitatibus, debitis, quamuis citatio 5 sit tantum de substantia circa absentem, *3. q. 8. caueant.* non contra præsentem per notat. per *Inno. in cap. fi. de elect.* per *Bar. in l. prolata. C. de sent* per *Bal. in authen. si omnes. C. si vt ab hare.* & alias vt late per *Abb. in c. cum l. & A. extra, de sent. & re iud col. 3.* & substantialia ista appellantur, quia sine istis iudicium esse non potest, *l. precia ff. de contrah. n. empt. & § precium instit. de empt. & vend* & huiusmodi solemnitates iudiciorum, adeò videntur necessarie, 6 quod non possunt per partes tolerari, nec illis modo aliquo potest per consensum renunciari per ea, quæ dicit *Bar. in l. quoties. verf. vltimo nota. C. de priuileg. scholarium lib. 12. cap de causis. de off. deleg. Bart in l. t. §. 1. in verf. quid de alijs solemnitatibus. ff de ferijs. Bar. in l. si societatem, §. arbitrorum. 3. col. in fin. ver. dices tu istud falsum. ff. pro socio,* quod est verũ, quando litigatur coram iudice, secus si coram arbitro, vt per eundem ibidem, & eundem in *authen. offeratur, in fi cap. de litis contest.*

Verum rem aliter sese habere puto, quia in causis spoliorum non venit aliquo modo seruanda figura iudicij ordinarij, tam circa solemnitates, quam circa substantialia, quia quomodo in talibus procedi habeat & qui processus fieri, & quæ iudicij forma, vel figura seruari debeat, fuit expresse per Sanctissimorum Pontificum constitutiones in materia spoliorum æditas statutum, & specialiter ordinatum, & præsertim per litteras Pij Quarti in forma Breuia sub anulo piscatoris expeditas Mat- 7 thæo Minali Collectori spoliorum generali Thesaurario directas, sub Dat. Romę trigesima Iulij 1560. Anno sui Pontificatus primo, in quibus datur expressa, & specifica forma in talibus causis procedendi. Mandat enim ibi Papa procedi 8 summarie, simpliciter de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta, &c.

Per quæ verba, nedum videtur datus modus procedendi alius, & diuersis ab alijs causis ordinarijs, sed & ordo iudiciarius, qui in causis ordinarie seruatur, penitus in causis spoliorum remotus, & sublatus videtur; istud enim videntur importare istę clausulæ, & istud illa verba significare. Quia nullæ solemnitates seruari debent 9 in causis spoliorum; ita enim importat verbum summarie, per ea quæ dicit *Bar. in l. iudicis secunda oppo. C. de iudic.* interpretatur enim summarie, id est remotia solemnitatibus; sed tamen, si causa sit magni præiudicij, non excludit ista clausula quin recipi, ac fieri nõ debeant plene pro- 10 bationes; si verò sit causa non magni præiudicij semiplene sufficiunt, vt ibi per eum.

Id quod in tantum videtur verum, quod si 11 in libello sit omissus dies, vel locus; nihilominus virtute talis clausulæ sustinetur & sufficit, vel agatur in causa ciuiliter, vel criminaliter, quia etiam in causis spoliorum potest agi criminaliter, per extrauagantem Pij quarti desuper æditam, vel melius per breue Suæ Sanctitatis directum Matthæo Minali Thesaurario, die 20. Aprilis 1561. per ea, quæ tradit *Abb. in suo cons. 6. in 3. vol* & tolluntur dilationes per *Bar. in extrauagan. ad reprimendum, verf. summarie,* per *Alex. in l. in summa de condit. indebit.* & seruantur, vel seruari habent tantummodo termini, de quibus

in

in *clem sæpe,de verb signif.* vigore istius clausulæ,per *dominos de Rota decis.35.incipien.quando committatur. in nouis*, qui etiam abbreuiari possunt, vt per eosdem *dominos decisione, quæ incip.quando causa,num.488.* quia dicit *Bal.*quod clausula, siue verbum summarie,importat idem,& est eiusdem qualitatis, & naturæ, cuius est clausula secundum æquitatem, vel de æquitate,per ea,quę idem *Bal. in l.obseruari §.proficisci.ff.de off.pro consul.* quæ clausula importat,quod intelligantur reiectæ subtilitates, & solemnitates iuris, quæ veritatem negocij non tangunt, vt per *Bal in l.si pro eo.vltima column.vers. vnde facit ad quæstio. C.mandat.Bar.in l. si fideiussor.§.quadam,ff eo.Bar.in l.quintus,ff.mandati.* quæ etiam operatur, quia facit agentem ex vna causa, obtinere ex alia,vt per *Alex.l.si ita, §. Grisogonus 9.*

13 *col.vers.sequitur,de verb.obligat.* per *Felin.in cap.si cautio,de fid.instr.* per *Fran. de Aret d.§.Grisogonus,7.colum.*per *Butr. cons.viso dicto puncto.*

Item operatur,quod potest peti illud, quod

14 est debitum naturaliter,vt per *Bal. d.l.si pro ea.C.mand.*

Item illud,quod solo pacto nudo debetur,vt

15 per eundem *Bal.in l.nemo in fi.C.de senten.* item etiam operatur, quod creditur vni testi cum fama, sicut in arbitro, qui credit testi reddenti rationem verisimilē, licet non concludentem, vt per *Aretin. cons.60.*sed hoc intellige, si sit æquitas legibus approbata,vt per *Bal. dict.l.nemo.* quia alias secus,item in causis spoliorum debent reijci,& remoueri omnes rigorosæ subtilitates,difficultates, duplicitates, ambiguitates, obscuritates,scrupulositates,

16 tes,dolosæ machinationes,rigor ordinarij iudicij, & de æquitate procedi. Ita enim importare dicitur clausula, vel verbum simpliciter, vt per *Bar. in extrauagan. ad reprimen. in versiculo summarie, in fin.*exponit enim ibi simpliciter, idest sine rigorosa subtilitate, *capitulo dilectus extra.de iud.*reiectis difficultatibus,duplicitatibus,ambiguitatibus,obscuritatibus, & dolosis machinationibus,sequitur *Angel.in l.prima,§.si quis,de verb.sign.* vbi allegat *d.Anto.d.cap.dilectus.*

Et propter clausulam de plano, potest pro-

17 cedi in causis spoliorum sine processu,& causæ cognitione,per ea,quæ dicit *glo.& Bart.in l. ne quicquam vers.de plano,ff.de off.proconsul.*Item sine libello,si causa sit parua,quia in modicis, & in vilibus causis, vbi scriptura non requiritur, non requiritur libelli oblatio,per *gloss.in capit. primo de libelli oblat.versicul.libelli*,quia non est necessarius libellus per *Bar.*dicto loco,sed sufficit,quod petitio describatur apud acta, quod etiam fieri debet propter iudicem,vt pronunciationem petitioni conformet,& propter actorem,ne frustra fatigetur, & vt videat super quo articulos,& positiones formet,& vt sibi ex alia causa agenti non obstet exceptio rei iudicatæ. Item expedit reo,vt possit suas defensiones formare,itaut ex ineptitudine absoluatur ab instantia, & absolutus in principali non possit iterum conueniri. Credo tamen, quod sit intelligendum de ineptitudine euidenti,propter quam libello non est aliquo modo respondendum, nec super eo lis contestanda, & de qua

18 *Rota decisione trigesima quinta in nouis, in additio. incip.si quis in causa*; quia libellus alia ineptitudine conceptus substinetur,& valet. Item ista clausula operatur,quod si quis agit inepte, proposita actione obtinere potest, vt per *Alex. in l. vinum ff.si cer.pet.& in l.si filio ff de lib. & posthu.*nec in libello requiritur locus, neque etiam dies, si criminaliter agatur, aut procedatur,per *Alexand.consilio sexto,tertio volu.per Aretin consil.61.col fin.* potest procedi ferijs in fauorem & vtilitatem hominum, non in honorem Dei, vel Sanctorum iudictis non obstantibus.

19 Item iudex potest procedere in domo de plano,non pro tribunali sedendo, per *glo. dict. Clemen. sæpe, in vers. feriarum,* abbreuiat dilationes, & excludit exceptiones,quæ requirunt altiorem indaginē, per *gloss.dict.clemen.sæpe*, & per *Iacob. Butr.in l.si certo,§.custodiam, ff.cōmoda*, & hic sufficit vna citatio, alias trina requireretur,*gloss.in dict.clemen.in ver.citationem*, nec requiritur aliqua litis contestatio,quam tollit ista clausula de plano, quia dicit *gloss.in l.pro eadem, la seconda, ff ad l.aquil.*quod iudicium debet solemniter incipere per litis contestationem, & finire per sententiam in omnibus causis,nisi quando proceditur de plano.Item proceditur in istis causis reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ frustratoriæ,& ad differendum iudicij processum malitiose opponuntur, quia istud importat verbum sine strepitu in constitutionibus positum, talia enim per quendam conuocum clamorem,& tumultum solent examen obstrepere & veritati habendæ obstaculum præbere,vndè dicitur, quod cultum suum iustitia perdit, quan-

quando silentia iudicij- ob strepitum turba perfundit, *quinta quaestione quarta in loco refert gloss. in allegat. clemen sape, in versiculo exceptiones*, quia inquit *Innocen. in capitulo olim de accusat.* quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquisitionem, vel ob aliam causam oppositam, propter quam repelleretur à prosecutione inquisitionis, quod non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad testium receptionem, & ad sententiandum, & potest iudex refrenare testium multitudinem, & reprobationem, etiam in omnibus alijs, tam partium, quā aduocatorum probationes, exceptiones, & allegationes, compescere. Item postponere ferias indictas, non in honorem Dei, etiam partibus reclamantibus, vel contradicentibus vigore talis clausulae. Item sententiam ferre etiam sine scriptis & sine libello; quia secundum quosdam 20 appellatur strepitus iudicij, ille totus pro cessus, qui non pertinet ad rem petitam, nec principaliter, nec accessorie, & alias, vt ibi per eum. Subdens ibidem, quod si adsit clausula sine figura iudicij in rescripto commissionis causae, prout est in materia nostra, quod nullus tunc ordo iudi-21 ciarius requiritur seruari, nec per indagi-22 nem cognita veritate pronunciabit, sed mandata sibi iniuncta iudex exequutioni mandabit, veluti exemplum dat si Papa mandat alicui, quod de plano, sine strepitu, & figura iudicij, si ei constiterit ecclesiam tanto tempore vacasse, quod eius collatio sit ad Sedem Apostolicam deuoluta, tandem ecclesiam enim clerico conferat, amoto quocunque illicito detentore; quia tunc non citabuntur aliqui, non fiet litis contestatio, non iurabitur de veritate dicenda, testes tamen recipientur; nec citabitur aliquis ad iurare videndum nec admittetur aliquis ad dicendum contra testes, vel eorum dicta, nec fiet aliqua publicatio: sed si ex dictis testium constiterit de praemissis, nulla interiectione sententiae, ecclesiam conferet, detentorem amouendo & si de falsitate litterarum, aut alias excipiatur, quod iudicem moueat, non cognoscet de hoc iudex, sed sicut merus exequutor supersedebit, & ipsas exceptiones ad sedem Apostolicam deferret. *capitulo de caetero. de re iudic.* Item cum tali clausula potest admitti libellus generalis, qui alias parte opponente non esset admittendus, vt per *Alexan. consilio 186. secunda parte*, & per *Bart. in extrauagan. ad reprimendum, versiculo figura*, *idem Alexan. consilio trigesimo primo, prima parte*. Item libellus sufficit in tali iudicio, licet careat solemnitatibus regulariter requisitis per *Alexan. in l. sita. §. Crisogonus 8. columna, de verb. obligator.*

Item potest pars incipere ab articulis, quibus probatis potest causa terminari per *Io. Mon. in c. fi. de baret.* quia cum per istā clausulam sit sublata figura iudicij, iudex non videtur astrictus ad aliquas formas, rimulas, vel figuras iudiciorum, vnde merito dici potest, quod collector, vel iudex in causis spoliorum, tali cum clausula iurisdictionem habens, non teneatur seruare formam iudicij.

Vnde nimirum, si etiam tribus solitis personis non interuenientibus, idest actore, iudice, & reo, causas expedit: quod facere videtur virtute dict. clausulae sine figura iudicij; quia cum figura iudicij dicatur quando contradictor comparet, & sic tres personae sunt in iudicio, scilicet iudex, actor, & reus, per *Bal. Alex. & Doct. in l. prima. C. qui admitti*, & ibi *Salic. Bal. in l. ne quisquam. ver. de plano. de off. proconsul. & Io. And. in nouella, in cap. de indemnitatibus. de electio in 6.* potest iudicium & causas terminare, etiam non interueniente actor. &c. nō tollit tamen ista clausula defensiones, & probationes, per *Dominos de Rota decis. 33. in nouis per Bald. in l. nemo. C de senten. & in l. iustitia de iust. & iur. & in capitul. fin. de not. for. fidelit.*

Et per clausulam inspecta veritate, maxime 23 quia non est de per se posita, sed adiuncta clausula, siue figura proceditur in causis spoliorum, sine apicibus iuris, qui non habentur in consideratione; imo per talem clausulam tollitur etiam iuris ordo, dicit *Aretin. consilio. 84. columna 3.* immo licet probatio sit persuasiua, & non concludens tamen in iuditio, vbi est talis clausula valet, & tenet, vt per eundem *consilio 61.* immo potest iudex cum tali clausula procedere, vt vult; quia aequipollet clausulae secundum meram voluntatem, vt per *Imol. in capitulo dilecti. de iudic. Lanfranch. in sape allegata clementina sape*, facit agentem ex vna causa, & probantem ex alia obtinere, per *Felin in capitulo si cautionem. de fid. instrument.* cum alijs sup. allegat. Item facit, quod in contingentia casus non seruatur lex poli, sed lex fori.

Insuper vltra praedicta in causis spoliorum potest etiam agi criminaliter contra

occupatores vſurpatores illorum vigore litterarum Santiſſimi Pij 4 in forma breuis ſub anulo piſcatoris Mattheo Minali 24 generali ſpoliorum collectori ſub die 20. aprilis 1561. expeditarum pro faciliori ſpoliorum recuperatione, & recollectione æditarum, quarum tenor in calce præſentis laboris deſcribitur, & Paulus quartus in breui deputationis Hieronymi epiſcopi torcellani, dat quod poſſit cogere quoſcunque ad coram ſe comparendũ ad ſeſe examini ſubijciendum, expedita ſub die 8. feb. 1556.

Per quæ habes meo iuditio, quod cauſę ſpoliorum omiſſis ſolemnitatibus, & paucis etiam ſeruatis ſubſtantialibus iudiciarijs, non tamen illis omiſſis, ſine quibus non poteſt negocium expediri, ſed illis tantum prętermiſſis, per quæ poſſit expeditio negocij prorogari, vel impediri, & quali, quali petitione, articulis, vel partis intentione probatis in ſtatuto partib. termino, parte citata, vel præſente, non citata, expediuntur in prima inſtantia.

In cauſis verò appellationum in hac materia proceditur pari modo ſine figura iu-25 dicij, & cum pręallegatis clauſulis, & modis in reſcripto primę inſtantię contentis, per iudicem; qui de appellatione cognoſcit, qui eſt regulariter collector generalis, qui eſt in Romana Curia pro tẽpore Reuerend. Theſaurarius generalis, cui cauſę omnes ſpoliorum facta adocatione, à quibuſcunque iudicibus in Italia cõmittũtur, cum expreſſo decreto, quod cauſę ſpoliorum non poſſint ab alio iudice cognoſci, vel terminari; niſi ſint ſpecialiter à Papa commiſſę, commiſſione Santiſſimi manu ſignata, vt per *bullas Iuly tertij. Sub Datum Romæ die deci-26 ma Ianuarij 1553. & Pauli quarti datã die 21. Octobris 1557. anno tertio*, quę ſunt in calce pręſentis laboris deſcriptę, ad quem à grauaminibus commiſſariorũ, vel ſubcollectorum appellatur in locis vel tertis eccleſię, quia in Regnu Neapolis, vbi eſt collector generalis ſpecialiter deputatus, appellatur à ſubcollectoribus ad collectorem regulariter, prout ego ſeruari vidi, ſed ego conſulerem ad tollendas dubietates, quod appellaretur ad Sanctiſſimum Papam, vel Sedem Apoſtolicam, vel ad cameram Apoſtolicam; à quibus ego poſſem valide obtinere, vel cauſam committi per reſcriptum vel per decretum, vel Reuerend. Theſaurario vel alteri; quia non vidi breue aliquod collectoris in Regno Neapolis cum tali facul-tate, & in cauſis appellationum proceditur pari modo ſine figura iudicij, & cum clauſulis primæ inſtantiæ, niſi ex forma 27 litterarum appellationis aliter appareat, quia cauſa appellationis eſt vna cũ principali, & quaſi vnus articulus, vt *C. ne in vna*, eademque cauſa tertio prouocetur, & eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit, *l. ſi quis, ff. quod quiſque 28 iur.* vt per *Innoc. dict. capitulo cum olim. de accuſa.* vbi dicit, quod iudex cum clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij deputatus, eccleſiam conferendo voluerit illicitum detentorem amouere, prout illi ex forma commiſſionis inſũgitur, & ob hoc appellari contingat, quod iudex appellationis pari modo, ſine figura iudicij de appellatione cognoſcat, quia cauſa appellationis eſt vna cum principali, & quaſi vnus articulus, & ibi facto quæſito, quomodo iudex appellationis, qui habet recenſere actu prioris iudicij, & cauſæ, vt cognoſcat an bene, aut male ſit appellatum, cum nulla acta per iudicem primum facta inuenit procedere debeat, reſpondendo dicit, quod iudex appellationis quærit a iudice, qui ita pronunciauit, quid eum ad ſic procedendum mouit, & teſtes ab eo receptos repetet, & ſi tam ex reſponſo iudicis, quam ex dictis teſtium, reperiet illum perperam proceſſiſſe, reuocabit non pro tribunali ſedendo, nec in ſcriptis, quod male fuit per primum iudicem factum.

Quia licet Papa mandet ſine figura iudicij procedi, inquit idem, iuriſdictionis eſt, teſtes recipere, & eos ad perhibendum teſtimoniũ cohercere, & quod nõ prouide factũ eſt in prima inſtãtia, iuriſdictionis ſit. & quantumcunque Papa mandet aliquod præciſe fieri, ſemper tamen intelligitur, quod legitimæ exceptiones admittantur *c. ex parte, de off. deleg.*

Et licet Papa mandet ad celerem expeditionem negocij deueniri, & procedi ſine forma iudicii, non tamen intelligitur, illud de iudicij forma debere omitti, ſine quo non poteſt negocium expediri, quia 30 illud tantum vult Papa prætermitti, per quod poteſt expeditio negocij prorogari, vel impediri. Si verò litteræ appellationis ſint diuerſę, & diuersã cõtineant formã ſecundum illarum formã eſt procedẽdum, & forma ſeruãda: ſicut eſt, ſi in cõcluſione ipſarũ litterarũ, eſſet clauſula vocatis illis, qui fuerint euocandi *8. q. vlt. nouit.* quæ clauſula importat, vt iudex teneatur ſeruare ordinẽ iudiciarium, per ea

quæ

quæ habentur per *Dec.conf* 173.*& confil.* 275.quæ clausula posita in litteris Papæ, operatur quod exequutor non potest sub delegare alteri.*Rot deeif.*375.*in nouis.si in forma.& dec.* 385 *in antiq.*

Sed à sententijs in causis spoliorum latis nō licet appellare, nec executio sententiæ differri, vel suspēdi potest, nisi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in manibus collectoris, seu ministrorum suorum actuali deposito

32 quo facto videntur posse audiri in secunda instantia, & in causa appellationis, per verba Breuis Sant. Pij IV. Matthæo Minali directo, sub Dat. Rom. Ann. 1560. die 30. Iulij sui Pont. Anno 1. cuius tenor descriptus erit in fine.

Et licet breue deputationis Illustriss. & Reuerendiss. D. Nicolai Fiisci Episcopi Sauonen. Collectoris in Regno Neapolitan. deputati Domini mei, habeat, quod cognoscat causas, & terminet cum clausula om-

33 ni appellatione postposita, per quæ verba generaliter prolata, & per signum, seu terminū, omni, quod est vniuersale, quod omnia comprehendit, & nixil excipit per *Specu.in tit.Sind. verf.quid si in aliquod. l. a procura. C mandatore*, possit intelligi, quod sit sublata appellatio, & quod exequutio per appellantem retardari, aut impediri non possit; quia verba generaliter prolata, habent generaliter intelligi, *l.de pretio.publi.in rem. actio.* tamen facto deposito, vidi seruari semper, quod appellāti defertur; & appellationes in forma admittuntur; licet possit dici, quod iudex à quo, non deberet appellationem admittere, stante dicta clausula, appellatione remota, quæ operatur, quoad iudicem à quo vt non teneatur deferre appellationi, vt per *Felin.in c.nonnulli.de refcr.colum.*25. *Bal.in addit.ad Specul.de Appel.ver.clausula appellatione remota.*

S V M M A R I V M.

Qua actio competat Cameræ Apostolicæ ad Spolia.

QVAESTIO XII.

1 REmedium, vel actio, quæ competat Cameræ ad cōsequēda, vel recuperanda spolia ab hæredibus clerici, vel sacerdotis defuncti, vel alijs detentoribus ciuiliter agendo, mihi videtur esse rei prosecutoria, vel actio directa in rem, quæ competit ecclesiæ, vel successori in ecclesia, ratione directi dominij, quod habet ecclesia in fructibus ecclesiæ, ac in rebus, vel ex fructibus, vel occasione ecclesiæ acquisitis; in cuius locum hodie Camera à Papa fuit posita, & suffecta in spolijs *Rot.dec.*855.*in ant.* per ea, quæ dicimus in 1.q. quia directum dominum est causa directæ actionis in rem *l.in rem, ff.*

2 *de rei vend. gl. in §. namq. inst. de act. in ver. directum*, Quia quòd fructus ecclesiæ, vel prouentus, redditus, aut emolumenta, & ex eis prouenientia, vel inde acquisita per clericum, spectent ad ecclesiam, etiam iure dominij, videtur clarum per *tex.in cap. videntes*, 12.q.1. vbi inquit *tex.* ratione maioris vtilitatis, agri, hæreditates, prædia, & alia bona quæ antea vendebantur, matricibus ecclesijs tradita fuerunt per summos sacerdotes, & leuitas, vt de redditibus illorū, elegantius cōmunem vitā degētibus subministraretur. Quorum administratio, & dispensatio spe-

ftaret in omni tempore, ad Episcopos Apostolorum locotenentes, est *tex. in c. Episcopi eisdē caus. & q.* vbi dicitur, quod quicquid de prouisione fuerit, siue de fructibus, siue de oblationibus, quæ omnia debent conseruari ecclesiæ, & quod si Episcopus aliter præsumpserit, poterit de poni.

Similiter habetur in *tex. c. episcopus, 12. q. 2.* 4 vbi clericus, vel Episcopus non potest disponere, vel subtrahendo, vel donando de rebus ecclesiæ, quia non sunt eius, sed ecclesiæ, & si aliter facit, factum irritum, & inane censetur, quia clericus in fructibus beneficij, & ecclesiæ habet tantum vsum, & vsuarius tantummodo reputatur, est *glo. in cap. fin. de pign. c. quia nos, de test. c. si quis sane. de pecul. cler.* quia debet victu, & vestitu esse contentus, quia de rebus ecclesiæ solummodo est clericorum, quantum probabili ratione consumunt. *glo. est in c. res ecclesiæ, 12. q. 1.* & clerici tantum necessaria habere debent ab ecclesia, & talis necessitas arctatur ad victum, & vestitum; imo dicit *Io. de Lignan. in elemen. gratiæ,* quod si clericus vltra debitum expendit aliquod, luxuriose viuendo de rebus ecclesiæ, tenetur ad restitutionem ec- 5 clesiæ, idem dicit *Abb. in c. fi. de pecul. cler. in fi.* & dicit *Abb. in c. inquirendum. in primo not. de pecul. cler.* quod rector ecclesiæ nec redditus, nec oblationes, nec data ecclesiæ prætextu voti, facit illa sua, sed cedunt ecclesiæ vtilitatibus.

Quia ecclesia in fructibus, & rebus ecclesiæ habet possessionem, & proprietatem, per, 6 *Abb. in c. cum esses. in repet. de test. vers. 5. principaliter.* vndè secundum eum dicit *Innocen.* quod si aliquando inuenietur, hæc bona Deo oblata esse episcoporum, prælatorum, aut capitulorum, debet intelligi, quod sunt eorum quoad gubernationem, subijciendo ibi, quod hæc bona propter vtilitatem communem, diuisa sunt in ecclesijs diuersorum locorum, auctoritate summorum Pontificum, & episcopis, & alijs Prælatis concessa extitit administratio eorum, *c. videntes. 12. q. 1. & capit. præcipimus.*

Et dicit *Abb in repet. c. cum esses. de testam. vers. secundo principaliter,* quod dici con- 7 sueuit, quod acquisita de bonis ecclesiæ, potest ecclesia vendicare, *12 quæst. 4. sacerdotes. & c. fin. 12. quæst. vltima.* quia quicquid acquirit prælatus de rebus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ, post suam institutionem, ecclesiæ est, *glo. in capit. vt vnus. de pecul. cler. & gloss. in cap. res ecclesiæ. 12. q. 1.* dicit, quod de bonis ecclesiæ, illud tantum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, vbi infert, quod si clericus emit equum de bonis ecclesiæ, clerici nō est, sed ecclesiæ, est bona *glo. in cap cum in officijs, de testam.* quæ multa allegat, que dicit, quod quicquid acquirit sacerdos, vel quilibet alius clericus intuitu ecclesiæ, ad ecclesiam pertinet. Idem *glo. in cap. primo eo. in verb. acquisisse.* & habetur in *tex. in cap. primo 12. q. 3.* de quolibet clerico indistincte, quod quæcunque acquisierit de ecclesiæ bonis, debet conferre ecclesiæ, alias punitur; quia dicit *Abb. præalleg. loco in cap. cum esses.* si faceret clericus fructus suos, non video, quare de illis non possent clericus sibi emere prædia.

Habetur in *tex. in cap. relatum. el secundo de testam.* quod acquisita per ecclesiam debent remanere penes ecclesiam, vbi *Abb. secundo not.* dicit, quod si clericus de redditibus ecclesiæ emat equum, vel prædiū hæc possunt dici acquisita per ecclesiam, vnde sunt ecclesiæ, non autem clerici, *bonus tex. in cap. placuit. 12. q. 3.* vbi *glo. in verb. suo.* quod licet clericus de pecunia ecclesiæ aliquid suo nomine emat, quod res illa statim facta est ecclesiæ. Idem inquit *Abb. in cap. primo. vers. nota ibi. de pecul. cler.* id quod est speciale in ecclesia, per *d. glo. optima glo. in cap. inquirendum. de pecul. cler. in vers. comparauit,* quod si clericus nomine alieno prædia comparauit, puniendus est, & ecclesia taliter empta vendicare potest, licet sua non sint, & est speciale inquit in ecclesia, vbi *Hostien.* enumerat sex casus speciales, in quibus res empta de pecunia alterius efficitur illius, cuius est pecunia, quod est contra regulam; quia licet res ematur de pecunia alterius, tamen ementi acquiritur, non domino pecuniæ, & primus casus in ecclesia, inquit, secundum magistros, vt scilicet res empta de pecunia ecclesiæ, ipsi 8 ecclesiæ acquiratur, & vendicari possit; secundus in re empta pecunia militis; tertius in pecunia pupilli; quartus in re empta à marito de pecunia sibi data ab vxore; quintus in re empta à liberto de pecunia domini, vel patroni; sextus in re empta de pecunia funebri. Et si aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum est vt illud mihi reddas, vt per *Io. And. d. capit. inquirendum.* & dicit *glo. in capitul. vt vnus, de pecul. cleric.* quod clericus, acquisita occasione ecclesiæ, habet ecclesiæ restituere, quemadmodum quis tenetur, quando occasione rei tuæ, aliquid ad eum per-

peruenit. *cap. ad nostram. de iure iur.*
Sequitur *Couarruuias Doctor Hispanus in cap. primo. de testam. vers. tertio ex vltim.* quod res empta à prælato de pecunia ecclesię, dominio ecclesiæ queruntur à die emptionis, etiam si proprio prælati nomine fiat emptio, & hęc est inquit communis opinio, licet in contrarium sit opinio *Hostien.* & id colligitur optime in *authen. licentia. C. de episcopis, & cler.* nec obstat regula in contrarium, quod emptum de
9 pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius est pecunia, *l. ex ea. C. de rei vend.* quia in rebus ecclesiæ, est speciale, vt emptum de rebus ecclesię, acquiratur dominium ecclesiæ, non ementi. *Barbat. & Cardinalis d. cap. inquirendum. glo. in capitul. Apostolicos. 12. q. 2. Corset. in sing. in vers. emptio. Roman. in authen. similiter. C. ad l. fal. col. sexta. Bal in l. si quis presbyter. C. de Episcopis & cler.* dixi latè in q. de potestat. clerici, vel prælati. & maxime in *vers. imo dicit Couarruuias.*

Per quæ meo iudicio manifeste apparet, quod tam fructus ecclesiæ, quam prouenientia ex fructibus, ac occasione ecclesię acquisita per Clericum, & relicta post eum, vti spolia sunt ecclesiæ, & per consequens Cameræ Apostolicæ in loco successoris, & ecclesiæ suffectæ, sępe allegata *Decisio. Rota in antiquis* 855. *incip. cum camera apostolica.* & ad illam spectant ratione dominij, merito si dici potest, quod ad illa consequenda, vel recuperanda, competat actio rei vendicationis, cum ecclesia, cuius loco succedit Camera, habeat in talibus dominium, per *Abb in repet. in capi. cum esset. de testa. vers. quinto.* secundum vnam opinionem, & *glo. in §. & quoniam in authen. de alien. & emphi.* vbi ecclesiæ ad res ecclesiasticas, competit rei vendicatio, sed *Innoc. in capit. cum in officijs. de testa.* posita quæstione quia occupabit bo
10 na clerici defuncti ab intestato, distinguit quod vel sunt bona ecclesię, & talia occupabit ecclesia, vel sunt bona defuncti, & de eis est certum, quod fuerunt illius, & illa occupabit hęres sanguinis, vel sunt bona de quibus dubitari potest, sint ne ecclesię, vel defuncti, & tunc quia pro ecclesia, pręsumitur, occupabit ecclesia, & si forsan illa occupet hæres sua auctoritate, habet actionem ecclesia, vel Camera ex Constitutione *l. si quis in tantam. C. vnde vi.*

Item quia in rem, quam possidebat ecclesia, per clericum defunctum, sibi, & à se ipsa ius dicit, competit edictum diui Marci, vel furti, aut vi. bon. rapto. vel ad exhibêdum, vt in singulis notare poteris, actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum diui Adriani non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit vt hæres, sed vt domina, si autê prælatus in alium transferret, tunc ad recuperandum non habet ecclesia, nisi rei vendicationem, vel ad exhibendum. Idem dicunt *Holtien. Ioan.*
11 *And. Zabarella.* vbi vide per eos vniformiter loquentes, quid sit in casu, in quo hæres institutus, occupat bona clerici defuncti sibi relicta, an formidare habeat pęnam constitutionis *d. l. si quis in tãtam.* subdens ibidem *Innocen.* quod si clericus solummodo dimittat rem post mortem, suam inter alias res suas proprias, ciuilem possessionem retinet ecclesia, cum prælatus non possideat nomine suo, sed ecclesiæ, sicut commendatarius. *ff. de acqui. possess. si colonus capitul. fine exceptione. 10. quæstion. 2.* quo loco etiam habetur
12 per *Innocen. Hostien. Io. And.* quod pro damno illato ecclesiæ per prælatum, ad satisfaciendum agetur contra hæredem prælati. *12. quæstion. 2 episcopus.* qui filios si tamen ante mortem prælati lis sit contestata, & licite non contestata, de illis quæ peruenerunt ad illum, & quatenus ad illum peruenerit, quia hæres tenetur de dolo, & culpa prælati, si tamen non sit leuis culpa, reficiendo, & recompensãdo ecclesiæ.

Item potest agi cõtra eum, si prælatus de rebus ecclesię alicui gratiam facit, allegant. *l. eum ostendimus. ff. de fideiussor.* pro quo
13 vide *Francisc. Mar. in decis. Delfin. decis.* 117. vbi dicit, quod successor in beneficio, tenetur remota administratione prælati, iuxta vires spolij quę ad illum prouenerint, id quod hodie est dicêdum de camera apostolica, vel de illo ad quem spolia vadunt, & *decis.* 105. habetur, quod bona clericorum habent inuentariari per iudicem ecclesiasticum &c. vt ibi late, quã decisio. vide pro hac materia; & pro recuperatione rerum ecclesiæ, & spolij nõ solum camera apostolica potest agere, sed & quilibet laicus potest intentare rei vendicationem nomine cameræ, per *tex. in cap. si quis presbiterorum. de reb. eccles. non alien.* vbi *Abb. Sicul.* & per *Doctor. in*
14 *l. iubemus la secunda. vers. iconomus. C. de sac. san. eccles.* contra quemcumque detẽtorem, & seu possessorem rerum ecclesię, quia possessor est semper conueniendus, licet exhibeat auctorem suum per *glo. capitul. quicumque. 12. quæst. 2.* quam vide.

de, quæ distinguit an res sit mobilis, vel immobilis, & an possideat nomine suo, an alieno, pro quo vide etiam *glo. in capit. si quis. de reb. eccles. non alien. in glo fin.*

Et hæc pro nunc sufficiant, pro eo quod mihi occurrit dicere in hac materia spoliorum prouenientium ratione fructuum ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ. Ad illa vero spolia, quæ non veniunt causa ecclesiæ

15 sed occasione illicitarum negociationũ, vel alias contra sacros canones acquisitorum, quæ itidem sunt effecta, & declarata spolia, per bullam Sanctissimi Pij IV. ædita sub anno 1560. Anno sui Pontificatus primo, quæ est inserta in quæstione, quæ negocia sint permissa, aut interdicta Cler. Credo quod possit pari modo dici, quod competant actiones illæ, quæ competunt pro spolijs ecclesiasticis, quia pari modo sunt spolia, & parimodo applicata, & incorporata Cameræ, parique modo committitur illorum exactio, veluti fit aliorum spoliorum, vel saltim posset dici quod ad illa competat conditio ex lege, ex noua obligatione, quæ datur si non caueatur de nomine actionis, *l. idem § primo ff naut. caup. stab. glo. in § namque. in ver. deficiente instit. de actio. pignor.*

Vlterius est facta constitutio per Paulum 4. contra occupatores bonorum Cameræ Apostolicę, debitoresque illius, &c. ædita anno 1556. 8. Kalen. Nouembris, in qua renouata bulla Gregorij 12. & pœnis in ea contentis contra inuasores, & occupatores talium bonorum, ac constitutionib. aliorum prædecessorum Pontificum, sententijsque Reuerendissimorum Cameræ Apostolicæ Clericorum, desuper latis, ac protestationem Alexandri Palanterij Cameræ Apostolicę procuratoris fiscalis, de nouo statuit, & mandat, quod pro recuperatione talium bonorum, contra detentores, & occupatores procedat, & procedi possit ad varias atroces pœnas, cuius constitutionis vigore poterit procedi cõtra occupatores, & detentores spoliorum ad pœnas in d. constitutione contentas, modo, & forma in eadem constitutione traditis, & expressis, cuius tenor est in fine descriptus.

SVMMARIVM.

1 *Contra agentem datur conuento exceptio.*
2 *Exceptiones sunt comparata gratia reorum defenaendorum.*
3 *In causis spoliorum proceditur ex forma rescriptorum.*
4 *Quid importet verbum sine strepitu.*
5 *Iustitia perdit cultum suum, per turbam obstrepentium.*
6 *Quid importet clausula, sola facti veritate inspecta.*
7 *In causis spoliorum admittuntur exceptiones releuantes.*
8 *Exceptiones sunt de iure naturali.*
9 *Exceptio habuit ortum in Paradiso ab Adam peccante.*
10 *Defensio, nec per rescriptum, nec per statutum tolli potest.*
11 *Princeps non potest tollere illa, quæ sunt de iure naturali, vel gentium.*
12 *Iudex non potest aliquid immutare; vbi ius est alteri quæsitum.*
13 *Exceptio peremptoria non tollitur, per restriptum de certa scientia.*
14 *Ius præscriptionis, fuit inductum authoritate Principis.*
15 *Durum est coram suspecto litigare. Et lites habent procedere sine suspitione.*
16 *Ex leui causa remouetur iudex suspectus.*
17 *Delegatus à Principe suspectus recusatur de iure ciuili, & canonico.*
18 *Iudex delegatus impetratus à procuratore non recusatur à domino.*
19 *Exceptio suspicionis, tollitur per consensum procuratoris.*
20 *Quando iudex delegatus possit recusari.*
21 *Quando de iure ciuili, vel canonico ordinarius possit recusari.*
22 *Allegans iudicem suspectum, proponat in scriptis causam suspicionis.*
23 *Exceptio suspicionis proposita impedit procedi in causa.*
24 *In notorijs non est locus suspicioni.*
25 *Vide de causis suspicionum n. 70.*
26 *Delegatus ad vniuersitatem causarum æquiparatur ordinario.*
27 *Quæ sit exceptio litis finitæ.*
28 *Omnis lis finitur iuramento.*
29 *Iuramentum & transactio à pari procedunt.*
30 *Pactis, & conuentionibus est standum.*
31 *Quid sit transactio.*
32 *Vide de effectu transactionis.*

33 Quid

De exceptionibus in causis spoliorum opponendis, & de præscriptione.

QVAESTIO XIII.

VT in causis, & litibus aliarum rerum euenire solet, quod licet actio intentata in sui substantia sit efficax, puta quæ intentatur contra ciuiliter, & naturaliter obligatum, qui prima facie videtur condemnandus, sed tamen non est efficax quantum ad opem exactionis, sæpe enim accidit, vt licet ipse prosecutio, qua actor experitur iuxta sit, tamen iniqua sit aduersus eum cum quo agitur; ideoque contra agentem datur conuento exceptio. *§. primo. instit. de exceptio.* ita pari modo credo, quod in causis spoliorum accidere so-
1 let, vt actio intentata per Cameram contra heredes defuncti, & seu spoliorum detentorem, aut alium obligatum, clypeo exceptionis opposite submoueatur, & inefficax reddatur; quia exceptiones sunt comparatæ gratia defendendorum eorum, cũ
2 quibus agitur. *instit. eo. in princ.* vnde meo iudicio non erit factum sine aliqua ratione, si hic subnectam, an, & quæ, & quando competant, vel opponi possint exceptiones in causis spoliorum reis conuentis ad impugnandam actionem contra eos intentatam, & more solito per contraria procedendo, quomodo magis elicitur, & habetur veritas. *l. munerum. § mixta. ff. de mun. & honor. &* Bartoli ingenium illustrauit procedere per contraria per *Lud. Gom. quasi secunda probem. 2. in reg. Cancellariæ.* Dico, quod in causis spoliorum non videntur admitti debere, nec posse aliquæ exceptiones, vel dilatoriæ, vel peremptoriæ, vel subreptionis, aut nullitatis, contra rescriptum, vel recusationis contra iudicem, aut alias cuiuslibet generis exceptiones; quia in causis huiusmodi nõ proceditur, nec procedi habet, nisi ex forma rescriptorum à Romanis Pontifici-
3 bus desuper æditorum, secũdum quorum formam propter causas in eis appositas, & maxime propter clausulam sine strepitu, & figura iudicij, proceditur semotis omnibus exceptionibus, per *tex.* & ibi *glo. in clem. sæpe. de verb. signif.* quia ver-
4 bum sine strepitu, importat, quod procedatur reiectis exceptionib & appellationib, dilator, quæ frustratorie, & ad differendum iudicis processum malitiose opponuntur, talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum, solent examen obstrepere, & veritati habendæ obstaculum præbere, vndè dicitur, quod cultum suum iustitia perdit, quando silentia iudicij obstrepentium turba perfunduntur, *6. q. 4. in loco glo. in dicta clem. sæpe, in*
5 *verbo exceptiones*; quia inquit *Innocen. in cap. olim. de accus.* quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquisitionem, vel ob aliam causam opposita, propter quam repelletur à prosecutione inquisitionis, non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad testium receptionem, & ad sententiandum; quia potest iudex magis refrenare testium multitudinem, & reprobationem, & in omnibus alijs, tam partium, quam aduocatorum probationes, exceptiones, & allegationes compescere; item postponere ferias indictas, non in honorem Dei, etiam partibus reclamantibus, vel contradicentibus; & alias, vt ibi per eum. Item per clausulam sola facti veritate inspecta adiuncta clausula sine figura in rescriptis apposita, pro
6 ceditur in causis spoliorum sine apicibus iuris, & vt vult iudex, quia talis clausula, æquipollet clausulæ secundum meram voluntatem, & per *Io. de Imol in c. dilecti. de iud.* & per tales clausulas tollitur ordo iuris per *Aret. consil. 84. colum 3.* per quæ, & per ea, quæ deducimus in *qu. de modo procedendi in cau. spolior.* vbi diximus de clausulis, & de virtute clausularum, in rescriptis super spolijs, & materia spoliorũ fa-

factis appositarum, videtur quod nullæ exceptiones in causis huiusmodi admitti debeant, imo quod quibusuis exceptionibus remotis, & reiectis, procedere habeat iudex ad expeditionem, & seu terminationem causarum.

Verum his non obstan. ego credo, quod exceptiones maxime, quæ sint releuantes, & quæ non calumniose, & malitiose ad differendum, & quæ frustratorie non opponantur admitti debeant, nec possit in causis spoliorum reijci per iudicem, aut submoueri; quia exceptiones prouenium à iure naturali, per *Abb. in rubr. de excep. extra.* cum exceptiones sint defensiones, *l. siquidem. l. defensiones. C. de exceptio. capitul. dilecti ex. eod. tit.* sed defensio est de iure naturali, *l. prima. §. aries. ff. si quad. paup. fec. dic. l. vt vim. ff. de iust. & iur.* & dicit *Abb. in rub. de exceptio.* quod exceptio habuit ortum in Paradiso, Adam excepiente, quod deceptus ab Eua peccauerat per *Specul in § sane. in proœmio*, subdens *Abb.* ego credo quod processit ab ipsa natura; quia exceptio est quædam defensio, quæ est de iure naturali, quæ defensio, nec per rescriptum, nec per statutum tolli potest, per *Bal. in d. l. vt vim*, merito exceptiones tales non possunt nõ admitti, & per *Pelin. in capitulo causam quæ de rescrip. extra. versic. similiter dicit Car.* vbi dicit, quod statutum tollens exceptionem, intelligitur de iniusta exceptione, non de iusta; quia illa quæ sunt de iure naturali, vel gentium, princeps non potest tollere, nisi subsistente causa iusta, & rationabili. *glo. & doctor. in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. public.* Imo quęcunq. clausula ponatur in commissione, sub quacunque verb. form. nunque prætextu talis ampliæ commissionis, poterit iudex reijcere exceptionem acquisitam parti, quantumcunque sit talis exceptio de rigore iuris inducta, veluti est dare exemplum in exceptione præscriptionis, quia in his, quę ipse iudex habet facere, verũ est, quod non tenetur sequi regulã iuris, sed in his, quæ iam facta sunt, ex quibus est ius alteri quæsitum, iudex non potest aliquid immutare, sed tantum illud sequi. *l. bona fides ff. depos.* alias esset auferre ius alterius, quod est contra naturalem æquitatem, per *Bar. solemniter in extrauag. ad reprimen. in versi. uidetur. in fin.* id, quod dicit *Iason.* semper est cordi tenendum, & nunquam obliuioni mandandum, vt per eum in *l. si fit legatum in principio de leg. primo. col. 6 mihi num. 29.* & dicit idem *Ias. in l.* si quis iniquum *§. si is pena. 2. col. ff. quod quisque iur.* quod exceptio peremptoria non tollitur licet in rescripto adsit clausula de certa scientia, & clausula non obstan. nisi expresse sit dictum, & expresse facta mentio quia nisi de eo fieret mentio, princeps nullo modo intelligeretur peremptoriam exceptionem tollere, cum sit nimis grauis præiudicij, not. *Anton. de Butr. in cap. ex parte, de for. competen.* 1. not. per *Innoc. in cap. super litteris, de rescrip* & quod princeps si expresse dicat, possit tollere exceptionem peremptoriã tertio competentem, credo quod sit intelligendum de exceptione, quæ sit acquisita tertio iure positiuo, & iure supra quod est princeps, puta si mihi competat exceptio acquisita iure præscriptionis, quod est ius inductum auctoritate principis, in quo princeps potest mihi suo modo præiudicare, etiam sine causa, *l. dig. vox. C. de leg.* secus si alio iure puta iure naturali sit mihi acquisita illa exceptio quia cum non possit tollere princeps iura naturalia, ego credo, quod non possit prę iudicare in inductis, & mihi acquisitis à iure naturali, vt dixi supra.

Nec obstant in aliquo in contrarium supra adducta, & primo illud, quod clausula sine strepitu &c. in rescriptis, importat quod procedatur reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quia intelligitur de exceptionibus, quæ frustratorie etiam ad differendum iudicis processum malitiose opponuntur, non autem, quãdo vere, & cum causa opponuntur, vt per *glo. dict. clem. sæpe, loco supra allegato.* Itẽ non obstat, quod vigore clausulæ, sola facti veritate inspecta, importetur, quod iudex possit procedere sine ordine iudiciario, & sine apicibus iuris, & vt vult, quia per hoc nõ intelligitur, quod habeat procedere demptis substantialibus, tam pro parte rei, quã pro parte actoris, nec quod per hoc auferatur, vel ablata intelligatur facultas alicui ex partibus faciendi suas defensiones, quæ per istam clausulam non tolluntur, per *dominos, de Rot. decis. 33. in nouis*, per *Bald. in l. nemo, C. de senten. & in l iustitia, de instit. & in capitul final. de nofor fidel.* vnde merito posset dici, quod in causis spoliorum possunt admitti exceptiones, quæ in alijs causis venirent admittendæ, quia illud expresse non reperiatur prohibitum, regulariter in omnibus permissum esse intelligitur, vulgatis iuribus, qualiter posset dici de exceptione suspitionis, vel recusationis iudicis suspecti,

ſpecti, quæ ex multis cauſis poteſt coram quo libet iudice, tam ordinario, quam delegato opponi, nec vllo modo videtur poſſe reijci, vel non admitti, quia lites habent procedere ſine ſuſpicione, quia 15 durum eſt litigare coram iudice ſuſpecto, & a quo quis non ſperat poſſe conſequi iuſticiæ complementum *3. q. 5. ſuſpecti, & l. apertiſſimi. C. de iudic. glo in cap. accedens. il ſecundo. ut lite non conte-* 16 *ſta.* imo ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus, per *d. glo. in c. accedens il ſecundo vt lit. non contes.* & per *glo. in capit. poſtremo. de appella.* & ego poſſum atteſtari eſſe de ſtilo ſignaturæ, & Romanæ curiæ, quod præſtito ſolum per partem iuramẽto per horreſcentiæ, cauſæ auocantur, & alteri committuntur, prout ſeruari vidi, & practicaui, maxime ſi ſit Iudex delegatus, & inſtantiam partis procuratus, quẽ in curia iudicem affectatum vocant: Quia iudex delegatus etiam à principe, de iure ciuili, vt ſuſpectus recuſatur, & multo fortius de iure canonico, non tamen ab illa parte, ad cuius inſtantiam eſſet dele- 17 gatus, ex quo ſemel in eum conſenſit, *authen. offeratur. C. de litis conteſta.* per *Iaſ. in l. apertiſſim. C. de iud.* imo ſi procurator in ſpecie delegatum impetrat, non poteſt dominus eum recuſare, per *glo.* quę eſt notabilis, in *cap cum olim. in glo. a. de* 18 *cauſ poſſeſſ. & propriet.* quod tamen intelligitur, niſi noua cauſa ſuperuenerit, per *Iaſ. dicto loco*; quia exceptio ſuſpectionis, tollitur per conſenſum procuratoris in iudicem per *Bal. in additione ad Spec. in tit. de reſcrip. praesenta. vers. con-* 19 *ſensus.* ſi verò eſſet delegatus ad inſtantiam partium, & de conſenſu vtriuſque partis, puta data liſta confidentium, & ſuſpectorum, vel viua voce eum partes elegiſſent, tunc à neutro poſſet, vt ſuſpe- 20 ctus recuſari, quia recuſatio tunc eſſet temeraria propter interuentum conſenſus ab vtraque parte, & licet de iure ciuili poſſet fieri, tamen eo caſu non fit, niſi cum iuſta cauſa per not. per *Angel. in l. quia poterat. ff. ad trebel.*

Iudex etiam ordinarius poteſt allegari ſuſpectus, & recuſari de iure canonico *cap. cum ſpeciali.* vbi *gl. & Doctor. de appella. capit. ſi quis contra. de for. compet. cap. ſuſpitionis de off. delega.* & de iure canonico eliguntur arbitri iuris, qui de cauſis ſu- 21 ſpitionis cognoſcunt. *cap. ſecundo requiris. §. fin. de appella. & capit. cauſam quæ de offic. deleg.* de iure vero ciuili, an ordinarius, poſſit vt ſuſpectus recuſari, diſputat *glo. secunda in l apertiſſime. C. de iud.* idem facit in *l. quia poterat. ff. ad trebel.* ſed tamen communis concluſio Doctorum videtur eſſe, quod de iure ciuili non poſſit recuſari, vt remoueatur, tamquam ſuſpectus à cauſa, ſed ſi eſt ſuſpectus, poteſt peti ſibi dari aliquem adiunctum, cum quo procedat in cauſa, *authen. ſi verò contigerit. C. de iudic. per Iaſ. in præallegata l. apertiſſimi. prima colum. verſic. nunquid.* fallit tamen in caſibus enumeratis per eundem. *Iaſ.* ibi.

Et in caſu noſtro, cum cauſæ ſpoliorum ſint cauſæ camerales cameræ apoſtolicæ, & cauſæ eccleſiaſticæ, videtur quod in eis habeat ſeruari diſpoſitio iuris canonici, non ciuilis, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis, *glo. 3. in capitulo fin. de conſuet. not. in capitulo illud de praeſcrip. & in capitulo ſanctorum eo. Cardin. Flo. in d. capitulo fin. de conſuet. capitulo lege c. ſi in adiutorium 10. diſtinct.* refert *Alex. conſ. 5. vol. 5. col. 3. rep. in clemen. prima de off. ordin.* & eſt argumento à minori ad maius, quia ſi ſecundum *Bartol. in l. quia poterat. ff. ad trebel.* in terris imperij ſeruatur, & ſeruari habet ius ciuile indiſtincte, & in terris vero eccleſię ius canonicum, multo fortius id videtur dicendum in cauſis, vt ſcilicet in cauſis eccleſiaſticis ſeruetur dictamẽ canonum potiuſquam cenſura legum ciuilium *gloſ. 3. c. fi. de conſuet. not. in cap. illud cap. ſanctorum de praeſcription.*

Et qui iudicem recuſare intẽdit, debet cauſam iuſtæ recuſationis allegare coram 22 ipſo, & taliter cauſam alleget, quæ ſi eſſet probata deberet legitima reputari, *ca. cum ſpeciali de appellat. & capitulo vt debitus*, & iſta recuſatio, ſiue ſuſpecti allegatio, non eſt oretenus facienda, ſed eſt danda in ſcriptis. *c. quoniam. de probatio.* & ſemel quod fuit propoſita iſta exceptio, impedit procedi in cauſa, quouſque ſit probata, per *glo. in ca. quoniam de probation. in verſ. recuſationis, & in glos. ſequenti.* quia eſt exceptio dilatoria *3. quæ-* 23 *ſtione 3. afferatur.* & probari debet coram arbitris à partibus electis *capitu. ſuſpitionis de off. deleg.* qua probata ſuperſedere habet iudex, nec in cauſa habet ſe aliquo modo intromittere, quia apparet ipſum non habere iuriſdictionem, poſt pronunciationem arbitrorum: ſi verò nõ ſit probata, delegatus in cauſa procedit.

Item habet proponi ante litem conteſtatam, vt exceptio dilatoria *cap. intra monaſteriũ. de re iud. l. apertiſſimi. C. de iud. et*

3. *quaest. 3.* afferatur, aut saltem infra terminum statutum à lege ad proponendas dilatorias, *c. pastoralis, extra de exceptio.* & post litem contestatam non opponitur, nisi ex noua causa, *cap. insinuante. de off. deleg.* non tamen opponitur; si superuenit post conclusum in causa per *Io. And. in capit. dilecti. de ordin. cogni. per tex. in cap. de auditis. de procura.* quia iudex in notorijs non allegatur suspectus, & conclusio in causa facit notorium. per
24 *glo. in cap. significauerunt. de testi. Ludo. in singu. vers. exceptio dilatoria.*

Secundum tamen leges habent proponi vsque ad viginti dies *d. §. afferatur. & authen. conseq. C. de sent. & interlocutorijs per glo. in cap. secundo requiris. in verbo coram eo. de appella.*

De causis vero suspitionis, quæ allegari possint contra iudicem, vide per *glo. in cap. causam quæ de off. deleg.* vbi multas enumerat, puta si iudex sit vassallus aduersarij: si suffraganeus impetrantis: si consanguineus: si extitit aduocatus in eadē causa; si habet consimilem casum in causa propria, vbi ponit versum, quatuor ista, timor, odium dilectio census, sæpe solent hominum rectos peruertere sēsus, & *glo. in capit. super eodem tit.* allegat alias causas, puta quia habet litem, vel causam cū suo monasterio, quia illum redeuntem a Romana curia nō admisit ad osculum pacis; Item quia ei dixit, quod si posset ei noceret in illa causa.

Item maxima amicitia aduersarij cum iudice, non enim omnia amicitia est causa suspitionis. *l. late. §. amicos. de verb. signif. per glo. in capit. accedens. el secundo vt lit. non contest.* vide causas istas numeratas ad longum per *Dec. in cap. postremo. de appella.* Item per *Spec. in tit. de iud. delegat. in §. super est videre,* & per *Io. And. & alios in capit. legitima. de appella. in 6. per Abb. in capit secundo. vt lit. non cōtest* per *Iaso. d. l. apertissimi. C. de iud.* vbi late, sed vltra omnes vide *Card. Alex. in d. capitulo postremo. de appella.* vbi in
25 causa suspitionis enumerat septuaginta casus.

Sed quæque sint, & quot causæ suspitionū, quæ contra iudicem allegari possint, non videntur posse allegari, neq; contra generalem Collectorem, nec contra eius subdelegatos commissarios in causis spoliorum, quia tam collector generalis, quam substituti, seu ab eo subdelegati commissarij, sunt delegati regulariter ad vniuersitatem causarum, subdelegantur enim commissarij ad omnes, & singulas causas quorumcunque spoliorum, occursorum, & occurrendorum in diœcesibus, in quibus deputantur, & subdelegantur, quia delegatus ad vniuersitatem causarum dicitur, quando fit delegatio sub nomine territorij, puta delego omnes causas talis castri, *glo. est in lege prima & ibi Bart. Bald. Saly. ff. quis & a quo per l. as. in l. a iudice. 2. col. C. de iudic.* vnde contra eos non videtur quod possit allegari suspitio, quia deputati, & delegati ad vniuersitatem causarum de iure ciuili non possunt
26 recusari; per glo. quæ singulariter dicit in *l. final. in gloss. prima. C. de iudic.* quia delegatus ad vniuersitatem causarum, æquiparatur ordinario, per ea, quæ dicit *Ias. in lege a iudice. C. de iudic.* quia regula, quod potest iudex delegatus allegari suspectus, intelligitur si sit delegatus in causa particulari, per *d. glo. seu d glo.* vti non bonam, nec approbatam reprobant *Iac. Butr. Bal. Saly. & Rapha. Fulgo,* vnde forsan posset dici, quod talis exceptio posset admitti contra commissarios cameræ, aliqua iusta, & legitima causa suspicionis subsistente, licet videantur & sint delegati ad vniuersitatem causarum, vt per d. doctores, quia lites, & causæ habent procedere, sine suspicione per *glo. in capitulo accedens. el secundo vt lit. non contesta.* & cum non reperiantur expresse exclusæ in causis spoliorum, merito in illa quoque, prout in alijs tales exceptiones admitti debent, quia illud, quod non reperitur prohibitum, permissum regulariter, & concessum videtur, & illud, quod non est immutatum stare sēper non prohibetur. *l. conficiuntur. C. de codicil.*

Item videtur, quod possit opponi quæcunque exceptio, quæ est inducta, vt fit fi-
27 nis litium, qualis est exceptio litis finitæ, quæ est scilicet iuramenti, transactionis, rei iudicatæ, & etiam præscriptionis. *l. 1. & 2. vbi Bar. ff. de iureiur. leg. fin. C. de exceptionibus,* enumerantur, per *Bart. in l. fratris. C. de transac.* quæ impediunt litis contestã. & processum, vt per *Bar. d. l. fratris.* & per *Bal. in l postquam liti. C. de pact.* si tamen non requirat exceptio, quæ opponitur altiorem indaginem, quia tunc non impedit, sed reseruatur post litem contestatam discutienda. *not. in l. nam, & postea.* vbi *Alex. & Docto. ff. de iureiur.* & dicit *Bar. in dicta lege fratris.* de exceptione transactionis probatur ibi, de exceptione iuris iurandi probatur. in *l.*

in *l. prima. de iureiur.* de exceptione rei iudicatæ probatur *l fin. ff. de re iud.* & de præscriptione probatur in *l. si pro suo de prascrip. long. temp.* Quia omnis controuersia dirimitur, & finitur iuramento, per
28 *tex. in capit. si Christus. de iureiur.* quia (inquit ibi *glo. in ver omnis controuersia*) post iuramentum delatum, & præstitum nihil amplius est quærendum. *l. non erit. §. delatum. ff. de iureiur.* & iuramentum parem habet auctoritatem cum transactione, & maiorem quam habeat res iudicata. *l. secunda. ff. de iureiur.* quod est verum de iuramento delato à parte parti, istud enim retractari non potest. *l. ad*
29 *monendi. ff eo. tit.* debet etiã esse delatum cum approbatione iudicis, per *Bar. in l. manifeste. ff. eo.* & dicit *Abb. d. capit. & si Christus. secunda col. vers. nota. quarto.* quod licite iuratur vt recedatur à lite, & infertur ex hoc, quod exceptio ista, quod causa fuit iuramento finita, impedit litis contestationem, sicut quælibet alia exceptio litis finitæ, cum iuramẽtum debeat esse finis controuersiæ, *glo. in capit. primo de lit. cõtest. lib. 6.* per eundem *Abb. d loco.* Et parimodo per transactionem sequutam inter partes, videtur finitum & terminatum litigium super re, super qua fuit transactum, vnde si semel fuit super spolijs facta concordatio, vel transactio, Cameræ apostolicæ de nouo agenti, habebit obstare transactionis exceptio, quia
30 pactis, & conuentionibus est standum. *l. ait prator. ff. de pact.* quia per transactionem quælibet pars videtur à lite recessisse, quia transigere est ab actione transire, & a lite recedere. *Leius 6. ff. de rei vend.*
31 *Bar. in. l. prima. ff de transac.* quia transactio licite facta, impedit sequẽs iudicium per *Specul. in tit. de rescrip. præsenta. §. 4. vers. item si quis,* & si sit facta transactio post sententiam, impedit sententiæ executionem, *idem Specul. de exequut. senten §. postremo, versiculo 12.* si obijcitur, vide tamẽ *Bar in l. eleganter, ff. de condit. indeb.* vbi dicit, quod non potest fieri trãsactio post sententiam, vbi rationem assignat, videlicet quod transactio fit super re dubia, & lite incerta, sed postquam est iudicatum, non est dubia, ergo, sed ego intelligo iudicatum, idest in casu rei iudicatæ, quoniam potest verè dici res iudicata, nõ quando est sentẽtiatum, vt per eundẽ *Bar. in l. litigatoribus, C. de appella.* vbi ponit differentiam inter sententiam, & rem iudicatam, quia cum res iudicata pro veritate habeatur, tunc non potest dici res dubia, imo exceptio transactionis impedit fieri accusationem de crimine, de quo non potuit transigi, per *Alex. in l. si maritus, §. si negauerit ad l. iul. de adul.* per *Bal. in l. si accusationis, C. de accusat.* & exceptio transactionis, impedit petitionem residui, *l. post decisionem,* vbi *Bald. in principio, C de fur.* imo transactio, maxime si sit facta causa a lite recedendi, non potest rescindi etiam ex capite, vel prætexto enormis læsionis, per *Alex. in cons. 42. columna quarta, libro primo,* quia magnum commodum sentit, qui a lite recedit, *Lud. Gomes, in reg. de annali, quæstione secunda, mihi numero quarto,* & pactum de non petendo, quod est in transactione, parit duas exceptiones, scilicet declinatoriam, & peremptoriam *Bal. in margarita, vers. pactum, vers. primo,* & debet allegari talis pacti exceptio, quia non repellit agentem, nisi per eum allegetur, *Bar in l. si vnus §. pactus 6. colum. ff de*
32 *pact.* & exceptio pacti de non petendo est de iure naturali, vel gentium, *l prima, ff. de pac.* & exceptio transactionis, admittitur etiam post litem contest. *in Specul. de exceptio, §. 3. vers sed pone quod in causa appell. & verf. sequen.* & per *Bart. in l. eleganter, §. si quis post, ff. de condi tione indeb.* vbi dicit quod ista exceptio potest opponi in quacunque parte iudicij, vbi vide plura in ista materia.

Item rei iudicatæ exceptio, opponitur contra agentem in causis spoliorum, quæ tunc competit, quando non fuit appellatum infra decennium, quo casu fecit sententia transitum in iudicatum, aut quando appellatio non fuit legitime prose-
33 quuta, vel quando sunt latæ tres sententiæ conformes, quia tunc est res iudicata per *Abb. extra. de senten. & re iudic. in rubrica,* & per *Bart. in lege litigatoribus. C. de appellat.* & per eundem *in l. prima, ff. de re iud. quæst. 1. & per Pauli de Cast. in consil. 38. quod incip. in casu præsenti,* quæ exceptio potest opponi etiã stante statuto, quod nullæ exceptiones opponantur, vt per *Docto. in lege prima, ff. de re iud.* & impedit litis contest. per eundem *Bart. in l. fratris, C. de transac.* & per eundem *in l. eleganter, §. si quis ff. de condi. indeb.*

Item potest opponi exceptio rei concessæ, gratiæ factæ, & seu spoliorum condonatorum; puta quando a sede, vel camera apostolica esset facta gratia concessionis, seu condonationis spoliorum

 alicui,

alicui, qualiter quotidie, quę est eius benignitas, & liberalitas solet facere Sanctiss. Pius Quintus, quia talia exceptio opposita, excludit agentem, vt per *glo. in c. causam. in verbo detinere. de præscriptio. in fi. glo.*

Item quando esset per alia tempora solutũ, & satisfactum cameræ pro spolijs, tunc etiam potest opponi exceptio solutionis, quæ de sui natura actionem elidit. per *Bal. in l iusiurandi. ff. de iureiuran. Paul.* 34 *de Cast. cons.* 405. quia solutione illius quod debetur, tollitur omnis actio. *instit. quib. mod tol. oblig.* vbi *glo.* siue re, siue verbis, siue consensu sit obligatio: Item siue ex delicto, vel quasi, Item siue ex ciuili, siue naturali, vt ibi per eam, quia exceptio solutionis dicitur exceptio litis finitæ, de quasi constet in actis, licet de ea 35 non opponatur iudex potest supplere pro reo non opponente exceptionem, quando *Bar. in l. si. onus. §. pactus 6. col.* & ibi *Bal ff. de pac.* & exceptiones solutionis, præscriptionis, iuramenti, & rei iudicatæ ęquiparantur ad effectum liberationis, per *glo. in l vbicunque in principio. ff. de fideiuss.*

Item si ex alia causa liquida quis esset creditor cameræ apostolicæ, qui pro spolijs teneretur, si petat compensationem admitti pro suo credito, ego credo, quod liquidato pariter spolio, eo casu posset admitti exceptio compensationis contra cameram agentem, quæ regulariter admitti solet de liquido ad liquidum, per *Fel. in ca. cum Io. heremita extra de fide instrum.* quia exceptio compensationis, tollit obligationem naturalem, & ciuilem, per *Bal. in l. reiudicata. § heredi. ff. sol. mat.* & quia 36 exceptio compensationis, est exceptio peremptoria, quæ non venit ad impugnandum sententiam, sed venit ad limitãdum, vel moderandum exequutionem, si non fuit opposita ante sententiam potest nihilominus opponi post ad impediendum exequutionem, quia se compatitur cum sententia. *l secunda.* & ibi *Bald. C. de compensa.* per *Iaf. in l. prima. C. de iur. & fac. ignor. secunda col.* per *Felin. in cap Io. heremita. de fid. instru.* vbi dicit, quod etiam post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam potest opponi talis exceptio, & 37 fieri possent positiones de compensatione, & tenetur pars respõdere, non obstante iudicato, quia secundum *Bal. in l. indiatnue. ff. de condi. & demonst.* exceptio compensationis dicitur sicut exceptio solutionis, & sic, vides, quod potest opponi exceptio compensationis, sed posset instari de vno contrario, quod non possit opponi talis exceptio in spolijs, quemadmodum non potest admitti, vel opponi in decimis, & in tributo, per *Abb. in capitul. tua nos secunda col. de decimis. num.* 50. *in fin.* quod dicit ibi tenere omnes doctor. Sed potest responderi, quod illud est speciale in decimis, quę habent semper solui sub præcepto integræ ecclesiæ sine diminutione, & sunt portãdæ vsque in horreum ecclesię à debentibus illas soluere.

Item sumptibus soluentis per *Abb. in cap. ex parte, & cap. peruenit. de decimis. &* 38 *cap. tua nos.* vbi dicit, quod debentur decimæ non facta deductione seminis, & sumptuum.

Item si quis haberet priuilegium, aut concessionem exemptionis a spolijs à sede apostolica, propter quod non posset pro spolijs conueniri per cameram, qualiter ego vidi per aliquos exemptos prętendi, ego pari modo in isto casu puto debere admitti exceptionem exemptionis, vel priuilegij concessi, & per istam impediri actionem per cameram intentatam, quia licet constitutiones, & extrauagantes in materia spoliorum editæ sint generales, & generaliter formatæ, adeo, quod comprehendant, & comprehendere intelligãtur clericos cuiusuis status, & conditionis existẽtes. *l. de precio. de public. in rem actio*: tamen clypeo à generalitate legis non se defendant, quia exempti non veniunt in generali sermone comprahensi, 39 per *Bal. in l prima. pen. col. C. de furt. per l. legatorum § qui plures. de leg. ij.* quia exempti non tenentur ad collectas, pro quibus exigendis missus est per prouinciam Collector Papæ, *Angel. in l. fin. C. sine cons. vel. rel.* sed exemptio allegata debet probari ante omnia, veluti quando excommunicatus allegat se exemptum per *Innocen. in capit. solet. de senten. excommun. in sexto.*

Item quando fuisset mandatum Collectori, seu Commissarijs subdelegatis per superiores, quod in exactione supersederetur, prout meis temporibus fuit de ordine Sanctiss. Pij quarti iniunctum domino meo generali collectori, vt in certis ciuitatibus & diœcesibus regni Neapolis supersederet pro tunc in exactione certorum spoliorum, propter deuastationes, & seu direptiones locorum in dictis diœcesibus ab infidelibus per annos antea factas, à quibus magnas plagas homines prædictorum locorum receperant. Ego

& in

& in isto casu exceptionem quoque competere, & admitti debere puto, ad instar pacti de non petendo, vel pacti prærogatiui in vim dilatoriæ ad impediendum processum, & pacto durante ad impediendum sententiam, *instit. de exceptio. §. perpetua, & glo ibi & per Bal. in l. lecta. ff. si cer. pet. per Ias. in l. creditori tuo, C. de pactis*, vbi dicit, quod tale pactum est ad impediendum litis ingressum, quod potest opponi etiam post litem contestatam etiã per iudicem, si sibi de eo cõstet ante, per *Innocen. in capitul. præterea. de dilat. extra Angel. in l. si. de pet. har. Bar. d l. lecta Io. And. in nouel. in c. exceptionis, 2. col. de for. comp.*

Sed quid dicendum in casu, quando mortuo, prælato per multos annos hæredes, ad quos spolia peruenerunt abliguriarunt, & consumpserunt omnia bona, tam spoliorum, quam sua, & sunt in effectu pauperes, an clypeo exceptionis paupertatis se defendant à Camera, contra eos actionem spoliorum intentantem, & videtur quod sic, quia debitori pauperi, datur exceptio, ne teneatur vltra quam facere pos-41 sit *glo. & Abb. in capit. cum tu de vsur.* id quod procedit secundum *Abb.* ibi in foro contentioso si debitor cessit bonis, tũc habetur ratio, ne egeat, quia per *Abb. in capitulo cum extra de decimis*, ad inopiam debitoris nõ habetur respectus, nisi post cessionem, dixi, inquit, in *capitulo 2. de pignor.* Imo per paupertatem redditur inanis actio, qua intentatur contra pauperem, quia inanis est actio, quam in co-42 pia excludit debitoris *capitulo olim, el secondo, de restitut. spoliator l. nam is, ff. de posit. gloss. in capitulo ea nescitur, in versiculo iuxta, extra de senten. excõmunicat. gloss. in capitulo cum tu, in ver. euidenter extra de vsur.* Item pauperes in foro cõscientiæ absoluuntur ab excommunicatione, non facta satisfactione, ob paupertatem, *capitulo à nobis, el secondo, de sententia excommun. extra, & in clemen. prima §. verum, & clemen. secunda, §. primo, de heret.* pro hoc facit, quod dicit *Abb. in capitulo cum homines, de decim.* vbi dicit, quod si quis tanto tempore non soluerit decimas ecclesiæ, quod si vellet integre satisfacere, oporteret vendere omnia bona sua, quod licet teneatur hoc facere, ecclesia tamen debet sibi remittere, vnde possit viuere, subdens ibi credo etiam, quod vbi esset tanta inopia, quod fame periret, si decimam solueret, quod non teneatur ad solutionem, quia in tali necessitate omnia sunt communia, vnde licite sine vitio furti potest subtrahere de bonis alterius, vt not. in *capitulo sicut 47. distinct. & in capit. si quis per necessitatem de fur.* id, quod tanto magis videtur facere in casu nostro, quia decimæ sunt debitæ de iure diuino, vt per *Abb. in cap. parrochianos, de decim.* facit, quia pauperes non tenentur ad solutionem collectarum, *indictiones, C. de annuis tribu. lib. decimo, l. final. C. de his qui num. fil*, imo in casu 43 paupertatis administrator reipub potest remittere impositam collectam pauperi, & illum à collecta liberare, per *Bar. in l. omnes, C. de ann. tribu. lib. 10.* refert & sequitur *Fel. in cap. significantibus, de offic. deleg.* Item dicit *Angel. in lege non facile, ff. si cui plusquam per l. falcid.* quod pauperi propter paupertatem, remittitur onus cautionis præstandæ, & dicit *Bal in c. sedes. de rescr.* quod per clausulam quosdam alios, non possunt conueniri pauperes, & si pauper, propter paupertatem non prosequitur causam appellationis, est iusta causa dandi sibi biennium, per *Bar. in l. 2. §. si quis in ff. si quis cautio.* id quod dixit *Innocen. in capit. ex ratione. de appellat. ex. per Fel in capitul. significantibus. de off. deleg.* vbi enumerat sex priuilegia paupertatis, facit, quia debitor pauper non potest excommunicari, nec interdici, sed carcerari, nisi cædat bonis, per *Innocen. in capit. P. & G. de off. deleg.* de hac materia vide *Abb. in capitul. Odoardus. extra de fideiuss. vers. in glo* quæ est in verbo non valente, & pauperes nõ tenetur ad solutionem collectæ, & debent cancellari de libro estimi. per *Bal. in authen. defun. tertia col. ad Tertullia.* ibi; ad quam præstandam non tenentur pauperes, quorum opera vix sufficiat alimentis, & si tales scripti sunt in estimo, debent cancellari de ipso per habentes officium ad hoc eis supplicatione porrecta &c. & exceptio, ne quis conueniatur vltra quã facere possit, videtur dilatoria, & perem-44 ptoria secundum quod not. *glo. & Abb. in l. prima. C. de iur. & fac. ignoran.* vbi vide *Ias. col. quarta.* qui tenet, quod sit tantum dilatoria per *glo. in §. appellant. instit. de exceptio.* quæ id dicit; & *Ias.* mouetur per rationes adductas à dicta *glo.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptione præscriptionis, tollitur ciuilis, & eliditur naturalis obligatio.*

2 Tutus

De

De exceptione præscriptionis.

QVAESTIO XIV.

ET si cum bona fide, ac iusto titulo, per tempus à iure statutum sint possessæ res spoliorum ab aliquo, interuenientibus alijs cōcomitantijs à iure expressis, adeo quod incurrerit præscriptio, eo casu debitorem tempore liberatum esse puto, taliter, quod si Camera, aut ecclesia contra eum pro spolijs agat, quod sit præscriptione tutus, & contra actionem intentatam, possit, per eum opponi de exceptione præscriptionis, per quam tollitur obligatio ciuilis, & illiditur naturalis, quæ tolli 1 non potest tempore, *l. si §. 1.* & ibi *glo. in verbo conditio, ff. rem rat. haberi* vbi *gl. & Bar.* quod tutus præscriptione triginta ānorum, si soluat repetere potest *arg. l. si pupillus, de administ. tut.* vbi dicit, quod præscribens est similis soluenti, & licet 2 liberatus tempore, adhuc remaneat obligatus naturaliter, quia tempore non tollitur naturalis obligatio, quia tempus solum, cum non sit causa entis, non potest esse causa priuationis, tamen tollitur om-3 nis eius effectus, vt ibi, per eundem *Bar.* & per *Bal. in auth. ad hæc, vers. Item dubitatur, C. de usur.* per *Abb. in c. ad aures, de præscrip. vers. not. vlt.* vbi per *Fel.* pulchre, imo præscriptio etiam cum mala fide, acquirit præscribenti istam exceptionem, licet non dominium, videtur dicere *tex. in l. quis emptionis, §. quod si quis, in fi. C. de præscr 30. vel 40. an* & præscriptio operatur vti decretum, & habet vim de-4 creti: in illis, quæ non possunt alienari, nisi sub certa forma, puta cum decreto, *l. post mortem, ff. de adopt. & l. 1. C. qui admitti* idem per *Bar. in l. fin. C. in quibus causis in integ. rest. non est necess. col. fin.* ibi quod rei minoris, non est prohibita simpliciter alienatio, sed est permissa cum decreto, merito præscribi potest, &c. videtur dicere *tex. in l. cum de rem verso. ff. de vsur.* secundum *Barba. in additio. ad Bal. in l. prima. C. de seruis fugit.* vbi dicit, idem in consuetudine, tantoque magis videtur posse excipi de ista exceptione præscriptionis, quia præscriptio, est similis solutioni, & qui præscripsit, videtur soluisse, per verba *Bal. in l. tam mandatori. C. de non nume. pecun. colum. tertia.* ibi item dubitatur, an præscriptio rei profit fideiussori, & videtur quod sic, quia præscriptionis, exceptio est rei cohærens, ergo transit ad fideiussores, & quod sit rei co-6 hærens, patet quia est similis solutioni. *l. si pupilli. ff. de administratione tutorum* & præscriptio, & absolutio procedunt à pari, vnde qui præscripsit, videtur satisfecisse, & debitam satisfactionem impendisse, per *tex. in l. sed si vnus. §. si autem. in fin. ff. de iniur.* & quod alias esset ipso iure irritum, & non validum, per præscriptionem firmatur, per *Bal. in l. prima C. ne de stat. defun.* &c. imo exceptio præscriptionis, non potest per partes pacto renū-7 ciari, quia vsucapio, & præscriptio sunt inductæ in fauorem publicum, ne dominia sint incerta, per *Bar. in l. nemo potest. de leg. primo. Abb. in rub. extra de præscript.* ergo de necessitate exceptio præ-8 scriptionis debet admitti, quia finem litibus imponit, & punit negligentes, prout per eundem *Abb. ibidem* dicitur in diffinitione præscriptionis.

Sed an spolia præscribantur, vel præscribi possint, videamus, pro quo videtur esse respondendum affirmatiue, quia considerato verbo spolia quod importet bona ac quisita de fructibus ecclesię, aut occasio-9 ne ecclesię relicta per clericum, vel fructibus ecclesiæ, vel bona acquisita ex negociationibus, & illicitis factis, per clericū sua vita durante, prout diximus supra in prima q. vbi de diffinitione spoliorum dicimus, spolia omnino videntur esse bona temporalia ecclesiæ, vel ecclesiæ debita, in quibus si sint mobilia non sacra, præscriptio currit trium annorum, *glo. in. §. res fisci. vers. non potest. instit. de vsucapio. & long. temp. præscri. Abb. in capit. placuit. de præscriptio.* & etiam triennio vsucapitur res Romanæ ecclesiæ, per *Ang. in authen. vt ecclesia Romana, in principio. Abb. in capitulo 1. de restit. in integ. tertia col.* si immobilia corporalia, veluti fundus, aget domus, aut incorporalia, veluti sunt iura, actiones, & huiusmodi, spatio annorum quadraginta præscribuntur, per *tex. in authen. de eccle. tit. §. pro temporalibus autem, text. gloss. & Abb. in c. de quarta. de præscriptio. extra glo. in d. §. res fisci,* quia tanto tempore bona immobilia iura, & actiones præscribuntur, nisi tamen cōtra Romanam ecclesiam, contra quam 11 non præscribitur, nisi spatio centum annorum. *l. si. & authen. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle. per glo. in l. vniuersus, C. ne rei dom. vel templo.* Item, per *Dynum in reg. possessor. de reg. iur. vers. in præscript. autem. vsque ad ver. Item nunquid.* vbi dicit,

cit, quod in præscriptione quadraginta annorum in rebus ecclesiæ, requiritur titulus, & bona fides, aut saltim bona fides secũdũ distinctionẽ: quã ipse dicit rationabilẽ de iure nouissimo, in illis rebus ecclesiasticis, quæ de iure communi possunt possideri, nec præsũptio est cõtra possessores, in quibus sufficit bonã fidẽ habere, sed in his rebus ecclesiasticis; quæ de iure cõmuni nequeunt possideri, vel cõtra possessorem est præsumptio, non sufficit bona fides, sed est necessarium etiam habere vltra bonam fidem titulum, qui possessori causam tribuat præscribendi, nisi tanti temporis allegatur præscriptio, cuius cõtrarij memoria non existat, vt ibidẽ, per eũdem *Dynum*, idem habetur ad literam in *tex. in capit. primo*, *& ibi gloss. de præscrip. in sexto bona glo. in capit. cum ecclesia sutrina. de caus. poss. extra in glo. antepen.* pro quo vide, quæ dicit *Abb. in capit. illud. extra. de prascrip. col. secunda. vers. ad cuius.* vbi dicit, quod ad substantiam præscriptionis, quandoque requiruntur

12 tria, quandoque duo, quandoque vnum dumtaxat: secũdum naturam præscriptionis tria requiruntur, quando præscriptio est talis, quæ desiderat titulum bonam fidem, & possessionem, vt in præscriptionẽ contra ius commune, vt *cap. 1. eo. lib. 6.* vel in præscriptione decem, vel viginti annorum, contra prælatum; duo requiruntur, vbi non est titulus necessarius, vt regulariter cõtingit in præscrip. 40. annorũ iure communi non refragante, vt *d. cap. illud*, *& capitulo de quarta*. scilicet possessio, & bona fides; vnũ requiritur in præscriptione, inducta in odium negligẽtis, vt in actionibus præscribendis, scilicet cursus temporis, vt *leg. si quis emptionis. C. de praescriptio. 30. ann.* subdens ibidem, quod vbi alterum de requisitis perit, naturaliter præscriptio interrumpitur, quia deficiente altero substantialiter requisito ad confectionem actus, naturaliter deficit actus, *capit. si. de cond. appos & capitulo cum super abbatiam. de offic. deleg.*

Per quę videtur, quod res ecclesiæ, & ad ecclesiam pertinentes, vel sint mobiles, vel immobiles, vel incorporales possunt præscriptione, vel vsucapione emitti; vel acquiri respectiue, per quemlibet, & appellatione istorum bonorum, veniunt omnia bona, quæ sunt in mundo *l. bonorum. ff. de verb. signif.* vnde etiam, & spolia, quia spolia, vel sunt bona mobilia, se mouentia, vel immobilia, vel iura, vel actiones de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ, vel de illicitis negociationibus prouenientia, vel fructus ipsius ecclesiæ percepti, vel percipiendi, vt diximus in prima q. & sunt insertæ bullæ extrauagantes, à Pontificibus Romano. factæ in materia spoliorum in fine, vnde spolia, vel confideres ea quatenus fructus, vel quatenus de fructibus acquisita, vel sint ab illicitis negociationibus descendentia, sunt res

14 temporales, non sacræ, nec rei sacræ aliquam adhærentiam habentes; imo res prophanæ, & in mera temporalitate consistentes, contractabiles, per cuiusuis nominis contractum, per *tex. in capitul. fin. ne prelati vices suas.* vbi fructus beneficiorum, & ecclesiarum ptecio venduntur ad septennium, *clem. 1. §. fin. & ibi gloss. in verb. ut tempus. de reb. ecclesia non alienan. per Feder. de Sen. cons. 123. incip. quæritur an constitutio.* Item fructus ecclesiastici, nedum venduntur pretio ad septennium, vt in *d. cap. fin.* sed & pro toto tẽpore vitæ beneficiati venduntur, etiam absque simonia; per *Præposit. in capit. sed adhuc. quæstion. 1.* & nedum fructus percepti, & in aliquam acquisitionem conuersi, qualia sunt spolia acquisita de fructibus, sed etiam fructus percipiendi, id quod videtur plus in casu nostro, vt per *Præpositum d. loco.* dicit enim, quod percipiendos fructus etiam ex præbenda, & beneficio emere licet, quia non sunt sacris adiuncti officijs, cum etiam à laicis haberi possint, quia fructus beneficij, aut ecclesiæ non sunt, nec possunt dici spiritualitati annexi, vt per *Archid. in capitulo adhuc. prima q. prima* vnde si fructus emi,

15 vel contractari possunt, ergo multo magis spolia de fructibus acquisita, & à fructibus prouenientia, quia sunt temporalia, & emere, vel contractare temporalia, non est de genere prohibitorum; vt de se patet secundum *Hyeron. Gig.* qui ita refert in suo *tracta. de pensio. q. 87. per totum.* facit quod dicit *Bar. in leg. Paulus ff. de acquir. hæred. in fi. verb.* quod si res ecclesię transeunt ad priuatum, perdunt priuilegium, & efficiuntur vsucapibiles.

Facit quia, si Rector ecclesiæ ob negligentiã suam patiatur res ecclesiasticas pręscribi,

16 tenetur de suo proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ, per *glo. in cap. placuit. el secondo 16. q. 3. in ver. pertineant*, per *Abbat. in cap. ex præsentium. de pignor. uer. not. 3.* ibi nam, per istum tex. dicit, quod hæres suus potest compelli ad satisfactionem faciendam, per *Abb. in ca. auditis.*

*tis.de præsumptio.col.*10.*num.* 34.ibi taciturnitas Prælati nocet ecclesiæ in præscribendo,tenetur tamen Prælatus de suo satisfacere ecclesiæ,in quo læsit ecclesiã, permittendo præscriptionem contra eam currere,&c. & quod spolia possint prescribi,videtur esse ex eo solum manifestum; quia spolia spectant ad cameram apostolicam Papæ,& ad Papam ipsum principaliter,per *extrauag. de quibus in* 1. *quæst. & in secunda.* quæ inferuntur in fine presentis tractatus, & illa quæ spectant ad Papam principaliter,vel secundario omnia præscribuntur, & præscribi possunt,

17 per ea,quę dicit *Abb.in cap.audientiam. extra de præscriptio.in* 3.*colum.vers.quæro,quare*,vbi distinguit *Abb.*inter illa,quę spectant principaliter,& illa quæ spectãt secundario, illa enim, quę principaliter spectant, inquit requirunt centenariam præscriptionem,quæ verò secundario lx. an.tantum præscribuntur,vt ibi per eum, & quod spolia sint de pertinentibus ad Papam principaliter,non secundario, id ex eo apparet; quia in bullis, vel in constitutionibus æditis in materia spoliorũ, dum Papa declarat,quod spolia ad se spe-

18 ctant,vel ad eius Cameram Apostolicã, vtitur verbo spectare,pertinere, spectasse, vel pertinuisse, vt est videre in *Bulla Pauli Tertij in principio.*quæ est inserta quod verbum de sui natura importat principaliter,non secundario. *l. nonsolum. §. quæritur.ff.de pręcur. l. qui liberis.§.hæc verba. C. de vulgar. & pupill. per Bal. legè licet. C. de pactibus*, vbi dicit, quod verbum pertinet, est verbum directum.

Item facit,quia in rebus incorporatis ecclesię Romanę, qualia sunt spolia, currit prescriptio centum annorum, in delatis vero rebus, currit tantum quadraginta annorum,in rebus vero aliarum ecclesiarum, vel sint incorporatę spatio quadra-

19 ginta annorum prescribuntur, per *Abb. in cap. cum nobis* 3.*col.ver.& ex porpone. de præscriptio.* vbi dicit pone vnum singulare dictum,quod licet in iuribus principis, seu fisci fiat distinctio in casu præscriptionis, in bona fisco incorporata,& bona delata,nondum incorporata, tamen respectu ecclesię non videtur differentia fienda,sed semper vniformis est prescriptio,requirit enim tempus quadraginta annorum, vt probatur in *d. cap. secundo.* quatenus loquatur ecclesijs citra Romanam ecclesiam,sed in ecclesia Romana est differentia saltim, quoad illum casum, quia in incorporatis requiritur cursus centum annorum, in delatis vero sufficit tempus quadraginta annorum, sicut in alijs ecclesijs.

Item facit,quia ecclesia inferior potest prescribere bona,& iura ad Papam spectan-

20 tia not. *Abb. per illum tex. in capit. si diligenti,de præscriptio.* 3.*col.vers.ex prædictis,& columna secunda*, ibidem, quod contra Romanam ecclesiam potest prescribi de rebus, de ciuitatibus, & regnis, ad eam pleno iure pertinentibus, sed requiritur prescriptio non minor centenaria.

Facit quia res fisci,tam vacantes,quam initiatę,seu denunciatę, & incorporatę prescribuntur,*inst.de vsucap.§.res fisci*,quia si sint bona vacantia, prescribuntur vi-

21 ginti annorum ante denunciationem fisco factam,sed post quadriennio,*glo.in l.penult.C. communia de vsucap.* vbi dicit quod res fisci vacantes,vsucapiuntur omni titulo iure communi,& sine titulo tunc xx.annorum computandis à tempore, quo cæperunt bona esse vacantia, si vero vellet computare ab eo tempore,quo fuit initiatum, tunc sufficit quadriennium; *idem glo.in l.prima. C. de quadrien. præscrip.*sed melius per *Bal.*ibi,vbi dicit,quod illa,quę sunt in vsu publico,nunquam pre-

22 scribuntur *l.viam publicam.ff.de via public.*alia vero, si sunt incorporata in fiscum,non vsucapiuntur,nisi an.quadraginta *l. omnes. de præscrip.* 30. *anno.* si vero non sunt incorporata, titulo & bona fide vsucapiuntur, quia mobiles triennio, immobiles longo tempore. x. ann. &c. per *Bal. in l. iam pridem. C. communia de vsucap.* vbi dicit etiam, quod res cæsaris præscribuntur, & quo ad illorum præscriptionem, hodie requiritur spatium centum annorum.

Item prescribuntur patrimonialia cesaris vel principis. *l. prima C. ne rei dom.*

23 *vel templo. Baldus in d. l.iam pridem C. communia de vsucap.*

Item præscribuntur res ciuitatum, vel castri. *leg. final. C. de sacrosanct. ecclesia. glossa. in dicto §. res fisci.* quia dicit *glossa*, quam sequitur *Abbas* ibi *in capitulo cum nobis extra de præscriptione*, quod contra ecclesiam Romanam respectu prælationis, & supremæ potestatis non currit prescriptio, sed in rebus, & possessionibus, & in iuribus, ecclesię ipsius bene currit, *Abbas prima columna.* ibi.

Facit argumen. à maiori ad minus; quia cōtra ecclesiam præscribuntur etiam iura spiritualia, *c. ad aures. extra. de præscripti.* vbi *Abb.* primo nota. quod iura spiritualia sunt præscriptibilia &c. & ibidem *Felyn. in principio,* vbi dicit, quod etiam dos 24 ecclesiæ potest præscribi, vt per *Bal. Nouellum,* quem allegat *in tractatu de dotis* 25 *primo fol.* Item, & spiritualibus annexa præscribuntur, veluti est ius patronatus, quod est spirituali annexum præscribitur, venditur, donatur, ad hæredes transmittitur, per *Fel in cap. quanto. de iud.* propter quod multo magis videtur dicendū, quod præscribi possunt spolia, quæ sunt temporalia, nec sunt de genere prohibitorum præscribi, per *Gigantem quæst. 87. per totum in tract. de pensio.* argamento à maiori ad minus, quod in iure est validum. *glo. in clem. prima. in verb. projecto. de reliquijs & vene. sancto. authen. multo magis. C. de sac. san. eccles.*

In contrarium multa faciunt, per quæ videtur, quod spolia cum fiat res ecclesiæ, & templorum dicimus supra in quæst. ad longum, non possint alia vsucapione, aut spatio temporis præscribi; quia id videtur prohibere titulus, qui videtur in materiam factus. *C. ne rei dominicæ,* vel templorum vendicatio, temporis exceptione submoueatur; per quam inscriptionem res ecclesiasticę videntur esse tuta, & defensa à cuiuslibet temporis curriculo, & voraditate, semper enim videntur, & a quocunque detentore posse vendicari, temporis lapsu non obstante. Item facit in contrarium vnum, quod vrgere videtur; quia spolia quatenus bona acquisita de fructibus ecclesiæ, vel ecclesiæ occasione relicta per clericum defunctum, de supra in diffinitione spoliorum in prima q. sunt, & possunt dici res ecclesiæ; quarum 26 possessio nunquam dicitur vacare, nec etiam per mortem Prælati; quia vniuersalis ecclesia, vel melius Christus habet illarum dominium, & possessionem, & semper Christus, & ecclesias illas possidet; per *Bar. in l. sicut. § ij. ff. quod cuiusq.* 27 *vniuer.* per eundem in *l. prima. § municipes. ff. de acquiren. possess.* vbi *Paul. de Cast.* dicit: *Quod quicquid relinquitur ecclesiæ, Deo relictum censetur. in authen. de* 28 *ecclesi. tit. § si quis innominatus. colla. 9.* late per *Abba. in repet. c. cum esses de test.* & licet Rector ecclesiæ mortuus sit, possessio tamen non perditur, sed remanet apud ecclesiam, idest apud Deum, & apostilla ad eundem Paulum ibidem dicit, quod *Rota* voluit in *decision.* ibidem adductis; quod Prælatus confirmatus, qui nondum est adeptus possessionem suę dignitatis, potest agere, interdicto vnde vi; quia licet vacet dignitas, non vacat possessio bonorum ecclesiæ, & ecclesia est in animo viuentis, quod secus est in hæreditate iacenti, de quo per *Oldradum consil. 172.* vt per dictam apostillam; quia dicit Innoc. quem dicti doctores adducunt in *cap. cum super. de causa possess. & propriet. prope finem;* quod non prælatus, sed ecclesia, & Christus dominium, & possessionē rerum ecclesiæ habet, vnde quæcunque homines offerunt ecclesijs, dicuntur esse oblata Deo, & aliquando inueniuntur 29 hęc bona Deo oblata esse Episcoporum, vel Prælatorum, vel Capitulorum, dic, inquit, esse eorum quoad gubernationem, propter quod dicimus, quod quantumcūque moriatur Prelatus, & omnes clerici, tamen proprietas & possessio remanet penes Christum, qui viuit in ęternum, vel penes vniuersalem, vel singularem ecclesiam, quę nunquam moritur, nec est vnquam nulla, & etiam si spolietur ecclesia aliquibus rebus, antequam earum possessio obtineatur, veluti posset dici, quando hæredes Pręlati, vel alij mortuo Pręlato immiscent sese in spolijs, ac bonis illius de beneficijs acquisitis; in quorum possessione est ecclesia, vel Christus, vti erat Pręlatus ante, ita hodie Camera, quę locum Pręlati obtinet, habet interdictum vnde vi, sicut tutor nomine pupilli, vel quilibet administrator nomine ecclesię, per iura per eundem *Innocen.* ibidem adducta.

Immo parietes ipsius ecclesiæ, vel ipsa ecclesia parietibus circumdata, & consecra- 30 ta, & hodie Camera Apostolica in spolijs loco ecclesiæ, vel Pręlati suffecta, & subrogata, videtur ius habere, & possidere, & vendicare etiam mortuo Pręlato, vel collegio secundum opinionem *Moyse Archiepisc.* quem refert *glo. in fin. in d. l. sicut. ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine.*

Facit id, quod habetur per eundem *Innoc. in cap. ex parte. de arbitr. prima col.* & per eundem *capit. in præsentia. ex. de probatio.* vbi dicit, quod licet prebendæ ius vacet, res tamen, & iura pertinentia ad prebendam non vacant, imo possidentur ab ecclesia, etiam dum viuit prębendarius, quia possidet illa nomine ecclesiæ, ut nota. in *capitulo. ex litteris. de probatio. circa finem.* facit *Bald. in margari-*

garita. iu ver. mortuo idem Bal. in l. minus. ff. de haeredibus instit. sequitur *Abb. d. capit. cum esset. versic. quarto principaliter. de test am.* idem *Abb. in capitul. cum super. de cau. poss. & proprie. quarta col.* quia dominis uō currit praescriptio, *tex. cum glos. in leg. male agitur. C. de* 31 *praescription. 30. anno. in gloss.* ibi est autem ratio praedictorum, quare non praescribitur à dominis, quia ipsi habent possessionem, & possidenti non currit praescriptio, per *Abb. in c. vigilanti. prima col.* ibi addo tamen ad praedicta notabile dictum extra de praescriptio.

Vnde si possessio rerum ecclesiae, & spoliorum, vt vides per mortem clerici, vel praelati non vacat, quia semper est penes Christum, penes ecclesiam, penes parietes ecclesiae, & hodie penes Cameram, non possunt ab aliquo praescribi, quia non possunt ab aliquo possideri, quia vnius rei possessio, nec ciuilis, nec naturalis penes duos insolidum es- 32 se potest. *l. 3. §. ex contrario ff. de acquir. possess. Dynus in reg. sine possessione. de reg. iur. ver. praeterea autem, & in fi.* vbi pulchre, *l. si vt certo. §. si duobus. ff. commoda cum glo. ibi in ver. dominiū. Spec. in tit. de resti. spoliat. §. primo. vers. item circa*, & quia tempus non est modus perdendae possessionis, *l. simulieri. ff qui-* 33 *bus mo. vsufruct.*

Vnde, nec praescribi possūt, quia sine possessione non procedit praescriptio, *cap. fine de reg. iur. in 6.* quia possessio est substantia praescriptionis, qua deficiente deficit actus praescriptioni, per *Abb. capitul. illud secunda colum. versic. ad cuius declarationem. in fin. ex. de praescriptio.*

Item quia, quando Papa declarat, bona relicta per clericum, acquisita de beneficijs, esse spolia, & esse, ac fuisse Camerae apostolicae, vtitur modo verbo spectasse, spectare, modo pertinuisse, vel pertinere, vt videre est in *bulla Pauli tertij adita super spolijs ann. 1541. nonis Ianuarij* ibi spectasse, & spectare, illaque tanquam ad ipsam cameram spectantia, &c. & in *breui Pij 4. sub Dat. Romae die tertia Iulij 1560.* ibi ad camerā apostolicam spectare, & pertinere, decreuit, & declarauit, & paulo post, ibidem, ad ipsā camerā pertinētiā, & in *bulla eiusdem Pij quarti adita anno 1560. nonis Februarij, quae incipit bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorū &c.* ibi ad eandem Cameram, & non alios spectasse, & spectare, ac sub nomine spoliorum venire, illaque tamquam spolia ad eandem Cameram pertinentia, &c. quae bullae sunt in fine huius laboris insertae, item in *bulla eiusdem Pij quarti adita super declaratione spoliorum anno 1563 nonis Nouembris*, quae est inserta in secunda quaest. quae verba pertinere, & spectare vnius, & eiusdem significati, & promiscue 34 vnum pro altero ponitur, vt videre est in bullis, & affirmat *Marius Nizola locutionum latinarum Ciceronis magnus enucleator, in suo repertorio in verbo specto*; vbi declarando significatum verbi spectat exponit idest pertinet, attingit, &c. quibus verbis vtendo Papa, denotat, & intendit, quod spolia spectent, & pertineant ad Cameram Apostolicam pleno iure, tam quoad proprietatem, & dominium, & quam quoad possessionem quod camera in illis habeat dominium, & possessionem; quia id videtur importare verbum pertinere, de sui natura, quod latissimum est, & importat, tam illa, quae sunt nostri dominij, quam illa, quae alio, aliquo iure possidemus. *l. uerbum pertinere ff. de uer. sig.* per *Innocen. in capitulo cum ecclesia Sutrina. de caus. poss. & propriet.* vbi dicit, quod per verbum pertinere, positum in commissione, vel in libello, censetur, & intelligitur deductum omne ius in iudicio tam quoad proprietatem, quam quoad possessionem, quam etiam alias quonis modo parti competens, & intentatum in dictum tam quoad petitorium, quam quoad possessorium, per *tex. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic.* & ibi *glo.* per *Abb. in c primo. de sequ. st. poss. & fruct. tertia column. versiculo sed circa.* idem *Abb. in ca. cum contingat ex. de decim. 1. not.* sequitur *Alex. in consil 42. 4. vol.* vbi dicit, quod tale verbum positum in libello, importet petitorium, & possessorium secun- 36 dum *Feder. de Senis. consil. 283. incipien. consilium latum. in glo. & Abb. in capitulo inter dilectos. de fide instrum. Rota. decisio. 396. in nouis. incipien. si committatur causa*, vbi propter verbum pertinere positum in commissione, inclinat Rota, quod intelligatur commissa causa, tam quoad proprietatem, quam quoad possessionem, & tam in possessorio, quam in petitorio, vnde si spolia spectant ad Cameram, tam quoad dominium, quam quoad possessionem, & si dominium, & possessio est Camerae Apostolicae, non videtur quod in illis procedat praescriptio, quia praescribens non habet in illis dominium,

titulum,vel possessionem,quæ sunt penes alium,vnde penes eum esse non possunt, quia dominium, & possessio insolidum non est reperiri penes plures, sed penes vnum tantum *l.si vt certo,§ si duobus*, & ibi *gl.in verb.dominium.ff. commoda*, & quod nostrum est ad alios siue facto nostro transferri non potest, *l.id quod nostrum de reg.iur.*

Item potest dici alia ratione, & alio fundamento,quod spolia non possunt per quẽquam præscribi; quia negari non potest, quin spolia, quatenus à fructibus beneficiorum, non ab illicitis negociationibus prouenientia,non sint bona ecclesiastica de fructibus ecclesiæ,vel occasione ecclesiæ acquisita,quæ debent ecclesiæ, vel in ea successoribus reseruari,*cap.præsenti.de off.ordin.in sexto*.quæ nullo modo possunt alienari,vel sunt alienari prohibita 12.*q.2.sine exceptione*,& *tota illa cau. & q. & toto tit.de rebus ecclesiæ non alien. ac d. c. præsenti*.& res prohibita alienari,est prohibita vsucapi,& præscribi.not.*gl. in leg. vbi lex:de vsucap.tex.in l.alienationis verbum.de verb.signific.* sibi dicitur, quod alienationis verbum continet vsuca. merito spolia non vsucapiuntur,aut præscribuntur,quia qui contra iura mercatur,bonam fidem præsumit non habere,*capitul. qui contra de reg.iur.in 6.& l. qui ius. de reg.iur.*

37

38

Item, & alia ratione, quia detentores spoliorum, vel occupatores sunt occupatores,& detentores rerum Cameræ, & sedis apostolicæ, quia spolia sunt applicata cameræ,vt per extrauagantes, per Pontifices factas in materia spoliorum,& detẽtores huiusmodi sunt excõmunicati etiã excommunicatione maiori,*c.si quis,de rebus ecclesiæ non alien.c.indignum*,12. *q.2*.& prout in annuali processu, vel Bulla in cœna domini nuncupata in singulo anno in hebdomada sancta coram Papa legi solita,& in *Bulla Pauli 4. contra occupatores bonorum cameræ apostolicæ sub Datum Romæ* 1556.*Kal. nouembris anno secundo*. vnde in huiusmodi tractatur de periculo animæ, & in illis,in quibus tractatur de animæ periculo, non currit aliqua præscriptio, per *Spec. in tit. de sent. §.1.vers.& not*.merito per aliquem spolia præscribi non possunt, quouis temporis spatio interueniente.

39

40

Item,& alia ratione,quia spolia ecclesiastica sunt de prouentibus bonorum ecclesiæ, & Deo dicatorum acquisita, vt de se patet,& semel dicata Deo,nec in totum, nec in partem ad vsus humanos, aut prophanos reuerti possunt, reg.semel Deo dicatum.*de reg.iur, in sexto*.merito, nec etiam per viam præscriptionis,quia illud quod vna via,& directo prohibetur, non debet alia via censeri permissum, per regulas iuris.

41

Item Camera apostolica; ad quam hodie spectant spolia relicta per clericos decedentes,respectu clericorum decedentium in quibuscunque locis remotis, longinquis in qualibet mundi parte,de quorum obitu nullam habet notitiam, vel habere potest,dicitur ignorãs,& absens,& ignoranti,& absẽti,qui habet dominiũ, & possessionẽ in re.veluti habet Cam. apost. in spolijs,quę succedit hodie loco ecclesię, prout dicimus supra,non currit pręscriptio aliqua,per *tex.in l.male agitur, C de præscrip.30.anno.& glo.ibi in ver.possidẽtibus*,per *Abb in capit. vigilanti. de præscriptio*, ibi addo tamen nobile dictum, quod pręscriptio currit contra absentem, & ignorantem, nisi absens,& ignorans possideat ciuiliter,quia si possidet ciuiliter,non currit contra eum pręscriptio.*dicta,l.male agitur,& c.glo. est notab.in. §. sed aliquando instit. de vsucap. in versic. seruum*,imo, & ignorantię, si sit iusta, & probabilis, licet non impediat pręscriptionem, regulariter est subueniendum *argumen. capitul. cum illorum; de sent. excommunicationis,ver.circa.per Abb. d. loco*.

42

43

Merito potest dici,quod Cameræ Apostolicæ in spoliis non currat præscriptio, ex quo in illis semper retinet dominium, & possessionem, & in isto casu propter impedimentum ignorantiæ æquiparatur, ac æquiparari potest non valenti agere, cui non currit præscriptio.*l.sed & si per Prætorem. ff. ex quibus cau.maior*. latè per *Abb*.vbi disputat regulam in *cap.ex transmissa.extra.de præscriptio.*

Stantibus tot contrarijs in hac materia,quæ est multum difficilis,puto distinguendum esse, an videlicet spolia possideantur ab aliquo,qui sciat illa esse spolia ecclesiastica,& ad Cameram Apostolicam, vel ecclesiam spectare,& pertinere,puta ab hęrede clerici defuncti, vel alio eius immediato successore,aut ab alio,qui id nesciat, sed bona fide accipiat,putans tradentem dominum esse,& qui de mala fide, etiam ex post superueniente redargui non possit.

Et primo casu puto dicendum,quod spolia non possunt vllo, quantumuis longissimo tem-

tempore ab illo vsucapi, vel præscribi, attento eius animo, & mala fide, cum qua fuit ingressus, & cum qua detinet possessionem rei alienæ, quoniam nulla antiqua dierum possessio iuuat mala fide possidentem, *cap. vigilanti extra. de præscriptio*; quia mala fidea illius, indistincte vitiat præscriptionem, vbi præscriptio caufatur facto possidentis, per *Abb. ibi dem*
44 *vers. an autem secunda col.* quia dicit *Bal. in l. res creditoris C. de pignor. actio. secunda quæst.* quod præscriptio impeditur per scientiam rei alienæ, quam habet etiam bone fidei possessor, exemplum dat in creditore possidente pignus, qui habet bonā fidem, cum habeat pignus à domino, idest à debitore, tamen, quia scit pignus alienum, nullo tempore præscribit ipse, nec hæres; quia in d. primo casu, talis hæres successor, vel occupator, potest dici inuasor rerum ecclesiæ, & inuasis non currit
45 præscriptio, notatur, & sumatur in *cap. nihil de præscriptio*, vbi *Abb. versiculo venio ad gloss.* per *tex. in capitulo licet. in regul. 16. quæst. 3. & 93. dist. illud glos. d. cap. nihil*, & contra taleni scienter inuadentem spolia, & bona ad ecclesiam, vel Cameram spectantia, competunt Ca-
46 meræ interdictum vnde vi, actio furti, remedium legis, si quia in tantam, & alia, de quibus per *Innocen. in capit. cum in off. de testa.* quia mala fides, tam à principio, quam post superueniens, semper impedit præscriptionem, *d. cap. vigilanti. cap. si diligenti. cap. fin. extra de præscript.* vbi *glo. in ver. tam canonica.* dicit secundū vnum intellectum ad illum tex. quod omnia iura ciuilia, quæ tractant de præscriptione triginta, vel quadraginta annorum, quæ procedunt etiam cum mala fide, in odium rei suę negligentis, in male fidei possessoribus non tenent hodie, per illum tex. attenta causa peccati; quia, quod non
47 est ex fide, peccatum est, *d. cap. fin.* & per *glo. d. cap. si diligenti extra eo. in versic. bona fides*, quæ dicit illud generaliter verum est, quod secundum canones bona fides præscribentis necessaria est, siue de re spirituali, siue ciuili; subdens ibidem, & fidea bona intelligitur, cum accipiens credit tradentem esse dominum, vel habere
48 ius distrahendi, licet erret in facto, *l. bona fides. ff. de verbor. signif.* & hæc bona fides semper pręsumitur, nisi probetur cō-
49 trarium, cum lex dicat præsumi ignorantiam, nisi probetur scientia. *ff. de probatio. verins*, & alias vt ibi per eandem *glo.* nec
50 etiam iste talis successor habet titulum, qui pari modo de iure ciuili in præscriptione rerum ecclesię requiritur, & est necessarius; quia non possunt prescribi res ecclesiæ sine titulo, & bona fide, etiam in pręscriptio. 40. an. & etiam de iure cano-
51 nico veteri, vt per *Dyn. in reg. possessor. de reg. iur.*

Secundo vero casu, quando accipie bona fide putans tradentem dominum esse, & habere ius distrahendi; qui rei veritate non fuerit dominus, sed fuerit in mala fide, ego puto subdistinguendum esse, quod, vel ille est successor singularis, vel vniuersalis, quia si succedit in rem singularem vsucapit, & pręscribit, etiam cum mala fide sui auctoria, quę ei in nihilo nocet *glo. est notab. in § furtiua. instit. de vsucapio. in ver. competat. per Abb. in capitul. nihil. secunda colum. de præscrip.* Ibi secus in pręscrip. longissimi temporis 30. vel 40. ann. nam illa procedit etiam in inuasis, & violentis, si successor sit singularia, & fuit bonę fidei possessor, & velit à se incipere pręscriptionem, vt not. *glo. d. § furtiua quoque res.* pro hoc facit *tex. in l sicut. & l. omnes. C. de præscriptio. 30. annor.* ad quam *gloss.* est additio in fine, sed hodie vitium personæ, nocet singulari successori. per *authen. male fidei. C. de præscrip. long. tem.* propter quam additionem, videtur peruerti sensus omnium, quæ superius *gl.* dicit: sed illa authen. loquitur, & intelligitur in pręscrip x vel 20. an vt *Felin in cap. si diligenti. quinta col. in fin. vers. dum glos. bona fidei*.

Si vero non sit singularis successor, sed vniuersalis in omnibus spolijs, dicit *Dyn. in reg. possessor. circ. fin.* quod talis successor, si habuit bonam fidem præscribit, non obstante, quod eius actor, & defunctus malam fidem habuerit, si tamen velit a seipso præscriptionem inchoare de æquitate canonica; sed imo videtur contrarium verius, quod si iste vniuersalis successor, habuit auctorem male fidei, eius mala fides ei noceae, quia successor vniuersalis non præscribit de iure ciuili, si defunctus habuit mala fidem, etiā
52 sine violentia. *l. cum hæres. ff. de diuers. & tempo. præscrip.* quia censetur eadem persona cum defuncto, vt *authen. de iureiur. à mori. præstan.* per ea quæ dicit *Abb. in capitulo nihil de præscrip. tertia colum.* vbi respondendo ad iura adducta per *Dyn.* reprobat talem illius opinionem, & tenet indistincte, quod hęres vniuersalia, non potest præscribere cum mala fide sui authoris defuncti, quia hæres, cum

cum ius suum causat a defuncto, censetur
53 eadem persona cum defuncto idem *Abb. in d. capitulo si diligenti.* & ibi *Felin. colum. 5. vers. contra opinionem famosam, Dyn.* vbi recitat, qui teneant opinionem, Dyni, & qui teneant opinionem contrariam Dyno, affirmat tamen, quod opinio contraria est magis communis, vt ibi, per totam. vnam col. vbi dicit saluando, & declarando Dynum, quod operet quod mala fides fuerit authoris immediati, nō autem mediati, secundum *Alex. in l. pomponius ff. de acqui. possess.* Item quod opinio Dyni habet locum in terris ecclesiæ, vbi seruatur ius canonicum, non in terris imperij, vbi seruatur ius ciuile, per *Angel: in l. si ego §. si pactus. ff. de publ. in rem actio.* Item opinio Dyni habet locum in terris imperij, si hæres non vult vti adminiculo defuncti, quia tunc præscribit cum bona fide, non obstante, quod probetur mala fides defuncti. per *Marian. in rub. de caus. possess. & proprie.* Item saluatur opinio Dyni, in hærede, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, quia non tenetur restituere illam, quam cum bona fide præscripsit, cum eam habeat ex alia causa, quam hæreditaria, nec vult vti titulo defuncti, neque quoad dominium, neque quoad possessionem, per *Alex in d. l. pompo.* Item saluatur etiam Dynus, quando defunctus non fuisset in mala fide vera, sed præsumpta, puta causata ab errore iuris, quia illa non nocet hæredi, per *Paul. de Castr. in l nunquam ff. de vsucap. per glos.* ad hoc extollit in *l. tutor rerum. in glo. magna. in fin. de administ. tuto.*

Sed si non adsit mala fides ab aliqua parte, si adsint, concomitantiæ iuris, & cano-
54 num requisita, ego puto, quod spolia, & res spoliorum possint bene præscribi, quia mobilia, immobilia, iura, & actiones, castra, ciuitates, & regna, etiam spectantia ad Papam, & Romanam ecclesiam spatio temporis præscribuntur, per *Abb. in cap. si diligenti. & glos. & Abb. in cap. cum nobis. de præscriptio. per Felin. in cap. ad audientiam col. nona. de præscriptio.* ibi per istum tex. habes, quod requiritur præscriptio centenaria ad præscribendum bona, & iura vicariorum Ro-
55 manæ Ecclesiæ, adduximus supra in contrarijs. quia iudicio meo, licet spolia sint, & possint dici res ecclesiæ, & ecclesiastica, tamen sunt res ecclesiæ, quæ possunt possideri iure communi, nec in illis præsumptio contra possessores habetur, vnde sola bona fides, etiam sine titulo, sufficit in illorum præscriptione, vt per *tex.* & ibi *glos. in cap. 1. de præscriptio. lib. 6.* vbi secundum *Dyn. in reg. possessor. de reg. iuris.* rationabiliter distinguitur, quia in rebus ecclesiasticis, quæ possunt possideri iure communi, nec præsumptio habetur contra possessores ad præscriben-
56 dum, sola bona fides sufficit, etiam sine titulo, secus est in illis, quæ de iure communi nequeunt possideri, vel est præsumptio contra possessorem, quia tunc non sufficit bona fides, sed est necessarius titulus, qui possessori causam tribuat præscribendi, nisi tanti temporis allegetur præscriptio, cuius contrarij memoria non existat, vt etiam per *Abb. in cap. si diligenti. de præscriptio. extra,* exemplum ego darem in rebus sacris, vel spiritualibus, quę non possunt possideri à laicis, merito etiam nec præscribi, etiam cum titulo, velut dicit *glos. in cap. de decimas, de restit. spol.* quod licet persona sit capax iuris decimarum, tamen non potest decimas præscribere: nisi mediante titulo, nec etiam possidere quod plus est cum titulo, & titulus legitimus poterit esse donatio Episcopi de consensu capituli, vel legitima præscriptio, pro 40. an. tam de iure ciuili, quam de iure canonico; de iure ciuili per *tex. in authen. quas actiones, C. de sac. san. eccl. de iure canonico in cap. de quarta. de præscrip.* & ideo dicit *glos.* quod laicus quantocunque tempore percipit decimas in aliqua Ecclesia Parrochiali, si rector illius ecclesiæ spoliauerit illum, non potest laicus contra rectorem intentare interdictum vnde vi, nisi allegat titulum idest infeudationem ante
57 concilium Lateranen. non autem ante auditur, si allegat præscriptionem, quia non potest præscribere, cum non possit possidere, cum si possideat, possideat contra formam iuris, subdens *Dyn.* paulo post ibidem quæro vtrum bona fides requiratur tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ possessionis, dicens, quod de iure ciuili in titulo emptionis, & venditionis requiritur bona fides, vel probabilis error, qui bonę fidei pręsumptionem inducat tempore contractus, & tempore traditionis, in cęteris verò requiritur tempore traditionis tantum. *ff de vsucap. si his qui pro tempore. §. fin.* sed de iure canonico non requiretur tempore contractus in his, quę de iure communi possunt possideri cum sine titulo pręscribuntur, sed tempore tra-

traditionis, continuatæ possessionis, vsque in finem completæ præscriptionis, sed in his, quæ de iure communi non possunt possideri: in quibus præscribendis requiritur titulus; est dicendum, quod bona fides non requiritur tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ possessionis, secus in cæteris, nisi post tempus contractus mala fide celebrati error facti probabilis interueniant, qui malæ fidei præcedentis suspicionem remoueat, vt ibi per eum: vbi vide, quando fuit erratum in iure, & quando in facto, etiam quando in iure, & in facto, quæ fides bona, ne, an mala, fides arguatur &c. vbi magistraliter, per eum.

Nec valet, quod posset allegari, quod spolia vti res ecclesiæ non possunt possideri iure communi, quia res ecclesiæ, iure communi in tertiam personam alienari prohibentur, vnde videntur non posse possideri 58 regulariter de iure communi, stante iuris communis prohibitione, super alienatione, *totis titulis de reb. eccle. alienand.* Quia responderi potest, quod non est verum obiectum, quod res ecclesiæ sint prohibitæ, à iure communi alienari, sed bene sunt prohibitæ sine solemnitate, & sine causa, quia cum causa, & seruata solemnitate à iure tradita, quotidie alienantur, & alienari possunt, totis dictis titulis de rebus ecclesiasticis alienan. vnde illæ possidentur, & possideri possunt de iure communi, vt per *Abb. in cap. cum non liceat. de præscriptio. col. 3. versic. & circa,* vbi dicit, quod res ecclesiæ non prohibentur alienari simpliciter, & indistincte, sed bene prohibentur sine certa solemnitate: & data bona fide, & excluso iuris errore, in illis procedit præscriptio, si habet concomitantiam suam, vnde ego puto, per supradicta, quod spolia præscribantur, & præscribi possint in præiudicium ecclesiæ, & cameræ apostolicæ.

Sed ego credo, quod spolia, dato quod præscribantur, non præscribuntur, nec præscribi possunt, nisi centenaria præscriptio- 59 ne, quia sunt applicata Cameræ apostolicæ, & Papæ, vt bona Papæ, & Cameræ, & vti bona ad Papam, & Cameram apostolicam spectantia, vt per *Bullas*, & maxime, per *extrauagantem Pauli 3.* in materia editas: in quibus Papa vtitur verbo spectasse, & spectare, pertinuisse, & pertinere, quod verbum de sui natura importat principaliter, non secundario, per *tex. in l. non solum. §. quaritur. ff. de procura.* facit, *l. qui liberis. §. hac verba. ff. de vulga & pupil.* & per *Bal. in l. licet. C. de pact.* vnde si spolia sunt principaliter applicata Cameræ, & Papæ, & principaliter ad Papam spectant, succedit illud quod regulariter dicit *Abb. in capitul. ad audientiam, extra de præscrip.* quod in spectantibus 61 principaliter ad Papam, non currit præscriptio; nisi centum annorum quia tanti temporis, & non minoris currit præscriptio contra Papam, & Roman. ecclesiam *cap. ad audientiam, cap. cum nobis, extra de præscriptio.*

Nec valet illud, quod posset obijci, quod cũ Camera apostolica capiat spolia, per obitum Prælatorum quarumcunque ecclesiarum de mundo, in quarum locum, est suffecta, & subrogata Camera apostolica in spolijs, *Rota decisio. 855. in antiquis incipit. cum Camera,* quod propterea iure, & priuilegio illarum ecclesiarum, in quarum iuribus succedit, vti debeat, non suo, & sic gaudere præscriptione 40. an. non centum, prout quilibet ecclesia gaudet; Quia respondetur, quod imò Papa, licet succedat in loco, & iure priuati, tamen debet habere suum priuilegium, & habet vti etiam in illa re suo priuilegio, saltim futurum, & à tempore quo succedit, quia si præscriptio incipit contra priuatum, & 62 ecclesia illi succedit, præscriptione pendente, præscriptio habet compleri, tanquã contra ecclesiam, non tanquam contra priuatum, licet in priuati iuribus succedat ecclesia, quia ecclesia, vtetur iure sui priuilegii, per *glo. in authen. quas actiones, C. de sar. san. eccles.* vbi *Bal. secunda col. vers. 7. & vltimo quæritur.* vbi posita quæstio. an priuilegiatus, qui succedit non priuilegiato vtatur suo priuilegio quantum ad præscriptionem, & tenet quod à tempore, quo succedit in futurum, & pro tempore futuro, priuilegiatus habere debeat suum priuilegium, etiam in re priuati, in qua succedit. Idem tenet *Abb. in cap. de quarta 6. col. vers. sed quæritur.* vbi dicit, quod *gl. in d. authen. tangit. q. sed non firmat prob.* idem dicit *Io. And. in capit. primo de iure patronat. And. de Isern. in constit. regni. in titulo de purgatio. præscrip. circa principium.* Idem tenet *Abb. in capit. ad aures extra de præscript.* Idem *Bar. in d. authen. quas actiones.* vbi ponit, & disputat, an priuilegiatus vtatur priuilegio suo contra priuilegiatum, licet videatur de iure regulariter contrarium, cum ille, qui in ius succedit alterius, eo iure vti debet, quo ille, cui succedit, *cap. is qui de reg. iur. in 6.*

in 6. & subrogatus sapere debet naturam, & conditionem subrogatis in re subrogata *§. fuerit instit. de actio.* & cessionarius plus iuris in recessu, &c. sed Papa debet habere à die obitus Prælati suum priuilegium centenariæ præscriptionis, quia statim, quod moritur clericus, rector, vel Prælatus, spolia decedentis sunt applicata Cameræ, vt per extrauagantes in materia æditas, & maxime in *extrauag. Pauli tertij*, vbi declarat spolia à die mortis semper spectasse, & pertinuisse ad Cameram apostolicam, vtendo verbo spectasse, quod est finiti, & perfecti temporis, quod importat canonem latæ, non ferendæ sententiæ, per ea quæ late adducimus, in q. de priuilegijs Cameræ, &c. primo priuilegio

63 ante verò obitum Prælati, & in eius vita si quis incipit præscribere pro illo tempore, vsque ad diem mortis, non currit præscriptio Cameræ ad rationem centenariç præscriptionis, sed ad rationem præscriptionis 40. annorum cuilibet ecclesię currentis, vt per *glo. Bal. Abb. Io. And. in dictis locis*, vnde videtur concludendum, quod spolia, ex quo sunt de spectantibus ad Papam principaliter, non præscribuntur, nisi centenaria præscriptione Papę, & Romanæ ecclesię concessa, quia etiam tanto tempore præscribitur vsusfructus ciuitati relictus, per *gloss. in c. nemo 16. q. 3.* quæ dicit, quod hæc præ

64 scriptio centum annorum habebat locũ olim in qualibet ecclesia, sed hodie tantũ Romanę ecclesię est appropriata, istud etiam habet locum in ecclesia Nonantulana *glo. in authen. quas actiones C. de sac. san. eccles.* & in omnibus ecclesijs, quę sunt de patrimonio Roma. ecclesię; *Fely. in c. ad audientiam. de rescrip.*

Sed quomodo ista præscriptio centenaria probetur, vide per *Bal. in l. fin. C. de sac. sanc. ecclesijs, per Abb. in c. si diligenti. de præscrip. capitulo cum vobis 2. colum.*

65 *vers. 2. principaliter eo.* vbi ponit multos modos, primo per instrumenta, & viam constituti, & secundum *Bal.* quod in præscriptione centenaria sufficiat probatio, per præsumptiones, quia directa probatio est difficilis, & per *Fely. d. capitul. cum nobis. præallegato*.

Et ad responsionem, seu concordationem contrariorum deuenio: & primo non obstat illud, quod adduxi in contrarium de titulo, ne rei domini, vel templo, quia tẽpus indefinitum illius rubricę, per quod videbatur excludi omnis præscriptio, fuit per subsequentia tempora determinatum, & generalitas illius declarata, & limitata per titulos subsequentes, quia post illam rubricam factus est titulus de præscriptione 30. vel 40. annor. per quem videtur exclusa, & adempta facultas vendicãdi cuique rem præscriptam, vel potest dici, quod illa rubrica loquatur de præscriptione. x. & xx. anno. non de alijs præscriptionibus 30. 40. & centum annor. quæ currunt in rebus ecclesię, etiam de iure ciuili, *l. fin. & authen. quas actiones C. de sac. san. eccle.* quia tali rubrica non obstante, præscribuntur res ecclesiæ, & templorum, vt dictis iuribus, vel quod generalitas illius rubricæ, intelligatur generaliter loqui in casibus in nigro contentis.

Nec obstet pari modo illud: quod rerum ecclesię possessio, & dominium nunquam vacet, nec etiam per mortem prælati, quia illarum possessio, & dominium est penes Christum, & ecclesiam vniuersalem, vel particularem, vel quod parietes ecclesię vel ecclesia ipsa consecrata semper possideat, vendicet, & iura habeat, & quod spolia per verbum pertinere positum in bullis, spectent, tam quoad dominium, quam quoad possessionem ad Cameram apostolicam, vnde cum sint in possessione, & dominio Cameræ, non videntur posse ab aliquo possideri, ne sequatur absurdum quod insolidum duo possideant, & duo præscribant, vnde nec etiam præscribi. Quia respondetur quod etiam illa, quę sunt in dominio, & possessione alterius, concurrentibus, & concomitantibus cõcomitantijs præscribi possunt, & præscribuntur, & per præscribentem rei præscriptæ, vel vsucaptæ acquiritur dominium, & possessio, & etiam dominium, nedum vtile, sed & directum, per *tex. in l. 3. ff. de vsucapio.* vbi definiendo vsucapionem dicit, quod vsucapio est acquisitio dominij per continuationem possessionis temporis lege diffiniti. Idem videtur dicere *tex. in l. traditionibus. C. de pact.* id quod intelligi debet, etiam de directo dominio per *Dyn. in reg. possessor. de reg. iur.* quia appellatione dominij intelligitur de directo *l. prima, & secunda. ff. si aget vectigal. vel emphiteo.* & hæc in vsucapione fauore possidentis, in præscriptione vero x. & xx. anno. acquiritur vtile dominium possidenti bona fide, propter bonam fidem, quam habet: in præscriptione verò longissimi temporis 30. vel 40. ann. quando cum bona fide, vel contra ecclesiam, vel contra priuatum, sine titulo, quod etiam le

ic dominium acquiritur, ficut in præscriptione longi temporis, & etiam directum per glo.in l.si quis emptionis.C.de præscriptio.30.ann.per Io.Andr.in regul. possessor.ver.quartum præponebatur, vbi concludit, quod quoad modum vtendi, præscribens acquirit omne dominium, quia potest illa re vti vt vult, & ficut potest quilibet dominus disponere de re sua, & per Innocen.in cap.caterum de iudic. extra quod per præscriptionem acquiritur directum, & vtile dominium. Idem dicit glo.in authen.nisi C.de bon.matet.per Archid.in cap.1.de præscrip. lib.6. per Abb. in cap.ad aures.ver. item facit,vbi dicit, quod ille tex. Facit pro eo, quod per præscriptionem de iure canonico acquiritur dominium vtile, & directum, &c. & per eundem in rubrica extra de præscript.

Et per præscriptionem perditur,& acquiritur respectiue possessio rerum, quia licet contra ciuiliter possidentem non curat præscriptio, l.male agi. C.de præscr. xxx: anno. tamen, si scio possessionem meam naturalem vacantem, ab alio esse occupatam,perdita est naturalis possessio, & si negligo per modicum tempus illam recuperare, perdo etiam ciuilem, quia videor suspicari me posse repelli. l.clam. possidere.in fin.cum l.sequenti. ff de acquir. possessi.vbi si volo ad fundum reuerti, quia vim maiorem timeo,amitto ciuilem possessionem,non ex facto illius possidentis, sed ex voluntate mea, fac. l. 3. §. si quis nunciat.eod.tit. vbi si ego audiens domū meam à latronibus occupatam timore conterritus nolui accedere, amitto ciuilem, etiam si timor esset falsus, vt ibi in glo. per Bart. & Angel. in l.si de eo. §.1. eo. tit.

Item perditur ciuilis possessio,quando ignoro rem meam ab alio occupatam, & negligo tanta negligentia, quod res quasi perijt. per Bar.d.l.si de eo. §.1.de acquir. possessione. Item quando ignoro rem meam ab alio occupatam, nec petijt, tunc perditur ciuilis tanto tempore,quo præsumor de ea oblitus, vt per Bar.d.loco per Abb.in cap.vigilanti vbi Fel.ennumerat casus, quibus perditur ciuilis possessio, extra. de præscriptio, quia dicit Dynus in reg. possessor. circa finem, quod licet tempus non sit modus perdendæ possessionis, & contra ciuiliter possidentem præscribi non possit, tamen iure cauetur, quod tempus est modus inducendi obliuionē, & obliuio est modus inducendi dispositionē animi, & dispositio animi est modus perdendi possessionem, vt legitur & not. in l.furtum. §. fundi.C. de vsucapi. subdens idem Dynus, & propterea dico, quod si ciuiliter possidens neglexerit naturalem possessionem per decem annos, vel vltra, quod illa negligentia circa possessionem naturalem, priuat eundem possessionem ciuili, sicut alias cauetur in iure, quod negligentia commissa in adipiscenda, vel recuperanda possessione naturali, inducit amissionem ciuilis. l.si ideo. §.si forte. ff de acquirend. possess. & alias, vt ibi per eum:vnde per hæc non videntur obstare argumenta in contrarium adducta, quia ad illa, vt vides respondetur.

Nec obstat pari modo illud, quod ex quo spolia, vt res ecclesiæ sunt prohibitæ alienari, quod non possunt etiam præscribi, vel vsucapi, quia quod prohibetur alienari, & præscribi, & vsucapi prohibetur, quia non est verum, quod res ecclesiæ prohibeantur alienari indistinctè, sed bene non seruata solemnitate, & sine causa,per Abb.in c.cum nō liceat.de præscript. col. 3. versic. & circa præscriptionem &c. & quod dicit glos. in l.vt lex.ff. de vsucap. quod non potest alienari, non potest vsucapi, vel præscribi, intelligitur verum in terminis, quibus loquitur: quia si res minorum, durante minoritate, non possunt alienari, nec etiam possunt præscribi, quia præscriptio venit appellatione, & vocabulo alienationis, &c. vnde contrarium non obstat.

Ad illud etiam: quod adducebamus pro contrario, quod detentores, & occupatores rerum sedis, vel Cameræ Apostolicę sunt excommunicati bulla in cœna Domini, & alijs iuribus respondetur, quia bulla cum iuribus loquitur in scienter occupante, & scienter detinente res Cameræ, & talem etiam dicimus supra, quod attenta eius mala fide non præscribit.

Nec minus facit, contra quod semel dicata Deo non possunt ad prophanos vsus remeare, ergo non possunt præscribi, quia res ecclesiæ, & etiam spiritualia de iure canonico, & ciuili præscribuntur, totis titulis de præscriptio, & regula quod semel, debet intelligi in illis, quæ omnino sunt prohibita, vel præterquam per viam à iure permissam, & concessam.

Nec facit contra illud, quod vltimo adducimus, quod Camera Apostolica,cū non

habeat notitiam de morte clericorum, qui in qualibet parte mundi decedunt, ęquiparatur ignorãti, & absenti, cui si retinet ciuilem possessionem, non currit pręscriptio, & æquiparatur pari modo nõ valenti agere; qui præscriptione rem non amittit: quia respondetur per *Dynum in reg. possessor. in fin.* quod quandiu absens retinet possessionem ciuilem, nunquam inchoatur præscriptio contra illum dupli ci ratione: primo quia contra possidentem ciuiliter non præscribitur, *l. secunda C. de præscriptio. secundo,* quia qui possidet ciuiliter præscribit, ergo alius non pręscribit eodem tempore, ne plures insimul insolidum quærerent, sed si scio possessionem meam naturalem vacantem, ab alio esse occupatam, si eam negligo per modicum tempus recuperare, perdita est naturalis, & perditur ciuilis, quia videor suspicari posse me repelli, *l. clam. possidere, in fine cum l. sequen. ff. acquir. possess.* & alias, vt dixi paulo ante, per quod est etiam responsum ad regulam non valenti agere, pro qua vide *Abb. in cap. ex transmissa, de præscrip.* vbi illam regulam disputat, declarat, limitat, & ampliat multis modis.

Item pôtest responderi etiam alio modo, quia videtur, quod ignorantia, vel absentia Cameræ Apostolicæ, non fit modo aliquo in spolijs considerabilis, etiam in quacunq; mundi parte decedant clerici, quia ecclesia Roman. ad quam spectant spolia, vel Camera Apostolica habet suũ fiscum, per *Felt. in capitulo ad audientiã, de præscrip. & per tex. in clem. secunda, §. primo, de heretic. vbi Cardin. not.* & fiscus 66 regulariter vbique esse præsumitur, & semper, & vbique præsens, *gl. not. in l prima, C. de quadrien præsc.* vnde non potest dici absens, merito non obstat obiectum. Has exceptiones, puto posse opponi & admitti in causis spoliorum per reos conuentos, cõtra actionem aduersus eos intentatam. Item puto posse opponi omnes alias exceptiones, vel sint dilatoriæ, vel sint peremptoriæ, aut cuiusuis generis ad differendum, impediendum processum, litis contestationem, sententiã executionem, limitandum, moderandum, seu quouismodo impugnandum, & maxime, quæ non cauillose, calumniose, malitiose, & frustratorie opponantur, prout diximus supra in principio quæstionis: si nõ reperiantur expresse prohibitæ. Et ex his pro nunc sit absolutum: quod volumus dicere in præsenti quæstione ad laudem omnipotentis Dei, & eius gloriosissimę Virginis Matris.

SVMMARIVM.

possessionem rei ecclesiæ legat alteri, vel dimittat.

28 *Non est præsumendum hæredem velle alio modo possidere, quam, vt defunctus.*

29 *Cautela pro hærede se se immiscente in bonis clerici defuncti.*

30 *In illicite per clericum acquisitis, non est præsumptio pro Camera.*

31 *Acquisita per clericum, numquam præsumuntur ex negociatione.*

32 *Negocia sunt prohibita tantum beneficiatis.*

33 *Probet Camera, si prætendat acquisita esse ex negociatione.*

De probationibus, & seu præsumptionibus pro capienda possessione spoliorum faciendis.

QVAESTIO XV.

MOrtuo clerico, vel prælato, hæredes omnia bona illius, vti propria simpliciter, & temere nulla habita distinctione occupant, illorumque possessionem indistincte in damnum ecclesiæ, & hodie Cameræ apostolicæ, quæ illius loco succedit inuadunt, & in illa se confouent, allegantes vel defuncti omnia bona, sibi fuisse in testamento à defuncto relicta, vel illa clerico ex patrimonio, vel alio modo obuenisse, vt in illis successionem ab intestato etiam de iure habeant, ita & taliter, quod si ecclesia, vel Camera apostolica contrarium prætendat, illorum ob temerariam occupationem, inuasionem, seu detentionem necesse habeat probare de suis iuribus, contra iuris debitum. Et quia in tali causa sæpe suboriuntur dubia, Cameræ ne, an verò hæredibus incumbat probatio, tam in petitorio, quam in possessorio, merito mihi visum fuit, non esse extra propositum hanc de præsumptionibus, & probationibus faciendis in causis spoliorum quæstionem ponere, vt constito pro qua parte sit præsumptio, & Cameræ ne, an verò hæredi onus probandi incumbat, & vter bona clerici, vel illorum possessionem illo defuncto, licite capere, vel apprehendere possint, abstinere habeant hæredes ab occupando, vel vsurpando res, quæ ad eos non spectant, & bona clerici defuncti detentando, ad onus superfluę probationis Cameram reuerendam indebite non astringant.

Et cum duobus modis hodie Camera faciat spolia, per viam videlicet acquisitorum

1 de beneficijs ecclesiasticis, & per viã negociationum, & alias illicite acquisitorum, prout diximus in prima quęstione præsentis materiæ: primo loco attingendo relicta per clericos, acquisita de ecclesijs, & bonis beneficiorum. Videtur, quod quomodocumque relicta, vel remãsa post mortem clerici, acquisita per eum, sint, & esse intelligantur ecclesiæ, & ecclesię, vel Cameræ acquisita, per tex. qui dicit ad litteram in *capit. primo. 12. q. 3.* vbi habetur, quod episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicunque clerici quæcunquę comparauerint, vel acquisierint post adeptum ordinem, vel tempore sui episcopatus, presbyteratus, vel clericatus, debent ecclesiæ conferre, alioquin

2 tenentur crimine, tamquam inuasores rerum dominicarum.

Et in *cap. quicunque seq q* habetur, quod clericus, vel sacerdos tenetur acquirere suæ

3 ecclesiæ, quia si prælatus negligit acquirere ecclesię, & maluit sibi quam ecclesię, imputatur ei, & de hoc tenetur ad instar tutoris, quia non debet præponere vtilitatem suam, vtilitati ecclesiæ, vt per *tex. & glo. ibidem.*

Idem videtur dicere *Abb. in capit. presbyter. de pecul. cler. in finalibus verbis*, & in *cap. sacerdotes. ead. 12. q. 4.* habetur quod si clericus aliquid emit de pecunijs suis, & ecclesię, quod de eo debet conficere instrumentum, vt sciat, quantum de suo impedit, & quantum de rebus ecclesiæ, quia aliter præsumitur de rebus ecclesiæ, & pro ecclesia, vt ibi. facit quod habetur in *tex. cap. pontifices. 12. q. 3.* vbi datum pontifici, datum ecclesiæ censetur, vnde illud Pontifices computabunt inter res, & bona ecclesiæ, facit. *tex. in cap. presbyter. d. q. 4.* vbi Presbyter: qui diœcesim tenet, de omnibus quæ comparat ad ecclesiæ nomen scripturam facere debet, alias remouetur, ad ecclesiæ administratione, est bonus *tex. in cap primo. de pecul. cler.* vbi acquisita, per præsbyterũ post præsbyteratus ordinẽ adeptũ, iuris ecclesię cẽsetur.

Et acquisita per clericum post clericatum, de quibus ex sui natura, & qualitate in vita poterat disponere, & ordinare, si decedat non disposito, vel ordinato de illis, vadunt illa ad ecclesiam, cui pręfuit, vel vbi fuit clericus, aut minister. *tex. est in capitul. quicunque. 12. quæst. 3* facit quod habetur in *authen. de ecclesiast. tit. §. interdicimus.* vbi interdicitur episcopis, &

personis ecclesiasticis simpliciter dispo-nere in cognatos, vel alio modo, de bonis post episcopatum, vel ordinem adeptum, quouismodo acquisitis, quia sunt & intelliguntur esse ecclesiæ, & ecclesiæ, per eum acquisita.

Hoc idem dicit *Io. And.* per dicta iura in *c. cum in officijs. de testam.* ibi de his; quæ acquisiuit post clericatum, præsumitur quod intuitu ecclesiæ, & de redditibus 4 ecclesiæ acquisierit, hoc autem licet præsumatur in singulis clericis, vt in præallegatis iuribus, in prælatis tamen, maxime præsumitur, subdens quod in tantum valet ista præsumptio, & in tãtum est standum huic præsumptioni, quod per eam sententia fertur pro ecclesia, nisi exaduerso probetur, vel præsumatur de contrario, vt in *præalleg. §. interdicimus. præalleg. authentico.* Idem dicit *Inno. & Hostien.* per eadẽ verba *d. cap. cum in officijs*, quos sequitur *Card. Zabarella ibidem*, idem videtur dicere *Bal. in l. cum ipse*, *C. de contrahen. emptio. & vend.* ibi tertio casu scilicet quando dubitatur, quod in dubio videtur emisse nomine ecclesiæ, & est ratio, quia tenetur acquirere ecclesiæ, & ideo præsumitur pro ecclesia, quando dubitatur vtrum clericus, vel prælatus, quo nomine ecclesiæ ne, verò suo proprio, quod præsumitur fecisse illud, quod facere debuit, & 5 illud, ad quod tenebatur. Idem *Bald. in authen. licentiam, C. de episcopis, & cler.* ibi secunda ratio est, quia ex quo Prælatus repetitur in possessione, præsumitur possidere nomine ecclesiæ; quia ad officium suum pertinet acquirere ecclesiæ &c.

Quia Prælatus in dubio videtur emisse, & comparasse rem nomine ecclesiæ, merito in casu isto pro ecclesia, & Camera est præsumendum, quia dicit *Hostien. d. cap. cum in officijs.* quod ex quo clericus debet inire contractum nomine ecclesiæ *12. q. 4. episcopus & capit. presbyter. de pecul. cler.* in dubio debeo magis præsumere, quod contractum inierit nomine ecclesiæ, quod est secundum ius, quam nomine suo: quod est contra ius.

Idem videtur dicere *Hostien. in cap. 1. §. hortamur de testam.* vbi dicit, quod in acquisitis, per clericum est præsumptio pro ec-6 clesia, saltem quoad bona immobilia, ibi & sic patet quod quoad bona immobilia, est præsumptio pro ecclesia, nec prodest alteri possessio, nisi aliud probet.

Facit, quia nemo ordinari debet, nisi habeat beneficium, alioquin videtur quod epi-7 scopus ei teneatur supplere de victu, *cap. non liceat extra de praben. & dignita.* facit quia sponsa, & vxor quicquid acquirit matrimonio constante, matrimonio acquirit, & de illius bonis acquirere præsumitur, *leg. etiam, C. de donat. inter vir. & vxor. & ff. eo. quintus, abb. in cap. primo, de pecul. cler.* per *Hostien. Io. And. & Inno. & alios d. cap. cum in officijs de testa.* quia bene infertur de vxore ad ecclesiam, & 8 est bona similitudo, prout dicit *Bal. in l. cum ipse, C. de contrahen. emptio.* quia inquit prælatus dicitur sponsus, & ecclesia dicitur sponsa *l. vxor. marito. ff. de donat. inter virum & vxorem*.

Idem dicit *Hostien. in cap. primo. §. quicquid de testa* vbi reddendo rationem talis præsumptionis, ideo est, quod sponsa, & vxor præsumitur acquirere de rebus mariti, & marito, quia vix de alijs mercimonijs se intromittunt mulieres, quam de rebus mariti, & si hoc faciunt, faciunt de rebus mariti, vnde bene est, quod sit præsumptio pro marito: & hac etiam ratione præsumitur pro sponsa spirituali idest ecclesia, vt videlicet clericus, vel prælatus præsumatur de rebus ecclesiæ acquirere; Quia videlicet omnia mercimonia sunt illicita spõsis spiritualibus, & si exerceãt ipsa, turpis est quæstus, quia negociator 9 clericus, est vt pestis vitandus, 85. *distinc. negociatorem*, sed si talis negociator hoc consueuit facere de rebus ecclesiæ, ergo bene est, vt eadem ratione pro sponsa spirituali contra sponsum spiritualem præsumatur, quamuis in multis differat, vt per *Doct. ibidem*, vnde per videtur, quod præsũptio est pro ecclesia hæc, & in tãtũ valet ista præsumptio, quod pro ecclesia sententia est ferenda, nisi aliud exaduerso probatur, vel præsumatur, vt supra fuit dictum, Imo *Sãctiss. D. N. Pius Papa 4. per suam, quam edidit constitutionem sub Datum Romæ anno 1560. die 26. Maij*, qua ordinat, quod de rebus ecclesiasticis, vel occasione ecclesiæ acquisitis non possit fieri donatio, vel dispositio, vult, quod rerum donatarum huiusmodi, contra dictam constitutionem relictarum capi possit possessio, per Cameram, sine vitio spolij.

Et spoliorum, ac rerum per clericum relictarum, acquisitarum de ecclesia, possessio semper est penes ecclesiã, & penes Chri-10 stum, per *Inno. capit. cum supra. de caus. possess. & propriet.* vbi dicit, quod quantumcunque moriatur prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas, & possessio remanet penes Christum, & ecclesiam, quæ nun-

nunquam moritur, & non est vnqnam nulla, per *Archid. cap. hoc consultissimo. de reb. eccles. in 6. in ver. ipsarum. ad hoc 16. q. 3. inter mem. leg. & not. 12. q. 2. expedit. & capit. causa. de verb. sig.* late *Ruin. consil. 156. incip primo videndum. vol. quarto.* Et si spolietur ecclesia aliquibus bonis, antequam illius possessio apprehendatur, 11 prælatus successor habet Interdictum vnde vi, vt per *Bar. in l. prima, §. municipes. de acquir. possessio* vbi *Paul. de Castro*, quod licet rector ecclesiæ mortuus sit, possessio tamen non perditur, sed remanet apud ecclesiam. i. apud Deum, & Apostilla ibidem ad eundem Paulum, quod prælatus confirmatus: qui nondum est adeptus possessionem suæ dignitatis, potest agere interdicto vnde vi, Quia licet vacet dignitas, non vacat possessio bonorum ecclesiæ, & ecclesia est in anima viuentis, & per *Bart. in l sicut, § fin. ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine.*

Merito videtur semper præsumendum pro ecclesia, & agentes Cameræ possunt capere possessionem relictorum, per clericum, quia non videntur alienam possessionem capere, sed suam continuare, quia clericus etiam viuens illa possidet, nomine ecclesiæ, non suo, vt per *Innocen. in capit. in præsentia. extra de probatio.* vbi dicit, quod licet ius præbendæ vacet, non tamen vacant res, & iura pertinentia ad 12 præbendam, imo etiam possidentur ab ecclesia, etiam dum viuit præbendarius, quia possidet illa nomine ecclesiæ not. in *cap. ex litteris, de probatio. tex. ad literam in cap. sine exceptione, 12. q. 2.* vbi habet. quod clericus vtitur rebus ecclesiæ, non vti proprijs, sed vti sibi commendatis; ergo in istis taliter, per clericum, acquisitis, probabit hæres, si de contrariç prętendet, vnde sese non intromittet possessionem, vel proprietatem præoccupando, vel inuadēdo, stāte præsumptione, quousque de meliori iure suo contra Cameram nō docuerit, quia dicit *Hostien. in capitul. vnico* vt ecclesia beneficia. &c. quem refert ibi *Io. de Imol.* quod quando ecclesia petit bona, quæ clericus tempore mortis possidebat, videtur quod hæres conuentus habet probare quod non sunt bona ecclesię, &c.

Sed uidetur, quod non præsumatur, neque pro ecclesia, neque pro hærede in bonis, per clericū, vel prælatū acquisitis, & post mortē relictis, sed pro eo qui est, vel reperitur in possessionē bonorū, vel sit hæres, vel ecclesia, vnde non possidēti, vel extra possessionem existenti incumbit probatio est bona *glo. in cap. quicunque. 12. q. 3.* vbi 13 habetur, quod si ecclesia sit in possessione, hęredes habent probare, sed si hęredes essent in possessione, oporteret ecclesiam probare de iure suo, *ead. cau. q. 5. c. 1. in fin. & eadem causa quæstio. 1.* sint manifesti ibi, Vel dic quod si post mortem episcopi ecclesia inuenitur esse in possessione rerum, per clericum relictarum, hæredibus incumbit onus probandi, sed si hæredes sunt in possessione, tūc ecclesia probabit. *12. q. 5. in fi.*

Idem sentit *glo in capitulo. primo, 12. quæstio. 5. in glo. fin.* ibi ideo episcopo incumbit onus probationis, quia illa erat in possessione, & ibi in margine allegatur *Bal. in authen. ex testamento 7. colum. 11. vers. C. de collat.* & quod notat *Bart. in l. si inter, ff de rebus dub. Ioan. And. in addit. ad Specul. tit. de act. § primo. vers. sed quid si dubitatur moderni legista. in leg. cum fundus, §. seruum, in fin. ff. si cer. pet.*

Sed pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum istorum, ego puto dicendum, quod aut defunctum fuit clericus simplex, nullum officium habens, vel beneficium, aut fuit beneficiatus præsumptiue, veluti si in sacris, aut ad sacerdotalem ordinem promotus; aut beneficiatus apparenter, veluti prælatus: & primo casu videtur, quod in bonis relictis, sit pręsumendum, & sit pręsumptio facienda pro hęredibus, quia iste cum non fuerit pręlatus, sed clericus simpliciter, creditur acquirere intuitu personę, non ecclesię, quando ad hoc quęrendum, scilicet nomine ecclesię nullum habuit officium, ideo suo nomine quærere videtur, si aliunde habet bona, quam de ecclesia: vnde eius legitimus, licite post eius mortem, bona relicta occupabit, dicunt *Io. And. Innoc. & Hostien. d. capit. cum in officijs. de testa.* secundum aliquorum opinionem, quam omnes attestantur esse non malam, & eam sequuntur: clerici. n. inquiunt, simplices, qui nullum in ecclesia habent certum officium, siue dignitatem non præsumūtur acquirere intuitu ecclesiæ, sed personæ, 14 vnde & hæres suus legitimus succedit eis ab intestato, *argumen. cap. requisisti §. fin. de testam.* ex quia clerici in minoribus constituti non beneficiati, minime prohi-15 bentur exercere qualibet negocia secularia; alias licita, vt per *Abb. in cap. primo, ne cler. vel monac* vnde ob hoc posset dici, quod pro tali clerico esset præsumendum,

dum, quod potuisset acquirere ex negociationibus, & ex negociando, si negociari potest, quod videtur contra regulã, quam facit *Abb. in cap. primo de pecul. cler. & cap. cum esses. de testa* 11. *col. num.* 26. vbi dicit, quod clericis est indistinctè prohibitũ negociari, & præsumere quod clericus acquisierit ex negociationibus, est præsumere in eo crimen, & delictum,
16 sed intellige pro concordatione de alio clerico, quam de simplici, puta de in sacris constituto, de ministro altaris, & de beneficiato, vt per eundem *Abb. ibidem.*

Et potest clericus in minoribus impune redire ad sæculum, & laicare, quia apostasia in eo non consideratur, quia impune potest seculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & si non verbo,
17 saltem facto, exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per *Abb. in capitulo tua. de aposta. ex.* Sed negociari, & negocia secularia exercere, prohibetur clericos *toto tit. ne cler. vel monac.* & etiã tacito modo constitutione Pij quarti, de qua diximus ad longum in quæstione, quæ negocia sint permissa, aut interdicta clericis, vbi inferitur copia dictæ constitutionis. Sed de præsumptione in clericos, quoad negociationes, dicemus infra in præsenti quæstione.

Si vero sit beneficiatus præsumptiue, puta, quia defunctus fuerit in sacris ordinibus, vel ad sacerdotium promotus, videtur quod circa acquisita relicta per eum, sit præsumendum pro ecclesia, & Camera, & quod si hæredes aliquid prætendant ipsi de eorum iuribus probare habeant vnde nec bona occupare, nec in illis se intromittere debẽt, quia talis defunctus, ex quo fuit ad sacros ordines promotus, vel sacerdos factus fuit præsumptiue be-
18 neficiatus, & illum habuisse beneficia pręsumitur, quia ad tales ordines regulariter, & de iure ordinario promoueri non debet, nec potest sine titulo beneficij, de quo necessaria vitæ percipiat, per *tex. ad literam in d. capit. episcopus.* idem dicit *tex. in capit. cum secundum apostolum. §. licet autem capit. de monac. capitulo suis quæstionibus extra. de praben. capit. accipimus. de atat. & qualitat.* & beneficium
19 præsumitur habere redditum saltim pro vita duorum, *capitulo vt quisquis de vit. & honest. cler. Card. in consil. decimo & Card. in capitulo fin. col.* 2. *de præsumpt. Fel. in capitulo constitutus, col.* 1. *vers. & subdit. Hier. Gig. in tractat. de pensio. quæst.* 9. *in fin.*

Sed quia non semper intitulatur ad beneficium ecclesiasticum d. capit. accepimus, cum similibus, quia etiam aliquando promouetur ad ordines sacros sine titulo beneficij, puta quando ordinatus habet in bonis suis patrimonialibus subsidium vitæ. vt per *tex. in cap. episcopus. de praben.* vbi notat. *glos. in verb. subsidium*, quod potest ordinari ad titulum patrimonij. Et quia etiam si non habet ex patrimonio, vnde viuat, debent ei, de suo necessaria victui subministrari per episcopum, vel per eum, qui ordinauit eum, quousque ei in aliqua ecclesia conuenientia stipendiã militię clericalis assignet, *capit. non licet & d. capit. episcopus. de praben. & d. capit. cum secundum apostolum. §. licet.* vbi *glo. in verb. donec. d. c. accepimus de atat. & qualitat.* & melior *glo. in cap. tuisque stionibus. eo in verb. patrimonialibus.* vbi dicit, quod si patrimonium, ad cuius titulum fuit clericus promotus periret causmate, vel alluuione, quod episcopus ei tenetur prouidere de beneficio ecclesiastico, quia cum iste ad seculum redire non possit, redundaret in opprobrium ordinis clericalis *arg. 93. dist. Diacont. & cap. Ioannes. de cler. coniugat.* habetur in *glo. in capit. si quis ex. de simonia in verb. per triennium.* Istis attentis, non videtur quod præsumptio circa bona relicta per taliter promotum sit talis, quod non possit admitti probatio in contrarium, & quod hęredes si ista probare intendant, non debeant audiri, & illorum probationes admitti; imo stante, quod non semper ad titulum beneficij, sed etiam quotidie sit promotio ad titulum patrimonij, non videtur præsumendum pro ecclesia, & Camera, cum non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, *l. quod attinet. C de probatio.* Et maxime, quia etiam ratione clericalis dignitatis, potuit talis sacerdos multa sibi acquirere, puta, vt cum pro missis dicendis fuerint sibi legata centum, vel ducenta contemplatione sui ipsius, non autem ecclesię, iuxta distinctionem quam facit *Abb.* in hoc articulo in *cap. cum in off. de testa.* vel cum fuerit capellanus alicuius principis, qui & ex hoc multa acquisiisset, vt per eundem *Abb. in cap. cum esses. in repet. de testa, col.* 11. *§. sed cõtra vers. quid autem in acquisitis.* quia de taliter acquisitis, quia sunt sibi data in recompensationem laboris, & sui seruitij, & sunt sibi proprie acquisita, potest pro libito in vita, & testamẽ-
21 to disponere, & in illis etiam ab intestato de-

to decedente, suos hę edes succedere, vt per *Abb.d.locis*, facit *decisio.Rota in antiq. 263. incip nota*, quod qui rubricatur clericus qualiter probetur, &c. Vbi secundum *Io.And in cap.licet.de sent.excomm. lib.sexto.* habetur quod licet possessio clericatus, sine alia probatione tituli, inducat præsumptionem, tamen in beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad adiudicandum beneficium, nisi verus titulus probaretur, super quo cogita pro hoc membro distinctionis.

Sed si fuit beneficiatus apparenter, puta episcopus, vel Prelatus, *Abb.in cap. et vnus. de pecul.cler.* vbi ponit & disputat, an bona, quæ emit beneficiatus nomine proprio, intelligantur acquisita hæredibus, an vero ecclesię, & in *capit.cum esset.in repe.de testa.col.* 10. *verf.vnde*, complectendo omnia &c. bonis rationibus reprobata distinctionem, quam in hoc casu faciūt *Ioan. And. & Hostien.* ipse sic distinguit quod aut constat prælatum habuisse patrimonium: aut non constat, aut dubitatur, & si dubitatur subdistinguit, quod aut dubitatur an habuerit vnde potuerit acquirere illa bona, de quibus est lis, & contentio: aut non habuit illa bona, de quibus est contentio, tempore suę promotionis ad prælaturam, vel beneficium.

22

Et quoad primum membrum distinctionis præsentis, scilicet quando certum est, quod habuit patrimonium tempore promotionis ad prælaturam: & tunc potest constare, ex quibus redditibus illa bona acquisierit, de quibus est contentio; aut non potest, vel dubitatur.

Et primo casu, si potest, bona erunt illius, ex quibus redditibus erunt acquisita. 12. *q.* 3. *cap.quicunque.cap.inquirendum. extra. de pecul.cler.cap.sint manifeste.* 12. *quæst.* 1. si non potest, quia dubitatur, ex eo quia sacerdos, aut prelatus fuit permixtim, & promiscue vsus patrimonio, & rebus ecclesiæ, quod facere nō debuit, quia debuit, res suas tenere segregatas à rebus ecclesiæ, & de eis singulariter inuentarium facere cap. sint manifestę, debet primo deduci, quantum verisimiliter prælatus potuit expendere, in victu suo, & suorum, & pro ecclesia deinde præsumptio est, quod illa bona sint acquisita tam ex redditibus proprijs, quam ex redditibus ecclesiæ: & ideo cum debeant in rei veritate inter hęredem, & ecclesiam ęqualiter diuidi, ita etiam pari modo pro vtroque erit in casu isto præsumendum. Vnde vterque poterit sine aliquo periculo occupare, cum tam pro Camera, quam pro hęrede, tunc prę sumatur, & hęc possunt intelligi habere locum, quando facultas patrimonij, & beneficij bonorum illam acquisitionem patiebatur ęqualiter, iuxta not. *Inno.in cap. cum in officijs.de testa.* & facit quod in simili not. *gloss. in l. cum oportet. C.de bon. quæ lib.*

Et dico ęqualiter, quia vnum in hoc non debet prævalere alteri, ad hoc, vt sit ęqualis præsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendum, illa bona in totum, vel in partem, ecclesia verò non, nec in totum, vel in partem, tunc est præsumptio pro hærede, & ecclesia, vel Camera habet tunc probare, quia cessat prę sumptio, *capit.premo.de pecul.cler. & cap. primo.* 12. *q.* 4.

Vel est contrarium, quia ecclesia erat opulenta, & sufficiens ad acquirendum, patrimonium verò, vel industria personæ erat tenue, & tunc est præsumendum pro ecclesia, & habet locum pręsumptio. *capit. primo praallegato.* quia tunc, si prætendat aliquid hęres, probare habet, quia omnis præsumptio est pro ecclesia, & Camera facienda, si verò vterque erat sufficiens, puta ecclesia, & patrimoniū, & industria personæ, quæ hoc casu æquiparatur patrimonio, & est vt patrimonium, & succedit in locum patrimonij; & tunc secundum plus, & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & pręsumptionis cōsideratio; & diuisio, & præsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque, secundum qualitatem patrimonij, vel industriæ, & rerum ecclesiæ: & patrimonij, & industriæ, & rerum ecclesiæ, si omnia ista insimul concurrerint, & ponit exemplum *Abb.* ecclesia habebat in redditibus trecentum, patrimonium ducentum, potest addi ex industria ducentum lucrabatur, prelatus, detrahatur de redditibus tantū, quantum potuit expendere pro suo victu, & suorum defunctus. Sed non facias expensas, nimis delicatas, quia de redditibus ecclesię habet expendere clericus pro suo victu, & patrimonium, & alia sua preseruare, prout late fuit dictum supra in quæstione ex quibus pręsumatur cler. acquisisse, & pone quod ista expensa ascendant ad centum, pręsumptio, tunc insurgit, quod de bonis ecclesię in acquisitione impenderit ducenta, de patrimonio alia ducenta, de industria, alia ducenta, sic fiet ęqualis prę sumptio, & ęqualis diuisio, & si minus percepisset de patrimonio.

23

nio,minus de industria,minorem partem de acquisitis haberet, & minus etiam præsumetur.

Et hoc,inquit,intelligo in casu, quo Prælatus emisset, vel acquisisset nomine suo; quia non est sibi credendum,ex quo facultates ecclesię exuberant,& non apparet, in quem vsum sint conuersę, sed si non habet neque patrimonium,nec industriã, præsumitur tunc pro ecclesia,vt per *Cyn. in authen.licentiam.C.de episcopis,& cleric.* vbi idem sentit in administratoribus rerum secularium,nam dicit quod si administrator erat perpetuus, & nihil habebat ex administratione acquisisse præsumitur: si verò temporalis erat,& reddebat com 24 putum administrationis, tunc non præsumitur acquisisse ex administratione,sed potius ex sua industria,secũdo casu principali,scilicet quando non constat,& certum est,quod nihil in patrimonio habebat & eo casu est videndum,an habuerit aliquod artificium,vel scientiam,vel doctrinam,ex quibus potuisset acquirere,& tũc idem dicendum, prout diximus de patrimonio; quia per omnia idem est dicendum de industria in isto casu, quod dictũ fuit de patrimonio,vt per *Abb.d.capit.cũ vnus,de pecul.cler.* Aut non habebat industriam,siue doctrinam, vel artificium aliquod, & tunc fit omnis præsumptio pro ecclesia, secundum dispositionem *capit. primo de pecul.cler.& cap.1. 12.q.3.* Aut dubitatur,an aliquid habebat defunctus, tempore quo fuit promotus, & sumus in tertio membro principali; & tunc,aut dubitatur,vtrum habuerit aliqua bona, ex quibus potuit ista acquisita comparare, & pręsumitur pro ecclesia,vel dubitatur, an acquisierit ista bona, de quibus est cõtentio,antequam promoueretur, vel post promotionem, & tunc pro nemine est præsumendum, sed ille qui erit in possessione,erit tuendus, & defendendus quousque per alium de contrario probetur, hæc *Abb.d.repetit.in capitulo cum esses.de testamen.& capitulo vt vnus.de pecu.cler.* subdens paulo post *Abb.in d.repetit.* ex istis tales elicio conclusiones; prima est bona per clericum beneficiatum, & patrimonium habentem acquisita, in dubio acquisita præsumuntur,tam de redditibus proprijs,quam de ecclesiæ bonis. Alia conclusio est,si dubitatur,an bona clerico decedente dimissa,sint acquisita ante promotionem ad beneficium,vel post, hęres clerici in possessione defendatur, quousq. de iure ecclesiæ constiterit,vel Cameræ.

Idem dicitur de ecclesia, vel Camera, si sit in possessione, quia ex quo patrimodo est pro ea,vel esse potest præsumptio, in eadem possessione venit tuenda,& manutenenda,quia verba *Abbatis*, quod hæres est defendendus in possessione,intelliguntur,si hæres in possessione reperiatur, & ideo ita præsumendum in istis casibus esse dicit *Abb.* ne fiat captiosa præsumptio,tam contra hęredem, quam contra ecclesiam,aut cameram in hac materia; si opponatur,quod beneficium fuit tenue vel quod fructus sunt diminuti,debet opponens hoc probare, quia pręsumitur de contrario,per *tex in authen.de æqualitat. dot.§.fin autem fortuita.*per *Ang. in cons. 270.incip.Bonifacius.in vltima col. Calder.in tit.de probatio.cons.10. Card.in capit.fin de præsumptio.in 2.col.*per *Andre. Mocenigum in additio. ad Felin. in capitulo proposuisti.de probatio.* sed quia hodie hominum laicorum, & secularium multũ exercuit malitia,& temeritas , qui etiam vsque ab antiquis temporibus semper clericis infesti,& molesti fuerunt.*cap. cleric. de eccles.immunitat.*qui non habito respectu,quem debent ad religionem,& sanctimoniam,nullo iure res ecclesiæ occupant inuadunt modis quibus possunt ecclesiã, & Cameram defraudantes,& quia etiam quidam clerici contra canonum dispositionem,& eorum conscientiam, quotidie ecclesiam defraudantes res illius cognatis,& consanguineis suis applicant,& appropriant,facientes cantare instrumenta, & contractus emptionum factarum de rebus ecclesiæ in personam patris, fratris, vel consanguineorum,vt per *Cardin. Zabarellam in capit.fin.de pecul.cler.circa fin.* videtur ob hoc esset melius,& ęquius in causis dubijs dictæ distinctionis, præsumere semper pro ecclesia, et Camera tantum non autem pro hærede.

Et ecclesiam, vel Cameram apprehendere debere possessionem spoliorum,et in illa manuteneri potius,quam hęredem,vt per *glo.in cap.secundo.de success.ab intesta. in ver.morientium.*vbi tenet, quod in rebus acquisitis intuitu personæ, si sint distinctæ, succedunt consanguinei decedentis clerici ab intestato, si verò sint permistæ cum rebus ecclesiæ distinguit, quod aut dubitatur,an habuit proprium, vel certũ est,quod habuit, si dubitatur semper pro ecclesia est pręsumendum, & totum semper vendicabit ecclesia etc. et per doctrinam,vel regulam generalem *Innocen. in cap.cum in officijs.de testam.* vbi in fine pri-

primæ col. dicit, quod relicta per clericum, de quibus potest dubitari sint ac hæredum, vel ecclesiæ, debent occupari ab ecclesia, quia pro illa præsumitur Quę doctrina, & illius verba, videntur generalia quoquomodo dubitetur, vel dubitari possit, vnde videntur etiam posse extendi ad casus distinctionis *Abbatis*, & etiam doctrinam *Io. And. & Hostien. d. loco*. Dicunt enim ibi *Innoc. Io. Andr. & Hostien.* generaliter, quod si clericus intestatus decedat, bona relicta occupantur hoc modo, videlicet, bona ecclesiæ occupat ecclesia, illa de quibus est certum, quod fuerunt testatoris occupat hæres, ea de quibus dubitari potest, cum pro ecclesia præsumatur occupabit ecclesia. Id quod sentire, & sequi videtur *Bal. in l. cum ipse C. de contrahen. empt.* vbi dicit, quod clericus, aut emit nomine ecclesiæ, aut nomine suo, aut dubitatur; primo casu acquirit ecclesiæ possessionem, & proprietatem, secundo casu acquirit sibi, & hæredibus suis, tamen si de bonis ecclesiæ emit, debet Ecclesia conseruari indemnis, alioquin in subsidium vendicat rem emptam de pecunia sua in quacunque persona cantet instrumentum. Tertio casu scilicet, quando dubitatur dicit *Innocentius*, inquit idem *Bal.* valde eleganter quod in dubio videtur emisse nomine ecclesiæ, & est ratio, quia tenetur acquirere ecclesiæ, & ideo in dubio præsumitur fecisse, quod debuit facere, intelligendo maxime de prælato, cuius ad hoc est officium, dicimus in q. ex quibus præsum. & si bona, aut pecuniæ de quibus agitur, tempore mortis episcopi, vel prælati erant intra domos episcopatus, in quibus habitabat episcopus, quamuis post mortem fuerint asportatæ præsumendæ sunt ecclesiæ, *Ruin. consil.* 156. primo videndum *lib.* 4.

Quia per eundem *Innocen.* & alios, ecclesia prælato mortuo, si occupat bona ipsius prælati nomine empta, ignorauter non incidit in pœnam constit. *l. si quis in tantam. Cod. vnde vi.* quia iustam causam habet ignorantiæ, & contrariæ præsumptionis, cum enim præsumantur, inquit, idem omnia acquisita de bonis ecclesiæ, Itē, cū quicquid emit prælatus, præsumatur emisse nomine ecclesiæ, vel nomine ecclesiæ emere debeat, si aliud non appareat, debeo potius præsumere fecisse, illud quod ius præcipit, quā contra ius, scilicet quod emerit, & possederit nomine ecclesię.

Id quod non est dicendum in hærede clerici defuncti, qui occupando incidit in pœnam. *d. l. si quis.* qui occupans non excusaretur, vti ecclesia; quia pro eo non facit præsumptio, sicut facit pro ecclesia, de cuius bonis semper præsumitur prælatus acquirere; vide per *glo. in l. etiam. in verbo merito crediderint. C. de donat. inter vir. & vxor. & in authen. licentiam in ver. probatum C. de episcopis & cler. in 6. Spec. de stat. monac. cum alijs similibus. D. Quintilianus Mandosius vir doctissimus, & rerum Rom. Curiæ peritissimus, in sua praxi signaturæ gratiæ, in rubrica licentia test andi, & spoliorum concessio*: quod in causis spoliorum, commissarius apostolicus possessionem bonorum mobiliū, & immobilium assequi solet non expectata declaratione, an defunctos testamentum condiderit, & an illud facere potuerit, vel super quibus bonis facere potuerit, & consanguineos, siue clerici defūcti hæredes, si quid prætendunt contra cameram agere, seu experiri necesse est; eius opinio mihi placet per supradicta.

Pro quo cogita, quia ecclesia, & Camera legalius, & magis legitime se intromittit 25 in rebus spoliorum, quam faciant hæredes mortui, quia Camera apprehendit spolia auctoritate iudicis commissarij describendo in inuentario particulariter omnia bona, & per eam conseruantur, percipiuntur itidem fructus, redditus, & prouentus eorum, & pari modo conseruantur omnia legaliter manu notarij publici cum solemnitatibus in forma requisitis faciendo.

Vnde magis, quod suum est potest consequi hæres, & integrius obtinere à Camera apostolica, quam possit Camera ab hæredibus, qui de facto nullo ordine iuris, vel solemnitate seruata, pauca cum religione & reuerentia, vt ita dicam, sese intrudunt in bonis: & spolijs, occupando, inuadendo, occultando, assumendo, & defraudando, vt vidi sæpè fieri postquam causas spoliorum audio: sed tamen, quando, hæres occupando bona, & spolia per clericū relicta incidat in pęnā. *d. l. si quis.* ex cuius dispositione est, quod violenter inuadens possessionem rei suæ apud aliū constitutæ, illā tenetur restituere, & in dominio eius priuatur, & vbi res sit aliena illam restituet, & in eius extimationem condemnatur, omnino vide per eosdem. *Innocen. Hostiens. Ioannem Andream*, vbi dicunt, quod tunc demum

incurrit hæres dictæ constitutionis pœnam, quando rem, quam quoquomodo ecclesia incæpit possidere scienter, & violenter occupat, vltraque etiam tenetur in terdicto vnde vi, puta, quia esset empta per clericum nomine ecclesiæ, vel alias nomine ecclesiæ per clericum possessa, imo nedum scienter & violenter, sed & si clandestine est *decisio Rota qua. l. si quis.* ita interpretatur *decis. Putei 33. incip. dispositio de restitutio. spoliat. in manuscriptis.*

Si verò clericus testator hæredi relinquat rem quam emisset, non nomine ecclesiæ, sed suo: vel si alij dictæ res possessionem tradidisset, vel ipse, vel alius inuitus de illa fuisset expulsus, tunc hæres ab eo institutus, cum possessio fuerit penes clericum testatorem, non nomine ecclesiæ, sed suo, rem illam occupando, non incurrit pœnam, d. constitutionis, quia tunc bene potest occupare absque aliqua suspitione pœnæ.

Idem quoque videretur dicendum de ecclesia, vel hodie de Cam. apostolica, quod si Prælatus emit rem suo nomine, si successor, ecclesia, vel camera ipsam scienter occupat, quod tenetur pœna d. constitutionis, si leges seculares Cameram ligare 26 possent apostolicam, vel conditione ex illo *canone 16. q. 6. placuit.*

Si verò ignoranter, non quia iustam causam habet ignorantiæ, & contrariæ præsumptionis, tum quia clericus quicquid acquirit, prima facie ecclesiæ acquirere præsumitur, tum quia nomine ecclesiæ debet prælatus inire contractum, & in dubio debeo potius præsumere, quod inierit contractum nomine ecclesię, quod est secundum ius, quam nomine suo, quod est contra Ius.

Si verò Prælatus dimittat rem ecclesiæ, inter alias res suas proprias, esto quod post mortem suam inter eas inueniatur, nihilominus ecclesia eiusdem rei ciuilem pos- sessionem retinet, cum ipsam prælatus 27 nomine suo, non nomine ecclesię possederit, vndè non præiudicat ecclesiæ si illius possessionem dimittat, vel eam alteri leget.

Vnde ecclesia, vel Camera bene illa occupare poterit, & econtra si illam occupat hæres, incidet in constitutionem, & tenebitur vnde vi, quia ad hoc sufficit, quod ecclesia quoquomodo possidere incipiat, & hoc verum est, quando prælatus relinquit, vel dimittit res, quas constat esse ecclesiæ.

Si verò relinquat illa, de quibus potest esse dubium, tunc bene ratione dubij, poterit illam occupare hæres absque periculo incursionis alicuius in pœnam, puta quando illam acquisiuit Prælatus post suam promotionem, cum in optione sua fuerit, quando acquisiuit, vtrum illam nomine suo receperit, an verò nomine ecclesiæ; quia quamuis male faceret, si ius ecclesię peruerteret, non tamen hoc est præsumēdum, *arg. 1. q. 7. sancimus.*

Facit etiam, quia ad hęredem veniunt, & per eundem occupari possunt, non solum ea omnia, quæ possedit testator, sed etiam ea, quæ non possedit, puta commendata, depositata, dummodo in hæreditate inueniantur.

Ideoque non incidit occupando illa in pœ- 28 nam aliquam, vel etiam dictæ constitutionis, cum non debeat pręsumi ipsum hęredem aliter ea velle possidere, quam testator possederit, & per consequens, nec proprietate, nec possessione ecclesiam spoliat.

Sed si vult esse tutus heres in huiusmodi se immiscendo, vel illo occupando, faciat 29 protestationem ante actum occupationis, vel in ipso actu, quod talia occupat, vel apprehendit, saluo iure ecclesię, tam in proprietate, quam in possessione, vt ibi per eosdem *Hostien. Io. And. & Innocen.* vbi etiam ponunt, quę actio competat hęredi contra ecclesiam occupantem, vel detinentem res Prelati defuncti, & econtra, quę competat ecclesię contra hęredem, vel alium detentorem, vbi videre, & recurrere semper potes.

Ita materia intellecta, & distincta, non habet, vt videmus difficultatem, quia tam primo, quam secundo loco adducta in contrarium, sunt conciliata per distinctionem *Abb. d. cap. vt vnus, praallegato,* intelligendo, prout ipse intelligit, & per eūdem *d. cap. cum esses, col. 10. in repetit* vndè remanet sine aliqua repugnantia, vel difficultate, circa quorum concordationem non insisto, quia esset labor, siue fructu aliquo, & penitus inanis; & ista sufficiant pro nunc quantum ad pręsumendum circa spolia prouenientia ab ecclesia, vel a beneficijs ecclesiasticis.

Quia quantum ad illa spolia, quę facit cleri- 30 cus illicite negociando, & ex illicitis negociationibus descendentia, ego credo, quod nulla possit esse, vel fieri pręsumptio pro Camera contra clericum defunctum, imo quod si Camera aliqua spolia ex huiusmodi pretendat, quod pro- bare

bare ipsa habeat, quia negociari, vel quod quis negocietur, est quid facti, quod regulariter non præsumitur, quia facta non præsumuntur per *Doctor. in l. sciendum, ff. de verb. oblig.* imo clericis est penitus interdicta, & prohibita negociatio *capit. fornicari. 88. distinct.* vbi antequam quis sit ecclesiasticus negociari licet, facto autem iam ecclesiastico non licet, quia id dicunt apostolica verba, nemo militans Deo, implicat se negocijs sæcularibus, & cantat *psalmista Dauid, quoniam non cognoui negociationem, introibo in potentia Domini*.

Et clericum negociatorem veluti, quasi pestem fuge, diximus late supra in *q. illa quæ negocia sint permissa, aut interdicta clericis in secunda parte disputationis. §. vtrum contrarium*. imo nullo modo debet fieri præsumptio, quod clericus ex negocijs acquisierit, quia dicit *Abb. in cap. cum esses. de testam. in rep. col. 11. nu. 26.* quod acquisita per clericum nunquam præsumuntur acquisita ex negociationibus, quia clerico non est licitum aliquo modo negociari, *cap. fin. ne*

31 *cler. vel monac. & plene 24. quæst. 3 in summa.* & ideo inquit est præsumendum, quod acquisita per eum, sint acquisita ex redditibus beneficiorum, non ex negociationibus: quia si ex negociationibus, præsumeretur crimen in clerico, quod esse non debet, vt ibi per eum.

Idem *Abb. in cap. 1 de pecul. cler.* vbi dicit, quod prælatus non præsumitur, acquisisse ex negociatione, quid si præsumeremus in eo negociationem, præsumeremus delictum, id quod non est fiendum. Idem per *Lud. Rom. consil. 159.* vbi dicit, quod quæsisse præsumitur clericus ex fructibus beneficiorum, ne alias dicendo præsumeremus in eo crimen commisisse negociationis, vt ibi per eum.

Id, quod non est intelligendum simpliciter,

32 & indistinctè, quia non omnibus clericis est interdictum negociari, & negociationem facere: sed beneficiatis tantum & ministris altaris, quos iura prohibens, exercere negocia secularia, quia in clerico in minoribus cōstituto est secus, quia ei non est interdictum negociari, vel negocia sæcularia exercere, secundum ius commune per *Doct. Abb. in capit. primo. ne cler. vel monac. in finalibus verbis.* Vnde in clerico in minoribus constituto, cessat ratio præsumptionis ex prohibitione, vel interdictione, quia ex dispositione iuris potest quæuis negocia facere, quamuis secus sit ex dispositione Bullæ Pij quarti, quæ generaliter loquendo complectitur, & comprehendit clericos cuiuscuiusque generis, de qua in quæstione, quæ neg. sint permissa, & interdicta clericis. Sed qualitercunque sit, ego credo pro nunc, quod si Camera prætendat

31 relicta, & per clericum fuisse ex negociatione acquisita, quia negociari est facti, quod non præsumitur pro ipsa, imo, quod probare habeat intentionem suam, & sibi incumbebtia.

SVMMARIVM.

1. *Interest Cameræ, quod quis potius præsumatur sacerdos, quam clericus.*
2. *Sacerdos ordinatur ad titulum ecclesiasticum.*
3. *Quis esse præsumitur talis, qualem esse requirit beneficij qualitas.*
4. *Regulariter currit annus ad faciendam se promoueri.*
5. *Quilibet præsumitur esse talis, qualem habitum portat.*
6. *Habitus non facit monacum.*
7. *Maius bonum est in sacerdotio, quam in alijs ordinibus.*
8. *Bonum est obiectum voluntatis.*
9. *Magis lucrosa, magis desiderabilia.*
10. *Effici sacerdotem est quid facti.*
11. *Illud quod facti est, non præsumitur.*
12. *Seruitus est contraria naturæ.*
13. *In Sacerdotio plura requiruntur.*
14. *In beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad iudicandum.*
15. *Arcta est via, quæ ducit ad vitam æternam, & lata est via, quæ ducit ad perditionem.*
16. *Cogitatio cordis prona ad malum.*

An quis præsumatur potius sacerdos, quam clericus.

QVAESTIO XVI.

His volo annectere, quæ mihi succurrerunt tunc, & quæ respondi ad quæstionem mihi propositam de quodam clerico defuncto, an esset præsumendum, quod esset clericus tantum, an sacerdos.

Quæ etiam ad materiam præsumptionum in causis spoliorum faciunt, quia multū interest pro camera, quod potius presbyter, & in sacerdotali ordine, quis fuisse

præsumatur, quam simplex clericus; quia si presbyter, aut sacerdos, erit dicendũ semper, quod fuit beneficiatus, vel apparenter, vel præsumptiuè, prout diximus supra; cum sacerdos non promoueatur, nisi ad titulum ecclesiasticum de iure ordinario, vnde circa bona per eum relicta, erit præsumptio pro camera.

1

2

Et pro solutione istius quæstionis querebã ego; an talis clericus fuisset prelatus, vel alias apparenter beneficiatus, & etiam quærebam de qualitate prælaturę, vel beneficij, quia si beneficium, dignitas, vel prælatura illius fuisset talis, quod de sui natura requireret altaris administrationem, & ordinis sacerdotalis exequutionem, & quod non posset consistere in persona, quæ non esset presbyter, vel quę non haberet ordinis sacerdotalis gradum puta beneficium curatum parochia, & huiusmodi.

Quia tunc indistinctè tenendum putabam, esse præsumendum, quod ille fuisset presbyter, & talis qualem esse requirebat beneficij qualitas, *cap. præterea. & cap. eam te. de ætat. & qualit. cap. extirpandæ. §. qui vero. de praben.* si tamen a die quo beneficiũ obtinuit, cucurrerit annus datus ad faciendum se promoueri, *capitulo cum ex eo. de electio in sexto*.

3

4

Item quærebam de alio, an ne incederet talis in habitu sacerdotali, vel incedere visus fuerit, quo casu stante, quod quilibet debet præsumi esse illius ordinis, status, & professionis, cuius habitum gerit, & esse talis qualem habitum portat, *l. minor.* & ibi *Bar. C. si seruus export. veni.* videretur pro sacerdotio præsumendum, quamuis propter multa, & frequentem facti contingentiam, in contrarium de hoc est valde dubitandum, quia quotidie videmus canonicos cathedralium, & aliarum ecclesiarum, & etiam clericos, incedere in habitu sacerdotali vestes vsque ad talos protensas portantes.

5

Item in monasterijs videmus regulares indistinctè habitum ferre, nulla facta differentia inter sacerdotes, & non sacerdotes, pariformiter vnum, & eundem habitum gestantes monachalem; quia habitus non facit monachum. *glos. in cap. ex parte. de conuers. coniugato*.

6

Item quia *Matthæi 6.* legitur: *cauete à fermento pharisæorum, quod est hypocrisis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces? & diuus Paulus: Sathanas se transfigurauit in Angelum lucis: & lucifer in forma serpentis, Euamque decepit, vnde mea iudicio non est in hoc vis aliqua facienda.*

Et pro præsumptione sacerdotij, recordor, quod respondendo vtebar istis argumentis, quod videlicet vita sacerdotis, & status vitæ sacerdotalis, est vita qualitatis magis perfectæ, & gradus, seu conditionis melioris, quia maius bonum in sacerdotio est, quam in alijs ordinibus habetur in *cap. cleros. 21. distinct.* & ibi per *Doct.* ad cuius officium spectat sacramentum corporis, & sanguinis domini conficere, orationes dicere, & Dei dona benedicere, *cap. perlectis. 25. dist.* ergo vita magis appetibilis magisque desiderabilis propter sui perfectionem, & bonitatẽ, cum quilibet magis appetere debeat illud quod est magis bonum, quam illud, quod est minus, sic *Luc. quinto; Christus magis laudauit vitam contemplatiuam Magdalenæ, quam vitam Marthæ*, quia est vita nobilior ratione finis, & ratione obiecti vt habetur *Arist. in secundo Meth. 4. & primo. de anima*. probat *Sanctus Bonauentura in primo senten. distin. prima* vtens hoc argumento *bonum est amabile magis bonum, magis amabile; ergo summum bonum, summum amabile, quia bonum est obiectum voluntatis*, & hæc rationes fuerunt *Platonis in libello de pulchro*; & huius sententiæ est *Sanctus Thomas in prima parte summæ*, ergo magis inesse, & adesse in appetente pręsumitur, vel pręsumi debet, maximè, si appetens fuit ætatis habilis ad sacerdotium.

7

8

Item illa, quæ maius lucrum; & maiorem commoditatem afferunt, ex quo sunt magis appetibilia, & magis desiderabilia hominibus, pari modo magis in homine inesse præsumi debent quale est sacerdotium, & presbiteratus, quæ in ecclesia debent habere de iure commoda propensius, & largiori manu propinata, quam clerici, diaconi, & alij ordines inferiores per tex. in *cap. consuluit*, quod est *cap. vltimum 79. dist.*

9

Quia de similitudinem, & exemplum graduum, & dignitatum sæcularium, singulis maioribus gradibus ecclesiasticis, maiores dignitates, & maiora præmia debentur. *tex. & glo. cap. si off. 59. dist.*

Quia inter alios ordines, ordini sacerdotali maximè datur beneficium, vel titulus, quia ad illum regulariter iure ordinario promoueri nemo debet, nisi titulum habeat, vel beneficium, vt supra diximus, ergo &c. Hæc recordor, quod adduxi pro præsumptione sacerdotis.

Sed

Sed rem sese aliter habere, de iure tenui: quia imo non pro sacerdotio, sed pro clerico, & clericatu tantum est praesumen-
10 dum: quia cum effici sacerdotem sit quid facti, vti de se patet, & quod facti est nunquam praesumitur, per *Doct. in l. sciendum ff. de verb. oblig.* merito non potest dici, quod sit pro sacerdotio praesumendum.

Item quanto magis est facti in aliquo negocio, tanto minus praesumitur, & si minus
11 facti negocium habet, magis praesumitur, nam aucto subiecto, augetur qualitas, & diminuto diminuitur qualitas, vt per *Doct. in cap. similiter §. de manso. si de inuest. feud. fuer. & in l. 4. ff. de cond. & dem.* Sed magis, & plus facti habet sacerdotalis ordo, quam clericatus, nam sacerdotalis praesupponit alios praecedentes per *Specul. in tit. de atat. & qualit.* ergo, &c.

Item natura fecit homines magis procliues appetentes, & inclinatos ad statum libe-
12 rum, quam ad obligatum, magis ad vitam liberam, & laxiorem, quam ad vitam strictam, facit *l. arianus. ff. de actio. & obligat.* quia vita subiecta, est contraria naturae; quia seruitus est contra naturam, *§. ius autem. de iur. nat. gen. & ciuil. inst.*

Merito non videtur praesumendum pro sacerdotio, quod requirit ordinarie vitam multis regulis, & ordinationibus subiectam, quod repugnat naturae, quae regulariter libertatem appetit, & subiectionem abhorret.

Item ex eo etiam non est praesumendum pro
13 sacerdotio, quia ad illud obtinendum plura requiruntur, quae de facili non reperiuntur in homine: idoneitas videlicet in grate, in moribus, in scientia litterarum, *cap. cum te. & toto tit. de atat. & qualitat.* per quae putaui, quod non esset in dubio praesumendum pro sacerdotio, imo quod quis potius esset praesumendus clericus, quam sacerdos.

Pro quo in hac materia facit *Decisio Rota 263. in antiquis.* quae est rubricata, clericus qualiter probetur, vbi habetur, quod Rotae opinio est, vbi clericus fuit in possessione per aliqua tempora, & vixit vt clericus, sufficit probare possessionem clericatus, licet alias per literas, & testes non probetur titulus; contrarium videtur in *decisio eiusdem Rota in antiquis 864. in cap. mortuo. de testam.* vbi clericatus habet plene probari, sed intellige hoc, vt in fine dictae decisionis.

Et licet possessio clericatus secundum *Io. Andr.* ibi allegatum, sine alia probatione totali inducat praesumptionem, tamen in beneficialibus praesumptio non est sufficiens ad iudicandum beneficium, nisi ve
14 rus titulus probaretur. Nec obstat illud: quod vita magis perfecta, est magis appetibilis, & magis desiderari debeat, secundum dogmata religionis christianae: quia non valet consequentia; est appetibilis, vel magis appeti debet, ergo inesse magis praesumitur. Quia imo videtur contrarium, quia ex quo est magis perfecta, magis difficilis videtur, per illud *Matthaei 7. Arcta est via quae ducit ad vitam aeternam, & pauci sunt, qui ingrediuntur per eam, lata est, quae ducit ad*
15 *perditionem, & multi sunt, qui ingrediuntur per eam: ergo minus inesse in homine praesumitur, quia septies in die cadit iustus.*

Et multo difficilius inueniuntur homines sancti, & vitae sanctae, quam peccatores quia homines magis ad malum, quam ad bonum natura inclinat, sensus enim & humani cordis cogitatio, in malum
16 prona sunt ab adolescentia, *8 gen. & in authen. de monac. §. si vero.* ibi humana enim natura labitur quodammodo ad delicta, merito dici potest, quod contrarium non obstat. Nec minus obstat illud, quod secundo loco adduxi, quod ex quo gradus sacerdotalis magis honoribus, & praemijs honoratur, quam caeteri ordines, magis desiderari, vel appeti debet, quia ex hoc non infertur pari modo ergo magis in homine inesse praesumitur: quia multa bene desiderantur, quae tamen à desiderantibus, vel appetentibus nō obtinentur, vel habentur, diuitiae honores, dignitates non habentur, quandoque tamen cum difficultate obtinentur nisi alicui sit prospera fortuna. Quia ad obtinendum sacerdotium non requiritur solum, quod quis velit fieri sacerdos, sed multa alia, de quibus supra. Quae regulariter in quolibet homine non reperiuntur, aut inesse praesumuntur, quia cum illis homo non nascitur, puta morum, litterarum, & aetatis idoneitas, quod sit legitimus: item aliorum procedentium ordinum in eo existentia, merito illud in aliquo non contrariatur.

SVMMARIVM.

1 *Spolia sunt rei ecclesiae.*
2 *Camera Apostolica subrogata est in spolijs, loco ecclesiae.*
3 *Ecclesia habet fiscum.*
4 *Fiscus Papae est Camera Apostolica.*

Ver-

5 *Verbum spectasse importat canonem latæ sententiæ.*
6 *Lex promulgata per tempus præteritum importat canonem latæ.*
7 *Verbum præsentis temporis in dubio est canon. latæ.*
8 *Spolia sunt applicata Cameræ ipso iure.*
9 *In causis spoliorum: non requiritur sententia diffinitiua: sed declaratoria.*
10 *In causis spoliorum, admittitur appellatio, facto deposito.*
11 *Fructus percepti de rebus spoliorum, sunt Cameræ à die vacationis.*
12 *Casus in quo adhuc non declaratus delinquens, non facit fructus suos.*
13 *Dominium spoliorum, transit in cameram sine traditione.*
14 *Dominium, & possessio spoliorum est penes Christum, & ecclesiam.*
15 *Acquisita per clericos; illicitè sunt spolia.*
16 *Non est necessaria sententia declaratoria; quando est notorium, spolia prouenire ex beneficijs, vel ex illicitè negociatis.*
17 *In spolijs non currit præscriptio, nisi vt contra ecclesiam.*
18 *Præscriptio contra ecclesiam, currit spatio 40. ann.*
19 *In rebus mobilibus ecclesia nullum habet priuilegium.*
20 *Possessor tenetur ad omnia spolia, & ad annexa.*
21 *Spolia ante sententiam non possunt alienari.*
22 *In spolijs occultus possessor afficitur.*
23 *Debitores spoliorum non debent soluere possessori, sed cameræ.*
24 *Confessio circa spolia facta, non potest reuocari.*
25 *Vbi sententia est lata à lege, non potest reuocari confessio.*
26 *Spolijs alienatis non agitur rescissoria, sed rei vendicatione.*
27 *Debitor spoliorum non potest purgare moram.*
28 *Cum debitore spoliorum confesso non agitur mitius.*
29 *Vide, quando confessus, & conuictus parificentur.*
30 *Spolia possunt peti, etiam si constitutio spoliorum abierit in desuetudinem.*
31 *In causis spoliorum potest quis allegare de iure tertij, quia conuentus potest dicere, quod res spectat ad cameram.*
32 *In sententiis excommunicationis, regulariter factum hominis requiritur.*
33 *Dictio ex tunc importat canonem latæ.*
34 *Verbum incurrat, importat pœnam ipso iure.*
35 *Camera apostolica potest cedere iura potentiori, causa iudicij mutandi.*
36 *In causis spoliorum, etiam mulier potest esse testis, procuratrix, & arbitrix.*
37 *Vbi tractatur de salute animarum non disputatur de apicibus iuris.*
38 *Emens spolia, non tenetur soluere aliqua vectigalia.*
39 *Obligatus exigere spolia, si deficit tenetur de suo.*
40 *Spolia possunt exigi, etiam conditione in specifica forma non adimpleta.*
41 *Respectu ecclesiæ, & Cameræ, attenditur leuior conditio.*
42 *Regulariter non est recedendum à verbis testatoris.*
43 *Conditio apposita in spolijs, resoluitur in modum.*
44 *Confessio in spolijs, absente parte facta pro Camera valet.*
45 *Confessio prælati præiudicialis Cameræ, non valet.*
46 *Confessio in vltima voluntate non valet, nisi sit iurata.*
47 *Confessio in testamento, etiam non iurata, in fauorem Cameræ valet.*
48 *Camera gaudet suis priuilegijs, in bonis, & in creditis.*
49 *Camera contra confessionem, petit restitutionem in integ.*
50 *Valet consuetudo; per quam ecclesia acquirit, rerum dominium.*
51 *Dominium transfertur in Cameram, ex solo contractus absque traditione.*
52 *Valet in fauorem Cameræ contractus factus calore iracundiæ.*
53 *Merita, & seruitia debent probari, respectu Cameræ.*
54 *Pro Camera valet promissio, sine stipulatione, sine causa.*
55 *In debitis Cameræ non valet regula, de liquido ad liquidum debet fieri compensatio.*
56 *Camera non tenetur de deposito facto penes prælatum.*
57 *Camera potest agere contra illum; qui accepit ecclesiam, non animo seruiendi, sed fraudandi.*
58 *Occupantes spolia sunt suspensi.*
59 *Camera in soluendo debita habet prælationem.*
60 *Rei empta de pecunia ecclesiæ, acquiritur Cameræ, ne dum dominium: sed actio personalis.*
61 *Licet contractus, factus ecclesia vacante super rebus ecclesiæ est ipso iure nullus,*

63 Ca.

tamen potest ratum haberi, si sit utilis.

62 *Camera potest opponere exceptionem nõ numeratæ pecuniæ semper, & omni tempore.*

63 *Camera potest uti pro libito legibus ciuilibus.*

64 *Solum cadit ædificio facto de pecunia Cameræ.*

65 *In causis spoliorum, potest procedi etiam ferijs indictis in honorem Dei.*

66 *Mulier obligata pro spolijs, non iuuat se beneficio velleiano.*

67 *Camera agit hypothecaria contra tertium possessorem, non discusso principali, & contra fideiussorem non discusso principali.*

68 *Camera vtitur priuilegijs minoris.*

69 *Camera petit restitutionem in integ. ex duplici capite.*

70 *Contra Cameram iustus titulus non excusat.*

71 *Camera non potest renunciare restitutioni in integ.*

72 *Camera læsa restituitur ante sententiã.*

73 *Cameræ reus tenetur exhibere etiam ad fundandam eius intentionem contra se ipsum.*

74 *Quilibet admittitur ad intentandum interdictum, pro rebus Cameræ recuperandis.*

75 *Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ.*

76 *Quilibet potest agere pro Camera, etiam sine mandato.*

77 *Camera habet regressum contra male administrantes res suas.*

78 *Camera potest exigere debitum ante diem, soluto interusurio.*

79 *Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere.*

80 *Verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ.*

81 *In dubio pronunciatur in fauorem Cameræ.*

82 *Camera agit de euictione ante rem euictam. l. ad interesse.*

83 *Camera eligens vnam viam, illa omissa, diuertit ad aliam.*

84 *Inuadens spolia est sacrilegus.*

85 *Prædia acquisita de spolijs, sũt exempta.*

86 *Pro rebus Cameræ agi potest ex officio, & iudex supplet in his, quæ sunt facti.*

87 *Pactum, vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat Cameram.*

88 *Quilibet potest stipulari pro Camera.*

89 *Pro Camera agitur ex sola pollicitatione.*

90 *Omnes contractus Cameræ, sunt contractus bonæ fidei.*

91 *Impossibilitas non vitiat promissionem factam Cameræ.*

92 *Cameræ etiam per alternatiuam stipulationem acquiritur.*

93 *Camera læsa ex contractu, venit contra contractum.*

94 *Stantibus pluribus instrumentis vno tẽpore factis, præsumptio est pro instrumentis Cameræ.*

95 *Aedificia, habentia insignia Cameræ, præsumuntur esse Cameræ.*

96 *Præsumitur in dubio pro hypotheca Cameræ.*

97 *Res inter alios acta prodest Cameræ, contra regulam.*

98 *Potest ferri sententia pro camera, etiam ipsa non instante.*

99 *Exigens plus debito à Camera, tenetur in duplum.*

100 *Camera agit ante diem, stãte necessitate.*

101 *Solutum Cameræ, etiam ex falsa causa, non repetitur.*

102 *Camera conuenit insolidum hæredes portionarios.*

De priuilegijs Cameræ Apostolicæ circa spolia.

QVAESTIO XVII.

QVia multum facere ad propositum duxi ad causas spoliorum, & illarum expeditionem scire; quæ, & qualia priuilegia, vel singularia habeant, vel habere possint spolia: Ideo hanc de spoliorum priuilegijs, quæstionem facere volui, quia vltra specialia, etiam illa omnia priuilegia, & singularia spolijs, & spoliorum causis competere videntur, quæ rebus ecclesiæ, competunt, quia spolia relicta per clericum defunctum, acquisita de fructibus, & emolumentis ecclesiæ, sunt res ecclesiæ, est *tex. in terminis in capitulo relatum. el secundo. de testam.* ibi ijs bona, sicut, & alia in Dei timore dispenset, &c. Et paulo post ibi, licet autem mobilia, &c. & denique facit totus ille tex. & de iure nouo, & antiquo, vti res ecclesiæ, & res ad ecclesiam spectantes conseruabantur, & custodiebantur ecclesiæ, vel in ecclesia, seu in prælatura successori, per *tex. in capitulo quia sæpe. de electio. in sexto*, vbi determinatur, quod tam bona demissa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis, & tempore mortis prælati, non vsurpentur modo aliquo per capitulum, conuentum collegia, vel sin-

singulares personas eorundem, sed reseruentur.

Item per *tex.in capitulo præsenti. de off.ord. din.infexto.* vbi bona rectorum, vel ministrorum ecclesiæ inuenta post eorum mortem, siue ecclesiarum vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem ecclesiarum expendi debent, vel successoribus in ecclesia fideliter reseruari, &c. & ante ius nouum hoc fuerat, & per iura antiqua statutum per *tex.in c. illud.& c.non liceat.12 q.2.cum ibi glos.* vbi habetur, quod bona episcoporum, & prælatorum decedentium, debent sub custodia fideliter reseruari, vbi glo. tradit quomodo,& per quos debeant custodiri: faciunt hic quæ adduco *in quæstione. de potestate elec. vel præl.versic.in acquisitis.* vbi multa deduco quod acquisita de fructibus,& occasione ecclesiæ, vti res ecclesiæ conseruantur, & custodiuntur, & non alienantur, vel distrahuntur, nisi vt res ecclesiæ, & de eis mandatur, & statuitur vt de rebus Ecclesiæ.

Item est præsupponendum, & præmitten-
2 dum vnum aliud, quod in locum talis ecclesiæ, aut successoris, hodie subrogata succedit in huiusmodi bonis dimissis,pleno iure, Reuerenda Camera Apostolica prout per constitutiones extrauagantes in materia spoliorum æditas per Romanos Pontifices, vt per *Rot. Decisio.* 855. *incip.cum Camera apostolica. in antiquis. in rubrica de probatio*.

Item est etiam præmittendum, quod eccle-
3 sia habet fiscum per *Bal. in authen. bona damnatorum.C de bon.damn. & glos.singul. in capit. quia diuersitatem. in verbo præter. de concess. praben.* vbi *Butr. & Imo. Abb. Anan.Marian.in capit.excommunicamus. de hæreticis Card. in Clem. volentes.de hære §.1.Oldrad.in cons.* 302. *Alberic.de Rosa.in suo diction.in verbo fiscus*. & quamuis aliqui Doctores dubitent, si Episcopi fiscum habeant, vt *Bal. in authen.vt nulli.iud.§.vt autem.* tamen nemine discrepante in hoc conueniunt, ecclesiam Romanam habere fiscum, vt in locis allegatis, qui fiscus Papæ,est Camera apostolica, vt elicitur ex *capit.secundo.§.eo tamen prouiso.& ibi glo.Doct.*
4 *de elect.in clementinis*.

Istis ita præsuppositis, & præmissis, est videndum, quia in bulla, seu constitutione Pauli 3. facta in materia spoliorum, sub Dat. Romæ tertio nonas Ianuarij anno 1541. anno Pontificatus Octauo, adsunt
5 illa verba videlicet, Declaramus spectasse, & spectare, quæ important canonem latæ, non ferendæ sententiæ:quia quando lex promulgatur per participium, vel per verbum temporis præteriti, regulariter est latæ sententiæ *glo. est capitulo. in quicunque. de hæret.lib.sexto.facit tex. in cap.secundo. de test. cogen.* & per alia iura,quia dicit *Abb.in cap.si diligenti.extra de for. comp.* & ista sunt verba declaratoria, quæ important canonem latæ,& per Abb. ibi si dicat decernimus, &c. imo verbum, aut participium,etiam præsentis temporis, in dubio est canon la-
7 tæ sententiæ,dicit *glo.in l.si quis maior in §. infamia C. de transact.* & ibi eam sequuntur *Doct.Bar.Bal.Saly.& expressius glo in l.1.§ afficerentur C.ne lic.pot.& in l.sicut.in verbo nomine.C.de test milit & in l.si quis in tantam in glo.mag. a. versic. 4.quæro.& ibi Bar.& Angel. C. vnde vi. Bar. in l.iubemus nulli.§.sane si hoc.C.de sacrosan. eccl. col. vltima. & ibi Alex. & authentico.qui semel.ante fin.C. quomodo & quan. Archid.in cap.inolita. col. prima ad fin.11.quæst.prima.Bal.in l.secunda in addit.in 3.quæst & ibi Saly.C. de iure emphyt.* Sed dubium est si lex habeat verbum, spectare, quod est infinitum præsentis temporis, & potest trahi ad omnia tempora *glo. Bar.in l.2. §. stipulatio. in versic.datur ff.de verb.oblig. Io. And.in proæmio libri sext. Saly in l vt proponis. paulo ante fin. C.de condit. ob caus.* tamen in dubio potius ferendæ est, quam latæ, *glos.in §.1.in versic.imminere. in authen. de incest.nup.& in cap.primo.in versic. sustinere.secunda quæst.3.Card.Alex.in cap. primo. in prin.quibus mo. feud. amit.* Sed hoc dicendum est in dubio: secus in casu nostro, vbi verba sunt prolata temporis præsentis expresse, vbi expresse verba sunt declaratoria.Item in constitutione Pij quarti sub Dat. Die 7 Decembris 1560. sui Pontificatus Anno primo, sunt ista verba, videlicet incorporamus, & appropriamus, applicamus, illaque applicata, incorporata, appropriataque fore, & esse decernimus, & statuimus, ideo speculemur an etiam per dicta verba Camera Apostolica ipso iure, an vero per sententiam habeat spolia,& certe, cum ponatur verbum sint, cum dictionibus illis incorporata, appropriata &c. constitutio importat vim, quod ipso iure
8 sint Cameræ Apostolicæ, per ea, quæ dicit *Alex.in additio. ad lecturam Bar. in l. imperator. ff. de iure fisc:* vbi dicit, quod vbi ponitur verbum sit,vel erit,cum istis di-

dictionibus excommunicatus, priuatus, & similibus importat à iū ipso iure, nec opus est sententia, allegat *tex. in cap. à vobis, de sententia excomunu. & cap. fin. in fine, de tempo ordin. in sexto, & capit. quia in omnibus, de vsu. Bal. in l. 1. C. de rit. nup.* & hoc ipse pro regula ponit, additque aliquas fallentias, quæ sunt extra nostrum casum ad *Bar. in l. 1. ff. ad l. iul. de vi. priua, apostillam Barba, ad lecturā Bal. in l. iubemus §. sanè C. de sac. san. eccle. in verbo. Item nisi dicatur sit bannitus, Fely. in cap. Rodulfus in vers. publicata sint, de rescript.* tamen ista intelliguntur cum modificatione, nam quamuis non requiratur sententia diffinitiua, tamen requiretur declaratoria, Ita *Maria. Soci. in c. iudei. de iude. & Card. consl. 128 incip. habui talem punctū, à quodam Cardinali, et in consl. 132. incip. 1. presbyter, & Alex. in dicta apostilla ad Bar. in l. imperator. ff. de iure fisci, & Bal. in l. iubemus d. §. sanè C. de sac. san. eccle. Barba in allegata apostilla, & Fel. d. cap. Rodulfus circa fi.* qui multū copiose allegat.

Et hoc erit primum priuilegium Cameræ apostolicæ circa spolia, scilicet quod nō 9 requiratur diffinitiua sentētia, sed solum declaratoria, ad quam tamen debet procedi rite, cum ordine iuris, & ab illa appellatur, vt dicunt *Doctor.* in dictis locis allegatis, sed appellatio hodie nō admittitur, nisi facto actuali deposito condem-10 nationis, vt per breue Sanctissimi Pij 4. directum suo generali Thesaurario, quod est in fine prēsētis tractatua descriptum.

Secundum priuilegium est 2 respectu fructuum rerum spoliorum, nā cum sit facta applicatio spoliorum ipso iure, nec requiratur sententia diffinitiua, fructus ex dicta causa à die vacationis sunt Cameræ 11 Apostolicæ, nec requiritur sentētia, vel diffinitiua, vel declaratoria, per ea quæ dicit *Dominic. in c. felicis, de pœnis lib. 6.* vbi dicit post *Io. And.* quod constitutio imponens pœnam ipso iure, per hoc est 12 bona, nam quamuis aliquis nō sit declaratus delinquens, tamen interim non facit fructus suos, idem *Socin. in c. iudeo de iudeis, & Fel. c. 1. de constit.* vbi *Abb.* per *Bar. in l. post contractū ff. de don.* latius *Abb. in c. dilecti de arbi.* [illegible]

Tertium priuilegium est, nam in causis spoliorum proceditur summariè, de plano, sine forma, & figura iudicij, sed sola facti veritate inspecta, quæ clausulæ quomodo intelligantur, ad nauseam *Doct. in clem. sæpe de verb. sign.* explanant, & *Bar. in extrauag. ad rep. & Specul. in tit. de sūma. cogn. Par. de Puteo in tract. de sindi. in verbo sententia. Bar. in l cum filius familias ff. de donat.* diximus supra in q. de modo procedendi &c.

Quartum priuilegium est, nam dominium rerum sub spolio contentarum, transit in Cameram sine traditione, & hoc ita pro-13 batur, nam in iudicijs vniuersalibus ex sola sentētia transit dominium. *Bar. & Angel. in l. & ideo ff de cōd. furti, et Bal. in l. 2. & 3. ff. de publ. & in l. traditionibus C. de pactis, & in l. 1. C. commun. vtri iud. & Alex. in additione ad Bar. in l. ex hoc iure ff. de iust. & iur. in verbo dictio,* & etiam *Bart.* ibidē, sed iudicium spoliorum potest dici iudicium vniuersale, cum in eo contineantur actiones, iura, & corpora, per ea quæ tradunt *Doct. de dote in rubrica solu. mat. ff. quod sit iudicium vniuersale, & in rub. de acqui. hære. ff. vbi diffiniunt hæreditatem esse ius vniuersale, & in l. hæreditas ff. de verb. signi. & in l pecu,* neque potest dici, quod sententia absit, & ideo non transferatur dominium, nam adest sententia legis, quæ ipso iure transfert per *Ab. & Fel. in c. 1. de constit. Feli. in d. c. Rodul. de rescrip.* nec opus est aliqua sententia diffinitiua, vt dicunt *Doct.* in dictis locis, ergo requiritur necessario, quod dominium transferatur sine traditione: sed dico 14 melius, quod dominiū, & possessio rerum spoliorum, est sēper penes ecclesiā per *Innoc. in c. cū super de cauf. poss. ff. & propriet.* diximus supra in quæstione in probatio, seu præsūptio, & sic penes camerā.

Quintum priuilegium est, nam quoad bona, acquisita intuitu ecclesiæ, Camera nanciscitur possessionē illius rei, quæ acquiritur sine aliqua apprehensione, quod hoc modo iure probatur: de iure antiquo, hęc acquisita intuitu ecclesiæ, debantur successori in beneficio, habetur in *c. relatum c. quia nos, c. ad hæc, c. cū in officijs, c. filius noster, de testa, c. quia sæpe, de electio in 6 c. illud, & c. nō liceat.* cum ibi *glo. 12. q. 2.* sed per extrauagantes cōstitutiones postea promulgatas in istis acquisitis Camera apostolica succedit, est *decis. Rotæ 855. in antiquis, incip. cū Camera apostolica,* vnde, cū sit subrogata loco ecclesiæ, iure illarū vti debet vt dicunt *Doct. in l. si. in auth. quas actiones, C de sac. san. eccle. et in l. cū filius familias §. in hac ff. de verb. oblig. et in l. pola C. de his qui vt indignis, tex. et Doct. in l. fiscus ff. de iure fis. Bal. in rub. C. de priuil. fis.* sed in præ-

prælatum, nomine ecclesiæ, de iure Canonum transit possessio. *Bar. & Doct. in l. 1. in fi. ff. eodem titulo* ergo eodē modo in Cameram, quæ subrogatur loco ecclesiæ: sed istud quintum priuilegium, posset dici, quod locum obtinet in spolijs acquisitis intuitu beneficiorum, in quibus succedebat ecclesia, cuius personā Camera fungitur, non in bonis acquisitis, respectu negociorum illicitorum, quibus non succedebat ecclesia: sed cum per *extrauagantem Pij quarti editam super illicitis* 15 *negociationibus*, quæ est inserta in secunda q. præsentis tractatus, hodie sint ista pari modo spolia, pariq; modo Cameræ incorporata, non deberent diuerso iure censeri: quia vbi eadem ratio, idem ibi ius statui debet, vulgatis iuribus.

Sextum priuilegium est, nam neque est necessaria sententia declaratoria, quando 16 est notorium, quod bona fuerunt acquisita respectu beneficiorum, vel negotiorum illicitorum contemplatione, per ea, quæ dicit *Abb. in c. cum non ab homine vers. sed certe si subtiliter de ind.* vbi dicit substantialiter, quod per clausulam ipso iure, vel æquipollentem, quando est notorium id super quo lex disposuit, non est opus sententia, nec etiam declaratoria, quia in incertis, non certis opus est coniecturis. *c. 2. de reg. iuris. lib. 6. vnde tex. in c. cum non ab homine*: non dicit aliquid de declaratoria sentētia præmittenda, traditiooi curiæ seculari, quia videbatur notoria incorrigibilitas. in *d. c.* facit quod dicit *Alber. de Rosa in 3. par. statu quæst. 93.* nam cum statutum factum esset, vt vulneratos cum armis ad effusionem sanguinis, ipso facto est in banno, & aliud statutum permittebat impunè occidi bannitum, modo quidam interfecit illum, qui vulneraueras cum armis, antequam per declaratoriam poneretur in banno, quærebatur, an gauderet beneficio statuti ille interfector, & dixit, quod sic, nec obstabat, quod non præcesserat declaratoria; quia factum erat notorium: quia tantum operabatur sententia legis, quantum hominis. *l. cū quasi §. si plures ff. de fideicom. lib.* Idem dicit *Abb. in clem. præsenti de censib. & in capit. peruenit el primo de appel.* & ibi *Philip. Franc.* & ita etiam intelliguntur verba *Bal. in l. iubemus. la seclida in § sane. ad fi. versic additio tamē C. de sac. sanc. eccle.* & ita etiam intelligitur *glo. in capit. commissa in versic. iusto impedimento. de elect. lib. 6.* dicens, quod in casu capis licet canon. eodem tit. potest collator conferre beneficium ipso iure vacans, absque alia prononclatione, super priuatione, incursa, est enim notorie incursa illa pęna priuationis, & idem dicit *Domi Lap. allega. 127. & Domi in d. c. commissa. §. 1. in fi.* allegas in simili *Io. And.* in duobus locis, de quibus ibi, facit etiam *glo. fi. in c. pro humani de homic in 6.* vbi dicit qood beneficia illorum conferuntur non vocato possessore: similis casus in *c. vbi periculum §. præterea, vers. ipsos de elect. lib. 6.* vt ibi *Domin. in vlt. notab* & sic per omnia dicta istud sextum priuilegium manet firmum.

Septimum priuilegium est, nam quoad bona, intuitu beneficiorum acquisita, non currit præscriptio, nisi eo modo, quo 17 curris contra ecclesiam, ad quam de iure antiquo pertinebant illa bona, quod ita faciliter probatur Canones dictabans quod bona acquisita intuitu beneficiorum, peruenirent ad ecclesiam, cuius cōtemplatione erans acquisita, vt vnanimiter *Doct. in c. relatum, & c. cum in officijs de testam.* dicuns eum similibus: nunc per extrauagantes, & bullas postea emanatas, fiscus ecclesiæ Roman. qui dicitur Camera Apostolica succedit in illis bonis, ergo, cum hodie sit subrogata Camera loco, & vice ecclesiarum, priuilegijs, & prærogatiuis illatum vtitur quoad tempus decursum, quoad decurrēdum verò iure proprio, vt *Bar. Bal. Sali. dicunt in l. fi. & authen. quas actiones C. de sac. sanct. eccle. & Doct. in l cum filius familias §. in hac ff. de verb. oblig.* 18 *cum similibus*, sed contra ecclesiam non præscribitur nisi spatio quadraginta annorum, vt habetur in *authen. quas actiones*, & ibi *Ias. & Doct. C. de sac. eccle. & in authen. de eccle. titu. §. pro temporalibus 9. collat. & tex & Doct. in c. de quartadecima, & c. sanctorum patrum, & cap. ad aures de præscrip.* ergo eodem tempore vtitur Camera Apostolica, ad excludendam præscriptionem, cum loco illarum ecclesiarum quondam succedentium sit subrogata, vt supra probatum est sed hoc priuilegium limitatur primo solū procedere, quoad tēpus decursum, non quoad tēpus decurrendū, vt dicunt *Bart. & Bal. in dicta auth. quas actiones C. de sac. eccle. & in l. cum filius familias*, & de hoc dic, vt dixi in q. de exceptionibus, & præscriptione vbi abunde.

Secundo limita procedere, quoad res immobiles tantum, nō quoad res mobiles: nam

nam priuilegium procedens ex dicta auth. habet locum solum in illis rebus, in quibus de iure communi præscribitur cõtra laicos spacio decẽ, vel viginti, vel triginta annorum, in illis casibus ecclesia habet priuilegiũ quadraginta annorum, vt loquuntur *Ias. & Doct. in d. authen & Doct. in d. cap. de quarta decima*, & sic in rebus immobilibus tantum, in rebus verò mobilibus nullum priuilegium habet ecclesia, ergo nec Cameræ, cum in mobilibus, ita præscribatur contra ecclesiam triennio, sicut cõtra laicum, *Ias in allegata auth. Bal. in l. 2. in prima lect. C. ne rei dom. vel templ. Dyn. in regula possessor. de reg iur. lib. sexto.* & amplius in omnibus annalibus exceptionibus, seù præscriptionibus, vel semestribus, vt sunt regulariter prętoriæ actiones, vt actio de dolo. *l. fin. C. de dol.* & actio quanto minoris, & redibitoria *l. cum sex. ff. de adil. edict.* ita præscribitur contra ecclesiam, sicut contra priuatum, istudq; ampliat *Panor. in capit. cum causa. de emp. & vend.* dicitq; quod est notandum pro intellectu tituli de præscrip. & ita etiam in præscriptione quadriennij quæ ita currit contra ecclesiam, sicut contra priuatum quamuis hoc sit de iure ciuili, vt in dict. authen. quas actiones per *Ias. ibi in 3. nota.* tamen per ius canonicum est sublatum *tex. in c. quicunque militum.* & ibi *glo. 12. q. 2. et Doct. in c. 2. de reb. eccles. non alien.*

Tertio hoc priuilegium posset limitari in rebus, non prouenientibus ex fructibus beneficiorum, sed ex negocijs illicitis, nam in illis cum camera non subrogetur loco ecclesiæ, non obtinet dictum priuilegium &c. sed dixi supra, quod prouenientia ex illicitis negociationibus sunt declarata esse spolia, & parimodo applicata Cameræ, vnde non debent diuerso iure censeri.

Octauum priuilegium est, nam propter applicationem, quæ fit ipso iure, statim possessor in foro conscientiæ tenetur ad omnia spolia, & eorum annexa *Panor. in c.* 20 *1. col. 3.* & ibi *Feli.* qui hoc admodum cõfirmat *col. 13. vers. incipit enim illa glo. de consti.* & idem *Panor. in c. extirpandæ. §. quia verò. in rep. col. 8. vers. ex his dico.* & iterum *col. sequenti vers. et ex prædictis. de preb. et in c. dilecti col. 3. vers. si in glo. si de arbit Barba. in rep. c. Raynaldus, in col. 45.* & iterum. *col. 161. de testamen. Card. Alex. in c. fraternitatis. col. penul. vers. noto, et glo. de testibus. Felin. in ca. cum nobis col. vlt. de referi. Thom. Parpalia in repeti. l. si quis maior, in 9. quæst. extra glo. C. de transac. Carol. Rui. cons. 4.* proponitur in *Themate col. 3. nu. 2. lib. 5. Corse. in suis singular. in verbo pœna.* & iterum in eodem verbo pœna in singula. in foro conscientiæ. *Matth. Afflict. in consti. regni. violentias. col. 3. q. 2.* vbi reprehendit *Ysern.* dicentem contrarium: verum ex theologorum sententia condemnatus ad pœnam, eam debet in foro conscientiæ, vt per *diuum Thom. 2. q. 62. artic. 3.* & voluit *Bal. in l. id quod pauperibus. in 9. q. vers. sed pone testator, C. de episc. & cleri. Petr. Anchar. in c. possessor male fidei. col. 25. vers. 3. quæro. de reg. iur. lib. 6. & Feli in d cap. 1. col 14. vers. limitatur. 2. extra de const.*

Nonum priuilegium est: nam cum spolia, sint ipso iure applicata Cameræ, & con- 21 fiscata, nullo modo ante sententiam alienari possunt: si autem non essent confiscata: ipso iure, tunc ante sententiam alienarentur, sed propter fraudem reuocarentur: sed ante reuocationem remaneret firmus contractus *Cyn. et Bal. in authen incestas nuptias, C. de ince nup. et Archid. Zenz. Io. And. Pet. Anch. Domin. et Phili. Franc. in c. cum secundum. post principiũ. de hare. lib. 6. Bar. in l. post contractum. col. 4. vers. secundum tempus* & ibi *Paul. à Monte Pico in rep. col. 28. ver. circa secundum tempus. et iterum col. 2. vers. 3. principaliter. ff de dona. Ang. in leg. si quis post hac. in col. 2. vers. 2. limita C. de bon. præscript. Ancha. in c. 2. in 6. notab. de præscrip. lib. 6. et in c. felicis. col. penul. vers. quæro. post. Ioan. And.* & ibi etiam *Phil. Fran. in §. nullus. de pæn. lib. 6.*

Decimum priuilegium est; nam ecclesia de occultis non iudicat, *c. sicut tuis. extra de symo.* tamen propter applicationem ipso 22 iure, occultus possessor afficitur, per ea, quæ dicit *glo. in clem. 1. §. verum. in verbo eo ipso,* & ibi *Card. tum in 12. not. tum in 7. q. de haret.* vbi dicit, quod pœna quæ imponitur ipso iure, affligit occultum delinquentem, & *Pano. in c. vlt. in 2. not.* & ibi etiam *Ioan. Anani. et Fel. de haret. et* idem *Panor. in c. ad falsariorum. col. 2.* & ibi *Ioan. Anan. col. 5. extra de crimin. falsi in c. perpetuo. col. 2. vers. super dubio glo. de electio. lib. 6.*

Vndecimum priuilegium est propter prædicta: quod debitores in spolijs contenti, non debent soluere possessori spoliorum, quia non liberantur: sed debent soluere 23 Cameræ apostolicæ, per ea, quæ dicit *tex. in leg. 3. C. ad leg. iul. de vi. publ. et capitul. felicis,* &c. vbi facta applicatione fisco

ipso iure, debent debitores soluere fisco, quod vtrum ante sententiam declaratoriam procedat, vide *Anchar. vbi supra*, & vide *Car. Flor. in clem pastoralis. §. verum ad finem. de sententia, & re iud.*

Duodecimum priuilegium est, nam prop. 24 ter applicationem, quæ ipso iure fit, interueniens confessio circa spolia, non potest reuocari, si est facta, vel præsumpta, propter errorem allegatum, per ea, quæ dicunt *Doct. in l. qui. de his qui not. infa. & l. si tutor. C. de interd. mat.* vbi sententia est prolata a lege, non potest confessio, tanquam erronea reuocari, licet alias reuocari possit. *l. diui ff. de pen. & in § si ve-* 25 *rò. auth. de exhi. rei. hæc etiam Bal. in l. error.* paulo ante finem. *C. de iur. & fact. igno.*

Tertiumdecimum priuilegium est: nam cum sit facta incorporatio Cameræ de spolijs ipso iure, & sic transierit in eam dominium spoliorum ex prouisione legis, vt supra probatum est, si hæres, vel possessor spoliorum alienet aliquid de spolijs, 26 non valet alienatio, nec opus est agere reuocatoria ad rescindendum alienationem. sed statim potest intentare rei vendicationem contra possessorem, per ea, quæ habentur in *l. 1. § sed res. tit. per quos fiat inuest.* secus si non esset ipso iure. *eo. tit. qual ol. feu. alien. poterat, & mar. & Card. in cap. tit ius. tit. si de feud. defunct. mili. fue. cont.*

Quartumdecimum priuilegium est: nam de- 27 bitor spoliorum nullo modo potest purgare moram, propter clausulam ipso iure per ea, quę dicit *Bar. in l. si is cui. de lega. 1. ff. & in l. qui ob rem non defensam*, & ibidem *Bar. Bal. Salic. & recentiores. ff. de condit. indeb. voluit glo. in cap vlt.* quam intelligit, & sequitur *Bal. ibi. col. 2. versic. Bernar. tractat. hic de elect.* & voluit *glo. in cap. licet in glos vlt. & ibi Anton. col 1. vers. nota*, quod collatio, & iterum *col. 2. vers. oppono, quod hic mora. de suppl. negl. prał. & glo. in cap. vlt. in glo. vlt.* & ibi item *Ant. in 2. notat. eodem tit. & glos. in cap. cupientes. §. quod si per viginti in ver. expectari.* & ibi *Io. Mona. Io. And. Archid. de elect. lib. 6. & glo. in cap. licet canon, §. is, & in verbo priuatus in prin. & Io. Monac. col. 2. paulo ante finem. & per Anchar. col. 1. vers. item nota in textu. col. vlt. vers. 4. quæro.*

Quintumdecimum priuilegium est: nam li- 28 cet debitor spoliorum, deberet mitius condemnari confessus, quam conuictus, per regulas, & commun e s doctrinas, tamen propter clausulam ipso iure, est contrarium per dicto *Bar in l. si id quod seruo §. 1.* vbi & *Alex. in addit. ipsius*, vbi hoc 29 reputat singulare, *ff. de pœn. lega.* vbi dicunt, quod quando infligitur aliquid ipso iure, aut ius condemnet, tunc idem est si sit conuinctus, & si sit confessus, & idem *Bar. in l. qui ob causam. ff. de rit nup.* & voluit *Bal. in l. ea quæ. in 2. q. C de cond. indebit.* vbi hoc vocat notabile, & in *l. peculiū §. sed & si ff. de pec. Pet. Anch in c. perpetuo circa medium. de elect. lib 6.* & in *c. 1. colu. vlt. de homi. lib. 6. Flor.* vbi id dicit menti tenendum in *l aquilia quæ est secunda. circa medium. ff. ad l aquiliam.*

Sextumdecimum priuilegium est; nam quādo pœna, & confiscatio fit ipso iure, vt 30 nostro casu, etiam si constitutio, vel bulla non fuisset recepta, vel iret in desuetudinem, tamen bona spoliorum possunt peti per cameram apostolicam, *argumento c. vestra. de loca. & c. 2. de constit. lib. 6. & c. catholica. 11. dist. incl.* ita voluit *Matth. in prohemio clem. in §. vniuersitati.* de quo vide *Card. Floren.* ibi & *Io. And. et Ant. in cap. 1. de treg. et pac. Pet. Anchar. in repet. c. 1. in 12. q. in princ. vers. sed hic quæro reperitur extra. de constit. et Capol. cons. 13. incipiente stante statuto. col 3. vers. et licet dictus.*

Septimumdecimum priuilegium est; nam cum quis ipso iure non priuatur, sed expectatur sententia, non impeditur interim agere, & prosequi ius suum, secus in spolijs, nam cum sint applicata ipso iure per bullam, hęres clerici, qui tenetur ad dandum spolia Camerę Apostolicæ, non potest, vel ante sententiam, vel post aliquo modo agere, vel contra cohęredes, vel contra debitores in spolijs exigendis, vt distinguit *glo. in l. his consequenter. §. 1. in verbo non pertinere. per tex.* ibi, ad alios quos allegat, & ibi *Bar.* qui monet hoc esse multum notabile. *Bal. et Flor.* qui id reputat multum singulare. *ff. fam. her.* vbi dicunt, quod cum hæreditas anferatur ab indigno ipso iure, non potest aliquo modo, vel ante, vel post sententiam agere contra cohæredes: ita dicendum in spolijs, nam cum sint ablata ipso iure ab hærede clerici, & applicata Cameræ, non potest ille hæres exercere iura in spolijs contenta, & *Bal. in l. 1. in fi. C. qui in cau. in integ. reg. non est necess.*

Decimumoctauum priuilegium est; nam regulariter de iure tertij non possumus opponere, vbi sententia requiritur ad priuationem, & incorporationem bonorum fisco,

fisco, secus est in spolijs, nam cum ipso iure incorporentur, potest litigator, qui litigat cum hærede prælati mortui dictum 31 hæredem excludere, dicendo, quod bona non sunt hæredis, sed Cameræ, & sic potest opponere de iure tertij, contra iuris regulas communes, per ea; quæ dicit *Bal. in l.bis consequenter §.1. & in l. cum seruum.col.2.* & ibi *Cyn.* & latè *Franc. Aret. C.de seru.fugit.* vbi dicunt, quod cum bona applicantur fisco ipso iure, tunc possessor illorum bonorum agens contra aliquem, potest ille conuentus excludere possessorem opponendo, quod bona non sunt sua, sed fisci, & sic opponit de iure tertij; ita etiam dicendum in Camera de spolijs, nam camera fiscus summi Pontificis est, vt certi iuris est, & supra probaui; idem *Bal in l.cum mulier.col.*10. *vers. de tertio dubito.ff.solut.mat. & in l.2.post principium.C.quibus res iudicata non nocet.* not. in *l.indebiti.§.vlt.ff.de condi inde. & in additione Speculatoris tit. de loca. §.nunc aliqua in 46.quæst.* & ipse *Specul. in eo.§.47.q. & iterum in 66.q.*

Decimum nonum priuilegium est; nam regulariter à sententijs appellatur, vt patet per totum ius ciuile, & canonicum, exceptis quibusdam casibus, de quibus, C.quorum app.rec. vel non per totum. tamen in causis spoliorum non appellatur, nisi prius facto deposito, & hoc per bullas summorum Pontificum, dixi supra in quæst.de modo procedendi in causis spoliorum, & talis dispositio bullæ, quomodo per commune ius interpretetur, & patiatur interpretationem passiuam, possunt considerari dicta *Bar. & Doct. in l.1.§.interdum.ff.à quibus appell.non lic. & Doct. in c.1.de rescr. & in c.pastoralis & cap.vt debitus.de appel.*

Vigesimum priuilegium est: nam in sententia excommunicat. regulariter requiri- 32 tur factum hominis, vt per *Innocen. Ioan. And. Host. in rub. de sententia excommuni.* exceptis aliquibus casibus, de quibus dicunt idem *Doct. in d rub. & in c.1.eod. tit. & Hostien. in sua summa. & Io. And. in c.eos.de sent.excom.lib.6. & in clem. 1. eo.tit.* & forte inter istos casus exceptuatos, possumus connumerare excommunicationem, quæ contra detinentes res cameræ datur, & incurritur, vt possumus notare ex bullis summorum Pontificũ, contra detinentes res Cameræ apostolicæ prolatis, & possumus specialiter hoc elicere ex *bulla Pauli 4. Incipienti. incumbentie nobis. sub rub. contra occupatores bonorum Cameræ apostolicæ.* nam ibi ponitur dictio, ex tunc, quæ dictio denotat canonem latæ sententiæ, *Franc Aret. in c.si diligenti col.3.vers.in glo.posita super verbo causam. de for. comp. &* 33 *tex in c.cupientes.§.cæterum.* ibi ex tunc inchoandum volumus fore suspensos. *de elect.lib. 6. & Corn. in consi.* 104. licet in hac consultatione. *col.2.vers. licet ergo nõ fuerit.lib.1. & tex. in c.excommunicamus. §.credentes.* ibi ex tunc ipso iure sit factus infamis. & *c.cum ex eo.in fi.de elect.lib.6.* & alia ratione hoc probatur, nam in dicta bulla ponitur verbum incurrant, quod verbum ita positum, infert pœnam ipso iure non expectata sententia diffinitiua. 34 sed solum debet interuenire sententia declaratoria, per illa, quæ habentur per *glo.in c.vt.vers.pars vero. in verbo incurrat.de officio delegati.lib.6.* vbi dicit, quod verbum incurrat, importat pœnam ipso iure, & *glo.in c.eos.de senten.excom.* dum inter casus latæ sententiæ excommunicationis, ponit *c.1.de religio.domi. & c.1. de iniurijs.lib.6.* quæ *cap.* eodem verbo vtuntur, nec aliud addunt, quod significat latam sententiam, & in *clem.1 in verbo incurrant.* & ibi *Pau. Lan. Imo. Card. Flor. in 27.q.de vsuris,* & rursum *glo.in clemen. 1 in verbo excommunicationis.de sentent. excomm.* dum inter canones latæ sententiæ allegat *clem.1.de decim. & clem.1.de vsur.* quæ eo verbo vtuntur, siue adiectione dictionis latæ sententiæ, & voluit etiã nuncupatim *Corn.cons.89. viso subscripto.col.penult.versic.potest etiam lib. tertio.* nec obstat quod multi textus huic verbo, incurrat, addunt clausulam, ipso iure, ipso facto, eo ipso, & sic videntur innuere, quod sine illis clausulis, solum verbum incurrat, non importet ipso iure pœnam, sed per sententiam, vt sunt *textus in authent.agri.in fin.C. quæ res obl.non possessor & in capitulo vlt. extra, ne cler. vel monac. & cap. vbi periculum. §. nulli. & rursum. §. quod si præmissa.de electio.lib. sexto.et in capit.fundamenta.eodem tit. et lib.et in c.cum ex eo.in fi.eo tit.et lib.et in capit.indemnitatibus.§.porro.vers.sed procuratores eod tit. et libro et in capitulo 2. de iud.eod lib.et in capitul.vlt.in fine.de reb.eccl.non alien.eo.lib.et in c. quãquam in fin.de censib.eod.lib.* sed prima est communis *Doct.* consentientium authoritati *glo.* dicentis, quod importat exequutionem ipso iure, neque sententia diffinitiua est necessaria: non obstant textus allegati in contrarium, nam vnica responsione tol-

luntur,

luntur, scilicet quod ideo verbo incurrat adiungitur clausula ipso iure, vt magis declaret, & exaggeret voluntatem Pontificis non vt disponant, & sic non sunt necessaria, sed potius declaratoria.

Vigesimum primum priuilegium est: quia licet regulariter, nemo cedere possit sua iura in potentiorem, causa iudicij mutādi *l. 1. 2. et quasi per totum C de alien. iud. mut. caus. fac.* tamen si Camera non valeat spolia recuperare à manibus potentis, potest cedere sua iura alteri potētiori, vt ipse recuperet, & recognoscat, prout dicitur de ecclesia, quæ non valens recuperare feudum à manibus potentis, cædit iura sua alteri potenti, vt ipse recuperet, & feudum recognoscat ab ecclesia, per tex. quem ibi ad hoc ponderat *Barba. in c. secundo de feud.* 35

Vigesimum secundum, est priuilegium: quia in causis spoliorum non appellatur, quia cum causa Cameræ apostolicæ est causa ecclesiæ, in cuius locum suffecta est Camera, & est causa pia, & debitum fiscale, in quibus non datur appellatio, arg. eorum quæ notantur per *Bar. in l Ancilla de alim. et cib. lega. et l. fin. de acq. poss.* Idem in causis decimarum, quibus debitum fiscale æquiparatur *c. si. Episcopi 2. q. v. et l. abstinendum quæ app. non recip. C.* & ibi *Bal. et capit. tua de decim.* sed de appellatione in causis huiusmodi, dic vt per nos dicitur in q. de modo procedendi in cau spoliorum, & supra decimonono priuilegio.

Vigesimum tertium item habet priuilegiū Cameræ in causis spoliorū: quia si vult petere reductionem ad arbitrium boni viri à laudo per laicum, vel clericum, potest hoc facere coram iudice ecclesiastico per *doct. in cap. cum sit de for. compet. iuncto cap. 2. de arb.* Item habent priuilegium spolia, quia in eorum causis etiā mulier potest esse procuratrix, & arbitrix, quia in huiusmodi causis tractatur de salute animarum, prout in causis ecclesiæ, & decimarum per *Archid. in c. rescriptum in 6. q. 3.* quia vbicunque de salute animarum tractatur, nunquam disputatur de apicibus iuris *c. duæ sunt 19. q. 2.* & ista exceptio, tu non es procurator, est de apicibus iuris *l. si fideiussor. §. cum quadam ff. mandati.* 36 37

Vigesimum quartum, item potest dici esse priuilegium, quod si quis emat spolia à Camera Apostolica, quod non teneatur ad solutionem aliquorum vectigaliū maxime ordinariorum, per ea, quæ dicit *Bar. in l. licitatio §. mercatores ff. de public.* licet quilibet emēs à priuato teneatur *l. 1. et per totum ff de uectig.* 38

Vigesimum quintum. Item est priuilegium Cameræ circa spolia; quod qui tenetur exigere spolia, vel rea spoliorū pro Camera, si sui culpa non exigit, tenetur reficere de suo, reseruata sibi actione contra eum qui tenebatur per *Bar. in l. nisi de exact. tribut.* 39

Vigesimum sextum. Item est priuilegium Cameræ circa spolia: quia si sit legatum cum conditione factum, quod veniat exigendum à Camera, ratione spoliorum, is ab alio non potest exigi, nisi conditione in specifica forma adimpleta, posset tamen exigi à Camera, per ea, quæ dicit *Lud. Rom. in l. ita stipulatus à te de uerb. oblig. per tex. in l. pau. §. grauis ff. de liberali causa.* 40

Vigesimum septimum. Item licet pluribus conditionibus in legato appositis, vltima conditio pro exequutione legati sit adimplenda, *l. quod tradit. ff. de condit. & demonst.* tamen respectu ecclesiæ, & Cameræ attenditur leuior conditio tantū *l. quinta, et l. vulgo de manumiss. testa.* 41

Vigesimum octauum. Itē est priuilegium; quia fauore ecclesiæ, & Cameræ, etiam tempus interpellatum contra testatorē coniungitur, *l. paulus §. Gayo de lib. lega.* alias est *l. Aurelio, et l. si fideicommissa libertas §. si de fid. liber.* & sic si relictum sit sub conditione, si cōtinuis annis quid fecerit, nam nihilominus tale legatum consequitur Camera, si ex pluribus temporibus ad inuicem coniunctis resultaret tempus perfectum, posito, quod non cōtinuaret, & regulariter non est recedendum à verbis testatoris *l. non aliter de legatis 3.*

Vigesimum nonum est priuilegium, quia donatio sub modo, quę alias modo non adimpleto reuocaretur, per condict. ob. cau. vel quia posset agi admodum implēdum actione præscrip. verbis, id, quod est in electione agentis *l. si proponas C. de condi. ob cau. et l. 1. C. de condi.* sub certo modo, non adimpleto, non agitur fauore Cameræ, & ecclesiæ ad illā reuocādā, nisi in donatione id expresse sit dictū quod modo non adimpleto donatio sit nulla. tex. in c. verum de dona. & de multis alijs priuilegijs, vide per *Bal. in l. 1. C. de sac. sanc. eccl. per canonistas in cap. cum esset. de testa. Bal. in tracta. de dote priuilegio 50.*

Trigesimo. Item fauore ecclesiæ, & Came-

rę,

re,conditio apposita reijcitur,& resolnitur in modum,ficut dicitur de liberate., 43 quæ æquiparatur *l.menia. de manum. testa.per Barba.in capit Raynaldus.de testa. 16.carta.*& vide de effectu,modi, & conditionis, in *cap uerum, de condi. apposit. extra.*& ego dixi aliquid in meo *tracta. de Symonia. in symonia conuentionali. in quæstione an sententia committatur per modum ; ficut per conditionem ubi uide.*

Trigesimo primo,Item priuilegium est Cameræ apostolicæ,& ecclesiæ: quod confessio debitoria Cameræ, facta absente parte,quæ alias non valeret,valet,& pro- 44 bat per *d.Anto.de Butr.in capit. si confiterit.de accusa.*

Trigesimo secundo. Item quia si clericus, aut prælatus fecit confessionem,alias ecclesiæ,& cameræ præiudicialem,illa confessio non afficit ecclesiam , vel Came- 45 ram.per *Ioan.Andin capit.fin.de solu.*nisi tamen in illis quæ sunt sibi permissa,secundum *d.Anto.in capitul.primo.de posit. extra.*

Trigesimũ tertium. Item est priuilegium, quia licet regulariter confessio in vltima voluntate non inducat probationem,nisi 46 sit iurata, ex quo tunc, quia non præsumitur immemor suæ salutis *l. Aurelius. § fin.de lib.lega l.Lutius.§.1. de lega. tertio.*tamen si quis in testamento confiteatur se teneri prælato ecclesiæ, vel Cameræ, vel piæ causæ valet, & tenet,talis 47 confessio,vt ibi not.per *Bal.in consil.incipit.cecus petroli.* quia optima est ratio, quæ pro religione facit,*l.sunt persona. de religio.*

Trigesimo quarto.Item ecclesia,& Camera habet priuilegium, quod non solum gaudet priuilegijs suis in bonis,quæ habet in 48 dominio , sed in illis etiam , ad quæ quis confitetur se se teneri ecclesiæ, vel Cameræ,dummodo confessio non sit facta in fraudem,argumento eorum,quæ not. in *l.in contractibus,et in l.fin. C. de dot.caut. non numerat.*

Trigesimum quintum est priuilegium. quod si ecclesia, vel Camera confiteatur aliquid in sui præiudicium,contra talem cō- 49 fessionem potest petere restitutionem in integrum infra quadriennium not.in *cap. secundo.de integ.rest.*

Trigesimum sextum est priuilegium, quod contra ecclesiam,& Cameram, nunquam præscribitur crimen falsi,dicit *Spec.in tit. de sent.§.quoniam licet.* alias tale crimen regulariter præscribatur spatio 10.ann. *l. quærelam.C.de fal.*

Trigesimum septimum priuilegium Cameræ,& ecclesiæ est:quod valet consuetudo, per quam ecclesia, vel Camera, qua in 50 spolijs etiam succedit,acquirit rerum dominium,& possess. sine solemnitate legali *cap.secundo.extra.de consue.*Item consuetudo inferens grauamen non valet, *cap. primo.eo.*

Trigesimum octauũ,est priuilegium : quod quando debetur aliquid ecclesiæ, Cameræ apostolicæ,& similibus locis,dominiũ transfertur ex solo contractu,absque aliqua traditione *l.si.C. de sac.sanct. eccl.* li- 51 cet sit secus in contractibus aliorum:vbi ita demum transfertur dominium, si sequatur traditio,*l.traditionibus.C.de pact. l.si ego C. de rei. vend. Ant. de Butr. in c.fin de ea.pos. & prop.20.col. not. in c. in præsentia .de praben.* vnde effectus est maximus, quia statim agit Camera rei vendicatione.

Trigesimum nonum est priuilegium : quod contractus, factus calore iracundiæ, qui alias regulariter de iure non tenet, quod valeat,& teneat fauore ecclesiæ,& Cameræ *cap.sunt qui opes.17.q.4.* vnde contrahentes cum ecclesia,vel Camera, non videntur habere exceptionem , quod ira- 52 cundia, & calore contraxerit. per *Corsetum in suis not. incip. testium Alex. consi. 181 quinto.vol.*

Quadragesimum est priuilegium spoliorũ: quia si clericus, vel beneficiatus donauit aliqua alicui benemerito in recompensationem accepti seruitij, id quod facit prælatus per *tex in capit.relatum.el secūdo de testa.*dixi ego late supra in quæst.de 53 potestate clerici &c.& in quęst. de licētia testandi. tamen fauore Cameræ illa merita debent probari quia in hoc non statur confessioni prælati.per *tex.d.capit. relatum* credo per illa verba in *tex.* iuxta seruitij meritum &c. per *d.Ant. de Butr. in c.1. de caus. poss.* ex quo tractatur de damno ecclesiæ,& Cameræ,*Bald.in leg.si donatio de collation.* nisi tamen donatarius stetisset diu in possessione rei donatæ,vt ibi not.& in *cap.noscitur.de his quæ fiunt à præla.*

Quadragesimum primum. Item est priuilegium , quia alias promissio sine stipulatione non valet,si causa, quia saltim tollitur ope exceptionis per *tex.in l.secunda.* 54 *§.circa.de dol. excep.* tamen valet fauore Cameræ, & ecclesiæ,sicut dicitur in dote vnde multo fortius in rebus cameralibus & ecclesiæ, cum maius sit vinculum spirituale

tuale, quam carnale *l. sancymus. C. de sac. eccl.* videtur dicere *Bal. in suo tracta. de dot priuilegio* 114.

Quadragesimum secūdum est priuilegium: quod temporalia collata ecclesiæ, vel Cameræ censentur pleno iure collata, licet regulariter contra per not. in *capitul. minimus. de accus per Fel. ibi 2. col. vers. not 3.*

Quadragesimum tertium est priuilegium; quia cum regulariter de liquido ad liqui-55 dum fieri debet compensatio, *leg. fin. C. de compensa.* tamen fallit in debitis Cameræ apostolicę, fauore ipsius ecclesiæ, per *gloss in capitul. decima 16. quaestion. 1.* exemplificat, & loquitur in causa decimarum, per *Roma. in singulari incip. an sacerdoti.*

Quadragesimum quartum est priuilegium; quod fauor Cameræ, & ecclesiæ est iusta causa abbreuiandi terminum peremptorium. *leg. non nunquam. in fin.* ibi pro conditione ecclesia. *C. de iud.* licet regulariter contrarium sit verum. *&. ad peremptoriam eo. tit.*

Quadragesimum quintum est priuilegium; quod Camera, vel ecclesia non tenetur de 56 deposito facto apud clericum, vel beneficiatum, nisi in vtilitate ecclesiæ probetur versum. *c. 1. de depos.*

Quadragesimum sextum Item est priuilegium Cameræ; quod illa potest agere, vel ecclesia ad fructus perceptos, ab illo, qui non animo se promouendi; sed fraudulē-57 ter fructus percipiendi, parochialem ecclesiam accepit. *tex. in c. commissa. de electio. lib. 6.*

Quadragesimum septimum priuilegium est in causis spoliorum; quod illi, qui occupant bona dimissa à prælato, vel bona vacationis tempora obuenientia, quæ itidem dicimus spolia, vigore extrauagantium Pij 4. & aliorum canonum, vt diximus supra in prima q. tales occupatores 58 sunt suspensi, vsq; quo fecerint condignā satisfactionem, *ca. quia sæpe. de electio. lib. 6. & c. generali. eo.*

Quadragesimum octauum priuilegium est in causis spoliorum; quod bona acquisita de fructibus beneficij, vel ecclesiæ, debent ad Cameram, & ecclesiam reuerti. *opt. glo. in capitul. apostolicos 12. quaestion. 2. & capitul. fixum. 2. quaestion. 6.* & hoc siue empta sint nomine ecclesiæ, siue nomine alieno. *capitul. 1. inquiren. de pecul. cler. extra.*

Quadragesimum nonum est priuilegium; quod res empta de pecunia ecclesię non nomine ecclesiæ, sed alieno, est effecta ecclesiæ: & sic est hodie cameræ, per *Doct. in capitul. inquiren. de pecul cler.* licet regulariter secus *l. si. dominus tuo. C. de rei vend.*

Quinquagesimum est priuilegium cameræ, & ecclesiæ: quod si camera vendat spolia diuersis temporibus duobus, quo casu ille præferri habet, cui primo sit traditio, licet sit posterior emptor. *leg. quoties. de re. vend.* & primus agit ad interesse contra vendentem: præfertur ille, qui primo emit, per *Doct. in capitul. continebatur, de his quæ fi. à maio. car. capitul. quia in rebus ecclesiasticis elusio maxime reprobatur.*

Quinquagesimum primum est priuilegium Cameræ, & ecclesiæ, quod cum in personalibus actionibus, non habeat locum præuentio. *l. priuilegia. de priuileg. creditorum.* tamen Camera, vel ecclesia, ha-59 bens debitorem, primo potest deducere summ per *Ioan. And. in ca. cam. de etat. & qualitat.*

Quinquagesimum secundum priuilegiū est: quod res acquisita de pecunia ecclesiæ, licet alterius nomine. sit acquisita, eius fauore contra regulas communes, efficitur ipsius ecclesiæ, vel Cameræ per *tex. & Doct. d. c. inquiren. de pecul. cler.* tamen hoc est intelligendum, quando contrahens non existit soluendo, vt per *Lud. Rom. consil. 9. incip. super eo quo quaeritur, an permutatio pecuniarum montis Martij, &c.*

Quinquagesimum tertium est priuilegium: quod non solum acquiritur dominium rei emptæ de pecunia ecclesiæ, sed etiam 60 acquiritur actio personalis ex contractu per alium celebrato super re ipsius ecclesiæ, vel Cameræ: quod intellige, vt dixi supra verum esse, si ille qui contraxit non sit soluendo, alias secus not. *Bal. in l. si ex proponis C. de re vend.*

Quinquagesimum quartū est priuilegium; quod contractus gestus super rebus ecclesiæ, ecclesia vacante, est nullius ipso iure *c. si qua de reb. 12. q. 2.* quo tempore, dicimus supra in q. 1. quod dimissa per *cler.* & obuenientia tempore vacationis, spectant ad Cameram; tamen talis contra-61 ctus, si sit in vtilitatem, potest per Cameram, vel successorem ratum haberi. *gloss. est in c. 1. ne sede vacan.*

Quinquagesimum quintum est priuilegium; quod Camera, vel ecclesia potest opponere semper, & omni tempore exceptionem non numeratæ pecuniæ per *Bal. in authen.*

iuthen. hoc ius porrectum, C. de sac. san. eccle. quia non sufficit sola confessio, sed expedit quod probetur versum in vtilitatem eccl. cap. fi. de solu. quod est contra regulam, quia dicta exceptio nō opponitur regulariter, nisi intra biennium instit. de literarū obli. per totū, & in l. in cōtractibus, C. de nō nume. peru. per Doct. d. c. fi.

Quinquagesimum sextum est priuilegium: quod ecclesia, sine Camera apostolica, vti potest pro libito ll. ciuilibus, quę pro se faciant, & econtra potest nolle illis stare, quando contra se faciant per Innocen. in c. nouit extra. de iud. Imol. c. fi. de solu. vbi exceptio nō numeratæ pecuniæ, opponitur etiam vltra biennium.

Quinquagesimum septimum est priuilegiū: quod contra ministrum Cameræ, vel ecclesiæ opponentem pro defensione iuris Cameræ, & ecclesiæ exceptionem excōmunicationis, non potest fieri replicatio exceptionis excommunicationis. c. dilect. extra de exceptio.

Quinquagesimum octauum est priuilegium: quod si ædificas ędificium in solo tuo de pecunia Cameræ, vel ecclesiæ, ad quam spectat pecunia solum cædit ædificio glo. est singularis, in c. apostolicos 12. q. 2. & c. consequenti, 17. q. 7. Spec. in tit. de empti. §. tertio loco, vers. quod si clerici quod est contra regulam iuris, quia ædi-

64 ficium cedit solo, refecta ędificatione infiit. §. cum in suo de rer. diuis.

Quinquagesimum nonum est priuilegium: quod in causis spoliorum, potest procedi diebus feriatis introductis in honorem

65 Dei, c fi. de fer. l. dies festos C. eo. id quod nota vltra illa quæ adduxi in q. de modo procedendi in causa spoliorum.

Sexagesimum, item est priuilegium: quod si mulier in causa spoliorum se obligat, & fideiubet pro alio, non potest iuuare sese

66 beneficio velleiani Senat. consulti l. penul. C. de velleia. vbi per Doct.

Sexagesimum primum est priuilegium Cameræ: quod potest agi hypothecaria cōtra tertium possessorem, nō discusso prin-

67 cipali, & contra fideiussorem, non discusso principali, sicut est in fisco, & republica, quibus ecclesia comparatur l. fi. C. de sac. san. eccle. not. in l. mosebis de iure fis. l. 1. C. de decurio, lib. 10. in §. libertas §. t. ad municip. in l. cum filius de verb. oblig. & præsupposuimus, in principio quæstionis, quod ecclesia habet fiscū.

Sexagesimū secundū est priuilegium: quod

68 ecclesia, & Camera vtitur iure minoris, & reip. ita quod omnia priuilegia cōcessa minori, & reip. quæ sunt infinita, intelliguntur concessa ipsi ecclesiæ, vel Cameræ in locū ecclesiæ subrogatę, c. auditis iuncta glo. & c. 1. de in integrum rest. dummodo tamē ipsi ecclesię, vel Camerę talia priuilegia conueniant, nam bona ecclesiastica dicuntur bona publica, c. quid ergo 24. q. 4. et bona ecclesiarum sunt bona reip. Feli. in c. nonnulli col. 21. de rescrip.

Sexagesimum tertium priuilegium est: quod Camera potest petere restitutionē in integrum cōtra præscriptionē, duplici capi-

69 te 1. ex iure speciali, quo ecclesia vtitur, vt per omnes in clem. 1. de in integrū restitutione. Itē ex capite probabilis ignorātię per Alex. cōsil. 168. Dec. cōs. 29 4. col.

Sexagesimum quartum priuilegium est: quia Camera, & ecclesia non solum petit restitutionem in integrum, vbi est læsa & vbi non habet aliud remedium. Doct. in capit. 1. de in integrum rest. sed etiam petit d. restitutionem, vbi etiam competit aliud remedium, de iure communi per Abb. in capit. dilecti de empt. & vend. 2. col. licet sit secus regulariter.

Sexagesimū quintum priuilegium est: quia Camerę datur restitutio in integrum ad appellandum, etiā aduersus præscriptiones iudiciales, idest aduersus terminos exclusiuos probationis faciendæ, vel exceptionis proponendæ per tex. in clem. 1. cum ibi glo de rest in integ. r. corā c. auditis eo. tit. Abb. in c. cū inter de re iudi.

Sexagesimum sextum est priuilegium Camerę: quod contra illā, iustas titulus nō excusat tertiū possessorem à fructibus qui percipi potuerunt, l. fundū C. de rei vēd.

Sexagesimum septimum: si ecclesia carens rectore recipiat mutuum, & deinde Camera, vel ecclesia petat rest. in integ. non habet probare lesionem, quia præsumitur consumpsisse, nisi aduersarius probet contrarium, argumento, & exemplo minoris carentis curatore l. 1. C. si aduersus credit. iuncto. c. 1. de rest. in integr.

Sexagesimum octauum priuilegiū est: quod Camera, vel ecclesia non potest renunciare beneficio rest. in integ. nisi in casibus, de quibus per Abb. 5. col. de for. compet. c. si diligenti.

Sexagesimum nonum priuilegium est, quia Camera, vel ecclesia probata læsione, admittitur contra sententiam, ex causa rationabili etiam post quadriennium per tex. & ibi glo. in c. 1. de rest. in integ. in sexto. etiam si fuisset sententia Papæ c. tum ex literis extra eo.

Septuagesimum. Item priuilegium est, quod

licet non detur, Cameræ, vel ecclesię restitutio post peremptorium, datur tamē per beneficium restitutionis in integ. *capit. coram de in integ rest.* & si sibi denegatur, restituitur ad appellandum à sententia denegationis *c. si. eo. tit.*

Septuagesimum primum, Item est priuilegium ecclesiæ, & Cameræ; quia restituitur aduersum lesionem ante sententiam, 72 puta aduersus probationes ob missas, etiam non probata læsione per *Spec. in tit. de rest. in integ. §. 2. vers. illud.*

Septuagesimum secundum. Itē priuilegium est: quod in iudicio, vbi Camera, vel ecclesia est actrix, licet regulariter reus nō 73 teneatur exhibere, & edere iura, ad fundandam intentionem actoris *l. fi. C de edendo*, tenetur tamen ædere Cameræ actrici *Anto. de Butr. in capit. 1. de prob.* arguendo de fisco ad ecclesiam, & fortius *argumento c vt gentes de hareti. in sexto*, similiter in fauorem fisci. *l. nequisquā de eden.* et in casu nostro dicimus supra in prin. quod ecclesia habet fiscum.

Septuagesimū tertium priuilegium est: quod Camera, vel ecclesia potest ipsa agere interdicto recuperandæ, & similibus interdictis, & quilibet laicus in fauorem Cameræ, & ecclesię admittitur ad intētandū 74 huiusmodi interdicta *l. 1. §. 2. l. interdictorū, ff de interdict. glo in l. 1. de ius. & iur.*

Septuagesimum quartum priuilegium est; quia, si fuit illata iniuria Cameræ, vel ecclesiæ, quilibet de populo potest pro 75 illata iniuria Cameræ, vel ecclesiæ comparere, per ea, quæ dicunt *glo. & doct. in l. 1. §. in sacris ff. de iust. & iur.*

Septuagesimum quintum priuilegium est; quod quilibet potest agere pro Camera, vel ecclesia, etiā sine mandato *cap. dilecti* 76 & ibi *glo. extra de maiori. & obedien. c. cum olim.* cum ibi *glo. & Doct. de testi.*

Septuagesimum sextum priuilegium est; quia ecclesia, vel Camera habet regressum contra male administrantes bona 77 sua, & ideo si instantia sit perēpta, aduersum quam nō restituatur, recurrit cōtra administratores, quando tamen sunt soluendo *tex. in l. properam. §. fin.* & ibi *doct. ff. de iud. Card. in clem. 1. decima quæst. de restit. in integ.*

Septuagesimum septimum est priuilegium, quod licet aliquis non possit exigere suū debitorem in diem, ante diē, & ante tempus completum, nor. in *l. cedere diem, de ver. signi.* tamen ipsa Camera, & eccle- 78 sia exigit, dummodo deducatur interusurium medij temporis *Guilielmus de Cun. in authen, hoc ius C. de sac. sanct. ecclesia.*

Septuagesimum octauum est priuilegium, quod si Camera agat contra laicum, & laicus opponat de præscriptione, vel de consuetudine, in tali præscript. & consuetudine, attenditur dispositio iuris canonici, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis Cameræ, & ecclesiæ *glo. 3. in cap. si de consuet. not. capit. sanctorum de præscrip. Alex in secundo consil. sexto vol. repeten. in clem. prima de off. ordin. Alex. cons. secundo primo vol.*

Septuagesimum nonum priuilegium est; quod vbi Camera, vel ecclesia conuenitur, vel est debitrix in aliquo, non tene- 79 tur ad cauendum, nec de iudicio sisti, nec dare fideiussores *Abb. cap. primo de fideiusso. & capit. secundo, de solut.* quod notet fiscalis reuerēdæ Cameræ apostolicæ Neapolitanæ, pro causis Cameræ, quando magna curia vicaria Neapolis pro pecunijs ibi per debitores Cameræ depositatis, vult illum astringere ad fideiubendum, quod non tenetur, alij tamen bene tenentur ipsi Cameræ satisdare, & si sit vitiose satisdatum etiā ex integro ad satisdandum cogi possunt per *Angelum, & Doct. in l. quoties, qui satisdare coga.*

Octuagesimum priuilegium est: quod in iudicijs verba prolata contra eius intentionem, interpretantur in fauorem Cameræ, & ecclesiæ, per *glo. in ver. dubiis cap. in præsentia, extra de probatio*, licet 80 verba dubia in iudicijs, interpretentur in fauorem proferentis *l. solemus, l. si quis intentione ambigua, de iud.* & quando su- 81 mus in dubio in iure, vel in facto, tunc fauore ecclesiæ, & Cameræ est iudicandū pro ipsa, quia optima ratio est, & melior, quę pro religione facit *arg. l. sūt personæ, ff. de religio. Bar. in l. 1. C. de iur fisci.*

Octuagesimum primum est priuilegium: quod licet regulariter non agatur de euictione nisi re euicta; *l. habere licere, ff.* 82 *de euictio*, tamen est secus fauore Cameræ, vel ecclesiæ, quæ ante potest agere ad interesse particulare not. in *l. creatio, §. prædict. eo. tit. & cap. si, de empt. et vēdi.*

Octuagesimum secundum priuilegium est: 83 quia licet alias regulariter; quis eligens vnam viā, non potest illa omissa ad aliā diuertere, vel redire *l. tertia, ff. de actio tritic.* tamen ipsa Camera, aut ecclesia id bene potest cap. cum olim el secundo, & ibi *Doct. de priuil. & excess. priuilegiat.*

Octuagesimum tertium priuilegiū est, quia defrau-

defraudator Cameræ, vel ecclesiæ, Christo iudice homicida iudicatur, & sacrilegus *cap. non liceat iuncto cap. qui Christi* 12. q. 2.

Octuagesimum quartum priuilegium est: 84 quia inuadens rem, vel bona Cameræ est sacrilegus puniri debet *cap. secundo*, & ibi *Doct. de rebus ecclesiæ non alien.*

Octuagesimum quintum priuilegium est: quia dominium, & possessio spoliorum, & rerum ecclesiarum est penes Christum per *Abb. in cap. cum esses in repet. de testam.* Ideo caueant seculares, & alij ab illicitis occupationibus, & inuasionibus spoliorum, aliarumque rerum ecclesiasticarum, quia Dei sunt, quoad proprietatem, & possessionem, qui proculdubio in talibus offenditur *glo. in capit. cum ex eo. de electio in sexto Innocen. in capit. cū super de causa possessionis, et proprie Archid. in cap. secundo de reb. eccle. alien. lib. sexto.* vbi dicunt quod Christus habet dominium bonorum ecclesiæ, sed vide, quæ dico in quæst. de potestate clerici &c. in quæst. de licentia testandi.

Octuagesimum sextum est priuilegium, quod bona, & spolia ecclesiastica, possessiones, etiam prædia acquisita de pecunijs ecclesiæ, sunt exempta à quibusuis exactionibus: & hoc, siue in acquisitis, siue in acquirendis glo. notabilis in *cap. primo de immunit ecclesiæ lib. sexto in vers. bonorum.*

Octuagesimum septimum priuilegium est Cameræ, vel ecclesiæ Roman. cuius sunt omnia spolia ecclesiastica de mundo, vt dixi supra in q. de præscrip. quia si qui sint qui notorie bona mobilia, & stabilia, etiam oppida, & ciuitates illius teneant, contra detentores deuenitur ad sententiam latam, & factam contra Romandiolas, notorie detinentes quasdam ciuitates ecclesiæ Roman. & sedis apostolicæ, vt per *Bal. in probe. feu.*

Octuagesimum octauum priuilegiū est: quia licet non procedatur in causis ex officio, & iudex non impartiatur officium suum, nisi petenti *l quarta §. hoc dictum ff. de dam. infec.* tamen fauore Cameræ, & ecclesiæ potest procedi ex officio pro bonis ipsi Cameræ, & ecclesiæ recuperandis, & acquirendis *Bar. in l. si quis rem. de custo. & exhiben. reis.*

Octuagesimum nonum priuilegium est: quod licet iudex regulariter non suppleat in facto, nec in his, quæ sunt facti, per *tex. in l. secunda*, vt quæ desunt aduoca. par. iud. in causis tamen Cameræ, & ecclesiæ iudex potest supplere *not. in l. si dotem §. eo autem tempore*, ibi iudicis officium. *ff. soluto mat.*

Nonagesimum priuilegium est: quod creditor paciscens cum Camera, vel ecclesia debitrice, vt possit propria authoritate 87 intrare possessionem rerum obligatarū, non potest intrare possessionem rerum Cameræ, vel ecclesiæ, nec valet talis conuentio cum Camera, vel ecclesia *capit. nulli liceat 12. quæst. 2. & capit. licet de foro compet.* licet regulariter cum alia persona tale pactum valere, *l. creditores C. de pigno.*

Nonagesimum primum priuilegiū est: Cameræ, vel ecclesiæ: quod quilibet potest pro illa, & illi stipulari *glo. est in cap. cor-* 88 *dis oculus prima q. septima l. illud C. de sac. sanct. eccles.* licet quis regulariter alteri stipulari non possit *l. stipulatio ista §. alteri ff. de verb. oblig.*

Nonagesimum secundum priuilegium est: quia pro Camera, vel ecclesia agitur ex pollicitatione, sicut agitur pro *rep. l. 1. §.* 89 *1. de pollicit.* cum à pari procedant respub. & ecclesia, *l. fin. C. de sac. sanct. eccle.*

Nonagesimum tertiū priuilegium est: quod omnes contractus Cameræ, & ecclesiæ in spolijs, & alijs rebus ecclesiæ, sunt contractus bonæ fidei per *Bal. in cap. 1. de plus peti. in fi.* & in stipulatione inter- 90 posita pro ecclesia, & Camera, quæ est bonæ fidei, veniunt omnia, quæ veniunt in actio bonæ fidei. *Iaf. in §. action. de actio instituta*, vbi ad longum.

Nonagesimum quartum priuilegium est: quod licet hæres promittendis aliqnid ob causam finalē, & decedentis causa non impleta, non teneatur, etiam si sit pro parte aduersarij postea impletum, tamē, si sit promissum ecclesiæ, est secus, quia hęres tenetur post mortem ecclesia, vel Camera adimplente *not. in l. si ego §. 1. de iure dot.* iuncto *textu in cap. ius publicum, prima distinct.*

Nonagesimum quintum priuilegiū est, quia licet impossibilitas ex parte promittētis regulariter vitiat stipulationem, not. in 91 *l. stipulatio ista §. si quis ita stipulatus de verb. oblig.* tamen est secus ex parte promittentis aliquid ecclesiæ, vt ibidem.

Nonagesimum sextum est priuilegium Cameræ, vel ecclesiæ: quia illi etiā per alternatiuā stipulationē acquiritur, not. in *l. Gaius* ibi matri, & ibi per modernos, iuncta *l. sūt personæ*, *ff. de religio*, licet

G g 2 alter-

92 alternatiua stipulatio, inter personas quibus acquiritur, sit inutilis. *leg. item si seruus. §. fin. conseq. ff. de stip. seruorum.*

Nonagesimum septimum est priuilegium Cameræ, & ecclesiæ: quod si faciat contractum, per quem sit læsa, aut male alienasse rem suam dicatur, potest venire contra contractum à se factum, & contra factum suum, & eandem alienationē repetere, sicut dicimus in marito alienante rem dotalem: *l. 1. §. cum lex. C. de rei vxor. actio.* licet regulariter, nemo veniat 93 contra factum suum. *l. fundum ff. de ser. vrb. præd.*

Nonagesimum octauum priuilegium est: quia Camera habet intentionem fundatam super omnibus bonis possessis à prælato defuncto, vnde omnia bona præsumuntur esse ecclesiæ, nisi extraordinarie probetur illa esse patrimonialia. *Doct. in c. primo. de testa. per moder. c. 1. & c. tertio. de pecu. cler.* dico supra in quæst. ex quibus præsum. eler. acq.

Nonagesimum nonum priuilegium est. Cameræ, vel ecclesiæ; quod si reperiuntur plura instrumenta, omnia vno die celebrata. in dubio instrumentum Cameræ, & ecclesiæ præsumitur ante factum, quia in dubio, pro religione iudicamus, *leg.* 94 *quod fauore, & quod ibi notat. ff. de religio.*

Centesimum priuilegium est: quod si Camera, vel ecclesia non habet instrumenta suarum possessionum, terrarum, vel prædiorum, sufficit quod habeat famam, & communem opinionem, sicut dicitur in ipso imperio, cui ecclesia, vel Camera æquiparatur *glo. est in cap. auditis. de in integ. rest. Bal. in l. conuenticulam. C. de episcopis & cler. & in l. proprietatis. de probat. & in l. eum super. ff. de rei vend.* per *Innocen. in capit. veniens. de verb. sig.* & si in aliqua domo, vel fundo sunt affixa 95 arma. & insignia ecclesiæ, vel Cameræ apostolicæ, illa domus, & fundus esse præsumuntur de dominio ipsius ecclesiæ, vel Cameræ, per *Io. And. in capit. eos. de immun. eccl. lib. sexto. Bal. in l. iubemus. C. de sac. sanct. eccle.*

Centesimum primum est priuilegium ecclesiæ, vel Cameræ; quia licet alias inutilis contractus transferat dominium, & minus iustus titulus dedit causam præscribendi prout not. in *cap. si diligenti de præscrip. ex l. eleganter ff. de dolo.* fallit tamen fauore ecclesiæ, vel Cameræ, per *glo. in cap. secundo. vers. præscribendi de rebus ecclesiasticis alien. lib. sexto.*

Centesimum secundum item priuilegium est; quia distinctio *Io. And. in capit. secundo. de pecul. cler.* quod si clericus habebat tempore promotionis, ille, qui agit contra possidentem habet probare, si non habebat, præsumitur, quod intuitu ecclesiæ nunc habeat, in dubio habet locum, etiā, & intelligitur in promissis ipsi clerico: vt si tempore promotionis nihil habebat, Camera possit agere ad illa promissa post mortem clerici, & etiam sic in alijs casibus *Lap. decisio 113.*

Centesimum tertium priuilegiū quia ecclesia, vel Camera volens agere hypothecaria, non habet probare rem hypothecatam, sicut est in fisco, cui Camera apostolica, & ecclesia comparatur *Bar. in l. 3. C. de iur. fis.* licet quilibet agens hypothecaria, probare habeat hypothecam *l. de reb. C. de dona. ante nup.* & si quis cō-96 currat in hypotheca cum Camera eodē tempore pro hypotheca Cameræ præsumitur *not. in l. 1. circa fin. C. de his qui se. defe.*

Centesimum quartum est priuilegium: quod licet reficiens domum alterius, præferatur creditori habenti expressam hypothecam *l. interdum,* & quod ibi *not. ff. qui pot in pig. hab.* tamen est secus quando Camera, vel ecclesia haberet priorem hypothecam. *§. his consequens in fi. in authen. de æqualit dot.*

Centesimum quintum est priuilegiū: quod licet quælibet res subiaceat pignori prætorio, & conuentionali, tamen est secus in re ecclesiæ, & Cameræ, quæ non potest pignorari indistincte, notat. in *l. quinque legibus, de bon. damnat.*

Centesimum sextum priuilegium est: quia quilibet laicus potest agere actione rei vend. pro rebus Cameræ prædictis, vel male alienatis *c. presbyterorum, vbi Abb. de reb. ecclesiæ non alienan. glo. et Doct. in l. iubemus ia secunda §. economus, de sac. sanc. eccle.*

Centesimum septimum priuilegium est, quod Camera, vel ecclesia non cogitur admittere retentionem expensarum, in rebus suis factarum, sicuti dicitur in dote à fortiori *l. vnica §. taceat vers. sed nec ob impensas C. de re. vx. actio,* sed ecclesia bene retinet suas impensas *Bar. l. fin. C. de pig. actio.* licet regulariter admittatur pro quolibet retentio, ob impensas factas *not. in l. fin. C. de compensatio,*

Centesimum octauum priuilegium est: quod licet res inter alios acta nemini noceat, vel prosit, prodest tamen Cameræ, vel eccle-

97 ecclesiæ sicut dicimus in fisco: quæ à pari procedunt per *canonistas in cap. pen. de re iud.* & per *ciuilistas in l. secunda, de com. rer. alien.*

Centesimum nonum est priuilegium: quod licet non possit ferri sententia pro reo, nisi petatur *l. ad peremptorium, & l. post* 98 *edictum de iud.* hoc tamẽ fallit in ecclesia rea, vel Camera sicut dicimus in republica, & fisco, quibus ecclesia comparatur *l. fi. C. de sac. san. eccle. l. 2. §. senatus consult. de iur. fis.*

Centesimum decimum est priuilegium, quod in dubio semper debet ferri sententia pro ecclesia, & pro Camera, not. in *cap. in præsentia de probatio. et Fel. in capit. fin. de iud.* & sententia lata cõtra ecclesiam ex falsa causa, vel obreptitia, est nulla, ipso iure, *Inno. in cap. in præsentia. est tex. in l. 1. de sent. aduer. fis. la. lib. decimo.*

Centesimum vndecimum priuilegium est Cameræ, & ecclesiæ; quod Camera potest exigere suum debitorem ante diem, & 99 ante tempus, maxime instante necessitate Cameræ, vel ecclesiæ, vel stante dubio, quod debitor efficiatur non soluendo *Bal. Cyn. in leg. 1. §. exactio. C. de rei. vxor. actio.*

Centesimum duodecimum est priuilegium ecclesiæ, vel Cameræ; quod debitum semel solutum Cameræ vel ecclesiæ non repetitur, etiam si ex falsa causa sit solutum, *Bal. in l. mandatum, C. mand. per l. si pater.* 100 *de manum. vind. in leg sicut. de actio. & oblig.* refert, & sequitur. *Bal. nouel. in tract. de dote 45. priuilegio.*

Centesimum decimumtertium priuilegium est: quod Camera potest delegare suum debitorem, etiam inuitum alteri, sicut dicitur fauore dotis, & reip. cui ecclesia, & Camera æquiparantur *l. fin. de sac. sanct. ecclesiæ.* licet regulariter hoc fieri non possit *l. 1. C. de nouat.*

Cẽtesimum decimumquartum priuilegium est; quia licet alias regulariter promptiores debeamus esse ad absoluendum, quam ad condemnandum *leg. Arrianus. de actio. et obligat. et canonistæ in cap. ex litteris. de præben.* fallit tamen fauore Cameræ, & ecclesiæ, quia si sint testes idonei, fertur sententia in fauorem ipsius ecclesiæ, vel Cameræ actricis not. in *d. cap. ex litteris. et c. fin. de re iudi.*

Centesimum decimumquintum est priuilegium; quia sententia lata in fauorem Cameræ, & ecclesiæ sine certa quantitate, tenet *Bart. in l. fin. de senten. quæ sine certa quantitate fer.* Item sententia potest ferri in fauorem ecclesiæ, & Cameræ etiam de nocte, & tenet *gl. in cap. si Imperator. 96. dist. iuncto. capit. ius publicum. id.*

Centesimum decimum sextum est priuilegium; quod scienter occupantes bona ecclesiarum vacantium, vt est in spolijs, ipso facto sunt excommunicati per *Dominic in capit. generali. de electio. lib. sexto c. 1. de scisma.*

De

DE REGVLIBVS, CONTRACTIBVS, ET DECRETIS COLLECTORIS,

Et Subcollectorum.

SOlet Reuerenda Camera apostolica pro curis, solicitudinibus, & labore, quem adhibet Reuerendiss. Collector in colligendis spolijs, & circa illorũ exactionem, & recuperationem, persoluere illi pro regalibus (ita enim appellant) 10. pro omni num. centenario, quẽ ex spolijs redigit, imbursat, & incamerat, ex quibus idem Collector duo Illustrissimo, & Reuerendissimo Cardinali Camerario, de more antiquo, & inueterato respondet.

Quæ decem recipit de omni spolio ad summam centum ascendente, vel plus, si transcendit, vel minus, si non ascendit, semper ad ratam, & pro rata incameratæ quantitatis; modicum profectò emolumentum, & leuis admodum recompensatio ad immensos, & importabiles sumptus, ac labores quos pro Camera, & Sede Apostolica substinet Reuerendissimus Nuntius, & Collector Neapolis.

Verum, quia accidit vt plurimum, quod clericus prælatus, vel beneficiatus decedẽs, facultate testandi obtenta, testatur, & disponit de bonis suis, & spolijs, suum condendo testamentum, & suam vltimam ordinando voluntatem, vel absque speciali facultate sibi concessa testatur, & disponit in fauorem, vel venerabilis Hospitalis Beatæ Mariæ Annunciatæ, vel Hospitalis Incurabilium Neapolis, vel Hospitalis Sancti Iacobi Incurabilium de Vrbe, aut alterius loci indultum, & priuilegium à sede apostolica habentis, recipiendi spolia sibi in testamento, aut alia via per prælatos, vel beneficiatos relicta, vel relinquenda; qualia priuilegia ego temporibus meis vidi dictis locis concessa; vel accidit, quod Papa spolium, & spolia donat, qualiter sæpe vidi donari à Sanctissimo D. N. D. Pio Papa Quinto diuersis pauperibus Episcopis, quæ est eius immensa liberalitas, in istis casibus, ego vidi seruari, & audiui seruatum, quod si spolia fiut recollecta opera, medio, & diligẽtia, aut labore Subcollectoris, vel alterius ministri Collectoris, integre in totum, vel in partem, quod regalia præfatorum, 10 pro centenario ab hæredibus debetur in totum, vel pro rata exactorum, & recollectorum Reuerendiss. Collectori ad instar spoliorum: quæ pro Camera colligit; in quibus, quia est eadem ratio, idem ius statui debere videtur rationabile, vulgatis iuribus, & quando res est cum hęredibus, vel ministris locorum, quibus relinquitur discretis, & rationabilibus ciuiliter, ac vrbaniter agentibus, vidi rem semper peragi, absque discrepantia, & differentia aliqua. Si verò sequuta morte re integra, antequam Collector, vel Subcollector sese in spolijs immisceat, comparet hæres, vel hospitalium minister, qui in promptu Collectori, vel subcollectori de licentia, aut priuilegio testandi, ac de testamento, aut dispositione doceat, simulque se offerat in spolio agere vices subcollectori, & propterea instat per Reuerendissimum D. Collectorem, vel subcollectorẽ in causa per eum, & eius ministros nihil fieri, aut innouari, attento quod ipse de per se causam, rem, ac negocium suum peragere intendit, sine opera auxilio, vel medio collectoris, licet forsan de stricto iure, regalia tunc Collectori secundum aliquorum opinionem non debeantur, tamen pro authoritate, & facultate, quam exibet Collector in deputando subcollectorem, pro parte hęredis, vel hæredum nominatorum, pro substitutione, & commissione, quam facit iuxta suas ordinarias facultates in formã amplissimam, cum omnibus clausulis, & solemnitatibus extensa: vt eum omni facilitate spolia recolligere, & negocium sine labore peragere possit, attento labore in perspiciendis, perferutendis, & discutiendis licentia, testamento, scripturis, & iuribus productis, & exibitis; impartiendo suum nomen, & suam authoritatem interponendo, circa exactionem, recuperationem, & recollectionem rerum spoliorum, tam circa nomina debitorum, quam quascunque alias personas detinẽtes, occupantes, vsurpantes, occultantes, ac quomodolibet obligatos, à quibus sine Nuntij, & Collectoris authoritate, nomine, &

ne,& auxilio vix exigi,& recuperari possent; attento quod ipse Collector,qui est iudex ordinarius rerum,& causarum huiusmodi,ius,& institiam contra personas præfatas ministrat, & ministrare habet, & alijs attentis, quæ in causis huiusmodi diuersimode occurrit agere nomine, & auctoritate Collectoris. Ego vidi,& obseruaui, licet non nomine regalium, vel pro ordinarijs regalibus,per tales hæredes, vel ministros in recognitionem officiorum, & seruitiorum præfatorum sibi, vel locis pijs prædictis impensorum, sic honorifice persolui honoraria Collectori,quæ sufficerent pro integra ordinario rum regalium solutione, seu satisfactione.

Quando verò Papa spolia donat, ego vidi quod de taliter donatis spolijs,Collector sua semper percipit regalia ad rationem 10.pro centenario,& vidi ita seruari, & seruatum semper audiui. Idque merito duplici ratione: Primo quia spolia sunt auctoritate sua, & suorum ministrorum, ac subcollectorum opera,diligentia,& labore recollecta,& in tuto posita. Secundo, quia Papa donando spolia, fuit semper præsumptus intelligi, quod donet illa,quæ ad seipsum spectant,& illa, quę in eius cameram Apostolicam intrarent, deductis regalibus collectoris,& subcollectoris,ac expensis factis pro illis recolligendis,quæ expensæ in primis,& ante omnia debent refici, quia fructus, intelliguntur,deductis expensis, recollectionis, exactionis,& repositionis, *Specul de expen.§.1. vers.& hæ expensæ*, Nec Papa in dubio donando intelligitur,nisi de eo; quod ad seipsum spectat, nec præsumitur tollere ius tertij per *Sarnen. in reg. de non tollen.iur.quæsit.*

Subcollectori vidi semper solui expensas, quas fecisset vtiles, & necessarias circa spolia,illorumque exactionem, & pro laboribus,& diligentia sua, vidi solui regalia videlicet 4.pro num. cuiuslibet centenarij pecuniæ; quam redigit de spolijs,& incamerat,& plus,& minus iuxta quantitatem redactam,& ad ratam summæ incameratæ ratam regalium dictorum 4.Et hoc si commissarius colligit in sua patria, & non exeundo extra patriam. Quia si exit extra patriam, vel per collectorem fit destinatus ad spolium, tunc quia indiget equis, famulis,& notario, siue actuario; quos secum ducit, vndè multas expensas substinet,res se aliter habet; Quia tunc vidi,& obseruaui, esse solitum solui dietas, ad rationem vnius, vel duorum ducatorum pro qualibet die, secundum qualitatem, conditionem, & dignitatem personæ subcollectoris arbitrio Reuerendissimi domini Collectoris, aut regalia ducatorum 4. si spolium esset notabilis valoris, ad electionem dicti subcollectoris, in vrbe vero vidi, & obseruaui, quod soluitur commissario in primis expensa victus, deinde scutum vnum ad minus singulo die pro salario suo,& medium scuti pro notarij sui salario,cum expensis victus, & alias arbitrio collectoris, secundum qualitatem personæ, & negotij super huiusmodi, & de huiusmodi non vidi bullas statutum, vel constitutionem apostolicam, vel Cameræ aliquam ordinationem, sed vidi obseruari, audiui obseruatum semper, & esse hodie in viridi obseruantia.

Solet, vt plurimum imo fere semper Reuerendissimus Collector, habita informatione capta per subcollectorem super spolijs, cum hæredibus clerici defuncti vel eius consanguineis concordare, vel transigere,transactionemque cum eis nomine Cameræ facere, relinquendo, & dimittendo eis omnes res, & bona cuiusuis generis, cedendo, & transferendo, eis omnia iura Cameræ apostolicę competentia, eosque in ius ac locum Camerę ponendo pro summa, & quantitate per eosdem soluta, vel soluenda conuenta pactis, modis conditionibus, & temporibus eidem beneuisis,qui est contractus frequens imo ordinarius in causis spoliorum, vsque antiquo celebrari solitus. In quibus concordijs,& transactionibus faciendis obseruaui, quod collectores mei temporis procedebant cum omni circumspectione, vrbanitate, & charitate, benignissime hæredes, vel consanguineos defuncti pertractando, semper eosdem quibuscunque personis etiam aliquanto plus offerentibus, ac aliquanto meliorē conditionem Cameræ offerentibus,præferendo, & inter alia vidi, & obseruaui spolia, & spoliorum negocia bene, pie cum charitate,ac diligentia tractari tempore Santissimi D. N. Pij Papæ V. in regno Neapolis, per Reuerendissimum d. meum d. Ciprianum Pallauicinum prothonotarium prælibati Santissimi D. N. & sedis eius apostolicæ in ciuitate, & Regno Neapolis Nuntium, & Collectore, nunc merito Archiepiscopum Genuæ virum vti nobilitate, ita etiam animi bonitate, probitate, ingenio, prudentia, scien-

fcientia, et moribus præditum, acq; in negocijs,& rebus gerendis, miræ dexteritatis, ita, vt non facile dignofcas in eo, maior ne fit diligentia, & dexteritas pro rebus Cameræ, an charitas,& pietas erga defuncti hæredes,& confanguineos. Modus profecto procedendi conueniens Nũtios fic pij,& Sancti Pontificis folet etiã aliquãdo Collector nolentibus fuper fpoliis hæredibus, vel confanguineis concordare, coouenire cum tertio extraneo, illique pro prætio conuento fpolia, & fpoliorum iura cedere,& vendere, fed à talibus folet Collector cauere; quia, vt ego vidi, & obferuaui tales contractus non transfeunt cum pace,& quiete, nec bonum fortiuntur effectum, fed ex talibus conuentionibus cum extraneo, exclufis hæredibus, aut confanguineis celebratis, oriri folent litigia, clamores, & fæpe etiã fcandala, ideò abftinere vidi.

Et nolentibus hæredibus concordare imo ad caufam fuam,& iura fua defendeodum comparentibus, dato termino fifco Cameræ,& parti ad docendum, ac probandum de fibi incumbentibus, deductis, ac probatis hinc inde, feruatis de iure, ftilo, ac in caufis fpoliorum feruari folitis, folet Reuerendiffimus Collector ad determinationem caufæ pro iuftitia deuenire condemnando, vel abfoluendo; condemnando videlicet applicando, & incorporando fifco Cameræ Apoftolicæ, vel declarando effe fpolia, & bona cameræ relicta per defunctum: abfoluendo verò, fi bona relicta non fuerint fpolia, vel fi fuerint, tantum æs alienum foluendum infurgat, quod relicta abforbeat.

Item vidi obferuatum, quod Reuerendiffimus Collector, vifa caufa coram fe,& introducta,& vertente, vel vifa ioformatione capta in partibus per fubcollectorem fuper fpoliis alicuius defuncti, ex qua cõftat, vel ius non competere aliquod Cameræ fuper bonis inuentariatis, vel fequeftratis, vel relictis, vel quod hæredes, contra quos agitur fint pauperes, egentes potius vt fibi detur, quam quid eis aliquid auferatur, folet ex eifdem actis, & ex eadem informatione capta, etiam nullo termino iudiciario feruato, mandare quod ab impetitis per fifcum Cameræ Apoftolicæ abfoluantur hæredes, decretum abfolutorium ad pedes proceffus cau fę, vel dictę captæ informationis interponendo,& defcribendo, perpetuum fuper procuratori fifcali filentium imponẽdo, vel per litteras fuas ad fubcollectorẽ in partibus ordinare, quod præfatos hæredes, vel abfoluat, vel eos moleftare defiftat, idque facere poteft attenta auctoritate procedendi ampliffima, fibi in caufis fpoliorum per bullas, breuia, ac alias conftitutiones in caufis fpoliorum factas conceffa, quorum vigore poteft procedi fimpliciter, de plano, fine ftrepitu, & figura iudicii, vt in quęftione de modo procedendi diximus.

Detegentibus etiam perfonis, & reuelantibus fpolia, bona, ac iura Cameræ occulta, folet Reuerẽdiffimus Collector promittere, ac promiffionem facere quartæ partis retractus faciendi, rerum reuelatarũ; modo fint res, de quibus neque Collector neque miniftri Collectoris notitiam habeant, & modo fint fpolia antiqua, cum iftis claufolis modificatis ego vidi breue Pii IV. R. D. Paulo Odefcalco Nuntio, & Collectori directo, emanato in principio fui Pontificatus.

Et ex his fit abfolutus ifte libellus ad laudẽ Omnipotentis Dei; in quo fi fuerit aliquid benedictum, honor fit eius diuinæ maieftati: fi fecus fit, vel aliquid fit per quod aliquo modo aures catholicę offendi poffint, fit femper correctioni Sanctæ Romanæ Ecclefiæ fubiectus, cuius cenfuræ,& iudicio dicta in quacunque parte libelli fubiaceant,& remiffa effe omni tẽpore intelligantur. Ad laudem Domini noftri Iefu Chrifti. Amen.

MO-

MOTVS PROPRII.

BVLLAE, ET BREVIA

SANCTISSIMORVM ROM. PONTIFICVM

In materiam Spoliorum Ecclesiasticorum emanata,

MOTVS PROPRIVS S.D.N. PII PAPA QVARTI.

Quo declaratur, quod singula Testamenta, Donationes, et quæcunq. alia dispositiones per personas ecclesiasticas, facultatem à sede apostolica non habentes, etiam in fauorem Piorum locorum facta, de rebus ecclesiasticis; nulla sint, et deputatur modernus spoliorum collector generalis ad illas exigendum, priuilegijs dictorũ piorum locorum, cæterisque contrarijs non obstantibus.

Dilecto filio Francisco Odescalco Cameræ nostræ apostolicæ præsidenti, ac spoliorum quorumcunque in vniuersa Italia Collectori nostro generali. Pius PP. IIII.

DIlecte fili salutem, & apost. benedictionem. Graue nobis, & molestum accidere solet, cum de personarum ecclesiasticarum actionibus, quæ integritatis exemplo cæteris prestare debent, ea nobis deferuntur quæ, & eorum famæ sinceritatem denigrare, & Cameræ nostræ apostolicæ incommodum, detrimẽtum afferre videntur. Vnde nos vt malitiosorum prauis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodũ remedia in mediũ afferre, & perniciosis fraudibus, prout ex vniuersalis nostræ Curiæ sollicitudine tenemur obuiare cogimur. Cum itaque (sicut ex probotum, & fide dignorum hominium relatione nuper accepimus) quampluries prælati, presbiteri, & aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum locorum, & dominiorũm, & præsertim Regni Neapolis nulla à nobis, seù sede apostolica facultate testandi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunam suggestionem impulsi in eorum vltimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seù legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neque debeant, disponere, audeant, ipsaque bona sub diuersis confictis prætestibus, & coloribus hospitalib. ac pijs locis, & forsan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis, vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum ad ipsis hospitalibus, & locis de certa, seù quota portione bonorũ huiusmodi subueniatur, testari, relinquere legare, codicillari, non erubescant, in dictæ Cameræ nostræ graue damnum, & preiudicium maximum: dictæ Cameræ indemnitati opportune consulere, & inconuenientibus huiusmodi pro officij nostri debito, congruum remedium adhibere volentes motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitioni instantiam, auctoritate apostolica tenore præsẽtium decernimus, & declaramus omnia, & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa factas, codicillos, legata, & quæcunque alia in vltimis voluntatibus per quoscũque ecclesiarum prælatos, etiam si patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali præfulgeant dignitate, ac quorumuis monasteriorum cuiuscunque ordinis Abbates seù commendatarios, ac presbyteros, & alias quaslibet ecclesiasticas personas prædictas, & quascunque alias, quæ ex bonis, & redditibus ecclesiasticis, & beneficiorum fructus percipiunt, absque nostra, seù eiusdem sedis speciali licentia, & facultate quomodolibet quæ in futurum ab illis quocunq. pretextu, aut quæsito colore, etiã in fauore hospitalium, & alior. pior. locor. huiusmodi de dictis redditibus fieri condi,

condi, & testari, seu relinqui, aut quonis vltimæ voluntatis titulo disponi contigerit, nulla irrita, inanía, inualida, ac nullius prorsus roboris, vel momenti fore, & esse, ac nemini, neque etiam hospitalibus, & pijs locis præfatis cum ad Cameram ipsam solum si audandum, prout ex multis fraudibus desuper commissis, & repertis nobis, constitit, præmissa fieri clare appareat, nullatenus deinceps suffragari, neque subsistere, aut testamentis suis huiusmodi quemque iuuare, aut tueri, nec effectum aliquem vlla ratione habere, vel sortiri. Quinimo te, de cuius probitate, & fide specialem in domino fiduciam obtinemus, bona quæcunque post hac in dictis testamentis relicta, tamquam spolia ad nos, & eandē Cameram spectantia, & deuoluta per te, vel subcollectores tuos deputatos, iam, vel deputandos libere exigere, & recuperare, illorumque possessionem absque vitio spolij apprehendere, ingredi, ac retinere posse, & debere, necnon pro tollendis omnino fraudibus prædictis quæcunque testamenta, donationes, codicillos, legata, & alias, quascunque vltimas voluntates, vt præfertur imposterum faciendas, & facienda, atque in eis contēta, & inde sequuta quæcunque, etiam quoad subsecutas dictorum bonorū possessiones, & illorum appræhensiones huiusmodi Motu, scientia, & deliberatione prædictis ex nunc, prout ex tunc reuocamus, irritamus, cassamus & annullamus, ac iuribus prorsus enacuamus, pro reuocatisque, irritatis, cassatis, annullatis, & penitus viribus omnibus euacuatis vbicunque, tam in iudicio, quam extra ab omnibus haberi debere voluimus decernimus, atque mandamus, sicque per quoscunque etiam S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales, ac clericos, & præsidentes eiusdem Cameræ cæterosque iudices, et commissarios, ac alios tam ecclesiasticos, quam sæculares quauis dignitate, & authoritate, etiam Marchionali, Ducali, et Regali fulgentes in quibusuis causis, et instantijs, sublata, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpretandi, ac decidendi facultate, et authoritate iudicari interpretari, atque decidi debere: irritū quoque, & inane si secus super his à quoque quauis authoritate, scienter, vel ignoranter cootigerit attentari decernimus: non obstan. premiss. ac cōstitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon prouinciarum, ac terrarum dominiorum regni Neapolis, & quorumcunque aliorum regnorum, ac hospitalium, et præsertim pauperum incurabilium, et aliorum piorum locorum cuiusuis ciuitatis, etiam Neapolis iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs, quoque, & indultis, & litteris apostolicis illis, & quibuscunque alijs personis, & locis etiam actu hospitalitatem exercentibus sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiā derogatoriarū derogatorijs alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia per Roman. Pontifices prædecessores nostros, ac sedem apostolicam, aut alias etiam, per nos quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, etiam si in illis expresse caueatur, quod testamenta clericorum, presbyterorum, vel etiam quibusuis prælatorum facultatē testandi, à dicta sede apostolica minime habentium in fauorem hospitalium, aut aliorū piorum locorum huiusmodi quomodolibet facta valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & executioni demandare debeant. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, speciali, specificas expressā, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mētio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruāda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro sufficienter expressis, & totaliter insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat harum serie specialiter, & expresse derogamus illaque aduersus pręmissa nullatenus suffragari posse, vel debere decernimus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Dat. Romæ Apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 26. Maij. M. D. LX. Pont. nostri Anno Primo.

CLEMENS SEXTVS ETC.

Dilecto Filio Moterio de Moterijs canonico Agennen.

Perlato nuper ad nostri Apostolatus auditū quod venerab. frater noster Raimūdus episcopus sācti Pintii thomeriarum, adeo graui sui corporis infirmitate, ac debilitate tenebatur oppressus, quod secun-

secundum humanum iudicium, de vita corporali desperabatur ipsius: Nos eidē pio super ijs compatientes affectu, & pro uidere ne bona ipsius mobilia per aliquos occuparentur, asportarētur indebite, aut cōsumerentur inutiliter, sed potius conseruarentur fideliter cupientes, bonorum ipsorum dispositionem nobis ex hijs & certis alijs causis rationabilibus duximus specialiter reseruandam, decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus per quoscunque scienter, vel ignoranter contingeret super hijs attemptari. Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta cōmittimus, & mandamus, quatenus per te, vel alium, seu alios si præfatus episcopus rebus humanis esset exemptus, vel ipsum migrare contingerit ab hac luce, bona huiusmodi quæcunq; fint, & in quibuscunque rebus consistant, & per quascunque detineantur, vel debeantur personas, super quibus simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, si necesse fuerit te informes, petere, exigere, recipere, ac conseruare fideliter, vt de illis secūdum dispositionem nostram possit vtilius ordinari procures. Contradictores &c. Non obstante si eis, vel eorum aliquibus communiter, vel diuisim à sede apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem: summopere precauendo quod prætextu præsentium eidem episcopo quamdiu inhumanis egerit nullam pænitus miseras super bonis huiusmodi molestiam, nec ante nec post quominus expensæ funerariæ, ac debita vera, & legalia ipsius episcopi rationabiliter de bonis persoluantur prædictis: volumus autem quod eos qui tibi bona ipsa restituenda, vel assignanda, seu persoluenda duxerint possis absoluere plenius, & quitare de hijs quæ inde receperis ab eisdem faciendo super singulis assigntionibus, inde tibi faciendis confici duo consimlia publica instrumēta, quorum vno penes restituentes assignantes, vel soluentes dimisso, reliquum ad nostram studeas Cameram destinare. Dat. apud Villamnouam Auinionen. dierum 13. Kal. Iulij Anno Quarto.

INNOCENTIVS PAPA VI.

Venerabili fratri Petro Archiepiscopo Beneuentano salutem &c.

Olim in nostri Apostolatus primordijs dispositionem bonorum mobilium, ac debitorum, & creditorum quorumcunque Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum quorumcunque Mon. quorumcunque ordinum exemptorum, & non exēptorum Regni Siciliæ, seu terræ citra farum, quæ Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates ipsi, tempore obitus eorum haberent, vel pertinerent quomodolibet ad eosdem, nobis duximus specialiter reseruandam. Ideoque fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus per te, vel alium, seu alios bona debita, & credita huiusmodi Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum ipsorum eum obierint quæcunque, qualiacunque, & quantacunque fuerint, & per quascunque personas detineantur, seu etiam debeantur petere, exigere, ac recipere cum integritate procures, faciens fieri de bonis, debitis, & creditis ipsis cuiuslibet Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum ipsorum quæ recipere te continget, duo consimilia publica instrumenta, quorum vno penes assignantes illa demisso, reliquum ad Cameram nostram mittas. Nos enim tibi absoluendi & quietandi eos à quibus bona, debita, & credita ipsa receperis plenam tibi concedimus tenore præsentium potestatem. Non obstante si bona, debita, & credita ipsa de priuilegio, consuetudine, vel statuto capitulis, & conuentibus, ecclesiarum, & monasteriorum, aut quibusuis alijs forsitan debeantur, seu si fuerint alicui, vel aliquibus operibus, vel vsibus deputata, aut si aliquibus communiter, vel diuisim à Sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem contradictores &c. Dat. Auinion, 12. Kal. Maij. anno primo.

VRBANVS PAPA V.

Dilectis filiis Petro Abbati Mon. Sancti Georgij maioris de Venetiis Castellan. dioc. Apostolicæ sedis Nuntio, ac Collectori fructuum, prouentum, & bonorum in Aquilegen. Graden. Mediolanen. ac Rauennaten. Ciuitatibus, dioc ac prouinciis, & nonnullis aliis partibus Apostolicę Cameræ debitorum, eiusque subcollectoribus vniuersis, & singulis salutem. &c. Licet nos dudum dispositionem bonorum mobilium, ac creditorum, & debitorum, Abbatum, ac Episcoporum, & superiorum prælatorum decedentium duntaxat, quæ ad eos, seu ipsorum administrationem spectarent tempore mortis eorum, sub certa forma, & moderatione, & non aliorum quorumuis clericorum inferiorum, seu perso arum ecclesiasticarum decedentium, nobis duxerimus reseruandam, vos tamen seu aliqui ex vobis, vt nuper displicenter audiuimus vigore cuiusdam commissionis Apostolicæ sedis, vt dicitur tibi fili Abbas, seu tuo in officio collectorie prædecessori factę, bona, & credita inferiorum clericorum, & personarum ecclesiasticarum huiusmodi, præter nostram recipitis voluntatem, quod non habemus acceptum, immo displicet nobis valde: Quare discretioni vestrę per Apostolica scripta mandamus, quatenus nulla bo a, & credita, quorumcunque decedentium inferiorum clericorum, & personarum ecclesiasticarum huiusmodi, sine nostro speciali mandato, de cętero recipere præsumatis. Nos enim si secus facere præsumpseritis pręter nostram indignationem, & etiam punitionem vobis merito inferendam, vestros processus, & sententias, si quos forsan super his feceritis, & tuleritis, ex nunc decernimus irritos, & inanes. Cæterum volumus, quod per te fili Abbas tenor præsentium sub tuo sigillo vobis singulis subcollectoribus transmittatur. Data apud Monteflasco. 4. Non. Octob. Anno sexto.

BENEDICTVS PAPA XII.

Benedictus &c. Dilecto filio Ioanni AmalKici clerico Agatheñ Dioc. iurisperito Nuncio nostro in Regno Sardiniæ, & Corsicæ.

Nuper ad nostri Apostolatus auditũ asfertio relationis fidedigna perduxit, quod in Regno Sardiniæ, & Corsicę quidam abusus detestabilis inoleuit, videlicet, quod cum Pręlatos, & personas ecclesiasticas dicti Regni ab hac luce migrare contingit, laici, & clerici, fratres, nepotes, consanguinei, familiares, affines, & vicini Pręlatorum, & personarum prædictarum ad bona per ipsos Prelatos, et personas dimissa, & quę de fructibus, redditibus, obuenientioribus ecclesiarum, & beneficiorum ecclesiasticorum per obitum dictorum Prælatorum, et personarum vacantium, tempore vacationis eorum obueniunt extendẽtes temerarijs ausibus manus suas bona ipsa, quæ futuris reseruari successoribus, vel in vtilitatem ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum salua tamen dispositione sedis Apostolicæ dispẽsare deberent, occupare, vsurpare, contrectare, secum asportare, ac retinere in animarum suarum periculum, ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum detrimentum maximum, & læsionem enormem libertatis Ecclesiasticæ præsumpserunt hactenus, absque causis alijs rationabilibus, & præsumunt. Cum talia æquitati, iuri, & rationi obuia nequaquam possint, vel debeant tolerari discretioni tuæ per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus per te, vel alium seu alios simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura iudicii vocatis illis, quos euocandos noueris solerti adhibita diligentia te informans bona huiusmodi, quæ à fratribus, nepotibus, consanguineis, familiaribus, vel aliis ad quos de iure non pertinerent vsurpata, capta, contractata, & asportata repereris; non obstante abusu prædicto, qui est tanquam veritati & rationi contrarius abolendus, sub manu nostra, & Apostolicæ sedis exigere, petere, recipere, ac conseruare, prouenires in vtilitatẽ ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum, vel alias prout ordinandum duxerimus dispensanda contradictores &c. Non obstantibus tam fe. re. Bonifacii Papæ VIII.

præ-

prædecessoris nostri qua cauetur ne aliquis nisi in certis exceptis casibus, & in illis vltra vnam dictam à fine suæ Dioc: ad iudicium euocetur,& de duabus dictis in concilio generali, quam alii constitutionibus in contrarium editis quibuscunque; seu si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici,suspendi, vel excommunicari nõ possint per literas Apostolicas non facientes plenam,& expressam,ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Data Auinioni Idibus Aug.anno septimo.M.CCCC.

S.D.N.D.PAVLI Diuina Prouidentia Papæ 3.

Bulla extrauagans super spolijs.

Paulus episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ROman.Pont.prouidentia circumspecta dubia quæ litium dispendia afferre possent,in suæ declarationis arbitrio tollit,ac desuper statuit & ordinat,prout rerum qualitate pensata,conspicit in domino salubriter expedire. Cum itaque,sicut accepimus,à nonnullis nimium curiosis, qui iura Cameræ apostolicæ vsurpare,ac Cameram præfatam illis defraudare vellent,in dubium redigatur,an res,& bona, spolia nuncupata Prælatorum, etiã Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium,cęterarumque personarum ecclesiasticarum secularium,& regularium, tempore obitus ipsorum remanentia, ex eo quod Rom.Pont.pro tempore existenti, & Camerę pręfatę reseruata fore aliqua generali apostolica constitutione, forsan non caueatur, ad Cameram prędictam iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos & si satis euidenter constet, & appareat, prędecessorum nostrorum Rom.Pont. & nostram indubiam intentionem, & voluntatem semper fuisse, vt spolia huiusmodi, ad dictam Cameram, & non ad alios spectarent, & pertinerẽt, & quod pro eadem Cameræ exigerentur & recuperarentur. Cum prædecessores præfati, diuersos dictorum spoliorum, vt ad Cameram prædictam spectan. & pertinentium collectores, & exactores, in varijs prouincijs, & locis deputauerint, & constituerint, & nos deputauerimus, & constituerimus, variæque literę ab eisdem prædecessoribus, & à nobis super exactione, aliquorum eorundem spoliorum, in quibus spolia huiusmodi, ad præfatam Cameram spectare expresse continebatur, emanauerint, ac semper de illis, dicti prædecessores, per plerasq. alias literas,tanquam de rebus ad Cameram prædictam pertinen. donando vel transigendo, aut alias diuersimode disposuerint, & nos disposuerimus necnon ea ab antiquissimo tempore citra dictę cameræ nostræ nomine exacta, & inter iura ipsius cameræ connumerata fuerint. Ne tamen permissorum veritas deprimi, & mendacium desuper in pręfatæ Cameræ præiudicium, locum sibi vendicare, valeant. Attendentes quod iniquum esset, si ex apostolicæ sedis benignitate, vel alia rationabili causa,ad singula quęque loca, collectores non destinantur, iura ipsius Camerę propterea depereant, dubium huiusmodi enucleare, ac in pręmissis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine Declaramus res, & bona huiusmodi, spolia, vt præfertur, nuncupata, in quibusuis regnis, ac dominijs, tam citra quam vltra montes, & maria, consistentia, quæ pro tempore post obitus prælatorum,& personarum prædictarum, quãtumcunque etiam, vt pręfertur, vel alias quomodolibet qualificatarum, etiã cardinalatus honore fulgentium,qui vel nullo condito testamento, vel absque sufficientifacultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatem habuerint condito, decesserunt, & decedent, remanserunt, remanent, & remanebunt, etiam quod ad illa recuperandum, aliqui collectores deputati non fuerint ad Cameram apostolicam, & non ad alios, etiam in quibusuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs ecclesijs, monasterijs,ceterisque beneficijs ecclesiasticis cum cura, & sine cura, secularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, successores, illa in titulum, commendam, administrationem, & alias quomodoliber pro tempore obtinen. etiam si ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi seu accedendi, vel ingrediendi, concessum fuerit, spectasse & spectare. Illaque, tanquam ad ipsam Cameram spectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse, & posse, atque debere, ac ita, vt præfertur, earumdem,

præ-

prædecessorum, & nostram intentionē, & voluntatem, semper fuisse, fidem facimus, & attestamur per præsentes. Decernentes sic, & non aliter per quoscunque, tam ordinaria, quam delegata, & mixta auctoritatibus fungentes iudices, & personas, vbique in quacunque instātia, iudicari, diffiniri, & decidi debere. Sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facultate. Necnon irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignorāter, contingerit attentari. Quo circa dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ S. Eustachij Diacono Cardin. & in Camerariatus officio successoribus, committimus, & mandamus, quatenus exactioni, & recuperationi spoliorum huiusmo. di incumbant, & illa ad Cameram apostolicam peruenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciāt, nec permittant Cameram ipsam, vel eius agētes desuper modo aliquo, molestari, impediri, vel inquietari. Contradictores, &c. compescendo: inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachijs secularis. Non obstantibus præmissis, & quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus, & synodalibus concilijs, editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, necnō quarumcunque ecclesiarum, & monasteriorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis apostolicis quomodolibet concessi, confirmatis, & innouatis. Quibus illorum tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, specialiter expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab apostolica sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod præsentes literæ, in Cancellaria apostolica, & Camera prædicta, publicentur, & inter constitutiones extrauagantes, ad perpetuam rei memoriā, va: lituræ conscribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, attestationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, &c. Siquis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno &c. MDXLI. Tertio Non. Ianuarij. Pont. nostri Anno octauo. F. Galeanus. Collationata. Michelangelus.

ANno à Natiuitate Domini MD.XLII. die Lunæ. 20. Martii. Præsentes retroscriptæ literæ lectæ, & publicatæ fuerunt in plena Camera Apostolica. Et ex maturo ipsius Decreto.

Registrata lib. de Curia S.D.N. Pauli Papæ III.

Suprascripta ex registro autentico Camer. Ap. & auscultata.

Concordat. Michelangelus.

Breue Deputationis Donati Matthæi Minalis Thesaurarij generalis in Collectorem generalem spoliorum ecclesiasticorum ad Cameram Apostolicam pertinentium in tota Italia.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto Filio Donato Matthæo Minali de Bellano Laico Mediolanensis Dioc. Thesaurario nostro generali.

DIlecte fili salutem & Apostolicam ben. Cum sicut accepimus nonnulli res, & bona, mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prælatorum & aliarum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium; quæ extra hanc almam Vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias se. re. Paulus Papa 3. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnon fructus, redditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorū in tota Italia consistentium, & per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebitè occupare, & spolijs, ac fructibus, redditibus & prouentibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant, in animarum suarum periculum, ipsiusq; Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis offi-

officij debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur opportune prouidere volentes: ex certa nostra scientia: ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quascunq; dictorum spoliorum, & fructuum per totã Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet etiam per nos, seù de mandato nostro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam si S. R. E. Cardinales, & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemq; illis desuper attributam auctoritatem, & potestatem abdicãtes. Te, qui coniugatus ex istis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimũ in domino confidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, nec non fructuum, redditum & prouentuum mensarum huiusmodi Collectorem generalem auctoritate Apostolica tenore præsentiũ quoad vixeris, & quandiu Thesaurariatus nostri generalis officium obtinueris, constituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam potestatem, & auctoritatem omnes & singulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia spolia nuncupata huiusmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis empta, reædificata refecta & restaurata fuerint, seù alias ex eisdem fructibus, & redditibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunq; personarum ecclesiasticarum sæcularium beneficia non simplicia, sed administrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia simplicia, nisi ex speciali priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium remansura, & relicta, cuiuscunq. qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, et alia preciosa, et pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, et prouentus mensarum huiusmodi, à die Ecclesiarum, et Monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seù commendæ de illis faciendis, quos omnes, et singulos fructus, redditus, et prouentus ad nos, et dictam Cameram spectare et pertinere volumus, et decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus, nostro, et præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi percipiendi, & recuperandi, ac tã super illis, quàm alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remãserunt, & indebite vsurpantur, omnibus vijs, & modis inquirendi, & inuestigandi. Et pro faciliori inquisitione quascunque personas cuiuscunque dignitatis, status, gradus ordinis, & præeminentiæ fuerint etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores ad coram te, vel alio, seù aliis à te deputandis, comparendum, necnon de administratis exactis, & receptis per eos computum, & rationem reddendum. Illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subiiciendum, ac spoliorum, necnon fructuũ redditiuum, & prouentuum huiusmodi occupatores, & detentores ad spolia fructus redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi consignandum, et soluendum sub censuris, et pœnis ecclesiasticis per personam ecclesiasticam à te eligendam infligendis, ac etiam pecuniariis tuo arbitrio moderandis, et applicandis monendi, et compellendi: Ac contradictores quoslibet, et rebelles ac retinentes censuras & pœnas prædictas incurrisse declarandi, et illas aggrauandi reaggrauandi interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum apponendi; Auxiliumque brachii secularis ad hoc si opus fuerit inuocandi. Et super ijsdem spoliis ac fructibus redditibus & prouentibus pro dicta Camera; prout tibi videbitur componendi, et concordandi: soluentesque de compositis ac solutis per eos; et receptis absoluendi et liberandi: necnon ad eor reuersos; si id humiliter petierint à censuris et pœnis si quas inciderint; per personam ecclesiasticam à te eligendã præuia satisfactione absoluendi. Ac in præmissis omnibus & singulis summarie, simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicii, sola facti veritate inspecta procedendi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores, cum simili aut limitata potestate deputandi & subdelegandi. Illosq; quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraq; omnia & singula faciendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint seù quomodolibet opportuna. Et insuper vt exactio spoliorum ac fructuum, redditum, & prouentuum huiusmodi celerius, & facilius fiat: quòd de cætero omnes, & singulę lites, causæ & controuersiæ super quibusuis ipsorum

spo-

spoliorum,ac fructuum,& redditnum,negocijs,nunc & pro tempore pendentes,à nullo alio quam à te, seu altero super dictis spolijs ac fructibus,redditibus,& prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut particularibus delegatis cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per nostras litteras committi, aut delegari possint. Et citato moderno, & pro tempore existente dictę Cameræ Apostolicæ commissario generali,quòdq;citationes, inhibitiones vel mãdata,quæ alias quam ex commissionibus, vt præfertur manu nostra signatis,eodemq; Commissario citato, vel litteris nostris emanauerint, quoad earundem causarum introductionem,& litis pendentiam, seu suorum ministrorum, per se ad id deputandorum iurisdictionis,& processum impedimẽtum, vel retardationem, nullius sint roboris vel momenti. Quodq; à sententiis per te, seu tuos ministros præfatos super præmissis pro tempore latis, nullatenus appellari,seu earum executio differri,aut suspendi nullatenus possit aut debeat, Nisi facto prius per condemnatos rerum de quibus condemnati fuerint in tuis, seu ministrorũ prædictorum manibus actuali deposito, dicta auctoritate per easdem præsentes statuimus, & ordinamus, Ac quicquid secus super his à quodam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari,irritum & inane decernimus. Non obstantibus premissis,ac constitutionibus,& ordinationibus apostolicis,necnon Ecclesiarum,monasterio rum,& ordinum prędictorum,etiam iuramento confirmatione apostolica,vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis, ecclesiis, Monasteriis,& ordinibus prędictis, eorumque superioribus Prælatis & personis,ac quibusuis aliis sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis,aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis. irritantibusque, & aliis decretis, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua,& expressa,ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio,aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret,tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbũ insererentur,præsentibus pro sufficiẽter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris,hac vice duntaxat,ad effectum præsentium,specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque:aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum,quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenã & expressam,ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris 30. Iulii. M.D.LX Pontificatus nostri anno primo.

Cę.Glorierius.

PIVS PAPA IIII.

AD futuram rei memoriam. Cupiente malicijs nonnullarum qui fructus monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, dispositioni apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur occurrere, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati quantum cum Deo possumus consulere; Motu proprio,& ex certa scientia,ac matura deliberatione nostra deq; Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & singulos fructus redditus,& prouentus,ac iura,obuentiones, & emolumenta quæcunque,quomodolibet, & qualitercunque nuncupata omnium, & singulorum beneficiorum eccles. cum cura, & sine cura sæcularium, & quorumuis ordinum regularium, & monasterium, etiam concistorialium nobis, & sedi Apostolicæ,tam per constitutiones apostolicas,quam cancellariæ Apostolicæ regulas æditas, & edendas, seu alias quomodolibet, & ex quauis causa generaliter,vel specialiter reseruatorum seu affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis illius prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis, & locis consistentium per obitum, & alias quouis modo præterquam per cessum illa obtinentium pro tempore vacantium, à die ipsorum beneficiorum, & monasteriorum vacationis,pro rata temporis, vsq; ad diem quo prouisi per nos de eisdem beneficijs, & monasterijs vigore litterarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionẽ de manu dilecti filij Magistri Pauli Odescalchi notarij, & in dicto Regno nuntij, & collectoris nostri, quem per alias nostras litteras commissarium ad capiendũ possessionem beneficiorum, & monasteriorum huiusmodi deputauimus, habuerint, & aliter capta possessio nullius sit roboris vel

vel momenti, ac prouisis ipsis nullum ius per eam acquiri, neque eis ullatenus suffragari possit, eidem Cameræ apostolicæ, authoritate apostolica tenore præsentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, incorporata, & appropriata esse, & fore, & ad illam spectare, & pertinere nullumque præter nos, & dictam Cameram, aut ipsum Paulum Nuncium, & Collectorem, aut ab ipsos deputatos Subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias se in illis intromittere posse, aut debere statuimus, & ordinamus; & nihilominus, ne aliquod impedimentum huic nostræ ordinationi occurrat, quibusuis Archiepiscopis Episcopis, & alijs locorum ordinarijs in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub suspensionis à diuinis, & interdicti ingressus ecclesiæ quoad Archiepiscopos, & Episcopos, quo verò ad alios inferiores, etiam sub excommunicationis, & alijs arbitrij nostri, & quoad omnes sub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum mensibus pro tempore vacantia, pœnis districtè præcipimus, & inhibemus, ne beneficia dispositioni apostolicæ reseruata, seù affecta prædicta quouis prætextu, causa, aut quæsito colore, cuiquam conferre, seù de illis prouidere quoquomodo audeãt, vel præsumant; sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque quauis authoritate fungentes iudices commissarios, & personas, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus; ac mandantes eidem Paulo Nuncio, & Collectori, vt nostro, & dictæ Cameræ nomine fructus, redditus, prouentus, iura, obuentione, & emolumenta huiusmodi exigat, percipiat, & leuet sibique consignari, & tradi ab omnibus, ad quorum manus peruenerit, pro rata prædicta per censuras, & pœnas ecclesiasticas, & alia oportuna iuris, & facti remedia quacunque appellatione postposita faciat, & curet; inuocato, etiam si opus fuerit auxilio brachij secularis; super quibus omnibus, & singulis plenam, & liberam illi per præsentes concedimus facultatem, & potestatem; non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, apostolicis, ac monasteriorum, et illorum, ordinum, ac beneficiorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus priuilegijs quoq; indultis, et litteris apostolicis illis et quibusuis alijs personis sub quibuscunque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacibus, efficacissimis, et insolitis clausulis irritantibusque, et alijs decretis, etiam motu, et scientia similibus concessis, confirmatis, et innouatis; quibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seù quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro sufficienter expressis, et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, et expressè derogamus, illaque aduersus præmissa nullatenus suffragari posse, sine debere decernimus cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod præsentium manu notarij publici subscriptis transumptis, et sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, seù curiæ ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, et extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die septima Decembris M.D.LX. Pontificatus nostri Anno Primo.

Breue Deputationis Reueren. Patris domini Hieronimi Fuscari Episcopi Torcellan. Cameræ Apostolicæ Thesaurarij generalis in collectorem generalem Spoliorum ad dictam Cameram pertinentium in tota Italia.

PAVLVS PAPA IIII.

VEnerabilis frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum (sicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prælatorum, & aliarum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiam decesserunt remanentia, relicta quæ tanquam spolia alias fe. re. Paulus Papa III. prædecessor noster

ad Cameram apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & spoliis huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant, in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non modicum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, volentes temerarios talium personarum ausus comprimere, & ne in futurum spolia prædicta dissipentur opportune prouidere. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & quoscunq. dictorum spoliorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos, etiam si S. R. E. Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus, & ante omnia reuocantes, omnemq. illis desuper attributam authoritatem, & potestatem abdicantes. Te de cuius fide, probitate, diligentia plurimum in domino confidimus, nostrum, & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium huiusmodi, Collectorem generalē authoritate Apostolica tenore præsentium ad beneplacitum nostrum constituimus, & deputamus: dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, & authoritatem omnia, & singula, res, bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia sed administrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia, simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco viginti testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiā pontificali dignitate fulgentiū in vniuersa Italia, extra tamen hanc almā Vrbē, pro tempore decedentiū remanētia, & relicta cuiuscunque qualitatis, generis, & speciei fuerint. etiā gemmas, & pretiosa, ac pecuniarū summas, nostro, & prædictę Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, & recuperandi, & tam super illis, quā alijs, quibuscūque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similiū personarum obitum remanserūt, & indebite vsurpantur omnibus vijs, & modis inuestigandi, & inquirendi, ac pro faciliori inquisitione huiusmodi, quascunque personas, cuiuscūque dignitatis, status, gradus, ordinis, & pręeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, et Subcollectores ac alias personas ad coram te comparēdum, necnō de administratis, & acceptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum huiusmodi occupatores, & detentores ad ipsa spolia relaxandum, & tibi consignandum, & soluendo sub censuris, & pænis ecclesiasticis fulminandis, ac etiam pecuniarijs arbitrio tuo moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, contradictoresque, & retinentes censuras, & pænas prædictas incurrisse declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque ecclesiasticū inuiolabiliter obseruandum apponendi, & auxilium brachij secularis ad hoc, si opus fuerit inuocandi, & super eisdem spolijs, pro dicta Camera componendi, & concordandi, necnon soluentes, de per eos solutis, & receptis quietandi, & absoluendi, & ad cor reuersos, si id à te humiliter petierint à censuris, & pęnis quas incurrerint satisfactis, absoluendi, & liberandi cæteraque omnia, & singula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in pręmissis, & circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet opportuna Non obstantibus præmissis. ac constitutionibus, & ordinationibus apostolicis statutis quoque, & consuetudinibus, etiam iuramento roboratis ceterisque cōtrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die 8. M. D. LVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

PAVLVS PAPA IIII.

AD futuram rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tam status Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec ministrorum multitudine confundatur; Motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes, & singulas lites, causas, & controuersias quæ cotam quocunque iudice ordinario, vel delegato, præterquam Dilecto filio Christophoro Cincio Thesaurario nostro generali, & eorumdem spoliorum in tota Italia Collectore generali per nos deputato, & illius ministris, ac substitutis super quibusuis ipsorum spoliorum negocijs, in Italia huiusmodi indecisæ pendent, earum status, & merita, ac nomina, & cognomina iudicium, & colligitantium, præsentibus pro expressis habeotes, ad nos

ad nos harum serie aduocamus, illasque, ac ipsa negocia in statu, ac terminis, in quibus reperiuntur, eidem Christophoro Cincio per se, vel eius ministros, iuxta tenores suarum facultatum cognoscendas, & fine debito terminandas, apostolica authoritate, tenore præsentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus; & quod de cætero lites, & causæ huiusmodi, á nullo alio, quam eodem Christophoro; seù ab eo super dictis spolijs pro tempore deputatis collectoribus, cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per eiusdem Christophori Cincij literas committi, vel delegari possint, & citato dilecto filio Sigismundo Martignone nostro, & Cameræ Apostolicæ Commissario generali; quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter, quam ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, eodemque commissario citato, vel literis eiusdem Christophori emanauerint, quoad earum causarum introductionem, & litis pendentiam seù iurisdictionis, ac processuum prædicti Christophori, & eius ministrorum impedimentum, vel retardationem, nullius sint roboris, vel momenti; dicta authoritate per easdem præsentes statuimus, & ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter à quoquam cuiussuis authoritatis & praeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alia dignitate, ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die 21. Octobris. M.D.LVII. Pont. nostri anno tertio.

Io. Barengius.

Die 12 Nouembris 1557. admiss. ex decreto Cameræ, & registrat. libro signaturarum Sanctiss. D.N. Papæ apud me notarium folio 163. Hie. de Tarano.

Bulla Confirmationis, & Innouationis Priuilegiorum Incolarum, & Curialium Vrbis super libera facultate disponendi de bonis suis, Necnon declarationis literarum super bonis ex illicita negociatione acquisitis editarum.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex ex sua circunspecta prouidentia attendens suam Almam Vrbem Apostolorum Petri, & Pauli glorioso Martyrij cruore Domino nostro Iesu Christo consecratam, Caput Orbis existere, & altissimum in ea sacerdotij principatum, Christianæque Religionis caput instituisse, & ad illam tanquam cōmunem omnium Christi fidelium patriā, de vniuersis mundi partibus Christi fideles ipsos in copioso numero confluere: Vt illa eo amplioribus prærogatiuis decoretur, quo est omnium aliarum mater, cunctorumque ad eam vndequaque accedentium benigna receptrix, & alumna, ac illius Incolæ & habitatores, ac Roman. Curiam sequentes, eo quietius & tranquillius in ea degant, quo se amplioribus fauoribus & gratijs nouerint communitos. Nonnunquam à suis prædecessoribus in illorum fauorem concessa, pro illorum subsistentia firmiori, non solum approbat, sed etiam innouat, & quæ postmodum ab eo emanarunt litteræ Apostolicæ, ne defectu incertitudinis aliquid, quòd à mente sua alienum sit, oriri contingat, illas ita suæ declarationis adminiculo dilucidat, vt nulli hæsitationis & dubitationis scrupulus relinquatur, & alias desuper disponit, prout rerum & temporum qualitate pensata, conspicit in domino salubriter expedire. Nuper siquidem postquam fe. recor. Iulius Papa III. prædecessor noster, cupiens Vrbis decori, & Curiæ prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & Curiam huiusmodi insequentium indemnitati consulere. Motu suo proprio quod perpetuis futuris temporibus

omnes,& singuli Vrbis Incolæ, seu Curiam huiusmodi sequentes, cuiuscunque dignitatis status gradus ordinis præeminentiæ,vel conditionis existerent, etiam si Cardinalatus,aut patriarchali,archiepiscopali,Abbatiali,vel quauis alia ecclesiastica dignitate præfulgerent, si eos in dicta Curia,seu eius districtu decedere cõtingeret, de omnibus & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis,pecunijs,iocalibus,iuribus actionibus,& rebus alijs in dicta Vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus & per eos etiam ex fructibus redditibus & prouentibus Ecclesiarum,monasteriorum,& beneficiorum ecclesiasticorum cũ cura,& sine,secularium,& quorumuis ordinum Regularium,& quomodocunque, & qualitercũque qualificatorum,per eos etiam ex quibusuis concessionibus,& dispensationibus apostolicis in titulum vel commendam,aut administrationem, seu alias quomodolibet obtentorum,aut alias licite tamen acquisitis cuiuscunque dignitatis quantitatis qualitatis, summæ valoris, & pretij seu conditionis existerent, etiam si talia essent,quæ sub generali bonorum expressione non comprehenderentur,sed speciali nota digna essent, tam donatione inter viuos, & causa mortis, quam testamento codicillis fideicommissis legatis,& quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum,ac quorumuis aliarum personarum,etiam penitus extranearum, ac de iure incapacium seu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentum, ac nothorum suorum, illegitimorum, seu spuriorum, ac Collegiorum, & vniuersitatum Ecclesiarum, & piorum, & non piorum locorum disponere, ac in eis cõsanguineos affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon Collegia, vniuersitates, ecclesias, & loca, hæredes, particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere, libere, & licite valerent, Quodque Vrbis Incolæ, & curiam huiusmodi sequentes, si ab intestato decederent, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura, actiones, & res huiusmodi non ad pro tempore existentem Rom. Pont. aut Cameram apostolicam, sed ad ipsorum decedentium proximiores agnatos, & alios, qui eis nisi beneficiati fuissent, de iure succedere deberent, alias iuxta iuris communis dispositionem libere deuoluerentur, nec per Cameram præfatam, aut pro ea agentes, etiã prætextu quo hęredes præiati in curia tunc non existerent, aut quod aliquid eisdem defunctis sanguine coniuncti,in eadem Vrbe non reperirentur, vel alias temeræ dilapidationis bonorum, pecuniarum iocalium, & rerum huiusmodi occupari,aut inuentariari possent,seu si hæredes præfati in Curia non forent,aut aliqui eisdem pro tempore defunctis sãguine coniuncti in Vrbe nõ reperirẽtur,tunc & eo casu pecuniæ, & alia bona huiusmodi, per ad id pro tẽpore deputatos singularũ nationũ, quarũ ipsi defuncti essent,apprehenderentur, & iuxta iuris formã inuentariarentur,& sub fideli custodia pro eisdẽ hæredibus con seruarẽtur,per quasdam suas statuerat & ordinauerat, districtius inhibendo pro tempore existentibus S.R.E.Camerario, ac eiusdem Cameræ præsidentibus & clericis,necnon alijs Vrbis,& Curiæ prædictarum officialibus,ac ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis,capitulis,Conuentibus,Rectoribus, & illa pro tempore obtinentibus quocunque nomine nuncuparentur, ne de bonis pecunijs iocalibus iuribus actionibus & rebus per prælatos & alios supradictos pro tempore decedentes in dicta Vrbe, & infra eius districtum, vt præfertur relictis,se intromittere, aut illa petere seu vendicare,vel hæredes, & successores decedentium personarum huiusmodi, illorum occasione impedire, seu alias quomodolibet molestare præsumerent. Nos ex certis tunc expressis causis Motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, per alias nostras litteras Sub dat. videlicet non. Nouem. Pont. nostri anno primo,decreuimus, & declarauimus, omnia & singula, res, & bona cuiuscunque qualitatis,& quantitatis existentia,ac in quibusuis rebus, ac regnis & dominijs, tam vltra,quam citra montes, & maria consistentia per quosuis clericos tam seculares, quam regulares etiam si Episcopali Archiepiscopali,vel alia maiori dignitate præfulgerent,ex negociatione illicita,aut alias contra sacros canones, quomodolibet acquisita,quæ pro tempore post obitum eorum,qui etiam ex facultate quam habuerant testandi condito testamento vbuis locorum decederent, aut quibus illos etiam viuentes priuari, & eis destitui contingeret eatenus remanserant, & imposterum remanerent ad eandem Cameram,& non alios spectasse & spectare,

ac

ac sub nomine spoliorum venire illaque, tanquam spolia ad eandem Cameram pertinentia perpetuo colligi, & recuperari potuisse, ac posse & debere. prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem sicut nobis innotuit à nonnullis hæsitetur, ne ex his litteris nostris statuto & ordinatione Iulij prædecessoris huiusmodi, præiudicium aliquod generatum sit, aut dici seu censeri possit. Nos qui vrbis decorem, & venustatem, ac illius Incolarum prædictorum prosperum, & felicem successum sinceris exoptamus affectibus, quique illam non minoribus, fauoribus quam dicti prædecessorea prosequti sunt prosequi intendimus, ne propter nostræ declarationis defectum & veritatis suppressione, contra mentem, & voluntatem nostras, cuiquam præiudicium generetur, quantum in nobis est prouidere volentes, ac dictarum nostrarum litterarum veriorem tenorem præsentibus pro sufficienter expresso habentes, necnon Motu, & scientia similibus, litteras nostras prædictas ad S.R.E. Cardinales, etiam vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas, necnon prælatos, Officiales, ac alios seculares, & cuiusuis ordinis regulares Clericos, cæterosque tam in Vrbe, & Curia præfatis pro tempore existentes, & in ea seu eius districtu decedentes, quam alias alibi vbicis locorum, etiam vltra montes, & maria existentes, testandi tamen, codicillandi, & alias de bonis suis quibuscunque quomodolibet disponendi facultatē, seu etiam, quod eis ab intestato decedentibus, eorum bona ad ipsorum proximiores, & qui nisi beneficiati essent succedere deberent, deuoluantur & debeant specialem ab Apostolica sede, vel officiorum suorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ personas minime se extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere: sed ab eis penitus exceptos fuisse fore, & esse, ac dici, & censeri, & alias easdem nostras literas, etiam absq. verbis, aut alias contra sacros canones in illis appositis, in omnibus, & per omnia, ac si illa in eis apposita non fuissent, seu illæ sine eis emanassent stare, & in suis robore, & efficacia permansisse & permanere debuisse, & debere.

Declarantes eisdem motu, & scientia tam Iulij statutum, & ordinationem huiusmodi, quam per Sixtum 4. & Alexandrum 6. Leonem 10. & alios Rom. Pont. etiam prædecessores nostros, ac etiam nos, etiā in Conclaui in quo diuina disponente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti fuimus, etiam in ipsius Vrbis, & eius ædificiorum Romanæque Curiæ, & eius officialium, ac aliarum personarum prædictarum, etiam extra Vrbem, & in quibusuis prouincijs, etiam vltra montes & maria vt præfertur in genere, vel in specie, circa testandi, & succedendi huiusmodi facultatem, quomodolibet concessa priuilegia, & indulta, ac cum inhibitionū decretorum, & in eis contentis clausulis Iulij prædictas, ac aliorum prædecessorū prædictorum, singulas desuper confectas litteras, & inde sequuta quæcunq; quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, etiam ad hoc vt omnes, & singuli supradicti, de omnibus, & singulis eorum rebus, & bonis, etiam nulla quantitatis, & acquisitionis ipsorum bonorum distinctione habita, libere disponere valeant, ac si dictę nostrę litteræ non emanassent, aut aliæ impostenum emanarēt, dicta authoritate apostolica, tenore præsentium approbamus confirmamus, & innouamus, necnon illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia, & singula eisdem modis, & formis quibus per dictos prędecessores concessa fuerunt, de nouo eisdem authoritate, & tenore, ac Motu & scientia statuimus, ordinamus, & cōcedimus, necnon illa valida, & efficacia existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & inuiolabiliter obseruari, ac singulis supradictis suffragari, sicque in præmissis omnibus, & singulis per Camerarium, præsidentes, & clericos præfatos, ac quoscunque alios Iudices, & Commissarios, quauis authoritate fulgentes, etiam causarum Palatij apostolici auditores, & ipsius Eccl. Rom. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit irritum, & inane decernimus: non obstantibus præmissis, ac quibusuis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis necnon Cameræ, & ecclesiarum, ac monasteriorum, & ordinum prędictorum, & qui

& quibusuis aliis etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon priuilegiis, indultis, & litteris apostolicis, illis sub quibuscũque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, etiam Motu, et scientia similibus concessis, et approbatis, ac innouatis; quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ac omnibus illis quæ Iulius, & alij prędecessores præfati, in dictis suis litteris voluerunt non obstare, cæterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, volumus, & etiã declaramus, quod earum transumptis, seu copijs, etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & alicuius Prelati sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrarum declarationum, decretorum, approbationis, confirmationis, innouationis adiectionis, statuti, ordinationis, cõcessionis, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romę apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quinquasimo Sexagesimo. Nonis Februarij, Pont. nostri Anno Secundo.

FED. CARD. CAESIVS.

Cæ. Glorierius.
Barenus.

Anno natiuitate Domini Quinquagesimo Sexagesimo primo, indictione quarta, die verò decimaquinta Mensis Februarij, Pontificatus Sanctiss. in Christo patris, & Domini nostri Domini Pij diuina prouidentia Papæ Quarti, Anno Secundo, Retroscriptæ litteræ affixę, & publicatę fuerunt in Acie campi Florę, & Valuis Cancellariæ Apostolicę per nos Iacobũ Carra, & Antonium Clerici Cursores.

Franciscus Rogerius Magister Cursorum.

BVLLA GRATIOSA S. D. N. IVLII III. PONT. MAX.

Reuocationis, & cassationis Gabellarum Farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum solutione, necnon amplissimi priuilegij Incolarũ, & Curialium Vrbis super libere disponẽdi de rebus suis, facultate, cum decreto quod Fiscus, & Camera Apostolica super eorum bonis, etiã ab intestato decedẽtium se non intromittant, sed illa reseruẽtur ipsorum hæredibus.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.

Ad perpetuam Rei memoriam.

CVpientes, vt alma Vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorũ princeps sibi, & suis in Christi Vicariatu successoribus sedem constituit, & ad quã veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prerogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Ro. Curiam sequuntur, tam in his, quę ad victum hominis pertinent, quam in suorum dispositione bonorum, et post eorum obitum hęredes sui in eorumdem bonorum assecutione, plena libertate fruantur, et Vrbis decori, ac Curię prædictarum frequentię, necnon Vrbem incolentium, et curiam huiusmodi insequentium indemnitati cõsulatur. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de mera liberalitate, et certa scientia nostris plurium Ro. Pontificum prędecessorum nostrorum, qui eandem Vrbem diuersis gratijs, et priuilegijs decorarunt vestigijs inhęrendo, Gabellarum Farinę, quæ dudum per fe. re. Clementem 7. imposita, et per Paulum tertium Ro. Pontifices, etiam prędecessores nostros, aucta fuit, ac innouationem, seu nouam impositionem Gabellę contractuum, per eundem Paulum prędecessorem, cum adiectione certarum pęnarum in illam soluere differentes, et mandato, vt ab omnibus rigorosissime exponentur factam, et quascun-

que

quę super illis ab eisdem Clemente, et prędecessoribus emanatas litteras apostolicas, aut alias desuper cōfectas scripturas, authoritate apostolica tenore præsentium, ex certa scientia reuocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, cassis, irritis, & nullis haberi volumus, ac de cętero Farinę nullatenus, contractuum verò Gabellas, huiusmodi solum his modo, & forma, quibus ante dictum Paulum prędecessorem exigi solebat, exigi posse volumus, ipsasque Gabellas imposterum per nos, aut successores nostros Ro. Pontifices pro tempore existentes innouari, vel de nouo imponi, seu ampliari non posse, & si innouentur, vel de nouo imponantur, aut amplientur, earum innouationes vel de nouo impositiones, aut ampliationes nullas irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fore, & illis non obstan. Gabellas prædictas nullatenus, vltra quam, vt præfertur exigi posse decernimus. Et insuper authoritate, & tenore præ dictis statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes, & singuli Vrbis incolę, seu curiam huiusmodi sequentes, cuiuscūque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existant, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, si eos in dicta curia, seu eius districtu decedere contingerit, de omnibus, & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiarum monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam quibusuis concessionibus, & dispensationibus apostolicis in titulum, vel commendam, aut administrationem, seu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquisitis, cuiuscunque quantitatis, qualitatis, summe, valoris & pręcij, seu conditionis existant, etiam si talia sint, quæ sub generali verborum expressione non comprehendantur, sed speciali nota digna sint, tam donatione inter viuos, & causa mortis, quam testamento, codicillis, fideicommissis, Legatis, quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum & affinium suorum ac quarumuis aliarum personarum etiam pænitus extranearum, ac de iure incapacium, seu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentium, ac natorum suorum illegitimorum, seu spuriorum, ac collegiorum, vniuersitatum, ecclesiarum, & locorum piorum, & non piorum disponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis consanguineos, affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon collegia, vniuersitates ecclesias, & loca, hæredes particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere libere, & licite valeant. Quodque si vrbis incolę, aut curiam huiusmodi sequentes, ab intestato decesserint, eorum bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, & res huiusmodi, non ad nos, & pro tempore existentem Rom. Pontificem, aut Cameram Apostolicam, sed ad ipsorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis nisi beneficiati essent, de iure succedere deberent, alias iuxta iuris communis dispositionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prędictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia non existant, aut quod aliqui eisdem defunctis sanguine coniuncti in eadem vrbe, non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiusmodi occupari, aut inuentari possint, sed si hæredes præfati in curia, non fuerint, aut aliqui eisdem pro defunctis sanguine coniuncti in Vrbe non reperiantur, tunc & eo casu bona, & pecunia, ac alia huiusmodi, per ad id pro tempore deputatos singularum nationum, quarum ipsi defuncti fuerint apprehendātur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & sub fideli custodia, & eisdem hæredibus conseruentur: districtius inhibentes dilectis filijs moderno, & pro tempore existenti Camerario nostro, & clericis eiusdem Cameræ præsidentibus, ac alijs nostris; & vrbis, ac curiæ prædictorum officialibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis, Capitulis, conuentibus, & Rectoribus, ac illa pro tempore obtinentibus, quocunque nomine nuncupentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuris, actionibus, & rebus per ipsos pro tempore decedentes in dicta vrbe, vel infra eius districtum, vt præfertur, pro tempore relictis

litis se intromittere, aut illa petere, seu vendicare, vel hæredes, & successores decedentiū personarum huiusmodi illorum occasione impetere, seu alias quomodolibet molestare præsumant. Ac decernentes ex nūc irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac Cameræ, necnon ecclesiarum, & monasteriorum prædictorum, etiam in quibus beneficia huiusmodi fuerint, etiam iuramēto confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus priuilegijs quoque indultis, & litteris apostolicis eisdem Cameræ ecclesijs, monasterijs, & beneficijs, ac quibusuis alijs, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum de rogatorijs aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, i rritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie quomodolibet, etiam Motu proprio, concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis quibus omnibus etiam, si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo, ad verbum nihil pænitus omisso, & formam in illis tradita, obseruata inserti forent præsentibus pro expressis habētes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, sufficienter derogatum esse decernimus, cæterisque cōtrariis quibuscunque, Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, cassationis, annullationis, voluntatis, decreti, statuti, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apostolo um eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Nono, Sexto Idus Martii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Aduocatio Causarum Spoliorum pendentium coram alijs, quam Thesaurario Sanctitatis suæ, & illius ministris & substitutis, & illarum commissio, eidem Thesaurario cum statuto, quod de cætero alteri committi non possint nisi propria manu eiusdem Sanctitatis suæ.

IVLIVS PAPA III.

AD Futuram rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tam status Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec ministrorum multitudine confundatur, Motu proprio, & ex certa nostra sciētia omnes, & singulas lites causas, & cōtrouersias, quæ coram quocunque Iudice ordinario, vel delegato, præterquam dilecto filio Magistro Francisco de Aspra Thesaurario nostro Generali, eorundem spoliorum in tota Italia Collectore Generali per nos deputato, & & illius ministris, ac substitutis super quibusuis ipsorum spoliorum negocijs indecisæ pendent, earum status, & merita, ac nomina, & cognomina Iudicium, collitigantium præsentibus pro expressis habentes, quatenus instructæ non sint, ad nos harum serie aduocamus, illasque, ac ipsa negocia in statu, & terminis in quibus reperiuntur, eidem Francisco Thesaurario, per se, vel eius ministros, iuxta tenorem suarum facultatum cognoscendas, & fine debito terminandas Apostolica authoritate tenore præsentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod decreto lites, & causæ huiusmodi, à nullo alio, quam ab eodem Francisco Thesaurario, seu ab eo super dictis spolijs pro tempore deputatis collectoribus cognosci, nec alteri nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per dicti Francisci Thesaurarij litteras committi, vel delegari possint; quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter quam ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, vel litteris præfati Francisci Thesaurarij emanauerint, quoad earum causarum introductionem, & litis pendentiam, seu iurisdictionis, ac processuum prædicti Francisci Thesaurarij, et eius ministrorum impedimentum, vel retardationem, nullius

nullius sint roboris, vel momenti dicta au thoritate per easdem praesentes statuimus, & ordinamus, decernentes ex nunc irritũ, & inane quicquid aliter à quoquam cuius uis authoritatis, et praeminentia, et quacunque etiam Legationis de latere vel alia dignitate ac potestate fungente quomodo libet contigerit attentari, Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis caeterisque contrariis quibuscunque. Datum Romae Apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die 10. Ianuarij M.D.LIII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Breue Deputationis Reuerendi D. Francisci Odescalchi in Collectorem generalem spoliorum ad Cameram Apostolicam pertinentium in tota Italia.

Dilecto Filio Francisco Odescalco Camerae nostrae Apostolicae Praesidenti.

PIVS PAPA IIII.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus, nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita per obitum Prelatorum, & aliorum quarumcumque personarum, Ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regulariũ quę extra hanc almam Vrbem decesserunt remanentia. & relicta quę tanquam spolia alias fe. re. Paulus Papa Tertius predecessor noster ad Cameram apostolicam spectare, & pertinere decreuit ac declarauit; necnon fructus redditus, & prouentus mensarum Patriarchaliũ Metropolitanarum ac aliarũ Cathedralium ecclesiarum, & Monasteriorum in tota Italia consistentium per obitum illorum Prelatorum vacantium indebite occupare, & spoliis ac fructibus redditibus, & prouentibus huiusmodi dictam Camerã defraudare presumpserint, & praesumant in animarum suarum periculum ipsiusque Camerae praeiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officii debito taliũ personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia ac de Apostolicę potestatis plenitudine omnes, & quoscunque dictorum spoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet etiam per nos seu de mandato nostro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam si Sanctae Romanę Ecclesię Cardinales aut Camerarius fuerint primum, & ante omnia reuocantes omnemque illis desuper tributam authoritatem, & potestatem adimentes. te de cuius fide integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus nostrum, & dictę Camerę in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, necnon fructuũ, redditum, & prouentuum mensarum huiusmodi Collectorem generalem authoritate apostolica tenore pręsentium ad nostrum, & Sedis Apostolicę beneplacitum constituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, ac authoritatem omnes, & singulas res, & bona quęcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, & etiam illa quę ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis empta edificata refecta, & restaurata fuerint seu alias ex eisdem fructibus redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium beneficia etiam simplicia sed administrationem habentia obtinentium & quoad beneficia simplicia nisi ex priuilegio Apostolico seu ex consuetudine legitime praescripta in loco vigente testari valentium ac quorumuis ordinum regularium quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium remansura, & relicta cuiuscunque qualitatis generis, & speciei fuerint etiam gemmas, & pretiosa, ac pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus mensarum huiusmodi à die ecclesiarum, & monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem praefectionis, & prouisionis, seu commendae de illis faciendis, quos omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, ad nos, & dictam Cameram spectare, & pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Camerae applicamus, & appropriamus, nostro, & praefatae Camerae apostolicae nomine colligendi percipiendi exigendi, & recu-

KK perandi

perandi, ac tam super illis, quàm alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, & indebite vsurpãtur, omnibus modis, & vijs inquirendi, & inuestigandi, & pro faciliori inquisitione, quascunque personas cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & præeminẽtiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores ad coram te comparendum, necnon de administratis, exactis, & receptis per eos computum & rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum necnon fructuum, reddituum, & prouentuum huiusmodi occupatores, & detentores ad spolia, fructus, redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi consignandum, & soluendum sub censuris, & pœnis ecclesiasticis, ac etiam pecuniarijs, tuo arbitrio moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, ac contradictores quoslibet, & rebelles, ac renitentes, censuras, & pœnas prætatis incurrisse declarandi, ac illas aggrauandi, & reaggrauandi, interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum, apponendi, auxiliumque brachij secularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & super ijsdem spolijs, ac fructibus, & prouentibus prædicta Cameræ, prout tibi videbitur, componendi, & concordandi, soluentesque de solutis per eos, & receptis absoluendi, & liberandi, necnõ ad cor reuersos si id humiliter à te petierint à censuris, & pœnis, si quas inciderint per te, seu aliam personam ecclesiasticam præuia satisfactione absoluendi, & liberandi; ac in præmissis omnibus, & singulis summariæ simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta procedendi. Vnumquoque, vel plures loco tui Subcollectores cum simili aut limitata potestate substituendi, & subdelegandi, illosque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia, & singula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna. Et insuper vt exactio spoliorum, ac fructuum, redditũ, & prouentuum, huiusmodi celerius, & facilius fiat, quod de cætero omnes, & singulæ lites, causæ & controuersiæ super quibusuis ipsorum spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum, negocijs, nunc & pro tempore pendentes, à nullo alio, quàm te, seu abs te super dictis spolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus, pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam vel per tuas literas committi, aut delegari possint, & citato moderno, ac pro tempore existente dictæ Cameræ Apostolicæ Commissario generali, quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ alias, quàm ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, eodemque Commissario citato, vel litteris tuis emanauerint, quoad earundem causarum introductionem, & litis pendentiam, seu tuorum ministrorum per te ad id deputandorum iurisdictionis, & processuum impedimentum vel retardationem nullius sint roboris vel momenti.

Quodque à sententijs per te, seu tuos ministros præfatos, super præmissis pro tempore latis, nullatenus appellari, seu earum executio differri, aut suspendi nullatenus possit aut debeat, nisi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in tuis seu ministrorum prædictorum manibus, actuali deposito, dicta authoritate, per easdem præsentes statuimus, & ordinamus, ac quicquid secus super ijs à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis; necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis, ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus prædictis, eorumque superioribus, Prælatis, ac quibusuis alijs sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica, indiuidua, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenorea huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentiũ specialiter

cialiter,& expresse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter,vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum,quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam,ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem quod earundem præsentium transumptis manu Notarij publici subscriptis,& sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu curiæ Ecclesiasticæ munitis; eadem prorsus fides in iudicio,& extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ,vel ostensæ. Datum Romæ apud SanctumPetrum sub annulo Piscatoris.die 6. Martij 1560. Pontificatus nostri anno primo.

Franciscus Aragonius.

Bulla S.D N. Pij Papæ iiij. Super Reductione facultatis testandi vsque ad quamcunque summam, alias Episcopis,Archiepiscopis, & Patriarchis vigore scriptorię Apostolicæ per Iulium Papa iij.concessæ, iuxta tenorem litterarum Pauli Papæ iij.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam Rei memoriam.

DEcet Roman.Pont. in supremo Iustitiæ solio constitutum, in his per quæ tus suum vnicuique conseruetur:ac quorumlibet præsertim Cameræ Apostolicæ indemnitati consulatur, ministerij sui partes,fauorabiliter:interponere;ac aliquando gesta per eius prædecessores,ex rationabilibus causis moderarī, ac alias desuper disponere,prout rerum, & temporū qualitate pensata conspicit in Domino salubriter expedire.Dudum siquidem fæ. re. Paulus Papa III. prædecessor noster, ex certis tuuc expressis causis, tunc & pro tempore existentibus litterarum Apost. Scriptorib.inter alia, vt vltra patrimonia,& alia bona de quibus deiure cōmuni,ac iuxta priuilegia,& indulta,Dilectis filijs Populo Rom.& Curialibus cōcessa testari,codicillari,erogare,& disponere poterant,de alijs quibuscunq.bonis mobilibus,& immobilibus,necnon fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumētis Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Patriarchalium, & Monasteriorum, ac aliorum beneficiorū ecclesiasticorum per eos pro tempore obtentorum,ac alias per eos quomodolibet acquisitis, ac pensionibus annuis sibi super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis Apost. authoritate pro tempore reseruatis, vsque ad summam sex millium duc auri de Camera duntaxat,libere testari, & alias disponere valerent dicta authoritate facultatem concessit. Et deinde piæ memoriæ Iulius Papa etiam III. etiam prædecessor noster,ex similibus causis facultatem huiusmodi, vsque ad quamcūque summam dicta authoritate extendit, & ampliauit prout in eorum litteris desuper confectis quarum veriores tenores ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur.Cum autem sicut nobis innotuit, quam plures prælati ecclesias etiam pingues,& magni redditus obtinentibus, ex præfati Iulij prædecessoris extensione, occasionem Camera, Apost. de eorum spolijs,alias ad eam deuoluendis,fraudādi arripientes, Officia Scriptoriæ huiusmodi pro modico eorum prætio,de facili quotidie acquirere studeant,ita quod prę ter ipsius Iulij prædecessoris intentionē, ex extensione, & ampliatione huiusmodi quod Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas Officia Scriptoriæ litterarū earundem pro tempore obtinentes, qui etiam inter alia de fructibus, redditibus, & prouētibus Ecclesiarū, quibus pręsūt rā iuxta priorē facultatē, quā illius extēsionē, & ampliationē, vsque ad quamcūque etiā notabilē summā disponere possunt, & disponunt, graue, & intollerabile præiudicium dictę Cameræ inferatur. Nos attendentes Cameram ipsam propter grauia onera, quæ continuo supportarehabet,in magnis dispendijs versari,ac ad illa perferenda eius facultates nullatenus suppetere, ac pro huiusmodi onerum faciliori supportatione Spolia personarum ecclesiasticarum, ad id dudum per prędecessores nostros reseruata, & destinata fuisse, necnon extensionem, & ampliationem huiusmodi quoad ipsos Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas excessiuas esse, ac Cameram Apost. nimium fraudandi apertissimam occasionē, vt pręfertur prębere. Idcirco Motu

proprio non ad alienius nobis super hoc blatæ petitionis instantiam, sed de no stra mera deliberatione, & certa scientia extensionem, ac desuper confectas litteras, quoad eosdem Episcopos. Archiepiscopos,&Patriarchas duntaxat,illis alias in suo robore permansuris, authoritate Apostolicà, tenore præsentium reuocamus,cassamus, & annullamus, ac pro reuocatis, cassis & annullatis haberi volumus,illasq;ad priorem facultatem testandi pro summa sex millium ducatorum limitata huiusmodi in omnibus & per omnia, ac si ille non emanassent reducimus & reductas esse,dictosque Episcopos, Archiepiscopos & Patriarchas, iuxta prioris facultatis,ac secundum illam illiusque tenorem tantum, de eorum bonis disponere posse,& ita per quoscunque Iudices in quauis causa,& instantia sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate, & authoritate iudicari & diffiniri debere, necnon si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attemptari irritum & inane decernimus. Non obstan.præmissis,ac quibusuis alijs constitutionibus,& ordinationibus apost. ac omnibus illis, quæ dicti prædecessores in suis literis voluerunt non obstare cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, cassationis annullationis voluntatis, reductionis, & decreti infringere,vel ei ausu temerario cótraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorú eius se nouerit incursurum.

Dat.Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo sexagesimo Idus Martij.Pont. nostri anno secundo.

Fed. Card. Cæsius.

BVLLA S. D N. D PII. DIVINA PROVIDENTIA PAPA IIII. Contra quoscunque Ecclesias, & beneficia ecclesiastica quę cunque in confidentiam retinentes, seù recipientes.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Romanorum Pontificem in excelsa militantis Ecclesiæ specula constitutum vigiles mentis oculos,non solum in absétium extendere, sed potissimum in præsentium domesticorumque fratrum,& filiorum suorum mores diligenter perscrutandos.aliquando reflectere,ac eos,præsertim quos in apostolicæ solicitudinis partem euocauit altissimus, ne dum ab omni a pactionis illicite contagione,verum etiam ab eius omnimoda suspitione, vacuos & immunes conseruare decet, Vt qui cæteros illustris officijs sublimitate antecellunt,eosdem prisca etiam illa morum integritate, præstare dignoscantur. Sane licet dudum, cum certá symoniacæ prauitatis speciem, quam beneficiorum confidentiam vocant,etiam Ro. Cur. atque adeo in sacrum ven.fratrum nostrorum S.R.E.Cardinalium collegium quasi per cuniculos irrepsisse, ac nonnullos ex ipsis fratribus,nimia quadam facilitate, seù potius importunis amicorum familiarumque precibus adductos, beneficia Ecclesiastica in confidentiam huiusmodi recepisse,& frequenter recipere,intelleximus, hanc illicitam beneficientiæ exercendæ,seù amicitiæ colendæ viam, à tāto saltem Collegio prorsus eliminare cupientes, eosdem fratres in Consistorio nostro secreto, non semel admonuerimus huic aliena beneficia custodiendi modo ne assuescerent ne ne illa hoc pacto reciperent,vtque sic recepta dimitterent.Nihilominus nuper ad aures nostras peruenit, eorum aliquos, monitionis nostræ, imo potius suimet oblitos,ea, quæ custodienda receperant,beneficia,nondum tamen dimisisse. Et insuper illos & nonnullos alios,etiam Patriarchas, Archiepiscopos,& alios Episcopos, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos,Ecclesias,Monasteria

steria, dignitates, & alia beneficia huiusmodi, in sui fauorem resignata, cessa, vel alias dimissa, acceptasse, aut de illis, per obitum, vel alias vacantibus, à nobis, & prædecessoribus nostris, seù etiam ab ordinarijs, & alijs inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præsentationem, ad alterius commodum, sibi prouideri obtinuisse, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, sibi in titulum, commendam, vel administrationem, aut alias dicta authoritate concessa, quandoq; in resignantiũ, vel cedentium, seù etiam aliorum fauorẽ cessisse, vel alias dimisisse, Ac sibi propterea pensiones, annuas, ac fructus, redditus, & prouentus Ecclesiarum, Monasteriorum, Dignitatum, & aliorum beneficiorum huiusmodi in toto, vel in parte, etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouisionem, & aliam dispositionem beneficiorum ecclesiasticorum ad eorundem ecclesiarum, monasteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore existẽtes, ac alios huiusmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, necnon regressus, siue accessus, & ingressus ad ecclesias, etiam Cathedrales, monasteria, ac alia diuersa beneficia ecclesiastica, sibi reseruari procurasse, & obtinuisse, ad hoc videlicet, vt confidentes sic decimarum apostolicarum vel communis dicti Collegij, & annatæ aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum solutionem eludant, integrisque beneficiorum, etiam in mensibus Apostolicis vacantium, aut alias dispositioni sedis Apostolicæ generaliter reseruatorum collationibus, ac interdum, vt beneficia ipsa tempore procedente in aliquorum, tunc forsan de iure inhabiliũ, & incapacium vel nondum adhuc natorum fauorem cedantur seù resignẽtur vel vt personæ inhabiles, & incapaces huiusmodi etiam laici pensionibus ac fructibus redditibus, & prouentibus ecclesiasticis fruantur, & gaudeant seù potius illis, & facultate transferendi prædicta abutantur in animarum suarum periculũ & perniciosum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem in monitionibus nostris parendo iniuriam, & tam illorum quam cęterorum Prælatorum etiã clericorum ac aliorum quorumcunque indignam fallaciam conniuentibus oculis diutius minime dissimulandam sed huic errori ne radices altius agat occurrendũ tandem esse censentes. Et quoniam hanc ipsorum qui monitioni nostræ non parẽtes beneficia huiusmodi in confidentiam vt præfertur retinuerunt, & fructus ex eis indebite vel percipiendo vel per alios nomine suo etiam per simulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias ac donationes, & remissiones percipi sinendo grauiter excesserunt Cardinalium metam potius ex immoderata erga suos indulgentia quam aliquo præceptorum nostrorum spretu, processisse facile reputamus; Idcirco omnes, & singulas Ecclesias etiam metropolitanas, & alias cathedrales ac monasteria etiam consistorialia, prioratus, præposituras, præpositatus, dignitates etiam maiores, & principales etiam conuentuales, personatus administrationes, & officia cæteraque beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura secularia & quorumuis ordinum regularia etiam de iure patronatus etiam laicorum etiam nobilium & illustrium etiam ex fundatione, & donatione existentia per eiusdem Ro. Ecclesiæ etiam Episcopos Cardinales & quoscunque alios etiam Patriarchas Archiepiscopos & alios Episcopos ac etiam eiusdem Cameræ Clericos in titulum commendam, vel administrationem aut alias in huiusmodi confidentiam iure prohibitam cuiusuis personæ vt præfertur contemplatione vel intuitu quouismodo recepta illorum liberam collationem & dispositionem nobis, & sedi Apostolicæ harum serie reseruantes ipso iure à die receptionis eorundem vacauisse & vacare. Ac fructuum, & pensionum reseruationes ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessiones eis vt præmittitur factas ac regressus & ingressus concessos huiusmodi cessasse & cessare ac extinctos esse; Et eosdem Cardinales, seù quosuis alios à prima die receptionis beneficiorum huiusmodi citra fructus redditus & prouentus eorundem ecclesiarum monasteriorũ dignitatem, & aliorum beneficiorum, ac pensiones prædictas indebite percipere, suosque facere non potuisse neque debuisse sed illos omnes, & singulos ad Cameram eandem deuolutos fuisse, & esse illiq; deberi ac ipsos Cardinales, & alios ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum heredes ad integram illorum restitutionem in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remediis cõpelli debere authoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus: & insuper vniuersis, & singulis, tam eiusdem Rom. ecclesię Cardinalibus etiã epis-

episcopis, quam Prælatis, & clericis, & aliis prædictis præsentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore aliquas ecclesias, monasteria dignitates, vel alia beneficia, etiam de dicto iure patronatus vti præfertur existentia, aut fructus, vel pensiones aut regressus accessus in confidentiam prædictam aut ad effectum reseruationum huiusmodi sibi postmodum cedentibus procurandarum recipere prçsumant, Cardinalibus videlicet, & aliis Prçlatis huiusmodi in virtute sanctę obedientiæ sub interdicti ingressus ecclesiæ reliquis verò sub maioris excommunicationis latæ sententiæ pœna, per contrafacientes eo ipso incurrenda à qua nisi à nobis aut Ro. Pontifice pro tempore existente prçterquam in mortis articulo cõstituti absolui nequeant districtius inhibemus. Ac quascunque collationes prouisiones præfectiones commendas, reseruationes facultates etiam transferendi, ac regrediendi siue accedendi, & ingrediendi ac alias dispositiones de ecclesiis monasteriis dignitatibus, & aliis beneficiis eorumque fructibus, & beneficiorũ collationibus per nos, & alios Rom. Pontifices successores nostros etiam motu proprio seu cõcistorialiter, aut etiam per ordinarios, & alios inferiores collatores etiam ad patronorum eorundem præsentationem, & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiusmodi expresse siue occulte; ac de iure præsumpta; & alias contra præmissa, pro tempore factas; nullas, & inualidas, nulliusque roboris; vel momenti fore; neque cuiquam suffragari; Sed ecclesias; monasteria; dignitates; ac alia beneficia huiusmodi; ipso iure vacare, ac nostræ & Sedis Apostolicæ dispositioni reseruata; fructusque & pensiones Camerę apostolicę applicatos vt præfertur esse & censeri. sicque in præmissis omnibus & singulis; per quoscunque Iudices, & Commissarios, etiam ipsius Ecclesiæ Roman. Cardinales; sublata eis quauis aliter interpretandi; & iudicandi facultate; etiam per præsumptiones, & coniecturas legitimas; & eorum arbitrio (cum alias confidentias huiusmodi; in lucem erui; & probari non posse constet) procedendo; iudicari; & diffiniri debere. ac quicquid secus super his à quoquã qua uis authoritate scienter, vel ignorãter attẽptari contigerit: irritum, & inane similiter decernimus. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ 8. prædecessoris nostri; de vna; & concilij generalis de duabus dietis. ac aliis constitutionibus Apostolicis; necnon collegij præfati, iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim, ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint; per literas apostolicas, non facientes plenam, & expressam; ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Et ne quisquã vllo vnquam tempore prçsentium ignorantiam prçtendere possit. Volumus, & eadem authoritate decernimus, quod ipsę prçsentes litterę ad Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, valuas per aliquam ex cursoribus nostris, illarum copia ibi affixa, & dimissa, & etiam in Cancellaria Apostolica, de more publicentur, ac in eiusdem Cancellariæ quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio producere volentium, commoditatem describantur. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reseruationis, declarationis, inhibitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo sexagesimo quarto, decimo septimo Kal. Nouemb. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Visa de Curia M. de Enciso.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

AM.

Ampliatio Facultatum Pro Donato Matthæo Minali Thesaurario, Et spoliorum ac iurium Cameræ Apostolicæ in tota Italia Collectore apostolico generali.

PIVS PAPA IV.

Dilecto filio Donato Matthæo Minali Thesaurario, ac spoliorum, & Iurium Cameræ Apostolicæ in tota Italia Collectori generali nostro.

Dilecte fili salutem & apostolicam benedictionem. Cupientes res, & negocia Cameræ nostræ apostolicæ, prout nostro incumbit officio, recte tractari, & celeriter perfici, necnon spolia quæcunque ad eandem Cameram spectantia, ac per obitum quarumuis personarum ecclesiasticarum, ad eam pro tempore deuoluta, sublatis quibusuis impedimentis facilius exigi, ac recuperari. Tibi vltra alias facultates, super officio Collectoriæ spoliorū huiusmodi, per nostras in forma breuis litteras tibi concessas, omnes, & singulos dictorum spoliorum occupatores, detentores, & vsurpatores, ad coram te personaliter, & non per procuratores comparendum, sub pœnis in dictis litteris expressis, etiam per edictum publicum, constito tibi de non tuto ad eos accessu, per te, vel alium quemcunque Romanæ Curiæ Iudicem euocandi, atq; citandi, & illos quando, & quoties opus fuerit, & tibi opportunum esse videbitur, ad se examini subijciendum monendi, & requirendi, & ipsos ad id, ac restitutionem occupatorum, & vsurpatorum bonorum huiusmodi, plenarie faciendam ciuiliter & criminaliter iuris, & facti, remedijs & opportunis, cogendi, compellendi, & legitime puniendi; necnon subcollectoribus tuis, si tibi visū fuerit, facultatem huiusmodi impartiendi: cæteraque omnia, & singula in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, mandandi, & exequendi, alias iuxta dictarum literarum formam, & tenorem plenam & liberam authoritate Apostolica, tenore præsentiū facultatem concedimus. Non obstantibus fœlicis recordationis Bonifatij Papę 8 prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis dummodo vltra tres dietas aliquis authoritate præsentium præterquam ad Romanam Curiam ad iudicium non trahatur, & quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon omnibus illis quæ in dictis nostris litteris voluimus non obstare cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod præsentium litterarum transumptis manu Notarij publici subscriptis, & Sigillo tuo muniris eadem prorsus fides, in iudicio, & extra adhibeatur quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die 20. Aprilis. M.D.LXI. Pont. nostri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA S.D.N. D. PII. DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IIII. super spoliis.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis prouidentia circumspecta ad ea solicitudinis suæ partes potissimum conuertit, per quæ singulis ecclesijs debita obsequia, & opportuna subuentionis auxilia, minime subtrahantur. Cum itaque, sicut accepimus nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates seu Commendatarij ac alij beneficia Ecclesiastica obtinentes proprij honoris, & salutis immemores etiam prętextu facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum in eorum vltimis voluntatibus res sacras ac vasa ornamenta, & paramenta Ecclesiastica, aliaque cultui diuino dicata quandoque ex fructibus Ecclesiasticis per eos acquisita non Ecclesijs, & Monasterijs ac beneficiis quibus præfuerunt seu à quibus prouentus Ecclesiasticos, & stipendia acceperunt prout rationi, & honestati consentaneum foret sed aliis locis etiam aliquando non piis ac interdum eorum cōsanguineis, & affinibus relinquere ac Ca

meræ

meræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniant, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant, in maximum Religionis dedecus, ac Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eorumdem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum, Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum eccleſiarum, & monaſteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus: quod de cætero omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, necnon Miſsalis, & gradualia, ac cantus firmi, & muſicæ, alijque quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona, per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur: etiam ſi de illis, & eorum qualitatibus ſpecialis, & expreſsa mentio habenda foret, ad vſum, & cultum diuinum, etiam in eorũ priuatis ædibus, & Cappellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi, de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcunque Roman. Pontificea prædeceſsores, & ſucceſsores noſtros, ac nos, ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, et decretis, etiã Motu proprio, et alias quomodolibet conceſsis, et concedendis, minime comprehendantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu carentia, et beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu quæ alias obtinuerint, omnino ſpectent, et pertineant, ac ſpectare, et pertinere illaque poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, et beneficijs, etiam ſi in Romana Curia, et procul ab illis deceſserint, vel ad illa nunquam acceſserint, etiam ſi antea Eccleſiarum, et Monaſteriorum regimini ceſserint, vel beneficia huiuſmo di renunciauerint, eo ipſo applicata, et incorporata ſint, et eſse cenſeantur. Ita quod liceat illis defunctis, in eiſdem Eccleſiis, Monaſteriis, et beneficiis ſucceſſoribus, ac Eccleſiarum, et Monaſteriorum, huiuſmodi Capitulis, et Conuentibus reſpectiue, illa propria authoritate libere, apprehendere, ac eorum Eccleſiis et Sacriſtiis applicare, et incorporare: ac quæcunque donationes, ac relicta, et legata, teſtamenta, et codicilli, et aliæ vltimæ voluntates, ſeu ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmiſsa, nulla, & inualida nulluſque roboris, et momenti exiſtant: et perſonis, etiam eccleſiaſticis, ſeu locis etiam piis, aut eccleſiaſticis aliis quibuſcunque in quarum, ſeu quorum fauorem, pro tempore facta fuerint minime ſuffragētur, nec per ea eiſdem perſonis, ſeu locis, vel aliis Eccleſiis huiuſmodi, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſsit. Quinimo res ſacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes, ad illa Eccleſiis, et Monaſteriis, ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentium tenorem realiter, et cum effectu reſtituendum, et cõſignandum, quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attẽtis, omnino teneantur, et ad id per cẽſuras, et pœnas, etiã furti, et ſacrilegii, ac alias iuris, et facti remedia opportuna cogi, et compelli poſsint, et debeant. Et inſuper ne deinceps contingat, inſolentia ſpoliorum Cameræ Apoſtolicę Collectorũ, vel Subcollectorum, aliquas Eccleſias, nec hominũ quemquã damno, et iniuria affici nec cuiquam de cetero ver tatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolijs, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, et declaramus: quod quæcunque ſcamna, cathedræ, arcę, et etiam ligneę, vel lapideæ, etiam Marmoreæ Mẽſæ, et Tabulæ, ac quæcunque dolia, ſeu Vaſa vinaria vacua, et alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica, per quoſuis præsbyteros, ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in eccleſiis, ſeu eorum domibus eccleſiarũ earumdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam ſi ex fructibus, et prouentibus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum

rum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint, præterea, quod nullum spolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquam à quibusuis spoliorum Cameræ huiusmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus exigi possit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit, cuius, vel quorum insimul fructus, redditus, & prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, secundum cómunem æstimationem valorem annum non excesserũt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis, vsque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is se ab omni illicita negociatione, & a sacris Canonibus prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorũ Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut alias contra præsentes nostras litteras attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam per similes censuras, & pœnas cogi, & cõpelli possit, & debeat. Districtius inhibentes quibusuis Cameræ præfatæ spoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostræ, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis ac Vasis, & Libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus sacris, necnon supellectilibus præfatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorum Inuentarijs tãquam spolia redigant, seù describant: sed ornamenta, & paramenta, necnon Vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesijs, Monasterijs, Cappellis, & alijs beneficijs huiusmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & consignent, ac consignari faciant, cum effectu. Ac suppellectilia prædicta in locis vbi constiterint relinquat. Ac decernentes, sic in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices, & Commissarios, quauis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretãdi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, quicquid secus super ijs à quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa dilectis filijs Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, & singulis locorum ordinarijs, ac Maiorem dignitatem, post Pontificalem in vniuersis Ecclesijs Cathedralibus, & Metropolitan pro tempore obtinentibus, per Apostolica scripta Motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmissis interesse habentinm, vt præfertur fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obseruari. Ac singulos quo litteræ ipsę concernunt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores authoritate nostra, appellatione postposita compescendo. Nõ obstantibus Apostolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis Generalibus, vel specialibus, constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum huiusmodi. Iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, facultatibus testandi alijsque priuilegijs, indultis, et litteris Apostolicis, quibusuis concessis approbatis, & innouatis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & expressa mentio facienda esset illorũ tenores pro sufficienter expressis habentes illis in reliquis, in suo robore permanẽtibus, cæterisque cõtrariis quibuscũq. Volumus autẽ quod si aliquis ex Patriarchis Episcopis, Abbatibus, seù Commendatariis, & aliis beneficiatis, præfatis, pluribus Ecclesiis, seù Monasteriis, pro tẽpore simul vel successiue præfuerit, seù plura beneficia obtinuerit ornamẽta & paramẽta ac res, & bona prædicta ad illa omnia, habita ratione fructuũ, & tẽporis quo eadẽ beneficia possedit omnino pertineãt & proportionabiliter inter ea diuidantur; quodque præsẽtes litterę in Cancellaria nostra Apostolica, & Atię Campi Floræ, de more publicẽter, & inter Constitutiones perpetuo valituras describantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quęque loca deferri, volumus, & etiam declaramus earum Transumptis, etiã impressis, manu Notarii publici subscriptis & sigillo alicuius Prelati, vel alterius personæ in dignitate ecclesiastica costitutæ sigillatis, eadem protsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quęeisdẽ prę-

 sẽtibus

sentibus adhiberetur, si forent exhibitæ; vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominiȗ liceat, hanc paginam nostræ ordinationis statuti, decreti, declarationis, inhibitionis mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo septimo. Tertio Kal Septembris, Pontificatus nostri Anno Secundo.

Cæ.Glorierius.

H. Comyn.

Pro Domino Summista Ludouicus Ripa

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

IACOBVS MISERAtione Diuina tit. Sanctæ Mariæ in Cosmedim S.R.E. Præsbyter Card. Sabellus S.D.N. Papæ Vic. Generalis.

SAcrosancta Tridentina Synodus, probatæ eorum vitæ, & Sanctæ conuersationis exẽpla, qui se diuino ministerio dicarunt, præter necessitatem ad vniuersam quoque Christiani Populi reformationem plurimum prodesse intelligens, salutariter statuit, vt quæ à Summis Pontificibus, & à sacris concilijs, de honesta clericorum, vitę, doctrinæ cultusque ratione decreta fuissent, per eos, ad quos ea cura pertinerent, in vsum reuocata, & in mores inducta, propagarentur. Nos igitur eiusdem sacri concilij iussa exequi cupientes, nonnulla, sine quibus recta viuendi Clericorum disciplina constare non potest, ex sacris, & Canonibus, & Conciliis collegimus vel ad eorum mentẽ conformauimus, quæ ex authoritate Sãctissimi Domini Nostri Papæ viuæ vocis oraculo nobis concessa, inuiolatæ obseruanda proponimus.

Vt igitur, cũ vitæ, & animi clericalis integritate, externus etiã habitus, vestitus omnisque conuersatio congruat.

Præcipimus omnibus, & singulis sacris ordinibus initiatis, aut quæcunque benefitia ecclesiastica, etiam simplicia obtinẽtibus, cuiuscunque gradus, aut dignitatis sint, vt intra quindecim dies, à præsentium litterarum promulgatione numerandos, Clericalem tonsuram (quæ est Militiæ spiritualis insigne) vnius cuiusque ordini, & gradui conuenientem, perspicue gerant. Præsbyteri verò ab superiore labro Barbã ita tondeant, ne salutare Corporis, & Sãguinis Christi Domini Sacramentũ sumentibus, impedimentũ afferat.

Vestem superiorem, & interiorum simplicem, & talarẽ omnes gestent, non reflexã sed compositæ, & apte ad collum annexã.

Pallium, quod ferraiolum dicitur, id habeãt vt Clericali decoro non sit alienũ, idque tantum in pluuiæ, & frigoris necessitate, semperque cũ talari tunica induant. Quas tamen vestes, ad longioris itineris necessariam commoditatem, breuiores, modo ordinis honestati conueniant, adhiberi permittimus.

Caligis nõ inflatis, nec diffectis calceis, crepidisue non inaniter incisis, sed simplicibus, & integris vtatur.

Camisias ad manum, et ad collum crispas, & (vt dicunt) lattucatas, aut arte laboratas, ne sumant.

Pileos ne habeant, nisi valetudinis causa, & eos simplices, neque Turbinatos, quos ingredien. in Ecclesiam vel ædes, maximè publicas, semper ommittant. Neque reticulum, aut subbirretum, nisi valetudinis necessitas postulet, idque sine redimiculis. Nec annulos, nisi id honoris gradus aut officij munus requirat.

Præciosioribus pellibus vnguentis, & alijs odorum suauitatibus abstineant.

Ab omni mulæ, & æqui instrumento, & ornamento, aurum argentum villutum, & omnino sericum amoueant.

Vestium colorem tantummodo nigrum, nisi alium magistratus, aut honoris ratio postulet adhibeant.

Vestes holosericas, aut serico ornatas, domi aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, neue personati incedant.

In omni denique vestitu nouitatem, & tam elegantiæ, & concinnitatis, quam negligentiæ, ac sordium suspitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, prꝗter vestium aliarumue rerum amisioné, viginti quinque aureis mulctetur, locis piis, arbitrio nostro attribuendis, carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maiori-

ioribusue pænis, pro delicti, & personarum genere arbitrio nostro puniatur.

Quoniam verò qui habitant in tabernaculis Domini, non solum omnem impudicitiæ causam, sed etiam occasionem, & suspitionem à se remouere debent, ideo præter ea; quæ de contubernio, & consuetudine mulierum suspectarum, a Sacro Concilio statuta sunt, eadem authoritate edicimus, ne in ædibus ad domicilium, & vsum Canonicorum, aliorumue ministrorum ecclesiæ ædificatis, fœminæ, etiam cum illis quouis sanguinis vinculo coniunctæ, vllo modo commorentur, in aliis verò Canonicali, aut Clericali, vsui non attributis, nisi ex causa tantum iudicio nostro probata.

Item, ne ædes Ecclesię, aut earum partes, in quibus ipsi habitant, vel habitare debeant, laycis locent, nisi nobis locationis necessitas comprobetur. Quæ verò ab Ecclesiis seiunctæ, etiam si iuris Ecclesiæ non sint, eas nemini, nisi is bonæ existimationis sit, locare audeant.

Clerici, quos propter Christum spectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus, maximè debent ab iis spectaculis, quę Christum non sapiunt, abstinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, hastiludia, aut ludicrum, & profanum vllum spectaculi genus agat, vel spectent.

Ne talis tesseris pagellis pictis, & omnino alea aut vllo præterea vetito aut indecoro ludi genere ludant neue huiusmodi ludi spectatores sint.

Non canes accipitres aut aliud venaticum animal alant vllumue genus venationis aduersus sacros canones obeant.

Ne comessationibus, aut minus honestis conuiuijs intersint cauponasque aut tabernas ne ingrediantur nisi longioris itineris causa neue cuiquam propinet aut prouocati ad bibendum respondeant sed sobrie, & caste ex doctrina Apostoli viuant.

Interdicimus autem eis procuratione, aduocatione, patrocinio, & omni actione causarum apud iudicem sęcularem, exceptis causis iure permissis, quo loco scripta licentia à nobis impetretur, quos pręterea in rebus profanis, omni notariatus, & tabellionatus officio, nec non arte medendi, maximè chirurgica prohibemus.

Nullus tutelam, curamue, nisi pietatis causa, idque concessione nostra suscipiat.

Mercaturā ne exerceāt, neue in rebus cōtra hēdis se medios, vel interpręte adhibeāt prædia ne conducant, pro nemine spōdeant, Principium, & omnino laicorum negocia ne procurent, aut eis inseruiant, nisi causa id postulet à sacerdotali officio non aliena, qua in re tamen concessio nostra (quam hac in re, & aliis à nobis permittendis gratis semper fieri volumus) intercedat, eaque quotannis ręnouetur.

Ne fęminas nobiles assectentur, neue officij causa stent circū mensā, illis accūbentibus

In famulatu verò Ecclesiasticarum, personarum vilia officia, aut opera, quæ clericali decoro non conueniant, minime faciāt.

Quicunque in ijs, quæ à nobis supra prohibita sunt, delinquerit, præter mulctam viginti quinque aureorum, ob singula delicta exigendam, & quemadmodum duximus in pios vsus erogandam, carcere, priuatione beneficij, & grauius etiā pro personæ conditione, & facinoris, ac flagitij modo, arbitratu nostro plectantur.

Mandamus autem omnibus, qui ordinis, vel beneficijs, aut alia ratione canonicas horas recitare debent, vt eas nullo modo omittant, alioquin pęnas, in Lateranen. generali Concilio sub Leone decimo celebrato, propositas, & alias, arbitratu nostro, subibunt.

Inhærentes præterea eiusdem Concilij Tridentini decretis, per viscera misericordię Iesu Christi Domini nostri vehemēter hortamur presbyteros, vt singulis dominicis, & alijs festis diebus, nisi iuste impediantur, salutare missæ sacrificium faciant, Diaconos, & Subdiaconos, vt bis singulis mensibus, semper cum missæ sacrificio inseruient, Clericos denique, & inferiorum ordinum gradibus initiatos, vt saltem semel sacrosāctum eucharistiæ sacramentum sumant.

Diuinam scripturam assidue scrutentur, sacros sanctorum patrum libros in manibus habeant, ex quibus vitalibus, & perennibus fontibus, salutaris doctrinæ, & vitæ pracepta, & exempla hauriant.

Præterea edicimus Clericis, aliisue aliquo inferiorum ordinum gradu initatis, si Clericalibus vestibus vti voluerint, vt tonsuram quoque gerant, & reliqua, quæ præscripta sunt, proposito eodem pœnæ periculo, obseruent.

Laicis verò, qui Clericali habitu vti consueuerunt, vt in posterum birreti saltem forma, à Clericis, sub eadem pœna, internoscantur.

Quia autem difficile est propter multitudinem eorum qui in Vrbem ex diuersis or-

bis terræ partibus conuenire solent, Clericos à Laicis internoscere ideo iubemus omnes, & singulos Clericos in sacris ordinibus constitutos aliosque Beneficia Ecclesiastica etiam simplicia obtinentes qui in Romana Curia commorantur ad decem dies ab harum literarum promulgatione eos autem qui posthac in Vrbem venturi sunt à die eorum aduentus numerandos se in curia nostra sistere, & nomen cognomen patriam ordines, & beneficia profiteri & literas (vt vocant) dimissorias ostendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione qua diximus vel hospitij vel famulatus aliaue causa domi habent aut in futurum sint habituri illo de hac nostra lege præmonito, ad præstitutum tempus ad curiã nostram deferre.

Qui contra fecerit vigintiquinque aureis, & carcere aliaue pœna iudicio nostro irroganda punietur.

Volumus autem, & decernimus vt his litteris in locis solitis publicatis, & affixis ita earum quoscunque arctet executio perinde ac si personaliter vnicuique intimatæ fuissent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus nostris die 30. Mẽsis Octobris 1566. Pontificatus autem S.D.N.D. Pii diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonsus Binarinus Vicesgerens.

Triphon Victorellus Notarius.

BVLLA S. D. N. VRBANI VIII. SVPER COLLECTORIBVS, ET SVBCOLLECTORIBVS SPOLIORVM.

VRBANVS PAPA VIII. Ad Perpetuam rei Memoriam.

ALias rec. mem. Gregorius Papa XIII. prædecessor noster indemnitati Ministrorum Cameræ Apostolicæ, ne vllis molestijs litibus, vel incommodis fatigarentur, opportunè prouidere cupiens, quod omnes, & singulæ causæ tunc motæ, & pro tēpore mouendæ quorumuis prætensorum excessuum, criminum, & delictorum per quoscumq; Subcollectores, & Commissarios tàm generales, quàm particulares in quibuslibet prouincijs, Ciuitatibus, et Diœcesibus Regni Neapolitani per tunc, et pro tempore existentem Nuncium Apostolicū, & Collectorem generalem deputatos commissorum à tunc, & pro tempore existente Nuncio Apostolico in eodem Regno commorante solùm nō autem à quibusuis alijs Iudicibus etiam locorum Ordinarijs non modo durante eorum officio sed etiam post ipsum dimissum donec viuerent audiri cognosci, & decidi possent, & deberent statuit, & ordinauit prædictisquè Iudicibus, & locorum Ordinarijs ne in illis se se quouis prætextu seù quæsito colore intromittere quoquomodo vllatenus auderent vel præsumerent districtius inhibuit prout in suis litteris in simili forma Breuis sub datum die quarta Ianuarij M.D.LXXV. Pontificatus sui Anno Tertio expeditis plenius continetur. Cumquè postea vt accepimus fuerit à nonnullis pluries dubitatum an prædictæ litteræ Gregorij prædecessoris prædicti de prætensis excessibus criminibus, & delictis durante officio dumtaxat an verò etiam de alijs post finitum eorum officium vt præmittitur donec viuerent commissis intelligi deberent, & desuper diuersas resolutiones etiam ad inuicem contrarias emanasse asseratur. Nos volentes finem huic dubitationi imponere, & attendentes quod ijdem Subcollectores, & Commissarij in concernentibus seruitium Cameræ, & Sedis Apostolicæ timidiores ac negligentiores fierent si sub prædictorum Iudicum, & Ordinariorum iurisdictione post finitum eorum officium se relictum iri timerent, & propterea iusto metu retraherentur à gerendo vt debent eorum officio dubitantes ne illo finito prædicti Iudices, & locorum Ordinarij in illos etiam ex causis mendicantis sæuirent quod in non modicum præiudicium Cameræ, & Sedis Apostolicæ redundaret. Idcircò Motu proprio, & ex certa scientia nostra deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra Constitutione perpetuò valitura cognitionem, & decisionem causarum prætensorum excessuum criminum, & delictorum per prædictos Subcollectores, & Cōmissarios, a Nuncijs, & Collectoribus Apostolicis tam in Regno Neapolitano quàm in alijs Prouincijs Regnis, & locis etiam speciali nota dignis, & vbiq; terrarum, & locorum per Nuncios siue Collectores Apostolicos hactenus deputatos, & pro tempore deputandos quomodocunq; etiam post finitum officium commissorum vt prætenditur, & patratorum spectasse, & spectare Nuncios, & Collectores Apostolicos pro tempore existentes priuatiuè quoad quoscumq; alios Iudices etiam locorum Ordinarios prædictos declaramus & quatenus opus foret decernimus statuimusq; & ordinamus. Ne autem inde maior libertas delinquendi, et excessus committendi eisdem Subcollectoribus, et Commissarijs nascatur, et ne eorum delicta si quæ patrata essent vel patrarentur in posterum impunita remaneant Volumus quod Collectores Cameræ Apostolicæ nunc, et pro tempore existentes inter Statuta per eorum Subcollectores, et Commissarios obseruanda tanquam ab ipsis Collectoribus iam edita etiā impressa addant comminationem de eosdem Subcollectores, et Commissarios priuando huiusmodi priuilegio, et illos ordinariæ iurisdictioni submittendo quatenus post dimissum officium ab excessibus, et delictis committendis non se abstineant quod què prædicta statuta in Cancellarijs Episcoporum, et aliorum Ordinariorum retineantur

neantur, et fient affixa. Decernentes præsentes litteras, et in eis contenta quæcumque etiam ex eo quod quicumque in præmissis inter esse haben, seù habere prætendentes vocati, et auditi non fuerint aut præmissis non consenserint seù causæ propter quas præsentes emanarint adducta verificata seù aliàs iustificata nõ fuerint aut alia quauis de causa de subreptionis vel obreptionis seù nullitatis vitio aut intentionis nostræ vel alio quopiam defectu notari impugnari inualidari, in ius, vel cõtrouersiam reuocari, ad terminos iuris reduci, seu aduersus illas restitutionem in integrũ, aperitionem oris aut quodcũque aliud iuris, vel facti gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari seù eo impetrato quemquam uti, seù se iuuare in iudicio, vel extra nullatenus posse, sed eas semper validas, firmas, et efficaces existere, et fore, sicquè per quoscũque Iudices ordinarios, et delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, et Nuncios sublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate iudicari, et diffiniri debere, ac irritum, et inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attẽtari. Non obstan. quatenus opus sit nostra. de iure quæsito nõ tollen. ac quibusuis alijs Cancellariæ Apostolicæ regulis necnon constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs alijsq; efficacioribus & insolitis clausulis in genere vel in specie etiam Motu proprio & consistorialiter ac alias quomodolibet in contrarium concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica expressa, & indiuidua ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio seù quauis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma adhoc seruanda foret illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus cæterisq; contrarijs quibuscũq; Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die secunda Iulij MDCXXXVI. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

M.A. Maraldus.

Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi Millesimo sexcentesimo trigesimo sexto die verò 12. mensis Septembris tempore Pontificatus S.D.N.PP. Diuina Prouidentia Vrbani Octaui Anno eius XIII. supradicta Bulla publicata fuit per Vrbem in locis solitis et consuetis per me Siluerium Pontirolum S.D.N.PP. Curs.

Io. Baptista Riccius Magister Cursorum.

FINIS.

COMMENTARIVS DE SPOLIIS CLERICORVM.

Super Capitulò Non liceat Papæ. 12. quæstione 2.

AVCTORE
MARTINO AB AZPILCVETA
DOCTORE NAVARRO.

SVMMARIVM.

1 *Spolijs definitio quid nominis, & diuisio.*
1 *D. Ioan. Austriacus spolia opima reportauit, & victoriam naualem ter maximã obtiuuit.*
1 *Panniculária quæ dicantur.*
2 *Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio.*
2 *Ecclesiastica persona dicuntur, & sunt fors Ecclesiastici, Deo donati, conuersi, &c. etiam si clerici non sint.*
2 *Bona patrimonialia, vel quæsita ex eis, vel per industriam, contractus, &c. non dicuntur spolia.*
3 *Bona debita, licèt nondum soluta, & quæ venda beneficiario post mortem, censetur spolia.*
Superflua non repetitio claritatem augens.
3 *Bona in vita iustè impensa non dicuntur spolia, malè autem, profanè aut in fraudem Ecclesiæ sic.*
3 *Bona reliquata per beneficiarium ex his quæ in suos vsus decentes insumere poterat, fiunt illi quasi patrimonialia, nec censetur spolia,*
3 *Bona patrimonialia, vel quasi, non spectant ad spolia, possuntq; clerici de ijs pro libito disponere, sicut laici.*
4 *Bona ad sustentationem beneficiarij necessaria non pertinent ad spolia neq; illa quæ ipse dum viueret emit pro sua Ecclesia, vel tradidit ei sine fraude, vel alijs operibus pijs.*
4 *Bona ex reditibus ecclesiasticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad spolia.*
4 *Spolia non sunt post Pij V. extrauag. ornamenta, paramenta, vasa sacra &c. prout ante, et minus sunt patrimonialia vel quasi sed applicantur Ecclesijs.*
4 *Spolia non sunt scamna, mensa, dolia vacua, ect etiam ex Ecclesiæ reditibus comparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, et paramenta.*
5 *Spolia nulla censentur relinquere beneficiarij, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel pensiones excedentes valorem 30. ducatorum auri de camera si ab illicita negociatione abstinuerant.*

§. 1.

PRo fundamento in præsenti Commentario tractandorum assumo celebrem illum canonem Symmachi Papæ cuius initium est. *Non licet Papæ.* 12. *q.* 2. Et primum definiam quæ bona dicantur spolia Clericorum. Deinde subijciam prædicti canonis tenorem hausurus ex eo quædam ex quibus deducenda est vera resolutio quatuor dubiorum. Postremo, proponam illa, & simul singulatim resoluam.

1 Definiturus igitur quæ appellantur spolia Clericorum dico primum verbum spoliorum siue spolia generaliter sumptum significare omne id quo aliquis vi vel sponte exuitur, nudatur, vel priuatur: quia descendit à verbo spolio, quod significat exuere, nudare, priuare, vel capere; & ita diuiditur in spolium violentum, & voluntarium. Violentum dicitur, quod vi vel metu capitur, iuxta *rubricam, et totū titulum de restit. spoliat. et ca. reintegranda.* 3. *q.* 1. & iuxta id quod communiter afferitur;

ſeritur; ſpolia opima eſſe illa quę dux exercitus duci aduerſario victo aufert, qualia fuerunt ea quę primus omnium Ioui Feretrio obtulit Romulus Rege Ceninenſium manibus proprijs in acie occiſo autore *Liuio lib. 1. ab Vrbe condita.* cuiuſmodi etiam ſunt illa fere quæ me huic commentario manum extremã addente reportauit huius menſis Octobris die 7. anno 1571. D. Ioannes Auſtriacus Diuo illo Carolo V. Cæſare parente natus Imperatorq; glorioſus fortiſſimi ſacri fœderis exercitus nuper inter S. D. N. Pium V. Regem Catholicum Philippum II. & Sereniſſiam vetuſtiſſimamq; Venetorum Remp. aduerſus coniuratum illum atque Chriſtiani ſanguinis ſitientiſſimum religionis Chriſtianæ hoſtem Selimum icti quando ſupra ætatem conſilio prouidus ac manu promptus ſuperata in Helleſponto claſſe Turcica totius Reip. Chriſtianæ incredibili applauſu maximam naualium victoriarum chriſtianorum à Chriſto nato habitarũ diuinitus obtinuit.

Voluntarium autem eſt quod ſponte exuitur, & relinquitur iuxta *leg. 1 ff. de donat. inter virum et uxor. ibi, Ne mutuo amore se spolient.* & iuxta verbum ſpoliatorium quod apud Plinium in Panegyri ſignificat locum vbi loturi ſe in balneis exuunt ſponte ſe ſuis veſtibus.

Ex quibus infertur primo eos qui dicunt ſpolia proprie dici quæ ab hoſte auferuntur recte dicere iuxta illud Maronis, *Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla refertis.* modo non addant ſola ea ſic appellari: quoniam & veſtes exuuiæ, & alia bona quibus nudamur vel exuimur etiam ſpõte ſic appellantur per prædicta. Secundo quòd bona illa quæ Clerici morientes relinquunt inconſumpta propriè dici poſſunt ſpolia: ſiue quod ſponte ſe illis exuũt ſiue quod vi quadam mors exuit eos illis qua ſignificatione generali etiam bona patrimonialia Clericorum mortuorum poſſent appellari ſpolia eorum, partim violenta partim voluntaria.

Secũdo dico verbum hoc ſpolium ſtrictius accipi ab his qui de ſpolijs Clericorum ſcribunt, videlicet pro ijs bonis clerici morientis in quę nemo ſuccedit ex teſtamento neque ab inteſtato communi via, ſed alia quadam particulari ratione: de quorum ſimilibus agit ſingularis *lex. Diuus ff de bon. damna.* quatenus habet panicularia ideſt veſtes viles quas reus attulit in carcerem, & numos inueterales cuius nominis ſignificationem dicit ibi ſe ignorare *Budæus*; per quos tamen Iuriſconſultus intelligit eſſe illos quos in victum quotidianum reus affert: & gloſſa non inepte declarat pertinere ad optiones ſiue cuſtodes aut cuſtodum adiutores, & ſpiculatorem reo affecto ſupplicio: alia verò pretioſiora & annulos quinque aureis valentes ad præſidem in vſus ibi deſignatos.

De ſpolijs autem ſtricte vt hic accipitur verbum ſpolium tradunt præ cæteris *extrauag. Pauli III. Iulij III. Pij IIII. et Pij V.* quarum partes propoſito noſtro neceſſariæ infra §. 5. tranſcribentur: ſecundum quarum Authorum mentem ſic poſſunt

2 definiri. Spolia ſunt bona ab Eccleſiaſtica perſona quæſita immediate vel mediate, ex bonis eccleſiaſticis; vel reditus eorum debiti quæ non fuerunt ante mortem eius iuſte impenſa, nec facta iure patrimonialia; nec quæſita alij irreuocabiliter vel quæ ſunt ex illicita eius negotiatione comparata. Dixi bona, pro genere, quo omnis bona definitio debet conſtare, *arg. l. 1. ff. de teſt* vbi *Bart.* ab omnibus receptus, & *l. 1. ff. de dolo.* & late tradidimus in *rubric. de prob. et in rubr. de probat.* poſt *Decium ibidem*; omnia enim ſpolia Clericorũ ſunt bona, nõ cõtra, õnia bona Clericorum ſunt ſpolia. Dixi itẽ generaliter, bona, vt cõprehenderẽ tam mobilia, & ſe mouentia quàm immobilia, iura, & actiones, quocũq; nomine cenſeantur: quę õnia appellatione generali bonorum continẽtur, *l. bonorũ. ff. de verb. ſignifica.* cum ei annotatis per eruditiſſimum *Alciatũ*. Dixi, eccleſiaſticæ perſonæ, & nõ clerici, vt cõprehẽderem, bona etiam Deo donatorum, conuerſorum, vel monachorum, & aliorũ qui ſunt fori Eccleſiaſtici; hi enim omnes etiam ſi clerici non ſint, dicuntur eccleſiaſticæ, vt probat *text. iuncta gloſſa in c. duo ſũt. 12. quæſt. 1.* & tradit poſt alios *Decius in capitul. eccleſia. de conſtitut. nu. 7.* & probatur in *capitul alia: & capitulo legi. 16. quæſtion. 1. & capitulo non dubiũ, & capitul. de monialibus. de ſent. excomm.* & latius tradidimus in *tract. de redit. eccleſ. ſuper capitul. vlt. 16. quæſtion. 1. mon. 55.* qui poſt profeſſionem regularem poſſunt, & ſolent habere beneficia regularia in titulum iure communi, & ſecularia in commodam per diſpenſationem Apoſtolicam, iuxta *capitul. cum ſingula. §. prohibemus. de præb. lib. 6. & capit. poſſeſſiones. de reb. eccleſ. non alien.* & iuxta latius tradita in præfato *tract. de redit. eccleſ. vbi ſup.* Dixi, quæſita ex bonis eccleſiaſticis:

quia

quia patrimonialia, vel quæsita ex eis, vel per industriam, contractus, aut vltimas voluntates, non dicuntur spolia secūdum hanc significationē, neque etiam quæsita ratione clericalis dignitatis, & officij, aliundè quam ex reditibus beneficiariis; quia illa inter patrimonialia vel quasi patrimonialia collocantur; vt probauimus in *dicto tract. de redit. eccl quæst. 1. mon. 19.* Dixi, mediate vel immediate; vt cōprehenderē, non solū fructus ex eis collectos extantes, & pēsiones ob ea solutas, & pecunias ex locatione seū arrendatione, vel venditione illorū acceptas, sed & alia bona, & actiones, & iura qualiacumque per emptionem, vel alios contractus ex eis quæsita: vt clare probant *extrauagantes Iulij III. Pauli. IV. & Pij IV. infra. §. 5. relatæ, vt in extrauag. Iulij III. insinuabimus.* Dixi, vel reditus eorum ei debiti, vt comprehēderem bona debita mortuo non dum ab eo apprehensa, eo quod nondum essent soluta, vel diuisa inter eum, & alios ad quos eorum pars pertinebat, sed iam erant in horreum, vel cellarium importata, vel saltem à solo separata, & ita iam debita ei, per adducta in *dicto tract. de redit. eccle. quæst. 2. monito 13.* vel quia post mortē erāt querenda, iuxta cōsuetudines, vel gratias, & priuilegia Papæ, quibus fructus primi, vel secundi anni post mortē pertinere possint ad defunctū, iuxta *c. si propt. de rescr. lib. 6. & extrauag. suscepti. ne sede vacante*, quāuis dici posset, hæc satis cōprehendi sub verbo illo, bona quatenus cōprehēdit actiones, vt prædictū est: clarius tñ sic dicitur, et q̃ repetitio claritatē auget nō dicitur superflua, iuxta *glo. c. 1. de sūma Trinitate, & fid. cath. lib. 6. in verbo, & filio.* tradit *Felin. c. solitæ. de maiorit. col. 3.* Dixi, nōdū ante mortē iuste impēsa, quia quę viuus iuste impedit, non appellātur spolia; illa enim non exuit per mortē, nec mors eum priuat illis. Dixi, iuste; quia si profane, vel male illa donauit cōcubinæ, sicario, vel histrionibus, & aliis id genus uominibus, vel in fraudem ecclesię, vel Camerę Apostolicę, vel Episcopali, quibus iure communi, priuilegio, vel cōsuetudine, spolia eius deberentur, merito dicuntur spolia, per ea quæ dicta sunt in *d. tract. de redit. q. 2. monit. 7.* & probatur per *extrauag. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij V.* quarum partes huc pertinentes infra à §. 5. vt dixi, transcribentur. Dixi, & non facta iure quasi patrimonialia, ad excludēdū à nomine spoliorū illa, quæ beneficiarius reliquat ex his, quæ in suos vsus decentes insumere poterat, quæ facit sibi quasi patrimonialia, p traditain prę-fato *tract. de redit. q. 2. monit. 26.* quod paulo post in *§. 6.* iterum cōprobamus p *extrauag. nouam felicis record Pij V.* Dixi, nec quæsita alij irreuocabiliter, ptopter ea quæ beneficiarij regulares relinquunt inconsūpta, quæ licet quærantur ecclesijs eorum, nō tamen quæruntur irreuocabiliter, iuxta ea quæ infra *§. 5. nu. 2.* dicemus. Dixi tādem, vel quæ sunt ex illicita negociatione quęsita, ad cōprehēdēdū illa, quę beneficiarius siue regularius siue secularis quęrit, negotiādo cōtra canones negotiationē ei vetātes etiā aliunde quā ex reditibus ecclesiasticis, quę videtur amplia tio noua, introducta iure nouo *extrauag. Pij iiij & Pij V.* infra relatarū *§. 6. 7. & 8.*

4 Ex qua definitione sequitur primo, non pertinere ad spolia bona vlla patrimonialia, vel quasi patrimonialia clerici, de quibus pro libito in pauperes, & diuites, in pios & profanos vsus, licite, sicut laicus, poterat in vita disponere; quoniam omnia illa ex testamento vel ab intestato debentur hæredibus, iuxta tradita in *d. tract. de redit quæst. 1. monito. 19.*

Secundo sequitur, quod non pertinent etiam ad spolia bona ecclesię, ex quibus beneficiarius recipit reditus ad sui sustentationem; neque illa quæ beneficiarius emit dum viueret ex reditibus pro sua ecclesia, vel tradidit ei sine fraude; quia non exuitur eis per mortem; imo eum reperit exutum ipsa mors; quoniam iam tempore mortis ecclesia fuit eorum domina, *argum. l an. C. de sacr. sanct. eccles. & l. traditionibus. C. de pact. & §. item per traditionem. Instit. de rerum diuisio.*

Tertio sequitur, quod bona empta ex reditibus ecclesiasticis à beneficiario sibi, & in vsus suos non pro ecclesia, quæ nō fiunt ipso iure ecclesiæ, iuxta tradita in *dicto tract. de redit q. 1. monit. 47.* siue sint mobilia, siue immobilia, pertinent ad spolia; quod clare probatur per extrauagantes præfatas.

Quarto, quod aliqua debebant inter spolia cōputari ante *extrauagantem fel. me. Pij V.* infra *§. 8.* referendā, quæ post eam non sunt illis annumerāda, puta ornamēta, paramēta, vasa sacra auri, & argēti, & cuiuscumque alius materiæ, missalia, gradualia libri musicales cantus firmi, &c. ad cultum diuinum parata, etiā si nondum sint ecclesijs tradita, vt latius in eius principio cōtinetur. Quę tamen, vt nō sunt, nec dicuntur spolia, ita minus dicuntur patrimonia-

Mm

monialia, vel quasi; quia non possunt disponere de illis beneficiarij, sed debent applicari ecclesijs eorum, vt ibidem disponitur.

Quinto, quod per eandem *extrauag. §. & insuper.* non debent annumerari spolijs quædam, quæ ante illam annumerabantur: videlicet, scanna, arcæ, mensæ, dolia vacua: etiam ex ecclesiæ reditibus comparata, vt latius in illo §. declaratur. Hæc autem alio fine eximuntur à numero spoliorum quàm prædicta; quia hæc ita eximuntur, vt de illis perinde possint clerici seculares testari, ac de patrimonialibus; illa verò, ita vt inter spoliorum capi non possint sed debeant remanere ipsius ecclesijs.

5 Sexto sequitur quod iuridica, sanctissima fuit declaratio illa fælicis memoriæ Pij V. qua in præfata *extrauag. §. præterea* declarauit nulla bona clericorum, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel pēsiones excedētes valorem 30. ducatorum auri de Camera secundum communem, debere dici spolia, si ab illicita negociatione abstinuerunt, quoniam illa iusta ratione fundari potest, quod quā quilibet clericus quàmlibet simplex, honeste possit impendere suis vsibus 30. ducatos annuos id quod ex eis reliquat efficit sibi quasi patrimonial. per prædicta, monite, quod etiā infra super dicta extrauagāte notabimus.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus cap. non liceat Papæ. 12 q. 2.*
1 *Papæ nomen, et si Patriarchis, Archiepiscopis, et Episcopis conueniat, antonomastice tamen soli Romano Pontifici attribuitur.*
2 *Papa non est verus, et absolutus bonorū Ecclesiasticorum dominus.*
2 *Bonorum Ecclesiasticorū verus et absolutus dominus est Christus et qua ratione.*
2 *Papa eo temporis momento, quo electus est, accipit à Deo potestatem super totū corpus Christi mysticum.*
2 *Papa nulla lege humana ligatur, saltem quoad vim coactiuam.*
2 *Papa lege naturali prohibetur alienare bona Ecclesiastica sine iusta causa.*
3 *Lex naturalis, qua bonorum Ecclesiæ alienatio prohibetur, quæ sit.*
3 *Præcepta Decalogi omnia sūt naturalia.*
3 *Dominus rei in dubio non præsumitur velle, vt res eius alteri tradatur.*
4 *Beneficiarius rebus ecclesiasticis in vsus profanos vtens violat præceptum de non furando.*
5 *Episcopus rem ecclesiæ iusta de causa alienare potest et à fortiori Papa.*
5 *Alienandi rem Ecclesiæ causa iusta triplex.*
5 *Ecclesiæ res vendere licet pro soluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris.*
6 *Alienandi res Ecclesiæ facultas, quam habet Papa, diuersa est à facultate inferiorum Prælatorum.*
7 *Electus electione valida iure naturali, licet inualida iure humano, tuta conscientia dignitatem retinet.*
8 *Præsumendum non est iustam causam interuenisse in alienatione rei Ecclesiæ etiam per Papam facta, nisi de illa constet.*
8 *Probanda est illa causa sine qua iuste aliquid fieri nequit.*
9 *Intellectus clem. 1. de probatio.*

SYMMACHVS PAPA

In synodo 3 cap. 4. & sequentibus vsque ad 9.

NOn liceat Papæ prædium Ecclesiæ alienare aliquo modo pro aliqua necessitate; nec in vsumfructum rura dare; nisi tantummodo domos, quæ in quibuslibet vrbibus non modica impensa sustentantur Qua lege omnes custodes adstringantur, vt donator accensator, venditor honorem perdat. Et qui subscripserit, anathema sit cum eo qui dedit, vel qui recepit, nisi restituatur. Liceat etiam quibuslibet ecclesiasticis personis contraaicere, & eum fructibus alienata reposcere. Quod non modo in Apostolica seruandum est Ecclesia; verum etiā vniuersis ecclesijs per prouincias quidem dicitur conuenire.

§. 2.

1 MVlta notabilia ex hoc canone colligi possent, sed ipse non tangam alia quàm quæ proposito nostro de spolijs conuenient. & primo quidem, ex eo colligitur ampliatio vel declaratio illius conclusionis, quæ habet, non licere alicui res ecclesiæ pro suo libito alienare, *c. apit. nulli, de reb. ecclesiæ non alienan.* ampliatur. enim, vel declaratur per hunc canonem, vt cōprehēdat etiam Pontificem Romanū summum Proch[r]istū, siue Christi Vicarium, quē appellemus Papā: habet enim, *Nō liceat Papæ prædiū ecclesiæ alienare.* Nec obstat dicere, quòd omnes episcopi appellantur Papæ; quia de summo Papa intelligendus est eius cōtextus, secundum

Ar-

Archidiaconum communiter receptum & merito; quia licet Patriarchæ, Archiepiscopi, & etiam Episcopi, aliquando appellentur Papę, vt colligitur ex suprascriptione, *cap. absit. 50. distinct. & cap. vlt. §. fi. 24 q. 2.* & tradunt late citati per *glossam prag. sanc Gallic. tit. de elect. §. primo verbo Papali. et Sarnen. in cap. 1. de constitut. lib. 6.* cuius parum circumspectis deriuationibus huius nominis omissis, illud certissimum desumimus. quod communiter solus Pont. Romanus Maximus appellatur, & debet appellari Papa; quia plus ei conuenit hoc nomen quam alijs, siue dicamus hoc nomen deriuari ab illo Gręco Pappas, quod patrē significat, estq; nomē venerationis, vt verò proprius videtur; si ne dicamus esse compositum ex illis verbis, pater & patria, vt significet idem quod pater patrię, siue ex illis, pater patrem, siue deriuetur ab illa interiectione Pape admirantis; ita quòd fonet admirabilis, vt dicit *gloss. fine. in procemio clementinarum verb. Papa:* quia licèt quilibet aliorum rectè dicatur pater patrię suę particularis diœcesis, & quilibet admirabilis, ob illam potestatem admirabilem quam habet super corpus Christi verum, & mysticum particularem in vtroque foro, & Archiepiscopi appellari possint patres aliquorum patrum, etiam Episcoporū suę prouincię; ipse tamen solus sūmus Pontifex Romanus est omnium patrum, & vniuersalis Christiani orbis, ac totius gregis dominici pater, *c. elect. a per mundū. 9. q. 3. c. 1. de constit.* & pater omnium patrum, & maxime omnium admirabilis iuxta illud illius Poetę à pręfata *glo.* citati. *Papa stupor mundi,* & tandem. *Qui maxima rerum, nec Deus es, nec homo, quasi neuter es inter vtrunq;* cui *glos.* rectè addita sunt in *libro Clementinarum nouę correctissime Romæ nuper impresso* hæc verba. *Palā esse glo. id dixisse ad amplissimam potestatis & dignitatis Papa magnitudinē ostēdendam.* propter illam admirabilē potestatem, quam immediate in ipso tēporis momento, quo est electus canonice, accepit à Deo Optimo Maximo, super totum corpus Christi mysticum, iuxta *c. licet & ei annotata de elect.* ex qua, velut fonte perenni, omnium aliorum patrum potestas manat, *cap. in nouo. 21. dist. & c. 1. 22. dist.* & ita per anthonomasiam merito appellatione simplici Papę, ipse solus intelligitur; sicut appellatione simplici Apostoli, intelligimus Paulū, & sapientis. Salomonem, & Poetæ Homerum, & Virgilium, & Iuris ciuilis, Romanum, vt habetur in *§ sed tui quidem ciuile.* adiūcta *glo. Instit. de iur nat gent. & ciuil.* Dixi superius, supra totum corpus Christi mysticū; quia super corpus Christi verum recipit mediante consecratione, siue sacramento ordinis ab alio Episcopo ei ministrato, vt singulariter determinat *Card. de Turre crem. in lib. 2 ca. 43. de potesta. Eccles.* Alia item ratione comprehendit hic *tex.* summum Pontificem: quia cum negatio prępponatur verbo Papæ, perinde sonat, ac si diceret, nulli Papę, iuxta *glo. singul. c cum dilectus. de consuetud.* quę habet negationem prępositam contradictorium omnium quę sequuntur importare: & ita, licet omnes Episcopi appellarentur ex ęquo Papę, comprehenderetur summus; quia esset vnus ex eis.

2 Secundo noto ex hoc *cap.* adiunctis prędictis, Papam (qui Pontifex summus) non esse verum & absolutum dominum bonorum ecclesiasticorum, sicut Laici cōmuniter sunt suorum, & sicut ipsemet est suorum patrimonialium, si alio qui non est religiosus; quia qui verus & absolutus est dominus alicuius rei potest eam alienare, & donare, & ea vti pro libito. *l. fide & si §. consuluit ff. de petit. hæred. in remandata C. de mandat.* At Papa nō potest id facere de bonis ecclesiasticis, per hunc canonem. Ergo & cęt. confirmatur hoc, eo quod omnium bonorum ecclesiasticorum verus & absolutus dominus est Iesus Christus D. N. non solum ea ratione generali qua *Domini est terra et plenitudo eius. psal. 23. & capit. quo iure. 8. distin.* sed etiam ex speciali dispositione, censutaque humana; sicut quilibet alius homo est rei suæ dominus, vt late simul & efficaciter authoritate *Concilij Trident.* & aliorum multorum, & multis rationibus efficacibus monstrauimus, in *tract. de redit ecclesia q. 1. mon. 40.* vltra ibi dicta est illud *S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. Res ecclesiæ, licet sint Papa, vt dispensatoris, non tamen sunt eius vt domini, & possessoris.* Quod intelligendum est de possessione nomine sui ipsius; nam nomine Christi, & tanquam summus eius Vicarius, & procurator, ita est possessor eorū, ac dispēsator.

3 Tertio noto ex eodem canone, adiunctis prędictis prohiberi Papæ alienationem bonorum ecclesiæ sine iusta causa, iure diuino vel naturali, quod est immutabile *5. dist. in principio, & §. sed naturalia. inst. de iure nat. gent. & ciuil.* nā cum Papa sit sūmus monarcha, & princeps, *c. elect. per*

mundum 9 q. v. & consequenter, nulla lege humana ligetur *l. princeps ff. de legib. & cap. proposuit de concess. prab.* taliter quoad vim coactiuā, vt declarat *S. Tho.* receptus in 1. 2. q. 96. art. 5. & cū ligetur hac lege de non alienāda ecclesiæ re sine iusta causa, vt hic canon probat, consequitur prædictam legem esse naturalem, vel diuinam, quod etiam sentit *Archid. in præsenti cum cōmuni*, præsertim *Bellamera* qui hoc expressis *n. 12. 13. & 14.* quę tamen sit illa lex diuina, quæ hæc alienatio prohibetur, a paucis exeric declaratur: & quidem *Bellamera* hic ait esse illā legē, de qua in principio huius libri; *Quod tibi nō vis fieri alteri ne feceris, et quod tibi vis alteri facias.* quę licet vt cūque applicari possit proposito, tamen nō vi longe aptius dici potest esse præceptum septimū Decalogi de non furādo: omnia enim præcepta Decalogi sunt iura naturalia, vt asserit *S. Tho.* receptus 1. 2. *quæst.* 94. *art.* 1. & *quæst.* 99. *art.* 2. & 2. 2. *quæst.* 122. *art.* 1. & ipsemet cū alijs omnibus in 3. *sent. dist.* 37. *quæst.* 1. *artic.* 4 præceptum autem de non furando, est præceptū Decalogi, vt patet *Exod* 20. & *glos. in c. quid in omnibus* 32. q. 7. quod non solum prohibet, ne quis rē alienā sibi appropriet; sed etiā ne quis rē alienā alteri tradat, vel ea vtatur cōtra voluntatē domini *§. furtū, § placuit Instit. de oblig quæ delict. nascitur* Cū ergo, vt supradictū est bona ecclesiæ sint bona Christi, qui tollit ea Christo, & tradit alteri cōtra eius mentē & voluntatē, hoc præceptū transgreditur cōtra mētē autē & voluntatē Christi est, vt bona eius tollātur ei, & tradātur alteri sine iusta causa; quia dominus rei in dubio nō præsumitur velle, vt res eius alteri tradatur *l. inter omnes §. rectè, qui vas. §. vetare eodē tit.* Et ita qui rē ecclesiā quę iuxta *l qui vas §. vetare eodem tit.* Et ita qui rē ecclesiasticā, quę Christi est sibi appropriat vel alii tradit sine iusta causa, contra voluntatem Christi, saltem præsumptā, re eius vtitur; & consequēter transgreditur præceptum legis naturę, de non furando, à qua nec Papa est solutus: sicut & legem hanc transgrederetur procurator Cæsaris, qui est quidam Vicarius eius, velut Papa Christi, si rem Cæsaris aliter quàm de ipsius mente, & voluntate alienaret, *l. 2. ff. de off. procu. Cæsaris* Qua ratione pulchre *Gulielmus à monte Laud. probatus ibi per Card. ait in clem. quia contingit. de relig. domib.* pręlato præcepto contra ire beneficiarium rebus ecclesiasticis in vsus profanos vtētē, quod nos late confirmamus in *præd. tract. de redit. q. 1. mon. 42. & 48.*

Quarto noto ex prædictis, canonem hunc non continere legem pure humanā quoad prædictas tres cōclusiones; nec Symmachum eius authorem eo animo illam constituisse, vt sua lege ligaret successorem suum sibi parem, cum par in parem non habeat imperium, *cap. innouit. de elect. l. penult. ff. de arbit. l. ille à quo §. tempestiuum ff. ad Trebel.* sed videri habuisse animum declarandi legem antiquā & naturalem, & per illa verba, *Non liceat Papa* idem significasse, ac si dixisset, intelligat, & consideret Papa non licere sibi prædium ecclesiæ alienare: aut quod in simili dixit *Bonifacius in cap. fin. de rescript. lib. 6.* quod non patimur nobis licere, successoribus nostris indicamus. Dixi, quoad tres prædictas conclusiones; quoniam quoad pœnam spiritualem anathematis, quam statuit ius humanum cōtinet: quandoquidem nullo iure diuino, vel naturali eiusmodi censura fertur; & ita neutri eorum est attribuenda, *argum. cap. legatur. 24. quæst. 2. & §. considerimus. Aut. de trien. & sem. coll. 3.*

Quinto noto ex prædictis licere Papæ alienare iusta de causa rem ecclesiæ; quia secundum omnes hic *tex.* est intelligendus de alienatione sine iusta causa, & non de illa quæ cum illa fieret: nam intelligendus est de illa quæ fit contra mentem, & voluntatem Christi, vt supra insinuatum est, & interueniente illa, præsumitur Christus id velle; sicut & cum intercedit iusta causa credendi quod dominus alicuius rei velle debeat, vt eā alius capiat, vel ea in aliquem vsum vtatur, eo quod est cognatus, amicus, vel de ipso benemeritus, vel ob alias circumstantias præsumitur in dubio velle illud; vt colligitur ex *Bar. & aliis in d. l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt.* qua eadem ratione, etiam quilibet Episcopus potest alienare rem ecclesiæ, iusta de causa, per *cap. sine exceptione. infra ead. cau. & q.* vbi glo. & tradimus latius in *g. summa bntus quæstionis in annotatione tertia*, & in *d. c. nulli. de reb eccl. non alienan.* ergo, à fortiori Papa; quia constat per infra dicenda, & dicta in *dict. tract. de reddit. q. 1. mon. 40. & in Apolog. prædicta q. 1. mon. 24.* Episcopos hanc potestatem cum omni alia facultate administrandi bona ecclesiastica ab ipso Papa accepisse; & ita penes eum eandem, imo ma-

maiorem potestatem residere, vt dicitur in simili in *c. dudum. i. 2. de praeben. lib. 6.* Nec obstat, quod praedictae *glos.* receptae, tenent, iustam causam alienandi esse triplicem, siue quadruplicem, vt tactum est in *glo. summae* annotatione 3. scilicet, necessitatem, pietatem, & vtilitatem; & quod hic canon habet, non licere Papae alienare pro quacunque necessitate: quia glossae illae loquuntur de magna, seu iusta necessitate, qualis non est omnis necessitas; vel loquuntur de necessitate ecclesiae canon autem hic de necessitate personae; quamuis enim liceat rem ecclesiae vendere pro soluendis eius debitis, non tamen licet idem facere pro soluendis debitis, quae Rector eius contraxit pro sua persona, aut pro cognatis, vel amicis suis, vt recte Bellam. hic tetigit *num.* 14. quod ipsum omnes sentiunt, & infra tangetur; & ita intelligendus est hic textus de necessitate personae Papae, quam haberet ad soluenda debita, quae in minoribus existens, bene vel male contraxit vel ad locandas diuites cognatas aliquas promisit, vel mutuo accepit, & non soluit; non autem est intelligendus de necessitate ipsiusmet ecclesiae Romanae, quam haberet Papa ad eam defendendam, vel alendam, vel sustentandam, in quo fundatur extrauagans fae. re. Pij V. super affrancatione bonorum ecclesiasticorum edita, quae infra §. antepen. refertur, & defenditur.

6 Inter facultatem vero alienandi, quam habet Papa, & inter eam, quam habet eo inferiores, illud distat, quod inferioris alienatio requirit causam, & solennitatem à iure humano saltem pontificio statutam, vt habet communis resolutio in *d. cap. sine exceptione, & in d. c. nulli & in cap. 1. de reb. eccl. lib. 6.* ad hoc autem vt valeat alienatio à Papa facta, sufficit interuentio iustae causae, sine praedicta solennitate: quia cum illa inducta sit lege humana, & nulla tali lege obligetur Papa, vt supra dictum est, non tenetur ipse ad eam seruandam saltem ad hoc vt alienatio valeat: quamuis etiam dici possit, alienationem ab inferiore iusta de causa, sine solennitate humana factam, teneri posse pro valida quo ad forum conscientiae tantum, vt supra in *glos. summa* late probauimus in *annota. 11. argu. eorum quae ait Inno. in c. quia plerique de imm. Eccl. & in cap. quod sicut de elect.* vbi *nu.* 8. ait quam electus tali electione quae iure naturali tenet, eo quod consensus legitimus eligentium interuenit, licet ob defectum solennitatis iuris humani cassari possit. bona conscientia retinet dignitatẽ, donec illa cassetur; eo quod sollennitates illae ad praesumendam iustam causam inductae, non habet locum in eo foro, in quo est standum veritati, quae Deo patet; iuxta notata in *cap. is qui. & cap. tua de sponsal. & arg. aliorum,* quae supra in *summa in d. annota* 11. nunc post haec scripta addimus.

Id autem quod supra proxime dixi, non posse iusta alienare Papam bona ecclesiae ad soluenda debita quae in minoribus cõtraxit, intelligendum est, de bonis stabilibus, vel de mobilibus, quae illis in hoc aequantur; nõ autem de fructibus, & redditibus qui ex eis percipiuntur: quoniam hos iuste in eiusmodi solutionem alienare potest; quam etiam alij beneficiarij licite id facere possint, per *cap. peruenit. de fideiuss.* & ea quae super illius intellectu in dicto *tract. de redit. quaest. 1. mon.* 51. *& in Apol. praedicta q. 1. mon.* 44. tradidimus.

7 Sexto noto ex eod. cap. adiunctis praedictis, non esse praesumendũ iustam causã interuenisse in eiusmodi alienatione per Papam facta nisi aliter de illa constet: cõtextus enim habet, alienationẽ eiusmodi non valere, & adiectum est, intelligẽdum esse id de illa, quae sine iusta causa fit, eo quod facta cum ea valet; & consequenter, si iusta causa praesumeretur inesse, semper censenda esset valere quod est contra verba, & mentem huius canonis, pro quo facit fundamentum irrefragabile communiter receptum *Bart.* per illum *text. in l. si forte ff. de castren. pecul. & l. si donatione C. de collat* quod

8 quando aliquid non potest fieri sine iusta causa, debet illa probari. Non obstat, quod *Panor. in c. quae in ecclesiarum de const. & aliis locis,* & multi alij, quos ibi *Fel. nu.* 60. *vers. quinta conclusio, & Decius num.* 27. referunt, tenens contrariam partem. Tum quia ipsemet Panor. affirmat, non esse praesumendam causam iustam in principe suo contractui contrauenieṇte: quia sine tali causa ei contrauenire non potest, *cap. 1. de probat.* cum ei adnot. per ipsummet *Panor. & alios,* & eadẽ ratio idẽ ius persuadet in omnibus alijs, quae sine iusta causa facere nequit. Tum quia praedictus *Felin. ibidem* cum *Cardinal. consil* 61. iustius tenet, id quod diximus, & *Dec.* sequutus ipsos respondet ibidem fundamentis contrarium tenen-

tenentium. Tum quia, non satis considerant, vanum fore dicere; Papam non posse illud, aut illud facere sine iusta causa, si factum fuerit: quoniam semper dicetur, interfuisse iusta causa vera, vel præsumpta. Sed quia exiliter *Dec.* satisfacit *clem. 1. de probat.* efficacius responderi potest, quod illa non prodest eis. Primo, quia conclusio comprehendit etiam casus in quibus Papa, & alius princeps facit aliquid, quod sine iusta causa facere nequit, 9 non exprimendo se ad id ex iusta causa moueri: generaliter enim asserunt, præsumendam esse causam in principe faciẽte id quod sine causa facere non potest. Secundo quod nõ est locus præfatæ clementinæ nisi in casibus in ea expressis, & similibus: quia est exorbitans à iure communi, de quo in *c. cum à nobis, de testib.* & de quo per *Paul. Cast. consil. 46. par. 2.* & de ijs solum loquitur. At alienatio rei ecclesiæ non est de contentis in illa neque de similibus eis, vt palam est. Tertio quod illi *clem.* nõ est locus, nisi in ijs quæ de facto suo proprio narrat Papa, vt late concludit *glos. antep* eiusdem. At causa alienandi rem ecclesiæ, vt plurimum non est factum eius proprium. Quarto quod illi clemen. nõ est locus in narratis per Papam contra ius, iuxta *cap. si Papa, in princ. iuncta glos. de priuileg. lib. 6.* imo neq; in eis quæ præiudicant tertio, secundum *Anchar. cons. 398.* præmitto quem sequitur *Dec. vbi supra*, quod satis planum videtur in eiusmodi præiudicijs, cuiusmodi est alienatio rei, & sublatio iuris alterius iam quæsiti, de quo loquimur. Tũ quia non satis perpendunt, quod *cap. in præsentia, de renun.* quatenus habet pro iudice præsumendum solum habet locum in illis, in quibus datur ei potestas faciẽdi ea absque necessitate interuentionis iustæ causæ.

SVMMARIVM.

1. *Papa sine iusta causa rem Ecclesiæ, & inferioris alienare iuste nequit.*
   Alienatio rei vnius Ecclesiæ in aliam, vel in ecclesiasticos vsus, an Papæ licita?
2. *Papæ, aut Monarchæ, voluntates donantium sine iusta causa mutare non licet.*
3. *Intellectus illius dicti, Papa in beneficialibus est pro ratione voluntas.*
4. *Beneficiorum liberam, & plenariam dispositionem pertinere ad Papam quomodo intelligendum.*
5. *Beneficiarium inter, & beneficium seu Ecclesiam, quidam contractus matrimonij est.*
6. *Papa cum causa rationabili diuidere, & vnire Ecclesias, conferre, & auferre beneficia potest, etiam sine beneficiariorũ culpa.*
7. *Roncevallis Prioratus quare etiam cum causa non fuit à Domino Francisco Nauarra ablatus.*
8. *Alienatio Papæ quæ iusta, & valida, quæ nec iusta, nec valida, & quæ valida; & non iusta.*
9. *Beneficia Ecclesiastica in quo sensu manualia Papæ, & quæ ablatio eorum valida, & non iusta, licet non obliget ad restituendum.*

§. 3.

1 NOto septimo, non posse Papam alienare sine iusta causa, etiã rem eccl. infer. Tum quia hic canon in principio generaliter loquitur de prædio Ecclesiæ, non distinguendo inter prædium Ecclesiæ Romanæ, & aliarum inferiorum, & ita generaliter est intelligendus, *c. solitæ. de maioritate, & l. de prætio. ff. de publici in rem actio.* Tum quia is ipse canon in fine ait, dispositionem illius non solum esse seruandam in Ecclesia Romana, sed & in alijs vniuersis. Tum quia liberiorẽ facultatem habet super prædijs Ecclesiæ Romanæ, quorum fructus ipse solus percipit, qua super rebus inferiorum ecclesiarum, quarum fructibus ipse non fruitur, cum liberius quis sibi, quam alteri præiudicare possit, *arg. l. in re mandata C. mandat.* & eorum quæ late notantur in *glos magna. c. si diligenti. de foro competenti. & in l. si quis in conscribendo. C. de pactis.* super valore renunciationis, quoad præiudicium renunciantis tantum, & non quoad præiudicium alterius. Et quidem non videtur dubium, de alienatione in laicum, vel laicos vsus, sed magis dubium est de alienatione rei vnius ecclesiæ in aliam, vel alios ecclesiasticos vsus, & pro parte quidem affirmatiua facit primo, quod frequenter id facit Papa applicando rem vnius Ecclesiæ alteri, imo & totam vnam Ecclesiam cum suis bonis per vnionem, & diuisionem, quod fecit Ioannes xxij. qui ex episcopatu Tholosano fecit quatuor Episcopatus, & ipsum erexit in Archiepiscopatum, vt patet *extrauag. eius Saluator. tit. de præben. inter*

com-

communes,& extrauag.p'nul.& vlt.in eod.tit.inter extrauag.eiusdem. & nuper Pius IV. tantam partem a femit Episcopatui Laodien.quanta fufficit tribus Episcopatibus de nouo erigendis. Quod iure facere potuerint, pater per *cap ficut vnire.de excess. prælat.& c.constitutus. de relig.dom.*

Secundo facit,quod omnium bonorum ecclesiasticorum dominium est penes Christum,vt efficaciter probatum fuit in *tract.at.de redi eccles.q.1 mon.40. & in dict. apol.q.1. monit.24.* & probat *extrauag. prædicta Saluator.* & Papa habet omniũ bonorum Ecclesiæ administrationem immediate sibi ab ipsomet Christo concessam,tanquam suo summo vicario,& pro curatori,*c.quanto.de transla.præl. et c.1. de homic.lib.6.* ita quod ipse solus recipit immediatè à Christo potestatem administrandi ea omnia,& alij omnes prælati, & ecclesiæ inferiores mediate per ipsum, vt vbi supra latius declaratur,& in *cap.1. et 2.22.distin.* explanatur, adeo quidem, quod præest immediate omnibus Ecclesijs,& Christianis,vt probat *S.Thom. in summa contra errores Græcorum. q. 66.* dicens,contrarium esse hæresim,& tradit *Felin.in c.1.de const.col 2.* licet aliqui recentiores habentes forte codices vitiatos, dixerint, eum non immediate, sed mediate præesse ecclesijs inferioribus, male allegantes ad hoc *Fel.vbi supra.* & ita quascumqoe res inferiores ecclesiæ habent, acceperunt vel accipiunt immediate,vel mediate ab ipso Papa, qui ab initio potuit eas applicare alijs, ficut ipsis applicauit: ergo & nunc potest idem facere,cum non sit ei abbreuiata manus, & potestas. Cumque par in parem non habeat imperium,*c.innotuit.de elect.* consequenter applicatio facta per anteriorē, non præiudicauit posterioribus.

Tertio,quod *glos.2. cap.si gratiose.de rescri. lib.6.* recepta dicit, quod in beneficialibus est Papæ pro ratione voluntas, & ante illam alia *glos.* quæ in hoc putatur singularis in *c.per principalem.9.q.3.* dixit, posse Papam auferre Episcopatum vni vel alteri Episcopo, licet non omnibus simul.

Quarto facit, quod *Dominicus* à multis receptus dixit in fine *d.c.si gratiose.* per eius *glo.* præfatam omnia beneficia esse ei manualia,in hoc quod potest auferre, & conferre titulos beneficiales pro libito, per *c.2.de preb.lib.6.et clem.1.vt lit.pendente,* vt est videre latius apud *Felin.* & citatos ab eo in *cap. quæ in ecclesiarum. col.15. de const. et Dec.ibidem à num.26.* At bona ecclesiastica fere omnia pertinent ad beneficia; ergo etiam illa erunt ei manualia,& ad libitum reuocabilia,& ijs,vel alijs applicabilia.

Sed pro contraria parte, quam videtur tenere *Fel.vbi sup.col.17.* & seruare sancta Sedes Apostolica facit primo hoc c.quatenus generaliter habet,non licere Papę alienare prædium ecclesiæ;& certum est, quod licet maior alienatio fiat, cum alienatur in laicum, vel laicos vsus, quam cum in ecclesiam; tamen etiam cum fit in ecclesiam alienatio est,*cap.sine exceptione.infra,ead.q.& cap.nulli. de reb.ecclesi.non alienandis.* quatenus sentiunt omnes pro illa prohiberi alienationem rei vnius ecclesiæ in aliam sine iusta causa, & solennitate debita est casus in specie, in *c.dudum.de reb.eccl.lib.6.*

Deinde facit,quod non solum contra legem naturalem,& diuinam Decalogi, scilicet præceptum septimum de non furando, & decimum de non concupiscendo rē alienam,est, auferre alicui dominium eo inuito,sed etiam auferre vsumfructum, vsum vel administrationem quam habet in ea, *l.1 ff de furt.* & constat ecclesiam particularem cui est applicata iuste res aliqua per Papam,vel alium prælatum in dotem vel in dotis augumentum ad sui sustentationem necessariam,vel decoram, habere vsumfructum,vsum, vel administrationē eius in suam vtilitatem; licet verum dominium,quod penes Christum est, non habeat; ergo auferre illud ei, & conferre alteri, etiam ecclesiæ sine iusta causa, est contra præfatam legem naturalem, & diuinam Decalogi.

Tertiò,quod non liceat absque iusta causa vlli Monarchæ,& Papæ mutare voluntates eorum,qui aliqua in certum vsum donarunt,& reliquerunt, *l.1. & l.Legatam. ff.de administratione rerum ad ciuit. pert.* quia id esset in effectu priuare quem re sua,& facultate sibi lege naturali,& diuina concessa; quod facere sine causa non possunt Monarchæ,*c.1. de prob.c.2.§.not. iuncta glos.qui feudum dare possunt, & l. id quod nostrum ff.de reg.iur.* at omnia fere prædia ecclesiarum particularium sunt donata,vel relicta eis à Christi fidelibus ad earum necessitatem,& decorem; ergo non licet Papę dare alijs, etiam ecclesijs illa sine iusta causa.

Quarto,quod *glos.* ibi recepta communiter *in cap.1.10.dist. super verbo distinctionem.* dixi

dixi Papam non debere Episcopatum diuidere inuito Episcopo, nec Episcopum parochiam, inuito rectore, & alia glo. cōmuniter ibi recepta in *cap.1. 22 dist. verbo, iniustitiam*, sic ait, *Papa non debet vni ecclesiæ detrahere, & dare alteri. 99. dist. cap. ecce & cap. nullus & 25 q.2. de ecclesiasticis, nisi subsit causa, vt 9.q.4. conquæstis & cap. nunc verò & cap. per principalem ead. causa, & quasi.*

Quinto, quod non videntur obstare citata pro parte contraria, Non primum, quoniam Ioannes 22. diuisionem præfatam præfati episcopatus Tholosani non fecit pro libito voluntatis sine causa, sed ob magnas causas quæ exprimuntur in *d. extrauag. Saluator. & prædictum cap. sicut vnire.* non probat Papam posse iuste diuidere, & vnire Episcopatus sine causa, sed solum causa rationabili id suadente.

Ad secundū respondetur, concedendo quod Papa recipit immediate potestatem à Deo administrandi omnia bona ecclesiastica, & vt immediate præsit omnibus ecclesiis, & Christianis; negando quod ex eo sequatur eum posse iuste auferre illis pro libito voluntatis, sine vlla causa, ea bona quæ iam illis iuste applicauit per seipsum, vel prædecessores eius immediate, vel per alios prælatos eis præfectos mediate: non enim accepit (vt Apostolus ait) potestatem in destructionem, sed in ædificationem, ad vtendum ea secundum rectam rationem, *2. Cor. 5.*

3 Ad tertium respondeo, quod glo. prædicti cap. si gratiosæ, quatenus habet, quod Papæ in beneficialibus est pro ratione voluntas, habet locum quoad ea quæ sunt iuris humani positiui, & quæ fieri possunt non contraueniendo vlli legi naturali, aut diuinæ, non autem in aliis per *cap.* sunt quidam. *25. q.1. & cap.1. de probat.* & ita quando fieri possunt sine præiudicio tertii, quod lege naturali fieri vetatur, per ea quæ proxime in confirmatione nostræ conclusionis citata sunt, & per ea quæ in responsione ad quartum dicetur; & consequentèr nec dicit, nec sentire præsumenda est, quod liceat Papæ sine vlla causa priuare quem beneficio canonice obtento, per proxime dicenda.

Ad quartum respondeo, quod *glo. illa capit. per principalem. 9. q.3.* à multis parum cōsideratè citata, non ait id quod imponunt ei, videlicet Papam posse sine causa Episcopum deponere, sed tantum simpliciter deponere, quod intelligendum est, cum causa, quia author ipsiusmet *glossæ in ca. 1. 10. dist. & in cap. 1. 21. dist.* se declarat, dicendo quod id potest facere cum causa, sed non sine illa, vt supra pro hac parte induximus; & generale dictum vnius authoris debet intelligi secundum quod ipse-

1 semet alibi specialius dixit. *l. hæredes palam. §. sed & si notam ff de testa. arg. cap. generi* per speciem derogatur; *de reg. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod.* cum additis ibi per *Dec.*

Nec obstat *elem. 2. sub finem vt lit. penden.* in argumento citata, licet eam in hoc plurimi faciat *Ant. Burgensis in rubrica de empt. col. 2.* appellando eam in hoc singularem, vt eam meliorem iuris dixit *Selua*

4 *de beneficio. 1. parte. q. 5.* quatenus habeat liberam dispositionem beneficiorum pertinere ad Papam; quia verbum *(Libere)* licet significet sine licentia, et consensu, et non obstante contradictione alterius, iuxta *glo. celebrem in elemen. dudum. verbo Libere, de sepulturis.* recipit tamen interpretationem, & restrictionem per alia iura, vt colligitur ex *glo. cap. cum nobis. de elect. verb. Liberā.* vt latius tradit *Decius in c. qua in ecclesiarum. num. 3. de consti.* & debet intelligi sine præiudicio tertii, vt colligit *Decius ex cap. directæ. de appel. nu.* 2 & significat libertatem ab impedimento, de quo tractatur, & non ab alio, vt colligitur ex *capit. de multa. de præb. & leg si quando. C. de inoffi test. & l. 1. C. de sacrosanct. eccle.* & ideo *elem.* illa quæ dat liberam beneficiorum dispositionē Papæ, debet restringi secundum alia iura, & intelligi sine præiudicio tertii, & de libertate ab impedimento disponendi, quod nascitur ex pendentia litis, de quo loquitur prædicta *elem.* quæ est aptissima responsio.

Non obstat etiam *cap. 2. de preb. lib 6.* in argumentum citatum, quatenus habet, plenariam dispositionem beneficiorum pertinere ad Papam; quia debet interpretari & exponi, sicut diximus exponēdum verbum, *Libere*, positum in *elem. 2. vt lite pēden.* licet enim Papa habeat plenariam administrationem bonorum ecclesiæ, vt supra dictum est, non tamen licet ei de illis pro libito disponere, vt probat hoc capit. & secundum notabile ex eo collectum.

Ad quintum negamus plane id quod ait *Dominicus, eam Barbat.* & alii multis suis sequacibus in *d. cap. si gratiose*, scilicet, posse Papam licitè sine causa conferre, & auferre pro libito suæ voluntatis beneficia clericis. Tum quia glos. ex qua id infertur, non dicit nec sentit illud, vt proxime

mè monstraui. Tum quia id esse falsum efficaciter probat *Cardinalis consil. 141. sanctissimus.* quem sequitur *Fel. vbi supra col. 16.* Tum quia, quod dicimus optimè fundatur per *cap. nisi cum pridem §.*
5 *verum, de renun.* quatenus singulariter probat inter beneficiarium, & beneficiũ, & ecclesiam, contractum matrimonij spiritualis fieri, ratione cuius nõ potest beneficiarius eam relinquere sine Superioris authoritate, *cap. quod in dubijs. & c. admonet. de renunciat.* contractum autem non posse tolli sine causa per Papam, aut per aliũ Principem; receptum est per *c. 1 de proba. & c. 1. §. notandum, qui feud. dari possunt.* quia lege naturali, qua ipsi ligantur, debet seruari, *l. 1. ff de pact.* cum ergo inter beneficiarium, & beneficium cum ei confertur, & ab eo acceptatur, cõtrahatur matrimonium quoddã spirituale interueniente cõsensu ad id Papæ mediate vel immediate, vt habet illud *cap. nisi cum pridem. & c. 2. de translat. Episc.* non potest dissolui sine causa, & sine vtriusque consensu.

Quę omnia, quia parum perpensa fuerunt à multis neotericis Iurisconsultis cõtraria opinio cœpit nostra ætate nimium valere: alijs docẽtibus illã, vt sibi, & alijs ambientibus habere multa beneficia, placerent, aliis acceptantibus illam tamquam suæ ambitioni, & auaritiæ commodantẽ, adeo quidem vt duo viri doctissimi, egregia virtute alioqui præditi, alter Theologus, alter Canonista, quorum nomina causa honoris taceo, publicè docuerunt eam dicentes se acceptum in libenter omnia beneficia Regni, si ea Papa eis conferret. Quod forte vel alia similia, fuerunt in causa, quod fæl. recor. Pius V. mihi semel dixerit, Iurisconsultos solitos esse plus satis potestatis tribuere Papæ, cui humiliter respondi, non omnes id facere; imo aliquos nimium detrahere; sed media eademq; recta via iura naturalia, & diuina cum humanis conciliando, esse incedendum, quod omnibus iuris vtriusq; professoribus persuasum iri quã maximè cupio: ne dum sola iura humana cũ deductis ex eis à Neotericis diuina ignorantibus magnificant, multa contra naturalia, & diuina respondeant. Et quidem *Sacrosf. Concil. Trident.* per ea, quæ de necessitate residendi in *c. 1. sess. 25.* & de vnico tantum beneficio sufficienti habendo, & de multis parochialibus, & impatibilibus non habendis, etiam si vnum non sufficiat *sess. 24. c. 17.* & alia deducta à iure naturali, & diuino statuit, satis superque videtur præfatam Dominici, & quàm plurimorum, qui cum magno Reip. damno sequuti sunt, opinionem tacite reprobasse.

Concludendum ergo est, postea quam Papa per seipsum immediate, vel per inferiores suos qui sunt quidã procuratores Christi & eius mediate, contulerit alicui ecclesiæ in dotem pro eius sustẽtatione aliqua bona, iuxta *c. nemo. de consecr. dist. 1. c. cũ sicut, de consec. eccl.* quatenus cum suis glos. habent, ecclesiam non esset fundandam, neq; consecrandam sine dote, non debet sine causa ipsi eo tollere. Quare quoquomodo multorum iurium, rationum, & au-
6 thorum maxime recentiorum allegatione res hæc ab aliquibus confundatur, veritas est, quod Papa iuste quidem potest cum causa rõnabili etiã sine beneficiariorum culpa diuidere, & vnire ecclesias, cõferre & auferre beneficia ecclesiastica eis, & bona ecclesiastica ecclesijs, sed non pro solo voluntatis libito, nec solet id facere, imo quãdo subest aliqua causa rõnabilis auferendi alicui benificiario suum beneficiũ, si alioquin ipse non peccauit, non aufert ei nisi cum iuxta cõpensatione, siue cambio, iuxta dictum singulare *Innoc.* recepti in *d. c. nisi cũ priden.* quod vidimus ad vnguem seruatum à fæl. record. Adriano VI. qui rogatus à bo. me. Carolo V. & à bona parte magnatum Hispaniæ, cum adhuc ageret in Hispania, & non dum ad Vrbem venisset, vt à D. Frãcisco Nauarra priore illustris monasterij Roncæuallis auferret prioratum suum, & conferret illum cuidam admodum nobili, eo quod esset situs in cõfinio Galliæ, & frater eius Illustriss. Marescalus Nauarræ in Gallijs degeret, nũquã voluit annuere, nisi æqualis ei dignitas intra Hispaniam interius conferretur; quæ quia nõ fuit ablata, permãsit prior donec post multos annos ab ipsomet Carolo V. præsẽtaretur ad duos Episcopatus, ex quibus ad Archiepiscopatum Valentinum trãslatus fuit: Adrianus .n. prædictus, vt vir iuris diuini, & humani callentissimus, & iustiss. constantissime respondebat, nullatenus se posse id iuste facere. Considero autẽ circa hæc quiddam à nemine, quod sciam, hactenus ite excertum, nempe quòd magna est differentia inter alienationem Papæ, qua sine iusta causa rem vnius ecclesiæ stabilem alienat in aliam ecclesiam, vel alios pios vsus, & inter eam, qua alienat in laicos, vel profanos vsus: illa enim videtur valida, licet non sit iusta, hæc autem neq; valida, neq; iusta; quia hæc videtur facta cõtra legem diuinam, & naturalẽ, illa vero cõtra legẽ

Nn tan-

tantum humanam. contra legem enim naturalem, & diuinam est, quod res auferatur à domino contra voluntatem eius *l. 1. ff. de furt. l. id quod nostrum est. ff. de reg. iur.* & late tradunt omnes post *Panor. in cap. qua in ecclesiarum, de constitutionibus*, & qui Papa alienat rem ecclesiasticam sine iusta causa in laicos; & prosanos vsus, aufert rem alteri videlicet, CHRISTO, sine consensu eius, & dat eam alteri, per ea multa, quæ adduximus in *d. tract. de redit. eccl. q. 1. mon. 40. & 48. & in d. Apolog. q. 1. mon. 24. 27. 38. & 39.* per quæ probauimus efficaciter, verum dominium rerum ecclesiasticarum esse penes Christum, & translationem, & applicationem earum in laicos, & vsus profanos sine iusta causa esse contra eius voluntatem. Illa vero alienatio, qua res vnius ecclesiæ alienatur in aliam, vel in alios pios vsus, est tantum contra legem, dispositionem humanam: nam per eam non aufertur res Christo, eius vero Domino, & datur alteri, sed solum efficitur, vt manente vtrobique dominio penes ipsum, inseruiat ei alio in loco, vel in alios vsus, quam ante seruiebat; quum data alteri ecclesiæ, vel alijs pijs locis perinde maneat in dominio Christi, sicut antea, quum ipse sit adeo verus Dominus bonorum ecclesiæ, in quam transfertur, sicut bonorum ecclesiæ, ex qua transfertur: & dispositione humana tantum sui Summi Vicarij, vel habentis ab eo potestatem sui Summi Vicarij, & procuratoris, vel habentis ab illo potestatem, seruit potius vni ecclesiæ, quam alij.

Ex quo infertur primo, quod aliqua alienatio rei ecclesię per Papã facta, est iusta, & valida, aliqua valida, sed non iusta, aliqua verò nec iusta, nec valida. Iusta, & valida est, quæ fit iusta de causa; valida, sed non iusta est, qua sine iusta causa res vnius Ecclesiæ in aliã; vel alios pios vsus transfertur. Illa verò neq; iusta, neq; valida, qua Papa sine iusta causa rẽ ecclesiæ stabilem in laicos, prosanos vsus alienat.

Secundo infertur, quod licet ablatio beneficij ecclesiastici à Papa sine iusta causa facta sit iniusta, & eam faciendo Papa peccet contra vim suæ legis directiuam, vt sentit lex digna vox, *C. de legib. & c. cum omnes. de const.* & fortius *c. iustum. 9. dist.* & late tradit vterque *Thom. 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* est tamẽ valida, ita quoad per eam perdit verũ titulum is cui aufertur: & eum quærit is cui confertur: qm id nõ facit cõtra legem nãlem, vel diuinã, quum dominium omnium bonorum ecclesiasticorum sit penes Christum, & Papa sit eius summus Vicar. & procurator; & per eius dispositionẽ humana immediatã, vel mediatã sint cõstituta omnia beneficia pro ecclesiasticis personis Christo seruientibus, auferendo beneficium ab vna eiusmodi persona, & cõferendo illud alij simili, nõ videtur facere cõtra legem, & dispositionẽ diuinã, sed tñ cõtra suam, vel prædecessorum, quæ humana est, & non ligat eũ quoad vim coactiuam qua fit, vt actus factus cõtra eam valeat, licet princeps eũ faciendo malefaciat, & peccet, *l. princeps ff. de legib. & c. proposuit. de cõcess. præb.* & vterq; *Thomas* vbi supra, Pro quib. facit illud simile, quod aliqua Papę dispensatio est iusta & valida, aliqua nec iusta nec valida, aliqua valida, sed non iusta. Dispensatio. n. Papæ, qua iusta de causa dispensat circa legẽ diuinam, & naturalẽ, vt in voto, vel iuramento, est valida, & iusta. *c. 1. & c magna. & c. ex multa. de vot. & c. 1. & c. veriũ. de iureiur.* & etiam illa, qua dispensat circa suam legem, cũ causa iusta *1. q. 7. c. requiritis. cũ glos. mag. in §. nisi rigor sub eo posito c. necessaria. & alijs. c. seq.* dispensatio verò sine iusta causa circa legem diuinam, vel naturalẽ nec est valida, nec iusta *cap. non est. iuncta glos. de vot. c. quanto, iuncta glos. de iureiur.* illa verò qua dispensat circa suam legem, vt super impedimentis matrimonij, quæ sunt hodie fere omnia legis canonicæ, sine causa valet quidem, sed nõ est iusta; quia licet lege sua, vel prædecessorum suorum non ligetur quoad vim coactiuã, quæ eũ faciat dignum pœna humana, & quæ actum eius infirmet, iuxta prædictã *l. princeps. ff. de legib. c. proposuit. de concess. præb.* ligatur tamen quoad vim directiuã, quæ facit eũ dignũ aliqua pœna apud Deũ, & actum eius minus rectum, iuxta præfatam *l. digna vox. C. de legib.* & alia præcitata, vbi *Caiet.* declarando profunde prædicta, cõcludit legislatorem ligari sua lege quoad forum conscientiæ, & quoad hoc, vt dicatur malefacere, ac peccare.

Tertio infertur, quod ecclesia, cui applicatur, vel vnitur per Papã, res alterius ecclesiæ, vel altera ecclesia sine iusta causa, salua cõscientia, & sine peccato eã retinere potest; licet Papa in vniendo & applicando peccasset; quia valuit vnio & applicatio, licet esse iniusta per prædicta & per *l. iuste possidet. § auth. præt. poss. ff. de acq. poss.*

Quarto infertur, quod laici etiã si sint Comites, & maiores eis, quibus per Papam cõferun-

tuntur aliquē bona ecclesiastica, fine iusta causa non possunt ea, bona conscientia retinere, quia concessio illa non fuit iusta, neque valida; quia contra legem naturalem, vel diuinam fine causa facta, vt prædictum est.

Quinto, quod is cui collatum est beneficium ecclesiasticum ablatum alicui per Papam sine culpa, & sine causa iusta, absque tamen surreptione, vel obreptione, bona conscientia potest illud retinere; quia ablatio illa valuit, licet fuisset iniusta; & ita non deest ei canonica institutio, sine qua beneficium licitè obtineri non potest *cap. 1. de reg. iur. lib. 6. & cap. 1. de eo, qui mit. in poss. causa rei seruan. eod. lib.*

Contra tamen hoc est argumentum fortissimum supra tactum, quod Papa non potest tollere contractum, qui iure naturæ seruandus est *l. 1. ff. de pact. sine iusta causa, cap. 1. de probat. & cap. 1. §. notandum. qui feud. dar. poss.* adeo quod sublatio eius est iniusta, & inualida, secundum omnes, & inter beneficiarium, & ecclesiam, vel beneficium, contrahitur quoddam matrimonium spirituale, *cap. nisi §. intueri, de renunt. & cap. quanto. & cap. inter corporalia de transla. prælat.* consequenter non valet ablatio beneficij sine culpa, & sine iusta causa facta. Sed respondetur, quod licet collatio, & acceptatio beneficij, habeat quandā speciem contractus, nō tamen est verus cōtractus, sed est potius institutio, & deputatio cuiusdam personæ ecclesiasticæ ad seruiēdum Deo in isto, vel illo loco pro tempore, quo illos, vel illos redditus perciperet: & quamuis malefaciat Papa reuocando illam deputationem sine aliqua causa, valet tamē reuocatio; sicut & multi, qui constituunt procuratores ad contrahenda matrimonia, frequenter reuocando sine causa mādata malefaciunt, valet tamen reuocatio, *cap. si de procu. lib. 6.* quod ad alia late declarat inter alios, *Fel. in cap. ex parte Decani. de rescript.* & sicut Rex deputans Auditores in suis prætorijs, quæ cancellarias, parlamenta, vel rotas vocant, & Præsides ciuitatum, & Gubernatores prouinciarum, aliquando male reuocet, propter falsas informationes, vel malos fines, reuocatio tamen tenet, & perdunt suos titulos, & qui eis substituuntur veros titulos accipiunt, & iustè possunt eis vti, donec reuocentur, secundum omnes. Sicut item Papa, & alij Principes passim constituunt Iudices; & commissarios delegatos, & aliquando sine vlla causa, & non sine aliqua eorum iniuria reuocant, peccant quidem, & male faciunt, *arg. c. vt debitus honor de appel.* nemo tamen dicet reuocationem non valere, iuxta *l. iudicium soluitur. ff. de iudic.*

Sexto infertur, opinionem supradictā *Dom. in d. cap. si gratiose. de rescri. lib. 6.* & pluri-
9 morum eius sequacium, nēpe quod omnia beneficia ecclesiastica sunt manualia Papæ; & quod potest auferre, & conferre illa pro libito suo, partim falsam esse, partim veram, falsam quidem, intelligendo, quòd iustè, ac sine peccato potest id facere. Verā tamen intelligendo quod factum tenet, si fecerit, quæ est noua, & vera resolutio, & doctorum omnium concordia.

Septimo infertur, quod de rigore iuris Papa, qui pro libito suo sine culpa, & causa tollit beneficiū alicui, & Rex qui sine culpa, & causa tollit officia prædicta, nō videtur teneri ad restituendū dānū, quod ob id patiūtur ijs, quibus illa sic tollont, licet in eo peccēt, quia nō peccant cōtra leges verę iustitię, cuius solius violatio obligat ad restituendum, vt efficaciter probauimus in *præd. tract. de red. q. 2. mon. 2. & 3.* quoniā non tollunt eis ea, quæ vere sunt eorū; sed potius ea, quæ sunt sua, vel quorum liberā administrationē habent, neq; in eiusmodi ablatione violant ius naturale, vel diuinum, sed tm̄ sua iura humana quibus statutum est eiusmodi collationes esse debere perpetuas, & irreuocabiles, nisi culpa, vel causa intercedat, *cap. præcepta 55. dist. et c. satis peruersū 56. dist. et c. inuenimus. 16. q. 7.* Dixi, de rigore; nā de æquitate, & tanquā peccantes contra leges charitatis, quibus tenemur diligere proximos, sicut nos; & non facere alteri, quod nolumus nobis fieri, *1. dist. in princ. et c. charitas. 2. § si de pæni. dist. 2.* aliquā compensationem deberent facere. Per quod videtur satis responderi posse replicationibus, quæ cōtra prædicta fieri poterant, quas breuitatis gratia non explico, simul differo in finem huius commentarij rationem, qua iustificatur Bulla fœlicis recordationis Pij Quinti, nunc hoc commentario ad finem perducto edita, super venditione censuum, & pensionum debitarum ecclesijs, sine prælatorū earum consensu, seu super affrancatione bonorum ecclesiasticorum,

SVMMARIVM.

1 *Papa non solum non potest iuste sine causa alienare prædia Ecclesiæ Roman. sed* neque

neque vsumfructum eorum.

1. *Eccl. siasticum prædium in emphyteosim perpetuam dari non potest, neque in vsumfructum ad longum tempus.*
2. *Papa & alij beneficiarij quomodo possunt alienare iuste fructus beneficiorum collectos, & colligendos sine iusta causa, & solennitate.*
3. *Papa sicut non potest bona ecclesiarum inferiorum iuste alienare sine iuxta causa, & consensu beneficiariorum, ita nec eorum.*

§. 4.

1 OCtauo noto, Papam non solum non posse sine iusta causa alienare prædia ecclesiæ Romanæ, & aliarum pro libito, sed neque etiam vsumfructum eorum, per quod ampliari videtur prædictum *ea. nulli. de reb. eccl. non alienan.* vt non solum non possit prædium ecclesiasticum dari in emphyteosim perpetuam, vt ibi dicitur, sed neque vsumfructum, quod est intelligendum, cum vsusfructus conceditur ad vitam, vel ad longum tempus, iuxta *clem. 1 de reb. eccl. non alien. & extrauag. 1. eod. tit.* supra citatam, & declaratam in *glo.* summe huiusmet quæstionis *annot. 1. & annot. 10. num. 14.* per quas vetatur locatio, vel venditio vltra triennium, sed cõceditur vt possit fieri ad triennium, & eadem ratione videtur concedendum, posse ad tãtumdem tempus dari vsumfructum prætio vel gratuito.

2 Nuno ex eodem canone, à contrario sensu, & ex proximo notabili posse Papam, & alios beneficiarios alienare fructus suorum beneficiorum iam collectos, & etiam colligendos, vsque ad modicum tẽpus, iuxta prædictam *clem. 1. de reb. eccl. non alien. & præd. extrau. 1. eod. tit.* sine iusta causa, & solemnitate per præfata *ca. vestra de locato, & cap. querelam. ne præl. vic. suas & d. clem. 1. de reb. eccl. non alien.* & prędictam *extrauag. eod. tit.* Tũ quia simile facere possunt tutores de fructibus rerum pupillarium, qui seruando, seruari non possunt, *l. lex quæ tutores C. de administ. tut.* Tum quia iure requirentia iustã causam, & solennitatem in alienandis bonis ecclesiasticis, loquuntur de bonis stabilibus, & pretiosis mobilibus, quæ seruando seruari possunt, vt videre est in hoc *cap. & in cap. sine exceptione, infra eadem q. & per totam hanc quæst. & in prædicto capitul. nulli. & per totum tit. de reb. eccl. non alienan.* & consequenter à contrario sensu tacite significant, requiri nullam causam, & solennitatem in fructibus eorum; quod argumentum valet *leg. 1. ff. de officio eius. cui man. est iuri. & capitulo cum Apostolica. de his quæ fiunt à præl.*

Quæ omnia vera quidem sunt, & recepta, indubieq; procedunt quoad cautam & solemnitatem, quas iura requirunt ad hoc vt alienatio rerum ecclesiæ valeat; ad hoc tamen vt etiam illa alienatio fructuum sine peccato fiat, si res altius perpendatur, requiritur vt ipsa actualiter vel virtualiter referatur in causam sese honeste sustentandi, vel faciendi opera pia, præsẽtia, vel futura; nam ratio qua nititur hoc *cap.* cum alijs præcitatis, illa est, quod bona deputata in sustentationem necessariã vel decoram, alicuius ecclesiæ, & beneficiariorum eius, non debet conuerti in vsus profanos. At constat quod fructus ecclesiasticorum bonorum sunt ecclesiastica bona, & facta quartæ speciei sacrorum, vt post *S. Tho. 2. 2 q. 99. artic. 3.* late probauimus in *d. tract. de redit. eccles. q. 1. mon. 39. et 40.* & in *Apolog. præfata. quæ. 1. mon. 23. et 24* ergo eadem ratione non debent alienari fructus prædiorum ecclesiasticorum sine relatione actuali vel virtuali ad sustentationem honestam, vel opera pia, præsentia, vel futura. Dixi, virtuali quia non oportet licet esset melius, quod beneficiarius actualiter referat pretium fructuum suorum, cum eos vendit, in præfatam sustentationem, & pia opera, sed satis est, quod ea mente id faciat, vt si interrogaretur, cur eos vendit; vere responderet possit, quod ad suam sustentationem; vel ad alia opera pia, id facit, iuxta ea quæ de relatione actuali & virtuali clarius alijs nuper scripsimus, in *comment. capitulo cum minister. 23. quæstion. 5. num. 18.*

Non obstat, quod iura diuina & humana permittunt venditionem, permutatioẽ, & qualibet aliam alienationem præfatorum redituum, sine vllius causæ requisitione, vt supra est probatum; cum tamen eadem omnia iura vetent alienari bona stabilia ecclesiastica sine causa, vt etiam supra est probatum, non, inquam, hoc obstat; quia id procedit quoad hoc, vt valeat vel non valeat alienatio, sed non ad hoc vt sit iusta & sine peccato: quia sicut ad hoc, vt alienatio bonorum stabilium valeat, & sit iusta requiritur causa necessitatis, pietatis vel vtilitatis, vt habetur in *glos. summæ huius quæstionn, & in annot.*

3. super

3 *super ea iacta*: ita & in alienandis fructi bus ad hoc vt iusta sit alienatio, requiritur, vt actualiter, vel virtualiter fiat causa sustentationis honestæ; vel alia pia; licet etiam aliter facta valeret: peccaret enim cum obligatione restituendi, qui venderet illos ad reponendum pretium, & reponeret in thesauro, vel impenderet in alios malos, vel profanos vsus, vt late probatum est in *Apolog. prædicta* quoad peccatum quidem *q* 1. *mon*. 38. & quoad restitutionem *quæstion*. 2. *mon* 7. *in die. verò tract. quæstion*. 1. *mon*. 48. *& quæst*. 2. *mon*. 7.

Ex quibus colligitur, quod sicut datur alienatio rei ecclesiasticæ immobilis Papæ valida, & non iusta, vt in septimo notab. dictum est, ita frequenter alienatio fructuum rei ecclesiasticæ, etiam ab inferioribus facta inuenitur valida, & non iusta.

Decimo noto, quod ex hoc canone, & proximo notabili, & alijs præcedentibus; colligitur, radix, ex qua deducenda est decisio quatuor dubiorum infra de prædictis spolijs proponendorum, videlicet quod sicut Papa non potest bona ecclesiastica inferiorum iuste alienare sine iusta causa, in vsus profanos; neq; in pios ab eis in quos eis, & beneficiarijs earum sunt concessa, sine illorum consensu; ita non potest etiã reditus eorum. Tum quia in proximo, & septimo notabili conclusum est, præfatos reditus esse bona ecclesiastica & sacra, & deputata mediate, vel immediate ab ipso Papa per quosdam quasi contractus sustentationi decenti illarum, & earundem beneficiariorum. Tum quia antiquissima ecclesiæ Romanæ consuetudo habet ne Papa accipiat, aut impendat reditus inferiorum ecclesiarum, & earum beneficia riorum in alios vsus, etiam pios, sine causa, pro libito absque illorum, ad quos pertinent, consensu.

SVMMARIVM.

1 *Fragmenta extrauagantiũ quarundam.*
2 *Bona, quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, spolia sunt.*
3 *Forsan, dictio casualiter iuxta materiam subiectam significat certitudinẽ licet proprie dubitationem importet.*
4 *Verba proprie intelligi debent, nisi aliud constet de mente disponentis.*
4 *Papæ semper ea mente fuerunt, vt spolia cederent Cam Apost. et non alijs.*
5 *Spolia ecclesiarum non solum Italiæ, sed et aliarum prouinciarum Papa reseruata.*
5 *Papa immediatius à Deo suam potestatem accipit, quam Principes seculares.*

§. 5.

His igitur annotatis, quatuor dubia pro ponam. Primum, An iure antiquo ad quã spolia pertineant ad Papam summum Christi Vicarium?

Secundum, An Papa potuit illa sibi reseruare?

Tertium, An de facto reseruauerit, & quæ sint illa?

Quartum, An consuetudo contraria excuset aliquos ab eis Cameræ Papæ non soluendis?

1 Ad horum dubiorum resolutionem, præmitto primo partes aliquas *extrauagantium fæl. recor. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII & Pij V. Pars extrauagantis Pauli III. dat. Romæ* 1541. *tertio non Ianua. Pontific. anno* 8. huc pertinens est hæc.

Cum itaque, sicut accepimus, à nonnullis nimium curiosis, qui iura Cameræ Apost. vsurpare, ac Cameram præfatam illis defraudare vellent in dubium redigatur, an res & bona, spolia nuncupata prælatorũ, etiam pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium; cæterarumquè personarũ Ecclesiasticarum secularium & regularium tempore obitus ipsarum remanentia, ex eo quod Rom. Pon. pro tempore existenti, & Cameræ præfatæ reseruata fore, aliqua generali Apostolica constitutione forsan non caueatur ad Cameram prædictam iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos et si satis euidenter constet, & appareat, prædecessorum nostrorum Romanorum Pont. & nostram indubiam intentionem, & voluntatem, semper fuisse, vt spolia huiusmodi ad dictam Cameram, & non ad alios spectarent, & pertinerent; & quod pro eadem Camera exigerentur, & recuperarentur cum prędecessores pręfati, diuersos dicto rum spoliorum, vt ad Cameram prædictã spect. & pertinentium, collectores, & exa ctores in varijs prouincijs & locis deputauerint & constituerint, & nos deputauerimus, & constituerimus, variæque lite ræ ab eisdem prædecessoribus, & à nobis super exactione aliquorum eorundẽ spoliorum, in quibus spolia huiusmodi ad prçfatam Cameram spectare expresse cõtinc-

tinebatur,emanauerint,ac super de illis dicti prædecessores per plerasque alias literas,tanquam de rebus, ad Cameram prædictam pertinentibus, donando, vel transigendo,aut alias diuersimode dispo suerint,& nos disposuerimus, necnon ea ab antiquissimo tempore citra dictæ Cameræ nostræ nomine exacta,& inter iura ipsius Cameræ connumerata fuerint. Ne tamen præmissorum veritas deprimi, & mendacium desuper in præfatæ Cameræ præiudicium locum sibi vendicare valeant. Attendentes quod iniquum esset, si ex Apostolicæ sedis benignitate, vel alia rationabili causa ad singula quæque loca collectores non destinantur;iura ipsius Cameræ propterea depereant,dubiū huiusmodi enucleare,ac in præmissis opportune prouidere volentes. Motu proprio,& ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, declaramus, res & bona huiusmodi,spolia, vt præfertur,nuncupata, in quibuscunque regnis, ac dominijs,tam citra, quam vltra montes,& maria consistentia, quæ pro tempore post obitus prælatorum, & personarum prædictarum quantumcunque etiam vt præfertur,vel alias quomodolibet qualificatarum, etiam Cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo condito testamento,vel absque sufficienti facultate,aut vltra quantitatem,de qua facultatem habuerint,condito decesserunt,& decedent, remanserunt,remanent,& remanebunt, etiam quod ad illa recuperandum aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apostolicam,& non ad alios,etiā in quibusuis cathedralibus,etiam Metropol.& collegiatis,ac alijs Ecclesijs,Monasterijs, cæterisque beneficijs ecclesiasticis cum cura,& sine cura, secularibus, & quorumuis ordinum regularibus,qualitercunque qualificatis,successores, illa in titulum,commendam,administrationē & alias quomodolibet pro tempore obtinentes,etiam si ad illa vigore prioris tituli ius regrediendi, seu accedendi, vel ingrediendi concessum fuerit,spectasse,& spectare illaque tanquam ad ipsam Cameram spectantia,perpetuò colligi,& recuperari potuisse,& posse,atque debere; ac ita,vt præfertur,eorum prædecessorum & nostram intentionem, & voluntatem semper fuisse,fidem facimus,& attestamur per præsentes. Decernentes sic,et non aliter per quoscunque tam ordinaria,quā delegata,& mixta authoritatibus fungentes iudices & personas, vbique in quamcunque instantia,iudicari,definiri, & decidi debere,sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,interpretandi, & decidendi facultate. Necnon irritum, & inane,quicquid secus super his,à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ S.Eustachij Diacono,Cardinali, & in Camerariatus officio successoribus committimus, & mandamus, quatenus exactioni & recuperationi spoliorum huiusmodi incumbat & illa ad Cameram Apostolicam peruenire,ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciant; nec permittant Cameram ipsam, vel eius agentes desuper modo aliquo molestari, impediri, vel inquietari Contradictores.&c.

3 Primo noto in hac extrauag.illa verba, *Regularium &c.* & inferius *Quorumuis ordinum regularibus.* per quæ probatur, quod etiam bona quæ prælati, & alij beneficiarij regulares relinquunt inconsum pta,connumerantur spolijs. Idem probat *breue Pij IIII. datum anno* 1560. infra §.7.relatum ibi, *Quarumcumque persona rum ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium. &c.* Idem probat *bulla eiusdem Pij iiij. data eodem anno*,ibi. *Et quorumuis ordinum regularium &c.* Idem probat bulla eiusdem,data eodem anno, dum quæsita à religiosis per negociationem illicitam inter spolia computat,& paulo infra ibi. *Quorumuis ordinum regularium.* Idem probat *extrauagans Pij V. §.8.dat.ann.* 1565.ibi *Quorumuis ordinum regularium*.

Contra hoc notabile vrget,quod omnia quę acquirit prælatus, vel alius beneficiarius regularis,acquirit Monasterio,vel Ecclesiæ, cuius est beneficiarius, quum non possit suæ personæ quicquam quærere, *c. cum olim. 2.de priuileg.* vbi late *Innocen.* receptus ab omnibus *cap.in præsentia. de probat.auth.ingressi.C.de sacrosf. eccles. cap.non dicatis.* 12.*q.* 1.vbi *glos.* celeberrima,& receptissima habet,regularem non esse dominum etiam vestis quotidianæ qua vestitur, nec eam possidere nomine suo,instar serui,*l.id vestimentum.ff.de peculi.& l.quod seruus ff. de acq.poss.* & latius tradimus in *d.tract.de redit.quæst.*1. *mon.*7.*et seq.et in Apolog.prædicta.quæ.*1. *mon.*9. *vsque ad* 18. & consequenter omnia videntur esse impensa, & insumpta ante mortem illorum, tanquam quæ sunt quæsita monasterijs, & ecclesijs,eorum ergo non possunt dici spolia, per definitionem

tionem supra dictam in §. primo. num. 2. Item, ea quæ prælatus secularis donat ecclesiæ in sua vita eo mortuo non censentur spolia: quia eo viuente iam fuerunt alij quæsita, & ea quæ beneficiarij regulares quærunt, quæruntur monasterijs, ecclesijs, vel beneficijs eorum ante mortem illorum, vt dictum est; ergo non possunt dici spolia, quæ dicuntur sola illa quæ nõ fuerunt impensa, & quæsita aliis, viuenti bus ipsis beneficiariis.

Tertio, quod etiam in ecclesijs secularibus, in quibus prælatus & Capitulum omnia habent communia, & nullam mensam separatam, & omnia regunt, & dispendunt simul; ita quod solus prælatus sine Capitulo, vel aliquibus deputatis ab eo, quos hi abid iscretos alibi cõsiliarios appellant nihil insumit, præterquã duo, vel tria, vel 5. scuta, quæ potest dare singulis mẽsibus pauperibus, vt seruatur in omnibus monasterijs S. Hieronymi in Hispania, & etiam in Dominicanis habentibus bona stabilia, qualia multa habent Salmanticæ in monasterio S. Stephani, & Pinciæ S. Pauli. & collegio S. Gregorij mortuis prælatis, nulla videntur remanere spolia; licet multa superessent reliqua sustentatis conuentibus, & alijs omnibus oneribus, eo quod omnia illa iudicantur acquisita tali bus ecclesijs viuentibus adhuc prælatis. ergo à fortiori quæsita per prælatos & alios beneficiarios regulares, non censebũtur spolia, cum ipso iure ante mortem illorum fiunt quæsita monasteriis, & ecclesiis vel beneficiariis eorum. Postremo quod nemo audiuit priores regulares Chartusianorum, nec Hieronymianorũ, nec Dominicanorum, nec aliorum similium, qui vna cum Capitulis suis bona omnia monasteriorum eo modo quo dictum est administrant, censeri relinquere aliqua spolia, etiamsi tempore mortis eorum multa inueniantur in arcis trinarum clauium reliquata.

Ad hæc argumenta visum fuit primo aspectu respondeti posse, quod extrauagans hæc solum habeat locum in beneficiariis regularibus habentibus mensas separatas, & reditus separatos à mensis, & reditibus monasteriorum & conuentuũ, & ecclesiarum suarum, & non in aliis; quæ tamen responsio, non videtur firma, Tum quia eadem ratio idem videtur cõcludere in istis, sicut in illis: quia etiam in istis habentibus mensas separatas, & reditus separatos, omnia quæ illi quærunt quæruntur monasteriis, vel ecclesiis per prædicta. Tum quia consequeretur nulla spolia relinquere prælatum regularem, qui solus administraret aliquam abbatiã amplissimam, & tempore mortis suæ sustentato conuentu suo, & omnibus oneribus, relinqueret decem millia scutorum reliquata. Consequeretur item, quod cõmendatarius, cui commendata esset huiusmodi Abbatia, quam ipse solus gubernaret, nulla posset relinquere spolia; quia nullam mensam, nec reditus separatos à mensa, vel reditibus conuentus & ecclesiæ haberet, quod videtur contraire menti huius *extrauag*.

Quare videtur dicendum, hanc extrauagantem intelligendam esse de omnibus prælatis, & beneficiariis regularibus tam non habentibus mensas separatas, quàm habentibus, qui soli sine Capitulis, & discretis vel deputatis ab eis consiliarios, seu discretos eorum possunt dispendere reditus suos absque limitatione. Et potest assignari illa ratio diuersitatis, quod licet quæsita per hos quærantur monasteriis, & ecclesiis, sicut quæsita per illos; hi tamen possunt in vita pauperibus, & operibus piis impendere illa soli, sine vllius alius consensu, & ita sunt reuocabiliter quæsita. Alii verò non possunt dispendere illa iam quæsita; quod facit vt non censeantur spolia: sicut in simili, bona stabilia, siue immobilia quæsita per beneficiarium secularem, & donata ecclesiæ in vita eius non censentur spolia; licet sic quæsita & nondum donata ecclesijs, vt late conclusimus in *præd. tract. de red. qua.* 1. *mon.* 47. *& in Apolog. prædicta q.* 1. *mon.* 37. ratio huius rationis est, quod libertas illa quam habet beneficiarius regularis dispendendi quæsita ex reditibus suis dũ viuit, sine vllius alterius consensu, facit, vt quadamtenus non videantur quæsita suis monasteriis, & ecclesiis, quamuis re vera sint quæsita; sicut & res legata nondum acceptata, quæritur quidem legatario ipso iure, à morte testatoris, sequuta hereditatis aditione *l. à Titio. ff. de furt.* sed reuocabiliter ante acceptationẽ, post eam verò irreuocabiliter.

Secundo noto illa verba. *Forsan non caueatur*, per quæ significatur, non esse certum, quod per aliquam constitutionem Apostolicam ad Paulum vsque III. editam 3 clare Sedes Apost. reseruauerit sibi, & suæ Cameræ prædicta spolia: quia verbũ, forsan, significat dubitationem *l.* 1. *§.* 1. *ff. de rei vend. adiuncta gloss.* & quamuis responderi possit, quod casualiter iuxta materiam

teriam subiectam significat certitudinē, vt resoluit *Fel. in cap. accedens. 1. col. 5. vt lite non contest.* & quod ita capitur hic iuxta illud, *Sub dubio forte respondent sepe periti.* citatum à *glossa l. si duo. ff. de arbit.* non tamen videtur occurrere hic talis materia subiecta, ratione cuius verbum prædictum, quod proprie dubitationem

4 significat, debeat impropriari, quum verba proprie debeant intelligi, nisi quando constat aliud de mente disponentis. *leg. non aliter. ff. de leg. 3. & capit. fi. de verbo. signif.*

Tertio noto verba illa, *Euidenter appareat, & illam nostram indubiam intentionem. &c.* per quæ significatur, omnes Romanos Pontifices semper fuisse ea mente, & intentione, vt præfata spolia cederent Cameræ Apostolicæ.

Quarto noto illa verba, *& non ad alios.* per quæ significatur, prædicta spolia ita pertinere ad Cameram Apostolicā, vt ad alios non pertineant, & consequenter in eis nō esse locum *capit. quia sæpe. de elect. lib. 6.* quatenus per verbum, dimissa, significat illa esse reseruanda futuro successori, de quo infra pauca.

5 Quinto noto illa verba. *Varijs Prouincijs & locis* per quæ docetur, non solum spolia ecclesiasticorum Italiæ, sed etiam aliarum prouinciarum, fuisse, ac esse reseruata Papę; quod confirmatur, eo quod eadem ratio idem iuris in omnibus suadet, *leg. illud. ff. ad legem aqui. capitul. 2. de transl. præl.* & clarius hoc exprimitur paulo post ibi. *In quibuscumque Regnis, & Dominijs, tam citra, quam vltra montes, & maria, &c.*

Sexto noto illa verba, *variaq; literæ etc.* per quæ apparet, quod licet Romani Pontifices per constitutionem generalem expressam non reseruauerint sibi spolia, per alias tamen literas declararunt illa ad se pertinere, quod sufficere videtur, *arg. cap. si Romanorum 19 dist. & §. sed et quod Principi placuit legis habet vigorem. Instit. de iure nat gent. et ciuil.* qui §. tanto magis locum habet in Papa totius Ecclesiæ Romanæ Principe, quam in alijs secularibus Principibus, quanto immediatius accipit ipse suam potestatem à Deo, quam illi, & quanto liberiorem, quam illi, *capit. quodcumque. 24. quæstion. 1. capit. in nouo. 21. distinct. et capitul. cuncta per mundum. 9. quæstion. 3. cum notatis in capitul. 1. de constitu.*

Septimo noto illa verba; *Declaramus etc.* vsque in finem, per quę palam edicitur, quod non solum statuit, sed statutum esse declarat, omnia spolia ecclesiasticorum non solum secularium, sed etiam regularium, non solum minorum & maiorum, sed etiā Patriarcharum, & Cardinalium, non solum in Italia, sed etiam vbique gētium, citra & vltra montes, & maria: etiā si relinquunt successores per regressum & coadiutorias, spolia inquam, non solum futura, sed etiam præterita & præsentia, spectare, ac semper spectasse ad S. Sedem Apostolicam, & ita spectare, vt non spectent ad alios. An tamen aliqua ratione defendi possit illud quod contra hoc seruari videmus in Hispania in spolijs aliorum quàm Episcoporum, & in Lusitania, & Gallia, etiam in spoliis Episcoporum, in decisione 4. dubij dicemus.

Octauo noto illa verba, *Irritum et inane, &c.* per quæ constat, præfatam extrauagantē munitam esse decreto irritante, cuius magna est virtus, vt traditur in *capitul. 1. de concess. præb. lib. 6. et in capitul. cum accessissent. de constitu. et in capitul. dilecto. de præb.* & in eis declarant Doctores, Quæ an impediat consuetudinem contrariam dicetur in prædicto quarto dubio.

SVMMARIVM.

1 *Bona immobilia ex reditibus Ecclesiæ comparata manent eiusem naturæ, cuius sunt reditus.*

2 *Bona Ecclesiæ incorporata non computantur inter spolia, nec alia iuste donata.*

3 *Testari duabus rationibus impeditur Religiosus.*

4 *Bona immobilia de reditibus ecclesiasticis per beneficiarios empta non omnia ipso iure fiunt ecclesiarum.*

5 *Testari iure nequit beneficiarius de reditibus ecclesiasticis siue simplicis, siue curati beneficij, neque ad pia, neque ad prophana.*

5 *Lex maiore cum deliberatione conditur, quam fiat commissio.*

6 *Consuetudinem vbique gentium esse, vt beneficiarij prohibito de suis reditibus donent, vel relinquant in vita, et in morte, vt quidam asserunt, verum non esse.*

7 *Papa debentur fructus ecclesiarum mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, et cet. à die vacationis, vsque ad diem prouisionis.*

7 Ver-

7 *Verbo volumus*, & decernimus *ius nouum important*.

7 *Spoliorum nomine quæ veniant*.

§. 6.

IVlij verò III. extrauagantis pars huc pertinens, datæ anno 1549. sexto Idus Martij, Pontif. anno 1. est hæc.

Cupientes, vt alma vrbs nostra, in qua bea-
1 tus Petrus Apostolorum princeps sibi, & suis in Christi vicariatum successoribus sedem constituit, & ad quam, veluti communem ciuium fidelium patriam frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seù Romanam curiam sequuntur, tam in his quæ ad victum pertinent, quàm in suorum dispositione bonorum, & post eorum obitum hæredes sui in eorundem bonorum assecutione plena libertate fruantur, & vrbis decori, ac curiæ prædictarum frequentiæ, necnon vrbem incolentium, & curiam huiusmodi insequentium indemnitati consulatur, Motu proprio & cet. Et insuper auctoritate, & tenore prædictis, statuimus & ordinamus, quod de cętero perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli vrbis incolæ, seù curiam huiusmodi insequentes cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ vel conditionis existant, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica seù mundana dignitate præfulgant, si eos in dicta curia, seù eius districtu, decedere contigerit, de omnibus, & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, reditibus; & prouentibus ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, secularium, & quorumuis ordinum regulariũ quomodocunq; & qualitercunq; qualificatorum, per eos etiam quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis in titulum, vel commendam, administrationem, seù alias quomodolibet obtentorũ, aut alias: licite tamẽ acquisitis cuiuscunq; quãtitatis, qualitatis, sũmę, valoris & pretij, seù cõditionis existãt, etiam si talia sint, q sub generali verborũ expssione nõ cõprehẽdãtur, sed speciali nota digna sint, tã donatione inter viuos, & causa mortis, quam testamento, codicil is, fideicõmissis, legatis quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum, & quarumuis aliarum personarum, etiam penitus extranearum ac de iure incapacium seù alias prohibitarum etiam diuitum, & potentium ac natorum suorum illegitimorum seù spuriorum ac collegiorum vniuersitatum ecclesiarum, & locorum piorum, & non piorum disponere illaque eis donare, concedere relinquere, & erogare ac in eis consanguineos affines, & quasuis alias personas ac natos etiam, vt præfertur procreatos necnon collegia vniuersitates ecclesias, & loca hæredes particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere libere, & licite valeant. Quodque si Vrbis incolæ, aut curiam huiusmodi sequentes, ab intestato decesserint eorum bona pecunia iocalia iura actiones, & res huiusmodi non ad nos, & pro tempore existentem Romanum Pont. aut Camarã Apost. sed ad ipsorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis nisi beneficiati essent de iure succedere deberent alias iuxta iuris cõmunia dispositionem libere deuoluãtur, nec per Cameram prædictam aut pro ea agentes etiam prætextu quod hæredes præfati in curia nõ existant, aut quod aliqui eisdem defunctis sanguine cõiuncti in eadẽ Vrbe non reperiãtur, vel alias timore dilapidationis bonorum pecuniarum iocalium, & rerum huiusmodi occupari aut inuentariari possint; sed si hæredes prefati in Curia non fuerint aut aliqui eisdem pro defunctis sanguine coniuncti in vrbe non reperiantur tunc & eo casu bona, & pecuniæ ac alia huiusmodi, per ad id pro tẽpore deputatos singularũ nationum, quarum ipsi defuncti apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & sub fideli custodia, & eiusdem hæredibus conseruentur. Districtius. &c.

Primo noto in hac extrauag. verba principij, per quæ significatur rationes ob quas magnæ curæ esse debet Pontificibus Romanis, eisdeque Maximis, Roma, & eius decor, ac frequentia, concordat *cap. fundamenta de elect. lib. 6.*

Secundo noto illa verba, *Immobilibus, mobilibus, & se mouentibus*. per quę probatur, quod bona immobilia empta ex reditibus beneficiorum à beneficiatiis
2 nomine proprio, & non nomine ecclesię, non fiunt, ita ipso iure Ecclesiæ, vt

grauissimas illas molestias, quæ fiebant per ministros à Camera deputatos, omnibus clericis ægrotis; annotando, etiam antequam morerentur, bona quæ habebant vndecumque quæsita, ne morientibus illis, cognati, hæredes, & famuli abscondérent, vel amouerent à domibus eorum, ea spolia, quæ post mortem eorum, Cameræ Apostolicæ deberentur. sicut diximus vbi sup. in *dicta quæst. 3. mon. 3. nu. 6.* quod lex Regia Hispaniæ iubet seruari consuetudinem testandi clericorum, non quidem quoad forum conscientiæ, quod facere nequit, sed duntaxat quoad forum exterius; re Remp. innumeræ lites, quæ alioquin nascerentur, leui cum vtilitate grauiter inquietarent, quod paulo latius repetitur infra *§. 11. nu. 3.*

Eiusdem Iulij III. extrauagans, data anno 1553. 10. Ianuarij, pontificatus sui an. 3. per quam cognitionem causarum, quæ super spolijs vertebantur, auocauit, & thesaurario generali commisit, quatenus huc pertinet, sic habet. Ad futuram rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tā statusfanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam aliarum partium Italiç celerius, & facilius fiat: nec ministrorum multitudine confundatur Motu proprio &c. Nota, quod hæ literæ probant declarationem præfatam Pauli III. quoad spolia Italiæ, non quoad aliarum gentium.

Pauli autem IIII. cuiusdam commissionis datæ anno 1556. 8. Februarij Pontificatus sui anno. 1. pars huc pertinens sic habet. Cum (sicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita, per obitum prælatorum & aliarum quarumcunque personarum Ecclesiasticarum, secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam Curiam decesserunt, remanentia, & relicta, quę tanquam spolia alias fel. recor. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & spolijs huiusmodi Cameram defraudare presumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ non modicum præiudicium. Nos pro nostri officij pastoralis debito, volentes temerarios talium personarum ausus conprimere, & de in futurum spolia prædicta dissipentur opportune prouidere. Motu proprio &c. & inferius, Dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, & auctoritatem, omnia & singula, res, bona quęcumque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, per obitum quarumcunque personarum Ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia, sed administrationem habentia obtinentium & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigenti testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quamuis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen hanc almam vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuscumque qualitatis, generis, & speciei fuerint etiam gemmas, & pretiosa ornamenta, ac pecuniarum summas; nostro & prędictę Cameræ Apostolicę nomine colligendi, & recuperandi. & cet.

Primo noto illa verba, & *immobilia*. ad probandum clare id quod contra N. in *tract. de redit. eccl. q. 1. mon. 47. et in Apolog. mon. 37.* diximus videlicet, quod non omnia immobilia quęsita ex reditibus ecclesiasticis empta per beneficiarios, ipso iure fiunt eorum ecclesiarum; quia illa sola fiunt earum quę nomine ipsarum emunt, aut nomine suo empta ipsis dono vel alio ad transferendum dominium idoneo titulo, tradunt, vt ibi latius est dictum, & supra in *extrauag. Iulij III. §. 6. num. 4.* tactum fuit, cum ampliatione ibi addita.

4

Secundo noto illa verba; *extra Romanam curiam decesserunt*, per quę ponitur differentia inter beneficiarios decedentes in curia, & decedentes extra eam, quæ nō est vera iure communi solo attento, sed attenta extrauag. prędicta Iulij III. quæ tale priuilegium concessit Romæ decedentibus.

Tertio noto illa verba. *Beneficia non simplicia sed administrationem habētia &c.* per quæ videtur sibi ipsi contradicere; nam primo videtur significari esse quoad facultatem testandi magnam differentiam inter reditus beneficij simplicis, & beneficij administrationem habentis, quam significat *glos. in cappitul. præsenti.* verbo (*Reseruari.*) *de offic. ordinar. lib. 6.* quæ post *Hostiensem in capitul. final. de peccul. clericor.* habet, simplex beneficium. habentem posse testari de reditibus eius, habētem autē beneficiū, cui administratio inest, minime; & ita videtur facere cōtra cōmunē & nostrā opinionē quę habet, neutrū illorū posse iure testari;

 quam

quam late probauimus in dicto *tract. de red. q. 3 mo. 2. in Apolog. ead. q. et mon.* & postea oppositum significat, quatenus ait habentes simplicia non posse testari, nisi facultatem specialem habeant ad hoc à sede Apostolica, vel à consuetudine, clare insinuando, non posse id de iure facere. Quod item ait de priuilegio, alicui videri posset parum caute dictum: cum negari non possit, vtrosque illorum priuilegio Papæ posse testari ad pia, vt probauimus vbi supra *mon. 2.* & 7. sed quicquid significet hæc bulla, quæ non continet legem, sed quandam commissionem, quæ non solet cum tanta deliberatione componi cũ quanta solet lex. *l. humanum. C. de leg. c. erit autem lex. 4. dist.* intelligi debet secundum illam iuris veritatem, quæ habet, vtrosque posse testari ad pia priuilegio Papę, & ex consuetudine prædicta; neutros autem sine tali priuilegio, vel consuetudine, etiam ad pia; ad profana verò, & in diuites, neque cum priuilegio; neque cum consuetudine, vt probauimus vbi supra. Pius verò IV. in quadam bulla motu proprio data anno 1560. 26. Maij Pontific. an no 1. quoad nostrum propositum scribit.

Cum itaque (sicut ex proborum, & fide dignorum hominum relatione nuper accepimus) quam plures, Prælati, Presbyteri, & aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum, locorum, & dominiorum, & præsertim Regni Neapol. nulla à nobis, seu Sede Apostol. facultate testandi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunã suggestionem impulsi, in eorum vltimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neq; debeant, disponere audeant, ipsaque bona sub diuersis confictis prætextibus, & coloribus hospitalibus, ac piis locis, & forsan cum promissionibus clandestinis; quo eorum consanguineis, vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum ab ipsis hospitalibus, & locis de certa seu quota portione bonorum huiusmodi subueniatur, testari, relinquere legare codicillare non erubescant in dictæ Cameræ nostræ graue dãnum, & præiudicium maximum dictæ Cam. indemnitati opportune consulere, & inconuenientibus huiusmodi pro officij nostri debito congruum remedium adhibere volentes, Motu proprio &c.

Primo noto illud verbum (*donationes*) per quod videtur significare beneficiarios nõ posse donare magis quàm legare, cuius contrarium latè probauimus in dicto *tract. de red super cap. si. 16 q. t. mon. 34. & in Apol. ead. q. mo. 81.* Sed, vt iura inribus concordem, *c. cum expediat, de elect. lib 6.* intelligendus est hic *tex. de donatione causa mortis*, vel inter viuos ad profana, & quæ nullatenus fiunt intuitu paupertatis, aut pietatis; aut fiunt simulatè sub specie illarum ad profana; illa verò quæ in *dit. mon. 81.* adducuntur, intelligenda sunt de donationibus inter viuos irreuocabilibus, & veris, quæ vere intuitu earum fiunt. quod etiam satis declaratum fuit in prædicto *mon. & sequen. vbi supra*.

Secundo noto, clarè hinc intelligi non esse verum id quod N. contra quem prædictam Apolog. scripsimus, dixit, nempe vbique gentium esse consuetudinem, vt beneficiarii pro libito de reditibus suis donent, vel relinquant in vita, & in morte cum hic Pius IV. asserat vtrunque illorum malefieri, & esse peccatum; & ita confirmat, quæ nos contra ipsum latè diximus in prædicto *tract. de red. q. t. mon. 57. et q. 3. mon. 2. et 7. et in Apol. q. 1. mon. 50. et sequen.*

Idem Pius IV. in quodam breui commissionis dat. 1560. 30. Iulij Pontific. sui anno 1. sic ait.

Cum, sicut accepimus, nonnulli res, et bona mobilia, et immobilia; ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorũ acquisita per obitum prælatorum, et aliarum quarumcunque personarum, ecclesiasticarũ, secularium, et quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam Vrbem decesserunt, remanentia, et relicta, quæ tãquam spolia alias fel. record. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Camer. Apost. spectare, et pertinere decreuit, et declarauit, necnon fructus, redditus, et prouentus mensarum patriarchalium, Metropolitanarum, et aliarum cathedralium, ecclesiarum, et monasteriorum in tota Italia consistentium, et per obitum prælatorum illorũ vacantium, indebite occupare, et spoliis, ac fructibus, et prouentibus huiusmodi dictam cameram defraudare præsumpserint, et præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, et ne spolia, ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur, opportune pro-

prouidere volentes, ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine omnes et quoscumque dictorum spoliorum, et fructuum, per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet, etiam per nos seu de mandato nostro deputatos collectores, et subcollectores, etiam si S.R.E. Cardinales et Camerarius fuerint, primum, et ante omnia reuocantes, omnemque illis de super attributam auctoritatem, et potestatem abdicantes, te qui coniugatus existis, et de cuius fide, integritate, et diligentia plurimum in domino confidimus, nostrum et dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorũ ad ipsam Cameram pertinentium, necnon fructuum, redituum & prouentuum mensarum huiusmodi collectorem generalem auctoritate Apostolica, tenore præsentium quoad vixeris, & quamdiu Thesaurarius nostri generalis officium obtinueris, constituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam potestatem, & auctoritatem omnes & singulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, spolia nuncupata huiusmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus, prouentibus, & reditibus ecclesiasticis empta, reædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum, sæcularium beneficia non simplicia, sed administrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitima præscripta, in loco vigente testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen dictam vrbem pro tẽpore decedentium remansur a, & relicta cuiuscunque qualitatis, & speciei fuerint etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum summas necnon etiam fructus reditus, & prouentus mensarum huiusmodi à die Ecclesiarum & monasteriorum vacationis huiusmodi vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ quos omnes & singulos fructos reditus, & prouentus ad dictam Cameram spectare, & pertinere volumus, & decernimus ac eidem Cameræ applicamus & appropriamus, nostro & præfata Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tam super illis quam alijs, quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus vijs & modis inquirendi, & inuestigandi, &c.

Primo noto, illa verba, *In tota italia*, quæ possent significare alicui solum in Italia deberi huiusmodi spolia Papę: quod tamen non faciunt, nec limitant *extrauagans Pauli III.* quoniam hic non agitur defendenda vel declaranda lege, qua deben tur spolia Papæ, sed de commissione facta Commissario, & collectori spoliorum Italiæ, quod est longe diuersum, vt palam est, & à diuersis non fit illatio, *leg. Papinianus. ff de minor. et leg. naturaliter. §. nihil commune ff. de acquiren. possess.*

Secundo illa verba, *Beneficia non simplicia, sed administrationem, etc.* per quæ videtur, quoad testandum significari differentia inter beneficia simplicia, & ea quibus inest administratio, de quo dicẽdum est idem quod supra diximus de similibus verbis in literis commissionis *Pauli III. supra relatis in §. 6. num. 3. in fi.*

Tertio noto, illa verba. *Necnon fructus, reditus, et prouentus mensarum huiusmodi à die ecclesiarum et monasteriorum vacationis huiusmodi vsque ad diem præfectionis, etc.* quod saltem in Italia non solum debentur spolia beneficiariorum Papæ, sed etiam omnes fructus mensarum ecclesiarum Patriarchalium Metropolitanarum, Cathedralium, & monasteriorum qui obueniunt à die vacationis illorum, vsque ad prouisionem eorundem: quod videtur esse ius nouum. Tum quia supra relata extrauagans Pauli III. nil tale habet. Tum quia *cap. quia sæpe. de elect. lib. 6. et cap. præsenti. de off. ord. eod. lib. imo et cap. cum vos. de off. ord. in Decretalib.* statuitur illa esse conuertenda in vtilitatem ecclesiarum, vel reseruanda futuro successori. Tum quia hę literæ vtuntur verbo, *volumus*, & verbo, *decernimus.* per quæ introducitur ius nouum, vt de verbo, *volumus*, ait *glo. in elem. 1. de off. vic. et clem. 1 de rerum permutatione.* de verbo verò, *decernimus, glo. clem. per litteras: de prab. et alia* 3. quas citat *Fel in cap. decernimus num. 10. de iudic.*

Quarto noto illa verba, *etiam gemmas etc.* quod appellatione spoliorum veniunt nõ solũ immobilia, & mobilia vulgaria, sed etiam pecunia numerata, gemmæ, & alia pretiosa, & recte quidem: quia omnibus illis conuenit definitio spoliorum supra in principio posita, & declarata.

SVM-

SUMMARIUM.

2 *Verbum statuimus, ius nouum inducit.*
3 *Beneficiorum reseruatorum et non reseruatorum vna differentia.*
3 *Possessio beneficiorum reseruatorum in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæsitum per simplicem signaturam.*
4 *Possessionem capiens per solam signaturam non est regulariter iudicandus intrusus, ut asseruit Fel.*
4 *Bona clericorum per negotiationem illicitam quæsita spectant ad sedem Apostolicam.*
5 *Bona clericorum quæsita per modos à canonibus prohibitos sunt reseruata Papæ.*
6 *Testandi facultas non prodest, nisi testetur is, cui illa facta est.*
7 *Paulus Odescalcus laudatus.*

§. 7.

IDEM Pius IV. in alia bulla dat. anno 1560.7. Decembris, Pontificatus sui anno 1. sicait.
Cupientes malitijs nonnullorum, qui fructus monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati, quantum cum Deo possumus consulere. Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, deque Apostolicę potestatis plenitudine, omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus, ac iura obuentiones, & emolumenta quæcunque, quomodolibet & qualitercunque nuncupata omnium, & singulorũ beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, & monasteriorum, etiam consistorialium nobis, & sedi Apostolicæ, tam per constitutiones Apostolicas, quam Cancellariæ Apostolicæ æditas & ædendas seu alias quomodolibet, & ex quauis causa generaliter, vel specialiter, reseruatorum, seu affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis & locis consistentium per obitum & alias quouis modo, præterquam per cessum, illa obtinentium pro tempore vacantium, à die ipsorum beneficiorum, & monasteriorũ vacationis pro rata temporis, vsque ad diẽ quo prouisi per nos de eisdem beneficiis & monasteriis vigore literarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionem de manu dilecti filii magistri Pauli Odescalchi notarii, & in d. Regno d. nuntii, & collectoris nostri, quem per alias nostras literas commissarium ad capiendum possessionem beneficiorum, monasteriorum huiusmodi deputauimus habuerint, & acceperint, & aliter capta possessio nullius sit roboris, vel momenti, ac prouisis ipsis nullum ius per eum acquiri, neque eis vllatenus suffragari possit, eidem Cameræ Apostolicæ authoritate Apostolica tenore præsentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, appropriata, & incorporata, esse, & fore, & ad illum spectare, & pertinere, nullũque præter nos, & dictam Cameram, aut ipsum Paulum nuntium & collectorem, aut ab ipso deputatos subcollectores ea percipere, exigere, aut alias se in illis intromittere posse, aut debere, statuimus & ordinamus, &c.

Primo noto ex hac bulla, fructus & alia omnia emolumenta beneficiorum quomodocunque reseruatorum sedi Apostolicæ vacantium aliter quam per cessum in toto Regno Neapolitano tempore vacationis obuenientia, soli sedi Apostolicæ deberi, & esse ei reseruata, quod videtur esse nouum. Tum per ea quæ super breui commissionis eiusdem Pii IV. paulò ante relato. Tum quia nusquam alibi hoc videtur fuisse statutum. Tum quia vtitur verbo, *Statuimus*, quod inducit ius nouum, iuxta *glos. notab.* & receptam *cap. ut litigantes de offic. ord. lib. 6. et in cle. literas de rescriptis*, quas inter alios approbat *Fel. in c. decernimus de iudic. num.* 10. & ne putes hoc ipsum contineri in prædicto breui, considera quod illud solum statuit de fructibus, & emolumentis patriarchalium, & aliarum ecclesiarum Cathedralium, & monasteriorum: hæ autem literæ statuunt de fructibus omnium beneficiorum quomodocunq; sedis Apostolicæ prouisioni reseruatorum aliter quam per cessum vacantium in toto Regno Neapolitano. Ex quo rursus noto 3 nouam differentiam, inter beneficia reseruata, & non reseruata in Regno Neapol. nempe quod illorum fructus tempore vacationis obueniẽtes sunt reseruati Papæ, horum autem non item; nisi essent ecclesiæ patriarchales, vel cathedrales, & monasteria.

Secundo noto, quod possessio præfatorum beneficiorum reseruatorum præfati Regni, accepta per alias litteras, quam plũbeis

bcis munitas bullis, nil valet, nec prodest, imò nocet; quia perimit ius per signaturam quæsitum: & ita hoc casu esset locus opinioni *Fel.* affirmantis in *cap. veniens de accus.* iudicandum illum esse intrusum qui per solam signaturam càpit possessionem; contra tamen cuius opinionem esse tenendum regulariter monstrauimus in repetitione *cap. accepta de restit. spol. oppos.* 8. quod etiam per locum à speciali, quod est bonum argumentum, *cap. præsenti, §. loco. de preb. lib. 6.* satis hic probatur. Admoneo tamen lectorem, quod relegenti mihi hunc Commentarium, quo extremã ei manum imponerem, casu occurrit quædam extrauagans bon. mem. Iulij iii. anno 1553. edita, per quam extenditur extrauag. *Inunctæ de elect.* ad omnia etiam minora beneficia quam in dicta oppos. 8. declarando diximus affectus [illegible] & non extendendum vltra maiora beneficia in ea contenta. Extendit, inquam, & addit, ne possessio eorum virtute solius signaturæ accepta quicquã prosit eam accipienti; imò adeo ei noceat, vt perimat ius quod ei quæritur per signaturam, iuxta *c. institutionis. cum glos. 25. quæst. 2. & clem. dudum de sepult. post glo. ver. bo sepultura* & faciat eum inhabilem: super quo dicam plura in Commentario *cap. fraternitas, 12. q. 2.* quem de lege pœnali nunc, ni fallor, compono. [illegible]

Item Pius iiij. in alia bulla dat. anno 1560. nonis Februarij, Pontific. anno primo[illegible] mat facultatem testandi, quam Iulius iij. per extrauagantem suam supra relatam dederat omnibus incolis Vrbis, & aliis clericis Curiam sequentibus, & decernit omnia quæsita à clericis, vel religiosis per negotiationem illicitã, quæ post mortem eorum permanserunt, remanent, vel quibus in vita priuantur, vbique gentiũ pertinere ad Cameram Apostolicam, etiã si cum facultate testandi de illis testati fuerint, in hæc verba.

Nos ex certis tunc expressis causis motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine per alias nostras literas, sub dat. non. Nouemb. Pontificatus nostri anno 1. decreuimus, declarauimus omnia, & singula res & bona cuiuscunque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibuscunque rebus, ac regnis, & dominijs, tam vltra, quam citra montes, & maria consistentia, per quoscunque clericos, tam seculares quam regulares, etiam si Episcopali, Archiepiscopali vel ea maiori dignitate præ-

fulgerẽt, ex nego [illegible] *ione illicita, ut alias contra sacr* [illegible] *anones, quom odolibet acquisita, quæ pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerant testandi, condito testamento obiuis [illegible] decederent, aut quibus etiam illos viuentes priuari, & eis deffitui contingeret, extantes remanserant, & in posterum remanerent ad eandem Cameram et non alios spect* [illegible] *et spectare, ac sub nomine spoliorum venire, illaq; tanquam spolia ad eamdem Cameram pertinentia perpetua colligi, & recuperare potuisse ac posse, et debere, pro vt in singulis literis prædictis plenius continentur, &c.* & mox limita hanc ampliationem in hunc modum. [illegible]

Literas nostras prædictas ad S.R.E. Card. nostros, etiam vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas, necnon prælatos officiales, ac alios seculares, et ciuitatis [illegible] *dinis regulares clericos, cæterosq; tam in vrbe, & Curia præfatis pro tempore existentes, & in ea, siue eius districtu decedentes, quam alias alibi obiuis decedentes, etiã vltra montes, & maria existentes, testamenti tamen condi[illegible] & aliis de bonis suis quibuscunq; quomodolibet disponendi facultatem, seu etiam, quod eis ab intestato decedentibus* [illegible] *bona ad ipsorum proximiores, & qui nisi beneficiati essent, succedere deberent deuoluantur, & debeãt specialem ab Apostolica sede, vel officiorũ suorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo, pro tempore habentes cuiuscunque status, gradus ordinis conditionis, & præminentiæ personas, minime se extendere; neque illos aut eorum aliquem com-prehendere. &c.*

Primo noto, & admoneo lectorem, quod in *d. tract. & Apolog. de cedit. ecclesi. q. 3. mon. 6.* sub finem etiam hanc extrauagan. quo ad partem decisam, qua facit facultatem testandi ecclesiasticis personis residentibus in vrbe, etiam quoad profana, quæ non fuit hic repetenda quia continebat idem pænitus, quod extrauagans Iulij iij. §. 6. relata supra qua notauique super hæc me notaturum condixi in prædicto mon. [illegible]

4 Secundo noto illa verba, *de negotiatione illicita*, omnia quæsita per negotiationem illicitam clericorum, & religiosorum quæ tempore mortis eorum manserint incomsumpta, vel quibus in vita priuantur, pertinere ad S. Sedem Apostol. quod etiam videtur ius nouum. Tum quia nusquam alibi hoc videtur inueniri statutũ.

Tum

quæ extra hanc almam vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fel. rec. Paulus Pap. III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit; ac declarauit; nec non fructus, reditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanorum, ac aliarum cathedralium ecclesiarum, & monasteriorum in tota Italia consistentium, per obitum illarum prælatorum vacantium indebite occupare, & spolijs, ac fructibus, reditibus, & prouentibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum abusus temerarios reprimere, & ne spolia, ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & quoscunq; dictorum spoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet, etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos collectores, & subcollectores, etiam si S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper tributam auctoritatem, & potestatem adimentes, te, cuius fide & integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, nec non fructuum, redituum, & prouentuum mensarum huiusmodi collectorem generalem auctoritate Apostolica tenore præsentium ad nostrum, & sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus, & deputamus, Dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, ac authoritatem, omnes, et singulas res, et bona quæcunque mobilia, et immobilia, ac se mouentia, et etiam illa quæ ex fructibus, prouentibus, et reditibus ecclesiasticis empta, ædificata, refecta, et restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, reditibus, et prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia sed administrationem habentia obtinentium, et quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigente testari valentium ac quorumuis ordinum regularium, quasis, etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia; extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium remansura, et relicta cuiuscunque qualitatis, generis, et speciei fuerint, etiam gemmas, ac pretiosa, et pecuniarum summas; necnon etiam fructus, reditus, et prouentus huiusmodi mensarum à die ecclesiarum et monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis et prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ: quos omnes, et singulos fructus, reditus et prouentus, ad dictam Cameram spectare, et pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus nostro et prædictæ Cameræ nomine, colligendi, percipiendi, exigendi, et recuperandi, etc.

7 Primo noto illa verba. *De cuius fide integritate, et diligentia*, &c. per quę video Reuerendissimum Franciscum Odescalcum scriptis *fæl. rec. Pij IIII.* tantopere laudari nomine fidei, diligentię & integritatis, quem iam inde à meo in Vrbem appulsu a quàm plurimis etiam multis alijs nominibus egregie commendari verbo audio, eò maiore cum animi voluptate, quo fratrem eius perillustrẽ ac Reuerẽd. Episcopum Paulum Odeschalcum ob eadem nomina, lego in literis eiusdem Pij paulo ante relatis legatum fuisse nuntium, & commissarium generalem in totum Regnum Neapolitanum. De cuius Reuerendissima Dominat. in Hispania antequam huc venirem, & antequam ille ad præsulatum eueheretur, simul ac eum de facie ac consuetudine noui, ac fide dignam eius in Curia regis Catholici gestorum relationem accepi, mihi persuasi non solum eum laude dignum ob fidem, integritatem, & diligentiam, sed etiam ob multas alias corporis & animi dotes, ob ingenium acres, ac ad omnia versatile, ob egregiam, eandemque variam eruditionem, ob euoluendi, & resoluendi confusa solertiam, & experientiam, ob dicendi facundiam, & energiam, & libertatem cum animi magnitudine coniunctam explicandi commissa etiam apud summos Monarchas; cuius virtus in exequẽdis nuper *fel. rec. Pij V.* apud D. Ioan. Austriacũ gloriosissimũ sacri fœderis exercitus Imperat. ac postmodũ apud primores Italię Princip. mãdatis, maxime enituit, et è re Christia. fuit.

Secundo noto illa verba *Aedificata refecta*, &c. per quæ confirmatur id quod supra ex literis eiusdem Pij IIII. collegimus, nempe non solum cedere spolijs ea quę beneficiarij relinquunt separatim empta;

Pp sed

sed etiam refectionem aliorum prædiorum rusticorum, & vrbanorum, sui vel aliorum patrimonij, quod intelligendum est vt ibi.

Tertio noto illa verba. *Non simplicia*, &c. per quæ significatur aliqua differentia beneficiorum simplicium & aliorum; de qua dicendum vt supra in literis eiusdem Pij IIII dat. anno 1563. 3. Ianuarij.

Quarto noto illa verba, *Necnon etiam fructus*, &c. per quæ confirmatur id quod supra in breui eiusdem commissionis anno 1560. contineretur: nempe fructus dignitatum, de quibus fit hic mentio, tempore vacationis obuenientes S. Sedi Apost. reseruari.

SVMMARIVM.

2 *Bona aliqua empta ex reditibus ecclesiasticis beneficiarijs morientibus non connumerantur spolijs neque bonis eorum patrimonialibus, aut quasi, & qua sint illa.*

3 *Verba (statuimus) & (decernimus) ius nouum important.*

4 *Sacra res & religiosa, etsi nullus hominis sint, quoad verum dominium, vsus tamen earum honestus penes aliquem, etiam laicum esse potest.*

5 *Bonorum quorundam dominium ipso iure transit in ecclesiam beneficiarij simul, ac ille vita perfunctus est.*

6 *Permittuntur multa ad sedandas discordias exteriores, quæ nō sedāt interiores.*

7 *Beneficiarius nullus, aut pensionarius qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel pensionibus reditum excedentem summam treginta ducatorum de Cam. censetur relinquere spolia.*

8 *Beneficia & pensiones quoad materiam spoliorum, & onus distribuendi reditus, æquiparantur.*

§. 8.

SAnctissimus autem fæ. mem. Pius V. in quadam constitutione digna sua summa religione, iustitia, prudentia, & li-1 beralitate, condita super spolijs anno 1567. 3. Kal. Septembris Pontificatus sui anno primo, sic statuit.

Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, seù commendatarij, ac beneficia ecclesiastica obtinentes, proprij honoris, & salutis immemores, etiam prætextum facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum in eorum vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, ac paramenta ecclesiastica aliaque cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, non ecclesiis, & monasteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, seù à quibus prouentus ecclesiasticos, & stipendia acceperunt, prout rationi, & honestati consentaneum foret, sed aliis locis, etiam non piis ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolicæ collectores prętextu, quod illa sub appellatione spoliorum veniunt, tanquam eiusdem Cameræ spolia exigere, & percipere non erubescant, in maximum religionis dedecus, ac ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarū periculum, scandalumq; plurimorū. Nos abusibus, scandalisq; huiusmodi prouidere, ac singularium, ecclesiarum monasteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumq; quorūlibet saluti cōsulere volentes. Motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus; quod de cætero omnia & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa necnon missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicæ, aliique quomodolibet nuncupati libri, & alię res sacrę, etiam auri; & argenti, ac quæcunque alia bona, per quoscunq; Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, commendatarios, & alios quoscumque quęcumque & qualiacunq; beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia, & quorumuis ordinum regularia in titulum, vel cōmēdam, aut alias quōlibet obtinētes quocunq; nomine vel titulo censeātur, ēt si de illis, & eorū qualitatibus specialis, & expressa mentio habenda foret, ad vsum, & cultum diuinum, etiā in eorum priuatis ædibus, & cappellis, vel Oratorijs destinata, tēpore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis, per quoscumque Romanos Pontif. prædecessores, & successores, nostros, ac nos sub quibusuis tenoribus, & formis, & cum quibusuis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis

minime

minime comprehendantur, nec sub appellatione spoliorum veniant; sed ad singulas ecclesias, monasteria, etiam conuentu carentia, & beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seù alias quæ obtinuerint, omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere; illaque post eorum obitum eisdem ecclesijs, monasteriis, & beneficiis, etiam si in Rom. Curia, & procul ab illis decesserint, vel ad illa nunquam accesserint, etiam si antea ecclesiarum & monasteriorũ regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renunciauerint, eo ipso applicata, & incorporata fiunt, & esse censeantur: ita quod liceat illis defunctis in eisdem ecclesiis, monasteriis, & beneficiis successoribus, & ecclesiarum & monasteriorum huiusmodi Capitulis, conuentibus respectiue illa propria authoritate libere apprehendere ac eorum ecclesiis, & sacristiis applicare, & incorporare ac quæcumque donationes, ac relicta, & legata, testamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates seù spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quoad præmissa, nulla, & inualida, nulliusque roboris, & momenti existant, Et personis etiam ecclesiasticis seù locis etiam piis, aut ecclesiasticis quibuscunque, in quarum, seù quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime suffragentur: nec per ea eisdem personis, seù locis, vel aliis ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta quocumque nomine, vel titulo detinentes pro tempore ad illa, ecclesiis & monasteriis ac beneficiis, per defunctos quomodolibet acquisitis, vt præfertur, iuxta præsentium tenorẽ realiter, & cum effectu restituendũ, & cõsignãdum qu busuis dispositionibus de illis in contrariũ quomodolibet factis, minime attentis, omnino teneantur; & ad id per censuras, & pœnas, etiam furti, & sacrilegij, ac alias iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, & debeat. Et insuper ne deinceps contingat, in solentia Camer. Apostolicæ collectorum vel subcollectorum, aliquas ecclesias aut hominum quemquam dãno, & iniuria afsfici; nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ sint nomine spolii, simili modo statuimus, decernimus, & declaramus, quod quæcumque scamna, cathedræ, arcæ; & etiam ligneæ, vel lapideæ etiam marmoreæ mensæ, & tabulæ, ac quæcumque dolia, seù vasa vinaria, vacua, & alia similia suppellectilia domestica, per quos uis presbyteros, seù clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ecclesiasticis, seù eorum domibus ecclesiarum earundem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam si ex redditibus, & prouentibus, & fructibus, beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquisita fuerint sub spoliorum appellatione minime veniant; nec pro spoliis vllo modo reputari possint. Præterea quod nullum spolium Cameræ præfatæ fieri, nec quicquam à quibusuis spoliorum Cameræ huiusmodi collectoribus, vel subcollectorib. exigi possit per obitum illius qui dum viueret vnum, vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit cuius, vel quorum simul fructus, redditus, & prouentus 30. ducatorum auri de Cam. secundum communem æstimationem valorem annuum non excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis vsque ad dictum valorem annuatim perceperit dummodo tamen is se ab omni negociatione illicita, & à sacris canonibus prohibita abstinuerit. Ita quòd si quis dictorum collectorum, aliquid ex bonis quorumnis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seù similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdẽ Cameræ percipere, aut contra præsentes nostras literas attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneatur, ac ad id via iuris, & etiam per similes cẽsuras, & penas cogi, & compelli possit, & debeat, districtibus inhibentes quibusuis Cameræ pręfatę spoliorum collectoribus, nunc & pro tẽpore existentibus, ne sub indignationis nostrę, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac vasis, & libris, præfato cultui dicatis, ac aliis rebus sacris, nec non suppellectilibus præfatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorum inuentariis tanquam spolia redigant, seù describant; sed ornamenta, nec non vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata, huiusmodi ecclesiis, monasteriis capellis, & aliis beneficiis huiusmodi, eorumque Rectoribus, & aliis præfatis libere dimittant, & consignent ac consignari faciant cum effectu, ac suppellectilia prædicta in locis vbi constiterint

rint relinquant, decernentes, &c.

Primo noto illa verba, *Res sacras, vasa, ornamenta*, &c. ex quibus colligitur aliqua 2 bona esse ecclesiastica empta de reditibus ecclesiasticis, ac relicta à beneficiariis morientibus, quæ non sunt hodie adnumeranda spoliis, nec bonis eorum patrimonialibus, nec quasi patrimonialibus: nam bona illa, de quibus hæc extrauag. loquitur, sunt huiusmodi; quia non sunt, nec erunt post hac spolia, neq; Cam. Apostol. neq; collectores eius possunt ea sibi vendicare, nec beneficiarii ex testamento, vel ab intestato cuipiam illa donare, vel relinquere. Illa verò sunt omnia, & singula ornamenta, & paramenta, & vasa, necnō missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicæ, aliisq; quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res sacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona, per quoscumque beneficiarios, siue regulares, siue titulares, siue seculares, siue commendatarii, siue sint simplices, siue curati, siue Præsules, Archiepiscopales, ad vsum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ędibus, & capellis, vel oratoriis destinata, tempore eorum obitus ex testamento vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus, testandi, & aliàs disponendi de bonis, per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscumque Romanos Pontif. prędecessores eius, & successores, ac ipsum sub quibusuis tenoribus & formis, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis minime comprehendantur, quæ constitutio noua est. Tum quia numquam antea hoc statutum fuit, imo ante hac homum aliqua erant spolia, illa videlicet, quæ erant empta ex reditibus ecclesiasticis; quia illis conueniebat definitio spoliorū supra posita. Alia verò patrimonialia, vel quasi patrimonialia, illa videlicet quæ ex aliis comparata essent, iuxta definitionē bonorum patrimonialium, vel quasi patrimonialium positam in præsato *tract. de redit. eccles. q. 1. mon. 19. et in Apolog. q. 5. monit. 21. et 22.* Tum quia vtitur verbo 3 *Statuimus*, & verbo, *Decernimus*; quę significant ius nouum, per prædictas *glo. c. vt litigantes, de offic. ord. lib. 6. clem. per literas, de preb.* Nec obstat etiam, quod vtitur verbo *Declaramus*, quod significat ius antiquum, iuxta *glos. receptam in cle. literas, de rescript.* quia potest verificari quoad aliqua, pura res cōsecratas aliqua benedictione, quæ etiam iure antiquo videbantur deberi ecclesiis; saltem ea, quę beneficiarii tenent empta de suis reditibus patrimoniorum, & seruant in domib. suis, vt quum voluerint celebrent, vel celebrari faciant missas, iure antiquo, inter quasi patrimonialia numerari poterant, cum etiam laici talia soleant habere, & in hæredes transmittere; nam licet res sacræ nullius hominis sint, quoad verū dominium, iuxta *§. nullius, et §. sacræ. In-* 4 *sti. de rer. diuis.* vsus tamen illarum honestus, & religiosus potest esse etiam apud laicos, sicut & religiosa in nullius quidem bonis sunt, d. *§. nullius*, & tamen vsus sepulchri, quod est religiosum, ita est penes vnum, quod non sit penes alium, *§. religiosum eod. tit.*

Aduertendum autem, quod hæc noua dispositio comprehendit præfata bona, etiam si non essent aliqua benedictione consecrata: comprehendit enim paramenta & missalia, & libros cantus firmi, & musici, quę nusquam vt plurimum benedicuntur comprehendit item illa quæ ad agendum officia diuina etiam extra ecclesias in oratorijs priuatis habentur, vt patet ex littera; comprehendit etiam quæ beneficiatij relinquunt in morte, posteaquam beneficia, ex quorum reditibus illa comparata fuerant, ante renunciauerunt, vt patet ex littera. comprehenduntur item illa de quibus beneficiarij testati fuerunt, etiam cum legitima testandi facultate; non autem comprehendit illa quæ beneficiarij habent empta aliquibus eiusdem generis, vel alijs sibi necessarijs: quoniam à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus iura noua exprimunt. *leg. præcipimus, C. de appell.* Ar ius hoc nouum solum excipit ab antiquo ea quæ sunt ad vsum ecclesiasticum deputata. qua ratione etiam non comprehenduntur in prædictis aulæa, & tapetes, quæ beneficiarius habet principaliter ad domum suam ornandam, licet non vnquam ea commodet ecclesiæ, vel alij ad agendum festiuiores dies sacros, neque comprehendit ea quæ in vita post, vel ante renunciatum beneficium commutauit, vel donauit, quæ extra uagans nullum impedimentum adiicit ei, quo minus in vita eis pro suo arbitrio, aliàs canonice, vti possit; & vt dictum est à iure antiquo non recedimus, nisi quatenus in nouo exprimitur. Ex quibus infertur illum beneficiarium, qui in nundinis Legionis emisset multos calices sacros, & multa ornamenta ad celebrandas missas idonea, multa item missalia, & libros musi-

musicos, & Metinam Hispaniarum emporium traduxisset, quò alijs, & alijs eas venderet non teneri ad relinquendū illa ecclesiæ sui beneficij, si morte præuentus, non potuit illa vendere.

5 Secundo noto, quòd præfatorum bonorum dominium ipso iure transit in ecclesiam beneficiarij, simul ac ille mortuus fuerit. Tum per illa verba, *Et ipso applicata, & incorporata sint, & esse censeantur.* quæ significant sententiam iuris, *glo. in cap. in pœnis, de reg. iur. lib. 6. & tradit Fel. post alios in cap. Rodulfus, nu. 28. de rescr.* Tum per illa verba, *Furti, & sacrilegij*, quæ significant eum qui talia bona occuparet, vel occupata teneret, esse sacri legum, & furem; qualis iure non esset, nisi prædicta bona ipso iure pertinerent ad ecclesiam, *arg. leg. 1. de furt. cap. quisquis, § sacrilegium, & canon. sacrilegium. 17. q. 4.* Tum per illa verba, *nec per ea eisdē personis*, &c. per quæ inducitur impotentia quærendi dominium illorum, alijs quibuscunque personis, siue ex testamento, siue ab intestato beneficiario mortuo succederint; & ita præsupponit dominium quæri Ecclesiæ cum alioqui vacarent, & dominia eorum in incerto essent, cōtra *l. primam. ff. de vsuca.* Aduertēdum item, quod per hanc extrauagantem limitatur extrauagans Iulij III. supra relata, per quam fit plenissima libertas testandi beneficiarijs morientibus in curia; hæc enim statuit ne habeat locum in præfatis bonis vt patet in ea, nec refert in loco ecclesiarum vel procul ab eis decedant, nec an resederint, vel nunquam ad eas accesserint, nec an ecclesiæ sint collegiatæ, vel simplices, vt in ea exprimitur.

Tertio noto ex §. in super quod etiam, scamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona quæ hic nominantur, eximuntur à numero spoliorum; cum tamen iure antiquo debuisset eis annumerari, si fuerunt quæsita ex reditibus ecclesiasticis, & ita quoad hoc ius nouum inducitur, licet quoad ea quæ constaret esse comparata ex bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus ius antiquum contineat, & ita vtitur verbo, *Decernimus, & Declaramus*, quorum prius tanquam iuris noui signum, refertur ad illa,

6 posterius verò scilicet, *Declaramus* quod est signum iuris antiqui, vt supra dictum est refertur ad posteriora, quæ declaratio æqua quidem est ac S. D. N. æquitate digna, ac tollendis murmurationibus & molestijs hæredum, & cognatorum beneficiariorum tam apta, quod eorum sublatio iusta causa videri possit, vt huiusmodi supellectilia, quæ vt plurimum nō sunt magni valoris, permittantur prædictis hæredibus, etiamsi alioqui diuites sint. Quibus sine iusta causa non posse donari aliqua ex reditibus ecclesiasticis quæsita, sine intuitu paupertatis, definiuit *Concil. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform.* vt late probauimus in dicto *tract. de red. quæst. 1. mon. 42. & in d. Apolog. mon. 27. 38. & 39.* quamuis meo consilio prædicti hæredes diuites impenderent in opera pia tantū, quantum prædicta supellectilia valerent, si constaret eis ea fuisse quæsita ex superfluis quæ debebantur pauperibus: quoniā licet per hanc *extrauag.* sint securi quoad forum exterius, non tamen videntur esse quoad interius, cum nulla contineat verba quæ id efficaciter probent, & multa permittuntur ad sedandas exteriores discordias, quæ non sedant interiores, qualis est res iniuste sed rite iudicata. *leg. prima. ff. de re. iudicat. & leg. res iudicata. ff. de regul. iur. vna cum singulari dicto Innocen. communiter recepti in capitul. quia plerique. de immunit. eccles.*

7 Quarto noto ex §. *præterea.* conclusionem *fel. rec. Pij V.* liberalitate dignissimā; videlicet quod nullus beneficiarius, vel pensionarius, qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel pensionibus ecclesiasticis maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, non censeatur in morte relinquere aliqua spolia, cuius ratio firma est conclusio illa nostra, quam in *præd. tracta. de redit. eccle. q. 1. mon. 44. & in d. Apolog. q. 1. mon. 31.* contra N. aduersariū latè defendimus, videlicet illa, quæ beneficiarius facit reliqua ex reditibus ecclesiasticis parce viuendo, & se mortificando fieri ei patrimonialia, adeo vt de illis per inde in vita, & morte disponere possit, ac de patrimonialibus: ex ea enim efficaciter colligitur, quod qui beneficiarius non habet maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, non potest relinquere spolia; quia eget illis ad se honeste sustentandum; & ita quicquid reliquauerit ex eis parce viuendo fit patrimoniale, vel quasi patrimoniale ipsius, quod non cedit spolijs, nec iure spoliorum capi debet & quia collectores Cameræ Apostol. & aliorum qui sub ius spoliorum prætendūt multos beneficiarios sine causa vexabāt, rem se dignam, & multis miseris clericis commodam præfatus Sanctissimus per hanc declarationem fecit.

Quin-

Quinto noto in eodem §. esse textum clare probantem beneficia,& pensionem, in 8 hac materia spoliorum,& per consequutionem oneris distribuendi reditus,æquipatari; si enim de pensionibus pro libito quis posset disponere,sicut & de patrimonialibus, in vita,& morte, vt aliqui dicũt non posset Camera Apostolica capere spolia pensionarium per dicta in prædic. *tract.de red.q.1.mon.19.& seq.* & in dict. *Apolog.q.1.mon.21.et 22* cuius contrariũ hic clare insinuatur,dum nõ obscure significat,iuri spoliorum esse locum in pensionariis pensionum excedentium summam 30.ducat.auri de Camera cui consequens est, ea non exequari patrimonialibus,nec quasi matrimonialibus in quibus non habet locum ius spolii,& cum nequeant disponere amplius quam de reditibus beneficiorum, consequitur eos in hoc beneficiariis æquiparari: quæ est conclusio a nobis asserta vbi supra, vbi citauimus hanc extrauagantem, quæ singulariter id probat.

Sexto noto, quantopere indignentur maximi Pontifices in illicite negociantes,iuxta illud B.Hieronymi, *Negociatorem clericum tanquam pestem fuge. cap.negotiatorem. 88.dist.*quum hic excludat Pius V. à beneficio declarationis prædictæ illos, & cum per aliam extrauag supra relatam Pius IV. reseruauerit Cameræ Apostolic. omnia per religiosos illicite contra iura canonica negotiantes quæsita.

SVMMARIVM.

1 *Dubij primi hoc commentario principaliter propositi ampla in partem vtramque discussio,et eiusdem resolutio, et toto §.9.et* 10.

Papa non est bonorum ecclesiasticorum dominus, sed summus eorum administrator.

2 *Ecclesiasticorum fructuum plenaria administratio ad Romanum spectat Pont. et res omnes ecclesiæ ipsius sunt quoad administrationem.*

2 *Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio,et iudicium de rebus spiritualibus, et ecclesiasticis.*

2 *Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni concedit nonnullis episcopis debitis oneratis.*

3 *Papa passim concedit clericis testandi facultatem de superfluis redituum beneficiorum suorum, quæ intestatis eis morientibus spolia remanent.*

4 *Bonorum ecclesiasticorum dominium esse domini nostri Iesu Christi de fide esse.*

4 *Papæ & Ecclesiæ vniuersali immediatè à Deo commissa bonorum ecclesiasticorum administratio.*

4 *Bonorum ecclesiasticorum administrationem nemo habet,nisi eam immediate vel mediate,acceperit à Papa,vel Ecclesia vniuersali.*

4 *Spolia Episcoporum Hispaniæ soluuntur sedi Apostolicæ.*

5 *Patrum sanctorum decretis,quod non est constitutum ,superstitiosis inuentionibus affirmandum non est.*

6 *Consuetudo in multis Episcopatibus Hispaniæ inualuit, vt Episcopus mortuo beneficiario opte.speciem vnam rerum mobilium.*

§. 9.

HIS extrauagantium præfatarum tenoris partibus præmissis ad primum prædictorum quatuor dubiorum, videlicet, An iure antiquo aliqua spolia pertineant ad Papam summum Christi Vicarium? Respondeo, quòd pro eius parte affirmante facit primo, & plurimum extrauagans Pauli III. relata supra §. 5. quatenus reprehendit eos qui contrariũ dixerunt:quatenus item ait,ab antiquissimo tempore prædicta spolia pertinuisse, pertinereque ad sanctam Sedem Apostolicam:quatenus item declarat non solum spolia beneficiariorum Italiæ, sed etiam omnium aliorum Regnorum citra & vltra montes,& maria consistentia, pertinere ad eandem,etiamsi ad ea loca non consueuerit mittere collectores eorum,& aliorum redituum ad eam pertinentium: quatenus etiam asserit, hanc esse fuisseque semper Romani Pont. voluntatem, & intentionem etiam si forsan constitutione aliqua id non fuerit ab eis expressum.

Secundo facit,quod præfatam *extrauagan. Pauli III. confirmant Iulius III. Paulus 4.Pius 4.& Pius 5.*vt per eorũ *extrauagantium supra relatarum tenorem constat.*

Tertio,quod idem videntur præsupponere multi doctores antiqui, & moderni; in quibus sunt *dom.Rotæ decis.41. de proba. in antiq.*quæ pro re confessa, præsupponit,eiusmodi spolia per specialem dispositionem esse Papę reseruata,*Calder.consil. 1.de pecul.cler.Guid.Pap.dec.110.Nicol. Boer.*

Bocr.decis.224.& Card.in cap.nisi quum pridem.§ antuers de renunc. & alij alibi, ex quibus est *Comes.in suo tract.breuium à num.16.*

2 Quarto facit, quod licet Papa nō sit dominus bonorum Ecclesiæ, est tamen summus eorum administrator, vt ait *Bernardus in fine lib. 4. de consid.* quem refert *Arch.in cap.non decet.12.dist.* quem rursus refert, & sequitur *Panor.in cap.constitutus,col.3. de relig. domi.* comuniter in hoc receptus; Imo, & *Concil. Lateran. sub Leone X.habitum sess. 9.§.& cum fructuum de reform.* habet fructum beneficiorum ecclesiasticorum administrationem plenariam pertinere ad Romanum Pontificem,& *S.Thom.2.2. q. 100. artic. 1.ad 3.* receptus ab omnibus, ait res omnes Ecclesiæ esse Papæ quoad administrationem,& Inno.receptus etiam ab omnibus dixit in *cap.nouerint. de senten. excō. mun.* quod priuilegio ipsiusmet Dei pertinet ad Papam ordinatio, & iudicium de rebus spiritualibus & ecclesiasticis.Quod ea ratio irrefragibili probatur,quod omnia illa sunt solius Dei,vt efficaciter probanimus in præfato *tractatu de redit. eccles.q.1.mon.40.& in Apolog.predicta. q. 1.mo.24.*& quòd eius diuina Maiestas solum Papam fecit suum Vicarium vniuersalem,& vnicum *cap 1.de homicid.lib. 6.* & quod illi tantum, & non allj eorum administrationem,& iudicium concessit.

Quinto, quod frequenter fructus beneficiorum vacantium, vnius, vel alterius anni concedit aliquibus Episcopis debitis one ratis,*cap.tua.de verb.sign.capit si propter tua debita.de rescrip.lib.6.*& quod passim

3 Papa solet concedere clericis maioribus & minoribus, testandi facultatem, de superfluis redituum suorum beneficiorum quæ morientibus ijs ab intestato manerēt spolia,& legibus de illis loquentibus sublecta, id quod ab antiquissimo tempore facere consueuit, vt constat ex licentia testandi concessa Episcopo Portuensi ab Innoc. II. qui fuit electus anno Domini 1198. quod ex eius regestis constat. Ad id non videtur posse facere nisi spolia eorū essent futura sua.

Sexto facit, quod eiusmodi spolia morientibus beneficiariis restantia ad aliquem pertinent de iure;& non videtur designari posse aliqui alius quam Papa ad quem pertineant.non enim pertinent ad hæredes,quod ipsi ordinant,quoniam deest eis ius de illis testandi. *cap.ad hac.& cap.relatum 2.de testam.*non item ad cognatos ab intestato:quia illi non succedant in eis *c.fixum.12.q.5.*neque ad ecclesiam vel beneficiū,de cuius fructibus illa quęsita sunt quia possunt seruari futuro successori,*cap. cum vos.de offic.ord.& cap.præsenti.eod.tit. lib.6 & cap generali.eod.d.lib de elect.*neque etiam videntur deberi futuro successori:quia possunt impendi in ecclesiæ vtilitatem, per eadem iura. ergo pertinent ad Papam,tanquam ad summum administratorem,& dispensatorem.

4 Septimo facit,quod in dicto *tract. de redit.q.1.mon.40.& in Apolog.præfata q. 1. mon.24.* conclusum fuit efficaciter, esse certum,imo & de fide,dominium bonorum ecclesiasticorum esse D N.Iesu Christi,non solum ea ratione generali,qua domini est terra,& plenitudo eius,sed etiam speciali censura & dispositione hominis, vel hominum,vt supra eod cap.est repetitum; & administrationē eorum omnium concessam esse ab eo immediate Vicario eius summo,qui est Papa et eius Ecclesię vt vbi supra probatum est;& consequenter neminem habere vllam præfatorum bonorum administrationem,nisi eam immediate vel mediate acceperit à Papa, vel ecclesia vniuersali, quibus est immediate concessa. At constat spolia prædicta esse bona ecclesiastica, & non constat eorum administrationem esse vlli alii per S. Sedem Apost.concessam,ergo penes eam illa manet, & subinde poterit de illis Papa disponere,sicut de aliis bonis ecclesiasticis, quorum administratio nemini alii est applicata.

Octauo facit, quod episcoporum Hispaniæ spolia soluuntur sedi Apost. Iam inde ab antiquissimo tempore,quamuis nulla constitutione antiquorum canonum id caueatur. facit item quod ipsa Sedes Apostolica in dies mandat capi possessionem bene ficiorum vacātium in curia, & suis mensibus velut sibi reseruatorum,nomine Cameræ eius; & administrare fructus tempore vacationis obuenientes,& non videtur habere maiorem potestatem in illis quàm in præfatis spoliis.

Pro contraria tamē parte facit primo, quod nulla constitutio, neque vllus canon innenitur in libris canonum authenticis,videlicet in Decreto,Decretalibus, Sexto, et Clementinis, qui statuat decernat, vel

5 declaret spolia prædicta pertinere ad S. Sedem Apostol. & quod sanctorum Patrum decretis non est constitutum, non debet superstitiosis inuentionibus affirmari,2.q.4.*capit.consuluisti.& arg.§.con.* fide-

sideremus. in Auth. de trien. et semiss. col. 3.

Secundo, quod id satis significat præfatus Paulus III. in sua prædicta extrava. quatenus ait, *In nulla constitutione forsan id inuentatur statutum.*

Tertio facit, quod *capital. cum vos. de offic. ordinar.* significare videtur, spolia esse reseruanda futuro successori, aut in vtilitatem ecclesiæ conuertenda.

Quarto, quod supra eod. notab. 7. collegimus Papam non posse iuste, sine iusta causa, reditus, & bona, quæ vni ecclesiæ iam applicauit, auferre & applicare alij. At spolia quæ beneficiarius relinquit, sunt collecta ex bonis ecclesiæ suæ, vel beneficio iam applicatis. ergo non poterit ea Papa sine iusta causa sibi, vel alij quam futuro successori accipere, nec consequenter dici potest ea ei esse reseruata.

Quinto vrget *capit. 1. de successión. ab intest.* quatenus innota glos. & comuni doctrina doctorum habet, bona etiam patrimonia lia vel quasi patrimonialia beneficiarij morientis ab intestato, sine legitimis hæredibus, deberi ecclesiæ suæ. ergo à fortiori spolia ipsius quę sunt bona ecclesiastica eius ecclesiæ debebūtur ei, si nō super sint cognati; imo etsi superfint; quoniam illi non succedunt in eis ipsi, *cap. 1. de test.*

Sexto facit, quod in bona parte totius orbis Christiani, exceptis episcopis Hispaniæ, & episcopis & aliis clericis Italię, omniū aliorum beneficiariorum spolia capiunt episcopi, vel alii prælati inferiores, vel successores eorū, si nullos hęredes legitimos relinquunt, nec collectores Sedis Apost. vidētur se collectioni ipsorū immiscere.

Septimo, quod consuetudo habet in multis 6 episcopatibus Hispaniæ, vt episcopus oportet vnam speciem rerum mobilium, vel se monētium, quas beneficiarius mortuus relinquit, quam vulgus Hispaniæ vocat luctuosam, quasi quæ cedat episcopo, in consolationem pro luctu, qui obuenit ei ex morte sui beneficiarii; quod etiam fit in multis Belgij locis, vbi illa species *Mortmain* vocatur, eo quod ob mortem subditi manu superioris capiatur. Et *Gui de Papa in decis.* 110. meminit cuiusdam cōcordiæ factę inter Priores, & vicarios perpetuos episcopatus Grationopolis.

Postremo grauissime vrget, quod multis canonibus antiquis decretum est, huiusmodi spolia pertinere ad ecclesiam illam quam rexit beneficiarius defunctus: habet enim *cap. placuit.* desumptum ex Concilio Carthag. & relatum, 12. q. 3. ea omnia quæ acquirit Episcopus post ordinationem suā, intuitu ecclesiæ suæ pertinere ad ipsam, quod antea constituerat Iustinianus Imp. in ea Nouella quę incipit. Nos semper. inter constitutiones Gręcas, noue in latinum versas. Cui consequens est eo mortuo non pertinere ad solum Papam, & cap. Pontifices, eadem causa & quæstione, desumptum ex Concilio Toletano probat eā quę donantur Episcopo intuitu ecclesiæ pertinere ad ipsam ecclesiam eo mortuo, & *cap. 1. ead. cau q. 4.* desumptum ex eodem Concil. Tolet. habet, defuncto episcopo, qui habuerit bona patrimonialia, & ex eis et episcopalibus acquisierit aliqua, debere succedere ipsam ecclesiam pro rata in illis quæsitis. Cum ergo illa sint spolia relicta à defuncto quoad partem quæsitam ex bonis episcopalibus, & pertineant per illum canonem ad ecclesiam, consequitur præfata spolia iure canonum non esse Papæ reseruata. Ad quod pondera, quod *Grego.* relatus *in cap. 1.* eadem causa *q. 5.* significat, ea quæ quidam Episcopus cuidam Luminosæ ancillæ reliquit, esse adiudicanda ecclesię, si ea de bonis eius fuerint quęsita: pondera, inquam quod Grego. qui ea scribit, Papa erat. & non ait, sibi debitum illud spolium Episcopi defuncti, sed tantum ecclesię ipsi, vt & in Concilio Hispal. relato in *cap. fixum*, eadem causa, & q. in hæc verba fuit statutum. *Fixum ab hinc & perpetuo mansurum decernimus, vt episcopus res sui iuri, quas ante episcopatum, aut certe in episcopatu hareditaria successione acquisiuit, secundum authoritatem canonicam, cui vult conferat, & quicquid vult de eis faciat. Postquam autem episcopus factus est; quascunque res de facultatibus ecclesiæ, aut suo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non in propinquorum suorum sed ecclesiæ, cui præest iura deueniant*, pondera verba. *Ecclesiæ cui præest.* ergo nō Romanę; & ita Papam constituit ecclesiam succedere debere suo Rectori in eius spoliis, quin & *Gregor. III. in cap. 1. & capit. quicunque. de testamentis*, idem omnino statuit, imo & *Concilium Lateran.* relatum *in cap. cum in officijs. eodem titulo* continet antiquis canonibus idem contineri, & recentiore iure id tenen dum per hæc verba statuit. *Cum in officijs charitatis primo loco teneamur ijs obnoxij, à quibus beneficiu nos cognoscimus recepisse: è contra quidem clerici cum ab ecclesijs suis multa beneficia perceperint, bona per eas acquisita in alios transferre præsumant: Hoc igitur, quia antiquis*

tiquis canonibus constat inhibitum, nos in demnitati ecclesiarum prouidere volentes, siue intestati decesserint, siue alijs conferre voluerint penes ecclesias eadem bona praecipimus remanere. Haec ibi. Per quae omnia constat, antiquis, & nouis canonibus statutum, ea quae de reditibus ecclesiasticis quaesita relinquit beneficiarius, quae appellamus spolia non reseruari Sedi Apostolicae, sed fieri ecclesiae beneficiarij defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus. c. cum vos de offic. ord.*
2 *Clausula posita in aliqua dispositione, siue in principio, siue in fine regulariter ad omnia refertur. Et quando fallat haec regula.*
3 *Intellectus c. quia saepe de elect. lib. 6. & c. praesenti. de offic. ord. eod. lib.*
4 *Diuersum est frequenter id quod fit, et quod fieri debet.*
5 *Bona ecclesiastica destituta catholicis administratoribus, spectant ad Sedē Apostolicam.*
6 *Beneficiarij successor, an teneatur ad soluenda debita contracta per praedecessorem.*
7 *Beneficiarius prius est sustentandus, quā ecclesia ipsa.*

§. 10.

His praeconsideratis, videtur resoluendum primo, quod nulla inuenitur constitutio antiqua, per quam expresse spolia beneficiariorum sint S. Sedi Apost. reseruata, quod efficaciter probat inspectio iurium antiquorum, & praedicta extrauag. Pauli III. supra §. 5 relata.

Secundo potest dici, esse tacite, & implicite id constitutum. Tum quod, vt paulo ante dictum est, Concilium Lateranen. sub Leone X. declarauit, administrationem bonorum omnium ecclesiasticorum pertinere ad sanctam Sed. Apost. idque priuilegio diuino esse concessum Papae, in magnam Ecclesiae libertatem primus omniū affirmauit *Innoc. in cap. nouerint, de sent. excom.* receptus ab omnibus ibi, & à *Cardinal. in cap. perpendimus. eod. tit. à nu. 12.* & ab alijs alibi; ait enim ipse *Innoc.* priuilegio Dei solum Papam, & cui ab eo sit facultas, debere administrare spiritualia, & ecclesiastica iura, & de illis statuere; quod maxime deberent animaduertere omnes Principes, & Primores Christiani, & eorum consiliarij; & consequenter consulere eorum administrationem ad solum Vicarium eius, qui vnicus est, & cui soli sua administranda tradidit, & ad institutos ab ipso tantum pertinere. Tum quod praefati dicti *Innoc.* quod aliqui non satis suspiciunt, & declarationis Concilij praefatae, quam forte nondum nouerunt, ratio irrefragabilis est, quod dominium omnium illorum verè pertinet ad ipsum Dominum Nostrum Iesum Christum, quod ita firmiter probauimus vbi supra; adeò quod qui hodie contra diceret, perfidus haberi posset per Concilium Triden. quod ibi citamus, & ad literam scribimus, & constat solum Papam Vicarium summum esse vnicum, & generalem in gubernandis omnibus pertinentibus specialiter ad Christum, *cap. cuncta per mūdum. & cap. per principalem. 9 q. 3. & ca. 1. de homici. lib. 6.* ita quod nullus in illis habeat administrandi potestatem, nisi eā à Papa mediate, vel immediate, accipiat at per nullam dispositionem vel constitutionem praedictae Sedis Apost. constat praedictorum spoliorum administrationē esse alicui alii applicatam, ergo ad eam solam pertinent.

Non obstant pro contraria parte citata, ad quorum primum respondetur, concedendo quidem nullā fuisse ante Paulum III. constitutionem, quae speciatim spolia sedi Apost. reseruaret: fuisse tamen legem generalem, scilicet praefatam diuinam, per quā solus Papa, vel quia ab eo mediate vel immediate habet facultatem, potest administrare bona ecclesiastica: & cum nulli alij concesserit Papa administrationem spoliorum, necessario manet illa reseruata ei.

Ad secundum respondetur eo modo, quoad primum, per quam responsionem exprimitur mens Pauli sanius forte quam sit ab alio hactenus expressa.

1 Ad tertium respondetur, quod *cap. illud cum vos. de off. ordin.* non loquitur de spolijs beneficiariorum praemortuorum, sed de fructibus, & reditibus tempore vacationis prouenientibus, quae longe sunt alia, vt palam est; & constat per definitionem spoliorum supra positam. §. 1. Sed replicari potest neruosissime ex *cap. quia saepe de elect. lib. 6. & cap. praesenti. de off. ord. eod. lib.* quae loquuntur tam de spolijs, quàm de fructibus obuenientibus tempore vacationis, praedictum enim *c. quia saepe.* loquitur etiā de dimissis à mortuis, & *d. c. praesenti.* de inuentis in bonis mortui, & in vtroque subijcitur clausula, quae habet ea esse conuertenda in vtilitatē ecclesiae, vel reseruanda successori, & clau-

2 sula posita in aliqua dispositione siue in principio siue in fine, regulariter ad omnia refertur, *cap. secundo requiris. de appel.* cum concordantiis citatis ibi à *glos. & l. talis est scriptura. § si ff. de leg.* 1. cum citatis per *gl. Bar.* & alios ibi; & ita videtur clausula præfata referenda tam ad spolia mortuorum, quam ad obuenientia tempora vacationis. Sed respondetur negando quod illa clausula referatur ad, *Dimissa*, & *inuenta.* quibus nominibus significantur spolia, sed tantum ad proxima, scilicet obuenientia tempore vacationis, quod vt clare & noue monstrem, subijcio literam prędicti *cap. præsenti.* quæ quoad propositum nostrum sic habet, *Ne Episcopi, vel aliæ vlla persona ecclesiastica bona, morientibus eorum successoribus vel ministris, in ipsis inuenta, siue vacationis ipsorum tempore obuenientia, quæ in vtilitatem eorundem expendi, vel futuris successoribus debent fideliter reseruari, occupare, aut in vsus suos conuertere quoquomodo præsumant.* hactenus in *d. cap. præsenti.* & similis litera est, quoad hoc in *d. cap. quia sæpe* pręterquam quod in illo ponitur verbum, *Dimissa*, & in hoc verbum, *Inuenta.* quæ tamen ambo significant eiusdem generis spolia; per quā literam ostenditur non obstare replicationem præfatam. Tum quia præfata clausula remotior est ab illis verbis, *Dimissa*, & *Inuenta* significantibus spolia, quam ab aliis significantibus obuenientia tempore mortis; & quamuis regulariter clausula in vltimo

3 loco posita referatur ad omnia præcedētia, per iura in replicatione citata, fallit tamen quando non est eadem ratio, vt referatur ad remota, quę ad proxima, vt *Panor. in dict. capitul. secundo requiris.* receptus ab omnibus, præsertim Decio, qui resolutius aliis loquitur, & antea dixerat *Bald. in leg. in actionibus. ff. de his qui not. infam.* & in nostro casu non est eadem ratio; imò diuersa; nam nullo iure spolia beneficiarii præmortui debentur futuro successori qui nullum adhuc titulum habet, & obuenientia tempore vacationis omni iure debentur futuro successori Tum quia præfata regula fallit, quando clausula inferitur proximiori accessoriè, causa demonstrationis, vel alia simili, vt Panor. ibidem ait, quem in eo commendat Decius & nemo reprobat, & ratione firma protegitur, quod in casu nostro contingit; nam relatiuum illud (quę) parenthesim & viam demonstrationis ad iungi videtur clausulæ significanti obuenientia tempore vacationis: & ita non debet referri ad alia præsertim remotiora, & ad quæ non est, (vt dictum, est) eadem referendi ratio. Tum denique (quæ germana consideratio est) quod verba illa fuerunt desumpta ex prædicto *capitul. cum vos*, quod nullam de talibus inuentis, vel dimissis mentionem facit, sed solum de obuenientibus tempore vacationis, de quibus disponit esse conuertenda in vtilitatem ecclesiæ, vel reseruanda futuro successori: & ita apparet per prædicta tria capitul. non applicari alicui spolia beneficiariorum mortuorum, sicque solutum est tertium argumentum pro contraria parte adductum.

Ad quartum verò respondetur concedendo quidem, non debere Papam sine aliqua causa tollere vni ecclesiæ bona, quæ sustentandæ illi per se vel alium applicauit: sed negando, quod reditus bonorum applicatorum alicui ecclesię percepti, vel debiti beneficiario eius viuenti sint huiusmodi; quum omnium consensu possit ipse illos in pauperes, & alia opera pia, etiam suam ecclesiam non tangentia in vita impendere, per late tradita in *d. tract. q. 2. mon. 1. et 7. et in Apolog. quæst. et mon. eisdem.*

Ad quintum respondeo, concedendo quidem; ecclesiam, vel beneficium succedere beneficiario in patrimonialibus in defectum cognatorum, sed negando, idem esse dicendum de spoliis; quia successio in illis nulli alii est reseruata; sicut in iis, in quibus est reseruata Papę: vnde si Episcopus habens patrimonialia simul & spolia moreretur in Hispania, nullis cognatis qui ei succederent relictis, certe ecclesia succederet in patrimonialibus, & in spoliis Papa, & idē fieret in Italia, & in aliis Regnis, in quibus ius spoliorum prędictorum seruatur, in omnibus cuiusque ordinis beneficiariis.

Ad sextum respondeo, argumentum illud fun-
4 dari in eo quod fit; nostram autem resolutionem in eo, quod fieri debet, quod aliquando & frequentissime est diuersum, *capitul. cum iam dudum. de preb. & cap. denique, 4. distin.* & late tradidimus *in d. tract. de redit. eccles. q. 1. mo. 54 & in Apolog. ead q. mon. 52.* An autem & quando, contraria obseruantia possit huic nostrę iuris communis resolutioni obstare, suo postea loco in quarto dubio tradetur.

Ad

Ad septimum respondeo eodem modo, quoad sextum.

Ad octauum respondeo vrgere quidem illud plurimum, sed responderi posse capitula illa omnia intelligenda esse quoad eas terras, & prouincias; in quibus contraria consuetudine iuri communi præiudicatum est: vel quòd consensu Papæ expresso vel tacito id specialiter in illis terris obtinet: canonesque illos antiquos, de quibus meminit prædictum *cap. cum in officijs. de test.* intelligendos esse secundum consensum expressum, vel tacitum Papæ communicantis sibi reseruata cum aliis ecclesiis inferioribus: quin & dici posset mentem prædictorum conciliorum; & canonum, non fuisse negare Papæ ius recipiendi spolia si vellet præferre se ecclesiis; sed tantum quod ecclesiæ debent præferri cognatis, & aliis secularibus volentibus succedere beneficiariis ex testamento, vel ab intestato, sine præiudicio tamen Papæ, cui expresse vel tacite ipse non consentiret. Et ad hoc videntur tendere illa verba extrauag. prędictæ Pauli III. *Et si satis euidenter constet, & appareat prædecessorum nostrorum Rom. Pontif. & nostram indubiam intentionem, & voluntatem semper fuisse; vt spolia huiusmodi ad dictam Cameram, et non ad alios spectarent, et pertinerent; et quod pro eadem Camera exigentur, et recuperarentur*, &c. hactenus ibi. per quæ significatur spolia quidem prædicta soli Papæ deberi, licet aliquando sit contentus, vt alicubi maneant beneficiariorum ecclesiis, dum ipse non contradicit.

Ex his infertur primo, omnium bonorum ecclesiasticorum, & fructuum eorum administrationem quę immediate vel mediate non est alijs à Papa concessa, pertinere ad illum, ex quo subinfertur bonorum ecclesiasticorum & fructuum eorum quę nunc inueniuntur in Anglia, & Germania destituta Catholicis administratoribus pertinere ad sacrosanctam eius Maiestatem; quoniam certum est illa non deberi nunc alicui alij per concessionem eius immediatam, vel mediatam; quum palam sit, carere illa hæreticos qui ea male possident. Ex quo subinfertur fæl. rec. Pium V. recte nuper quibusdam nobilibus Anglis indulsisse potestatem certis modis limitatam & oneratam administrandi bona quædam ecclesiastica per eos possessa, pertinentia iure antiquo ad quandam Abbatiam prælato & conuentu Catholicis carētem donec eos habere inciperet.

5

6

Oritur ex pręcedentibus, pręsertim ex responsione ad tertium hic quęstio, an verum sit, quod *Panor*, & frequentior sententia videtur affirmare in *cap. 1 de solut.* & in *cap. ex præsentium. de pignor.* videlicet successorem beneficii teneri ad soluenda debita contracta per prædecessorem; non solum ob necessitatem ecclesiæ suæ, sed etiam contracta ob necessitatem personæ: addens se pluries respondisse pro Rectoribus ecclesiarum, qui in suis infirmitatibus multa impenderunt, & debita contraxerunt; quod successores tenentur ad eorum solutionem, & idem repetit in *capitul. ex præsentium. de pignor. num. 5.*

Contra quæ facit primo prędictum *cap. 1 de solut.* quatenus loquitur de debito contracto pro necessitate ecclesiæ, significās à contrario sensu non esse idem de contracto ob necessitatem personæ Secundo, quod *Innoc.* ibi requirit, vt probentur conuersa in vtilitatem ecclesiæ, quod videtur verius, quam id, quod ait *Panorm*, *cū Hostien. & Cardin.* nimirum, sufficere vt probentur contracta ob necessitatem ecclesiæ, nisi quando contraherentur ab ipsamet ecclesia, siue à populo, vel fabricarijs, siue operariis electis legitimè, qui se nomine illius obligarent; & nisi Rector deficientibus illis authoritate Iudicis ecclesiæ nomine pro necessitate ipsius contraheret, per quod possent conciliari omnes, & hoc videtur seruare praxis; iniustum enim videtur, vt ecclesia cogatur soluere debita, quæ prætextu eius necessitatis contraheret Rector, & in alia impenderet, quod sentit *Innocent. Tertio*, quod nulli videtur id quod *Panormit.* ait statutum neque vlla ratio necessario concludit id esse faciendum. Quarto, quod contrarium vbique videtur habere consuetudo. Quinto, quod prædictum *cap. ex præsentium.* non iubet, vt successor beneficiarij luat data in pignus ex rebus ecclesiæ à prædecessore suo pro necessitate sua, sed quod hęres eius ad illorum luitionem tenetur; & nusquam videmus cogi successorem beneficii ad soluendam debita, etiam pro ecclesiæ necessitate contracta, si habet illa bona, & reditus suæ fabricæ applicatos.

Quare videtur resoluendum, primo, quod successor beneficiarii non tenetur ad soluenda illis debita contracta per præcessorem, suæ personæ tantum,

quia hoc nullo iure cauetur. Nec obstat dicere, quod persona beneficiarii est sustentanda priusquam ipsa ecclesia, *c. de bis. de eccl. ædif.* Et quod ad debita pro necessitate ecclesiæ contracta tenetur successor. ergo à fortiori, ad cõtracta necessitate personę nõ, inquam hoc obstat; quia non est eadem ratio, eo quod ad sustentationem beneficiarij illi soli reditus sunt deputati, qui eo viuente obueniunt, in quibus anteferture ecclesiæ: quia illi principalius sunt deputati ad sustentandum eum, quam ad sustentandum fabricam, & pauperes. Ad sustentationem autem ecclesiæ omnes tam qui eo viuente, quam qui post mortem eius obueniunt, saltem minus principaliter deputantur: & ideo nimirum si ecclesia præferatur ei iam mortuo in reditibus post mortem eius obuenientibus, qui nullatenus ad eum pertinuerunt.

Secundo etiam resoluendum videtur; quod successor non tenetur ad cõtracta etiam ratione necessitatis ecclesiæ, si eius sustẽtatio pertineat ad populum, vel ad alium de consuetudine, vel haberet separata bona, & reditus ad suam fabricam sustentandam sufficientia; quod satis colligitur ex *dec. Capell. Tholos. 499. & eius addit. & ex glos. optima pragmat. sanct. in proœmio, §. nam ecclesiarum. verbo ruunt.*

Tertio, quod per hoc est limitandum prædictum *c. 1.* vt procedat, quando ecclesia non haberet eiusmodi bona in fabricam separata, nec onus eius sustentandæ pertineret ad alium; iuste tamen, ni fallor, respondi contra me pridem super sustentatione ecclesiæ pagi, cui nomen Portodouella, Visiensis diœc. commendæ B. Marię de Luymill, quę est membrum admodum celebris Monasterii Roncæuallis regni Nauarræ, cuius bonæ partis fabricæ sustentatio pertinebat ad populum; sed quia causa quare populus ab initio suscepit illud onus, fuit grande desiderium pauculorum, qui tunc erant habendi ecclesiã separatam à qua longissime distabat, & parua quantitas decimarum, quę non sufficiebant ad sustentandum Vicarium, & fabricam. Quæ causa quum cessasset postea auctis parochianis, & decimas ad omnia sufficientissimas soluentibus, visum fuit iustum, vt Commendatarius, qui tunc ego eram, sustineret onus sustentandi totam fabricam, & ab eo liberaretur populus. Quod ipsum iuste fieret in multis oppidulis, quæ à paruis initijs multum creuerunt: & quia principio non sufficiebant reditus ad sustentandum rectorem & fabricam, populus recepit in se onus sustentandi eam; quamquam scio id paucis rectoribus ecclesiarũ gratum fore.

Quarto, quod ex æquo, & bono resolui posse videtur, quod si ecclesia minaretur ruinam vel aliam grandem necessitatem pateretur, & reditus eius fabricæ deputati non sufficerent ad ei succurrendum, beneficiarius quidem, cui essent superflua, cõpelli posset ad mutuandum ei ad id necessaria, ita vt paulatim quotannis illa ei satisfaceret de fabricæ reditibus: non tamen posset compelli ad subueniendum ei gratis, si nollet, & ita moderanda videntur, quæ authores Galli aiunt, nempe parlamenta Franciæ solita esse compellere Rectores ecclesiarum ad tribuẽdam pro ecclesiarum reparatione tertiam partem, vt habet additio prædicta *decision. Capel. Tholo.* 499. nimirum vt procedant quando beneficiariis incumberet totum onus substentandi eas, vel quum bona in id dedicata, ad id non sufficerent, & per mutuationem prædictam non esset satis eis consultum.

SVMMARIVM.

1. *Dubij 2. principaliter hoc commentario propositi partem in vtramque discussio, & eiusdem resolutio, & seq. ac toto §. 11. & 12.*
1. *Papa bonis ecclesiasticis neque inter viuos, neque in vltima voluntate pro libito vti potest.*
2. *Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis Pontificibus; & testandi facultates obreptitiæ censendæ.*
3. *Testandi facultas de spolijs à Iulio III. Clericis in Curia decedentibus facta videtur temperanda.*
4. *Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conscientia non admittit.*
4. *Bonorum ecclesiasticorum administratio vires humanas vnius excedit.*
5. *Papa licet potestatis plenitudinem acceperit, socios tamen qui ipsum in ea exercenda iuuent, assumere debet.*
5. *Officia singula singulis committenda personis.*
5. *Intellectus cap. mandata. de præsumpt.*
6. *Possumus solum, id quod iustè possumus.*
6. *Petrus et alij Pontifices Maximi, cur bonorum ecclesiasticorum administrationem diuiserint.*

7 *Papa*

7 *Papa omnes Ecclesiæ res esse, quomodo intelligendum.*
7 *Papa in missarum solemnis, cur ubique et semper pallio utitur, alij vero Prælati minime.*
8 *Axiomata quinque magnopere notabilia.*

§. 11.

AD secundum dubium principale supra propositum respondeo, quod pro par
1 te illius negatiua, nempe, non posse Papã prædicta spolia reseruare, facit primo huius *c. contextus.* quatenus ex eo in 7. *notab.* collegimus, non licere Papæ absque aliqua causa, bona, & reditus vnius ecclesiæ tollere illi, & illius rectori, & beneficiario, & dare alij ecclesiæ, aut rectori eius, vel beneficiario.

Secundo, quod ex hoc canone colligitur, id quod in primo notab. supra collegimus, & in *d. tract. de redit. q. 1. monit. 48. et q. 3. mon. 6. et in apolog prædicta q. 1. mon 27. et 38. et 39. et q. 3. mon. 6.* latius confirmauimus, videlicet, non licere Papæ vti rebus, & bonis ecclesiasticis, & sacris pro libito suo, nec inter viuos, nec in vltima voluntate. Et quod constat spolia prædicta esse res ecclesiasticas, & sacra quartæ speciei, iuxta doctrinam *S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 3.* latius deductam vbi supra.

Pro contraria verò parte, nimirum, posse Papam prædicta spolia sibi reseruare, facit primo quòd plenaria dispositio, & administratio omnium bonorum ecclesiasticorum pertinet ad Papam ipsum, vt definit *Concil. Lateranen. sub Leon. X. sess. 6. §. cum fructuum.* Et quod constat, vt proxime dicebamus, prædicta spolia esse bona ecclesiastica. Secundo quod Ioan. XXII. in duabus extrauag. quarum vtraque incipit. *cum nonnulli de præb.* præsupponit, se reseruare sibi pro aliquot ecclesiæ necessitatibus, fructus primi anni beneficiorum in toto orbe Christ. vacantium. Et declarat sub eis quidem non comprehendi Episcopos, & Abbates, ceteros autem sic habentes, item beneficia vacantia ipso iure, per incompatibiliũ assecutionem. Ad quam reseruationem faciendam tanta potentia videtur necessaria, quanta requiritur ad spolia clericorum sibi seruanda. Tertio, quod prædictus Papa Paulus. 3 reseruauit sibi ea vbique gentium, vt palam est, per partem cõstitutionis eius supra §. 5. relatam. cuius factum expresse approbauerunt Iulius iij. Paulus iiij. Pius iv. Pius v. per extrauagantes supra relatas.

Pro concordia horum vtrinque pugnantiũ dicendum primo, non posse quidem Papã iuste prædicta spolia reseruare sibi vel alii, ad finem vtẽdi eis pro libito, in quoscũq; vsus etiã profanos sine iusta causa, quod efficaciter probant duo argumenta superius pro parte negatiua inducta.

Ex quo infertur primo, subreptitias vel ob-
2 reptitias fuisse donationes factas ab aliquibus Maximis Pont quibusdam prælatis; & aliis de aliquot spoliis suis, vel alienis, sine vllo pietatis, vel paupertatis intuitu in finem vtendi eis in vsus, etiam non pios sine iusta causa, quarum aliquot tenores vidimus in Vrbe, dolentes quod præberent ansam detrahendi ei, quem omnes laudare, venerarique iubentur.

Secundo infertur, ad iudicandas etiam esse surreptitias, vel certe dignas à quibus supplicetur, illas testandi facultates, per quas cõceditur aliquibus prelatis, et aliis beneficiariis, vt testari possint de suis spoliis in diuites, & ad vsus profanos: nã si Papa non potest ea in eiusmodi vsu sibi reseruare, quãto minus poterit aliis concedere, vt eius authoritate id faciãt? argumẽto à maiori ad minus negatiue, quod valet, *c. 6. Paul. 32. q. 5. et c immitare 6. q. 1.*

Tertio infertur, facultatem testandi de spoliis factam à Iulio III. clericis in Curia decedentibus, cuius tenor supra §. 5. ponitur, esse temperandam quoad illam partem qua continet, vt possint testari pro
3 libito de illis etiam in diuites, agnatos, & extraneos, in pia, & non pia, sine vllo pietatis, aut paupertatis intuitu; quia vt ibi monuimus, contrarium efficaciter probauimus, vbi supra, Temperanda, inquam, est, vt procedat tantum quoad forum exterius, & quoad finem vitandi molestias, quibus Cameræ Apost. ministri solebant molestare clericos in Curia decedentes super eorum spoliis, etiam, antequam morerentur, partim adnotando illa, & ponẽdo custodiam nocturnam, & diurnam, ne familiares eorum furarentur vel amouerent, illa e domibus, in quibus erant; partim occupando aliqua morientis bona, quæ penes eum erant, tanquam si essent sua; partim aliis modis eo quod si non fuisset addita ampliatio illa prædicti ministri dicere poterant esse diuites eos, quibus relinquebantur spolia, & ita conturbare mortui funeralia, & iura iure succedentium ei confundere, & litibus grauibus onerare. Quoad forum tamen conscientiæ quæ veritate, & vera iustitia nititur, non est

est extendenda,nec iure naturali, & diuino contradicente potest extendi: sicut & multa quæ ad euitanda maiora mala forum exterius permittit, quæ conscientia interius non admittit, vt latius quam alii monstrauimus in *tractatu de redit.quæst. prim. monit. 54. & in Apolog. prædicta quæstion. prima.monit.52.numer. primo & 3.*

Secundo principaliter dico, quod non potest hodie Papa, neque vnquam potuit, postea quam mediocriter fuit aucta Ecclesia bonis temporalibus in variis orbis partibus reseruare sibi soli administratio nem illorum. Tum quia id vires humanas vnius excedit,iuxta c.18. *Exod.* infra citandum.Tum quia etiam in ipso nascentis Ecclesiæ initio,quum adhuc parua esset,& pauca bona haberet,fuit necessariũ Petro, & aliis Apostolis deligere diaconos, qui ea quæ tunc obueniebant Ecclesiæ administrarẽt,teste Luca Act.6. Tum quia oportet Papam, licet ei tradita sit plenitudo potestatis, iuxta c.ad honorẽ. de vsu & auth. pal.accipere sibi socios, qui eum in ea exercenda iuuent,iuxta il-5 lud *Gregorij in c.Mandata cœlestia efficacius gerimus,si nostra cum fratribus onera partiamur* de præsum.per quod ait ibi glo.partienda esse officia,iuxta illud eiusdem.*Singula officia.singulis sunt committenda personis c.singula 89.dist.* cui concordat *ca.cum singula.de præb.lib.6.*Tum quia Panor.in d cap. mandata super glos. 2.ait, non agere ibi, vti glo.illa putanit Gregorium de illo mandato cœlesti ad Gal.6.*Alter alterius onera portate.*&c. relatum in *cap.ponderet.50.dist.*sed de mandatis cœlestibus Papæ factis circa onus pascendi populum Dei, quæ efficacius implet assumendo sibi multos socios, ad imitationem CHRISTI,qui vltra 12. Apostolos,delegit 72. discipulos, eo quod messis erat multa, operarij autem pauci *Matt 9.*Tum quia *Exod.* 18. Ietro socer Moisis,qui per sese audiebat omnes causas omnium filiorum Israel,eum reprehẽdit,dicens,*Stulto labore consumeris tu,& populus hic;quia vltra vires est hoc negotium;solus illud non poteris sustinere*; & paulo post, *Prouidere*,ait,*de omni Plebe viros sapientes*, &c. Inconsulte igitur, & non prudenter nec recte ageret nunc, & antea egisset Papa, si post auctam, & extensam mediocriter Ecclesiam in personis, & bonis,per se solam ea omnia & singula administrare vellet,vel voluisset. Ergo nec potest, nec potuit illam administrationem sibi soli reseruare,quia id solũ possumus,quod commode possumus,*cap.*6 *faciet homo. 22.quæstion 2. & leg nepos proculo.ff.de verborum significat.*

Tertio,quod Petrus,& alii Pontif. Max. videntes id esse necessarium diuiserunt per se immediate, vel per alios mediate bonorum ecclesiasticorum, & eorum fructuum administrationem variis ecclesiis in variis locis cõstitutis,designando diœceses,episcopis & parochias presbyteris & assignando eis sustentandis bona intra illas diœceses,& parochias contenta, vt late traditur in *c.1.13.q.1.*Vnde prædictum *Concil.Lateran.sub Leone X.sess.9. §.& cum fructuum.*non continet, ad solum Papam pertinere plenariam fructuũ beneficiorum Ecclesiæ administrationem sed quod pertinet ad illum,& alios beneficia canonice tenentes.Vnde licèt in omnium beneficiorum fructuum administratione concurrat Papa mediatè,vel immediate,directè,vel indirectè, casualiter vel regulariter,authoritatiuè,vel ministerialiter,& multorum administratio ad ipsum solum pertineat,quàm plurimorum tamen, imò fere omnium bonorum fructuum pertinentium ad beneficia,quæ per eum, vel alios conferuntur, vel alias dantur,administratio pertinet regulariter,& immedia-7 tè ad beneficiarios. Ex quo infertur modus intelligendi canonicus illius dicti, *S. Thomæ*, à multis laudati, *in 2.2.q.100. artic.1.ad vlt.*videlicet,omnes Ecclesiæ res esse Papæ tanquam principalis dispẽsatoris,& non tamquam domini, & possessoris,quæ omnia,sunt verba eius. Modus item intelligendi eius quod vulgus ait declaratum esse in prædicto Concil. sub Leone X. plenam administrationem omnium bonorum Ecclesiæ pertinere ad Papam. Modus item intelligẽdi illius, quod habet prædictum c.ad honorem.de auth. & vsu pal.nempe,solus Romanus Pontifex in missarum solenniis pallio semper vtitur,& vbique; quoniam assumptus est in plenitudinem ecclesiasticæ potestatis, quę per pallium significatur; alii autem eo nec semper,nec vbique,sed in ecclesiis suis,in quibus iurisdictionem ecclesiasticam acceperunt,certis debent vti diebus quoniam vocati sunt in partem sollicitudinis,non in plenitudinem potestatis, & probatur per *cap.cuncta per mundum.& ca.per principalem.9.q.3.* Illius item,quod multi dixerunt,plenam,& liberam dispositionem beneficiorum,& fructuum eorũ pertinere ad Papã,esseque ipsi in eis pro ratio-

ratione voluntatem, iuxta *glo. solemnem. cap. si gratiose. de rescript. lib. 6.* & id genus alia, quæ liberanda, & determinanda sunt per proxime dicta, & supra *eod capit. notab. 7. §. 4.* tacta, & per resoluta in dicto *tract. de redit. q. 1. mon. 40. & in apolog. prædicta. q 1. mon. 24. 25. 27. 38. & 50.* liberanda sunt, inquam, per has veritates.

8 Prima est, quod verum dominium omnium bonorum ecclesiasticorum est penes solum Christum D. N. & non penes vllos ecclesiasticos, etiam Pontifices maximos, vt monstratur, & declaratur vbi supra. Secunda, quod sola, & tota eorum administratio est penes Papam immediate à Christo ei tradita. Tertia, quod penes solum Papam est administratio illorum fructuum, & bonorum, quorum administrandorum titulus nulli alij mediate, nec immediate est ab eo concessus. Quarta, quod absolutior potestas administrandi remanet penes eum quoad ea, quorum administrandorum titulus canonicus nulli alij est tributus, quam aliorum, in quibus etiam alius habet canonicum titulū, *argum. c. nisi cum pridem. §. intueri. de renunciat.* & eorum quæ per illud asseruit *Cardinal. in consil. 141.* & nos supra *eod. notab. 7. § 3.* adduximus. Quinta, quod remanet penes eum quoad ea quorum administrandorum titulum etiam alij habent, sed longe strictior quam in alijs; quia licet iusta de causa possit alienare, vel authoritatem id faciendi præstare, & ob delictum, & aliam iustam causam illa tollere ab eis qui ea canonice acceperunt, non tamen potest iuste disponere de fructibus & reditibus illorum, etiam in vsos pios, nisi ex aliqua grandi causa sine consensu beneficiariorum, per ea quæ supra eod. c. notab. 7. §. 3. adduximus.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticos fructus, & redditus male percipientes, quid agere oporteat.*
2 *Beneficia tenentes sine canonico titulo, quid de fructibus perceptis agere conueniat.*
3 *Fructuum ecclesiasticorum alij obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto, eorumque differentia.*
4 *Remedia tria obtinendi absolutionem ab obligatione restituendi fructus ecclesiasticos varijs ex causis male perceptos.*

§. 12.

EX prædictis infertur primo, non male me consuluisse aliquoties quibusdam, 1 qui male ceperunt, vel male retinebant fructus, & reditus aliquot pertinentes ad beneficiarios aliquorum beneficiorum, videlicet; quod non sufficeret eis componere secum Camera Apost. vel commissario Cruciatæ habente potestetem componendi de fructibus beneficiorum male perceptis, sed oportere eos restituere illos male perceptos ipsis beneficiarijs; ad quos eorum dispensatio, & dispositio ratione titulorum suorum pertinebat, modo adhuc illi viuerent; imo nec si iam mortui essent, & in vita, vel in morte in aliquos vsus pios, eos speciatim, vel generatim donassent, vel iuste ad opera pia in morte reliquissent vigente consuetudine talia reliquendi; imo nec si non donassent neque reliquissent, sed aliquo respectu eorum, quæ tanguntur in *dicto tract. de redi. q. 3. mon. 34. et in apolog. prædicta ead qu. mon. vlt.* essent facta patrimonialia, vel quasi patrimonialia, vel talia, quæ bono iure ipsi potuerunt relinquere suis hæredibus sine intuitu pietatis, vel paupertatis; qui a tunc hæredibus est satisfaciendum, *arg. cap. cum tu de vsur. et c. ea te de. iureiur.* quibus beneficiarijs, vel eorum heredibus viuentibus, non est verisimile velle Papam quæ ipsis debentur auferre.

Secundo infertur, iuste quoque me consuluisse beneficiarijs, qui tenuerunt beneficia sine canonico titulo saltem ab initio habito, suæ obligationi satisfacere, restituendo fructus medio tempore male perceptos Cameræ Apostol. vel certe componēdo se cum illa; quoniam omnium bonorū 2 ecclesiasticorum, & fructuum eorum administratio, quæ non est concessa alicui particulari à Papa immediate, vel mediate, pertinet ad ipsum solum per prædicta. At nullo iure concessa videtur dispensatio fructuum prædictorum vlli alij quam Papæ; quia nullus alius habet titulum canonicum; ergo pertinet ad eum solum.

Contra hoc tamen facit, quod videntur deberi futuro successori, hoc est, illi qui primus post eum beneficium illud canonice adeptus fuerit; vel quod debent verti in vtilitatem ecclesiæ per *c. eum vos. de offic. ord.* & per *c. præsenti. eodem tit. lib. 6.* & *c. quia sæpe. de election. eodem libro 6.* Nec satisfacere videtur id quod scio aliquando viro cuidam doctissimo satisfecisse, videli-

delicet quod illa capitula non agunt de fructibus beneficiorum male à beneficiario perceptis, sed de fructibus obuenientibus tempore vacationis, & bene perceptis ab Oeconomo ad eorum custodiam legitime deputato, vel male à raptore aliquo, vel fure, vel ab alio huiusmodi perceptis; non, inquam, hoc satisfacit: quia toto tempore quo beneficium possessum est sine titulo canonico, saltem ab initio habito, vacauit; & ita omnes fructus percepti tempore quo illa beneficia sine canonico titulo possidentur, dicuntur obuenire tempore vacationis, & ita debent reseruari futuro successori, vel in vtilitatem ecclesiæ conuerti: & consequenter eorū dispensatio ad alium quam ad Papam pertinere videtur.

Respondeo igitur ad argumentum, quod nō est eadem ratio de vtrisque, quoniam alij obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto; alij vero tempore vacationis de iure, & non de facto; & ideò non vsque adeò debentur futuro successori, ac alij tē pore plenæ vacationis obuenientes. Vnde arbitror, & mea sententia, iuste, fructus quidem illos male perceptos, conuerti posse in vtilitatem ecclesiæ, vel futuro successori reseruari, attento quod vere tempore vacationis obuenerunt, & nihilominus antequam in vtilitatem ecclesiæ conuertantur, & antequam instituatur futurus successor, & illi tradantur, pertinere ad dispensationem Papæ; attento quod licet illa beneficia de iure vacent, de facto tamen non vacant: & licet nemo sit eo tempore legitimus eorum administrator ob defectum tituli canonici; quo administratio legitima conceditur, est tamé, qualis qualis, & putatiuus administrator eorum: & ita non pertinent tam pleno iure ad futurum successorem, quam illi qui obueniunt tempore quo vacant de iure, & de facto. Cui sententiæ attidere videtur praxis Romana, qua summus Pœnitentiarius frequenter remittit huiusmodi beneficiarios ad se cum Camera Apost. componendum; cuius ratio nunquam, quod sciam, hactenus adeo exerte reddita est, nec videtur posse hauriri instius, quam ex prædictà consideratione.

4 Ex quibus subinfertur, eum qui possedit beneficium sine canonico titulo, saltem ab initio habito, puta, quia erat irregularis, excommunicatus, vel suspensus, vel alias inhabilis tempore collationis ei factæ per eum, qui non potuit eiusmodi defectum tollere, vel saltem non abstulit, habere tria remedia, quibus absoluatur ab obligatione restituendi fructus illos male perceptos. Primum est componere se cum Camera Apost. Secundum conuertere illos in vtilitatem ecclesiæ suæ, vel beneficij. Tertium tradere illos futuro successori & contingere potest, vt aliquo respectu vnum illorum magis conueniat ei, quam aliud; nam per compositionem cum Cameta, magna pars solet remitti, quum tamen per conuersionem in vtilitatem ecclesiæ nihil remittatur. futurus autem successor potest esse adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera, sed nec illa, nec ille possunt ei remittere iuste si est diues, cum facultate conuertēdi eos in vsus profanos, vel non pios; quoniam nec ipsi id facere possunt, per late adducta *in tract. de redit. q. 1. mon. 48. & q. 2. mon. 7. & in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 27. & 38 & sequent. & q. 2. mon. 7.* & nemo dat quod non habet, *cap. quod autem. de iur. patron. & l. si vniuersæ. C. de legat.*

Subinfertur etiam, quod si quis, quod quotidie contingit, obtineat à sancta Sed. Apostol. narratis narrandis, confirmationem tituli quo beneficium possidet, & quatenus opus est, nouam concessionem, nihil tenebitur restituere, si facta est ei gratia sine obligatione ad se cum Camera componendum, sed solum tenebitur eos ita impendere, ac si obuenissent ei postea quam illam nouam concessionem obtinuit: & ita impendere illos in honestam sui sustentationem, vel in pios vsus: quoniam per obtentionem huiusmodi gratiæ ipse constituitur primus successor, cui fructus illi reseruari, & tradi iuste poterant. Non otiose supra toties repetij illa verba *sine canonico titulo saltem ab initio habito*; nam maioris quæstionis est, an idem sit dicendum de fructibus perceptis sine canonico titulo ab illo, qui à principio quidem habuit illum, sed postea per negligentiam ordines sacros accipiendi, *iuxta cap. licet canon. de elect. lib. 6.* vel impatibilitatem, *cap. de multa. de preb. & extrauag. execrabilis. Ioan. 22. eod. tit.* vel heresim, *c. 2. de heret. lib. 6.* vel alias causas, seu statuta, & leges particulares ipso iure amittuntur. Et quidem quoad forum exterius idem omninò est dicendum, & etiā quoad forum conscientiæ, si teneremus illas pœnas ipso iure incursas deberi in foro conscientiæ; si autem contrarium teneremus, contrarium esset dicendum: sed quia huius rei definitio altiorem exigit indaginem, ideò illam remitto in Commentario-

mariolum c. *fraternitas*. 12. q. 2. quo propo nimus omnia, quæ frater Alfonsus Castrē sis in duobus libris de lege pœnali tradit, perpendere, contrahere, ac declarando definire.

SVMMARIVM.

1. *Dubij tertij principaliter hoc commenta rio propositi breuis resolutio.*
2. *Spoliorum administratio soli Papæ est reseruata.*

§. 13.

1 AD tertium dubium principale; videlicet, an Papa sibi eiusmodi spolia reseruauerit? respondeo affirmatiuè, vt palam constat ex constitutione præfata bonæ memoriæ Pauli III. approbata, per Iulium III. Paulum IIII. Pium IIII. & Pium V. vt supra in §. 5. & 6. ostendimus ex fragmentis constitutionum eorundem supra relatis. Constat etiam, & efficaciter colligitur, ex illa theorica 2 superius asserta, nempe, quoad solum Papam pertinet omnium bonorum, & fructuum ecclesiasticorum administratio, quæ nulli alij iure debetur At prædicta spolia sunt bona ecclesiastica, quorum administratio ad nullum alium quam ad Papam iure pertinet; ergo eorum administratio ei soli est reseruata. Non obstat dicere, quod spoliorum administratio pertinere videatur ad futurum successorem, per *c. cum vos de off. ord. & c. præsenti. eod. tit. lib. 6. & c. quia sæpe. de elect. eod. lib.* per responsionem, quæ data est ad ea supra §. 10.

SVMMARIVM.

1. *Dubij quarti principaliter hoc cōmentario propositi resolutio, et tot. §. 14. et 15.*
1. *Consuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinam excusare potest.*
2. *Consuetudo an induci possit contra legem etiam humanam decreto irritante munitam.*
2. *Decreti irritantis efficaciam.*
3. *Consuetudo non valet contra legem humanam prohibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritans.*
4. *Iura quæ consuetudinis authoritatem fouent.*
5. *Beneficiarij de superfluis redituum ecclesiasticorum testari cur vetentur.*
6. *Consuetudo, vel priuilegium Papæ testandi de spolijs ad opera pia à peccato excusat.*
6. *Consuetudo, & priuilegium Principis contra legem humanam valet.*
7. *Constitutio Papæ posterior; licèt deroget priori eiusdem contrariæ non tamen derogat consuetudinibus contrarijs, si rationabiles sunt.*
7. *Consuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis.*
8. *Legem humanam omnem, quatenus humana est, consuetudo tollere potest.*

§. 14.

AD quartum dubium, videlicet, An consuetudo non soluendi spolia Papæ excuset? Respondeo pro eius parte negati-1 uâ facere primo, quod qui contrauenit legi, peccat. *cap. nam concupiscentiam de consti. cap. qui peccat. 23. quæst.* 4. & qui capit spolia sine authoritate Papæ contra prædictam legem Pauli III. relatam. §. 5. facit.

Secundò, quod nulla consuetudo potest quenquam excusare contra legem naturalem, vel diuinam, *cap. mala. cap. veritate. & melius in cap. si consuetudinem. 8. dist.* At prædicta lex Pauli III. potius est lex diuina, quàm humana: quia infertur in bona consequentia ex illa lege diuina, de qua supra §. 4. nimirum quod omnium bonorum ecclesiasticorum administratio immediatè conceditur à Deo Papæ. Et nemo alium potest habere illorum administrationem, nisi concedatur illa ei à Papa mediatè, vel immediatè, & quòd vt supra eodem. §. probatum est, omnia spolia sunt bona ecclesiastica, & eorum administratio nulli alij est à Papa concessa, quæ necessario cōsequitur lege diuina eam ad ipsum solum Papam pertinere.

2 Tertio, quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam non videtur posse Induci consuetudo valida, tum per *cap. statutum. §. fin. de rescriptis. lib. 6.* adiuncto dicto Gulielmi à Monte Laud. in. *clem. si Romanus. super verb. cura de præben. relati à Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet, Decretum irritans est penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, & occultissima afficiens, & astringens; nam est tā malignantis naturæ, quod quicquid inuenit, destruit,* & in oppositū dicit. Vnde nec cōsensu partiū cōtrarium induci posse videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi *Panor. in capit. dilecto. de præb.*

præb.& glos.in verb.committantur,prædi 3 *cti cap.statutum. in princ.* Tum quia etiã contra legem humanam prohibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritãs non valet consuetudo,iuxta *leg.1.* & 2.C. *ne fideius.dot dentur*,vt tradit *Bal.Nouel.* 4 *de dote sexta parte.21.priuilegio.decimotertio limitatione. facit lex. non dubium. C.de legib.*cum traditis ibi per *Ias.col.4.*

Pro contraria parte faciunt primo omnia iura,quæ consuetudinis authoritatem fouent,*cap.consuetudo.1.dist.l.minime.& l. de quibus.ff.de leg.l.2 C.quæ sit long. consuet.* cum simil. Secundo, quod eum qui contrarium tenuerit oportebit dicere, quod omnes fere ecclesiastici Hispani, Galli,& Germani pereũt:in Regnis enim Hispaniæ Castellæ subiectis,sola Episcoporum spolia soluuntur Papæ,in aliis autem nulla; imo neque in parte Hispaniæ regno Portugalliç subiecta.

Pro resolutione integra dico primum, consuetudinem quæ haberet, vt in præfata spolia succederent alii quàm Papa sine pietatis vel paupertatis intuitu ad effectum vtendis eis ad profana tanquam alijs profanis,non valet;quia illa esset contra legem naturæ,de non furando, neque vtendo re aliena inuito domino in alium vsum quam concessum,iuxta,quæ aliata fuerunt in *præd.tract.de reditib.q 1.moni. 20.& seq.& monit. 42.& in Apolog prædicta* quorum appendix est iste commentarius *q.1.mon.27.& 38.et* 39 Tum quia eadem ratio, qua vetantur beneficiarii testari de superfluis redituum ecclesiasticorum ad profana,concludit,vt nemo eis iuste possit in spolijs succedere profane, id est tanquam in patrimonialibus profa- 5 nis ad vtendum eis profane.i.sine pietatis;& paupertatis intuitu;ratio enim qua vetantur testari beneficiarii de superfluis redituum ecclesiasticorum,est;quia lege naturæ vetatur, nequis re aliena in alium vsum quam concessum vtatur,& quod superflua redituum ecclesiasticorum sunt deputata in vsum pauperum, & alia pia opera.Cũ ergo spolia sint illa quę beneficiariis superfluunt, cõsequens est,de illis non posse aliter disponi,nec in illis aliter succedi,quàm in reditibus ecclesiasticis.

Secundo dico, quod excusaret consuetudo legitime præscripta, vel priuilegium Papæ, quibus beneficiariorum spolia cederent in opera pia, sicut & consuetudo ad testandum in ea, valeret; quia id nulla- 6 tenus repugnat legi naturali,nec diuinæ, vt in *Apolog.præfata q.2.mon.2.& 7. et in d. tracta. eiusdem q. et monit.* probatum fuit,licet repugnet legi humanæ, contra quam consuetudo,& priuilegium Principis valere potest,*cap fin.de consuetu. et c. proposuit de concess præbend.et cap.priuileg. 3 dist.* Pro hoc dicto videtur casus in literis Pauli iv.dat.anno 1550.8.Febr. & etiã Pij iv.dat.anno 1560.30.Iulij.supra *§. 6.*relatis. quatenus à sua dispositione excludunt spolia quorundam beneficiariorum,quibus priuilegio,vel consuetudine testari licet. Faciunt etiam literæ eiusdem Pij IIII.datæ anno 1560.26. Maij relatæ supra in *eod.§. 6.* quatenus à sua dispositione excludunt à contrario sensu spolia beneficiariorum,quibus est facultas testãdi:quæ quoad opera pia contingere potest ex priuilegio vel consuetudine,vt ibi super ostenditur.

Tertio, quod prædicta *extrauagans Pauli III.* licet videatur abstulisse consuetudines omnes, quibus spolia cederent in vsus profanos: non tamen videtur derogasse consuetudinibus cederent in pios, per *c.1 de constit.lib. 6.* quatenus habet, 7 quod licet constitutio Papæ posterior deroget constitutioni eiusdem priori contrariæ non tamen derogat consuetudinibus contrarijs, si sunt rationabiles. Cum ergo consuetudo, qua beneficiariorum spolia profanis vsibus applicantur,sit irrationabilis,quippe quæ sit legem naturalem, vt monstratum fuit in *d. tract. de redit.q.1.mon* .20.& consuetudo qua illa cederent in pia sit rationabilis, vt quæ sit contra legem humanam tantum, vti in prædictis monit. satis ostenditur, consequens est,hanc nõ abrogasse,illã verò sic.

Per quæ tria dicta,conciliari possunt fundamenta pro vtraque parte adducta; nam quæ addcta fuerunt pro parte negatiua, videlicet,quod consuetudo non potest excusare,intelliguntur de consuetudine irrationabili, ea verò quæ pro parte affirmatiua,de rationabili,quę definiri potest esse illa,quæ non est contra legem naturalẽ vel diuinam directe vel indirecte; licet enim recepta *glo.*præfati c.1.de const. lib. *6.*in verb. rationabilia. dixerit esse relinquendum Iudicis arbitrio, quæ consuetudo dicenda sit rationabilis & quæ irrationabilis; nullam taman regulam ad id àrbitrandum inuenio aptiorem & generaliorẽ,licet multa speciatim congerãtur à multis in *l.de quib.ff.de leg.et in l.2 C.quæ sit longa consu.*& in *d.cap.1.de const.lib.6.* & in *capitul. fin. de constit.* præsertim per Rochum, quam illam quæ olim visa fuit

fuit nobis aptiſſima in *d.cap.fin.* videlicet, quod omnis & ſola conſuetudo quæ directè vel indirectè repugnat legi naturę, vel diuinæ, eſt irrationabilis, quæ nullatenus induci poteſt, quæ regula colligitur ex *ca. illa 12. diſtin.* ibi. *Quod neque contra fidē Catholicam, neque contra bonos mores eſſe conuincitur indifferentes eſt habendum*. Colligitur & ex eo, quod quicquid & ſolū id quod lege humana ſtatui poteſt; conſuetudine quoque induci poteſt. Tum *arg. cap. ius ciuile. & ca. conſuetudo 1. diſt. adiunctis cap. erit autem lex. 4. diſt. & c. quæ contra mores. 8. diſt.* Tum quia eadem poteſtate nituntur lex humana, & conſuetudo; quia ſolum differunt in eo, quod illa oritur expreſſo conſenſu potentis facere legem, hæc verò tacito eiuſdem, *d. l. de quibus. ff. de leg. & d. cap. conſuetudo. 1. diſt. & tradit Innoc. in cap.* ex *parte. de conſuet.* Tum quia id ſatis ſignificat *cap. omnes. 1. diſtin.* ibi, *Humanæ leges moribus cōſtant*, quo ſignificatur, morem qui eſt conſuetudo, *cap. mos eſt. ead. diſt.* eiuſdem eſſe potētiæ, cuius eſt lex. Cui alludit etiā id quod Gratianus ſub *eod. cap. omnes.* ait, quod nomine legis humanæ mores iure conſcripti, & traditi intelligūtur. Tum quod multo maiore tempore ab orbe condito vixerunt homines conſuetudine, & moribus tacitè traditis, quam legibus expreſſe cōſtitutis, vt ex ſacris, profanisq; literis colligitur. Tum quod quicquid eſt quæſibile per priuilegium, eſt quæſibile per conſuetudinem ſpecialem, vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis, *ca. catholica. 11. diſt. cap. ſuper quibuſdam. de verb. ſig. l. hoc iure §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æſt. & tradit Fel. in cap. accedentes. de præſcript.* citans alios, cu us dicta licèt alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent, re vera, tamen ad hoc reduci debent, vel ſibi contradicunt; nam etſi in aliquibus caſibus conſuetudo, præſertim memorialis non poſſit aliquid inducere contradicente lege illius inductioni, non tamen ideo id accidit; quia conſuetudo de ſe id non poſſit inducere: ſed quia à maiore poteſtate impeditur, ne id faciat, per quod tollitur argumentum quod ex *cap. contra morem. 100. diſt.* & aliquot aliis formari poteſt. Cum igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci quicquid per legem humanam induci poteſt, *arg. cap. priuilegia. 3 diſt. & c. cuncta per mundum. 9. q. 3. & c. propoſuit. de conceſſ. præb.* conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinem idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanā id ſolum conſtituit non poteſt, quod eſt contra legem naturalem, vel diuinam, directè vel indirectè, *arg. c. ſunt quidam. 25. q. 1. clem. paſtoralis. de re iud.* ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra eaſdem leges directè vel indirectè fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel

8 priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuxta *l. item ſi verberatum ff. de rei vend. & l. Lucius ff. de euict. & conſuetudo, l. venditor. §. ſi conſtat. ff. com. præd. de quo, & alijs ſimilibus, late Fel poſt alios, cap. quæ in eccleſiarum. de conſt. à nu. 26.*

Non obſtat huic reſolutioni, quod omnis lex iuſta eſt rationabilis *capit. erit autem lex. 4. diſt. & l. inter claras. C. de ſum. Trinit.* ergo omnis conſuetudo iuſtę legi cōtraria; erit irrationabilis; quia contraria de contrarijs dicuntur, *arg. cap. ſciendum. 8. q. 1. l & ſi contra. ff. de vulg.* Non, inquā, hoc obſtat; quoniam licet vno & eodem reſpectu non poſſint eſſe duo contraria rationabilia; diuerſis tamen poſſunt eſſe talia, *arg. cap. quanquam. 2 q. 1 & gloſ. notabilis in cap. deliberatione. de off leg. lib. 6. verb. electionis.* quatenus probant, quod hoc eſt eſſe vnum & idem maius & minus altero diuerſis reſpectibus. Non obſtat etiam dicere, quod omnis conſuetudo, cui ius reſiſti, eſt irrationabilis ſecundum *gloſ.* ſolennem & receptam *cap. 1. de conſt. lib. 6.* quia id procedit, quando ius reſiſtit ei declarando eam eſſe irrationabilem, & corruptelam, non autem quādo ſolum reſiſtit eam tollendo, vel iubendo ne inducatur, eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius ſit vt colligitur ex *glo. clem. fin. de elect.* & ſatis ex *Dominic. in d. cap. 1. de conſt. lib. 6. num. 30.* Cum ergo præfata conſuetudo, de qua loquimur, nempe qua applicantur ſpolia pijs operibus, aut pijs viris, quo illa pijs, vſibus applicent, non ſit directè, nec indirectè contraria legi naturali, vel diuinæ, poteſt eſſe rationabilis & valida. Nec obſtat, quod nos ſæpe diximus tam in *præſ. tracta. de redit. q. 1. mon. 40. & in Apologia prædicta q. 1. mon. 24. quam ſupra eod.* reſpondēdo ad primum dubium, quod tota adminiſtratio bonorum eccleſiaſticorū, & cōſequēter ſpoliorū lege diuina ad ſolū Pap. pertinet, eo ꝙ Chriſtus verus eorū dominus, immediate illāei cōceſſit, et per eū ſolū et alios quib. ille ſuā poteſtatē cōmunicat, eſt exercēda, & per cōſequens nō ꝑ illū, cui ſola cōſuetudo eā

concedit. Non inquam, hoc obstat; quoniam consuetudo rationabilis est iustum medium; per quod Papa ipse illam communicat; nam & tota iurisdictio ecclesiastica fuit data Papæ à CHRISTO, *c.in nouo.21.dist.& c.omnes.22.dist.* Quę tamen non solum communicatur à Papa per titulos episcopales, sed etiam per cõsuetudinem; nam consuetudo iurisdictionem dare potest, per *tex. expressum in c. duo simul.de off.ord.et cap.cum contingat. cum glo. cui alias* 5. similes citat ibi *Fel. de for.compet.& c.conquestus.9 q.3.* in quibus omnibus illud adnotant doctores.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudine extante, vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere secularibus, quo ditiores fiant.*
2 *Traditioni rei suæ modum quilibet addere potest.*
3 *Spolia per dispositiones inter viuos, vel vltimas voluntates alio respectu quam pietatis, vel paupertatis possidentes, Sedi Apost. illa restituere tenentur.*
4 *Spolia possidentes etiam per vltimas voluntates, & intuitu pietatis, vel paupertatis, sine priuilegio vel consuetudine ad pia testandi factas, ad restitutionem tenentur.*
5 *Remissio magnæ quantitatis à quodam prælato de reditibus ecclesiasticis cuidam diuiti sine pietatis, vel paupertatis intuitu facta, inualida.*
5 *Remissio debiti est donatio.*

§. 15.

EX proxime dictis infertur, erudite admodum dixisse Zenzelinum in *glos. extrau. suscepti. Ioan.22 de elect. in verb.* ecclesijs, & verbo, personis, quod extante consuetudine, vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere secularibus quo ditiores fiant: sed quo debita defuncti soluant, & eius funeralia peragant, vel quo in pauperes dispendant; quoniam eiusmodi fructus spolia sunt, vt patet per definitionem supra.cod.§.1.posita; & consuetudo quæ haberet, vt illa cederent secularibus, esset irrationabilis, per dicta in §. supra proximo. Consuetudo verò, vt ea cederent soluendis debitis, vel funeralibus explendis, quæ sunt opera pia, esset rationabilis, per prædicta; licet secus esset de statuto in fundatione à seculari posito quia id quod per illud referuaretur patrono, etiam laico deberetur illi, etiam si diues esset, vt ait prædicta *glos.* & probatur per *c.Eleutherius.18.q 2.& c.præterea. de iur.pat.* cum eis adnotatis; quia quilibet potest adijcere modum suę rei tradi-
2 tioni, *c. verum. de cond. appo.* cum citatis ibi per *glo.& Doctores.*

Secundo infertur, quod excusaret consuetudo quæ haberet, vt spolia conuertantur in vtilitatem ecclesiæ cuius erat beneficiarius, imo & illa quæ haberet, vt futuro successori referuarentur, ad dispendendũ in suos vsus decentes, vel opera pia, sicut & fructus suo tempore obuenientes: quia hæ consuetudines sunt rationabiles, & cõsequenter non videntur sublatæ, per prædictam *extrau. Pauli III. per prædictum c.1.de consti.lib.6.*

Tertio infertur, omnes illos qui possident spolia beneficiariorum cuiuscumque gentis per dispositionem inter viuos, vel vltimas voluntates alio respectu quam pau-
3 pertatis, vel pietatis, teneri saltem in foro conscientiæ ad restituendum ea Sedi Apost. quia per prædictam extrauag. sublatæ fuerunt consuetudines priores irrationabiles et contrariæ, per prædictum *c. 1. de const. lib.6.* quarum de numero sunt illæ quę disponunt vt in bonis ecclesiasticis succedant laici diuites sine paupertatis vel pietatis intuitu, vt prædictum est.

Nec obstat, quod rari sunt hæredes beneficiariorum, qui extra Italiã spolia eiusmodi sedi Apost. restituant, vel restituere cogantur; quoniam id contingit, eo quod intuitu paupertatis illa eis relinquuntur, vel non sunt in illis partibus collectores sedis Apost. vel si sunt, non petunt; vel quia toleratur illa consuetudo quoad forum exterius, ne respub. litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in *prædict. tract. de reditib. quæst.1.mon.53 & quæst. 2 mon.3.& 6.& in Apolo prædicta quæ.1. mon.50.& q. 2. mon.3.& 6.* apud Hispanos tolerari consuetudinem beneficiariorum exceptis episcopis, testandi ad profana; quæ tamen in conscientiæ foro minime excusat, vt ibi adiectum est.

Quarto infertur, etiam ad eandem restitutio-
4 nem teneri illos qui tenent ea per vltimas voluntates etiam intuitu paupertatis vel pietatis factas sine priuilegio, vel consuetudine ad pia testandi, debereque omnes eos componere se cum Camera Apost. quo tuta conscientia aliqua ex eis retinere valeant, licet in foro exteriori su-

per

per eis non inquietentur, *arg. capit. si res alienare. 14 quaest. 6. & cap peccatum. de regulis iur. lib. 6.* quae est magni momenti conclusio.

Quinto infertur quiddam pulchrum & vtile quod posset addi cuidam responso, quod nuper mihi dixit dedisse Doctor insignis Callandrus Lusitanus, qui multis olim annis Salmaticae, & Conimbricae fuit auditor mens feruentissimus, & in praesentia est in Vrbe Aduocatus V.I. eallentissimus, & celeberrimus, in sapientia Vrbs facultatis canonum praelector, dixit enim mihi; quod sequutus dicta mea in meo Confessariorum manuali, in q. 1. tract. de reditibus ecclesiasticis, super cap. fin. *16. q. 1.* respondit, quod remissio quaedam magnae quantitatis de reditibus ecclesiasticis facto cuidam diuiti, à quodam Abbate, sine paupertatis, & pietatis intuitu, non valuit; & quidem recte: quia remissio debiti est donatio *c. veniens. de testib. & l. si mulier. de condict. cau. dat.* At donatio Abbatis tantae quantitatis facta de reditibus ecclesiasticis homini diuiti sine paupertati, aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d. *q. 1. tract. de redit. eccles. mon. 20 34. & 42. & in Apolo. prael. q. 1. mon. 27. & 38. & 39.* & specialius *mon.* 81. & 82. ergo nec remissio valet; quae est decisio quotidiana, nec vsquã alibi (vt opinor) speciatim facta, quamuis ex dictis vbi supra inferri poterat, vt ipse subtiliter intulit. Illud autem pulchrum, quod ex praedictis subinferri dixi, posseq. addi praedicto responso, est, quod praedictus donatarius diues, si non soluit illud debitum sibi remissum Abbati dum viueret, & ita remansit in parte spoliorum eius debet restituere Sedi Apostolic. vel se cum ea componere. Et si quis diceret, quod hoc esset verum si praedictus Abbas degebat in Italia, vel alijs terris, in quibus spolia soluuntur Papae, si tamen degebat in prouincia, in qua per priuilegium, vel iustam consuetudinem soluerētur alijs, eiusmodi debitum remissum eis & non Papae esset restituendum, ei qui hoc diceret, responderi potest, id esse verum, vbi consuetudo, vel priuilegium applicaret ea pijs operibus, non autem vbi applicaret ea diuitibus, vel alijs operibus profanis: quoniam eiusmodi consuetudines, & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valeant, & sublata fuerunt per praefatam extrauagantem Pauli iij. vt praedictũ est; & ita quum in illa Prouincia, in qua degebat praedictus Abbas, non sit vlla consuetudo, quę applicet spolia operibus piis, licet permittantur haeredes accipere illa quo ad forum exterius ex testamento, vel ab intestato, merito possunt dici debita in foro conscientię Sedi Apostolicae quum per nullam dispositionem iuridicã sint aliis reseruata; & omnium bonorum ecclesiasticorum administratio, quae non est alij à Papa mediate, vel immediate concessa, soli Papae debeatur, vt supra §. 5. probatum est.

Sexto ex proxime dictis infertur non videri satis tutos esse illos diuites, quibus Camera Apost. vel ab ea deputati remittũt sine paupertatis, & pietatis intuitu, vel sine alia iusta causa, ea quae debent illi aliqua iusta ratione: nam si nullae personae ecclesiasticae, etiam Papae donare possunt bona ecclesiastica, nec reditus eorũ ad se pertinentes pro libito sine paupertatis, vel pietatis intuitu, vel sine alia iusta causa; & remissio debiti est donatio, consequitur profecto non posse illos facere huiusmodi remissionem. Aliquando tamen iusta causa esse posset, si per eam cresceret deuotio eius, cui fit remissio in sanctam sedem Apostolicam vel reductio ad eius obedientiam, vel alia obsequia pro Christo, vel sede Apostolica, vel Ecclesiae defensione praestitisset, vel probabiliter praestiturus esset, quae tamen omnia directe, vel indirecte causam pietatis respiciunt. Sed non quicquid horum, quod sufficit ad iustificandam alicuius quantitatis remissionem, sufficit ad iustificandam quantaecumque remissionem. In quo quia certa regula dari non potest arbitrio prudentis dispensatoris relinquendum est, *arg. l. 1. ff. de iure delibe. & c. de causis. de off. deleg.* Qua ratione defendi potest illa grandissima remissio fructuum ecclesiae occupatorum in Anglia per multos, quando ministerio Catholici Regis Hispaniarum Philippi II. & Reginę Mariae Iulio III. Pontifice Max. in eius obedientiam illa reducta fuit.

Septimo infertur, quod non videntur satis perpensae remissiones illae quas vidi fieri à Commissariis sanctae Cruciatę de fructibus male perceptis, & aliis Sedi Apost. restituendis, indifferenter septima parte restituendorum restituta; quoniam pro causarum eis remittendi varietate, aliis minoris partis, & aliis maioris facienda remissio videtur, quod etiam iuste applicari posse videtur compositionibus cum Camera Apost. fieri solitis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, qua Episcopus speciem vnam bonorum mobilium, seu se mouentium beneficiarij morientis optat, valida, & eius consuetudinis limitationes.*
2 *Reditus annuus res immobilis censetur.*
3 *Mutuum nequit iuste fieri, nisi gratis.*

§. 16.

Octauo infertur, validam esse consuetudinem Conimbricẽsis episcopatus Lusitaniæ, & aliorum illius prouinciæ, quæ habet, vt vna res, siue species bonorum mobilium, vel se mouentium beneficiarij morientis, quam Episcopus elegerit, cedat illi, quasi in consolationem damni ob uenientis ei ex sui beneficiarij morte: qua ratione vulgus appellat illam luctuosam. Cuius consuetudinis valor probatur, eo quod, vt supra diximus, omnis consuetudo disponens vt spolia beneficiarij cedãt operibus piis, vel futuro successori, vel ãli cui alii ecclesiastico ad vtendum eis ad suam honestam, atque decentem sustentationem, vel alia opera pia, valet, & excusat. Hęc autem est eiusmodi. ergo &c.

Per quam tamen rationem limitanda est primo, non procedere, saltem posthac in beneficiario, cui non fuit in vita beneficium vel pensio maioris valoris quam 30. ducatorum annnorum, neque exercuit negotiationem illicitam; quia per extrauagantem præfatam Pii V. relatam supra §. 8. eiusmodi beneficiarii relicta non debent inter spolia computari, vt super ea est annotatum.

Secundo limitatur præfata consuetudo per eandem pręfatam rationem, ne episcopus possit vti ea re, vel specie, per eum electa siue luctosa in profana.

Tertio limitatur non procedere in vlla re sacra, vel vllo ornamento, vel paramento, missali, libro cantus, vel alio, in vta morientis officiis diuinis agendis ab eo ante mortem suam deputato: hæc enim omnia extra numerum spoliorum constituit præfatus Pius V. relatus in prædicto §. non quidem, vt in eis hæredes ex testamento, vel ab intestato succedant, sed vt ea ecclesiæ beneficiarii præmortui maneant applicata, vt ibi latius tangitur; & episcopus eam sibi deligere, cum per prędictam extrauag. pręuentus sit episcopus applicando eam ecclesiæ. Et quia extrauagans prædicta est specialior prædicta consuetudine, videtur derogare illi, per regulam generi per speciem. *de regul. iur. lib. 6. & l. in toto ff. eod.* cum citatis vtrobique à doctoribus, præsertim à *Dec. in d. l. in toto.*

Quarto limitatur, ne procedat in scamnis, mensis, cupis, & aliis vasis vacuis, quæ adeo non cadunt sub numerum spoliorũ, nec ecclesiis applicatorum, vt hæredes tam ex testamento, quam ab intestato in illis succedant, etiam si ex reditibus ecclesiasticis fuerint acquisita, vt super eadem extrauagante, §. 8. annotauimus.

Nono infertur, videri posse alicui, quod non posset beneficiarius relinquere vlli operi etiam pio, in quibus terris eiusmodi consuetudo viget vllam rem, vel speciem suorum mobilium, vel se mouentium, alicui ita efficaciter, vt ea cedat legatario, vel hæredi contradicente episcopo. Tum quia secundum aliquos iure canonico nõ valet rei alienæ legatum, secundum *glos. cap. filius de testam. per illum tex.* Tum quia videtur legare per ignorantiam legis, vel consuetudinis præfatæ, ne præsumatur in dubio delinquere, contra *cap. 2. de reg. iur. & l. merito. ff. pro soc.* Sed contrarium videtur verius: quia recepta sententia habet in d. *cap. filius. & l. cum rem alienam. C. de legat.* legatum rei alienæ scienter factum, valere ad hoc, vt hæres eam redemptam à domino, vel æstimationem eius si ille nolit vendere, tradat, vel soluat legatario. At hoc legatum non potest ex alio capite infirmari, quam quod videtur per illud testatorem alteri post mortem suam debendam legare alteri. Si ergo legando rem, quam sciret esse ipsius episcopi valide legaret, à fortiori legatum rei debendæ illi valebit, *argumen. authent. multo magis. C. de sacrosanct. ecclesf. capitul. cum in cũctis. de elec.* Nec obstat *l. 2. de opti. vel elect. leg.* quatenus habet, posse legatarium, cui generaliter est optio serui legata, quem voluerit optare; non obstante, quod hæres de illo aliter disponat; quoniam nolumus dicere, quod huiusmodi beneficiarius præiudicare possit episcopo, sed quod legatarius habebit speciem illam, si episcopus eam non optarit, vel ęstimationem eius, si eam optauerit, & noluerit hæredi eam redimenti vendere, perinde ac si episcopo legasset, per communiter recepta in prædictis glos.

Decimo infertur, quod Episcopus posset stante prædicta consuetudine, deligere vnum numisma, quod ualeret 100. 500. uel

vel 1000.ſcutis, quia illud licet valeat mul tis ſcutis; eſt tamen vna res mobilis. Maioris tamen quæſtionis eſſet, an poſſet deligere loculos ſeu burſam intra arcam in qua beneficiarius haberet 100.vel 500 vel 1000.ſcuta aurea? & videtur, quod non; quoniam non conſtituunt vnam rē eſſentialem, nec vnam rem artificialem, de qua in *l.eum qui. ff. de vſucap. & in l. qui vniuerſas de acquir.poſſ.*

Vndecimo infertur, maioris eſſe quæſtionis, an extante prædicta conſuetudine poſſet Epiſcopus eligere de bonis beneficiarij ſummam illam pecuniæ, quam haberet in aliquo monte, ex qua ei aliquid annuum rediret; nam à parte negatiua ſtat, quod illa ſumma pecuniæ non eſt vna res eſſentialis, nec artificialis à nummis, qui eam conſtituunt ſeparata; & ita potius eſt multæ res, & ſpecies, quā vna: non enim conſtituunt aliquod totum eſſentiale, vel integrale, iuxta prædictam *l. eum qui. ff. de vſucap. & l. qui vniuerſas. ff. de acqui. poſſ.* cum multis citatis ibi à *gloſ.* Tum quia eiuſmodi pecunia non erat prædicti beneficiarij, ſed ipſius montis, cui pro pretio annui reditus fuit tradita: nam licet vulgus appellet frequenter eiuſmodi pecunias depoſitas, non tamen ſunt verè depoſitæ, alioqui grauis vſura committeretur, ſed ſunt pretia verarum emptionum redituum annuorum, cum pacto de redimendo, iuxta extrauag. 1.& 2.de emptione, & aliam Pij V.ſuper cenſibus editam, à nobis gloſ. ornatam in *tract. de vſur. ſuper capitul.* 1. 14. *quæſtion.* 3. Tum quia reditus annuus, qui erat ipſius clerici non poteſt eligi ab Epiſcopo; 2 quia non cenſetur res mobilis, ſed immo bilis *clem.exiui §.cumque annui reditus. de verbor.ſignific.*

A parte verò affirmatiua ſtat, quod pecunia poſita in arca, vel ſacculo ſignato cenſetur potius ſpecies, quam quantitas per *l. talis ſcriptura. §.idem ſi legetur. & l. plane. verſ.ſed hoc ita erit. l.ſi certos. ff.de leg.* 1. quatenus probant differre, an quis leget certam quantitatem pecuniæ in genere, vel ſimpliciter, an pecuniam, quam in illa, vel illa arca, vel ſacculo, quia in priore caſu non cenſetur legata vlla ſpecies, in poſteriore vero ſic: adeo quod hæres non ſatisfaceret legatario tot, & ſimiles nummos præſtando quot, & quales teſtator habuiſſet in illo ſacculo. Ab eadem quoque parte ſtat, quod *Bartol. poſt Dyn.* determinat in dict. *l.talis ſcriptura.* eum qui legat 110. quæ apud Campſorē habet, videri legare ſpeciem, quæ non poteſt ſolui in 110.ſimilibus: adeo quidem, quod ſi adderet pœnam, vt perderet vineam ſi non ſolueret illa, perderet eam, ſi ea in alios vſus impenderet, etiamſi alia ſimilia ſoluere paratus ſit; vbi reſpondet *l. quidam. eod. titulo*; quæ contra eum facere videtur, quatenus habet ſolui poſſe legatum 400. de quibuſcunq; etiamſi factum à teſtatore declarante, vt ſoluerentur illa, de illis, & de illis, quæ illic, & illic, habebat.

Pro reſolutione dico primo, quod eam pecuniam non poteſt Epiſcopus pro luctuo ſa eligere, ſi ex ea iuſte ea redibat aliquid ad beneficiarium; quia ſi iuſte aliquid ex ea redibat, nec erat beneficiarii, nec ab eo verè mutuata, vel depoſita, ſed in pretium iuſtum eius reditus annui, qui ad 3 eum redibat, data: iuxta præfatas *extrauag.* quoniam mutuum nequit iuſte fieri, niſi gratis, *capitul.conſuluit.de vſur.* neque depoſitum rei conſiſtentis in numero, pondere, vel menſura; ita vt depoſitarius poſſit ea vti: quia ſimul, ac vti cœperit tranſit in mutuum *l.quintus. ff. de poſ. & l.die. §.qui pecuniam. et l.certi condictio. §. fin. ff. de reb. cre.* & ita id quod vltra ſortem inde acciperetur, eſſet vſura iuxta prædictum *capitul.conſuluit. et cap. ſi fœneraueris.* 14.q. 3. At ſi pecunia erat data in pretium iuſtum reditus annui nō erat beneficiarij, ſed montis: quia pretiū rei emptę fit venditoris, *§ pretium, et §. item pretium, inſtitut. de empt. et vendit.* conſequenter nō poſſet ab Epiſcopo pro luctuoſa eligi.

Secundo dico etiam, quod non poſſet eligi ab Epiſcopo prędicta pecunia, ſi eſſet depoſita ea lege tacita, vel expreſſa, vt ea poſſint vti rectores montis; quia tunc nō eſſet depoſita ut ſpecies, ſed ut quantitas, unde *Bartol. in prædicta l. talis. ſcriptura.* communiter receptus, ait deciſioni eius ſuperadditæ, non eſſe locum, ſi centum illa, quę teſtator habebat apud Campſoſem non erant in ſacculo ſignato, ſed ita depoſita, ut liceret eis uti.

Tertio dico, quod uerius uidetur, quod non poſſit Epiſcopus eligere prędictam pecu niam pro ſua luctuoſa, etiam ſi eſſent depoſita in ſacculo obſignato ea lege tacita, uel expreſſa, ut Rectores montis non poſ ſint ea licite uti, ſed manere parata ad emendum reditum illius montis, quum primum occurreret uenalis. Tum quia illę pecuniæ, licet ſint in ſacculo incluſæ, non conſtituunt unam rem, nec unum to-

tum

tum essentiale, vel integrale, sed solum vnum cumulum, vel aceruum, de quo agitur in *l. vulgaris. ff. de furt.* relata in *cap. vulgaris. de pœnitent. distin.* 1. quod non sufficit: alioqui consequeretur Episcopũ posse eligere triticum, vel hordeum, quod haberet beneficiarius in granario reposi tum, quod nusquam est in vsu. Tum quia prædicta consuetudo exorbitat à iure cõmuni, & ita non est extendenda: præindicat etiam iustis hæredibus beneficiarij iure communi, vel particulari iusto testãtis: & ita veluti odiosa debet restringi, *c. odia de reg iur. lib. 6.* & ita intelligenda est de re, & specie, quæ est propriè vna, qualis propriè est res continua, & qualis non est illa, quæ tantum est vna ordine, vt familia, & ciuitas, quod luculenter docet *S. Thom. in 1 Eth. lect. 1. in princ.* Tum quia alioqui consequeretur, quod episcopus posset deligere gregem ouium, & porcorum, vel armentum bouum, vel equorũ quæ sunt magis, vel æque vna, quam pecuniæ in sacculo positæ. Tum quia non obstat supradicta *l. talis scriptura* cum suis concordantiis: primum, quia non probat prædictus pecunias in sacculo vel capsa positas esse vnam rem; & consuetudo, de qua loquimur solum facit facultatem deligendi vnam rem. Deinde quod solum probat pecunias in earum casibus reputari potius species, quam quantitates quod non est contra id quod diximus de vera rei vnitate, quæ requiritur, vt pro in ctuosa eligi possit, per rationem supradictam.

SVMMARIVM.

1 *Bulla affrancationis Pij V. qua circunspecte composita est.*
2 *Bullam contra præfatam 7. difficultates.*
2 *Prima, quod dat facultatem alienandi immobilia ecclesiastica sine mandato speciali.*
2 *Secunda quod dat facultatem alienandi non seruata forma iuris.*
3 *Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.*
4 *Quarta quod faciat facultatem tollendi domina sine consensu dominorum.*
4 *Quinta quod dat facultatem procedendi sine citatione.*
5 *Sexta quod dat facultatem faciendi, vt eadem bona sint ecclesiastica, & non ecclesiastica.*
Septima quod faci facultatem execrandi sacra.

§. 17.

Postremo omnium ex proximis corollarijs, & efficacius ex 7. notabili supra §. 3. excerpto infertur ratio dubitandi, & decidendi de iustitia bullæ Pij V. super affrancatione bonorum ecclesiasticorum, cuius tenor sequitur.

PIVS EPISCOPVS Seruus Seruorum Dei.

Venerabilibus fratribus Ioanni Hostien. Morono, & Ioanni Albanen. Episcopis de Montepolitano, & dilectis filijs 1 Aloysio S. Marci, S. R. E. Camerario Cornelio, Michaeli S. Mariæ supra Mineruam Alexandrino, Ioanni Paulo S. Pãcratij ab Ecclesia, Marcoantonio S. Calixti Maffeo, Petro Donato Sancti Vitalis Cæsio, Hieronymo S. Susannæ Rusticuccio; & Ioanni Hieronymo S. Ioannis ante portam Latinam titulorum Albano nuncupatis presbyteris Cardinalibus, seu maiori parti vestrum in Curia nunc, & pro tempore existẽtium salutem, & Apostolicam benedictionem.

Et si benedictus Deus, & dominus pater misericordiarum, & totius consolationis, qui seruos suos sperantes in se non derelinquit, nos misericorditer est consolatus, tradendo partem inimicorum suorum in manus seruorum suorum; dum tamen de gregis Dominici salute ita exactam curam gerimus, vt illius non solum præsentibus, verum etiam futuris periculis occurrendum esse iudicemus, animaduertimus plane nobis omnino necesse esse, hanc victoriam ea, qua possumus ratione prosequi, cum si perfido Christiani nominis hosti, quiescendi, & vires instaurandi nouamq; classem instruendi, terrestremq; exercitum comparandi spatium dederimus fructus, qui ex nuper parta victoria vberrimi spectantur inanes, & vacui prorsus redderentur; quod ne fiat omni prorsus ope enitendum est, vt nouis copijs terra, marique instructis qui nuper nobis ipsis timebamus, & ipsius hostis terrestres, quos maximos, vt accepimus, parat impetus reprimere, & eisdem loca inuadere, & durum seruitutis iugum quam pluribus Christi fidelibus impositum excutere, & Christi nomen propagare studeamus. Verum cum hoc opere adimplendo multa, ac ea, quam ærarium nostrum retro actis subsidijs labefactatum non ha-

bet

bet pecuniarum summa sit expedienda, mirum nemini videri debet, si pecunias vndequaque licite tamen exquirimus, quibus præmissa exequi valeamus. Habita igitur super iis cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Card. in Consistorio nostro secreto discussione, & deliberatione matura, de ipsorum fratrum consilio, & vnanimi assensu ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aliorũ Romanorũ pontificum prædecessorum nostrorum, qui similibus vel aliis tunc vrgentibus necessitatibus nonnulla bona ecclesiastica vendiderunt, vestigiis inhærendo Circumspectioni vestræ, quorum integritas in rebus gerendis dexteritas. necnon fides & prudentia, ac cum rerum experientia coniuncta solertia, nobis iamdudum perspectæ & cognitæ sunt, quosque propterea ad infrascripta omnia nostros, & apostolicæ Sedis Commissarios, & executores facimus & deputamus; quod infra annum à die publicationis præsentium computandum, per vos vel alium seù alios à vobis per vestras patentes literas deputandos, quoscumque canones, liuellos, responsiones, recognitiones, & census perpetuos vel temporales, precariæ perpetuæ seù emphyteosis, vel vsus, & quocunque alio etiam feudi *iurisdictione tamen temporali carentis* nomine nuncupatos sub quibusuis caducitatis, & aliis pactis, & conuentionibus, ac obligationibus, necnon modis etiam in recognitionem directi dominii & proprietatis, seù etiam causa honoris alioue iure, occasione, vel aliter quomodolibet constitutos, super quibusuis casalibus, possessionibus, terris, vineis, domibus, prædiis, pratis, nemoribus, syluis, vallibus, paludibus, tenimentis, & aliis bonis immobilibus, cuiuscunque quantitatis, valoris, ac estimationis etiam speciali nota dignis, existentibus, & quorum & singulorum bonorum corpora pro expressis hic haberi volumus, perinde ac si singula ipsa corpora, cum suis cohærentiis & qualitatib. descripta essent; quarumcunque ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Patriarchalium, necnon basilicarum, & monasteriorum, congregationum, ordinum, Hospitalium, etiam actu hospitalitatem seruantium, militiarum, & aliorum religiosorũ, & piorum locorum etiam quãtumcunque priuilegiatorum, & exemptorum, ac habẽtium quod in speciali vel generali expressione, nisi certis modo, & forma, seruatis nõ veniant, neque comprehendantur, in vrbe primum, necnon extra illius muros, ac quibuscunque ciuitatib. terris et locis per tam Italiam constitutis consistentium; exceptis tamen dumtaxat canonib. liuellis responsionib. recognitionib. et censibus super Castris, fortellitiis, villis, et oppidis constitutis et assignatis, ad quæcunque loca supradicta spectant, per quoscunque tam collegia, capitula, conuentus, comunitates, vniuersitates quarumcunque Ciuitatum, oppidorum, terrarum castrorum villarum, et locorum. quam particulares, personas etiam episcopali vel alia maiori ecclesiastica vel mundana dignitate et excellentia præditos solue. seù debitos vel debendos pro pretio seù pretiis quod seù quæ vobis vel maiori parti vestrum, videbitur seù videbuntur etiam per interpellatas vices, nobis et Cam. apost. in actu extinctionis seù liberationis infrascriptarum, seù infra tempus per vos statuen. persoluendo, seù persoluendis: etiam sine aliqua causæ cognitione, et nullis tractatib. nulliusue solennitatibus desuper habitis, et seruatis, et sine requisitione et consensu eorum, qui de iure vel aliter requiri deberent: ac illis etiam inuitis, et reclamantib. extinguere, necnon, et cum quibuscunque dictorum Canonum, liuellorum, responsionum, et quouis alio nomine nuncupatorum censuum debitorib. transigere, et casalia, possessiones, vineas, domos, prædia, prata, ac terras, nemora, syluas, valles, paludes, tenimenta et alia bona prædicta etiam si minus legitime, aut alias nulliter à principio alienata fuerint, illaue seù illorum aliqua adueniente fine certarum linearum, et generationum quib. seù temporis ad quod concessa sint, vel concedi consueuerunt ex forma et pactis in inuestituris desuper factis expresse appositis, seù ob canones, census, vsus responsiones debitos, ac loco, et tempore consuetis non solutos, aut inuestituras legitimo tempore acceptas alienationesuè de rebus ipsis tam iure proprio, quam etiam ratione vtilis dominii, ecclesia tamen irrequisita, aut etiam contradicente factas: aliaue quauis occasione et causa etiam speciali mentione digna ad ecclesias, monasteria, Prioratus, Plebanias, Archipresbyteratus, Preceptorias, Domos, Collegia, capit. Cõuẽtus,

Congregationes, Hospitalia, Militias illorumue mensas quascunq; necnon cętera alia cum cura vel sine cura secularia, & quorumuis ordinum regularia beneficia ecclesiastica qualitercunque qualificata, & alia loca religiosa & pia huiusmodi spectent aut eo ipso & pleno iure reuerti & deuolui deberent: tanquam forsan propterea, seu alias quomodolibet inter quascunque in quauis instantia ligitiosa existerent, & pro tempore fuerint: aut inuestituræ & concessiones de casalibus, possessionibus, vineis, domibus, prędijs, pratis, nemoribus, syluis, vallibus, paludibus, tenimentis & aliis bonis huiusmodi etiam ab antiquissimo tempore factæ; pactaque conuentiones, & promissiones inter dantes & recipientes in id etiam iteratis & multiplicatis vicib. apposita, inita & iurata aliquomodo tacite vel expresse repugnarent seu obstarent, illorumque feudatarios, vsuarios, emphyteotas, precarios, censuarios, liuellarios, locatarios, conductores, ac vtiles domino (à feudi vt præfertur iurisdictione vacui) vsuum, censuum, canonum, liuellorum, precariæ, responsionum, & recognitionum huiusmodi, ac etiam laudemiorum seu capsoldorum in pecunia numerata, vel alia specie debitorum præstatione, onereque nexu, & obligatione, reuersione & deuolutione prædictis, ac renouatione inuestiturarum, consensu directorum dominorum in alienationib. & translationib. de illis in quoscunque etiam penitus extraneos pro tempore factis adhibendo. necnon omni superioritate & iure ecclesiastico, atque vexatione litium quarumcunque quæ forsan superinde etiam inter ipsos directos dominos ex vna & possessores bonorum huiusmodi parte altera, nunc & in futurum motæ extiterint, & indecisæ quomodolibet in quacumque instantia pendeant, quarum statum, & merita, nominaque & cognomina Iudicum & Commissariorum, & delegatorum coram quibus, & collitigantium inter quos forsan sic indecisa pendent: simulque eorum titulos & iura, etiam nulla, & infecta pro expressis hic haberi volumus, perpetuo in toto vel parte affrancare, & liberare; illisque possessiones, & alia bona huiusmodi etiam si in commissum; quia directum dominum, & proprietatem eorum, quorum iuris sunt, aut esse prætenduntur in iudicio, vel extra, expresse etiam, & pluries negauerint, recognitionemue de directis dominio, & proprietate huiusmodi etiam requisiti facere neglexerint; seu recusauerint: vel ob canonis non solutionem, aut extinctam lineam, aut alienationes, vt supra factas, siue quouis alio prætextu cecidissent ad ecclesiasque monasteria Prioratibus, Præpositmras, Præpositatus Plebanias, Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia, Capitula, Conuentus, Congregationes, Hospitalia, Militias, Mensas extæraque beneficia & loca prędicta quomodolibet deuoluta, & pleno iure iam reuersa essent, ab omni & quacunque etiam caducitatis, deuolutionis, reuersionis renouationis, consensusque adhibitionis huiusmodi molestia libera & franca dimittere, & perpetuo concedere: necnon quæcunque instrumenta & scripturas, pactis, promissionibus, & aliis in similibus apponi solitis & necessariis vallata & firmata conficere & celebrare, ac quemcunque seu quoscunque; Commissarios tam speciales quàm generales qui præmissa aut eorum aliqua vice nostra suppleant: cum simili vel limitata ac vobis benenisa potestate deputare; & subdelegare, cæteraque in id quomodolibet necessaria & oportuna facere, & exequi libere & licite possitis & valeatis, plenam & liberam licentiam & facultatem, ac auctoritatem Apostolia auctoritate tenore præsentium concedimus. Necnon secuta liberatione hac lites & causas huiusmodi & tam pendentes quam inchoandas ex nunc prout ex tunc & è contra harum serie auocamus, & penitus extinguimus, atque perpetuum silentium super illis aliisque præmissis, Præsulibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Plebanis, Archipresbyteris, Præceptoribus, Commendatariis, Collegiis, Capitulis, Conuentibus, Congregationibus, Rectoribus, Administratoribusque supradictis & aliis quibuscunque cuiusuis status gradus, ordinis, conditionis, dignitatis, & præeminentiæ, existentibus, quorum id quomodolibet directe, vel indirecte interest, vel in futurum interesse poterit, imponimus. Insuper ne vllo vmquam tēpore dubitari cōtingat, si liberatione & affrācatione huiusmodi secutis, priuilegia immunitates, libertates, & exemptiones quæ tā ecclesia ipsa quā possessiones, & alia bona supradicta, illasq; sic pro tēpore titul. feudi, vsus emphythe. liuelli preca

riæ

riæ, seù alias quomodolibet obtinentes habuerunt & habent, perierint, et expirauerint, quod eatenus, quatenus vobis visum fuerit, exemptiones, immunitates, priuilegia, libertates, de quibus supra, & præsertim quod in publicatione, & confiscatione, bonorum, particulari, vel vniuersali etiam ob quodcunque delictum, & crimen pro tempore commissa, casalia, possessiones, terræ, vineę domus, prędia, prata, nemora, siluę, valles, paludes, tenimenta, & alia quæcunque bona feudalia, emphyteotica, liuellaria, præcariata, censualia seù alias quomodolibet ecclesiis, monasteriis, prioratibus, præpo situris, præpositatibus, plebaniis, archipresbyteratibus, præceptoriis, domibus, collegiis, capitulis, conuētib. cōgregationib, hospitalib. militiis illorūue mēsis, cęterisque beneficiis, & locis piis, huiusmodi obnoxia nequaquā veniant, aut cōprehendantur, aut vllo modo publicari seù Curiæ cuiusuis domini ecclesiastici vel temporalis confiscari possint, vel debeāt quæ tam ecclesiæ quā eisdem possessionibus, terris, vineis, domibus, prædiis, pratis nemoribus, siluis, vallibus, paludibus, tenimentis, & aliis huiusmodi bonis, illisque sic ea in feudum, liuellum emphyteosim pręcariam, vsum, censum, aut alias quomodolibet pro tempore obtinentibus retroactis temporibus de iure, priuilegio, consuetudine seù alias concessa fuerunt, & competere dignoscuntur; ac durante superioritate, nexu, obligatione, & onere præstationis canonis, liuelli, census, pręcarię, responsionis, reuersionis, & deuolutionis, directique dominii & proprietatis supra dictorum vtebātur, potiebantur & gaudebant; vtiue potiri et gaudere poterant & debebant, nequaquam ob liberationem & affrācationem huiusmodi aliaue harum nostrarum vigore quomodolibet pro tempore secuta expirent, aut cessent, sed in suo pristino robore & vigore permaneant; eisque obtinentibus pro tempore terras, vineas, domos, prædia, prata nemora, siluas, valles, paludes, tenimenta & alia bona huiusmodi etiam vt præfertur affrancata & libera ta vt prius non solum pariformiter. sed æque principaliter & absque vlla prorsus differentia, ac vere & non per fictionem perpetuo gaudeant potiantur & fruantur in omnibus & per omnia sibique suffragari debeant perinde ac si superioritas onera, nexus, & obligationes canonum, feudi, vsuum, emphyteosis, liuellorum, præcariæ, censuum, responsionum, reuersionum, deuolutionum inuestiturarum, directi dominii ac proprietatis huiusmodi durarent, & nullatenus extincta essent, si & prout vobis concedere videbitur concedimus statuimus & indulgemus. Ita tamen vt priuilegia, & exemptiones, huiusmodi per vos concedi & reseruari nequeant reis criminum læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, assassinii, et offensionis Cardinalium, vel Episcoporum; his enim casibus si alias de iure locus futurus sit confiscationi, priuilegia; huiusmodi concedi sut suffragari nullo modo posse volum. Decernentes affrancationes, liberationes inuestituras, et concessiones ac alia præmissa per vos seù maiorem partem vestrum, aut à vobis respectiue deputandum vel deputandos ab eis et singulos eorum vt præfertur facienda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, ac feudatarios, vsuarios, emphiteotas, liuellarios, præcarios, censuarios et vtiles dominos, ac alios prædictos eorumque hæredes & successores quoscumque ac alios quorum interesse poterit modo aliquo contra præsentium tenorem desuper molestari, inquietari, vel impediri non posse; sed illos ac possessiones, vineas domos, prædia, prata, nemore, siluas, valles, paludes, tenimenta, bona ac iura huiusmodi franca, libera, & allodialia perpetuo fore & esse; & vt talia ac pront alia bona mere laicalia & profana in quoscumque, etiam penitus extraneos, & incapaces, tam ex dispositione inter viuos, quam causa mortis & ab intestato transferre, ac transferri & alienari libere & licite posse & debere. Et insuper non modo ecclesias, monasteria, priorat. præpositurās, præpositat. plebanias, præceptorias, archipresbyterat. domos, collegia, capitula, conuentib. congregationes: hospitalia, militias, mensas cæteraque beneficia & loca prædicta eorumque præsules, abbates, priores, præpositos, plebanos archipresbyteros, præceptores, commendatarios, rectores, & administratores quocunque nomine nuncupatos, sed neque nos aut successores nostros Romanos Pontifices aut Camerā Apostolicam vllo vnquā tēpore premissis se opponere, aut ab illis reclamare, vel beneficiū restitutionis in integrū sublesionis etiā enormis; enormissimę, aut etiā totalis, aut alio quocunq; prætextu petere, vel impetrare, aut ab alio impetratis seù ēt motu simili cōcessis vti; minusq; præsētes literas, sub

quibusuis simil:um, vel dissimilium aliena tionum, reuocationibus, suspensionibus, limitationibus,& alijs contrarijs dispositionib. comprehendi nullatenus posse, sed semper ab illis exceptas, & quoties illę emanabunt, toties in pristinum statū repositas,& plenarie etiam sub quacunq; data per ipsos eligenda concessas; vimq, validi & efficacis, ac onerosi contractus inter nos & sedem Apostolicam, & dictos liberatos etiam cum iuramento initi & stipulati fortiori; & ita ab omnibus censeri atque incommutabilis voluntatis & intensionis nostræ esse; sicque in præmissis omnibus,& singulis per quoscunq; Iudices, & Commissarios quauis authoritate fungentes, & locorum ordinarios etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales vbique decidi cognosci & iudicari debere. Irritum quoque si secus super ijs à quoquam quauis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Cæterum vt indemnitate ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, præpositurarum, præpositatuum, plebaniarum,archipresbyteratuum, præceptoriarum,domorum, collegiorum, capit.plebaniarum.conuentuum, congregationum,hospitallum,militiarum, illorumque mensarum cæterorumque beneficiorum,& locorum huiusmodi aliqua saltē ex parte consulatur, volumus quod eisdē ecclesijs; monasterils, prioratibus,præposituris,pręposítatibus,plebanis, archipresbyteratibus præceptorijs, domibus, collegijs,capitulis, conuentibus, congregationibus,hospitalibus, militis,illarumq; mensis,cæterisque beneficijs & locis prę dictis quorum canones,liuellos, responsiones, recogintiones, census, & præcarias,emphyteoses,seu alia quæcunq; iura per vos seu maiorem partem vestrum liberari,affrancari alienari,& transigi contigerit, aliqua recompensa non quidem fundo super quo canones impositi sunt correspectiua, sed respectu annui reditus, ipsas ecclesias,monasteria,prioratus pręposituras pręposit. plebanias archipresbyteratus pręceptorias domos collegia capitula conuentus congregationes hospitalia militias illarumq; mensas, cęteraq; beneficia & loca huiusmodi percipi soliti ęquivalens, aut minor, si vobis aliquando visum fuerit; super alijs bonis stabilibus, seù to:locismontium non vocabiliū etiam pietatis nuncupatorum,& per singulas vniuersitates,ciuitatum,oppidorū, terrarum, & locorum huiusmodi pro tem pore erectorum,& institutorum,vel facto partis pecuniarum ex dicta affrancatione, liberatione, & transactione redigendarū. vobis beneuisa actuali deposito, ad esse ctum illam ad ecclesiarum, & locorum, prędictorum commodum inuestiendi assignetur, ipsaque assignata recompensa perpetuo pro euictione iurium affrancatorum huiusmodi remaneat: & exinde amoueri nullatenus possit. Atque vt eo magis securitati eorum,qui vobiscum aut deputandis à vobis sunt cōtractaturi prouideatur, statuimus quoad ipsos affrancantes,& liberantes,facultatem hac affrācaodi,liberandi,transigendi, & alienandi, vobis concessam, nullatenus conditionalem,aut ad certam formam & modum restrictam, sed quoad validitatem contractuum celebrandorum,ipsorumque affrācantium & aequirentium securitatem puram & liberam censeri,nullamque recōpensæ assignandæ rationem haberi;affrancationesq; & liberationes faciendas sic valere ac tenere,ac si prædicta omnia sine aliqua recompensæ mentione concessa essent, Ac insuper affrancationes, liberationes,& transactiones,præfatas per petuo effectum sortiri; ipsosq; affrancantes,liberantes, & transigentes securos esse, etiam si contingeret recompensationes per vos eisdem ecclesiis monasteriis prioratibus,præposituris, præpositatib. plebanis,archipresbyteratibus,præcepto riis,domibus,collegij, capitulis,conuentibus,congregationib.hospitalib. militijs, illorumq; mensis cæterisq; beneficijs & locis huiusmodi vel nullo modo dari, vel dandas & assignandas ab eisdem de facto vel de iure in totum,vel pro parte euinci, eosdemq; affrancātes,liberantes, & transigentes, nullo vnquam tempore in perpe tuum teneri ad probandum actualem pecuniarum numerationem, aut pecunias per eos erogatas in Sedis Apost.vtilitatē versas,minusue recompensam esse assigna tam; cum pro eorum perpetua securitate sufficere velimus exhibitionem vestrarū literarum patentium quibus affrancatio huiusmodi concedatur, etiam si contingeret vllo vnquam tempore contrarium proba.i,nihilominus vniuersis, & singul personis in dignitate ecclesiast.constitutis in d.locis consistentib. motu simili mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se,vel alium se alios præsentes literas,& in eis cōtenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte alicuius fuerint requisiti faciant auctori-

tate

tate nostra extinctiones, affrancationes, liberationes, & alia præsentium vigore facienda ab omnibus, quos illa concernunt inuiolabiliter obseruari, illisque bonis affrancatis & liberatis huiusmodi dominos & possessores, ac omnes & singulos quos quomodolibet concernunt, eorumq; hæredes & successores quoscunq; pacifice frui, & gaudere; nec permittant quemquam contra præsentium, aut ipsorum instrumentorum seu literarum patentium tenores modo aliquo molestari, impedlri, aut inquietari cõtradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas aliaq; opportuna iuris & facti remedia appellatione postposita compescendo, legitimisq; super his habendis seruatis processibus sententias censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis. Nõ obstantibus fel. rec. Bonifacii viij. de vna, & Cõcilij generalis de duab. dietis, & Symmachi quæ incipit. Non liceat Papę. necnon Benedicti xii. Pauli ij. Pauli IV Romanorũ Põtificũ prædecessorũ nostrorum, necnon de non tollendo cuiquã ios quæsitum, ac aliis apostolicis, necnon in quibusuis generalibus, prouincialibus, & synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus, constitutionibus & ordinationibus, ac quarumuis ecclesiarũ, Monasteriorum, ordinumq; militiarum, hospitalium & locorum præfatorum ac aliorum quorumcunque etiam iuramento confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia toboratis, statutis, vsibus, naturis, & consuetudinibus priuilegiis quoque indultis & literis apostolicis, per præfatos & quoscunque alios Romanos Pont. prædecessores nostros, ac nos & Sedem Apost. etiam per viam generalis legis & statuti perpetui, necnon motu proprio ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine etiam consistorialiter, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatotiis, aliisque efficacioribus efficacissimis & insolitis clausulis; etiam in vim contractus & pluries concessis, cõfirmatis, & innouatis; quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua non autem per clausulas generales idem importantes mentio habenda, seu quæuis alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi præsẽtibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque aut si aliquibus comuniter ucl diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, vel excomunicari non possint per literas Apost. non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et ne vllo vnquam tẽpore de viribus in huiusmodi negotio per vos gerendorum dubitari contingat, ex eo quod ab initio non omnes in vnum conueneritis, aut ex vobis præsentibus aliqui recesserint, & ex absentibus negotio iam inchoato alii redierint, decernimus inspiciendum numerum maioris partis vestrum præsentium in Curia tempore conclusionis; ita vt quod aliqui ex vobis cœperint, alii libere illud prosequi valeãt & finire, & totiens quotiẽs redierint reassumere: et quod circa præfatum numerum maioris partis præsentium in curia stetur plenę assertioni Secretarii vel Notarii vestri sic in literis patentibus, vel instrumentis asserentis. Vt autem eo facilius præsentes nostræ literæ ad omnium notitiam deducantur, illas in Basilicæ principis Apostolor. de Vrbe et Cãcell. apost. valuis, ac in acie Campi Floræ per vnum ex Cursoribus nostris vt moris est publicari & affigi volumus, & mandamus, quodque harum exemplis etiam impressis ac insertis manu Secretarii vestræ congregationis subscriptis, & sigillo paruo alicuius ex vobis munitis eadem prorsus fides in iudicio & extra vbique locorum adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitę vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam nostrorum facti, deputationis, concessionum, auocationis, extinctionis, impositionis, statutorum, indulti, voluntatum, decretorum, mandatorum, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Tertio Non. Decembris. Pontificatus Nostri anno sexto.

2 Hæc bulla vigilanti cura, & studio composita est, præsertim quoad hoc, vt liberationes, siue affrancationes, de quibus agit permaneant firmę; & qui eas fecerint securi sint, ne super eis in vllo foro molestari possint, quod circunspecte quidem factum

ctum est; quoniam non deerunt, qui aduersus eam murmurent, & iniustitiæ notare velint. Primo quidem, quod in principio commissionis potestas datur generaliter alienandi quoscumque canones, res, pensiones, casus, &c quæ reputantur immobilia iuxta *c. exiui reditus. de verb. sig lib. 6.* non specificando illa. Et quod mandatum generale alienandi non videtur sufficere, vt alienatio illius virtute facta, etiã seruatis aliis seruandis, valeat, per *c. 2. iuncta glos. verb. speciali. quam sequitur Philip. Franc. & communis. de reb. eccl. non alie. lib. 6.*

3 Secundo quod alienatio rerum immobilium ecclesiasticarum, debeat fieri cum iusta causa, & solemnitate saltem iuris Pontificij seruata, *c. fine exceptione. 12. q. 2. c. nulli. de reb. eccl. non alien.* & per hanc bullam paulo post principium, vbi traditur potestas prædicta expresse conceditur, vt Commissarii possint alienare prædicta fine causæ cognitione, & nulla iuris solennitate obseruata, nullisq; tractatibus habitis.

Tertio, quod paulo infertur tollit pacta, & conuentiones positas in inuestituris datis à prælatis in concessionibus rerum immobilium factis laicis, quod videtur contra legem non solum humanam, sed etiam naturalem, quæ iubet pacta seruari, *l. 1. ff. de pact.* etiam à principibus *cap. 1. de probat. & cap. 1 §. qui feud dar. poss.* & nullus princeps etiam Papa videtur illa posse tollere, neque illis contrauenire, *capitul. sunt quidam. 25. q. 1.* quia inferior, qualis est Princeps respectu Dei, nõ potest tollere legem superioris Dei, *cap. inferior. 21. dist. & c. cũ inferior, de maior.* & lex naturalis est Dei. *1. distinct. in princ. & 5. dist. in prin.*

4 Quarto, quod paulo inferius concedit potestatem prædictis commissarijs tollendi ecclesijs dominia rerum emphyteoticarũ feudalium, & aliorum bonorum ad eas reuersorum propter non solutum canonem, vel non seruata pacta, vel alias causas caducitatis, fine consensu illarum, vel prælatorum earum, quod videtur esse cõtra regulam, id quod nostrum est, *ff. de reg. iur.* imo, & contra præceptum diuinum, quod est in Decalogo septimum de non furando, vel non capiendo rem inuito domino, *Exod. 20.* relatum à *glos. cap. quod in omnibus. 32. q. 7.*

Quinto, quod in *§. necnon.* auocat, & extinguit multas lites cum magno præiudicio ecclesiarum, & prælatorum earum, non auditis, nec citatis eis, quod videtur esse contra *c. nos in quemquam. 2. q. 1.* & magis contra *cap. 1. de caus. poss. & prop.* & magis contra *clem. pastoralis, §. notorium. §. cæterum. de re iud.* quatenus probat nõ posse ab Imperatore tolli citationem, nec illa prius non facta ferri sententiam.

5 Sexto, quod in *§. insuper.* videtur disponere contraria, nempe quod bona ecclesiastica desinant esse ecclesiastica, & maneant ecclesiastica: quia disponunt, vt bona ecclesiastica facta laica gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudent ecclesiastica, quod videtur cõtra legem. vbi repugnantia. *ff. de regul. iur. & c. sollicitudinem. de appella.* imo & contra leges secularium Principum, quibus non placet vt bona profana laicorum gaudeant priuilegiis bonorum ecclesiasticorum, *argumen. cap. quoniam. 10. distinct. & cap. quum ad verum. 96. distinct. & cap. nouit. de iud.*

Septimo, quod in *§. decernentes.* decernit, vt bona ecclesiastica quorum census vel pẽsio per hanc bullam redimentur, fiant allodialia penitus profana & laica, quod videtur esse contra *capitul. semel Deo dicatum non est ad vsus humanos vlterius transferendum. de regul. iur. lib. 6.* cuius *glos.* per verbum humanos, intelligit laicos siue profanos. & contra *cap. comperimus. 4. q 6.* quod habet, quod Deo consecratum est, non posse ad vsus profanos applicari. Et *S. Thom. 2. 2. q. 87. articul. 10. ad 1.* determinat rem consecratam non posse fieri profanam, per *capitul. vlt. Leuit.* qua ratione in ead. q. 11. in corpore quæstionis determinat etiam rem inanimatam Deo consecratam non posse per aliquem Prælatum Ecclesiæ fieri pro fanam, & per Prælatum, intelligit etiam Papam: quia per illam rationem affirmat Papam non posse dispensare super solenni voto continentiæ. Cum ergo omnia bona ecclesiastica, sint sacra, saltem quartæ speciei sacrorum, vt tradit idem *S. Th.* receptus in d. 2. 2. *q. 99. articul. 3.* videtur non posse fieri omnino profana, etiã per Papam, siue Pontif. Maximum.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c. 2. de reb. eccles. non alien.*
1 *Papa non subest iure humano.*
1 *Iure humano inducta est forma alienandi ecclesiastica bona.*
2 *Papa iure naturali tenetur seruare pacta iusta, seorsum, vel inter alios facta; sed ex*

ex causa potest eis derogare. Quod ipsum dicendum est de dominio. nu.3.

3 *Pij V. benignitas, quibus maxime resplendet.*

4 *Papa plus iuris habet in clericos,& bona eorum ecclesiastica, quam Rex in laicos & bona eorum laica,& ratio huius differentiæ noua.*

5 *Citatio iure naturæ requiritur, sed ex causa omitti potest.*

5 *Citatio omitti potest, cum constat notoriè non posse competere parti defensionem.*

6 *Bona ecclesiastica fieri possunt per Pap. prosana, cum retentione priuilegij bonorum eccles.*

7 *Bona ecclesiastica omnia sunt sacra, sed alia alijs sacratiora.*

7 *Bona Deo dicata benedictione constitutiua sacri non possunt profanari durante forma,& esse artificiali eorum.*

8 *Oblationes vendi & locari possunt, non autem ius eas capiendi, & quid in eis locandis seruandum.*

9 *Benedictio duplex, altera constitutiua sacri, altera inuocatiua.*

10 *Papa non potest consecrata benedictione constitutiua sacri profanare, antequam desinant esse talia.*

10 *Bona facta sacra sine benedictione, vlla, vel solum cum inuocatiua tantum, possunt profanari, etiam ab inferiore Papa.*

11 *Bonorum sacratorum benedictione constitutiua sacri partes an, & per quem possint profanari.*

§. 18.

His tamen non obstantibus, iusta,& suspicienda videtur præfata bulla. Ad primum enim respondetur, primo, quod *capitul.2.de rebus eccles. lib. 6.* allegatum in eo non loquitur de omni alienatione, sed istum de illa, qua res ecclesiæ immobilis submittitur, sue subijcitur potestati laici sine translatione dominij, aut possessionis, de qua in præfata bulla nihil agitur. Secundo, quod in alijs alienationib. non semper requiritur speciale mandatũ Papæ, vt *Philipp. Franc.* recte ait, in *d. c. 2.* vbi supra. Et esto, quod mandatum generale factum à potente, alienare rem ecclesiæ non sufficeret, vt alienatio vitæ illius facta valeret, id tamen iure humano, & non naturali, neque diuino effectinductum, & propterea posset derogari illi, etiam sine causa, saltem quoad effectum valeret, per Papã, qui ei non subest *l. princeps. ff. de legat.1.* & ideo derogatum cautè est in bulla, quatenus habet illa bona cum accessionibus præ specificatis habere,&c. Adde quod neque hanc derogationem facit sine causa, facit enim, quod de prudentia,& fidelitate Commissariorum multorum, eorumque prudentissimorum, & iustissimorum confidit. Et quia tot bonorum specialia nomina, & confinia, non poterant, saltem commode, & possibilitate morali exprimi, eo præsertim, quod antequam accederẽt qui vellent redimere, nõ poterat sciri, quę forent redimenda. Id autem dicitur fieri non posse, quod commode fieri nequit. *capitul. facit. 22. quæst. 2.& l. nepos Procul. ff. de verb. sig.*

Ad secundum eodem modo respondetur, nempe, quod solennitas alienandi, de qua in iuribus in argumento allegatis, est iure humano inducta, cui etiam sine causa potest Papa derogare, saltem quo ad effectum vt valeat actus, per prædicta; quamuis id non faciat hæc bulla sine causa; eadem enim fere seruit huic derogationi, quam seruire diximus præcedenti.

Ad tertium respondeo, concedendo quidem 2 Papam non posse tollere pacta,& contractus, obligationes ex eis natas sine iusta causa, vt probant allegata in eo, etiam de plenitudine potestatis, secundum *Bald. in l. princeps. ff. de legib.*& alios quos refert, & sequitur *Dec. in cap.1. de prob.* sed posse cum iusta causa noua, qualis in nostro proposito occurrebat secundum *Bald. in l. fin. ff. de sinal. & Imol.* post *Anto. Butr. in capitul. cum M. de consti.* quos sequitur *Fel. in capitul. 1. de probat. numer. 6.* sicut,& priuilegium remuneratorium datum non subdito, non potest quidem reuocari iuste à principe sine causa, potest tamen cum illa, vt colligitur ex *Innocen. Panor. & communi in cap. nouit. de iudic.* quod satis explicat *Fel. ibi a num. 9.*

Ad quartum respondeo concedendo quidem per hanc bullam indulgeri commissariis in ea deputatis potestatem tollendi ius quæsitum, & dominium,& quasi dominium multorum bonorum, & multorũ iurium sine cõsensu dominorum,& quod 3 id iuste fieri non posset, sine iusta causa; negando tamen, quod cum causa id fieri nequeat, per *l. item si verberatum. ff. de rei vend.& l. Lucius. ff. de euiction.* & per dicta *Innoc.* & omnium aliorum in *capit. quæ in ecclesiarum de constit.& in l. final. C. si cõtra ius vel vtil publ.* negando item quod illa in proposito non occurrat, quũ non

non solum vetum, sed etiam notorium sit toti Orbi Christiano id quod in ea narratur; nempe totam Ecclesiam Christianã præsertim Italiam, quæ pars eius adeo nobilis est, vt ipsius Vicarium caput conseruet, esse constitutam in maximo periculo subuersionis, & captiuitatis, nisi victoriam nouam ter mirabilem, contra immanissimos Turcas proximis diebus cœlitus concessam prosequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum statum in quo non timeantur, redigamus priusquam vires suas redintegrẽt, & in pristinum suum statum nobis oppidò formidandum sese restituant. Et quod ærarium publicum Sedis Apostol est maximè exaustum, non quidem conuiuijs, & aliis malis, aut vanis sumptibus, sed bellis piis aduersus infideles susceptis, & alijs operibus necessariis, quibus eius benignitas, pietas, & religio respondent.

4 Quæ confirmantur ex eo quòd Papa plus iuris habet in clericos saltem quo ad bona ecclesiastica, quam Imperator, & Reges in laicos, iuxta *Panor. in cap. ex multiplici de decimis communiter recept.* vt post alios tradit *Dec. in d. capitul. qua in ecclesiarum. num. 26.* cuius rei efficax ratio, quæ à nemine, quem viderim, redditur est illa, quæ colligitur ex *notabil. 7. §. 3. super eod. adiunctis,* quæ late probauimus in dicto *tract. de reditib. ecclesi. q. 1. monit. 40. & 41. & in d. Apolog. q. 1. monit. 24. & 25.* videlicet, quod omnia bona ecclesiastica sunt sacra, saltem quartæ speciei, iuxta doctrinam *S. Thom. in 2. 2. q. 99 articul. 3.* & ita nullius hominis. *§. nullius. §. sacra institut. de rer. diuis.* sed solus Christus D. N. habet verum dominium omnium bonorum ecclesiasticorum.

Et quod solus Papa, tanquam summus eius Vicarius, & Procurator, habet potestatem administrandi ea, receptã immediate ab eo, & quod omnes alij Prælati, & beneficiarii accipiunt à papa mediate, vel immediate potestatem administrandi aliqua ex eis. Bona vero profana laicorum sunt eorumdem quo ad dominium, & Rex, vel Imperator secularis nõ habet dominium in eis, licet habeat iurisdictionem & potestatem gubernandi sua bona Regna & Imperia, vt habet *glos. in l. bene a Zenone. C. de quadr. praescript. verb. principis.* recepta communiter ibi. & ab *Archid. in cap. per principalem 9. q. 3. & in cap quamuis. 23. quaest. 8. & a Bart. in proœm fforum.* & vbique, & subditi laici, non recipiunt dominium suorũ bonorum, neque administrationem eorum à Rege, vel Imperatore, sicut clerici à Papa recipiunt administrationem bonorum ecclesiasticorum; imo ipsi Reges & Imperatores ab initio susceperunt iurisdictionem, & potestatem gubernandi ab ipsis populis, & Regnis, *l. prima, ff. de constit. princip. §. sed & quod principi. Instit. de iur. na. gent. & ciuil.* vt tradidimus pridem latius in *repet. capit. nouit. de iud. nota 3.* & ita est elarum, longe maius ius esse Papæ in clericos quo ad bona ecclesiastica, quam Imperatori, & Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione nõ assentimur Decio, qui contra communem conatur defendere vbi supra esse ius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quam Regibus in laicos, quo ad profana; quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominium, sicut laici in suis, & non recipiunt dominium, nec administrationem à Papa, quæ est ratio vera. *capitul. cum dilectus. de iur. patron. & ibi Abb. 3. not ab.* & latius *Felin. in dicto capitul. qua in ecclesiarum. num. 31.* vbi hoc sentiunt plerique omnes. facit. *cap. fixum. 12. q. 5. capitul. quicunque. de test.* cum aliis citatis in eis.

Ex quo infero, Papam, qui clerico etiam terræ sibi in temporalibus subiectæ bona patrimonialia, sine culpa, et iusta causa tolleret, perinde teneri ad restitutionem, ac alium quemlibet Regem, et Monarchã idem facientem laico sibi subiecto. Ex quo subinfertur, Papam patrimonium clerico iuste auferentem ad integriorem restitutionem teneri, quamsi iniuste tolleret beneficium ecclesiasticum; quoniam per adducta supra §. 3. nu. 9. (vbi huc quoad aliqua lectorem remisimus) Papa non tenetur omnino de rigore iustitiæ vere et specialis ad restituendum beneficium iniuste ablatum; quamuis ex bono, et æquo teneatur ad faciendam ei iustam compensationem. Et si quis roget quoad quid tenebitur magis restituere, ob iniustam beneficij? Respondeo, quod ablatio iniusta patrimonij obligat ad restituendũ id ipsum quod ablatum est, *l. eum à quo. aut ben. hoc nisi. & l. manifesti iuris. C. de solut.* et tradimus in *Manuali cap. 17. nu. 24.* Ablatio verò beneficij solum obligat ad compensationem restituendi idem, vel simile. Ratio diuersitatis potest esse, quod auferendo iniuste patrimonium ab inuito non aufertur dominium competens ei iure naturali, nec transfertur in eum, cui datum fuerit iuxta *l. id quod. nostrum. ff. de reg.*

regul.iur. & ita idipsum restitui potest, fine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur verè, licet iniuste ius quod in eo habet is, cui aufertur, & collatum alteri verè fit eius quoad administrationem, per adducta in d. nu. 9. & ita non potest restitui sine iniuria alterius. Quæ omnia fundantur iurib. & rationib. supra proxime, & in d. §. 3. citatis. Credo autem quod Rex, vel alius Princeps, aut dominus, qui aliquod officium vendibile, venditum aut datum alicui, iniuste auferret, per iudc teneretur restituere illi, ac si aliquã rem vendibilem quæsitam ei per venditionem, vel donationem, vel aliàs auferret: & quod vbi supra dixi, non teneri Regem ad integram restitutionem ob ablationem officii à se dati, procedat in eo quod gratis dat, vsque ad suum beneplacitum, iuxta textum c. si gratiose. & ei notata, de rescrip. lib. 6. qualiter vt plurimum conferuntur in Hispania omnia officia Prætoriorum regiorum. quàmuis aliquo respectu etiam tunc dicantur perpetua, iuxta *l. iurisperitos. ff. de excus. tut.*

5 Ad quintum respondeo, concedendo quidem non posse procedere aliquem Iudicem, etiam Principem contra aliquẽ etiã subditum, inauditum, & non citatum sine iusta causa, quod probant iura in eo allegata, sed negando quod non possit existẽte illa iuxta *glos. not. l. antepen. ff. ex quib. cau. maior* quam post alios sequitur *Fel. in d. c. quæ in ecclesiarum. nu. 66.* in duob. locis, & *Dec. nu. 18.* Pro ea est casu in *cap. cum olim de re. iud.* vbi etiam id adnotat *Panor.* & in casu bullæ in teruenit iusta causa omittendi citationem. tum quia illa omitti potest, est, quoties constat non esse absenti defensionem per tex. quem ad hoc putat esse *sing. Card. ibi in d cap. cum olim. de re iud.* quem sequuntur ibidem *Panor. Fel. & citati ab eis. & Dec. & citati ab eo in capitul. causam quæ. nu. 3. de rescript.* quod probat posse pronunciari processum esse nullum, absente parte: quia non potest competere ei defensio, quam Iudex non intelligat parte non vocata. & in casu prædictæ bullæ constat notorie Papæ, non posse beneficiariis & ecclesiis eorum competere aduersus voluntatem eius in ea expressam defensionem aliquã, quę eis prodesset, extante veritate causæ notoria qua nititur.

6 Ad sextum respõdeo cõcedẽdo quidẽ, quod per prędictã bullã datur facultas efficiẽdi bona ecclesiastica profana cum priuilegio gaudẽdi bonorum ecclesiasticorum priuilegijs, negãdo verò id cõtinere in se repugnantiã, licet per accidens contradictionem Principium secularium in terris eis subiectis forte patietur, in terris autẽ subiectis Papę: quoad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes seculares compelli possent, facit, quod qui potest tollere totum, à fortiori potest tollere partem tantum eius rei quę diuisibilis est, *arg. l. quæ de tota. ff. de rei vendi. & cap. pastoralis. §. item si totum. ff. de off. deleg.* & ita videtur posse Papam efficere, quod bona quæ in totum sunt ecclesiastica maneant quoad aliquid talia, & quoad reliqua profana: quum per id nihil præiudicij noui fiat Principib. secularib. à quib. ante prædictam bullam erant omnino exempta.

7 Ad septimum respondeo, concedendo primum omnia bona ecclesiastica esse sacra, non solum ob authoritatem *S. Tho.* in *argum.* citati; sed etiam ob *capit. nulli. et cap. prædia. 12. q. 2. et cap. sunt qui opes. et cap. sacril. et cap quisquis. §. sacrilegiũ sub eod. situ. 17. q. 4.* & alia multa, in quibus appellatur sacrilegus is qui ecclesiastica bona qualiacunque etiam prædia rustica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit sacrilegium. Secundo distinguendo, vt diximus *præfa. tract. de redit. q. 1. mon. 40. et 41. in Apolog. quæst. 1. mon. 24. et 25.* inter sacra, quę benedictione aliqua constitutiua sacri consecrantur & inter sacra quæ sola donatione vel alia dispositione deputantur ad hominum, & rerum aliqua benedictione consecratorum sustentationem; & concedendo quod priora, videlicet bona consecrata benedictione aliqua constitutiua, sacri non possunt penitus execrari durante eadem forma, & eodem esse artificiali antequã corrumpantur, conflentur, dissoluantur, vel aliàs perdant prædictum suum esse artificiale, de quibus intelligendum *cap. comperimus. 14. q. 6. et dicta S. Thom. in argu.* citata, quatenus significat id non posse fieri etiam per Papam; negando autem, quod posteriora, videlicet quæ sine benedictione cõstitutiua sacri fiunt talia, non possint penitus execrari, etiam per Prælatos inferiores, vt quotidie execrantur, immobilia

8 quidem quoties iusta de causa, & cum solennitate debita vẽduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in summa, & in *cap. sine exceptione. 12. q. 2. et in c. nulli. et per totum titulum. de reb eccles. non alien.* fructus verò eorum sine vlla solennitate. *iuxta capit. vestra. de loca.* *et cap.*

& cap.querelam. ne prælat. vic.su. Hanc distinctionem significat *gloſ.prædicta.ca. ſemel. de reg iur.libr.6.* ſatis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confusè, ac varie loquuti ſunt: vt pridem prælegendo *d. cap. ſemel. adnotauimus.* ob id enim *Dyn.* quem ſequuntur *Francus* & *Rauen.* ibi ſignificauit illi *c.* non eſſe locum in Papa, quum tamen per prædictam diſtinctionem ſit locus etiam in eo quoad priora, & quoad poſteriora ſit locus etiam in alijs prælatis, ob id etiã cõmuniter intelliguntur eodem modo, *c. eccleſiaſticis.12 q.2.& c. 3. de rer.permu. & cap.ligna.& cap. veſtimenta de conſec. diſt.1 .& cap.quæ ſemel.19.q.3.& cap.comperimus.& cap.ad hæc.de relig.dom.* quum tamẽ plurimum inter illa diſtet; nam alia illorum agunt tantum de prioribus ſacris, ſcilicet de ſacratis benedictione cõſtitutiua ſacri. Alia verò de poſteriorib. ſcilicet de ſacris non benedictis, nec conſecratis, ſed ad ſuſtentationem ſacrorum deputatis ſine vlla benedictione, vel ſolam inuocatiua, quæ appellauit S.Thom. vt prædictum eſt, quartæ ſpeciei ſacrorũ, in *2.2.q.99.art.3.* Ob id etiam *gloſ. in cap. altar.1.q.3.* putata ſingularis à *Lud. Rom. in ſingu.664.fructus.* citato à multis; & in ijs à *Dec. c. 2.nu.14.de iud.& conſil.148. nu.3.* & à *Troil.col. penul. tract. de oblat.* quatenus ſenſit oblata in altari non poſſe vendi, eo quod viſum fuerit illis altare, & oblationes ad illud factas, eſſe eiuſdem ſpeciei ſacrorum, quum ſint longe diuerſæ; nam altare eſt de numero ſacrorum conſecratorum benedictione conſtitutiua ſacri, oblationes autem de numero ſacrorum abſque tali; benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtentationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquæ dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immerito Papa & alij prælati omnes contra dictum *Ludou.* faciunt, vt ait *Archid. in cap.ſanctorum. 10. q. 1.* non demirans hoc vt Ludoui. imponit ei, nec dubitans de valore talis conſuetudinis, vt alij dicunt, & merito; quoniam aliud eſt ius accipiẽdi oblationes ad altare factas, quod tanquam ſpirituale vendi non poteſt. *c. quam pio.1. q. 2.* & aliud oblationes ipſę temporales, quę locari, & vendi poſſunt. *d.c.quam pio.* ipſæ tamen decimę, ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per *d.cap.veſtra.* & in hoc ſenſu prædictum *c. altare.* exæquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt, quoad oblationes iam factas, & ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt, quoad faciendas autem, & ſuſcipiendas, habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionem, qua diminui poſſet offerentium deuotio, eo quod videant eas laicis & profanis eſſe locatas, nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quo plus, vel minus offerant. Quare cauendum eſſe cenſuit *Archi.in d.c.altare* ne conductor, ſeù arrendator oblationum laicus capiat eas per ſe in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationum ſine aliqua grandi cauſa non eſſent locandę ſeù arrendandę oblationes, quæ à fidelibus mittuntur in corbonas, quas *clem.exiui.de verb.ſigni.ſoccos vocat,* nec aliæ oblationes quę in medio miſſæ fieri ſolent; imo, neque illæ quæ oſtiatim; & compitatim, vel in eccleſijs & valuis earũ fiũt, pro eccleſijs, monaſterijs hoſpitalib. & aliis piis locis. Quod ipſum potuit eſſe vna de rationib. dubitandi, an decimę nõdum perceptę poſſent locari, & vẽdi, qua non obſtante, definitum fuit in prędictis *c.veſtra. & quærelam.* poſſe illas vendi quanquam in illis non videtur eſſe tanta occaſio diminuendi deuotionem ſoluendi decimas, quanta in propoſito eſt diminuendi deuotionem offerendi. Quare reſoluendum eſt poſſe quidem illas ſtricto iure vendi & locari, etiam antequam fiãt & ſuſcipiantur. fieri tamen id debere ſecreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerẽdi diminutio ſaltem ſine aliqua cauſa, quę id iuſtificet.

9 Ex quibus infertur primo, quod alia eſt benedictio conſtitutiua ſacri, ideſt, qua res fit ſacra, qualis eſt benedictio calicis, corporalis, eccleſiæ, & altaris. Alia benedictio inuocatiua, qua res non fit ſacra, qualis eſt benedictio menſæ, nauis, ignis, domus, & ſimilium, quæ non benedicuntur vt ſint ſacra, ac proinde nullius, ſed vt per inuocationẽ Dei obtineatur aliqua aſſiſtentia eius ſpecialis, vt pulchre declarat *Caiet in 2.2.q.88.artic.11.*

10 Secundo infertur, nullũ prælatũ ẽt Papã poſſe calicẽ, altare vel eccleſiã, vel aliã rem benedictione cõſtitutiua ſacri dicatã, ſiue ſacratã, in ſua forma, & eſſe artificiali permanẽtia profanare, ſiue vſib. profanis applicare, vt habet regula prædicta ſemel, & prędictũ *c.cõperimus.* Tũ quia id videtur eſſe iure diuino, vel naturali prohibitũ, vt ſẽſit *S.Th.in. 2.2.q.88.artic.10.ad primũ per c.ſi.Leuit.* Tũ quia id clare vbi ſupra affir-

affirmat Caiet. & satis, licet non ita aperte, S.Thom. ibidem, & in d. artic. 10. ad primum.

Tertio, quod non solum per Papam, sed etiā per alios prelatos inferiores possunt profanari illa, quę sunt sacrę alia ratione, quam benedictione constitutiua sacri, quod, vt supra dictum est passim fit de bonis ecclesiarum mobilibus, & frequentissime de immobilib. per iura prædicta; quum tamen omnia illa sint sacra, vt supradictum, & probatum est.

11 Quarto, quod magna est quæstio, quā non video per aliquem digne tractatam; An, partes rei sacratæ per benedictionē constitutiuam sacri, quales sunt lapides altaris, & ecclesiæ destructæ, vel collapsæ possint applicari vsibus profanis? quod enim non possint videtur casus in capit. ligna. de consecr. distin. 1. quatenus habet ligna ecclesiæ destructæ non posse applicari vsibus profanis.

Quod autem possint, facit primo, quod vasa sacra conflata vendi possunt, cap. aurum. 12. q. 2. cum glo. recepta. Et constat argentum calicis iam conflati fuisse partem eiusdem, anteaquam conflaretur, & execraretur.

Deinde, quod ecclesia pro maiore parte exusta, vel destructa, desinit esse consecrata. *cap. de fabrica. de consecra. distin.* 1. & altare enormiter deformatum desinit esse cōsecratum, *capitul. primo, & capitul. quod in dubijs. de consec. eccl. vel altar.* & consequenter, imo à fortiori videntur lapides & ligna Ecclesię dirutæ, vel collapsæ desinere esse sacra. Et expresse ait *Archid. ligna ecclesiæ non esse sacra, in d. capit. ligna.* Tum quia licet ecclesia fit consecrata benedictione constitutiua sacri, non tamen lapides eius; quia aliud est ecclesia, & aliud partes ex quib. illa cōstat, *l. eū qui ff. de vsuca. & l. qui vniuers. ff. de acq. pos.*

Equidem in hac quotidiana quæstione arbitror primo, iuste posse Papam concedere facultatem faciendi domum laicam ex area, & lapidib. ecclesiæ destructę, vel collapsæ. Tū qnia Dynus, quē ibi omnes aliis sequuntur in *d. cap. semel. ait, cap.* illud non habere locum in summo Pontifice, cuius dictum licet non fit verum quoad ea quæ sunt dicata benedictione cōstitutiua sacri vt prius diximus, tamē in his lapidibus, qui non sunt benedicti tali benedictione, habebit locum, per *l. cōtinuus. §. pen.* & ibi, *not. per omnes, ff. de verb. obl.* quod tamen aliquis intelligetet, quando lapides eiusmodi non essent tales qui in ędificio domus profanę positi gignerent scandalum actiuum iis qui cognuscerent eos fuisse partes ecclesiæ sacræ: nam cum tali scandalo nil disponi posse videtur, *c. nihil cum scandalo. de præscrip. & ca. 2. de noui oper. nunt.* quamuis responderi posset, per facultatem, & licentiam à Papa concessam, & publicatā effici, ne tale scādalū fit actiuū; sicut & cessat in matrimonio contracto cum cognatis intra quartū gradum cum eius dispensatione, quod videtur verius: quia prohibitio hæc qua prohibetur, ne res quę fuit para rei sacrę profano vsui applicetur, videtur iuris humani tantum, supra quod est Papa, *c. proposuit. de concess. preb.*

Secundo eiusmodi facultatem nō potest cōcedere ordinarius, per *cap. ligna. & capit. vestimenta. de consecra. dist.* 1. non quidē quia sunt sacra, aut sancta, sanctitate benedictionis constitutiuæ sacri, sed ob reuerentiam ecclesiæ cui seruierunt, vt ait Archid. ibi. cum nullo iure videatur concessa ei super hoc dispensandi facultas, quamuis viderim in Hispania ligna ecclesiæ veteris dirutæ, quæ nouæ ampliori construēdæ inepta erant, vendi plus offerenti etiā volenti ex eis domum profanam facere, vel reficere sine licentia etiam ordinarij, quod forte dissimulari posset, in lignis nō pictis, neque vllo signo insignitis, quo ponita in structura domus profanę nascetetur fuisse ecclesiæ, ac proinde scandalizarent.

Quinto infertur, S.D.N. iuste nuper annuisse cuidā Anglo, vt vteretur quadam ampla domo coustructa ex lapidibus cuiusdam monasterij à Lutheranis destructi, donec Abbas Catholicus ei sufficeretur, vt supra meminimus.

Vltimo infertur, iuste potuisse S. D. N. per prædictam bullam facere facultatem, prædictis Commissarijs profanandi bona Ecclesiastica in ea contenta, eo quod licet sint sacra quartæ speciei, sacrorum, quamuis non tamen sunt sacrata benedictione aliqua constitutiua sacri, imo nec partes rerum tali benedictione sacratarum, & consequenter solutam esse septimam difficultatem aduersus prædictam bullam propositam. Per cuius solutionem & aliarum sex contra eam propositarum, clare apparet, ipsam à nemine posse iniustitiæ redargui, sed potius magnopere commendandam esse, tanquam quæ sit è Repub. Christ. in magnam gloriam Christi, qui nos omnes seruet, beetque æternum Amen.

Tt 2 SVM

SVMMARIVM.

1 *Bulla Pij V. reuocatoria facultatum ad disponendum in illegitimos facta-rum.*
2 *Filios ecclesiasticorum occasionem esse damnorum ecclesiasticorum.*
2 *Filios habens an possit in Episcopum eligi.*
3 *Filijs illegitimis relinquēdi facultas cur scandolosa.*
2 *Exempla prælatorum mala scandalosa.*
4 *Ecclesiasticos teneri ad dandum superflua pauperibus.*
4 *Filios in illegitimos disponendi omnis facultas de quibuscunque bonis sublata vna cum facultate succedendi ab intestato habentibus illos.*
5 *Statutum habilitans spurios ad successionem an valeat.*
6 *Facultates concedendi facultates disponendi in illegitimos sublatæ.*
7 *Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit.*
8 *Feudum, & emphyteusim perdendi nouus modus.*
9 *Filijs spurijs non est adempta facultas succedendi à iurecommuni concessa per hanc Extrauag. Pij V.*
10 *Filios, & filias clericorum iuste posse ab eis etiam hodie ali, & dotari.*
10 *Lex humana non potest tollere diuinam vel naturalem.*
11 *Duos succedit loco alimentorum.*
12 *Filium habentem vnde se alat, non tenetur pater alere, nec è contrario.*

§. 19.

Qvoniam supra §. 6. promisimus nos huic Commentario bullam S. D. N. Pij V. reuocatoriam facultatum testandi, & disponendi de rebus ecclesiasticis, ac etiam de bonis feudalibus, emphyteuticis in illegitimos de verbo ad verbum cum nonnullis adnotationibus infertu-ros, ideo tenorem illius nunc subijcie-mus, & illi adnotationes promissas obiter adiungemus. Sic itaque habet.

PIVS EPISCOPVS
Seruus Seruorum Dei ad Perpetuam Rei Memoriam.

Qvæ ordini ecclesiastico noxia esse, & scandalum obijcere perhibentur, necesse est è medio submouere. Quod nos pro nostri muneris officio, inter alia incommodaque in oculos nostros incurrunt, de Christi peculio, ne ab indignis, & relectis ignominiose consumatur, neue illorum causa ecclesiis & pauperib. præripiatur curam præcipuam habere volētes, De nobis attributæ potestatis plenitudine reuocamus, & abolemus omnia, & quæcunque priuilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamēta, donationes, siue inter viuos, siue causa mortis, legata, & quascunque alias dispositiones, de Dominiis, Terris, Castris Domibus, & quibuslibet aliis bonis, & rebus immobilibus, mobilibus, & se mouentib. necnon pecuniis, iuribus, & actionibus, ex beneficiis, fructib. pensionib. & aliis reb. ecclesiasticis quibuscunque confectis, acquisitis, & alias quomodocunq; prouenientib. necnon de peculio, & aliis etiam sola industria, labore, munerib. aut quocunque alio modo partis, cuiuscunq; qualitatis, quantitatis, speciei, naturæ; & valoris existentibus, in quoscunque illegitimos siue suos, siue extraneos, etiam legitimatos, eosdemque ex toto vel in parte hæredes instituendi, & substituendi, seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant, cæterasque huiusmodi facultates, & permissiones, ac etiam habilitationes, & capacitates succedendi in bonis, & rebus feudalib. & emphyteuticis, ab ecclesiis, monasteriis, & Pijs locis profectis, quibuscunque personis, & secularib. & quorumcunque ordinum, necnon militiarum, & hospitalium, regularib. ac Romanæ Curiæ officialib. & aliis curialib. Curiamque ipsam sequentib. et etiam Vrbis Romæ ciuib. ac palatia, ędes, census, aliaque bona, in ea eiusque districtu habentib. nostris quoque, et aliorum Romanorum Pōtificum familiarib. ecclesiarum prælatis, etiam Sanctæ Romanę Ecclesiæ Cardinalib. et alijs cuiuscunque dignitatis, ordinis, et conditionis, existentib. illorumq; & aliis ecclesiis, capitulis, conuentib. ordinib. militiis, hospitalib. collegiis, officiis & locis, ac prædictæ vrbi, aliisque ciuitatibus,

tatibus,prouincijs, & dominijs, populis, & incolis, tam per fælic. record. Sixtum iv. Innocentium viij. Alexandrum vj. Iuliū ii. Leonem x. Clementem vij. Paulum iij. Iulium iij Paulum iv. Pium iv. & qui ante illos fuerunt alios quoscunque Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apostolicam, eiusque legatos, etiam de latere, nuntios, notarios, comites, collegia, officia, & loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, initi & stipulati contractus seu quasi, & alias sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, restitutiuis, præseruatiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatorijs, alijsq; fortioribus, efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine; ac prædictorum Cardinalium consilio, & matura deliberatione in Consistoro habita, necnon consideratione, intuitu, contemplatione, vel distantia, Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, etiam ob remunerationem laborum, & obsequiorum, nobis, & dictæ Sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem iurium cessorum vel ablatorum, nauatæ militiæ cōtra hęreticos, & infideles, seu pro prędictæ vrbis ornatu, & frequentatione, ac quibuscunq; aliis vsibus, ac etiam necessariis, & piis causis concessa, & multiplicatis, vicib. confirmata, innouata, extensa & moderata, & quantuncunq; tēpore pacifice obseruata, quoad eā partē, quæ illegitimos præd. tāgit dūtaxat, ēt si illa cōtineant, quod omnes Curiales curiam sequentes & alij siue ecclesiastici, etiā Cardinales, siue mundani, qui palatia, domos & prædia vrbana, vel rustica ædificauerint, aut census, aliaue bona acquisiuerint, aut alias acquisita habuerint in dicta Vrbe, & circum eam ad milliaria decem, ex bonis, seu fructibus ecclesiasticis, hi tales de illis, necnon iuribus, & iurisdictionib. omnib. in fauorem illegitimorum, ac quomodolibet inhabilium, & incapacium siue inter viuos, siue causa mortis disponere, eosque hæredes, & successores vniuersales, vel particulares instituere, & substituere, & si intestati decesserint, Ipsi illegitimi, & incapaces, in illis succedere possint; quodq; per quascunq, reuocatione, derogationes, aut alias contrarias dispositiones, illis quorum interest præiudicari nequeant: & si vllo vnquam tempore præiudicatum, aut derogatum quomodo apparuerit, ius quæsitū oblatum, & literæ reuocationum, & de ogationum huiusmodi, iuris quæsiti abiatiuæ censeantur. Sicque per quoscunque iudices iudicati debebeat, & etiam definiri. Ac pariter tollimus, & abrogamus omnes, & quascunq; facultates simili concedendi Legatis, Nuntij, Notarij, Comitib. Collegijs, Officijs, & alijs supradictis; quorum omnium tenores, ac si ad verbum infererentur, habemus præsentibus pro expressis. Ita vt priuilegiorum, dispensationum, facultatum, habilitationum, capacitatum, indultorum, & aliorum supradictorum sic reuocatorum, aut etiā literarum legitimationis prætextu, nullus omnino de huiusmodi bonis, reb. pecunijs iurib. iurisdictionib. & actionib. in commodum, & fauorem illegitimorum vtriusuis sexus; siue eorum filiorum, siue consanguineorum, affiniumuè, siue extraneorum etiam in statu seculari procreatorum, ac legitimati quaeunque auctoritate donatorum, & ac huiusmodi res & bona, eiusq; successionem, testato, vel intestato idoneorum, & capacium effectorum, siue donatione, siue legato, siue eleemosyna, siue alio quocunque titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conuentione, seu compositione, cessante hospitalib. expositorum, et orphanorum) disponere, nec illegitimi ipsi in eis ab intestato, siue protinus, siue per intepositas personas, ac quomodocunque succedere, aut illa alias ad eos etiam per quemeunque circuitum multiplicatarum in alios capaces successionum, vllo tempore deuenire possint. Ad hæc nulla esse, et pro infectis haberi volumus omnia, et quecunque facta hucusque testamenta, legata donationes, et alia disposita huiusmodi, quæ viuentib. adhuc testatorib. aut alias locum non habuerunt, ac pariter ab intestato successiones, non tamen litigosas quę plenariam non sunt effectum sortitę. Dehinc vero districtius prohibemus, ne talia siue in prædictos illegitimos, vtriuslibet sexus, siue in illorum coniuges, siue ipsorum parētes, filios, descend. ascēd. vel alios cognatos siue viuentibus, siue defunctis ipsis illegitimis etiam paupertatis dotis, aut alterius cuiuscunque piis operis intuitu fiant, neue ipsi vnquam in rebus bonis, pecunils, iurib. iurisdictionib. & actionib. prædictis, siue totis, siue in parte succedant, aut illa ad ipsos quauis dispensatione suffultos etiam per prædictum circuitum deueniant, neue de is vlla in

la in alium, seu alios concessio, donatio, translatio, aliaue dispositio fiat, vt alia bona similia, vel dissimilia, illegitimis, aut aliis supradictis concedantur. Quod si prædictorum quisquam fuerit præsentium violator, testamentum, donatio, legatum & dispositio omnino non teneat, nec etiã quo ad alios capaces, & res alias valeat, sicque disponens priuilegio, dispensatione, facultate, & indulto prædicto, eiusque vsu, & commodo, etiam in cæteris omnib. ipso sit iure priuatus. Nemo quantumuis capax illius prætextu fructus, res, pecunias, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinens vlla præscriptione, aut vllo alio iuris præsidio adiuuctar, sed ad integram illorum restitutionem, quocunque temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita vt omnes in ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis, successores, tam coniunctim, quam diuisim, quisque videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus cæteris ab eo monitis, & negligentibus, iudicium intenderit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiusmodi successoribus, pro prædictis insistentib ac etiam de peculio alias quam ex reb. ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii tam concessorum, & relictorum illegitimis, eorumue causa quam quorumcunq; aliorum bonorum immobilium, mobilium, & se mouentium, necnon pecuniarum, fructuum, rerũ & iurium, alias sub dictis testamentis, donationib. legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde, & expulsis quibuscunque detentorib. siue incapacib. siue capacib. per se, vel alium, seu alios, libere apprehendant, & apprehensam huius Sedis nomine custodiant, donec ipsa Sedes de illis vti tum tulerit piorum operum necessitas dux erit prouidendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentib.) eo ipso deuoluta, & iuri, ac proprietati suarum, ecclesiarum, & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolida esse declaramus. Decernentes irritum & inane quicquid secus per quoscũque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantib. constitutionib. & ordinationib Apostol. ac statutis, & consuetudinib. ecclesiarum, capitulorum, conuentuum ordinum, militiarum, hospitalium, vrbium, prouinciarum, collegiorũ etiam Cardinalium, & officiorum prædictorum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia communitis, et in Consistorio prædicto, seu conclaui habitis aliisque priuilegiis, indultis, & literis Apostolicis generalib. & specialibus, illis, eorumque, & alis quibuscunq; personis, cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam supradictis fortioribus, ac etiam disponentibus, quod prædicta per quascunque literas nunquam, aut sine cõsensu illorum quorum interest, reuocata, aut sublata intelligantur, & alias cuiuscunque tenoris existant, per quæ præsentibus non expressa, aut omnino non inferta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, de verbo ad uerbum habenda esset in nostris literis mentio specialis, quæ omnia, quatenus prædictis aduersentur illorumue exequutionem disturbare possint, viribus prorsus, & effectu carere decernimus, ceterisque contrariis quibuscunque. Quia vero difficile nimis esset præsentes quocũque illis opus erit perferre, volumus, vt earum exempla etiam impressa Notarii publici manu, & personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ eiusue curiæ sigillo obsignata, eãdem illam prorsus fidem, in iudicio & extra illud, vbique gentium faciant, quam ipsæmet præsentes facerent, si essent exhibitæ & ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, ablationis, abrogationis, voluntatis, prohibitionis, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apo. stol. eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo septuagesimo primo. Kalend. Februarii, Pontif. Anno sexto.

Annotationes promissas huic extrauag. obiter adiecturus, primo noto illa verba, *Quæ noxia sunt ordini ecclesiastico*. quod noxium est ordini ecclesiastico, vt filii ecclesiasticorum illegitimi succedant eis, 2 quod confirmatur ex eo quod per filios eorum solet periclitari substantia ecclesiarum, *cap. de Syracusana. 28. distinct.* & episcopi solent esse cæci erga nepotes secundum *gloss. sing. in ca. peruenit. 1. quæst. 3.* Quibus consonat *Concil. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. ibi. Vt ecclesiastici omnẽ humanũ erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum vnde multorum malorum*

lorum in Ecclesia seminarium extat, pœni tus deponant. vnde in Authen. quomodo oportet Episcopos. *§. 1.* collat. 1. constituitur, ne quis habens filios, vel nepotes, etiam legitimos in Episcopum eligatur, sumpta voce nepotes proprie pro filijs filiorum. *l. Iurisconsultus ff. de grad. cogn.* secundum *Panor. in d. cap. 1. de testamen. num* 3. Quæ constitutio refertur in dicto *cap. de Syracusana.* & mandatur in *capit. Catinensis. 61. distin.* ne habens vxorem, & filios in Episcopum eligatur, cui concordat *capitul. priusquam. 28. distinct.* per quæ *Innocen. in d. cap. 1. de testamen.* defensus ibi per *Panorm. num. 2.* affirmat non posse iure communi, habentem filios eligi in Episcopum non obstante *c. episcopus qui filios 12. quæst. 2.* quamuis *Hostien.* communiter receptus, contrarium teneat; cuius opinionem vsu recep tam esse arbitror, eo quod viderim multos Episcopos, & alios prælatos habentes filios, promotos à sancta Sede Apostolica non facta mentione de illis, nec habita, vt puto, dispensatione super hoc ab eadem. Quare non arbitror teneri ad renunciandum episcopatui, qui habens filium etiam illegitimum præsentatur a Rege, etiam illud nesciente Papæ, id ipsū ignoranti. Sed negari non potest opinionem *Innoc.* iuri scripto esse consonantiorem.

Secundo noto ex illo verbo, *Et scandaloso*, quod facultas dandi, vel relinquendi bona ecclesiastica personis est scandalosa, & merito quidem: quia scandalum est, dictū vel factum præbens occasionem ruinæ à *S. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1.* constat per huiusmodi facultatem præberi occasionem ruē di in peccatum personis ecclesiasticis. Primum, volendo, & procurando habere filios fornicarios quibus bona relinquant quod est graue peccatum, *cap. vouentibus. 17. q. 2. & toto titulo de coha. cleric.* Deinde quærendo, & seruando filijs, ea, quæ deberent distribuere pauperibus, quod esse peccatum probat præfatum *capitul. 1. de reform. sess. 25. Concil. Trident.* & præfatum, *c. peruenit*, per quæ, & alia multa id probauimus in præfato *tract. de redit. eccles. q. 1. mon. 62. & in d. Apologia q. 1. mon 27.* Tertio præbendo exemplum fornicandi alijs, dum memoriam suarum fornicationum renouant per huiusmodi successionem iuxta *c. præcipue. 11. q. 3. ibi. Tot mortibus digni sunt prælati, quot per ditionis exempla in subditos transmittunt.*

Tertio noto ex illo verbo, *Peculio*, adiunctis verbis *ecclesijs, & pauperibus præripiatur*, infra positis, quod peculia eccle siasticorum debentur ecclesiis, & pauperibus, hoc est operibus piis; ita quod ea quæ supersunt beneficiariis decenter sustentatis debent in illa distribui: & ita hæc extrauag. sentit, id quod late confirmauimus in dicto *tract. de reditib. quæst. 1. mon. 42. & 43. & in d. Apolog. q. 1. monit. 23. & 28. & seq.* licet enim non dicat rapi, vt dixit *Bernardus in epist. 2. col. penul. & in 42. col. 3.* dicit tamen præripi, quod idem, vel aliud maius sonat.

Quarto noto ex illis verbis; *Omnia priuilegia, &c.* quod omnis facultas quibuscunque personis non solum ecclesiasticis, sed etiam secularibus, & non solum singularibus, sed etiam collegijs, & vniuersitatibus, non solum profanis, sed etiā pijs ad disponendum de rebus quibuscunque non solum ecclesiasticis, sed etiam sæcularibus in filios illegitimos, à quibuscunque Romanis Pontific. etiam à Iulio III. est iam inutilis, & consequenter facta est moderatio facultatum concessarum ab eodem Iulio III. clericis, & Romanis curialibus testandi, donandi, & relinquendi sua peculia suis filijs illegitimis, & successionis incapacib. quam desiderauimus in *§. 6.* supra eod. ante quam eam videremus editam, & longe amplior: nam nos solum desiderauimus prædictam moderationem, fieri quoad facultates, concessas personis ecclesiasticis ad disponendum de reb. ecclesiasticis tātum in filios illegitimos proprios tantum, hæc extrauag. moderatur omnes facultates Apostolicas etiam concessas laicis, etiam ad disponē dum de rebus profanis non solum in prædictos filios proprios illegitimos, sed etiā in extraneos, & in filios, parentes, & cognatos omnes eorum, et non solum facultates factas ad disponendum, sed etiā factas ad succedendum ab intestato, & capacitates indultas ad succedendum in rebus emphyteuticis, & feudalib. & alijs quibuscunque quæsitis ab ecclesijs, etiam concessas ecclesijs, & alijs pijs locis exceptis hospitalib. expositorum, & orphanorum, & hoc in communi tantum omni fraude, conuentione, seu compositione cessante: & non solum facultates concessas à Iulio iij. quod solum ipse desiderabam, sed etiam facultates omnes concessas per ipsummet, & per quoscunque alios Pontif. max. Quod merito à nobis desideratum fuit, & prudentissime iuxta, ac

ac fanctiffime, à prudentiffimo D. N. Pio v. per hanc extrauag.cumulatiffime ftatutum. nam omnis occafio delinquendi eft impedienda, ne detur,& fi data fuerit tollenda.1 *Tim.4.& cap.nolo.* 12.q. 1. *& cap. non funt audiendi.*1 1.q.3. *& l. conueniri.ff.de pact.dot.* hinc confuetudo inuitas maritum ad diffipanda fua bona, & vxorem ad adulterandam reprobatur in *cap. ex parte. de confuet.* hic vetatur promiffio beneficiorum vacaturorum,ne detur occafio mortis alienæ captandæ. *cap.* 2.*de concef.præb.& capit.ne captanda.eodem titulo lib.6.* hinc lex licet fuapte natura refpiciat futura, *cap.fin. de conftit. & l.leges. C. de leg.* cum tamen indulget aliquid, folum eft reftringenda ad præterita, vel præfentia tantum, ne det occafionem delinquendi, *l. cum lex.ff. de leg.* per quam ibi *Bart. & Bald.* communiter recepti dixerunt, quod ftatutum difponens, quod quilibet bannitus extrahatur de banno foluendo decem, non comprehendit poft illud banniendos; hinc refcriptum per quod pena remittitur,ante commiffum delictum non valere dixit *Salicet.in l. caftitati.C.de adult.* hinc denique in terminis noftris *Federic. confil.* 275.cafus talis eft, quem vitiofe allegando fequitur *Felin.in cap.fin. nu.* 13. *de conftit.* confuluit, quod ftatutum non poteft habilitare prolem fpuriam ad parentum fucceffionem, etiam non extantib. legitimis,ne detur occafio adulterandi, & fornicandi, quem fecutus *Domi. in* §.1.*c.2. de filijs presb.lib 6.*ait, *Epifcopum non poffe per fuum ftatutum filios illegitimos fui Epifcopatus habiles facere ad ordines minores, & fimplicia beneficia; quia daret occafionem peccandi, licet per difpenfationem pofteaquam fuerint nati id facere poffit per illum tex. Et quamuis*, vt in § 6. diximus, contrarium eius quod confuluit *Feder.*tenuerit *Cald. confil* 4.*de conft.* & eum fequatur *Dec.in conf.* 271.*col.*5.cum quibufdam alijs, quos ibi citat, quorum opinio in aliquot Regnis feruatur, & in puncto iuris verior etiam nobis videatur, ob quod vbi fupra facultatem Iulianam feruandam effe donec reuocaretur diximus: tamen negari non poteft multo fanctius effe contrarium præfertim quo ad ecclefiafticos, & quoad difpofitionem faciendam de bonis,& fructibus ecclefiafticis,à quibus multis canonibus arcentur illegitimi, vt etiam principium huius extrauag. infinuat, merito igitur illegitimi,fel. re. Pius v. reuocauit in hoc præfatas facultates, per quas magna dabatur occafio polluendi fe perfonis Deo dicatis & fanctificatis.

Non obftat dicere, per hanc rationem iuftificari quidem defiderium noftrum, prædictum,& etiam hanc legem quatenus illud explet, fed non quatenus illud cumulat tollendo facultates conceffas collegijs, & vniuerfitatibus, quæ non funt filiorum capaces, quibus per illas non datur occafio vtendi venereis, non inquam hoc obftat: quia illum cumulum non addidit, caufa tollendi occafionem vtêdi venereis collegijs, fed caufa tollendi occafionem vtendi eis fingularibus perfonis ecclefiafticis, quæ poterant conuenire tacite cũ prædictis collegijs,vt bona quæ ipfis darent vel relinquerent darentur filijs illegitimis earum aliqua parte fibi retenta, quæ ratio infinuatur per hanc eandem exftrauag.in exceptione hofpitalium,expofitorum, & orphanorum; dum limitat eam vt folum procedat,quum datur, vel relinquitur eis in communi, & nulli eorũ in particulari, idque omni fraude, & conuentione ceffante. Qua eadem ratione iuftificatur quatenus vetat difpofitionem in filios illegitimos extraneos, & parentes, filios,& cognatos eorum: id enim fecit ad obuiandum fraudi,qua clerici conuenire poterant inter fe, vt alij in aliorum filios illegitimos, vel cognatos eorum difponerent, & dicere fibi mutuo, tu fac hæredem,legatarium, vel donatarium filium meum illegitimum, vel aliquem cognatum eius, & ego faciam tuum, vel aliquem cognatum illius; conuentio.n. eiufmodi non poterat reprobari, tanquã fimoniaca, argu. definitionis fimoniæ datæ à *glof.in fumma.*1 *q.1.& a S.Thom.* 2.2.*q.*100.*art.*1.quia non fieret fuper fpiritualibus:& ita nifi per hanc legem alias prohibita fuiffet, iudicanda erat valida, arg *l.illam.C.de collat.*11 *cap.legatur.* 24. *quaft.*2.

Quinto noto ex verfic. *Quibufcunque perfonis*. &c.nullam effe differentiam in hoc inter perfonas fingulares, & vniuerfitates, nec inter feculares, & ecclefiafticos, nec inter pia loca,& profana,neque inter epifcopos,& fuperiores; imo parificari ita quod per præfatas facultates non poffunt difponere in præfatos filios illegitimos proprios,nec extraneos, nec cognatos eorum, nec præfatarum facultatum virtute fuccedere. Ex quo fequitur, quod facultates, quas habent aliqua pia loca fuccedendi clericis ab inteftato,funt abla

tæ per

tæ per hanc reuocatoriã, quoad clericos habētes filios illegitimos, ea ratione ne vt prædictum est fraus fiat legi huic,par tiēdo bona quæsita cum filijs illegitimis.

Sexto noto ex illo verſ. *Ac pariter* &c. quod non ſolum reuocat facultates huiuſmodi à ſe ſuiſque prædeceſſorib. datis, ſed etiam datas à ſuis legatis. Imo & facultates factas à Sede Apoſtolica eis & quibuſcunque alijs ad concedendum prædictas facultates: ita quod poſthac à nemine poſſunt concedi virtute cuiuſcumque facultatis Apoſtolicæ.

Septimo noto ex illis verbis *Quod ſi prædictorum* &c. quod licet facultates prædictę ſolum ſint ſublatę quatenus tangunt illegitimus filios, & non quoad alios, ſi tamen habentes illas vſi fuerint eis quoad ea quæ tangunt filios illegitimos ipſo iure ſunt reuocatæ, etiam quoad cætera contenta in eis, & quoad omnia facta virtute illarum, ſicut in ſimili qui Epiſcopus male ordinat clericum alienum ſine litteris dimiſſorijs bene ſuſpenditur per annũ à collatione ordinum, *capit. eos. de temp. ordi. in.6.* & qui male retinet priorem parochialem obtenta ſecunda, quam bene

7 retinere poteſt dimiſſa illa per *cap. de mul ta de præb.* iuſte perdit vtranque, ſi iuſte non relinquit priorem per *extrag. execrabilis. Ioan. xxij.*

Octauo noto ex verſ. *Bona vero* &c. nouum modum quo cadunt in commiſſum res feudales, & emphyteuticæ; nempe ſi quis

8 illas habens diſpoſuerit de illis virtute facultatum Apoſtolicarum in filios illegitimos, proprios, vel extraneos, vel cognatos eorum. quę eſt adnotatio addenda *c. potuit. de locat. & l. 2. de iure emphiteut. & c. 1. de feud.*

Nono noto & colligo ex tota extrauagan. id in quo multos audio decipi, nempe quod hæc extrauag. non reuocat iura cõmunia per quę illegitimi poſſunt habere

9 aliqua de bonis parentum etiam ſi ſint ſpurii, iux æquitatem canonicam cap. cum haberet de eo qui du. in mat. ea quæ Panor. & alii ibidem notant; ſolum enim reuocat priuilegia, licentias, diſpenſationes & indulta faciendi teſtamenta; donationes, &c. contra vel præter ius commune conceſſa per ipſummet Pium V. & alios omnes prędeceſſores, vt ex ea patet.

Et probatur primo; quia qui de vno dicit, de alio negare videtur. *l. cum prætor. ff. de iud. cap nonne. de præſumpt* & priuilegiũ aliud eſt à lege, imo eſt legi contrarium. *c. priuileg. 3. diſt. in his. de priuileg.* Ergo per reuocationem priuilegiorum quæ fit hic non reuocatur ius commune, cuius ni hil meminit. Secũdo quia facilius tollitur ius ſpeciale quam ius commune, *l. eius mi litis. §. militia miſſus ff. de milit. teſtam. & l. ſi quando. C. de inoff. teſtam.* Tertio, quia lege humana non poteſt tolli naturalis, *cap. ſunt quidam. 25. q. 1. l. id quod noſtrum ff. de reg. iur.* & educatio liberorum iure naturalis, debetur, *capitul. naturale. 1. diſt. & leg. 1. §. ius naturale. ff. de iuſti. & iur.* Quarto, quia prędicta auth. ex complexu. C. de inceſt. nup. nulli bi gentium ſeruatur, quatenus habet ſpurios filios non eſſe à parentibus alendos: quoniam tanquam contraria pietati naturali: poſtponitur æquitati canonicæ prędictę conformi iuri & pietati naturali, de qua in *l. 1. & 2. ff. de lib. agnoſ.* vt ſupradictum eſt. Quinto, quia non eſt veriſimile, quod Pius V. piẽtiſſimus, & iuris communis obſeruantiſſimus, & morum ab exorbitantiuni reductionis in illud tanquam in priſtinum, & probatiſſimum ſtatum amantiſſimus intenderit tollere legem tantæ pietatis, cũ ſimilis ſimilem quærat & foueat *iuxta. cap. 13. Eccl. & Philoſophum in Ethi.* & facere contrarium eſſet quædam crudelitas Deo & hominibus inuiſa, ſecundum Io. Baptiſt. in repet. l. ſi qua illuſtris. C. ad orfic. col. pen. Denique quod à iure antiquo nõ cenſetur receſſum; niſi quatenus id in nono exprimitur. *l. præcipimus. C. de appell. & per hanc extrau.* nulla receſſio ab eo exprimitur. ergo.

Ex quo infertur iuſte poſſe & debere cleri-

10 cos, non obſtante hac extrau. alere ſuos filios illegitimos, etiam ſpurios nitendo iuri communi contento in d. cap. cum haberet. quod ſeruandum eſſe etiam in foro ſeculari terrarum imperij, & aliorum Regnorum, etiam non ſubiectorum Papæ aſſirmat communis opinio poſt *Panor. in d. cap. cum haberet. & Bart. in authen. ex complexu. C. de inceſt. nupt.* & videre eſt apud Decium alios citantem in *cap. cleri. nu. 2. de iud. cui adde Philip. Franc. in rub. de teſt. lib 6. col 28. & Io. Lupum in repet. cap. per veſtras de conat. inter vir. & uxo. §. 23. nu. 12.* quorum omnium firma ratio eſt, quod vt ſupradictũ, eſt, humana poteſtas, quæ minor eſt, non poteſt naturali vel diuinę, quæ maior eſt, reſiſtere, *c. inferior. 21. diſt. c. ex inſinuatione. de appella.*

Subinfertur etiam, quod clerici poſſunt, & debent filias ſuas etiam ſpurias dotare:

11 quia qui poteſt, & debet filiam alere, poteſt & debet eam dotare; quum dos

Vu ſuc-

succedat loco alimentorum, secundum cō munem præsertim *Bart.* qui in his terminis hoc dicit in *l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. 3.* quem cum alijs refert, & sequitur Ioannes Lupus, vbi suprà. Quæ duo facere potest etiam de reditib. ecclesiasticis. *arg. text. cum glos. in c. omni nu. 31. distinct.* quatenus habet, quod propriā vxorem, & filios sustinere debet clericus de bonis ecclesiæ; & licet loquatur de filijs ante clericatum habitis: idem est in filijs habitis per illicitum coitum quoad hoc: nam licet clericus malefecerit; tamen ex quo sunt geniti non sunt perdendi, sed pascendi, & tanquam pauperes iuuandi, *argumen. cap. pasce. 86. distinct. & cap. sicut hi. & prædicti cap. cum haberet.* Quæ tamen omnia limitanda sunt procedere 12 in filijs qui aliunde non haberent quo se alerent; quoniam nullo iure naturali, nec humano tenetur pater alere filium habentem quo se alat, nec è contrario filius patrem idem habentem *leg. si quis a liberis. § sed si filius & § solent ff. de liber. agnoscen.*

Quamquam autem ad alia multa adnotāda copiosam materiam hæc extrauag ditissima iuxta, ac pientissima præstabat, paucula tamen hæc breuiter nostro proposito magis congruentia sufficiant adnotasse: ne vltra institutum excrescat præsens Commentarius; & ne iam diutius cō traiussa, & rogatus quamplurimorum Sūmatum, & infimatum differamus editionem Manualis nostri Confessariorum, & pœnitentium, quod ex sermone Hispano in Latinum per nos ipsos traductum, ac recognitum, & quam plurimis auctum, mox (vt supra condiximus) euulgabimus; in gloriam Dei, qui sua nos omnes infinita bonitate seruet, beetque æternum Amen.

FINIS.

QVAE

QVAESTIONES DE SPOLIIS CLERICORVM.

AVCTORE

IO. AZORII LORCITANI

E SOCIETATE IESV PRESB. THEOL.

QVO IVRE SPOLIA CLERICOR. Romano Pontifici debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Quænam clericorum bona veniant appellatione spoliorum?*
Quæ sunt spolia opima, & quæ cruenta.
Spolia hæc quomodo definiantur?
Non sunt spolia, quæ ex patrimonio, & hereditate, vel sua industria.
2 *An clericorum spolia ad romanum Pontificem (iure communi) pertineant?*
3 *Clericus si habet beneficia in plurib. ecclesijs bona relicta diuidantur inter ipsas.*
4 *Nequit sine iusta causa Papa, bona vnius Ecclesiæ alteri dare.*
5 *Iure antiquo spolia clericorum ad Summum Pont. pertinere non solum in Italiam, sed etiam citra montes, & maria, & num. 8.*
6 *Spolia clericorum, quo iure Papa sibi potuerit reseruare?*
7 *Papa potest fructus beneficiorum ad certum tempus vacantium, quibusdã Episcopis conferre; cur nõ sibi poterint aliqua retinere.*
9 *Spolia clericorum, an sint Fisco Pontific. debita ante Iudicis sententiam.*
10 *Spolia cleric. nunquid Papæ, prius solui debent, quam à Collectorib. repetantur.*
11 *Dominium talium bonorum an ad Fiscum Pontif. transeat?*
12 *Pœna quispiam minime debetur ante Iudicis sententiam.*
13 *Possessorem occultorum spoliorum, non esse tutum in foro conscientiæ, nisi ea Fisco Pontif. reddat.*
14 *Possessor spoliorum si aliquid alienet, alienatio nihil valet.*
15 *Hæres clerici debet spolia, cameræ Pont. soluere, nec potest exigere contra debitores in spolijs exigendis.*

CAPVT PRIMVM.

DE Spolijs Ecclesiasticis tractatum edidit Gullelmus Redoanus vtriusq; Iuris Consultus in 17. quæst. diuisum. Nauarrus quoque de spolijs Clericorum Commentarium scripsit super *cap. Non liceat Papæ 12. quæst. 11.*

Primo quæritur, Quænam Clericorum bona veniant appellatione spoliorum? Respondeo, spolium proprie dici apud Scriptores Latinos, quidquid hostibus detrahitur, vt in id Virgilianũ Seruius notauit;

. . . Et spolia ampla refertis.

Vnde spolia opima dicuntur, quæ dux duci detrahit: cruenta, quæ non sine sanguine hostibus auferuntur, At vero spolia Clericorum dicta sunt ea bona, quæ clericis vita functis, Romani Pontif. auctoritate, Fiscus Apostolicus accipit, ne ad eorum hæredes, futurosue in beneficio successores trasmittantur.

Secundo quæritur, Quo modo hæc spolia definiantur? Difficile est sane, quæ in iure tum Ciuili, tum Canonico tractatur, velle Philosophorum more, plene scilicet, & exacte definiri; quare potius hæc spolia describi possunt, quam definiri; itaut sint ea bona à Clericis quibuslibet etiam Religiosis ratione, & iure ecclesiæ acquisita vel ex negociatione contra Canones cōparata, & post obitum relicta. Sic *Redoa. quæst.1.de spol.ecclef.num.7.* Dicitur *Bona* tanquam genus; spolia enim Clericorum bona sunt, non tamen è contrario, vniuersa Clericorum bona, sunt spolia. Ac bonorum nomine generatim accipiuntur bona rum mobilia, vel se mouentia, tum immobilia; iura item, & actiones, & corpora quocunque nomine censeantur; hęc enim omnia generali bonorum vocabulo comprehendantur. *l.bonorum.ff. de verb.signi fic.* Quæ Clericis quibuslibet etiam Religiosis; vt comprehenduntur bona, quo tumuis Monachorum, religiosorum, etiā eorum, qui Conuersi, vel Donati dicuntur, demum quotumcunque, qui ecclesiasticæ personę in iure canonico censentur hi enim omnes etiamsi clerici non sint, pro personis tamen ecclesiasticis habentur, vt docet *Glossa in capit. duo sunt. 12. q.1.* & colligitur ex *cap. alia. & cap. legi, 16.q 1.& cap.non dubium.& cap.Monialib.de sentent.excomm.* (*ratione, & iure ecclesiæ acquisita*) hoc nimirum dicitur, ad includendum ea omnia bona, quæ clericus ex beneficijs, vel bonis ecclesiasticis acquirit; neque enim spolia sunt, aut vocantur, quæ ex patrimonio, & hæreditate vel ex arte, industria, opera, labore suo, vel ex donatione aliorum parta Clerici habent, vel ex negociatione contra canones comparata, vt in clusula intelligantur ea bona, quæ Beneficiarius lucratur contra canones negociando.

Tertio quæritur à quibusdam, An iure communi spolia clericorum ad Rom. Pontif. 2 pertineant? Hoc ideo in dubium vocant, quia nullus inquiunt, repetitur canon, aut constitutio in toto Iure canonico, quo significetur ea spolia ad Rom. Pontif. spectare. Deinde in *cap.cum vos. de offic.ord. & cap.præsenti.eod.tit. in 6.* constitutum est, vt hæc de quibus agimus clericorum bona futuro successori reseruentur, aut in ecclesiæ vsus conuertantur. Nam in *cap. hoc ius placuit 12.q. 2.et cap. charitatem* ibidem, & *cap. quoniam quidam, distin. 75.& cap. si quis episcopus, 10.q.2.* bona ecclesiæ conseruanda sunt successori, & ex iure ipso communi constat, quando ecclesiæ, & quando successori beneficiariorum bona etiam collecta, sed non consumpta, ac propterea post obitum relicta debeantur; nam ex *cap.relatum, de testament.* nomine ecclesiæ intelligitur clericorum collegium. Quare vbi quis est beneficiarius, cuius beneficium est ex communibus collegij communis mensæ bonis, cuiusmodi est canonicus. & is, qui portionarius vocatur; bona ab eo relicta toti collegio clericorum debentur: vbi vero quis est beneficiarius, cuius beneficium est per se distinctum, & separatum, non ex communi clericorū mensa, vtpote quia est Rector alicuius Eccles.Parochialis, vel Archipresbyter, Archidiaconus, Præpositus, vel aliam dignitatem, aut beneficium habens, à Collegio Clericorum separatum per se tunc bona, ex eo beneficio relicta successori reseruantur: quia hoc beneficium non ex communib. Collegij bonis existit, vt illud Abbas, & alij in cap.relatum supradicto. Item, ex iure etiā communi colligitur, quid de his bonis Collegium Clericorum; quid item successor statuere iure ipso Canonico debeat: nam vt docet Abbas. c. Relatum citato, nu.6. Collegium Canonicorum potest ea bona in communem mensam conferre, & administrare, sicut cętera ad communem eorum mensam spectantia: Potest, & inter Canonicos distribuere, vti Canones permittunt, Successor verò debet ea bona, sicut reliqua Ecclesiæ, in pios vsus im-

3 pendere, Si Clericus habet beneficia in multis Ecclesijs, bona ex ipsis relicta diuidentur inter ipsas Ecclesias per cōgruā æstimationem: ita in eodem c.Relatum ad finem.hoc ost (vti explicat Panormitanus) aut constat ex quo beneficio ea bona sint acquisita, aut dubitatur. Si primum, debentur illi Ecclesiæ, in qua situm est beneficium. Si secundum, diuiduntur inter illas Ecclesias ita vt plus ei rendatur à qua plus Beneficiarius acceperat: vt si ex vna Ecclesia centum, ex altera bis centum perceperat, priori duæ partes debentur. Accedit, quod c.1.de successionib. ab intestato, Glos. ab omnib. recepta, tradit, bona ex patrimonio acquisita Beneficiarii ab intestato morientis sine legitimis hæredib. Ecclesię deberi: ergo potiori ratione, huius generis spolia ad Ecclesiam

4 pertinebunt. Postremo Rom. Pont, nequit si ne iusta, vel rationabili causa, vnius Ecclesiæ bona, alteri dare; sed quę dixi spolia cōmuni iure, futuro successori, vel Eccle-

fię

fiæ debêtur;ergo cũ sit ius alteri quæsitũ Romanus Pontifex alieri fine iusta causa non confert. Hæc & alia quidam obiiciunt contra spolia Clericorum, quæ sibi Papa reseruauit, vt propositæ initio quæstioni respondeam, illud dico: ius spoliorum ab antiquo tempore esse introductũ Nam Cardinalis in c. Nisi cum pridem, §. Intueri, de Renuntiat. aperte testatur vsum, & morem in spoliis Prælatorum decedentium ab antiquo tempore esse seruatum. Et Calderinus consil. 1. de peculio Clericor. refert idipsum: necnon Guido Papæ decis. 110. Nicolaus Boerius decis. 224. & in Rota Auditores decis. 41. de probatio. in antiquis, vt certum ponunt, spolia Prælatorum obeuntium, per Pontificias Constitutiones Papæ reseruari. Vnde Paulus III. in Constitutione sua de spoliis Clericorum, cuius initium est: Itaque sicut accepimus, reprehendit eos, qui asserebant, iure antiquo spolia ad papam non pertinere: simul tradit, ab antiquo tempore ea Sedi Apostolicæ fuisse reseruata: & non solum spolia Beneficiariorum in Italia morientium, sed & omnium aliorum in quibusuis Prouinciis, & Regnis citra, & vltra montes, & maria decedentium, & etiamsi ab ea loca Rom. Pontifex spoliorum Collectores mittere non consueuerit. Dubitare igitur nemo iure potest iam olim Romanum Pontificem hæc spolia tanquam sibi debita collegisse. Et quanquam ante Paulum iij. nullæ constitutiones pontificiæ extent de spoliis clericorum Papæ reseruatis; merito tamen credimus, multo ante Pauli ij. ætatem istiusmodi de spolia ab romanis Pontificibus per collectores suos percipi consueuisse. Nec mirum videatur, si ius canonicum nihil de spoliis istis vspiam insinuauerit; nimirum, ea paulatim (vt alia etiam non pauca) ipso vsu Romano Pontifici reseruari cœperunt; antea, vel futuro successori seruabantur; vel certe in vtilitatem Ecclesiæ conuertebantur. Atq; hoc est, quod veteres ecclesiæ canones supracitati tradidere. Vnde in locum ecclesiæ, vel successoria est fiscus pontificius subrogatus. De his omnibus Redo. in q. de spol. Eccles.

6 Quarto quæritur, quo iure Papa potuerit reseruare sibi spolia clericorum? Non est sane dubitandum, optimo de iure pôtificem facere potuisse. Nam negare quidem non possumus, penes eum esse plenam, & liberã beneficiorum administrationem, vt habetur in *cap. licet de praben. in 6. et Clem. 1.* vt lite pendente ad finem, sed administratoris est, bona in domini sui vtilitatem dispensare; ergo potest Papa ex beneficiorum fructibus aliqua sibi seruare, vnde Curię, & Ecclesiæ Romanæ necessitatibus subuenire commode possit. Deinde, quis neget Clericorum spolia si futuro successori, & Ecclesiæ debeantur; iure tamen Canonico Romani Pontificis auctoritate firmato deberi, no iure diuino, aut naturali: sed Romanus Pontifex iustis de causis potest eos Canones, & iura mutare, & quæ futuro successori, vel Ecclesiæ ex beneficio Clericorũ debebantur, sibi reseruare. Vt enim vel successori, vel Ecclesiæ ea debebantur ad necessitates eorum subleuandas; ita iuste Romano Pontifici reseruantur, vt habeat vnde sibi in difficultatibus, & necessitatibus subueniat: quæ quidem neque paucio res, neque minores solent esse, quam Ec-

7 clesiæ, vel successoris, Romanus item Pôtifex potest fructus beneficiorum ad certum tempus vacantium quibusdam Episcopia iure conferre, ad eos commodo vitæ subsidio sustentandos: cui igitur non sibi poterint ex beneficijs aliqua retinere? Postremo Ecclesiæ bona, præter necessariã portionem ad Clericos honeste alẽdos, secundum Canones, & Iura, in pios vsus impendi debent: ergo minime miran dum, si vsibus Ecclesiæ Romanæ reseruẽtur. nec enim Romanus Pontifex, aut eius Fiscus is, qui Camera Apostolica vocatur, & Sacra Curia deterioris est conditionis? nec priuatorum est hominum iudicare indigeat necne Curia Romana, & Camera Apostolica his spolijs: Principis enim est reipublicæ bene consulentis, non alterius id iudicare.

Ex his licet intelligere, in hisce spolijs Cle-
8 ricorum pleno iure Romanum successisse Pontificem, eiusue Fiscum, loco Ecclesię vel futuri successoris; idest dicere; Quem, admodum olim hæc bona Clericorum quam post obitum relicta debebantur Ecclesiæ, vel successori ita modo, tanquam debita, ad Fiscum Pontificium spectant: quia quemadmodum olim Canones, & Iura voluerunt, vt ea bona Ecclesiæ, vel successori raseruarentur; ita Constitutiones etiam Apostolicæ sanxerunt, vt Fisco Pontificio illa reseruẽtur, debeanturque. *Redo. quæst. 1. de spol. Eccles.*

Quinto quæritur, An spolia Clericorum Fi
9 sco Pontificio sint debita ante Iudicis sententiam? Debentur. Primo, quia vt paulo ante monui, Fiscus subrogatus est

in

in locũ Ecclesiæ,vel successoris, cui olim ea bona debebantur etiam secundum cõscientiam ante vllam Iudicis sententiam. eodem ergo iure,& ratione, Fisco quoque Pontificio debentur ante vllam Iudicis sententiam. Deinde quia Constitutiones Apostolicæ, quibus hęc bona Papæ reseruantur,in hunc modum habent; Declaramus, vel decernimus, hæc spolia ad Cameram Apostolicam spectasse,& spectare. Item sic; Incorporamus ea,appropriamus,applicamus;illaque applicata, appropriata; & esse statuimus. Hæc antè verba continens sententiam ipso Iure latam,non ferendam. nam vt docet Glossa, à qua nemo discrepat Canonicis iuris interpretum, in c.Quicumque,de Hæret.in 6.lex sancita, & promulgata per participium,vel per verbum præteriti temporis, continet sententiam non à Iudice ferendam,sed ipso iure latam Postremo, quia Romani Pontifices hæc sibi bona reseruarunt,ea igitur nemo sibi tuta potest cõ 10 scientia retinere. Sed numquid ea spolia pontifici,prius solui debent quam à pontificijs Collectorib. repetantur? Consuetudo in Ecclesia recepta,in hac parte seruanda est;nam vbi positum in more fuerit, vt non nisi eum petuntur, soluantur, non debentur ante:alioqui verò solui debent antequam petantur, cum ad Fiscum pontificium spectent.

Sexto quęritur, An dominium talium bono 11 rum transeat ad Fiscum Pontificium,sine vlla traditione rei?Transit;nam vt tradunt omnes;vbi est vniuersitas rerum,vt sunt actiones,iura,& corpora, dominium sine traditione transfertur:sed in his spolijs,Clericorum,hæc tria continentur;ergo dominium sine vlla traditione transit ad Fiscum,quoniam Constitutiones Apostolicæ hæc spolia Fisco pontificio reseruantes,ipso iure dominium ad ipsum quoque trāstulerunt. Accedit,quod olim,cum hæc bona Ecclesiæ,vel successori reseruabantur ex Iure,eo ipso dominium eorum ad Ecclesiam, vel successorem transibat; sed Fiscus pontificius in locum Ecclesiæ, vel successoris est suffectus, igitur ad ipsũ spectat.Quo fit,vt saltem spoliorum possessor,ea debeat secundum conscientiam 12 pontificio Fisco reddere. At pœna.dicet quispiam, minime debetur ante Iudicis condemnationem; sed spolia Clericorum Fisco pontificio debentur tanquam pœna delicti, cum Beneficiarij in vsus pauperum,quod supererat ex beneficijs, minime impenderint,vt debebant;aut quod contra Canones negociando,ea lucrifecerint?Respondeo,hęc bona non deberi Fisco pontificio tanquam pœnas delictorum,sed tanquam bona,quę Romani pontifices sibi reseruarunt, & ad suum Fiscũ 13 pertinere optimo iure voluerunt. Ex quo etiam perspicitur; occultum horum spoliorum possessorem,in foro conscientię tutum non esse,nisi ea Fisco reddat pontificio,nam licet Ecclesia de occultis non iudicet.c.sicut tuis,de simonia:hæc tamẽ bona ante vllam Iudicis sententiam in conscientię foro debentur, quia in Fisci Apostolici dominium trāsierunt eo ipso iure,quo sunt ipsi reseruata; quare debitores alicuius rei, quæ ad spolium pertinet,soluere minime debent,ipsi spoliorũ possessori tanquam creditori,non enim liberantur à debito, cum non spoliorum 14 possessori,nisi bona fide possessori soluerint, Item, si possessor spoliorum aliquid ex spolijs alienet, nullius erit momenti alienatio,& statim Fiscus Apostolicus id potest sibi vendicare tanquam suum.Hæ 15 res item Clerici debet spolia Cameræ soluere Pontificiæ,nec exigere potest contra cohæredes, vel contra debitores in spolijs exigendis. Hinc etiam fit, vt ipso facto in excommunicationem incurrant, quæ irrogari solet ijs,qui vel per vim,vel iniquè detinent res Fisco, siue Cameræ Apostolicæ debitas.

SVMMARIVM.

1 *Quæ bona à Clericis ex negotiatione contra canones acquisita,spolia censeantur. & si intestatus decedat,num.2.*
3 *An bona ex illicita negotiatione comparata ante condemnatum,vel iudicis sententiam debeantur foro conscientiæ ipsi Pont.Rom.*
4 *Constitutio Pij IV. strictè an ampl e sit interpretanda?*
5 *Quanam iure veniant nomine negotiationis illicita?*
6 *Quid significetur illis verbis, vel alias contra sacros Canones.*
7 *An comprehendantur illis verbis, turpiter,vel male acquisita:quæ restitui debet ei à quo sunt accepta?*
8 *Quæ Clericus,monachus,vel Religiosus, ex ludo sibi comparauit, an habere inter spolia debent.*
9 *Clericorum nomine, an veniant in hac constitutione Clerici minoribus initi ordinib. omni beneficio Ecclesiastico carentes.*

10 *Quot*

10 *Quot genera Clericorum per hanc Ponti ficam declarationem à præfata constitutione sint excepta?*
11 *An cum dubitatur sint necnon ex illicita negotiatione acquisita bona, quæ beneficiarius post obitum relinquit, credi potius debeat ea esse licite comparata?*
12 *An ad fiscum Apostol. pertineat probare bona, quæ beneficiarius relinquit, fuisse ex illicita negotiatione acquisita.*

De spolijs Clericorum, ex negociatione contra Canones acquisitis.

Cap. II.

PRimo quæritur, Quę bona à Clericis ex negociatione contra Canones acquisita, spolia censeantur? Respōdeo, Pium iiij. Constitutionem promulgasse, quæ incipit; Decens, quam ad verbum habens apud *Ridoanum, q. 2. de spol. Eccl.* vbi inter alia, hunc in modum ait; Decernimus, & declaramus, omnia, & singula res, & bona cuiuscumque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibusuis rebus, regnis, & dominijs tam vltra, quam citra montes, & mare consistentia, per quosuis Clericos, tam, sæculares, quam Regulares etiam Mendicantium Ordinum, ac Militiarum, etiam in sacris Ordinib. constitutos, cuiuscunque status, Ordinis, & conditionis fuerint, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate præfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros canones quomodolibet acquisita, pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint testandi, condito testamento, vbiuis locorum decesserint, aut quibus etiam illos viuentes priuari, aut eis ste stitui contigerit, eatenus remanserunt, aut in posterum remanerent; ad eandem Cameram, & non alios: etiam in quibusuis Cathedralibus, Metropolitanis, collegiatis, ac aliis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus Militijs, cæterisque beneficijs ecclesiasticis cum cura, & sine cura, sæcularibus, & quorumcumque ordinum Regularibus qualitercunque qualificatis, successores illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac alias quomodolibet obtinentes, etiam si illa vigore prioris tituli ius regrediendi, vel accedendi, vel ingrediendi aliquibus concessum fuerit, spectasse ac spectare. ac sub nomine spoliorum venire; illaque tanquam spolia ad eandem cameram pertinentia, perpetuò colligi, & recuperari potuisse, ac posse ac debere, pro singulis litteris plenius continetur. Hæc ibi. Vnde omnia acquisita à clericis, vel monachis, vel religiosis per negotiationem illicitam, vel alias contra sacros canones, quæ post obitum ipsorum extant, vel quibus in vita priuantur, vbique gentium pertinēt ad fiscum Apostolicum, etiamsi accepta facultate testandi testati fuerint. Noluit Pontifex, vt facultas accepta testandi ad huiusmodi bona protenderetur; imo facultas data ad testandum intelligitur data ad testandum de bonis licite acquisitis. In qua Constitutione, vt Nauarrus tractatu supracitato annotauit, cōditum est nouum ius; spolia enim clericorum antea solum censebantur bona, quæ ex beneficiis, acquisita post obitum Beneficiariorum superrerant. Item secundum Canones, & iura antiqua, ad Monasterium pertinebant, quæcumque Monachus, vel Religiosus certam regulam professus negociando, vel alio modo acquirebat, vt colligitur ex *cap. cum olim. 2. de priuil. & authen. Ingressi de sacros. eccles. & c. Nedicatis. 12. q. 1.* ex quo fit, vt post constitutionem pontificiam Pij IV. si Monachus vel religiosus, sine legitima facultate monasterium egressus aliquid lucretur, quod post obitum ipsius extet, vel quo in vita priuetur, totum id cameræ apostolicæ, non ipsi Monasterio debeatur, quo si Monasterium id sibi vsurpauerit, restituere debet cameræ pontificiæ.

2 Secundo quæritur, cui nam iure communi debeantur, quę clericus acquirit ex illicita contra canones negociatione, si in testatus decedat? Hanc quæstionem vnus proposuit Panormitanus in *capitul. relatum, 2. de testam.* refertque Hostiensem scripsisse, sedandos esse clamores, si qui excitentur quæ verba idem Panormitanus interpretatur; si qui aa bona repetunt esse illia reddenda; sin minus, per episcopum inter pauperes diuidenda: vt potest colligi ex *capit. qui habetis. 12 q. 5.* cæterum ipse censet, eiusmodi bona si nō sint restituenda ei, à quo clericus contra iustitię leges accepit, in ipsius clerici dominium transisse, quoniam licet contra canones negociando peccauerit, sibi tamen acquisiuit, quod lucrifecit; & ideo pōt id suo arbitratu in quoslibet vsus insumere, perinde, ac si ad suum patrimoniū pertineret, quod si intestatus excedit eius, eius hæredibus debetur. Citat pro hac

hac sententia *glossam in cap. extransmissa, de camit. & 4. q. 5. in summa & 4. q. 1. capitul. non est putanda*. Vnde perspicitur, iure optimo Romanos Pontifices sibi hæc bona vendicasse, & Fisco Pontif. addixisse tanquam spolia.

3 Tertio quæritur, An quæ dixi bona ex illicita negociatione comparata ante cõdemnatum crimen, vel latam à Iudice sententiam, debeantur in foro conscientiæ ipsi Pontifici Romano? Quidam negant deberi, eo quod hæc spolia debentur tanquam pœna delicti, videlicet negociationis illicitæ: sed pœna ante delictum sententia Iudicis damnatum, solui in foro ad conscientiam spectante non debet; vt est omnium opinio. Ceterum hæc sententia cum constitutione apostolica pugnare videtur. Nam Pius IV. hæc spolia ad camer. apostol. pertinere decernit, & declarat ea esse spolia, ac proinde tanquam spolia cameræ apostolicæ, & deberi, & vt talia posse peti, & colligi. Peccant quidem clerici negociantes contra sacros canones, sed nihilominus lucra ex tali negociatione comparata, Papa tanquam spolia sibi reseruat, non solum in pœnam delicti, sed ea quasi male acquisita fiscus apostolicus eodem iure habeat, quo reliqua clericorum spolia. Dices, in reliquis spoliis fiscum apostolicum succedere in locum ecclesiæ, vel successoria, cui olim debebantur: at huiusmodi lucra, ex illicita negociatione parta non debebantur ecclesiæ, vel successori. Respondeo, hoc nihil referre, quoniam Papa hæc etiam lucra sibi reseruauit: nam in Religioso, monasterio debebantur, cuius in locum camera apostolica substituta acquirit. In clericis vero sæcularibus lucra huiusmodi in ipsorum clericorum ius, & dominiũ non aliorum cedebant. At papa in clericorum locum, suum fiscum merito subrogauit.

4 Quarto quæritur, An ea Pij Quarti constitutio strictè, an ample sit interpretanda? Quæstionem mouet quia videtur pœnam continere, & odium, & ideo strictim accipienda; aufert enim à clericorum hæredibus acquisita per ipsos clericos bona. Respondeo, eam constitutionem amplè esse intelligendam, quia pœnalia, & odiosa non est. Deinde, quia potius ius antiquum declarat, quam constituat nouum; quod; & ipse Pontifex insinuat illis verbis; Nos omnem desuper hæsitationis materiam submouere cupientes; decernimus, & declaramus. Quare, cum in hac constitutione dicitur; *Et alias contra Sacros Canones comparata*; vox, Canones, latius est explicanda, vt docet *Redoanus quæst. 2. de spol Eccles. numer. 83.* ita vt illo vocabulo omnia Iuris communia Canonica Constitutio, siue decretum, siue decretalis epistola, dogma, sanctio, interdictum, vel mandatum accipiatur. hæc enim, & similia, in iure lato modo Canones solent appellari. Proprie autem, & strictim, ita vt sonat Canon, dicitur Constitutio in Concilio generali sancita. *Glossa in capitul. Canon. distinct. tertia.*

5 Quinto quæritur, Quænam iure veniant nomine negociationis illicitæ? Respondeo, à negociatione, vel mercatura Clericos arceri, ea videlicet, qua aliquid emitur, vt prorsus non mutatum carius vendatur, qua est Clericis interdictum negotiari, *14. quæst. 4. capitul. Canonic. & capitul. nunquam. de consecrat. distinct. 5.* Nec tamen clerici prohibentur aliquid emere, & deinde arte, industria, vel alio modo mutatum vendere. in his enim nõ est negotiatio, sed artificium. *Redoan. quæst. 2. de spol. eccles. numer. 15.* Dubitet aliquis, An spolium censeatur, quod Clericus semel tantum negociando comparauerit? Respondeo, spolium censeri: quia licet negociatores, vel mercatores non intelligantur in iure, qui semel tantum, aut iterum negociantur; attamen Pontificia Constitutio absolute dicit spolia censeri, quæcunque, maxime ex illicita negociatione Clericus acquisierit. *Redoan. quæst. 2. de spol. eccles. num. 65. ad finem.*

6 Sexto quæritur, Quid significentur illis verbis. *Vel alias contra sacros Canones acquisita*? Respondeo, hæc verba fuisse addita à Pontifice, vt multa alia comprehenderet, præter ea, quæ ex negociatione Clericis interdicta quæruntur; huiusmodi nimirum sunt, quæ Clerici perceperunt ex beneficiis contra iura possessis, ex officijs ciuilibus, aut Regularibus contra Canones administratis, exercitatione Medicinæ, Chirurgiæ, aliarumuè artium ad corporis curam pertinentium, quæ nimirum, sine sanguinis effusione non exercentur. Nam que Sententiam, ne Clerici, vel Monachi dicitur; Nec vllam Chirurgi, artem Subdiaconus, Diaconus, vel, Sacerdos exerceat, quæ adustionem, vel incisionem inducit; & ex multis aliis obsequiis, quæ Clerici Regibus, Principibus

bus, aliisque primarijs viris contra quam statuerunt Ecclesiæ Canones, exhibere solent. *capitul. primo, & secundo, & capitul. Sed nec Procuratores, & capitul. Sententiam sanguinis, capitul. Secundum, ne Clerici, vel Monachi, multa officia, contractus, & obsequia Clericis, & Monachis interdicuntur: item capitul.* 1. & 2. *de postulando* interdicitur Clericis munere & officio Aduocati, ac proinde etiam Procuratoris apud Iudices sæculares. *c. Clerici, de vita, & honestate Clericor.* prohibentur Clerici arma deferre: ac proinde illis est interdicta venatio, vel aucupium ministerio eaum, vel armorum præsidio fieri solita.

Septimo quæritur, An etiam comprehendantur prædictis verbis turpiter, vel male acquisita: quæ restitui debent ei, à quo

7 sunt accepta? Respondeo, cum *Redoano quæstion.* 2. *de spol. Eccles. num.* 93. Minime, quia Pontifex licet generatim loquatur, non tamen videtur velle tollere ius quęsitum alteri. Item quæ restitui debent, in bonis Clerici non computantur; vnde *Innocentius in capitul. Quia plerique, de Immunitate Ecclesiæ.* Regulam ponit generalem; hanc videlicet, restitutionem fieri debere, quotiescumque fuerit commissum furtum, rapina, oppressio, dolus, vel calumnia. *decimaquarta quæstione.* 5. *capitul. vlt.* Et per hæc, inquit, comprehenduntur omnes casus, in quibus competit repetitio, siue per actionem legis: puta me tua causa, vel de dolo, vel calumnię, & similium, siue Iudicis officio. Item, quod tenetur quis restituere, siue iure naturali tantum, quale est, quod seruo debetur: vel iure ciuili, vt quod bonæ fidei possessori, vel ei, qui aliquid præscripsit: vel exceptione tantum, vt qui Senatus consulto Macedoniano tenetur aliquid restituere. Pari ratione, si quippiam Clericus acceperit donatum à filiofamilias, vel minori, sine consensu patris, tutoris, vel curatoris, vel decreto Iudicis, inter spolia haberi non potest. Hactenus ex Innocentio. Hæc igitur inter spolia non computantur. *Redoan. quæstion.* 2. *de spol. Eccles. nu.* 101. & 102. & *seqq.*

8 Octauo quæritur, An quæ Clericus, Monachus, vel Religiosus, ex ludo sibi comparauit, haberi inter spolia debeat? Debent haberi, si ludus sit Clericis per sacros Canones interdictus, qualis est aleę lusus. monachi verò, vel Religiosi quotiescumque citra superioris consensum ludunt, quidquid acquirunt. contra Canones intelliguntur acquirere, quia in illis velle, vel nolle, non est absque superioris assensu. Non tamen quidquid sæculares Clerici lucrifecerint ex ludo Synodalibus tantummodo Constitutionibus interdicto, ad spolia pertinet; nec item, si quid Clericus acquisierit, siue ex lusu, siue ex contractu, siue ex officio, contra speciale solummodo, vel generale Episcopi mandatum, venit nomine spolij; hæc enim, & similia nequaquam cōtra sacros Ecclesiæ Canones comparantur.

9 Nono quęritur, An Clericorum nomine veniant in hac etiam Constitutione Clerici minoribus initiati Ordinibus, omnique beneficio carentes Ecclesiastico? Veniunt: vt ait Redoanus, quia in Constitutione generatim dicitur: *Per quosuis Clericos.* Sed animaduertendum multa in iure Canonico, Clericis Beneficiarijs, vel in sacris Ordinibus constitutis esse interdicta, à quibus Clerici minores non prohibentur: veluti Aduocati munere, & officio fungi coram Iudicibus sæcularibus interdictum est Clericis sacros Ordines, vel beneficium habentibus, clericis verò minoribus non item, & ideo multa ab illis acquisita inter spolia habentur, quæ tamen si ab his fuerint comparata, spolia non erunt, quia contra sacros Canones non sunt acquisita. Ego verò appellatione clericorum intelligendos arbitror non solum Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos, sed etiam Clericos minores, nō quidem omni ex parte, sed ex aliqua: nam ceteris Clericis minorib. initiatis Ordinibus per Ecclesię canones non est negociatione interdictum, nisi dum Beneficiarij, aut Pensionarij sunt: ac proinde minores clerici beneficia, aut pensiones Ecclesiasticas habentes, comprehenduntur clericorum vocabulo.

10 Decimo quæritur, Quot genera clericorum per Pontificiam declarationem à pręfata constitutione sint excepta? Hæc tria genera excipiuntur; cardinalium scilicet; Habitantium in Vrbe, vel curiam Romanam sectantium, ac in ea morientium, & eorum, qui priuilegium speciale, vel generale testandi ratione suorum, vel alias quomodocunque, habent tametsi extra curiam decederet. Sic enim habet declaratio Pontificis Pij V. Litteras nostras, inquit, prędictas ad S. R. E.

 Cardi-

Cardinales, etiamsi vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia, nullo pacto, ac Vrbem & Curiam Præfatas, necnon Prælatos, Officiales, & alios sæculares, cuiusuis Ordinis Regulares Clericos, ceterosque tam in Vrbe, & Curia præfatis, pro tempore existentes, & in ea, seu eius districtu decedentes, quam alias, alibi, vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria existentes, testandi tamen codicillandi, & aliàs de bonis suis quibuscumque, quomodolibet disponendi facultatem, seu etiam; quod eis ab intestato decedentibus, eorum bona ad ipsorum proximiores; & qui nisi beneficiati essent succedere deberent, deuoluantur, & debeant ab Apostolica sede, vel officiorum suorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes, cuiuscumque status, gradus ordinis, conditionis, & præeminentiæ personis, minime se extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere. Sic verba declarationis habent, & ante Pium IIII. Sixtus IV. Alexander VI. Leo X eosdem Clericos exceperant teste *Redoano, quæstion. 1. de spol num.* 48. Excipiuntur itaque Cardinales, & Vrbis incolæ, & qui Curiam Romanam sequuntur, nisi aliud Curiæ stylus, & vsus habuerit, vt habere soquod attinet ad Clericos Vrbis incolas, vel Curiam Romanam sectantes. Teste quoque *Redoano*, exempti sunt milites sacræ militiæ Ordinis Hierolymitani; horum enim militum morientium bona, siue ex beneficijs sint, & administrationibus commendatis acquisita, siue ex negociatione illicita ab eis parta, & comparata, ad ipsius militię Ordinem pertinent; ac proinde in eiusmodi bonis ipsa Religio succedit statutis Religionis summi Pontificis auctoritate confirmatis in quibus caput, quod incipit. *Cum bona, sic habet*. Cum bona, & facultates, quæ Ordo noster possidet piorum hominum liberalitate collata sint ad sustinendas hospitalitatis impensas, & propulsandos Christiani nominis hostes; certum est, fratres nostros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, sed eorum verum dominium, ac proprietatem, & possessionem ad solum ipsum Ordinem nostrum spectare. Verum cum in commune recte administrari non possent propter locorum distantiam, & diffidentiam nationum; Maiores nostri ea Viritim fratribus per partes regenda commendaruut. Vnde nomen Commendarum sumpserunt, impositis annuis pensionibus, quæ augerentur, & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc est, necessitati conuenire visum est. Etenim vt minimum quinta, sæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur: nonnumquam etiam dimidia, vel omnes etiam fructus, si ita à Capitulo Generali fuerit statutum: penes quod vnum imponendarum, & assignandarum pensionum, & collationum huiusmodi, quas Responsiones, & Impositiones vocamus, ius est. Id autem quod à quoquam sit pendendum, & soluendum, decernit, & publice declarat decretum, & declarationem suam Prioribus, Castellano Empostæ, & Capitulis prouincialibus, per litteras suas significat; mandatque, vt pensiones à se impositas exigi, persolui ab administratoribus procurent. si qui fratrum nostrorum eius mandatis, ac scriptis non paruerint, habitu priuentur. Et in capitul. Consuetudo, decernitur sic: Consuetudo laudabilis, & inueterata in nostro Ordine inoleuit, vt per obitum Priorum, Castellani Emposte, Balliuorum, Commendatariorum, & aliorum, administratorum bonorum nostri Ordinis commune nostrum ærarium percipiat iura mortuarij, & vacantis: id est, pro mortuatio, fructus Prioratus, Balliuiatus, & Commendæ, & administrationis, à die obitus Prioris, Balliui, aut Commendatarij vsque ad dictum festum Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ proxime sequentem; & pro vacante, ab eo die vsque ad alium festum Sancti Ioannis Baptistæ proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura spoliorum, quæ ad id idem commune ærarium spectant. Quam consuetudinem hac lege, & statuto confirmamus, & pro lege haberi volumus, & obseruari mandamus. Rursus in *cap. omnia bona*, sic statutum est; Omnia, bona mobilia, ac se mouentia quorumcumque fratrum nostrorum tam in Conuentu, quam extra decedentium, cuiuscumque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ spolia vocamus, ad commune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Cappellanis obedientiæ, & seruientibus Officii, quorum spolia peruenient ad illos, in quorū Priorat. ib. aut cōmendis

resi-

residentiam, & stagium habuerint. Hęc ibi.

Vndecimo quæritur, An cum debitatur sint necne ex illicita negotiatione acquisita bona, quæ Beneficiatius post obitum relinquit, credi potius debeat ea esse licite comparata? Respondeo potius esse credēdum fuisse licite acquisita: nam negociatio est Clericis interdicta: ergo nisi, id cōstiterit, non est credendum Clericum deliquisse, & contra sacros Canones negociatum fuisse. Vnde *Panorm. in c. 1. de peculio Cleric.* Prælatus, inquit, non videtur ex negociatione acquisisse; neque enim credendo est, cum in negociando delictū admisisse, nemo enim, nisi cum manifeste constat, creditur esse malus. Sic etiam *Roman. in cons.* 159. quē & sequitur *Redoan. de spol. Eccl. p.* 15. *n.* 30.

Duodecimo quæritur, An ad Fiscum Apost. pertineat, cum intendit litem, de spolijs Clerici, probare, hæc aut illa bona, quæ Beneficiarius post obitum relinquit, ex illicita negociatione fuisse acquisita, An verò potius ad hæredem Clerici? Respondet *Redoanus de spoliis Eccl. q.* 15. *nu.* 30. cui & ipse assentior, ad Fiscum id Apostolicum pertinere, quippe negociatio, res est facti, non iuris: at facta non præsumuntur, nisi constet contra communem sententiam, *l. sciendum, ff. de verb. oblig.* nec est credendum, Clericum negociando deliquisse.

De spolijs Clericorum, quæ sunt bona ex beneficiorum fructibus post obitum relictis.

Cap. III.

SVMMARIVM.

1 *An spolia censeantur, quæcunque Beneficij ad se sustentādum ex beneficijs poterant impendere sed non impenderunt, quia aliunde commodum vitæ subsidiū habuerunt?*

2 *An inter spolia censeri debeant quæcunque beneficiarius parcius viuendo sibi subtrahit, & reseruat ex beneficij fructibus?*

3 *An Apost. fiscus soluere debeat æs alienum, quod contraxit clericus, cui mortui spolia acquisiuit?*

4 *An quando dubitatur bona, quæ extant, post obitum beneficiarij, sintne acquisita ex fructibus beneficij, an ex patrimonio, industria, vel arte in spolijs sint habenda?*

5 *An empta per clericum nomine suo, non Ecclesiæ ex fructibus beneficij, vel ex bonis ecclesiæ pertineant ad spoliorum bona?*

6 *An huiusmodi bona, à die quo empta sunt in dominium ecclesiæ transferantur, an verò solum debeantur Ecclesiæ?*

7 *Quæ bona ex fructibus beneficiorum empta ab beneficiarijs minime in spolijs computentur?*

8 *An in spolijs comprehendantur Gradualia cantus firmi missalia, & vasa aurea &c. ad diuinum cultum dicata quas beneficiarius emit ex sui patrimonij pecunijs.*

9 *Bona empta per beneficiarium ex patrimonio, vel quasi patrimonio, quo iure Pontifex ea Ecclesiæ, vel monasterio addixit?*

10 *An pensiones, quas pensionarij post obitum relinquunt, in spolijs computentur?*

11 *An distributiones quotidianæ, quas solent Canonici percipere, pertineant ad hæredes, an ad fiscum cum intestati decedunt;*

12 *Quæ beneficiarij lucrifaciunt, munera, & officia aliqua obeuntes vel obsequia præstantes, in spolijs numerentur an ad hæredes ab intestato pertineant?*

13 *An pro spolijs habenda sint, quæ clericus ex patrimonio, vel arte, &c. comparata relinquit sine hæredibus extantibus.*

14 *Quando dubitatur, num bona quæ Prælatus, vel alius beneficiarius, cum moritur sine testamento relinquit, sint acquisita ex patrimonio &c. pro spolijs habeantur?*

15 *Fructus beneficij beneficiario debiti, sed ante obitum non percepti, an ad hæredes vel ad spolia pertineant?*

16 *Fructus ecclesi. cathedral. à die vacationis earum vsque ad legitimum earundem vacantium successorem prouenientes an in spolijs comprehendantur?*

17 *An spoliorum nomine veniant quæcunque bona religiosorum extra monasteria siue suorum superiorum concessu siue sine illo degentium, & decedentium?*

18 *Pensiones debitæ pensionario, sed non solutæ an pertineant ad hæredes pensionarij, an inter spolia habeantur?*

SEcundum genus spoliorum Ecclesiasticorum consistit in bonis, quæ ex beneficijs acquiruntur, ac post obitum Clerici relinquuntur.

1 Primo quæritur, An censeantur, quæcumque Beneficiarij ad se sustentandum ex beneficijs poterant impendere, sed non impenderunt, quia aliunde commodum vitæ subsidium habuerunt? Ratio huius quæstionis est, quia Clerici Beneficiarij plerumque Regibus, Principibus, aut viris alijs primarijs inseruiunt, à quibus debita stipendia accipiunt, vnde vt par est, honeste sustentantur: quare ex beneficiorum fructibus nihil in victum, vel vestitū impendunt. Sunt duæ opiniones: vna est affirmantium, quæ placet *Redoano de spol. Eccl. q. 6. num* 8 & sequentib. altera negantium est, vti Couarruuię in c. Cum in officiis, de testam. versic. Tertio ex eadem, quæ & mihi probabilior videtur, ea ratione è natura ducta, quod Beneficiario tanquam laboranti stipēdium, & merces debetur: ergo etiam si aliunde commode sustentetur, nihilo tamen minus non amittit ille sui laboris, & operæ debitum stipendium; eodem prorsus modo, quo licet ex sui, quod habet patrimonii bonis alatur, tuta potest conscientia ex beneficii fructibus id sumere, quod ex patrimonio ad suum victum, & vestitum impendit. Sed opponet nobis Redoanus, Beneficiarios tantum esse vsuarios, vt ait Glossa in *c. vlt. de peculio Clerico. & in c. Cum olim. de rerum permut. & in capit.* Quia nos, de testam. Demus id Glossam sensisse: at non negabit profecto Redoanus, ex beneficii fructibus posse Beneficiarium aliquid, licet aliunde se alentem, ac tuentem, vt debitam laboris sui mercedē, optimo iure percipere. Instat Redoanus Ecclesia Clerico non debet beneficii fructus nisi tanquam vitę alimenta; sed hæc debentur solum indigenti, qualis procul dubio Clericus non est, cui aliunde suppetit ad vitam commode tuendam. Verum quidem id est, sed quod iam supra diximus, Beneficiario, fructuum debetur pars non solum tanquam vitæ necessaria, sed etiam tanquam laboris merces, & stipendium, ac proinde debetur etiam eidem quamuis patrimonium idoneum habenti ad suę vitæ sustentationem. Dignus enim est operarius mercede sua, & cibo vti Dominus dixit; & Apostolus, Quis militat, inquit, suis stipendiis vnquam? Nec boui trituranti os alligatur; quare sicut hæc bona sibi Beneficiarius facit sua, & iure cōmuni ad hæredes transmittebat, non ad Ecclesiam, vel successorem: sic etiam nūc ad hæredes transmittit.

2 Secundo quæritur, An inter spolia censeri debeant quęcumque Beneficiarius parcius viuendo sibi subtrahit, & reseruat ex beneficii fructibus? *Redoa. loco cit. affirmat, negat Nauar. in tract.* de spoliis Clericorum, & meo quidem iudicio probabilius, ac verius: quam prior ille in ea fuit opinione; quæ fructus beneficii solū Clerico vult deberi tanquam alimenta vitæ necessaria, cum tamen debeantur tanquā laboris stipendium, & merces. Operarius verò non ideo quia velit parcius viuere, amittit aliquid ex debito sibi stipendio; ergo Beneficiarius, nihilominus acquirit sibi totam fructuum partem, suæ vitę necessariam tamquam debitam mercedem; iure igitur, suo arbitratu id quod sibi subtrahit, in quosuis vsus impendit, nec tanquam spolium, ad Fiscum pertinet Apostolicum. Quemadmodum igitur Beneficiarius huiusmodi bona potest cui voluerit donare; sic in morte potest testamento legare, vt sua.

3 Tertio quæritur, An apostolicus Fiscus soluere debeat ęs alienum, quod contraxit Clericus, cuius mortui spolia acquisiuit? Respondeo, in hunc modum, Cum Camera Apostolica in Ecclesiæ, vel successoris locum subrogata sit, cogitur ea debita soluere, quę alioqui ecclesia, vel successor soluere debebat; cetera verò debita non item: at successor ad soluendum omnia Beneficiarij debita minime compellitur. Aut enim Beneficiarius, testib. Ioan. Andrea, & Panormitano, c. 1. de solutionib. & Antonio, & Imola in c peruenit. de fideiuss. æs alienum contraxit nomine suo, & suæ vtilitatis causa, aut suæ Ecclesiæ gratia, & nomine. Si primum, successor non debet id alienum æs soluere: si secundum, debet, quia sunt potius Ecclesię debita, quam Clerici. Ita fit, vt si Beneficiarius æs alienum contraxerit suæ causa valetudinis tuendæ, & conseruandæ, id soluendum à successore sit, eo iure quo Ecclesia ministrum suum alit, & sustentat Si verò Clericus ad res suas, vtpote, vineam, vel agrum colendum, vel domum meliorem reddendam, ęs fecerit alienum, nullo iure compellitur. Eodem iure tenetur Fiscus Apostolicus, quo successor, aut Ecclesia olim iure communi tenebatur, quoniam in eius locum subrogatus est.

4 Quarto quæritur, An quando dubitatur bona, quæ extant, post obitum beneficia-

rij

rij, sintnè acquisita ex fructibus beneficii, An ex patrimonio,industria, vel arte, in spoliis sint habeda? Redoanus de spoliis *Eccles.quæst.3 §. quid dicendum, num. 1. & seqq.* ea bona vult in spoliis Ecclesiæ computari: ob eam rationem, quod vbi nos dubij sumus,credere potius debemus ad ecclesiam pertinere, quia Iura, & Canones sanxerunt, vt res Clerici manifeste sint separatæ à rebus, & bonis ecclesiæ,ac proinde, nisi clare constet sint ne res Clerici, an ecclesiæ,melius, & potius est ius ecclesię,quam Clerici: ac proinde pro iure ecclesiæ iudicare debemus.

5 Quinto quæritur,An empta per Clericū nomine suo,non ecclesiæ, ex fructibus beneficijs, vel ex bonis ecclesiæ pertineant ad spolioru bona; Hæc q.pendet ex illa q. An quæ emit Beneficiarius ex fructibus sui beneficij, vel ex ex bonis suæ Ecclesiæ, nomine suo non ipsius Ecclesiæ, debeantur Ecclesiæ,iure communi; Nam si ecclesiæ debentur,itavt facta sint ipsius ea beneficiarius non facit sua; si vero ecclesiæ,minime debentur, ea sibi Clericus acquirit; & proinde beneficiarius statuere de illis suo arbitratu potest, & sic,post obitum ipsius, ad hæredem ab intestato transibunt. Quidam opinantur promiscue,hæc bona nec statim ipso iure in ecclesiarum dominium transire, nec etiam ad fiscum Apostolicum pertinere, sed posse per Beneficiarios, dum ipsi viuunt, alienari. Id ex Pontifi.Constitut.Iulij III. Pauli III. & IV. de spolijs,probare contendunt; in quibus Constitutionibus habetur,immobilia bona,quæ emunt Beneficiarij suo, non ipsius Ecclesię nomine ex redditibus beneficiorum, non fieri ipso iure Ecclesię; alioqui si in ius ecclesię transirent, prędicti pontifices non distinguerent hęc bona ab ijs, quæ Beneficiarij viuentes ecclesię donat,cum aiunt bona ex reditibus beneficiorum empta, si fuerint Ecclesijs donata, nequaquam esse in spolijs numeranda. ergo significant Pontifices, quandiu ecclesiæ donata non sunt,ad eam minime pertinere,ita vt aliena ri per beneficiarium queant. Sed hoc nihil ad nos in quæstione proposita: nā licet beneficiarius dum viuit,ea possit bona in quos voluerit vsus impendere, vt quæ nondum in ecclesiæ dominium transierint tamen si post eius obitū ita relinquūtur; vt nihil de ipsis Beneficiarius statuerit,dubiæ quæstionis est, An in ipsis iure communi ecclesia succedat,an potius hę res ab intestato. Nam si iure communi ad ecclesiam pertinent; ad Fiscum quoq; Apostolicum ea spectare necesse est.

Quidquid isti dicant, distinguendum omnino est; aut enim loquimur de ijs, quæ emit Clericus ex fructibus sui beneficij, & hæc sibi acquirit, si suo nomine, non ecclesiæ emit; aut loquimur de ijs, quæ emit Beneficiarius ex bonis ecclesiæ, quamuis suo, non ecclesiæ nomine emerit,& hæc Beneficiarius sibi non acquirit; quia huiusmodi bona empta, fiunt ipsius ecclesiæ.

6 Quæstio quidem est apud Iuris Canonici peritos. An huiusmodi bona à die quo empta sunt, in dominium ecclesiæ transferantur,An vero solum debeantur ecclesiæ? Interest enim multum, res nostra fiat,sed tantum nobis debeatur;nam illud actionem in rem ipsam parit, ac gignit,hoc vero actionem in personam nobis obligatam. Sunt duæ hac de re sententiæ,eæq; à nobis susius suo loco tractatę; Vna docet,ea bona à clerico empta, statim in ecclesię ius, & dominiū transire, quę fuit *Glossa* opinio, & *Hostiensis, Io. Andrea, Cardinalis, Barbatij, Romani, Corsetti*, & aliorum,quos refert *Couarruuias de testament. capitul. 1. numer. 5.* Altera est sententia, à die quo empta sunt, deberi quidem hæc bona ecclesię, sed non statim in eius dominium transferri; à die vero,quo Beneficiarius è viuis excessit, in ecclesiæ ius,& potestatē transire, ita vt tunc ecclesia vendicare, tanquam sua, & sibi capere possit. Nam licet res empta ex aliena pecunia fiat emptoris, non domini pecunię, aliquando tamē ipsius fit,cuius est pecunia,vt in sex casibus quos enumerat Hostien.in c. inquirendum, de pecul. cleric. vt res empta ex pecunia pupilli,vel minoris, fit ipsius pupilli,vel minoris. Idem iuris est in re empta à marito,ex pecunia sibi data ab vxore, & in re empta à liberto, ex pecunia patroni,vel domini, & in re empta ex pecunia funebri. Sic etiam res empta ex bonis ecclesię, fit ipsius ecclesię. Et quidquid sit de quęstione,An statim, vt empta est,in ecclesiæ dominium transeat, An vero potius cum Beneficiarius decedit,nihil attinet ad præsentem quęstionē de spoliis,quoniam bona empta, ex rebus vel pecuniis ecclesiæ,inter spolia clericorum non habentur, quoniam, vel statim vt empta sunt,fiunt, ipsius ecclesiæ, vel saltem debentur illi; unde siue à die quo empta sunt, siue, à die quo Beneficiarij mo-

moriuntur, ad ecclesiam pertinent si loquamur de iis, quæ emit Clericus ex fructibus sui beneficij ea sunt eiusdem conditionis vnius, sicut fructus ipsi. Nam quemadmodum de beneficij fructibus po test Beneficiarius, dum viuit suo arbitratu statuere; ita tamen, vt quod sibi super est, in pios vsus impendat: & nihilominus fructus post eius obitum remanentes, ecclesiæ, vel successori, communi iure debentur, pari quoque ratione bona quæ emũt clerici, ex fructibus suorum benefi ciorum possunt beneficiarij, dum viuunt, & valent in quos voluerint, vsus insumere: at post obitum relicta, cum nihil de illis in vita statuerint, spectant iure communi ad ecclesiam, vel successorem. Quare sequitur, vt sicut Fiscus Pontificius lo co ecclesię, vel successoris sibi sumit fructus beneficiorum à Clericis vita functis relictos, ita quoque succedit in bonis per beneficiarium ex redditibus beneficij emptis, & post obitum remanentib. vtraque enim inter spolia computantur.

Neq; vero illæ Pontific. allatę Constitutiones negant in vniuersum, bona empta per beneficiarios, ex fructibus beneficiorum inter spolia censeri; sed ea solummodo, quæ beneficiarij viuentes, ecclesię tradiderint, siue donauerint, quia ante obitũ ad ecclesię ius, & dominium, deuenerunt, quamuis Pius V. quædam ex illis etiam ecclesijs nondum donata, & tradita ab spolijs exclu serit, vt quæstione proxime sequenti dicetur.

7 Sexto quæritur, Quæ bona ex fructibus beneficiorum, empta ab beneficiarijs, minime in spolijs computentur? Respondeo Pium V. edidisse Constitutionem Anno 1567. in qua sic decernit, Cum itaq; sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Episcopi, & Abbates, seu commendatarij, & beneficia ecclesiastica obtinentes proprij honoris, & salutis immemores etiam prę textu facultatum testandi eis per Sedem Apostolicam cõcessarum, in eorum vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, ac paramenta ecclesiastica, aliaq; cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, nõ Ecclesijs, & Monasterijs, ac beneficijs, quibus præfuerunt, seu à quibus prouentus ecclesiasticos, & stipendia acceperũt, prout rationi & honestati consentaneum foret, sed aliis locis etiam non pijs, ac interdum eorum consanguineis & affinibus reliquerunt, ac Cameræ Apostolicæ Collectores, prætextu, quod illa sub appellatione spoliorum veniunt, tanquam eiusdem cameræ spolia exigere, & percipere non erubescunt in maximum religionis dedecus, ac ecclesiasticorum beneficiorum, & beneficiariorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, scandalumque plurimorum. Nos abusibus, scandalisque huiusmodi proui. dere, ac singularum ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumque quarumlibet saluti consulere volentes. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus, ordinamus, quod de cętera omnia, & singula ornamenta, & apparata, ac vasa necnon Missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & Musici, aliiq. quõlibet nuncupati libri, & alię res sacrę, etiã auri, & argenti, ac quęcunque alia bona per quoscunque Patriarchas, Archiepiscopos, episcopos, Abbates, seu commendatarios, & alios quoscunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorũuis ordinum regularia, in titulum, vel commẽdam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo censeantur etiamsi de illis, & eorum qualitatibus specialis & expressa mentio habenda foret ad vsum & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ędibus, & cappellis, vel oratorijs destinata, tempore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi de bonis per eos ex altari, uel alias quomodolibet acquisitis. per quoscumq Romanos Pontif. prędecessores & successores nostros, ac nos sub qui busuis tenorib. & formis, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis minime comprehendantur, nec sub appellatione spoliorum veniant, sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, etiam cõuentu carentia. Et beneficia huiusmodi, in quibus resederit, aut quibus præfuerint, seu qui obtinuerint, omnino spectet, & pertineant, ac spectare, & pertinere, illaq. post eorum obitum eisdem ecclesijs & beneficijs, etiamsi in Romana Curia, & procul ab illis, vel ad illa nunquam accesserit, etiamsi antea ecclesiarũ & Monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renunciauerint, eo ipso applicata, & incorporata sint, & esse censeantur. Ita vt liceat illis defunctis in

eisdem

eisdem Ecclesijs, Monasterijs, & beneficijs a successoribus, & Ecclesiarum, Monasteriorum eiusdem capitulis, conuenlib. respectiue illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum ecclesijs, & Sacristiis applicare & incorporare. Ac quę cunque donationes, & relicta, vel legata, testamenta, & codicilli, & aliæ vltimę voluntates, seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ, quomodolibet pro tempore facta, quoad præmissa, nulla, & inualida, nulliusque roboris & momenti existant, & personis etiam ecclesiasticis, seu locis etiam pijs aut ecclesiasticis quibuscunq. in quarum, seu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime suffragentur: nec per ea eisdem personis se locis, vel aliis ecclesiis huiusmodi ali quod ius in rebus prędictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo, res sacras, ac alia bona prædicta quocumq. nomine, vel titulo pro tempore detinentes illis ecclesiis & Monasteriis ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquisitis, præfertur, iuxta præsentem tenorem realiter & cum effectu restituendum, & consignādum quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attentis omnino teneantur, & ad id per censuras & pænas, etiam furti & sacrilegii, ac alias iuris & facti remediis opportunis cogi, & compelli possint & debeant. Et insuper ne deinceps contingat insolentia spoliorum Cameræ Apostolicæ Collectorum, vel Subcollectorum aliquas ecclesias, vel hominum quenquā damno, vel iniuria affici, nec cuiquam de cętero vertatur in dubium, quę res haben dę sint nomine spolij. Simili modo statuimus, & declaramus, quod quæcumq. scāna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneę, vel lapideę, & etiam marmoreæ, mensæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia, mensa vinaria & alia similia suppellectilia domestica per quosuis Presbyteros, seu Clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Ecclesiis, seu eorū domibus Ecclesiarum eorūdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiamsi ex fructib. & prouenientib. beneficiorum, quæ dum viuerent, obtinebant, acquisita fuerant, sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint. Præterea quod nullum spoliū Camerę præfatę fieri, nec quisquam à quisquam à quibusuis spoliorum Cameræ huiusmodi Collectorib. vel Subcollectorib. exigi possit per obitum illius, qui dum viueret, vnum vel plura beneficia Ecclesiastica obtinuerat: cuius, vel quorum simul fructus, redditus, & prouentus triginta ducatorum auri de camera secundum cōmunem æstimationem, valorem annuum non excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus Ecclesiasticis vsque ad dictum valorem annuum perceperit: dummodo tamen is se ab omni negociatione illicita, & à sacris Canonibus prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint pretextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut contra præsentes nostras litteras attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneatur, & ad id iuris, & etiam per similes censuras, & pœnas cogi & compelli possit, & debeat. Districtius inhibentes quibuslibet Cameræ præfatæ spoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostræ & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis & paramentis, ac vasis, & libris præfato cultui dicatis, ac alijs rebus sacris, necnon supellectilib. præfatis quomodolibet se intromittant; nec in eorum Inuentarijs tanquam spolia redigant seu deferi bant: Sed ornamenta, & paramenta, nec non vasa, libros, aliaque Diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesiis, Monasteriis, Cappellis, & aliis beneficiis huiusmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & consignent, ac consignari faciant cum effectu ac supellectibili prædicta in locis vbi constiterint, relinquant. Hactenus Constitutio.

8 Septimo quæritur circa prædictam Pij Quinti Constitutionem. An in spolijs censeantur prędictæ res sacræ, & Diuino cultui dicatæ, quas beneficiarius emerit ex sui patrimonij pecunis, vel ex bonis arte, doctrina, & industria sua comparatis? Ratio dubitandi est ex vna quidem parte, quia videntur ad hæredem beneficiarij ab intestato succedentem pertinere, propterea quod sint res emptæ ex proprijs beneficiarij bonis, in quibus hæres succedit; ex altera verò parte videntur ad Ecclesiam, cuius emptor est beneficiarius, spectare; quia in ea Constitutione id videtur esse sancitum? Respondet *Nauarrus de spolijs Cleric. §. 8. nu. 2 & 3.* hæc bona iure quidem antiquo ad hæredem beneficiarij pertinere, ob rationem superius assigna-

assignatam; sed iure nouo per prędictam Constitutionem spectare ad Ecclesiam, in qua est emptor Beneficiatius Nam Pōtifex generatim loquitur: omnia, inquiens & singula ornamenta, paramenta, vasa, necnon Missalia, & Gradualia, & cantus firmos & musicos aliosq. quomodolibet nuncupatos libros & alias res sacras etiā auri, & argenti ac quæcunq. alia bona per quoscunq. Beneficiarios siue Regulares, siue Sacerdotes siue titulares, siue commendatarios; siue simplices, siue curam habentes, siue Prę̨sules siue Archiepiscopales ad vsum & cultum diuinum, etiam in prę̨fatis eorum ędibus vel Cappellis, vel Oratoriis destinata tempore eorum obitus ex testamento vel ab intestato relicta sub quibusuis facultatib. testandi; & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscumq. Romanos Pontif. prædecessores eius, & successores; ac ipsum super quibusuis tenorib. & formis, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio & alias quomodolibet concessis & concedendis, minime spoliorum nomine venire, nec ad hæredes beneficiorum testamento, vel ab intestato, transmitti, sed illi ecclesiæ Monasterio, vel Cappellę deberi, in qua qui emerat beneficium obtinuerat. Ipse enim Pontifex huiusmodi ecclesiis vel Monasteriis ea bona addicit. Quare obitu beneficiarij, in ipsarum ecclesiarum vel Monasteriorum ius & dominium transeunt; & ideo Pontifex trib. verbis vtitur, quorum duo illa, *statuimus, & decernimus*; ius nouum significant, vt *Glossa* annotauit *capitul. Vt litigantes de officio ordin. in 6. & Clement. Per literas de præben.* ius autem nouum est, vt hæc bona ex patrimonio, vel quasi patrimonio per Beneficiarium empta, ipsius ecclesię, vel Monasterio debeantur Tertium est verbum. *Declaramus*, quod significat ius antiquum, vt ait *Glossa* recepta ab omnib. in *Clementina. Litteras de rescr.* Antiquo vero iure res sacræ per beneficiarium ex beneficii fructib. emptę, ipsius ecclesiæ, & Monasterio debebantur.

9 Dices, hæc bona empta per beneficiariū ex patrimonio, vel quasi patrimonio, in ipsius Beneficiarij bonis connumerari; quo ergo iure Pontifex ea ecclesiæ vel monasterio addixit? Deinde Laici solent etiam similia bona sacra in suis ædib. habere, vt cum voluerint, rem diuinam priuatim faciendam curent; cum tamen ad suos hæredes testato, vel ab intestato trāsmittant. Ait *Nauarrus*, *iure ciuili communi res sacras in nullius priuati hominis esse dominio; capitul. Nullus & §. sacra instit. de rerum diuis.* quamuis earum rerum vsus religiosus, & sacer penes laicos esse possit. *Nihil igitur*; inquit, *mirū est; si Pontifex sacras eiusmodi res per beneficiarios emptas; & ad vsum; & cultum diuinum destinatas ecclesijs attribuerit: Nec est*; ait ille; *quod laici beneficiariorū hæredes conquerantur quod sibi sint ereptæ quia cum fuerint a beneficiarijs empta; & sacræ reddita; & diuino cultui mancipata optimo iure sunt Ecclesiis attributa.* Alij tamen censent, quæ diximus bona eadē Pontificia constitutione non contineri; proinde nisi ea beneficiarii suis ecclesiis donauerint, ad hæredes transire; quoniam à iure communi non recedimus, nisi quādo expressum abrogatur. *l. Præcipimus. C. de appellat.* Sed iure communi hæc bona ad hæredes pertinent. *Nauarrus* putat talia bona eo ipso, quod sunt sacris vsib. alicuius ecclesiæ destinata, intelligi donata ecclesiæ. Sed quænam bona sacra includuntur dicta Constitutione, quæ vero ab illa excluduntur? Vt distincte, ac in promptu ea discernamus! Respondeo, hac constitutione comprehendi prædicta bona sacra, empta tametsi nulla sint consecratione affecta. Nam comprehenduntur paramenta; & missalia, sacri cantus musici & firmi, quę sacrari non consueuerūt. Satis igitur est si sint ad diuinum cultum & vsum destinata, etiamsi extra ecclesias in Oratoriis priuatis, uel beneficiariorū ædib. contineantur. Comprehenduntur etiam quæ Beneficiarii post obitum relinquunt, empta scilicet ex redditib. Beneficiorum licet postea ipsum Beneficium dimiserint; item & illa, de quib. Beneficiarii testati fuerunt, etiam cum legitima testandi facultate; Tum & scamna, cathedrę, arcę; & cœtera quę in Constitutione ipsa exprimuntur ac nominantur, quę ante Pium Quintum in spoliis computabantur, cum ex Beneficiis fructib. fuerant cō parata. Non tamen Constitutio comprehendit ea que Beneficiatii possidebant, empta ad donandum alteri ecclesiæ, vel ad permutanda cum aliis bonis eiusdem generis; vel aliis sibi necessariis; nō enim est à iure antiquo recedendum; nisi quatenus nouę leges illud abrogant. *l. Præcipimus. C. de appellation.* Sed hęc Constitutio solum excipit ab antiquo iure, quę sunt cultui diuino dicata. Non item eadē

includit

eadem includit Cõstitut.anlea,vasa aurea vel argẽtea,quę habẽt Beneficiarij ad suarum ædium ornatum,quamuis ea consuerint commodato dare Ecclesijs ad diuinos vsus. Nec etiam ea, quę Beneficiarius dum vixit,post, vel ante beneficium dimissum cum alijs commutauit,vel alijs donauit;nam hęc Constitutio non prohibet, quo minus beneficiarius dum viuit, possit ea bona donare,& alienare. Ex eadem Constitutione etiam liquet, nullum Beneficiarium, vel Pensionarium, cuius beneficium,vel pensio maiorem fructum annuum non affert,quam triginta ducatorum aureorum, iuxta æstimationem communem Cam. Apost. inter spolia censeri, quia Pont. iudicauit,totum huiusmodi beneficium vel pensionem esse necessarium, ad honestam Beneficiarij sustẽtationem.

10 Octauo quæritur, An pensiones quas pensionarij post obitum relinquũt,in spolijs,cõputẽtur vt cõputãt fructus benefic. post Clerici obitum relicti; An vero transeant ad hæredes? Duæ sunt opiniones; Vna est negantium,quia pensiones ex testamento,vel ab intestato ad hęredẽ Clerici pensio siquidem non est Ecclesiasticum beneficium, & solum datur ad subsidium vitæ tanquam alimentum;sed is cui legatum est alimentum moriens transmittit ius exigendi alimenta percepta & soluta ad suos hæredes. *l. Vti, §. vlt. ff. Vsus fructus.* Item pensio conceditur etiam Laicis auctoritate Romani Pontificis. Ad hæc Pensionarius similis est vsufructuario; extinguitur enim pensio morte Pensionarij; sicut vsusfructus vsufructuarii morte finitur. *§. Finitur autem. Instit. de Vsufruct.* at vsufructuarius fructus iam ante acquisitos ad hæredes transmittit. *leg. Defuncta. ff. de Vsufruct.* Ergo Pensionarius transmittit etiã ad hæredes pẽsiones ante perceptas. Prętereа inquiunt. *Gigas de Pensionibus. q. 52.* docet, pensiones non solum in vita Pensionarii perceptas, sed etiam debitas, & nõdum solutas, de quibus inferius dicam, ad hæredes siue ex testamento, siue ab intestato transire, quam sententiã probat auctoritate *Alexandri in conf. 40. ad finem volum. 3.* eamque sequitur *Couarruuias de Testamen. c. Cum in officijs, n. 6. ad calcem. Caecialupus eandem citat. sententiam & approbat. Gigas itaque de pension. quæst. 53.* vult, pensionem deberi hęredibus Pensionarii, si tempore quo moritur, sunt percepti fructus, in quibus est pensio constituta: immo etiam quando sunt per debitorem pensionis collecti, quamuis nondum dies soluendæ pensionis aduenerit, de qua re postea. Item Auditores in Rota, teste *Redoano quæst. 3. §. & in hac materia, n. 12. ac spol.* iudicarunt pensiones præteritas,& non solutas, inter spolia non computari, sed ad hæredes transire, seclusis Constitutionibus Pontificiis Pauli III. & Iulii III. & vsu Cameræ Apostolicę. Ergo & pensiones à pensionario perceptæ & post obitum relictæ ad hæredes transeunt iure cõmuni. Altera est opinio asserentium, pensiones in spolijs reponendas esse. Eam probat & amplectitur *Redoanus de Spol. Ecclesia. quæst. 8. num. 32. & quæst. 3. §. & in hac materia, nu. 12.* Quam opinionem arbitror, inquit, esse veriorem, vtpote cũ iure nouo Constitutionum Pontificiarũ, non cum Iure antiquo communi congruentem. Hæc opinio est vera attentis *constitutionibus Pauli III. & Iulij III. & Pij V.* & vsu Camerę Apostolicæ. Nam licet pensio, beneficii nomine Ecclesiastici non veniat, & in vitæ subsidium conferatur; est tamen portio quædam ex fructibus beneficii detracta, ac proinde in bonis & fructibus ex Ecclesia prouenientibus censetur. Et quia beneficiorum fructus post obitum Beneficiarii sine testamẽto decedentis relicti, ad spolia spectant; ideo voluerunt Pontifices vt pensiones inter spolia haberentur. ac teste *Redoano*, Constitutiones Pauli 3. & Iulii 3. significant, pensiones ad Cameram Apostolicam pertinere. deinde Pius Quintus in Constitutione superius allegata declarat annuam pensionem, quando nõ excedit quantitatem triginta numorum aureorum, non esse in spoliis habendam; significat ergo, pensionem dictam summã excedentem, in spoliis esse ponendam. Dices, posse Pensionarium de pensionib. perceptis suo arbitratu statuere, & eas quibus maluerit in testamento relinquere: ergo si Intestatus decedat, eas ad hæredes transmittit? Respondeo, id in Iure cõi locũ habere, sed nõ in iure nouo põtificio. deinde quemadmodũ Benef. potest dũ viuit, fructus benef. in quos voluerit ipsos vsus insumere, & nihilominus si nihil de illis statuerit, eos post obitũ relictos, ad hæredes nõ trãsmittit, ac ideo tanquã spolia sibi debita Fiscus Apost. capit; ita et Pẽsionarius potest vt vult, de pẽsionib. statuere; Sed pensiones post eius obitum relictę tanquã spolia ad Camer. Apostol. spectant. Nec idem est iuris de pensione,

omni ex parte,quod de vsufructu,vel alimento legato;Nam pensio ex bonis Ecclesiæ, & fructibus beneficij percipitur; sed vsus fructus, vel alimentum ex patrimonij bonis conceditur, siue legatur, ac propterea Pontifices ad spolia pensiones pertinere voluerunt. Cæterum constitutiones Pontificiæ Pauli iij. Iulij. iij.& Pij v.volunt vt pensiones inter spolia habeantur, nec transeant ad hæredes, nisi vbi contrarium consuetudine præscripta receptum fuerit.

11 Nono quæritur,An distributiones quotidianæ,quas solent Canonici percipere, pertineant ad hęredes,An potius tanquã spolia, ad Fiscum Pontificis, cum Canonici intestati decedunt: Conuenit inter omnes harum distributionum canonicos dominium acquirere, & de eis posse statuere quicquid voluerint etiam per testamentum,quando non dantur ratione titu li,aut loco beneficij; sed ratione præsentiæ & ministerij in officijs diuinis,vt colligitur ex *cap.1. de Cleric. non resid. in 6. Sic Germinianus ibidem, & Boerius consil.280.Parsius consil.33.num.8.lib.4. decis 340.ad finem.Couarruuias lib.3.variarum resolutio. cap.13. Iulius Clarius lib. 3.receptar. sentent. §. Testamentum,nu.5. Redoanus de spolijs q. 3. §. Stantibus his. n.18 q.1.n.17.& 18.* Operarius enim suã facit mercedem labori debitam.Hinc colligunt communiter prædicti auctores distributiones huiusmodi in spolijs non haberi,& ad hæredes pertinere. Sed aliorũ est opinio, hasce distributiones Canonicis sine testamento decedentibus,tanquã spolia Fisco Pontificis deberi. Nam *glos. in capit.Præsenti, de officio Ordin. & Hostiensis in capit.vlt. de Peculio Clerico.* in fructib. ex beneficio simplici acquisitis, si Beneficiarius intestatus excesserit, Ecclesia succedit iure communi; Sed quotidianæ distributiones sunt fructus ex beneficijs percepti,ergo in eis iure communi succedit Ecclesia, si Beneficiarij absque testamento decesserint, & in locum Ecclesiæ Fiscus Pontificis est subrogatus ergo ipse succedit,

Primam opinionem existimo probabiliorẽ, & magis cum sententia & Iure communi conuenientem.Nam Beneficiarius harum distributionum dominium acquirit, quoniam tanquam sui laboris & operæ mercedem debitam percipit; & ideo potest tuta conscientia in quos maluerit vsus impendere;& vel in vita donare quibus voluerit, & in morte legare testamento condito, quod si intestatus decesserit, ad hæredes transmittit. Hęc enim tradit prima,quæ est communis opinio. Sed nihilominus cum Ecclesiæ bona censeantur,& sint vere;idcirco nihil de ipsis Beneficiario sine Clerico statuente, tanquam spolia possunt si velint,Pontifices, sibi iure optimo reseruare.

12 Decimo quęritur, An quę Beneficiarij lucrifaciunt,munera & officia aliqua obeuntes,vel obsequia præstantes,in spoliis numerentur, An vero potius ad hęredes ab intestato pertineant:Respõdet,*Redoanus de spol Eccles.q.8.nu.55.* cui & assentior ipse,ad hæredes spectare; non enim sunt fructus ex beneficio acquisiti, cuius sententiæ idem Auctor dicit fuisse Abbatem,Petrum Ancharanum, Ioannẽ Imolensem,Antonium Butrium,& alios At si quæres, quæ bona inter ista recensentur: In primis quęcumque Clericus acquirit, quia sacrificia offert,vel preces fundit,vel aliter certe in Ecclesia inseruit.Item quę cumque lucratur ratione alicuius legatio nis,aut muneris quo fungitur,aut alicuius alterius administrationis tum Clericis, tum Laicis communis;immo etiam ratione muneris,quod obeat,ad Clericos tantummodo spectantis; cuiusmodi sunt in Curia Romana Vicecancellarius, Camerarius,Maximus Pœnitentiarius;qualia etiam sunt in eadem Curia qui vocantur Protonotarii,Scriptores, & alii generis eiusdem.Tales item sunt Vicarii & Officiales in spiritualibus Episcoporum; nam quicquid ratione muneris & officij acquiritur,est stipendium & merces laboris non beneficij Ecclesiastici fructus.Si roges, talia ne etiam censentur bona à Clericis acquisita, eo quod Cappellani sint Regis, Principis, vel alterius magni & primarij viri; Vtique censentur, & in his locum habent, vti de cæteris supradictis diximus, quandocumque tales Cappellanię non sunt beneficia.Idẽ quoq;iuris est de iis bonis,quæ quis parocho relinquit, vt pro mortuis sacrificia offerẽda,& preces fundendas curet,eodem teste Redoan.

13 Vndecimo quæritur, An pro spoliis habenda sint, quæ Clericus ex patrimonio, vel arte vel industria cõparata relinquit, sine hæredib.extantib.hoc est,nullo hærede, uel ex ascendentibus, uel ex descendentibus, uel alio quouis extante? Respondeo,certi iuris esse, in his bonis Clericorum hæredes succedere, ut colligitur ex *capit.Sint manifesta.12. quæstion.1.de successoribus ab intestato.* Si nulli prorsus

ſus hæredes extiterint intra decimum gradum, iure communi ſuccedit eccleſia, vt colligitur ex *c.vltim. 12. quæſt.5.* Vbi ſunt hæc verba; *Quicumque ex gradu Eccleſiaſtico ſine teſtamento, & ſine cognatione deceſſerit; hæreditas eius ad eccleſiam, vbi deſeruiuit, deuoluatur.* Et in *Autent. de Eccleſia titu. Collatio.9. §.interdicimus.Verſicul.Si quis autem Epiſcopus.* Imperator ait, Si quis autem epiſcopus, aut clericus, aut cuiuslibet eccleſiaſtici gradus miniſter, aut eccleſiæ Diaconiſſæ moriantur ſine teſtamentis,& legitimus ſucceſſoribus; horum ſucceſſio eccleſiæ competat; in qua conſtituti fuerint. Idem colligitur ex *capitul. Presbyteri, de panis,& capit. 1.& cap.cum dilectus,de ſucceſſio.ab inteſtato;* vt ibi *Gloſſa* annotauit. Sed quid ſi clericus nulli erat eccleſiæ adſcriptus? Bona eius ad epiſcopum deuenient,de quibus ſtatuet coram Deo, quod pium eſſe crediderit. *Abbas c. 1.de ſucceſſ. ab inteſta.* Et quia in locum Eccleſiæ Fiſcus Pontificis eſt ſubſtitutus: ſequitur vt in his bonis tanquam ſpolijs ſuccedat, aut ſuccedere merito poſſit.

14 Duodecimo quæritur, An quando dubitatur,num bona,quę Prælatus vel alius Beneficiarius,cum moritur ſine teſtamẽto relinquit,ſint acquiſita ex patrimonio arte,doctrina,induſtria,munere aliquo,& officio, An verò ex bonis Eccleſiæ, pro ſpolijs habeantur? Scribit *Couarruuias de Teſtamen.cap.1.nu 6.*quem & ſequor quandocunque res eſt dubia, omnia bona iudicari tanquam acquiſita ex bonis Eccleſiæ.& proinde in illis omnibus Eccleſiam ſuccedere exclusis hæredib. Nam eadem ratione ex *l Quintus,ff de Donationibus inter virum & vxorem, & leg. Etiam,C.eod.tit.* Bona quę penes vxorem mortuo marito reperiuntur, ipſius mariti eſſe creduntur; & ideo oportet vxorem contrarium oſtẽdere. Et quia locum Eccleſiæ ſubijt FiſcusPontificius,inde fit vt in his omnib. bonis quando dubia res eſt,ſuccedat; nam tunc merito credimus ea bona eſſe ex bonis Eccleſiæ acquiſita, ac propterea ad Beneficiarij hæredẽ pertinet oppoſitum probare.Immo omnia bona, quæ Beneficiarius poſt obitum relinquit,fuiſſe acquiſita ex bonis Eccleſiæ creduntur, niſi hæres Beneficiarij probauerit fuiſſe ex patrimonio, vel aliunde comparata.

15 Decimotertio quęritur, An fructus Beneficij Beneficiario debiti,ſed ante obitũ non percepti,ad hæredes,An vero ad ſpolia pertineant? Explico rem quæſitam; Petrus Beneficiarius moritur poſt menſem Septembrem,vel Octobrem,cum fructus beneficij maturati iam erant: immo etiam à ſolo ſeparati, & nondum Petro redditi & ſoluti, ſed ſolum debiti, quia eos,preuentus morte,exigere & percipere nequiuit: Iam quæritur, An hi fructus, de quibus nihil Petrus ante obitum conſtituit,eius hęredi,An potius Camerę Põtificis tanquam ſpolia debeantur? Hanc quæſtionem tractauit Redoanus de ſpolijs Eccleſiæ,*quæſt.5.*& meo iudicio recte ſoluit;iſtiuſmodi fructus inter ſpolia computandos.Nam vt *Hoſtienſis,Calderinus Ioan.Andreas,*& alij quos citat ille docuerunt, hi fructus iure communi Eccleſiæ debebantur,cum non penderent ex ſolo; ſed vel erant collecti, vel ſaltem ſeparati à ſolo,non pendentes:ſed Fiſcus Pontificis loco Eccleſię ſuccedit, ergo ad eum, non ad hæredes pertinent. Præterea extant de hac re duæ Cõſtitutiones Iulij iij. In quarum vna,declarat Pontifex,fructus beneficiorum per ipſos Beneficiarios tẽpore quo obeunt,nondum exactos ſine perceptos,deberi videlicet,Iure communi,ſucceſſorib. in beneficiis,& non hæredibus ipſorum beneficiariorum:& declarat inſuper nummos aureos quingentos, & reliqua per mortem S.R.E. Cardinalium Cameræ,& Cappellæ Apoſtolicę debita,eidem eſſe ſoluenda, nec de eiſdem prędictos Cardinales teſtari potuiſſe.

In altera conſtitutione declarat pontifex, prædictam conſtitutionem de fructibus beneficiariorum non exactis,nec perceptis ſucceſſori in beneficio ſoluendis, vim & locum habere in locis,vbi Collectores Cameræ Apoſtolicę eſſe non conſueuerunt. priori igitur illa Conſtitutione excluſit pontifex Beneficiariorum hæredes ab huiuſmodi fructib.beneficiorum & voluit eos fructus ad ſucceſſores in ipſis beneficiis vel Eccleſiis pertinere;in poſteriori vero excludit etiam ab eorum fructuum perceptione ſucceſſores. nam eius mens pontificis fuiſſe videtur,vt in his locis prędicti fructus ad Cameram Apoſtolicam pertinerent;ea tamen conditione, ſi nulla in iis locis conſuetudo contraria, priuilegium,vel ſpeciale ius obſtiterit.

Decimoquarto quæritur, An fructu Eccleſ. Cathedraliũ à die vacationis earũ vſq;ad legitima eatũdẽ vacãtiũ ſucceſſorẽ proueniẽtes,in ſpoliis cõprehẽdãtur? Reſp. iure cõi ad Eccl. ipſorũ beneficiorũ,vel ad ſuc

 ceſſo-

cessorem in ipsis pertinuisse. *cap. Quia sæpe, de Elect. in 6. & capitul Præsenti, de offi. Ord. in 6.* Sed quia in locum Ecclesiarum, vel successorum suffectus est Fiscus Pontificis: sequitur vt eiusmodi fructus Cameræ Apostolicę debeātur. Nam Pius IV. anno 1560. die 30. Iulij anno primo sui Pontificatus mandatum dedit Thesaurario Generali, in quo ei potestatem & auctoritatem concedit colligendi bona quæcumque mobilia & immobilia, & se mouentia, spolia, nuncupata: & ea quæ ex fructibus, prouentibus, & redditibus Ecclesiasticis empta, reædificata, refecta & restaurata fuerint, seù, alias ex eisdem fructibus, redditibus & prouentibus quomodolibet prouenerint per obitum quarumcumque personarum Ecclesiasticarum, sæcularium, beneficia, non simplicia sed administrationem habentia, obtinentium; & quod beneficia simplicia nisi ex priuilegio Apostolico eis concessa, seù ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente, testari volentium, & quorumuis Ordinum Regularium; quamuis etiam Pontificali auctoritate fulgentium in vniuersa Italia extra Almam Vrbem pro tēpore degentium, remansura & relicta, cuiuscumque qualitatis & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum summas, necnon & fructus, redditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum & Monasteriorū in tota Italia consistentium, à die vacationis prędictarum Ecclesiarum & Monasteriorum, vsque ad diem prouectionis, & prouisionis, seù Commendæ de illis faciendæ. Quos omnes fructus, redditus, & prouentus, ad Cameram Apostolicā spectare & pertinere vult, & decernit ei esse applicata, & appropriata; & Thesaurario facit potestatem exigendi, percipiendi, & recuperandi, Sic Pontifex in ea Constitutione. Vbi est annotandum cum *Nauarro de Spolijs Cleric. §. 6. num. 6.* illud. *In tota Italia*, non significare spolia solum in tota Italia, Pontificis Fisco deberi: nam Paulo iij. edita Constitutione, manifeste decreuerat, & declarauerat Papę spolia reseruari, non solum in Italia, sed vbiq. locorum & gentium.

Quia verò Pius Quartus in prædicto mandato loquitur cum Generali Thesaurario à se in Italia constituto ideo dicit, *in vniuersa Italia*: Idem Pontifex in alio Mandato, quod dedit anno 1560. die 7. Decembris anno primo sui Pontificatus sic ait; Motu proprio, & ex certa scientia omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque quomodolibet, & qualitercunque nuncupata, omnium & singulorum beneficiorum ecclesiasticorū cum cura, & sine cura, sęcularium, & quorumuis Ordinum Regularium & Monasteriorum, & Consistorialium, Sedi Apostolicæ tam per Constitutiones Apostolicas, quā cancellariæ Apostolicæ Regulas editas, & edendas, seù alias quomodolibet ex quauis causa, generaliter, vel specialiter, reseruatorum, seù affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis Prouincijs, ciuitatibus, Terris, Oppidis, & Locis consistentium, per obitum, & alias, quouis modo, pręterquam per cessum illa obtinentium pro tēpore vacātiū à die ipsorū benefic. & Monasteriorū vacationis, pro rata temporis, vsque ad diem, quo prouisi per nos de ijsdem Beneficijs & Monasterijs, vigore litterarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionem de manu dilecti filij Magistri Pauli Odescalchi Notarij, & in dicto Regno Nuncij, & collectoris nostri vel per alias nostras litteras ad commissarium, quem ad capiendam possessionem Beneficiorum, & Monasteriorum, huiusmodi deputauimus, habuerint, & acceperint; et aliter apprehensa possessio nullius sit roboris, vel momēti, ac prouisis ipsis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus suffragari possit. camerę Apostolicę auctoritate Apostolicæ tenore pręsentium applicamus incorporamus, & appropriamus, & ad prædictam camerā spectare statuimus, & ordinamus. Vbi est annotandum, hoc Mandatum in hoc à superiore mandato differre; quod illud solū statuit, fructus, & emolumenta vacantium Patriarchalium, Metropolitanarum, & cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum, vbique consistentium, Pontificis Fisco deberi, hoc autem Mandatum, declarat, fructus omnium beneficiorum quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatorum, et affectorum aliter quam per resignationem vacantium in toto Regno Neapolitano, ad Fiscum Pontificis pertinere. Aliorum igitur beneficiorum vacantium non reseruatorum fructus in Regno Neapolitano, Papæ minime debentur.

Extat et Gregorij xiij. Constitutio, hoc initio; Cum sicut accepimus: in qua omnes fructus Ecclesiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, et Monasteriorum vacantium, à die vacationis,

vſque ad diem earum conceſſionis, Cameræ Apoſtolicæ reſeruat; & illa bona, quæ ex fructibus Eccleſiaſticis profecta refecta & reſtaurata fuerant. Extat alia etiam Conſtitutio Pij IV. cuius exordiũ eſt: In ſupremo; in qua decernit, tanquam ſpolia, habenda bona non reſidentium in ſuis Eccleſijs, non obſtante teſtandi facultate Rom. Pont. beneficio conceſſa.

17 Decimoquinto quæritur, An ſpoliorũ nomine veniant quæcumque bona Religioſorum extra Monaſteria ſiue ſuorum ſuperiorum conceſſu, ſiue ſine illo degentium, & decedentium? Reſpõdeo, Paulum iiij. Conſtitutionem edidiſſe incipientem: Poſtquam diuina: in qua decernit, bona Religioſorum, qui egrediuntur, vel eijciũtur, vel ad alium Ordinem tranſeunt, vel etiam ſuorum ſuperiorum conſcuſu extra Cœnobia & Clauſtra commorantur, vndecumque, vel quomodocumque fuerint acquiſita, ſiue ex teſtamento, ſiue ex beneficijs, ſiue induſtria, arte, mercatura, negociatione, ſiue aliorum donatione, ipſis Monaſterijs deberi, in quibus illi primo profeſſionem emiſerant. Extat alia tamẽ Conſtitutio Gregorii XIII. quæ incipit; Officii noſtri, vbi definit, dicta bona Religioſorum ad Cameram Apoſtolicã tanquam ſpolia pertinere.

Sciendum eſt, iure quidem communi hæc bona Religioſorum ad Monaſteria, ſiue Cœnobia, in quibus primo fuerant Religionem profeſſi, ſpectare: quod Ius commune ſeruari voluit Paulus IV. ſtatuens; vt egreſſi, eiecti, & ad alium Ordinẽ præter Canones & Iura tranſlati Monahi, & Religioſi facilius in ſua Monaſteria reciperentur: Sed quia ea Conſtitutio vſu recepta non fuit; ideo Gregorius XIII. conſtituit vt id ſeruaretur, quod longe ante Pauli IV. tempora ſeruari cœptum erat, videlicet vt hęc Religioſorum bona pro ſpoliis haberentur, & ad Fiſcum Pontificis pertinerent.

18 Decimoſexto quęriur, An penſiones debitæ, penſionario, ſed non ſolutæ, pertineant ad hæredes penſionarii, An verò potius inter ſpolia habeantur. Superius, quæſt. 8. dixi opinionem eſſe communem penſiones perceptas & poſt obitum penſionarii relictas, ad eius hæredea pertinere, ſi loquamur ſecluſis conſtitutionibus Pauli iii. Iulii iii. & Pii v. Et vſu ac more Curiæ Romanæ, idem iuris eſt de penſionibus debitis penſionario & non ſolutis: quare inter ſpolia cenſentur vſu Curię Romanæ.

An conſuetudine fieri queat, vt ſpolia Fiſco Apoſtolico minime debeantur.

Cap. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Spolia Clericorum, in quibuſnam prouincijs & locis, Cameræ Apoſtolicæ tãquam debita ſoluantur?*

2 *Germania, Gallia, Luſitanea quam iuſtã excuſationem habeant, & in quibus aut nulla beneficiariorum ſpolia, aut ſola Epiſcoporum, Romano Pontifici debentur.*

3 *Vlla præſcriptio an poſſit valere contra ſpolia Apoſtolica.*

4 *An Conſuetudine fieri queat, vt bona ex beneficiorum fructib. relicta, ad hæredes Clericorum teſtamento vel ab inteſtato transferantur?*

5 *Permittitur Beneficiarijs teſtari de bonis ex beneficijs acquiſitis in vſus pios, vel ad eos remunerandos, qui ipſis viuentib. inſeruierunt.*

6 *Conſuetudo in Hiſpania eſt, quòd bona Beneficiarij inteſtato morientis, hæredibus deberi, non Fiſco Pontificio.*

7 *An iure probari queat conſuetudo, quæ in quibuſdam prouincijs viget qua Epiſcopus rem vnam mobilem, ſiue ſe mouentem, ex ijs bonis quæ Beneficiarius vita functus relinquit, ſibi ſumit, & vendicat, quam vulgus luctuoſam appellat.*

8 *Ab hæredibus Beneficiariorum, aut Penſionariorum, multæ fraudes committuntur, vt ſpolia Cameræ Apoſtolicæ debita ſibi retineant.*

PRimo quæritur, In quibuſnam prouincijs & locis ſpolia Clericorum Cameræ Apoſtolicæ tanquam debita ſoluantur? Reſpondet *Nauarrus*, & recte de 1 *ſpolijs clericorum* §. 14. in tota Germania Gallia, Luſitania vſu eſſe receptam, vt nulla beneficiariorum etiam Epiſcoporũ bona tanquam ſpolia, ad Cameram apoſtolicam pertineant. In Regno vero Caſtellæ in Hiſpania, ſola Epiſcoporum ſpolia, Papæ ſoluuntur; aliorum vero Beneficiariorum non item. In Italia uero, tum Epiſcoporum, tum aliorum quorumlibet Beneficiariorum ſpolia Camer. apoſtol. debentur.

Secun-

2 Secundo quæritur: Quam iuxtam excusationem habeant prædictæ prouinciæ, in quibus aut nulla Beneficiariorum spolia, aut sola Episcoporum Romano Pontifici debentur? Respondeo, Regum, uel Principum solam auctoritatem per se dare iustam excusationem non posse, quoniam penes eos potestas non est aliquid de bonis ecclesiarum statuendi: Sed spolia ex bonis ecclesiarum soluuntur, ergo de ipsis nihil possunt laici constituere. Quamuis quidam dicant, In prouincijs præfatis spolia Camer. Apostol. denegari quia fortasse Principes earum iudicatunt popolis sibi subiectis nocere non parum, si tot pecuniæ ex beneficijs, & ecclesiis in ipsorum Regno consistentibus iu Italiam exportarentur: & iudicarunt pariter id expedire, ne à Collectoribus Pontificijs subditi populi litibus, aliisq. rationibus, & spoliorum collectione nexarentur; Neque tam urgentem, & grauem esse Cameræ Apostolicæ necessitatem, ut id permittere deberent. Sed difficile est dicere Reges, & Principes potuisse statuere ne spolia Clericorum Roman. Pontifici darentur, non enim id est Laicorũ. Et quamuis beneficia in eorum ditione, Imperio, & Prouincijs constituta sint, nihilominus sunt ecclesiarum bona, ac proinde libere Romani Pontificis administrationi subiecta, & in communẽ Ro. ecclesiæ utilitatem & necessitatem impẽdi iure & possunt, & debent. Ius quidem habent Reges, & Principes imperandi, ne pecuniæ ex eorum prouinciis extrahantur; Sed quis dicat ea lege Rom. Pontificem teneri, aut beneficiorum fructus, aut Ecclesiarum bona, hisce laicorum legibus subiici? Quod si Pontificij Collectores in exigendis, & colligendis spolijs Ecclesiasticis forsan plus æquo vexant, eorum est culpa, non Romanorum Pontificum. Et abusus si qui irrepserit, præcidendi sunt reseruato iuris ordine, non Canones, & Iura damnanda, improbandaue. Nec nostrum est iodieare, egeat nec ne Camera Apostolica: nam huiusmodi bona, quæ ad spolia pertinent, iure communi antiquo Ecclesijs, & successoribus reseruabantur: at in eorum locum iure optimo Fiscus Pontificius suppositus est: nec enim minus indiget, quam olim Ecclesia & successores. Et certe melioris est conditionis, quam illi: nam Pontifex circa omnem bonorum Ecclesiasticorum plenam administrationem, & salutem omnium ecclesiarum curam habet. Quare si in Gallia, Germania, Polonia, Lusitania nulla clericorum spolia, & in Castellæ Regno tantũ Episcoporum spolia Pontifici soluuntur; id non est, quia Reges & Principes decreuerunt, sed quia cum Rom. Pontificibus ita conuenerunt. Vt enim Paulus quãuis merito posset sibi victum debitum exigere ob laborem prædicationis: iure tamen suo sponte cessit; sic Romani Pontifices suo iure cedere voluerunt.

Tertio quæritur, an contra spolia Apostolica vlla possit præscriptio valere? respondeo, in spolijs Pontifici Romano non soluendis, potest consuetudo legitime præscripta locum habere, nam pari ratione decima fructuum pars consuetudine multis in locis non soluitur. In exigenda item & percipienda decima potest vna ecclesia contra alteram ius acquirere, ergo etiam contra Cameram Apostolicam ius obtinere, vt episcoporum, & aliorum beneficiariorum spolia successoribus, non fisco pontificio debeantur. Item, bona ex beneficiis relicta, olim iure communi ecclesiis, vel successoribus reseruabantur; in quorum locum Pontificiæ Constitutiones Cameram Apostolicam subrogarunt; ergo fieri potest, vt alicubi Ius antiquum commune retentum seruetur, constitutionibus Pontificis nequaquam vsu receptis, aut consuetudine abrogatis.

4 Quarto quæritur, An consuetudine fieri queat, vt bona ex beneficiorum fructib. relicta, ad hæredes Clericorum testamento vel ab intestato transferantur? Hæc quæstio pendet ex illa; An consuetudine possint Clerici ex fructib. beneficiorum testari; de qua quæstione superiori libro satis superq. locuti sumus. In præsenti loco sufficit dicere, in Gallia, & Hispania communi vsu esse receptum, vt Beneficiarii testentur; nec est cur ea consuetudo damnetur, cum sit ab antiquo tempore, cuius initii memoria non extat, usu recepta; & Constitutiones ipsæ Pontificiæ spolia Clericorum Cameræ Apostolicæ reseruantes vsum contrarium ibi vigentem non damnant, immo potius seruandum esse decernunt. Eadem ratione, ubicunque consuetudine talia bona Beneficiariorum ab intestato decedentium ad hæredes trãseunt, minime Cameræ Apostolicæ debentur; noluerunt enim romani Pontifices hisce consuetudinib. locorum derogare, quare locum habent, eum derogatæ nõ sint. Nauarrus probat quidem consuetudine testandi Beneficiariis; sed negat posse eos testari in quolibet usus, præter

quam

quam pios, at negari non potest, vsu esse alicubi receptum, vt in quosuis vsus Beneficiarii testantur; immo à Romano Pontifice solet Cardinalibus, & Episcopis ampla concedi facultas, vt in quos voluerint vsus, de redditibus ecclesiasticis testentur.

Vt hæc omnia breuiter intelligantur, animaduertendum est, in *cap. relatum de testament.* consuetudinem approbari, qua 5 permittitur Beneficiarij testari de bonis ex beneficijs acquisitis in vsus pios, vel ad eos remunerandos, qui ipsis viuentib. inseruierunt; Vnde, vt ait; *Couarruuias capit. cum in officijs de testament. num. 9.* constans omnium opinio cõsuetudinem non improbat, quæ permittit clericis de his bonis testari arbitratu suo in quoslibet vsus; ita *Panormitanus, Cardinalis, Aluarus, Pelagius, Archidiaconus, Ioannes Maior, Siluester, Angelus,* & alij, quos citat ibi *Couarruias. Glossa* verò in *capit. Præsenti de offic. ordin. in 6. Hostiensem* secuta sentit, Beneficiarium sui beneficij vel ecclesiæ administrationem habentem dum viuit, & valet. esse vsufructuarium, ac proinde de his bonis donare posse cui voluerit, dummodo id moderate faciat; dum vero ægrotat, aut est morti vicinus; esse tantum vsuarium, & ideo nihil iuris habere in hijs bonis, nisi vsum; ac idcirco de ijs testari iure non posse, beneficiarium autem administrationem non habẽtem, hoc est, possidentem beneficium ex communi Collegii mensa, qualis Canonicus est, & cęteri similes siue dum viuit, & valet, siue dum incipit ęgrotare, etiam grauiter & periculose, vsufructuarium esse, & ideo posse testari. Si tamen intestatus decedat, succedere illi ecclesiam, hoc est, clericorum Collegium. Sed profecto, vt loco supradicto testatur Couarruuias, in Hispania generalis consuetudo obtinuit, vt de his bonis benificiarii arbitratu suo testentur, & in ipsis hæredes succedant, si intestati moriantur. Eandem consuetudinem in Gallia uigere, tradit *Cosmas in Pragmat. sanctio. titul. de annatis §. Item quod, verbo acquisitos*; quam consuetudinem ualere docent *Faber inst. de rerum diuis. §* His uero, *Guido Papa decis. 115.* & alii, quos refert *Philippus Probus capit. præsenti de offic. ordin. in 6.* & hanc consuetudinem in Hispania legibus Regiis approbarunt Carolus V. & Philippus II. eius filius; ille anno salutis humanę 1523. hic anno 1566. vt refert idem *Couarruuias. Redoanus de spol. Eccl. q. 4. nu. 16.* ait, huiusmodi morem non valere, nec satis esse, si pragmaticis in Hispania sanctionibus confirmetur: quoniam Laici nihil de his bonis constituere possunt. Verumtamen cum hæc consuetudo non sit Iuri naturali, vel diuino, sed tãtum Canonico contraria, & sit vsu longo recepta, nõ est cur damnari debeat. Et pragmaticę sanctiones in Hispania nihil aliud constituunt, nisi, vt huiusmodi consuetudo ab antiquo tẽpore introducta & præscripta seruetur, siquidem Romani Pontifices eam non damnant, sed permittunt.

6 Ex his intelligitur, ea consuetudine in Hispania vigente, bona Beneficiarii intestato morientis, hæredibus deberi, non Fisco Pontificio: quoniam sicut consuetudo alicubi recepta introduxit, vt fructus primo anno, immo etiam secundo colligendi ad Canonicum demortuum pertineant, *Extrauag. Suscepti. de Elect. Ioannis. 22.* Sic etiam vsu introduci potuit, vt hæc bona quæ Beneficiarius relinquit intestatus decedens, ad hęredes transmittantur: Sicut enim consuetudo pręscripta successoris iuri potuit derogare, sic etiam Iuri Ecclesiæ, & Fisci Pontificii. Nec verum est quod *Nauarrus tradit de spol. §. 14. nu. 4. & 5. & §. 15. num. 3. & 4.* non posse consuetudine induci vt in spoliis Clericorum succedant alij, pręterquã Papa, nisi iure & titulo paupertatis & pietatis: hoc enim ille ideo dixit, quia fuit semper in ea opinione; videlicet, quod superest ex beneficiorum fructibus, lege iustitiæ esse in pios vsus erogandum: de qua sententia suo loco tractauimus *lib. 7. Inst. moral.* Sicut enim consuetudine recepta de his bonis Beneficiarij in quos voluerint vsus, testari queunt; ita quoq; si intestati decedant, ad suos hęredes simpliciter de more transmittunt.

7 Quinto quæritur, An iure probari queat consuetudo, quę in quibusdam prouinciis viget, qua Episcopus rem vnam mobilẽ, siue se mouentem, ex iis bonis, quæ Beneficiarius vita functus relinquit, sibi sumit, & vendicat, quam vulgus luctuosam appellat? Respondet, Nauarrus (atque ego etiam) de *spol. Cler. §. 16.* eam consuetudinem non esse damnandam, quippe quæ solum Iuri Canonico derogat, non diuino, aut naturali, & potest consuetudo Beneficiarii bona alteri quam Ecclesiæ, aut successori addicere. Sed quærit Nauarrus An post Constitutionem editam à Pio v. de spol. Clericorũ, possit Episcopus eam

con-

consuetudinem seruare, cum Beneficiarius demortuus beneficiũ habebat, cuius redditus annui 30. ducatorum quantitatẽ non excedebant. Et respondet, non posse, quia Pontifex præcipit ne bona ab huiusmodi Beneficiario relicta inter spolia habeantur. Mihi certe res dubia videtur: nam Constitutione Pii V. solum statuitur, ne Collectores Pontificii ea bona tamquam spolia fisco Apostolico debita capiant. Alias vero non videtur ius consuetudine acquisitum, derogatum, siquidẽ illud Constitutio non tollit. Addit etiam *Nauarrus*, non licere Episcopo ea re vti nisi vsus pios. Sed probabilius puto, posse eum rem illam in quos voluerit vsus impendere. Vbi tamen recepta fuerit eiusmodi consuetudo, poterit episcopus rem quam maluerit, eligere, dummodo non fuerit Ecclesiæ ante donata vel promissa, nec fuerit res immobilis, cuiusmodi reditus siue census annuus iudicetur; & dũmodo vna tantum res sit, qualis non est pecunia in crumena contenta, vel res in arca inclusa, siue vinum in dolio seruatum si continens & res contenta simul capiãtur: nec tale est armentum boum aut grex porcorum.

8 Multæ fraudes committuntur ab hæredibus beneficiariorum, aut pensionariorum vt spolia Cameræ Apostolicæ debita sibi retineant: in primis fingunt se empta ex fructib. beneficii, vel pensionis, donatione accepisse in vita à beneficiario, vel pensionario, cum tamen non acceperint, nisi in morte, vel ægritudine, aut saltem cum Beneficiarius, vel pensionarius post quam dederat, non vixerit viginti diebus vt donatio valeret. Item fingunt Beneficiarii vel pensionarii se donasse, & tamen apud se retinere, ut commodata à donatario, cum tamen nulla donatio uera extiterit. Aliquando contingit ut plures à Beneficiario, uel pensionario donata acceperint, quæ ut spolia Cameræ Apostolicæ debebantur, & unus eorum cum Camera Pontificia conuenit, & ab ea absolutionẽ, & debiti remissionem impetrat: Cæteri nisi cum Camera conueniant, restituere debent, quod acceperunt, aliter ab excommunicatione absolui nequiunt.

FINIS.

TRACTATVS

TRACTATVS
DE SPOLIIS
CLERICORVM.

AVCTORE
VINCENTII FILLIVCII
E SOCIETATE IESV PRESB. THEOL.

EGerunt autem de ſpolijs Gulielmus Redoanus integro tractatu ; & poſt illum Martinus Nauarrus, in commentario quem ſub hoc titulo de ſpolijs ſcripſit in *c. non liceat.* 12. *q* 2. poſt quem nonnulla eadem de reſcripſit Ioannes Azor noſtræ Societatis ; quos omnes tractatus, ſimul cum pluribus alijs conſultationibus & deciſionibus Rotæ,ad eandem materiam ſpectantibus collegit & edidit Iulius Cęſar,latiùs: ex quibus nos ea quæ neceſſaria & magis vtilia erunt, decerpemus, & ſeqq. capitibus explicabimus. Primum erit, quod & quotuplex ſit ſpolium Eccleſiaſticum Secundum,in quibus perſonis fiat. Tertium,quorum bonorum ſit.Quartum, diſtinctiùs, ex quibus bonis in conſcientia,& à quibus perſonis debeatur.Quintum,ex quibus bonis in foro exteriori capiatur : vbi etiam exponetur,ex qua negotiatione,viri Eccleſiaſtici ſpolij obligationem incurrant.Sextum,quibus, quę ſpolia debeantur; & an , & quomodo ante ſententiam iudicis.Septimum, varias ſimul quæſtiones complectetur,& quæ frequentiùs,in hac materia peccari ſoleant explicabit.

CAPVT I.

Quid & quotuplex sit spolium Ecclesiasticum.

SVMMARIVM.

1 *Spolium Ecclesiasticum quid.*

QVærò primo, quæ sit Ecclesiastici spolii definitio.

1 Respondeo, variè ipsum definiri, vt videre est apud *Redoan. q. 1. de spolijs, n. 7. Azor. c. 1. q. 2. Nauar. tract. de spolijs. §. 1. n. 20.* quibus omissis, vt superfluis, & minimè necessaria continentibus,

Dico primo, spolium Ecclesiasticum esse, quidquid in bonis Ecclesiasticæ personæ post mortem ipsius rerum peritur quod ad hęredes ipsius, nec ex testamento pertinet, nec ab intestato. quæ definitio colligitur ex ijs, quæ D D. prædicti tradunt, licèt eam aliter forment & proponant. probabitur autem à nobis clarè, & explicabitur ex ijs quæ deinceps subijciemus.

Dico secundo, ex hac definitione colligitur, spolia Ecclesiastica posse distingui, ex parte eorum, quibus post mortem bona personæ Ecclesiasticæ aliter, quàm iure hęreditario debentur; vt tot sint species, seu genera spoliorum, quot sunt personarum, quibus ea bona obueniunt. Sunt autem tres pręcipuè, Camera Apostolica, Camera & Ecclesia Episcopalis, seu alia beneficiario coniuncta, successores in beneficio ex his tamen propriissimè spolij nomen obtinent quæ Cameræ Apostolicæ debentur.

CAPVT II.

Ex quibus personis spolia Ecclesiastica capiantur.

SVMMARIVM.

1 *Nomine Ecclesiasticæ personæ qui intelligi debeant. De Clericis.*
2 *De Regularibus.*
3 *De conuersis oblatis Deo in monasterijs.*
4 *Quæ persona vniuersim spolio Ecclesiastico subiecta.*
5 *Quæ speciali concessione excepta.*

DVbium non est spolia hęc Ecclesiastica ex Ecclesiasticis personis accipi; ita vt ex nulla persona fiant quæ Ecclesiastica non sit, & ex omni Ecclesiastica capiantur, nisi aliter sit speciali exceptione dispositum.

Quęro ergo qui hoc nomine intelligantur,
1 & primo, an solùm Clerici?

Respondeo, latiùs patere Ecclesiasticę personę nomen, quàm nomen clerici; proinde ex omnibus clericis fieri, & pręterea à pluribus alijs, quia licet omnis clericus sit persona Ecclesiastica; non tamen omnis Ecclesiastica persona clericus est, vt bene Decius *c. Ecclesia. de constitutionibus, n. 7.* & habetur in *text.* iuncta *glos. c. duo sunt. 12. q. 1. c. alia. & c. legi 16. q. 1. c. non dubium, & c. de monialibus, de sententia excommunicationis.* & latè explicat *Nauar tract. de reditibus Eccles. q. vlt. q. 1. monit. 55.*

Quæro secundo, an Regulares etiam hoc
2 nomine comprehendantur respectu spoliorum?

Respondeo, comprehendi, quare si qui reperiantur tempore mortis bona habentes hæredibus non debita, bona illa cedunt in spolia Ecclesiastica, vt expręsse decernunt Paulus III. Pius IV. & Pius V. quorum verba refert & expendit *Nauar. de spolijs. §. 5. n. 3.* Quomodo antem Regulares possint aliquid suum habere ex quo spolium fiat, infrà suo loco exponemus.

Quęro tertio, an conuersi oblati Deo in mo-
3 nasterijs, nomine personæ Ecclesiasticæ ad hunc effectum spoliorum contineantur?

Respondeo, contineri, vt post *Redoanum, Nau.* docet *Azor q. 2.* clarèque constat ex verbis DD. Pontificum quę refert *Nau.*

Quæro quarto, quæ ergo personæ, vniuersè
4 loquendo, spolio Ecclesiastico subiectæ sint?

Respondeo, omnes quęcunque gaudent priuilegio Ecclesiastici fori, tam quoad personas, quàm quoad bona. quare Regulares omnes tam clerici, quàm laici, tam militares, quàm clericales, tam in ordinibus constituti, quàm aliter Ecclesię seruientes, dummodo ex suo statu priuilegio fori gaudeant, edicto spolij includuntur: vt pluribus *Redoanus q. 7. Nau. §. 1. n. 2. c. 3. Azor c. 1. q. 2.*

Quæro quinto, quæ personæ Ecclesiasticæ
5 speciali concessione sint exceptæ?

Respondeo, Tria genera esse, primò Cardinales, secundò Curiam sectantes & in

& in ea morientes, tertiò priuilegio testandi munitos, de quibus *Azor c.2.q.10.* ex constitutione Pij IV. & Pij V.

CAPVT III.

Quæ bona spolijs Ecclesiasticis sint addicta.

SVMMARIVM.

1 *De bonis patrimonialibus, vtrùm spolio Ecclesiastico subiecta.*
2 *Bona patrimonialia quæ.*
3 *De bonis patrimonialibus, vtrùm spolia fiant.*
4 *Bona q. patrimonialia quæ.*
5 *De fructibus beneficij à beneficiario perceptis, an fiant illius q. patrimonialia.*
6 *De fructibus beneficij qui debentur beneficiario pro eius sustentatione, an q. patrimoniales fiant.*
7 *Quid si beneficiarius habet ex patrimonio vnde sustentetur, an nihilominus partem fructuū beneficij sibi propriam faciat, & q. patrimonialem.*
8 *Beneficiarius non seruiens possitne alimenta & alia suscipere, si aliunde habet quo sustentetur.*
9 *Possitne de solo beneficio viuere, & reseruare patrimonium.*
10 *An possit esse beneficiarius, qui fructus beneficij q. patrimoniales possidet.*
11 *De distributionibus quotidianis quæ dantur interuenientibus & præsenti obsequio seruientibus, vtrum censeātur inter bona q. patrimonialia, et* 13.14.15.

Niuersè definiuimus, bona omnia quæ tempore mortis Ecclesiasticam personam spectant, nec tamen ad hæredes transeunt, si quos habet ex testamento, vel ab intestato, spolio Ecclesiastico contineri. Videndum ergo nobis est quæ ista bona sint. Ob id

Quæro Primo, an bona patrimonialia spolio Ecclesiastico subiecta sint. 1

Respondeo, non esse. colligitur ex constitutionibus. Pii III. Pii IV. & Pii V. quas *Nauar. loc. cit.* refert & expendit. Probatur primò, quia spolium Ecclesiasticum est ex bonis quæ mediatè vel immediatè ex beneficio & ipsius fructibus acquisita sunt: sed patrimonialia Ecclesiasticæ personę, non sunt eiusmodi. Secundò, quia spolia Ecclesiastica sunt ex bonis quæ non debent hæredibus Ecclesiasticæ personæ, si quos potest habere, prouenire: sed patrimonialia Ecclesiasticorum hęredibus illorum debentur, vt per se constat & indicant prædicti Pontifices, & habetur *12.q.5.* per totum, & docet *glos. c. illo 12.q.1.*

Quęro Secundo, quæ sint bona patrimonialia. 2

Respondeo, propriè quę à parentibus proueniunt; largè quæcunque ex consanguineorum morte siue per testamentum, siue ab intestato capiuntur.

Quæro Tertio, an de bonis quasi patrimonialibus spolia fiant. 3

Respondeo, non fieri, vt bene docent *Nau. §.1.n.2.& 3.& §.8.n.7. Azor c.3 q 2* Rota Romana in Vssellensi coram Ludouisio, postea sanctissimo *n.10.*

Quæro Quarto, quæ sint bona quasi patrimonialia Ecclesiasticorum. 4

Respondeo, quæ fiunt eorum propria alio titulo quàm hæreditariæ successionis; & ita vt in illorum iustum & absolutum dominium transferantur. colligitur ex iisdē auctoribus *loc cit* & clariùs ex sequentibus constabit. appellantur autem quasi patrimonialia, quia de illis possunt Ecclesiastici disponere, quemadmodum quilibet alius de suo patrimonio communiter potest; sed quia non veniunt ex hæreditate maiorum, ad illorum distinctionem nō absolutè patrimonialia, sed cum diminutione quasi patrimonialia dicuntur. explicandum ergo etiam quæ sint ista bona.

Quæro igitur quinto, an fructus beneficij à beneficiario percepti, & reliquis illius bonis incorporati, fiant illius quasi patrimonialia. 5

Respondeo, vniuersè loquendo non fieri. est certa & indubitata conclusio omnium DD. qui distinguunt inter patrimonialia, vel quasi; & reditus, quos ex beneficio quilibet Ecclesiasticus acquirit. Ratio autem est, quia ex bonis patrimonialibus, vel quasi, possunt Ecclesiastici licitè & validè disponere in omnem vsum pro libito suo rectæ rationis dictamine non prohibitum: sed ex reditibus quos ex beneficio Ecclesiasticus percipit, nec licitè nec validè potest in omnes vsus disponere, vt per se patet. tenetur enim illos expendere in pios & honestos vsus, qui sint ordinati, vel ad paupertatē subleuandā, vel ad Religionē fouendā. Præterea bona patrimonialia tempore mortis apud Ecclesiasticum reperta debentur illius hæredibus,

bona hæc Ecclesiastica non item; non ergo sunt quasi patrimonialia. qua de re pluribus Nauar. *de reditibus Ecclesiasti-cis, & tract. de spolijs. §. 2. n. 1. & 2.* Dixi autem in principio *vniuersè loquendo* fructus omnes beneficij non fieri patrimoniales beneficiarij; qoia aliqui fiunt, sed non omnes; quales autem isti sint, iam explicabo.

Sed obijcies, suprà tractatu 41. de beneficijs c. 2. nos docuisse beneficiarium fieri dñm redituũ ergo reditus fiunt illius bona patrimonialia, vel quasi. Respondeo, negando consequentiam, non enim omnia quæ transeunt in nostrum dominium qualecunque, fiunt patrimonialia, vel quasi; sed quæ transeunt in liberum & absolutum ab omni obligatione, præter illam, quam communis ratio rectè operandi præscribit & dictat. Reditus autem beneficij licèt transeant in dominium; id tamen est cum obligatione illa *sic & sic* expendendi. vnde fit vt si aliter illos beneficiarij expendant, validè expendant, quia domini sũt: illicitè verò, quia aliter quàm teneantur, non solùm ex præscripto rationе sui status; ex natura illorum redituum & ex Ecclesiasticis decretis.

6 Quæro sexto, An fructus beneficij, qui debentur beneficiario pro iusta & rationabili ipsius sustentatione, fiant illius quasi patrimoniales.

Respondeo, fieri, etiamsi illos vel ob suam parsimoniam, vel quia aliunde habet ex sua industria vt sustentetur, illos beneficiarius non consumat. ita decisum est in vna Vssclensi coram Ludouisio, postea sanctiss. *n.* 10. & docet Nauar, & post illum Azor *c. 3. q. 2.* probari autem potest ex D. Th. 2. 2. *q.* 185 *art. 7. in corp.* vbi docet de parte fructuum ad vsum destinata posse beneficiarium liberè disponere, ceu de bonis proprij & patrimonialibus. quod ipsum ibi confirmat Caiet. Molina *de iust. & iure disp.* 146. *v. contrarium* Nauar. *de reditib. Eccles. q.* 1. *monit.* 33. *n* 2. & 4. *vers. quæ ratio* Soto *de iust. & iur. lib.* 10. *q.* 4. *art.* 4. *col.* 4. *vers. cùm ergo.* Lælius Zechius *de Rep tit. de Benef. num.* 10. quem sequitur Garz. *p.* 2. *c.* 1. *n* 9. Ex quo improbabilis omnino redditur opinio Redo. *q.* 6. *num.* 8. & deinceps, affirmantis beneficiarii etiam respectu partis sibi in sustentationem assignatæ tantùm vsurarium esse; vt quicquid quomodocumque ex illa non consumat, ipsius proprium non fiat, sed alijs cedat.

Quæro Septimo, an si beneficiarius habeat

7 patrimonium vnde sustentetur, nihilominus partem fructuum rationabili suæ sustentationi conuenientem suam propriã faciat, & quasi patrimonialem?

Respondeo facere. ita Azor *c.* 3. *q.* 1. Couarruuias *cap. cùm in officijs. de testamentis. vers.* 3. *ex eodem.* Optima ratio ad hoc est, quia pars fructuum quæ tribuitur beneficiario ad illius congruam sustentationem non est tantùm misericorditer illi impẽsa vt viuat, sed etiam, vt illius labores iusta mercede & stipendio compensentur.

Contra hoc Redoanus *quæst.* 3. *§.* 1. *num.* 2. conatur pluribus ostendere non posse de beneficio viuere qui patrimonium sufficiens habet; fundatur quòd aliquando canones dicant in necessitate beneficiario subueniendum; ex quo colligit vbi ille nõ est in necessitate, subuentionem istam nõ posse recipere. Sed fallitur omnino, quia Ecclesia non tantùm beneficiario tribuit quod ad illius egestatem sustentandam facit, sed soluit etiam quod debetur, vt merces in vinea Domini operanti. *dignus est enim operarius mercede sua. & nemo suis stipendijs militat*, vt dicit *Apost.* quamuis possit militare, & habeat operarius vnde valeat sustentari, etiamsi mercedem à villico non recipiat. quod dicuot canones, aliquando *beneficiario in necessitate subueniendum*, non illegitur, vt extra necessitatem mercedem suam non possit accipere, sed vt cùm illa adest, etiam vltra mercedem illi subueniatur.

8 Quæro octauo, An beneficiarius non seruiens, sed de beneficio simplici sine vlla assistentia prouisus, possit alimenta & alia iustæ sustentationi congrua suscipere, si ex patrimonio vel aliunde habeat vt sub-stentetur. Ratio dubitandi est, quia huic nec ob egestatem subleuandam, nec ob seruitium, & laborem, pars vlla fructuum debetur.

Respondeo huic etiam ex fructibus beneficij deberi quod iustè & rationabili ipsius sustentationi congruit, ratione habita status, & conditionis. Ratio est, quia quilibet beneficiarius ratione benefici, si nõ ad residentiam, adsistentiam, aut aliud seruitium, tenetur saltem ad officium recitandum, ob hoc ergo debetur illi merces & stipendium pro statu suo. Quare falsum est, quod assumitur beneficiarium aliquem esse qui nullum obsequium, & laborem Ecclesiæ impendat, quod ex ijsdé auctoribus colligitur q. 6. adductis, & ex D. Thoma confirmatur, qui cum dicit quod beneficiarius ex parte fructuum sibi

bi destinata parcè viuendo reseruat, nullam limitationem adhibet, an hoc debeat fieri, nullo supposito patrimonio, vel aliquo. item supposita adsistentia ad seruitium pœnale exhibendum, vel non supposita.

9 Quæro nono, An ergo possit beneficiarius, cui aliunde siue ex patrimonio, siue ex propria industria ad commodam sustentationem, & statui congruentem sufficit, de solo beneficio viuere, totum patrimonium integrum reseruando.

Respondeo posse, licet enim laudabilius esset si tunc de patrimonio viueret, non tamē ad hoc tenetur, sed potest congruam sustentationem ex fructibus beneficij capere & totum patrimonium conseruare, vt docet *Abbas cap. cùm esset. de testamentis, Innoc. cap. episcopus. de præbend.* nec audet improbare *Redoan. q. 10. nu. 26.*

10 Quęro decimo, An possit esse beneficiarius, qui fructus omnes sui beneficij quasi bona patrimonialia possideat.

Respondeo posse illum, nimirum cuius beneficium non superat valorem iustæ sustentationis beneficiario conuenientis. quare Pius V. ad tollendas lites constituit, vt quorum beneficia, & pensiones lites constituit, vt quorum beneficia, & pensiones valorem non superant triginta aureorum, ij ad nulla Ecclesiastica spolia teneantur, & hoc non ob aliud, nisi quia de bonis beneficiario competunt ad sustentationem, & spolia facienda non sunt cum fiant illius propria, & quasi patrimonialia: qui autem beneficium maioris valoris non possidet, quam triginta aureorum, non habet ex illo plus quam congruæ sustentationi conueniat, vt bene aduertit *Nauarrus §. 1. num. 5. de spol.* & iterum *§. 8. nu. 7.*

11 Quæro vndecimo, An distributiones quotidianæ, quæ dantur interuenientibus & præsenti obsequio seruientibus, inter bona quasi patrimonialia censeantur.

Respondeo, censeri; & vere ita esse, quia fiunt seruientium absolute propria, non minus quam patrimonialia, quod habetur *cap. 1. de clericis non residentibus in 6.* docetque *Innocentius Geminianus cum Glossa*, quo refert *Redoan q. 3. num. 35.* & ratio est, quia quod acquirit clericus ex iusto stipendio, minus ipsius proprium fit, quam rustici, aut cuiuscumque operarij proprium fiat ꝙ in mercedē sui laboris, & operis capiunt, vt notat *Innocent. in cap. nouum genus. de decimis.* sed quod sic acquirit rusticus, aut quilibet operarius, ita illius fit, vt patrimonio accrescat: ergo similiter erit in clerico.

12 Quæro duodecimo, quæ bona Ecclesiasticorum vniuerse loquendo inter illorum quasi patrimonialia censeantur.

Respondeo, & dico primo, vniuerse loquendo quæcunque ecclesiasticus acquirit titulo aliquo conditionis, aut exercitii personalis, à sacris canonibus non interdicto cedunt omnia in ipsius bona, quasi patrimonialia, quia fiunt non minus ipsius propria, quam quę a parentibus suis sibi transmittuntur. colligitur primo ex auctoribus supra adductis *q. 6.* præsertim ex *D. Thoma*, quibus adde *Bal. in authent. licentiam. C. de Episcop. & Cleric. Alexan. cons 101. numer. 2. lib. 7. Corn. cons. 314. num. 2. vol. 3. cons. 79. num. 3. vol. 4.* qui id docet ex *cap ea nos, & cap. relatum 2. de testam cap. 1. de success. ab intestato* cum *Innocet. cap. cum in offic. testam. num. 2. eod.* Secundo, quia canones tantum negant Ecclesiasticis absolutam, & liberam possessionem eorum, quæ illicitè contra Ecclesiastica decreta acquirunt, vt habetur ex constitutione Pii IV. quam referunt, & expendunt *Rodoan. q. 2. Nauar. de spol. §. 8. Azor cap 2. q. 1.* quæcunque ergo acquirit ecclesiasticus ratione aliqua sacris canonibus non interdicta, propria ipsius libere, & absolute fiunt. Tertio, quia quod Sanctorum Patrum decretis non est constitutum, non debet superstitiosis inuentionibus affirmari. *cap. consuluisti. 2. q. 4.* sed nulli canones inueniuntur, qui sanciant bona à clericis quomodocumq. acquisita non fieri eorum propria liberè simpliciter, & absolute, superstitiosum, ergo est id asserere.

13 Dico secundo in particulari, & ad speciem descendendo, fructus omnes ecclesiastici, quos clerici accipiunt in mercedem quotidiani laboris, & operæ personalis, fiunt illorum proprii, & bonis patrimonialibus accrescunt, qualia sint acquisita non solum in quotidianis distributionib. beneficialibus, sed data intuitu Missæ, prædicationis, confessionis, Cappellaniæ, vel officij Vicariatus, aut cuiuscunque alterius spiritualis muneris, eleemosynæ titulo, non in pretium, ita *Innoc. cap. quia nos. & cap. relatum. de testam.* & post *Abbatem, Hostiens. Cardin. Franciū Nauarrum* docet *Leonis in thesauro fori ecclesiast. part. 3. cap. 3. num. 14.* & ita fusè *Redoan. dict. quæst. 3. §. quid dicendum num. 35.*

Ex quo fit primo, vbi præbendæ distinctæ non

non sunt, sed omnia in communi posita, quæ postea singulariter æquis portionib. inter præsentes distribuuntur; ibi omnia fieri propria beneficiarij, ita vt de illis nō minus, quam de proprio patrimonio disponere possit, vt docet *Glossa*, *Abbas*, *Geminianus*, *Innoc*. & cum illis *Redoanus dicta quæst. 3.n.35.*

Secundo fit, fructus omnes Cappellaniæ ad nutum amouibilis, cui quis præsenti obsequio inseruit, eodem modo ipsius proprios fieri, ex *cap. quia nos, & c. relatum de test am.*

Dico Tertio. bona quæcunque non ecclesiastica propria industria beneficiarij licite 14 ipsius patrimonio accrescunt, siue ex industria ponatur in opere & artificio corporali exercendo, siue in dottrina tradenda, ita *Cynus, & DD. Authentica licentiam C. de episcopis. vbi Baldus* dicit, *quicquid Clericus acquirit propria industria, & labore (intellige per canones non prohibitos) posse de eo pro libito in vita, & in morte disponere sicut de patrimonio*, quod ipsum docet *Hostiens. Anton. Cardinalis, Immola in cap. quia nos de testamen. Redoan q.3.§.vlt n.7.8,9.* Ex quo fit primo, quod acquirit beneficiar ius quia cantor, Grammaticæ Magister, &c. illius propriū fieri sine vlla restitutione. Secundò, quod acquirit in seruiendo Principibus, illorum epistolas rescribendo, aut aliter honestè illis operam suam præstando, eodem loco habendum. Tertiò, idem existimandum de eo quod proprio artificio pingendo, sculpendo, &c. acquirit.

Dico quarto, bona quæcumque Ecclesiasti-15 cis donantur; vel relinquuntur, rit, rationali, etiamsi ad id dignitas vel status clericalis concurrat, vt conditio, sine qua fortasse donata ac relicta illa non fuissent ipsorum propria sunt, & quasi patrimonialia. *DD. cap. cum in officijs de testam. Zabarella cap. fin. de peculio clericorum. Bal. C. de Episcopis. authent. licentiam. Federicus de Senis quæst. seu consil. 20. Calderinus consil. 1. de pecul. clericorum.* Ex quo fit primo, quod donatur vel relinquitur beneficiario, titulo consanguinitatis vel affinitatis, quantumuis remotè, ipsius fieri; quia consanguinitas pertinet ad personam, eo autem titulo omne id præsumitur dati, quod à consanguineo, & ab affine datur, nisi ipse aliud exprimat. Secundò, quidquid datur titulo amicitiæ Tertiò, quidquid ob dotes aliquas personales, puta litteraturā, &c. de quibus omnibus clariùs in sequentibus constabit.

CAPVT IV.

Ex quibus bonis à quibus personis ecclesiastica spolia in conscientia debeantur.

SVMMARIVM.

1. *An quod superest ex reditibus beneficij, debeatur spolio Ecclesiastico.*
2. *An ex ijsdem comparata, & empta computentur spolio Ecclesiastico.*
3. *De emptis à beneficiario ex bonis patrimonialibus, vel quasi, vtrùm excepta à censu spoliorum.*
4. *De instrumentis sacris, vtrum ab obligatione spolij possint eximi.*
5. *An inter spolia numeranda quæ consanguinei, vel amici beneficiarij, ex reditibus ipsius acceperunt, dum viueret. & num. 6. 7. & 8.*
9. *An spolia fiant quæ comparata, & empta ex reditibus, si donata ante mortem fuerint.*
10. *De donatis, vel relictis beneficiario simplici, possintne tuta conscientia à spolijs eximi, & ab hæredibus ipsius retineri.*
11. *An donata à beneficiario ex reditibus nō suis, sed Ecclesiæ, retineri tutò possint. & num. 12 & 13.*
14. *An omnia relicta à beneficiario regulari tempore mortis cedant in spolium.*
16. *De bonis morientium in Curia, possint ne salua conscientia ab hæredibus retineri, an potius debeantur spolio, & n. 17.*
18. *De pensionarijs simplicibus, an spolia faciant sine vllo alio beneficio, et num. 19. 20. et 21.*
22. *An illicitè adquisita per beneficiarium retineri tuto queant ab hæredibus, et num. 23. 24 et 25.*
26. *De negotiatione, et an aliquis alius modus illicitus, ratione cuius debeatur spolium et num 27. et 28.*
29. *Negotiationes Ecclesiasticis illicitæ quæ. et num. 30 31. et 32.*
33. *An quæ negotiatione adquiruntur, fiant in vita clerici propria.*
34. *De habente priuilegium testandi, possitne testari de adquisitis illicitè.*
35. *Facultas testandi in quascunque personas, etc. possit ne extendi ad illegitimos.*
36. *An illegitimus accipere tuto possit ex patris Ecclesiastici bonis, quod sibi ad alimenta necessarium.*
37. *De illegitima an dotari possit ex boni,*

pa-

paternis ecclesiastici.

38 *Teneaturne quilibet restituere spolia, quibus debetur, etiam absque sententia iudicis.*

39 *Spolia ecclesiastica iniuste detinens, & non restituens, an eo ipso censuras aliquas incurrere.*

EX dictis in vniuersum satis constare potest, iure communi moriente quocunque ecclesiastico, cuiuscunque gradus & dignitatis existat, bona omnia, quæ tum ad ipsum pertinent, spolio ecclesiastico deberi, si sunt ab ipso possessa alio titulo quam sanguinis, aut industriæ, vel alterius conditionis personalis. Vt autē ea, quæ circa hanc materiam difficultatē in particulari facere possent, melius dissoluantur, varias quæstiones proponemus, ex quibus emergentes casus possint explicari.

Quæro ergo primo, an quod superest ex re-1 ditibus beneficij iam perceptis adhuc intactum, spolio ecclesiastico debeatur.

Respondeo deberi, quia licet beneficiarius possit in vita de redditibus pro libito valide disponere: non tamen potest in morte ita *Abbas, Io. Andr. Baldus*, quos sequitur *Redoa q.3.§. & ex his*, & communis apud *Nauarr. §.14. Azor cap. 2.* propter quod dici solet, beneficiariū in vita comparari *vsufructuario* respectu redituū ecclesiasticorum: in morte tantum vsuario, quod est dum viuit posse de fructibus beneficij disponere, in morte nequaquam, sed quæ relinquid inconsumpta, eius remanere, qui dedit vtenda. cuius axiomatis explicationem habet *Baldus in authentica licentiam C. de episcopis*, quod tamen limitandum est, nisi beneficiarius decedens testari possit, vel ex priuilegio, vel legitima & præscripta consuetudine, quæ priuilegio æquiparatur, vt iidem docent, & nos paulo post. Dixi valide posse in vita disponere in omnes vsus, nam licite non potest nisi causa subleuandæ paupertatis, aut pietatis fouendæ, vt iidem tradunt.

Quæro secundo; an quæ ex reditibus bene-2 ficij comparata & empta sunt, spolio ecclesiastico computentur.

Respondeo, si sint empta ex fructibus non destinatis victui aut stipendio beneficiarij, computanda esse in spolio, si tempore mortis beneficiarij adhuc ad ipsum pertinent, & de illis irreuocabiliter in vita non disposuerit. communis sententia est quam docet *Azor*, licet satis obscurè, & perplexè, *cap. 2.q.5.* melius *Redoan. q.12. num. 9. Couarruuias de testam. cap. 1. nu. 3. ex his*. Ratio est, quia omne illud inter spolia censendum est, quod moriente beneficiario inter ipsius bona reperitur nō patrimoniale, nec quasi. Sed empta ex reditibus ecclesiasticis, pertinentia adhuc ad beneficiarium morientem, non sunt ipsius bona patrimonialia, nec quasi: sunt ergo spolia, quod non sint patrimonialia, constat; quod nec quasi, patet ex dictis, quia quasi patrimoniale bonum est quod titulo sanguinis, aut personalis industriæ vel conditionis acquiritur à beneficiario, & ex reditibus beneficij, id tantūm quod est congruæ ipsius sustentationi distinatum.

Quæro tertio, an omnia empta à beneficia-3 rio ex bonis patrimonialibus, vel quasi, sint excepta à censu spoliorum?

Respondeo, non omnia, sed quędam esse quę spolio computantur, licèt empta propria pecunia & patrimoniali. hæc autem sunt omnia instrumenta sacra ad diuina officia celebranda vtilia, aut necessaria, quæcumque illa sint, vt libri, vasa, vestes, paramenta, missalia, lampades, candelabra & simjlia, quæ noua dispositione Pij V quacunque pecunia comparata, si tempore mortis ad beneficiariorum adhuc spectant, spolia fiunt, cui autem cedant, infra dicemus; quam constitutionem quantum ad hoc capud adducit *Nauar.* & explicat *§.8.num.1.& 2.* Vbi nota *Nauar.* & alios hæc bona non computare inter spolia Ecclesiastica; quia nomine spoliorum ecclesiasticorum ipse cum aliis intelligit tātum, quæ cedunt Cameræ apostolicæ: male tamē, quia licet frequentius hoc soleat nomen tamen spolij late quidem, sed proprie sumptum includit quidquid mortuo beneficiario alij debetur, quam quos ipse hæres aut legatarius habet, vel potest habere: vt constat ex ijs quæ supra diximus *cap. 1.* & habetur ex *Baldo, Geminiano, Calderino*, & alijs, qui nomine spolij complectuntur, quidquid ex bonis beneficiarij hæredibus, aut legatarijs ipsius de iure adimi potest, quod ijs beneficiarius in suis hæredibus; & illis, qui ipsum repræsentant, spolietur.

Quæro quarto, an instrumenta sacra per fa-4 cultatem testandi beneficiario concessam ab obligatione spolij eximi possint.

Respondeo, Non posse, nisi de eo fuerit expressa mentio, & specialis. Nam Pius V. ita illa vult à potestate beneficiarii decedentis libera esse, vt nulla facultate testandi concessa, aut nullius cōsuetudinis prę-

textu

texto, possit de illis beneficiarius dispo nere dum decedit, vt patet ad oculum verba constitutionis percurrenti,& expli cat *Nauarr. loco cit.* §. 8. *Azor cap.* 3. *q.* 7. Posset autem duplex hic dubitatio esse: Prima, an etsi res istæ consecratæ non sint inter spolia computentur. Secunda, quæ istæ sint. Ad primam dicendum est affirmatiue, quod clare verba constitutionis significant. Ad secundam facilis etiam responsio est. quidquid enim ad sacram suppellectilem spectare potest in sacello, & Altari ornando, & instruendo, id totum inter spolia est computandum.

Quæro quinto, An quę cõsanguinei, vel amici beneficiarii, ab ipso dum viueret ex 5 reditibus ipsius liberaliter acceperunt, sit inter spolia numeranda.

Respondeo hanc quæstionem ex alia pendere, an & quantum possint beneficiatii ex reditibus sui beneficii donare. & profundere: qua de re infinitæ lites, & controuersiæ semper fuerunt, nondum ad liquidum discussæ quod ex alia quæstione pendeant quę adhuc & ipsa in suspenso nonnullis videtur esse, An scilicet beneficiarius sit dominus fructuum, vel tantum purus administrator, qua quæstione vt minime necessaria nunc omissa cum de illa tractatu 41. de beneficiis plenius a nobis actum fuerit cap. 2. & 3. breuiter.

Dico primo, beneficiarios beneficiorum ip- 6 sorum dominos non esse, sed puros administratores: in quo sensu fortasse locuti sunt quotquot absolute dixerunt bonorũ ecclesiasticorum dominium penes beneficiarios non esse; sed illos vsurarios, aut summum vsufructuarios cum libera administratione censeri.

Dico secundo, beneficiarios esse veros dominos fructuũ quos ex beneficio capiunt 7 iusto titulo possesso, communis sententia est pro qua præter ea quæ diximus loc. ci. *Marsilius Columna in tract. de reditibus ecclesiasticis, cap* 34 *num.* 18. numerat auctores 55. ex quibus Theologos 16. Canonistas 39. in Theologis computando S. Thomam. quod ipsum ex Concil. Trid. & pluribus alijs auctoribus probat Garzias *parte* 2. *c.* 1. *n.* 4. *& Hieronym. Mainat.* in lõga consultatione in materia spoliorum, *n.* 112. quæ eum opere Redoani eiusdem tituli nouissimè edita est. Ratio autem optima ad hoc probandum est, quia Tridentinum & Summi Pontifices cùm dicunt beneficiariorum non recitantem horas Canonicas, aut non residentē legitime non impeditum, fructus suos nõ facere, perspicuè demonstrant, cùm ille suo officio fungitur, fructus suos facere, ac proinde eorum dominium acquirere, quod enim suum cuiusque est, in illius dominium transit, nisi aliud ex consequentibus, & antecedentibus colligatur. Ad quod obseruandum, licet esse suum latius pateat, quam esse sub dominio, vt infra fusius constabit *in tract. de alien.* tamen facere aliquid suum præcise loquendo nisi aliud addatur, est illius dominium acquirere, quare cum sacri canones, & nouissime Tridentin. sepius asserunt beneficiarios cum rite se gerunt, facere reditus, & fructus beneficij suos, dubitari iam non potest, quin beneficiarij veri domini sint redituum, quos ex beneficio consquuntur.

Non obstat primo, quod teneatur beneficiarius de reditibus, maxime qui supersunt congruæ sustentationi, facere eleemosynam, nam hæc obligatio non destruit veram rationem dominij, alloquin neque sæculares essent domini suorum bonorũ, de quibus tenentur etiam quod illis super est eleemosynam erogare.

Non obstat secundo, quod grauiter peccet Ecclesiastici in alios vsus, quam pietatis fouendę, officij exercendi, aut paupertatis subleuandæ, fructus perceptos impendendo: quia etiam sæculares grauissime peccant effundendo in lenones, meretrices, aleas, vana spectacula, & similia, qui tamen non ob id desinunt esse & dici domini eorum bonorum, quæ non expendendo, vt recta ratio postulat, grauiter peccant.

Non obstat tertio, quia hinc videretur sequi non magis teneri ecclesiasticos, quàm sæculares ad eleemosynam faciendam; quia hoc non sequitur. nam sæculares tenentur vnica ratione tantùm, nempe, qua homo homini & ei magis qui maiore vinculo coniungitur, tenetur succurrere; at Ecclesiastici præter hanc alia duplici tenentur. Prima est ratione status, quo etiamsi nulla ecclesiastica beneficia possideant, tenẽtur magis alienæ indigentiæ succurrere, quàm sæculares. Secundo ratione reditũ ipsorum, qui cum ecclesiastici sint, secum quodammodo ferunt onus, vt de illis nisi in pios vsus non disponatur. Ex his ergo ad quæstionem propositam respondendo.

Dico tertio, quæ consanguinei, aut alij quicunque ab ecclesiasticis ex eorum reditibus immediatis dono acceperunt, non sunt inter spolia computanda. probatur, quia

quia bona quæ ad clericum mortis tempore non ampliùs pertinent, inter spolia computari non possunt; vt constat ex supra proposita diffinitione spoliorum, capitulo primo. Sed hæc quæ donata priùs fuerunt ex reditibus, ampliùs ad Clericum non pertinent tempore mortis ipsius, cùm verè aliorum facta sint: non sunt ergo inter spolia computanda.

Dixi primò *ex reditibus donata*, nam de donatis ex illicita negotiatione, vel alitèr illicitè & sacrilegè acquisitis, alia ratio est, vt videbimus.

Dixi secundò, *ex reditibus immediatis*, nam quæ medijs reditibus comparata sunt, & postea donata, non omnia à spolijs excipiuntur: nempe instrumenta quæcumque sacra ad officium diuinum peragendum vtilia, aut necessaria. Sed tunc

Quæro sexto, an comparata & empta per 9 reditus ipsos, si donata fuerint ante mortem, spolia fiant.

Respondeo non fieri, ratio est eadem, primò quia quod ex reditibus comparatum, & donatum fuit, non spectat ampliùs ad beneficiarium tempore mortis: sed spolium tantùm potest illud esse, quod ad clericum tunc spectat. Secundò, quia si reditus ipsi donentur ante mortem, non sunt spolia, multo minus essent ea, quæ ex reditibus ipsis empta, donata postea fuerint, vt colligitur ex *Nauarr. de Spolijs. §. 8.*

Non obstat primò, quòd Pius V. in Bulla sua decernat vasa, paramenta, & alia instrumenta ad cultum diuinum non esse in potestate beneficiarij, nam hoc intelligitur de illis quæ tempore mortis apud illum reperta fuerint adhuc in ipsius potestate, vt ibidem *Nauarrus §. 8. numero quarto.*

Non obstat secundò, quòd *Angelus in summa verb. emptio. 12. §. vtrum emptum*, cùm quibusdam Canonistis absolutè doceat omnia pecunia Ecclesiastica empta eo ipso fieri Ecclesiæ. quod videtur etiam tradere *Redoan. de Spolijs. quæst. 3. §. in contrarium, num. 27.* & deinceps, docens quòd pecunia Ecclesiastica acquisitum eo ipso ita fieri Ecclesiæ, vt si donetur vel aliter alienetur, non teneat alienatio. Nam respondeo hoc esse intelligendum de pecunia Ecclesiastica quæ sit Ecclesiæ; non de pecunia Ecclesiastica quæ fit ipsius beneficiatij, quales sint reditus.

Non obstat tertiò, quòd quidam Canonistæ, vt Abbas, Ancharanus, & alij apud Redoan. loc. citat. absolutè docere videantur acquisitum ex reditibus Ecclesiasticis Ecclesiæ fieri, nam hoc illi verè non dicunt; sed tantùm quòd ex reditibus Ecclesiæ. quomodo loquitur etiam *Tridentin. session. vigesima quinta, capit. primo.* Clara autem res est reditus Ecclesiasticos, & reditus Ecclesiæ differre, sicut genus & speciem. quare sicut negata specie, non negatur omne genus, ita ex eo quòd beneficiarius donare quid non possit ex reditibus Ecclesiæ, vel per illos comparata, non sequitur absolutè hoc nō posse de reditibus ecclesiasticis, quales sunt quos ipse percipit ex suo beneficio. tales enim licèt sint reditus Ecclesiastici, non sunt tamen reditus ecclesiæ, sed beneficiarij.

Quæro septimo, an donata, vel relicta beneficiario simplici, possint tuta conscientia 10 eo ipso à spolijs eximi, & ab hæredibus defuncti retineri.

Respondeo, quia quidquid donatur vel legatur simplici beneficiario, nihil aliud exprimendo, censetur intuitu personæ donatum non Ecclesiæ; vt habetur *capitul. requisisti. §. illud. de testamentis.* & docent *Hostienses, Rota, Corneus, Calderinus*, & fusè *Abbas capitulo fin. de peculio Clericorum.* post quos *Redoanus capitulo tertio. §. sed in contrarium. numero sexto. versiculo si absque administratione.* sed quod acquirit beneficiarius intuitu personæ, fit ipsius, ita vt ad hæredes etiam ab intestato transmittatur: vt iidem tradunt, & nos suprà docuimus. poterit ergo tuta conscientia ab hæredibus retineri.

Quæro octauo, an quæ beneficiarius dona- 11 uit ex reditibus non suis, sed ecclesiæ, tuto retineri possint.

Respondeo & potiùs præmitto bona ecclesiæ alia esse mobilia, alia immobilia. mobilia diuiduntur in reditus & in obligationes: quæ iterum diuiduntur in pretiosa, & non pretiosa, & vtraque in ea, quæ seruando seruari possunt, & quæ nō possunt. his positis

Dico primo beneficiarium de bonis Eccle- 12 siæ non pretiosis, nec immobilibus posse aliquid donare; si inde Ecclesia enormiter non grauetur, vbi tamen adest eius rei consuetudo. ita *Ioannes Andreas, Imola, Abbas, Aretinus*, post *glossam finalem, capitulo cæterum. de donation.* quam refert *Gulielmus Redoanus quæstione tertia. de Spolijs eccl. §. sed in con-*

contrarium, versic. & quod ad primum, num. 5.

Dico secundo, immobilia vel valde pretiosa non possunt à beneficiario donari, nec aliter alienari, nisi in casibus in iure expressis, vt constat ex *cap. cum Apostolica. de his quæ fiunt à Prælato.* vbi Abbas, & DD. & nos infra, vbi de rerum Ecclesiasticarum alienatione. Ex his

Dico tertio, bona ecclesiæ exigui momenti aut si pretiosa, vbi est legitima consuetudo, dono accepta à beneficiario possunt tantum retineri à donatario, nec restituenda ante mortem beneficiarij, nec post illam sunt spolio computanda. quod secundum constat, quia talia bona ad Clericum non pertinent, nec vnquam spectarunt, cùm fuerint Ecclesiæ vt dominæ & beneficiarij vt administratoris. Primũ autem patet, quia legitima consuetudo excusat à præcepto positiuo non alienandi.

Quæro nono, an omnia, quæ beneficiarius 14 regularis tempore mortis relinquit, in spolium cedant.

Respondeo cedere, in quo discrimen est inter ipsum & beneficiarium sæcularem. nam in hoc distinguuntur tria genera bonorum quæ potest tempore mortis relinquere. Patrimonialia, vel quasi, per industriam & conditionem personalem acquisita, & mera ecclesiastica, ex quibus bonis hæc tertia tantùm spolio debentur; alia duo nequaquam, vt ex supradictis cõstat. at Regularis siue Episcopus, siue Canonicus, siue aliter, quomodocumque promotus, vnius tantùm generis bona habet, nẽpè Ecclesiæ affecta, ac proinde moriens omnia spolia relinquit, vt constat ex constitutionibus Pauli III. Iulij 3. quas refert Nau. §. 5. cui autem sint persoluenda, postea videbimus.

Quæro decimo, an bona omnia in Curia morientium possint tuta conscientia ab 16 hæredibus retineri, an potiùs spolio debeantur.

Respondeo peculiari priuilegio decedentis in Curia spolia non facere, cuiuscumque conditionis sint: adeò vt possint in vita, & in morte de bonis omnibus in quascumque personas, & cuiuscumque conditionis validè disponere, vt constat ex bulla Iulij 3. quam expendit *Nauar. §. 6. nu.* 2. 3 quam constitutionem Paulus V. innouauit, & confirmando facultatem illam constituit. de qua constit. *Nau. in fin. de spol.*

Quæro vndecimo, an hoc priuilegium com- 17 plectatur etiam beneficiarios regulares.

Respondeo, non complecti, quia illi duplici impedimento prohibentur de bonis ecclesiasticis liberè in morte disponere. videlicet religiosæ paupertatis, & redituum ecclesiasticorum. per Bullam autem Iulij 3. vnum tantùm impedimentum aufertur, nempe redituum. quare aliud remanet, *c. ex duarum. de auctoritate, & vsu pallij. l. si domus, ff. de seruitut. vrban. prædior.*

Non obstat quòd Iulius in sua extrauag. dicat, *omnes cuiuscumque dignitatis &c. ex fructibus, &c. beneficiorum, &c. quorumcunque ordinum regularium, &c. possint libere testari, &c.* nam per illa verba, *etiã quorumcumque ordinum regularium,* nõ significat beneficiarios regulares hoc priuilegio gaudere, sed beneficiarios cuiuscumque beneficij etiam regularis, vel ordinum regularium hoc posse, vt benè obseruat *Nauarr. § 6. num.* 1. Quare videmus in Curia obseruari vt regulares beneficiarij decedentes in Curia spolia faciant: cui autem illa cedant, videbimur deinceps.

Quæro duodecimo, an pensionarij simpli- 18 ces sine vllo alio beneficio spolia faciãt. Fuit hac de re nonnulla controuersia. Prima sententia negabat. ita *Gigas quæst.* 52. *Couarr. cap. cùm in officio, num. 6. de testam. Menochius, Zerola, Bursatus,* quos refert *Garzias parte 1. cap 5. numer.* 160. Probant primò, quia pensio non est beneficium, sed spolia fiunt ex reditibus beneficij. Secundò, quia pensio est quod deciditur ex reditibus alicuius beneficij ad alterius congruam sustentationem pensionarij, vt suprà vidimus; sed quod Ecclesiasticus reseruat parcè viuendo, vel aliter sibi prouidendo, ex eo quod pro sua sustentatione sibi debetur suum facit, & suo patrimonio accrescit, non ergo de eo quod superest ex pensionario spolium fieri potest.

Non obstat quod Paulus 3. in breui, quod refert *Redoan. quæst. 3. num. 12. versic. sed in contrarium.* videatur decernere fructus pensionum non solutos & decursos esse inter spolia. nam ibi non loquitur de puro pensionario, qui nullum aliud habeat emolumentum ecclesiasticum; sed de Archiepiscopo qui poterat pluribus aliis beneficiis gaudere.

Non obstat secundò Pii V. constitutio, qua etiam pensiones decursas & non exactas inter spolia numerat, nã eodẽ modo re-

respondere nt loqui de eo qui alia beneficia possidet.

Secunda sententia est affirmatiua, nempe in pensionario fieri spolium. ita *Redoan. de rebus Ecclesiasticis non alien. rubric. 33.q.1.§.ex his.*& idem *quæst.3.de spolijs n.12.§.per quod Breue.Nau.de spolijs.§.8.num.8.Molina tom.1.tract.2.disp.145. Garzias 1.p.c.5.n.61.*

Dico primo, pensionarium hoc ipso quòd 19 pensionarius est non esse exceptum à spolio. Probatur, quia possidet bona Ecclesiastica, quæ eo ipso reddunt personam spolio obnoxiam, cùm decesserit, vt ex supra dictis constat. colligitur autem manifestè ex constitutione Pij V. in qua punit collectores spoliorum, qui ea faciunt in pensionario, aût beneficiario; quorum beneficium, vel pensio valorem annuum non excedat triginta ducatorum. æquiparat ergo Pontifex quoad ius spolij faciendi absolutè loquendo pensiones & beneficia.

Dico secundo, aliquem pensionarium esse 20 exemptum, nempe in quo sint istæ duæ conditiones. Prima est, vt ipsius pensiò triginta aureos non excedat si excedat vt totum quod per pensionem accipit, non superet congruam sustentationem quæ illius statui debeatur; quod voluot auctores primæ sententiæ.& constat ex ijs quæ suprà diximus de quocumque beneficiario, nimirum ipsius patrimoniale bonum fieri, quod parcè viuendo reseruat ex eo quod sibi ad sustentationem congruam, vel in mercedem assignatur.

Dico tertio, pensiones resignanti beneficiũ 21 reseruatas, vt congruè sustentetur, si verè illis indiget, nec habet aliunde, ipsius proprias fieri, & spolio non cedere. constat ex supradictis; & hoc in vtroque foro, quia pensio assigata ei, qui nihil aliud possidet, habet præsumptionem, nisi aliud probetur quòd sit ad congruam sustentationem attributa, vt ex ijs constat quæ docet Parisius *de resignat.lib.2.q.15.* post Ioannem Andream, Archidiaconum Francum, Geminianum, Ioaonem de Anania, Seluam & ajios.

Per hæc ad argumenta pro prima sententia, quatenus absolutè contendunt ex pensione non fieri spolium. Ad primum falsum est spoliorum ex pensione non esse ex redditibus Ecclesiasticis. nam pensio licèt non sit certus reditus, est portio illius ab illo decerpta, & alteri assignata. Ad secundum, sunt plures pensiones quæ superabundant ad congruum statum quem debet Ecclesiasticus ex bonis Ecclesiasticis seruare; quales sunt primò pensiones duorum, vel plurium millium: secundò pensionec in eo qui etiam beneficia plura Ecclesiastica possidet. Quod dicitur de Paulo III. & Pio V. loqui eos tantùm de pensionarijs non puris, id est, simul beneficiatis, falsum est; quia Archiepiscopus, de quo Paulus iij. loquebatur, Archiepiscopatum renunciauerat.

Quæro decimotertio, an illicitè per benefi-22 ciarium acquisita possint ab ipsius hæredibus tutò retineri?

Respondeo distinguendum esse de illicitè acquisitis, alia enim sunt pro negotiatione, alia ratione, & ex his alia quæ illicitè, id est. cum peccato requiruntur, vel eius occasione; sed tamen fiunt acquirentis. Alia, quæ tantùm de facto acquiruntur, & nullo iure fiunt acquirentis.

Dico primo, illicita negotiatione acquisita 23 non possunt ab hæredibus beneficiarij, qui illicitè est negotiatus, retineri, sed spolijs computantur. res est certa ex constitutionibus Summorum Pontificum, præsertim Pij V. de qua *Nauar.§.8.n.8.* quæ autem sit illicita negotiatio, paulo post breuiter indicabitur.

Dico secundo, illicitè acquisita, aliter quàm 24 per illicitam negotiationem, ita vt non fiant acquirentis, nullo modo possunt ab hæredibus vel donatarijs Ecclesiasticorum retineri, si id sciant: talia sunt per simoniam obtenta; per vsuram, vel furto sublata, &c qua de re certissima vide *Nauar.loc.cit.*

Dico tertio, illicitè, id est, cum peccato & 25 occasione peccati acquisita; dummodo non per negotiationem, & ita vt verè acquirentis facta fuerint, transmittuntur hæredibus; si tamen acquisita non fuerint per modum à sacris canonibus prohibitum. probatur, quia Pius IV. & alij Pontifices tantùm loquuntur de acquisitis illicitè per negotiationem illicitam: sed in statutis prohibentibus id intelligitur per missum quod non inuenitur expressum, &c.

Quæro Decimoquarto, an præter negotia-26 tionem sit aliquis modus illicitus acquirendi per sacros canones Clericis interdictus, ratione cuius spolium debeatur.

Respondeo duplicem sententiam esse, vnam quæ asserit spolia non fieri nisi de malè acquisitis per negotiationem, aut simpliciter illicitam, aut per sacros-

canones. nam Pius IV. in sua constitu ione. *decens*, &c. hæc verba habet, *bona omnia, &c. ex negotiatione illicita, aut alias contra sacros canones quomodolibet acquisita*, &c. per quæ verba duplex genus negotiationis amplectitur; primum simpliciter, & ex natura sua illicitum. Secundũ illicitum per sacros canones. tantùm ergo sic acquisita spolio cedunt, quia in prohibitiuis quod expresse non interdicitur, eo ipso intelligitur esse permissum, nisi alia constitutione prohibeatur. Altera sententia putat præter negotiationem illicitam ex se, & ex sacris canonibus, plures alios modos acquirendi illicitos esse, ratione quorum Ecclesiastici ad spolia teneantur; & hoc colligũt ex ijsdem verbis Pij, quæ aliam interpretationem commodè non admittunt. dicit enim *bona omnia ex negotiatione illicita, aut alias contra sacros canones quomodolibet acquisita* vult ergo Pontifex spolio deberi nõ solùm quod per negotiationem illicitam sed quidquid aliàs cõtra sacros canones, quomodolibet fuerit acquisitum. Si ergo aliqua sint quæ contra canones Ecclesiasticus acquirat, etiam non negotiando, profectò illa quoque spolia debebuntur. at multa talia sunt, nempe quæcumque Monachus acquirit id faciendo quod illi est specialiter prohibitum. & hæc secunda sententia verior est, secundùm quam

Dico primo, quidquid Ecclesiasticus ex negotiatione acquirit, siue illicita simpliciter cuilibet homini, siue peculiari statuto in aliqua ciuitate; præsertim verò quæ inter dici or illis particulari iure Canonico spolio computatur, vt suprà diximus, & decernit Pius IV. explicat autem bene *Redoan. q. 2. de spolijs n. 36. Azor quæst. 1. & 2. & deinceps c. 2.*

27

Dico secundo, quæcumque Ecclesiasticus acquirit exercendo munera sibi iure Canonico interdicta, etiamsi illis propriè negotiatio non fit, etiam debentur. constat primò ex verbis constitutionis adductis, secundò ex consensu DD. apud citatos. Dubito autem nonnihil, quia non benè mihi compertum est quid in praxi quoad hanc partem seruetur, an sc. Apostolica Camera sibi vendicet quæ Ecclesiastici malè acquirunt aliter quàm negotiando; vt aduocando, aut chirurgiam exercendo &c. qua de re paulo post iterum.

28

Quæro decimoquinto, quæ negotiationes illicitæ sint Ecclesiasticis, ita vt per illas acquisita spolia fiant.

29

Respondeo, quæstionem hanc latè nimis diffundi, petit enim materiam Clerici negotiatoris; quæ hic propriè tractanda non est. quare breuiter, & cursim quæ huc faciunt & necessaria sunt respondendo notabo.

Dico ergo primo negotiatio propriè Clericis interdicta est, quæ exercetur vilius emendo quod immutatum carius deinde vendatur, vt habetur tota 88. *dist.* vbi glo. & DD. *& c. canonum 11. quæst. 4.* & hoc si fiat lucri cupiditate, quæ consistit in studio ditescendi. ex quo infertur primò, in foro conscientiæ propriè non negotiari, vilius ementem vt carius vendat nulla lucri cupiditate, sed sola necessitate, vel sua, vel suorum, vel etiam pietate & studio religionis. *Abbas c. secundum. n. 1. ne clerici vel mon. Nauar. de spol. §. 7. num. 5. Leonis in thes. fori parte 3. num. 37.* Dixi *in foro conscientiæ*. nam in exteriori qui vilius emit vt carius vendat, negotiator habetur. vide *Barbatiam l. legatus. de legatis 3.* in additionibus ad Bartolum. Infertur secundò, qui vendit carius quod vilius emerat, non esse eo ipso negotiatorẽ, nisi ad hoc ipsum emerit vt carius venderet. Ex quo infertur tertiò, qui quod emit & postea maiori pretio distrahit; vel quia iam vsus illa re est, vel quia breui satiatus, vt fit in pictura aliqua, libro, &c. non esse negotiatorem. Infertur quartò neq; esse negotiatorem, qui sola lucri cupiditate adductus vendit; dummodo ad hoc non emerit vt vendat. Infertur quintò qui emit vilius quod immutatum & variatum postea carius vendit, non esse propriè negotiatorem in hoc genere, quæ omnia colliguntur ex Abbate, Ioan. Andr. Innoc. glosa & alijs quos refert Redoan. *quæst. 2. post num 36. Less. lib. 2. c. 21.*

30

Dico secundo variatio quæ debet superueni re rei emptæ potest esse ex triplici capite. Primum est, per solam adsistentiam emptoris. Secundum per solum artificium, quod circa illam adhibet. Primi generis sunt quæ à natura variationem capiunt, & mutantur in melius; hominum tamen curam & adsistentiam desiderant: vt gregca, armenta, fruges in segete, pendentes fructus, olera in hortis. hæc enim omnia meliora fiunt, si nondum adulta emuntur; & hoc natura ipsa; non tamen sine hominum adsistentia & cura. hæc ergo propriè loquendo ad negotiationem illicitam nõ pertinent. Secundi generis sunt picturæ, statuæ, vestes, & alia quæ spectant ad domesticam sup-

31

pelle

pellectilem instruendam: in quorum commercio negociationem clericis vetitam non consistere docet *Abbas cap. fin. de vita & honestate clericorum.in fin.* & ex eo aliqui apud *Redoan. q.2.num.36.*quod tamen intellige cum ista venduntur, & emnntur,ita vt post emptionem ex rudib. perfecta fiant. Tertio loco sunt quæ sola opera meliora fiunt. operam autem hic appello laborem, qui ponitur in re aliqua paranda vtili ad vsum vitæ; qui tamen labor communiter artificij nomine non appellatur.

Ex his infertur primo, quãuis emere vilius picturam vt carius vendas sit negotiatio prohibita clericis, non tamen esse emere tabulam,colores,telam, ex quibus pictura à clerico fiat, quæ carissime vendatur, vt bene obseruat *Abbas cap fin. de vita & honestate Clericorum,ex cap.clerici 91 dist. & cap.nunquam. de consecrat.distin. quinta.*

Infertur secundo,posse clericum labore, & opera manunm suarum victum sibi, & suis quærere, & id etiam inde seponere quod pauperibus possit erogare. *Glossa* 91.*distin.in summa.*

Infertur tertio posse clericum greges alere prata ad illorum pastum conducere, farinam ex grano vendere,& similia. quia hæc qui facit, non vendit carius,quod vilius emit inuariatum. *c.episcopus* 88.*dist.*

Infertur quarto,posse clericum emptis coloribus,tabulis,tela,&c. empto etiam marmore,aut ligno, &c.emere quoque pictoris aut statuarij artificium,curando ex illis picturam,aut statuam fieri quæ postea vendat, quia non vendit id inuariatum, quod ante emit, vt ex locis cit.colligitur.

Dico tertio, interdictum esse clericis omnia negotia exercere ex quibus ministerium 32 clericale dehonestatur, vel inuidia potest induci, aut periculum irregularitatis,qualia sunt primo sordida opificia, vt lanij, coqui, tabellionis, &c. secundo seruile famulitium in aliena domu: tertio forensis aduocatio in criminalibus, non solum cum aduersatori adsistitur contra reum sed etiam reo aduersus accusationem.

Ex quo infertur primo, quę per hæc negotia & exercitia acquiruntur, spolia fieri, vt bene docet *Abbas cap.clericis, ne clerici,vel monachi.*& habetur *cap.sacerdotib.* 88.*distinct.*

Infertur secundo, qui ex ferro facit cultros, non negotiari proprie. *capitul.partium.* 88.*dist.* ac proinde per id acquisitum non esse spolium.

Infertur tertio,illicitè acqnisita quæ spolia fiunt esse in duplici genere. Primo acquisita per negotiationem interdictam. Secundo per negotia & exercitia prohibita. negotiationem interdictam esse qua quid immutatum vilius emitur,vt carius vēdatur ad ditescendum, negotia autem, & exercitia illicita esse, quæ statum clericalem, vel odiosum vel viliorem faciunt.

Quæro decimosexto, An negotiatione illicita acquisita,fiant in vita clerici propria. Respondeo fieri, ita vt non intelligatur illis priuatus; nisi post iudicis sententiam colligitur ex *Azor. cap.2.q.3.4.*

Ex quo infertur, quod inter viuos de sic acquisitis clericus disposuerit spolium non fieri; sed licitè retineri ab accipientibus, ut clarè constit. Pij IV. statuentis spolia tantùm esse quæ ex his acquisitis supersunt post mortem clerici, aut quibus ille priuatus fuerit in vita.

Quæro decimoseptimo, an habens priuile- 34 gium testandi quamnis amplum possit de illicitè acquisitis testari?

Respondeo non posse. Nam constitutio illa reuocat omnia priuilegia quoad hanc partem, vt legenti patet. Quare nisi sit expressè & in indiuiduo derogatum huic constit. Pij IV. quod nusquam sit, nulla facultas testandi, quãtumuis verbis prægnantibus concessa,ad hæc se extendit.

Quæro decimoctauo, an facultas testandi in 35 quascumque personas, &c. possit extendi ad filios illegitimos.

Respondeo non posse, vt constat ex constit. Pij V. quam refert *Nau.de Spolijs,in fine*, totius tractatus, & post illum Quaranta in compendio Bullarum *v. Illegitimi*, & hoc cum triplici ampliatione, & declaratione. Prima si filius illegitimus sit natus ex ipso Ecclesiastico: secundò si non ex ipso.sed ex quocunque ipsius coniuncto: tertio si nec ex coniuncto, sed ex quolibet alio quod prouisum est cauendis fraudibus quæ possent interuenire; si.n. Ecclesiastico liceret illegitimum hæredem instituere modò nullo pacto sibi coniunctũ posset conuenire cum alio clerico, & illius filium instituere paciscendo, vt ipse vicissim institueret suum. Ad hanc fraudē cauendam, Pontifex prohibuit ne facultas testandi per priuilegium concessa intelligatur extendi ad illegitimos, quicunq; illi sint. Dixi per priuilegium concessa, quia Pius V. in ea constitutione nihil agit de facultate concessa iure communi; quã non ex priuilegio Sedis Pont. Clerici pos-

possent habere testandi de rebus suis, vt bene ibi Nauar.

Quæro decimonono, An illegitimus possit tuta conscientia accipere sibi ex Patris 36 ecclesiastici bonis, quod necessarium est ad alimenta.

Respondeo posse, & teneri etiam Cameram Apostolicam illi prouidere de spolio, quod fecit ex bonis paternis, vt fusè *Nauar.loc.cit.§.vlt de spol.*

Quæro vigesimo, An filia illegitima possit 37 dotari ex bonis parentis ecclesiastici.

Respondeo posse & deberi, quia, vt diximus potest & debet filius ali à patre; sed dos filiæ cedit loco alimentorum, *Bart. l.vxorum. §. pater naturalis. ff.de leg. 3. Ioan. Lup.in rep. cap.volumus. de donatione inter virum.& vxor.§.23.num.12.Nauar. loc.cit.*

Quæro vigesimoprimo, An fine alia senten- 38 tia iudicis teneatur quilibet spolia ijs restituere quibus debentur?

Respondeo teneri, quia mortuo ecclesiastico spolia eo ipso illorum fiunt ad quos pertinent. Quare sicut quilibet ante sententiam iudicis tenetur rem quā scit alienam domino restituere, ita in casu nostro non obstat quod spolia videantur imposita in pœnam, quę non debet ante sententiam iudicis executioni mandari, nec sine illius auctoritate, & ministerio nam quidquid sit de hoc, falsum est spolia esse instituta in pœnam clerici defuncti: quia sunt in subsidium Cam. Apostolicæ, alioquin si essent spolia in pœnam, semper supponerent culpam in clerico defuncto: nec possent fieri ex ijs bonis quę clericus cum virtute, & meritoriè se potuisset ad aliquod pium opus; quod tamen falsum est, vt bene *Azor capitul.1.q. & capit.2. q.1.3.4.*

Quæro vigesimo secundo, An qui spolia ec- 39 clesiastica iniuste detinent, nec restituit, eo ipso censuras vllas incurrat?

Respondeo posse cogi censuris; non tamen quod meminerim vllas esse directè impositas quæ ipso facto incurrātur. uide *Azor c.1.q vlt.in fine.* Dixi *directè*; nam indirectè pœnæ in genere impositæ detinentibus bona Cam. Apostolicæ, afficiunt eos, qui spolia detinent, quæ eo ipso sunt sub dominio Cameræ; tales autem detentores ipso facto excommunicantur à Paulo IV. ut notat *Redoan.q.15.nu.32.* Obseruādum præterea est à Collectoribus spoliorum, qui ad id facultatem habent, censuras latæ sententię promulgari contra quoscunq. spolia iniustè detinentes, quod cùm faciunt, eo ipso quis censura innodatur, quod spolia culpabiliter non restituit.

CAPVT V.

Ex quibus bonis, à quibus personis in foro exteriori spolia capiantur.

SVMMARIVM.

1 *Probatio cui incumbat, vbi agitur de spolijs faciendis, ratione negotiationis illicitæ.*

2 *Cui, vbi agitur de bonis beneficiarij defuncti.*

4 *Ad quem pertineat, vbi quæritur. an bona relicta ab ecclesiastico, sint spolia, necne?*

4 *Ad quem vbi agitur de bonis clerici, quē notorium est esse beneficiatum.*

5 *Probatio cui incumbat, vbi de bonis religiosorum beneficia possidentium, si religio, aut camera sibi ea vindicent.*

6 *An ex eo spolium fiat, qui nihil ex negotiatione, vel exercitio acquisiuit.*

7 *Quid si dubitetur an bona relicta ab ecclesiastico sint ex patrimonio, vel redditibus ecclesiasticis.*

Facile hoc erit ex dictis cuilibet apud se decidere, maioris tamen perspicuitatis gratia.

Quæro primo, cui incumbat probatio, cum 1 agitur de spolijs faciendis ratione illicitę negotiationis.

Respondeo, afferenti, nempe spolia vindicanti, probationis onus incūbere; cùm enim agatur de delicto personæ ecclesiasticæ, non est enim id præsumendum, sed probandum, vt constat notissimo iure; quare collectores iniustè faciunt, & sunt puniēdi, si titulo illicitæ negotiationis spolia innadunt antequam illam probauerint; vt enim bene *Panor. cap. 1. de peculio clericorum*, in re persimili pronunciat, *nemo nisi cum manifeste constat, creditur esse malus*. Cùm ergo in clerico malum sit, illicitè illum negotiatum esse, indequę ditatum, credendum id non est, sed manifeste probandum, vt fuse *Redoan. quæst. 15.num. 30. Romanus conf. 159. Azor q. 11.cap.2.* in sæpius cit. tract. quem à reliquis operibus se posuit & mihi eū tract. de spol. Redoan edidit Iul. Cæs. Lutius.

Quæ-

Quæro secundo, cùm agitur de bonis beneficiarij defuncti, an sint acquisita intuitu
2 ecclesiæ, vel alio titulo personali, ad quē pertineat probatio?

Respondeo, quidquid beneficiarius cum cura, & administratione post obitum relinquit, præsumit[ur] totum intuitu ecclesiæ, & ex reditibus ecclesiasticis acquisitum, nisi contrarium probetur, quara onus probandi quod sit ex titulo personali, & consequenter non intuitu ecclesiæ, pertinet ad hæredes, vt colligitur ex *Redoa. q.3. § quid dicendum, & q.17. per totum.* constatque, quia clericum beneficiariū cum cura, & administratione, notorium est habere bona ecclesiastica; at ex patrimonio possidere, vel ex titulo personali aliquid acquisisse, res est facti, factū autem non præsumitur contra notorium sed probatur. *l. sciendum. ff. de verb. obli. Natta cons.* 51. *n.*20.

Quæro tertio, ad quem spectet probatio absolutè, an bona quæ ecclesiasticus relin-
3 quit, sint spolia necne?

Respondeo, ad hæredes defuncti, vel alios qui sibi bona illius vindicant: si tamen ille erat ecclesiasticus notorius incedens in habitu, & tonsura. eo ipso enim quod notorium est aliquam esse ecclesiasticum notorium quoque est illum esse obnoxiū spolio, nisi habeat conditiones illum eximētes; quod autem istas conditiones habeat, est res facti, quod vt paulo ante diximus, non præsumitur, sed probatur; vt bene *Azor cap.3. quæst.*4. Conditiones autem istæ quæ eximunt, hæ sunt quas sæpius diximus. Primò, non habuisse vllum beneficium. secundò si habuit, non excessisse triginta aureos; tertiò si excessit, constitisse in quotidianis distributionib. quartò si non in solis distributionibus non excessisse modum debitum congruæ sustentationi pro statu suo. Quæ omnia vt per se patet cùm facti sint, contra notorium non præsumuntur, vt supra diximus.

Quæro quarto, in vniuersum loquendo cui incumbat probatio de bonis clerici, quā
4 notorium est esse beneficiatum, an se hæredibus, an Cameræ, si vtriqua vendicent?

Respondeo, eo ipso quod beneficiarius decedit, quidquid relinquit, præsumitur esse ex bonis beneficij, quia hoc notoriū est ratione status quem illa publice profitetur. An autem sit nobilis, diues, industrius, &c. ratione quorum habeat bona alia patrimonialia, aut quasi, & ex sua industria acquisita, res est facti; propterea probanda, ita *Redoan q.3. § quid dicendum num.*1. *& sequentib.* & post eum *Azor c.3 q.*4.

Quæro quinto, cui incumbat probatio de bonis Religiosorum beneficia possiden-
4 tium, si ea sibi raligio, aut cameta vindicent?

Respondeo, ao ipso quod quis Religiosus notorius est, si illius bona velit Apostolica Camara vt spolia vindicare, ipsi incumbere probationem, vel quod extra monasterium vixerit, val quod vixerit apostatando. & hoc propter rationem traditam in prima, & quarta quæst. huius capitis, vt & meliùs ax sequentibus constabit.

Quæro sexto, an ex eo qui nihil ex negotia-
6 tione vel exercitio acquisiuit, spolium fiat. Exempli gratia, verè & propriè mercaturam fecit viliùs emendo, & cariùs vendendo; sed inde, vt fit, potius depauperatus est, quàm ditatus. Similiter chirurgiam exercuit; &c. nihil inde lucrando, Quæritur an nihilominus spolium faciat?

Respondeo, eo ipso quod constat Ecclesiasticum illicitè negotiatum, aut exercuisse officia prohibita statui clericali, posse Camaram Apostolicam, & illius Collectoras omnia bona ipsius inuadere; hæredibus autem si quid velint, incumbere onus probandi, nihil ipsum ex negotiatione lucratum, aut totum quod superest esse patrimoniale; quod colligitur ex bulla Pii IV. à Redoan. exposita qu. 2. & ab Azor. adducta c.1. q.1.

Quæro saptimo, quando res dubia est de
7 bonis relictis ab ecclesiastico, nec liquet an sint ex patrimonio, an ex reditibus ecclesiasticis, quid faciendum sit. cùm enim hæredes vtplurimum tunc bona possideant, videtur illorum conditio melior esse, ex communi regula, quòd in dubio melior est conditio possidentis.

Respondeo tamen in hoc dubio talis casus semper esse pro Ecclasia, & Camara Apostolica pronunciandum, vt bene *Conar. de test. cap.1. num.6. Azor. cap.3. de spolijs. quæst.*12. Ratio est primò, quia in dubio inter causam piam, & non piam, semper melior est piæ causæ conditio, & pro illa pronunciatur, vt constat ex *Tiraqu. in tract. de pia causa*, per plura capita; in quo casu locum non habet regula de meliore conditiona possidentis. Secundò, quia in dubia probatione ras semper illi adiudicatur pro quo stat maior præsumptio, sic in dubio cuius sit res reperta

perta apud vxorem adiudicatur marito, pro quo est maior præsumptio vt sit de ipsius bonis. *l. quantùm. ff. de donat. inter vir. & vxor. & l. etiamsi. C. eod.* Sed in clerico beneficiato præsumptio bonorum quæ apud illum reperiuntur, stat pro Ecclesia; omnia enim præsumuntur ex beneficio, prçsertim si hoc sit notorium ratione status, & alia omnia concernunt factum; quod non præsumitur, vt sæpius dixi; sed probatur. *l. sciendum. ff. de verb. oblig.* vide *Redoan. quæst.* 15. *nu.* 13. *Azor. cap.* 2. *quæst.* 12. hæc tamen ita intelligenda sunt, vt cùm hæres reperitur in possessione, illa non spolietur; donec probetur bona ad spolium spectare; siue quia manifestè Camera ostendat esse spolia; siue quia constat, hæredes idoneam pro se probationem non habere. *c. nulli* iuxta *gloss. cap. sint manifesta. eadem causa. q.* 1. *Castro §. si quis presbyter. num.* 4. *C. de Epis. Thesaur fori ecclesiast. p.* 3. *cap.* 3. *n.* 25.

CAPVT VI.

Quibus, quæ spolia debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Cui debeantur spolia Beneficiati Regularis.*

2 *Cui spolia ecclesiastici regularis, vel secularis ex negotiatione illicita. vel aliter acquisita contra canones.*

4 *Cui instrumenta sacra relicta post mortem beneficiarij.*

4 *Cui fructus beneficij tempore mortis beneficiarij non dum percepti.*

7 *Cui fructus beneficiorum à die vacationis vsque ad legitimam prouisionem, & possessionem legatam.*

8 *Cui bona religiosorum, qui extra claustra viuunt & decedunt.*

9 *Cui reditus pensionarij illi debiti, sed non dum exacti.*

10 *Cui scamna, mensæ, arcæ, dolia vacua & alia similia vtensilia.*

11 *Ad quem pertineat soluere debita beneficiarij disuncti, &* 12. 13. 14. 15. 16. *&* 17.

18 *Quid vbi supersunt alia bona patrimonialia beneficij.*

ADuertendum hic iterum est, quod supra monui, propria, sed lata significatione spolij nomine censeri quæcunque bona post obitum clerici, alijs quam hçredibus debentur; strictius tamen nomine spoliorum simpliciter, & absolutè loquẽdo intelligi tantum bona post obitum clerici Cameræ, & fisco Apostolico debita; & hoc ex communi regula, quod nomen simpliciter prolatum de principali in eo genere intelligitur. Inter spolia autem principalem locum obtinent, quæ Cameræ Apostolicæ debentur, & spolia Apostolica appellantur; & hinc est, quod aliquando Pontifices negant esse, aut pertinere ad spolia vasa sacra, paramenta, &c. item scamna, vtensilia alia, &c. quæ habentur alijs quàm Camerç Apostolicæ, vt videre est in constitut. Pij V. de qua *Nauar. de Spolijs* & post illum *Azor p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *q.* 6. Ibi enim declarat talia paramẽta pro cappella beneficiarijs, &c. non esse spolia; non quòd absolutè non sint spolia, sed quia non Apostolica, & proinde non pertinere ad Apostolicum Collectorem. his positis

Quæro primo, cui debeantur spolia beneficiati regularis? 1

Respondeo, & suppono sermonem esse de eo qui separatim viuat, & seorsim à mensa communi: nam aliqui communiter viuunt, & subinde amouentur, & præficiuntur, iuxta constitutiones suæ religionis, variis Prælaturis, non sunt in hoc genere beneficiatorum regularium, de quibus nunc loquimur. De his ergo

Dico, eorum spolia iure antiquo monasterio debebantur. *cap cùm olim.* 2. *de priuilegijs. Authent. Ingressi. de sacrosanct. Ecclesijs. & c. ne dicatis.* 12. *q.* 1. Cùm ergo iure nouo loco monasterij suffectus sit fiscus Apostolicus, illi iam debentur, vt constat ex constitutione Pij 4. *Decens*, quam examinat *Redoan. quæst* 2. *de Spol. Azor. cap* 2. *quæst.* 1. & de qua *Quaranta in compendio, v. spolium.* quod tamen intellige cum duplici limitatione. Prima, nisi regularis decedat in Curia, tunc enim ipsius bona à Camera Apostolica non capiuntur, sed illi cedunt, cui iure communi debentur ab intestato, nempe monasterio. Secunda limitatio, nisi habeat speciale priuilegium testandi ad hoc ipsum specialiter concessum. quod rarò solet præterquam maioribus Prælatis, qua de re vide *Redoan. q.* 1. *v. Testamentum.* Nõ obstat quòd Paulus IV. in constitutione *Postquam diuina*, decernit omnia Reli-

gio-

gioforum bona quomodolibet extra clau strum morantium esse monasterij. nam illi constitutioni derogandum est per Gregorium Decimum tertium in constitutione Officij nostri. vbi definit Cameræ Apostolicæ illa deberi. limitationem autem adiunxit de commorantibus in Curia Pius Quintus, cui non est derogatum.

Quæro secundò, cui debeantur spolia Ec- 2 clesiastici regularis, vel sæcularis ex illicita negotiatione, vel aliter contra canones acquisita. Supposito ex tali clerico, etiamsi nullum habeat beneficium spolia fieri, vt supra diximus.

Respondeo, talia Cameræ Apostolicæ à nouo iure deberi, vt constant ex eodem constitutione Pij iv. Docens.

Quæro tertio, cui debeantur instrumenta sacra post mortem beneficiarij relicta.

Respondeo, Ecclesiæ, vel Monasterio, in quo habet, vel habuit beneficium, etiam si illud postea renunciauerit. ita Pius Quintus Constitutione sua supra citat. quem explicat Nauarrus *§. 8. numer. 2. & 3.* Ex quo fit primò clericum sæcularem, qui nullum habet beneficium, aut redditus Ecclesiasticos, aut nullam Ecclesiam, cui inseruiat, si relinquat supellectilem sacram pro sacello, non comprehendi hac constitutione, patet, quia expresse tantùm mentio fit de beneficiarijs, qui habent Ecclesiam. Secundò fit regularem beneficiarium semper hac Constitutione teneri: quia semper habet Monasterium, vel Religionem, cui attributus est. Tertio probabiliter etiam hinc deducitur purum pensionarium hac etiam constitutione teneri. nam licet non sit beneficiatus, habet tamen reditus Ecclesiasticos: & licet non habeat Ecclesiam, cui inseruiat, & sit attributus; habet tamen, ex qua emolumentum capit; illam nimirum, ex cuius beneficio pensio detracta est. Quartò sit paramenta, & hanc supellectilem Ecclesiæ deberi, licet non sit consecrata, sed tantum destinata ad vsum sacrum: quod bene obseruat *Azor capitul. tertio quæst. septima.* quia Summus Pontifex declarãs quæ sint ista instrumenta sacra, exemplum ponit in iis, quæ non consecrantur, quia sunt Missalia, cantus musici, firmi, &c.

Quæro quarto, Cui debeantur fructus beneficij tempore mortis beneficiarij nondum percepti, sed illi debiti. Suppono fructus istos esse in duplici differentia. aliqui enim sunt non dum percepti; quorum tamen tempus, & dies solutionis iam præteriti. aliqui debentur; nondum tamen eorum dies solutionis aduenit. ob commodum enim conductoris solutio in duo anni tempora diuiditur; & potest esse, vt paulo ante Martium mensem beneficiarius decedat, in quo solutio fieri debeat fructuum, qui illi debentur pro semestri spatio proximè elapso. Hoc posito

Dico primo, in terris vbi reperitur, & solet esse Collector Apostolicus, fructus omnes debiti, sed nondum percepti a beneficiario defuncto spolia fiunt, & cameræ Apostolicæ debentur. ita decisum clarè est per Iulium III. in constitutione quam latè explicat *Redoan. quæst. 5.* & ratio est, quia fructus isti iure communi antea ecclesiæ successori in beneficio debebantur, ex *Hostien. Cald.* & aliis apud *Azor cap. 3 q. 13.* sed fiscus Apostolicus in istis bonis successit loco ecclesiæ, vt bene *Gulielmus Redoanus quæstion. 1. & Azor capitul. 1. q. 3. 4 5.* ergo iam illi debentur.

Dico secundò, in terris, in quibus non est nec solet esse Collector Apostolicus, huiusmodi fructus successoribus debentur, vt illorum spolia; nullo modo autem possunt hæredibus transcribi; quod decreuit Iulius Tertius in alia Constitutione, qua præcedentem declarauit, de qua post *Redoan. quæstion. quinta. Azor cap. 3. quæst. 13. Quaranta in Bullario. ver. spolium.*

Ad quod aduertendum est circa fructus debitos & non exactos à beneficiario defuncto duas constitutiones editas esse à Iulii III. In prima decernit vt omnes huiusmodi fructus non sint hæredum, sed successorum. In secunda declarat id quod in priore statuerat, intelligendum duntaxat esse vbi non sint Collectores Cameræ Apostolicæ. Ex hac duplici constitutione orta est controuersia, quibus debeantur isti fructus vbi sunt tales Collectores, an hæredibus, an Cameræ Apostolicæ. Redoan. q. 7. refert sententiam fuisse cuiusdam magni datoris quòd sint hæredum. mouebatur, quia quòd nõ debeantur hæredibus, sed successoribus, statutum fuerat per Iulium in priorem illa cõstitutione. sed illud decretum immutatum fuit postmodum per secundam constitutionem declaratoriam. quòd id intelligatur, vbi non sint Collectores Cameræ.

Vera tamen sententia est, quod vbi non sunt Collectores, debentur successoribus in beneficio; vbi verò sunt, ipsi Cameræ. Primò, quia secunda constitutio Iulij nō est declaratoria, & limitatiua in fauorem Cameræ Apostolicę, vt patet inspicienti, & benè probat *Redoan. quæstion. 7.* Secundò, quia nulla ratio apparet cur vbi sunt Collectores Apostolici, velit meliorem facere conditionem hæredum, & illis adiudicare quod iure communi debetur successori. Tertiò denique, quia praxis est in contrarium, talis enim fructus a Camera exiguntur.

Quæro quinto, cui debeantur fructus beneficiorum à die vacationis vsque ad legitimam prouisionem, & actualem possessionem. 7

Respondeo iure communi antea pertinuisse ad Ecclesias eorundem beneficiorum, vel ad successores. *cap. quia sæpe. de electione. c præsenti. de offic. ordin in 6.* Sed quia in locum Ecclesiæ, & successoris, Apostolicus fiscus successus est, vt supra docuimus & fusè *Redoan. q. 1.* pertinent iam omnes ad Cameram Apostolicam, vt fructus illius, vt constat expressè ex constitutione Pij IV. quam de hac re refert *Nauarr. §. 6. num 6. de spolijs clericorum.* & ex alia eiusdem Pij *incip. In supremo. & Gregorij XIII. incip. cum sicut accepimus.* de quibus *Azor c. 3 q. 4 in fine Quaranta in com pend. v. spolium.*

Quæro sexto, cui debeantur bona religiosorum qui nullo beneficio præditi extra claustra de superiorum suorum licentia, vel aliter quomodocumque viuunt, & decedunt.

Respondeo vt supra indicaui q. 1. cùm de religiosis beneficiatis, talia bona religiosorum licèt beneficiati non fint, sed ab illis acquirantur dono amicorum, consanguineorum, propria industria, aut aliter quomodocumque, Cameræ Apostolicæ deberi. quod statutum est in extrauagan. Gregorij XIII. *Officij nostri.* quod intellige nisi decedant in Curia, & excepto instrumento sacro prò sacello, quod puto semper illorum religioni aut monasterio deberi.

Quæro septimo, cui debeantur reditus pensionarij illi debiti, sed nondum exacti. 9

Respondeo iure antiquo debebantur hæredibus; quemadmodum & ipsæ pensiones perceptæ, & apud pensionarium integræ repertæ; sed iure nouo debentur tam exactæ quæ reperiuntur, quàm exigendæ Cameræ Apostolicæ, ex constitutionibus Pauli 3. Iulij 3. Pij V. vide *Redoan. de spol. q 3. §. & in hac materia. n. 12. q. 8 num. 32. Azor. c. 3. q. 8. par. 2. lib. 8.*

Quæro octauo, quibus debeantur scamna, mensæ, arcæ, dolia vacua, & alia similia vtensilia, etiamsi ex reditibus ecclesiæ à beneficiario fuerint comparata. 10

Respondeo, ante Pium V. hæc etiam inter spolia computabantur, post illum nequaquam. Sed de illis beneficiarius disponit, vt de patrimonialibus, quam constit. Pij referunt *Nauarr. § 1. de spolijs, num. 4. & 5.* & iterum fusius *§. 8* & post illum *Azor cap. 3. q. 6.* Qua in re obseruandum *Ioan. Franc. Leonis in thesaur. fors ecclesiastici, parte 1. c. 3. num. 2.* docere huiusmodi vtensilia ecclesiæ deberi, sed perspicue fallitur, vt patet inspicienti constit. Pij V. & expresse monet *Nauar. d. num. 5.* aduertens suppellectilem vtensilium vasorum, &c. fieri hęredum.

Quęro nono, ad quem spectet soluere debita beneficiarij defuncti, ad collectorem, an potius ad hæredes, vel successores in beneficio. 11

Respondeo præmittendo, quod debita beneficiarij alia possunt esse in necessitatem ecclesiæ, alia in ipsius vsum & vtilitatem alia personaliter tantum pro se ipso. ex quibus alia sunt necessaria pro valetudine curanda, alia ob maius commodum, puta ad vineas emendas, colendas, &c. hoc posito.

Dico primo debita facta à beneficiario ad necessitatem ecclesiæ subleuandam, puta quia tacebat, &c. debebant iure antiquo solui à successore *Ioan. Andr. Panormit. cap. de solutionibus. Anton. & Imola cap. peruenit. de fideiussoribus. Nauarr. §. 9. de spolijs num. 7.* 12

Dico secundo, debita contracta non in necessitatem, sed in vtilitatem ecclesiæ; si tamen ex eo ecclesia ipsa melioris conditionis facta sit, debere quoque solui a successore, ex generali regula quod in eo, quo quis ex alieno factus est ditior, ad id tenetur. ita *Innoc. cap. 1. de solut. Panor. cap. ex præsentium. de pignorib.*

Dico tertio, debita contracta ob vtilitatem personalem beneficiarii non recidebant successore; puta, cùm clericus ad res suas vt domum, vineam, prædium meliores reddendas æs alienum fecerit. *Azor cap. 3. quæst. 3.* ex *Ioann. Andr. Imola, Panormitan.* 14

Dico quarto, si debita contracta fuerint à beneficiario ob propriam necessitatem,

puta

puta ad valitudinem curandam, dubium est antiquo an ea soluere successor teneatur. negat *Nauarrus §.9 numer.6. de spolijs. vers. contra quæ.* affirmat, & melius *Panormit. cap. ex præsentium. de pignoribus. num.5.* & post illum *Azor c. 3.q.3.* quia quod beneficiarius impendit propter necessitatem propriam, videtur esse propriam, videtur esse propter necessitatem ecclesiæ, quæ cùm teneatur illiùs necessitatibus subuenire, debitum contractum propter necessitatem beneficiarij, videtur quoque esse propter necessitatem ecclesiæ. his positis.

Dico quinto, cùm collector Apostolicus, & Apostolica Camera fictè sit in locum 17 successoris, & capiat illa bona, quæ successor antea percepisset, tenetur iam ad illa debita soluenda. ita *Azor quæst. 3. c. 3.* quia successor in locum alterius omnia illius onera subire tenetur, cuius emolumenta etiam percipit.

Dico sexto, in locis in quibus de consuetudine probata spolia Apostolica nō fiunt, sed bona beneficiarij defuncti cedunt, pro ut ore antiquo fiebat, ecclesiæ, vel successori, teneri, vt prædictum est, successorem ad huiusmodi debita soluenda, quæ pro necessitate ecclesiæ, vel beneficiarij contracta fuerint, quod constat ex dictis.

Quæro decimo, an id quoque intelligendū 18 sit, vbi superessent alia bona beneficiarij patrimonialia.

Respondeo affirmatiuè, quia debita pro necessitate propria, vel ecclesiæ contracta, debent ex bonis ipsius ecclesiæ compensari: si enim ad illam spectat viuente beneficiario ipsum sustentare in necessarijs, licet aliter habeat vnde viuat, cum nemo suis stipendiis debeat militare, in sustentatione autem necessaria intelligatur etiam infirmitatis curatio, dicendum omnino est quidquid impensum in ipsam est, & propter ipsam, ad ecclesiam spectare, quia quod sic impensum est, in viuentis sustentationem est ingressum; & consequenter debita, quæ inde remanent, ecclesiæ incumbunt; tamquam quid ad viuentis sustentationem pertinens; quod tamen intelligendum est, cum mortuo beneficiario superest aliquid ex bonis beneficij, ex quibus spolia fiant, siue pro camera Apostolica, siue pro successore, aut ecclesia. vide *Redoan. quæst. 10. de spolijs.*

CAPVT VII.

De duplici capite vnde possint excusari beneficiarij à spolio faciendo, & variæ quæstiones ad id spectantes.

SVMMARIVM.

Ecclesiastici beneficia possidentes duplici ratione ab onere spoliorum liberantur, primò facultate testandi à Pontifice accepta; secundò, ex eadem facultate per consuetudinem introducta, Facultas autem à Pontifice data duplex est; alia localis, vt est quæ datur omnibus in Curia, & Romæ commorantibus; alia personalis, quæ à Summo Pontifice singulis conceditur; quos peculiari beneuolentia prosequendos putat. de vtraque hac ratione his illa explicabimus, quæ maiorem aliquam difficultatē continent.

Quære primo, An qui habent à summo Pōtifice facultatem testandi de spoliis quicumque, sint tuti in conscientia, si de facultate amplè in quascunque personas, & vsus etiam non pios vtantur.

Supponendum est facultatem testandi triaʃ respicere. Primò bona de quibus disponitur. Secundò personas, ad quas transferuntur. Tertiò vsus in quos destinantur. Summi Pontifices cum facultatem hanc concedunt solent aliquādo illā

limitare respectu alicuius, vel omnium horum trium, vt nec omnium bonorum, nec in omnes personas, nec ad omnes vsus illam permittant, aliquando verò illam amplissimam tribuunt sine vlla limitatione bonorum, vsuum, personarum. hoc posito si exponamus quatenus tuta conscientia vti liceat hac facultate cùm amplissima est, eo ipso etiam constabit, quid dici oporteat de limitata. De illa ergo sunt duę sententiæ.

Prima est Nauarri qui negat in conscientia tutum esse, qui ea vtitur in illa ampliatione, ita ille *§.11. n.2. de spolijs.* & latiùs *tract. de redit. q.1. monit. 54. & in apolog. de redit. q.1. monit. 52. n.1.2.* Ex quo consequenter deducit, Primò qui testatur in consanguineos diuites, solùm vt illos faciat ditiores, peccare mortaliter. Secundò consanguineos teneri ad restitutionẽ. Suam autem sententiam probat primò, quia Papa ipse non potest licitè & tutè conscientia in omnes vsus, & in omnes personas de talibus spolijs disponere, quia non in diuites, sine causa pia subsistente quæ id suadeat; nec in vsus non pios & profanos, vt ipse pluribus probat *tract. de redit. q.1. monit. 48. q.3. monit. 6. & in Apolog. q.1. monit. 27. 38. 39. & q.3. monit. 6* & constat, quia spolia ista sunt res sacræ quibus Papa non potest pro libito vti, ex *D Thom. 2.2. q.99. art.3.* Ergo nec potest dare facultatem vt quis de illis in tales vsus & personas testando disponat, argumento à maiore ad minus negatiuè, quod valet. *c. si Paulus 32. q.5. & c. imitare. 6. q. vna.* Secundò non potest Papa pro libito suo bona quæ sunt vnius Ecclesiæ ad aliam transferre; aut quæ sunt vnius rectoris alteri dare, vt constat ex *cap. non liceat Papa. 12. q.2.* vbi *Archidiaconus*, & ipse *Nauar. in tract. de spolijs §.3 notabili 7. n.1.* Sed spolia ecclesiastica sunt, vel Ecclesiæ, vel successoris, vt constat ex his quæ diximus *cap.6.* Ergo non potest illa Pontifex auferre pro libito, & sine causa in quascunque personas transferre ad illas tantùm ditandas. ergo multo minus hoc licitè poterit facere qui ab eo facultatem accepit. argumento notissimo quòd nemo plus iuris & facultatis potest in alterum transferre, quàm ipse possideat, *c. nemo. de reg. iur. in 6.*

Si dicas, quomodo ergo quotidie Sum. Pontifices tales facultates concedunt, & in specie Iulius 3. omnibus in Curia decedentibus permittit vt possint de bonis omnibus quæcunque illa sint in quascunque personas diuites consanguineos alienos, & in omnes vsus pios & non pios disponere?

Respondet primò tales facultates habendæ sunt donationes & concessiones factæ à Summis Pontificibus, Prælatis, vt de suis vel alienis spolijs disponant etiam in vsus non pios. quarum donationum, inquit, aliquot tenorea vidimus in Vrbe dolentes quòd præberent ansam detrahendi ei (nempè Summo Pastori) quem omnes laudare venerarique iubentur. ita ille *§.11. de spoliis. n.2.*

Secundò respondet huiusmodi testandi concessiones, præsertim illam Iulij 3. de qua ipse *§.5. de spoliis* esse intelligendam pro foro exteriori, non interiori. nimirum ad sedandas lites, & ad molestias reprimendas quæ inferebantur à Collectoribus iis qui in Curia moriebantur; multa enim forum exterius ad vitanda maiora mala permittere, quæ forum conscientiæ non admittit. Vult ergo Nau. nihil plus habere clericos per illas facultates, quàm vt non possint molestari in foro exteriori quicquid de bonis illis disponant. quod optimo iure Pontifices concedere potuisse, non vt in omnes vsus etiam non pios illi licitè testari possent: sed vt si testarẽtur, non possent inquietari in foro exteriori, & id vt maiora mala vitarentur.

Contraria sententia communis est omnium aliorum, posse qui illam facultatem habent ea vti secundùm suam amplitudinem, modò non in vsus & personas iure diuino & naturali prohibitas. ita ex Canonistis *Couaruuias c. cùm in officiis nu. 7. de test. Redoan. q.1. de spoliis. in fine. Sarmiento p.1. defensionis de reditibus ecclesiasticis c.2. in fine.* ex Theologis verò eam primus expressè docuit Petrus de Palude *in 4. dist. 15. q.3. art.6.* vbi absolutè docet posse beneficiarium testari de reditibus, quæ sibi supersunt, quod ipsius dictum non est intelligendum quasi nunc omnis beneficiarius id possit; prout illũ intelligit & ob id reprehendit *Redoan. q.1.* erat enim Paludanus iuris Canonici peritissimus, sed est accipiendum absolutè secundum se, nempe quòd secluso iure positiuo prohibente, perinde possit beneficiarius de reditibus testari, vt de aliis bonis suis. ex quo vlteriùs sit, sublata prohibitione positiua eum istud ipsum eodem modo posse. quam eandem sententiam docet *Gabriel Vasquez in opusc. de redditib. Ecclesiastic. dub.7.* & ante illum *Azor lib.7. part.2. capitul 9. quæst.1. Molina*, & alij

alij, dè quibus infrà.

Pro solutione aduertendum, aliud esse, quid fieri validè & instè, prout iustè id dicitur fieri quod sine vllius iniuria fit, & aliud fieri licitè. ita vt non solùm quod fit valeat & iustum fit, sed etiam in eo faciendo nihil peccetur. Exempli gratia, quia malo animo meretrici de matrimonio donat centum aureos. dubium non est hanc donationem validam & iustam esse si qui donat sui iuris sit,& de suo donet. quæ tamen donatio nec licita est, nec tuta conscientia; sed læsa,& vulnerata fit. hoc posito ad quæstionem respondeo, &

Dico primo, cui concessa est amplissima testandi facultas,ea potest vti validè & iu-

3 stè in omnes vsus concessos:itavt qui per illam facultatem hæredes instituuntur, aut bona capiunt, tuti sint in conscientia quicunque sint. est conclusio omnium DD.secundæ sententiæ, & probatur primò,quia prohibitio testandi de reditibus facta clericis introducta est iure positiuo. *Redoan.q.1.de spolijs,num.51.Hostien.ad gloss. c.præsenti. de officio ordinarij in 6. Geminianus ibi.Abbas c.cum esset,nu.24. de test.Barbat.cap.requisisti.n 34 eod. & cap venerabili,col.70.de off.deleg. & 1. p. de præstantia Cardinalium,col.5.quæst.3. Couarruuias c.cùm in off.n.1.* & constat manifestè,quia non loquimur hic de prohibitione testandi contra rectam rationem; nam hanc habent omnes homines; sed de prohibitione per quam clerici redduntur inhabiles ad testandum: ita vt si testentur,testamentum inualidum sit, irritum, & nullius vigoris. hæc ergo prohibito,siue inhabilitas validè testandi de ill s reditibus, peto ego an sit de iure naturali, vel diuino, vel positiuo; si naturali & diuino; ergo nunquam & in vllo casu tolli potest; quod est contra quotidianam praxim, & ipsum Nauarr. qui concedit posse valide & iustè in aliquo casu testari clericos per facultatem illam; si positiuo, iam habeo intentum; & ex hoc secundò vlteriùs argumentor,omnia prohitio posita aliquid faciendi, per quam si id fit, inualidè, & iniuste fit, potest per Summum Pontificem auferri, qui est super omnem legem positiuam;& si sit prohibitio prouenieus à iure ciuili per supremum Principem sæcularem, potest auferri. *DD. ciuiles, toto titulo Digestorum de iustitia, & iure, & de legibus. DD.Ecclesiastici,rubr.de constitutionibus.* Si ergo Pontifex auferat per concessionem liberalem, & illimitatam prohitionem quam clericus habet testandi, eo ipso qui testamentum iuxta concessionem illam concedet, iuxtè & validè concedet in sensu explicato,& qui ex illo testamento bona quæ alioquin spolia essent,capiunt, tuti erunt in conscientia, quoad hoc quòd illa restituere non tenca tur. Tertiò beneficiarij possunt à Summo Pontifice constitui domini dū viuunt redituum ecclesiasticorum,ita vt quod de illis in qualcunque personas disposuerint validè, & iustè disponant; ergo possunt eandem facultatem ab illo habere, vt de ijsdem reditibus qui sibi superfint,in morte disponant.Consequentia est notissima quia nulla est ratio disparitatis. Antecedens verò certissimum est ex communi opinione, quæ iam viget, quod facta distributione illa bonorum ecclesiasticorū, de qua supra diximus *in tract.41.de beneficijs cap. 2.* beneficiarii sint veri domini redituum. pro qua opinione refert *Marsilius colum.in tract.de reditibus ecclesiasticis,cap. 36.* septemdecim Theologos, quorum Princeps est Diuus Thomas, & quinquaginta quinque Canonistas. & tamen post *Marsilium* scripsere *Ludouic. Molinas,Vasquez,Azor,Suar.*& innumeri alij Theologi, & Canonistæ,de quibus in sequentibus, præsertim *q.5.* huius capitis qui hanc opinionem docuerunt.

Quartò denique probatur ex absurdis, quæ ex sententia Nauarri sequuntur. Primò enim fieret omnes diuites cognatos beneficiariorum tenori ad restitutionem. Secundò qui à Pontifice spolia ista dono accipiat, etiam ad restitutionem teneri. Tertiò relicta in vsus profanos, aut non pios à beneficiario,non deberi ab executioni mandari. Quartò omnes qui non sunt pauperes, aut religiosi,non tuta conscientia bona illa recipere. Quintò commercia omnia, & omnium conscientias perturbari,& confundi quoties, vel cum beneficiarijs, vel illorum hæredibus agatur. Sextò Pontificem præbere fauorem positiuum ad peccandum;& quòd peccatum fuerit patrocinio suo tueri. Septimò denique non solùm permitti;sed committi in ecclesia Catholica abusum vniuersalem:nec tantum dissimulante, sed annuēte,consentiente,auxilium præbente Pontifice; quibus quid potest esse detestabilius? Vt ergo illa vitemus absurda,dicendum quòd qui amplissima illa facultate vtuntur in vsus permissos,validè & iustè in sensu explicato vtantur,& etiam licitè possint si velint.

Di-

Dico secundò, qui facultate illa vtuntur, nō semper licitè & sine peccato vtuntur. hęc per se patet, nec indiget probatione. etsi tantùm eam intenderet Nauarrus, ferri posset. Ratio autem est, quia aliud requiritur ad validè & iustè vtendum aliqua re, aliud ad licitè. ad illud sufficit dominiū & potestas: ad hoc requiritur conformitas operationis & vsus ad rectam rationem & legem diuinam, prout exigunt omnes & singulæ circunstantiæ, in quibus operatio illa versatur. per hæc patet ad rationes Nauarr.

Ad primam ergo cum dicit Papam ipsum non posse reditus Ecclesiasticos in quascumque personas & vsus conuertere, distinguo de posse vel vt accipitur pro validè & iustè posse; vel pro licere. Primo modo falsum est non posse Papam validè & iustè pro libito suo de reditibus nondum applicatis disponere; ita vt illius dispositio sit irrita, & propriè iniusta, cum obligatione restituendi. & contrarium puto esse errorem, vt clariùs constabit in tractatu sequenti de alienatione rerum ecclesiasticarum. Si verò secundo modo accipitur posse pro licito, concedo non semper Papam & in omni casu licite sine peccato posse tales reditus in quoscunq. vsus & personas impendere, sed teneri etiam ipsum in illorum erogatione rectā rationem sequi, & legem diuinam & naturalem, quæ præscribit, quando, quibus, quomodo, in quem finem sit erogandum: quod valide possumus erogare.

Ad secundam cùm dicitur non posse Papam reditus vnius beneficij alteri assignare, &c. Respondeo eodem modo, non potest valide, & iuste, id est, sine iniustitia quæ obliget præcisè ad eorum restitutionem: nego. non potest licite semper & in omni casu & quacumque de causa facere: concedo. cùm obijcitur canon. *non liceat Papæ.* Respondeo, qui in illo canone se fundat ad hoc probandum, & sic illum intelligit male sentire de ecclesia Romana, & eius Primatu, cum illius caput subiiciat iuri Canonico coercitiue, quod est erroneum. Dicendum ergo vel ibi accipi *liceat* propriè, non vt significat id quod nullo modo possumus, sed quod non semper honestè & rectè possumus, quo pacto dicimus non licere diuitibus facultates suas in meretrices & parasitos expendere, & in hoc sensu complectitur etiam Papam; quia non est canon præceptiuus, sed declaratiuus obligationis Papæ, quam ipse quoque vt alij habent ad operandum iuxta præscriptum rationis. vel si canon accipitur præceptiuè & coercitiuè, nomen *Papæ* non complectitur summum Pastorem, sed alias quascumque dignitates inferiores quæ nomine Papæ tunc temporis etiam intelligebantur; vt Episcopi, Archiepiscopi, &c. qua de re iterum cùm de Alienatione.

Ad responsiones quas affert ad vsum Curiæ & praxim Romanorum Pontificum, qui tales facultates quotidie cōcedunt, prima responsio iniuriosa Summo Pontifici, quem tacitè admittit semper malè facere tales facultates dando, & alios illis vtendo. quod est scandalosum in Ecclesiam Romanam, & eius Pastorem, vt id in ea ex consuetudine fiat; quod est. non solùm occasio peccati. sed peccatum & laqueus ad alios inducendum ad peccandum. Secunda responsio non est ad propositum. neque enim priuilegium testandi est per modum salui conductus (sic dicam). qui fiat latroni, aut meretrici. vt non molestetur si velint inter nos agere. sed est priuilegium directè respiciens Clericum, & positiuè conferens illi potestatem testandi, tollensque inhabilitatem quam ad id habet. Ex quo euidenti deductione consequitur hanc testandi facultatem quantumuis amplissimam nec in se, nec ex parte obiecti ad quod extenditur esse malam; vel certè Papam quotidie errare, quoties illam concedit & totam Curiam cum illo. Quid est autem absurdius quam illum esse magistrum erroris qui sit in Ecclesia Doctor veritatis, qua de re infrà meliùs cùm de Alienatione.

Quæro secundò, an vbi consuetudo est vt 5 beneficiarij de bonis beneficij testentur, tam ipsi, quàm qui illorum bona capiunt ex testamento, vel ab intestato, tuti sint in conscientia. per tutum autem esse in conscientia, intelligimus non teneri præcipuè ad eorum restitutionem qui sic disponunt, aut in quos disponitur. nam si sermo sit de quocumque alio peccato, certum est plura posse interuenire tam ex parte testantis, quàm succedentium: hoc posito [illegible]

Respondeo, & Dico primò, nullus benefi- 6 ciarius de reditibus sui beneficij iure communi testari potest. res est certissima ex sacris canonibus, in quibus hoc decernitur, vel iam decretum declaratur & cōfirmatur. *cap. Episcopi, cap. sicut manifestè. 12. quæst. 1. cap. quia Ioannes, cap. fixum. 12. quæst 5. cap ad hæc, cap. quia nos; cap. cùm in officijs, cap. relatum. 2. de testam.*

ad

ad id autem sacri canones moti sunt, vt allicerent ea ratione beneficiarios ad liberaliter in vita reditus expendendos, quorum sciunt in morte nullam se potestatem vlterius habituros: ac ob id frustra se illis parcere & reseruare. quod benè notat *Nauarr. quæst. 3. de reditibus, Vasquez in opusculis de reditibus. cap. 1. §. 3. dub. 4. Azor lib. 7. Instit. p. 2. c. 9.*

Dico secundo, consuetudo vsu recepta & 7 approbata vim legis habet positiuæ. ex quo quatuor fiunt. Primò nullam consuetudinem posse valere contra legem naturalem & diuinam, quia contra illas nulla lex positiua & expressa valere potest; ergo multo minus lex positiua non expressa, qualis est consuetudo. Secundò fit quemadmodum in legibus & statutis posteriora semper derogant prioribus vbi opposita sunt; ita consuetudinem post legem positiuam introductam illam tollere. Tertiò fit, vt necessarium est legem posteriorem quæ priorem abrogat esse a maiori, vel æquali potestate; ita consuetudinem quæ abrogat ius Canonicum positiuum, debere esse introductam non ab inferiori vlla potestate, sed ab illa eadem, quæ canones condit. Vnde quartò fit consuetudinem à solis laicis introductam, vel etiam ab inferioribus prælatis ecclesiasticis, repugnante tamen, aut non approbante Pontifice, nullius valoris esse contra legem Canonicam aliquid prohibentem. vt bene obseruat *Robertus de Monte consil. 25 inter cons. Gigantis. Alexand. l. post dotem, col. pen. ff. solut. matrim. Redoan. q. 4. de spolijs, Felinus cap. 1. de tregua, & pace, declar. 4. n. 10. Puteus decis. 1. lib. 1.*

Dico tertio, vbi est consuetudo vt beneficiarij de bonis beneficij testentur, quæ 8 habeat conditiones modò dictas, tutos esse in conscientia tam qui testantur, quàm qui bona capiunt ex testamento. Conclusio est certissima quam tradunt expresè *Couarruuias cap. cùm in officijs. de testam. & ante illum Panormitanus, Aluarus, Pelagius, Ioan. Maior, Sylvester, Angelus,* & alij apud illum, & apud *Azor parte 2 lib. 7 Institut. c. 9. quæst. 1.* quibus adde *Hostien. cap. cùm in officijs. de testamen.* vbi dicit neminem de rebus Ecclesiæ testari posse, nisi aliud obtineat de consuetudine. quod ipsum docent *Innocen. Ioan. Andr. Zabarella in eodem cap. & Abbas cap. cùm tibi. de verborum significatione. Valet,* inquit, *consuetudo quòd clerici possint disponere de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, eo quòd propinqui succedant eis ab intestato.* Idem docet *Gaspar Calderinus consil. 2. de pecul. clericorum, circa finem. Puta,* inquit, *quòd si loci consuetudo vel Ecclesia sit, quòd consanguinei succedant in fructibus perceptis, illa seruetur.* ad idē sunt *Guido Papa, Gulielmus de Benedictis, Io. Faber,* & alij quos allegat *Philippus Probus cap. præsenti. de officio ordinarij in 6.* optima autem ratio ad hoc probandum, & demonstratiua est, quia, vt suprà vidimus, prohibitio testandi de istis reditibus ex iure positiuo est. ergo potest lege contraria positiua, vel in totum, vel in parte, abrogari, per *l. nihil tam naturale est. ff. de regulis iuris.* Sed consuetudo legitima & approbata habet vim legis positiuæ. ergo vbi illa contraria est legi priori de non testando scriptæ, illam abrogat, & ipsa valebit.

Sed tunc dubium est vbi sit ista consuetudo & an sit approbata, & qualis sit, seu quousque se extendat. ergo

Quæro tertio, vbi vigeat consuetudo testan 9 di de fructibus beneficij, & respectu quorum beneficiorum.

Respondeo, beneficiarij omnes Episcopo inferiores, si religiosi non sint, in Hispania & in Gallia ex consuetudine de bonis suis testantur, & illis à consanguineis succeditur ab intestato. de qua consuetudine *Couarr. cap. cùm in officijs. de testam. Redoan. q. 4. de spolijs. Sarmient. Nauarr.* & alij post *Azor q. 1. c. 4. lib. 1. part. 2.*

Quæro Quarto, qualis sit ea consuetudo: seu 10 quatenus se extendat.

Respondeo eosdem auctores, qui de consuetudine testantur testari quoque de eo ad quod se extendit, dicunt ergo eam esse liberam, & illimitatam respectu omnium bonorum in omnes personas etiam diuites, & vsus etiam non pios. ita de consuetudine Hispaniarum testatur Couarruuias, & post illum *Redoa. quæst. 5. & Azor q. 1. & 2. lib. 7 cap. 9. part. 2.* de consuetudine verò Galliarum testatur Cosmas in *pragmatica sanctione, titul. de annatis §. item quod. Faber. Institut. de rerum diuisione. §. his vero. Guido Papa decis. 115.* & alij quos refert *Probus cap. præsenti. de offic. ord. in 6.* qui omnes asserunt consuetudinem hanc esse omnino liberam, ita, vt pro arbitratu suo in quos volunt, clerici disponant. & si non testentur, consanguinei ab intestato succedant, quantumuis diuites sint. Hinc

Quæro quinto, an hæc consuetudo legitima 11 censeri.

Re-

Respondeo, ad consuetudinem legitimam duo requiruntur. Primum, vt non sit iniusta, sine aliter contra legem naturalem, aut diuinam. Diximus enim consuetudinem esse quasi legem positiuam, sed tacitam; legem verò esse quasi consuetudinē loquentem, & scriptam. quare sicut lex legitima non est contra legem naturalem & diuinam; sic nec consuetudo, sed corruptela censenda est, quæ contra illas leges est. Secundò, requiritur auctoritas, quæ dat robur, aut legi, aut consuetudini, sine qua neutra vires habet, & quidem in lege scripta auctoritas est à Principe promulgante; in non scripta, & tacita, qualis consuetudo est, à Principe approbante. Hic ergo quærimus primo loco, an talis consuetudo sit legitima. quoad primam conditionem sunt duæ opiniones. Prima distinguit de illa consuetudine, vt tantum se extendit in pios vsus, & vt se extendit in omnes personas, & vsus. Primam cōsuetudinem dicunt esse iustam, & si accedat approbatio valere. Secundam non esse iusta, sed esse corruptelam. ita *Nauar.* per totam *quæst. 3. de reditibus*. qui cum tribuit *Aluaro, Pelagio, Philippo Franco, Barbatia*, & ex hoc Theologis, *Angelo, Syluestro, & Ioan. Maiori*. Fundamentum Nauarri est, quia quod reditus Ecclesiastici debeant impendi tantum causa pietatis fouendæ, vel paupertatis subleuandæ, putat esse de iure naturæ, & obligatione iustitiæ. Primò, quia qui talia bona reliquerunt Ecclesiæ, non ob aliud reliquerunt. Secundò, quia sunt res sacræ, & tales non possunt nisi in sacros vsus expendi; vel immediatè vt est cultus diuinus, vel mediatè vt est sustentatio pauperum, & eorum qui cultum diuinum procurant. Sed omnis consuetudo contra ius naturale & diuinum est corruptela. ergo consuetudo illa testandi qua parte viget in omnes personas & vsus est corruptela. At verò quia prohibitio testandi etiam in vsus pios & subsidium pauperum est tantùm introductum iure positiuo; vt per hoc inducerentur beneficiarij ad eleemosynas in vita faciendas; idcirco consuetudinem contra hanc positiuā prohibitionem introductam posse valere si habeat aliam conditionem, nempe Principem approbantem.

Opposita sententia est aliorum, qui volunt eam consuetudinem ex se spectatam iustam esse; etiam vsurpatam in vsus non pios, & in cognatos diuites, iustam, inquam, quasi negatiuè idem non contra iustitiam, nec contra legem naturalē. ita *Azor loc. cit. lib. 7 cap. 9. q. 1. & 2. Vasquez opusc. de reditibus, cap. 1. §. 3. dub. 7. Sarment. 1. parte Apolog. contra Nauar. c. 2. Couar. cap. cum in offic. n. 7. de testam.* ad idem sunt *Abbas, Hostiensis, Vgo, Ioan. Andr. Cald. Zabarella, Innoc. Andreas de Isernia, Petrus de Ancharano, Geminianus*; & alij antiquiores, de quibus latè *Redoan. quæst. 4. de spolijs*. qui licet varient an ista consuetudo sit recepta, aut quousque, & respectu quorum bonorum; omnes tamen simpliciter consentiunt, quòd de se spectata iuri naturali non repugnet.

Probatur autem euidenter conclusio, & primò quòd non sit absolutè contra iustitiam, quia quòd quis disponat de re sua quæ sub ipsius dominio est pro libito suo, non est absolutè contra iustitiam, sed ad summum contra legem aliquam positiuam, quę ipsum prohibeat in istos, vel illos vsus impendere. Sed beneficiarius est dominus redituum Ecclesiasticorum, vt post eos quos suprà vidimus *quæst. 1. huius cap.* probat *Less. lib. 2. cap. 4. dub. 6. de iust.* ergo quòd de illis pro libito suo disponant in omnes vsus, non est contra iustitiam, sed ad summum contra legem positiuam. Sed consuetudo solùm contra legem positiuam illam tollit; non est ergo contra iustitiam, quæ faciat vllam iniuriam, & obliget ad restitutionem. ergo consuetudo testandi de reditibus in omnes vsus non est absolutè contra iustitiā, quod erat primo loco probandum.

Si dicas esse contra iustitiam vt quis faciat de re sua contra conditionem quam apposuit ille qui rem donauit, aut testamento reliquit, quia videtur conditionaliter dominium transtulisse; ac proinde qui dominium cum illa conditione accipit, licèt verè dominus rei fit, facere tamen contra iustitiam si conditionem non implet. ex quo sequitur licèt reditus Ecclesiastici sint sub dominio beneficiariorum, facere tamen contra iustitiam si de illis disponant non iuxta conditionem, cum qua reditus illi donati sunt; quæ conditio est vt expendantur in vsus pios. Respondeo primò conditionem appositam rei donatę, vel testamento relictę, posse lege positiua abrogari, ac proinde etiam consuetudine, quia Princeps legem condens, ac consuetudinem approbans, videtur habere quoad hoc potestatem voluntatis defuncti, aut donatoris, vt conditionem illam tollat, vel mutet, prout sibi videbitur

tur expedire, præsertim vbi non agitur de præiudicio certæ & determinatæ personæ. Esto ergo reditus sint dati cum illa conditione apposita, non est tamen contra iustitiam, si ea conditio ab eo qui auctoritatem habet auferatur, licèt esset si manente & vigente conditione contra illam expenderentur. Respondeo secundò aliud esse conditionem apponi rei donatæ, aut legatæ, vel testamento relictæ; aliud præceptum fieri donatario, legatario, vel hæredi, vt de re donata sic vel sic disponat. In primo casu si aliter disponatur de bonis, est contra iustitiam; quia dominium non transfertur absolutè, sed conditionatè. In secundo casu nequaquam patet in patre qui relinquit hæreditatem filio, præcipiendo tamen ne insumat in parasitos, meretrices, &c. & in Titio qui donet absolutè 100. Seio, præcipiendo tamen illi vt faciat aliquã eleemosynam. si enim neutrum impleant, nullo modo faciunt contra iustitiam. quomodo autē aliter peccent nunc non disputo. Tertiò denique respondeo, gratis dici, & omnino falsum esse reditus Ecclesiasticos omnes datos esse tantummodo cum illa conditione, vt expendantur in vsus pios, aut pauperibus erogentur. licet enim qui bona Ecclesiæ relinquunt, non habeant aliã intentionem, nisi pietatis colendæ, aut paupertatis subleuandæ; quod alterutrum vel vtrumque ipsi faciunt dum bona relinquunt, non tamen intentionem habent vt bona quæ donant cum ea conditione tantùm Ecclesiæ fiant, vt in vsus pios, aut in pauperes erogentur: quod exemplo patet quotidiano; qui enim donat pauperi eleëmosynam, intuitu donat illius necessitatibus subueniendi: non tamen cum hac conditione donat, vt in vsus tantùm necessarios quod acceperit; pauper impendat. Quis enim dicat pauperem cui aureus eleemosynæ nomine donatus est, si ex eo sibi pullum gallinaceum emat, contra iustitiam facere? & tamen certum est vsum illum in quem aureum expendit non necessarium esse. Concludo ergo absolutè loquendo, tales reditus aliter quàm in vsus pios, aut pauperes subleuandos impendi, non esse contra iustitiam; quia vel cum illa conditione donati non sunt, sed ad summum cum præcepto vt de illis fiant eleemosynæ, non toti in eleemosynas distribuantur: vel etiam quia si conditio esset apposita, posset etiam consensu Principis auferri.

Secundò probatur non esse contra legem naturalem, quia quod ex se spectatum potest bene & malè fieri, non est contra legem naturalem: sed quod reditus Ecclesiastici impendantur in quascumque personas, etiam non indigentes, & vsus etiã non pios, potest bene & malè fieri, vt per se patet; non est ergo id contra ius & legem naturalem minor constat, quia si illa esset contra legem naturalem, in nullo casu liceret diuitibus dare ex talibus reditibus. & eos in vsus non pios impendere; quod tamen falsissimum est ex quotidiana praxi, & etiam confessione ipsius *Nauarri dicto libro tertio de reditibus*.

Per hæc ad argumenta pro *Nauarr.* & primò ad illos auctores, quos pro se adducit, nempe Aluarum, Barbatiem, & alios, &c. respondeo illos non damnare consuetudinem hanc per se spectatam, quasi sit contra legem naturalem, & contra iustitiam, sed quia putant illam non esse in tanta ampliatione receptam.

Ad secundum cùm dicitur esse contra legem naturalem, vt isti reditus aliter expendantur, quàm intuitu pietatis fouendæ, aut paupertatis subleuandæ; respondeo negando hoc si intelligatur immediatè, ita vt proximè id in quod expenduntur debeat esse posse opus pium, vel inopia subleuata; nam præter hos fines possunt esse etiam alij honesti, qui sunt obiecta non solùm misericordiæ, aut religionis, sed aliarum virtutum, nempe liberalitatis, magnificentiæ, & similium. pertinet enim ad splendorem Ecclesiæ, vt ipsius Prælati illas etiam virtutes possint actibus exterioribus exercere, quæ sunt propriæ Regum & magnorum Principum. sic Põtifices, & magni Episcopi solent aliquando conuiuia lautissima & apparatissima pauperibus instruere; quod opus proximè nec continet cultum pietatis, nec subleuationem paupertatis: non pietatis, vt per se patet, quia non versatur immediatè circa cultum diuinum; non paupertatis, quia illa non subleuatur per instructissimum conuiuium, in quo pretiosissimæ dapes omnis generis apponantur, sed pane secundario sustentatur & vino diluto. est ergo opus hoc alterius virtutis quàm religionis, aut misericordiæ, nempe Regiæ & principalis liberalitatis; quod tamen vltimatò in pietatis cultum refertur, cùm pertineat ad splendorem Ecclesiæ augendum, cuius Reges & Principes iuxta diuinam promissionem Nutricij facti sunt. proptereà dixi proximè non semper

in cultum pietatis.aut subleuationem pau pertatis horum reditus impendi debe te.

Ad tertium argumentum quod erat, ex iustitiæ obligatione in duos istos fines deberi erogari.nego hoc;sed tantùm ad summum est aliquando ex obligatione charitatis, cuius præceptum affirmatiuum obligat aliquando, &c. vt bene obseruat *Vasquez*, & *Azor loc. cit.* Notissimum autem est, ex eo quòd aliquid fit ex obligatione charitatis faciendum, si contrarium fiat non peccari propriè contra iustitiam. Porrò obligatio vt expendantur in hos duos fines,intelligitur,vt iam dixi, de expensione mediata,vel immediata, nimirum vt proximum opus in quod impenduntur, pertineat ad religionem, vel misericordiam,aut ad aliam virtutem,quę tamen ad religionem & illius cultum referatur. Ad aliam probationem quod tales reditus sic debeant expendi ex voluntate eorum qui reliquerunt, vt respondeam.

Quæro sexto, an reditus Ecclesiastici de-12 beant ex iustitia tantùm cultui pietatis, aut paupertatis impendi,ex voluntate eorum qui reliquerunt.

Licèt quid hic sit dicendum ex proximè dictis in præcedente quæstione constare possit; tamen quia res est quotidiana, & magnis difficultatibus implicata,propter ea quæ variè à diuersis dicuntur, hic iterum distinctiùs ad hoc quæsitum respondeo,&

Dico primo, non omnem intentionem & 13 voluntatem donantis ita obligare donatarium,vt si de re donata in alios vsus disponat, quàm donans voluerit & intenderit propriè cōtra iustitiam disponat. nam omnes patres, facultates quas filijs relinquunt, in vsus tantùm honestos & vtiles expendendas relinquunt; non tamen ob id si filius in parasitos, meretrices, &c. impendat; facit contra iustitiam sed contra alias virtutes.item qui facit eleemosynam pauperi,& nudo,in eum finem facit, vt inde sibi ad necessaria prouideat;non tamen ob id pauper ille contra iustitiam facit,si loco subuculæ ad nuditatem tegendam,sibi perdicem emat ad gulam pascēdam. quam profectò si sciuisset emptūrum qui fecit eleemosynam,non fecisset. Similiter ergo qui dederunt reditus Ecclesiasticos,dederunt causa pietatis. Si inferatur.ergo si aliter impendantur,contra iustitiam impenduntur.negatur hoc;sed cō tra aliam virtutem charitatis, fidelitatis, religionis,misericordiæ,liberalitatis, &c. & hoc non semper, sed quoties contra præceptum harum virtutū affirmatiuum peccabitur; quod non obligat vt nunquam aliter fiat, sed vt aliquando & suo tempore.

Dico secundo,aliud est duos fines, pietatis, 14 aut paupertatis esse propositos donantibus bona Ecclesiæ;aliud ad illos eos obligare velle quibus donant.Primum verum est,qui enim donant Ecclesiæ, donant intuitu pietatis fouendæ, vel paupertatis subleuandæ,at quod hoc vtrumque vel alterutrum ipsi velint istis esse propositum quibus donant,verum non est,sed illorum arbitrio permittunt. nisi aliud ab illis apertè exprimatur.& hoc exemplo patere potest in eo qui dat eleemosynam, habet enim pro fine paupertatem illius subleuandam cui donat at deinde non curat quid de illo quod donat ipse faciat;sed illius arbitrio relinquit, vt pro libito suis ille necessitatibus occurrat.

Dico tertio,aliud est donare cum conditio-15 ne eo modo restringente donationem & rem donatam,& hoc facit vt si aliter de re donata disponatur, contra iustitiam fiat. aliud cum præcepto quod afficiat donatarium.& hoc si non obseruetur,non contra iustitiam,sed contra aliam virtutē peccatur. Reditus Ecclesiastici non probantur primo modo relicti, sed ad summum secundo modo, quare non contra iustitiam,sed contra alias virtutes peccatur,si aliter expendūtur,vt bene *Vasquez* & *Azor* indicant *loc cit.*Ad aliam probationem Nauar. quòd tales reditus quia sacri sunt,non possint aliter quàm piè aut misericorditer impendi; respondeo, &

Quæro septimo,an & quomodo reditus Ec-16 clesiastici sacri sint?

Respondeo,& dico primo ; sacrum quid triplicitet est,consecratione,benedictione, & destinatione: sacra consecratione sunt quæ ritè ad cultum diuinum instruuntur & inunguntur.ex quibus alia sunt inanimata,vt Ecclesiæ,calices,&c.alia animata, vt sacerdotes, Diaconi,&c. Benedictione sacra sunt super quibus sanctæ & receptę preces proferuntur;& hæc in duplici differentia.alia enim à solemni ministro benedicuntur, qualia sunt quæ in vsum aliquem sacrum destinantur.vt candelæ, vestes,campana,aqua benedicta, &c. alia à quocumque fideli promiscuè in omnes vsus, vt dapes in mensa. Destinatione verò sacra sunt, quæcumque simplici animo proposito ad Dei cultum ordi-

ordinantur, & hæc alia animata, vt homines; alia in animata, dupliciter destinantur, alia medio voto, alia solo proposito & coordinatione. Inanimata verò alia sunt ordinata ad res sacras inanimatas, & ex his alia sunt ad illas meliùs ornandas, vt candelabra, picturæ, adlea, & alia ornamenta altarium, vel Ecclesiæ: alia ad sustentandas et reparandas, vt reditus pro fabrica templi. alia ordinantur ad res sacras animatas alendas, de quibus omnibus latiùs disserunt Theologi cum *D. Thoma 2.2. quæst. 87. art. 10. Caiet. 2.2. q. 88. art 11. Nauar. de reddit. q. 1. monit. 40. 41. Apolog. quæst. 1. monit. 24 de spolys. § 8. n. 1. DD. cap. cùm perimus 4. q. 6.*

Dico secundo, reditus Ecclesiastici beneficiariorum possunt dici sacri simplici destinatione; quatenus ordinati sunt ad vti-litatem personæ sacræ, siue voto consecratæ, vt Religiosi: siue in vnctione, vel sacerdotes; siue sola ordinatione, & oblatione, vt qui dicuntur oblati & seruientes, quæ omnia satis aperte constant ex enumeratione præcedenti, hoc posito.

Quæro octauo, an quia reditus beneficiorum 17 sacri eâ ratione sunt, quam modò diximus, non possint nisi in sacros vsus expendi.

Respondeo, & Dico, primò, nulla res sacra permanendo sacra, communiter loquendo potest in vsus profanos & non sacros assumi. & quidem si sit res sacra consecratione aut simplici destinatione, sed immediate ad eum colendum ordinata, aut destinatione cum voto, non potest ad alios vsus adhiberi quàm sacros sine sacrilegio vt notant *DD cap comperimus 4. quæst. 6.* de his enim verum illud est, semel Deo dicatum non esse ad res humanas vlteriùs transferendum *cap semel. de regulis iuris in 6* & colligitur ex *cap. vlt. Leuitici.* Si autem res sacræ sint simplici destinatione mediatè tantùm ad Deum ordinatæ: quia immediatè ad res iam sacras ordinantur, cùm tales ad alios vsus assumuntur, peccatur tantùm in duplici casu: primò, si res istæ sint perpetuò destinatæ, & non ad tempus: secundò, si scandalum timeatur quando in alios vsus assumantur. in quo casu tamen neque etiam sacrilegium committeretur, sed alterius generis peccatum. & nisi fieret ex contemptu valde leui, sic qui picturam per integrum mensem ad ornandam Ecclesiam commodauit, potest eam deinde in alios vsus assumere. quod idem patet de aulæis, quæ quotidie viri Principes Ecclesijs commodant: in his enim nulla ratione peccatur, quia non sunt perpetuò ad sacra destinata: at quæ etiam perpetuò sunt destinata, vt candelabra pro altari, &c. si fortè etiã in loco non sacro sine scandalo videantur, non poterit id etiã esse sine peccato.

Dico secundo, omnis res sacra sublata con-18 secratione potest ad omnes profanos vsus transferri sine vllo peccato, vt DD. citati cum *D. Thom. 2.2. q. 87. 88. Nauar.* præsertim *dicto §. 18. de spolys.*

Dico tertio, res sacratione dissecratur, siue 19 desinit esse sacra per ablationem & destructionem formæ, siue ea forma sit naturalis, siue artificialis. Res sacra voto per dispensationem desinit esse sacra, quæ dispensatio rarissimè datur in voto solemni. res sacra destinatione fit non sacra per contrarium propositum & applicationem eius qui possit id facere. vt colligitur ex *D. Thoma, Caiet. Philippo Franco cum Nauarr. §. 18. de spolys.* res verò sacra destinatione ad sustentandam personam sacram, dissecratur per primũ vsum & applicationem conformem huic destinationi: vt si sit beneficium quod habeat censum pro annuo reditu, isti census eo ipso quòd beneficium attributum est certæ personæ sacræ, & quòd ab ea iam exacti sint, & in vsum deducti, fortiti sunt finem suum, & non sunt ampliùs sacri Ex quibus omnibus.

Sit primò, qui furatur bona beneficiarij, & in vniuersum qui furatur res sacras simplici & nuda destinatione sacras præsertim ad personam sacram sustentandam, sacrilegium non committunt, alioquin, qui furatur prandium paratum Episcopo, sacrilegus erit; quod nemo dicit, & tamen prandium est ordinatum ad sustentandum Episcopum personam sacram. Similiter qui furatur picturam destinatam templo, candelabra, &c. sacrilegus non est, nisi in loco sacro furetur.

Secundò sit, bona quæ quis contractu gratuito vel oneroso accepit ad beneficium, nullo modo sacra esse. Ratio est, quia iam suum vsum habuerunt, per quem desiuũt esse destinatione sacra, nisi enim hoc dicamus, sequitur quòd bos quem quis emerit à beneficiario aut dono acceperit res sacra sit, quo quid absurdius?

Tertiò sit, bona quæ actu possidet beneficiarius ex beneficio suo, neque censenda sacra, quia iam assecuta sunt vsum suum per hoc quòd in possessionem ipsius data sunt. vnde sit posse abeo in omnes

omnes vsus expendi, vel ab alijs de voluntate illius. si dicas esse destinata ad vsum sacrum, respondeo cùm venerant in potestatem beneficiarij, id intelligi ex parte vtentis, nō ex parte obiecti in quo quis vtitur, semper autem vsus sacer est ex parte vtentis, dum à persona est quæ sacra sit. Si instes datos esse reditus vt non tantùm ijs vtatur persona sacra, sed vt semper impendantur in vsus sacros. Respondeo id falsum esse, & gratis dici, vt colligitur ex dictis quæstione quinta.

Dico quarto, respondendo ex his ad quæ- 20 stionem propositam. Ex eo quòd reditus ecclesiastici sacri sint hac ratione, qua diximus, non sit eos expendi pro libito iustè non posse in omnes vsus: sed tantùm sequitur, quòd non possint in iustum titulum à laicis possideri, nisi priùs desinant esse sacri; quod sit per eum, qui potest destinata ad personas ecclesiasticas sustentandas aliò destinare, qui est Summus Pontifex; vel qui ab illo facultatem habet. Sed de his iterum paulo post cùm de alienatione.

Per hæc patet consuetudinem expendendi pro libito reditus ecclesiasticos, iam certis personis attributis in omnes vsus etiam non pios, honestos tamen, non versari circa obiectum lege naturali aut diuina prohibitum, quia talis vsus horū redituum, nec est contra iustitiam propriè dictam, nec contra religionem; non contra iustitiam, quia donati non sunt conditionaliter, cum conditione respiciēdo rem donatam; non contra religionem cùm tales reditus alia ratione sacri non sint quàm destinatione ad vsum personæ sacræ, qui finis eo ipso completur quòd persona sacra illis vtitur pro libito suo; quemadmodum enim pecunia relicta ad subleuandos pauperes primo actu quo in pauperes erogatur, finem suum sortitur, sic reditus Ecclesiastici ordinati ad vsum Ecclesiasticorum primo actu quo in Ecclesiasticos conferuntur, finem suū sortiti sunt, quo destinati fuerāt in vsum sacrum tam ex parte vtentis, quàm termini & obiecti, in quod erant expendendi, alioquin sequeretur quòd pauper cui pecunia in vsus pios relicta misericorditer in eleemosynam data est, teneretur illam vel alijs pauperibus dare, vel tantùm ad necessaria simpliciter expendere; quod est falsissimum. Porrò reditus Ecclesiastici suum finem consequuntur. Primò cùm Pontifex vel alius qui potest beneficia canonicè conferre, illos distribuit ex quo fit si laici hoc attentent, sacrilegos esse; & qui reditus ab illis recipiunt, esse fures. Secundò cùm beneficiarij ipsi ijsdem reditibus vtuntur, de quibus omnibus iterum clariùs paulo pòst.

Interim constat ex his fundamenta omnia falsa esse, quibus Nauarr. in toto tract. de reditibus, in Apologia de ijsdem in tract. de spolijs nititur, ad ostendendum expensionem redituum beneficij aliter quàm piè, aut misericorditer factam iniustam esse & contra legem naturalem; ac proinde obligari ad restitutionem tam expendentes quàm recipientes. hoc enim, vt vidimus, falsissimum est, licèt verissimum sit, quoties tales reditus in alios vsus expenduntur, frequentissimè peccari mortaliter contra charitatem, fidelitatem, & alias virtutes; præsertim cùm ad consanguineos immodicè ditandos conuertuntur, parum autem refert vtrùm beneficiarij ad inferuum descendant, quia contra iustitiam peccauerint, an quia contra charitatem, cùm pessimum sit quacumque ratione illuc descendere.

Quæro Nono, an consuetudo ista recep- 21 ta sit & approbata.

Respondeo, vt lex scripta ad sui valorem duo requirit, primò vt sit in se iusta saltē negatiuè, id est, non iniusta; secundò vt sit ab eo lata & promulgata, qui potestatem habeat: sic consuetudo quæ est lex non scripta, vt valeat debet primò esse iusta in se; secundò debet esse approbata ab auctoritatem habente quod fit dupliciter, primò expressè (& hoc dupliciter, primò verbis, eam signatè commendando factis in se & in alijs vsurpando.) secundò tacitè approbat non contradicendo, & quia non contradictio censetur pro consensu, vbi nullus potest esse ratio nabilis timor; hinc fit primò consuetudinem contra aliquam legem aut statutum positiuum, eo ipso approbatam censeri, quòd vsurpatur Principe supremo eius loci non repugnante in quo vsurpatur. in eo enim qui nullam rationem habet dissimulandi silentium pro consensu habetur.

Secundò fit in locis vbi Princeps, ad quem pertinet consuetudinem approbare, non ita reuerenter habetur ex contumacia eorum, qui parere debent, solum silentiū non posse haberi pro consensu, fortasse enim non repugnat ne in apertam contumaciam à subditis præcipitetur, vel aliud quid incommodi consequatur.

Ter-

Tertiò fit, cùm in ditione sua Princeps ab hoste externo vel interno turbatur, ipsius silentium circa aliquam consuetudinem introductam contra legem regni positiuam, non posse haberi pro consensu, propter eandem rationem. his positis ad quęstionem

Respondeo, & Dico primo, consuetudo hæc 22 testandi pro arbitrio de reditibus, &c. in Hispan. & Gallia censenda est legitima & approbata. ita Couarruuias. Sarmiento, Molina, Guido Papæ, Ioan. Faber, Philippus Probus, alij apud *Redoan. quæst. 4. de spolijs, Azor lib. 8. parte 2. c. 4. quæst. 4. Vasquez de redit. cap. 2. §. 1.* Probatur autem conclusio, quia in Hispania & Gallia Pontifices non repugnant, nec consuetudinem illam improbant, cùm nulla ratio sit si improbarent cur id non expressè testarentur. ergo illorum silentium pro tacita approbatione censeri debet. Secundò, quia Carolus V. & Philippus II. in suis constitutionibus, de quibus Azor, Vasquez & Couarruuias, attestantur huiusmodi consuetudinem esse legitimam & vsu approbatam; quibus iniuria fieret nisi crederetur, nullo præsertim repugnante. Tertiò, quia ipsimet Pontifices & illorum collectores & ministri rata habent testamenta facta ex illa consuetudine, & illis adsistunt, non resistunt.

Dico secundo, in alijs regionibus, in quibus 23 non tam liberè Rom. Pontifex agit, nec ita viget pietas, vt in Hispaniæ & Galliç Regibus, non est argumentum consensus Pontificis non repugnantia, præsertim si in ijs locis Pontificis actoritas non ita reuerenter habeatur; quæ autem sint istæ Regiones & Prouinciæ, res est alterius loci, nec nostrum est iudicare; sed tantùm certum est si quæ tales sint, in ijs consuetudinem contra canones aut leges Pontificias vsurpatam, non eo ipso legitimam esse quòd Pontifex non repugnat: non enim tacet quòd consentiat, sed ne maiora mala inde sequantur.

Quæro decimo, in quibus terris cōsuetudo 24 vigeat, vt spolia Summo Pontifici non soluantur, sed cedant Ecclesiæ, aut successori.

Respondeo, in tota Germania, Gallia, Lusitania vsu esse receptum; vt nulla beneficiariorum & Episcoporum bona Cameræ Apostolicę spolium cedant; in regno verò Castellæ sola Episcoporum spolia Cameræ Apostolicæ soluuntur; at in Italia tam Episcoporum, quàm omnium aliorum. Vide *Nau. §. 14. Azor q. 1. c. 4. lib. 7. part. 2.*

Quæro vndecimo colligendo dicta, qui & 25 quo titulo à spoliis excusentur, vel illorū obligatione includantur.

Respondeo primo, in Italia omnes beneficiarios teneri ad spolia, nisi beneficium possideant, cuius census triginta non superet, & nisi priuilegio locali aut personali excipiantur. *locali*, vt sunt qui Romæ & in Curia morantur; quos præter superiores Pontifices à spoliorum obligatione prorsus excepit in constitutione, *In eminenti*, in qua etiam regulares comprehenduntur. *Personali*; vt sunt omnes qui indultum habent Apostolorum.

Dico secundo, in Hispania beneficiarii om-26 nes præter Episcopos consuetudine recepta nullum spolium faciunt, sed hæredibus bona transmittunt, vt iam dictum est.

Dico tertio, in Germania, Gallia, Polonia, 27 Belgio spolia fiunt, sed quæ successorib. in beneficio, aut Ecclesiæ, non Cameræ Apostolicæ transmittuntur.

Dico quarto, ex his fieri bona Ecclesiasti-28 ca, quæ beneficiario moriente supersunt, vel spolia fiunt, & ex his alia successoribus, aut Ecclesiæ cedunt, vt in Germania & Polonia respectu omnium beneficiorum; vel Cameræ Apostolicæ, vt in tota Italia pro omnibus, & in Hisdania pro solis Episcopis aut spolia non fiunt. & hoc vel tenuitate beneficii, vel consuetudine, vt in Hispania pro non Episcopis: vel priuilegio, & hoc locali, vt pro commorantibus in Vrbe, vel personali, vt qui indulto Apostolico gaudent.

CAPVT VIII.

In quo variæ quæstiones explicantur ad bonam vel malam spoliorum administrationem pertinentes.

SVMMARIVM.

1. *De acquisitis per negotiationem illicitā, an debeantur Cameræ Apostolicæ tamquam spolia.*
2. *An de illis in vita disponere beneficiarius possit.*
3. *Ludo illicito adquisita an fiant spolia.*
4. *Quid si negotiatū ob necessitates suas, vel suorū, an id à spolio separari tutò possit.*

5 Quid

5 *Quid, si negotiatum per alium, & lucratum inde, an id spolio in conscientia debeatur.*

6 *De bonis adquisitis ex prædijs conductis, opera clericatus.*

7 *Quæ peccentur contra obligationem spoliorum, & 8.*

9 *De beneficiario ægrotante, an donare infirmitate possit.*

10 *An spolia debeantur quæ clericus lucratus fuerit faciendo contra canones.*

11 *Quæ & quot per canones prohibita Clericis.*

12 *An qui pecuniam credidit beneficiario, possit compensationem capere ex reditibus.*

13 *De ijs qui spolia Apostolica apud se retinent.*

14 *De his qui spolia Episcoporum, vel aliorum beneficiariorum retinent in partibus vbi Cameræ Apostolicæ spolium non facit.*

15 *Quid si cui à beneficiario donatum in vltima infirmitate, & dubium, an id causa mortis factum.*

16 *An creditorum beneficiario donanti sub mortem, & asserenti quod donat licèt ex redditibus Ecclesiæ posse tamen donare.*

17 *De cognatis defuncti succedentibus ab intestato.*

18 *An fructus malè percepti inter spolia comparandi.*

19 *De Canonico vel beneficiario, cuius reditus consistunt in solis distributionibus.*

20 *Empta ex pensione Ecclesiastica an spolio cedant.*

21 *An & quæ bona non residentium fiant spolia.*

SPolia, vt suprà dicebamus, tria respiciunt. Primò bona in quibus consistũt. Secundò personas à quibus debentur. Tertio personas in quas transferuntur. Possunt autem ex his singulis capitibus plures difficultates oriri, quas hic breuiter explicabimus ad conscientiam bonæ vel malæ administrationis spoliorum pertinentes. Primò autem explicabimus quæ pertinent ad bona ipsa, deindè quæ ad personas spoliatas; tertiò ad eos in quos spolia perueniunt.

Quæro primò, an acquisita per negotiationem illicitam, de qua tamen in foro iudiciali non constat, debeantur in conscientia Cameræ Apostolicæ tamquam spolia?

Respondeo fuisse qui dutarunt non deberi, quia Pontifices volunt solum spolia ex negotiatione, si ea probata fuerit; & prætereà quia nemo tenetur seipsum prodere. Vera tamen sententia est teneri in conscientia, ita *Azor q. 3. c. 2. lib. 7.* ratio est, quia Summus Pontifex declarat eo ipso quòd sunt ex illicita negotiatione, fieri Cameræ Apostolicæ post obitum beneficiarij, vel tempore mortis, nec ob id sequitur seipsum prodere beneficiarium: neque enim debet ipse quæ spolio relinquit exprimere, & profiteri esse ex illicita negotiatione. Pontifex autem vult probare crimen, cùm res in contentione adducta est.

Quæro secundò, an de bonis negotiatione 2 illicita acquisitis possit beneficiarius in vita disponere.

Respondeo posse, si non sit illis priuatus per sententiam iudicis. ratio est, quia sic acquisita fiunt tantùm spolia, cùm reperiuntur tempore mortis apud beneficiarium, aut in vita fuit illis sentententia iudicis spoliatus. *Azor, Nauarr. Redoan. loc. cit.*

Quæro tertiò, an acquisita ludo illicito 3 fiant spolia.

Respondeo, si ludus sit contra canones fieri. talis est aleæ ludus expressè clericis prohibitus in iure; si tamen sit ludus prohibitus in iure; sit ludus prohibitus locali statuto, & synodali, aut ex regula religiosa, aut præcepto Episcopi, nequaquã; vt benè *Azor c. 2. q. 8.* quia sic acquisitum non est prodigiũ contra canones. tale enim tantùm est contra decreta generali Concilio aut Pontificia constitutione firmata.

Quæro quartò, an qui negotiatus est ob necessitates suas, vel suorum, aut verè negotiatus non est, sed præsumptiuè tantùm; vt qui bona fide in alium finem emit, quod postea carius vendidit, tuta conscientia possit id à spolio separare.

Respondeo posse. *Vasquez. Redoan. Azor. loc. cit.*

Quæro quintò, an quæ clericus negotiatus 5 per alium est, & inde lucratus, spolio debeat in conscientia.

Respondeo non debere, quia talis propriè non est negotiatus contra canones *Medina C. de restitutione q. 31. Azor lib. 7. c. 16. parte 2.*

Quæro sextò, an bona acquisita ex prædijs 6 conductis, opera & industria clericalis, sint censenda ex illicita negotiatione acquisita,

Re-

Respondeo propriè loquendo nequaquam, quia nihil hic viliùs emptum est quod in variatam postea cariùs vendatur; canones tamen illicitam negociationem clerici etiam ad huiusmodi conductionem extendunt, vt constat ex *capitul. fin.* 87 *dist.* & *c. decreuit.* 88. *dist.* vbi glossa. quare ex tali conductione censentur. *thesau. fori Ecclesiast. parte* 3. *c.* 3. *n.* 35. *Lessius lib* 2. *cap.* 21. *n.* 6. *Azor loc. proximè citato.* Et hęc de bonis ipsis; nunc de personis spolia debentibus.

Quæro septimo, quæ possint contra obliga-
7 tionem spoliorum peccari ab ijs qui spolia debent.

Respondeo, & dico primo, peccari si tem pore mortis, solo mortis intuitu aliquid donent ex reditibus beneficij patrimonio non computatis, hæc enim donatio fit in fraudem fisci Apostolici, aut eius cui spolia debentur. verè enim est dispositio causa mortis quæ beneficiarijs prohibetur, licèt simulatè videatur esse donatio inter viuos.

Dico secundo peccare beneficiarium cùm
8 donat inter viuos, sed donatione simulata, qualis est si donetur Titio cum pacto vt donans toto tempore quo viuit, possit de re donata quomodocumque disponere alienando, destruendo, &c. talis enim res mortuo beneficiario non fit Titij; sed in conscientia spolio debetur, vt bene *Azor cap* 4 *quæst. vlt.*

Quæro octauo, an beneficiarius in infirmi-
9 tate donare possit

Respondeo in conscientia non posse, si tantùm faciat causa mortis, vt iam dictum est facit autem causa mortis, cùm iam certus & persuasus ex ea infirmitate moriturum donat, non aliter donaturus. si verò dubitat, & mors est in ambiguo cuius timor impellit ad absolutè donāduū, quòd etiamsi viuat, ratum vult habere, tutus est in conscientia, licèt postea moriatur; & eodem modo qui accipit tutus est, modò aduerterit illum mortis metum fuisse causam impulsiuam, non motiuam: in foro verò iudiciali non valet dispositio Clerici ęgrotantis, nisi viginti dies superuiuat *Azor q. vlt. victo. c* 4. *Vasquez de redit. b. c.* 2. *§.* 1.

Quæro nono, an omnia quæ clericus lucrā-
10 tus fuerit aliquid contra canones faciendo, in conscientia spolio debeantur.

Respondeo nequaquam, quia aliud est facere aliquid canonibus prohibitum, licèt inde aliquid acquiratur: & aliud lucrari aliquid contra canones lucrum illud prohibentes. Spolio tantùm cedunt acquisita secundo modo, non primò, vt colligitur ex *D. Th. Rayn. Innocen. apud Armillam verb. restitutio. num.* 19.

Quæro decimo, quæ & quot per sacros ca-
11 nones Clericis prohibita sint.

Respondeo, primò arma deferre: intellige cum scandalo & ab offendendum, & sine causa. nam ad suijpsius & suorum defensionem potest. *cap. arma. de vita & honestate clericorum.* Secundò prohibentur clerici militare, quod si faciant, eo ipso beneficium amittunt; si tamen veri milites fiant accepto sacramento, stipendio, &c. *c. nimirum. c. cùm à Iudæis, c. quicunque clericus, c. clerici, c. quicumque ex Clero* 23. *q.* 8 *Abbas c. vlt. de Clerico coniugato. Azor lib.* 7. *q.* 2. *c.* 16 Tertiò prohibetur à fortiore in bello pugnare, colligitur ex ijsdem capitibus. Quartò iurare coram iudice sæculari, si sit clericus in sacris, & non iussus à iudice Ecclesiastico, *c. nullus* 11. *q.* 1. Quintò prohibetur aduocati munere fugi in foro laico, nisi causa pietatis, vel necessitatis *c. Clerici, c. cùm sacerdotes. de postulando. Angelus verb. vocatus. n.* 5. *Syluester eodem v. q.* 2. Sextò, prohibetur esse procurator in iudicio criminali etiam patrocinando, nisi in duplici illo casu pietatis & necessitatis. *Abbas cap. sacerdotibus. ne Clerici, vel Monachi.* Septimò prohibetur alea ludere, per quam prohibetur omnis ludus, in quo casus tantum aut magis quàm industria valet. *ff. de alea lusu & aleatoribus.* Octauò prohibetur laicis in vilibus ministerijs famulari. *Abb. loc. cit.* Nonò vile opificium exercere, cuiusmodi est tabellionis, macellarij, histrionis, &c. *Clem.* 1. *de vita & honest. Clericorum* Decimo sententiam sanguinis ferre, id est, quæ mortem, vel mutilationem contineat. & id neque per se, neque per alium; neque adiuuando, neque consulendo facere permittitur. *c. sententiam, ne Clerici, vel monach.* Vndecimò non potest interesse vbi pœna sanguinis sententia iudicis executioni mandatur. *dict. c. sententiam.* non tamen inde irregularitatem contrahit, *gl. Innoc. Abbas, Hostiens. ibi.* Duodecimò prohibetur beneficiarius aues & canes alere ad venationem & aucupium. *c. qui venatoribus. distinct.* 86. intellige tamen si id fiat cum magno sumptu & scandalo. Decimotertiò prohibetur clericum negotiari, qua de re supra. & hæc, de clerico spoliando, & ijs quæ ad eius conscientiam spectant, de quib. preter citatos, vide *Thes. fori Ecclesiastici part.* 3. *c.* 3. *n.* 42.

Quę.

Quæro vndecimo, an qui pecuniam credi-
12 dit beneficiario ob illius necessitatem, vel Ecclesiæ, possit tuta conscientia accipere sibi ex reditibus compensationem.

Respondeo posse, si alia via insistendo videt se non posse proficere, & beneficiarius moriens ad sedandas lites illi potest ad manus dare quo debitum extinguat.

Quæro duodecimo, quid debeant facere qui
13 spolia Apostolica apud se retinent.

Respondeo, vel illa cui debent soluere, sicut quaslibet alias res alienas apud se repertas; vel saltem cum Camera Apostolica componere, Sacra enim Pœnitentiaria non solet ad hæc manus apponere, nisi præiudicium Cameræ sarciatur, si neutrum faciant, excommunicationem eo ipso incurrant quòd mala fide negligunt alterutrum præstare.

Quæro decimotertio, an qui spolia Episco-
14 porum vel aliorum beneficiariorum retinent in partibus vbi Camer. Apostol. componant.

Respondeo non esse tutos, nisi casus distinctè proponatur, & à Sum. Pont. præbeatur assensus, ordinariè enim Camer. Apostol. potest tantùm componere de spolijs quæ sibi debentur; ergo de alijs oportet cum successoribus conuenire, quibus spolia obligata sunt, quare si cum Cam. componatur, nihil actum est, cùm debitum vni solutum quod debetur alteri non extinguatur?

Quæro Decimoquarto, an quibus aliquid à
15 beneficiario donatum est in vltima infirmitate, & dubium est an causa mortis donauerit, tuti sint in conscientia.

Respondeo si donans mortuus non est infra viginti dies à donatione, donatarius tutus est in conscientia; qui in dubio melior est conditio possidentis; nec debet in donante præsumi delictum, nimirum quod voluerit donare tantùm causa mortis (quod facere non poterat) nisi illa aperte constet; si autem intra viginti dies mortuus est, tenetur restituere, quia prohibitus est eo tempore donare. *Vasquez, Nau. Redoan. loc. cit.*

Quæro Decimoquinto, an beneficiario sub
16 mortem donanti, & asserenti quod donat licèt sit ex reditibus Ecclesiasticis, posse tamen donare, credendum sit; primò quia tantumdem ipse expendit de suo patrimonio in opera pia: secundò illud sibi subtraxit parce viuendo; an, inquam, hoc credendum sit.

Respondeo credendum esse nisi aliud euidèter constet, quia in illo articulo constitutus non potest præsumi mentiri; cùm nullus immemor existimetur salutis æternæ. *Alciatus reg. 3. de præsumpt.* apud quem alij.

Quæro decimosexto, an cognati defuncti
17 qui succedunt ab intestato possint tantũ sibi de bonis beneficij tuta conscientia sumere, quantum ipse de suo patrimonio insumpsit in obsequium Ecclesiæ & alia opera pia.

Respondeo rem videri dubiam, si beneficiarius moriens aliud non est protestatus, fortasse enim voluit totum quod expendit de suo patrimonio sine vllo animo compensationis expendere, & tantundem sibi appropriandi ex Ecclesiæ reditibus. ex altera verò parte qui ius habent succedẽdi ab intestato, succedunt in omnibus patrimonialibus, & in ijs quæ illorum locũ subeunt. Dicendum tamen videtur meliorem esse primam opinionem propter rationem allatam. licèt enim beneficiarius ipse possit in morte hoc facere, declarando quod insumpsit, de patrimonio insumpsisse, vt sibi ex reditibus compensaretur; non tamen alij qui de eius voluntate certi non sunt, possunt hoc præsumere; sed potiùs contrariam piam intentionẽ: nempe quod totum fecerit intuitu pietatis & religionis. vide *Vasquez de red. cap. 1. §. 3.*

Quæro decimoseptimo, an fructus malè per
18 cepti ex omissione horarum canonicarũ, ex malo titulo beneficij, ex incursu censuræ & simonia commissa, sint inter spolia computandi.

Respondeo, nequaquam, quia spolia sunt bona Clerici quæ apud ipsum mortis tẽpore reperiuntur, vel quibus per sententiam iudicis priuatus fuit ob illicitam negotiationem: at fructus isti sic percepti nunquàm fuerunt sub dominio beneficiarij, qui in illis casibus fructus beneficii non facit suos. non sunt ergo spolia. quibus ergo debentur? Respondeo Ecclesiæ beneficij, vel toti Collegio, si sint distributiones, vel si nulla sit Ecclesia, vel Collegium, in pauperes sunt distribuendi. potest autem de illis Summus Pœnitentiarius componere, vt aliàs docuimus. vide *Vasquez de beneficijs, c. 4. d. 8.*

Quæro decimoctauo, an Canonicus, vel be-
19 neficiarius, cuius reditus in solis distributionibus consistunt, quæ tamen ascendunt ad ingentem summam annualem, duorum vel trium millium aureorum, & amplius, faciat spolia. Ratio dubitandi ex vna parte est; quia Clericus ex beneficio

non

non facit bona sua quasi patrimonialia; n. si quæ sibi dantur in stipendium laboris aut congruam sustentationem pro decentia status sui. Constat autem duo vel tria millia aureorum longè superare iustum stipendium illius laboris qui ponitur in administratione officij, pro quo obeundo distribuuntur. At ex altera parte suprà diximus sub distributiones quæ dantur præsentibus, quantæcunque sint, mercedis & stipendij rationem habere.

Respondeo, tales distributiones spolium nõ facere. ita *Gemin. Barb. Franc. Ioan. And. Abbas cap. 1. de clericis non residentibus in 6. Card Clem. vlt. de præb. Aug. Rosel. Paris.* alii apud *Couar. c. cùm in officijs. de test. Azor lib. 7. c. 9 q.* 10. p. 2 Ratio purissima est, quia residentia & personale seruitiũ clerici, non potest certo pretio taxari; quia si non resideret, posset aliunde sua industria sibi plurima parare; vnde est vt quantæcunque sint istæ distributiones, licèt amplissimæ, iusti stipendij rationem habeant, quia nescitur quantum sit illud quod non residendo Clericus aliunde posset acquirere. quod idem iudicium faciendum est de Anniuersarijs & Incertis distributionibus defunctorum; hæc enim quasi patrimonialia fiunt, & spolio non cedunt. vt bene *Ang. Sil. Gemin. Franc.* apud *Azor loc. cit.*

Quæro Decimonono, an empta ex pen- 20 sione Ecclesiastica spolio cedant.

Respondeo, cedere, vt suprà dixi, siue ea sint bona mobilia, siue immobilia, siue mouentia. quare si bibliotheca reperiatur empta pecunia pensionis toto tempore mortis, Cameræ vt spolium debetur, vt colligitur ex ijs quæ docet *Nauar. tract. de redit. q. 1. monit.* 41. & constat ex constit. Pij iv. & Pij v. de spolijs. vbi expressè decernunt omnia ex redditibus beneficij empta Cameræ spolia debere, si apud clericum reperiantur tempore mortis. vbi aduertẽdum iure cõmuni olim sic empta non fuisse spolia. *Couarr. c. cùm in off n. 6. Redoan. q. 3. num. 27. Gigas, Paulus Rom, Caccialup. apud Azor. lib 7. p. 2. c. 9. q. 12.* speciali tamen & nouo iure idem iudiciũ nunc esse de emptis ex pensione ac ex beneficio, *Nau. de redit. q. 1. monit. 32. n. 2 de spolijs. §. 8. n. 8.* quia Pius iv. & Pius v. idẽ statuerunt de pensione quod de red. beneficij, cùm pensio sit etiam ipsa reditus beneficii, licèt beneficiario non attributus. & hęc de spolijs.

Quæro Vigesimo, an & quæ bona non resi- 21 dentium spolia fiunt.

Respondeo, omnia non residentium bona, cuiuscumque qualitatis, & quomodocum que acquisita fuerint, apud ipsos extra residentiam reperta cùm decedunt spolia Apostolica fieri. ita Pius V. in constitutione sua sub datum Romæ 1564. 7. Kal. Septembr. quare in non residentibus, nec vlla facultas testandi suffragatur; nec exceptio quòd bona non sint ex reditibus Ecclesiasticis acquisita, cùm pariter omnia etiam patrimonialia apud ipsos sic decedentes reperta Cameræ Apostolicæ vt spolia adsignentur. *Thesaur fori Eccl. lib. 3. capitul. 3. 50.*

CONSVLTATIO HIERONYMI MAINATIAE BRIXIENSI

Aduocati in foro Ecclesiastico versatissimi:

De Spolijs, seù De Fructibus Beneficiorum inexactis, & De Extantibus tempore mortis Beneficiariorum, Iuxta quam extat res iudicata.

Explicantur Constitutiones Iulij iij.in hac materia edita; & plures Quaestiones exinde orta; Cum Decisionibus Rota Romana postmodum sequutis. Accesserunt Additiones ex opinionibus Modern. & Antiq. Et Nobilia de mobilibus diuersi generis, qua relinquuntur à Beneficiario tempore mortis. Et quoad Extrauag. Ambitiosa, Paulina, nuncupata De reb. Eccles. non alienandis.

Summarium Notabilium contentorum in hac Consulatione, & Additionibus.

EXtrauagans Iulij 3. Constitutio declarat quod fructus beneficiariorum tẽpore obitus beneficiatorum inexactis debentur successoribus in beneficijs, & non hæredibus beneficiarij, num 1.

Siue ex testamento, etiam vigore facultatum quarumcumque in specie, vel in genere ipsis beneficiatis concessarum, n. 1. Siue ab intestato capiant. num. 1. Etiam si pro tempore ante obitum ipsorum beneficiatorum decurso debeantur, & eorũ solutionis dies aduenerit. ibid.

Et etiam si per ipsos non steterit quominus exegerint. ibid.

inter ipsas Iulij Tertij, in Bullario magno fol. mihi 505.

Quæ constitutio incipit cum sicut nobis innotuit, Et fuit publicata anno Domini ab Incarnat. 1550. 26. Iunij. Et est sub n. 9.

Et ista constitutio bis fuit declarata ab eodem Papa, num. 2. Prima declaratio est diei 4. Augusti dicti anni. Secunda est diei 18. Iunij 1551. Quæ ambæ subsequuntur dictam constitutionem. Ex prima limitatur ipsa constitutio, vbi fit mentio de solutione debitorum facienda ex illis fructibus, siue pecunijs quorum solutionis dies ante obitum ipsorum beneficiatorũ aduenerit, si aliunde ex alijs eorumdem beneficiatorum bonis solui non possint.

Quod

Quod scilicet in hac parte comprehendat solum legata ad pias causa ipsos Beneficiarios, dum in sanitate constituti fuerint facta, & debita, quæ occasione beneficiorum ad quæ fructus ac pecunia, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus successores informationẽ verisimiliter habere possint, nec aliter intelligi, extendi ve posse prout videre est sub num. 3.

De solutione facienda debitorum contractorum per beneficiatos defunctos videre est latissime tradita per Redo. & Nau. locis hic rela. sub num. 4.

Nauar. hallucinatum fuisse quoad intellectũ ipsius constitutionis prout videre est, num. 5. & 6

Ex secunda declaratione decerni quod dicta constit. comprahendat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium Cam. Apostolicæ, & quod in dictis locis suum effectum sortiri debeat non autem vbi sint, vel esse consueuerint, num. 7.

Et in locis vbi sint collectores, voluit quod circa istos fructus, & pecunias inexactas habeant locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, ibidem. Redoan. retulit dictas declarationes locis hic alleg. n. 8.

Nauar. hallucinatum fuisse quoad dictam secundam declarationem, prout videre est, num. 9.

Iulius Papa Tertius edidit dictam constitutionem de fructibus inexactis ad dirimẽdas lites, tollendasq; controuersias inter hæredes beneficiatorum, & successores in beneficijs, num 10 & adde, num. 28

Redoan. sic attestatur loco hic relato, n. 11.

Clausulę, motu proprio; & aliarum huiusmodi clausularum de effectu videre est doct. hic rela. num. 12.

Clausula sublata quauis aliter iudicandi facultate, cuius sit effectus, num. 13.

Clausula, decreti irritantis quanti sit effectu, num. 14.

Constitutio quælibet recipit hanc conditionem si moribus vtentium recipiatur, nu. 15.

Idq; procedit etiam si clausulam annullatiuam habeat, num. 15. Et circa hoc videre est addit. 18. vbi latius.

Constitutio proxim. synodi Mediolan. loco hic relato dicit dictam Iulij 3. constitutionem, non reperiri vsu receptam in hac prouincia, & ideo standum esse Iuris cõmunis dispositioni, vtpote sit ei contraria, n. 17.

Sed quod imo sit ei cõformis vide infra n. 25. & seq. & successiue per totã consultationẽ, & sub n. 155. cum duobus seq. Quodq. eam seruet Rota Romana videre est inferius in additione 12. incipien. post nu. 212. vsq; ad fi. addit.

Decreti irritan. effectus vide limit. num. 18. Et de communi in contrarium, ibidem.

Constitutio habens decretum irritans ligat etiam ante illius publicationem secundum magis com. opin. num. 19.

Quod tamen intelligitur quoad actorum annullationem secus verò quoad pœnarum incursurum, ibidem.

Constitutio non tollitur per non vsum, sed abrogatur. num. 20.

Vt tollatur, oportet dare contrarium vsum, num. 21.

Et vt detur contrarius vsus quid aliud requiratur, num. 22.

Et latius in Addit. 18.

Decis. nou. Pedemont. in recollect. per Bossanen. quoad hanc Iulij Tertij constitutionem, num. 23.

Sententiæ plures sequutæ in casibus huiusmodi qui euenerunt in statu Mediolani, ibidem.

Cõstitutio ipsa de fructibus inexactis nunc reperitur in 7. decretalium vt hic, n. 24.

Et quod nihilo discrepat à iuris communis dispositione, num 25.

Sic quoq. affirmante Redoan. loco hic relato, num. 25. & Borgn. nu. 156. Caroc. nu. 157. & Rot. nouissima in decis. sequuta de anno 1593. quæ sequitur in calce additionum.

Quis illud ipsum iam prius sancitum fuisse reperitur per tex. cano. memoratos, num. 26. atq. per alios tex. & scriben. num. 27.

Sed tamen propter diuersitatem opin. doct. qui ad interpretationem ipsorum text. in distincte scripserunt iam quoad fructus collectos quam quoad aliter obuenien. & inexactos, editam fuisse dictam Iulij 3. constitutionem, num. 28. & seq. vbi etiam memorantur doct. apud quos reperiuntur huiusmodi diuersæ opin.

Quæstio de potestate circa fructus, & res Ecclesiæ clericis, vel prælatis concessa, apud Redoan. loco hic relato num. 30.

Column. tract. de eccl. redditi otig. & iur. retulit tres prin. diuersas opin. num. 31.

Et doct. ad singulas eiusmodi opin. num. 32.

Vna est doct. opinio, quæ multum restringit potestatem clericorum, quæ constituit Clericos Beneficiatos esse duntaxat vsuarios, hisque nihil licere vltra victum, & vestitum, nu. 33. & 173. Et hanc esse verio rẽ, & receptiorem tenuerunt Redo. n. 34.

& alij inferius relat.

Altera est, quæ dat largam potestatem quod beneficiatus indistinctè sit dominus fructuum perceptorum, ita quod de illius potuerit disponere in vita, & hanc esse magis receptam, tenuit Colum. & in quantum cõsuetudine adiuuetur quod sit omnium receptissima, num. 35. 115. & in 49. & 20. Addit.

Alia est, quæ mediam viam eligendo distinguit inter clericum simpliciter, & personaliter beneficiatum, & illum habentem administrationem, num. 36. 239. 260. vbi quod Rota hanc sequitur.

Glo. c. præsenti de off ord. in 6 in verb. referuari sequitur dictam distinctionem. Et isti esse adhærendum num 261. nihilo repugnan. constit. Iulij 3. Quæ glo. est communiter recepta, & ad eam fere omnes recurrunt, & de communi vsu, & consuetudine attestantur, num. 37.

Et hanc nouissime sequitur Rota Rom. prout vide in addi. 16. Redoan. affert sub distinctionem pro qualitate fructuum vt in loco hic relato, num. 38.

Canonici, Capellani, & alij similes dicuntur personaliter, & simpliciter beneficiati, nu. 39. Sed aduertendum ad declaratione sub num. 105. & 107. Vsufructuario æquiparatur omni tempore personaliter, & simpliciter beneficiatus, num. 40. 47. 98. 197.

Et iste transmittit fructus perceptos ad heredes nu. 41.

Item & ius exigendi affictus ratione fructuum locatorum, & tempore mortis perceptorum debitos, num. 42.

Etiam quod dies solutionis non venisset, 43.

Solutionis terminus apponitur, & considetatur pro commodo conductoris, nu. 44.

Opinionem illorum, qui reprobando distinctionem supra relatam volunt quod beneficiatus siue habeat administrationem siue non habeat, indistinctè prohibeatur de fructibus beneficijs etiam perceptis testari, esse crebriorem, num. 45. 271. & seq.

Quoad beneficiatos cum administratione transeundum esse in decisiuis cum ista opin. negatiua monuit Viui. loco relato sub nu. 45. & tenuit Rota prout in decis. quæ immediate sequitur post additiones.

Opin. negatiuam indistinctè vt sup. recepta non procedere quandoquidem sit in contrarium consuetudo, num. 46. & in 9. Addit. atque in 20.

Quia tanquam rationabilem esse tenen. tenuit Clar. n. 47.

Et Molin. prout in 9. Addit. & in 20.

Eam tamen damnari ex magis recepta doct. sententia attestatur Couaru. num. 48.

Et nihilominus passim, & vbique eam obseruari, num. 49

Redoan. contra num. 50. & seq.

Quæstio de consuetudine testandi, vel disponendi de fructibus beneficij, num. 51.

Doct. qui pro consuetudine tenent memorantur per Redoan. loco relato, num. 51. & seq.

Nicola de Vbal. fundatur in opin. doct. reprobat. à Nauarr. n. 53.

Consuetudinem vigere in aliquibus locis quod beneficiati transmittant ad hæredes fructus ex præbendis etiam post eorum obitum per aliquod tempus colligendos, nu. 54.

Opin. esse communem, quod valeat consuetudo, quod hæredes beneficiat. habeant fructus illius anni, quo beneficiatus moritur sub num. 53. & 201. 202. facit addit. xx. Vide tamen quartam Additionem per totam.

Redoan. tenuit locum esse non posse huiusmodi consuetudini, n 55. Vide rationem, num. 56.

Doct. de consuetudine atteslan. in eorum lectturis non esse credendum, num. 57. vbi quod illis tantum datur iura interpretari, & nu. 58.

Religiosis sine iuramento non esse credẽdũ num. 58.

Consuetudinem allegare non sufficit nisi probentur requisita, de quibus infra, num. 59.

Consuetudo iuri communi contraria ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur, nu. 60.

Fructus beneficijs ad successorem spectare aliqua consuetudine, in contrarium non obstante tenuit Rober. de Mon. nu. 61.

Consuetudinem testandi nullatenus concedi posse tenuit Nauarr. num. 63. & seq.

Nisi quoad pios vsus n 65.

Intellect. extrau. suscepti de elect. num. 66.

Nauar. impugnat. Couaru. & seq. Redoan. nu. 67. & seq.

Consuetudinem etiam immemorabilem cõtrariam non prodesse tenuit Nauar. n. 69. contrarium verò tenuit Molin. prout vidi in addi. 9. num. 116. & facit addit. xx.

Doct. tenentes pro consuetudine intelligunt de personaliter, & simpliciter beneficiatis num 70.

Et

Successorem in beneficio succedere, etiam eo casu quod prædecessor potuerit dispo nere,& non disposuerit, 162.

Et hanc esse doct.receptam sententiam, 163

Beneficiarium posse disponere in vita de fructibus, istud procedit, quandoquidem disposuerit, quia si moritur disposit. non facta fructus reseruantur Eccl. & remanent futuro successori, num. 164. vsque per num. 168 vbi quod etiam columna nõ dissentit ab ista opin.

Consuetudo in contrarium procederet quoad personaliter,& simpliciter benefi- ciatos, num, 169.

Consuetudinem, neq. stylum introduci posse vbi lex, vel statutum eam annullat, vel prohibet, 170.

Ex Additionibus.

Beneficiarium dici vsufructuarium, in vita & vsuarium in morte, nu. 171. Et hanc esse magis comm. opin.

Sine habeat administrationem, siue non, 172.

Concordant trad. sub num. 45. contrarium in 9. Addit.

Beneficiarium habere tantum viuere de redditibus quantum indigeat,& esse dum taxat administratorem, non autem verum Dominum, num. 173. contrarium vbi supra.

Fructus beneficij diuidendum esse inter hæredes defuncti, & successorem pro rata temporis hanc esse magis receptam opin. num. 174.

Et hanc esse tenendam admonuit Guttierez per plura loco hic allegato, num. 175.

Itidem in casu pensionarij defuncti, n. 176.

Veruntamen in casu pensionarij recurrendum esse ad consultationes authoris, num. 177.

Sed quod imo diuidi debeant eo modo, quo fit inter vsufructuarium, & Dominũ non autem sicut inter maritum, & vxorẽ tenuerunt Nauar. Gabriel. & Rot. locis hic relatis, num. 178.

Et ab ista opin. non esse recedendum tenuit Nauar. impugnando, Didac. recedentem, num. 179.

Idque procedere etiam si non essent in hor reo reconditi tenuerunt Nauar.& Didac. & Rot. num. 180

Contrarium tenuit Calder. & constitutio Iulii III. num. 181.

Et retenta ista opin intelligi debere prout hic, num. 182. & seq.

Non tamen seruari, num. 184.

Opinio consultoris in hoc, num. 185.

Fructus beneficiorum semper sunt obnoxii pro alimentis,& oneribus anni sequentis collectionem fructuum, num. 186.

Alimenta Rectoris prius esse deducenda, atq; cætera onera Eccl. incumbentia, nu. 187.

Et solui debere per eum, qui fructus percepit, ibidem.

Præsupposito tamen quod fructus suppetant, ibidem.

Beneficium in dubio non præsumi tenue, num. 188.

Probatio valoris beneficii quomodo faciẽtes num. 189.

Sanctio Ecclesiæ Mediolanensis quoad fructus extantes tempore mortis beneficiarij, & quoad deductionem faciendam, num. 190.

Mediolani in statu fructus beneficiorum col lecti,& affictus etiam non exacti sunt be neficiarii mortui, & sic illius hæredum deducto tamen pro successore, & oneribus, num. 191.

Et hoc ex indulto Iulii 3. de anno 1553. con firmato à Sixto V. de anno 1585. attenta inueterata eiusmodi consuetudine, ibid.

Adhærendo autem opin. de diuisione faciẽtes pro rata temporis, vt in 3. addi. quomodo fieri debeat, num. 192. in 5. addit.

Fructus beneficii à morte Prælati citra spectant successori, & subiacent ad ratã omnibus oneribus, & alimentis vsque ad nonum annum, nu. 193. vide limi. in. 6. addi.

Errare; qui putant, quod fructus inseruiant pro eo anno, quo colliguntur, num. 194.

Fructus quando non excedunt alimenta,& onera, tunc esse ipsius beneficiarii,& trã sire ad illius hæredes, num. 195. vsq; per num. 197.

Et ad sustinen. huiusmodi opin. videre est comment. Nauar. ad Extrana. Pii v. de spoliis hic rela. num. 198.

Pensionem excedentem summam duc. 30. æquiparari fructibus Eccles. secundum Nauar. nu. 199.

Ideo de ea disponi non posse sicut nec de redd. benef. dictam summam exceden. num. 200. sed tamen in praxi non seruari.

Successor in beneficio non potest prætendere, nisi in fructibus illius anni, quo beneficiarius moritur, num. 201.

Sed indistincte loqui constit. Iulij 3. n. 202. Et in facto obtentum fuisse, etiam pro an nis præteritis, ibidem.

Successorem in beneficio non esse dominũ fru-

Etiam

Non tamen excusari alienantes ab incursus pœnarum, & ita fuisse resolutum per DD. de Rota, num. 288.

Consultatio affictuum inexactorum præbendæ Canonicalis.

Deus Veritas mihi adest.

Obijt mortem de mense Aprilis prox. præteriti hoc anno labenti 1592. Ill. & Admod. R. D. Antonius Aueroldus Canonicus Eccl. Brixiensi; de mense autem Maij prox. subsequuti destinata erat. Solutionis dies pro 2. & vlt. term. affictuum bonorum illius præbendæ Canonicalis ad eius commodum locatorum; ante cuius diei, siue vltimi termini aduentum prouisus fuit de dict. Canonicatu, & Prebenda M. R. D. Guidus Ant. de Gnidis, qui cum petat sibi responderi de dict. affictibus repelli videtur per excep. quod sua non interfit, quodque de eis facta fuerit, & fieri potuerit solutio hæredibus dicti prædecessoris.

Quæritur quid Iuris.

1 Et pro resolutione sufficeret adducere cõst. fel. rec. Iulij PP. iij. de fructib. inexactis, quia per eam declaratur fructus beneficiorũ inexactos deberi successoribus in beneficiis, & non hæredibus, siue ex testamento, etiam vigore facultatum quarumcunq; in specie, vel in genere, ipsis beneficiarijs concessarum siue ab intestato capiant, etiam si pro tempore ante obitum ipsorum beneficiatorum de cursu debeantur, & eorum solutionis dies aduenerit, & etiam si per ipsos non steterit, quominus exegerint, quodq; hæredes ipsi quoquomodo exigere aut etiam sponte oblatos percipere nequeãt, & prout legitur in ea, quæ incipit: Motu proprio, &c. Cum sicut nobis, &c. Publicata anno Domini ab Incarnatione 1550. 26. Iunij.

2 Quam constitutionem repetiuit etiã in alijs duabus simili motu proprio editis constitutionibus, altera scilicet sub die 4. Augusti dicti anni, & altera sub die 18. Iunij 1551.

3 Ex illa autem 4. Aug. limitatur primo dicta vbi fit mentio de solutione debitorum fien. ex illis fructibus, siue pecuniis quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum aduenerit, etiam si aliunde ex aliis ipsorum beneficiariorum bonis solui nequeant, quod scilicet comprehẽdat solum legatã ad pias causas per ipsos beneficiarios, dum in sanitate constituti fuerint, facta & ad debita, quæ occasione beneficiorum ad quæ fructus, ac pecuniæ, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus successores informationem verisimiliter habere possint, nec aliter intelligi extendi vè, posse.

4 Qua in re de solutione debitorum facienda videre est latiss. trad. per Redoa. tract. de spol. q. 2 quæ est specialis de debitis clerici, vel Prælati soluen. incipien. ibi 6. stan. istis repugnantiis vsq. ad fi. vbi distinguit, & concor. & ita quoq. per eum tract. de reb. eccl. non alie. q. 57. n. 10. nec non & Nau. cons. 14. Quidam Archiep. de regul. post trad. per ipsum in Apolog. de red. Eccl. q. 1. moni. 46. nu. 4. quæ hic pertranseo, quia non est præsentis speculationis.

5 Moneo tamen † erratum fuisse per ipsum Nauar. tract. eo. q. 2. ad fi. & in apolog. q. eadem 2. moni. 26. vers. 4. Infertur fuisse per quam duram Iulii iii. Extrauag. prohibentem, debita Episcoporum, & aliorum beneficiariorũ non soluta solui ex fructibus, aut redditibus ipsorum beneficiariorum nondum exactis quod etiam repetiuit in eius cons. 4. de success. ab intest.

6 Et enim ipsa constit. non prohibet solutiones ex fructib. nondum exactis, sed ex fructibus, quorum solutionis dies tẽpore obitus ipsorum nondum aduenerit si aliunde ex aliis eorumdem beneficiatorum bonis fieri non possit ipsa debitorũ solutio, quod cũ longe inter se differat, animaduertere mihi bene visum fuit, remittendo tamen in cæteris ad conclusionem trad. per ipsos Redoan. & Nauar. locis supracit. in omnem euentum veritatis indagan.

7 Ex illa vero 3. edita constitut. prædicti 18. Iunii 1551. declaratur, quod primo dicta constit. comprehendat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum & iurium Cameræ Apostolicæ, & quod in dict. locis suum effectum sortiri deberet, non autem vbi essent, & esse consueuerint, & in locis vbi essent collectores, voluit quod circa istos fructus; & pecunias inexactas haberet locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, per quam vltimo dictam constit. ipso Papa adimendo illos fructus inexactos à successoribus in beneficiis in locis tantum, in quibus adsint collectores spolio rum,

rum, & iurium Camer. Apost. voluit & intellexit ipsos applicare iuribus ipsius Cameræ, & vt bona Cameræ per collectores colligi in dictis locis, prout & sic formaliter declarauit etiã *Redoa. de spol. q.v. vers.* quod tandem ergo & in vers. per hæc ego dicebam, &c. cum seq.

9 Et in hoc quoq erravit *Nauar. sup. cit. cons. 4. n. 2. & 3.* cum dixerit ex ista 3. constit. limitari alias duas ne haberent locum in terris, vbi non consueuerunt poni collectores, quia imo, vt præmittitur, limitatio procedit, vt non habeãt locum, vbi deputantur collectores.

10 Quam primo dictam constitutionem edidit ipse Papa ad dirimen. litis, tollendasque controuersias inter hæredes beneficiatorum, ac successores in beneficijs vt ex tenore ipsius constitut. depræhenditur, prout etiam sic attestatur ipse *Redoa. eo. tr. q. 1. sub n. 14.*

Et stante clausula illa motu proprio, de cu-
11 ius, & aliarum clausularum eiusmodi vi, & effectu post *Celsum Hugon. tract. clausul. titul. de claus. rescrip. & Anton. Gabr. Int. commu. conclus. tit. de claus. conclus. 2.* vbi latius, no. etiam per eundem *Redoan. d. q. 1. n. 44. cum seq.*

Maximè verò stante clausula illa sublata,
12 &c. cum decreto irritan. quæ operatur, vt Iudices careãt iurisdictione, quatenus velint iudicare contra formam, & tenorẽ ipsius constitut. vt est *dec. Put. 50. num. 5. lib. 1.* & claudit os cuicunque vt non possit in contrarium audiri quousque ei per Papam aperiatur os, vt est *decis. Caputaquen. 134. par. 3.*

Et stante quod clausula irritan. tanti est effe-
13 ctus vt liget etiam ignorantes, quinimo magis etiam ipsum Papam, ita vt quicquid fiat cõtra huiusmodi decretum pro infecto habeatur, secundum plenissimè trad. per *Gabriel eo loc. sup. cit. concl. 3. in prin. & n. 4. & 57 & per tot.* necnon etiã
14 consuetudinem tollat nedum in præteritum, sed etiam in futurum, vt ex communi tradidit id. *Gabriel, d. concl. n. 39. cum seq. vers. tertius effectus est,* non video quo modo validi recedendum sit, ab ipsis specialibus constitutionib. Apost.

Nam & si qualibet constitutio, siue dispositio, etiam quod clausulam annullatiuam
15 habeat, istam recipiat conditionem, si moribus vtentium recipiatur, ad no. per *Fely. c. 1. de treg. & pac.* & alios relatos per *Put. dec. 1. n. 1. lib. 1.*

Et sic obstare videretur constit. Prouincialis Synodi Mediol. vtit. de eccles. earum supellectili, & fructib. vers. vt litibus, vbi quod sepè dicta Iulij 3. constitut. in hac Prouincia nunquam fuit in vsu recepta, & ideò ius commune omninò seruari debere sancitur sublata quacunque consuetudine, & stylo, etiam quamuis Episcopali, & Archiepiscopali auctoritate confirmato.

Ex quo etiam in hoc limitari videretur ef-
17 fectus dicti decreti irritantis per Doct. relat. per eund. *Gabriel. vbi supra num. 47. vers. secundo limita.*

Tamen aduertẽdum est secundum trad. per
18 eund. *Gabriel.* ibid. successiue, vers. contrarium videntur tenere communiter
19 Doct. & ibi sub n. 45. in vers. quintus effectus; vbi quod const. In qua est adiectũ decretum irritans, ligat etiam ante eius publicationem secundũ magis com. opin. vt ibi videre est (quod tamen sane intelligitur quoad actorum annullationem, secus vero quoad pœnarum incursurum, vt est *decis. Put. 281. lib. 1.*) & ideo.

Vlterius quoq. sciendum est, quod constit.
21 non tollitur, quamuis abrogetur per nõ vsum, quodque oporter dare contrarium vsum secundũ *no. per Fely. d. c. 1. in 4. declara. num. 10. de treg. & pac.* & alios ibi rela. & per *Put. d. decis. 1.*

Et vt detur contrarius vsus requiritur, etiã
22 scientia superioris, & quod non sufficiat probare vnum actum sciente, & patiẽte superiore, sed plures requiri cum cur su decennij, & tunc sufficere, vt in ea. deci. *Put. ad si* & licet pars aduersa nequaquã probare posset de contrario vsu quia imo adsunt sententiæ, & res Iudicandum dictam constit. & in hac Ciuita-
23 te, & Diœc. quæ mihi in facto supponuntur, & sic quoq. in facti cõtingentia alibi locorum, (Præcipue in statu Mediolani, in causa Illust. Pallauicini, in qua pensiones non exactas, licet maturatas obtinuit Illustris. Cardinalis Albanus successor, Idemque iuris seruatum ad fauorem Collegii Ghislerii contra Reuerẽdissimum Episcopum Papiensem in causa fructuum Abbatiæ Lardiraghi, necnon & idem obtinuerit Illustris. Cardin. Cropellus vti successor Præpositura omniũ Sanctorum cõtra Magnificum Dom. Ennium Ritium hæredem Præpositi prædefuncti) iudicatum extat, *vt in decis. nou. Pedem. 143.* successor in beneficio, *in recollect. per Fosian.* qua loquitur de affectibus maturatis ante mortem Prædecessoris, & facit specialem mentionem de ipsa Bulla Iulij iij. prout & sic in fortioribus

bus facit *deci.uouis. dd.de Rot. inferius al legan.sub num.* 158. Nihilominus ne tem pus superinde cōteratur, & inanibus sūptibus & expensis diu se, & alteram partem fatiget, in probando quod aliter se habeat consuetudo loci seu Prouinciæ, quę tamen si extaret sublata esset per dictum decretum, atq. etiam cessan. dicto decreto, & constitut. nihil releuare t stan. infra not. Aduertendum est dict. consti-
24 tut. hodie insertam reperiri in *vii.decret. lib. 1. tit. xvi. de fruct.benef restitut.c.3.* Et vlterius operæ pretium fore duxi in ostē-
25 dendo quod etiam nihilo discrepat a iuris & sac. cano. dispositione, circa quod prius animaduertendum est ad verba illa in primo d. constitutione contenta, quæ sunt sub illo vers. nihilominus donec in manibus eorum ibi, & propterea iuri nō congruere itidem ad illa in 3. edita constitutione, quæ sunt ibi. Et circa ea, quæ ius commune seruari debet, prouidere-
26 intellexerimus, sic quoque Redoan. animaduertit, & affirmat eo. loci *sup.cit. q. 1.de spol.sub nu.*14. ibi dispositioni iuris communis adhærendo, & ex mente cano nū sanciendo, atq. ibi successiue, id quod fuerat par prius sancitum per tex. ca quia sæpe *& c. statutum de elect. 6. & c. præsenti de off. ord. eo quib. addo c. fin. & ibi glo.ver.obitus de pec. cler. c. relatum el 2. de testa.cum aliis pluribus rela. vbiq.* dictorum locorum & etiam perscribentes atq; *per Rat deci.*4 t.*de proba.in antiq. & per eund. Redoan.q.5.post num 9. in vers.* item ex eo quia in prima constitutione, vel motu proprio a talibus fructibus vti a rebus Ecclesiasticis excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur successoribus in beneficio (ibi) ad quos spectāt de iure. Videantur deinceps & perpen-
27 dantur tex locis super. & inf. citatis & patebit cauillari non posse, quin ab eisdem sancitum fuerit quod & per ipsam constitutionē postmodum sancitum fuit, non tamen superflue, sed fere necessario
28 propter conflictum opinion. doct. desu-
29 per scriben. & de quibus videre est *Io. de Ana. cap. fin. de pecul.cler.& latissime*
30 *collecta, & tradita per Redoan. tractat. eod. q.3.* quæ est specialis de potestate circa fructus, res Ecclesi. clericis, vel prælatis concessa, vbi per vnum quemq; referuntur tres principales opin. itidē per *Colum.tract.de Eccle. reddi. orig.& Iur. 3.par. incipien. c.a 1. post num. 26.vbi &*
31 *ipse refert easdem tres princip. opin.& in trib. subseq. cap. refert opin. doct. tex. &*

glo. ad singulas ipsarum facien.
Et quas tres princip. opin. placet hic referre sub iisdem verbis, quibus relatæ reperiuntur per Redoan. vbi sup in vers. &
33 ex prædictis habes tres prin. opin. (& ibi successiue) quarum vna multum restringit potestatem clericorum, & fuit *Inno. c. indecorum de atate, & qualitate cler. Archid. c. statutum §. assessorem de rescript. in 6. Abb. in c. cum esse in repet. de testa. & aliorum ibi relatorum hanc posuit in 2. loco Mars. d. tract.* vbi dicit, altera constituit clericos tātum vsuarios Ecclesiasticorum prouentuum, iisque nihil licere vltra victum, & vestitum sumere.
34 Et hanc esse in iure veriorem, & à doct. magis receptam asseruerunt Redoan. & alii; prout infra referam.
Altera & 2. est, quæ dat largam potestatē quod clericus indistinctè sit Dominus
35 fructuum beneficii perceptorum, & quod de illis poterit pro quacunq; quantitate in vita disponere, Hæc est Floren. & hāc sequutus fuit, Colum. affirmando quod sit supra omnes alias receptam quodq; in quantum consuetudine adiuuetur, sit omnes alias receptam quodq; in quantum consuetudine adiuuetur, sit omnium receptissima, prout inferius vltimo loco referam.
Alia & 3. quæ mediam viam eligēdo distin-
36 guit inter clericum simpliciter, & personaliter beneficiatum. & illum habentem administrationē, vt scilicet in primo casu sit Dominus fructuum, & de illis habeat plenam dispositionem in vita, & in morte; in secundo autem quod in vita tātum, & dum sanus est possit de eis disponere, etiam donando moderate tamen, & ista est opinio *Hostien. c. fin. de pecul. cler. quam refert. & tenet. glo. d. c. præsenti in ver. reseruari de offi. ord.* in sexto, quæ attestatur etiam de generali obseruantia ipsius distinctionis. Et hanc sequitur Rota nouissima, vt videndum est in decisionibus, quę sequuntur in fine Additionum.
Quæ glo. est communiter recepta, & ad eā omnes communiter recurrunt, & de communi vsu, et consuetudine attestatur, vt videre est apud *Clar. §. testamentum q. 27. vers. 4. videndū &c. vbi Butr. Corne. Imol. Calder. Bellon. atq; Boer.* sic de communi opin. et consuetudine attestantes refert et ita quoq. affirmat *Redoan. d. q. 3. de spol.* pluribus in locis, et præcipue in §. et in hac materia; vbi videre est propter subdistinctionem, quam facit pro qua-

pro qualitate fructuum, redditnum, et prouentuum qui percipiuntur ab Ecclesia, et qui percipiuntur occasione Ecclesiæ, et sic quoq. de communi attestantur *Kirchou. inter com. opin. cent.* 1. *conclus.* 34 *in verbo clericus, vel Prælatus & post eū latius per Vin. Sylu. com. opin. li.* 1. *opin.* 101. *in ver. clericus num.* 1. *&* 6. *& ibi relatis addo Ferre. cons.* 256. *casus est sub n.* 3. *vers* sed secus est in fructibus clericorū qui sunt, simpliciter, et personaliter be-

39 neficiati, vt sunt Canonici, Capellani, & alii similes &c vt ibi sequitur, & ita quoque per eum *cons.* 372. *sub nu.* 2. *vers. secundo* ad idem facit glos magna, & de communi opin. & consuetudine attestatur vtrobique dictorum locorum.

Ex qua eiusmodi communi opinion. & obseruantia videretur, etiam procedere aliā conclusionem, quod talis personaliter, et

40 simpliciter beneficiatus, stāte quod omni tempore æquiparatur vsufructuario,

41 ideo transmittat fructus iam perceptos etiam extantes tempore mortis ad hære-

42 des, sicq; & ius exigendi affictus rationefructuum locatorum, & perceptorum

43 deb tos etiam quoddies solutionis non-

44 dum venisset, quia terminus solutionis apponitur, & consideratur per commodo conducto is & hoc secundum *Ferret. cons.* 118. *n.* 3. *&* 4. *& cons.* 151 *sub nu.* 5. *vsq. ad fi. atq; in cons.* 256 *sub nu.* 7. *vers.* modo arguitur sic successor in Canonicatu non vendicat fructus iam perceptos etiā extantes (subiungens ibi infra, neq; affictum, ex causa istorum debitum licet non exactum, necnon *& in supracit. cōs.* 372. *nu.* 2. *vers* 1. *per glo fi.* & vbiq; de cōmuni affirmat, & ita quoq; ante eum tenuit *Didac. lib.* 1. *var. resolut. c.* 15. *sub nu.* 12. *vers.* sic etiam si agri &c. quod etiam sensisse videtur *Gamb. de pot leg. li.* 6. *post num.* 467 *in* 5 *fall. sub ēiōnu seq. vers. ergo n.* onera censetur à tempore fructuū collectorum, & hoc per legem defuncta vsufructuaria, *ff de vsufr. quam omnes su pradict referunt, prout & Redoan. d. q.* 1. *num.* 49 *sub vers.* ad contraria vero 2. loco adducta quod fructus inexacti, & spolia relicta per defunctum vadant ad hæredes suos, &c. ibi item de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficii, *de quo per glo. c. præsenti, &c.*

Sed aduertendum præmissa minime procedere & sic neque obstare posse in præsenti casu quæstionis controuersæ stante infra not. Et enim & primo quia constat crebriorem, & magis receptam quinimo

45 receptissimā esse op. illor. qui reprobāt eiusmodi distinctionem volentes quod clericus beneficiatus, siue habeat administrationem, siue non habeat, indistinctè prohibeatur de fructibus beneficii, etiā perceptis & reconditis testari, siue ei succedat Eccl. siue successor prout per Clar. & Viu eisdem sup. cit locis, & præcipue per Viu. sub num. 2. & 3. sub num. 6. in fin. Addo hic doct. relatos in prius Addic nu. 172. vbi de magis communi affirmatur.

Et quoad beneficiatos cum administratione, *in seq. opin. Redoa. ibi sub nu.* 2. in fine dixit in decisiuis transeund. esse cum ista opinione negatiua tanquam sacrosancta & in practica receptissima, atq; per *Couaru c cum in officijs de test. vers. octauo* potest ex his, &c. & latius atq; latissime per *Redoa. q.* 1 *eo. loco sup. vltimo relato ante num.* 50. ibi, quod vero non sit bona opinio, & ibi infra vers. & hanc opin. dicunt esse veriorem, &c. *& etiam d. q.* 3. *vers. ista distinctio, glo. & Host. non placet, &c.*

Qui tamen Clar. Viu. & Couar. dictis met

46 locis sublimitant dictam contrariam negatiuam non procedere quando quidem sit in contrarium consuetudo, quia tan-

47 quam rationabilem dixit Clar. omnino esse tenendam.

Verum est, quod eiusmodi consuetudinem

48 damnari ex magis recepta doct. sententia attestatur ipse *Couaru. vbi sup. nu.* 9. verum moribus, &c. ibi, hanc tamen cōsuetudinem, &c. licet ibidem subiungere

49 videatur passim & vbiq. locorum recipi, & seruari dict. consuetudinem, sed con-

50 tra ipsum sic subiungentem videre est

51 *Redoa. eo tract. de spol. q.* 4. quę est specialis de consuetudine testandi, vel dispone̅di de fructibus, & signanter sub num. 23. ibi per quæ adducta optime apparet, quod non potest esse locus allegatæ consuetudini, & ibi videre est, quia præ alle

52 gauit opin. illorum qui pro consuetudine insistunt, & inter alios Nicol. de Vbaldis in finalibus verbis, eius tractatus. vbi tamen limitatiue loquitur, & eius dictum

53 fundatur in dicto, reprobatis per Nauar. vt infra, refert etiam post alios Bellon. cons. 4. nu. x. affirman. de communi opin. quod valeat consuetudo quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni, quo beneficiatus moritur (prout refert etiam Ioan. Andr. c. non plus de reg.

54 iur. 6. atq; alios testantes consuetudinē vigere in aliquibus locis quod clerici de-

ce-

cedentes trāsmittant ad hæredes fructus, de præbendis, etiam post eorum obitum per aliquod tempus colligendi per extra uagan. suscepti de elect.

Et nihilominus ipse Rednan. finaliter cōclu-
55 dit per illa verba quod per eum adducta optime apparet, quod non potest esse locus allegatæ consuetudini addendo etiam
56 illam rationem quia in hisce non potest dari successio, & eidē adstipulatur Vin. vbi sup. sub n. 11. in fin. & optime facit nu. 4. vers. quam ctrt icus ex redditibus sui beneficij ecclesiastici vltra honestum victum sibi quicquam attribuere nō potest &c. prout ibi successiue tradidit adducendo rationes & iura.

Quibus addo *cons. Rober. de Mon. 25. Int. cons. Gigan col. fi. v non obstat consuetudo allegata per doct. & ibi ex doct. Alex. in l. post dotem col. penul. vers. sed puto indistincte ff solu. matr. admonet*, quod etiā
57 si plures doct. in eorum lecturis affirmarent ita esse de consuetudine, & obseruari, quod illis non creditur, quia illis est cōcessum iura tantū interpretari & æque ex doctr. *Aret. consil. 132. col. 2. vers. sed*
58 tamen, aduertit, quod sicuti non creditur etiam religiosis sine iuramēto eo minus credendum esse Doct. affirmanti cō-suetudinem sic esse, & cum ista opin. trā-sire Deci. cons 372. num. 17. 3 col. & 3, vol.

Plus etiam subiungit idē Rober. quod quotiens dicta consuetudo allegaretur per par
59 tem non tamen prodesset.

Quia adhoc vt consuetudo iuri communi præiudicet, Primo requiritur quod sit rationabilis, & præscripta per tex c. fi. de consue. Secundo quod ex certa scientia, & non per errorem sit inducta l. quod non ratione *ff de legi*. Tertio, quod sit introducta sciente illo, qui potest ius condere *l. de quibus, in fi. eo.* subiungens sub his verbis. Quæ requisita cum in præsenti casu adesse non possint, potius corruptela censenda esset, si probarentur, ita per *Robert. d cons.* quod speciale est de fructibus inexactis beneficij simplicis, etiam ante mortem beneficiarii matura-
61 tis, & concludit omnino ad successorē spectare aliqua consuetudine in contra-
62 rium non obstante.

63 Sed latius per *Nauar. tract. de redd. Eccl. q. 1. n. 76. corol. 23. & quaest. 2. corol. 25. vers. octauum &c. & q. 3. a. 3. vsq. ad x. corol. & signanter num. 10. vers.* & respon-
64 demus nullam omnino consuetudinem concedere posse testandi facultatem, &
65 ibi conciliando opinionem improbātiū istam consuetudinem declarat eam procedere posse quoad pios vsus, cum hoc lege humana tantum prohibeatur, nequaquam vero in profanos, quia hoc lege diuina, & naturali prohibetur, & prout ibi admodum exacte, & successiue ibidem *sub num. 12. eiusdem quaest. in 9 corol. ver. ad primum horum, &c.* respondit impugnatiue ad trad. per *Ioan. Andr. dict. reg.*
66 *nemo plus*, & elucidat verum intellectum *dict. extrauagan suscepti*, adducendo etiā *glo.* ibi trad. per *Zenzel.* & ad contraria, quæcunque affert solutionem, itidem per eundem *Nauar. in apolog. eiusdem tract. quaest. 1. monit. 50. & seq.* vbi signanter
67 impugnat *Couarru. vbi sup* & insequitur
68 *Redoa. d. tract. de spol.* atque etiam in *monit. 53.* necnon & in *quaest. 2. dict. apo-*
69 *log. monit. 22.* vbi quod non prodesset consuetudo, etiam immemorabilis contraria stantibus ibi adductis, & in *quaest. 3. d apolog. in 2. monit. num. 2. & 3. & in monit. 3. post num. 3. vers. secundo respondeo, &c.* & in *monit 5 per totum*, vbi repetit concordiam inter negantes, & affirmantes consuetudinē induci posse, vt beneficiarij testentur.

Sed hoc ex abundanti, tum quia, quando essemus in casu, quod eiusmodi consuetudo procedere posset, non tamen probari posset, cum immo de contrario constet, vt mihi supponitur, tum etiam quia & si probaretur non tamen reperimur in casu,
70 quo loquuntur Doctor quia supponunt in Clerico personaliter, & simpliciter beneficiato, prout & ipse *Redoan supra cita quaest. 1. ao loco supra alleg. num. 49. vers. ad contraria vero, &c* vbi declarat, quod
71 id est verum, & procedit secundum opin. com. ipsorum doct. vt sup. ex magis communi reprobatam, scilicet, in illis casibus
72 in quibus clericus facit fructus suos, & quorum acquirit dominium, subiungendo declaratiue, veluti in distributionibus quotidianis, & in fructibus pensionum,
73 & huiusmodi, in quibus diximus clericū æquiparari vsufructuario, & acquirere
74 dominium. Item de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficii, de quo per *glo. cap praesenti. in ver reseruari. de offic. ordin. 6.* & prout per eund. *d q. 3 vers. credo quod per haec fit dictum, &c.* & in *vers. de distributionibus, ibi circa medium. vers. sed hoc intellige, etc.*

Secundo etiam, quia adducta per *Ferret. et Doct. ab eo relatis in consil. sup. cit.* quibus ipsi innituntur, scilicet per *Bart. Alber.* &

65 ibi concillando opinionem improbātiū iisam consuetudinem declarat eam procedere posse quoad pios vsus, cum hoc lege diuina, & naturali prohibetur, & prout ibi admodum exacte, & successiue ibidem sub *nu.* 12. *eiusd.q.in 9.corol. vers. ad primum horum &c.* respondit impugnatiue *ad trad per Io. And.d.reg.* nemo plus
66 & elucidat verum intellectum d extra uag. suscepit adducēdo etiam *glabi trad. per Zenzel. &* ad contraria quaecunq; affert solutionem, itidem per eundē *Nauar. in prolog eiusdem tract. q.1. moni.* 50. *&*
67 *seq.* vbi signanter impugnat *Couarru. vbi*
68 *sup.* & insequitur *Redoan. d. tract. de spol. atq; etiam in moni.* 53. *necnon & in q.2.d.*
69 *apolog. moni.* 22. vbi quod non prodesset consuetudo etiam immemorabilis contraria stantibus ibi adductis & *in quaest. 3. d. apolog. in 2. moni. nu 2. & 3. in moni. 3. post n 3. vers. 2. respondeo &c. & in moni. 5. per totū,* vbi repetit concordiam inter negantes, & affirmantes consuetudine induci posse, vt beneficiarij testentur.

Sed hoc ex abundanti, tum quia quando essemus in casu, quod eiusmodi consuetudo procedere posset, non tamen probari posset, cum immo de contraria constet, vt mihi sup ponitur tum etiā quia & si probaretur non tamen reperimur in casu,
70 quo loquuntur Doctor quia supponūt in Clerico personaliter, & simpliciter beneficiato prout, & ipse *Redoan. supra cit. q.1. eo loco supra alleg. nu.* 49. *ad contraria*
71 *vero &c.* vbi declarat, quod id est verū, & procedit secundum opin. com. ipsorum doct. vt sup. ex magis communi reproba-
72 tam, scil. in illis casibus, in quibus clericus facit fructus suos, & quorum acquirit dominium, subiungendo declaratiue, veluti in distributionibus quotidianis, &
73 in fructibus pensionum, & huiusmodi, in quibus diximus clericum aequiparari vsufructuario, & acquirere dominium Item
74 de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij, de quo per *glos. c. praesenti. in vers. reser uari de off. ord.* 6. & prout per eund. *d.q.3. vers. credo quod per hac sit dictum, &c.* & in *vers. de distributionibus*, ibi circa medium *vers. sed hoc intell. &c.*

Secundo etiam quia adducta per *Ferret. & doct.* ab eo relatos in consiliis sup ci. quibus ipsi innituntur, s. per *Bart. Alber. &* alios *d. l. defuncta, & l. diuortio & si-*
75 *milibus ibi relatis* non procedunt in hisce beneficialibus prout eleganter facit responsum *Calyxti* 24. *inter cons. Gigan. col. penul. vers.* 4. *non obstat. l. defuncta,*
86 *& l. diuortio, &c.* quod responsum est speciale pro confutatione illius *Ferret.* 255. vt videre est, & faciunt trad. per ipsum *Ferret cons.* 372. *col.* 4. *in prin. vers. non obstat si dicatur, &c.* atq; per *Redoā. de spol. d. q.* 5. *post numer.* 18. *vers. non obstat*, quod pari modo adduxit *de Bart. in l. diuortio, &c.* quia ipse *Bartol.* non firmat ibi eam opin. sed dicit quod contra-
77 rium tamen *Canonistae* quibus in hoc est standum, ita *Redoan. vbi supra* facit etiam *Robert. d. consil.* 25. *num.* 24. (ibi) *Alber.* qui videbantur in contrarium allegari in l. diuortio &c. non firmat pedes & tandem se reportat ad quandam aequitatem, quae haberet locum in dubio, sed nos sumus in casu claro, &c. ita per ipsum *Robertum, ibidem.*

Faciuntq; demum & omnino tradita per eundem *Ferret, cons.* 235. praesupponitur in facto, &c. *num.* 8. *vers.* ex quibus se-
78 quitur conclusio quod fructus inuenit, apud praedecessorem tempore obitus sui spectent successori non haeredibus, & ibi *infra* sub *n.* 10. *vers.* sed haeredes occupantes fructus, qui debentur successori in beneficio, & in quibus non datur successio iure sanguinis ab intestato, nec ex testamento, & etiam ibi infra sub nu. t t.

Et ad haec *Gigan. de pens. q.* 52. *ad fin. vers.* ad allegata in contrarium respondetur, quod procedūt in clerico beneficiato, qui
79 fructus beneficii etiam quaesitos non
80 transmittit ad haeredes, pensio, autem est pars fructuum prius à beneficio separata, Ideo de beneficio ad pensionem
81 non bene infertur, &c. & prout latius infra magis comprobabitur.

Vlterius quoq; aduertendum quod *Ferret. in cons. sup. cit.* 118. *et* 151. loquitur quod
82 beneficiatus disposuerit de ipsis fructib. seu affictibus in vim gratiae Pontificis sibi concessae, quo casu non reperimur, &
83 in d. cons. 256. facit suppositum in Canonico, qui sit simpliciter, & personaliter beneficiatus (quod & nos concedimus sub distinctione tamen infrascripta, per quam tollitur omnino eiusmodi fundamentum) & in illo 272. loquitur de pen
84 sione super fructibus, beneficij reseruata, quae consistit in mere temporali secundū *Gig. vbi sup.* & prout omnes tenent, sic attestante, etiam ipso *Ferret. ibidē in sup. alleg. vers. nec obstant si dicatur, &c.* & si non loquitur de pensione, quae alias, & impropriè dicitur affictus prouenniens ex bonis Ecclesiae locatis, in quibus vt praemittitur, non datur succes-

 sio

ſio quamuis ſecundum eo, opinionem potuerit Papa concedere licentiã diſponendi de eis, vt per *Redoan. de ſpol. q. 7.* quę tamẽ licẽtia reguleriter nõ extẽditur ad prophanos vſue ſecundũ *Nau. tract. obi ſup.*

Ex his quoq; enimeduerten, quod ſi opponeretur aliam mediam viam eligendã eſſe,

87 ſ. quod fructus beneficij diuidantur inter hæredes beneficiati, & ſucceſſorem, aut Eccleſiam pro rata temporis, quo beneficiatus in illo enno, quo deceſſit inſeruiuit Eccleſiæ ſecundũ *Couar. ſup. cit. li. 1. var. reſol. c. 15. ſub num. 12. verſ ſed in hac ipſa*

88 *quæſt.* cum epud me compertum ſatis ſit non eſſe æquelem vſufructuarium clerico

89 bebenti Eccleſiaſt. beneficium, & ibi infra exiſtimo æquius & iure verius eſſe fructus eius anni, quo mortem clericus obierit, indiſtinctẽ pro rata temporie ad defunctis hæredes pertinere, atq; ibi inferius, verſ. rationi igitur conueniens eſt pro reta temporis fructus Eccleſiaſtici beneficij diuidendos eſſe inter defunctis hæredes, & ipſam Eccleſiem.

Quod procedere cenſuit etiam in renunciãte (ſed de hoe videre eſt *Pariſ. de reſigna.*

90 *beneſi. lib. 1. q. 6. ſi.*) Quam opin tenuit ipſe *Didac. ad baren. Alber. ſup. ci. l. diuortio n.* 12. itidem, & ex ea ratione quam tredidit

91 *tex gloſ. & Gemin. d. c. præſenti § pono.* vbi quod fructue egrotum, & prædiorum ipſius Eccleſieſtici beneficij eiuſq; redditus conſtituti & deſigueti reperiuntur a canonibus pro oneribus ſubſtinendie totius anni vſq; ad aliam nouem collectionẽ

92 fructuum inter quæ Eccleſiæ onere connumerentur ſtipendie ipſis miniſtrantibus ſiue ſeruientibue debita.

Ad hæc reſponderetur eiuſmodi opin. *Alb. d. l. diuortio* haud recipi; ſed prorſus repelli per ſup. not, quibus addo *Nauar. apo-*

93 *log. q. 2 nu. 13.* vbi in ſpecie reſpondit eicem *Didac.* confutando eiuſmodi opin. tãquam contra communẽ ſupra vltimo loco memoratam etiem ab ipſomet *Didaco* relatam ibid. *ſup. verſ prius tamen.* & ibi, quidem parem eſſe cenſentee, &c. & de qua ſup. ſatiſdixit & fineliter ſubiũxit ip-

94 ſe *Nauar.* certum ſibi eſſe quod ſucceſſor in parochieli, cui prædeceſſor per ſe vel alium inſeruiuit, & ente vllos fructus perceptoe obijt debet ſoluere illi tentum quantum ad honeſtam ſuſtentationem inſeruiendo indiguit etiem iure naturali; Et

95 ſic quoq; procedere quoad alium beneficiarium, qui nihil de redditibus percepit, proot ibi videre eſt *pag. fin. verſ. nec videtur obſtare &c. vſq ad fin.* Quod nempe non ſonat in diuiſionem fructuum, ſed in ſolutionem tanquam pro ſtipendio ad ſuſtentationem per *texr. ſup. citat. §. porro* & ite quoque per *Ferret. conſ. 372. colum. final. verſic. non obſtant allegata, &c.*

96 ibi, quia opinio iſta, & diuiſio ſit, & procedit quando ſoluitur penſio reſpectiue ad certum quid puta propter onera matrimonij in caſu *d. leg. diuortio*, & ſimiliter in caſu quendo vixit Sacerdoe, cui debentur fructus ex ceuſe ſeruitij per eum impenſi Eccleſiaſt. vt conſiderent *Philip. Alber. & Alexand.* Et prout ibi late declarat, quem videre eſt etiem ibi

97 ſub num. 6. vbi dicit quod *Albert. & alij doct.* loquũtur ibidem de Canonicis prębendatis, & elijs Eccl. ſimpliciter beneficiatis, quia tales dicũtur fructuarij ſecun-

98 dũ com. op. & conſuetudinẽ ſup. all. & ſic quod retione perſonarum ſuarum fiat diuiſio pro rata anni pro parte qua ſuperuixerunt in ſeruitio Eccl. (quod & nos concedimus ſeu ſeltem non controuertimur, quia non reperimor in caſu de ſimpliciter beneficietis, neq; loquimur quo-

99 ad diſtributiones quotidianas quae canonici præbendati lucraotur pro rata temporis quo inſeruiunt, & ex conſuetudine ad hæredes tranſmittunt ſecundum tred. per *Redoan. d. q. 3. n. 9. Et in hac materia ante n. 4. ſub n. 21. atq; in fin. verſ.* & de diſtributionibus, (quamuis cepitulum ipſiue Eccleſiæ poſſet prætendere in contrerium ſecundum no. per *Nauar. q. 1. nu. 74*) adeo vt fruſtra fieret oppoſitio eiuſmodi de diuiſione facienda quoed fructus ſiue affictus præbendæ, quia de eis non poteſt procedere ſten. ſup. notet, & tanto minue, quie effictus huiuſmodi reſpiciunt onera anni laben. vſque ad nouam collectionem per ſup. not. atq; etiam minue quia term. Netalis prox. tũc antea decurſum ipſemet R. Aueroldus exegeret, itidem, & quia ponderando ed hæc *ãnot. fin. ad ſup. cit. c. 3 quod eſt fin. l. 1. vij decr. quæſt.* eſt ex opin. orig. *Hoſtien.* per eundem ſupracit. *l. diuortio*, vt defuncto poſ-

101 ſeſſore beneficij fructus vltimi anni diuidi debeant pro rata temporis int. Eccleſiæ & ſucceſſores clerici aduertendum eſt quod huiuſmodi adnotatio fit ad *ver. decurſo*, quo caſu non reperimur quia ante obitum d. beneficiati temp us ſolueodi non erat decurſum vt in præmiſſo themate, & ideo non debebantur, item aduertendum cum dicet ſucceſſores non intelligi pro hæredibus, ſi animaduertimus ad anno, ibi præcedentem, quæ

eſt

est sub istis ver. quod vacantium beneficiorum fructus debent conuerti in Ecclesiæ vtilitatem, vel reseruari futuro successori per *text. cap. quia sæpe de elect. in 6. & cap. si propter de scrip.* eo sed quoad istud ver successoris videre est *Corn. cons. 97. vol. 1.* & latius ad alius, secundum *Alber. dictio sub isto verbo successor.* Et quicquid sit circa huiusmodi diuisionem obstant superius allegata, & infra alleg.

Tertio, & vltimo (quod vnum sufficit, & animaduertendum est; quia vt supra sæpe dixi non reperimur in casu, quo loquitur *d. glos. præsenti*, ad quam, vt præmittitur, omnes recurrunt, nam nullius dato non tamen concesso procedere *dict. distinct. Hostien.* receptam per *glos. d. c. præsenti*, & communiter per omnes scriben. necnon & illius assertam communé, & generalem obseruantiam, quinimo etiam magis dato quod in hac prouincia 102 sic vsu recepta esset (siquidem constitutiones siue statuta, & consuetudines Prouinciæ seruari debeant ad *no. c. cum omnes de cõstit. & l. omnes popul. ff. de iust. & iur.* (verum est quod stan. dict. decreto irritan. stanteq; d. constit. synodi prouinc. standum esset duntaxat iuris communis dispositionis quacunq; consuetudine non obstant.)

Dico conclusiue verum intellectum *d. glos.* communiter receptæ talem esse prout de-103 clarat *Geminian. ibidem num. 16. vers.* 104 sed dico quod ista *glos.* hoc non dicit, sed requiritur ad hoc, vt beneficiatus testari possit, quod tria concurrant, primo quod non habeant administrationem. Secundo quod beneficium sit simplex. Tertio, quod illud sibi obueniat personaliter tantum, & sicut tales fructus sunt sibi concessi ratione stipendii personalis, his concurrentibus poterit testari. Hæc sunt formalia verba *Gemin. vbi sup. & eund.* sequutus fuit *Fran. ibidem col. 5. vers. Ideo intelligit Domi.* hanc *glos.* procedere tribus concurrentibus, ita quoq; *Nicol. Delphin. tract. de iure patr. lib. 1. n. 83. ver. & breuiter si concurrant tria, &c.* & late per *Redoan. de spol. d. q. 1. sub n. 51.* ibi, sed *glos.* recte intellecta &c. *& quod 3. sub num. 14. in §. stantibus istis repugnantijs vers.* super qua materia, vide, quæ, dixit *Gemin. & §. & in hac materia pro declaratione & c. n. 25.* & per eundem in *tract. de reb. eccl. non alien. q. 53. c. 3. n. 6.*

Quæ omnia requisita deficiunt in præsenti casu, ita vt extra omnem difficultatem reperiamur, quod de dictis affictibus inexactis disponere non potuisset, ipse prædecessor, quatenus disposuisset sicq; & eo minus ab intestato transmittere.

Quod autem deficiant eiusmodi requisita cõstat apertissime ex no. per *Io. de Anan. c. fi. de peculi. cler.* ibi, & dicitur quod ille, 105 qui habet beneficium in titulum cui sit assignata certa dos, dicitur beneficium 106 cum administratione alias non procedit quantumcunq; tale beneficium sit simplex ad no. per *Gemin.* quem & alios supra cit. doct. *l. Franch. Nicol. Delphi. & Redoan.* videre est, quia descẽdunt ad hoc particulare, de quo agitur, quod si Cano-107 nicus habeat præbendã distinctam ab alijs, tunc dicatur habere administrationem ex no. per *Inno. c. ex literis de proba.* 108 *& c. transmissam de elect.* adeo vt nequaquam de fructibus talis præbendæ possit testari per *tex. cap. relatum el. 2. de test.* ita *Gemin. eo loci sup. cit. sub n. 14. vers. Idem dicit Inno.* de Canonico habente præbendam distinctam in Eccl. & ibi infra *n. 17. vers. et ex isto infero*, quod si Canonicus habeat præbendam distinctam in Eccl. cum talis dicatur habere administrationem non poterit &c. *Franch. ibid.* in sequen. *Nicol. Delph. de iure patro.* 109 *post n. 82. vers.* sed quæro quæ sunt illa beneficia de quorum bonis clericus administrationem non habeat ibi dic breuiter esse Canonicos nõ habẽtes præbendas distinctas, sed duntaxat habẽtes bona administrata per Capitulũ, aut per deputatos ab ipso, de quibus soluuntur distributiones quotidianæ, &c. ita quoq; per *Redoan. d. q. 1. sub n. 15. et q. 3. n. 17. et 18. incipien. ibi vers. et pro intelligentia etc. iuncto vers. seq.* & ibidem quoq; in *§. et in hac materia post n. 4. vers. subdens idem de V bal.* & ibi, quia Canonicus habens præbendam distinctam non potest de illis fructibus testari nec disponere secus si præbendæ non sunt distinctæ, sed quia omnia veniunt in communi, & postea distribuuntur, atq; ibi inferius sub n. 35. vbi similiter refert, & sequitur *Gemin. vbi sup.* ita quoq; per eund. *tract. de reb. Eccl. non alien. q. 53. cap. 5. nu. 182.*

Ex quibus resultat finalis conclusio; quod quando etiam dicta opin. *Hostien. et glos. ac sequen.* alias late & simpliciter intelligeretur scilicet vt nec omnia tria requisita haberent concurrere, sed illud vnum, quo beneficium, de cuius fructibus agitur, sit absque administratione, ad hoc vt beneficiatus possit de eis disponere, stante, quod hoc principaliter deficiat,

Ideò nequaquam potuerit dictus prædecessor de dict. affictibus ipsius præbendæ inexactis disponere, etiam quod fructus iam collecti essent, & etiam si dies solutionis aduenisset, nedum cum nondum aduenisset stante sup. not.

Quibus non vtique aduersantur latissimè 111 trad. per *Colum. eo. loc. sup. cit. c. 22.* vbi sub *n. 6. & 9.* reiicit eiusmodi distinctionem trad. per *Hostien.* de qua sup. & in *c. 23 ibi seq.* disputat, & impugnat opinio. 112 *Archid.* & in alio cap. subseq. scilicet 24. 113 memoratas rationes, ex quibus secundum 114 ipsum fulcitur alia opinio, quæ tribuit dominium clericis beneficiatis, & in alio cap. subseq. scilicet 25. fa[illegible]it conclusionem 115 ibi ad fi. num. 49. sub his verbis, sed ne diutius in re aperta commoremur iam tandem concludamus post constituta beneficia, redditnum ecclesiasticorum dominium nouo ex tit. nullæque legi obnoxia in clericos translatum fuisse, ac propterea illos concessione Apostolica tutos esse, ita vt ad eorum restitutionem nullo iure compelli possent, quasi hoc sibi tit. possessionis causam iuste mutauerint, & hanc conclusionem comprobauit, sine repetiuit etiam in subseq. c. 26. in princip. vbi sub num. 7. reprobat etiam differentiam datam inter distributiones, & aliorum fructuum genus, & prout ibi num. 18. & in ibi quoque incipiente sub num. 42. 116 affert *decret. Conc. Trid. sess. 24. c. 12. de refor. & sess. 23. c. 1. refor. & sess. 25. cap. 1. similiter refor.* pro comprobatione, quod beneficiarij faciant fructus suos, atque etiam de ijs pro ipsorum voluntate liberè disponere posse, sed voluntatem illam certis regulis, modisque restrictam esse, neque inordinatam esse debere, & rursus eiusmodi conclusionem retulit in *c. sub seq. 27. in princ. & fin.* necnon & in princ. alterius subsequen. *c. 28. & in fin. cap. 31.* atque in *c. 32. in princ. & sub num. 14. & in fin. & in cap. 34 incipien. num. 18.* memo- 117 rat doct. qui insequantur opin. *Archid.* asserendo non excedere n. 34. quorum ex *Canonistis* non excedere nu. 10. reliquos esse Theol. & ibi illud ver. *Dominium.* de- 118 clarat intelligi ratione dispensationis, quia proprietate careant, quæ est penes communitatem Eccl. & quatenus Theologi vocent beneficiarios dispensatores, haud differre in sensu; Et in cap. 35. adnumerat doct. qui contrarium tenent esse 119 nume 55. videlicet *Canonistas 39. & Theolog. 16. referen. in num. Theol. & Canonist. Turrecrem. & Alexand,* & sic superare in numer. contrariam partem de- 120 votis 21. & ibi admonet non differre, quod aliqui ex dictis doct. vocauerint beneficiarios esse vsufructuarios, quia in ratione tantundem concludit, quod Domi- 121 nos, & in c. 36. affert, quod data consuetudine ad sunt in num. 72. quorum aliqui, 122 nedum viuentibus, sed etiam morientibus dominium tribuunt, ita vt de redditibus ecclesiasticis testari illos posse concedant, prout ibi sub num. 1. & sub n. 5.

Sed aduertendum, quia doct. ibi relati, prout 123 glossator Io. de Ana. Kireho. qui de communi testatur, & alij intelligunt conclusionem prædictam sub distinctione Hostien. s. de personaliter, & simpliciter beneficiatis.

Itidem aduertendum, quod eiusmodi opinio 124 non discreparet omninò data conciliatione sensus illorum verborum, quod sint Domini ratione dispensationis tantum, prout tenuit *Redoan. vbi sup. & inf. cit.* & signanter quoque ad fin. *quæst. 10. de Spol. vers. & quod clerici sint domini fructuum intellige, &c.* & *Viu. d. opin. 101. sub num. 4. vers. & hinc est, &c.* ibi, & licet dicatur Dominus eorum hoc intelligitur, quoad fidelem dispensationem faciendam sibi, & suis, quod etiam videtur sensisse *Nauar. apol. q. 1. mon. 24. sub num. 11. vers.* ex quibus omnibus colligitur ipsissima ve- 125 ritas, videlicet, quod iura, quæ habent illa esse Christi, vel Dei intelligenda sunt, quoad verum, & perfectum dominium, & 126 illa, quæ insinuant esse Ecclesiasticorum prælatorum, aut beneficiariorum intelligenda sunt quoad gubernationem, vel administrationem illorum, & illa, quæ ha- 127 bent esse pauperum, ecclesiarum, vel piorum operum intelligenda sunt, quoad eorum sustentationem, & prout ibi sequi- 128 tur sub num. 12. vbi quod vera, & recepta est illa sententia, scilicet, quod maior est illis facultas, quam vsuarijs, quoniam possunt in suos, & alios pios vsus de omnibus redditibus beneficiorum disponere, & minor quam fructuarijs, quia illi possunt donare, & relinquere in vita, & in morte licite suos fructus quibuscunque voluerint sine vllo paupertatis, aut pietatis intuitu, beneficiarij verò minimè, & ibi adducit auctoritatem *Conc. Trid. sup. alleg. cap. 1. de reform. sess. 25.* quod etiam repetiuit loco infra prox. allegan. & eleganter quoque per eum in sup. cit. *consil. 14. num. 2. & 12. de regular.* vbi sub *nu. 2.* sunt hæc formalia verba: Nec etiam clericus beneficiarius sæcularis acquirit, ita

sibi

sibi ex redditibus beneficij, vt fiat Dominus integer, & perfectus, sed solum secundum quid, hoc vt possit ex ijs decenter viuere, & reliqua impendere pauperibus vel alijs pijs operibus, & ita neque potest disponere de illis donando inter viuos diuitibus & operibus, prophanis, neque in morte testari de illis, sub num. autem 12. respondendo ad arg. & iura ibi per eum ante in contrarium adducta, dixit, concedo quod etiam clericus secularis beneficiarius non quærit ex redditibus sui beneficij ita sibi vt fiat perfectus, & integer Dominus, & consequenter quod non potest de illis testari, nec inter viuos donare cognatis, vel alijs diuitibus negando tamen quod non possit dispendere iam quæsita in suos, & suorum decentes vsus per contractus inter viuos non gratuitos emendo videlicet, & vendendo, locando, conducendo, & permutando, immo, & gratuitos donando ob causam remunerationis, paupertatis, vel pietatis, &c. vt ibi remittendo se ad tract. per eum d. tract.

Ad hæc conferunt elegantissime trad. per 129 *Bero rub. de reb. eccl. non alienan. num.* & ibi ante, vers. quantum verò ad vsum dispensationem, procurationem, & administrationem spectat, bona Ecclesiæ dicuntur esse Rectoris, & sic clericorum particularium, & ministrorum ecclesiæ 130 (& ibi successiuè) Et his respectibus quandoque Prælati, & Rectores appellantur Domini rerum eccles. quia administrant loco dominorum habentur, si verò malè loco prædonum, & prout ibi sequitur.

Et quod non sint veri Domini fatetur etiam ipse *Columna*, vt sup. dixi, nisi quoad illud 131 vt ad sui beneplacitum disponere possint de fructibus Eccles. absque onere re-132 stitutionis, quod tamen non conceditur per *Viu. d. opin.* 101. *in vers. et hinc est etc. ex doct. Fely. ibi in fine alleg.* & cominus conceditur per *Nauar* qui vult ipsos teneri ad restitutionem, in quantū abutuntur comprobando hoc ex memorato decreto *Trid. Conc. c.* 1 *in apolog. q.* 2. *monit.* 7. *sub nu.* 14. *et in monit.* 21, vbi affert re-133 sponsiones ad argum. ducta per *Columm.*

Hæc profecto nihil obstant in præsenti quæstione, quia etiam quod aliqui ex ipsis doctor. relat. per *Colum.* in casu consuetudinis tribuant facultatem beneficiarijs quicunque sint scilicet etiam administrationem habentibus disponendi etiam tē-pore mortis in prophanos vsus (quod tamen vt supra docui, ex receptiss. doct. sententia reijcitur) adhuc tamen obstaret non constare posse de huiusmodi consuetudine, quia immò de contraria constat, & de vsu dict. constitutionis *Iulij* 3. Itidem quia si constaret, non valeret, stan. sup. not. per *Redoan. et Nauar.* vbi conciliat opin. contrarias, atque per alios sup. rela. stanteq; decreto irritan.

Verum & vlterius moneo dictam conclus. *Colum.* ex alio nobis non obstare, quia 134 in d. *tract.* post reiectam opin. *Hostien.* ibi sub *num.* 13. se declarauit sub illis verbis: *Quærimus .n. vtrum beneficiarij Domini sint an vsufructuarij, vel vsuarij, cui quidem dubitationi vinentibus illis tantum locus esse potest*, & ibi infra, *non pugnant inuicem, clerici Domini sint, nec tamen testari possint, quia tantum in mortis, vel infirmitatis articulum Canones dominium reuocant*: Ex quibus verbis apertè declaratur haud quicquam nobis officere eiusmodi conclus. quod in vita sit Dominus, & idem in alio c. 23. *sub num.* 25. facit in *vers. confirmatur* prædicta fidei commissarij exemplo, qui quamuis rerum, quas alteri restituere tenetur, Dominus sit, nihil tamen ex eis in vltima voluntate relinquere potest subdens, sic & beneficiarij, quamuis Domini sint, illis testandi licentiam interdictam fuisse non est absurdum, & verum intellectum 135 tradidit *Redoan. d. q.* 3. *vers & ex his*, & alijs supra adductis, & in *vers. vnde pro reconciliandis &c. cum seq. vsque ad fi.* vbi quod iuxta eloquentia quod beneficiarius non habens administrationem sit vsufructuarius, & vsufructuario æquiparetur intelligantur quoad hoc, vt morte finiatur, quod etiam tenuit *Butr. d. c. præsenti col.* 3. *num.* 7. *in glo.* reseruari, ibi, sed sic vsufructuarius etiam finito vsufructu percipit fructus collectos, & etiam illos qui pro collectis habetur ergo idem in clerico, qui finito clericatu fructus in Ecclesia repertos percipit, subiungens contrarium est verum, & ita consului, & sic fuit tentum, per *Butr.*

Et hisce accedant trad. per *Redoan. d. q.* 6. quæ est specialis super eo, An clericus de 136 fructibus beneficij non consumptis, qui decurrerunt in vita ipsius beneficiati, & remanserunt inexacti, possit pro libito decedendo disponere, vbi post præmissae opin. quod clerici de portione tantum sibi pro victu, suo & suorum de fructibus beneficij debitam faciunt acqui-

sitio-

fitionem, ita vt de eis tam in vita quam in motte possint disponere, & tam ad hæredes, ex testato quam ab intestato taliter acquisita transmittere subnectit ibi conclusionem, quam concordat cum supra relata in quæst. 3. eo. loco sup. prox. cit,

Hæc est quod portio de redditibus Eccles. Assignata beneficiario est sua ipsius, si ea vtatur, & nõ aliter, quia sibi ad talem vsum assignata videtur vnde si per eum non expendatur, vel alias præseruetur nõ intelligi sibi vel hæredib præseruata, sed Eccl. cuius est proprietas, & sic in eiusmodi relictis succedere Ecclesiam, siue successorem in ea, & loco illius Cam. Apost. in locis. s. in quibus adsunt collectores ex constit. Iulij. 3. & ibi ad contraria respondet late, & quantum sufficit vt videre est, quam conclusionem repetiuit etiam pluribus in locis eius fere omnium quæstionum videlicet. *quæst. 7. sub num. 9. cum seq* & similiter in *quæst.* 6. quæ est *de successione clerici ab intestato in deueniendo ad clericos seculares, vers. & in 1. Specie. & in quæst. 10. in §. stantibus istis repugnantijs &c. cum sequent.* & ante eum ita tenuit *Ioa. Cop. tractat. de fructibus lib. 4. titu. 3. cap. 2.* vbi quod tam fructus à prælato præcepti, qui in bonis eius esse ceperunt, & mortis tempore extant, quam & ijs, qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro successori reseruari, prout & sic eundem retulit *Redoan. quæstione quinta ante num. 4. vers.* Et dicit *Io Cop.* quibus addo *Nauar. apolog. quæst. 3.* vbi quod beneficiarij; nec pro libito nec ad pia testari possunt de superfluo redditum beneficiorum, & rationem ibi reddit, quare in vita erogare possint superflua pauperibus, & non per vltimas voluntates, cuius opinio licet videatur reiecta à *Columm.* tamen simul patitur, quia non dicit in morte, & si perpẽdantur verba ipsiua *Colum. cap. 25. num. 75 vers.* At si consumpti sunt fructus a clerico illi nullo modo vendicari possunt, non video quod ipse aliud senserit nisi quod quatenus non fuissent per ipsum beneficiarium consumpti, spectent ad successorem, & ab eo vendicari possint, non autem ab hæredibus, & ad punctum

137 quæstionis nostræ, ipse quoque in *cap. 22. num. 14.* retulit *decis.* per ipsam *Iulij 3. constitutionem* sub illis verbia, *Illud etiam quod à multis animaduertitur in bis,* quæ idem *Hostien.* docuit. s. in casu mortis an fructus sint exacti vel non iux. trad. *cap. præsenti de off. ord. 6.* plerunque est decisum, & apud nos aperte *Iulij. 3. constitut.* est diffinitum, vt ex eiusdem diplomate latius licet videre, subiungens, quo fit, vt hæc à iure, vel consuetudine deciso in dubitationem non veniant.

Demum quoque quicquid in præmissis vnicuique pro capite suo sentire placeat, hoc tamen tergiuersari non potest, hoc est quod licet fructus Eccles. emi, & contractari possint à laicis quia non sunt, nec possunt dici spiritualitati annexi ad no. per *Gig. de pens. q. 87. num. 2.* cui adstipulatur *Redoan. de spol. q. 34. sub num. 14.* sicque & multo magia spolia de fructibus prouenientia, quia sunt temporalia, contractare non sit de genere prohibitorum, (Quam conclusionem huiusmodi quod fructua Eccl. habeantur pro re temporali, & sic non prohibita in dispositione beneficiati pro libito suo tenuit *Colum.* pluribus in locis *d.* 3 par. & quod inter spolia comprehenduntur fructus eiusmodi inexacti etiam quod dies solutionis venerit, prout scriptum reliquit ipse *Redoan. eo tract. de spol. d. q. 1. incipien sub num. 7. cum seq.* & prout expresse declaratur per eandem *Iulij 3. constitut.*),

139 Tamen negari non potest (prout & ipsemet *Redo.* affirmat *d q. 14. ante num. 37. vers. Item potest dici alia ratione &c.*) quin spolia quatenus a fructibus beneficiorum prouenientia sint bona Ecclesia-

140 stica, & de fructibus Eccl vel occasione Eccl. acquisita debent esse Eccles. vel in

141 ea successoribus reseruari, Et quæ absque debitis solemnitatibus, & sine causa alienari non possunt, Quibus congruunt trad. per eundem *Redoa. de reb eccl. non alien quæst. 51. c. 2.* vbi quod venditio,

142 vel locatio fructuum facta per Prælatũ non extenditur vltra vitam suam nisi interueniat authoritas superioris.

Et quod fructus beneficij alienari possunt

143 in præiuditium ipsius beneficiarij, non autem successoris.

Quodque nec de iure percipiendi fructus

144 fieri potest alienatio in præiuditium successoris absque debita solennitate.

Et ad hæc omnino ponderanda sunt formalia verba expressa per Papam in præ. dicta

245 eius constitutione, quæ sunt: Nos attendentes fructus, &c. & pecunias, ac res alias occasione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum pro tempore prouenientes, licet postquam ad manus beneficiatorum peruenerunt & cum aliis ipsorum beneficiatorum fructibus, &c.

pecu-

pecunijs & rebus commixti seù ipsis beneficiatis incorporati sint non vlterius
146 in ecclesiasticis, sed potius ipsorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquisitis bonis iudicari & propterea quod
147 modo pro secularibus, & prosanis haberi, & de eis testamento, aut alias disponendi facultas eisdem beneficiatis per Sedem Apostolicam concedi consueue-
148 rit, nihilominus donec in manibus eorum, qui illos tanquam Ecclesiasticos, seù ex ecclesijs, & beneficijs prouenien. & pro talibus conseruant, aut vt tales detinent, ipsique beneficiati pecunias huiusmodi realiter non exegerint, sequitur clausula ad præsentem quæstionem adnotandam, & fructus &c. non perceperint, necnon alijs eorum bonis commiscuerint, & sibi incorporauerint, semper ipsarum Ecclesiarum, quorum ipsi beneficiati sunt, ac vere ecclesiasticos esse, & censeri debere & propterea Iuri non cógruere, vt ipsi beneficiati de rebus certis ipsarum Ecclesiarum, quę omni iure
149 alienari prohibentur, disponere etiam in eorum vltima voluntate possint, &c. prout ibi sequitur.

Ex quibus profecto habemus sensum apertum pro elucidatione promissorum, &
150 pro diuersitate rationis, quoad fructus res & pecunias exactas, & cum alijs ipsorum beneficiatorum bonis incorporatas,
151 & quoad exigendas, & nondum realiter incorporatas, vt scil. de exactis, & incorporatis ex speciali licentia sedis Apostolicæ, (quæ concedi consueuit, etiam limitate, & restricte sub clausulis memoratis, per *Redoa. d. q.* 7.) disponere præsertim in vltima voluntate per testamen-
152 tum, vel aliter de alijs verò nequaquam liceat.

Conclusiue itaque patet ex tribus sup. cit. prin. opin. cuiuis adhærere velimus, aliquam huic quæstioni minime obstare posse, nam quoad illam sub distinctioné, quæ magis approbata, et practicata dicitur, ostensum est, quod iste Canonicus non est de illis personaliter et simplici-
153 ter beneficiatis, et quoad illam quod beneficiatus sit Dominus disponendi ad sui beneplacitum, ostensum est non procedere in morte, sed dumtaxat in vita. Quo verò ad illam et tertiam quod sit vsuarius tantum, non habet opponi, Prętereaque aliud esse de exactis, et extanti-
154 bus apud beneficiarium tempore obitus sui, aliud autem de inexactis, et non-
155 dum cum cæteris eius bonis incorporatis. Quippe in primo casu, cadit disputatio principalis secundū illas tres prin. opin. In 2. autem, quo vertitur præsens quæstio, reperimur extra difficultatem tam ex ipsa Iulij 3. constitutione, quam ex eadem iuris communis dispositione, ita vt de hoc quicquam vlterius hæsitari non contingat, et eo minus, quia vltra super alleg. *decis. Pedemon.* quæ innititur coniunctim in iuris communis et d. Iulij cóstitutionis dispositione habemus quoque *dec. Borgn. xv. de contract. alias 44. par. 1. num. 4. vers.* 2. quia fructus omnes percepti, et pensiones pro fructibus perceptis, non solutæ, etc. et est specialis de fructibus Eccl. locatis, vbi et ipse insequitur hanc *Iulij 3. constitutionem*
156 affirmando esse iuri communi consoná insequitur etiam *Nauar.* et plures à me relatos et alias *decis.* et hoc latius tenuit in eius *Indice d. 1 par. in vers. fructus percepti*, vbi addnxit plenissimam additionem, & facit ibi per totum vsque ad *vers. fructus computantur*, & eund. *Borgn.* nouissime secutus est *Caroc. tract. de loca. par. v. tit de 6. gradu acciden. q. x. num. 17. vers.* similiter pensiones non
157 dum exactæ ex bonis locatis pertinent ad successorem, non ad hæredes &c. amplectendo dictam *Iulij 3. constitut.* & adden. *Zabarell. cons. 79. Ancbar. cons. 116. & Port. consil.* 104. & 161.

In fortioribus autem termin. *Rot. Rom.* terminauit *de anno* 1584. xv. *Nouemb. in*
158 *vna Burgen. expensarum*, quod pecuniæ inexactæ, quæ debentur ratione expensarum fact. à prædecessore in quadam lite pro exemptione iurisdict. in quibus altera pars fuerat condemnata, quamuis dubitari possit, an de bonis patrimonialibus, an verò ex prauentibus Eccles. factæ fuerint per ipsum beneficiarium defunctum, quod nihilom. transeant ad successorem, & eidem debeantur, quia etiam si exactæ fuissent pertinerent ad ipsum, nam & si habeantur pro fructibus collectis, non tamé potest dari quod sint consumpti, & ideo &c. Hæc est *decis.* 809. *Domini recesserunt volum.* 1. *diuers.*

Decis. aut *Rot. Rom.* pro com. opin. habentur ad trad. per *Imol. & Barba. capitul.*
159 *olim. el 1. de lit. contest. Sarnen. in proœm. reg. canc. quæst. 2. in 4. fund.* & per *Vant. ti. de nul. ex defec. iurisd. deleg. num.* 20.

Et licet communis opin. sequenda non est quotiescunque reperitur falsa, vel proba-

bili

160 bili ratione potest comuinci, vt latè per Doct. relat. per *Marth. tract. de tribus Vrbæ capitul. 3. num. 23. & seq.*

161 Tamen quod potissimũ opin. Rot. Ro. sint & amplectendæ, probauit Id. *Mart. ibidẽ n. 25. cũ plur. seq.* per plura ibi adducta, quæ hic omittam, quia ex superius forsan nimis prolixè deductis patet, quod opin. eiusmodi non sunt falsæ, neque probabilibus rationibus possunt conuinci, & eo minus stante d. constitutione pontificia, de cuius concordantia cum ipsius iuris communis dispositione satis constare ex præmissis censeo, adeo vt et iam ipsa cessante, nihilom. reperiamur in eiusmodi dispositione per eandem sup. cit. iuris communis dispositionem.

Quibus sic stan. & attentis superuacaneum fore existimabo per plura comprobare hanc conclusionem quod affictus huiusmodi tempore mortis dicti prædecessoris inexacti, quinimmo & quorum solutionis dies nondum aduenerat, debeantur præf. Mag. & M. Reuer. D. Guido Antonino immediatè successori in d. canonicatu, & præbenda.

Nam & si concederemus (quod nequaquã stan. d. constit. pontificia, & alijs sup. not. concedere possumus) hoc est, quod ipse beneficiatus defunctus habuisse factionẽ testamenti de ipsis inexactis (nisi eam ex speciali indulto Papæ habuisset) adhuc eamen opponi posset non constare de indulto, siue licentia huiusmodi, & quod ex

162 facultate eiusmodi de eis disposuerit, quo casu, etiam successor in beneficio succederet ab intestato in eisdem secundum *Hostien. & glos. dict. cap. præsenti*, & ibi *Ancha. colum. 2* prout omnes conue-

163 niunt sic arrestante *Nicol. de Vbald. de success. ab intestato clericorum in 6. quæst. sub num. 15 vers. In hoc nihilominus*, quẽ etiam post *Hostien.* retulit *Redoan. dict. q. 3. post nu. 16. in vers. Si verò clericus non habet administrationem*; & ibi quoque inferius, *§. & in hac materia, post. nu. 34* vbi alios quoque de cõmuni opin. & obseruantia attestantes refert, & idem in *q. 1. sub n. 15. vers. Si verò clericus*, & etiam in *quæst. 8. §. de successione clericorum secul. sub num. 18.* vbi post constitutum casum huiusmodi (sed de canonico præbendato, scilicet personaliter, & simpliciter beneficiato) subinnxit, sed hoc hodie fuit decisum per *Constitutionem Iulij 3*, idem quoque in *quæstione nona, sub numerum quinquagesimum secundum*, ibi. hæc quæ dixi, beneficiatum posse dispo-

nere in vita de fructibus, &c. procedunt

164 quando disposuit de eis, sed si moritur dispositione non facta fructus reseruan-

165 tur Ecclesiæ, & remanent futuro successori. Hoc etiam affirmauit *Calix. dicto consilio vigesimo quarto, sub numerum trigesimum primum, versiculo Quie-*

166 *quid autem sit de illis varijs opinionib. an beneficiati faciant fructus suos vel ne*,

167 Illæ varietates procedunt quando Præ-

168 latus disposuit de fructibus, sed quando non disposuit, tunc fructus reseruantur successori, ita etiam per *Rober. d. cons. 25. vers. Ex quibus omnibus* &c. ibi, & multo magis si non disposuit, & ex *cons. Car. Flor.* quẽ ibi refert, & sequitur, *Incipien. Tria sunt*, & prout ibi ad fi. d. cons.

Quod vtique magis, & à fortiori procedere habet constituendo casum de beneficiato cum administratione, & sic quoad fructus, siue affictus præbendæ distinctæ iuxta distinctionem, quam ipse *Redoan.* repetiuit etiam in *d. q. 8. d. §. de success. clerici num. 19. vers. in fructibus præbendæ distincta*, &c. & per ea, quæ superius satis abunde deduxi, à qua sententia non video, quod dissenserit *Colum.* in eo quod referat beneficiatos esse Duminos ita vt secundum aliquos etiam moriẽtes testari possint, nam ex ijs aperte colligitur conclusio, de qua supra.

Et quod in hisce fructibus inexactis dari nõ possit de aliqua prætensa consuetudine in contrarium supra onerosum fuit ex plu-

169 ribus, & inter cætera quia procederet quoad personaliter, & simpliciter beneficiatos, Item, quia reiicitur, & aufertur omnino, Tertio, quia sublata fuit per d. cõstitutionẽ, & per illud decretũ irritans.

Et vbi lex, vel statutum annullat, vel prohibet stylum, vel consuetudinem tunc

170 illa non potest introduci, neque allegari, vt latissime & ex multorum doct. opi. multisque ex dec. affirmauit *Borg. dec. decimaquarta, sub num. 71. de contract. par. prima.* Quarto, quia alias procederet, quoad fructus extantes penes beneficiatum tempore mortis & cum cæteris eius bonis incorporatis, secus verò quoad inexactos, Quare huic responso tandem finem impono nempe prolixiorem, quam voluerim, sed tum clariorem, & magis enucleatum quam alibi inuenerim iux. vires ingenij mei de quibus gratias ago Domino Deo Nostro cui sit semper laus & gloria. Amen.

Hieronymus Mainatia Aduoc. &c.

MDXCIV.

MDXCIV. xviij. Ianuarij.

Excellentissimus I. C. Parnumia Vic. Prætorius, Coram quo causa ista pendebat, visa præsenti consultatione sententiam protulit diffinitiuam in fauorem d. successoris contra hæredes prædecessoris non obstantibus per eos allegatis, quæ transitum fecit in iudicatum, & est in Actis D. Hectoris Oldofredi.

ADDITIONES EIVSD. CONSVLT.

DOcto. tenen. clericum dici vsufru. in 171 vita, & vsuarium in morte addo *Baroc. deci seu cas. 25. n. 2 & 3. vers.* & clericus dicitur vsufructuarius in vita, nec vltra disponere potest, in hoc insequitur *Abb. c cum esses, nu. 24 de test. & in vers. ibi sub seq.* sub his verbis, & vsuarius in morte secundum *glo. c. præsenti ver. reseruari, de off. ord. 6.* subiungens ibi *Caroc.* quod *Barba.* dixit hanc *glo.* singularem in *c. requisiuit illi, num. 34. de testa.* & in *c. venerabili col. 70 de off de leg. & de præstan. Card p in. 1. quæst. 3 col. 5.* atq; *Didac. c. ett in officijs, n. 1. de test*

172 Et hanc opin. esse magis communem firmauit *Caroc. ibid.* siue habeat administrationem, siue non, allegat *Iason. cons. 75. vol. 3.* & faciunt trad. superius sub n. 45.

Secunda Additio.

Et illis doct. tenen. quod beneficiarius habeat tantum viuere de redditibus beneficij quantum indigeat quodq; sit tantum 173 administrator non autẽ Dominus addo hic latissime trad per *Lamberteng de iure pat. in 7 art q. 8. par 1. lib. 1. n 5. cum pluribus seq.* vbi plur. *tex. & doct.* cumulat. quibus addo *Io. Coras. paraphr. sacer. c. 2. à n. 9. vsq. ad fi in par. 1.*

Tertia Additio.

Ad illud trad. n. 89. quod defuncto possessore beneficij fructus collecti ante eius mortem penes eum extantes diuidi debeant pro rata temporis inter illius hæredes, & successorem in beneficio addo hic *Paris. de confiden q. 35. sub n. 48.* vbi 174 affirmat hanc esse magis receptam, & *Guttierez in pri. can. q. c. 33.* post relatam cõmu. contrariam, & doct. eam tenentes, 175 eam impugnauit & hanc esse tenendam admonuit per plura ibi viden (quib. magis adheren, esse videtur) addendo etiam 176 in casu pensionarij defuncti, veruntamẽ in casu pensionarij videre est trad. in alijs 177 meis consult. & præsertim in illa pro Illustriss. & Reuerend. D. meo Marino Georgio Brix. Episc. occasione mortis Illustriss. Cardinalis de Verona, atque in alia pro hæredib. Illustriss. Co. Alphonsi de Gambara.

Quarta Additio.

Sed quod imo diuidi debeant inter hæredes defuncti, & successorem eo modo quo fit inter marit. & vx. tenuit *Nauar. de red. Eccl. q. 2. moni. 13 in princip. & in moni. seq. atque in eius consil 61. de præben. Gabriel. consil. 191 sub n. 14 vol. 2. & Rot decis. 761. n. 4. vol 1 diuers id quoque tenuit Rota in vna Mediolanen. fructuum die lune 9. Martij. 1592 coram Orano* præsupposita tamen consuetudine in illa dictione Mediolanen. & inter alios refertur *Nauar* vbi sup.

Et ab hac opin. quod fructus collecti tempore mortis benefic. spectent ad illius hæredes non ausi fuerunt recedere *Alber.* nec alij relati per *Didac. eo. loco supra cit.* vt ipse testatur ibidem primo *Variar. resol cap. 15 sub n. 12.*

Quinimo ab ista opin. non esse recedendum 179 tenuit *Nauar.* impugnan. *Didac.* recedentem, vt in eisdem sup. cit. locis.

Quam opin. procedere etiam si non fuerint 180 in horreu reconditi, quia sufficiat esse à solo separatos tenuit pro veriori id. *Couar. & Nauar.* de communi affirmat *Tiraq. de retract. conuen. §. 5 glo 4 sub. num. 1.* quibus adhæret *Rot* vbi sup.

Contrarium tamen tenuit *Calder. consil. 2. 181 de pecul cler vers. 1. & 2. casu, & consist. Iulij 3.*

Et retenta ista opin. aduerte illam intelligi 182 debere, prout cantant verba *tex.* sæpe *c. præsenti, in §. porro, de off ordin. in 6.* licet enim ibi loquatur quoad personas Ecclesiasticas prætendentes in ipsis fructibus ratione collationis, ordinationis, præsentationis, & custodiæ eisdem pertinẽtibus, nihilominus ratio intrat indistin 183 ctæ quoad quoscunque. Et sic quoad hæredes, vt. s. vbi ex priuilegio, vel consuetudine iam legitime præscripta, seu alia de causa rationabili puta pro onere imposito in fũdatione fructus eiusmodi sibi cõpe

tere offerant,solutis prius debitis,si quæ sint ad quæ remanet Eccles.obligata, & successor sicut hæres filius ad paterna,ex ipsis fructibus extantibus tempore mortis beneficiarij deducatur etiam portio congrua pro alimentis futuri Rectoris,& pro supportan.oneribus Ecclesiæ, eidem incumben.vsq;ad nouos collectus(Quod 184 tamen male seruatur quia hæredes plerunq; capiunt absque vlla deductione, quo fit vt postmodum cętera eorum bona corruant tanquam igne combusta.

185 Et mea esset sententia, vt tunc non esset facien.huiusmodi deductio quandoquidem ille prædecessor adeptus fuisset possessionem ipsius beneficij, & eidem inseruisset nulla habita perceptione fructuum, ita quod de eius proprio coactus fuisset alimentare, & opera sufferre, isto enim casu æquitas suadet,quod ipse, & sic eius hęredes retinere possint tot alios fructus æquiualentes Et hic opinioni videntur consona illa *Nau.* superius relata *n* 194 & adhoc videre est *Addit.subseq.*

Alioquin huiusmodi deductioni locum fore constanter tenerem, quia fructus Benefi-186 ciorũ semper sunt obnoxij pro alimentis, & oneribus futuri anni non autem præteriti, incipien.s. a die collectionis vsq;ad nouos collectus, vt infra dicitur per eundem *tex.* & ibi per omnes scrib. atq. per *Borg.decis.32 num 35.part.3 &* *decis.8.num.80.ea.part.3.* facit etiam *dec.* *37.num.89 par.2.* vbi quod alimenta Re-187 ctoris sunt in primis detrahenda,& sic quoque onera Beneficii,& quod solui debent per eum,qui percepit fructus, quod tamen semper habet intelligi si fructus sint sufficiẽtes,& hoc supperantad trad. per eundem *Borgu.decis.27.n.23.part.3.* 188 vbi subiungit,quod in dubio Beneficiũ non præsumitur tenue, nec habere exiguos redditus,& ideo hoc probari debere per asserentem ex *decis.* Caputaquen. *359.num.3.lib.3.* quam tamen non inueni in libro meo,sed est *decis.62.n.1.* Hoc 189 autem probari posse producendo listã omnium bonorum ipsius Beneficii cum reddit u,prouentu,& oneribus, & qui voluerint dicere alia bona extare,vel maiores fructos esse recollectos, probare debere ita per *Borg.sup alleg.decis. 8.ante n.36.incipien.ibi vers.quo fit vt ei qui percepit.*

Et quoad huiusmodi deductionem vt præmittitur faciẽdam optime congruit quod 190 elicitur ex Actis Ecclesiæ Mediolan. den.decr.39.par.2.fol.mihi 143. vbi sunt hæc formalia verba. *Quoniam in nostra & Vrbe, & Diœcesi est quidem Canonum rationi alienus admodum ac plene repugnans vsus, vt si forte cuiusuis Ecclesiæ Rector mense Augusto,aut post eodem anno moritur, is qui in eius locum vacante Ecclesiæ præficitur(etiam si qui obijt, vel paucos dies Ecclesiæ operam nauasset,)ne vllã quidem partem habeat censuum,fructuum,aut emolumentorum, quæ eo item anno ex illius Eccles. prædijs percipiuntur,quæ res iure non introducta Ecclesijs cum maxime perniciosa sit ijs præsertim, in quibus animarum cura exercetur,quoniam non facile quispiam sacerdos illius Ecclesiæ curationem suscipit,vnde ne victum quidem vsque ad sequens anni initium sperare possit.* Nos propterea sac. Canon.auctoritatem sequuti, illud edicimus,vt si post Kal.Augusti Ecclesiæ Rector decesserit, is, qui illius Ecclesiæ fructus ad se pertinere asserit,ære alieno, si quod Ecclesia habet, persoluto, & detractis fructib.qui ipsius Ecclesiæ Rectori, & ministris ad victum,atque ad reliqua onera præstanda necessarii erunt, quoad alii sequenti anno percipientur, qui ex iis reliqui fructus erunt, eos solum sibi retineat.Ecce quod hoc decretum omnino est consonum supr.allegat. *§.porro.c. præsenti,de offic.ordinar.in 6.*

Et ab ie non discordant trad.per *Borg.supr. alleg.decis.32. part. 3. num. 35.* vbi refert 191 quod virtute Indulti à Iulio PP.3.in toto statu Mediol.ob illius inueteratã consuetudinem de anno 1553.concessi, & à Sixto V.de anno 1587.confirmat.fructus Beneficiorum collecti (quamuis in horreo non reconditi) & sic affictus etiam non exacti sunt ipsius Rectoris præmortui,sicut sunt vsufructuarii,et eius heredis & venientium ab intestato, non autem Ecclesiæ,nec successoris in ea, & si solum pro parte sunt recollecti,& pro parte colligendi,qui sunt collecti tantum sunt sui, vt præmittitur, sed quod hæres tenetur de illis perceptis soluere onera incumbentia beneficio vsq;ad nouam fructuum collectionem, & sic ad alimenta noui Rectoris & ei seruien.in ecclesia & ad expensas seminis si quidem fructus hoc supportarent.

Quinta Additio.

Et adhæreden. opio.de diuisione facienda 192 aduertendum esset quod Beneficiarius defunctus,& sic eius heredes lucrãtur fructus ad ratam temporis illius anni, quo vixit incipiendo annum à mense Augusti

vel

velOctobris citrà, & in antea si excedunt alimenta, & onera illius temporis, & residuum est successoris, vel Ecclesiæ, aut saltem obnoxium pro alimentis successoris, & oneribus futuris intra illum annũ vsque ad nouos collectus, adeo vt si Beneficiarius percepisset fructus de mense Augusti, Semptembris, & Octobris, & moreretur de Mense Februarij, Aprilis, vel Maij, & fructus non essent tenues, sed excederent alimenta, tali casu ad ratam temporis quo vixit à mense Augusti, vel Octobris vsque ad mensem quo obijt, & non vltra debent hæredes Beneficiarij retinere fructus, & pro alijs mensibus vsque ad nouos fructus debent restituere successori, quia & à morte Prælati citra 193 spectant successori, & subiacent ad ratã omnibus oneribus, & alimentis vsque ad nouum annum Augusti, & Octobris secundũ *Borg. dec. 37. a num 48 vsq; post num. 57. par. 2.* animaduertens in hoc plu- 194 res errare qui putant Beneficiarium esse Dominum fructuum posteaquam sunt à solo separati, & eos inseruire pro oneribus præteritis, cum imo respicere habeãt tempus futurum, & non præteritum.

Sexta Additio.

Quam conclusionem limitauit non proce- 195 dere, quando fructus essent tenues, & non excederent alimenta, & onera, quia 196 tũnc esse Ractoris; & etiam non exactos isto casu non trãsire ad successorem, sed ad hæredes etiam ab intestato, secus si excedant, quia illud plus acquiratur Ecclesiæ, tenuit, & tradidit idem *Borg. decis. 8. num. 72. & 76. part. 3. & facit in decis. 27. num. 20. & 23. ea. par. 3.* adeo vt si de ipsis fructibus ipse Beneficiarius arctasset suum victum, & eius alimenta necessaria, & ordinaria pro illis su- 197 perlucrandis tali casu vti sua propria non posset successor nouus, nec Ecclesia in illis habere aliquod ius, sed ad hæredes suos transirent, vt idem aduertit supra *alleg. decis. 37. num. 58. par. 2.*

Quæ tamen opinio non caret difficultate, stante quod non ita loquitur ipsa Cõstit. sed ad eam sustinendam recurrẽdum est ad ea, quæ tradidit *Nau. de reddit. Eccles. ap log. quæst. 1 moni. 31.* & postmodum *in comment. ad cap non liceat 12. quæst. 2. in defin Spol. in 6 not. quod est vltimum, & in § 8.* vbi declarat *extrauagan. Pij V. de Spolijs ibi signanter ad § præterea num. 7. in 4. notab.* vbi adnotat, quod cum in ipsa *extrauagan.* sancitum reperiatur, 198 quod nullus beneficiarius, vel pensionarius, qui dum viueret non habuerit in beneficijs, vel pensionibus Ecclesiasticis maiorem redditum quam triginta ducatorum auri de Camera non censeatur in morte relinquere spolia, exinde fiat, quod si beneficiarius parce viuẽdo ex illis redditibus aliquid tempore mortis relinquat id omne transeat ad eius hæredes, quia illud efficitur quasi patrimoniale quod non cedit spolijs, nec iure spoliorum capi potest.

Ex quo etiam successorine ibidem in 5. notab. admonet pẽsionem dictam summam ducatorum triginta de Camera excedentem 199 æquiparari fructib. Eccl. ita vt de ea non liceat pro libito disponere, sicut 200 neque de redditib. beneficij, qui in hac materia spolij æquiparantur per *Pium 5. in d. extr.*

Quod tamen nunquam vidi in praxi.

Septima Additio.

Aliud notabile in hac materia fructuum inexactorum tradidit idem *Borgn.* hoc est 201 quod successor in Beneficio non possit prætendere in fructibus annorum præteritorum, sed dumtaxat pro illo anno, quo beneficiarius moritur, vt in dicta *decis. 27. n. 19. p. 3.* sed de hoc cogitandum, quia 202 *Iulij 3. const.* loquitur àbsque huiusmodi distinctione, & sic habet intelligi etiã pro annis præteritis, & ego vidi in facto sic obtentum per successorem.

Octaua Additio.

Successor in beneficio non est Dominus fructuum huiusmodi inexactorum, qui ad 203 eum perueniunt sed deductis alimentis iuxta qualitatem, & conditionem ipsius, quod superest conuertere tenetur in vtilitatem Ecclesiæ, alioquin in augmentum dotis ipsius Beneficij, non autem in proprios eius vsus, & eo casu quo in proprios vsus conuertisset teneretur de illis facere restitutionem Ecclesiæ, et successori secundum tradita per *Borgnin. reper. ver. fructus percepti n. 7. vers. Vnde clara elicitur conclusio, etc. vt ibi sequitur.*

Nona Additio.

Adductis superius ex *Colum. n. 14. cum seq.* quod post constituta beneficia beneficiarii habeant eorum dominium, ita vt ad onus restitutionis fructuum non teneantur 204 addo *Molin. de iustitia, & iure disp. 143* vbi contra *Nauarr. & Maior.* explicat *Concilio Tridentino* loco

superius sæpe citato, & adhærens Sot. Couarruu.Lessim. Adrian. D.Thom. & Caietan. locis ibi relatis cõprobat hanc
205 opinionem,quod hodie beneficiarij habeant dominium redditnum suorum beneficiorum, & in dispu. ibi subsequens
144. latius,& latissime,& aduertendum,
206 quia in disputat.142.recensuit de varijs Clericorum bonis, & quorum constet eos habere,vel non habere dominium, & de quibus sit controuersum,& ibi post relata tria bonorum genera subiunxit quartum, quod est de redditibus Beneficij Ecclesiastici, & de his tantum dixit con-
207 trouerti;vtrum hodie Clerici obtinentes Beneficia,quorum illa sunt redditus, comparent eorum bonorum dominium eo ipso quòd in ipsorum potestate deueniunt,an verò solum sint eorum administri,& dispensatores,cum facultate sumendi de illis competentem sustentationem, & cum onere insumendi reliqua in operibus pijs, subiunxit quoque ibidem
208 diuersa tempora anteacta quibus de ijs vario modo dispositum fuit, & quod
209 hodie post diuisionem illam in quatuor partes in eadem disputatione memoratam,& stante quod beneficia cum portione cuique deputata instituta reperiũtur;Ideo vnumquéq. Beneficiarium, qui Religiosus non sit,dominium comparare redditnum sui Benef.cij conclusiuè tenuit & comprobauit supra citat. duabus alijs
210 disp. & hoc indistinctè,nam distinctionem bonorum prius retulit, & in secundo genere dixit de illis, quæ mihi videntur applicari debere personaliter. Benefi-
211 ciatis, scilicet quæ ratione personę ac-
212 quiruntu r, & hæc quasi patrimonialia appellauit, affirmando de illis extra om-
213 nem difficultatem disponi posse, & de illis non controuerti,adeo,vt eius conclusio procedat de fructibus Beneficiarij cum administratione.

Verumtamen ponderandum,vbi in d dispu tat.dixit supra memorata verba, eo ipso quòd in eorum potestate deueniunt,
214 nam ex ijs patet ipsum non intellexisse nec habere intelligi de inexactis, & ideo de ijs bene procedere constitut. Iulij 3. super memoratam, ponderando etiam maxim.adducta per ipsum Molin.disput. 147.quæ est specialis quousque Beneficij
215 testari possint vbi præmissis opinionibus in vtramque partem circa consuetudinem, & illius validitatem, plures facit, & constituit conclus. incipien. ibi versiculo Quid de hac restituamus, &c.& postquam in septima conclusione dixit, quod consuetudo legitimo tempo-
216 re præscripta vt Beneficiarij de huiusmodi bonis ad libitum testentur etiam ad non pios vsus potest efficere validam quamcunque vltimam voluntatẽ eorum, & in 8. successiuè ostendidit validam
217 quoque esse consuetudinem,vt si Beneficiarij intestati decedant, bona eorum omnia,nihil impediente, quod ex Beneficijs sint comparata, pertineant ad eorum hæredes ab intestato, in decima conclusione declarauit summum Pontificẽ con-
218 dere posse legem si id expedire iudicet, vt neque in posterum possint Beneficiarij testari de bonis, de quib. dixit in praeceden.disputation. Et ita fuit resolutum per DD.de Rota,in vna Mediolanen.Fru ctuum nona Martij 1592.coram Reueren. Pat.Domin.Orana sup. alleg. in quarta Addition sub num. 78. et in vigesima addition. Et quod neque succedant in eis hæredes ab intestato nihil impediente consuetudine præscripta,vt vel Beneficiarii ad quoscunque vsus testentur,vel si intestati decedant,hæredes eorum in omnibus ipsorum bonis succedant, quia summus Pontifex plenissimam habet potestatem disponendi de bonis redditunm Beneficiorum, vt expedire iudicauerit, & abrogandi consuetudines omnes introductas,& præscriptas.

Subiunxit quoque in vndecima conclusione nihil impedientibus consuetudinibus in-
219 troductis lætaliter peccare Beneficiarios,qui vel de notabili quantitate bonorum, & de qu bus est sermo testentur ad vsus prophanos,eamue relinquunt consanguineis diuitibus. vel absque fortuito euento decedentes intestati in causa sunt, vt deueniant ad eorum consanguineos diuites,& ibi ad hoc maximum illud affert notabile sub his formalibus verbis: Neque vsque ad hanc diem vlla potest esse præscriptio aduersus illud,intelligen. de Concil Trident.sup.est. capitulo primo de reformation.session.vigesima quinta, quo
220 Beneficiarius omninò interdicit,ne consanguineos,ac familiares suos augere studeant de redditibus ecclesiasticis, sed si pauperes sint, illis vt pauperibus illos distribuant.

Quòd sanè præceptum æque obligare in
221 beneficiariorum morte,atque in vita per donationem inter viuos animaduer-
222 tit ibi Molin. & exinde infert lætaliter peccare,qui ad illos,aut ad alios deteriores vsus prophanos testãtur,vel intestati de-

decedentes in causa sunt, vt deueniant ad consanguineos diuites, intelligendo tamen de notabili quantitate.

X. Additio.

Verum Iulij tertij sæpè dicta constitutio de fructibus inexactis, quod ad successorem 223 spectent extendatur ad alios vacationis casus, præterquam mortis, de quo tantum ipsa constitut loquitur, videre est tradita in alio meo responso pro M. R. D. Horatio Zecchio contra R. de Bertazzolis illius mediatum successorem in Beneficio Curato de Casalimauro, vbi pro affirmatina opinion. retulit *Caualcan.* & alios ab eo relatos *decision. 44. par. 1. & decision. 27. num. 20. parte tertia*, sed negatiuam opinionem veriorem esse ostendidi, & iuxta eam iudicatum fuit Veronę, & Romæ, quæ in iud. transiuit.

XI. Additio.

Fructus recuperati per prædecessorem, & conuersi in vtilitatem Ecclesiæ vna cum 224 expensis pro eorum recuperatione factis æquiparantur melioramentis factis per prælatum, vel Clericum in rebus ecclesiæ, quæ sunt suæ in vita, sed de illis testari non potest *Rot. decis. 761. part 1. diuers.* quæ concordat cum illa 809. eiusdem par.

XII. Additio.

Hæc ostendit vigore constit. Iulii 3. de qua in hac constit.

Beneficio per Papam collato, & dato Breui de capien. possessione nomine Cameræ Apostolicæ, cum clausula (*faciendo eidē prouiso de prædicto Benef. vel Canonicatu, atque annexis, & eorum fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integre responderi.*) Euenit casus, quod tempore obitus matu-225 rati erant affictus, sed non exacti, illosque exegit testamenti exequutor, seu hæredes dicti defuncti, Prouisus Apostolicus egit coram A.C. & obtinuit in forma litteras pro exequutione prouisionis, & sic pro possessione Beneficii, renitenteq. 226 hærede restituere fructus. perceptos fuit declaratus excommunicatus, vnde appellauit, porrectaque commissione appellationis causam simpliciter petebat à Signatura iustitiæ committi vni ex Auditoribus Sac. Palatii; Tamen Domini. 29. *Aprilis 1599. in vna Gerunden fructuum R.P.D. Dominico Marino proponente*, re-227 scribendum esse duxerunt, cum clausula parito iudicato, eo quia bis in *Rota 1. coram Illustriss Card. Blanchetto, in vna Romana, siue nullius pecuniaria Veneris 4. Iunij 1593.* & postea in eadem causam coram *R. P. D. Seraphino Decano Lunæ 20. Iunij 1594.* resolutum fuerit (quamuis in iure articulus difficultate non careret ex *consil. Anchar. 193.*) nihilominus suc-228 cessori deberi vigore *d. Constitut. Iulij 3.* quæ primo in prohemio differentiam 229 constituit inter fructus beneficiorum iam perceptos, & cum alijs bonis ipsorum beneficiatorum iam incorporatos, & illos fructus realiter non exactos, neque illorum bonis commixtos, & incorporatos; 230 & primos vti fructus mere laicales, & 231 istos vti mere Ecclesiasticos esse Rota declarauit. Secundò vt in dispositiua ipsius constitutionis expresse dicitur, quod fructus inexacti, etiamsi pro tempore decurso debeantur ante obitum beneficiati, ac dissolutionem prouenientes cesserint etiam adhibitis ab ipso diligentiis pro eorum exactione, successoribus nihilominus debeantur, eisque fore adiudicandos.

232 Nec facit, quod stante locatione dicātur percepti mediante persona conductoris ab ipso Beneficiato, quia Bulla Iulii requirit commixtionem, & incorporatio-233 nem, quæ commixtio dicitur facta, quando discerni non potest vnde proueniant, *l. si alieni ff de solu.* & incorporati dicun-234 tur, quando sunt disce pti inter res proprias beneficiati, *l. si quando*, vbi *Bart. C. de bon vacan. lib. 10.* Pecunias verò ita 235 inexactas esse fructus pendentes, *Domin. in 2. decision sup. cit. coram Seraphino*, dixerunt, ac dictam Bullam, etiam illas comprehendere, maxime ex ver. ibi, *ac pecunias, & res alias occasione Ecclesiarum*, 236 &c. Vnde quando fructus non sunt commixti, nec incorporati cum aliis bonis ipsius beneficiati defuncti sunt fructus Ecclesiastici censendi, & consequenter ad successorem in beneficio pertinent, vt latius in supra cit. decisionib. quas ob maxi-237 mam illarum tantique primarii orbis Tribunalis auctoritatem, secuta fuit Signatura Iustitiæ, & sequitur rescriben. cum dict. clausula, *parito prius, &c.* ita vt sup. per *Marchesa. tract. de commiss. par. 1. in ea de commiss. appell. ab exequ. breu. & litter. Apostolic. cap. 13. num. 85. per totum.*

XIII. Additio.

De hac *Iulij 3, constitutione*, nullum verbum 238 fecit *Illustrissimus Cardinalis Tuschus*

in

in eius conclusionibus, quas edidit, altera de fructibus beneficiorum Ecclesiasticorū, quando spectant ad ecclesias, & successori, & quando ad hæredes defuncti, & est conclusione 15. in verbo Fructus, quæ incipit Regula est, neque in duabus alijs subsequ. de fruct bus inexactis, vbi in vtranque partem retulit opio, doct, adhæret, ta-
239 men ipsi distinctioni communiter receptæ, & superius relatæ inter beneficiatum cum administratione, & illum, qui est personaliter beneficiatus, & sic quod beneficiatus sine administratione fructus, recollectos faciat suos tanquam vsufructuarius, & ideò transmittat ad hæredes pensionem, siue verius dicatur affictus per eis quatenus fuissent tempore eius mortis percepti debitos, cuius dies nondum venisset, ex *cons Bello. 3. nu. 12. vers. non obstat secundum &c.* quem ipse retulit in *d. conclus. 517 num. 4 vers. declara*, & in eius *conclus. 497. sub ver fructus*, quando dicantur percepti etiam si dies solutionis nondum venit magis, declarauit se nō recedere à dispositione *d. constitutionis Iulij 3* (quamnis de ea nullam mentionē fecerit) quia ibi *num 6. vers. extende*, te-
240 nuit, quod fructus beneficiorum percepti in tantum sint prælati, vt etiam affictus quorum dies nondum venerat debeantur hæredibus prælati defuncti, quando scilicet de eis potuerit testari, ex *cons. Ferret. 118. à me superius relato.* Addidit quoque *Alex. consil. 15. vol. 2. & Gig de pens. q 53.* (qui retulit *d. cons. Alex*) necnon & *apostill. ad cons. Rom. 10. in ver. veritas*; corrupte retulit etiam *Couar. loco ibi allegat.* (qui tamen *Gig. ibidem* loquitur de pensione, quæ soluitur pensionario, & estquid diuersum, vt superius retuli *num. 80.* ex opin. quoque ipsius *Gig.* neque illa apostilla loquitur in casu de fructibus, seu affictibus beneficij ecclesiastici, & *Couar. eod. loco* superius a me sæpe cit. non loquitur in casu factionis testamenti) Et quo ad doct. relatos ab ipso Illustriss. Domino iam prius, & magis abundæ fuerunt, & reperiuntur relati a *Redoan. de spol. quæstionibus superius relatis; cum alijs in vtramque partem quampluribus fere innumeris*, adeò vt mihi superuacaneum sit alios recensere, quia abissus abissum inuocat. De ipso tamen Illustriss. D. in huiusmodi additionibus facienda erat mentio, cum illius conclusiones nouissime fuerint editæ, & sit opus tam vtile, & omni laude dignissimum.

Et vt videar deprehendisse eius opinionem non esse repugnantem *d. constitutioni Iulij 3.* hic subiungam, quod licet in sup. cit. conclus. se retulerit ad aliam eius *conclus. 145. in ver Testandi facultas de fructibus ecclesiasticis*, & ibi sub *num. 4. sub versic. Amplia,* dixerit, quod hæredes habentes facultatem in fructibus perceptis, & pensionibus, quæ debentur propter fructus perceptos, succedunt de iure non ex facultate testandi, quia fructus recollecti spectant ad ipsos hæredes referēdum ad hoc Doct. sup. relat. qui tamen loquuntur, vt proximè dixi, & ibi quoque per extensionem subiunxerit huiusmodi opin. in tantum procedere, quod si fructus fuissent exacti à successore, possent eum conuenire, & ab eo repetere, standum *cons Alex. sup. citat.* (qui tamen loquitur duntaxat in terminis quando Beneficiatus habuit facultatem testandi.) In alia tamen eius *conclus. 104. versicul. Testari qui non possunt sine sua culpa ibi. numer. fin. referen. Ias. consil. 75. lib. 1.* de quo superius memini relatum à *Garoc. numer. 172.* dixit, quod
241 Clericus non potest testari de fructibus Eccles. etiam quod sint in horreo reconditi (subiungendo declarationem) nisi de licentia Papæ, idque eleganter comprobauit in alia eius *conclus 396.* etiam ibi relata, quæ est, Clericus de quibus testari possit, vel non, vbi negatiuè conclusionē constituit, quoad fructus bonorum ecclesiasticorum, nisi de accedente licentia Papæ, cum ampliationibus prout ibi, ad quam recurrere sufficit post plenissime congesta per *Redoan. vbi sup.*

XIV. Additio.

242 Fructus pendentes dicuntur pensiones, credita, pecuniæ, siue debitorum nomina, quæ debentur ex alia causa, & occasione quam fructuum naturalium antequam fuerint exacta, secus autem quando occasione fructuum naturalium debentur
243 quia eo tunc, quod fructus sint à solo separati, dicuntur collecti, & sic eo tūc debentur quamuis dies solutionis non venerit, *Socin. consil. e. in causa Baptista*, & *Surd. decis 88. num. 9.* vbi alios refert, & sequitur. Et ita sensit *Rota in illa memorat. sub n. 217. et 178.*

Hæc tamen conclusio non procedit in casu de quo loquitur *constitut. Iulij 3. stan. sup. not. præcipue in add. 12. et 20.* nisi Beneficiatus disposuisset cum licentia Papæ, vel prout in addit. 17.

XV.

XII. Additio.

Opinionem communem non esse attendendam, quotiescunque reperitur falsa, vel probabili ratione potest conuinci dictum fuit superius num. 160. Hic addo, neque 244 attendendam esse, quando iuribus non probatur ad trad. per *Lambert. de iure patr. 28. art. 7. quaest. 2. p. 2. lib. 1. numero 5.* 245 neque cum opinio contra communem melioribus, & validioribus rationibus fulcita reperitur, secundum plene tradit. per *Menoch. praesumpt. 71. num. 24. lib. 2.* & ibi ante aduertit ipse *Menoch.* quod 246 opinio alicuius sancti munita auctoritate noui, vel veteri testamenti, praeferrur communi opinioni. Et ad eundem *Me-* 247 *noch.* ibidem recurrendum est, vbi latissime animaduertit, quando communis sit amplectenda, quando minime itidem ad *Corat. tract. de comm. opin lib. 2. tit. 9 per* 248 *totum*, vbi attulit quinquaginta casus, in quibus non sit attenden.

Regulariter tamen est sciendum, quod illa 249 opinio, quae fundatur, meliori, & subtiliori ratione sequenda, & amplectenda est, non habito respectu ad qualitatem authoris, nec ad communem.

250 Quodque opin. glo. in quantum fieri potest, sustineri debet, & illi adhaerens nō errabit, vt admonet *Pet. Rauen. tit. de cohab. cler. & mulier. fol mihi 32. col. 2. & in tit. de ser. tol. 2. ver. scias, &c & Cosm. Guymier. ad prag. sanct. in ver. opinionum*, vbi 251 vide plura notabilia.

Opinionem, vel auctoritatem doct. non esse 252 attendendam, sed ad rationem quam af- 253 fert, & hinc esse licitum in iudicando recedere à communi opin. quae potest probabili ratione conuinci, quam bonus index acuti ingenij arbitrabitur, ita, & sub his formalibus verbis animaduertit *Prob. ac Io. Menoch. c. vnic. de consuet. 6. numer. fin.* vbi etiam subiunxit bene verum esse, quod opin doct. qui maioris ponderis, & 254 auctoritatis sunt, debet caeteris praeualere; & idem ibidem aduertit, quod quando plures opin. & variae reperiuntur in 255 eodem facto adhaerendum est illi, per qua consuetudo laborat, ita etiam per *Be* 256 *ro. cons. 87. vol. 3.* quem refert, & sequitur *Mar. Anton. lib. 2. var. resol. in resol. 38. n. 19.*

Opinionibus pluribus relatis in dubio vlt. 257 esse sequendam aduertit *Lambert. de iure pat. 16 art. 2. q. 2. p. 1 lib. 2. n. 13. & 29. art. d. 2. q. num. 33.*

Opiniones cum habeamus duas, & diuersas quarum altera sit communis, altera minus communis, sed tamen magis aequa, quod istam magis aequam amplecti debeamus in iudicando in foro canonico quia aequitas in eo attenditur scripsit *Berg. decis. 44. num. 44. par. 1.*

259 Demum ad hoc propositū moneo recurren. esse ad *Vin. Stilu. com. opin. in opin. 398 vers.* Index in indicando non potest recedere a communi opin. vbi hanc conclusionem latius quam per alios inuenies discussam.

XVI. Additio.

Dixi superius num. 36. cum sequen. & 239. *glo. in ver seruari cap. praesenti de off. ord. 6.* esse communiter receptam, quae facit differentiam inter Beneficiatum cum administratione, & Beneficiatum sine administratione ita vt in primo casu aequiparetur vsufructuario, & ideo possit per actum inter viuos de fructibus beneficij disponere. Hic modo refero dict. glo. notissime fuisse receptam, & approbatam 260 per *DD. de Rota prout in decis. sequuta in vna Vassallen. spoliorum, seu donationis Veneris, 13. Februarij 1609. coram Ludouisio*, in qua fuit resolutum, quod Episcopus Vassallen. qui prius erat professus ord. Carmelitani, de fructibus ipsius Episcopatus potuerit emere pro se vti persona priuata, & pro suis haeredibus, ac pro quibus dedisset quaedam stabilia bona, & illa successiuè donare inter viuos quibusdam eius neptibus pro ipsarum dotibus, stan. sup. alleg. *glo. & aliis decis. & doctr. in ea alleg.* & prout latius in ea, quae hic registrabitur propter alia quamplura notabilia in ibi relata.

Quare ab ipsa gloss. nequaquam esse rece- 261 dendum mihi videtur, sed ei omnino esse adhaerendum, & iuxta illam tore pro 262 nunciandum, & huic non repugnat *Iulij 3. consilit.* imo consonat, & de auctoritate *glo. vide trad. num. 250.*

XVII. Additio.

Fructibus Beneficij Ecclesiastici perceptis in vita Beneficiarij, quod eoa locauit, & postmodum decessit antequam dias soluendi affictum venerit affictus ipsi deben- 263 tur illius haeredib. quatenus de eis testa tus fuerit ex facultate Papae.

Quod si conductor soluisset fictum anticipa tum pro fructibus nondum in vita Bene- 264 ficiarij perceptis tenetur eandem summam soluere successori, praeterquam si 265 illa pecunia soluta conuersa fuisset in vtilitatem Ecclesiae, ita per Redoan. de reb. Eccl. non alien. quaest. 57. sub num. 64.

vers.

vers. quod intellige, &c. ex cons. Ferre. 151. ibi relato.

Ex quo arguitur, quod si affixum soluisset post perceptionem fructuum (quamuis 266 ante diem præstitutam) bene soluisset, & tunc non teneretur eandem summam soluere successori, nec ipse eam consequi teneretur eandem summam soluere successori, nec ipse eam consequi posset quia legitime fuisset soluta ipsi prædecessori in huiusmodi casu.

XVIII. Additio.

Dixi superius incipiendo num. 15. vsque per num. 22. de constit. Extrauag. quod non ligat si moribus vtentium non fuerit recepta, & propterea secundum magis 267 comm. opin. abrogari posse per binum actum contrarium cum scientia tamen, & 268 patientia superioris aut. eo ignorante cum cursu decennii per *glos. & doct. cap. 1. de treg. & pac. & per Put. decis. 1. sub n. fi. lib. 1.*

269 Hic addo hoc procedere quando manifeste constat, quod a principio non fuerit moribus vtentium comprobata, nec deinceps ea homines vsi fuerint, isto enim casu non ligat, & lapso decennio abrogatur.

Verum cum dubitari contingat, an ab ini- 270 tio fuerit comprobata, tunc præsertim si sit præcepti, & compescat rebelles, ex 271 quo superioris iussa seruare tenemur, & 272 qui illa non seruat peccat, præsumitur, quod fuerit vsu recepta, & deinceps ob- 273 seruata, quo casu ad effectum vt sublata dicatur, requiritur spatium xl. annorum per tex. cap. fin. de cõsue. & ita elicitur ex *decis. Beninten. 23. sub nu. 9 & 10.* vbi de *Extrauag. Ambitiosa*, atque ex trad. per *Couar. lib. 2. var. resol. cap. 16. sub nu. 6. in vers. 5. sunt, &c.*

DE EXTRAVAGANTI AMBITIOSAE Notabilia.

ET postquam incidit sermo de Extrauag. constit. quando liget quando non, non extra rem erit subnectere hic quędam notabilia de Extrauag. Ambitiosę sup. cit. quę nuncupatur Paulina, de reb. eccl. non alien. plures 274 enim tenuerunt non obstare quoad pœnas extrinsecas nisi probetur vsu esse receptam quia paucis in locis, neque in totum fuit receptam, sic referente *Nauar. man. capitul. 27 sub numero 150. Mobeda. decisione prima alias sexta de constit. & decisione octaua alias 249 de loca vers. & Paulina, Reditibus de rebus ecclesiæ non alien. quæstion. 36. num. 21. & seq. & facit Rot. diuers. parte terza lib. 3 dec. 896.* vbi propter concessionem in Emphiteusim factam inconsulto Papa 275 decisum fuit Beneficiarium incidisse in priuationem beneficij quatenus tamen constet dict. Extrauag. vsu fuisse receptam.

Verum tamen, quod dict. Extrauag. imo 276 præsumatur vsu recepta ita vt contrarium allegant onus incumbat probandi tenuit *id. Redoan eo tract. quæstio. 58. sub num. 25. & sic recessit ab eius primo dicta opin. & Rota Rom. similiter recessit ab ead. prim. opinione reprobando illam relatam a Mobedan.* vt signanter & ad litteram fuit dict. in vna Brix. locationis coram Pegna 5. Decembris 1594. in fi. Quinimo in eadem successiue coram Orano cum altera pars vellet probare in materia locationis eas passim fieri in hac Ciuit. & Dioec. ad duo distincta triennia diuersis personis vnico contextu ad effectum sustinendi illam pro primo Rota tenuit 277 admittere ad probandum tanquam abusum ex hac ratione, quia d. Extraua-278 gans reperitur in corpore iuris inserta nempe inter comm. & quod ideo facit ius 279 commune nouum, & recedit a iure communi antiquo prout & ita affirmat *Cas. de Gras. decis. 4. in fi. de rebus eccl. non alien. & Rot. diuers. parte 4. lib. 3 dec. 262. sub n. 6. atque Mandos. ad reg. de non tollen. iur. quæsi. quæstion. x. num. 5. vers. ad prim. facit etiam late Benin dec. 13. num. 9. & 10.* vbi addit hanc aliam rationem, quia 280 sit præcepti cum prohibendo disponat, & quod ideo censetur necessaria, & importat pœnam, ex quo sequitur quod etiam in dubio præsumatur vsque ab initio vsu fuisse receptam quia ob non obseruantiam mandatorum eiusmodi quisq. peccat, subiungens etiam quod in dies 281 Rom. Cur. pro illius obseruantia pronunciat, quibus addo. Nau. in terminis quoad pœnam priuationis propter alie-282 nationem factam inconsulto Papa, vt in eius cons. 5. n. 2. de reb. eccl. non alienan.

283 Et ex his tollitur in contrarium adduci non posse Put. decis. 381. lib. 1. vbi loquitur de extrauag. Iulij de Annatis, quod illius ignorãtia excusauerit Patriarcham Constantinopol. quoad pœnas cen. & priuationis beneficiorum, quia non constabat de illius publicatione, & sic 284 quia extrauag. non nostra probabilis est ignorantia, etenim ex premissis liquet ex illa Iulij non inferri posse ad istam Pauli quia ista reperitur in corpore iuris inter 285 com. cuius ignorantiam non datur, & ex hoc quoque infertur allegata in addit. decima octaua non habere locum nisi 386 quoad illas extrauagantes, quæ non sunt in corpore iuris.

Et quia pro excusatione alienantis inconsulto Papa videretur adduci posse arg. in contrarium, cur ergo sustineatur 287 contractus alienationis (quamuis careat debitis solemnitatibus) dummodo sit vtilis Ecclesiæ, & ipsa Ecclesia parata sit eas adhiberi facere? ad hoc 288 resp. non tamen tolli quin alienantes incidant in pœnas dic. Extrauag. Ambitiosę, & ita fuisse resolutum in vna Romana Domus coram Mantica quarta Decemb. 1592. vers. & quamuis Eccl. & de hoc latius in consultatione mea in hac materia alienationis edita, vbi etiam habetur ista decisio Rotæ.

XIX. Additio.

Quoad alimenta pro sustentatione Beneficiarij aduertendum est, rationem haben-289 dam esse iux. qualitatem, & dignitatem personarum ad *trad. per Redoan. de Spol. quæst. 3. incipien. à num 23. vers. per quæ adducta, &c. & prout ibi success. vers. atq. in tali sustentatione, quod etiam repetiuit eleganter in q. 12 §. fiet ergo n. 18 vers. & in tali sustentatione, Menoc. de incõpatib. benef.*

benef. parte prima quaestion. decimonona num. trigesimoquinto versicul. praeterea, &c. cum pluribus seqq. & ita Menoch. de arbitr. cas. 216. nu. 12. vbi ex doctr. Gemi. Rip. & Tiraq. dixit iudicis arbitrio 290 relinquendam esse, an & quando beneficium dicatur tenue vel sufficiens inspecta qualitate personarum, & ob varietatem personarum, & rerum. Hoc quoque tenuit *Borgnin. in reperto. decis. in verb. fruct. percepti sub num. 7. adheren. Menoch. loco supra cit. quamuis aliter tenuerit in eius decis. 8. nu. 78. par. 3. & in decis. 27. sub num. 19. ead. par. 3.* vbi quod alimenta beneficiario deben- 291 tur secundum quod natura, & dignitas illius beneficii requirit, non autem attenta qualitate personae, quod tamen non comprobauit, imo ab illa recessit, vt praemittitur, quia haec est receptissima.

XX. Additio.

Fructus beneficiorum recollectos, & sic à 292 solo separatos ad haeredes non autem ad successores transmitti tenuit Rota in vna Mediol. fructuum sub die Lunae 9. Martii 1592. coram Orano, de qua superius memini sub *num.* 178. *& in apostill.* 293 *ad num.* 217. praesupposita tamen consuetudine eiusmodi in illa Ditione *Mediol. ex doctr. glos. & scriben. cap. si propter de rescrip. 6. praesertim Gem. de com. attest. ibid. n. 9. & ex Couarr. & Nauar.* locis superius à me relatis in 4. *addit. eo. n.* 178. ob hanc rationem ibi sub his formalibus verbis adductam (ex quo statim, atq; 294 fuerint à solo separati dicuntur à beneficiato percepti ex doctr. Tiraquel. & Dida. locis ibi relatis) sed quod magis refert, subiungit Rota, quod ita tenet ad ex- 295 clusionem fundamenti, quo innititur successor, nempe in *extrauag.* Iulii 3 saepe memorata; de cuius vsu nō recepto quod excipere sufficiant haeredi, & ita probasse tenuit eadem Rota, vt in ea ex qua profecto videretur bene fuisse sancitū in *Conc. Prou. Mediol. loco sup. alleg. num decimosexto*.

296 Sed adhuc firmiter tenendum aliud esse quod fructus fuerint à solo separati, & seu aliter exacti aliud vero quod affictus eorum ratione & ex causa debiti, aliine beneficiorum fructus tempore obitus beneficiatorum remanserint inexacti, de iis enim tantum inexactis loquitur ipsa extrauagans, & illius verba sunt adeo clara, quod frustra cauillari possunt prout videre est superius sub *num.* 1. *& à num.* 145. *vsque ad num.* 152. prout etiā ponderauit Rota memorata superius in addi. 12. pluribus in decisionibus sequutis post istā 1592. inibi memoratis adeo vt de fructibus collectis non bene possit 298 inferri ad affictus ex causa ipsorum perceptorum debitos, siue quaesitos, aliosue fructus realiter non exactos, quamuis aliter quaesitos siue debitos in hac inquam materia beneficiali, quamuis secus in 299 prophanis ex *l. defuncta, ff. de vsufructu* per ea, quę superius abunde reperiuntur tradita praecipuè *num.* 75. *& ex doctr. Gig. de pens. quaest. 52. ad fi.* vbi dicit non 300 bene inferri de pensione, ad fructus beneficii, quia illa cum sit quid temporale nihil spiritualitatis habens transmittitur 301 ad haeredes, secus verò fructus beneficii quamuis quaesitos (quod tantundem importat, ac si diceretur affictus ex causa fructuum perceptorū quaesitos) & prout satis enucleatè considerauit Rota in *dict. addit. 12. praecipue num.* 232. *vsque per n.* 236. et prout videre est in *decis. Rot.* 1593. memorata in d. addit quę sequitur in *fin. addit. ad quam, & ad ipsa extrau.* verba vbi supr. dictum fuit relata recurrere sat erit, & sic concedi potest, quod extante consuetudine ad haeredes transmittantur fructus, qui realiter tempore mortis beneficiariorum exacti reperiuntur non 302 autem exigendi quamuis ratione perceptorum dicantur quaesiti, & sic iuris fictione percepti; quia istud non admittit *dict. extrauagant*, *neque tex. & doct. sup. alle.* neq; eadem Rota nouissima, quae 303 etiam tum in materia pensionis haeredibus debēdae an pro rata temporis an pro rata fructuum perceptorum debeatur nunc in vna, nunc in altera fuit sententia sic referente *Gabriel. cons.* 191. *vol. secundo* tum etiam in materia *Extrauagans ambitiosa de rebus ecclesiae non alienan. nouissime tenuit sententia diuersam a priori, vt retuli superius post decimaoctaua Addit. in Notabil.* ibi adductis Quinimo neq; quo ad extantes transmissionem fieri posse sine mortali praedicto ad haeredes diuites tenuit *Conc. Trid. & Molin.* eidem adhaeren. vt superius dixi in bona. addi. num. 219. cum seq. & co casu quo transmittantur rationem haben. esse ad deductionem pro alimentis successoris, & oneris Ecclesiae incumben. vsque ad nouos collectus; secundum declarationem; & limitat. superius adduct.

prout

prout in addition. quarta, verficulo Et tetêta, & successiue prout in addition. quinta, & sexta.

Et sic concesso, vt præmittitur quod fructus recollect. & à solo separati (vt sunt forma-lia verba dict. decis. Rot. 1592.) ad hæredes transmittantur, quodq; etiam statim, atque fuerunt à solo separati dicantur à 304 beneficiato percepti, non tamē ex hoc excluditur dispositio *d. extrauag. Iulij 3.* de fructibus inexactis, vt ex præmissis satis superq; liquet, & ex sæpe *d. decis. Rot.* quarta Iunij 1593. coram Blanchetto liquebit.

NOTABILIA DE MOBILIBVS DIVERSI generis.

Quæ relinquuntur à Beneficiatis tempore mortis Ex Bulla Pij V. Ex commentarijs Nauarri, & ex alijs.

CVm hactenus de fructibus beneficiorum inexactis, atq. de exactis tempore obitus beneficiariorum extantibus scripserim, operæ pretium fore duxi hic quoque subiungere quid de mobilibus diuersi generis, quæ relinquuntur ab ipsis Beneficiatijs decedentibus, Et in primis moneo recurren. esse ad Extrauag. Pij V. 305 in hac materia occasione spoliorum editam anno 1567. Kal Septébris Ponti. ann. 1. quę incipit Romani Pontificis prouidentia la prima, & est in *n. constit. ipsius Pontif. xliiij. In Bullario magno fol. mihi 995 & in lib. Red. de spol in calce ipsius Tract fol mihi 449. & apud Nauar com. tit. de spol ad e non liceat 12. q. 2. § 8 fol mihi 45 & nouissime in summ. Bull pag. 461 sub tit. spolia cleric.* vbi etiā in *fi addit.*

Subinde refero cōtinentiam ipsius *Extrauagans* cum distinctione mobilium, quæ est.

Primum genus. Quod omnia, & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, necnon Missalia, & Gradualia, ac cantus firm. & Musicæ, alijq; quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res sacræ etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona per quoscunque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, sed Commendatarios, & alios quoscunque quæcunque, & qualiacumq; beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & quorumuis ordinum regularia in tit. vel commēdam aut alias quomodolibet obtinentes quocunque nomine, vel tit. censeantur etiam si de illis, & eorum qualitatib. specialis & expressa mentio habenda foret, ad vsū 306 & cultum diuinum etiam in eorū priuatis ædibus, & capellis, vel oratorijs destinata tempore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere censeantur ad singulas Eccl. monasteria etiam conuentu carentia, & Beneficia huiusmodi, in quibus resederint aut quibus præfuerint, seu alias quæ obtinuerint.

Illaq; post eorum obitum eisdem Ecclesijs, monasterijs, & Beneficijs eo ipso applicata, & incorpora a sint & esse censeantur 307 etiamsi in Romana Curia & procul ab illa decesserint, vel ad illa nunquam ac-308 cesserint, ita vt liceat illis defunctis in eisd. Ecclesiis, Monasterijs, & beneficijs successoribus, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum huiusmodi capitulis, conuentibus respectiue illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum Ecclesiis, ac sacristijs applicari, & incorporari.

309 Nec sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscunq; Rom. Pontif. prædecessores & successores d. Pii. 5. ac per ipsum sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cū quibusuis clausulis, & decretis etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & conceden. comprehendantur, neque sub appellatione spoliorum veniant.

Ac quæcunq; donationes relicta, & legata, testamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates, seu spolia desuper contra d. con. stit. tenorem quomodolibet pro tempore 310 facta quoad præmissa nulla, & inualida nulliusque roboris, & momenti existant.

Et personis etiam Ecclesiasticis, seu locis etiam piis, aut Ecclesiis quibuscunque in quorum, seu quarum fauorem pro tempo 311 re facta fuerint minime suffragentur, nec per eisdem personis, seu locis, vel aliis Ecclesiis huiusmodi aliquod ius

in reb. prædictis, vel ad illas acquiri possit.

Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta quocunq. nomine, vel titulo pro tempore 312 detinentes ad illa cum effectu restituendum, & considerandum Ecclesiis, & Monasteriis, ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquisitis, minime attentis quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, 313 omnino teneantur, & ad id, per censuras, & pœnas etiam furti, & sacrilegii, ac alia iuria, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, & debeant, Summa genus.

Quodq; cathedræ, Arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam marmoreę mensæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia seu vasa vinaria 314 vacua, & alia similia supellectilia domestica per quosuis Presbyt. seu Clericos ab humanis pro tempore decedentes tempore eorum obitus. In Ecclesijs, seu eorũ domibus Ecclesiarum earundem, vel alibi vbiuis locorum relicta sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possunt etiã 315 ex redditibus, & prouentibus, ac fructus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant acquisita fuerint.

316 Et ideo collectores relinquant ornamenta, & paramenta, necnon vasa, & libros, aliaq. diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesijs monasterijs, cappellis, & aliis beneficiis huiusmodi eorumq; Rectorib. & aliis præfatis libere dimittant & consignent, ac consignari faciant cum effe-317 ctu, ac supellectilia prædicta locis vbi constiterint relinquant.

Hæc est continentia d. Extrau. hic distincte, vt præmittuntur, relata.

Subnectam modo notabilia *trad.* per *Nau. vbi. sup.*

Et primo, quoad primum genus bonorum supramemoratorum animaduertit huius-318 modi constitutionem esse nouissimam, quippe nunquam antea hoc statutum, imo ante hac horum aliqua fuisse spolia, 319 illa valet quæ erant empta ex redditib. Ecclesiasticis, alia vero, quæ ex aliacum 320 parata essent patrimonialia, vel quasi, de quibus disponere eis licebat, & vt ibi 321 dixit, ea quæ beneficiarii tenent empta de suis redditibus patrimoniorum, & seruant in domibus suis, vt cum voluerint celebrent, vel celebrari faciant missas iure antiquo inter quasi patrimonialia annumerari, poterant, cum etiam laici talia soleant habere, & in hæredes transmittere, subiungens, quod licet res sacræ nul-322 lius hominis sint, vsus tamen illarum honestus, & religiosus potest esse etiam apud laicos.

Secundo, aduertit præfatã bona comprehen 323 di in d. Extrauag. si etiam si non essent aliqua benedictione consecrata.

324 Non tamen comprehendi illa, quæ Beneficiatij habent empta ad donandum alicui Ecclesiæ diuersæ à sua vel ad permutandum cum aliquibus eiusdem generis, vel alijs sibi necessariis.

Et quod hæc noua constitutio excipit à iure 325 antiquo solũ, ea, quæ sunt ad vsum Ecclesiasticum destinata, seu deputata.

326 Hinc esse, Quod non comprehendit in prædictis aulea, & tapetes, quæ Beneficiarius habet principaliter ad domum suam ornandam, licet non unquam ea commodet. Ecclesiæ, vel alijs ad agendum festiuiores dies sacros.

327 Neque comprehendit ea quæ in vita post vel ante renunciatum beneficium commutauit, vel donauit.

328 Faciens quoque illationem quod si quis Beneficiarius in mundinis emisset multos calices sacros, & multa ornamenta ad celebrandas missas idonea, multa etiam missalia, & libros musicos quo alijs, & alija ea venderet non teneri ad relinquendum illi Eccl. sui beneficij, si morte præuentus non potuisset illa vendere.

In tertio Notabili, quod est speciale ad *ʃ.* insuper, aduertit.

Quod etiam scamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona, quæ secundo genere, siue 2. loco 329 vt supra nominantur eximuntur à numero spoliorum quamuis ex iure antiquo 330 debuissent nominari si fuerunt quæsita ex redditibus Ecclesiasticis. Et ita 331 quoad hæc ius nouũ induci, licet quoad 332 ea, quæ constaret esse comparata ex bonis patrimonialibus, vel quasi ius antiquum contineat.

Et sic quod huiusmodi suppellectilia indistin 333 cte permittantur hæredibus etiã si alio 334 qui diuites sint; quibus sine iusta causa 335 non posse donari aliqua ex redditibus Ecclesiasticis quæsita, siue intuitu paupertatis sanciueret *Conc. Trid. ʃ. 25. c. 1. refor.*

336 Subiungens tamen se consulere huius modi hæredibus diuitibus, quod tantundem in opera pia impendant quantum prædicta suppellectilia valere possunt, si eis constaret ea fuisse quæsita ex superfluis, quę debebãtur pauperibus, alioquin eos

337 vos non fore securos quoad forum interius, cum ipsa extrauag. nulla contineat verba, quæ id efficaciter probent.

Ego autem in hac sententia manerem quod 338 etiã hæredes huiusmodi suppellectilia locis, vbi consliterint relinquant, & talẽ fuisse mentem illius Summi Pontificis, 339 præterquam eo casu, quo ipsi compertum haberent ea fuisse à Beneficiario aliter quam ex fructibus ipsius Beneficij comparata, & acquisita, quia certissimi 340 iuris est quod acquisita ex fructibus Ecclesiæ sunt Ecclesię, vel successoris, & 341 de illis testari non posse Beneficiũ obtinentem cum administratione, nisi ex licẽ centia Papæ sic affirmante *Redoan. de spol. quæstion. 7. n. 16. & seq. per plur. tex. vbi rela.*

342 Et quod acquisita per Prelatũ presumuntur acquisita de bonis Ecclesię ad trad. per eundem *Redoan. q. 9. num. 33. & sequen.* (vbi tamen videre est propter distinctiones ibi ad plures casus relatas) & facit in *eo. q num. 4.* vbi quod acquisita 343 post beneficium adeptum presumuntur intuitu Ecclesiæ, & de redditibus Ecclesię acquisita; & in tantum valere istam 344 præsumptionem quod ex ea sententia ferenda sit pro Ecclesia & prout ibi late prosequitur, & comprobat.

S. D. N. PAVLI DIVINA PROVIDENTIA PAPAE V.

DECLARATIO

Quod Curiales, & Incolæ Vrbis, ac Ciues Romani originarij in Vrbe, & eius Districtu intra decem milliaria decedentes, non faciant spolia de bonis in dicta Vrbe, & eiu districtu prædicto existentibus.

Paulus Papa V. *Ad* perpetuam rei memoriam.

IN eminenti Apostolicę dignitatis specula, meritis licet imparibus, superna dispositione constituti; inter cæteras curas, quę ex iniuncto Apostolicæ seruitutis officio nobis incumbunt, illa præcipua est, vt Alma Vrbs nostra Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum martyrio consecrata, ad quam omnes Christifideles ex vniuersis Mundi partibus tãquam ad communem Patriam, & Portum cunctarum gentium, & nationum, atque adeo ad Magistram Veritatis, & Religionis confluunt, iis demum gratiis, & priuilegiis exornetur, per quæ omnes, qui ad eam vndiq. veniunt, illamq. incolunt, nunc, ac perpetuis futuris temporibus sine vlla animi molestia in illa stare, & permanere, & Romanæ Ecclesiæ, Sediq. Apostolicæ adiumento esse possint, ac animaduertentes alias fel. rec. Sixtum Quartum, Iulium Tertium, Pium Quartum, & nonnullos alios Prædecessores nostros Romanos Pontifices, vt eiusdẽ Vrbis decori, illamq. incolentium, & Curiam præfatam sequentium indemnitati consulerent, Curialibus, Incolis prædictis diuersa præsertim de eorum bonis testandi, seu alias disponẽndi priuilegia, facultates, indulta concessisse, prout in eorundẽ Prædecessorum litteris desuper expeditis latius continetur. Quæ temporum fortasse iniuria, diuersas ob causas imminuta, aut alias abrogata dicuntur. Volentesq. Nos, qui in eadem Vrbe nati sumus, Curialium, & Incolarum prædictorum indemnitati, & tranquillitati cõsulere, ac tam eos, quam Romanos Ciues originarios pari fauoris, & gratiæ prærogatiua prosequi, eorundem Prædecessorum vestigijs inhærendo, Motu proprio, & ex certa scientia, matura deliberatione, & mera liberalitate nostris, deq. Apostolicæ nobis attributæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, decernimus, & declaramus, quod post hac perpetuis futuris temporibus omnes, & singul. Romanam Curiam sequentes, seu ipsam Vrbem incolentes, necnon ipsi Romani Ciues originarii nunc & pro tẽpore existentes, etiã Clerici, & in Sacris, etiã Presbyteratus ordinibus cõstitut., cæteræq. omnes & quæcũq. aliæ personæ Eccl. cuiuscũque status, gradus, ordinis, & conditionis, etiam Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, & etiam maiori, & quauis alia Ecclesiastica, vel mundana dignitate fulgentes, & quæcunque beneficia Ecclesiastica, sæcularia, & quorũuis ordinum regularia, aut alias quomodolibet qualificata, & speciali nota digna obtinentes, necnon quascunque pensiones annuas super quarumuis Mensarum Patriarchalium, Archiepiscopalium, Episcopalium, Abbatialium, ac dignitatum,

Cano-

Canonicatuum, & aliorum beneficiorũ ecclesiasticorum, vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatorum fructibus redditibus, & prouentus loco pensionũ annuarum sibi Apostolica auctoritate quomodolibet reseruatas, & assignatas, ac reseruatos, & assignatos habentes, & obtinentes, qui in dicta Vrbe, vel eius Districtu intra decem milliaria ab ipsa Vrbe non tamen extra debitam residentiam decesserint, de omnibus suis bonis mobilibus, & immobilibus, ac se mouẽtibus, iuribus, & actionibus quibuscunque necnon iocalibus, & pecuniis, ac rebus aliis in dicta Vrbe, & eius Districtu intra decem milliaria huiusmodi consistẽtibus, & seu existentibus, ac etiam prouenientibus ex quibuscunque fructibus redditibus, & prouentibus, ac iuribus obuentionibus, & emolumentis, etiam decimalibus dictarum Ecclesiarũ, & beneficiorum, vt præfertur, quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut administrationem, vel alias quomodolibet, etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis obtinent, & seu antea obtinuerunt, vel in posterum obtinebunt, necnon etia ex quibusuis fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis Ecclesiasticis, atque pensionibus annuis super similibus fructibus redditibus, prouentibus, ac etiam distributionibus quotidianis sibi reseruatis, concessis, constitutis, & assignatis, necnon ex emolumentis quorumcunque Romanæ Curiæ officiorum, etiam administrationem habentium, & locorum Montiu, vel censuum, ac alias prouenien. quæ ipsi pro tempore habuerunt, & obtinuerũt ac habent, & obtinent, habebuntq. & obtinebunt in futurum, cuiuscunque qualitatis, quantitatis, & summæ, ac pretii, & valoris existant, per eos, & eorum quemlibet acquisitis, & acquirendis, & in eadem Vrbe, & illius Districtu infra decem milliaria vt supra consistentibus, disponere, & tam donatione inter viuos, vel causa mortis seu testamento, legato, & fideicommisso, quam alia quauis dispositione inter viuos, seu vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum, Collegiorumq; Vniuersitatum, & locorum piorum, ac quarumuis aliarum personarum, etiam penitus extraneatum disponere, & ordinare, ac in eisdem rebus, & bonis consanguineos & affines, Collegia, & Vniuersitates, ac loca, & personas præfatas, hæredes vniuersales, vel particulares pro eorum libito voluntatis facere, de illisq; liberè, & licite pro libito voluntatis disponere possint, & valeant plenam, & liberam eis, & cuilibet eorum licentiam, & facultatẽ omnimodam cõcedimus, & impartimur. Declarantes, quod si contingat, dictos Clericos, & alias Ecclesiasticas personas præfatas, disponere de ipsorum bonis in fauorem illegitimorum, (non tamen ex eorum proprio corpore procreatorum) tunc, & eo casu quoad bona, & iura, & alias res ipsorum disponentium mere patrimonialia, & laicalia in dicta Vrbe, & illius Districtu, vt supra consistentia, nec Camera, nec ipsi illegitimi in illis vllo modo succedant, sed ad venientes ab intestato iuxta iuris dispositionem spectent, et pertineant, quauis alia constitutione forsan contrarium disponente non obstan. Præterea motu, scientia, et potestate similibus decernimus; & ordinamus quod si dicti Curiales, seu Incolæ Vrbis, Romaniq; Ciues originarii, aliq. prædicti in Vrbe, et Districtu prædictis, non tamen extra eorum debitam residentiam, ab intestato decesserint, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura actiones, et res huiusmodi, etiam ex bonis, et redditibus Ecclesiasticis supradictis prouenientia per eos, vt supra acquisita in dicta Vrbe, et eius Districtu intra decem milliaria, vt præfertur, consistentia ad eorum hæredes ab intestato venientes liberè deueniant, nec illa ad Romanum Pontificem, aut Sedem, et Cameram Apostolicam spectare, et pertinere dici, vel prætendi possit, minusq; ministri, vel Agentes dictæ Cameræ, etiam sub prætextu quod dicti hæredes in Vrbe non reperiantur, dictorum bonorum possessionem apprehendere, vel sequestrare, aut de illis inuentaria conficere, aut in illis quouis modo se intromittere valeant. Districtius inhibentes modernis, et pro tempore existentibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerario, et dictæ Cameræ generalibus Thesaurario, Commissario, necnon Præsidentibus Clericis nunc, et pro tempore existentibus, omnibusque, et singulis Spoliorum, et Iurium Cameræ Apostolicę Collectoribus, vel Subcollectoribus, ac aliis Ministris quocunque nomine nuncupatis, necnon hæredes, et successores quoscunque etiã ab intestato dictorum Curialium, ac Incolarum, et Ciuium Romanorum, in Vrbe, ac illius Districtu præfato pro tẽpore de-

re decedentium super prædictis bonis, pecunijs, iocalib. iurib. actionib. & reb. quibuscunq; per dictos Curiales, Incolas Romanosq; Ciues originarios, pro tempore in Vrbe prædicta, & infra illius Districtũ huiusmodi deceden. vt præfertur, acquisitis, contra presentium nostrarum literarum formam, etiam sub pretextu, seu causa illicite negotiationis molestare, perturbare, inquietare, & se in hereditatib, & bonis præfatis quouis modo immiscere, aut illa petere, seu sibi, aut Cameræ prefate vendicare, seu de illis inuentarium conficere audeant, seu præsumant. Decernentes sic nostræ mentis, & immutabilis voluntatis existere, ac ita, & non aliter per Camerarium, Thesaurarium, Commissarium, Presidentes, & Clericos prefatos, ac alios quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiã causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum prorsus nullum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. constitutionib. & ordinationib. Apostolicis, nec non Cameræ prefatæ, & Ecclesiarum in quib. dicta beneficia forsan fuerint, aut Monasterium, et Ordinum, quorum illa extiterint, etiam iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, et statutis et consuetudinib. necnon priuilegiis, et concessionib. indultis, et literis Apostolicis, illis necnon Camerario, Thesaurario, Commissario Cameræ Presidentibus, et Clericis, aliisque predictis sub quibuscunque tenorib. et formis, ac cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribꝫ et insolitis clausulis, ac irritãtib. et aliis decretis per quoscunq; Romanos Pontifices, etiam predecessores nostros in genere, vel in specie, etiam motu scientia, et Apostolice potestatis plenitudine, similib. aut alias quomodolibet etiã consistorialiter, concessis, et approbatis, ac innouatis; Quib. omnib. et singulis, etiam si de illis, eorumq; totis tenorib. specialis, specifica, & ad verbum expressa mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruãda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbũ insererentur præsentib. pro sufficiẽter expressis habẽtes ad effectum presentium illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ac suos effectus aduersus declarationem, voluntatem, statutum, & ordinem nostras huiusmodi sortiri, aut vendicari non posse, neq; debere volumus, & decernimus, ceterisq; contrarijs quibuscunque. Ceterũ quia difficile foret, præsentes nostras literas ad singula quæque loca deferri volumus, & declaramus, quod illarum transumptis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & alicuius persone in dignitate Ecclesiastica constitutæ sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ eisdem præsentib. adhiberetur. si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Petrũ sub Annulo Piscat. die 18. Aprilis 1606. Pontificatus Nostri Anno Primo.

M. Vestrius Barbianus.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi 1606. Indictione quarta, die verò quarta mensis Aprilis, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris et D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ v. Anno eius 1. Retroscripta literæ affixæ, & publicatæ fuerũt in valuis Basilicæ Principis Apost. & Basilicæ S. Ioannis Lateranen. ac Cancellariæ Apostolicæ, et in Acie Campi Floræ, vt moris est per me Christophorum Fidatum Apostolicum Curs.

Io. Baptista Bagni Magister Curs.

F I N I S.

DE-

DECISIONES

ROTAE ROMANAE

R.P.D. SERAPHINO.

ROMANA SEV VERCELLEN. PECVNIARIA.

DIE MERCVRII XV. DECEMBRIS MDLXXXII.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij vacantis destinati in Vrbe cadunt sub spoliis, et spectant ad Cameram Apost.*

2 *Destinatio solutionis facta in vno loco facit, quod res dicatur esse eius loci, in quo est destinata, & numero 21. quod etiam procedit ratione fisci, vt numero 3.*

4 *Iura & actiones clerici defuncti veniunt sub spolijs, declara, vt numero 16. & 17.*

5 *Fructus beneficiorum remanent Ecclesiae, & non fiunt beneficiatorum nec de eis disponere possunt; nisi in ea parte quam in vsus proprios consumunt, et n. 8.*

6 *Distributiones quotidianae defuncto beneficiato non remanent Ecclesiae sed beneficiati, & ei ita acquiruntur, vt ad haeredes quoscumq; transmittantur secundum communem opinionem.*

7 *Beneficiarius in vita comparatur vsufructuario, in morte vero vsuario, & nu. 19.*

9 *Bona acquisita ex redditibus Ecclesiae regulariter non sunt beneficiatorum, sed ad Ecclesiam pertinent, quod procedit etiam in fructibus simplicium beneficiorum, secundum magis communem opinionem.*

10 *Bulla Pij Quarti. super spoliis fructuum beneficiatorum defunctorum quomodo intelliguntur, & quos liget.*

11 *Materia reseruationis est stricte intelligenda.*

12 *Reseruatio, quae ponitur in litteris Apostolicis deputationum Collectorum generalium spoliorum dicitur ius nouum.*

13 *Bulla Pauli 4. super spolijs quomodo intelligatur.*

14 *Bulla Iulij 3. super fructibus beneficiorum inexatis declaratur, & numero 20.*

15 *Spolia sunt rerum ad beneficiatum spectantium, & quae in eius peculio, & bonis tempore mortis reperiuntur.*

17 *Iura illa et actiones veniunt in spolijs, quae in haereditate clerici defuncti sunt remansura; secus est in illis iuribus et actionib. quae morte extinguuntur.*

18 *Fiscus non potest capere bona fideicommisso subiecta, quamuis essent in dominio defuncti.*

21 *Destinatio solutionis fructuum beneficij, quae fit in vno loco, fit pro commoditate clerici, et ipso mortuo cessat eius effectus, et Ecclesia non tenetur, si nolit, vti tali commoditate.*

22 *In destinatione animus destinantis, inspici debet.*

23 *Destinatio solutionis in alio loco in fraudem Camerae nihil operatur, idem est fraudem Ecclesiae.*

25 *Causa Ecclesiae est fauorabilior, quam causa fisci.*

27 *Fiscus est vltimus priuilegiatorum, et in dubio contra eum sit interpretatio.*

26 *Actio*

26 *Actiones loco non circumscribuntur sicut fructus.*

PRoposui iterum causam super difficultate reseruata ratione destinationis solutionis hic in Vrbe,& nonnullis ex Dominis placebat,huiusmodi destinationem facere, vt isti fructus caderent sub spolijs per regul.quæro.de solution. *l.3.in fin. de bon.auctor. Iud.poss. l.contraxisse.de iud. lex facto.§.iterum de hæred. instit. Lap. alleg.91.n.8.cum similib.*facit enim destinatio,vt res dicatur esse eius loci, in quo est destinata,& ita fuisse decisum in vna *Rom.Bordesia coram bo.me.D.Oradino*, & in alia *Rom.de Soderinis coram me*, & ita passim à Doctorib.tradi, quod huiusmodi bona capiantur à fisco illius loci,in quo est facta destinatio,*Tiraq.de iure primogen q.49.*& hanc rationem confirmabant, ex eo quod cum in spolij veniant iura,& actiones clerici defuncti,vt tradit *Nau.de spol §.1.n.3.*& licet ad istos fructus recuperandos esset quæsita bon.me. Commendatario defuncto actio,eam tamen cadere sub spolijs,attento quod nemo Dominus Thesaurarius generalis deputatus per totam Italiam Collector degit in Vrbe, & ibidem exigit iura Cam. Apostol. Contrariam tamen sententiam septem ex Dominis amplexi sunt; nempè quod destinatio non faciat,vt isti fructus pertineant ad Cameram Apost.nam pro fundamento decisionis repetendum est, fructus beneficiatorum esse ipsius Ecclesiæ,non autem beneficiatorum; nisi in ea parte,quam in vsus proprios consumunt, exceptis tamen distributionibus quotidianis,quæ ijs ita acquiruntur,vt ad hæredes quoscumq eas transmittant,vt ex communi DD.sententia tradit *Couar. in c.cum in off.n.4.de test.*& hæc sententia probatur in d.*c.cum in off.*& in *c. ad hæc de testam.c.expedit.*& ibi *glos.12.q.1.*eam que amplec untur passim Doctor.beneficiarium comparantes inuita vsufructuario.in morte verò ratio,vt ibid.tradit *Cou.in princ.& in glos.pragmat tit.de ann.*Item quid si Ecclesia.in verb.acquisitos.Immo plures ex Doctoribus absolute cōparant beneficiarius vsuarijs,quod licet improbetur per *Cou.* tamen in hoc consentiunt omnes,vt in morte prouisis habeant,vndè sequitur, fructus nō consumptos remanere in dominio ecclesiæ,vnde sit vt de eis disponere non possint,vt per *glos in c.præsenti.de off.*quam sequitur *Rota apud Rute.decis.* ... *Ioannes Valdes l.2.*quod adeo verum est, vt neque etiam bona acquisita ex redditibus Ecclesiasticis regulariter sint ipsorū beneficiatorum, sed ad Ecclesiam pertineant,d.*c.cum in off.*& ibi *Cou n.6.* extendit hanc conclusionem etiam ad bona acquisita ex redditibus simplicium beneficiorum,contra opinionem *glos.in c.præsen.de off.or.l.6.*quam improbant *Archid. Innoc.Abb Imol.Dominic.Franc.& Bertrand.*per eum relati,& hanc magis communem opinionem testatur. *Ias.in cons. 75.col. vlt.l.3.* neque obstat,quod multi DD.post d.*glos.in c.expedit 12.q.1.*dicunt dominium esse penes Christum:quia præterquam quod idem resultat effectus respectu quæstionis,quam tractamus, hoc dominium non impedit dominium particulare Ecclesiarum, vt optime aduertit *Sarmient.in tract.de reddit eccles.par.1.c. 1.n.22.*Hoc itaque constituto fundamento,aut Cam.prætendit hos fructus vti reseruatos, & de huiusmodi reseruatione nullibi apparet;nam Bul.fe.r.Pij 4.sub die 27.Decem.1560, quam alias informātes exaduerso allegabant,est restricta ad Regnum Neapolitanum,& eius prouincias, vltra quod reseruantur tantum modo in ea fructus beneficiatorum reseruatorum, seu affectorum à die vacationis eorū,vsq. ad diem captæ possessionis per prouisos, nulla autem fit mentio decursorum in vita beneficiati,& per eum non exactorum: Ideo cum simus in materia reseruatoris,ea est stricte intelligenda,& huiusmodi reseruatio,quæ passim inseritur in litteris Apost.in quibus deputantur Collectores generales spoliorum per Italiam est ius nouum,vt tradit *Nau.d tract.de spol. §.6 n.7.*Neq.etiā talis reseruatio continetur in Const.fe.r.Pauli 4.nam in ea solum cauetur spolia pertinere ad Cam. Apost. in quibuscunque Regnis,ac dominijs existant,non tamen explicant, quæ veniant spoliorum appellatione, & quamuis ea videatur tollere eam differentiam,quæ fit inter loca,in quibus solent deputari Collectores,& alia,ad quæ Collectores non destinantur;tamen huiusmodi dispositio nū quam fuit recepta in locis,in quibus non deputantur Collectores; quia non solum consuetudo optima legum interpres declarauit,sed etiā expresse cauit,fe.r. Iulius 3.in quadam sua declaratione Const. per eum editæ sup.fructib.non exactis,publicata de anno 1553.18 Iunij,& hāc distinctionem etiā admittit *Nau.in d.tr.de sp. §.10,n.3.vers. ad quintum. & §.14 n.7.*

sola ergo superest reseruatio, quæ ex huiusmodi declaratoria Iulii III. colligi potest, dum declarat fructus inexactos ex beneficiis sitos in locis, in quibus deputantur collectores, non comprehendi in Cõstitutione, quem prius ediderat, & publicata fuerat 6. Iunii 1550. nam in his vult reseruare consuetudines & particularia iura; consuetudines vero & particularia iura sunt, vt hæc tanquam spolia à Camera Apostolica vindicentur, adeo quod tota hęc reseruatio pendet à consuetudine, quæ circumscribitur in his locis, in quibus deputãtur Collectores: et ideo non extenditur vltra hæc loca; Aut Camera prætendit fructus huiusmodi inexactis esse spolia, & hoc nulla ratione dici potest secundum regulas iuris communis; 15 spolia enim sunt rerum ad beneficiatos spectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur; vnde sequitur, cum Constitutione prædicta Iulii III. caueatur, redditus inexactos ad Ecclesiam pertinere, si proueniunt ex beneficiis sitis in locis, in quibus non solent deputari Collectores, cum in his ius commune seruari debeat, quod isti fructus non pertineant ad Cameram cum nunquam fuerint incorporati in peculio bon. mem. Commendatarii defuncti inspecta dispositione iuris communis, & ideo ex eius persona non posse dici spolia, quæ non reperiuntur in eius bonis tempore mortis Neq; obstat, 16 quod iura & actiones veniant in spoliis hoc enim procedere potest in locis, in quibus adsunt Collectores propter consuetudinem supradictam, sed vbi cessat hæc consuetudo, secus est dicendum; nam 17 hæc regula procedit in iuribus & actionibus, quæ sunt remansura in hęreditate defuncti; secus si morte extinguantur; nã 18 neq; fiscus capit ea, quæ non remanent in hæreditate, veluti bona fideicommisso subiecta; quamuis essent in dominio defuncti, late Benedict. in repet. c. Raynutius. n. 280. cum seq. de test. Neq. obstat, quod tempore mortis bo. me. Commendatarii isti fructus iam essent decursi, & per conductorem recollecti; & ideo videatur habere, locum tex. in l. defuncta. ff. de vsufr. quia vt supra dictum est, benefi- 19 ciarius in morte cõparatur vsuario, non autem vsufructuario; & ideo locum nõ habet in eo textus dictæ. l. defuncta. quæ procedit in vsufructuario, sed seruandæ leges de vsuario loquentes, quæ facultatem alteri locandi non concedunt, neq; quicquã ad compendium tribuunt, l. plenum. §. 1. & §. operas. de vsu & habitat. sed omnẽ tollit difficultatem Constitutio Iulii III. 20 de qua supra facta est mentio, quæ disserte disponit hos fructus ad Ecclesiam spectare, etiam quod dies solutionis viuẽte beneficiario venerit; & per ipsum non steterit, quo minus illos exegerit; quinimo pro eorum exactione necessariam diligentiam etiam iudicialiter agendo fecerit. Neque obstat, quod respondẽdo huic Constitutioni dicebatur, hanc esse intelligendam ad exclusionem hæredũm beneficiarij, de quibus fit mẽtio in prohemio Constitutionis; quia dispositio habet duo capita: Alterum exclusiuum hæredum: alternm vero inclusiuum Ecclesiæ, vbi disponitur hos fructus semper ipsarum Ecclesiarum, ac verè Ecclesiasticos esse & censeri debere. Quod autem hæc dispositio excludat Cameram, non solum ex eo colligi potest, quod Camera & Ecclesia in successione huiusmodi se compati non possunt: sed etiam quod in declaratoria aperte fit mẽtio iurium Cameræ Apostolicæ debitorum, & nihilominus statuitur Cõstitutionem locum tantum habere in locis, in quibus non adsunt Collectores; ergo stat dispositio non solum exclusiue ad hęredes, sed etiam ad Cameram respectu fructuum ex istis beneficiis prouenientium. Vltimo non obstat destinatio; quia ea non facit, vt Ecclesia dominiũ amisisse dicatur: metiri enim debemus destinationis effectũ à destinantis facultate, quę cũ non porrigatur vltra eius naturalẽ vitam, non potest facere, vt Ecclesia non sit domina, vbicumq; locorũ reperiãtur, Immo 21 quia destinatio non fit, nisi pro cõmoditate ipsius locatoris, mortuo ipso cessat eius effectus, nisi in quantũ potest Ecclesia actione sibi per Cõmendatariũ acquisita vti si velit; nam in destinatione inspi- 22 ciendus est animus destinãtis *l. ex facto, §. vertis. ff. de hered. inst.* qui fuit destinare solutionẽ Romæ, nõ vt huiusmodi fructus censerentur inter bona Vrbis, sed pro maiori cõmoditate exactionis, & quemad- 23 modũ in fraude Cameræ non operaretur destinatio solutionis in locis, in quib. non adsunt Collectores, non debet quoq; hæc destinatio quicquã operari in fraudẽ Ec- 24 clesiæ, cuius causa est fauorabilior, quam 25 causa fisci, qui est vltimus priuilegiatorũ & cõtra quẽ in dubio fit interpretatio, *l. nõ puto, de iur. fisc.* Nec faciunt ad rẽ decisiones factę in *causa Romana à Bordesia, et in Romana de Soderinis*; nam in vtroque casu destinatio erat facta à domi-

nis

nis absolutis earum rerum, quæ post ipsorum obitum in eorum hæreditate erant permansuræ; hic verò secus est, vt su pra demonstratum fuit: Quod eo magis procedere videtur in casu, de quo agitur, ex quo tempore obitus bon. mem. Domi ni Commendatarij nondum cesserat dies solutionis; adeo quòd potius de actione 26 competenti ei agimus, quæ loco non cir cumscribitur, quam de fructib. re vera tunc in Vrbe existentib. quare cum hi fru ctus, neq; vti reseruati, neq; vti spolia ca pi possint, consequens est, vt in his nullú ius prætendere possit Camera; & ideo neq; etiam in concessione S. D. N. veniãt tamen quia materia fuit controuersa in ter Rev. Dominos meos: placebat non nullis etiam ex ijs, qui pro exclusione spoliorum stabant, vt particulariter vide retur, An hi fructus possint appellatione spoliorum contineri.

R. P. D. SERAPHINO.

Romana de Soderinis.

Die Veneris 29 Nouemb. 1577.

SVMMARIVM.

1. *Actiones censetur esse in loco, in quo fieri debet exactio, secundũ veriorẽ opinionẽ.*
2. *De actione iudicatur prout de re, ad quam competit.*
3. *Quando actio est ad quantitatem in ge nere, nullo loco circumscripta censetur nec computatur inter immobilia, sed fa cit tertiam speciem.*
4. *Quando fit mentio de bonis existentibus in certo loco, non veniunt iura & actiones. Idem quando successio est limitata ad certum locum, vt num. 7*
5. *Dominus succedens vassallo in nomini bus creditorum, etiam in ijs, quæ sint extra suum territorium, succedit.*
6. *Successio est ius vniuersale.*
8. *In decisorijs attenditur statutum loci, in quo est celebratus contractus.*

IVlius Soderinus agebat contra Paulum Antonium pro consequutione quartæ partis cuiusdam cedulæ scutorum vigin timillium vel circa, cuius summæ Glor. mem. Franciscus Primus Galliarum Rex agnoscebat se esse debitorem bon. mem. Cardinalis Volaterrani ratione similis quantitatis per ipsum Cardinalem Ro ma diuersis personis in pluribus parti rıs pro ipsius Regis negociis solutę, & mandabat Thesaurariis generalibus fi nantiarum, vt de dicta summa præfato Cardinali satisfacerent, & alias prout in ea, & fuerat hæc cedula confecta apud S. Germanum en Laye. Excipiebat Pau lus Antonius de quadam cessione simili à Reu. Camera Apostolica facta de dicta summa tanquam de spoliis dicti Cardina lis Volaterrani. Replicabat Iulius hanc summam non cadere sub spoliis Camera libus propter Bullas Summorum Ponti ficum Sixti & Leonis, in quibus conce duntur facultates testandi, & succedendi in bonis sitis in Vrbę, & prope eam ad decem milliaria. Duplicabat Paulus An tonius hoc creditum non cadere sub præ dicta dispositione. Quare proposui dubiũ an summa contenta in dicta cedula cen seretur comprehensa sub dictis priuile giis, & fuit per maiorem partem Domi norũ conclusum, quod non, cum pręsup posito, quod exactio fieri deberet in Gal liis, & non Romę; nam licet non exigua sit inter Doctores contentio, an actio nes connumerentur inter res mobiles, vel immobiles, vt late differit *Tiraq.* qui infinitos diligẽtissime cumulat de *retract lignag. §. 1. glos. 7. in princ.* & an censean tur esse in loco, in quo fuit contracta obli gatio, vel potius in loco, in quo est desti 1 nata solutio, tamen verior, & receptior opinio est, vt attendatur locus, in quo fie ri debet exactiõ, prout ex sententia Petr. Bald. & Ang in l. ex facto. de hæred. instit. & Aretin. in cons. 10. col. vlt. & Castren. 320. lib. 1. Alex, cons. 31. lib. 1. & cons. 19. lib. 6. cum aliis, quos refert Tiraquel. de retract lign. §. 36. glos. 3. n. 15. cum seq. quod confirmatur ex recepta distinctio ne Doctorum, quam refert idem Tiraq. in præallegat. §. 1. glos. 7. n. 15. & 17. quæ 2 est, quod de actionibus iudicamus prout de re, ad quam competunt, & ideo cum competeret actio ad exigendas pecunias in Galliis, censeretur hæc actio esse de bonis in Galliis, sitis, vel secundum Lap. alleg. 92. incip. in primis videndum, quod 3 si actio est ad quantitatẽ in genere, prout in casu, de quo agitur, nullo loco censetur circumscripta; nec computatur inter mo bilia, sed facit tertiam speciem, & eum se quitur Roman. cons. 509. n. 19. Tiraquel, præcitat. d. §. 36. glos. 3. num. 16. & secun dum hanc opinionem res caret difficulta te, quod istud creditum non venit sub dispositione bullæ Leonis, quocunque

loci sint exigendæ, cum bulla aperte loquatur de bonis sitis in Vrbe, & extra per decem milliaria nam quando fit mē-
4 tio de bonis existentibus in certo loco, tunc non veniunt iura,& actiones, *leg. Caius in cons.* 105.*lib* 1.*n* 4.qui etiam refert & sequitur *Lupū,et Roman supra citatos sub n* 6. *et Lite per Tiraquel. in l. si unquam,in verb.bona,n* 13.*C.de reuoc. donat.* Nec obstat *Iacob.de S. Georg.in tractat.de Rhodijs suæ operis,numero* 14. quia loquitur in diuersis terminis, nem-
5 pe in quæstione, an Dominus succedat Vassallo in nominibus creditorum, qui sunt extra suum territorium, tenet,
6 quod sic,& bene, nam successio est ius vniuersale, & actio hæret ossibus Vassalli, cui succeditur, sed non negat,
7 quod, si successio esset limitata ad certum locum, quod tunc non venirent actiones, immo hoc expresse fatetur cum alleget *Bald.in l.1.de stat.bom.* hoc volētem,sed vtitur hoc argumento, vt excludat argumentum eorum, qui volebant, quod actio illa esset de bonis in alio territorio sitis, Nec etiam huic sententiæ aduersatur *Alex.cons.*16.*n*.2.*l*.1. quia loquitur de eo,qui habebat bona mobilia, & actiones Romæ,vbi contraxerat domicilium, & licet idem dicat de mobilibus alibi sitis,quando sunt reuersura ad locū domicilij, tamen postea ex auctoritate Baldi tenet,quod sunt de loco, in quo reperiuntur, & non sequuntur personam, contra eundem Baldum sibi cōtrarium, & hanc opinionem veriorem esse testatur tam ipse, quam additio sub littera B. Neque ab hac opinione discrepat *Salicet.in Leunctos populos.col pen.vers.fin. autem essent iura C.de Summ Trin.et fide cath.* prout etiam pōderat *Tiraqu.d.S.* 36.*glos* 3 *n*.17.& idem in effectu censere videtur *Rab. Alex cons.*136.*n*.1.*vers.suadetur* vbi considerat vltra locum contractus locum exactionis. Nec supradictis obstat considerato, quæ fit ex aduerso per Dominos Aduocatos,quod in deciso
8 rijs attendimus locum,in quo est celebratus cōtractus per *l.si fundus.de euiction. Doctor.in l.1 C.de Summ.Trin.*cum alijs quia hic subest manifesta fallacia,cum nō agamus de quæstione aliqua emergente circa substantiam ipsius contractus, quo casu attendenda essent statuta loci,in quo est celebratus, sed agimus de re ipsa in contractu contenta,& quærimus, an sit in loco, & in quo.Et ex his sublata sunt ea, quæ circa hunc articulum in contrarium deducuntur; ommisso articulo fidei commissi, de quo tanquam non necessario actum non fuit. Quæ deducuntur de capitulis Conclauis non fuerunt examinata; & videndum erit, An quod pro Paulo Antonio allegatur,sit verum,quod hæc disputatio alias in Rota fuerit corā Guido bono ventilata & resoluta.

R.P.D. LVDOVISIO

Vsselen. spoliorum, seu Donationis.

Die Veneris 13. Februarij. 1609.

Donationem inter viuos de bonis stabilibus emptis de fructibus Ecclesiæ factam per Episcopum,qui erat religiosus eius neptibus pro dotibus eisdem promissis validam fuisset, resolutum fuit per DD. de Rota.

SVMMARIVM.

Prælatum habentem administrationem in vita æquiparari vsufructuario, vt possit per actum inter viuos de fructib. beneficij disponere,n.1.

Glos.c.præsenti ver.reseruari de off.ord.6.esse communiter receptam, et Rota eam sequitur,n.2.

Prælatus habens administrationem non solum potest, sed etiam tenetur dotare eius consanguineas pauperes,n 3.

Dotem deberi iure consanguinitatis à Prælato administrationem habente,n 4.

Atq; ex causa remunerationis propter seruitia recepta,n.5.

Donare licet Prælato ex causa remunerationis,n.6.

Dotem deberi iure actionis cum fuerit promissa,ibidem.

Prælatum conueniri posse ratione promissionis dotis ab eo factæ,n.7.

Prælatum solui teneri eius debita de fructibus,et redditibus Ecclesiæ,n.8.

Parsimonia Prælati in parte fructuum ad suum victum et vsum destinata operatur vt de ea possit Prælatus disponere,sicut de fructibus sic partis prout et de bonis proprijs, quia eorumdem est eadem ratio, numero 9.et 10.

Regularis effectus Episcopus facit fructus suos

suos in vita, & de eis disponere potest non minus quam secularis, nu. 11. & 12.

Et ita seruari ex praxi totius Christiani orbis, num 13.

Prælatum donare posse fructus, vel pecuniã ex eis redactam secus autem de rebus ex dicta pecunia emptis, nu. 14. & 15.

Nisi ipsæ res, vel bona ex d. pecunia empta fuissent ad eundem effectũ acquisita quia tunc idem iudicari debet quod de ipsis redditibus, nu. 16.

Emptio facta per Prælatum regularem dicitur facta Ecclesiæ etiamsi pro se sit stipulatus, num. 17.

Fallit vt in casu hic relato, num. 18.

Verba ex quibus dignoscatur Prælatum voluisse acquirere alteri quam Ecclesia, hic referuntur, nu. 19.

Verbis ex præcedentibus, & sequentibus colligitur mens contrahẽtis & ementis, n. 20.

An scilicet sibi, vel Ecclesia, aut alteri voluerit acquirere. ibidem.

Etiamsi acquirens nomen proprium exprimat, nu. 21.

Regularem non posse acquirere sibi, nec etiã tertio ex defectu potestatis, n. 22. secundũ opin. aliquorum Doct. hic relator.

Id tamen procedere secundum naturam stipulationis, vt hic, n. 23.

Ecclesiæ vt non dicatur res acquisita quid sufficiat, nu 24.

Dotationis in casu Dominium rei emptæ per Prælatum posse dici acquisitum Eccles. reuocabiliter. n. 25.

Fraudulenter factum dici illud non potest quod fuit factum lege permittente, n. 26.

Nec etiam quod potuit fieri citra fraudem, num. 27.

Simulandi causa non extante quid cum simulatione gestum dici non potest. n. 28.

Et quando nõ sufficiat pro simulatione emptionis rem emptam possideri à Prælato acquirente vna donatariis, n. 29.

Donatio & Dos, an immoderata dici possit attendi debere.

Donatio, & dos, Facultates donantis, necnõ etiam merita, ac qualitates.

Donatio & dos Donatarii secundum quae arbitrari debet Iudex, num. 30.

Donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo Donanti inualidas declarari ex constitutione Clementis VIII. quæ viuentibus donatariis non sunt effectũ sortita, nu. 31.

Constitutio dat formam futuris non præteritis negotiis, num. 32.

Neq; se extendit ad ea, super quibus lispendet, num. fin.

PETRUS Clement. Professus Ordinis Carmelitani promotus ad Episcopatum Vssellen. emit die 5. Martij 1594. dum esset Episcopus quasdam domos in Ciuitate Calaritana pro se vti persona priuata, & laica, pro suis hæredibus, & successoribus, ac pro quibus dedisset, 22. eiusdem mensis easdem domos dotauit Iosephæ, & Marianæ eius Neptibus pro ipsarum dotibus. Mortuo Episcopo orta fuit lis inter Capitulum Ecclesiæ Vssellen. & donatarias super dictis domibus in partibus, vbi Capitulum sententiam fauorabilem obtinuit, à qua pro parte mulierum fuit appellatum, & causa appellationis, commissa Illustrissimo Camerario, qui dictã sententiã reuocando pronunciauit fauorẽ donatariarũ, & causa ad Signaturam Sãctissimi delata, placuit, quod videretur in Rota de iustitia vltimæ sententiæ, & propterea dedi dubium an sententia, illustrissimi Camerarij esset confirmanda, vel infirmanda, quod fuit resolutum pro confirmatione. Quia cum Prælatus habens administrationem in vita æquiparetur 1 vsufructuario, vt possit per actum inter viuos de fructibus beneficij disponere, 2 iuxta *glos. communiter receptam in c præsenti in verb. reseruari, de off. ord. in 6. Rot. decis. 41. n. 2.* de probat. in antiq. ex 3 ipsis non solum potest, sed etiam tenetur dotare consanguineas pauperes. *Abb in c. peruenit sub n. 1 vers.* & credo quod bona conscientia *arbitr. Alex. in l. 1. n. 24. ff. sol. matr Capel. Thol. decis. 290. n. 9. Boer. dec. 129. n. 8. Camp. de dot. p. 1. q. 23. Summ. Siluestri. in verb. clericus, il 4, n. 11. q 15. late Marsil. de reddit. eccl c 32. n. 8 et 9. Surd. de alim. tit 8. priuileg. 92 n. 5 Chissan. decis. 181.* Maxime quia dos in 4 casu isto erat debita non solum iure consanguinitatis, sed etiam ex causa re-5 munerationis propter plurima seruitia recepta, vt cantat donatio, & abũde probant testes, licet autem Prælato do-6 nare ex causa remunerationis, vt per *Nauar. cons. 6. n. 3. de donat. l* 1. Immo etiam iure actionis debita, quia illis fuerat promissa ab Episcopo, cuius promissionis intuitu fuerant dic. neptes ex regionibus Hispaniar. ad Regnũ Sardiniæ auo-7 catæ, & cum ex ista promissione potuisset Episcopus conueniri *cap. quicunque suffragio*, & ibi glos. in verb. promiserint iuncto *cap. seq. 12 q. 2.* clarum est Prælatum ex fructibus, & redditibus

Eccle-

8 Ecclesiæ teneri soluere sua debita, *c. peruenit, et ibi not. de fideiuss. Rota d. decis.* 41. *num.* 2. *de prob. in antiq.* Quæ tanto magis procedunt, quia ex te-
9 stibus apparet hoc factum parsimonia quam adhibuit Episcopus in parte fructuum ad suum victum, vsum destinata,
10 talium fructuum est eadem ratio, quæ de bonis proprijs *D Thom.* 2.2.*q.*185.*ar.* 7 *in corpore art.et ibi Caiet q.*2.*Molin de iustit.et iur.disp.*146. *vers.* Contrarium, ibi, Tertio quoniam, *Nau.de reddit.Eccl.q.*1.*monit.*33.*num.*2.*et* 4 *vers. Quæ ratio Sot.de iust. iur.lib.*10.*q* 4.*art.* 4. *col.*4. *vers.Cum ergo.*

Nec ob quod simus in Episcopo regulari, quia regularis effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere
11 potest nō minus quā secularis *Bald.in*
12 *c.clerici el* 2 *n.*7.*de vit. & honest. cler. Card.in c.si quis, col pen.vers. In religio. sis,de pecul.cler & in clem.*2.*§. sed & tales.in princ eod.titul.Nauar.cons.*15.*num*
13 4. *et per tot.de regul vbi n.*8. in fine dicit praxim totius orbis Christiani ita seruari, *et cons.*70.*n.*4.*eod.tit.* dicit neminem contradicere, *Sarmient qui alios alleg de reddit.eccl.*1.*q.*9.*n.*10 *et dixit Rota in vna Aquilana prioratus,* 1.*Februar.* 1584. *relata inter diuers. dec.* 772. *parte* 1.

Non obstat, quod prædicta possint proce-
14 dere si Episcopus donasset ipsos fructus, vel pecuniam ex eis redactam, secus autem de rebus ex d.pecunia emptis quia cum bona fuerint ad effectum dotā
15 di empta idem iudicari debet quod de redditibus, vt in specie per *Nau. de red. eccl.q.*1.*monit* 47.*col.*1 *vers. et ita Iacob. de Graff.cons.*11 *nu.* 21. *et seq. de regular.* Nec facit quod res emptæ à Prælato re-
17 gulari dicātur acquisitæ Ecclesiæ, etiā si pro se sit stipulatus *iux. trad. per Io. Andr.et alios in c.cum olim,il* 2.*de priuil.* quia ad hoc, in quo versatur punctus istius difficultatis, fuit responsum non
18 procedere quando apparet Episcopū noluisse Ecclesiæ, sed potius alteri acquirere puta quando alteri stipulatur. quia tunc Ecclesiæ non acquirit ex defectu voluntatis *Innoc.in d.capitulo cum olim,n. tertio, circa med.Host.sub n.*12.*Io.Andr. sub numero quinto, Henrich. Boich.sub num.* 4.

Quod autem in isto casu noluerit Ecclesiæ,
19 sed neptibus acquirere suadent non solum verba stipulationis, pro se, vti persona priuata, & laica, & pro quibus dederit, ponderata per informantes, sed etiam præcedentia, & sequentia, videlicet promissio dotandi præcedens & donatio ex dicta causa post paucos subsequuta, & tota series istius facti ex præ-
20 cedentibus autem & sequentibus colligitur cui quis voluerit acquirere, *Bald.in l.multum interest sub numerum tertium C.si quis alt.vel sibi, Bero. qui alios alleg.q.* 46. *num.* 5. qui dicit verum
21 etiam si acquirens nomen proprium exprimat. & licet Innocen. & alij supra-
22 citati dicant, quod nec & etiam tertio acquirit ex defectu potestatis, id tamen
23 dicunt propter naturam stipulationis secundum quam alteri quis stipulari non potest *l.stipulatio ista.§.alteri ff.de verb.*
24 *oblig.* sed quicquid sit sufficit quod non fuerint domus per emptionem acquisitæ Ecclesiæ, & quod quando illas donauit, non donauit rem Ecclesiæ.

Dicebant etiam aliqui ex Dominis, quod vbi fuisset acquisitum dominium Eccle-
25 siæ, fuisset acquisitum reuocabiliter in casu dotationis, & quos sicut Episcopus potuisset non emere & non acquirere, potuit etiam acquirere cum ista qualitate reuocabilitatis.

Quæ dicuntur de fraude, sunt, bene sublata per informantes, nec potest dici factū
26 fraudulenter quod fuit factum lege permittente, *l.Graecchus C.de adult.Paris.*
27 *cons.* 72. *in fine lib.* 3. Nec etiam quod potuit fieri citra fraudem *Surd. qui alios allegat. decis.*30. *num.*38.

28 Cessant etiam, quæ de simulatione dicuntur tum quia non adest causa simulandi *Bar.cons.*65.*n.*4.*Anchar.cons.*227.*n.*7. & fuit sæpius resolutum, tum etiam quia coniecturæ adductæ pro simulatione visæ fuerunt Dominis leues. Reseruatio enim vsufructus in donatione fuit facta, donec nuberent, & illa quæ in instrumento dotali ad vitam facta legitur, vel est intelligenda secundum eam, quæ facta fuit in instrumento donationis propter verba relatiua apposita, vel præiudicare potuit iuri neptibus quæsito per donationē. Et licet Episcopus habitauerit domum
29 cum neptibus, hoc tamen solum non sufficit pro simulatione, vt fuit dictum in Beneuentana donationis 27. Nouembris 1585. coram Gipsio, & id factum fuit iure familiaritatis. Quando autem in eis fabricabat, palam, & publicæ profitebatur se id facere in domibus neptum, vt dicunt Testes. Quamuis etiam exegerit pensionem vnius apothecæ, hoc potuit esse

esse, quia in multis ipsis neptibus auxiliabatur, & præsertim in eis alendis, quã do in dicta domo morabatur.

Non obstat quod dicitur de immoderata donatione, & dote, quia attentis facultatibus donantis, qui amplissimum spoliũ reliquit, necnon meritis, & qualitate

30 donatarium, secundum quæ arbitrari debet Iudex, vt in his terminis dixit Ias. cons. 73 in fine vers. non obstat lib. 3. & ante eum Host. in sum. de donat. §. & quid num 6. in fine, & facit glos. in l. sed & si susceperit, quam sequuntur ibi omnes. C. de iud. & habita ratione, quod domns inseruire debebant pro dotibus duarum neptum, nequaquam videtur cõsiderari posse excessiuitas, & si aliqua esset, oriretur ex augumẽto dotis, postea per Episcopum facto.

Breue felic. rec. Clementis viii. inualidans donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo donanti non obstat, quia

31 inualidat eas, quæ viuentibus donatariis non sunt effectum sortitæ, vnde nõ comprehendit istam, in qua possessio fuit infra quinq; dies tradita, & si illam posset comprehendere, nõ afficeret, quia emanauit non solùm post obitum Episcopi, sed etiam hac lite pendente, constitu-

32 tio enim dat formam futuris non præteritis negotiis l. leges C. de legibus, &

33 non se extendit ad ea super quibus pẽdet lis auth. in med. lit. non fieri sac. for. §. ideoq.

R. P. D. BLANCHETTO.

Nullius seu Roman. Pecuniaria.

Veneris 4. Iunij 1593. Vbi declaratur Bulla Iulij III.

SVMMARIVM.

1 *Affictus inexacti quorum solutionis dies cesserat ante obitum beneficiati, & alij qui occasione fructuum perceptorum à coadiutore debebantur non hæredi, sed successori in beneficio.*

2 *Bulla Iulij 3. in proœmio constituit differentiam inter fructus beneficiorum incorporatos, & fructus realiter non exactos, illos enim mere laicales istos vti Ecclesiasticos.*

3 *Declaratur quod fructus inexacti suo tempore decurso ante obitum Beneficiatorum, & ipsis viuentibus dies cesserit etiam adhibitis diligentijs pro exactione successoribus adiudicandi sunt*

4 *Commistio dicitur facta quando discerni non potest vnde fructus prouenerint.*

5 *Verba propria, & cum effectu sunt intelligenda non autem ficte, & idem iudicandum de fructibus ciuilibus sicut de naturalibus, tam fructus ciuiles, quam naturales.*

6 *Ex opinione nonnullorum ex Dominis, & iuris communis dispositione debentur successori.*

7 *Declaratur differentia inter vsufructuarium, & eius hæredum, & Beneficiatum in vita, & post mortem, quia beneficiarius post mortem æquiparatur.*

8 *Beneficiatus quando habet facultatem testandi, æquiparat beneficiatum vsufructuario.*

1 DOmini concorditer in eam descenderunt sententiam, vt affictus inexacti, quorum solutionis dies cesserat ante obitum D. Bernardini, & alij, qui occasione fructuum perceptorum à conducto re debebantur, non hæredi, sed successori in beneficio debeantur.

2 Constitutio enim Iulij 3. hunc casum apertissimis verbis determinat, Primò dũ in prohœmio differentiam constituit inter fructus beneficiorum incorporatos, cum al js bonis ipsorum beneficiatorum & fructus realiter non exactos, & illorũ bonis non commixtos, & incorporatos, illos enim fructus merè laicales, istos vero vti Ecclesiasticos censendos esse declarat.

3 Secundò in dispositione expresse decreuit, quod fructus inexacti, & si debeantur pro tempore decurso ante obitum beneficiatorum, ac dies solutionis pro viuente cesserit adhibitis ab eo ipso diligentijs pro illorum exactione successoribus nihilominus esse ad iudicandos. Non obstat, quod stante locatione ipsi fructus dicantur percepti d. Galeotto mediante persona sui conductoris, quia extrauagans Iulij Tertij, vt dict. fuit ad hunc effectum, requirit commixtionem, & incorporationem.

4 Commixtio autem vera dicitur facta, quando discerni non potest vnde fructus prouenerint. *l. si alieni, ff. de solut.* & incorporati tunc censendi sunt quando sunt de scripti inter res proprias beneficiati, *l. si quando*, vbi *Bart. C. de bon vacan. lib.* 10. Ideò intelligendum est de vere, & realiter

5 exactis, verba enim proprie, & cum effe-

ctu

ctu,non autem ficte sunt intelligenda, & idem iudicandum de fructibus ciuilibus, sicut de naturalibus, *l.diuortio,ff.sol.mat.* Quare sicut D. Galeottus dimisisset fructus naturales penes colonum, nec illos bonis suis commiscuisset,vel incorporasset esset locus Bullæ, ita etiam hoc casu, quo ipse non exegit affictus sibi debitos occasione dictorum fructuum, & ex hoc capite apud DD. causa nullam habuit difficultatem.

Aliqui etiam ex Dominis ipsis addebant ex 6 iuris communis dispositione, quod isti fructus debeantur successori,*c.relatum, el 2.de testam.cap quia sæpe,de elect.& cap. præsenti,de offic.ord.6.glo.in cap.expedit. 17.quæst.1 Couarr.in cap.cum in officijs, num.4.de testam Ias.cons.75.col.2.versic. super est ergo respondendum.lib.3.*

Nec huic casui applicatur *tex. l.defuncta.ff.* 7 *de vsufr.Paul.de Cast.cons.214.lib 2. cum alijs alleg.* quia loquuntur in vsufructuario,& eius hæredibus, Beneficiarius autem in vita vsufructuario assimilatur,cum moritur tamen æquiparatur vsuario,*glo. d.cap.præsenti.Rot.dec.41.de probat.in antiq. Put.dec.317.lib.2.* & ideò vt dicit *Ias.* vbi sup.ipse beneficiarius non potest disponere de beneficij sui fructibus ad fauorem suorum hæredum.

Quibus non obstant *Alex.cons.15.in 3. dub.* 8 *lib.2.Couar.lib.1.var resol.c.15.nu.2.*quia loquuntur in casu,in quo beneficiatus habebat amplissimam facultatem testandi, quo in casu æquiparat beneficiatum vsufructuario,cui repugnant omnia supradicta.

Et hæc fuerunt ex abundanti dicta cum ex constitut.Iulij 3.casus hic dicatur decisus.

R. P. D. PVTEO.

Quibus debeantur fructus beneficij simplicis in subrogato ad actionem spolij.

SVMMARIVM.

1 *Surrogatus ad actionem spolij,an teneatur ad fructus præstantiarum decursos,quibus cedens alterum spoliauit. & num.2.*

3 *Cedente ab intestato mortuo fructus debentur ecclesiæ,si beneficium sit simplex vel etiam ad Pontifices deuoluuntur.*

1 IOannes Baldes possederat certa præstantia, de quibus fuerat spoliatus de anno 1535. quæ cessit in fauorem D. Alphonsi Diaz, qui fuit surrogatus etiam quoad actionem spolij; vigore cuius surrogationes obtinuit in spolio cum eadem ratione fructuum. etiam in liquidatione eorum; fuit dubitatum in vna *Carthagin. beneficiorum,coram Do.Fabio,*an à cessionario surrogato, etiam quoad actionem spolij deberentur fructus decursi post spolium, & ante cessionem mortuorum sedati,& fuit conclusum,quod vigore surro- 2 gationis nihil deberetur;quia in ea nulla mentio de fructibus; sed quia beneficia erant simplicia, quod licet cedens ipsos 3 tutare non potuisset,&c.quia ab intestato erat mortuus,qui fructus essent ecclesiæ, secundum *gloss in c.præsenti de offic.ord. in 6.* & ideò deberentur cessionario,tanquam successori in ipsis beneficiis; vel potius isti fructus ex Bulla Pauli super spoliis etiam essent Pontificis; quia in istis simplicibus non propriè dicitur successor in beneficio.

DECISIONES ROTAE ROMANAE

IN HAC SECVNDA EDITIONE ADDITAE.

R. P. D. MERLINO

IN CAVSA MESSANEN. SEV NVLLIVS FEVDI.

DIE VENERIS XV. FEBRVARII MDCXXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia si cadat à possessione facto suo & ex contractu proprio non intrat remedium reintegranda 3 q. 1.*

2 *Pro possessione recuperanda quis debet sibi imputare damnum ex propria culpa proueniens.*

3 *Possessiom si Ecclesia amittat ex causa iniusta, & actu nullo adhuc datur reintegratio vigore can. reintegranda; sed secus si causa sit vera, & actus validus.*

4 *Canon. reintegrãda vt habeat locum perpendenda, est iustitia directionis à possessione non autem iustitia, aut vitium possessionis rei, & num.* 80.

5 *Ecclesia, & minores, quibus est interdicta alienatio bonorum iuri processerit causa legitima, est non possint nec animo suam dimittere possessionẽ sequitur quod in contractu iniusto, & nulliter inito Ecclesia, & maiores nec etiam cadant à sua possessione, & illas non transferant in contrahentes.*

6 *Bona Ecclesia quando sunt male alienata pacti potest ad ea reintegratio nomine Ecclesia, vel ex conditione legg. vel ex can. reintegrãda, vel ex offitio Iudicis.*

7 *Ecclesia ex facto Rectoris male alienantis non praiudicatur, cum possessor remaneat penes eam.*

8 *Pralato male alienantis bona Ecclesie competit interdictum retinenda tam eius nomine, quam nomine Ecclesia.*

9 *In alienationibus rerum Ecclesia stante cursu longissimi temporis prasumitur interuenisse beneplacitum Apostolicũ atq. alia solemnitates, & vtilitas contractus in fauorem Ecclesia.*

10 *Itaut qui retinet rem Ecclesia releuatur ab onere probandi vtilitatem & Ecclesia allegans nullitatem alienationis plane, & concludatur id probare tenetur.*

11 *Bona Ecclesiastica prasumuntur valide alienata si Iudices delegati ad id cognoscendum pronunciauerit constare de vtilitate.*

12 *In prascriptione contra Ecclesiarum requiritur spatium* 40. *annorum.*

13 *Pralatus male, & iniuste alienans bona Ecclesiastica, eo viuente contra Ecclesiam non currit prascriptio, quia quemadmodum ipse fuit in culpa, & dolo suspicari potest, quod labi permiserit tempus tuendo suum contractum, & potius substinuerit iacturam bonorum Christi.*

14 *Et ideo tempus supputandum est a die obitus Pralati irrite contrahentis.*

15 *Tempus vitæ Prælati iniuste alienantis bona Ecclesiastica subducitur in præscriptione, quia is non videtur Prælatus, & legitimus defensor quo ad illam rerum, et cum dereliquerit suam Ecclesiam, censetur vacare toto illo tempore Vitæ.*

16 *Prælati contractus de bonis Ecclesiæ eius consanguineis sunt suspecti.*

17 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiæ, vt præsumatur requiritur spatio 30. annorum.*

18 *Lis dicitur introducta ad effectum interrumpendi præscriptionem ex commissione impetrata vna cum inhibitione quie quid sit respectu citandi.*

19 *Super iactationibus possessor committens causam factis indicat se dubitare de iuribus sua possessionis super Iactationibus cōmittens causam animus eius in fluctuat circa titulum quō possidet: cum æstimatione mentis, quod non sit iustus num. 19.*

20 *Qui quidem timor vulnerat suam conscientiam, & excitat ad perquirendum super iustitia contractus antecedentis.*

21 *Committens causam super iactationibus dici non potest, quod tranquillo possideat & quod sit in bona fide.*

22 *Mala fides insurgit in possessore ex sollicitudine conscientiæ committendo, nempe causam super iactationibus.*

23 *Præscriptio interrumpitur de iure canonico, ex quocunque actu apto inducere malam fidem.*

24 *Confessio facta in commissione plene probat contra confitentem.*

25 *Confessio resultans ex productione scripturarum est irreuocabilis.*

26 *Commissio super iactationibus ex remed. l. Diffamari C. de ingen. & manum. non inducit litem ad effectum inducendi præscriptionem iuxta opinionem Felin. sed ipse hoc non dicit num. 27. & quatenus hoc diceret reprobatur.*

28 *Lis est vera, qua intentatur ex l. diffamari C. de ingen. & manum. cum adsit Actor, & Reus, & Iudex.*

29 *Diffamatus vel diffamari C. de ingen. & manum. licet sit actor in probandis Iactationibus tamen re vera est Reus.*

30 *Iactationis Commissione impetrans videtur sibi ipsi mouere litem seq. lacessere ad proferendam in iudicio qualitatem sui tituli.*

31 *Iactationis causam committens de lite est certus tamq. sibi nec ipsi mota. & non est amplius opus, vt ex aliis actibus amplius certioretur.*

32 *Ad præscriptionem impediendam saltem de iure Canonico sufficiunt, extraiudiciales Interpellationes, & molestia.*

33 *In præscriptione de iure Canonico requiritur bona fides tam ad eam incohoandā, quam ad continuandam, & perficiendam.*

34 *Præscriptio adhoc, vt cesset sufficit per minimum temporis spatium abesse bonam fidem.*

35 *Lis stante spatio 30. annorum præscribitur.*

36 *Lis bis, qui mouet potest tacitè ei renunciare.*

37 *Actus etiam gesti coram Iudice incompetente declarant voluntatem, & animum agentium.*

38 *Lis introducta coram Iudice incompetente rumpit præscriptionē non obstante incompetentia non quidem virtute rei iudicialis sed propter malam fidem quæ exinde colligitur.*

39 *Ex productione vnius tituli insufficientis & iniusti cessat præsumptio alterius tituli suffi ientis, & iusti.*

40 *In alienatione rerum Ecclesiæ, dum falsa est causa, sic etiam titulus est omnino iniustus adeo, vt non suffragatur ad concludendum remedium canon. reintegranda.*

41 *Exceptio in materia Can. reintegranda non est admittenda, dum non est vndequaq. patens, & clara ita vt nihil opponi possit.*

42 *In alienatione rerum Ecclesiæ, dum non fuit seruata forma litterarum Apostolicarum sitq euidentem d. alienatio nulla est.*

43 *Sententia ex actis nō iustificata, & hinc necessariis probationibus prolata non est attendenda.*

44 *Super vtilitate exacta in alienatione rerum Ecclesiæ, non statur assertioni partium, nec executorum, dum iudicialiter procedat tenebantur.*

45 *Sed de ea debet constare per plenas, & legitimas probationes præuia causæ cognitione ac discussione iudiciaria.*

46 *Ad probandum euidentem vtilitatem Ecclesiæ in controuersiam deductam non sufficiunt testes examinati in iudicio summario.*

47 *Iudices Commissarii, stante clausula cōscientiat. vestras oneramus, quandoq. possunt se extraiudicialiter informare.*

48 *Iudices conscientia stante clausula conscientiam tuam oneremus, debet pro-*

proficisci non de eius capite; sed ex utero legis in ea fingendo pedes.

49 *Clausula seruatis seruandis, aequipollet Ecclesia vocatis vocandis. & vide numero 51.*

Executor constitutus cum clausula vocatis, vocandi, debet assumere partes iudicis, & conficere publica documenta, ita vt non sufficiat extraiudicialis informatio num. 49.

50 *Clausul: si vobis constiterit quid importet.*

51 *Clam conscientias vestras oneramus, id cooperatur, ac si Papa dixisset procedatis prout de iure.*

52 *Contractuum Ecclesia validitas potissimum consistit, circa euidentem vtilitatem. ita vt non sufficiat si dicta vtilitas sit dubia.*

53 *Locutiones, licet de per se regulariter non debere verum valorem rerum tamen ad dignos eadam vtilitatem vel damnum contractuum Ecclesia bene deseruiunt.*

54 *Homines non sunt fatui in conducēda re pluris, quā valeat et sine spe certi lucri.*

55 *Ecclesia contractus non dicitur vtilis; sed damnosus quotiescumque non plus illi datur, quam sit solita percipere.*

56 *Bona alludialia aestimantur in redditu quinq; pro centenario et num. 68.*

57 *Bona iurisdictionalia aestimantur adrationem duor. cum dimidio circiter pro centenario vt num. 67.*

58 *Pro pretio legitimo bonorum iurisdictionalium. calculando non attenditur fructus ille pecuniarius solus; sed cōsideratur iurisdictione, & praeminentia dominationis.*

59 *Francaudi facultas aestimatur tamquam pars pretij.*

60 *Obreptio, & subreptio uitiant beneplacitum Apostolicum.*

61 *Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum, id, quod si fuisset, vel gratiam denegasset, vel difficilius concessisset.*

62 *In praelato alienante bona Ecclesiast. non potest dolus denegari. dum prater misit contractuum Ecclesia vtiliorem & sāguis illecebris allectus meliorem conditionem ab alio absolutam respuit.*

63 *Praelatus gerit officium Tutoris, circa res, Ecclesia.*

64 *Bullas Collectas, & pensiones soluendi onus, spectat ad Praelatum, & non ad Ecclesiam.*

65 *Ecclesia fauore contractus claudicant, & solemnitatum defectus ab ea solum allegari potest.*

66 *In bonorum Ecclesiasticorum alienationib perpetuis cōcessionibusq. in emphiteusim detrahetur scuta pars valoris fructuum, quae non deducitur in alienationibus temporalibus.*

69 *Pacta, & onera considerantur in venditionibus tamq. pars pretii & valorem rei augent, & minuunt.*

70 *Ecclesia non competit remed. canon reintegranda 3 q. 1. stante productione beneplaciti Apostolici, & sententia iudicum commissariis, & sic interuentu solemnitatum.*

Sed via ordinaria agendum est nempe rei vendicatione num. 70.

71 *In alienationibus rerum Ecclesiae non potest dici, quod fuerint seruata debet solemnitates si deficiat causa cognitio.*

72 *Ecclesia contractus remanet nullus non obstante beneplacito Apostolico si appareat non de vtilitate. sed de damno.*

73 *Ecclesia vtilitate cessante in alienatione suarū rerum contractus est ipso iure nullus.*

74 *In alienatione rerum Ecclesia maior, & intollerabilior est defectus circa vtilitatem, quam circa solemnitates.*

Alienationis rerum Ecclesia tota validitas consistit en vtilitate n 74.

75 *Pontifices in alienatione rerum Ecclesia nihil aliud exigunt quam vtilitatem.*

76 *Solemnitates in alienationibus rerum Ecclesia praescribuntur tamq. media ad intentum vtilitatis finem assequendum & ad euitandas damnosas circumuentiones Ecclesiarum.*

77 *Ecclesia dum contractus est damnosus, et etiam nullus ipsa Ecclesia dicitur sine iusta causa et nullum à possessione cecidisse, et semper intrat Equissimum remed. canon. reintegrandae 3 q 1.*

78 *Bart. in l. si alienam num. 3. ff. solut. matrim declaratur.*

79 *De Ecclesia damno in contractu quando constat quamuis essent adhibita solemnitates tamen ei competit remediū spolii.*

80 *In Iudicio spolii rerum Ecclesia. id tantum attendendum est quod processum ea iusta, vel iniusta deiectione possessionis.*

81 *Praelati ratificatio contractus alienationis rerum Ecclesia si fuit sine solemnitatibus, quae requiruntur in ipsa alienatione nullus est momenti.*

SEntentia Rotali pronunciatum fuit, Reuerēdissimum D. Archimandritam nomine Ecclesiæ S. Saluatoris, reintegrandum esse ad possessionem tenimeoti, seu feudi de salice, & hodie hanc sententiam confirmandam esse Domini responderunt.

Validitas enim non controuertebatur, & iustitia satis innotescere visa fuit exdoctè, & luculenter deductis in tribus decisionibus in hac causa coram R.P.D. meo Verospio emanatis; Extrema quippe sunt plenè iustificata, scilicet antiqua possessio Ecclesiæ S. Saluatoris, & recens possessio Ferrantis de Ioeniis, & eius Authorum, vt in 1. & 2. decisione ostensum fuit, & exceptiones deductæ pro ijsdem Ioenijs benè fuerunt sublatę in postrema decisione R.P.D. mei Verospij, atque hodie iterum coram me.

Tota autem difficultas in eo posita erat, 1 quod Ecclesia videbatur cecidisse à possessione facto suo, & ex Contractu proprio, quo casu non intrat remedium *Can.* 2 *reintegranda 3. quæst. 1.* pro recuperanda possessione, sibi enim debet imputare dānum ex propria culpa proueniens Ita scripserunt *Ripa in c sæpenu. 27. de restit. spoliat. Socein. in l. rem quæ nobis n. 8. ff. de acquir. possess. Alex. consl. 90. n. 5. l. 1. Surd. cons. 49. n. 2 Rota apud Caputaq. decis. 170 nu. 2. & decis. 172. nu 6. par. 3. & diu. dec. 131. n. 1 & 132. n. 1 part 1. & decis. 473. n. 2. part. 2. recent.*

Quæ conclusio cum tunc demum vera sit, quot es factum illud est instum, validusq. 3 Contractus, quia si quis ex causa iniusta, & actu nullo possessionem amittat, adhuc datur reintegratio, vt desumitur ex text, *d. Can. reintegranda 3. q. 1. ibi Per quascūque iniustas causas res Ecclesia, aut substantias suas perdidisse*, & animaduertunt *Abb in c. ad Sedem num. 28. de restit. spol. Butr. in c. sæpè n. 12 eodem tit. Alex cons. 200 n 1. l. 2 benè Honded. cons. 23 n 40. & 52. l. 2 Gail. obseru. 75 n. 19 l. 2. D. Galuan. cons 19. n. 6 Surd. cons. 28. n. 58* qui monet 4 perpendendam esse iustitiam deiectionis è possessione actoris non autem iustitiam aut vitium possessionis Rei, quod etiam obseruat *Peregr in c. consultationibus nu. 13 vers. & aduertatur de off. deleg.* Ecclesia enim, & minores quibus est interdicta alienatio bonorum nisi præcesserit causa legitima, cum non possint, nec animo suam dimittere possessionem, hinc sequitur, quod ex Contractu iniusto, & nulliter inito Ecclesia, & minor nec etiam 5 cadunt à sua possessione, & illā non transferunt in contrahentem, licet secus sit in alijs ideoq: nomine Ecclesiæ nedūm 6 peti potest reintegratio ad rem alienatā, vel ex conditione legis, vel ex Canonē reintegranda, vel ex officio Iudicis, vt magistraliter docuit *Bart. in l. 1. §. fi. vir. vxori n. 3. & ibidem Crot. n. 20 ff. de acquir possess. Socc. in l rem quæ n. 9 ff. eodem Menoch. de recuper. remed. 17. n. 15. Honded. d. cons. 23 n. 56. l. 2. Maresc. var. resl. l. 2. in. c. 25. n. 24. Rot. apud Caputaq. decis. 170. n. 3. & seqq. & 182. n. 7 par. 3. & fuit dictum in Neapolitan. Spolij 3. Iunij 1601. coram bon. mem. Card. Lancellotto impress. apud Marches. de commiss part. 1. fol. 103.* Sed 7 etiam ratione possessionis semper permanentis penes Ecclesiam, cui ex facto Rectoris præiudicari non potest, competit Interdictum retineodæ possessionis, tàm Prælato successori, quam etiam ipsi 8 alienanti agenti tamen nomine Ecclesiæ *c. littera, & ibi Abb. n. 3. de dilat. Rot. apud Caputaq. decis. 182. nu. 9. par. 3. & coram Cardin. Seraphin. decis. 1417. n. 3. notantq. Add. ad S. me. Greg. XV. decis. 116. n. 5. & in Aquilana bonorum 17 Iunij 1624. coram bo. me. Romboldo apud modern. Perus. in tractat. de manut. decis. 11. n. 2. Et fuit latè deductum in Colimbrion. Præstimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R.P.D meo Dunozzetto, & 27. Iunij 1633. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Propterea Ioenij pro fulcienda iustitia Contractus, quo ipsi nituntur, & ex quo Ecclesiam S. Saluatoris deiectā fuisse è possessione contendunt. Itaut non sit reintegranda, deducebant in disputationibus habitis in priori instantia titulum præsumptum, hodie autem coram me titulum etiam expressum addiderunt.

Præsumptus titulus desumebatur ex cursu temporis, quo ab anno 1552. vsq; in præsens, Ecclesiæ S. Saluatoris per Ioenios asseruntur factæ solutiones vnciarum 80. monetæ, quolibet anno, ratione feudi, de quo agitur per eos possessi, ex quo temporis lapsu videbatur inducta præscriptio 9 iusti tituli ēphiteotici, seu feudalis, hincq; etiam resultare præsumptionem, quod interuenerit beneplacitum apostol, atque aliæ solemnitates, necnon vtilitas Contractus in fauorem Ecclesiæ *Iuxt. glos. in c. peruenit de empt. & vend. Alex cons 7. nu. 8. l. 4. Felyn. in c. Illud nu. 6. de test. & pluries dixit Rot apud Cardin. Seraphin. decis.*

cis.1125.n.3.& decis.1174.n.3.& diu.decis.221.n.3.par.4.& in rec.decis.684.n.1.& 2.& in Mediolanen.rescissionis permutat.10. Ianuarij 1597.coram bo. me. Card. Pamphilio apud Marebes.de commis par. 1.fol.113.n. 3. et 4. Adeout is, qui detinet rem Ecclesiæ releuetur ab onere proban 10di vtilitatem Contractus,& ipsi Ecclesię contrarium dicenti incumbat iustificare damnum,& nullitatem alienationis plenè & concludentur, vt scripsit Bald.in cap.1. sub n.7.de his qui feud. dar.poss.Abb.cons. 41.sub n.2.par.1.Paris.cons.24.n. 5.lib.4. Menoch.cons.114 n.7 et 14. et dixit Rota diuers dec.78.n.3.par.2.et decis.221.n.1.et 2.par.4.et in recent.decis.201.n.5. par.1. at decis.684 n 2 par.2. et post Cinc. de Cens.decis 30 n 4.

Expressus verò titulus modo exhibitus, est Instrumentum concessionis istius tenimenti,factæ ab Ecclesia,Iure emphiteotico Spataforis, ex quo apparet, quod à Paulo Tertio concessa fuit Prælato facultas alienandi hoc feudum,quatenus in eui dentem vtilitatem Ecclesiæ resultaret alie natio, super quo cum cognouissent Iudi-11 ces delegati, & pronunciassent constare de vtilitate,deuentum fuit ad alienationē, pro qua idcirco stat Iuris præsumptio Soccin.Sen.cons 15.n.27.lib 1.Capic. decis. 16.num.4.Rot. apud. Card. Seraph. decis. 1174.num.2 et diu.decis 22.num.4.par.4. et in rec.dec.625.numer.5.part. 1.et decis. 684.num.1.part.2.

Verum Domini censuerunt neutrum ex prędictis titulis suffragari Ioenijs contra Ecclesiam Sancti Saluatoris.

Non quidem prodesse potest primus,nempe titulus præsumptus,quia vltra quod asser tæ solutiones patiuntur plures defectus, vt in decisione vltima R.P.D.mei Verospii,lapsus temporis annorum 40. qui est necessarius in præscriptione contra Eccle siam capital. de quarta de praescr. cum vulg.Imò neque triginta annorum est integer,& completus,prout requiritur.Viuente enim Prælato alienante non curre-13 bat pręscriptio,quia quemadmodum ipse fuit in culpa,& dolo,dum enormiter læsit suam Ecclesiam per iniustam alienationē Ita etiam suspicari licet de eodem,vt potius suum Contractum,quam suam Ecclesiam tueri voluerit,& labi tempus permiserit iacturamq;bonorum Christi socorditer sustinuerit sancitum fuit in Concilio Toletano 9.relato per Gratianum in cap. si Sacerdotes 16. quaestion. 3. & rescripsit Gelasius Papa Episcopis Dardaniæ,vt in capitul.post quingentos.16 d.quaest ion.3.& tradunt Innoc.in capit.tam ex litteris n.1. et ibidem Abb.num. 10. de rest.in integr. Felin.in capitul.1 num.10.de praescr. Guidop.decis.150.et 161.num.2. latè Costa de facti scientia.et ignor.dist.78.num. 3. et seqq.et dist 80.num.66.vbi post Bald.ait 14 quod subducitur tempus vitæ Prælati illicitè alienantis,quia is non videtur Prælatus,& legitimus defensor,quoad illā rem, 15 & cum dereliquerit suam Ecclesiam,censetur illa vacare toto tempore vitę huiusmodi Prælati.et dixit Rota coram Reuerēdissimo D.meo Decano decis.445.num.8.et in Lucana bonorum 9.Decembris 1609 coram Eminentissimo D. Cardin. Pamphilio.

Quod eo magis amplectendum videtur in casu præsenti quia contra alienantē multa deducunt informantes, vt in summario num.8.Iuncto etiam quod feudum aliena uit in patrem Vnde insurgit maior frau-16 dis,& doli suspicio cum semper Contractus Prælati de bonis Ecclesię cum Consanguineis sint suspecti,vt ait Greg. VII. in capitul.perueni: 1.quaest. 3. & ibi gloss. in verb.grauius Bart.in auth. quibuscūq; num.4.de Sacro S Eccles.Abb.cons 41. n. 1. vers. secundus defectus par. 1 Barbat. cons.17.n.4.lib 4.Rota apud Cæs de Grass. decis.4.num.24.de reb.Eccles.non alien.et decis.181.num.5.et decis 720.n.1 part. 1. at decis.65.n.18.part.2.diu.et coram Cardin.Seraphino decis.1125.n.6.apud Cinc. de Cens.decis.36.n. 11. et in recen decis. 430.n.7 part.2. et coram Put. qui refert Constitutiones Pontificum prohibentes alienationes in Consanguineos decis.2. l. 1.& in Nucerina pradij 3.Martij 1614. et 7.Febr.1620.coram bo.me.Card Sacrato,et in eadem 29.Maij 1624.coram me. Vnde cum solutiones inceperint de anno 1552. Prælatus verò diem clauserit extremum de anno 1554. & lis fuerit inchoata de anno 1580 vtique lapsi dumtaxat fuerunt anni 26.& sic 14.deficiunt ad complendam præscriptionem 40.annorū Dno autem, in omnem euentum deficiūt anni, ad complendum tempus 30. anno-17 rum,quod requiritur ad inducendam pręsumptionem beneplaciti Apostolici Rot. decis.160.num.6.par.2.et diu.coram Reuerendissimo D meo Decano decis.362.num. 6.et in recent.decis.568 num 5.in fin.par. 4.et in Valentina Baronia 4. Iulij 1603. coram Ortemb.

Nec amplius esse ambigendum visum fuit quin verè de anno 1580. fuerit inchoata

lis,

lis, quia ipsemet emptor, sine illius hæredes commissionem impetrarunt vna cum inhibitione, quæ quando etiam non fuisset executa, & ad notitiam prælati non peruenisset, adhuc tamen secundum opinio-
18 nem Rotę dicitur inducta lis ad effectũ interrumpendi præscriptionem respectu illius, qui procurauit committi causam, & Inhibitionem obtinuit, quidquid sit respectu citandi. Ita dixit *Rot. apud Cassad. decis. 6. n. 3. et 4. et n. 14. super reg. Cancell. Put. decis. 385. numer. 2. libr. 3. in Correct. Mhed. decis. 5. nu. 1. de caus. poss. & propr.* vbi quod hoc est secundum practicam, Rota seruat *Crescen. decis. 12. eodem tit. Rot. decis. 4. num. 2. vt lit. pend. in antiq.* & tradunt *Gomes super reg. de trienn. q. 56. num. 4.* vbi plures alias decisiones refert *Menoch. de arbitr. Iud. cas. 202. nu. 8. Gratian. disc. forens. cap. 66. num 27. et 28.* qui testatur de veriori opinione contra *Paris. Lancell de attent. par. 2 cap. 4. nu. 35. & seqq. vbi n. 41.* firmat satis esse Commissionem fuisse obtentã per Procuratorem.
19 Possessor enim committens causam super iactationibus factis indicat se dubitare de iuribus suæ possessionis, & quod animus eius fluctuat circa titulum quo possidet, cum existimatione mentis, quod
20 nõ sit iustus, qui quidem timor vulnerat illius conscientiam, & excitat ad perquirendum super iustitia contractus antecedentis, & sic non potest dici, quod tranquillè possideat, & quod sit in bona fide,
21 quæ vbicumque deficit, & ex sollicitudine conscientiæ, quod res sit aliena, vel in iustæ possessa, mala insurgit fides, quocũque modo illa superueniat, & ex quocum que actu apto illam inducere, semper de Iure Canonico interrumpitur præscriptio *arg. capitul final. de præscrip. et tradit. Bald. in l 2. n. 7. C. de seruit. et aqu. Rimin. iun. consil. 205. n. 26 Put. decis. 385. n. 1. par. 3. Barbos. in l sicut n. 275. C. de præscript.* Sufficitq. hanc malam fidem colligi ex
23 præsumptionibus, & coniecturis, cum illa in animo consistat, *Abb. cons. 19. nu. 2. vers. nam mala fides lib. 2. Ruin. cons. 170. in fin. lib. 1 Vasq. Illustr. quæst. cap. 73. n. 18. Barbos. in rubr. C. de prascr. n. 252. et 337.*
Hic autem amplius habemus expressam confessionem rei conuenti in commissione subrogatoria, quod citatio cum inhibitione fuit executa, & quod lis fuerat introducta in Rota, quæ confessio plenè
24 probat contra confitentem, & habentes causam ab eo, vt in specie de confessione simili facta in Commissione *est Crescen. decis. 2. de Iud.* Ipseq. reus vsus est tali Commissione illam producendo; Et ideò
25 censetur eandem irreuocabiliter approbasse, & in ea contenta *Rota decis. 419. n. 7 par. 1. recent.*
Ex quibus etiam tollitur, quod dicebatur Commissionem super iactationibus, & ex remedio *l. diffamari C. de ingen. & manum.* non inducere litem ad effectum interrumpendi præscriptionem iux. opinionem *Felin. in cap. illud nu. 10. de prascr.* Felinus enim verè hoc non dicit, vt obseruat *Cassad. dec. 6. n. 14 super reg.* & quatenus diceret reprobatur hæc sententia per *Claud de Seysell in l. naturaliter nu. 35. vers. tamen contrarium ff. de vsucap.* & *Cassad. d. decis. 6. n. 14. super reg.* est enim
28 lis vera, quæ intentatur ex *d. l. diffamari*, quia concurrunt requisita nẽpe actor, reus & Iudex, & diffamatus licet sit actor in probandis iactationibus tamen
30 reuera est reus vt voluit *Bald. in l. diffamari n. 8. C. de ingen. & manumis. & ibidem Cagnol. n. 9. Couar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 4. Gratian. disc. 85 n. 1.* Dumq. impetrat huiusmodi Commissionem sibi ipsi videtur mouere litem, seque lacessere ad proferendam in Iuditio qualitatem sui tituli, vt per *Gomes super reg. de triénn. q. 56. n. 6. quæst. 61. n. 19. et 20.* de qua lite cum sit certus tamquam sibimet ipsi mota, non est opus, vt ex aliis actibus am-
31 pliùs certioretur *iux. tradita per Lancell. de attent. par. 2. cap. 4 in præfat. n. 40.*
Sed ex abũdanti quatenus Commissio hæc non inseruiret pro lite inseruit tamen ad inducendam confessionem Ioenii, quod Archimandrita successor iactabat, & extraiudicialiter profitebatur se auocaturũ bona ab Annibale perperã alienata, quæ
32 quidem extraiudiciales interpellationes ac molestiæ sufficiunt ad impediendam præscriptionem saltem de Iure Canonico, *iuxta tradita per Butr. in cap. grauis, n. 11. in fin. de rest. spol. Abb. in cap. vt debitus n. 11. de appell. Dec. cons. 272. sub nu. 11. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 362. n. 2. et decis. 171. n. 6.*
33 Hoc enim iure attento requiritur omninò bona fides, tàm ad inchoandam, quã ad continuandam, & perficiendam præscriptionem, vt constat ex *Canon. Concil. Lateran. sub Innoc. III. relato in c. fin. de praser. et ex regula possessor. de reg. iur. in 6. Honded cons. 82. nu. 39. lib. 1. Gratian.*
34 *disc. for. cap 403. n. 14. et 23.* vbi quod sufficit cessare bonam fidem per minimum tem-

temporis spatium. *Molin de iust.& iur. disp.63.per totam.Rota dec.164.n.3.par.2. recent.* quæ fides in possessoribus hic multum labefacta videtur ex iisdem actis gestis à Ioenijs.

Nec suffragatur motiuum quod postquam commissa fuit hæc causa de anno 1580. bo.me.Cardinali Scipioni Lancellotto nihil deinde amplius gestum fuerit, & ideò per spatium 30.annorum dato etiã, quod 35 fuerit inducta lis, dicatur postea extincta.*Card.Seraph dec.1027.n.14.& 1085. n.6.& coram Pnt.decis.516. lib.2. & diu. dec.110.lib.2 par.3.* Poterat enim is qui 36 mouit litem tacitè renunciare liti, & ex acquiescentia per tantum tempus resultat renunciatio ex supradictis.

Quoniam ex confessionibus eorundem de Ioenijs apparet, quod non habuerunt in animo renunciare liti,cum pluries opposuerint de hac pendentia litis,& protestationes fecerint in Monarchia Siciliæ, vbi etiam enunciarunt Commissionem, & inhibitionem , ac professi sunt pendere 37 causam,qui quidem actus etiam gesti coram Iudice incompetente declarant voluntatem,& animum agentium, *ex Bart. in l.gerit.n.18 ff de acquir.her. Paris.cõs. 7.num 27 lib.3.Rota coram san.me. Greg. XV.dec 287.n 10.& dec.476.n.3.*& interrumpunt etiam præscriptionem non ob- 38 stante incompetentia Iudicis non quidẽ virtute rei iudicialis , sed propter malam fidem,quæ exinde colligitur. Ita docuerunt *Abb in c.vt debitus nu.10 de appell & in c.illud n.24.vbi etiam Felyn.nu. 27.de præscrip.Idem Abb.cons.19 nu.2.p. 2.Dec in cap.at si Clerici n.110.de Iud.Gemin.cons.78.n.3.Rip.in rubr.de cau∫. poss. & propr.n.39.Caball cons.89.n 18.lib.2. D.Facchin.contron.iur.lib.11.c.71. vers. sexto adducitur, & dixit Rot. coram Pnt. dec.385. lib.3. & coram Reuerendiss. D. meo Decano dec.172.nu.6.& decis.632.n. 1. & in Conchen. Parochialis 14. Iunii 1600. coram Penia.*& his etiam accedũt aliæ responsiones datæ in vltima decis. R.P.D.mei Verospii, quæ, & adhuc Dominis placuerunt.

At hodie quoad hunc titulum præsumptum cessare omnem difficultatem DD. existimabant,cum Ioenij produxerint titulum expressum,qui cum insufficiens sit, ac vitiosus,vt infra ostendetur cessat præsum- 39 ptio alterius tituli sufficientis, & qualibet alia præsumptio ex lapsu temporis dẽducta,vt dixit *Rota in decis.208.num.7.in fin.par.4. recent.& coram bon. memor. Card.Caual dec.613.num.2.& in Valentina Baronia 4.Iulij 1603. coram Ortēbergo, & in Placentina Decimarum 28. Maij 1629.coram Reuerendiss.Vrgellen.*

Titulus verò positiuus, quem modo coram me produxerunt Ioenii,nempe instrumẽtum alienationis factæ in Spatafioram, à quo ipsi causam habent,minus suffragari videtur quoniam peccat in pluribus.

Beneplacitum enim Apostolicum non fuit legitimè executum.

Iniusta fuit confirmatio Iudicum commissariorum.

Et eidem beneplacitum est subreptitium, & obreptitium.

Falsaq. est causa in instrumento alienationis inserta,& sic titulus est omninò inin- 40 stus,adeout nedum non suffragetur ad excludendum remedium *Can.reintegrandæ. 3.q 1.*vt supra in prin.decis.fuit probatum sed nec illius exceptio videretur admittenda,dum non est vndequaque patens, 41 & clara,itaut nihil possit opponi,iuxta trad.per *Gabr.cons.51.n.17.in fin. lib. 1. Rot.dec.741.n.4.& 734 n.5.par 2. recen.* prout non esse talem apparet exceptionẽ 42 propositi tituli,quia nullus est,& irrelevant, dum non fuit seruata forma litterarum Apostolicarum,si in euidentem,*c.dilecta de rescript. Abb.cons.41. in princ. p. 1.Card.Seraph dec.337.n.6.& dec.1195. n.2.& in rec.dec.614.n 2 p.1.& dec.676. n.5.p.2.& in Romana Domus 10.Aprilis 1630.coram Reuerendiss.Vrgellen.*

Nec rectè fuit executum beneplacitum Apostolicum,quia Paulus 3. commisit executoribus,vt perquirerent super vtilitate huiusmodi contractus , & nullus processus fuit fabricatus,nec impleta iniuncta perquisitio; vndè sententia Iudicum commis- 43 sariorum tanquam ex actis,non iustificata,& sine necessarijs probationibus prolata,non est attendenda,vt dixit *Rot.in dec.160.n.7.p 2.diu.& dec.624.n.4.p.2.recent,& cor.b.m.Card.Caual.dec.215.n 4. & in d.Romana domus 19.Apr.1630.cor. Reu.D.Vrgell.*& super vtilitate exigira 44 in alienatione bonorum eccl. non statur assertioni partium,nec executorum, dum iudicialiter procedere tenebantur , iuxta *Bellam.dec.677.Rot.dec.752.nu.3.p.1. & dec.209 n.3.ac dec 597.n.2 p.4 di.*& post *Cin.de cens.dec.27.n.3 dec.36.n.3.et 9. ac dec.37.n.6.et 7.*& post *Modern.de manut.* 45 *dec.11.n.5.* sed de ea constare debet per plenas,& legitimas probationes; prænisa causæ cognitione , & discussione iudiciaria,vt latè firmarũt in d.*dec.36.et 37.post Cinc.*

Cinc.de cens.& in aliis praallegatis,adeo ut Testes in summario Iudicio examinatis ad probandam euidentem vtilitatem Ecclesiæ in controuersiam deductam nõ sufficiant,vt censuit *Rot.in dec.463.nu.1. par.1.diu.ac dec.210.num.2.par.4.*

Et quamuis attenta clausula , conscientias 47 vestras oneramus quandoque possint Iudices Cõmissarii se extraiudicialiter informare ex traditis *per Lap.alleg.15. nu. 8.Bald.in l.1 n.11.C.si per plures &c. &* 48 *cons.298.n.7.lib.1.* vbi tamẽ monet cõscientiam debere proficiscinon dè capite tantùm Iudicis sed exutero legis in eafigendo pedes *Menoch. de arb.Iud.lib.1. quæst.17.n.14.Lancel.de attent.par.2.cap. 12.limit.10.n.8.*

Tamen hic adsunt etiam aliæ clausulæ nempe clausula ser. ser. quæ æquipollet clau- 49 sulæ, vocatis vocãdis,& imponit onus assumendi partes Iudicis , & conficiendi publica documenta , itaut non sufficiat extraiudicialis informatio, prout in terminis huius clausulę seruatis seruandis dixit *Rot.dec.209.n.3.par.4 diu.et in dec. 11.n.5.post modern. Perus.de manut.*

50 Necnon etiam clausula si vobis constiterit, quę pariter tribuit causę cognitionem, & legitimas probationes,ac Iudicialem processum exigit *Abb.in c.conquerente n.9.de restit.spol Card.Seraph.dec* 601. *n.3.Rot.d.dec.36.n.6.& dec.36.n 6.& dec. 37.n.5.post Cin.de Cens.ac dec.11.n.5.post modern. Perus.de manut.*

51 Ex quibus clausulis satis modificatur clausula conscientias vestras oneramus , quasi dixerit Papa, iudicialiter procedatis , & vti Iudicum conscientias vestras oneramus, regulando vestrum iuditium cum legitimis probationibus, vt benè admonuerunt *Alex.cons.218.nu.1. lib.2. Ias.in l.certum nu.* 19.*C.unde legit.Ioan. Bapt.Asin.in prax.§.7.cap.5,limit. 6.n.5.*

Iniusta quoque, & irrita apparet confirmatio facta per Iudices prędictos Commissarios, quia nedum deficit legitima probatio circa euidentem vtilitatem illius Contractus super qua potissimum consi- 52 stit validitas Contractuum Ecclesię, & debet esse certa , atque indubitata, itaut dubia vtilitas nec suffragetur *Abb.in c.ad aures n.4.de reb.Eccles.nõ alien.Honded. cons.37.n.9.lib.2.Rot. apud Cas.de Graff. in recen.dec.544 n.1.par.1.et dec.730.n.3. p.2 & post moder.Perus.de manut.dec.11. n.8.* sed potius cõstat de damno Ecclesiæ nam ex pluribus locationis deprehenditur, quod passim hoc tenimentum locabatur pro vnciis monetæ 100. & 120. & tamen dum fuit perpetuo alienatum solum fuerunt assignata vnciæ 80 monetę, & sic patens est damnum in vnciis 20.& 53 40.monetæ, quæ locationes licet per se solæ regulariter non probent verum valorem, tamen ad dignoscendam vtilitatẽ, vel damnum cõtractus Ecclesiæ bene de- 54 seruiunt, cum homines non soleant esse fatui in conducenda re pluris , quam valeat, & sine spe certi lucri, vt in his terminis dixit *Rot.dec.65.nu.16.& seqq.p.2. diu.& in Anconitana bonorum 2.Martii* 1588.*coram Platto,& in Romana domus* 19.*Aprilis* 1630. *coram Reuerendiss. Vrgellen.* Diciturq.Contractus nõ vtilis Ecclesiæ sed damnosus quotiescumq; non plus illi datur,quam solita percipere *Dec. cons.142.n.5.Redoan.de reb.Eccles.nõ alie. rubr.de caus.cognit.n.171.& dixit Rot.in praalleg.Romana Domus coram Reuerendiss.Vrgellen.*

Augeturq.hoc damnum , attento quod in prædictis locationibus nõ transferebatur iurisdictio in conductores , quæ tamen translata fuit in hac perpetua alienatione, quod est multi momenti, quia bona 56 allodialia æstimantur in redditu quinque pro centenario,iurisdictionalia verò 57 ad rationem duorum cum dimidio circiter, vt censuit *Rot.apud Card.Seraph.dec.* 1030.*n.3.& in Viterbien.Castrorum* 11. *Maii 1612.coram bo.me.Card.Sacrato*,& 58 sic videmus passim, quod pro calculando legitimo pretio , ac valore bonorum iurisdictionalium, non attenditur fructus ille pecuniarius solum, sed consideratur iurisdictio, & præheminentiam dominationis .

Non fuit etiam legitime executa prædicta confirmatio,& sententia Iudicum Commissariorum, quia in venditione concessa fuit Scipioni emptori facultas francandi quæ tamen non aderat in sententia, & hęc quoq; damnum adauget , quia huiusmodi facultas æstimatur tamquam pars pręti *Paris.con.65.n.15.lib.1.Neuiz.cõs. 91.n.7.* & diminuit valorum saltem in 6. parte, *vt fuit resolutum, coram Card.Seraph.decis.1063.num. 5.& 6.& in recent. dec.563.num.5.part.2.*

Obreptio pariter,& subreptio vitiat bene- 60 placitũ Apostolicũ, quia Papæ non fuit narratũ extitisse oblatorẽ pinguiorẽ conditionẽ pro Ecclesia præstantẽ , quod si sciuisset, vel facultatẽ prędictã nõ cõcessisset vel difficilius cõcessisset,et ideo subreptionẽ inducit,maxime attendendã dũ

est cir-

est circa vtilitatem, vel damnum Ecclesiæ vt dixit *Rot apud Card. Seraph. decis.* 508.*n.*9.*&* 10.*et decis.* 1174.*n.*7.*&* *in dec.*160.*n.*3.*par.*1.*diu.* Immo Papæ fuit narratum, quod nemo alius comparuerat, qui meliorem offerret conditionem, quod falsum erat, Vnde expressior oritur nullitas Contractus, & in Prælato 62 dolus negari non potest dum prætermisit contractum Ecclesiæ vtiliorem, & sanguinis illecebris allectus meliorem conditionem ab alio oblatam respuit, & Patri in damnum Ecclesiæ alienationem 63 fecit immemor offitii, quod gerit Tutoris rerum Ecclesiæ *c. fine exceptione* 12. *q.* 2. ibi vt meliora prospiciat, & ibi eligat, quod non fit dubium profuturum, *& post gloss. in c. quicumq.* 12.*q.*3.*& ibidem Archid. Card. Turrecrem.* & alios scite explicat *Pater Comitul. respons. moral. lib.* 3.*q.*19 *n.*7.*per tot. Rot. decis.* 360.*num.*5. *par.*1.*diu.*

Hic autem nedum maior oblator præcesserat, sed imò absolutus emanauerat vēditionis Contractus, quia idem Annibal Archimandrita die 8. Martii 1545. hæc eadem bona vēdiderat Francisco Mariæ patruo, qui Patruus in instrumento pro miserat retrouendere Ecclesiæ hæc bona restitutis pecuniis, quod pactum de retrouendendo in fauorem Ecclesiæ augebat prætium, & meliorem faciebat ipsius concedentis conditionem pro rata sextæ partis valoris quemadmodū aliud adiectum in fauorem Scipionis diminuit pro eadem rata iuxta præallegatas decisiones, & sic in duplum hinc augetur detrimentum Ecclesiæ; In contractu inito cū Francisco Maria Prælatus reseruauerat sibi superioritatem, & iurisdictionem in Vassallos. In hac verò concessione facta Scipioni Patri totam à se abdicauit, & in eundem Patrem transtulit, pactumq; affrancandi appositum in fauorem Ecclesiæ fuit retortum in eiusdem Ecclesię damnum, & stipulatum in fauorem patris; Concessio facta Francisco Mariæ erat pro vnciis 80. auri, & aliis mille iure gallicarum erogandis pro fabrica Ecclesię cum pacto expediendi beneplacitum sumptibus eiusdem; Concessio verò facta patri est pro vnciis 80. monetæ. & mille similibus Iure gallicarū quę ferè omnes erogatę fuerunt in extinctionem æris alieni particularis ipsius Prælati, non autem in beneficium Ecclesię nempe pro bullis, pro collectis, & pro pensione debita Cardinali à Valle, quarum impensarum onus spectabat ad Prælatum non autem ad Ecclesiam, prout de expensa bullarum tradit *Franch. in c. cupientes §. cum ab hacde elect in* 6. *Boer. dec.*134. *n.*7 *ante fin.* De collectis scripsit *Garz. de expens et melior. c.*11.*n.*47. *et* 56 *ac* 58.*et c.*12.*n.*62. Ac de solutione pensionis est decis. *Cat. de Grass.* 12 *n.* 11. *de prabeu. et Card. Seraph. dec.* 66. *n.* 3. Imò solutio pro collectis nec etiam iustificatur, cum prætensę partitę pro hac probatione exhibitę plures exceptiones patiātur itant vndequaq; perniciosissima Ecclesię detegatur hęc alienatio.

Neq; dicatur Contractum illum cum Francisco Maria non habuisse effectum, quia id culpa Prelati accidit, licet enim beneplacitum Apostolicum super primo Cōtractu non fuisset obtentum, adhuc tamen in fauorem Ecclesiæ sustinebatur cōtractus pro cuius obseruantia, & pro impetratione beneplaciti illius expensis poterat Prælatus cogere, vt in instrumento legitur. vbi etiam est pactum, quo datæ fuit facultas Prælato, vt suis expensis obtineret beneplacitum, & deinde expēsas repeteret à contrahente, & hu- 65 iusmodi Contractus claudicant fauore Ecclesiæ, & solemnitatum defectus solū ab ea opponi possunt *Rot. apud Card. Mant. dec.* 201.*n.*1. *et in recen. dec.*34. *n.* 5. *par.* 1. *ac dec.* 285. *n.*3. *par.*2. *et apud Cinc. de Cens. dec.* 264.*n* 2. *ac dec.* 265.*n* 2.

Ex quibus etiam sublatum remanet obiectum pro Ioeniis, nempe quod cum in 66 alienationibus perpetuis, & concessionibus in emphiteusim detrahatur sexta pars valoris fructuum, quæ non deducitur ex locationibus temporalibus, *auth. perpetua, et ibi Bart. n.*4.*C. de Sacr. S. Ec. cl. Card. Seraph. dec.* 1073. *n.* 6. Vtiq. si huic sextæ parti addantur vnciæ millæ solutæ per Scipionem Iure Gallicarum, nec non prætium lignorum cannarū, et Mertillæ, ex his omnibus insimul coacernatis, resultet valor æquans vel superās valorem vnciarum 100. & 120. expressum in locationibus, & sic adsit vtilitas.

Quoniam prædictā non possunt resarcire iacturam prouenientem ex qualitate bonorum iurisdictionalium, quæ in medietate consistit, cum iurisdictionalia, vt di 67 ctum fuit æstimentur ad rationem duorum tantum cum dimidio pro centenario 68 allodialia vero ad rationem quinq; pro centenario; Insuper mille vncias apparet ex supradictis vel non fuisse solutas, vel erogatas in extinctionem debitorum

Prælati, nempè pensionis, collectarum, & expeditionis Bullarum non autem in vtilitatem Ecclesiæ. Cannarum autem & lignorum pretium præsupponitur non ascendere ad valorem vnius vnciæ, & demum ponderando tot pacta præiudicialia Ecclesiæ inserta in instrumento cōcessionis factæ Scipioni Patri, & omissionem aliarum pactionum vtilium eidē Ecclesiæ, quæ positę fuerant in concessione facta Francisco Maria, vt superius fuit deductum apparet damnum Ecclesię plurimum pręponderare dictæ sextæ parti, valori vnciarum mille, & prætio lignorum, ac aliis supra expressis, & certum est, quod huiusmodi pacta, & one-
69 ra considerantur tamquam pars pretii contractus, & valorem rei augent vel minuunt *l. fundi partem, vbi gloss. verb. vendidisti ff. de contrab. empt. Tiraquell. de retract. Conuent. in præfat. n. 21. Menoch. cons. 1174. n. 40. Surd. cons. 451. n. 35. & 36. cum aliis per Giurb. ad consuet. Messanen. c. 6 gloss. 12. n. 29.*

Non obstat, quod stante productione beneplaciti apostolici, & sententia Iudicum
70 commissariorum, & sic interueniente solemnitatum non competat Ecclesię remedium Canonis *reintegranda 3. q. 1.* sed via ordinaria, nempè rei vindicatione agendum sit *Bart. in l. si alienam n. 3 & ibidem Castr. n. 3. ff. sol. matr. Nat. cons. 283 n 3. cum aliis*, quoniā neque solem-
71 nitates fuerunt seruatę cum deficiat causę cognitio, ac processus Iudicialis iunctis aliis supra ponderatis, & quatenus adessent solennitates, tamen dum euidenter, & incontinenti apparet de non vtilitate, imò de damno, non obstante beneplacito apostolico obtento, & illius executione Ecclesiæ contractus remanet nullus; Duo enim copulatiuè requiruntur in alienatione bonorum Ecclesiæ ad illius validitatem, solemnitas scilicet, &
73 vtilitas qua cessante contractus est ipso iure nullus non obstante beneplacito, & illius executione *Card. Seraph. decis. 508. & alias passim.*

Maiorq. & intolerabilior est defectus circa vtilitatem, quàm circa solemnitates,
74 tota enim validitas alienationis bonorū ecclesiæ pendet ab vtilitate, & nihil ali-
75 ud exigunt Pontifices, & præscribuntur solemnitates tamquam media ad intentum vtilitatis finem assequendum, & ad
76 euitādas dānosas circumuentiones ecclesiarum. *Rot. apud Mant. dec. 101. n. 5. & in recen dec. 624. n. 3. p. 1. & dec. 730. n. 3. p. 2. recent.* Dum autem contractus est damnosus, & etiam nullius, ex quo deficit vtilitas ecclesiæ ipsa dicitur sine iusta causa, & nulliter à possessione facti cecidisse, & semper intrat æquissimum remedium Canonis *reintegranda 3. q. 1.* vt consuluerunt in his terminis alienationis bonorum ecclesiæ. *Bertrand. cons. 448. n. 4 lib. 4 Surd. cons. 28. n. 91. et 92. et cons. 49. n. 17. plenè Peregrin. in c. consultationibus n. 16. & 17. de off. de leg. et dixit Rota apud Caputaq. dec. 181. et 182. n. 8 par. 3. et in recent. dec. 473. n. 2. par. 2.*

Bartol. autem in l. si alienam n. 3. ff sol matr.
78 fatetur quidem dari rei vindicationem, sed non inde inferendū est denegari aliud remedium ecclesiæ legitime competens prout est spolium, *et Castr. ibidem n. 3.* expresse admittit posse agere remedio Canonis, sicq. daretur remedium reintegrationis vbi in contractu non essent seruatæ solemnitates, quamuis de vtilitate constaret, multò magis debet idem remedium cōpetere vbi constat de damno
79 ecclesiæ, quamuis essent adhibitæ solemnitates, prout hoc remedium spolii concessum fuit *in causa Aquilana bonorum 12 Iunij 1624. coram bo. me. Remboldo, quæ est impress post Modern. Perus. de manut. dec. 11* in qua decisione recensentur ferè omnes nullitates, quæ in casu præsēti concurrunt; Quibus etiam benè confert conclusio in principio decisionis fir-
80 mata, quod in hoc iudicio id tantum est attendendum, An deiectio è possessione ex iusta, vel iniusta causa processerit.

Nec quicquam verò releuat prætensa ratificatio contractus facta de anno 1548. per Prælatum, qui alienauit tum quia non est de actis, tum etiam quia vtі facta sine
81 solemnitatibus quæ requirebantur, pront in ipsamet alienatione nullius est momenti, *iux. tradit. per Rotam dec 204. n. 7. et 10. par. 4. diu. et in Placentina decimarum 18. Februarij 1630. coram Reuerēdiss. Vrgellen.*

Et ita vnanimiter per Dominos resolutum fuit sententiam Rotalem esse confirmandam.

R.P.D.

R. P. D. ROIAS

In Causa Meleuitana Hæreditatis.

Lunæ 17. Decembris 1646.

DIctum fuit coram me sub die 19. Februarii præteriti esse concedendam manutentionem, nec non immissionem Andreæ Vassallo tunc solum informantis in bonis q. Bartholomæi Vassalli Decani Ecclesiæ Meliten. eius germani fratris vigore donationis inter viuos ei factæ per dictum Bartholomeũ, subsequuta hæredis Institutione; qua decisione hodie reuisa (Informante etiam Camera Magistrali Eminentissimi Magni Magistri, quæ spolii prætextu possessionem bonorum, de quibus agitur, d. Bartholomeo vita functo apprehendit) Domini steterũt in decisis, quoad Immissionem; Quo verò ad manutentionem à decisis recesserunt.

Nam quoad Immissionem benè subsistunt illius fundamenta, cum verum sit dicere præfatum Andream Vassallum esse donatarium vniuersalem bonorum d. Bartholomei fratris, quàm donationem remansisse confirmatam dicebant Domini per successionem ei delatam ex testamento, quibus omnibus in casibus immissio fuit meritò concessa ex remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. vel ex Saluian.* dum bona extant penes tertium ob hipothecam in donatione appositam pro obseruantia donationis *Menoch. de adipiscend. remed. 3. n. 55. Rota dec. 44. n. 4. p. 1. diuers. & decis. 539. numero primo part. 4. recent. & par. 5. dec. 578. in princip. & post Pacif. de Saluian. dec. 98. numero 4.* Ad quem effectum exuberat acceptatio donationis etiam post mortem Bartholomei donatoris, quando medio tempore donator dominium in alium nõ trãstulit titulo singulari, vt in casu nostro, & ratio est in promptu, quia per stipulationem Notarii donatio remansit ab initio perfecta ex parte donatoris, & irreuocabiliter translata in Donatariũ actio pro obseruantia donationis *Dydac. Couar. de testa p. 3. n. 13. Molin. de Primogenit. lib. 4. c. 2. num. 77. Iacob. Cancer. var. resol. to. primo cap. 8. de donat. numero 43. Castill. controuer. iur. lib. 4. cap. 37. n. 45. & seqq.* vbi latè exornat, & adducit concordantes *Mastabrun. conf. 10. num. 15. & seqq. Surd. decis. 111. nu. 5. 10. & 11. Modern. Assisten. decis. form. Eccles. 81. nu. 25. vers. quia respondetur Rota decis. 683. n. 5. par. 1. diu. quicquid in contrarium dixerit Cephal. cons. 440. n. 44.* dum communis opinio stat cõtra eum ex supradictis Doctoribus, ac decisionibus sumpremorũ Tribunalium.

Nil obstat, quod bona cõtrouersa vti prius spectantia ad Bartholomeum Decanum Ecclesiæ Meliten. cadant sub spolio ad fauorem Cameræ Magistralis, cũ ea præsumantur acquisita ex redditibus Ecclesiæ, vt per *Didac. in cap. primo numero 6 cũ seqq. de testam. Surd. cons. 333. numero 41.* quia sat est dicere, quod agatur de bonis donatis à Clerico Beneficiato mediante donatione inter viuos, dum Bartholomeus præfatus dixit, se donare irreuocabiliter inter viuos, vnde talis reputetur *l. non aliter de legat. 3. l. Labeo de suppellect. legat. Barthol. Imol. Castren. Alex. & Iason. in l. quæ dotis ff. solut. matrim. Menoch. præsumpt. 35. n. 2. lib. 3. Iason. consil. 5. col. penult. lib. 3. & cons. 169. col. vltim. lib. 4. Decian. consil. 305. per tot. & 470. num. 5. & 6.* nec inde intrat spolium, licet donatio facta legatur ab infirmo, dum ex illa infirmitate non decesserit *Iason. in l. quæ dotis n. 28. ff. solut. mat. Ioann. Franc. à Ponte consil 83. numer 5. lib. 1.* etiam si effectus donationis fuerit collatus post mortem, *Bald. in l. 1. C. de iur. dot. Ioan. Franc à Ponte dicto cõs. 83. numero 61. & seqq. lib. primo Rota decis. 9. nu. 24. & seqq. par. 7. recent.* præsertim dum idem Bartholomeus sibi reseruauit certam quantitatem causa testandi, quæ reseruatio fuisset superflua, nisi donasset inter viuos, cum tunc de omnibus bonis potuisset disponere *Ruin. consil. 182. nu. 17 lib. 1. Bald. consil. 107. nu. 2. lib. 2. Socin. cons. 53. num. 3. & seqq. lib. primo Panzirol. cons. 59. num. 93. & 94. Menoch. præsumpt 33 lib. 3. Mattrill. decis. 211. num. 23. Rot. dec. 9. num. 2. par. 7 recent.*

Quibus accedit quod donator apposuit clausulam, Constituti, & clausulam, ad habendum, quæ alioquin essent ineptæ vt per *Roland. cons. 61. n. 45. et 48. lib. 2. Surd. consil. 45 n. 26. Ciriac. controuers. 314. num. 15. Rota decis. 9. num. 21. par. 7. recent. et in Lauretana donationis 20. Februarii 1641. coram Eminentissimo Cardinale Verospio*, voluitque donationem insinuari infra tres dies, alias haberi pro insinuata, quę insinuatio congruit donationi inter viuos *Mantic. de coniect. lib. 1 num. 16.* promisitq. omnia in donatione

contenta, rata, & grata habere, quę verba operantur pariter, vt donatio censeatur inter viuos *Alex.cons.*14.*numero primo et cons.*78. *numero* 4. *vol. et consil.* 7. *numero* 14.*vol.*6.*Natt.consil.*104.*num.*6. *Rolan.consil.*8.*num.*26.*vol. primo & consil.*61.*n.*43.*vol.*2.*Bellon.iun.cons.*8. *nu* 6. *et* 7 *Gab.conclus.*9.*n.*7.*tit.de iur. iuran.*

Minus obstat, quod donator voluerit sibi licere, donationem renocare tam in vita, quàm in morte, quam esse vehementem coniecturam pro reputanda præiata donatione causa mortis inculcabant informantes pro Camera Magistrali; cum tale pactum repugnet illius substantiæ *Doct.in l.Seia §.vltimo ff. de donat. caus. mort.late Bellon.Iun.dicto cons.*8.*numer.*22.*& seqq.Menoch. cons.*1093. *num.* 27. *Mart.vot.*77 *numero* 1.*Molin. de primogen.lib.*4.*cap* 2.*num.*40.*&*52. *Rota decis.* 9.*n.*13.*par.*7.*recent.*

Sed fuit per Dominos responsum, præfatā coniecturam non sufficere, quando, vt in casu nostro vrgent potentiores coniecturæ in contrarium, vt in præsenti, quibus concurrentibus dicta donatio sic cōcepta reputatur inter viuos, resolubilis tamen quatenus donator alienet, siue aliter disponat de bonis donatis *Mantica de coniect.vltim.volunt.lib.*1.*tit.*13.*n.*20.*Natta cons.*270.*n.*4.*Seraph.decis.*559.*n.*21.*Rot.decis.*456.*n.* 26. *parte* 4.*tom.* 3. *recent.* Quæ coniecturæ non concurrebant in casu Doctorum adductorum in contrarium.

Nec pariter obstat, quod bona donata renocabiter cadant sub spolio. *Port.Imol. cons.*114.*Molin.de primogen.lib.*2. *c.*10. *numero* 31. quia fuit animaduertendum, *Port.Imol.* non loqui in terminis reuocabilitatis, prouenientis ex dispositione magis accedente vltimæ voluntati, quam contractui inter viuos, & quando constat bona fuisse acquisita ex redditibus Ecclesiæ, vt in specie *Gratian. discept.* 381.*num.*6

Sed cessat omnis difficultas, ex quo bona, de quibus agitur nullo modo possunt cadere sub spolio, quatenus etiam spolium dictæ Cameræ Magistrali competeret, quia cum redditus Decanatus non excederent scuta 200. vel 300. vt testes comprobant; & ex testibus constet, quod Decanus defunctus pro sui seruitio detinebat tres famulos, duas Asellas, & mulam, Ciniles vestes induebat, & cibis melioribus vescebatur, qui testes hoc bene comprobant, licet deponant de proprio iudicio, dum reddunt optimam rationem scientiæ *Farinacc.de testib.quæst.* 68.*n.*111.*Buratt.dec.*430.*n.*2.*Rot.p.*1.*diu. dec.*73 *n.*2.quæ omnia minori impendio, quàm scutorum 300. quinimò 500. fieri valuisse non est hæsitandum, inde satis dicitur probatum, quod quidquid acquisiuit dictus Bartholomæus Vassallus Decanus, non acquisiuit ex bonis Ecclesiæ sed ex propria industria licita, & permissa, cum esset iuris consultus, quidquid verò fuit impensum in victu, certè præsumitur impensum ex redditibus Ecclesiæ *Innoc.in c.cum in offic.numero* 4.*de testam.Menoch.de arbitr.c.*195.*n.*5.7.*&* 8.*cum seqq.Caputaq.decis.*303.*libro* 1. *in manuscript.* vnde sequitur, quod redditus Decanatus fuerunt cōsumpti in victu, & vestitu dicti Battholomæi Decani; de acquisitis verò aliundè, quam ex dictis redditibus Ecclesiæ, valuit certè idem Decanus testari etiam ex dispositione Iuris communis Anth. licentiam *C.de Episc.et Cler.c.relatum il* 2.*§.Caeterum, c.quia nos de testam.Couar.in c.primo n.* 21. *vers.& in Præsbyteris eodem tit.Rota in Foroliuien.de Monsignanis* 26.*Februarij* 1603. *coram Pensa.*

Accedit omnibus, quod hodie est in causa dicta Cameræ Magistralis, quæ solùm prætendit acquisita ex fructibus dicti Decanatus, cuius prætensio remanet elisa, nedum ex impensis supra ponderatis, verum etiam quia dictus Bartholomæus defunctus plura bona patrimonialia, ac merè laicalia habuit, & antequam Decanatū assequeretur possidebat Archipræsbyteratum eiusdem Ecclesiæ annui redditus scutorum 250. cuius fructus nullo pacto cadunt sub spolio ob constitutiones felic. record. Pij Quarti, & Pij Quinti, quo circa remansit clarum, acquisitiones factas non esse ex redditibus Decanatus merito dictum fuit, Andreæ Vassallo dādam esse immissionem vti heredi siue ex testamento remedio *l.final.* siue ab intestato remedio quorum bonorum, siue donatario defuncti; Ad quem effectum sufficit posse dubitari, an dictæ Cameræ Magistrali competat Ius spolii, & an tali Iuri fuerit derogatum in dictis Indultis Pianis concessis Clero Meliten. dum exceptio defectus proprietatis non valet retardare immissionem si non est clara, & requirit altiorem indaginē, vt in hoc casu, *Roland.cons.*2.*n.*38.*& seqq.lib.*3.*Rota dec.*186.*n.*4.*post* 2.*vol.cons.Farinac.& Foroliuien.de Monsignanis.*26.*Februarii* 1603.

1603.corā Penia, & latè cōprobat Modern.Bonon.de acquir.possess.q.3.n. 1023. Rot.part.7.recent.decis. 14. num.12.

Demum non obstat, quod aliqua corpora fuerunt donata aliis personis quia dum alij Donatarij non comparent omnia debentur eidem Andreæ quia est hæres, ac Donatarius vniuersalis.qui reputatur loco hæredis *Rota dec.207.n.9.p.6.recent.et dec.377.n.7.& 8.p 4.tom.3.recēt.* legatarii etiam particulares debent capere de manu hæredis *Duran.decis.62.numero* 8.

Quò verò ad manutentionem concessā Andreæ donatario in vim clausulæ cōstituti in decisione 19. Februarii præteriti, hodie renisa, fuit à decisis meritò recessum ex quo effectus constituti, à quo sumitur possessio dicti Andreæ Donatarii cessat in casu nostro, quia constitutum, & ipsa donatio legitur concepta ad fauorem absentis, neque constat de acceptatione Constitutarii in vita donantis, eo autem defuncto, dum Camera Magistralis possessionem bonorū dicti Bartholomęi accepit non competit manutentio aduersus eam dicto Andreæ hæredi, qui priùs possessionem non apprehendit *§. retinenda Instit. de interdict. ... de spol. q.15.n. 24.vers.Et Ecclesiā.vel Camerā*, quinimò nec constat de animo eiusdem Andreæ acquirendi, & tamen ad hunc effectum requiritur animus acquirentis, & tradit *Tiraquel.de iur.constit.limit. 30.n. 1.& seqq.per text.in l.3.in princ. et l. quemadmodum l.quod meo §. si furioso l. si seruus cōmunis §.1.ff.de acquir.possess. l. si ego ff. de negot.gest.*

Nil releuat, quod pro Donatario absenti Notarius fuerit stipulatus, quia licet ob dictam stipulationem donatio ex parte donantis fiat irreuocabilis, & donatario absenti acquiratur ab initio actio personalis ad rem donatam consequendam, nō tamen acquiritur rei donatæ possessio ante acceptationem donationis, ea ratione quia possessio non nisi animo acquiritur *Tiraquel.de Iure Constit.dicta limit.* 30. *n.7.et seqq.et n.58.et 59.Ruin. cons.* 119. *n.8.versic.antequam et consil.*126.*nu.* 10. *versic.ratio ergo habitio, et cons.*172.*nu.*16.*libro primo, Laderch.cons.*76. *numero primo Mantic.de tacit libro* 13. *tit.7 nu* 25.*Ciriac.controu.*322 *numero* 8. *et seqq et controuers.*425. *nu.* 22.*et seqq. Ossasch. decis.*33 *numero* 12.*Anton. de Amat.resolut.*30.*n.*6 *Rot.dec.*683.*n.*4.*p.*1.*rec.decis.*70.*numero* 10.*parte* 4.*tom.*3.*recent.* non obstante quocumque Iuramento apposito in dicta donatione, dum illud dicitur respicere personam donatoris, non autē valet supplere cōsensum donatarii. *Abb. in capit.sicut il* 2. *num.*5.*de Iure iurand. Guttie in capit.quamuis num.* 55.*de pact. in* 6. *Rota decision.*27.*num.*11.*& seqq par. 7. recent. & in Romana census* 25. *Iunii* 1640.*coram R.P.D.meo Bichio.*

Animaduersum etiam fuit, quod in præsenti, viuente dicto Bartholomeo donatore donatio nullo modo legitur acceptata, præsertim cum in ea diuersa legantur onera; nec sufficit, quod deuenerit ad notitiam donatarii ad effectum præsumendi acceptationem licet secus esset si donatio merè lucratiua extaret, *Rota decis.* 274. *num.4.par.6.recent.& decis.*27. *num.* 21. *& seqq.* vbi in terminis donationis Iuratæ *par.7.recentior.* acceptatio verò dictæ donationis post mortem dicti donatoris in præiudicium Cameræ eiusdem Magistralis, quæ statim defuncto dicto Bartholomeo possessionem bonorum illius apprehendit, nil prodest ad effectum reportandi manutentionem, quia de tempore acceptationis possessio non reperiebatur penes Bartholomeum Constituentē; sed penes dictam Cameram Magistralem, & medium impertinens impedit retrotractionem, *Mantic.de tacit.lib.* 13.*tit.*7.*nu.* 9 *Rot.dec.*627.*nu.*1.*par.*4.*diuers.relat.per Modern.Perus.de manut.obseruat.* 55.*nu.* 150.*& in terminis Anton.de Amat.resol.* 16.*n.*6.*Tiraquell.de Iur.const.limit.*30.*n.* 2.*&* 8 *Castill.controu.iur lib* 4.*c.*37.*sub n.*39.*col.vlt.vers. vsque adeo, Rota decis.* 683.*n.*4.*p.*1.*diuers.*

Et ita resolutum vtraque Parte informante &c.

R.P.D.

R. P. D. ROIAS.

In Causa Meleuitana hæreditatis.

Lunæ 19. Februarij 1646.

Pro D. Andrea de Vassallis.

Contra Eminentiss. D. Magnum Magistrum Hierosol.

BArtholomeus Vassallus irreuocabiliter inter viuos cum iuramento, & clausula constituti donauit de anno 1631. Andreæ Vassallo eius germano fratri omnia eius bona præsentia, & futura reseruatis sibi scutis centum ad effectum testandi, quam donationem testamento confirmauit, dum in illo eumdem Andream donatarium scripsit hæredem de anno 1640. quando decessit, quibus stantibus dubitaui hodie; An præfato Andreæ esset dãda manutentio, siue potius immissio, & pro Andrea informante fuit responsum, nam manutentio nequit ei denegari ob clausulam constituti appositam in donatione aptam transferre in d. Andream donatarium possessionem tam ciuilem, quam naturalem manutenibilem, vt tradunt *tex. in l. quod meo ff. de acquir. possess. l. legatum, ita ff. de legat. 2. l. à Titio ff. de furt. Rot. dec. 89. n. 5. cum seqq. & 131. n. 2. & 138. n. 2. post Moder. Peruf. de manut. & in rec. dec. 258. n. 2. & 408. & 471. n. 2. par.* 4. hocq. etiam procedit respectu bonorum post donationem acquisitorum ab eodem Bartholomeo donatore, quia licet clausula constituti respectu bonorũ futurorum non fuerit operata effectum translationis possessionis à tempore donationis, nihilominus fuit operata statim à tempore factæ acquisitionis per donatorem ad congesta per *Tiraquell. de iur. constit. par. 2. ampliat. 32. n. 1. 7. et 10. Iaf. cons. 147. n. 41. lib. 2. qui testatur de magis Communi Rot. diuers. decis. 59. n. 6. par. 2.*

Rursus dicebant DD. in vim iam d. constituti non posse hodie denegari immissionem d. Andreæ, ad hoc, vt per modũ verum, & actum facti possessionem bonorũ nanciscatur, quam mediante constituto, per actum fictum fuerat assecutus, *Bald. in l. ab emptione 59. n. 6. et 7. C. de pact. Rota in pũcto donationis dec 539. n. 1. par. 4. recent. et p. 5. decis. 308. n. 1. et Arminen. Saluiani* 19. *Iunij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio §. alterũ*, quam etiam in vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adr.* exhibendo testamentum d. Bartholomei absq. aliqua visibili macula in quo idem Andr eas reperitur hæres scriptus; & vtraq. dispositio valet, cum vna veniat ad confirmationem alterius vt per belle tradit. *Castren. in l cum Pater 79. §. Pater filia n. 2. vers. ratio ergo decidendi ff. de leg.* 2. & demum competit Saluianum, dum bona extant penes tertium propter hypothecam pro obseruantia donationis, de qua in instrumento, *Menoch. de adipiscen. remed. 3. n. 55. cum seq. Rot. dec. 44. n. 4. p. 1. diuers. et decis. 529. n. 1. p. 4. recent. et p. 5. dec. 578. in princ. et dec. 98. n. 4. post pacific. Saluia.*

Nil obstat, quod bona d. Bartholomei donatoris cadant sub spolio vti Decani Ecclesiæ Cathedralis Melitæ, eaq. præsumi acquisita ex fructibus Beneficii, vt per *Dидac. Conar. in c. 1. n. 6. 8. et 9. cum seqq. de testam. Surd. cons. 333. n. 4. et seqq.* Nam fuit responsum spolium non cadere in bonis donatis, per Beneficiatum inter viuos, cum eo viuẽte valuerit de fructibus Beneficii disponere etiam per viam donationis, *Abbas, Butr. et Imol. in c. caterum n. 4. de donat. idem Abb. in c. ad hac in fin. verf. sed quando vult de testam. Gratia. discept. 381. n. 14. Barbos. de potest. episc. allegat. 114. n. 32. & seqq. Molin. de Primog. lib. 2. c. 10. n. 33. &* 34.

Sed in præsenti cessat omnis difficultas, dum ex testibus, ac aliis Iuribus datis pro parte eiusdem Andreæ cõstat d. Bartholomeum donatorem habuisse multa bona patrimonialia, & solitum fuisse lucrari ex Industria licita tanquam iuris vtriusq. Doctorem inde intrare præsumptionem ex eisdem bonis patrimonialibus, & industrialibus bona donata fuisse comparata, cum præsumendum sit eum vixisse de fructibus Beneficii, ad hoc, vt Donatarius, qui bona vigore clausulæ cõstituti possidet releuetur ab onere probãdi, illudq. incumbit allegante bona fuisse acquisita ex redditibus Ecclesiasticis *Abb. in c. 1. in 4. not. de testam. Ludou. Rom. cons. 59. n. 5. vers. 3. casu Alex. cõs 116 n. 4. & 5. lib. 7. Card. Zabarell. cons. 79. n. 2. vers. onde in casu nostro, Burſat. cõs. 376. n. 16. Redoan. de spol. Cleric. quaest. 9. n. 32. in fin. Menoch. de arbitr. caf. 195. n. 5 Gratian. discept 381. n. 1. & seqq. Rot. in Foroliuien. de Monsignanis 26. Februarij 1603. coram Penna*, quibus accedunt alij testes dati deponentes eumdẽ Bartholomeum pro victu singulis annis expendisse scuta 500. Decanatum autem illius ad dictum reddi-

rèdditum non ascendisse, sed tantum ad scuta 200. inde venit de iure præsumendum impendisse potius de redditibus Ecclesiæ, proprlos verò patrimoniales red ditns conseruasse. *Innoc. in c. cum in officijs n. 4. de testam. Abbas in c. vt vnus n. 3. vers si vero vterq. de pecul Cleric. Zabarel. cons. 79. n. 3. Bald. cons. 313. n. 4. lib. 2. Roman. cons. 198. n. 4. Alex. cons. 116. num. 3. lib. 7. Neuizan. consil. 93. n. 20. Bero cōs. 7. n. 2. & seqq. lib. 2. Redoan. de spol. quæst. 9. nu. 51. vers. & secundum Innocentium Menoch. de arbitr. cas. 195. nu. 5. Bursatt. cons. 376. n. 19. Surd. de alim. tit. 9. q 12. n. 11. Gratian. discept. 381. n. 13 Rot. iud. Foroliuien. de Mon. signanis 26. Februarii 1603. coram Penia*.

In omnem casum satis est, qnod valuerit dictus Bartholomeus donator acquirere ex patrimonio ac industria, & simul ex redditibus Ecclesiæ ad hoc vt interim exceptio spolii tanquam requirens altiorem indaginem non valeat retardare immisionem petitam per d. Andream qua reportata recte posse prætendentem spolium agere ad separationem bonorum sub spolio cadentium quatenus probet identitatem, prout in simili quando in hæreditate adsunt commixta bona allodialia, & fendalia, vel dubitatur ad esse, datur in omnibus immisio hæredi scripto, & postmodum in iudicio particulari deuenitur ad separationem feudalium ab allodialibus, *Rot. dec. 16. n. 1. & 2. & dec. 26 n. 1. p. 3. recent. & dec 364. n. 21 & seq. p. 5.* & alios in puncto congerit *Modern. Bononien. de acquir. possess. q. 3. art. 20. n. 1023* cum pro reportanda immisione satis sit probare quod donator, seu defunctus testator bona possederit tempore sui obitus *Zuccar. in d. l. fin n. 191. & 196. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Gab. cons. 44. n. 5. & seq. lib. 2. Peregr. de fideic. ar. 48. n. 53. & 55. Rot. dec. 279. n 1. p. 5. recent.* nec exceptio proueniens ex defectu proprietatis siue dominii venit admittenda in hoc summarissimo iudicio, nisi sit in continenti plenè, & concludenter probata. *Menoch. de adipisc remed. 4. n. 747. cum seqq. Rol. cons. 2. n. 38. & seqq. lib. 3.* & in propriis terminis. *Rot. in d. Foroliuien. de Monsignanis coram Penia*, vt in copia data, quæ tamen probatio in præsenti desideratur.

Et ita informante tantum Andrea Vassallo resolutum fuit &c.

F I N I S.